

శ్రీలక్ష్మీనారాయణాభ్యాంనమః

Preface

The importance of Sanskrit Language as a means of education has been recognised even by Western savants so that it finds now-a-days a place in the curriculum of studies in many Western Universities. To a Hindu, Sanskrit is sacred as the language in which his holy scriptures are written and his daily prayers are addressed to God, and he therefore naturally feels attracted to its study. It is studied in this country by thousands of students, and with a view to help them a number of school-books and manuals have been published year after year.

In spite of all this, Sanskrit scholarship has not attained a high degree of development, the scholars who can fluently express their thoughts in correct and elegant Sanskrit being very few.

The reason for this state of affairs is not far to seek. The language is highly inflectional. Its grammar, though brief and exhaustive, is very abstruse and extremely complicated, so that it requires a lifetime to master it. A scholar of the old type who devotes his whole life to that kind of study finds no adequate encouragement in these days. Even the most advanced scholars are satisfied if they can construe old authors.

When such is the case with the very best of them it is absurd to expect any [illegible] scholarship in [illegible] been [illegible]red to such [illegible] Prabodhini, Saṁskṛita Praveśa Vyākaraṇa[illegible]odayini, Sabda-ratnavali, Tinanta [illegible]

[illegible] facili-tating the [illegible] grammar, [illegible] work

was undertaken. I have attempted to furnish a key to know all the conjugational and derivative forms of Sanskrit verbs by giving all the forms of some verbs and such forms of others as exhibit any variance from those of the typical roots.

To facilitate reference I have added an index of the verbs. I have also added a list of errata and I crave the indulgence of the public for any other errors that might have crept into the work.

My special thanks are due to His Holiness Sri Parakala swami of Mysore, Dharmadhikari Pundit Chakravarti Iyengar, Punditaratnam Kasturi Rangachar of the Oriental Library and several other scholars for the expression of favorable opinion on this work.

The number of dilattanti students of Sanskrit is now on the increase. The forms of Sanskrit verbs are too many and cumbrous to be easily mastered by this class of students. Panini's Grammar is a bugbear to them. Hence they would gladly welcome the appearance of Pandit Srikantha Sastri's manual which should prove of great value as a book of ready reference for the forms of Sanskrit verbs.

Maharaja's Sanskrit College, Mysore.
20th June 1898.

S. Venkatarama Sartri

Pundit Chamarajanagara Srikantha Sastri is well-known in Mysore as a good Sanskrit grammarian well versed in all the intricacies of Panini's system. Unlike many other native scholars who have devoted their life-time to the study of elaborate commentaries on Panini's aphorisms, he has a thorough grasp of Sanskrit accidence and is ready with inflectional and derivative forms of any root whatsoever, so that he has been very useful as a referee whenever any difficulty or doubt regarding an inflectional or derivative form has cropped up. It is fortunate that such a scholar has undertaken a compilation, named Dhaturupaprakasika, of all conjugational and derivative forms of Sanskrit roots and has performed the task so well. The voluminous work he has been able to bring out does much credit to his scholarship, and all Sanskrit students and scholars are laid under deepest obligation to him for supplying them with a work of reference which has really been a long-felt want.

Govt: Oriental Library, Mysore.
16th June 1898.

A. Mahadeva Sastri:

Pandit Chamarajanagar Srikantha Sastri has laid all students of Sanskrit Grammar under an obligation by publishing his valuable work called Dhaturupaprakasika which treats exhaustively of Sanskrit verbs and their derivative forms. Every page of this voluminuos work affords unmistakable evidence of the pains taken by the author in making the work as complete and authoritative a book of reference as possible. The author is a venerable Pandit who has devoted almost all his lifetime to mastering the intriacies of Panini's Grammar and is thus well fitted to write on the subject. I earnestly hope that his labours will be duly appreciated.

Mysore
20th June 1898.

R. Narasimhachar
Kan: Translator

శ్రీహయగ్రీవాయనమః

ధాతురూపప్రకాశికోపోద్ఘాతః

ఇహఖలుమాధుర్యగాంభీర్యలాలిత్యాద్యఖిలాతిశాయి గరిష్ఠ గుణ
లాభాత్సర్వేపి సంస్కృతవిద్యాపరిశీలన ఏవసాదరాభవంతి । భర
తఖండీయానాంతు ధర్మశాస్త్రప్రభృతి నిఖిలనిజశాస్త్రాణామేతన్మయ
త్వాదేషావిద్యావశ్యమభ్యసనీయైవ.

ఇదానీంరాజ్యశాసనకారిణాం విశేషజ్ఞైస్తత్పరిపోషణసంబద్ధదీక్షత్వా
దేషాసర్వత్ర విస్తృతప్రచారైవదృశ్యతే-

పృథివ్యాంతత్రతత్రాపివిదిత్వా పరిభాష్యమాణాయాం సర్వత్ర సం
స్కృతభాషా ప్రశస్తిరేవముపబృంహణాహార్యాయసాప్రస్తూయతే.

ఇయమితిసౌలభ్యకారణసత్త్వేపియంభాషామసపరిచయత్వాద్వ్యాఖ్యా
ననపూర్వకం లోకోద్ధృతికరణసులభా—

అపితు గురుతరప్రయాసేనైవ మహాత్మభిరేకస్యైకేనసాధ్యా—

ఇయంతః స్త్రీదావాహశిత్వస్యకో సంసారతిచేత్ —

ఏతచ్ఛబ్దానుశాసనం భాషాంతరశబ్దానుశాసనమివ నసుబోధమ్

ఏతత్పరిశీలన పరిపాటీదానీం కాలవైషమ్యేణ విపరీతాభూత్

తథాహి—పురాఖలు ధర్మాదిపురుషార్థానాం సర్వేషాముపదే
శకానాంవితంతత్వైకైకమస్యంబునిబాహాభ్యామిపసునుదుస్తరమితి
మత్వాప్రాంచఃపండితాఏకస్మిన్ జన్మన్యేకంశాస్త్రంపఠితవ్యమితిబద్ధ
కృతనిశ్చయాః పృథక్పృథగ్వంశజావజన్మని వానప్రస్థేకైకంశాస్త్రమే
వ పరిగృహ్యతత్తాత్పర్యాగాఢశాస్త్రమ్యంతరకైవతాన్ సనిజనిజశాస్త్ర
ణవిభరాంబభూవుః ॥—॥ అస్మన్మతానువర్తినస్తదానీంతనారాజా
నోపిమహాసమరసమయ ప్రాణత్యాగేకరణోద్యతాన్స్వకీయానివతాన్స
ర్వైనవిభరాంచక్రిరే—

ఇహకాలవైషమ్యేణ తాదృక్పరిశీలన పరిపాట్యాః పరిలుప్తత్వాత్

ధాతురూపప్రకాశికోపోద్ఘాతః

దిదానీమో మహాభాష్యమధీతవ్యాకరణా అపి సామాన్యపరిశీలనానిపు
ణశబ్దాపశబ్దనిర్ణయేఽల్పమేధావినోపలభ్యన్తే॥

ఏవమాదికారణబాహుళ్యాదవ్యభిచరితం సంస్కృత భాషాసం
పూర్ణజ్ఞానమసులభమజని ॥

భాషాంతరేష్వివాత్రశబ్దానామియత్తానోపలభ్యతే । అతఏవ మ
హాభాష్యఉక్తం । బృహస్పతిర్దివ్యంవర్షశతమింద్రాయ శబ్దపారా
యణం జగౌ! నాంతంజగామేతి

తస్మాదాచార్యసంగృహీతలక్షణశాస్త్ర యథాయథాపరిశీలనం ప్ర
చురీకర్తవ్యతే తథాతథాశబ్దాన్పరికల్ప్య ప్రయోక్తుమవకాశ లభంతేపం
డితాః ॥

అతః ప్రతిపురుష విభిన్నానితరసులభిజ్ఞాదర్శ్యాస్వయామస్యాం భా
షాయామేవమగాధాయామపి (ప్రా)చీనమహాపండిత ప్రయుక్త శబ్ద
జాల ఏవాకృత్స్నపరిచయా- శాస్త్రార్థోపపాదనకౌశలమాత్రేణామ
మహాంతో వైయాకరణా ఇతి ప్రతీతిమాత్రసంపాదనఫలా—త త్రదా
పయిక కతిపయనయపరిశీలన పరిపాట్యేవాస్యానర్థస్య హేతురితి
స్ఫుటమవభాసతే॥

వైయ్యాకరణానామేనస్థితావేవం భూతాయాంధాతురూపాదర్శ,
విద్యాపయోదాయినీ, శబ్దరత్నావళీ, తిజంతరూపావళీ, భాండార
క, ప్రబంధాదిషు సామాన్యగ్రంథేషు స్వపాండిత్యధురాం సర్వాం
నివేశ్య ప్రబలీబుభూషూణాం కావ్యనాటకాలంకారాది సాహిత్యమా
త్ర పండితానామపూర్వశబ్దకల్పనా వైదగ్ధీకేముపక్తవ్యా॥

అతస్సర్వేప్యేతే ప్రాచీనప్రబంధానధీత్య సామాన్యత సదర్థో
పపాదన కౌశలమాత్రేణాత్మానం పండితమ్మన్యంత ఇతి కేవలం వక్తుం
శక్యాః—నపునఃస్వతాత్పర్యం సంస్కృతభాషాయాం స్వైరం విని
యుజ్య పఙ్క్తిచతుష్టయీ లేఖనాయాప్యలంభూతాః.

యతస్సర్వధాతూనాముపగ్రహనైయత్యజ్ఞానం తథార్థభేదాత్త
ద్విజ్ఞానమప్యేషాం దుర్యోగ్యతామతిశేతే— అథవా సత్యపి తద్విజ్ఞానే
ఽత్రార్థభేదమనుసృత్య లకారవిశేషాన్ప్రయోక్తుం మహామహాభాష్య
మధీత్య వ్యాకరణేష్వపి బిభ్యత్స్వకిమిమేవ రాకాజానీయుః—

యథా—హరేర్ద్యదర్శనమివ దైరికేసరిణం ప్రశస్తేతుర్భిః కి
పితాన్యనః । తత్రిహాహరేణామితి సమిత్రానస్యైన్యానివేశనై
కృతం ప్రసైః—ఇతిశ్రీహర్షశ్లోకే అక్రామీతి ప్రయోగో దృశ్యతే ।
తత్ర క్రమేః కిమర్థాత్మనేపదే కృతే సిద్ధాత్మనేపదస్యాత్యాదనా
పధానృద్ధిప్రతిషేధే ఽక్రమీతిరూపేణ భావ్యమ్ ॥

తథా । దేవేంద్రావనుహాసహృద్బహాసిన్స్వరంతుసారస్వతంజానీతే
నితరామసౌగుణ్ణస లేక్లిష్టే ముర్రారేః కవిః । అక్షిలక్ష్యేపిన వానర
భట్టైః కింత్వస్య గంభీరతామాపాతాలనిమగ్నపీవరతనుర్జానాతి మం
థాచలః ॥ అత్ర కార్త్స్నాదౌ పరస్మైపదిషు పఠితస్య జానాతేరుపగ్ర
హవినిమయో దృశ్యతే ॥ తథా పరస్మైపదీ గవతిస్సారం గకతి విప్పనం
జగవిరఇతికతర్యాత్మనేపదీనప్రయుక్తో దృశ్యతే— ఏవం విధాఝు
డితి దుస్సమాధానాన్ప్రయోగాన్న విచారయంత్యేవ । విచారయంతో
ఽపి కతిపయే మనస్యేవ విస్మరంతో ఽభిషమానతే

అతస్సంస్కృతభాషాయామభియుక్తైస్తత్ర తత్ర ప్రయుక్తానాం ధా
తూనాం శతోత్తరద్విసహస్రాణాం ద్విశత్యేవ రూపాధఃపూయథాలక్షణం
పరిశీలితేతి వక్తుం న శక్యతే— శేషాస్తు ధాతుపాఠస్థా ఏవ విరాజంతే ॥

తస్మాదిదం వైషమ్యం దూరీకృత్య సర్వేషామపి సుఖమేతదవబో
ధార్థం మయాశరీరస్యేవ పురుషప్రజ్ఞాయా అపి ధాతుపుష్ట్యభావో
దౌర్బల్యహేతురితి విచింత్య గ్రంథగౌరవమభ్యుపగమ్యైవ చిరమల
వణామ్లభోజనకటుతరౌషధనిషేవణాదిక్లేశం వినా లాఘుతాపాదకకృత
సజ్జరేణాగదంకారేణేవ వ్యాకరణమనధీతైర్యైవ కేవలం శాస్త్రాంతరం వరి

శీలయతాం వ్యాకరణమధీతవతామధీయతామధ్యేష్యతామప్యవిలంబేన సద్య ఏవ స్ఫుటతరం సర్వధాతుతిఙ్కృద్రూపభేదప్రతిపత్తిసౌకర్యాయ మహానయం యత్నః కృతః—

తత్ర దధాతేస్సితనిగమిమసిసచ్యవిధాఞ్ క్రుశిభ్యస్తునిత్యౌణాదికసూత్రవిహితతున్ప్రత్యయాంతస్య దధాత్యర్థవిశేషమితి ధాతురితి వ్యుత్పన్నరూపస్య ధాతుసంజ్ఞాయా మన్వర్థాయాం కేవలధాతుర్ణిజంతధాతుస్సన్నంతధాతుర్యఙంతధాతుర్యఙ్లుగంతధాతురితి పంచవిధానాం ధాతూనాం కర్తృకర్మాద్యర్థభేదేన తిఙ్కృదంత రూపభేదానామవగమస్యాత్యంతావశ్యకతయా తాన్ ప్రతిపాదయితుం ప్రథమం కేవలానాం ధాతూనామియత్తయార్థభేదేన సహ ధారణసౌకర్యార్థం ప్రాచీనధాతుపాఠానుపూర్వీమనపహాయైవ ధాతుకారికేతి నామ్నానుష్టుభేన ఛందసా నిబద్ధైః శ్లోకైర్విరచితో లఘీయానపి ప్రయోజనగరీయాన్కశ్చిత్ప్రబంధో ముఖభాగే న్యవేశి ॥

అథ ధాతురూపప్రకాశికాయాం భ్వాద్యాదిషు దశగణేషు పరస్మైపద్యాత్మనేపద్యుభయపదినో ధాతూనజాద్యంత క్రమేణ హలాద్యంత క్రమేణ చ ప్రతిగణం విభజ్య ప్రథమం పరస్మైపదాత్మనేపదోభయపదేషు కర్తరి దశ లకారాః తతః కర్మవ్యతిహారే కర్తర్యాత్మనేపదే దశ లకారాః తథా ణ్యంతాత్కర్తర్యాత్మనేపదపరస్మైపదయోర్దశ లకారాస్తదంతాత్కర్మణ్యాత్మనేపదే దశ లకారాః తథా సన్నంతయఙంతాభ్యాం కర్తరి దశ లకారాః విరళప్రయోగేషు యఙ్లుగంతేషు కాత్స్న్యేన దశలకారనిరూపణేన ప్రయోగాల్లట్ప్రథమపురుషమాత్రం తథా కేవలాణ్ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ ధాతోస్తవ్యానీయర్ క్తక్తవతుశతృశానచ్ తుమున్ ల్యుట్ క్త్వా ల్యప్ ణముల్ ఇత్యేతత్కృదంతరూపభేదాశ్చ యథాక్రమం నిరూప్యంతే । తథాఘుడితి తత్తద్ధాత్వవబోధాయ ముఖభాగే వర్ణక్రమేణ ధాత్వను

ధాతురూపప్రకాశికోపోద్ఘాతః

క్రమణికాతథోపమానధాతుపరిజ్ఞానాయతత్రతత్ర తత్పుటసంఖ్యాం కాశ్చబోధనసౌలభ్యాయనివేశితాః ॥ ముద్రణకాలే ప్రమాదాద్వి స్మృతాన్ ముద్రానిర్వర్తనాత్పరం స్మృత్యారూఢాంశ్చకతిపయాన్వి షయాన్ యథామత్యన్విష్యపరిశోధ్యదత్తశుద్ధాశుద్ధపత్రికాయాంన్య వేశయం—కింబహునా । ఔత్సుక్యాద్ద్రుతతరం క్రమమాణస్యక్వచి త్స్ఖలనమివ మమాపి ప్రమాదోయద్యుపలభ్యే తతదాహ్యద భిజ్ఞాపయితవ్యోయంజనః.

ప్రకృతే సర్వతంత్రస్వతంత్రోభయవేదాంతాచార్యబిరుదాంకితైః ప్రతిశ్రావణంవైదుష్యం పరీక్ష్య యథాకామంసమ్మాన్య సంతోషి తవిబుధజనైః పదవాక్యప్రమాణపారావారపారీణైః శ్రీకృష్ణబ్రహ్మ తంత్ర పరకాలస్వామిభిః పరీక్షియా పరిశోధ్యానుమోదనాత్తథా శ్రీమత్కృష్ణరాజ మహారాజాస్థాన ధర్మాధికారిభిః వైయ్యాకర ణశిరోమణిభిః తర్కవత్యాయ్యంగార్యైః పరిశోధ్య ముద్రాలంభనా త్పండితరత్నబిరుదాంకితైః శ్రీమదుభయవేదాంతప్రవర్తక కస్తూరీరం గార్యైఃతాంస్తాన్విషయాన్పరీక్ష్యానుమోదనాచ్చ దండాపూపికా న్యాయెనసర్వవిద్వదనుగ్రాహ్యోయంమెప్రబంధఇతి దృఢంప్రత్యేమి తస్మాద్గుణైకపక్షపాతిభిస్సర్వైరపి సానుగ్రహందృష్టింనివేశ్యప్రబంధ మముం గ్రాహ్యతామేదం ప్రార్థయ్యసఫలీకర్తవ్యోయంగ్రంథకర్తుశ్శ్ర మమప్రయాసఇత్యభ్యర్థయే—

చా ॥ శ్రీకంఠశాస్త్రీ.

శ్రీశ్రీహయవదనలక్ష్మీనారాయణో విజయతేతరామ్.

శ్రీమత్కృష్ణబ్రహ్మతంత్రపరకాలస్వామినాం ప్రశస్తిపత్రమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః - శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమత్కర్ణాటభూమీరమణకులమణిశ్శ్రీమహీశూరనామ్నా స్వం
సామ్రాజ్యం రాజధాన్యాం స్వయమనుభవతః కృష్ణనామ్నీపతీంద్రోః ॥
ఆచార్యైర్లబ్ధమేతత్ప్రతితతిమహితైశ్శ్రీముఖం సప్రశస్తి శ్రీకృష్ణ
బ్రహ్మతన్త్రాదిమపద పరకాలాభిధైస్సంయమీంద్రైః ॥ ౧ ॥

వ్యుత్పన్నానాం విదుషాం బుద్ధైర్వైశద్యమాతనోత్యస్తి । వ్యుత్పి
త్సూనాం ధాతుష్వాస్థాం సర్వాత్మనా ప్రశమయతి ॥ ౨ ॥ అపి బ
హుశిక్షితమతిభిర్వైయాకరణైరశక్యకరణైషా । సౌశబ్ద్యాదిభిరధికం
విధినృతిరసికవిబుధచేతాంసి ॥ ౩ ॥ శ్రీచామరాజనగరశ్రీకంఠాభి
ఖ్యశాస్త్రిణారచితా । బాధాతు ధాతురూపప్రకాశికా కారికా స్వతాజ
గతి ॥ ౪ ॥ ఆశాసానైరిత్థం కృతిమేతాం వీక్ష్య ముదితతమహృదయైః ।
శ్రీపరకాలయతీంద్రైరదిశన్నారాయణ స్మృతిర్జయతాత్ ॥ ౫ ॥

అత్ర శ్రీనారాయణస్మృతిరితి ద్రమిడవర్ణాంకో దృశ్యతే

శుభమస్తు ॥ శేషరామశాస్త్రిణాం ప్రశస్తిపత్రమ్.

విజ్ఞాతే యత్ర సమ్యగ్గతిమతిమతాం ధాతుముఖ్యోర్థరూపే జ్ఞాతే
సాధుత్వదార్ఢ్యే భవతి ఇహ స్మృతీనాం క్లేశలేశోపి నైవ । సోయం శ్రీకంఠ
విద్వద్విరచిత ధాతురూపప్రకాశః ప్రీత్యా సర్వాన్మహీంద్రా
న్విరచయతితరాం వ్యాకృతిజ్ఞాంశ్చ సర్వాన్ ॥ ౧ ॥ ఇతి శేషరామశా
స్త్రి విపుళమహాభాష్యసారజ్ఞః । ధర్మాధికారివర్యశ్చ లయతిహర్షా
చ్ఛిరస్థిరో భూయాః ॥ ౨ ॥

కుంభకోణశేషాచార్యప్రశస్తిపత్రమ్.

శ్రీకంఠధీరమతినిర్మితధాతురూపద్యోతం సమేత్య మతిమాన్స్వలఘు మర్థనావమ్ । గంభీరపాణినివచోబ్ధిజలాంతరస్థాం నావం ప్రయాతి మహతీం మహాం ధాతువృత్తిమ్ ॥— ఇత్యుత్కృష్టావిష్టమనాః ప్రకామం శేషాఖ్యనాగఫణివాక్ప్రగల్భః । విద్వత్సు విఖ్యాతయశాః స్తవీతి శ్రీత విద్వత్కృతిమాదరేణ ॥ ౨ ॥

చక్రవర్త్యయ్యంగార్య ప్రశస్తిపత్రమ్.

తిఙంతరూపావళిపల్వలస్య కోపేణ ధీరా నివబాలకో ఘూర్ణ । విశిదలోపి స్వదయాద్రిచిత్తస్తానద్విధీర్ణన్విహితప్రయత్నః ॥ ౧ ॥ శ్రీకంఠసూరిం పురతో విధాయ విశేషకృష్టింపి విద్వదోఘూర్ణ । కుతూహలాత్ప్రణయితాం ప్రపృతస్తాంస్తాన్విశేషానపి తత్రతత్ర ॥ ౨ ॥ బలాద్విలేఖ్యప్రగుణేపి కీర్ణ స్థైర్యేణ హేమాద్రిసహోదరేణ । ప్రబంధభూయిష్ఠ్వమనీక్షమూణో మునివాగ్విర్ణక్లేశపటీపసోఢా ॥ 3 ॥ యథామతి గ్రంథమముం విశోధ్య మహీయసో ముద్రణలంభనస్య । పర్యాప్తమాత్మ్యేన లఘీయసాస్య ప్రచారమేవాభిలషన్గతాత్మా ॥ ౪ ॥ శేషాద్రినాథస్య దయార్ద్రదృష్ట్యా కృతార్థతాం ప్రాప్త ఇతి ప్రహృష్యన్ । శ్రీకృష్ణభూమీపతిపారిషద్యో ధర్మాధికారి విబుధాం ప్రధానః ॥ ౫ ॥ శ్రీచక్రవర్త్యార్య ఇహ ప్రబంధే ధృత్వాభిమానం స ఇతి ప్రకామమ్ ఆస్థానవిద్వత్పదవీం ప్రబంధకారం నినీషన్యతతే నితాంతమ్ ॥ ౬ ॥

శ్రీనివాసో విజయతే

సజ్జయశాతాచార్యప్రశస్తిపత్రమ్.

సిరిచామరాఅణఅరాసిరికంఠబుహిందణిమ్మిఆరమ్మా । సవ్వాణవిధాఊణంసమత్తరూవప్పఆసణపడిట్ఠా । ఏసాకిఈవిజిణపరసాయణం సవ్వవిబుహాణం । ఇఅవండిఅవరిఏపడిసజ్జయతాతస్సవిణ్ణత్తీ ॥

ఛా॥ శ్రీచామరాజనగర శ్రీకంఠబుధేంద్రనిర్మితారమ్యా । స

ర్వేషామపి ధాతూనాం సము స్వరూపప్రకాశనపటిష్ఠా । ఏషాకృతిర్వి
జయతేతరసా యనంసర్వవిబుధానాం । ఇతిపండితవర్యాణాప్రతిసజ్జయ
తాతస్య విజ్ఞప్తిః ॥ శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

కస్తూరీరంగాచార్యప్రశస్తిపత్రమ్.

సూత్రంపాణినినిర్మితంపరరుచేర్వృత్తిం మహాభాష్యమప్యర్వాచీన నిబద్ధగ్రంథమపిచ శ్రీకణ్ఠవిద్వన్మణేః । గాహంగాహమగాధశబ్దజలధౌ విష్వగ్వికీర్ణాన్మణీన్ సవ్యాగృహ్ణాయితుంతటస్థజనతామేతామతానీత్కృతిమ్ ॥ ౧ ॥ ఏతాందవిష్ఠత్వగ్రహణాఖ్యాందర్పణేంలబ్ధ్వా । దుర్గ్రహధాతుజరూపెష్వాపరమనధూయలసతుసకలోపి ॥ ౨॥ వ్యుత్పిత్సూరపిబాలకస్య మనసోదూరాపోహపోఢ స్ఫుటం వ్యుత్పన్నస్యచలక్షణస్థపరతానిర్ణ్యాస్యవింశాంశిభిః । జాతాంయావ్యాకులతాంవిలాపయతినంవాదంచవిద్వన్మనస్సేఫలత్వేఽపద్యపినాకృతాకృతిరియం మోదం నకస్యావహేత్ ॥ ౩ ॥ కించిత్ప్రవిబుధానాం మూఢమపిచితా సుధాతువృత్తిరితి । ఏషా శ్రీకణ్ఠకృతానుగమూహేను ధాతువృత్తిరఖిలానాం ॥౪॥ ధాతూనాంరూపమియంప్రకాశయతి నైవకేవలంకింతు । ఏతద్వీక్షణవిగలితవిశయబుధానాంస్వరూపమపిసమయే ॥ ౫ ॥ కర్ణాటజనపదాధిపసదసితభావాంగసదసిమహితేన ।। పండితరత్నాభిఖ్యా తర్కాచార్యప్రథాద్వయీందధతా ॥ వాధూలవంశజనుషా కస్తూరీరంగనాథవిదుషేత్థమ్। ధాతుప్రకాశికాయాః ప్రశస్తిపత్రిన్యలేఖిసతుకేన।
లమ్బ్రవాయనశుక్రశుక్లనవమ్యాం   క॥రఙ్గాచార్యః.
రవివాసరే మైసూర్.

సీతారామశాస్త్రిణాం ప్రశస్తిపత్రమ్.

శ్రీకణ్ఠపండితకృతా ధాతురూపప్రకాశికా వ్యుత్పిత్సూనాంబుధానాంచ సంమదంతనుతేతరాం । పండితరత్నాభిఖ్య శ్రీసీతారామనామవిబుధేన ॥ శ్రీకణ్ఠపండితకృతిర్విలోక్యసంశ్లాఘితాజయతు

ధాతురూపప్రకాశికాయాః అకారాదిక్రమేణ ధాత్వనుక్రమణికా.

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౧౪౧	౨	అక్	౨౬౩	౧	అత	౮౫౧	౧౫	అహి
౮౧౨	౧౨	అకి		౩	అతి	౨౪౩	౧౮	,,
౨౪౫	౧	అంక్	౪౪౦	౫	అద	౨౫౨	౧౬	అహ్న్
,,	౬	అక్ష్	౨౬౩	౪	అది	౨౪౩	౧౪	
౧౪౫	౫౫	అగ్	౨౪౩	౩	అధ్	,,	౧౬	
౧౪౩	౧	అగి	౧౬౩	౨	అద్య్	౧౯౦	౯	అఘ
౨౪౫	౨	అంగ్		౪	,,	౩౦౩	౧౮	అప్ల
౮౧౭	౮	అం	,,	౨	అంధ	౨౪౮	౧	,,
౪౦౬	౫౫	అ	౪౪౧	౭	అ:	౨౨౨	౯	ఇ
,,	౧౨	అచు	౨౩	౧	,,	౪౩౪	౫౦	ఇఙ్
౧౪౮	౭	అంచు	౧౭	౧౨	అబి	౪౩౯	౧౫	ఇక్
౪౦౬	౧౮	,,	౬౩	౧౪	అబ్	౪౯౧	౧	ఇజ్
౨౪౫	౧౦	,,	౮౧౭	౫౧	అభి	౧౯౧	౧౭	ఇఖ
౧౪౬	౧౧	అచ్	౨౬౩	౧౯	అభ్	౧౯౩	౮	ఇఖి
౨౪౫	౧౩	,,	౨౬౮	౧	అమ్	౨౯౩	౧౩	ఇగి
౧౪౯	౫౩	అజ	౨౪౩	౭	,,	,,	౧౬	ఇట
౨౪౫	౧౪	అజ్	౮౫౦	౧	అయ్	,,	౧౨	ఇది
౯౯౫	౪	అంజ్	౧౬౮	౧౧	అల	౯౨౪	౧౨	ఇ;ఇంధీ
౧౬౦	౧౪	అజ్జ్	౪౦౯	౫	అ:	౯౫౬		ఇల
౨౪౫	౧౨	,,	౧౬౪	౩	అర్వ	౨౪	౮౨	,,
౧౬౦	౧౯	అట	౭౫౩	౫	అశ	౧౯౪	౧	ఇవి
౮౧౭	౭	అట్ట	౯౦౯	౧౪	అసూ	౫౪	౩	ఇష
౨౪౩	౧	,,	౧౬౪	౬	అక్షూ	౯౫౮	౧౯	,,
౨౧౭	౧౮	అఠి	౪౦౯	౬	అ:	౨౫౩	౫౦	,,
౧౬౫	౧౮	అడ	౪౪౫	౧౫	,,	౧౨౨	౭	ఈ
,,	౧౭	అడ్డ	౬౫౮	౪	అసు	౬౯౪	౯	ఈజ్
,,	౫౧	అణ	౨౪౩	౧౫	అంస	౧౯౬	౧౮	ఈఖి
౬౨౫	౧౭	,,	౯౬౦		అహ	౮౫౧	౧౬	ఈజి

ధాతురూపప్రకాశికాయాం అకారాదిక్రమేణ ధాత్వనుక్రమణికా

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౫౭౭	౧౭		,,	౧౩	ఉక్ష		౨౧	ఏధ
౮౫౪	౬	అంఛు	౮౨౪	౧౨	ఉన్నస		౩	ఏపృ
౫౭౮	౧౧	ఉజి	౫౫	౧౧	ఉన్నిస		౨౩	ఏజృ
౮౫౪	౮			౨		౫౫	౧	
౫౭౯	౩	ఉపాః		౧౬		౮౪		ఓగృ
౧౭౬	౧౬	ఉపసం	౧౮	౨	౫	[illegible]	౫౯౭	౨౧
౪౨౧	౧౯	[illegible]	౫౮౭		[illegible]	౯౪	౧	[illegible]
,,	౨౨		౮౫౪		ఊన	౯౬	౩	[illegible]
౧౭౬	౨౧	ఉత్క్ష	౫౦౩		హాయా	౧౭	౧౬	[illegible]
౧౭౯	౫	ఉత్క్ష	౧౮౨		ఊష	౧౩౯	౧౩	[illegible]
౪౨౩	౫	ఉంభ	౪౦౩		ఊహ	౮౧౫	౭	[illegible]
౪౧౮	౧౮	ఉజ్	౧౧౬	౧౭	ఋణ	౫౪౨	౨	[illegible]
౧౦౯	౯	ఉఖ	౬౩		ఋణ	,,	౨౪	[illegible]
,,	౧౨	ఉఖి	౭౨౭		ఋణ	౪౩	౧౯	[illegible]
౬౨౫	౧౭	ఉచ	౭౨౮	౧౫	ఋణు	౪౧౦	౨	
౧౦౯	౧౪	ఉఛి	౪౨౪			౭౦౪	౨	
౭౨౬	౧౨	ఉఛీ	౪౨౪			౪౧౦	౨౨	[illegible]
౧౦౯	౧౬	ఉఛీ	౮౦౪	౧౧		,,	౧౩	[illegible]
౭౨౬	౧౪	ఉఛీ	౯౧౨	౨౨	ఋణు	౧౪౮	౮	క్నూయీ
౭౨౭	౧౨	ఉబ	౬౨౬	౭	ఋణుసు	౭౧౪	౧౯	[illegible]
౭౨౬	౧౮	ఉబ్జ	౭౨౯	౧౪	ఋషు	౭౯౬	౧౫	[illegible]
౧౮౦	౧	ఉర్వ	,,	,,	ఋష	౮౪౪	౧౮	క్ష్మాయీ
౮౫౪	౧౪	ఉలడి	౭౨౯	౨౧	ఋషీ	౭౫౧	౨౧	[illegible]
౪౨౩	౮	ఉష	౬౯౫	౨౧	ఋధ	౮౧౮	౧౬	[illegible]
౭౨౩	౧౯	ఉహి	౮౧౧	౩		౧౨౮	౧౬	[illegible]
,,	,,	ఉక్ష	౧౮౨	౧౦		,,	౨	[illegible]
౧౮౦	౪	ఉర్వీ	౪౨౫	౧౦	ఏజృ	౪౨౭	౬	కక
,,	౯	ఉష	,,	౧౯	ఏఠ	౪౨౮	౨౨	కక్క

ధాతుపాఠపత్రికాశికాయాం కకారాదిక్రమేణ ధాతువనుక్రమణికా

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౧౭౪	౪	కక్ష	౫౩౦	౧౨	కత్థ	,,	౧౮	కల
౧౭౬	౧	కక్ష	౭౫౬	౧	కథ	౭౫౮	౧	క్షల
,,	౩	కగ	౧౯౦	,,	కది	౪౩౫	౨౨	కల్ల
౪౨౯	౧౧	కచ	,,	,,	క్రంది	౧౯౬	౨౦	[illegible]
,,	౧౪	కజ	,,	,,	క్లది	౫౮౯	౧౯	
౨౬	౮	కజ్జ	౪౩౧	౮	కది	౧౯౮	౨	[illegible]
౭౯	౧౭	క్షజ	,,	,,	క్రంది	,,	౬	కస
౧౭	౪	కజ్జ	,,	,,	క్లతి	౫౦౭	౧	కస
,,	౧౦	కఠ	,,	౭	కద	౫౮౯	౨౧	కసి
౪౩౦	౬	కఠ	,,	౭	క్రద	౬౩౮	౧౨	క్నసు
,,	౯	కని	౧౯౨	౧	కడ్డ	౪౩౬	౧	కాచి
౭౫౫	౩	కని	౭౫౬	౪	క్రంద	,,	౫	క్ష్మాయీ
౭౭౭	౧౩	కడ	౧౯౨	౮	కనీ	౭౫౮	౩	కాల
౮౩౧	౧	కడ	౪౩౧	౧౬	కపి	౪౩౬	౧౮	కాశృ
౧౭౭	౧౫	కడ్డ	౭౫౬	౭	క్రప	౪౩౮	౫	కాశృ
,,	౧౮	కడి	౪౩౧	౧౫	క్రప	౬౭౩	౨	కాస
౫౩౦	౨౧	కడి	౭౫౬	౧౦	క్షప	౧౯౮	౧౦	కాక్షి
౭౫౫	౭	కడి	,,	౧౨	క్షపి	౧౯౯	౧౮	కిట
౧౭౯	౧	కణ	౧౯౨	౧౨	కబ్బ	౨౦౧	౨౦	కిట
,,	౪	క్వణ	౪౩౨	౩	కబ్బ	౭౦౬	౧౬	క్షిణు
౭౦౫	౨౦	క్షణు	౧౯౨	౧౫	క్రము	౨౮౧	౨౨	కిత
౭౫౫	౧౬	కణ	౪౩౨	౬	క్రము	౨౦౩	౧౮	క్లిది
,,	౧౦	కణ	౪౩౪	౨౧	క్షము	౪౩౮	౭	క్లిది
,,	౧౨	కణ	౬౨౭	౧౦	క్లముష్	,,	౫౧	క్ష్విదా
,,	౧౭	కత్ర	౬౮౯	౧౦	క్షమూ	౬౩౧	౮	క్ష్విదా
,,	౨౦	కత్థ	౧౯౯	౧౪	కర	౬౩౨	౮	క్లిదూ
౧౭౯	౧౨	క్రథ	,,	౧౮	క్షర	౬౩౦	౧౦	క్షిప
,,	౫౧	క్లథ	౪౩౫	౧౭	కల	౮౬౪	౨౧	క్షిప
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	౮౩౧	౩	[illegible]

౪ ధాతురూపప్రకాశికాయాం కకారాదిక్రమేణ ధాత్వనుక్రమణికా

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౬౮౩		కిశ	౨౩౧	౯	కుణ	౮	౬	కుత్స
౮౭౫	౧౨	క్లిశూ	౮౫౮	౪	కుణ	౮౫౯	౧	కుసి
౭౦౫	౧౪	క్షీజ	౭౧౩	౭	కుథి		౩	కుస్త
౮౫౨	౫	కిట	౬౩౩	౬	కుథ		౬	కుహ
౭౨౫	౧౬	క్రీడృ	౮౭౬	౧౪	కుథ	౭౧౫	౭౪	కూజ
౪౩౮	౧౨	క్లీబృ	౮౭౨	౬	కుస్థ	౭౧౯	౮	కూట
౪౩౯	౧	క్షీబ	౮౫౪	౮	కుద్రి	,,	౧౦	కూట
౭౦౨	౧౮	కల	౪౩౯	౧౫	కుద	,,	౧౭	కూణ
,,	౭	క్షీల	౮౨	౬	క్షుదిర్	౪౪౧	౧	క్ష్మాయీ
౭౦౨	౭౧	క్షీవు	౬౩౩	౭౩	క్రుధ	౭౧౨	౧౨	కూల
౪౩౯	౫	కుక	౬౩౪	౧౬	క్షుధ	౨౩౧	౧౯	కృడ
౭౦౮	౪	కుచ	,,	౧౨	కుష	౨౩౭	౧౫	
౨౩౦	౮	కుచ	౮౫౪	౧౧	కుష	౨౨౪	౭౩	కృతీ
౭౧౦	౧౪	కుచ	౮౫౨	౯	కుటుంబ	౪౪౧	౧౮	కృపూ
,,	౧౨	కుంచ	౭౧౩	౩	[illegible]	౮౫౯	౧౪	కృపెశ్చ
,,	,,	క్రుంచ	౮౫౮	౧౩		,,	౧౮	కృప
౭౧౭	౭౩	కుజ	,,	౧౬	కుభి	౭౧౨	౧౨	కృవి
౨౩౧	౧	కుట	౪౪౦	౭	క్షుభ	౬౩౫	౧౭	కృశ
౮౫౨	౪	కుట	౬౩౫	౮	క్షుభ	౭౧౨	౧౮	కృష
,,	౧౧	కుట	౮౭౮	౧	క్షుభ	౨౬౫	౧౦	క్నష
,,	౧౩	కుట్ట	౨౩౦	౧౪	కుర	౮౬౦	౧	క్లాంత
౭౧౭	౭౫	కుఠి	,,	౧౨	క్షుర	,,	౪	క్లేశ
౮౫౨	౧౫	కురి	౮౫౮	౧౮	కుమార	౪౪౫	౧౭	క్లేవృ
౭౧౩	౧	కుడి	౭౧౩	౫	కుల	౭౭౧	౪	కేల్బృ
౪౩౯	౧౩	కుడి	,,	౨	కుశ	,,	,,	క్ష్వేల్బృ
,,	,,	కుడి	౮౫౮	౭౨	కుశి	,,	౮	క్షేవు
౨౩౧	౪	కుడ	౮౭౮	౧౪	కుష	౪౪౫	౧౭	కేవృ
,,	౬	డ	౬౭౫	౧౦	కుస	,,	౧౫	కాశ

ధాతురూపమాలికాయాం ఖకారాదిక[illegible]సూచనికా ౫

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౮౬౦	౬	క్షోంబు	౫౮౬	౩	ఖుర్దు	౮౩౦	౩	గ్రంథ
౫౨౯	౨	ఖచ	౯౩౮	౫	ఖోర	౮౬౧	౧౫	గ్రథ
౪౧౧	౧	ఖజ	౮౬౧	౧౯	ఖోల	౯౨౮	౨	గడ
౧౧౧	౧	ఖజి	,,	౧౮	ఖ్యా	౫౨	౧	గద
౮౧౮	౨౧	ఖట	౨౨౫	౫	[illegible]	౨౩౦	౧	
౨౩౧	౧౩	ఖడ	౪౪౬	౫	[illegible]	౮౬౧	౭	
,,	౧౬	ఖడి	౮౬౦	౧౮	[illegible]	,,	౭	గర్జ
,,	౧౮	ఖద	౨౬౯	౨	[illegible]	,,	౧౩	గర్ద
౨౧౨	౧	ఖన	,,	౫	[illegible]	౨౩౦	౪	గర్వ
౮౬౦	౭	ఖట	౫౭౫	౧౦	గా	౪౪౬	౧౧	గర్హ
,,	౧౧	ఖడ	౪౫	౨	గాఢ	౨౩౦	౫	గల్భ
౪౬	౧	ఖర	౯౮౮	౧౩	గు	౨౩౩	౭	గల్హ
౮౬౦	౧౧	ఖర్జ	౪౧౧	౧	గుజ	౫౬౬	౩	గల్హ
౨౨౨	౫	ఖర్ద	,,	,,	గుడ	౨౩౨	౧౯	గవ
,,	౯	ఖర్వ	౮౧౧	౬	గుఠ	౮౬౨	౫	గవ
౫౧౯	౭	ఖల	౯౨౩	౧౭	గుద	,,	౧౧	గాధ
౨౨౨	౧౦	ఖవ	౮౧౮	౨౩	,,	౪౬౬	౧౮	గాహు
,,	౧౪	ఖష	౧౩౧	౩	గుప	,,	,,	గుహ
౮౨౭	౧౧	ఖాద	౧౩౩	౩	గుఫ	౪౪౩	౫	గుంజ
౨౩౨	౧౨	ఖిద	౨౨౩	౯	గుర	౫౬౨	౧౨	గుంఠ
,,	౧౪	ఖిల	౮౬౧	౧	గుర్ద	౮౭౬	౭	గుండ
,,	౨౧	ఖుజ	౨౬౯	౭	గుర్వ	౪౬౯	౫	గుల్ఫ
౨౨౮	౨౩	ఖుట	,,	౧౧	గుహ	,,	౧౫	గూర
౬౮౩	౨౧	ఖుడ	౮౬౧	౩	గూహ	౪౬౯	౧౮	గృధు
౯౩౩	౭	ఖుద	౨౨౯	౩	గృ	,,	,,	గృహు
౯౮౬	౬	ఖుర	,,	౧౯	గృజ	౫౬౨	౧౫	గేషు
౨౨౫	౧	ఖుర్జ	,,	౧౮	గృజి	౨౧౩	౧౪	గేవృ
౯౩౪	౧	ఖుర్ద	౭౬౧	౫	గృహ	,,	,,	గ్లసు
౮౬౦	౧౮	ఖుర్జ	౫౮౬	౭	గ్రథి	౨౩౮	౧	గ్లుచు

౬ ధాతురూపప్రకాశికాయాం గకారాదిక్రమేణ ధాత్వనుక్రమణికా

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
,,	౫	గుజి	,,	,,	,,	౫౧	౧౬	ఘుషి
౨౩౪	౨	గుజ	,,	౫	గేష్పృ	౨౪౨	౨	ఘుషిర్
౫౬౭	౧౨	గుడి	,,	,,	గ్లేష్పృ	౮౬౪	౫	,,
౨౩౪	౯	గుడ	,,	౧౧	గేష్పృ	౫౧	౧౨	ఘూర్ణ
౮౬౩	౧	గుడి	,,	,,	గ్లేష్పృ	౩౫	౬	,,
,,	౩	గుణ	౫౬౭	౮	గేష	౮౪	౧౨	ఘూరీ
౪౪౮	౭౧	గుద	౪౫౧	౧౪	గోష్ట	౫౭	౫	ఘృణి
,,	౭౭	గుర్ద	౮౬౩	౧౪	గోమ	౧౨	౧౪	ఘృణు
౮౬౩	౪	గుర్ద	౬౬	౧౫	ఘూర్	౭౮౨	౧౫	ఘృషు
౬౩౬	౯	గుధ	౪౧౧	౧	ఘుషి	౧౧	౧	జుజి
౮౩౫	౭౭	గుధ	౧౬౯	౭౧		౮౯	౪	చి
౨౪౯	౧	గుప	౬౧౪	౧౪				చిక్
౮౬౩	౬	,,	౮౫౧	౮		౮౪౮	౭౧	చక్ష
౭౩౪	౨	గుఫ్	౭౪౫	౭౧		౬౯౬	౧౭	చిరి
౭౩౪	౧౧	గుఫ	౪౫౦	౧౨	ఘుట	౪౧౧	౮	చ్యుజ్
,,	,,	గుంభ	౮౬౩	౧౬	ఘుట	౮౫౧	౧౧	
౨౬౭	౧౭	గురీ	,,	౧౨	ఘుటి	౫౫౭	౨	చక
౭౩౮	౭౧	గుర్వి	౪౫౧	౧	ఘుట్ట		౭	చక
౫౦౮	౬	గుహూ	,,	౩	ఘుటి	౮౬౪	౯	చక్క
౮౬౩	౮	గూ	౪౫౧	౩	ఘుష	౭౪౮	౧౫	చక్ష
౭౪౧	౭	గృజ	౭౪౬	౧	ఘుష్పు	౨౩౫	౧౧	చర్చ
౭౪౩	౧౦	గృజి	౪౫౧	౬		౮౬౪	౧౧	చర్చ
౬౩౬	౧౩	గృధ	,,	౮	ఘుటు	౭౪౮	౧౨	చంచు
౪౪౯	౧౩	గృహూ	౨౩౪	౧౯	ఘుట	,,	౭	చట
౮౬౩	౧౦	గృహ	౪౫౦	౧౭	ఘుణ	౮౬౪	౧౩	చట
,,	౧౭	గెట	౨౩౫	౧	ఘుణ	౪౫౩	౭౧	చడి
౪౫౦	౩	గేపృ	౪౫౦	౧౫	ఘుణ	౭౪౯	౧	చణ
,,	,,	గెపృ	౨౩౫	౩	ఘుర	౫౦౯	౧౨	చతే

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౨౪౯	౧౯	చం	౭౩౫	౧౪	చిల	౭౭౬	౧	చృతీ
౫౦౯	౧౭	చద	౨౫౮	౧	చిల్ల	౮౬౩	౭	చృప
౮౬౪	౧౫	చన	౮౬౬	౧	చీక	౪౫౩	౩	చేష్ట
,,	౧౮	చప	౪౫౩	౨	చీభృచ	౩౬౧	౧౪	
౨౪౯	౨౧	చ	,,	౩	చీవ	౬౨౧	౨	
౮౬౫	౧	చ	౫౧౦	౧౯	చీవృ	౮౬౭	౧౦	ఛజ
౨౦౫	౧	చక్ష	౮౬౬	౫	చుక్క	,,	౧౩	ఛద
,,	౩	చము	౭౩౫	౧౬	చుట	,,	౧౬	ఛద
౭౦౯	౨	చము	౮౬౬	౭	చుట	౮౬౭	౧౮	ఛది
౫౫౨	౨౨	చయ	,,	౯	చుట్ట	౨౬౧	౧౭	ఛదణ
౨౫౨	౧౮	చర	,,	౧	చుటి	౮౬౮	౧	ఛదణ
౮౬౪	౪	చర	౭౩౫	౧౮	చుడ	౨౬౨	౧	ఛము
౨౫౫	౩	చల	౨౫౮	౩	చుడ్డ	౫౧౦	౨౩	ఛష
౭౩౫	౧౨	చల	,,	౬	చుడి	౭౮౮	౮	ఛిదిర్
౮౬౫	౬	చల	,,	౮	చ్యుతిర్	౮౬౮	౩	ఛిద్రి
౨౫౭	౯	చష్ట	౮౬౬	౧౩	చుద	౭౩౬	౭	ఛుట
౫౧౦	౩	చష	౨౬౧	౩	చుప	,,	౯	ఛుడ
౫౮౦	౫	చక్షిఙ్	,,	౫	చుబి	,,	౧౧	ఛుప
౫౫౩	౧౦	చకాసృ	౮౬౬	౧౫	చుబి	౭౩౭	౩	ఛుర
౨౫౭	౧౨	చహ	౩౬౧	౭	చుచ్య	౭౮౯	౮	ఛృదిర్
౮౬౫	౮	చహ	౮౬౭	౧	చుర	౮౬౮	౫	ఛృదీ
,,	౧౦	చహా	౮౬౮	౨	చుల	,,	౯	ఛృప
౫౧౦	౬	చాయృ	౨౬౧	౯	చుల్ల	,,	౧౨	ఛేద
౨౫౭	౧౬	చిట	౮౬౭	౩	చ్యుస	౮౧౨	౬	జ్యా
౮౬౫	౧౨	చిత	,,	౫	చూర్ణ	౮౧౩	౧౧	జ్ఞా
,,	౧౪	చితి	,,	,,	చూర్ణ	౮౪౮	౩	జ్ఞా
౨౫౭	౧౮	చితీ	౬౮౪	౧౮	చూరీ	౮౬	౧౧	జ
౮౬౫	౧౭	చిత్రి	౨౬౧	౧౨	చూష	౮౮	౨౪	[illegible]

[illegible]

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	టక
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	టల
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	ట్వల
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	టిక్కృ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	టీక్కృ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	డప
[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	డిప
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	డిప
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	డిప
,,	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	డీప
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ఢౌక్కృ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణఖ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణఖా
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణట
[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణట
,,	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	ణద
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణద
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణభ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	ణభ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణభ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణమ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	,,	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణయ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ణల

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౬౩౯	౭	ణాశ	,,	,,	త్రిఖి	౨౮౪	౪	తక్ష
౨౯౯	౮	ణక్ష	,,	౧౪	తిగి	,,	౯	తక్షణా
౪౫౫	౨౩	ణస	,,	,,	త్విగి	,,	,,	త్వక్షుా
౬౭౨	౨౨	ణపు	౯౮	౧౬	త్వచ	౬౩౭	౨	తసు
౪౫౬	౧	ణాస	౨౯౮	౧౩	తంచు	,,	౬	[illegible]
౫౮౨	౫	[illegible]	,,	,,	త్వంచు	౮౯౧	౬	
౬౧౮	౧	[illegible]	౯౫	౧౬	తంచూ	,,	౮	[illegible]
౨౯౯	౧౧	[illegible]	౨౯౭	౨	తజు	,,	౧౦	తస్సి
౫౧౦	౩	[illegible]	౮౯౦	౯	[illegible]	౪౫౮	౧౬	తాయ్బ
౨౯౯	౧౩	[illegible]	౨౯౭	౪	త్వజ	౫	౨౩	టిక
౯౩౯	౧౯	[illegible]	౨౮౧	౬	తటు	౫౭	౨౧	తిక్బ
౨౯౯	౧	[illegible]	౯౦	౭	[illegible]	౩	౫	తిగ
,,	౧౯	[illegible]	,,	౧౦	[illegible]	౭	౧	తిజ
౫౭౨	౨౧	[illegible]	౬	౮	[illegible]	౯౧	౧౪	తిజ
౨౨౮	౧	[illegible]	౮౦	౧౯	[illegible]	౫౭	౪	తిప్బ
౯౩౯	౨౦	[illegible]	౨౮౧	౮	తసు	౬౪	౩	తిమ
౯౬౫	౨౫	[illegible]	,,	౧౦	[illegible]	౮౯	౧౮	తిల
౫౧౧	౩	[illegible]	౮౮	౨౦	తిస	౯౩౮	౧౮	తిల
,,	,,	[illegible]	౮౯౦	౧౩	తిసు	౯౧	౧౬	తిల
౪౫౬	౪	[illegible]	౨౮౧	౧౩	తిన	౮౮	౧	తిల్ల
౫౪౪	౧౩	[illegible]	౬౭౬	౧	తిన	౫౧౦	౧౬	త్విష
౧౦౨	౧౩	[illegible]	౭౬౧	౧	తిన	౪౫౭	౧౨	తీక్బ
౪౧౯	౫	[illegible]	౪౫౬	౧౦	త్రుప్రా	౮౯౧	౧౮	తీర
౨౯౮	౪	[illegible]	౬౩౮	౧౬	తిన	౨౮౮	౩	తీవ
౮౯౦	౫	తర్క	౪౫౯	౧౪	తయు	,,	౬	తుజ
౨౯౮	౯	తకి	౨౮౪	౨	త్వం	౮౯౨	౩	తుజి
౩౫౬	౯	తిక్ష	౪౫౯	౧౯	ఞిత్వరా	,,	,,	తుజ
౨౯౮	౭	త్రిఖ	౮౯౧	౪	తం	౯౩౭	౧౫	తుట

 ధాతురూపప్రకాశికాయాంధకారాదిక్రమేణ ధాత్వనుక్రమణికా

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
,,	౮	ధవి	,,	,,	నిపాన	౭౪	౭	పృచ్ఛ
౪౬౩	౧	ధిక్ష	౯౯	౧౦	[illegible]	[illegible]	౧౭	పట
౬౧౧	౭౧	ధివి	౪౭	౫	న	[illegible]	౫	పట
౭౪౩	౧౯	ధిన్వ	౭౬	౧౮	పా	[illegible]	౭	పట
౩౦౭	౧౧	ధిక్ష్య	౫౭	౮	పా	[illegible]	౧౪	పఠ
౪౬౩	౮	ధుక్ష	౩౭	౧	ప్రా	[illegible]	౧	పడి
౩౦౭	౧౫	ధూ	,,	౩	పా	[illegible]	౧౭	పడి
౮౭౫	౧	[illegible]	౭౦	౧౪	[illegible]	[illegible]	౩	పణ
౬౮౬	౧౮	ధూర్వి	౭౬	౧౫	[illegible]	[illegible]	౫	పణ్డ
౮౭౫	౩	ధూస	,,	౭౧	[illegible]	,,	౧౭	పత
౩౦౬	౧౦	ధృ	౮౪౦	౧	[illegible]	[illegible]	౧	పత్న్
,,	౧౭	[illegible]	[illegible]	౭	,,	[illegible]	౭	పథ
౭౦౬	౧౬	ధృష్ణు	[illegible]	౧౩	[illegible]	,,	౩	పథి
౮౭౫	౮	ధృష	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	౧౩	పర్థ
,,	౧౦	ధృక	,,	౯	[illegible]	[illegible]	౭	పర్థ
౪౬౩	౧౦	ధ్యై	[illegible]	౬	ప్రా	౩	౪	పథె
౩౦౬	౧౪	ధ్వంస	[illegible]	౧౫	ప్రా	[illegible]	[illegible]	పద
౮౭౦	౧	న్యా	౬౦౫	౩	[illegible]	[illegible]	౧౧	పద
౮౭౫	౧౩	[illegible]	౬౯౯	౭	[illegible]	[illegible]	౧౭	పనఁ
౩౦౮	౧౮	నట	౭౬౧	౧౩	ప్లా	,,	౧౮	పన
,,	౭౧	నట	౬౦౫	౧౪	ప్లా	౩౯	౧౭	పర్వ
౮౭౫	౧౫	నట	౮౭౦	౬	ప్లా	,,	,,	పబఁ
౩౦౯	౮	[illegible]	౮౭౦	౧	,,	౪౬౫	౭౩	పయ
,,	౬	నర్ద	౧౪౦	౩	[illegible]	[illegible]	౭	పవఁ
౮౭౫	౧౯	నశ	౪౧౭	౭౦	[illegible]	,,	౯	పల
౪౬౩	౧౩	నాథ్	౫౧౭	౭౭	దుపచమ్	[illegible]	౧౫	పశ
,,	,,	నాథృ	౪౬౩	౭౦	పని	,,	౧౭	పష
౬౬౬	౧	నిష్క	౮౭౬	౫	,,	౩౧౭	౧౭	పక్ష

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౮౨౨	౧౯	పక్షీ	,,	౧౪	పుటి	,,	౧౧	పూణ
౩౬౬	౭	పృస	,,	౧౨	పుట	౪౬౬	౮	పూయీ
౮౨౮	౧	పసి	౩౧౩	౮	పుడ	౬౮౨	౧౪	పూరీ
౪౬౬	౪	ఓప్యాయీ	౨౪౫	౧౩	పుడ	౮౮౧	౧౩	పూరీ
౮౩౮	౪	పాం	౩౧౩	౮	పుండ	౩౧౪	౮	పౄ
,,	౬	పాల	,,	౧౦	పుడి	౮౮౧	౧౬	పౄ
,,	౮	పిచ్ఛ	౨౪౫	౧౫	పుణ	౮౨౨	౧౭	పల్పూల
,,	౧౦	పిజి	౮౨౬	౧౯	పుణ	౩౧౪	౧౦	పూష
౫౮౩	౧౩	పిజి	౮౮౧	౨	పుస	౮౮౧	౧	పృచ
౮౩౮	౧౭	పిజి	౬౪౮	౪	పుథ	౫౮౩	౧౨	పృచీ
,,	౧౫	పిజి	౮౨౯	౭౧	పుఫ	౨౮౧	౨	పృచీ
౩౧౭	౧౪	పిట	౩౧౩	౧౭	పుథి	౫౮౪	౧౧	పృజీ
,,	౧౬	పిఠ	౬౪౮	౬	పుష్ప	౨౪౫	౧౯	పృడ
౪౬౨	౪	పిశి	౨౪౫	౧౨	పుట	౨౪౬	౧	పృణ
౮౨౮	౧౨	పిడి	౩౧౩	౧౪	పుల	౮౮౧	౪	పృథ
౩౧౭	౧౮	పివి	౮౮౦	౧	పుల	౩౧౪	౧౭	పృషు
౨౪౫	౮	పిశ	౩౧౩	౧౬	పుర్వ	౪౬౨	౧౯	పెవృ
౨౯౮	౧	పిష్ల	[illegible]	౧	పుస	౩౧౪	౧౫	పేల్పృ
౮౨౮	౭౦	పిస	౬౪౯	౧	పుష	౪౬౨	౭౭	పేష్వ
౮౨౯	౧	పిసి	౮౩౬	౪	పుష	,,	,,	ప్రేష్వ
౩౧౩	౧	పిస్ప	౮౮౦	౩	పుష	౩౧౪	౧౨	పెస్వ
౪౬౨	౫	ప్లిహ	౮౩౬	౧౫	పుష	౩౧౫	౧	ప్యైణ్వ
౮౨౯	౪	పీడ	౩౧౪	౩	పుష	౫౧౪	౭౩	ప్రోథృ
౩౧౩	౪	పీల	౬౪౯	౧౯	ప్లుష	౩౧౫	౪	ఫక్క
,,	౬	పీవ	౬౫౦	౨	,,	,,	౨	ఫణ
౨౪౫	౧౧	పుట	౩౧౪	౩	ప్లుషు	౩౭౦	౫	ఫల
౮౨౯	౧౦	పుట	౮౮౦	౫	పుస	౩౧౨	౭౩	ఞిఫలా
,,	౧౭	పుట	,,	౯	పూజ	౩౪౬	౩	ఫుల

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౩౨౦	౯	ఫుల్ల	౬౫౦	౭౪	బిస	౧౫	౨౧	భజ
,,	౧౧	ఫల	౩౨౧	౧౦	బుక్క	౮౮౨	౧౩	భజ
౫౯౦	౧౪	బ్రూఞ్	౮౮౨	౪	బుక్క	,,	౧౫	భజి
౮౮౧	౬	బష్క	౩౨౧	౧౩	బుగి	౮౮౦	౯	భఞ్జో
౩౨౦	౧౫	బణ	౭౪౬	౭	బుడ	౬౭	౪	భ్రస్జ
,,	౧౯	బడ	౮౮౨	౬	బుస్త	౨౨	౧౦	భల
౪౬౮	౬	బః	౮౧౫	౯	ఉ, బుందిర్	,,	౧౨	భట
౮౮౧	౮	బగ	౩౨౧	౧౬	బుధ	౬౮	౧౭	భడి
౮౩౧	౧౫	బధ	౬౮౮	౧	బుధ	౮౮౨	౧౮	భడి
౮౮౧	౧౦	బంధ	౫౧౫	౧౪	బుధిర్	౨౨	౧౬	భణ
౩౨౧	౧	బబ్బ	౬౫౦	౨౦	బుస్త	౩౨౩	౧	భ్రణ
,,	౩	బల	,,	,,	బుస	౧౬౯	౧	భది
౮౮౧	౧౨	బల	౮౮౨	౮	బ్రూగ	౩౨౩	౩	భ్రము
౬౫౦	౯	బసు	౩౨౨	౧	బృహ	౬౫౦	౨౨	భ్రము
౪౬౮	౩	బహిం	,,	,,	బృహిం	౩౨౩	౧౩	భర్వ
,,	౪	బహ్	౮౮౨	౧౦	బృహి	౪౬౯	౩	భల
౮౮౧	౧౪	బహ్	౩౨౨	౭	బృహిర్	౮౮౩	౧	భల
,,	౧౬	బహ్	౭౪౬	౯	బృహ్మా	౪౬౯	౩	భల్ల
౪౬౮	౪	బల్హ	౫౩౨	౫	భ	౬౫౧	౧౮	భ్రశ
౮౮౧	,,	,,	౫౯౮	౩	బిభి	,,	,,	భ్రంశ
౪౬౮	౧౨	బాడృ	౮౧౭	౨౩	భీ	౪౬౯	౬	భ్రంశ
,,	౧౦	బాధృ	౫౩	౬	భూ	౩౨౩	౧౫	భష
,,	౧౪	బాహృ	౮౫౦	౧౮	భూ	౫౧౬	౨౪	భక్ష
౮౮౧	౧౮	బిష్క	,,	౨౧	భూ	౮౮౩	౩	భక్ష
౩౨౧	౬	బిట	౫౦౧	౧౭	భృఞ్	౫౧౬	౧౫	భ్రక్ష
,,	౮	బిది	౬౧౭	౪	డు, భృఞ్	,,	,,	భ్లక్ష
౭౪౬	౫	బిల	౮౨౧	౬	భృ	౬౧౦	౩	భస
౮౮౨	౨	బిల	,,	౧౭	భ్వా	౪౬౯	౧౧	భ్రస

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
,,	౧౩	భ్రింసు	౬౧౩	౨౧	మాజ్	౮౮౪	౨	మశి
౮౮౩	౫	భత్స్ర	౬౭౪	౧౯	మాజ్	౩౨౪	౧౫	మణ
,,	౭	భాజ	౭౯	౯	మ్నా	౮౮౪	౫	మత్రి
౪౬౯	౧౮	భ్రాజృ	౭౧౦	౬	డుమిఙ్	౮౨౫	౧	మథే
౪౭౦	౧	టుభ్రాజృ	౮౪౯	౧౫	మీ	,,	౪	[illegible]
,,	౧౨	భామ	౨౭౮	౧౨	మీఙ్	,,	౬	
౮౮౩	౯	భామ	౮౪౦	౧౩	మీఙ్	౩౨	౧౮	మ[illegible]
,,	౧	టుభ్రాశ్రృ	౪౧౪	౧౪	మూఙ్	౮౮౦	౮	మద
,,	,,	టుభ్లాశృ	౭౬౨	౧	మ్నుట్	౪౭౨	౬	మది
,,	౧౫	భాం	౮౨౧	౧౯	వ్లాం	,,	౩	మ[illegible]
,,	౧౮	భాప	౪౧౬	౮	మెజ	౬౫౨	౧౨	మదీ
౪౭౦	౧౯	భాస్	౧౪౧	౭	మ్మై	౮౮	౧౪	మన
౩౨౩	౧౭	భి	౪౭౧	౧౩	మకి	౭౯౫	౨౩	మను
౭౯౧	౬	భిదిర్	,,	౧౧	మస్క	౩౨౫	౧౬	మబ
౪౭౦	౨	భిక్ష	౩౨౪	౧	మఖ	,,	౧౮	మభ్రి
౭౮౧	౧౮	భుజ	,,	,,	మఖి	౪౭౨	౯	మయ
౪౪౬	౧౩	భుజో	౩౨౪	౪	మగి	౩౨౬	౧	మవ్య
౮౮౩	౧౧	భ్యూణ	౪౭౧	౧౫	మఘి	౪౪౨	౧౧	మల
౩౨౩	౧౯	భూష	౩౨౪	౬	మఘి	,,	,,	మల్ల
౮౮౩	౧౩	భూష	౪౭౧	౧౮	మచ	౩౨౬	౫	మవ
౭౭౧	౯	భృజీ	,,	౨౧	మఠి	,,	౧౦	మర్వ
౪౭౭	౯	భృడ	౮౮౩	౧౭	మచ	,,	౧౨	మశ
౮౮౩	౧౬	భృశి	౩౨౪	౮	మజ	,,	౧౪	మష
౪౭౧	౬	భ్రేజృ	౭౪౭	౧౨	టుమస్జో	,,	౧౬	మ్రక్ష
౫౧౭	౧	భేష్ఫృ	౩౨౪	౧౦	మఠ	౮౮౩	౧౮	,,
,,	౩	భ్రేష్ఫృ	౪౭౨	౧	మఠి	౬౫౩	౯	మసీ
,,	,,	భ్లేష్ఫృ	౩౨౪	౧౨	మడి	౩౨౬	౨౦	మహ
౫౩౨	౯	మా	౪౭౨	౩	మడి	౮౮౪	౧౪	మహి

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౪౨౨	౧౪	మహి	౩౩౦	౧౪	ముంచు	౮౩౨	౩	మృద
౮౮౪	౧౧	మహీ	,,	,,	మ్లుంచు	౫౧౨	౧౧	మృధు
,,	౧౬	మార్గ	,,	,,	ముంచు	౩౪౭	౧౧	మృడ
,,	౧౮	మార్జ	,,	,,	మ్లుచు	౮౩౨	౧౬	మృడ
౪౨౨	౧౨	మాన	౮౨౬	౨౧	మ్లు	౨౪౭	౧౩	మృణ
౮౮౪	౨౦	మాంస	౩౩౦	౨౧	మూర్ఛ	,,	౧౫	మృశ
౮౮౫	౧	మా	౩౩౧	౩	ముష	౬౭౩	౧౫	మృష
౩౭౨	౪	మ్లక్షి	౨౪౭	౫	ముట	౩౩౦	౧౩	మృషు
౫౧౨	౫	మాంప్య	౯౯౫	౧౨	,,	,,	౧౫	మృక్ష
౨౪౮	౨	మిచ్ఛ	౪౨౩	౨	ము	౩౩౦	౧	మ్లేచ్ఛ
౮౮౫	౩	మి	౪౨౩	౧౦	ముడ	౯౬	౧౨	మ్లేచ్ఛ
,,	౬	మి	౩౩౧	౫	ము	౨౩	౫	మ్రేట్టృ
౪౨౩	౧	శ్రీమివా	౨౪౭	౨	ముణ	,,	౫	మ్రేట్టృ
౬౫౩	౧౨	,,	౯౯౫	౧౩	ముస	౫౧౨	౨	మ్రేదృ
౫౧౨	౨	మిద్య	౪౨౩	౧౨	ముడ	౫౨౩	౨౦	మేపృ
౮౮౫	౮	మిశ	౯౯౫	౧౬	ముద	౪౨౪	౧	మేవృ
౨౪౭	౧	మిల	౨౪౭	౭	ము	,,	,,	మ్లేవృ
౮౨౬	౮	మిల	౩౩౧	౨	మూర్ఛ	౫౩౩	౩	యా
౩౨౨	౬	మివి	౯౩౬	౧౨	ముస	౫౪౫	౧౩	యు
,,	౮	మిశ	౬౫౩	౧౫	ముస	౯౫౦	౨	యు
౮౪౭	౩	మిష	,,	౧౨	ముహ	౮౪౨	౪	యఙ్
౩౨౨	౧౦	మిహ	౯౯౫	౧౭	మూత్ర	౫౧౨	౧౬	యజ
,,	౧౪	మిహ	౩౩౧	౭	మూల	౯౯౬	౨౦	యత
౩౩౦	౫	మీమ	౯౯౬	౬	మూల	౮౯౨	౧	యత్రి
,,	౧౧	మీల	౩౩౧	౧౧	మూష	౪౨౪	౪	యతీ
,,	౭	మీ	౯౯౬	౯	మృ	౫౩౩౨	౯	యభ
౮౮౫	౧౦	ముచ	,,	౧౦	మృజ	౩౩౪	౧౫	యమ
౪౨౩	౪	ముచి	౫౫౫	౧౭	[illegible]	౯౯	[illegible]	[illegible]

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౬౫౪	౩	యస్తు	,,	౧౫	రఘి	౭౭౭	౬	రహి
౭౭౨	౯	యక్షు	౪౨౮	౧౬	రఘు	౩౮౩	౧౦	రాఘృ
౫౧౭	౧౬	టుయాచృ	,,	౧౭	రచ	౪౨౨	౧౦	రాఘృ
౩౩౯	౯	యుగి	౪౧౯	౯	రంజ	౫౨౦	౪	రాజృ
,,	౧౦	యుచ్ఛ	౬౯౮	౭	రంజ	౬౪౨	౧౨	రా[illegible]
౬౯౬	౧	యుజ	౩౮౦	౩	రట	౨౦౮	౨౩	[illegible]
౭౭౨	౯	యుజ	,,	౪	రఠ	౪౨౨	౧౩	రాసృ
౨౯౧	౨౩	యుత్ర్	,,	౨	రణ	౩౮౩	౧౨	రిఖ
౪౨౪	౧౨	యుతృ	,,	౧౧	రణ	,,	౧౪	రిగి
౬౭౯	౧౪	యుధ	,,	౫	రణ	౭౭౭	౯	రిచ
౬౪౯	౧	యుపు	,,	౧౪	రద	౨౯౨	౧	రిచిర్
౩౩౯	౧౧	యూష	౬౫౬	౪	రధ	౨౫౦	౧౩	రిఫ
,,	౧౩	యూట్ళ	౩౪౦	౧౬	రన	౨౪౩	౧౬	రివి
౫౩౩	౧౭	రా	౩౮౧	౧	రశ	౨౪౦	౨౨	రిశ
౬౯౬	౧౬	రి	,,	,,	రఫి	౩౮౩	౧౭	రిష
౨౧౭	౧౪	రి	౪౨౪	౧౨	రబి	౬౫౭	౧౯	రిష
౭౧౫	౨౪	రీ	,,	౨౧	రభ	౨౪౦	౧౯	రిహి
౬౨౯	౧	రీఙ్	౪౨౬	౪	రభి	౪౨౮	౧౪	రుచ
౪౧౨	౨	రుఙ్	,,	౨	రమ	౭౭౭	౧౨	రుజ
౫౪౬	౬	రు	౪౨౨	౬	రయ	౫౧	౧౧	రుజో
౧౪౩	౧౨	రై	౪౪౧	౪	రశి	౪౨౨	౨౧	రుట
౭౭౨	౧౨	రః	౩౪౨	౨౧	రక్షి	౭౭౭	౧౪	రుట
౩౩౯	౧౨	రక్ష	౨౪౩	౧	రస	౩౪౪	౪	రుటి
,,	,,	రక్ష	౭౭౨	౨	రస	,,	౬	రుఠ
౭౭౨	౧౩	రగ	౩౪౩	౩	రప	౭౭౬	౧౬	రుఠ
౩౪౦	౧	రగి	౭౭౭	౨	రప	౩౪౪	౭	రుతి
౩౩౯	౨౦	రగే	,,	౪	రప	,,	౧౦	రుధి
౭౭౨	౨౪	రఘు	౨౪౩	౨	రహి	,,	౧౨	రుడి

ధాతురూపవర్ణలకారాదిక్రమేణ ధాత్వనుక్రమణికా

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౭౭౮	౧౩	రుహిర్	౮౯	౧౩	లగి	[illegible]	౧౬	లస
౬౯౦	౫	ఋజనాయ	[illegible]	౨	[illegible]	[illegible]	౧౬	లస
౨౯౩	౧౪	రుష్టిర్	,,	౧౧	[illegible]	[illegible]	౧౮	లాఖృ
౬౭౯	౮	రుష	[illegible]	౧౪	[illegible]	[illegible]	౧౯	లాఘృ
౨౭౧	౧౩	రు	[illegible]	౧౮	[illegible]	[illegible]	౫౦	లాఛి
౮౧౮	౧౮	రు	[illegible]	౧౩	[illegible]	[illegible]	౫	లాజ
౩౪౪	౧౪	రు	,,	౧౭	[illegible]	,,	౫	లాజి
౬౭౯	౧౫	రు	[illegible]	౧౯	[illegible]	[illegible]	౧	లాభ
౮౮౯	౧	రు	[illegible]	౪	[illegible]	[illegible]	౧౭	లిఖ
౩౦౭	౧	రు	[illegible]	౧౩	[illegible]	[illegible]	౬	లిగి
౮౮౬	౬	రూ	[illegible]	౧	[illegible]	[illegible]	౩	లిగి
౩౪౨	౧౩	రూ	,,	౬	[illegible]	,,	౭	లిజి
౮౮౯	౪	రూష	౨౫౩	౧౪	[illegible]	[illegible]	౧౩	లిప
౪౨౮	౧	రేకృ	,,	,,	[illegible]	[illegible]	౭	లిశ
౭౫౦	౫౧	రేట	[illegible]	౧౮	[illegible]	[illegible]	౧౩	లిశ
౪౨౮	౩	రేపృ	[illegible]	౧	[illegible]	[illegible]	౫౫	లిహ
,,	౭	రేభృ	[illegible]	౯	[illegible]	[illegible]	౮	లుంచ
,,	౮	రేవృ	,,	౧౧	[illegible]	[illegible]	౨	లుజి
,,	౧౧	రేష	,,	,,	[illegible]	,,	,,	లుజి
౩౪౨	౫౦	రోడృ	౩౪౯	౧౧	[illegible]	[illegible]	౧౫	లుఠ
౩౪౮	౧	రౌడృ	౮౯౦	౧౪	[illegible]	[illegible]	౫౪	లుట
౭౩౩	౫౦	లాఖ	౪౨౮	౧౬	[illegible]	[illegible]	౫	లుట
౮౦౬	౫౪	లిఖ	౪౯	౧౪	[illegible]	[illegible]	౧౯	లుట
౮౪౯	౧౯	లిఖ	౪౮	౧౮	[illegible]	[illegible]	౧౧	లుట
౬౭౯	౧౮	లిఙ్	౮౯	౧౮	[illegible]	,,	౧౩	లుట
౮౪౪	౨	లూఞ్	౮౮౯	౯	[illegible]	[illegible]	౧౬	లుటి
౩౪౮	౪	[illegible]	,,	౧౧	[illegible]	,,	౧౯	లుఠ
,,	,,	[illegible]	[illegible]	౧	[illegible]	[illegible]	౫౪	లుఠ

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౩౪౧	౩	ఉష్ణ	౯౪	౧౦	వృష్ణ	,,	౨౦	వటి
,,	,,	ఉఠి	౯౭౨	౩	వ్రా	౯౩	౧	వటి
,,	,,	ఉఠి	౯౮౪	౮	వ్రాష్ణ	౫౩	౬	వఠ
,,	౨	ఉఛి	౫౩	౧	వెష్ణ	౪౮౨	౨	వఠి
,,	౧౦	ఉఝి	౫౪	౬	వ్యేష్ణ	,,	౯	వఠి
౬౬౦	౬	ఉజ్ఝ	౧౪౩	౧౩	ఓవె	౯౩	౦	
౭౩౦	౩	ఉద్ధ	౪౮౦	౧౯	వకి	౫౩	౮	వ...
౩౪౭	౧౭	ఉబ్జి	,,	,,	వకి	,,	,,	వ్రీణ
౮౯౧	౧౫	ఉబి	౯౭	౪	వల్గ	౯౩	౩	వ్రీణ
౬౬౦	౧౨	ఉభి	౪౮౦	౧౦	వస్గ	,,	౫	వణ
౭౫౬	౧	ఉంభి	౩౭	౧	వఖి	,,	౭	వణ
౩౪౧	౧౫	లూష	,,	,,	వ	,,	౧౧	వస్
౮౯౧	౧౮	లూ	,,	,,	వల	౯౭	౧౧	వ్యథ
౪౮౧	౬	లేప	,,	,,	వ	౩౪౩	౧౩	వద
,,	౮	లోక	౯౭	౬	వ	౯౨	౧౩	వద
౮౯౭	౧	లోకృ	౫౯	౧౮	వద	౮౭	౧౬	వది
౪౮౧	౧౬	లోచృ	౯౭	౬	వద	౬౭	౧	వ్యధ
౮౯౭	,,	లోట	౪౮౭	౫	వదే	౯౩	౧౨	వర్ధ
౪౮౧	౧౨	లోడృ	౫౭	౧౮	వ్యథ	౫౬	౧౯	వన
౩౫౧	౧౮	లోష్ట	౩౪౭	౬	వచు	,,	,,	వన
౪౩౪	౫	వా	౯౭	౯	వచు	,,	౨౭	వన
౫౪౦	౧౯	వీ	౨౪౩	౨౦	వ్రాజ్య	౮౩	౧	వను
౮౧౮	౮	వీ	౩౫౭	౨౦	వజ	౩౯౪	౧౨	వను
౬౨౯	౧౫	వీజ	,,	,,	వజ్	౯౫	౧౭	వను
,,	౧౬	వ్రీ	౯౭	౧౪	వ్రజ	౨౧	౧౨	డువప
౫౨౩	౧౩	వేణ్క	౩౪౩	౧	వట	౬౦	౩	వప్రి
౮౩౮	౭	వృష	౮౯౭	౧౬	వట	౪౮౭	౧౮	వల్భ
౭౦౫	౯	వృష్ణ	,,	౧౮	వట	౫౨	౯	టువమ

ధాతురూపపరిశోధికానవకాండికోపేతధాతున్యాసక్రమణికా

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౮౪౩	౧	వయ	౭౬౪	౧౦	ఓబిశ్ర	౮౯౫	౯	వృతు
౫౨౨	౧౨	వ్యయ	౭౮౨	౨౨	,,	౭౮౫	౫	వృధు
౮౯౪	౧	వ్యయ	౩౬౨	౧౯		౮౪౫	౯	వృధు
,,	౩	వర	౫౬౨	౫	విద	౬౬౪	౨	వృశ
౪౮౩	౨	వల	౬౯౧	౧	విద	౮౫	౧౨	వృష
,,	,,	వల్ల	౭౯౬	౨౩	,,	౩౩	౩	వృహ
౫౬౧	౨	వశ	౮౯౪	౧౭	విద	౭౮౫	౭	వృక్ష
౩౬౦	౫	వష	౭౭౦	౧౫			౫	వృహా
,,	౭	వష్క	౭౫౫	౨		౪౫	౯	వెష్ట
౪౯౩	౧౧	వసః	౪౮౩	౧౫		౩	౧౬	వేన్న
౩౬౦	౯	వస	౭౫౫	౪			౧౨	వెధ్రృ
౫౮౪	౧౭	వస	౮౯౫	౨		,,	౧౪	టువేపృ
౮౯౪	౫	వస	౭౫౫	౬			౧౭	వెల్ల
,,	౭	వస	౮౩౫	౩		,,	,,	వేల్ల
౬౬౧	౯	వసు	౩౬౨	౨౧	విసు		౧౭	వెష్ఠృ
౫౨౨	౧౩	వహ	౬౧౯	౪	విస్త		౧౪	శా
౪౮౩	౧౩	వహా	౬౬౩	౪	వీంజ		౫	శిఙ్
,,	,,	వల్హ	౮౯౫	౪	వీన్న	౭	౧౪	శిఙ్
౩౬౨	౧౫	వాఘి	౬౬౩	౫	పుష		౧౪	టుఓ,శ్వి
౮౯౫	౯	వాత		౬	పుష	౭౪	౧౨	
౬౯౦	౧౫	వాశ్య	౪౮౩	౧౮	వృశ		౯	శ్రింజ్
౮౯౪	౧౧	వాస	౫౮౫	౧౦	వృష	౬౯	౧౦	శు
౩౬౨	౧౭	వాక్షి	,,	౧౨	వృజి	౨౨	౨౩	శృ
౮౯౪	౧౩	విష్క	౭౮౩	౨౦	వృజి	౧౪౪	౧౪	శై
౭౯౨	౨౧	విచిర	౮౯౫	౬	వృజి	౪౧౮	౬	శైవ్
౭౫౪	౨౨	విచ	౪౬	౩	వృణ	,,	౧౬	శై
౮౯౪	౧౫	విచ్ఛ	౪౮౪	౭	వృషు	౬౨౩	౧౩	శో
౬౧౯	౧	విజిర	౬౯౧	౧౨	వృతు	౬౯౪	౧౨	శక

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౩౦౭		శక్ల	౬౯౨	౩	శ్రిఫ	౫౬౩	౨౧	శ్వస
౬౯౫	౧౭	శ్వల్క	౪౬౬	౧౩	శ్ఫ	౪౬౭	౯	అజశ్వసి
౪౬౬	౧	శకి	౩౬౬	౧౭	శ్లఫ	౩౭౨	౧	శాఖృ
,,	౩	శంకి	,,	౧౬	శధృ	,,	,,	శ్లాఖృ
,,	,,	శ్రకి	౭౫౭	౧	,,	౪౬౭	౧౧	శ్లాఘృ
,,	,,	శ్లకి	౬౯౭	౬	శబ్ద	,,	౧౩	శాడృ
౩౬౫	౨౧	శ్రిగి	౫౩	౧౯	శప	౫౨౪	౧౪	శా
,,	,,	శ్లగి	౬౯౫	౧	శప	౫౬౪	౨౧	శా
౪౬౬	౬	శ్రిచ	౬౯౭	౧౨	శంబ	౫౬౫	౧౪	అజశ్శాను
,,		శ్వచ	౩౬౬	౨౨	శబ	౩౭౨	౫	శిఞ
,,	,,	శ్వచి	౪౯౬	౧౫	శబ్ధ	,,	౭	శిఞి
౩౬౫	౨౩	శట	,,	౧౭	శ్రిభు	౫౬౬	౬	శిజ
౬౯౬	౩	శ్వఠ	౯౯౭	౧౨	శంబ	౩౭౨	౯	శిట
,,	౬	శ్వఠ	౩౬౬	౨౨	శబ	౪౬౭	౧౫	శ్విత
,,	౯	శ్వఠి	౪౯౬	౧౫	శల	,,	౧౬	శ్విద
౩౬౬	౧	శ	,,	౧౭	శ్రిభు	౭౫౭	౩	శిల
౯౯౬	౧	శఠ	౭	౧౪	శ్వభ్రిచ	౪౬౭	౨౦	శిక్ష
,,	౩	శఠ	,,	౧౬	శమ	౩౭౨	౧౧	శిష
,,	౬	శఠ	౬౬౪	౬	శము	౬౯౨	౧౯	శిష
౪౬౬	౧౧	శడ	౬౬౫	౬	శ్రము	౭౬౪	౧౧	శిష్ణ
౩౬౬	౪	శణ	౩౬౯	౧	శల	౬౬౫	౧౬	శ్లిష
,,	,,	శ్రిణ	౪౬౩	౬	శల	౭౯౬	౨	,,
౯౯౬	౧౧	శణ	౩౬౯	౩	శ్వల	౭౨౨	౧౩	శీభ
,,	౧౪	శ్వతి	,,	,,	శ్వల	,,	,,	శ్లీభ
౩౬౬	౧౨	శద	,,	౬	శవ	౭౯౬	౪	శీక
౬౯౬	౧౬	శంద	,,	౬	శశ	,,	౬	శీఞ
,,	౧౭	శద	,,	౧౦	శష	౪౬౬	౩	శీక్ష్ఞ
౯౯౨	౧	శ్రిత	,,	౧౨	శస	,,	౫	శీభృ
౭౩౩	౧౧	శ్రింద	,,	౧౪	శసు	౩౭౨	౧౬	శీల
,,	,,	శ్రి	,,	౧౯	శంసు	౭౯౬	౬	శీభి

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౩౭౩	౧	శ్రీల	౮౯౮	౮	శ్లిషు	,,	,,	షగి
౮౯౮	౧౦	శుల్వ	౩౭౪	౮	శ్లోక	౭౩	౧	షఘ
౩౭౩	౩	శుంఠ	౪౮౮	౧౦	శ్వచ	౪౭	౨	షచ
౬౯౪	౪	శుంధ	,,	౧౪	శ్వఙ్కి	౪౪	౨౦	షచ
౩౭౩	౪	శుక	౩౭౪	౧౦	శ్వఞ్చి	౩౬౩	౧౪	షజ
౮౯౮	౧౨	శుచ	,,	౧౪	శ్విజ్ఞి	౩౩	౪	ష్వంజ
౩౭౩	౭	శుచ్య	,,	౧౬	శ్విన్ది	౩౭౪	౧౧	షస్జ
,,	,,	శుధ	,,	౧౮	శ్వేట	౪౮౦	౨	షస్జ
౮౯౮	౧౪	శుధ	౮౨	౧౧	ష్ఠివు	౮౭౯	౨౦	షజ
౩౭౩	౯	శృంభ	౩౭౪	౧	ష్ఠా	,,	౨౩	షట
,,	,,	శృధు	౩౪	౩	షిధ	౮౯౯	౧౧	షట్ట
౬౬౬	౧౬	శుంభ	౧౮౯	౧౩	షిధు	౬౦౨	౪	షణ
౩౭౩	౧౩	శుభ	౫౦౫	౧౩	షిధ్యు	౨౦౨	౧	షణు
౮౯౮	౧౬	శుభుంభ	౮౭౮	౨౦	షిన్ను	౪౯౯	౧౬	అజస్థడ
౭౪౭	౬	శుంభ	౮౨౯	౧౯	షిన్వు	౭౩	౧	షద్ఌ
౩౭౩	౧౪	శుభ	౩౩	౧౨	షివు	౭౪౭	౧౧	,,
౪౮౮	౭	శుంభ	౪౬	౧౦	షివు	౨౫౦	౪	ష్వద
౭౪౭	౮	శుంభ	౩౯	౧	షుంభ	౮౯౯	౧౩	ష్వద
౮౯౯	౨	శుల్క	,,	౧	షుర	౩౭౫	౧౭	ష్ఠన
౩౭౩	౧౪	శుష	౨౮౦	౩౩	షుహ	,,	౨౦	షప
౭౪౭	౮	శుషు	౩౭౨	౧౪	షూఙ్	౭౪౬	౩	ఞిష్వప్
౩౭౪	౧	శుష్క	౮౦	౨౨	షూఙ్	౮౧౦	౧	షబ
౬౬౯	౬	శుస	౨౩	౧౯	షేవృ	౮౮౪	౨౨	షబ్జ
౮౯౯	౪	శూర్ప	౪౮	౬	షేవృ	౩౭౦	౯	ష్టభి
,,	౬	శూల	,,	౧౦	షైవృ	౩౮౪	౧	షమ
౬౯౨	౧	శూర్పి	,,	౧౨	షైవృ	,,	,,	ష్టమ
౩౭౪	౪	శూల	,,	౧౪	షో	౬౮౪	౯	షల
,,	౬	శూష	౩౭౪	౧	ష్ఠక	,,	౭	షస్ఞ
౪౮౮	౯	శృధు	౪౮౮	౧౯	ష్వష్క	౪౬౭	౧౨	షస
[illegible]	[illegible]	శృధు	౩౭౪	౪	షగి	౬౬౮	౧౪	షసు

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౧౯౦	౧౯	షు	౯౦౦	౧౫	,,	౭౩౩	౨౨	స్మృ
౬౬౮	౨౧	షుహ్	౩౭౮	౧౧	ష్ట్యక్షు	౭౩౪	౨౧	స్తృ
౯౦౦	౩	షు	,,	౧౪	ష్ఠ్యుఘు	౮౯౪	౨౨	స్రిఘు
,,	౮	షాన్త్వ	,,	,,	ష్వ్యఘు	౮౯౫	౨	స్రిఘు
౮౮౧	౧౧	షివ	౪౯౨	౧౧	ష్టైన్వ	౨౮౪	౨	సమి
౯౭౫	౧౨	షిట	౩౭౮	౨౧	ష్వృ	౮౯౩	౩	సఖ్
౪౯౧	౧౨	షిష్విదా	౪౯౨	౧౩	షే	౮౫౮	౧౯	స
౬౬౭	౨౧	ష్విదా	౭౪౧	౧౧	స్కున్దిర్	౧౧	౧౨	స్వర
౩౭౬	౮	ష్ఠిఫ	౧౫	౨౫	స	౯౩	౧౧	స్ఖల
౬౬౯	౧౯	షిధ	౧౦౩	౨౧	స	,,	౧౪	స్థల
౩౭౬	౯	షిధూ	౬౫	౮	స	౦౧	౧౧	స్వశ
౪౯౧	౨౩	షిఞ్	౩౬	౧౫	స	౯౫	౫	స్రిసు
౩౭౫	౧౪	షిను	౬౯౯	౧౭	స్థు	౧౧	౪	సత్ర
,,	,,	షిఘు	౧౭౫	౯	స్ఖ	,,	౧౪	సభాజ
౬౩౧	౧౩	ష్టిము	౮౧౦	౧	స్త	౯౫	౪	సంవ్రద
౮౫౮	౧౩	షిల	౧౧౭	౨౪	స	౧౧	౧౮	స్వాద
౬౬౭	౨౧	షిఞ్	౭౪౫	౨౧	స్త్యాఙ్	౮౦౫	౨౧	సాన
౩౭౯	౬	ష్ఠివు	౧౪౭	౧౪	స్త్రైఞ్	౦౧	౨౦	సాంబ
౬౩౧	౨	,,	౪౯౨	౧౮	స్త్రిఞ్	౦౨	౧	సామ
,,	౧౩	ష్టిఞ్	,,	౧౯	స్వక్	,,	౬	సంగ్రామ
౯౦౦	౯	,,	౫౮	౧౨	సస్జ	౯౫	౭	స్ఫాయీ
౬౩౩	౧	ష్ఠీవు	౪౩	౧	స్తన	౦౨	౭	సార
౩౭౬	౬	ష్ఠీవు	౩౯౦	౧	స్కున్దిర్	,,	౧౦	స్ఫుట
౪౯౨	౩	ష్టుచ	౪౯౩	౬	స్కుదఙ్	,,	౧౨	స్ఫుట్య
,,	౧౩	ష్టుభ	,,	౯	స్కుది	,,	౧౪	స్మిట
౮౫౮	౧౫	షుర	,,	౧౨	స్కంభు	౬౨౪	౮	స్మిఞ్
౬౩౩	౧౮	ష్ణుసు	౪౯౪	౧౧	స్ఖద	౯౩	౧౩	స్మీల
,,	౧౪	ష్ణుసు	౯౦౧	౧	స్తన	౦౨	౧౬	సుఖ
,,	౨౨	ష్ణుహ	౩౯౨	౧౮	స్వన	౩౯౩	౧౯	స్ఫునాః
౪౯౨	౬	ష్వద	౪౯౪	౨౧	స్కభి	౪౯౫	౧౮	స్ఫుట

పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు	పుట	పఙ్క్తి	ధాతు
౨౫౭	౧	,,	౬౧౪	౧౩	ఓహాఙ్	౪౦౧	౬	హిట
౮౦౩	౧	,,	౬౮౬	౨౧	హి	౦౩౫	౧౮	హిఠ
,,	౨	స్ఫుట	౬౦౦	౧	హ్రీ	౪౬	౧౭	హిడి
౩౩౬	౧౫	,,	౬౦౧	౧౮	హుల	౨౮	౧౯	హిల
,,	౧౨	స్ఫుటిర్	౫౭౬	౧౭	హ్నుఙ్	౪౧	౯	హిణి
౨౫౭	౪	స్ఫుడ	౬౦౫	౧౧		౨౪	౨౩	హింసి
౮౦౩	౬	స్ఫుడి	౫౧౨	౧౭	హ్మఙ్	౮౪	౮	హింసి
౪౮౫	౧౪	స్ఫుర్ది	౧౨౨	౧౦	హ్వృ	౪౧	౧౦	[illegible]
౭౩౨	౧౮	స్ఫుర్ఛ్ఛా	౫౦౫	౧౧	హ్వఙ్	,,	౧౩	హుర్ఛ్ఛా
,,	,,	స్ఫుర్ఛ్ఛ	౩౮౮	౧౩	హ్రీగే	౪౬	౨౦	హుడి
౨౫౭	౨	స్ఫుర	,,	,,	హుగే	,,		హుడి
౮౦౩	౮	స్ఫూచ	,,	౧౭	హుట	౪౧	౧౨	హుఛ్ఛ
౩౮౪	౪	స్ఫుర్ఛ్ఛా	,,	౨౦	హఠ	,,	౨౦	హుల
౮౦౩	౧౩	స్మూత్ర	౪౮౬	౨	హద	౪౨	౧	హూర్ఛ్ఛ
,,	౧౭	స్థూల	౬౭౨	౧౪	హస	౬౭౪	౧౨	హృష
౮౮౬	౧౨		౪౦౦	౧	హరి	౪౨	౪	హృషు
,,			,,	౩	హయి	౪౮౭	౧	హేఠ
౨౫౭	౧౫	స్మృజ	,,	౬	హర్య	౦౩౫	౨౧	హేఠ
౩౮౭	౧	స్మృక్ష్ణ	,,	౭	హల		౭	హేడ్బ
౨౫౮	౮	స్పృశ	,,	౧౧	హ్వలే	౪౮౨	౪	హేడ్బ
,,	౧౬	స్పృహా	,,	,,	హల	,,		హేష్బ
౮౦౩	౨౧	స్పృహ	,,		హు	,,	,,	హ్రేష్బ
౪౮౫	౨౦				హ్రీస	౪౦౩	౪	హ్లాద
,,	,,		,,	౩	హ్లస	౪౮౨	౧౦	హ్లాద్బ
౮౦౪	౧	స్మేత	౪౮౬	౧౨	హ్రీద	సర్వమిళితా ధాతవః		౨౦౩౬
,,	౩	త్రైస	,,	౧౪	హ్లాదీ			
,,	౫	స్మా	౫౨౪	౨౨	హికర			*
౫౮౬	౨	ఓహాఙ్	౮౦౪	౨	హిష్క			

శ్రీః

శుభమ

శ్రీ హయగ్రీవాయనమః

శ్రీధాతుకారికా ప్రా. ౮

నత్వా నతేశం నిఖిలవర్ణామ్నాయాదిదేశికమ్ । శ్రీకణ్ఠస్తనుతే ధాతుకారికాం బాలరఞ్జనీమ్ ॥ ౧ ॥ కోశమమరసింహస్య చ బోధార్థం నామలిఙ్గయోః। ధర్మాధికారి శ్రీచక్రవర్త్యయ్యంగార్యనిర్మితామ్ ॥ సుబన్తశబ్దభేదానాం బోధినీం శబ్దకారికామ్ ॥ । అభ్యస్య తద్వద్ధాతూనామపి బోధార్థమిచ్ఛతామ్ ॥౩॥ దురధ్యయత్వాత్ప్రాచీన ధాతుపాఠస్య సీదతామ్ । కౌతుకాద్వ్యాదమానానాం బాలానాం పరితుష్టయే ॥ ౪॥ ప్రాగ్ధాతుపాఠపద్య కావ్యమార్గచరిష్ణుభిః । సుపఠాభిస్సుబోధాభిః కారికాభిర్యథాక్రమమ్॥౫ ॥ సఙ్గృహ్యతేఽత్ర సుధియో గృహ్ణన్త్వాం మాం స్తువన్తు వా । భ్వాద్యాదయో దశగణా స్తథా కణ్డ్వాదిధాతవః ॥౬॥ ఆత్మనేపదినశ్చాత్ర పరస్మైపదిన స్తథోభయవన్త స్తథా సేటోఽనిటశ్చామి స్త్రిశోఽఖిలాః ॥ ౭ ॥ అనుబన్ధనిబన్ధాశ్చ తత్రత్యాః కార్యప్రయోజనాః । నిరూప్యన్తేఽర్థనిర్దేశో హైమసేనోఽపి మర్గమః ॥౮॥ ప్రాచాం వ్యాఖ్యాక్రమేణైవ విశదీక్రియతే మనాక్ । పద్యే యద్యపి వాక్యానాం పద్యాన్తరగతైః పదైః ॥ ౯ ॥ అన్వయో నేతి నియమో నక్వాపి పరిదృశ్యతే। తథాపి కవిభిః కావ్యబుభుత్సుక్లేశశాన్తయే ॥౧౦॥ నియమేఽస్మిన్నాశ్రితేఽపి తత్ర తత్ర క్వచిత్క్వచిత్। దృష్టత్వాద్వ్యతిరేకస్యాప్యనువాదవశాదిహ ॥౧౧॥ తత్ర తత్ర శ్లోకగానాం వాక్యానామన్వయః క్వచిత్ ।సహ్యం పౌర్వాపర్యకృతం వైషమ్యం

హ్లాదయాలుభిః ॥ ౧౨ ॥ తత్రాన్వయాసంశయార్థం త్వన్తాథాది
నపూర్వభాక్ । ఇత్యేషోఽమరసింహస్య నియమోఽఙ్గీకృతో మయా ॥
౧౩॥ సత్తాయాం భూస్సదోదాత్తోఽథానుదాత్తాస్సబన్ధకాః । ఏధాద
యశ్చకథ్యన్తేఽష్టత్రింశద్ధాతవః క్రమాత్ ॥౧౪॥ వృద్ధావేధస్స్మృత
స్స్పర్ధస్సఙ్ఘర్షేఽయంత్వకర్మకః । పరాభిభవనేచ్ఛాయాం సఙ్ఘ
ర్ష ఇతి కథ్యతే । పరస్యకర్తృణో ధాతోరర్థే నైవోపసర్జనాత్ ॥౧౫॥
గాధృగ్రన్థే ప్రతిష్ఠాయాం లిప్సాయామపి కథ్యతే । విలోడనే బాధృ
తచ్చ ప్రతిఘాతోఽభిధీయతే ॥ ౧౬ ॥ యాచ్ఞోపతాపైశ్వర్యాశీష్షు
శ్వర్యే నాథృ నాధృచ । ఆశిష్యేవానుదాత్తేతౌ నాథతిః పరిగద్యతే
॥౧౭॥ దధస్స్మృతో ధారణేఽథస్కుదిరాప్రవణే మతః । ఇహాప్రవణశ
బ్దేనోత్ప్లవనోద్ధరణే స్మృతే ॥ ౧౮॥ శ్విదిశ్శ్వైత్యేఽకర్మకోఽయం
వదిస్స్యాదభివాదయోః । భదిస్స్యాచ్చకల్యాణసుఖయోర్మదిస్తథా
॥౭॥ స్వప్నే కాన్తౌ గతౌ చాపి కీడిచ్చలనకర్తృణి । స ఏవ హి క్లిదిస్సం
ప్రోక్తః కాత్తపరిదేవనే ॥ ౧౯ ॥ అతస్సకర్మకః ప్రోక్తో ముదాహ
ర్షేఽభిధీయతే । దదో దానే ష్వదస్స్వాదే నథాస్వాదనకర్మణి ॥౨౦॥
సకర్మకోఽనుభూతౌ స్యాదుర్దోస్స్వదిరకర్మకః । మానక్రీడనయోరు
ర్దః కుర్దః ఖుర్దశ్చ గుర్దతిః ॥ ౨౧ ॥ గుదశ్చ చత్వారః ప్రోక్తే క్రీడా
యామేవహి స్మృతాః । షూదస్త్వాస్వాదనేఽవ్యక్తే శబ్దే నిగద్యతే
॥౨౨॥ హ్లాదీస్సుఖేఽవ్యక్తశబ్దే స్వాద ఆస్వాదనే స్మృతః । పర్దస్త్వవ
త్కుత్సితే శబ్దే శబ్దో గుదపస్తథా ॥ ౨౩ ॥ యతీః ప్రయత్నే య
తృచ భాసనే జుత్కృచ స్మృతః । యాచనే విథృ వేథృస్యాచ్ఛ్రథి శ్లథిల్యే
ఈరితః ॥ ౨౪ ॥ కౌటిల్యే తు గ్రథిః కత్థశ్శ్లాఘాయామభిధీయతే । అ
ష్టాత్రింశత్తవర్గీయవర్ణాన్తా అథ ధాతవః ॥౨౫॥ వర్గస్యే పదభాజోఽ
త్రనిగద్యన్తే యథాక్రమమ్ । అతస్సాతత్యగమనే చితీస్సంజ్ఞానఉచ్యతే॥
॥౨౬॥ ఆసేచనే చ్యుతిర్ప్రోక్తస్తచ్చాపి దీర్ఘకరణం స్మృతం । అజీషదర్థే

ఽభివ్యాప్తావపి జ్ఞేయశ్చ్యుతిర్ గతః ॥ ౨౭ ॥ క్షరణేఽయం యకారేణ హితోఽపి సమ్మతః । మన్థో విలోడనేఽథ స్యుః కుథిః పుథిర్ లుథిర్ మథిః ॥ ౨౮ ॥ సఙ్క్లేశనేఽథ హింసాయామథ గత్యాం షిధ స్స్మృతః । శాస్త్రే మాఙ్గల్యే చ షిధూ శాస్త్రం శాసనముచ్యతే ॥ ౨౯ ॥ ఖాద్యృ ప్రోక్తో భక్షణేఽథ ఖద స్యాత్ స్థైర్యహింసయోః । భక్షణే చాఽకారకోఽయం స్థైర్యేఽథ బద ఈరితః ॥ ౩౦ ॥ స్థైర్యే గద స్స్యాద్ వ్యక్తోక్తౌ స్యాద్ రద విలేఖనే । విలేఖనం భేదనం స్యాచ్ఛబ్దేఽవ్యక్తే ణద స్స్మృతః ॥ ౩౧ ॥ గర్జనే యాచనయోరర్దశ్చ శబ్దే నర్ద తి గర్దతి । హింసాయాం తర్ద తి కర్ద కుత్సితే శబ్ద ఇష్యతే ॥ ౩౨ ॥ వివక్షితః కుత్సితోఽత్ర శబ్దః కౌక్షోఽపి తద్విధామ । ప్రోక్తః ఖర్దో దన్దశూకే దంశే హింసాదిరూపిణి ॥ ౩౩ ॥ దన్దశూకః క్రియమేష్టా తద్దన్దశూకః పదేనతు । బన్ధనేఽతి రది శ్చ దికః పరస్మైపద్య ఇష్యతే ॥ ౩౪ ॥ ఖిది స్త్వవయవే నక్తైకదేశే గఙ్గిరుచ్యతే । అత్యాదయోఽత్రపఞ్చ తే తిజ్ఞో సవిషయా ఇతి ॥ ౩౫ ॥ మన్యతే కాఙ్క్షాదౌ స్వేతు వాఞ్ఛా స్వే షాంతి జ్ఞోఽపి చ । హత్యాయాం ణిదిరాఖ్యాత స్సమృద్ధౌ టుణది స్స్మృతః ॥ ౩౬ ॥ ఆహ్లాదనే చదిః ప్రోక్త శ్చేష్టాయాం త్రిదిరుచ్యతే ॥ కదిః క్రదిః క్లదిశ్చోక్తా ఆహ్వానే రోదనేఽపి చ ॥ ౩౭ ॥ పరిదేవన ఆఖ్యాతః క్లిదిశ్చ స్వస్తుశోధనే । అథోచ్యన్తే ధాతవో ద్విచత్వారింశద్యథాక్రమమ్ ॥ ౩౮ ॥ కవర్గీయాక్షరాన్తాస్తే త్వనుదాత్తానుబన్ధకాః । శీకృ స్యాత్ సేచనేఽయంతు తాలవ్యాదిరముంపరే ॥ ౩౯ ॥ దన్త్యాదిమాహుర్లోకృ స్యాద్ దర్శనే శ్లోకృ కథ్యతే । సఙ్ఘాతే స్యాత్ త్సకృ గన్ధే గర్వ్యమాః క్రియాఽథవా ॥ ౪౦ ॥ గన్ధితుర్వ్యాక్రియాచేష్టా ద్వేఽక రకస్వా శ్రద్ధి వ్రతీయకే । సకోర్ధకోఽథ దేకృస్యాద్ ద్రేకృ చోత్సాహకర్మణి ॥ ౪౧ ॥ శబ్దే చోత్సాహ ఆఖ్యాతో వృద్ధిరౌన్నత్యమేవ చ । శఙ్కాయాం శకృ సంప్రోక్తస్సేకృ స్రేకృ స్రకి శ్రకిః ॥ ౪౨ ॥ శ్లకిశ్చ స్యుర్గతావేత్రియోదన్త్యాదయస్మృతాః । తాలవ్యాద్యావుభౌ స్యాతాం శఙ్కాయాం కథ్యతే ౙకిః ॥ ౪౩ ॥ అ

ఉస్త్రీలక్షణార్థస్స్యాద్వికిః కౌటిల్యకర్మణి । వఃసుమద్వనేలౌల్యకణౌ
రౌల్యంతుపాపలమ్ ॥ [illegible] ॥ గవ్వశ్చాపుకవ శ్కోప్పుకశ్చ ధ్వానక
ర్మణి । చక స్తృప్తౌ ప్రతిఘాతేచాపగత్యాంతుకిష్కతిః ॥౪౪॥ సకిన్న వకి
స్త్రకిఘోనకృత్రౌకృషష్కశ్చవస్కతిః । మసః ష్టికృఘాటికృతికృతి
కృరఘిర్ఘఘిః ॥౪౫॥ తృతీయస్సహదన్త్యాదిరితికేచిత్ప్రచక్షతే । లకి ర్భ
క్తినివృత్త్యావప్కఘిర్ఘమఘీత్యయః ॥౪౬॥ గత్యర్థేషే స్వతౌవిస్తా
క్షేపేఽత్రిపరికీర్తితః । అన్యే ప్రాహుర్గతౌగర్వరవ్పేచేటమపిస్మ
సః ॥౪౭॥ కైర్భకేనాథసామర్థ్యే ప్రాప్నుయార్పలాప్నుచ । కేచి
త్పఠు ధ్రాఘృధాతుమపిచాత్రైవచ్ఛాకి ॥౪౮॥ ఆయామేచద్రా
ఘతిస్స్యాద్రాయామోదైర్ఘ్యముచ్యతే । శ్లాఘృసాస్యాత్కత్తనేఽథా
త్రోపర స్మైపదిధాతవః ॥౫౦॥ పఞ్చాశదథిడీయనై కేవర్గీయాక్ష
రాన్తిమాః । నీచైర్గతౌథక్కతిస్స్యాద్వ్యవహారోఽసతామిహ ॥౪౦
స్యాత్తాంమన్దగతిశ్చాఖినీచైర్గతిపదోదితా । తకస్స్యాద్ధసనేకృచ్ఛ్రే
జీవనేతకిరుచ్యతే ॥౫౧॥ బుకహస్స్యాద్భషణేస్వానశ్శ్వనోభషణము
చ్యతే । కఖతిధాతురిహత్వపోక్తోహాసనకర్మణి ॥౫౨॥ ఓఖృధా
తూరాఖృలాఖృద్రాఖృధ్రాఖృచశోషణే । అలమర్థేచాథశాఖృశ్లా
ఖృచవ్యాప్తికర్మణి ॥౫౩॥ ఉఖోఖనఖతిశ్చోఖవఖమఖణఖరఖ
లఖిరఖిఇఖివాథలఖలిఖిఇఖిః ॥౫౪॥ ఇఖిరీఖిర్వల్గిరగిలగిశ్చాగిర్వగి
మగిః । తగిస్త్వగిశ్చ్రగిశ్చాపశ్లగిశ్చేగిరిగిలిగిః ॥౫౫॥ గత్యావ
ప్తావింశతౌస్యుగఖాన్తాగపఞ్చదశాత్రచ । గాస్త్రాస్త్రయోదశాత్రా
న్యేపర స్మైచతురోఽధికాః ॥౫౬॥ రిఖంత్రిఖంత్రిఖిశిఖిఇషిఖాస్తే
మహూరయః । త్వగిస్స్యాత్కమ్పనేచాథయుగిజుగిబుగిపి ॥౫౭॥
వర్జనేఽథఘఘుగిపోక్తోహసనేమద్దనేమఘిః । అఘ్రాఘిశ్లఘిదఘచవ
ర్గీయాఽక్షరాన్తిమాః ॥౫౮॥ ఏకవింశతిరుచ్యన్తేహ్యమవాత్మానపు
ష్ణకాః । వర్చోదీప్తౌపఠప్రాకష్టదన్నేచనసేచయోః ॥౫౯॥ లాచృసాశ్

ధ్వనే నేహా దివ్యత్వా మాం శవతి స్మృతః । శ్వచశ్వచీగతౌ ప్రోక్తౌ కచా
బన్ధనకర్మణి ॥ ౧౦ ॥ దీప్తిబన్ధనయోః ప్రోక్తౌ కచి కాఞ్చీ ఉభావపి ॥ మ
చోముచిశ్శల్కనే హ్యర్ధ మ్ఛశ్చాశ్యం చకలనమ్ ॥ ౧౧ ॥ అన్యైకత్థసమి
త్యాహ త్థవిధారణపూజయోః । ఉచ్ఛ్రీచ్ఛ్వచాస్య థస్యేక్తికరణాప
చిరిష్యతే ॥ ౧౨ ॥ ప్రతవశప్రసాదబుజతిగతౌ స్థానే జనే పిచ
పాషనే పృథబుజ్ఛ్రీభజనకర్మణి ॥ ౧౩ ॥ ఏజృ భ్రేజృభ్రా
హ్రాపీజతిగతిశుష్కయోః । పర్షస్నేహదినప్రోక్తావ్రజ్యత్తాశ్చదిస త్త
తిః ॥ ౧౪ ॥ శుచశ్చాకోసచశ్చ శ్చేతారేపప్రఖ్యాతిశుఖ్యాతి । కౌటిల్యా
ల్పీభావయోస్స్యాల్లుఞ్చ ఉపనయనే ఋచ్ఛతు ॥ ౧౫ ॥ గతిపూజన
యోః వ్రశ్చ శ్చ ఇచ్ఛ స ఇచ్ఛరపిక్రమాత్ । త్వఞ్చ ఋఞ్జుఞ్జ ఋఞ్జ మ్లుఞ్చుర
పి గత్యర్థా ఇహకీర్తితాః ॥ ౧౬ ॥ గ్రుచుగ్లుచుగుఞ్జుఞ్జ సొ
మ్యో ప్రక్రాన్తేయకర్మణి । గతౌ మ్లుచ్ఛ్ర పష్జ చ్ఛసజ్జతిశ్చాత్తనే పదీ ॥
౧౭ ॥ గుజి స్తన్యక్రస్తే స్యాత్పూజాయాం మర్చతి స్మృతః । మ్లేచ్ఛ
ఉన్యక్తే శబ్దఉక్తౌ ఉపశబ్దో వ్యసృష్టాపిసః ॥ ౧౮ ॥ లఛ్ఛోలాఛిర్ల
క్షణే స్యావిచ్ఛ మాంవాఛిరిష్యతే । ఆయామే స్యాద్దాఛిరథలజ్జాయాం
హ్రీఫలతరితః ॥ ౧౯ ॥ హుర్చ్ఛా గప్రోక్తస్తు కౌటిల్యే కౌటిల్యమపసర్పణం
వై ప్రోయతిహాసుర్ఛా స్రుసముచ్ఛ్రేమోచమోహనే ॥ ౨౦ ॥ స్ఫుర్ఛా
స్యా ద్విస్తృతౌ యుచ్ఛ ప్రమాదేఽథోఛిరుఞ్ఛనే । ఉఞ్ఛ కణశఆ
దానం కణిశా వ్యాజనం సిలమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఇతియాదవకోశస్యప్రామా
ణ్యాముఞ్ఛఉఞ్ఛనమ్ । ఉఛీర్వివాసే సప్రోక్తస్సమాప్తి గప్రాయశా
హ్యయమ్ ॥ ౨౨ ॥ పూర్వస్స్యాద్దథగతౌ ధ్రజధ్రజిధృజాధృజః ॥ ధ్వ
జధ్వజీబాధహాకౌ ఉన్యక్తేశబ్దేసమీరితః ॥ ౨౩ ॥ అర్జషర్జశ్చ జర్జ
నేస్యాద్గర్జశ్చశ్చ ఉక్తతర్జతిః । భర్జనే స్యాత్తర్జతిస్తు వ్యథనే ఖ
జపూజనే ॥ ౨౪ ॥ అజోగతౌ క్షేపణేచ పాలనే తేజతిస్మృతః । ఖ
జో మన్థే ఖజిస్తు స్యాద్గతి వైకల్యఏజృతు ॥ ౨౫ ॥ కమ్పనే ఉథో టుఓస్ఫూ

ధాతుకారికా.

ఖాఽవజ్రిని ఖాఽష్ణేఽభిరితః । క్షినస్సన్యక్షయెఽకర్కోఽయమజస్త్వపరి
కీర్తితః ॥ ౭౬ ॥ ణ్యర్థోఽస్యాన్త్వభాఽవితస్సుసక్తో ఽభిధాస్యతే । అన్యేక్ష
శబ్దే ఖిజోఽయంకూజినాపంతుంక్షమేః ॥ ౭౭ ॥ లజో లజిభఽజనే
స్యాల్లాజో లాజిశ్చ భర్త్సనే । జజో జజిశ్చయుద్ధేస్యాద్దిస్సాయాంతుజ
ఉచ్యతే ॥ ౭౮ ॥ పాలనేస్యాత్తుజిశ్శబ్దే గజో గజః శ్రేగో గృజః । ముజో
ముజశ్చాత్రిగజో మదనేచప్రకీర్తితః ॥ ౭౯ ॥ గతౌ వజవ్రజౌ ప్రోక్తా
త్వమీ వాత్తానుబన్ధకాః । షట్త్రింశచ్చాథ దృష్టాస్స్యాష్టవర్గీయా నిమా
అథ ॥ ౮౦ ॥ ధాతోర్నష్టేష్వాదిషష్ఠస్య స్యాట్టోఽతిక్రమహింసయోః ॥
దోపధోఽయంతోపధోఽయమితి కేచిత్ప్రచక్షతే ॥ ౮౧ ॥ వేష్టస్స్యా
ద్వేష్టనే చేష్టశ్చేష్టాయాం గోష్టలోష్టతీ । సఙ్ఘాతే ఘట్టచలనే స్ఫుటో
వికసనే హ్యరిః ॥ ౮౨ ॥ గతావఙ్గైకచర్యాయాం వటి ర్కరికటీఉభౌ
శోకనచాత్రా ధ్యానంహి ప్రోచ్యతే పాలనేముః ॥ ౮౩ ॥ విబాధ
యాం హేఠతిస్స్యాదెఠతిశ్చహి డిస్తుసః । గత్యాదానయోః ప్రోక్తో
హుడిస్సఙ్ఘాతకర్మణి ॥ ౮౪ ॥ కుడిదాహే హసన్తిశ్చ మణ్డతిశ్చ విభా
జనే । పరిభాషణ ఆఖ్యాతో భడిస్తు పరిభాషణమ్ ॥ ౮౫ ॥ సనిన్దోపా
లమ్భనంచ పరిహాసశ్చకథ్యతే । పిడిస్స్యాత్సఙ్ఘాతే మార్జనే ముడిరు
చ్యతే ॥ ౮౬ ॥ న్యగ్భావశ్చాపి శుద్ధిశ్చ మార్జనం పరికీర్తితమ్ । తు
డిస్తుతోడనే ప్రోక్తస్తోడనంచహకథ్యతే ॥ ౮౭ ॥ దారణంహింసనం
చాథ హుడిర్వరణకర్మణి ॥ స్వీకారో వరణం ప్రోక్తః హరణంచ పరేజ
గుః ॥ ౮౮ ॥ చడికో పెరుజాయాంచ స్థానేచ నడిస్స్మృతః । తడి
స్తుతాడనే ప్రోక్తో గతౌ పడిరుదాహృతః ॥ ౮౯ ॥ కడిమదే ఖుడిమ
న్థే హుడృహోడృ అనాదరే । ఆప్లవ్యాప్తేఽబాడ్ర్మతో సజశాదిశ్చసం
మతః ॥ ౯౦ ॥ ఆప్లన్యాంత్యోప్లవో దాడ్రుప్రోక్తో విశరణార్థకా ॥ ధ్రా
డృచాథభవేచ్చాథధ్రాఘాయాం క్రమతస్తతః ॥ ౯౧ ॥ అటవర్గీయా
స్తపూర్వాగపరస్తే పదినస్తుతే । షడశీతిశ్చాట్పృగర్వేయాట్పుబధ్నే ప్రక

తీరితః ॥౯౨॥ ఉత్సాదేష్వృధు మేద్యమ్లైః ప్పుడా స్త్రా వ్వేతీయకః । స
తిలో౽యం నాథతి స్వష్టాన్త మధ్యా౽ర్థసామ్యతః ॥౯౩॥ వహా౽వరణ
యోస్స్వ ప్పత్కు కపే కేచిచ్చ పేఽ ఇతి । గతావటపటో స్యాతాం రటస్సా స్వ
త్పరిభాషణే ॥౯౪॥ లటో బాల్యే విశరణరుజాగత్యవసాదనే । ఇష్యతే
శటతిః ప్రోజ్ఝనే శ్లిష్టనే వట ఉచ్యతే ॥౯౫॥ తాస్సే కిటష్ఖటా ప్రోక్తాః
ఖాశిటపిటాతుతా । అనాదరే జటఝటా సఙ్ఘాతే భటతిర్భృతౌ ।
ఉచ్ఛ్రాయే తటతిః ప్రోక్తః కాఙ్క్షాయాం ఖటతిస్స్మృతః ॥ ణటో నృత్తే
షిటఙ్క్షేపే సఙ్ఘాతే చ హటస్స్మృతః ॥౯౬॥ దీప్తౌ షట స్త్ర వయవే లుట స్తు
స్యాద్విలోడనే । డాన్తోయమిత్యాహురన్యే పరప్రేష్యే చిటస్స్మృ
తః ॥౯౭॥ విటశ్శబ్దే బిటః ప్రోక్తః ఆక్రోశేఽసౌ బకాదికః । హి పేళ్యే
కే ప్రాహురిటకిటశ్చాపి కటీ గతౌ ॥౯౮॥ తృతీయమిదితం ప్రా
హుః కేచిదన్యే తు వేఈతి । ప్రశ్లిష్యధాతుద్వితయమన్యదాహుర్మనీషి
ణః ॥౯౯॥ భాషాయాం మడి రాఖ్యాతః కుణ్ఠిర్వైకల్యకర్మణి । పుడః
ప్రోక్తో మర్దనే స్యాద్దల్భి భాగే చ మడి స్స్మృతః ॥౧౦౦॥ ఖణ్డనేముడి
రాఖ్యాతః పుడి చోత్సర్జనే గుః । ప్రోక్తా రుటి లుటి స్తేయే పరే రుటి లుటీ ఇతి
॥౧౦౧॥ ప్రాహుః పరే రుడి లుడీ స్ఫుటిర్విశరణే స్మృతః । ఇదితం బ్రువ
తే కేచిద్వ్యక్త వాచి పఠస్స్మృతః ॥౧౦౨॥ వఠస్థౌల్యే సముదితో మఠో
మదనివాసయోః । ప్రోక్తో బుధైః కఠః కృచ్ఛ్రజీవనే పరిభాషణే ॥౧౦౩॥
రటః ప్రోక్తో రఠ ఇత్యేకే హఠః ప్లుతిశఠత్వయోః । ఏకే బలాత్కార ఇతి ప్రా
హూ రుఠ లుఠావుఠః ॥౧౦౪॥ త్రయస్స్యు రుపఘాతార్థే ఊఠ శ్చైకే వ
దన్తి హి । సంక్లేశనే చ హింసాయాం పిఠస్స్యాదైత్త వేపిచ ॥౧౦౫॥
శఠశ్శఠ స్త్వత్ర భవేత్ ప్రతిఘాతేషు కీర్తితః । స్వామి ప్రాహ తథైవ
స్యాత్కుర్శాత్తైత్రిపకర్మణి ॥౧౦౬॥ ప్రతిఘాతే౽పి చాలస్యే లుఠి స్స్యా
చ్ఛోషణే శుఠిః । రుఠి లుఠి గతౌ భావకరణే చ ముడ్డ ఉచ్యతే ॥౧౦౭॥ త
చ్ఛాదనకరణం ప్రాహు రభిప్రాయస్య సూచనమ్ । అడ్డో౽భియోగే

కాస్యృ శ్వేః కుడ్డః చుడ్డాదయస్త్రయః ॥౧౦౮॥ ఇస ఇవి పఠ్యాః క్రీడృ
విహారే తుడృ తాడనే । ప్రాహురేకే తోడృ ఇతి గతౌ హుళృ హుచ్ఛా
డృచ ॥౧౦౯॥ హోడృ చాపి చ విద్యోడృ త్వనాదరే కశ్రణి । రస్నాదే
స్యాద్యోడృ లోడృ హ్యాడస్తూనాద్యవనే స్మృతః ॥౧౧౦॥ ఇలం సిలపతి
ప్రోక్తౌ డలయోర్లళయోరపి । ఐక్యాల్లలేః ధాతుజ్ఞ స్తావాణ ప్రవ
మ్యాదయః పరమ్ ॥౧౧౧॥ కడ మదే ఇరిక్షి పరే స్తో భళగ
వత్స్రైక దేశభఖ్యాతిః పవర్గీయాష్ఠరా స్త్రివహాః ॥౧౧౨॥ స్తోభత్క సాన్త్వ
తు స్త్రింశదనుదాత్తానుబన్ధకాః । తిప్పృ తిప్పృ స్తిప్పృ ష్ఠిప్పృ తేపృ ఇనాధకా ఇ
హావిమః ॥౧౧౩॥ అనుదాత్త స్స్మృతో ... బధ ... । తె
వతిః కపు రేచ స్యాద్గ్లేపృ దైన్యే ఉదీరితః ॥౧౧౪॥ ... కప ఏ ...
క్తః కప్పృ గ్లేపృచ గెప్పృచ । చాత్ .. మ్న ... సో .. ఫ
గతేః ॥౧౧౫॥ మెప్పృ రెప్పృ లెప్పృ యస్తు పరిత్వా చమ స్తరె ... కమ్పనే । కృ
పేక్షత ఇత్యాహ గ్లేపతి స్త్వర్థః కథదతేః ॥౧౧౬॥ పత్యకే ఉసో పునస్త్రై స్ఫ
రిప్పృ లెప్పృ గతౌ స్మృతాః । తృపృ ష్ఠాద్యపి హాల ఙ్ఞాయాం ఃపిప్పల ఉద్య
తే ॥౧౧౭॥ రబిలఃబిరవిక్ష్వక్షేప వస్త్రింశే చలపి స్మృతః । కబ్బ స్త్రౌ
హ్యర్ధాష్టేఃతుక్లీబ్బ క్షీబ్బమదే స్మృతః ॥౧౧౮॥ శేష్వ శేష్వ కీర్యాయాం
స్యాత్ తర్ద్ధనే శ్వి ఖృచీ ఖృచ అభిః కబ్బ విద్భిః శ్విక్షిపత్య కే ఉథ పథి స్సహ
భిః ॥౧౧౯॥ ప్రతిబన్ధనే స్వభ్యత్తం కెచిదాహుర్నసగఃజమ్ । భజ జ
భీజ్రః భిగాః త్యవినా మెశల్ఫ కత్థనె ॥౧౨౦॥ నల్భ సాన్త్వ డోష్వజనెద
స్తౌ ష్ఠ్యాదిధ్రాష్ట్యేః తుగల్భతిః । శ్రమ్భుః ప్రమాదె దస్స్యాదిస్త్రిలవ్యాది
శ్చసమ్మతః ॥౧౨౧॥ ష్టుభు స్తమ్భే హుఃఘాత్యస్యః పర్యన్తే పవిఘాత
వః । ఏకచత్వారింశదమీ గుపాద్యా శ్రిమ్భపర్యమాః ॥౧౨౨॥ రక్షణె
స్యాద్ధు పూర్ధూర్వా పస్సనా సేజల్పతీ । వ్యక్తాయాం వాచ్యజపతిర్వాస సే
చపః కీర్తితః ॥౧౨౩॥ సాన్త్వనె పతిః షోక్తస్సమవాయె షప స్మృతః ॥ స
మవాయస్తు సమ్బన్ధో ఉవబోధస్సమ్యగేవవా ॥౧౨౪॥ వ్యక్తాయాం వా

చిరపతిర్గ్లపతిశ్చప్రకీర్తితః। గతౌచువిస్తుమన్దాయాం హింసాయామథకీర్తితాః॥౧౨౫॥తుపతుమ్పౌతుప్రతుమ్పౌతుఫతుమ్ఫౌతుమ్ఫస్తతః।తుమ్ఫశ్చైషుద్వావాద్యౌచపఞ్చమషష్ఠఫవచ॥౧౨౬॥ నీరేఫాస్స్వస్వస్య రేఫాస్తుష్వేచత్వారఆదిమాః।ప్రథమాన్తాద్వితీయాన్తాఃపరేఽష్టౌ*సావకారితాః ॥౧౨౭॥ పర్వోఽరేఫేరఫేఽర్వఃపర్వోఽలర్వశ్చ బర్వతిః।మర్వః కర్వఃఖర్వగర్వౌశర్వషర్వౌచ చర్వతిః॥౧౨౮॥గతౌవాద్యో మాన్తౌద్వితీయాన్తావృభౌతతః । ఏకాదశతృతీయాన్తాస్తత ... ద్వితీయకమ్ ॥౧౨౯॥ తృతీయంచస్తృతాన్సర్వేసరేఫాఅత్రదణ్డకే । ఆచ్ఛాదనేకుబిఃప్రోక్తోఽర్దనేలుబితుబీమతౌ ॥ ౧౩౦ ॥ చుబిస్స్యాద్వక్త్రసంయోగేష్వృభుష్వృమ్భుహింసనే । షిభుషిమ్భుఇతిపరేశుభశ్శుమ్భశ్చభాషణే ॥ ౧౩౧ ॥ ఇమౌభాసనఇత్యేకే హింసాయామితిచాపరే । అథానునాసికాన్తాస్స్యురనుదాత్తానుబన్ధకాః ॥ ౧౩౨ ॥కమ్వాన్తాదశఘిణ్ణ్యాద్యాగ్రహణేస్యాద్ఘిణిఘుణిః। ఘృణిశ్చైవఘుణిఘూర్ణిభ్రమణేపరికీర్తితా ॥ ౧౩౩ ॥ పరస్మైపదినావేతౌ తు దాధాతు భవిష్యతః । వ్యవహారేస్తుతౌచాపి పణస్స్యాత్పనచస్తుతౌ॥భామఃక్రోధేక్షమూష్తుస్యాత్సహనేఽథభవేత్క్రముః॥౧౩౪॥ కాన్తావిచ్ఛాత్రికాన్తిష్స్యాత్పరస్మైపదినస్తతః । క్రమ్యన్తాత్త్రింశ దుచ్యన్తే హ్యణోరణవణౌభణః ॥ ౧౩౫ ॥ మణఃకణశ్చక్వణతివ్రణతిభ్రణతిధ్వణాః । శబ్దార్థాస్స్యుర్ధణోఽప్యత్రబుధైఃకైశ్చిత్ప్రపఠ్యతే ॥ ౧౩౬ ॥ ఇహాపనయనేత్వోణృశోణృవర్ణేగతావపి । సఙ్ఘాతేశ్రోణృతుభవే ద్లోఘృణ్ణచోక్తాఅమీత్రయః ॥ ౧౩౭ ॥ తాలవ్యాష్టాదయశ్శోణాదయఃపైణృగతౌతథా । ప్రేరణేశ్లేషణేచస్యాత్క్వచిత్త్రైణృత్రిపఠ్యతే ॥ ౧౩౮ ॥ ధణశ్శబ్దేహ్యయంనాన్త ఉపదేశేస్తృతాంబుధైః । కేచిద్బణత్యపికసీర్దీప్తికాన్తిగతిష్వథ ॥ ౧౪౦ ॥ ష్టనో

* ఉనాసహావరస్థఇతిసావః॥

వనశ్చ శబ్దేస్యాత్సమ్భక్తౌతువనష్షణః। ఽమోగత్యాదిషుగతౌద్రమో హమ్మశ్చమీమృచ ॥ ౧౪౧ ॥ మీమృశబ్దే చ్బోధచముశ్చముజఙ్మురుఘు మాతథా । అదనేస్యుర్జమింకేచిత్పఠన్త్యథభవేగ్ఘ్మః ॥ ౧౪౨ ॥ పాదవిక్షేపేఽథరేవత్యన్తాఅయతిపూర్వకాః । సప్తత్రింశదుదీర్యన్తే హ్యనుదాత్తానుబన్ధకాః ॥ ౧౪౩ ॥ గత్యాం మోపయపయా మయశ్చ యతీయాణయః । చానేగతౌరక్షణేచ హింసనాదానయోర్దయః ॥ ఆదానంగ్రహణంప్రోక్తం కథ్యతేఽథగతౌ రయః । ఊయీస్యాత్తు తన్తుసన్తానే పూయీర్విశరణేతథా ॥ ౧౪౪ ॥ దుర్గన్ధేచాథశబ్దేస్యా త్క్నూయీరున్దేచసంస్మృతః । క్ష్మాయీర్విధూననేవృద్ధౌ స్ఫాయీ ప్యాయీచకథ్యతే ॥ ౧౪౫ ॥ సన్తానపాలనే త్రాయ్యూర్పీబన్ధస్తుగద్యతే । శలస్సంవరణేచైవ చలనేచప్రకీర్తితః ॥ ౧౪౬ ॥ వలవల్లౌసంవరణేస్యాత్తాంసంచరణేఽపిచ । మలోమల్లోధారణేస్యాద్భలభల్లౌతుహింసనే ॥ ౧౪౭ ॥ ఆదానకర్మణిపరిభాషణేచప్రకీర్తితౌ । కలశ్శబ్దే చసఙ్ఖ్యానేఽవ్యక్తేశబ్దేతుకల్లతిః ॥ ౧౪౮ ॥ స్యాన్మీత్స్వశబ్దఇత్యాహ తూష్ణీమ్భావస్సఇత్యపి ॥ దేవనేతేవృదేవృస్యాత్సేవనేషేవృగేవృచ ॥ ౧౫౦ ॥ గ్లేవృపేవృమ్లేవృమేవృచాత్రిత్యాస్సేవతిస్తవయం ॥ ఋవతేస్సోపదేశోఽపీత్యేవంన్యాసకృదాదయః ॥ ౧౫౧ ॥ తదేతద్వచనంభాష్యవిరుద్ధమితిమన్మహే ॥ (ప్రా) హ్యరేకే శేవృఖేవృకేవృత్యపిబుధోత్తమాః ॥ ౧౫౨ ॥ రేవృతుస్యాత్ప్లవగతౌ సాతుప్లుతగతిర్మతా । పరస్మైపదినోఽవాన్తావతిస్సృష్షదుత్తరాః ॥ ౧౫౩ ॥ బన్ధనేమవ్యతిస్సూక్ష్యఈర్ష్యఈర్ష్యఈష్య్ ఈర్ష్యశ్చతేత్రయః । ఈర్ష్యార్థాస్సువృహఃయోగత్యాం శుచ్యోఽభిషవఉచ్యతే ॥ ౧౫౪ ॥ సామాఙ్గానాం ప్రశిథిలీకరణంస్నానమేవవా । స్నానంవాసురాయాశ్చాభిషవఃపరికీర్తితః ॥ ౧౫౫ ॥ ఏకేచుచ్యఇతి (ప్రా) హుర్హర్యగకాన్తౌగతౌస్మృతః । భూషణేవారణేచాపివర్యాప్తౌ, బాలఈరితః ॥ ౧౫౬ ॥ స్వరితేదయమిత్యేకే ఫలావిశరణేసషౌల్ । మి

లక్ష్మీరో స్మీలతిశ్చ క్ష్మీలతిశ్చ నిమేషణే ॥ ౧౫౭ ॥ నిమేషణంతు సఙ్కో-
చస్తాలవ్యాదిద్వితీయకః । దన్త్యాదిశ్చ తృతీయస్స్యాత్ప్రతిష్టవ్యేఽథ
పీలతిః ॥ ౧౫౮ ॥ ప్రతిష్టమ్భో ఽధనం స్యాన్నీలో వర్ణే ప్రకీర్తితః ।
శీలస్సమాధౌ విజ్ఞేయః కీలో బన్ధన ఈరితః ॥ ౧౫౯ ॥ కూల ఆవరణే శూ-
లో రుజా సఙ్ఘోషయోస్స్మృతః । భవేత్తాలస్తు నిష్కర్షే స తు నిష్క-
షణం స్మృతమ్ ॥ ౧౬౦ ॥ అన్తర్గతస్య తచ్చాపి బహిర్ని-
మతమ్ । సఙ్ఘాతే పూల ఆఖ్యాతః ప్రతిష్ఠాయాం తు మూలతిః ॥
నిష్పత్తౌ ఫలతిర్భావే కరణే చుల్ల ఇష్యతే । తాత్పర్యావిష్కృతిర్భా-
వకరణం బుధసమ్మతమ్ ॥ ౧౬౧ ॥ ఫుల్లో వికాసే శైథిల్యే చిల్లో భావ-
కృతావపి । గత్తౌ తిలస్స్యాత్తిల్లతి కేచిదాహుః పరం బుధాః ॥ ౧౬౨ ॥
వేల్బృ చేల్బృ తథా కేల్బృ ఖేల్బృ క్ష్వేల్బృ చ వేల్లతిః । చలనే పఞ్చ బుధితష్షష్ఠో
లో పథ ఉచ్యతే ॥ ౧౬౪ ॥ వేల్బృ పేల్బృ తథా శేల్బృ గతౌ పేల్రితి కేచన । స్ఖ-
లస్సఞ్చలనే ప్రోక్త స్సఞ్చయే ఖల ఈరితః ॥ ౧౬౫ ॥ గల్లో ఽదనే ష-
ల్లో గత్యాం దళ్లో విశరణే స్మృతః । శ్వల శ్వల్లావాశుగతౌ కోర్బృ ఖోర్బృ
తథా గతేః ॥ ౧౬౬ ॥ ప్రతిఘాతే ధోర్బృ గతిచాతుర్యే పరికీర్తితః । త్స-
రశ్ఛద్మగతౌ ప్రోక్తో మ్సార్ఛనే క్మర ఉచ్యతే ॥ ౧౬౭ ॥ అభ్రవభ్రమ-
భ్రచరా గత్యర్థాశ్చరతిస్తు సః । భక్షణేఽపి భవేదత్ర ష్ఠివుర్నిరసనక్రి-
యః ॥ ౧౬౮ ॥ అస్య ద్వితీయష్షష్ఠో వేత్యేవం వదతి వృత్తికృత్ । జిజ-
యేఽయమజన్తేషు యుజ్యతే పఠితుం జయః ॥ ౧౬౯ ॥ ఉత్కర్షే ప్రా-
ప్తిరాఖ్యాతో ఽకర్మకో ఽయమిహోచ్యతే । ప్రాణానాం ధారణే జీ-
వః పీవమీవౌ పుభౌ తథా ॥ ౧౭౦ ॥ తీవనీవౌ స్మృతౌ స్థౌల్యే క్షీవు క్షేవూ
నిరాసనే । ఉర్వీ తుర్వీ స్తథా థుర్వీ దుర్వీ ధుర్వీశ్చ హింసనే ॥ ౧౭౧
గుర్వీరుద్యమనే ముర్వీ బన్ధనే పరికీర్తితః । పూరణే పుర్వ పర్వౌ చ
మర్వశ్చాపి థాఽదనే స్మృతః ॥ ౧౭౨ ॥ చర్వో భర్వస్తు హింసాయాం క-
ర్వ ఖర్వశ్చ గర్వతిః । దర్పే ఽథార్వ శ్శర్వ షర్వౌ హింసాయాం పరికీర్తి-

కాః ॥ ౧౭౩ ॥ ఇవిర్వ్యాప్తౌ పివిమివిణివయస్మిన్నేవ స్మృతాః । న్యూ
ఖనేన్యాప్తావిరిత్యేకే తృతీయమిహచక్షతే । ౧౭౪ ॥ అన్యాఽఖనస్య
సనఇతితరాంగిణ్యాముదాహృతః । హింవిది విఘ్న విణివీ ప్రీణనార్థాః
ప్రకీర్తితాః ॥ ౧౭౫ ॥ రవిరవిఘ్న ఇత్యేకే ధ్యసగత్యర్థాః సకథితా ఇమేఽపిం
సాకరణయోశ్చస్యాత్కృవిశ్చాత్రగతౌ స్మృతః ॥ ౧౭౬ ॥ స్యాద్ధిం చ ప
ర్యతేసోఽయంబన్ధనేమప్ఇష్యతే । అవస్త్యాద్రక్షణగత్యాం కాన్తి
ప్రీత్యోశ్చతర్పణే ॥ ౧౭౭ ॥ తథావగమనే చైవ ప్రవేశే శ్రవణేఽపి చ
స్వామ్యర్థే యాచనే చైవ క్రియేచ్ఛాయాం తథైవ చ ॥ ౧౭౮ ॥ దీప్తా
వవాప్తౌ చ తథాలిఙ్గనే హింసనేఽపి చ । ఆదానే చైవ భాగే చ వృద్ధౌ చ
పరికీర్తితః ॥ ౧౭౯ ॥ ధావుస్తుస్యాద్గతౌ శుద్ధౌ స్వరితేదయమిష్యతే ।
ఏకపఞ్చాశదేతేషాం స్థానాత్తనే పదినస్తతః ॥ ౧౮౦ ॥ సస్తిపనేక్లనేచ
జీవనే ధుక్షధిక్షతి । వృక్షస్యాద్వరణే శిక్ష విద్యోపాదానకర్మణి ॥
౧౮౧ ॥ లాభేఽలాభే చ భిక్షాయాం భిక్షస్యాత్క్లేశనేఽపి సః । అవ్య
క్తాయాంవాచిభవేద్దుగ ఇత్యాహదాసనే ॥ ౧౮౨ ॥ వృద్ధౌ శీఘ్రార్థే
చ దక్షోదీక్షోమౌణ్డ్యేజ్యయోస్తథా । వ్రతాదేశోపనయననియమేషు
ప్రకీర్తితః ॥ ౧౮౩ ॥ ఈక్షోదర్శన ఆఖ్యాత ఈషస్యాద్గతిహింసయోః
దర్శనేచాపిభాషస్తువ్యక్తాయాం వాచి కథ్యతే ॥ ౧౮౪ ॥ వర్షస్స్యా
త్స్నేహనే దన్త్యోష్ఠ్యాదిర్గేషృతు కథ్యతే । అన్విచ్ఛాయాంసాత్రిభ
వేదన్వేషణమిహోపరే ॥ ౧౮౫ ॥ గ్లేషిత్యాహుః పేషృభేషృ ప్రయ
త్నే జేషృణేషృచ । ఏషృ ప్రేషృచగత్యర్థా రేషృహ్రేషృచహేషృచ ॥
౧౮౬ ॥ అవ్యక్తేశబ్ద ఆద్యోఽత్రవృకశబ్దేప్రకీర్తితః । ద్వావశ్వశబ్దే
శబ్దస్య ఈత్సాయాంకాసృకీర్తితః ॥ ౧౮౭ ॥ భాసృదీప్తౌణాసృరాసృ
శబ్దేఽథకుటిలత్వాకౌణసోభవేత్ప్రసభయఇచ్ఛాయాంశసిరాజ్యతః
॥౧౮౮॥ గ్రసుగ్లసుశ్చాదనేస్యాచ్చష్టాయాంమిహఇష్యతే । బహిర్వ
హిశ్చవృద్ధౌస్యాద్గతాపహిరుదాహృతః । గహోగల్హాశ్చకుత్సాయాం

ప్రా ధాన్యే బర్హ బల్హ తీ । ఓష్ఠ్యాదిమావిమౌ వహ్యో వల్హ శ్చ పరి భాషణే ॥ ౧౮౯ ॥ హింసాచ్ఛాదనయో శ్చేమౌ దన్త్యోష్ఠ్యాదిప్రకీర్తితౌ । కేచిత్తు పూర్వయోర్దన్త్యోష్ఠ్యాదిత్వమనయోస్తు తే ॥ ౧౯౦ ॥ ఓష్ఠ్యాదిత్వమపి ప్రాహు ర్గర్హ తౌ ప్లీహడ దాహృతః । ప్రయత్నే వేహృ జేహృ స్యా ద్బాహృ చైతేష్వపశ్చిమః ॥ ౧౯౧ ॥ దన్త్యోష్ఠ్యాదిరవ శ్చిమస్తు కేవలోష్ఠ్యాదిరిష్యతే । ఓష్ఠ్యాదీ ద్వావపీత్యేకే దన్త్యాదీ ఇతి తరే ॥ ౧౯౨ ॥ గత్యౌ చ జెహతిర్ని ద్రాక్షయేద్రాహృ సమీరితః । ప్రాహుర్నిక్షేప ఇత్యేకే కాశ్యాదీ ప్రావ్రకీర్తితః ॥ ౧౯౩ ॥ ఊహో వితర్కే గాహూస్తు విలోడన ఉదాహృతః । గృహూ గ్రహణ ఆఖ్యాతో గ్లహశ్చ ఘుషిబుద్ధైః ॥ ౧౯౪ ॥ ఉద్యతే కాన్తికరణే కేచిదత్ర ఘుషేత్యపి । పఠన్త్యకారోపధకముచ్యన్తే ఽర్హ తిపశ్చిమాః ॥ ౧౯౫ ॥ పరస్మై వర్ధభాజో ఽన్యే సపతి ధాతవ క్రమాత్ । అవిశబ్దన ఆఖ్యాతో ఘుషిరత్తు విశబ్దనమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ ప్రతిజ్ఞానం తతో ఽన్య స్మిన్నర్థ ఇత్యేక ఊచిరే । పెతురన్యే శబ్ద ఇతి వ్యాఖ్యానకస్తనూకృతౌ ॥ ౧౯౭ ॥ తతూ స్తక్షూశ్చ సమౌ ప్రోక్తౌ స్నే చ నేతూక్షప్యతే తక్షస్తు పాలనే క్షశ్చ మ్బనే పరికీర్తితః ॥ ౧౯౮ ॥ త్వక్షస్త్వక్షణ క్షశ్చ గత్యర్థా స్సముదీరితాః । స్క్రో పేత వేదే కే స్థగ్ఘాత ఇతిచక్షతే ॥ ౧౯౯ ॥ సఘ్ఘాతేమృక్ష ఆఖ్యాతో మ్రక్ష ఇత్యేక ఊచిరే । తక్షస్స్యాత్త్వచనే తత్తు భవేత్సంవరణం త్వచః ॥ ౨౦౦ ॥ గ్రహణం చెపపక్షస్స్యాత్పరిగ్రహ ఇతీతరే । సూర్క్ష స్స్యాదాదరే సూర్క్ష్యానాదరే స్యాదితి క్వచిత్ ॥ ౨౦౧ ॥ అపపాఠ స్తతో ఽవజ్ఞా పహేళన మసూర్క్షణమ్ । ఇత్యుక్తమ మరేణాపి కాక్షిర్వాక్షిశ్చ మాఙ్క్షితిః ॥ ౨౦౨ ॥ కాఙ్క్షాయాం స్యురథ ద్రాక్షి ధ్రాక్షిర్ధ్వాక్షిశ్చ దారుణే । వాశితే చాథ చూషస్స్యాత్పానే తుష్టా తుతూషతిః ॥ ౨౦౩ ॥ పూషో వృద్ధౌ భవేన్మూష స్తేయే లూషతిరూషతి ర్భూషా యాం పుస ప్రసవే మాషా ఽభ్యనుజ్ఞా ప్రసవా వ్యాహృయేమ్ ॥ ౨౦౪ ॥ కా

లవ్యోష్ఠాదిమోయూషో హింసాయాం జూషచ స్మృతః । అలఙ్కారే
భూషణూషో రుజాయాం మీషఉఞ్ఛనే ॥ ౨౦౪ ॥ కషఃఖషశ్శిషజషా ఝ
షశ్శషవషౌ మషః । రుషోరిషశ్చహింసార్థాస్త్రింశదష్టఏవచ ॥ ౨౦౬
తాలవ్యోష్ఠాదిమాప్రోక్తా దన్త్యోష్ఠ్యాదిస్తుస ప్తమః । శిషో౽నుదా
త్తో౽త్రభవేద్భర్త్సనే భషఉచ్యతే ॥ ౨౦౬ ॥ భర్త్సనం చ్వరవః ప్రోక్త
ఉషో దాహోపకీర్తితః । జిషుర్విషుర్మిషుశ్చైవ సేచనే సముదీరితాః
॥ ౨౦౭ ॥ విముస్నాన్యదనుదాత్తో౽త్రప్లుషః పుష్టో శ్రిషుశ్లిషుః । ప్రు
షః ప్లుషశ్చ దానే స్యుస్సేడయం శ్లేషతిస్స్మృతః ॥ ౨౦౯ ॥ దైవా
దికస్య గ్రహణమనిటం ప్వితిచక్షతే । క్రైయాదాద్యాన్యసకృతాద్వ
యోర్గ్రహణమిష్యతే ॥ ౨౧౦ ॥ అనిట్కం ప్వితి యత్ప్రోక్తం త
త్తుస్వోక్తివిరోధతః । గ్రన్థాన్తర విరోధాచ్చా౽ప్యుపేక్ష్యమితి మ
న్మహే ॥ ౨౧౧ ॥ పృషుర్వృషుర్మృషుశ్చైవ సేచనే పరికీర్తితాః
సహనే చ మృషుర్హింసా క్లేశయోశ్చాపరేమతే ॥ ౨౧౨ ॥ ఘృషు
స్సంఘర్షణే ఉదితో౽లీకే హృషురుదీరితః । తుసహ్రస హ్లసరసా శబ్దేసం
పరికీర్తితాః ॥ ౨౧౩ ॥ లసస్సంశ్లేషణే చైవ క్రీడనే చాదనే ఘస్లృ
జర్జశ్చర్చో ఝర్ఝరితిశ్చ పరిభాషణహింసయోః । తర్జనే చ సమా
ఖ్యాతాః పిస్సృ పెస్సృ గతౌ స్మృతౌ । హసే హసనే హ్లాక్తస్సమాధౌ ణి
శ ఈరితః ॥ ౨౧౪ ॥ తాలవ్యోష్ఠాన్తిమో౽యం స్యాన్మిశశ్చ మశతి స్త
థా । శబ్దేరోషకృతే చ స్యాత్తాలవ్యోష్ఠాన్తిమావిమౌ ॥ ౨౧౫ ॥ దన్త్యో
ష్ఠ్యాన్తశ్శవస్తాల వ్యోష్ఠాదిర్గతిబోధకః । తాలవ్యోష్ఠాద్యన్తిమో
౽యం శశప్లుతగతౌ మతః ॥ ౨౧౬ ॥ హింసాయాం శసురాఖ్యాతో
దన్త్యోష్ఠాన్తస్ససంమతః । శంసుస్స్తుతావిమం దుర్గే దుర్గతావపి
వాఞ్ఛతి ॥ ౨౧౭ ॥ పరికల్కన ఆఖ్యాత శ్చహశ్శాఠ్యంతు కల్కనమ్
పూజాయాం మహతి ప్రోక్తో రహస్త్యాగే రహిర్గతౌ ॥ ౨౧౯ ॥ దృ
హోదృహి బృహబృహీ వృద్ధౌ సంపరికీర్తితాః । శబ్దే చ బృంహతిః

ప్రోక్తా బృహిర్ విత్యేక ఊచిరే ॥ ౨౦ ॥ తుహిర్దుహిరుహిర్ ప్రోక్తా అర్ద
నే హింసనే తు పూజనే। అనుదాత్తేత ఆఖ్యాతాః కృప్వన్తాః పంచవింశతిః ॥
౨౧ ॥ ద్యుతా దీప్తౌ శ్వితా వర్ణే ఞిమిదా స్నేహనే స్మృతః । ఞిష్వి
దా స్నేహనే చైవ మోచనే చ ప్రకీర్తితః ॥ ౨౨ ॥ స్థానే మోచనశ
బ్దస్య మోహనం కేచిదూచిరే । ఞిక్ష్విదా చేత్యేక ఆహురర్థ దీప్తౌ రుచ
స్మృతః ॥ ౨౩ ॥ అభిప్రీతౌ చాప్యథ ఘట్ట చేష్టాయాం పరివర్తనే
లుట లుఠ శ్చ్యుతే ప్రతిఘాతే ప్రకీర్తితాః ॥ ౨౪ ॥ శుభా దీప్తౌ
లనే క్షుభ సంచలనే తు బోధితా । హింసాయాం కథితా ణభ తుభ స్వభావే
పి భవేదిమా ॥ ౨౫ ॥ స్రంసు ధ్వంసు వర్ణనే దృశ్యైకరూప
భేదతః । స్రంసు ధ్వంసు భ్రంసు శ్చావస్రంసనే ఉదీరితాః ॥ ౨౬ ॥
ధ్వంసు గతౌ చాత్ర పఠన్తి భ్రంశురిత్యపి కేచన । అన్యే తృతీయమేవా
త్ర తాలవ్యాన్తం ప్రచక్షతే ॥ ౨౭ ॥ దివాదౌ స్యాద్భ్రంశు భ్రంశు
రధఃపతన ఇత్యపి । విశ్వాసే తు భవేత్స్రంభు ర్ధ్వంస్వాదిరయముచ్యతే ॥
౨౮ ॥ తాలవ్యాదిర్గతః సోఽయం ప్రమాదేక థితః పురా । వృతు స్యాద్వ
ర్తనే వృధు వృద్ధౌ వృధుశ్శబ్దస్య కుత్సనే ॥ ౨౯ ॥ శృధు ప్రస్రవణ స్య
న్దూ స్యాత్ప్రస్రవణే కృపూ సామర్థ్యే కృపూ స్మృతః । ద్యుతాదేశ్చ వృతాదేశ్చ సమా
ప్తిర్ద్యోతనాయ వృత్ ॥ ౩౦ ॥ త్వరత్యన్తాష్షితో ఘటస్య ఘటాద్యా
నుబన్ధకాః । త్రయోదశ స్యుస్తత్రాదౌ చేష్టాయాం ఘట ఉచ్యతే ॥ ౩౧ ॥
భయే సంచలనేపి స్యాద్వ్యథః ప్రఖ్యాన కర్మణి । కథ్యతే ప్రథితి స్తద్వ
త్ప్రసో విస్తార ఉచ్యతే ॥ ౩౨ ॥ మ్రదా మర్దన ఆఖ్యాతః స్ఖదస్స్ఖ
దనకర్మణి । విదా రణం స్యాత్స్ఖదనే క్షజస్తు గతిదానయోః ॥ ౩౩ ॥
దక్షో గతౌ హింసనే చాప్యయం ప్రోక్తః శైఘ్ర్యయోః । అనుదాత్తేత్సు వ
ర్తితో మిత్త్వాయానూద్యతే పునః ॥ ౩౪ ॥ క్రప కృపాయాం గమనే కన్ద
తిః క్రన్దతిః క్లదిః । వైక్లవ్యవాచకాః కేచిద్వైకల్య ఇతి శక్షతే ॥ ౩౫ ॥ త్రి
నవ్యనిదితో నన్దిః ప్రాహ స్వామీదితః పునః । స్యాతాం కదిక్రదీ అత్ర

తావనిపతాకస్త్రిదః ॥ ౨౩౬ ॥ క్లదశ్చేత్యపి త్రయో విశేషం మన్యతే
త్రిసః । కదిక్రన్ద్యోః క్లన్దతేశ్చ పరస్మైపది ధాతుషు ॥ ౨౩౭ ॥ ఆహ్వానే
రోదనే చైవ ప్రోక్తానాం పునరత్రతుమిత్యత్ర తనేవదాథోఽయం పా
రోక్షేత్తుత్వ రాఖహ ॥ ౨౩౮ ॥ సమ్బ్రవే త్వాదిహాఘటాదయష్షితఉద
రితాః । ఫణాన్తా అథకష్యన్తే పరస్మైపదినః క్రమాత్ ॥ ౨౩౯ ॥ జ్వరో
రోగేఽసేచనే ఘట గడో హోడస్తు వేష్టనే । అనుదాత్తేత్సు యః పూర్వం గ
తో హేడృ అనాదరే ॥ ౨౪౦ ॥ ఇత్యసావేవ ముక్తానుబన్ధోఽర్థస్య వి
భేదతః । అనూద్యతేఽత్ర మిత్త్వార్థం జ్వరాదిగణతః పృథక్ ॥ ౨౪౧ ॥
అనువాదం వినాప్యేత స్మిన్ ఘటాభాగేఽనువాదజాత్ । సామర్థ్యాద్వ
వతిష్ఠస్త్వాత్ పరస్మై పదమత్రచ ॥ ౨౪౨ ॥ వటో భటశ్చాపి భవేత్ప
రిభాషణకర్మణి । వటవేష్టన ఇత్యేవం యః ప్రాగ్ఘటభృతావితి ॥ ౨౪౩
ఉదితావత్ర మిత్త్వార్థం పరిభాషణవీసహి । అనూద్యతేనటో నృత్తా
విత్థమేవ పురోదితః ॥ ౨౪౪ ॥ బోధ్యో వివేకస్తత్రాఽయం భవేద్వ్య
మనటా ఇతి । వ్యపదేశస్తు వాక్యార్థాభినయాత్మకనాట్యకమ్ ॥ ౨౪౫
తత్పూర్వం పఠితస్యార్థో యత్కారిషు భవేత్పునః । నర్తకవ్యపదేశస్తత్ప
దార్థాభినయాత్మకమ్ ॥ ౨౪౬ ॥ నృత్యం యద్గాత్రవిక్షేపమాత్రరూ
పం తు నృత్తకమ్ । యత్తచ్చాపి ఘటాదిస్థ సట్ఠలే ఘటాదిరితః ॥ ౨౪౭ ॥
కచిద్ఘటాదౌ తు నటో నతావితి పఠన్తిహి । నతావిత్యపరే నోపదేశా
ష్యకృతౌ పునః ॥ ౨౪౮ ॥ నాటీతి దీర్ఘస్య పాఠాద్ఘటాదౌ నటతిస్స
యమ్ । స్యాణ్ణోపదేశ ఏవేతి బ్రువతే సర్వసూరయః ॥ ౨౪౯ ॥ స్టక
స్తు ప్రతిఘాతే స్యాచ్చకస్తృప్తౌ ప్రకీర్తితః । యస్తృప్తౌ ప్రతిఘాతే
చ పఠితః ప్రాక్చకో హ్యసౌ ॥ ౨౫౦ ॥ అనూద్యతేత్ర తృప్తిమాత్రే మిత్త్వ
హేతోర్గణే త్విహ । అత్రైవ పదినాం మధ్యే పఠితస్య పునస్త్విహ ॥ ౨౫౧
అనువాదస్య సామర్థ్యాత్పరస్మైపదమేవహి । కఖతు హసనే ప్రోక్త
స్సజాలయాము ద్యతేరగే ॥ ౨౫౨ ॥ లగే సఙ్గే హ్రగే హ్లగే సగే స్థగే

ష్ఠగే ॥ చత్వారస్స్యుస్సంవరణావిశేషాన్నోచ్యతే౽క గ ॥ ౨౫౩ ॥ అ
కౌటిగశ్చభవేత్తాంతౌ కుటిలాయాం గతౌవుభౌ । గతౌకణరణౌస్యా
తాం మథదానేచకీర్తితాః ॥౨౫౪ ॥ చణశ్శణశ్శ్రణశ్చాన్యే(ప్రా)హు
శ్శణగతావితి । శ్రథక్నథక్రథాశ్చైవక్లథోహింసార్థకా స్మృతాః॥
౨౫౫॥ చనశ్చాథవనుశ్చైవ నోచ్యతేదీపనేజ్వలః । నార్థెంఖ్య
మాణోయం మిత్యాయా౽నూద్యతేత్విహ ॥ ౨౫౬ ॥ హ్మ
తుచలనఆధ్యానే స్మృపరికీర్త్యతే । చిన్తాయాంవక్ష్యమాణస్యాధ్యానే
మిత్యాయనుసజ్జ్రహః ॥ ౨౫౭ ॥ ఔత్కణ్ఠ్యపూర్వం స్మరణమాధ్యాన
మిహకథ్యతే । దృాంస్యాదృభయె శ్రియాదిమధ్యే పఠ్యమానోవిదారణే॥
౨౫౮॥అనూద్యతే౽యంమిత్యాఽర్థంఫరే౽న్యంధాతుమాచరే। న్యా
స్యాన్నయే౽యంశ్రియాదిస్థామిత్యావయానూద్యతేత్విహ ॥౨౫౯॥ శ్రా
స్యాత్పాకేకృతాత్వస్యశ్రితేశ్చానుకృతిస్త్వియమ్ । జ్ఞాస్యాన్నిస్యా
రణేచైవ తోషణేచనిశామనే ॥ ౨౬౦ ॥ నిశామనంచాక్షుషంస్యా
జ్ఞానమిత్యాహమాధవః । జ్ఞానమాత్రమితిత్వన్యే నిశానేష్వితిచా
పరః ॥ ౨౬౧ ॥ పాఠో౽పిదృశ్యతేతచ్చతీక్ష్ణీకరణమీరితమ్ । చలతిః
కమ్పనేమిత్యాస్యచ్ఛదస్యాస్యదూర్జనేతుమిత్ ॥౨౬౨॥ స్యాదర్థాన్య
భావేమిత్యాఽర్థం చౌరాదికఇహోచ్యతే । ఊర్జేరర్థేవృత్తిరస్యధా
తోర్బహ్వర్థకత్వతః ॥౨౬౩॥ విలాసేపఠితఃపాఠేత్యాన్యజిహోవన్న
థనేలడః । జ్ఞాపనంస్యాదున్మథనంమదీస్తుగ్లపనేతథా ॥౨౬౪॥హర్షే
చమిత్యాస్యెద్నేన్యంహిగ్లపనంసముదీరితమ్ । దైవాదికస్యమిత్యార్థ
మనువాదో౽స్యకీర్తితః ॥ ౨౬౫ ॥ ధ్వనశ్శబ్దేభావ్యయంహిమిత్యా
యానూద్యతేత్విహ । దళిర్వలిస్ఖలిరణిధ్వనిశ్చత్రపి రేవచ ॥౨౬౬॥క్ష
పిశ్చేతిపఠాత్ర భోజస్తత్రధ్వనోరణః ।దళతిర్వలతిశ్చైవస్ఖలతిస్త్ర
పతిస్తథా । గతౌస్తేషాంణిచిహ్రస్వోభవతిక్షెఃక్షయోపునః । నిర్దిశ్యతే
వక్ష్యమాణఃపుగాగమపురస్సరః ॥ ౨౬౭ ॥ స్వనో౽వతంసనేవక్ష్య

మాణో మిత్త్వార్థముచ్యతే । ఘటాదయో మిత ఇతి గణసూత్రమిదం మతమ్ ॥౨౯౯॥ జనీజృష్క్నసురఞ్జోఽమన్తాశ్చేతి త్వపరం మతమ్ । కేచిదత్ర క్నసోః స్థానే పఠన్తి ష్ణసుమేవ హి ॥౩౦౦॥ జ్వలహ్వలహ్మలనమామనుపసర్గసమాగమమ్ । విహాయ వర్తమానానాం వికల్పస్త్విత్త్వమిష్యతే ॥౩౦౧॥ వినోపసర్గం మిత్త్వం వా గ్లాస్నావనువమామపి । నకమ్యమిచమాం మిత్త్వం శమోఽదర్శనకీరితః ॥౩౦౨॥ సమిత్త్వం స్యాదిహ యమోఽపరివేషణకర్మణి । స్ఖదేరవపరిభ్యాం చ పరస్యైవ హి నేష్యతే ॥౩౦౩॥ అపాత్పరస్యాపి మిత్త్వం న్యాసకారోఽభీచ్ఛతి । ఫణో గతౌ మిద్భవతి ఘటాదేః పూర్తయేఽత్ర్యన్నృత్ ॥౩౦౪॥ ఫణాత్పూర్వం వృదిత్యేకే వదన్తీహ మనీషిణః । స్వరితే వా జ్వలదీప్తౌ స్యాదనుదాత్తానుబన్ధకాః ॥౩౦౫॥ భ్రాజృభ్రాశృభ్లాశృదీప్తౌ త్రయోఽపి త్వేత ఈరితాః । ద్వితీయశ్చ తృతీయశ్చ తాలవ్యాన్తౌ ప్రకీర్తితౌ ॥౩౦౬॥ స్యమ్వాదయః క్షరత్యన్తాః పరస్మైపదినో మతాః । స్యమశ్శబ్దే ధ్వనశ్శబ్దే షమశ్చ ష్టమ ఇతి స్తథా ॥౩౦౭॥ అవైకల్యే జ్వలో దీప్తౌ చలః కమ్పన ఈరితః । జలస్స్యాద్ధాతనే తైక్ష్ణ్యే ఘాతనం ప్రోచ్యతే బుధైః ॥౩౦౮॥ టలట్వలౌ తు వైక్లబ్యే ష్టలస్స్థానే ప్రకీర్తితః । విలేఖనే హలో గన్ధే ణలో బన్ధన ఇత్యపి ॥౩౦౯॥ కేచిదాహుః పలో గత్యాం బలః ప్రాణనకర్మణి । ధాన్యావరోధనే చ స్యాన్మహత్త్వే పుల ఉచ్యతే ॥౩౧౦॥ బన్ధష్వపిచ సంస్త్యానే కుల ఉక్తోఽత్ర బన్ధునా । తద్వ్యాపారౌ లక్ష్యతే హి సంస్త్యానం త్విహ సంహతిః ॥౩౧౧॥ శలో హులః పత్లృ చ స్యుర్గతౌ నిష్పాకకర్మణి । క్వథే పథే తు గత్యాం స్యాన్మథే తు స్యాద్విలోడనే ॥౩౧౨॥ టునము స్యాదుద్గిరణే భ్రముస్తు చలనే స్మృతః । క్షరస్సఞ్చలేఽథ ద్వావనుదాత్తానుబన్ధకౌ ॥౩౧౩॥ షహో మర్షణ ఉక్తో థాని ద్రమః క్రీడనే స్మృతః । కసన్తా అథ సమ్ప్రోక్తాః పరస్మైపదినః క్రమాత్ ॥౩౧౪॥ షద్లనిట్యా విశరణే గత్యవసాదనే । శద్లనిట్యశ్శాతనే యం విశీర్ణత్వ

స్యాద్బోధకః ॥౨౮౫॥ నిర్దేశ్యతే శాతనం తు విషయత్వేన సంప్రతి । ఆ
హ్వానే రోదనే చాపి టుక్రుశోఽథ స్యాద్ధికో చతిః ॥౨౮౬॥ సమ్పర్చనే
చకాట్టిత్యా ప్రతిష్ఠేఽభ్ర విలేఖనే । బుధో వగమనేఽథ స్యాద్వ్రజజ స్నస్య.
నిష్క్రిపాక్ ॥౨౮౭॥ ప్రాదుర్భావే చ గత్యాం స్యాత్ సామృత్కారణం త్వి
హ । జ్వలాదిగణసంపూర్తిబోధనాయ ప్రకీర్తితమ్ ॥౨౮౮॥ గూహ
త్యన్తాఽథో చ్యన్తే స్వరితేతో హ్యనుక్రమాత్ । హిక్కోఽవ్య... డ
క్తోఽఇత్పుస్తు గత్యాం చ యాచనే ॥౨౮౯॥ అచు ఇత్యేకతిహ... ఽ
చిరితి చక్షతే । యాచ్ఞాయాం తు టుయాచృ స్యాద్దేట్పస్యాత్పరిభాషణే ॥
౨౯౦॥ చతే చదే మోచనేఽథ పర్యాప్తౌ ప్రోధ్ప కీర్త్యతే । మేధాయాం
హింసనే చైవ మిధృ మేధృ చ కీర్తితౌ ॥౨౯౧॥ ఋన్తావిమావితి స్వామీ
ప్రాహ న్యాసస్తు ధాన్తిమౌ । మేధృ స్యాత్సంగమే చాథ ణిదృ ణేదృ చకు
త్సనే ॥౨౯౨॥ సన్నికర్షే చాథ శృధు మృధు శ్చోన్దన ఈరితౌ । ఉన్ద
నం క్లేదనం ప్రోక్తం బుధిర్బోధన ఈరితః ॥౨౯౩॥ నిశామనే తూ బున్దిర్
స్యాద్వేణృ స్యాజ్జ్ఞానచిన్తయోః । గతౌ నిశామనే చైవ వాదిత్రగ్రహ
ణేపి చ ॥౨౯౪॥ నాన్తోఽయముపదేశేఽథ ఖనుస్స్యాదవదారణే । ఆ
దానసంవరణయోశ్చీవృస్యాదథ చాయృతు ॥౨౯౫॥ స్యాత్పూజాయాం
నిశామనే గతౌ వ్యయ ఉదీరితః । దాశృ దానే భేషృ భయే గతావిత్యపరే జ
గుః ॥౨౯౬॥ భ్రేషృ భ్లేషృ గతౌ స్యాతాం అసో దీప్త్యాం గతౌ తథా । ఆదా
నే చైవ స్పశస్తు స్పర్శనబాధయోః ॥౨౯౭॥ స్పర్శనం గ్రథనం
ప్రోక్తం లషకాన్తౌ ప్రకీర్తితః । చషో భక్షణ ఇఖ్యాతో హింసాయాం
భషతిర్ఝషః ॥౨౯౮॥ ఆదానసంవరణయోర్భ్రేక్షు భ్లక్షు వథాదనే ।
భక్ష ఇత్యాహ మైత్రేయో దాశృ దానే ప్రకీర్తితః ॥౨౯౯॥ మాహృ
మానే సంవరణే గుహూర్గధ ఇతి క్రమాత్ । అజన్తా గన ఇచ్చకథ్యన్తే శ్రి
ఞ్ సేవాయాం ప్రకీర్తితః ॥౩౦౦॥ భరణే భృఞ్ హృఞ్ హరణే ధారణే ధృఞ్ ...
కథ్యతే । ణీఞ్ ప్రాపణే భృఞ్ ఆద్యాస్తు చత్వారో నిట ఈరితాః ॥౩౦౧॥ పర

స్నేపదినో౽జన్తాః కథ్యన్తే౽థానుపూర్వ్యశః । ధేట్పానే స్యాత్తథా
గ్లై మ్లై హర్షక్షయే౽దీరితౌ ॥౩౦౨॥ ధాతుక్షయో౽త్ర విజ్ఞేయో హర్ష
క్షయపదోదితః । ద్యైస్స్యాదథ న్యక్కరణే న్యక్కృతిస్తు తిరస్క్రియా
౩౦౩॥ ద్రైస్స్యాత్స్వప్నే భవేద్ధ్రైతు తృప్తౌ ధ్యై చిన్తనే స్మృతః । శ
బ్దసఙ్ఘాతయోః స్త్యై ష్ట్యై ఖదనే ఖై భవేద ॥౩౦౪॥ క్షై జై షై చ క్షయే ప్రో
క్తాః కై చ గై శబ్ద ఈరితౌ । శ్రై శ్రై పాకే భవేత్ పై ఓవై శోషణకర్మ
ణి ॥౩౦౫॥ ష్టై భవేద్వేష్టనే ష్ణైతు వేష్టనే సముదీరితః । ష్ణై శోభా
యాం చైష భవేదిత్యేకే దైప్శోధనే ॥ ౩౦౬ ॥ పాః పానే ఘ్రాస్తు గన్ధో
పాదానే సమ్పరికీర్త్యతే । ధ్మాస్తు శబ్దే౽గ్నిసంయోగే౽పి చ సద్భిః ప్ర
కీర్తితః ॥౩౦౭॥ ఇహాగ్నిసంయోగ ఉక్తో ముఖవాయ్వగ్నియోజనమ్ । గ
తేర్నివృత్తౌ ష్ఠాస్తు స్యాన్మ్నా అభ్యాసే ప్రకథ్యతే ॥౩౦౮॥ దాణ్ దానే స్యా
త్ హ్వృ కౌటిల్యే స్వృ స్యాచ్ఛబ్దోపతాపయోః । స్మృ చిన్తాయాం సం
వరణే ద్వృ భవేత్ సృ గతౌ స్మృతః ॥ ౩౦౯॥ ఋ స్యాద్గతిప్రాపణయోః సే
చనే గృ ఘృ చ స్మృతః । ధ్వృ హూర్ఛనే గతౌ స్రుః షుః ప్రసవైశ్వర్యయో
స్స్మృతః ॥౩౧౦॥ ప్రసవ స్త్వభ్యనుజ్ఞానం శ్రుః శ్రవణే ప్రకీర్త్యతే ।
ధ్రుః స్థైర్యే స్యాద్గతౌ దుద్రు జి జీ అభిభవే స్మృతౌ ॥౩౧౧॥ న్యక్
క్రియా వాథ న్యక్భావో వా౽భిభవస్స్మృతః । ఆద్యస్సకర్మకో జ్ఞేయో
౽పరస్త్వకర్మకః ॥ ౩౧౨ ॥ ధేడాదయో ధాతవో౽మీ౽జన్తా
అనిటస్స్మృతాః ॥ డీఙ్ జ్ఞాఽథ కథ్యన్త ఆత్మనేపదినో జితః ॥౩౧౩॥ ష్మిఙ్
ఈషద్ధసనే శబ్దే౽వ్యక్తే గుఙ్ పరికీర్త్యతే । గాఙ్ గతౌ కుఙ్ ఘుఙ్ ఉఙ్ ఙుఙ్
శబ్దే ప్రకీర్తితాః ॥ ౩౧౪ ॥ అన్యే తూఙ్ కుఙ్ ఖుఙ్ గుఙ్ ఘుఙ్ ఙుఙ్ ద్రి
ఙేతి చక్షతే । చ్యుఙ్ జ్యుఙ్ ప్రుఙ్ ప్లుఙ్ గతౌ జ్ఞేయాః క్లుఙ్ ఙిత్యేకే పఠన్తి హి ॥
౩౧౫ ॥ రుఙ్ స్యాద్గతౌ రేషణే చ ప్రోక్తం హింసా హి రేషణమ్ । ధృఙ్ స్యా
దవధ్వంసనే౽థ మేఙ్ ప్రణిదానే స్మృతో హి మేఙ్ ॥౩౧౬॥ ప్రణిదానం విని
మయః ప్రత్యర్పణమపీష్యతే । దేఙ్ రక్షణే గతౌ శ్యైఙ్ స్యాత్ ప్యైఙ్ వృ

ధ్వా లైఖ్రిజుహ్వాలనే॥3౧౭॥ వవనేపూజ్ఞబధనేమూ జిజ్ఞాద్యాఅనిటా హ్యపి। విహాయసాగతౌడిజ్యాత్త్వఏవనేతరణాచర్త్యౌ॥3౧౮॥ పర స్మైపద్యథాష్టాస్యుఃరనుదాత్తానుబన్ధకాః। గుపాగోపనఆఖ్యాతా నిశానేతిజడుచ్యతే ॥3౧౯॥ మానస్తుపూజనేప్రోక్తో బధో బన్ధనకర్మ ణి। రాధస్యేగధఆఖ్యాతా డులభష్ప్రాప్తికర్మణి॥3౨౦॥ పరిష్వ ఙ్గేష్వఙ్గః క్షురిషాత్సర్జనేహడః। రథాదయోఽమీచత్వా తవోఽనిటఈరితాః॥3౨౧॥ పరస్మైపదినోఽథస్యుర్ధాతవః ప్రక్రమాత్। జిత్వివథావ్యక్తశబ్దేస్యాత్స్కన్దిర్స్యాద్వోషణేగతౌ॥ 3౨౨॥ యభోమైథునఆఖ్యాతోణముఃప్రహ్వత్వశబ్దయోః। గమ్ల్సృప్లృగతౌస్యాతాంయమస్తూపరమేస్మృతః॥3౨౩॥ తపస్సన్తాపఆ ఖ్యాతస్త్యజోహానౌప్రకీర్తితః। షఞ్జస్సఙ్గేఽథదంశస్తుదశనేప్రోక్త స్తుపృశిర్ ॥3౨౪॥ కృషోవిలేఖనేతత్త్వాకర్షణంసముదీరితమ్। భస్మీ కరణఆఖ్యాతోదహస్స్యాచ్చనేమిహః॥3౨౫॥ స్కన్దాదయోఽమీ అనిటశ్చతుర్దశచసంమతాః। కితోనివాసేరోగాపనయనేచప్రకథ్య తే॥3౨౬॥ ప్రాయేణాయంహిపూర్వస్స్యాదథైకాదశధాతవః। దా నాదయోవహాత్స్యన్తాస్స్వరితేతోయథాక్రమమ్॥3౨౭॥ దానస్స్యా త్ఖణ్డనేశానస్తేజనేసముదాహృతః। డుపచష్పాకఽథసమవాయే షచస్మృతః॥3౨౮॥ సేవాయాంస్యాద్భజోరఞ్జోరాగఆక్రోశనేశ పః। త్విషోదీప్తౌయజోదేవపూజాయాంసఙ్గకృతౌ॥3౨౯॥దానే ఽథడువపోబీజసన్తానేపరికీర్తితః। బీజసన్తానశబ్దేనక్షేత్రేవికిరణంత థా॥33౦॥ గర్భాధానంచసంప్రోక్తంఛేదనేఽప్యయమిష్యతే। వ హస్స్యాత్ప్రాపణేఽనిట్కాగపచాద్యష్టవర్జితాః॥33౧॥ ని వాసేస్యాద్వసాయంతు పరస్మైపదభాజనమ్। వేఞ్వత్తన్తుసన్తానే వ్యేఞ్సంవరణేస్మృతః॥33౨॥హ్వేఞ్స్పర్ధాయాంచశబ్దేచవసాద్యాశ్చ అనిటోఽఖిలాః। వేఞాదయస్త్రయోఽత్రావత్పదద్వయభాజనమ్॥

౩౩౩॥ పరస్మైపదినౌస్యాతా మథచ్వాదవతి స్తయోః । స్యక్తాయాం
వాద్యథోవృద్ధాటుటశ్విశ్వాస్యద్గతానపి ॥౩౩౪॥ యుజాదిగణసమ్ప్రాప్త
న్స్యాచనాయమహావృత్తిః కృతిః । భ్వాదిస్వాన్యవాకృతిగణ శ్చులుమ్భావవ్యా
స్తత్రోఽపరే ॥౩౩౫॥ సఙ్గృహీతాభవన్త్వీహ యుతస్సాలత్రోఽపిరస్తస్మృతః
బహవోఽయంజుగుప్సాయాంకృపాయాం బత్రిచాపరే ॥౩౩౬॥ * * * * *

శ్రీ ఇతి భ్వాదయః శ్రీ

వరస్మైపదినౌస్యాతా మథ చ్వాభషణాత్వసః । హింసాగతోస్త్వశ్వా
నౌఽనిట్కౌ వృభావేతౌ స్మృతావథ ॥౧॥ స్వరితేతశ్చ చత్వారోద్విష
ఉప్రీతౌ స్మృతో దుహః । ప్రపూరణే [illegible] హనం హిప్రపూరణ ముదా
హృతమ్ ॥౨॥ తథోపచయ ఆఖ్యానో దిహ ఆస్వాదనే లిహః । స్యక్తా
యాంవాదిచక్షిజ్ఞాన్యద్విషాద్యాః పఞ్చహానిటః ॥౩॥ దర్శనేపి చచక్షి
జాన్యదనువాత్తానుబన్ధకాః । పృథస్త్రాన్సున్యకపఞ్చ దశేరస్తుస్వాస్థితి
కమ్పయోః ॥౪॥ ఈడస్తుతావ [illegible] నైశ్వర్యేఈశో ఆసగపునర్వ్యదైః । ఉప
వేశన ఆఖ్యాత ఇచ్ఛాయాం శాసు రాజ్యతః ॥౫॥ సస ఆచ్ఛాదనే ష్రో
క్తో గతిశాసనయోఃకసిః । ఏకేత్వనిదిదిత్యాహు శ్శాన్తోఽప్యనిదిదిష్య
తే ॥౬॥ ణిసిస్స్యాచ్చుమ్బనే దస్వాస్తోఽయంతాలవ్యపశ్చిమః । ఇత్యా
భరణకారస్తు బభ్రామణిరుచ్యతే ॥౭॥ శుద్ధానస్య క్తశబ్దేస్యాచ్ఛిజర్వ
జేఽపిచిస్స్మృతః । ఏకేసమ్పృచ్ఛన ఇతిహ్యాహుయత్రోతికేచన ॥౮॥ అ
న్యేఽవయవ ఇత్యాహు శ్శబ్దేఽవ్యక్త ఇతీతరే । వృజీవర్జనే స్యాద్వ
జీదన్త్యో వృష్ట్యపూర్వకః ॥౯॥ ప్రోక్తోఽసావిదిదిత్యన్యై పృచీస్సమ్పర్చ
నేస్మృతః । షూఙ్ప్రవేత్రా ప్రాణినాంగర్భవిమోచనక ర్మణి ॥౧౦॥ శీఙ్
స్వప్నేఽథస్తు చరమాః పరస్మైపదినోఽశితః । యుమిశ్రణే అమి
శ్రణేచ రుశబ్దే హింసనే గతా ॥౧౧॥ వృద్ధాచిసాత్రిస్త్రు[illegible]ణుస్తుతిక
ర్మణి । టుక్షుశ్శబ్దే ప్రస్రవణే ష్ణురాచ్ఛాదనకర్మణి ॥౧౨॥ ఊర్ణుఞ్
ద్యుస్యాదభిగమే ప్రసవైశ్వర్యయోస్తుషూః । ప్రసవస్సవ[illegible]

నం చ హ్నుత్థేహ్యనిటావిమౌ ॥ ౧౩ ॥ ష్టుఞ్ఞా స్యాత్తు స్తౌతి బ్రూఞ్ తు వాచ-
వ్యక్తాయామనిటావిమౌ । ఇతి త్వాత్మపదద్వయా హాఙ్ చ పరస్మైపదిన
స్త్విమే ॥ ౧౪ ॥ విహాయ శాసుపర్యన్తా అష్టావింశతి సంఖ్యకాః । ఇఙ్గతావిఙ్త్వ
ధ్యయనేఽధిపూర్వోఽభిమతస్సదా ॥ ౧౫ ॥ స్మరణే స్యాదిగయమప్యధి
పూర్వస్సదా మతః । పీఙ్ స్యాద్గతివ్యాప్తికాన్తిప్రజనాసనఖాదనే-
గర్భగ్రహస్స్యాత్ప్రజనో హ్యసనం క్షేపణం మతమ్ । ఈకారో
ధాతుస్సన్ప్రశ్లేషాత్సంమతస్సతామ్ ॥ ౧౬ ॥ యాగప్రాపణాగతి స్త్వధి-
గతౌ గన్ధనేపి చ । గన్ధనం సూచనం దీప్తౌ భాశ్శ్లేష్మాణ్యహోచ్యతే ॥ ౧౭ ॥
శాతిగత్రిభవత్వాక ఆదన్తానాం హి మధ్యభాక్ ॥ ౧౮ ॥ ద్రాఙ్కుత్సాయాం
గతౌ ప్సా స్స్యాద్భక్షణే పాస్తు రక్షణే ॥ ౨౦ ॥ రా స్యాద్దానే లా ఆదానే
దానే స్యాత్తాముభావితి । (ప్రా)హచన్ద్రో ద్రా బ్లవనే ఖ్యా స్స్యాత్ప్రక-
థనేఽస్య తు ॥ ౨౧ ॥ సంపూర్వకస్యాప్రయోగం న్యాసకారోఽనుమ-
న్యతే । మా స్స్యాన్మానేఽకర్మకోఽయముపసర్గవశేన తు ॥ ౨౨ ॥ అ-
ర్థాంతరే సకర్మా తత్ప్రయోగో విదుషాం మతః । ఉదరం ముష్టినా కోఽపి
పరిమాతీతి సంగతః ॥ ౨౩ ॥ వచ ధాతుస్తు విదుషాం సంమతః పరిభాషణే ।
ప్రయుజ్యతే నాత్ర పరో బహుసంఖ్యాపరో న హి ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యన్యే ఋషిప-
రో నేతి పరే (ప్రా)హుర్మనీషిణః । ఇణ్ణాద్యా వచపర్యన్తా ధాతవస్త్వ-
నిటో మతాః ॥ ౨౫ ॥ విదో జ్ఞానేఽస్తి రాఖ్యాతో భువి శుద్ధౌ మృజూప్ర-
వేత్ । రుదిరశ్రువిమోకే స్యాఞ్ఞిష్వప్ఛయ ఉదాహృతః ॥ ౨౬ ॥ శ్వస
స్స్యాత్ప్రాణనేఽనశ్చ జక్షో భక్షణహాసయోః । జాగృ నిద్రాక్షయే ప్రో-
క్తో దరిద్రా దుర్గతౌ స్మృతః ॥ ౨౭ ॥ తథా దీప్తౌ చకాసృ స్యాచ్ఛాసు
స్స్యాదనుశాసనే । దీప్తిదేవనయోః ప్రోక్తో దీధీఙ్జిత ఉపక్రమాత్ ॥ ౨౮ ॥
ఛాన్దసా ధాతవశ్చ ప్రోక్తా వేవీఙ్ వేతినా । తుల్యోఽర్థస్య ధా-
తవో త్రిపరస్మైపదినస్త్రయః ॥ ౨౯ ॥ షసస్సస్తిర్ద్వావేతౌ స్వప్నేవ
శకాన్తాః ప్రకీర్తితాః । కాన్తిరిచ్ఛా చ కథితం చైత్యత్ర గణసూత్ర-

కమ్॥ ౩౦॥ యద్లుగన్తమదాదౌహి బోధ్యమిత్యర్థకం స్మృతమ్ ॥
స్త్రోఽపనయనే హ్నుఙ్ జుసుమతోఽనిడయం స్మృతః ॥౩౦॥

॥ ఇత్యదాదయః ॥

హు దానాదనయోః ప్రోక్త ఆదానే చేతి కేచన । ప్రాహుర్భా
ష్యే ప్రీణనేపీత్యుక్తం దానపదస్యతు ॥ ౧ ॥ ఞిభీ భయేఽర్థేసోపి హ్రీ
ర్ధాధారేచపరిమాణే చ । స్వభావాల్లఘుత ఇత్వాచ్చ త్వాగస్సూ ఋరసు
మాత్ ॥ ౨॥ పరస్మైపదినోఽథ స్యాక్షిలీ భయద దాహ్యతః । హ్రీర్ల
జ్జాయాం పాలనే చ పూరణే చాపి పృ మతః ॥౩॥ హ్రస్వాన్తోయమితి
త్వన్యే ధారణాపోషణే డుభృఞ్ । మాఙ్ మానే శబ్దే చ గతావో
హాఙ్ స్మృత స్తతః ॥౪॥ ఓహాక్ త్యాగే భవేత్స్తో ఽయం పరస్మైపదభాజ
నమ్ । డుదాఞ్ దానే డుధాఞ్ స్యాద్ధారణా పోషణేఽపిచ ॥౫॥ త్రయః
స్యుస్స్వరితేతోఽథ ణిజిర్ శౌచే చ పోషణే । విజిర్ భవేత్పృథగ్భావే వి
ష్ల్వ్యాప్తావుదీర్యతే ॥ ౬ ॥ పరస్మైపదినోఽథస్యుశ్ఛాన్దసా అగ
ణా స్తతః । ఘృస్యాత్క్షరణదీప్త్యోర్హ్య పసహ్యకరణౌ స్మృతః ॥౭॥ గ
తావృస్సృ భవేతాం ద్వావృభ పాయామపి స్మృతః । భసో భర్త్సనదీప్త్యో
స్స్యాత్కి జ్ఞానే త్వరణే తురః ॥౮॥ ధిష శబ్దేఽథ ధన్యస్సాద్ధాన్యేఽథ
జన నేజనః । గాస్స్యాత్స్తుతౌ జుహోత్యాదావుషస్సర్వే నాశ్చ ధాతవః ।
॥౯॥ చికేతి శ్చజిగాతి శ్చాపృచ్ఛన్తి స్స్యురిహాదితాః ॥

॥ ఇతి జుహోత్యాదయః ॥

పరస్మైపదినోఽథస్యుర్ఘృతాః షష్టాశ్చవింశతిః । క్రీడా
యాం విజిగీషాయాం వ్యవహారే ద్యుతౌ స్తుతౌ ॥ ౧ ॥ మోదే మదే స్వ
ప్నకాన్త్యోర్గతౌ చాపి దివు స్స్మృతః । షివు స్స్యాత్తన్తు సన్తానే గతిశో
షణయోస్స్రివుః ॥ ౨॥ ష్ఠివుర్నిరసనే ప్రోక్తః కేచిన్నేహపఠన్త్యముమ్ ।
ష్ణుసు స్స్యాదదనే కేచిదాదాన ఇతి చక్షతే ॥౩ ॥ అపరేఽదర్శన ఇతి ష్ణ
సుర్నిరసనే మతః । క్నసుర్హ్వరణదీప్త్యోస్స్యాత్కౌటిల్యం హ్వర

ణాం మతమ్ ॥ ౪ ॥ వృషా దా హ్లుషశ్చాథ గాత్రవిక్షేపణే స్మృతః । త్రి
సీరు ద్వ్యౌగ ఆఖ్యాతః పూతీభావే పుథో మతః ॥ ౫ ॥ పూతీభావస్తు దౌర్గ
న్ధ్యం హింసాయాం పుథ ఈరితః । పరివేష్టన ఆఖ్యాతో గుధోఽథ పైర
ణే క్షపః ॥ ౬ ॥ పుష్పో వికసనే ప్రోక్తః స్తిమ తీమా తథా ష్టిమః । ష్టిమశ్చా
ర్ద్రీభావ ఉక్తా వ్రీడశ్చాదనలజ్జయోః ॥ ౭ ॥ ఇషా గ శహముహౌ చ
స్యర్థే సముదాహృతౌ । చక్యర్థే ప్రస్తిరుక్తా జ్యాప్ ... వ
మోహనికర్షణే ॥ ౮ ॥ షూజ్భ వత్ప్రాణినాం గర్భ వప్రిమో ...
క్షి । దూజ్భ వత్ప్రతిత్రా పెదీక్షుమేఽనిట్యోఽయమీరితః ॥ ౯ ॥ విహా
యసా గతౌ డీఙ్ జిఙ్ ధారే మిజ్ఞు హింసనే । హింసా ప్రాణివియోగోఽత్ర
స్రివణాదీష్ప్రకీర్తితః ॥ ౧౦ ॥ ళీక్ష్ణే మషణే వృణోత్యర్థే ప్రీజాస్ఫత్సాస్వ
దయటదితః । పీజా పెమాజ్ఞుమానెస్యా దీక్షతా పీజ్ఞకర్షకః । పీ
తా స్యాద్ధవత్వాత్ పరస్మైపదినస్మృతాః ॥ ౧౧ ॥ శాతనూకరణే భో
తు ఛేదనే షోఽన్తకర్మణి । దోఽవఖణ్డన ఆఖ్యాతో ధేఙ్ దాద్యా అనిట
స్మృతాః ॥ ౧౨ ॥ అథ పఞ్చదశోచ్యన్త ఆత్మనేపదినః క్రమాత్ ॥ ప్రా
దుర్భావే జనీ దీఙ్ పీఙ్ ప్రా వా ప్యాయనె త్వపి ॥ ౧౩ ॥ పూరీత్వథ భవే తూ
రీ గతిత్వరణహింసయోః । ఘూరీ గూరీశ్చ హింసాయాం గత్యాం చ
పరికీర్తితా ॥ ౧౪ ॥ ఘూరీ జూరీశ్చ హింసాయాం వయోహాన్యాం చ కీ
ర్తితా । హింసా స్తమ్భనయోః శూరీ ఘూరీ దాహే ప్రకీర్తితః ॥ ౧౫ ॥
తప ఐశ్వర్య ఇతి వా చరమం స్తూత్రమిష్యతే । ఐశ్వర్యేఽయం తఙ్ శ్యనౌ
వా భజతిత్యర్థకం స్మృతమ్ ॥ ౧౬ ॥ పరస్మైపద్యన్యథా శబ్దగ్భిఇత్యర్థబో
ధకం । ఇచ్ఛన్తి కేచిద్వాశబ్దమత్రా ద్యావయవం వృ... ॥ అతో వా వృత్యౌ
ఘానా సా రామశాలాం న్యవిక్షత ॥ ౧౭ ॥ ఇతి భట్టిప్రయోగస్తు తస్తాలఇ
తి చక్షతే ॥—॥ పాఠాన్తరం పఠత్యేవం వ్యత్యాసేన ప్రకీర్తితమ్ ॥
వృతుర్వరణ ఆఖ్యాత ఉపతాపె క్లిశః స్మృతః । కాశృదీప్తౌ వాశృశబ్దే
స్వరితే తోఽథ పఞ్చ చ ॥ ౧౮ ॥ తితిక్షాయాం మృషః ప్రోక్తః ఈశుచిర్ తు

వ్రికీర్యతే। పూతిభావనత్వు క్లేదబన్ధనే హ ఇష్యతే ॥౨౯॥ రజ్ఞో
రాగ అర్థాక్రోశే శపేఽనిట్యణి హోదయః ॥ తృతీయో ప్యేకాదశా
ర్థస్య రసవార్తానుబన్ధకాః ॥౨౦॥ గతౌ పఠిష్యతే ద్వేష్యసత్తాయాం
విదఇష్యతే। స్వస్పధోఽనగమేసంప హారేయుధరాహ్వ్యతః ॥
అనాదునకీ మడక్షగ పదాద్యా అనిటోఽత్రిషట్। అణస్తుపాణినే
వ్యాస్తోఽయమిత్యేకత్వాదిరే ॥౨౧॥ పని జ్ఞానే సమాధే స్వాస్య
జశ్చితనికోధనమ్ ॥ సమాధిరుచ్యతే తస్మాత్ కర్మకడ హ్వతః॥౨౩
సృజో విసర్గే కర్మాయం శిరోఽర్థభావఇష్యతే॥ మనాదయోఽ।
నిట్కోఽథస్యరోగణానాస్త్వర్థాత్రిమమ్॥ ౨౪॥ వస్త్రే పదినోవృద్ధా
పేనరాధోహ్యకర్మకాత్ ॥ ఇత్యస్యగణసూత్రస్య త్వర్థఏవం స్మృ
తో బుధైః ॥౨౫॥ భిన్నక్రమోఽత్ర్ర్రవశ్చోఽకర్మకాదేవ రాధ్య
తేః। కర్మస్యేతి తత్రోపపన్నాదిత్యుదాహరణం హ్యతః ॥ సమా
యోసాత్వాశిసు యన్నత్యపరాధ్యతి। ఇత్యత్ర రాధ్యతేత్యస్య
ప్రిహ్యతీత్యర్థఇష్యతే ॥౨౬॥ క్రియాసమభిహారేణ విరాధ్యన్తం క్ష
మేతకః। ఇత్యత్రార్థస్తు ప్రత్యన్తమిత్యూహోహ్యమనీషిభిః॥ అ
రాధ్యత్యోదనశిత్యత్ర సిద్ధ్యతీత్యర్థఇష్యతే। కృష్ణాయ రాధ్యతీత్య
త్ర దైవంపి స్తయతీతివ। ఇహ రాధవస్య ధాత్వర్థస్సనావ్యత్ర ధాతుత్వ
తః। అకర్మకత్వం విజ్ఞేయం జవత్యాదిపదస్యహి ॥౩౦॥ అయస్తా
దామరాదౌ చ పఠ్యతే హి గణద్వయే। వృథనస్సాత్రాజనేవృష్టౌ వృష
స్సాన్నత్సపతేషు ॥౩౧॥ తుషః ప్రీతౌ ముషస్తేయే వైకృత్యేఽథ
శ్లిషోభవేత్। ఆలిఙ్గనేఽత్ర రాధాద్యాధాతవస్సప్తచానిటః॥౩౨॥
శకో విభాషితశ్చాత్ర మర్షణే సముదాహృతః। అత్రోభయపదీత్యర్థో
విభాషితపదస్యహి ॥౩౩॥ ష్విదా గాత్రప్రక్షరణే తత్తుకర్మస్సుతి
స్సృతా ॥ న్యాసకారాదయోఽయంహి జీర్ణ్యతేతి చక్షతే ॥౩౪॥హ
రదత్తాదయో నేతి తుల్యనకోఽభిధేపఠితిత్వాతః। బభుక్షాయాంక్షుధక్షో

చే షధస్సంరాద్ధికర్మణి ॥౪౫॥ షిధురూధిత్త్వవాకో౽స్య ప్రోమాది
క ఉదాహృతః । శకాదయో౽నిటష్షట్సు స్వృక్తేస్సట్సు మాహుశ్శకంపరే॥
సంరాద్ధౌ చైవహింసాయాం రధస్సంరాద్ధిరత్రతు । నిష ఏత్తిరుక్తా౽థ
ణశో౽జా నేష్ప్రీణనేతృపః ॥౪౮॥ తర్పణం తృప్తిరస్యత్ర ప్రీణనం పరికీ
ర్తితమ్ । హర్షమోహనయోః ప్రోక్తో దృపో గర్వోత్ర మోహనమ్ ॥
ఛ హింసాయాం దుహ్ ప్రోక్తో ముహో వైచిత్త్య ఈరితః
మవివేకో౽త్ర ముహ ఉద్గిరణే స్మృతః ॥౪౯॥ ష్ణిహః ప్రీతౌ ం
సమాఖ్యాతః కో౽పి త్రివృత్ । శము స్తూపశమే ప్రోక్తః కాఙ్క్షాయాం
తము రీరితః ॥౫౦॥ దము స్తూపశమే౽త్రోపశమో౽న్యస్తైః ప్రకీర్తితః ।
తస్మాత్సకర్మకో౽యం నాకర్మకశ్శమవత్స్మృతః ॥ ౫౧ ॥ శ్రము స్త
పసిఖేదేచానవస్థానే భ్రము ర్మతః । క్షమూష్సహన ఉక్తో౽థ క్లము
గ్లానౌ ప్రకీర్తితః ॥ ౫౨ ॥ మదీహర్షే క్షేపణే౽సుః ప్రయత్నే
యసురీరితః । జసుస్స్యాన్మోక్షణ ఉపక్షయే తసు రుదాహృతః ॥౫౩॥ ద
సుశ్చోపక్షయే స్తమ్భే బసాద్యో౽యమితీతరే । వ్యుష్ విభాగే ప్లుష్ దా
హే పతితో వ్యర్థభేదతః ॥ ౫౪ ॥ అజుర్ణంపర్యలేభూయ ఓష్ఠ్యాద్యో
దన్త్యపశ్చిమః । వ్యుసేత్యన్యే౽యకారో౽యం బుసిత్యపరేజగిరే॥
౫౫॥ ప్లుషో దాహే ప్రేరణే స్యాద్విసస్సంశ్లేషణే కుసః । ఉత్సర్గే తు
బుస ప్రోక్తః ఖణ్డనే ముస ఈరితః ॥౫౬॥ పరిణామే మసీ ప్రోక్తః పరిణా
మస్తు విక్రియా ॥ కచిత్సమీరితి ప్రాహు లుట విలోడనే ॥౫౭॥ స
మవాయ ఉచ ప్రోక్తో భృశుభ్రంశురుభావపి । అధఃపతన ఆఖ్యాతౌ
వృశస్స్యాద్వరణే కృశః ॥౫౮॥ తనూకరణ ఉక్తో౽థ ఞితృషిపాసాయాం తృష
స్స్మృతః ॥ హృషస్తుష్టౌ రుషరిషా హింసాయాం పరికీర్తితౌ ॥ ౫౯ ॥
డిప క్షేపే కుపః క్రోధే వ్యాకులత్వే గుపస్స్మృతః । యుపరుపులుప
పుశ్చైవ విమోహన ఉదీరితాః ॥ ౬౦ ॥ లుభో గార్ధ్యే గార్ధ్యమ
త్రాభ్యాకాఙ్క్షా పరికీర్తితా । క్షుభస్సఞ్చలనే ప్రోక్తో హింసాయాం ణభతుభ

ధ్యతి ॥ ౬౧ ॥ ఆఙ్పూర్వా భాషితేక్లిశ్యతే ఽపో [illegible] నవిదాన్స్నిహం నెమతః ।
ష్ణిహనే మోచనే చాపి ఇష్యేవాఽపరికీర్తితః ॥ ౬౨ ॥ ఋధుస్వృ
ద్ధౌ గృధురభికాఙ్క్షాయాం నృత్యన్నృతిస్త్రివాఽహ । ప్రమాదేష్వదివాదౌ స్వ
సమాప్తిపఙ్క్త్యైతనీమతా ॥ ౬౩ ॥ ప్రమాదిపఞ్చకాన్త్యం ఘః ష్మశ్వస్యాత్యస్య
ణాం స్మృతమ్ । దివాదిరాకృతిగణో ధాన్యవయత్నేనమ్యస్యతి ॥ ౬౪ ॥ త
థాసీయత ఇత్యాద్యౌదిధ్యతీన్యపరే జగుః ॥ ❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋

॥ ఇతి దివాదయః ॥

షుఞ్ప్రాణ్యభిషవే స్యాత్సంస్నపనం షిఞ్ తథా । ఇహాభిషవశ్శ్రో
క్తం సురాసంధానమేవ చ ॥ ౧ ॥ తత్ర స్నానేఽకర్మకః స్యాదుభయం పిబ
ష్టసేఽచరితః ॥ ౨ ॥ తాలవ్యాదిశ్శిఞ్నిశానే మిఞ్ప్రక్షేపణే స్మృతః । వ
యనే డిఞ్కథ్యతే స్తృఞ్ప్రోక్త ఆచ్ఛాదనే స్తృఞ్ ॥ ౩ ॥ హింసా
యామనిట్ స్ప్రసునోతాభ్యాం తాపరికీర్తితాః ॥ వరణార్థే వృఞ్ కమ్పనే
ధుఞ్ దీర్ఘాన్త్యో ధూఞ్ పి స్మృతః ॥ ౪ ॥ (దు) స్యాద్గతావయమనిట్స్యా
త్పరస్మైపదినస్తతః । భవనిర్గతా స్యాదుపతాపే టుదు స్మృతః ।
హిస్స్యాద్గత్యాం చ వృద్ధౌ చ వృద్ధౌ పరికీర్తితః । ప్రీతిపాలనయోస్సు
స్యాత్ప్రీతౌ చ పాలనే పి చ ॥ ౫ ॥ ఇత్యన్యే పాలనే స్వామి ప్రాహుశ్శిన
సమిత్యపి ॥ స్త్రిఞ్త్యాకోఽన్యే స్పృణోత్యాదిం (స్త్రీ) నాఽహుశ్శాఖ స్పనా ఇతి ।
ఆప్ల్వృవ్యాప్తౌ శక్లృశక్తౌ రాధ సాధ మతావిహ ॥ సంసిద్ధౌ స్యాద్భువనో
త్యాద్యా నవాపీహానిటో మతాః ॥ ౮ ॥ అథ ద్వావనుదాత్తేతౌ వ
శూవ్యాప్తావశఃస్థితః । ఆసన్యపదే భాగణాన్న త్మనే పదినో మ
తాః ॥ ౯ ॥ తిక స్తిగో గతౌ చ స్యాద్ఘాతే స్యాద్దాస నేసతా । హింసా
యాం ఞిధృషా తు స్యాత్ ప్రాగల్భ్యే పరికీర్తితః ॥ ౧౦ ॥ దమ్భ్వపర్ణవ్యన
అత్రాత్మోదమ్భసందమ్భ ఉచ్యతే । ఋధుపృ ద్ధౌ ప్రీణనే తృప తృ
త్యేక ఊదిరే ॥ ౧౧ ॥ ఘోడసీత్యత్ర గణాన్తాదధికారస్సమీరితః । అహ
వ్యాప్తౌ దఘ స్తు స్యాద్ఘాతనే పాలనే పి చ ॥ ౧౨ ॥ చము స్యాద్భక్షణే

ఒథస్య హింసాయాం రిక్షిరేవచ । చిరిజిరిదాశ్వృదృచత్రయో
స్త్రిస్సృదాస్వనిటః ॥౧౩॥ క్షిభాషాయామపీత్యేక ఏకఏవక్షిరిత్యపి॥
అజాదిధాతురిత్యన్యే పృత్సా వదేరిహపూరణే ॥౧౪॥

॥ ఇతి స్వాదయః ॥

తుదస్స్యాద్వ్యథనే ప్రోక్తస్స్వరితేత ఇతస్తుపట్ । ణుదశ్చోదనా
ఖ్యాతో దిశస్స్యాదతిసర్జనే ॥౧॥ అత్రాతిసర్జనం దాన
పాకే ప్రకీర్తితః । క్షిపక్షేపణఆఖ్యాతః కృషస్తుస్యాద్విలేఖనే ॥౨॥
పరస్మైపద్యృషీరత్ర గత్యర్థః పరికీర్తితః । జుషీః ప్రీతౌ సేవనేచ చ
త్వార ఇతఆదితః ॥ ౩ ॥ ఆత్మనేపదినః ప్రోక్తాః ఓవిజీశ్చలనే భయే । ఓ
తుప్పర్వః ప్రోమశ్చా యమోలస్జీరోలజీరపి ॥ ౪ ॥ పరస్మైపదినో ఽథ
స్యుర్దశోత్తరశతత్రిషు । ఓవ్రశ్చూ ఛేదనే ప్రోక్తో వ్యచో వ్యాజీ
కృతౌ మతః ॥ ౫ ॥ ఉఛిరుఞ్ఛ వివాసార్థః ఉఛీ ప్రోక్తో ఽథ ఋచ్ఛ
తిః । గతీన్ద్రియప్రలయయోర్మూర్తిభావేచ కీర్తితః ॥ ౬ ॥ ఉజ్ఝ
శాహపవృతె । జర్జశ్చర్చఝర్ఝ
తిశ్చ తర్జనే పరిభాషణే ॥౭॥ త్వచస్సంవరణే ప్రోక్తస్తుతౌ ఋచ ఉదా
హృతః । ఉబ్జస్స్యాదార్జవే హ్యుజ్ఝ ఉత్సర్గే ఽథ విమోహనే ॥౮॥
లుభో విమోహనమిహ స్మృతీ కరణమీరితమ్ । నిన్దా హింసా దానయుద్ధ
కత్థనేషు రిఫో మతః ॥౯॥ రిహో త్యోకే తృప ప్రపృప్స్ప హింసా పరికీర్తి
తా । ఆద్యస్స్యాత్ప్రథమాన్తో ఽథ ద్వితీయాన్తో ద్వితీయకః ॥౧౦॥ ద్వి
తీయాన్తా ధ్వానపీతి పరే ఽథ తుపతుమ్ఫతీ । తుఫస్తుమ్ఫశ్చ హింసాయా
ముక్తౌ శేద్యపదృమ్ఫతీ ॥౧౧॥ ప్రథమః ప్రథమాన్తో ఽథ ద్వితీయాన్త
ఇతీ రే । ఋఫఋమ్ఫౌ తు హింసాయాం గ్రన్థే ఽథ గుఫగుమ్ఫతీ ॥౧౨॥
ఉభో మ్భాపూరణే స్యాతాం శోఫ శోభశుమ్భతీ॥ దృభీ గ్రన్థే ఽథ
హింసాయాం గ్రన్థనే చ చృతీ స్మృతః ॥౧౩ ॥ విధో విధానే ఽథ జుడో
నుడశ్చాపి గతౌ స్మృతౌ । తవర్గాపఞ్చమాన్తో యమాద్య ఇత్యేక ఊ

రె ॥౧౮॥ ఛృదసన్దీపనే స్వేత్తుస్సఖనౌతర్దన ఓ ఛృదస్తృప్తౌతనే వృత్తి స్యాత్తృ
వ్యథహింసాయాం వ్యాణతిః పరికీర్తితః ॥౧౯॥ తుణః కౌటిల్యేఽర్థః
కర్మణి ప్రోక్తః పూరః ప్రతిజ్ఞానే తృతీయస్తే తథాపకరణే ॥౨౦॥
హింసాగతౌ ద్రుణో హింసాగతికౌటిల్యమేవ । ఘ్రిమా
నౌ తు దీప్త్యైశ్వర్యాఘర్షకస్పర్శః ॥౨౧॥ కుర్దస్సర్వదేవన నేస్యాత్ఖుర
స్పష్టనేమురః । ఖుర్దోవిలేఖనే ప్రోక్తో ముర్ఛో మారణబన్ధయోః
ఘుర్దస్స్యాదశ్రిగమనే న్యవహారుద్ధ్యమే వనే యమ్ । దన్తో త్పష్టాది
గీర్యాదిస్స్యాద్దిత్యన్యస్యాచిరే ॥౨౨॥ తృహస్తృహ్ హింసాస్తృహం స్తృ
హింసార్థాః పరికీర్తితాః । ఇచ్ఛాయాం త్విషమిత్యాఖ్యాత స్స ఏ
య్యాం మిషతీరితః ॥౨౩॥ కిలశ్శ్వైత్యక్రీడనయోస్తిలస్నేహనే తిల
స్తిలః । వస నే స్యాద్విలన నే చలస్తు పరికీర్తితః ॥౨౪॥ ఇలస్స్వప్నక్షే
పణయోర్విలస్సంచరణే స్మృతః ॥ దన్త్యష్టవ్యాదిరయం ప్రోక్తస్సమ్పద్వ్యా
దిభేదనే బిలః ॥౨౫॥ గహనే స్యాత్ప్లోషణకర్ణహింసాల ఉచ్యతే ॥
ఉత్క్షేపే ప్రోక్తాశిలషిలౌ మిలస్తు శ్లేషణార్థకః ॥౨౬॥ లిఖ స్సక్షరవిన్యా
సే కుటః కౌటిల్య ఈరితః । పుటస్సంశ్లేషణే ప్రోక్త ఉత స్స్యాత్
మతః ॥౨౭॥ గుజశ్శబ్దే ఘర్షాయాం గుడశ్చాపి స స్మృతః । ఛ
శ్ఛేదనే ఆఖ్యాతస్స్ఫుటో వికసనే మతః ॥౨౮॥ ముట మర్దనే తథా క్షేపే
ముటస్స్యాచ్ఛేదనే త్రుటః । వాక్యస్స్వకర్ణో యం స్యాత్తుటః కలహ
కర్మణి ॥౨౯॥ చుటచ్ఛుట ఛేదనే గజ స్సబ్ధవత్ ఈరితః । కడ మద
దేఘులుటనేస్సంశ్లేషణ ఉదీరితః ॥౩౦॥ కృడ ఘనత్వే ఘభవే స
త్వాం సాద్రితా మతా । కుడో బాల్యేపుటస్తు స్యాదుత్సర్గే ఘుటిత స్తు
సః ॥౩౧॥ ప్రతిఘాతే తోడనే స్యాత్తుడ భేదస్తు తోడనమ్ । ఘుడస్తు
డంపరణే ఖుడశ్ఛేద ఇతీరితః ॥౩౨॥ స్ఫురిస్ఫులౌ సఞ్చలనే స్ఫు
స్తు స్ఫురణే మతః । స్ఫులస్సఞ్చలనే ప్రోక్త ఇత్యేకే పరిచక్షతే ॥౩౦॥ అ
కారోపథకం కేచిత్పఠన్తి స్ఫర ఇత్యపి । స్ఫుటశ్ఛేదే బుడస్త్వేవ తే వ

స్య వరణాత్ప్రియః ॥౩౧॥ టుమస్జనే తుప్రిదభృఢావిశ్యౌ కఱుర్తకేఱుక్షా
రిరుద్యమనే ప్రోక్తౌ హ్యసుద్యాత్తైదయం మతః ॥౩౨॥ స్తవనే ణుస్తు
న్తః పరస్మైపదిన స్స్వితః । ఆరభ్యస్యుహ్యే చత్వారో ధార్ష్యా
నస ఇష్యతే ॥౩౩॥ గుః పురీషోత్సర్గే ఉక్తో ధుర్గతిస్థైర్యయోరితి
। అనిటౌ ధుర్వ ఇత్యే తత్పారాన్తరమపీష్యతే ॥౩౪॥ ...
నిడీమం ప్రోహుర్దీర్ఘాన్తం కైయటాదయః । హ్రస్వా...
కారాద్యాః కుటాదేః పూర్తౌ రయోచ్త్రివృత్ ॥౩౫॥ పృజా వ్యయ...
కోఽయం వ్యాడ్యా వ్యవక శ్యలే బుధైః । ప్రాణత్యాగే మృఙ్స
స్యుః పరస్మైపదినో హ్యథ ॥౩౬॥ రిః పిగతౌ ధారణే ధిః క్షిర్నివా
సగత్యోరపి । పృఙ్ఞాదయ ష్షడనిట స్తూస్తు ప్రేరణ ఈరితః । కృఞ్వి క్షే
వి నిగరణే గృఞ్జ్ దృఙ్జ్ఞాదర ఆఙ్యుతః । అవస్థానే ధృఙ్జ్ శేషట్పరస్మైపది
నస్త్వథ ॥౩౭॥ జ్ఞీప్సాయాం ప్రచ్ఛ ఉదితో వృత్కరాదేస్సమాప్తయే
సృజో విసర్గే కథిత శ్శ్నద్ధామస్జో టష్యతే ॥౩౮॥ రుజో భఙ్గే నిగదితో
కౌటిల్య ఈరితః । భుజస్స్వ శేఱుశ్శో హింసాయాం లిశతి
తౌ ॥౪౦॥ స్పృశస్స్పర్శనే ఽనిటా దృఙ్జ్ఞాద్యాద్వదశక్రియా
। విచ్ఛగతావథ విశః ప్రవేశన ఉదాహృతః ॥౪౧॥ మృశ ఆమర్శ
ప్రోక్తస్స్పర్శ ఆమర్శనం స్మృతమ్ ॥ ణుదస్తు ప్రేరణే షద్ల్ప్రోక్తో విశర
గత్యో ॥౪౨॥ తథాపసాదనే చాథ శద్ల్ శాతన ఈరితః । విశాదయో
టః పఞ్చ స్వరితేఽతో ఽథ షణ్ణతాః ॥౪౩॥ మిలశ్చ్యవత్సృజ మేముచ్ల్ప్రమో
క్షణే ఛేదనే లుప్ల్ । విద్ల్లాభే లిప ఉపదేహే వృద్ధిస్సిష్యతే ॥ షిచ
క్షరణే ఽనిటః ముచాద్యాః పఞ్చకీర్తితాః ॥ విన్దతిర్వ్యాఘ్రభూ
త్యాదిమతే సేట్కః ప్రకీర్తితః ॥౪౫॥ పరస్మైపదినో ఽథస్యు ప్ర
హో ఽథస్యేదనే కృతిః । ఖిదో దైన్యే హ్యనిట్కోఽయం పి శో ఽపయాపతః
తః ॥౪౬॥ ముచాదేశ్చ తుదాదేశ్చ సమాప్తిద్యోతనాయ వృత్ ॥

॥ ఇతి తుదాదయః ॥

రుధిరావరణే ప్రోక్తస్స్వరితేత ఇతాన్వితః । ఇరితశ్చ భిదిరస్స్యాద్విదారణ ఉదాహృతః ॥౧॥ ఛిదిర్ద్వైధీకరణే ఋరిచిర్యస్స్యాద్విరేచనే । విచిర్పృథగ్భావ ఉక్తః క్షుదిర్సమ్పేషణే మతః ॥౨॥ యుజిర్యోగేఽనిటస్సప్త రుధాద్యాః పరికీర్తితాః । ఉచ్ఛృదిర్దేవనే దీప్తావథానాదరహింసయోః ॥౩॥ ఉత్కృదిస్స్యాత్తృణత్తిః ప్రోక్తశ్ఛేదనే వేష్టనేఽపి చ । పరస్మైపద్యయమథో ఞిఇన్ధీ దీప్తిబోధకః ॥౪॥ ఆత్మనేపదినోఽథాన్యే నిత ఆఖ్యాతుత్రయః । ఖిదో దైన్యే విదః ప్రోక్తో విచారే హ్యనిటావిమౌ ॥౫॥ పరస్మైపదినోఽథ సున్నర్దన శబ్దే చ యథాక్రమమ్ । విశేషణే శిష్లృ ప్రోక్తః పిష్లృసంచూర్ణనే స్మృతః ॥౬॥ భఞ్జో త్వామర్దనే ప్రోక్తో భుజ పాలనాభ్యవహారయోః ॥ భుజోఽనిటావిమౌ చత్వారశ్చ సప్తాద్యాః పరికీర్తితాః ॥౭॥ తృహో హింసిశ్చ హింసాయా ముద్దిస్స్యాత్ క్లేదనార్థకః । భవేదఞ్జూ వ్యక్తిమ్రక్షణకాన్తిగతావపి ॥౮॥ తఞ్చూస్సఙ్కోచనే ప్రోక్త ఓవిజీశ్చలనే భయే । వృజీస్స్యాద్వర్జనార్థోఽథ పృచీస్సమ్పర్చనార్థకః ॥౯॥ రుధాదిగణసఙ్ఖ్యాత్ర పఞ్చోత్తరా యాత్ర వింశతిః ॥౧౦॥

ఇతి రుధాదయః

విస్తారే స్యాత్తనుస్స్వరితేత ఇతః క్రమాత్ । షణు దానేఽథ హింసాయాం క్షణుస్స్యాత్ క్షిణు రేవ చ ॥౧॥ ఋణుర్గతౌ స్యాదదనే తృణు దీప్తౌ ఘృణుస్స్మృతః । అథ ద్వావనుదాత్తేతౌ వనుర్యాచన ఈరితః । పరస్మైపద్యసౌ చాన్ద్రమతేఽథో అవబోధనే మనుర్డుకృఞ్ తు కరణేఽనిడ్వృద్గణసమాప్తయే ॥౩॥

ఇతి తనాదయః

డుక్రీఞ్ ద్రవ్యవినిమయే ద్రవ్యకర్మణే సముదీరితః । ప్రీఞ్ తర్పణే స్యాత్కాన్తౌ చ శ్రీఞ్ పాకే మీఞ్ తు హింసనే ॥౧॥ షిఞ్ బన్ధనేఽథాప్రవణే స్కుఞ్ క్రీఞాద్యా ఇమేఽనిటః । స్తన్భుస్స్తున్భుస్స్కన్భుస్తథా స్కున్భుస్స

శృతిచతుష్టయమ్ । సౌత్రం సర్వం రోధనార్థం పరస్మైపదిసేడ్భవే
త్ ॥ ౨ ॥ ప్రథమశ్చ తృతీయశ్చ స్తమ్భార్థౌ పరికీర్తితౌ । నిష్కా-
షణే ద్వితీయస్స్యాచ్చతుర్థస్త్వవధారణే ॥౩॥ ఇత్యాహ మాధవో యు
ఙ్ తు బన్ధనే౽నిట్ప్రకీర్తితః । క్నూఙ్ శబ్దే ద్రూఙ్ తు హింసాయాం
పవనే పూఙ్ ప్రకీర్తితః ॥౪॥ లూఙ్ ఛేదనే కథ్యతే౽థ స్తృఙ్ ఆచ్ఛా
దన ఈర్యతే । కృఙ్ హింసాయాం వృఙ్ వరణే ధూఙ్ కమ్పన ఉదీర్య
తే ॥౫॥ త్రయోవింశతిరాఖ్యాతా బధ్నాత్యన్తా యథాక్రమమ్ । పర
స్మైపదినశ్శ్నాస్స్యుర్హింసాయామథ ప్రాం మతః ॥౬॥ పాలనే పూర
ణే చాథ వరణే వౄఙ్ నిగద్యతే । ఆహుర్భరణ ఇత్యేకే భర్త్సనే భ్రా
రుదీర్యతే ॥౭॥ ప్రాహుస్తంభరణే౽ప్యేకే మౄ హింసాయాం ప్ర
కీర్త్యతే । దౄస్స్యాద్విదారణే జ్యాస్తు వయోహానౌ నిగద్యతే ॥ ౮ ॥
ఝౄర్జరిత్యేకే ధౄరితి చ పరే న్రాస్స్యాత్ప్రయే౽థ కౄః హింసాయా
మ్రాస్తు గత్యాం గ్రాశ్శబ్దే జ్యా వయసః క్షయే ॥౯॥ రీస్స్యాద్గతౌ రేషణే
చ వృకశబ్దో౽త్ర రేషణమ్ । లీ శ్లేషణే వ్లీ వరణే ప్లీ గతౌ వృత్ప్రతి స్త్రివ
హ ॥౧౦॥ ల్వాదీనాం పూర్త్యర్థమిష్టా ప్వాదీనాం చేతి కేచన । వరణే
వృఙ్ భయే భ్రూఙ్ స్యాద్భరణే౽న్యే త్విమం విదుః ॥౧౧॥ క్షీష్ హింసా
యాం జ్ఞా అథ స్యాదవబోధనబోధకః । బన్ధస్స్యాద్బన్ధనే జ్యాద్యా దశా
ప్యత్రా౽నిటస్స్మృతాః ॥౧౨॥ వృఙ్ సంభక్తౌ భవేచ్ఛ్రన్థః ప్రతిహర్షే
విమోచనే । చతుర్వింశతిరాఖ్యాతాః పరస్మైపదినస్త్వితః ॥౧౩॥ మ
న్థో విలోడనే శ్రన్థస్సందర్భే గ్రన్థ పవచ । కున్థస్సంశ్లేషణే ప్రోక్తస్సంక్లేశ
న ఇతీతరే ॥౧౪॥ కుశ ఇత్యాహ దుర్గో౽థ మృదః క్షోదే మృడస్త్విహ ।
క్షోదే సుఖే౽ప్యథ గుధో రోషే నిష్కర్షణే కుషః ॥౧౫॥ క్షుభస్సంచలనే
స్యాత్తాం హింసాయాం హిణభస్తుభః । క్లిశూర్విబాధనే ప్రోక్తో భోజనే
౽శః ప్రకీర్తితః ॥ ౧౬ ॥ ఉఞ్ఛ ఉధ్రస ఏకే౽త్రౌకారం ధాత్వగ్రమూ
చిరే । ఇషస్స్యాదభీక్ష్ణ్య ఆఖ్యాతః పౌనఃపున్యం తదీరితమ్ ॥ ౧౭ ॥ ప్ర

శాఠ్యే శాఽన్యథవిషో విప్రయోగేఽనిడిష్యతే । పుషపుషాస్నేహ సేవా పూరణేషు పుషస్తు సః ॥౧౮॥ పుష్టౌ స్తేయే ముషో ధూత ప్రాదుర్భావే ఖదస్స్మృతః । ధూత ప్రాదుర్భావపక్షపాతి కాన్త్యా త్వత్తిరిష్యతే ॥౧౯॥ వాన్త్యాఽయమిత్యేక ఆహుర్వారణశ్చేత్కార్థకః స్మృతః। ఉపాదానే గ్రహః ప్రోక్తస్స్వరితేఽయమిష్యతే ॥౨౦॥ వృత్తిర్నీతిః కార్యాదిధాతూనాం సమాప్తిర్ద్యోతనీ మతా ॥

॥ ఇతి కార్యాదయః ॥

చురస్తేయే చితిస్స్మృత్యాం యత్రిస్సఙ్కోచనే మతః। స్ఫుడిస్స్యాత్పరిహాసేఽత్ర పాఠాన్తరమితి స్ఫుటిః ॥౧॥ దర్శనాఙ్కనయోర్లక్షిః కుద్రిస్త్వనృతభాషణే। కుడీత్యేకే ప్రాహుర్లఘోపసేవాయాం లడస్స్మృతః ॥౨॥ మిదిర్ణ వేత్యస్నేహనేఽథౌలడిరుత్క్షేపణే మతః । ఇదిత్త్వేకార ఇత్యేక ఉకారాదిరపీతరే ॥౩॥ జలోపవారణే ప్రోక్తో లజ ఇత్యేక ఊచిరే । పీడోఽవగాహనే ప్రోక్తో నటోఽవస్యన్దనే మతః ॥౪॥ నాట్యం త్వవస్యన్దనం స్యా త్ప్రియత్నే శ్లథ ఉదీరితః । ఏకే పస్థానేఽస ఇత్యాహుర్బన్ధ స్సంయమనే మతః ॥౫॥ బన్ధేతి ప్రాహుశ్చన్ద్రాః పూరీః పూరణే ఽథోర్జ ఉచ్యతే । బలప్రాణనయోః పక్షః పరిగ్రహ ఉదీరితః ॥౬॥ వర్ణశ్చూర్ణః ప్రేరణేఽన్యే వర్ణే వర్ణన ఇత్యపి । ఊర్కః ప్రథస్తు ప్రఖ్యానే పృథః ప్రక్షేప ఈరితః ॥౭॥ ప్రాహురేకే పథ ఇతి సంబన్ధే షమ్బ ఈర్యతే । శమ్బశ్చ సామ్బ ఇత్యేకే భక్షస్స్యాదన ఇష్యతే ॥౮॥ ఛేదనే భర్త్సనే పుట్ట ఏకే పూరణ ఇత్యపి । అల్పీభావే పుట్ట చుట్ట స్సట్ట చుట్టాపనాదరే ॥౯॥ లుణ్టస్స్తేయే స్మితశ్చావసాన్ధ్యే రఙ్గతావపి । స్మిత్యేకే తుజపిజ్హింసా దానబలేషు వా ॥౧౦॥ నికేతనే చాపి తుజపిజ ఇత్యపరే జగుః । ఏకే ప్రాహుర్లజలుజ ఇతి గత్యాం పిస స్మృతః ॥౧౧॥ షాన్త్వస్సామప్రయోగేఽథ పరిభాషణ ఈరితః । శ్వల్కవల్కౌ స్నిహ స్నేహనే స్యాల్ష్మిహస్స్ఫిట ఈరితౌ ॥౧౨॥ అనాదరే స్మిటస్స్యాద్వా ష్మిఙ్ అనాదర ఈరితః । శ్లిషస్స్యా

ష్ఠ్ఛేషణే గత్యాం పథిగపిచ్ఛస్తుపట్టనే ॥౧౩॥ ఛదిస్సంవరణే ద్వానే శ్రి
ణగప్రాయోపిపూర్వకః । అథ తే తడుక్తో ఖడఖుడఖడికడీత్రయః ॥
౧౪॥ భేదనే రక్షణే ఒధస్యాత్కుడిస్స్యాద్వేష్టనే గుడిః । ఇషం రక్షణ ఇ
త్యేకే కుంఠిరిత్యపరే జగుః ॥౧౫॥ గుడిరిత్యపి కేచిత్తు ఖుడిగ్ఖండనే ఈరితః
పడిర్విభాజనే ప్రోక్తో వడిరిత్యేక ఊచిరే । చణ్డౌ చడికపీహాపే భూషా
యాం చమడిస్స్మృతః ॥౧౬॥ కల్యాణే భడిరాఖ్యాతో నమనే ఘర్ద
ఈరితః । ఆదరానాదరార్థేఽపి పుస్తబుస్తౌ ప్రకీర్తితౌ ॥౧౭॥ చుద
స్సంచోదనే ప్రోక్తో ణక్కఫక్కౌ తు నాశనే । వ్యథనే చుక్క చక్కౌ స్తః
తుళస్స్యాచ్ఛోచకర్మణి । ప్రతిష్ఠాయాం తలః ప్రోక్త ఉన్మానే తుల ఈ
రితః । ఉత్క్షేపణే దులః ప్రోక్తో మహత్త్వే పుల ఉచ్యతే ॥౧౯॥ మలస్సము
చ్ఛ్రాయ ఉక్తో రోహణే మూల ఈరితః । కలావిక్షేప ఉదితో భేదనే బిల
ఈర్యతే ॥౨౦॥ స్నేహనే తిల ఆఖ్యాతో భృతౌ చల ఉదీరితః । పాల
స్స్యాద్రక్షణే లూష హింసాయాం మాన ఇష్యతే ॥౨౧॥ శుల్బశ్శూర్ప
శ్చార్థః చుట శ్ఛేదనే సముదీరితః । పిటస్సంచూర్ణనే ప్రోక్తో నాశనే పడి
రుచ్యతే ॥౨౨॥ పసిశ్చార్థనపో మార్గణ సంస్కారే చ గతావపి । శుల్క
ఉతిస్పర్శనే ప్రోక్తః పిగత్యాం ప్రకీర్తితః ॥౨౩॥ క్షపి క్షాన్త్యాం
క్షజః కృచ్ఛ్రజీవనే సముదాహృతః । గత్యాం స్వర్తశ్చ శ్వభ్రశ్చ సూ
త్రం స్యాద్బంధనే మిచ్ఛపి ॥౨౪॥ అయం జ్ఞానే జ్ఞాపనే చ వర్తతే ప్రస్వ
భాజ్ఞీప్ । పరివేషణ ఆఖ్యాతో యమశ్చ పరివేషణమ్ ॥ ఇహ ప్రోక్తం
వేష్టనం న భోజనానామపి వేష్టనా । పరికల్పన ఆఖ్యాతశ్చహశ్చ ప ఇతీరితౌ ॥
౨౫॥ స్యాద్రిహస్స్యాగ ఇత్యేకే బలస్తు ప్రాణనే మతః । బిష్కస్స్యాత్తు త
యనే నాన్యే మిత్రో హింసాయామపి దంగనా ॥ ౨౬ ॥ సూత్రం ఘుట్టస్తు చలనే
ముస్తస్సంఘాత ఇష్యతే । ఖట్టస్సంవరణే పట్టస్స్ఫిట్టశ్చ బిరితి త్రయః ॥
౨౭॥ హింసాయామథ సంఘాతే పూలః పూర్ణ ఇతీరితే । అన్యే పుణ్య
త్రి ప్రాహుః పుంస స్యాదభివర్షణే ॥౨౮॥ బద్ధనే స్యాట్టకిః కా నికర

ద్యోతే దన్త్యాన్తో ఘుష వనేఽర్థవాన్యస్త్యన్తకాలవ్యవస్థి
తః ॥౩౦॥ అన్యే చాహుః స్తన్తాకిట్ వర్ణేన స్నేహ్యతి చ నేత్రవా । చూ
ర్ణో ఘర్షణే ఘనపూజాయామన్యే తు స్నవన ఈరితః ॥౩౧॥ ఏకే తపన ఇ
త్యాహుః కాలస్యేశత ఇష్యతే । తుట్యా స్నాసన అఖ్యాతో జడిస్తు క్రో
ణో మతః ॥౩౨॥ గజో మార్జనశ్చ మర్చశ్చ శబ్దార్థాః పరికీర్తితాః । స్మృ
తః పక్షిస్స్రవణే ప్రోక్తః ప్రవకే స్రావణ ఇత్యపి ॥౩౩॥ పథిర్విస్తారవచనే తిజమ
స్యాన్నిశాతనే । కృన్తతస్సంశబ్దనే వర్ధశ్ఛేదనే పూరణేఽపి చ ॥౩౪॥ కు
బిరాచ్ఛాదనే ప్రోక్తః కుభిరిత్యేక ఊచిరే । అదర్శనే లిఖిస్తు భీమక ఇ
త్యాహురర్దనే ॥౩౫॥ వ్యక్తాయాం వాచి గడితో హ్లాపకః క్లపఇతీతరే ।
హ్రాప ఇత్యపరే ప్రాహుశ్చుటిస్తు ఛేదనే మతః ॥౩౬॥ ఇలస్స్యాత్ స్వప్నక్ష
ణేప్యన్యే మ్లేచ్ఛనే సముదాహృతః । అవ్యక్తవాదీ మ్లేచ్ఛస్స్యాదూర్జః ప్ర
సాహనే తథాపరః ॥౩౭॥ బర్హశ్చ హింసార్థాః కేచ దక్షో గర్ద
శ్చ నిస్వనే । గర్ధస్స్యాదభికాంక్షాయాం మతిశ్చాత్ర పఠన్తి హి ॥౩౮॥
పూర్వాని కేతనే గుదో జసీరక్షణ ఈరితః । కేచిన్మోక్షణ ఇత్యాహుస్తు
స్తానీశ పరికీర్తితః ॥౩౯॥ హింసాయాం జసురాఖ్యాతః పిడిస్సంఘాత ఉ
చ్యతే । రోపే రుషో రుటఇతి కేచిత్ పిడిపో మతః ॥౪౦॥ ష్టూపస్సము
చ్ఛ్రాయ ఉక్తోఽథానుదాత్తానుబన్ధకాః । అనుస్వాదథస్వేయాశ్చరిస్స
ఞ్చేతనే స్మృతః ॥౪౧॥ దామృదానే దంశనే తు దశిస్స్యాద్దసిరప్యథ దం
శనే దర్శనే చ స్యాద్దస ఇత్యేక ఊచిరే । డపో డిపశ్చ సఙ్ఘాతే ప్రోక్తా త
త్రి గర్ధోచ్యతే ॥౪౨॥ కుటుమ్బ ధారణే చాన్ద్రాః కుటుమ్బ కుపరంజగుః ।
స్యాద్గుప్త భాషణే మిత్రిస్స ఏవ స్యాద్గ్రహణే తథా ॥ ౪౩ ॥ సంక్లేషణే చా
ఖతో భత్సశ్చాపి హతర్జనే । వస్త్రాగన్ధశ్చార్దనే స్యాద్ధింసాయాం
విష ఈరితః ॥౪౪॥ ఏకే హిష్క ఇతి ప్రాహుర్నిష్కస్తు పరిమాణ వా
కే । భవేచ్చలల ఈప్సాయాం విరో రుస్సమ ఈర్యతే ॥౪౫॥ గుణి రుద్గా
మనే ప్రోక్తః కృష్ణమోలక్ష ఉథావది । అలాచనే కుత్సయతి భవత్క్షేపణ ఉచ్య

తే ॥౪౬॥ తుర్వతిస్స్యాద్ధింసనే కేచిత్తు టఙ్కాహింసార్థకం ॥ ఖర్వ్య
ప్రవణః ప్రోక్తో భలత్తు ధనే స్మృతః ॥౪౭॥ కూటో ఽప్రదానే ఽ స్యాద్దే
షావసాదన ఇతీతరే । పుట్టః ప్రతాప ఏవశ్చ ప్రవిలమ్భన ఉదీరితః ॥౪౮॥
శక్తిబన్ధన ఆఖ్యాతో వృషశ్చ శక్తిబన్ధనమ్ । సామర్థ్యం స్యాత్ప్రజన
నే శక్తిసంబన్ధ ఏవ చ ॥౪౯॥ మదస్తృప్తియోగే ఽథ దివుస్స్యాత్పరికూజ
నే । గ్యార్విజ్ఞానే విదః ప్రోక్తశ్చేతనాయాం తథైవ చ ॥౫౦॥ వి
ఖ్యాసయోశ్చాపి సా చతుర్ణాం ప్రపద్యతే । సత్తాయాం విద్యతే జ్ఞానే
వేత్తి విన్తే విచారణే ॥౫౧॥ విన్దతే విన్దతి ప్రాప్తౌ శ్నన్లుక్శ్నం శేషే విద
క్రమాత్ ॥ మనస్తమ్భే జుగుప్సాయాం యరఘుం పరికీర్తితః ॥౫౨॥
క్ష్ణుస్నానాభ్యాం చేతి గణసూత్రం హ్యత్ర ప్రకీర్తితమ్ । కుస్మేత్యయం ధా
తురత్ర కుత్సితస్మయనార్థకః ॥౫౩॥ చర్చో భవేదధ్యయనే బుక్క
స్స్యాద్భషణే తథా । ఆవిష్కారే చ చోపసర్గాచ్ఛబ్దశ్చాపి భాషణే మ
తః ॥౫౪॥ స్యాత్తథానుపసర్గాచ్చ కణః ప్రోక్తో నిమీలనే । జభిస్స్య
స్నాశనే మదక్షరణే తాడనే జసుః ॥౫౫॥ పశోర్బన్ధన ఆఖ్యాతస్స్య
మోరోగః ప్రకీర్తితః । చటస్స్ఫుటౌ భేదనే స్తస్పృష్టౌ లేఘుట ఈరితః ॥
౫౬॥ హన్త్యర్థాశ్చేత్యత్ర గణసూత్రం స్యాన్నర్దనే దివుః ॥ అజ
స్స్యాత్ప్రతియత్నే ఽథ ఘుషిర్ప్రోక్తో విశబ్దనే ॥౫౭॥ మోక్షో ఽవసా
నే సమ్ప్రోక్తో ఽవసానం క్షేప ఉచ్యతే । ఆఙః క్రన్దో హిసాతత్యే ఽన్యే
ఘుషం ప్రాహు రాజ్యుతమ్ ॥౫౮॥ లసస్స్యాచ్ఛిల్పయోగే ఽథా ల
జ్ఞ్యా రేస్యాత్తసిస్తథా । భూషశ్చాథ భవేద్ఘోషో ఽసనే తక్షిసతం మ
తమ్ ॥౫౯॥ పూజాయామర్హ ఉదితో జ్ఞానియోగః ప్రకీర్తితః । భ
జ్ఞావిశ్రాణనే ప్రోక్తః శ్నుధుః ప్రహసనే మతః ॥౬౦॥ నిశారోపసా
రయోస్స్యాద్యత్తో ఽఖాస్వాదనే రకః । లగశ్చరము ఇత్యేకే రగ ఇత్యప
రేవిదుః ॥౬౧॥ అఙ్కుర్విశేషణే ప్రోక్తస్స్యాచ్ఛ్రీకగణేలిగిః । ముద
స్నం స్వర్ణ ఆఖ్యాతస్త్రసో ధారణ ఇష్యతే ॥౬౨॥ ప్రాహుర్గ్రహణ

ఇత్యేకేస్యాద్వారణ ఇత్యితరే । ఉక్షేస్యాద్దస్సేచనేషోకారో ధాతౌ
జ్ఞమిష్యతే ॥౬౩॥ ఇత్యాహుః కేచిన్నేక్ష్నేక్ష ఘుచాఘస్యాత్ప్రమో
దే । మోదనేవవసస్తుస్యాత్స్నిహ్యే చాలనే తథా ॥ ౬౪ ॥ [illegible]
ధచరఃవ్రో క్తస్సంశయెచ్యేస్తుకథ్యతే । సహానేహానసే [illegible] స్యా
త్యపరేవిదుః ॥౬౫॥ ఘువా [illegible] కల్యానే [illegible] దుః । హ్వా
హుళ్చి న్నమిత్యన్యే కృపెశ్వా [illegible] వత్ ॥౬౬॥ సకర్మకాదితి
షదం పునస్కృత్యాస్పదఃపదమ్ । [illegible] భివ్యాస్య
ఘ్రుభవదిహ ॥౭౦॥ సంభవత్కర్మకాదేవేష్యర్థకం పరివక్షతే । గ్రస
స్యాద్గ్రహణేస్త్యాచ్ఛలంగ్యాసయతీతిహి ॥౭౧॥ సుస్యక్షపనవిజ్ఞేయః క
ర్మణీత్యర్థకంవిదుః । ఘుషోధాతణాఅభ్యాసో దశః పోక్తో విద్వా
ణ్ణే ॥౭౩॥ పటఃపుటోలుటః [illegible] పిఛ్ఛుటిః । [illegible]
సిపిసీరుసిరఃశికుశఘుటిః ॥౭౪॥ ఘుటిబృ [illegible] హాబః హః [illegible] ఘా
పాయతి స్తథా । విచ్ఛ చీవా యోషయతి లోకకృలాచ్ఛ [illegible] ॥౭౫॥
లుప స్తరో [illegible] నృతువృధూథా పాథా [illegible] తాః । [illegible]
జిదఃసిభృకశిరుశీరుసిః ॥౭౬॥ [illegible] పుటప్రుశీయ [illegible]
రహిమర్కహిశ్చాఛలడి స్తశీప్సశీయతిస్పః ॥౭౭॥ [illegible] ఘా
ఘాఃపూర్వదణ్డకగాఇవ । అథాప్యాయస [illegible] ప్రా [illegible] సోధః
కోఘుజః । వ్వదఆస్వాదనేవ్రో కస్నావదత్యే ఊచిరె ॥ అథ్యే షా
వాపస్తూత్రమితో ఘృషా స్తాథాతవో [illegible] పాప్నస్తి
త్యర్థకంగణమధ్యగమ్ । ధాతూనామా [illegible] సంయమనా
ర్థకా ॥ ౭౮॥ అర్చఃపూజార్థకః ప్రోక్తస్స హో మర్షణ [illegible] రితః । ఉప
రఃక్షేపెథవెల్లీసుస్యాద్ద్రవీకరణార్థకః ॥౭౯॥ వ్యాసాస్స్వర్యజనేష్వ
ఇక్తుష్ప్రోక్త ఆవరణార్థకః । నయోపహస్యర్థకో [illegible] ర
చయతిస్తుసః ॥౮౦॥ వియోజనేకథాసమ్పృక్ప్నె చ పరకీర్తితః । [illegible]
షర్షవయోగస్యాద్విప్రా ర్వే [illegible] ॥౮౧॥ [illegible]

వస్త్రం ప్రోసన్దీపస ఇతీరితే । ఛృదీస్సన్దీపనే ప్రోక్తశ్ఛృపశ్ఛృపదృపా
ఏపి ॥౮౨॥ స్వ్యస్తృప్తీపనఇత్యే కేదృభీభయఉదాహృతః । దృభస్తు
స్వభేఽ ఖ్యాతో మోక్షణే శ్రథఈరితః ॥౮౩॥ హింసార్థమన్యే బ్రువతే
మిగర్థా పరికీర్తితః । శ్రన్థో బన్ధన ఆఖ్యాతశ్శ్నిక ఆమర్షణే మతః ॥
చీకశ్చ ప్రథాదావుదితో హింసాయాం స్వరితేదయమ్ । హిసి హింసా
ర్థకో హ్రస్వస్య తూజాయామాఞ్యతస్తదః ॥౮౪॥ పద్యర్థే
ష్ఫుట ఇతిశ్శ్నచక మర్షణే కీర్తితః । ఘటో పవారణే ప్రోక్తో జుషస్యా
త్పరికర్షణే ॥౮౫॥ పరికర్షణమూహో వా హింసావా పరికీర్తితా ।
పర్తర్పణ ఇత్యన్యే పరితృప్తి క్రియా హితల్ ॥౮౬॥ ధూఞ్ కమ్పనే భవే
త్పృ ఇ తుతర్పణే పరికీర్తితః । శ్రన్థో గ్రన్థశ్చ సన్దర్భే ఆప్లృ లమ్భన
ఈరితః ॥౮౭॥ ఏకేఽయం సాన్త్వన ఇతి స్వరితేదితి కేచన । శ్రద్ధాపకర
ణార్థేస్యా త్తనుశ్రద్ధోపకృత్యోర్భవేదయమ్ ॥౮౮॥ ఉపసర్గాత్పరశ్చాథ
శ్రద్ధాయాం కీర్త్యతే చనః । తథోపహనన ఇతి కేచిదాహుర్మనీషి
ణః ॥౮౯॥ వదస్సందేశవచనే స్వరితేదయమిష్యతే । ఏకేఽనుదాత్తే
దిత్యాహుస్స్యాచ్చ పరిభాషణే ॥౯౦॥ పూజాయాం మాన ఆఖ్యాతో
భూః ప్రాప్తావాత్మనేపదీ । గర్హో వినిన్దనే ప్రోక్తో మార్గ స్సంన్వేష
ణార్థకః ॥౯౧॥ ఠోకేస్యాత్కుత్సిరుత్పూర్వ ఉత్క్రాన్త్యామథో మృ
జూః । శౌచే ఽలఙ్కారేఽథ మృష స్తితిక్షాయాం ప్రకీర్తితః ॥౯౨॥
స్వరితేత్స్యాదయమథ ధృష ప్రసహనే స్మృతః । అథాదన్తాః ప్రకథ్యం
తే కథా వ్యాఖ్యాయథాక్రమమ్ ॥౯౩॥ కథో వాక్యప్రబన్ధే స్యాదీప్సా
యాం వర ఈరితః । గణస్సంఖ్యానఉక్తస్స్యాజ్ఞానం సఙ్ఖ్యానిమిత్తకమ్ ॥౯౪॥
అసద్ధ్యగ్భ్యాషణే స్యాత్తాం శఠశ్వఠయతీ ఉభౌ । పటో వటశ్చ గ్రన్థే స్యా
ద్గ్రాన్తావిత్యేక ఊచిరే ॥౯౫॥ రహస్త్యాగే స్తనగదౌ దేవశబ్దే ప్రకీర్తి
తౌ । పతో గతౌ వాణిజన్త్వో వాదన్త ఇతి కేచన ॥౯౬॥ పష స్త్వనుపస
ర్గాత్స్యాత్ స్వర ఆక్షేప ఈరితః । ప్రతియత్నే రచ గ ప్రోక్తస్సంఖ్యానే చ

గలోకలః ॥౯౭॥ పరికల్కనవాచీస్యాచ్ఛహ స్తత్పరికల్కనమ్ । దమ్భ
శ్శాఠ్యంచేహమతం పూజాయాం మహధాతురితః ॥౯౮॥ సాంగత్యాస్య
థశ్శైథిల్యే దౌర్బల్యే పరికీర్తితాః । ఈహాయాంస్యాత్స్పృహాలోభా
మజ్ఞాన్త్రిథేసూచయతిస్తునః ॥౯౯॥ పైశున్యే ఖ్లపఖట స్తృణీయాస్తం
పరిణామః । అన్యేఖోటఇతిప్రాహుస్సఙ్కేటశ్చేప్యకీర్తితః ॥౧౦౦
ఉపలేపేగోమఉక్తగక్రీడాయార్థే పరికీర్త్యతే । సమారోఽథ శ్చేచ్ఛాలె
శిల ఉపధారణబోధకః ॥ ౧౦౧ ॥ ఉపధానమథవ్యసనస్నానస్త్వ
ప్రయోజనే । వేలగకాలోపదేశేస్యాత్కాలంధాత్వన్తరంవిదుః॥౧౦౨॥
లవనేపవనేచైవ ఫల్పూలగపరికీర్తితః । సుఖసేవనయోర్వాత స్సేవా
గత్యోరితీతరే ॥౧౦౩॥ గవేషస్యాన్మార్గణె స్యాఽథ సేవాయాంప్రకీ
ర్తితే । వాసోఽథాచ్ఛాదనేపాత్రే నివాసార్థస్సకృత్ప్రతా ॥౧౦౪॥ భా
జోఽథదర్శనేప్రీతే సభాజగపరికథ్యతే । ప్రీతాసేవనయోర్వ్యతే పరి
హాణానిగద్యతే ॥౧౦౫॥ ఊనోఽథస్యాద్ద్వసమర్థే కూటస్తుపరితాపవా
క్ । పరిదాహేఽయమిత్యేకేసజేలతోగాత్రమేవచ ॥౧౦౬॥ కుణో
గుణశ్చసంప్రాప్తాఅమీఆమన్త్రణార్థకాః । ధాతూ కుటోఽపిసమా
నార్థగపాఠాన్తరమపీష్యతె ॥౧౦౭॥ కెతానికేతస్యభవేచ్ఛ్రావణాచ
నిమన్త్రణె । కుణోగుణశ్చేహతథాఽమన్త్రణసముదీరితా ॥౧౦౮॥
ధాతోర్తకూటో కూణస్స్యాత్స జ్యోచనఇతిస్థితిః । స్తేనశ్చౌర్య
హ్యథాగర్వాదాత్తనేపదినోమతాః ॥ ౧౦౯ ॥ పదోగతౌగృహస్తు
స్యాద్గ్రహణెఽన్వేషణెమృగః । కుహోవిస్మాపనేసూచీగావిశ్రాస్తి
బోధకౌ ॥౧౧౦॥ భవేత్స్థూలయతిస్త్వత్రపరిబృంహణవాచకః । అ
ర్థస్స్యాదుపయాఞ్చాయాం సత్రస్సన్తానకర్మణి॥౧౧౧॥ గర్వోగ్మా
నేభవెత్సూత్రవేష్టనేపరికీర్తితః । మూత్రగళుస్త్రవణెప్రోక్తోరూక్షః
పారుష్యఈరితః ॥౧౧౨॥ పారస్తీరఉభౌకర్మసమాప్తౌప్రతిబోధకౌ । ఉ
త్పుగస్యాత్పుటోఽథేకోదర్శనార్థఇతీతరె ॥౧౧౩॥ శైథిల్యస్యాత్క

త్రియతే ఽకర్తరి ఇత్యేక ఊచిరే । స్యాత్ప్రాతిపదికాద్ధాత్వర్థే బహు
ళమిష్ఠవత్ ॥౧౧౪॥ తత్కరోతి తదాచష్టే తేనాతిక్రామతీతి చ । ధా
తురూపం చాథకర్తృ కరణప్రతిబోధకాత్ ॥౧౧౫॥ ధాత్వర్థే ణిజితీ
మాని గణసూత్రాణి పఞ్చ హి । బహుళం దర్శన ఆఖ్యాతశ్చిత్రశ్చిత్రీకృ
తౌ మతః ॥౧౧౬॥ కదాచిద్దర్శనే తత్తు భవేదద్భుతదర్శనమ్ । అథ...
నామకో ధాతుస్సమాఖ్యాతే ప్రకీర్తితః ॥ ౧౧౭ ॥ వటో విభా...
క్తో లజస్తు స్యాత్ప్రకాశనే । వటిలజిరితి వ్యాకే మిశ్రస్సంపర్కబో
ధకః ॥౧౧౮॥ సఙ్గ్రామో యుద్ధ ఆఖ్యాతో హ్యనుదాత్తానుబన్ధకః । శ్లా
ఘాయాం స్తోమ ఉదితశ్ఛిద్రః కర్ణే తు భేదనే ॥౧౧౯॥ కర్ణచ్ఛిద్రోఽస ఇ
త్యేకే కర్ణం ధాత్వన్తరం పరే । అన్ధో దృష్ట్యుపఘాతే స్యాదుపసంహార
వా ద్వయమ్ ॥ ౧౨౦ ॥ ఇత్యన్యే చక్షతే దణ్డః ప్రోక్తో దణ్డనిపాతనే । అ
ఙ్కః పదే లక్షణే చాప్యఙ్గశ్చ పరికథ్యతే ॥౧౨౧॥ సుఖదుఃఖౌ తత్క్రి
యాయాం రస ఆస్వాదనే తథా । స్నేహనే చ వ్యయో విత్తసముత్సర్గే
ప్రకీర్తితః ॥౧౨౨॥ రూపో రూపక్రియాయాం స్యాదిప స్యేహ హి
దర్శనమ్ । రూపక్రియేతి సంప్రోక్తం రూపస్య కృతిరేవ వా ॥ ౧౨౩ ॥
ఛేదో ద్వైధీకృతౌ ప్రోక్తశ్ఛద ఉక్త ఉపవారణే । ఇత్యేకే కథయంతీ
హ లాభస్స్యాల్ప్రేరణార్థకః ॥౧౨౪॥ వ్రణస్స్యాద్ధవేద్గాత్రవిచూ
ర్ణనవిబోధకః । వర్ణో వర్ణక్రియాయాం స్యాద్విస్తారే చ గుణోక్తి
షు ॥౧౨౫॥ ఏతన్నిదర్శనమిహ బహుళం గణసూత్రకమ్ । అన్యేఽపి
ధాతవో బోధ్యా ఇహ బాహుళకాద్యథా ॥౧౨౬॥ పర్ణో హరితభావ
స్స్యాద్విష్కో దర్శన ఇష్యతే । క్షపస్తు ప్రేరణాబోధ్యో నివాసే వస ఇత్య
పి ॥౧౨౭॥ తుత్థ ఆవరణే బోధ్య ఏవమన్యేఽపి ధాతవః । ణిజ్గ్జాతాస్స్యన్ని
రసన ఇత్యేతద్గణసూత్రకమ్ ॥ ౧౨౮ ॥ శ్వేతాశ్వాశ్వతరగాలోడితా
హ్వరకాణామశ్వతరేతకలోపశ్చ పుచ్ఛాదిషు ధాత్వర్థ ఇత్యేవ సిద్ధమ్
గణసూత్రమిదం స్యాత్తాం గ్రన్థాన్తే మఙ్గళార్థకః । సిద్ధశబ్ద ఇతి జ్ఞేయ

మన్త్రా ఏవం సర్వధాతవః ॥ ౧ ॥ కారికాభిస్సుసంగృహ్య కథితా బాలతుష్టయే

ఇతిచురాదయః

కణ్డూఞ్ గాత్రవిఘర్షణే స్యాన్మన్తూ రోషే ప్రకీర్తితః ॥ ౨ ॥ ఏకే రోషఇతి ప్రాహుశ్చన్ద్ర ఆహేర్ష్యాదిత్యమూమ్ । పూజామాధుర్యయోర్వల్గురుపతాపే౽సురీరితః ॥ ౩ ॥ అసూఞ్ ఇతి చైకే౽థ లేట్ లోట్ స్వప్నధౌర్త్యయోః । పూర్వభావే చాథ దీప్తావిత్యేకే ప్రవదన్తి హి ॥ ౪ ॥ లేలా దీప్తావథేర్ష్యాయామిరస్ చేరజిరఙ్ తథా । ఉషస్ ప్రభాతీభావే స్యాద్వేదస్స్యాత్స్వప్నధౌర్త్యయోః ॥ ౫ ॥ ఆశీర్గ్రహణవాచీ స్యాన్మేధాశక్తే పెకుమభ్యతిః । నీచదాస్యేద్రాస్య ఇత్యన్యే మగధః పరివేష్టనే ॥ ౬ ॥ తన్తస్ పమ్పస్ ఇమౌ దుఃఖే తత్క్రియాయాం తు కీర్తితౌ । సుఖదుఃఖావథ బుద్ధౌ పూజాయాం సపరో మతః ॥ ౭ ॥ అరార్యాః కర్ణేభవే దరరో౽థ చికిత్సనే । భిషక్స్యాదథ భిష్ణజ్ తూపసేవాయాం ప్రకీర్తితః ॥ ౮ ॥ ఇషుధస్స్యాచ్ఛరధృతౌ చరణో వరణో గతౌ । చురణశ్చౌర్య ఆఖ్యాతస్త్వరాయాం తురణస్స్మృతః ॥ ౯ ॥ ధారణే పోషణే చ స్యాద్భురణో గద్గదస్తుసః ॥ వాక్స్ఖలిత్యే౽థ స్యురేలా కేలా ఖేలా విలాసనే ॥ ౧౦ ఇలఇత్యపరే ప్రాహులేఖా స్యాత్స్ఖలనే౽పి చ । అదన్తో౽యమితి త్వన్యే హ్యల్పకుత్సనయోర్లిటః ॥ ౧౧ ॥ లాజో జీవన ఆఖ్యాతో లజ్జారోషణయోర్హృణీఙ్ । పూజాయాం స్యాన్మహీఙ్ రేఖా శ్లాఘాయాం సాధనే౽పి చ ॥ ౧౨ ॥ పరితాపే చాపి పరిచరణే చ ద్రవస్స్మృతః । తిరస్త్వన్తర్ధివాచీ స్యాన్నీరోగత్వే౽గదో మతః ॥ ౧౩ ॥ ఉరస్తు స్యాద్బలార్థే౽థ గతౌ తరణ ఈరితః । పయస్ప్రసృతివాచీ స్యాత్సమ్భూయస థ చేష్టతే ॥ ౧౪ ॥ ప్రభూతత్వే సమ్భరణే సంవరో౽మ్బరపప చ । కణ్డ్వాదిరాకృతిగణః పఞ్చాశదుపలక్షణః ॥ ౧౫ ॥ తేన స్యాత్సమరోయద్ధేలాటో గ్రహణ ఈరితః । మర్యాదాయాం భవేద్వేలా నమస్పూజార్థకో మృగః ॥ ౧౬ ॥ అన్వేషణే జనస్తు స్యాత్పరితాపార్థకస్తథా ।

పరిచర్యార్థకశ్చాపీత్యాదీనాముపసంగ్రహః ॥ ౧౭ ॥ అపాణిన్యత్ర సర్వేపి వర్తన్తే పదినామతాః ॥

ఇతి కణ్డ్వాదయః.

ఉదాత్తా అనుదాత్తాశ్చ త్యేవం ద్వేధా హి ధాతవః । ఉదాత్తేభ్యో వలాద్యార్ధధాతుకస్యేడ్భవేదిహ ॥ ౧ ॥ నసస్యాదనుదాత్తేభ్యో న స్సంగృహ్యపురాతనైః । పఠితా ఏకార్ష్యాభిస్తేకథ్యన్తే ధాతవః ॥ ౨ ॥ ఊదృదన్తైర్యౌతిరు క్ష్ణు, శీఙ్, స్ను, ణు, క్షు, శ్వి, డీఙ్, శ్రిభిః । వృఙ్, వృఞ్భ్యాంచ వినైకాచోఽజన్తేషునిహతాః స్మృతాః ॥ ౩ ॥ శక్ల, పచ్, ముచ్, రిచ్, వచ్, విచ్, సిచ్, ప్రచ్ఛ, త్యజ్, నిజిర్, భజః । భఞ్జ్, భుజ్, భ్రస్జ్, మస్జి, యజ్, యుజ్, రుజ్, రఞ్జ్ విజిర్, స్వఞ్జిః సఞ్జ్, సృజః ౪ ॥ అద్, క్షుద్, ఖిద్, ఛిద్, తుది, నుదః, పద్య, భిద్, విద్యతి, ర్వినద్, ॥ శద్, సదీ, స్విద్యతి, స్కన్ది, హదీ, క్రుధ్, క్షుధి, బుధ్యతి ॥ ౬ ॥ బన్ధి, ర్యుధి, రుధీ, రాధివ్యధ్, శుధః, సాధి, సిధ్యతి ॥ మన్య, హన్ ౭, ఆప్, క్షిప్, ఛుపి, తప్ తిప, స్తృప్యతి, దృప్యతి ॥ ౮ ॥ లిప్, లుప్, వప్, శప్, స్వప్, సృపి, యభ్ రభ్, లభ్, గమ్, నమ్, యమో, రమిః ॥ క్రుశి, దంశి, దిశీ, దృశ్, మృశ్, రిశ్, రుశ్, లిశ్, విశ్, స్పృశః, కృషిః ॥ ౯ ॥ త్విష్, తుష్, ద్విష్- దుష్- పుష్య, పిష్, విష్, శిష్, శుష్, శ్లిష్యతయో ఘసిః ॥ వసతి, దంశ్, దిహి, దుహౌ, నహ్, మిహ్, రుహ్, లిహ్ వహిస్తథా ॥ ౧౦ ॥ అనుదాత్తా హలన్తేషు ధాతవో ద్వ్యధికంశతమ్ ॥

(కచచ్ఛజాదధనపాభమశాష్షసహాఃక్రమాత్ ॥ ౧౧ ॥ కచకాణాటాః ఖిణో గపుణాప్తఖజాస్తస్మృతాః) ॥

తుదాదౌ మతభేదేన స్థితాయాచ చురాదిషు ॥ ౧౨ ॥ తృప్, దృపీ, తాపారయితుం శ్యనానిర్దేశ ఆదృతః ॥ కించ ॥ స్విద్యపద్యౌసిధ్యబు-

ధ్వా మన్యపు ర్లిషశ్మ్యనా ॥౧౧॥ వసిక్ష్యపాలుకాయాతిర్నిర్దిష్టో ఒన్యనివృత్తయే । ణిజిర్, విజిర్, శక్ల, ఇతిసానుబన్ధాఅమీతథా ॥౧౦॥ విద్లతిశ్చాంద్రిజాగార్దేరిష్టోథాన్తే ష్యపిద్వ్యయే॥ వ్యాఘ్రభూత్యాద యస్త్వేనం నేహపేఠురితిస్థితమ్ ॥౧౨॥ [illegible], షస్జీ, అన్నిషదీ, [illegible] తుష్, శుషి, పుషీ, శిషిః ॥ భాష్యేన కానవహో క్తావ్యాఘ్రభూత్యాదిసంమతైః ॥౧౩॥

ఇతి ధాతుకారికాసమాప్తా

ధాతురూపప్రకాశికా ప్రారభ్యతే

బహుధాన్నామరూపాభ్యాం భిన్నంయస్మాదభూజ్జగత్ । నమామి గిరిజార్ధాజ్గం తంభవామయభేషజమ్ ॥౧॥ శ్రీమన్నృసింహచరణ ద్వితయామ్భోజషట్పదః । శ్రీకణ్ఠశాస్త్రీచామరాజనగరాభిజనస్సుధీః ॥౨॥ తిజ్జన్తరూపభేదేషు వ్యుత్పిత్సూనాం ముదావహామ్ । తనుతే నాతివిపులాం ధాతురూపప్రకాశికామ్ ॥ ౩ ॥ కార్యేదుష్కరనిర్వాహే యతిత్వాయోఽతిచాపలాత్ । ప్రేత్యాహ్యమాశ్రమం నీత్వా ప్రలోభ్యఫలగౌరవాత్ ॥౪॥ మధ్యేఽన్యథాసమాప్త్యాస్య కృతార్థస్స్వయమన్యథా । అత్యాకీమద్యమం తత్ర స్వహానింనాప్యవేగణత్ ॥౫॥ మత్ఫలస్యాయతింభవ్యాం విలమ్బాద్దర్శయన్నిహ । ఘద్ఘనాన్తే నిజావాసం వ్యజహాద్దేశమేవమః ॥౬॥ గుణాంస్తస్యబహిష్కృతుం కుర్వాణస్యైమముద్యమమ్। సమీహితంమేభగవాంత్స్సధాతున్నృకేసరీ ॥౭॥ సన్తో మోముదతీ * హిత్వాస్తతిమతాంపూర్వంచరికర్ణధస్యాయత్తోపకృతిం సధాస్వవసరేసమ్యక్ప్రకాశంసతి । అచా + చకతితద్ధి

---

* ఈహితాత్ చేష్టితాత్ ఉద్యమాదిత్యర్థః ఉద్యమంవిలోక్యేత్యర్థో పేపఞ్చమీ ॥ + అర్ధధాతుకఇతివిషయసప్తమీ, లోనయజ్లోన్తర జ్గేణ లుకాపహారే విషయత్వాత్ భవేన ఖ్యాఞా దేశోనప్రసజ్గతే ॥

తాన్యపి యథాభిప్రేతమాత్రతనత్యాహ్లాదం హృదయస్యజడ్గతిది
శామస్తేషుకీర్తనంతతః ॥ ౮ ॥ తేభ్యఃపరిచలీకల్ప్యసదాభ్యబద్ధాంజ
లినతిః । తత్ప్రసాదాజ్జరీహృష్టశ్చరురీమిద్విషస్తృణమ్ ॥౯॥ ధా
తోస్సిజఃకృతశ్చేతి జాయన్తేప్రత్యయాద్విధా । కర్తృకర్మాద్యర్థ
భేదాద్భిద్యన్తేబహుధాహితే ॥౧౦॥ దుర్నిర్ణయాస్తేషాన్యాద్వినా
వ్యాకృతిశీలనమ్ । అయమిక్షుపితెతస్యాం పారగత్వేష్వయాఽ
భ్య స్తవిషయంహిత్వానేనరత్నక్రమేతథీః । యోఽధీతేశాస్త్ర
కం బుధంతమధికారిణః ॥౧౨॥ శ్రీద్ధాజడమలోకజ్ఞఃకూపకూర్మోప
పమంవిదుః । నప్రసీదతిరాజాతముపదేశంవినాస్వయం ॥౧౩॥ అతస్స
ర్వేషుశాస్త్రేషు వ్యవహర్తుంధృతాత్మనామ్ । సౌకర్యాయస్ప్రహ
యతాం వ్యవహారేషు సర్వదా ॥౧౪॥ సుఖబోధాయసామాన్య విశే
షాహ్వయభేదతః । ద్విధాకృతాస్తేస్వధియాప్రత్యయాద్వివిధాఅపి ॥
విశేషితాధాతురూప మణిదర్పణకారితాః । సామాన్యాస్త్వహకథ్య
న్తే సంగృహ్యనియమైర్నిజైః ॥౧౬॥దశగణ్యాం ప్రపఠితాఃప్రయుక్తాః
కవిభిర్బహు । ఆత్మనేపదినోయేమే పరస్మైపదినస్తథా ॥౧౭॥ద్వ
యేన్తాధాతవోయేభ్యోవాచ్యేతుకర్తరి । లకారదశకస్యేహరూ
పభేదాఅకర్మకాత్ ॥౧౮॥ భావేసకర్మకాద్వాచ్యే కర్మణ్యే
భ్యస్తథైవతు । కర్తృకర్మార్థయోస్సన్యఙ్యఙ్లుగన్తాత్తుకర్తరి ॥
యథాక్రమంనిరూప్యన్తే సంక్షిప్యసుగమాంస్తథా । కేవలాచ్చ ణిజం
తాచ్చ సన్యఙ్న్తలుగంతతః ॥ ౨౦ ॥ తవ్యానీయర్ క్తక్తవతూశతా
శానచ్ తుమున్ తథా । ల్యప్ క్త్వాల్యబిత్యేషు కృత్సురూపభిదాఅ
పిస్ఫుటమ్ ॥౨౧॥ నిరూపయిష్యమాణాని ధాతురూపాణిసాంప్రతం
అవగన్తుంసుఖేనాదౌ పరిభాషానితన్వతే॥౨౨॥ఆదౌప్రత్యయధర్మ
ణోలకారాస్స్యురిహద్విధా । టిత్తోఙితశ్చేతితత్రటితష్షోఢాప్రకీర్తి
తాః ॥ ౨౩ ॥ లడ్లిణ్లుఙ్లృఙ్లేట్లోడిత్యస్మాద్భేదాన్ఙితో ప్యథ । లఙ్

ణ్యన్తప్రక్రియాదకుభిర్దాస్సంపరికీర్తితాః । దశలామిళితా లేటు ఛన్దస్యే
వప్రయుజ్యతే ॥ ౨౪ ॥ స్వతన్త్రేచ్ఛస్సహామహామునేర్నిర్దేశతష్షి
ల్యాను । (ప్రా)కవ్యాత్తేష్వపిపురాసూత్రపాఠక్రమాల్లిటః ॥ ౨౫ ॥ ని
దేశమువితంహాతుం శైవసూత్రేష్వనుక్రమాత్ । అకారికారాదివ
ర్ణోక్తావదేశో బీజమిష్యతే ॥ ౨౬ ॥ క్రియాభిధాయినో భ్వాద్యా ధా
తుసంజ్ఞాః ప్రకీర్తితాః । ఈహావృత్తివ్యాసారచేష్టాదిపదవాదితా
౨౭ ॥ స్వాధ్యావస్థాం సమాపన్నా హ్యాఖ్యాతపదగోచరా । కాలత్రిద
స్థానేకస్వావయవశాఖస్వదూషికా ॥ ౨౮ ॥ ఆగ్రాహ్యరూపాసద్వస్తువిః
షయైరింద్రియైస్సదా । ప్రత్యక్షానుమేయస్వరూపాయాసా క్రియావి
తా ॥ ౨౯ ॥ యయాచహస్థితశ్చైత్రః కాశ్యాం భవతిసాక్రియా । సస్వా
ద్యన్తానపి(ప్రా)హుర్ధాతుసంజ్ఞా స్మహర్షయః ॥ ౩౦ ॥ లెయథా ॥ స
న్నృచాటమ్యచట్వ్జ్ క్యషోఽథాచారక్విబ్విజ్యజ్జ్ఞాతథా । యగాయ
ఈయఙ్క్త్విబ్ తిద్వాదశామీసనాదయః ॥ ౩౧ ॥ ఇతి ॥ ధాతువాచ్యక్రి
యాయాం యస్యాస్వతన్త్ర్యేణవివక్ష్యతే । విబుధైరుచ్యతేప్రాజ్ఞైస్సో
ర్థః కర్తృసమాహ్వయః ॥ ౩౨ ॥ కర్మేప్సితతమం కర్తుః క్రియ
యాకారకంమతమ్ । అపాదానాదిభిర్భేదైరవివక్షితవాక్యయత్ ॥ ౩౩
తత్కారకంకర్మసంజ్ఞం తద్యుక్తాధాతవస్సుధీః । ద్వికర్మకాస్తే
కథిత కర్మాణశ్చేతివిశ్రుతాః । గణయిత్వాసుబోధాయ పద్యంప్రా
పురాతనైః ॥ ౩౪ ॥ యథా ॥ దుహ్యాచ్పచ్దణ్డ్రుధిప్రచ్ఛిచిఞ్బ్రూశా
సుజిమస్థుషాం ॥ కర్మయుక్స్యాదకథితం తథాస్యాన్నీహృకృష్వ
హామ్ ॥ ౩౫ ॥ ఇతి ॥ గతిబుద్ధ్యర్థకాశ్చక్రివాచకామేహిధాతవః । తథా
యేశబ్దకర్మాణస్తేపాకర్త్రాహియస్తథా ॥ ౩౬ ॥ సణ్వాస్యాత్క
ర్మతత్సాపి ణ్యన్తోధాతుర్ద్వికర్మకః । క్రియాసిద్ధాప్రకృ
ష్టోప కారకం కరణంమతం ॥ ౩౭ ॥ కర్తృకర్మక్రియాద్వారా క్రియా
యాః కర్తృకర్మణోః । అధారం కారకమిహశాస్త్రేఽనకరణంవిదుః

౩౮ ॥ ధాత్వర్థస్సిద్ధవత్ప్రాప్తో భావ ఇత్యభిధీయతే । సాధ్యసిద్ధస్వభావ
స్థతయా సద్భిర్యః పరికీర్త్యతే । సాధ్యావస్థస్తు తిఙ్వాచ్యస్సిద్ధావస్థః
కృదుచ్యతే ॥౩౯॥ తదుక్తమ్ ॥ వ్యాపృతీనామవస్థేద్వే సాధ్యతాసి
ద్ధతేతి చ । సాధ్యతా సాధనాకాంక్షా సిద్ధతా నిష్ఠితాత్మతా । సాధ్యా సా
ధాతువాచ్యా స్యాత్కృదన్తైనాపరోచ్యతే ॥౪౦॥ అధికారావచనాద్భా
వే స్వార్థికా ఏవ తిఙ్కృతః । తిఙ్భావం త్రయమేవాహ ద్రవ్య
వమాహ కృత్ ॥ ౪౧ ॥ ఇతి ॥ అర్థేన ధాతోర్యస్యస్యా దాకాం[illegible]
క్ష కర్మణస్సతు । సకర్మకోన యస్యాస్తి సోఽకర్మక ఉదాహృతః
॥౪౨॥ యథాత్ర పచతీత్యుక్తే కమిత్యుత్పద్యతే స్పృహా । తథాసనృత్య
తీత్యాదౌ పచిస్తస్మాత్సకర్మకః ॥౪౩॥ అకర్మకో నృత్యతిస్స్యాత్తదుత్త్రా
కాంక్షా ద్వయోస్సమా । అకర్మకస్వరూపంతు పూర్వైరేవం ప్రద
ర్శితమ్ ॥౪౪ ॥ యథా ॥ వృద్ధిక్షయభయజీవితమరణం లజ్జాసత్తాస్థితిజా
గరణం । శయనక్రీడారుచిదీప్త్యర్థం ధాతుగణం తమకర్మకమా
హుః ॥౪౫॥ శమనంధ్వననంమజ్జనవికలఃజృమ్భణదమ్భనరోదనహసనం ।
కుటిలోత్సుకలేభ్రమణంయతనం క్షరణంజరణంశకనంగ్లానిః ॥ ఇతి
॥౪౬॥ తథా ॥ ధాతోరర్థాన్తరేవృత్తేర్ధాత్వర్థేనోపసంగ్రహాత్
ప్రసిద్ధేరవివక్షాతః కర్మణోఽకర్మికాక్రియా ॥ ౪౭ ॥ ఇతిచ ॥ సకర్మ
కేభ్యోధాతుభ్యోలాస్స్యుః కర్తరికర్మణి । భవన్త్యకర్మకేభ్యోఽ
పి ధాతుభ్యః కర్తృభావయోః ॥ ౪౮ ॥ భావేఽకర్మకధాతోస్స్యాల్ల
కారస్తుయదాతదా । సామానాధికరణ్యస్య విరహాద్యుష్మదస్మదోః
ఆద్యః పురుషప్రాప్తో నకదాపీతరౌమతౌ ॥ ౪౯ ॥ తిఙ్వాచ్య
యా భావనాయా అసత్త్వప్రకృతిత్వతః । ద్విత్వాదేరప్రతీత్యాత్ర న స్యా
ద్ద్వివచనాదికమ్ ॥౫౦॥ కేవలంత్వేకవచనం స్యాత్తస్యౌత్సర్గికత్వతః ।
నాపేక్షతే యతస్సంఖ్యామేకద్విత్వాదిలక్షణామ్ ॥౫౧॥ లానుక్తత్వా
త్తృతీయాత్ర విజ్ఞేయా కర్తృవాచకాత్ । ద్వికర్మకాత్కర్మణిలే

వ్యవస్థేవంకృతా బుధైః ॥౫౨॥ యథా ॥ గౌణేకర్మణి దుహ్యాదేః ప్ర
ధానే నీహృకృష్వహామ్ । బుద్ధిభక్షార్థయోశ్శబ్దకర్మకాణాంనిజేచ్ఛ
యా । ప్రయోజ్యకర్తర్యన్యేషాం ణ్యన్తానాం లాదయో మతాః ॥౫౩॥
ఇతి ॥ తథా ॥ ప్రధానకర్మణ్యాఖ్యేయే లాదీనాహుర్ద్వికర్మణామ్ । అప్ర
ధానే దుహాదీనాం ణ్యన్తే కర్తుశ్చ కర్మణః ॥౫౪॥ ఇతి చ ॥ తిప్తస్ఝిసి
ప్థస్థమిబ్వస్మస్తాతాంఝాశ్చథాస్తథా । ఆథాంధ్వమాఇడ్వహిమహిఙ్
తి నవద్వయమ్ ॥౫౫॥ ఆదేశాస్స్యుర్లకారస్య స్థానే తే హి తిఙస్స్మృ
తాః । ఆద్యం నవకమత్రస్యాత్పరస్మైపదసంజ్ఞితమ్ ॥౫౬॥ ఆత్మనేపద
సంజ్ఞం చాప్యన్యన్నవకముచ్యతే । శానచ్, కానచ్ ప్రత్యయావప్యా
త్మనేపదసంజ్ఞితౌ ॥౫౭॥ ధాతోర్ఙితోఽనుదాత్తేత్త్వాదపి స్యాదా
త్మనేపదం । క్రియాఫలే కర్తృగే స్యాత్స్వరితేతో ఞితస్తథా ।అన్య
గత్వేఽప్యుదితం పరస్మైపదమేవహి ॥౫౮॥ కర్తరి స్యాత్తథాహి
సాదాత్మనేపదహేతునా । భావకర్మణి సర్వేభ్యో భవేదేవాత్మనేప
దం ॥౫౯॥ ఫలేతు కర్త్రభిప్రాయే ణిజన్తేభ్యస్సమీరితం । పరస్మై
పదమేవస్యాదన్యగే తు క్రియాఫలే ॥౬౦॥ చిత్తవత్కర్తృకోఽణా
యో ణ్యన్తో ధాతురకర్మకః । తస్మాత్ఫలేకర్తృగేపి పరస్మైపదమిష్య
తే ॥౬౧॥ సన్పూర్వవర్తినో ధాతోరివ సన్నన్తధాతుతః । జ్ఞేయంపద
ద్వయం పైత్త్వాద్యఙన్తాత్త్వాత్మనేపదం ॥౬౨॥ పరస్మైపదమేవాష్టం య
ఙ్లుగన్తాదిహాఖిలాత్ । అనిట్కోఽపి పురా యఙ్లుగన్తస్సేట్కో భవే
త్సదా ॥౬౩॥ తథా పరస్మైపద్యేవ స్వరితేఞ్ఞిద్దవ్యసా । ఉపసర్గవ
శాదర్థభేదాదప్యాత్మనేపదం ॥౬౪॥ పరస్మైపదిధాతుభ్యో భవేద
త్రక్వచిత్క్వచిత్ । ప్రదర్శ్యతే తన్నిమిత్తం గేషు తేష్వేవ ధాతుషు ॥౬౫
హితేతరేతరాన్యోన్య పరస్పరసమాగమమ్ । హింత్వా చ గతిహింసా
ర్థాన్సర్వధాతోర్హికర్తరి ॥౬౬॥ క్రియావినిమయే ద్యోత్యే ప్రభ
వత్యాత్మనేపదం । ద్వయోరప్యత్రపదయోః (స్త్రి) కాభిన్నా (స్త్రి) ధాత్రీ

థా ॥౨౦॥ ప్రథమోమధ్యమశ్చాథోత్తమశ్చేతిపదైస్త్రిభిః । ప్రా
గ్యుక్తేనైవపురుషశబ్దేనాత్తసమాహ్వయాః ॥౨౧॥ పురుషాఖ్యత్రికే
త్వేకవచనాఖ్య ఇహాదిమః । ద్వితీయస్తుద్వివచనసంజ్ఞకస్స్యాత్తథా
న్తిమః । భవేత్క్రమాదిహ బహువచనాహ్వయథాజనమ్ ॥౨౨॥ ఏక
త్వస్యవివక్షాయాం స్యాదేకవచనం తథా ॥ ద్విత్వబహుత్వయోస్తద్వద్
భవేతామితరేఅపి ॥౨౩॥ తిఙ్వాచ్యకారకాఖ్యాయిన్యప్ర [illegible]
ష్టే మధ్యమస్స్యాత్తథాస్మాతేఽప్యస్మచ్ఛబ్దేతథోత్తమః । భవద్ధా
తోస్తుప్రథమపురుషోఽవిషయేఽనయోః ॥౨౪॥ లట్స్యాద్ధాతోరభి
వ్యంజన్క్రియాయావర్తమానతామ్ । పశ్చార్ధేనాతీతరాత్రేరాగా
మిన్యాన్నిశస్తథా ॥౨౫॥ పూర్వార్ధేనచసంయుక్తోదివసోఽద్యతనస్స్మృ
తః । తద్విభిన్నోఽనద్యతనస్సమయఃపరికీర్త్యతే ॥౨౬॥ పరోక్షేచా
నద్యతనేభూతేధాతోర్లిడిష్యతే । లుడనద్యతనేధాతోస్సమయేస్యా
ద్భవిష్యతి ॥౨౭॥ భవిష్యదర్థాద్ధాతోరసత్యాంసత్యామపిక్వచిత్ । క్రి
యార్థాయాంక్రియాయాంలృడ్భవేల్లెట్స్యాల్లిఙోఽర్థభాక్ ॥౨౮॥
విధౌనిమంత్రణేచైవామన్త్రణేఽభీష్టకర్మణి । సంప్రశ్నప్రార్థ
నాశిషుభవేతాంలోడ్లిఙావపి ॥౨౯॥ అసద్యతనభూతేస్యాల్లఙ్భూతేకే
వలేతులుఙ్ । లిఙ్నిమిత్తేఽర్థహేతుహేతుమద్భావపూర్వకే ॥౩౦॥
భవిష్యదర్థేఽసత్యాంవాసత్యాంవాధాతుమాత్రతః । క్రియార్థా
యాంక్రియాయాంస్యాల్లృఙ్ఙిత్యేవంవిభావ్యతాం ॥౩౧॥ ఆదౌభ్వాది
రదాదిశ్చ జుహోత్యాదిదివాదికౌ । స్వాదిస్తుదాదిశ్చరుధాదిస్తనాది
స్తథైవచ ॥౩౨॥ క్ర్యాదిశ్చురాదిశ్చగణా ధాతూనాందశకీర్తితాః ॥
ఋూదైదౌత్ప్లుతవర్జంయేహ్రస్వదీర్ఘాఇతస్స్థితాః ॥౩౩॥ ప్రయోజ
మస్తైకార్యాణి స్వానిస్వాన్యత్రధాతుషు । ధాతోస్తిఙశ్చమధ్యేయః
క్రియతేయోవిధిచోదనాత్ ॥౩౪॥ ఉత్పద్యతేవికరణస్సబుధైఃపరికీర్త్య
తే । ధాతోరిత్యధికారేషుతిఙ్ప్రోక్తాశ్శితస్తథా ॥౩౫॥ సార్వధాతుక

సంజ్ఞాస్తేవిజ్ఞేయాః ప్రత్యయా ఇమే । ఏభ్యోఽన్యే ప్రత్యయా ఆర్ధధా
తుకాఖ్యాః ప్రకీర్తితాః ॥౭౬॥ కర్త్రర్థే శపరే సార్వధాతుకే శబ్యతో
భవేత్ । సశబ్వికరణో జ్ఞేయః ప్రాయేణ భ్వాదిధాతుషు ॥౭౭॥ ఇయం
వ్యవస్థా తిఙ్వ్యన్తాదిష్వస్య శపః స్థితా । శపో లోపాల్లుకాలుగ్వికర
ణోఽదాదిరుచ్యతే ॥౭౮॥ ఏవం జుహోత్యాదిః శ్లునాన్యేఽపి దివాద
యః । తత్తద్వికరణా జ్ఞేయాః ప్రత్యయైర్గణభేదగైర్నిజైః ॥౭౯॥ శ్యన్ది
వాదేస్స్వాదితశ్శ్నుశ్శస్తుదాదికధాతుతః । రుధాదిభ్యశ్శ్నమస్తు
స్యాత్తనాదేః క్ర్యాదితస్తథా ॥౮౦॥ శ్నాశ్చురాదేస్తు ణిచ్స్వార్థే క
క్త్వాదేస్తు యదిష్యతే । సేటోఽనిటో వేటఇతి ధాతవస్త్రివిధా మ
తాః ॥౮౧॥ యస్యార్ధధాతుకస్యేట్స్యాద్వలాదేస్స హి సేట్ స్మృతః । ఉప
దేశే య ఏకాచ్ స్యాదనుదాత్తశ్చ నేట్ తతః ॥౮౨॥ అనిటస్తే స్మృతా యే
షాం వా స్యాద్వేట్ తతస్తు తే । కర్తుః ప్రయోజకః కర్తా హేతుః కర్తే
తి వాచ్యతే ॥౮౩॥ ప్రయోజకస్య వ్యాపారే ప్రేషణాద్యావివక్షితే ।
ధాతోర్ణిస్యాత్తదా కర్తృకర్మభావేషు లాస్సదా ॥౮౪॥ ఇచ్ఛై
కకర్తృకశ్చేచ్చాకర్మధాతుస్తు యస్తతః । సన్స్యాత్తదన్తాల్లాః కర్తృ
కర్మభావేషు సంమతాః ॥౮౫॥ ధాతోరేకాజ్ఝలాదిర్యస్తతశ్శశ్వ
ద్భృశార్థయోః । యఙ్స్యాత్తదన్తాల్లాః కర్తృకర్మభావేషు కీర్తి
తాః ॥౮౬॥ యఙ్ కౌటిల్యే భవేన్నిత్యం గత్యర్థాదిహ ధాతుతః ॥య
థా ॥ కుటిలం గచ్ఛతి జంగమ్యత ఇత్యాది ॥ లుపసదచరజపజభ
భ్యోదహతేరపి ॥౮౭॥ దశతేగిరతేరర్థే గర్హాయామేవ యఙ్భవేత్
॥యథా॥ గర్హితం లుంపతి లోలుప్యత ఇత్యాది ॥—॥ బహుళం లు
గ్భవేత్తస్య తత్రప్రత్యయలక్షణాత్ । ద్విత్వాద్యుత్పద్యతేఽభ్యాసక
త్రార్థే దాస్యుర్లడాదయః ॥౮౮॥ తదాతిజ్జన్తరూపాణి ధాతూనాం
స్స్యుః పృథక్పృథక్ ॥ గ్రన్థవిస్తరభీత్యాత్ర సఙ్క్షిప్యన్తే మయాఽధు
నా ॥౮౯॥ తద్విస్తరో ధాతురూపమణిదర్పణనామని । గ్రన్థేఽస్తదీ

యేదశ్చవాక్యహృదయాశుభిరాదరాత్ ॥౧౦౦॥ ఆమస్స్యాద్దయాయాస కాస్భ్యః ప్రత్యయాన్తాచ్చ వైలిటి । అనేకాచోఽథవాయస్స్యాదనకారో గురుస్త్విహ ॥౧౦౧॥ యస్యాద్యావస్థితస్తాచ్చ ఋచ్ఛభిన్నాదిహామ్ లిటి । జాగర్త్యుషవిదేభ్యస్తు వికల్పేన భవేదిహ ॥౧౦౨॥ ఆమః పరస్య లిటో లుగామన్తాత్తు ధాతుతః । అనుప్రయోగః కృభ్వస్తిధాతూనాం సలిటాంభవేత్ ॥౧౦౩॥ ఆమోయాప్రకృతిర్యాతు స్తద్వదేవా[illegible]ం అనుప్రయుజ్యమానాత్స్యాత్కర్తరీతి నిర్ణయః ॥౧౦౪॥ [illegible] ఙ్గాదిణ్ణన్తతష్షీధ్వంలుఙ్లిటాంధో భవేత్పరః । భవేత్తస్యేహ ఢః కేచిదనిడ్ణీతి మన్వతే ॥౧౦౫॥ ఇణఃపరో యఇట్తుస్యాత్తదన్తాత్తు వికల్పతః । లుఙ్లఙ్లృఙ్లులకారేషు ధాతోః (ప్రా) క్స్యాదడాగమః ॥౧౦౬॥ ఆడాగమస్త్వజాదిభ్యస్తస్య వృద్ధిః పరైస్సహ । మాఙ్యోగే సర్వకాలేషు ధాతుభ్యస్స్యాన్నల్లుఙ్జైవహి ॥౧౦౭॥ అడాటౌ న తథా స్యాతామితి శాస్తి మహామునిః । ప్రపరాపసమోఽథానురవానిస్నిర్దుస్సోథదుః ॥౧౦౮॥ వ్యాఙ్న్యధ్యప్యతిసూదోఽభిః ప్రతిః పరిరుపః క్రమాత్ । గతిసంజ్ఞాశ్చోపసర్గసంజ్ఞాశ్చ స్యుః క్రియాయుజః ॥౧౦౯॥ ఉపసర్గేణ ధాత్వర్థో బలాదన్యః ప్రతీయతే । ప్రహారాహారసంహార విహారపరిహారవత్ ॥౧౧౦॥ షత్వణత్వే చ కర్తవ్యే దురో నాస్త్యుపసర్గతా ॥యథా॥ దుః స్థితిః॥ దుర్భవాని ॥ అన్తశ్శబ్దోఽఙ్కిణత్వేషు (ప్రా) ప్నుయాదుపసర్గతామ్ ॥౧౧౧॥ యథా॥ అన్తర్ధా॥ అన్తర్ధిః ॥ అన్తర్భవాణి ॥

అథస్వసఙ్కేతాః ॥ అనుప్రయుక్తయోర్భ్వస్త్యోరామన్తాద్ధాతుతః పరమ్ । పరస్మైపదమేవేతి జ్ఞేయం కర్త్ర్యర్థకే లిటి ॥౧॥ యథా ॥ ఏధాఞ్చభూవ । ఏధామాస ॥ తథా ॥ అనుప్రయోజ్యధాతూనామిహ ద్వయస్య కృఞః పురా ॥ ఉదాహృతేః పరాజ్ఞేయా పీదృజ్నే యమతస్సదా ॥౨॥ యథా॥ అయాంచక్రే ॥ ఇత్యేతానతాలేఖనేన ॥ అయాంబభూవ ॥ అయామాస ॥ ఇత్యాదికమున్నేయమిత్యర్థః ॥ బాలేందుకుటీ

ఽరేఖావికల్పస్యహబోధికా॥యథా॥ధా గతౌ ర్వాణ్ లుటి॥ధావితా
(ధవితా) ॥ నవసంఖ్యాతుపురుషత్రియస్య విబోధనీ ॥3॥యథా ॥సప
ర్ధతే ॥౯॥ ఇతిలేఖనేన ॥ స్పర్ధతే ॥ స్ప న్తె ॥ స్పర్ధసే ॥ స్పర్ధేథే।
స్పర్ధధ్వే । స్పర్ధే॥ స్పర్ధావహే । స్పర్ధామహే । ఇతి నవరూపా
ణ్యున్నేయానీత్యర్థః ॥ ప్రదర్శనమిదమేకస్య రూపస్యానుగమత్వతః॥
అన్యేషామున్నేయభావస్య సూచనాయేతి ధార్యతామ్ ॥౪॥ అద్వ్యేకద్వి
ద్వితీయయోలుట్ప్రథమయోర్లృట్తురీయకః। లోట్పఞ్చమో లఙ్షష్ఠో లిఙ్సప్త
మ ఉదాహృతః ॥౫॥ ఆశీర్లిఙష్టమో లుఙ్నవమో దశమస్తు లృఙ్ ।ఇ
తిసంఖ్యాజ్ఞాతో జ్ఞేయో లకారాదశకో విదైః॥౬॥నవాంకయోః పరాశే
ష రూపాణాంసుగమత్వతః । సూన్నేయత్వం బోధయతి పశేల్లానాం
స్వయాభియా ॥౭॥ యథా ॥౯ అబోధ౯ । ఇతి ॥ నవమ్యాసంఖ్య
యాలస్య రూపైకోక్రీకృతేఽఖిలే । పునరాగలేంమరేఖాతద్విశేష
స్య ప్రదర్శనీ ॥౮॥యథా॥౯ అకారి,౯ । (అకారిషాతామ్) (అకృషా
తామ్) ఉదాహృతౌ మేళయిత్వాన్యస్తాదీనాంపదద్వయే। లలసీహా
ఢ్వేధ్వఇతి ఢ్వంధ్వమిత్యపిలేఖనం ॥ వినా న్యసనం పూర్వత్రితిత్ర
దన్వయసూచనమ్॥౯॥యథా। ౧ శ్రియతి౯ । ౯ ॥౨శ్రియేతే౯ ॥ తే౯॥
3శ్రియితా౯ ॥సి॥సే॥పె। ౪లిలి పె౯।ఢ్వే।ఢ్వే।శ్రియిషీఢ్వ౯ధ్వమ్ ॥
ధ్వమ్ ॥ సేహఇత్యేపనిర్దేశో మధ్యమోత్తమయోర్లుటి । తదాత్మనే
పదిత్వస్య సూచనాయేతి బుధ్యతాం॥౧౦॥ లకారరూపాణిసుఖమున్నే
యాన్యతిదేశతః।నిర్దిశ్య నైకక్రమంహిత్వాగ్రస్థగౌరవజాడ్యయాత్ ॥౧౧॥ఉ
పెక్ష్యరూపాణిసుఖమున్నేయానిక్వచిత్స్వదిత్ । విశేషవమ్యాప్రమే
వలకారేషుప్రదర్శ్యతే ॥౧౨॥ సిజ్ కేతాన స్వదీయాంశ్చ శాస్త్రీయని
యమానిమాన్ । బోద్ధృభిస్సువిబోధానిరూపాణిహాక్రమంవినా॥౧౩
అచాం వర్ణసమామ్నాయే నిర్దేశక్రమగౌరవాత్ । ప్రవృత్తమాత్ర
కావర్ణ క్రమన్యాసేన తుష్యతామ్ ॥౧౪॥ సుబోధాయాదదాదికా

క్షరా స్థైర్యధాత్రీమం॥ స్వాన్త్యైద్వ్యవయవాస్థౌతూన్వ ప్రకీర్ణా
భజ్యతాం నిరూపయిష్యన్నుద్దిష్ట పరిపాటీవిరోధినమ్। అప్యే
వేవ నృపతిం మాగళార్థం నిరూపయే ॥౧౯॥

ఇతిపరిభాషా

తత్రాదౌ భ్వాదౌ పరస్మైపదినః

భూసత్తాయామ్ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ॥౧॥

౧॥లటి	సః-భవతి	తౌ-భవతః	తే-భవన్తి
	త్వమ్-భవసి	యువామ్,భవథః	యూయమ్,భవథ
	అహమ్-భవామి	ఆవామ్ భవావః	వయమ్, భవామః
౨॥లిటి	బభూవ	బభూవతుః	బభూవుః
	బభూవిథ	బభూవథుః	బభూవ
	బభూవ	బభూవివ	బభూవిమ
౩॥లుటి	భవితా	భవితారౌ	భవితారః
	భవితాసి	భవితాస్థః	భవితాస్థ
	భవితాస్మి	భవితాస్వః	భవితాస్మః
౪॥లృటి	భవిష్యతి	భవిష్యతః	భవిష్యన్తి
	భవిష్యసి	భవిష్యథః	భవిష్యథ
	భవిష్యామి	భవిష్యావః	భవిష్యామః
౫॥లోటి	భవతు / భవతాత్	భవతామ్	భవన్తు
	భవ / భవతాత్	భవతమ్	భవత
	భవాని	భవావ	భవామ
౬॥లజి	అభవత్	అభవతామ్	అభవన్
	అభవః	అభవతం	అభవత

	అభవామ	అభవావ	అభవామ
౭। విధిలిఙ్	భవేత్	భవేతామ్	భవేయుః
	భవేః	భవేతమ్	భవేత
	భవేయమ్	భవేవ	భవేమ
౮। ఆశీర్లిఙ్	భూయాత్	భూయాస్తామ్	భూయాసుః
	భూయాః	భూయాస్తం	భూయాస్త
	భూయాసం	భూయాస్వ	భూయాస్మ
౯। లుఙ్	అభూత్	అభూతామ్	అభూవన్
	అభూః	అభూతం	అభూత
	అభూవం	అభూవ	అభూమ
౧౦। లృఙ్	అభవిష్యత్	అభవిష్యతాం	అభవిష్యన్
	అభవిష్యః	అభవిష్యతం	అభవిష్యత
	అభవిష్యం	అభవిష్యావ	అభవిష్యామ

భావే॥ ౧ భూయతే॥ ౨ బభూవే ॥ ౩ భావితా (భవితా) ౪ భావిష్యతే (భవిష్యతే) ౫ భూయతామ్ ॥ ౬ అభూయత ॥ ౭ భూయేత ॥ ౮ భావిషీష్ట (భవిషీష్ట) ౯ అభావి ॥ ౧౦ అభావిష్యత (అభవిష్యత)

అనుపూర్వాద్భవతేఃకర్మణి

అనుభూయతే	అనుభూయేతే	అనుభూయన్తే
అనుభూయసే	అనుభూయేథే	అనుభూయధ్వే
అనుభూయే	అనుభూయావహే	అనుభూయామహే
అనుబభూవే	అనుబభూవాతే	అనుబభూవిరే
అనుబభూవిషే	అనుబభూవాథే	అనుబభూవిఢ్వే / అనుబభూవిధ్వే
అనుబభూవే	అనుబభూవివహే	అనుబభూవిమహే

అనుభావితా	అనుభావితారౌ	అనుభావితారః
అనుభావితాసే	అనుభావితాసాథే	అనుభావితాధ్వే
అనుభావితాహే	అనుభావితాస్వహే	అనుభావితాస్మహే
అనుభవితా	అనుభవితారౌ	అనుభవితారః
అనుభవితాసే	అనుభవితాసాథే	అనుభవితాధ్వే
అనుభవితాహే	అనుభవితాస్వహే	అనుభవితా[illegible]
అనుభావిష్యతే	అనుభావిష్యేతే	అనుభావిష్యన్తే
అనుభావిష్యసే	అనుభావిష్యేథే	అనుభావిష్యధ్వే
అనుభావిష్యే	అనుభావిష్యావహే	అనుభావిష్యామహే
అనుభవిష్యతే	అనుభవిష్యేతే	అనుభవిష్యన్తే
అనుభవిష్యసే	అనుభవిష్యేథే	అనుభవిష్యధ్వే
అనుభవిష్యే	అనుభవిష్యావహే	అనుభవిష్యామహే
అనుభూయతాం	అనుభూయేతాం	అనుభూయన్తాం
అనుభూయస్వ	అనుభూయేథామ్	అనుభూయధ్వం
అనుభూయై	అనుభూయావహై	అనుభూయామహై
అన్వభూయత	అన్వభూయేతాం	అన్వభూయన్త
అన్వభూయథాః	అన్వభూయేథాం	అన్వభూయధ్వం
అన్వభూయే	అన్వభూయావహి	అన్వభూయామహి
అనుభూయేత	అనుభూయేయాతాం	అనుభూయేరన్
అనుభూయేథాః	అనుభూయేయాథాం	అనుభూయేధ్వం
అనుభూయేయ	అనుభూయేవహి	అనుభూయేమహి
అనుభావిషీష్ట	అనుభావిషీయాస్తాం	అనుభావిషీరన్
అనుభావిషీష్ఠాః	అనుభావిషీయాస్థాం	అనుభావిషీఢ్వం } అనుభావిషీధ్వం }
అనుభావిషీయ	అనుభావిషీవహి	అనుభావిషీమహి

పక్షే	అనుభవిషీష్ట	అనుభవిషీయాస్తామ్	అనుభవిషీరన్
	అనుభవిషీష్ఠాః	అనుభవిషీయాస్థాం	అనుభవిషీఢ్వం / అనుభవిషీధ్వం
	అనుభవిషీయ	అనుభవిషీవహి	అనుభవిషీమహి
	అన్వభావి	అన్వభావిషాతాం	అన్వభావిషత
	అన్వభావిష్ఠాః	అన్వభావిషాథాం	అన్వభావిఢ్వం / అన్వభావిధ్వం
	అన్వభావిషి	అన్వభావిష్వహి	అన్వభావిష్మహి
పక్షే	అన్వభావి	అన్వభవిషాతాం	అన్వభవిషత
	అన్వభవిష్ఠాః	అన్వభవిషాథాం	అన్వభవిఢ్వం / అన్వభవిధ్వం
	అన్వభవిషి	అన్వభవిష్వహి	అన్వభవిష్మహి
లుం	అన్వభావిష్యత	అన్వభావిష్యేతాం	అన్వభావిష్యన్త
	అన్వభావిష్యథాః	అన్వభావిష్యేథామ్	అన్వభావిష్యధ్వం
	అన్వభావిష్యే	అన్వభావిష్యావహి	అన్వభావిష్యామహి
పక్షే	అన్వభవిష్యత	అన్వభవిష్యేతాం	అన్వభవిష్యన్త
	అన్వభవిష్యథాః	అన్వభవిష్యేథాం	అన్వభవిష్యధ్వం
	అన్వభవిష్యే	అన్వభవిష్యావహి	అన్వభవిష్యామహి

వ్యతీత్యుపసర్గపూర్వకాద్భవతేః కర్మవ్యతిహారే

కర్తర్యాత్మనేపదమ్.

వ్యతిభవతే	వ్యతిభవేతే	వ్యతిభవన్తే
వ్యతిభవసే	వ్యతిభవేథే	వ్యతిభవధ్వే
వ్యతిభవే	వ్యతిభవావహే	వ్యతిభవామహే
వ్యతిబభూవే	వ్యతిబభూవాతే	వ్యతిబభూవిరే
వ్యతిబభూవిషే	వ్యతిబభూవాథే	వ్యతిబభూవిఢ్వే / వ్యతిబభూవిధ్వే

	వ్యతిబభూవె	వ్యతిబభూవివహే	వ్యతిబభూవిమహే
	వ్యతిభవితా	వ్యతిభవితారౌ	వ్యతిభవితారః
	వ్యతిభవితాసే	వ్యతిభవితాసాథే	వ్యతిభవితాధ్వే
	వ్యతిభవితాహే	వ్యతిభవితాస్వహే	వ్యతిభవితాస్మహే
	వ్యతిభవిష్యతె	వ్యతిభవిష్యేతే	వ్యతిభవిష్యన్తె
	వ్యతిభవిష్యసే	వ్యతిభవిష్యేథె	వ్యతిభవిష్య[illegible]
	వ్యతిభవిష్యె	వ్యతిభవిష్యావహే	వ్యతిభవిష్యా[illegible]
	వ్యతిభవతామ్	వ్యతిభవేతామ్	వ్యతిభవన్తామ్
	వ్యతిభవస్వ	వ్యతిభవేథామ్	వ్యతిభవధ్వమ్
	వ్యతిభవై	వ్యతిభవావహై	వ్యతిభవామహై
	వ్యత్యభవత	వ్యత్యభవేతామ్	వ్యత్యభవన్త
	వ్యత్యభవథాః	వ్యత్యభవేథామ్	వ్యత్యభవధ్వమ్
	వ్యత్యభవే	వ్యత్యభవావహి	వ్యత్యభవామహి
	వ్యతిభవేత	వ్యతిభవేయాతామ్	వ్యతిభవేరన్
	వ్యతిభవేథాః	వ్యతిభవేయాథామ్	వ్యతిభవేధ్వమ్
	వ్యతిభవేయ	వ్యతిభవేవహి	వ్యతిభవేమహి
	వ్యతిభవిషీష్ట	వ్యతిభవిషీయాస్తామ్	వ్యతిభవిషీరన్
	వ్యతిభవిషీష్ఠాః	వ్యతిభవిషీయాస్థామ్	వ్యతిభవిషీఢ్వమ్ / వ్యతిభవిషీధ్వమ్
	వ్యతిభవిషీయ	వ్యతిభవిషీవహి	వ్యతిభవిషీమహి
౯	వ్యత్యభవిష్ట	వ్యత్యభవిషాతామ్	వ్యత్యభవిషత
	వ్యత్యభవిష్ఠాః	వ్యత్యభవిషాథామ్	వ్యత్యభవిఢ్వం(ధ్వం)
	వ్యత్యభవిషి	వ్యత్యభవిష్వహి	వ్యత్యభవిష్మహి
౧౦	వ్యత్యభవిష్యత	వ్యత్యభవిష్యేతామ్	వ్యత్యభవిష్యన్త
	వ్యత్యభవిష్యథాః	వ్యత్యభవిష్యేథామ్	వ్యత్యభవిష్యధ్వం

వ్యభవిష్యే　　వ్యభవిష్యావహి　　వ్యభవిష్యామహి

భవన్తం ప్రేరయతీత్యర్థే భవతేర్ణిచి

ణిచశ్చేతి ఆత్మనేపదపక్షే

భావయతే　　భావయేతే　　భావయన్తే

భావయసే　　భావయేథే　　భావయధ్వే

భావయే　　భావయావహే　　భావయామహే

భావయాఞ్చక్రే　　భావయాఞ్చక్రాతే　　భావయాఞ్చక్రిరే

భావయాఞ్చకృషే　　భావయాఞ్చక్రాథే　　భావయాఞ్చకృఢ్వే

భావయాఞ్చక్రే　　భావయాఞ్చకృవహే　　భావయాఞ్చకృమహే

పక్షే॥ భావయామ్బభూవ। భావయామ్బభూవతుః। భావయామ్బభూవుః

పక్షే॥　భావయామాస　　భావయామాసతుః　　భావయామాసుః

భావయామాసిథ　　భావయామాసథుః　　భావయామాస

భావయామాస　　భావయామాసివ　　భావయామాసిమ

3　భావయితా　　భావయితారౌ　　భావయితారః

భావయితాసే　　భావయితాసాథే　　భావయితాధ్వే

భావయితాహే　　భావయితాస్వహే　　భావయితాస్మహే

భావయిష్యతే　　భావయిష్యేతే　　భావయిష్యన్తే

భావయిష్యసే　　భావయిష్యేథే　　భావయిష్యధ్వే

భావయిష్యే　　భావయిష్యావహే　　భావయిష్యామహే

భావయతామ్　　భావయేతామ్　　భావయన్తామ్

భావయస్వ　　భావయేథామ్　　భావయధ్వమ్

భావయై　　భావయావహై　　భావయామహై

అభావయత　　అభావయేతామ్　　అభావయన్త

అభావయథాః　　అభావయేథామ్　　అభావయధ్వమ్

అభావయే　　అభావయావహి　　అభావయామహి

	భావయేయాతాం	భావయేరన్
భావయేథాః	భావయేయాథాం	భావయేధ్వం
భావయేయ	భావయేవహి	భావయేమహి
భావయిషీష్ట	భావయిషీయాస్తాం	భావయిషీరన్
భావయిషీష్ఠాః	భావయిషీయాస్థాం	భావయిషీధ్వం (౯౯)
భావయిషీయ	భావయిషీవహి	భావయిషీ...
అబీభవత	అబీభవేతాం	అబీభవన్త
అబీభవథాః	అబీభవేథాం	అబీభవధ్వం
అబీభవే	అబీభవావహి	అబీభవామహి
అభావయిష్యత	అభావయిష్యేతామ్	అభావయిష్యన్త
అభావయిష్యథాః	అభావయిష్యేథాం	అభావయిష్యధ్వం
అభావయిష్యే	అభావయిష్యావహి	అభావయిష్యామహి

వర్గాసే, పదపక్షే.

భావయతి	భావయతః	భావయన్తి॥౯॥
భావయాఞ్చకార	భావయాఞ్చక్రతుః	భావయాఞ్చక్రుః
భావయాఞ్చకర్థ	భావయాఞ్చక్రథుః	భావయాఞ్చక్ర
భావయాఞ్చకార / భావయాఞ్చకర	భావయాఞ్చకృవ	భావయాఞ్చకృమ

వక్షే॥ భావయామ్బభూవ। భావయామ్బభూవతుః। భావయామ్బభూవుః

వక్షే॥ భావయామాస భావయామాసతుః భావయామాసుః॥౯।

భావయితా	భావయితారౌ	భావయితారః
భావయితాసి	భావయితాస్థః	భావయితాస్థ
భావయితాస్మి	భావయితాస్వః	భావయితాస్మః
భావయిష్యతి	భావయిష్యతః	భావయిష్యన్తి॥౯

భావయతు } భావయతాం భావయన్తు॥
భావయతాత్ }

అభావయతాం అభావయన్॥

భావయేత్ భావయేతాం భావయేయుః॥

భావ్యాత్ భావ్యాస్తాం భావ్యాసుః

భావ్యాః భావ్యాస్తం భావ్యాస్త

భావ్యాసమ్ భావ్యాస్వ భావ్యాస్మ

అబీభవత్ అబీభవతాం అబీభవన్

అబీభవః అబీభవతం అబీభవత

అబీభవం అబీభవావ అబీభవామ

౧౦ అభావయిష్యత్ అభావయిష్యతాం అభావయిష్యన్

ణ్యన్తాత్కర్మణి

౧ భావ్యతే భావ్యేతే భావ్యన్తే॥

౨ భావయాఞ్చక్రే భావయాఞ్చక్రాతే భావయాఞ్చక్రిరే॥

భావయాంబభూవే। భావయాంబభూవాతే। భావయాంబభూవిరే

భావయామాసే భావయామాసాతే భావయామాసిరే

భావయామాసిషే భావయామాసాథే భావయామాసిధ్వే

భావయామాసే భావయామాసివహే భావయామాసిమహే

భావయితా భావయితారౌ భావయితారః

భావయితాసే భావయితాసాథే భావయితాధ్వే

భావయితాహే భావయితాస్వహే భావయితాస్మహే

వ॥ భావితా భావితారౌ భావితారః

భావితాసే భావితాసాథే

భావితాహే భావితాస్వహే భావితాస్మహే

భావయిష్యతే భావయిష్యేతే భావయిష్యన్తే॥

భావ్యభావయ్యకాశకాయాం భాధాతుః

పక్షే॥ భావయిష్యతే భావిష్యేతే భావిష్యన్తే॥

౫ భావ్యతామ్ భావ్యేతామ్ భావ్యన్తామ్॥

౬ అభావ్యత అభావ్యేతామ్ అభావ్యన్త॥

౭ భావ్యేత భావ్యేయాతామ్ భావ్యేరన్॥

౮ భావయిషీష్ట। భావయిషీయాస్తామ్। భావయిషీరన్॥ (ధ్వం। ధ్వమ్)

పక్షే॥ భావిషీష్ట భావిషీయాస్తామ్ భావిషీరన్॥ (ధ్వమ్। ధ్వమ్)

౯ అభావి అభావిషాతామ్ అభావిషత

అభావిష్ఠాః అభావిషాథామ్ అభావిఢ్వం (ధ్వమ్)

అభావిషి అభావిష్వహి అభావిష్మహి

పక్షే॥ అభావి అభావయిషాతామ్ అభావయిషత

అభావయిష్ఠాః అభావయిషాథామ్ అభావయిఢ్వం (ధ్వమ్)

అభావయిషి అభావయిష్వహి అభావయిష్మహి

౧౦ అభావిష్యత అభావిష్యేతామ్ అభావిష్యన్త॥

పక్షే అభావయిష్యత అభావయిష్యేతామ్ అభావయిష్యన్త॥

అనుభావ్యతే సుఖం దేవదత్తేనేయజ్ఞదత్తేనేత్యత్రకర్తృవ్యాపారస్యావివక్షాయాం॥ అనుభావయతే సుఖం దేవదత్తస్స్వయమేవ॥ యక్చిణోః ప్రతిషేధే హేతుమణ్ణిశ్రిబ్రూఞాముపసంఖ్యానమితి। యక్చిణోః ప్రతిషేధాచ్ఛప్చజౌ। అన్వభీభవత సుఖం దేవదత్తః॥ శేషం న్యాస్త్మనేపదవత్

భవితుమిచ్ఛతీత్యర్థే—భవతేస్సని

౧ బుభూషతి బుభూషతః బుభూషన్తి॥

౨ బుభూషాఞ్చకార బుభూషాఞ్చక్రతుః బుభూషాఞ్చక్రుః॥

పక్షే బుభూషాంబభూవ॥ బుభూషామాస॥

౩ బుభూషితా బుభూషితారౌ బుభూషితారః॥

౪ బుభూషిష్యతి బుభూషిష్యతః బుభూషిష్యన్తి॥

ధాతుయాపవ్రాశికాయాం భూతాతుః.

బుభూషతు } బుభూషతాత్ }	బుభూషతామ్	బుభూషన్తు॥
అబుభూషత్	అబుభూషతామ్	అబుభూషన్
బుభూషేత్	బుభూషేతామ్	బుభూషేయుః॥
బుభూష్యాత్	బుభూష్యాస్తాం	బుభూష్యాసుః॥
అబుభూషీత్	అబుభూషిష్టాం	అబుభూషిషుః
అబుభూషీః	అబుభూషిష్టం	అబుభూషిష్ట
అబుభూషిషం	అబుభూషిష్వ	అబుభూషిష్మ

౧౦ అబుభూషిష్యత్ అబుభూషిష్యతాం అబుభూషిష్యన్॥

పునః పునరతిశయేన వా భవతీత్యర్థే — భవతేర్యఙ్

౧	బోభూయతె	బోభూయేతె	బోభూయన్తే॥

౨ బోభూయాఞ్చక్రే। బోభూయాఞ్చక్రాతె। బోభూయాఞ్చక్రిరే॥

పక్షే॥ బోభూయాంబభూవ॥ బోభూయామాస॥

౩ బోభూయితా బోభూయితారౌ, బోభూయితారః॥ (సే(వే

౪	బోభూయిష్యతె	బోభూయిష్యేతె	బోభూయిష్యన్తే॥
౫	బోభూయతాం	బోభూయేతాం	బోభూయన్తాం
౬	అబోభూయత	అబోభూయేతాం	అబోభూయన్త॥
౭	బోభూయేత	బోభూయేయాతాం	బోభూయేరన్॥

౮ బోభూయిషీష్ట। బోభూయిషీయాస్తాం। బోభూయిషీరన్॥ (ధ్వం ధ్వం)

౯ అబోభూయిష్ట అబోభూయిషాతాం అబోభూయిషత॥ (ఢ్వం। ధ్వం)

౧౦ అబోభూయిష్యత। అబోభూయిష్యేతాం। అబోభూయిష్యన్త॥

యఙ్లుకి.

బోభవీతి } బోభోతి }	బోభూతః	బోభువతి

[illegible]

బోభవీషి } బోభోషి }		బోభూథ
బోభవీమి } బోభోమి }	బోభూవః	బోభూమః
బోభవాఞ్చకార	బోభవాఞ్చక్రతుః	బోభవాఞ్చక్రుః ॥
బోభవాంబభూవ	బోభవాంబభూవతుః	బోభవాంబభూవుః
బోభవామాస	బోభవామాసతుః	బోభవామాసుః ॥
బోభవితా	బోభవితారౌ	బోభవితారః ॥
బోభవిష్యతి	బోభవిష్యతః	బోభవిష్యన్తి
బోభవీతు } బోభోతు } బోభూతాత్ }	బోభూతాం	బోభువతు
బోభూహి } బోభూతాత్ }	బోభూతం	బోభూత
బోభవాని	బోభవావ	బోభవామ
అబోభవీత్ } అబోభోత్ }	అబోభూతాం	అబోభవుః
అబోభవీః } అబోభోః }	అబోభూతం	అబోభూత
అబోభవం	అబోభూవ	అబోభూమ
బోభూయాత్	బోభూయాతాం	బోభూయాసుః ॥
బోభూయాత్	బోభూయాస్తాం	బోభూయాసుః ॥
అబోభూవీత్ } అబోభోత్ }	అబోభూతాం	అబోభూవుః

అబోభూహి } అబోభూః } అబోభూతం అబోభూత

అబోభూనం అబోభూవ అబోభూమ

...ం అబోభవిష్యత్ అబోభవిష్యతాం అబోభవిష్యన్

అథకృత్ప్రత్యయాః

కృత్ప్రత్యయప్రదర్శనాస్థలే కేవలధాతుబోధనే ప్రథమాఙ్కః। ణ్యం తబోధనే ద్వితీయాఙ్కః। సన్నన్తబోధనే తృతీయాఙ్కః। యఙన్త బోధనే చతుర్థాఙ్కః। యఙ్లుగన్తబోధనే పఞ్చమాఙ్కశ్చ విన్యస్యతే

౧। కేవలధాతోః। భవితవ్యం॥ భవనీయం॥ భవ్యం వా త్వయా॥ తవ్యత్త వ్యానీయర ఇతి తవ్యానీయౌ॥ వాసరూపవిధినా ఉవోర్యదితి యత్॥ భావేఔత్సర్గికమేకవచనం క్లీబత్వం చ॥ భవతీతి భవ్యః॥ భవ్యగేయ నేన వా॥ భవ్యగేయేత్యాదినా కర్తరి వా యత్ప్రత్యయః। భూతమ్ భ వేన॥ భూతవాన్ఘటః॥ నిష్ఠేతి క్తక్తవతూ। తత్ర తయోరేవేతి నియ యమాద్భావే క్తః॥ కర్తరికృదితి కర్తరి క్తవతుః॥ భూతఇత్యధికారా ద్భూతే॥ ఇదమేషాం భూతం॥ క్తోఽధికరణేచేత్యాదినా ధ్రౌవ్యార్థ కత్వాదధికరణే భూతే క్తః॥ నలోకేత్యస్యాపవాదేనాధికరణవాచిన శ్చేత్యనేన షష్ఠీ॥ ప్రభూతః ప్రభూతవాన్వా దేవదత్తః॥ భవితుముప క్రాన్తవానిత్యర్థః॥ ఆదికర్మణి నిష్ఠా వక్తవ్యేతి ఆదిక్రియాయాం నిష్ఠా॥ ఆదికర్మణి క్తః కర్తరి చేత్యాది కర్మణి కర్తరి క్తః॥ సంభూ తో ఘటః॥ అకర్మకత్వాద్గత్యర్థాకర్మకేత్యాదినా కర్తరి క్తః భవన్॥ లటశ్శతృశానచావితి వర్తమానే లటస్థానే శతా॥ భవన్తీ॥ స్త్రియాముగితశ్చేతి ఙీప్॥ భవిష్యన్॥ లృటస్సద్వేతి లృటస్స్థానే శతా॥ భవిష్యతీ॥ భవిష్యన్తీ॥ ఆచ్ఛీనద్యోర్నుమితి నుమ్వా॥ వ్యతిభవ మానః॥ అన్యోన్యోచితభవనాశ్రయ ఇత్యర్థః॥ కర్మవ్యతిహారే వర్త మానే లటః స్థానే కర్తరి కర్మవ్యతీహార ఇత్యాత్మనేపదసంజ్ఞకశ్శానచ్॥ వ్యతిభవిష్యమాణః॥ భవిష్యతి లృటః స్థానే శానచ్॥ ప్రతిభూర్గ్రామి

తుంయతతే । ప్రతిభూర్భావితుం శక్నోతీత్యాది ॥ తుమున్ణ్వులౌక్రి
యాయాంక్రియార్థాయామిత్యాదినా । శకధృషేత్యాదినా చతుమున్ । భూతమ్ । భవ
నమ్ । నపుంసకే భావే క్తః ల్యుట్చేతి క్లీబత్వవిశిష్టేభావే కాలసామా
న్యే క్తల్యుటౌ ॥ శ్ర్యుకః కితీతీడ్నిషేధః ॥ అస్యకాలసామాన్య విష
యత్వాన్ముఖ్యత్క్తేన సబాధః ॥ యోర్వరనాకావితి ల్యుటోఽనస్యానా
దేశః ॥ భవత్యనేనాత్రేతివా భవనమ్ । కరణాధికరణయోశ్చేతి ల్యుట్
భవతీతి భవనః బాహుళకాత్కర్తరి ల్యుట్ ॥ భావే ల్యుడన్తస్యైక
వత్వనియమాదస్య విశేష్యనిఘ్నతా ॥ పరాభూయతేఽనయేతి పరాభ
వనీ ॥ రిపూణాం పరాభవనీ రిపుపరాభవనీ వృకోదరస్య గదా । నభా
భూపూకమీత్యాదినా ణత్వనిషేధః । భవత్యస్యామితి భవనీ ॥ శుభస్య
భవనీ శుభభవనీ సుముహూర్తయాత్రా ॥ ప్రతిభూర్భూత్వాఖలు
ప్రతిభూర్భూత్వాఽలమ్ ॥ అలంఖల్వోరితి క్త్వా ॥ ప్రతిభూర్భూత్వా
వ్యవహరతి ॥ సమానకర్తృకయోః పూర్వకాల ఇతి క్త్వా ॥ సంభూయ ।
పరిభూయేత్యాది ॥ సమాసేఽనఞ్ పూర్వే ఇత్యాదినా క్త్వో ల్యప్ ॥ ఆ
ఢ్యోభావంభావంమాద్యతి ॥ భూత్వాభూత్వా ॥ ఆభీక్ష్ణ్యే ణముల్ చే
తి ణముల్ క్త్వాచ ॥ క్రియాసమభిహారే ద్వేవాచ్యేఇతి ణములన్తస్య
క్త్వాన్తస్యచ ద్విర్భావః ॥—॥ ణ్యన్తాత్ ॥ భావయితవ్యః । భావ
నీయః । కర్మణి తవ్యానీయరౌ । భావ్యః । ణ్యన్తాదచో యదితి యత్
భావితః । భావితవాన్ । భావయన్ । భావయన్తీ । భావయమానః
భావయిష్యన్ । భావయిష్యతీ । భావయిష్యన్తీ । భావయిష్యమాణః
భావయితుమ్ । భావితమ్ । పరిభావితమ్ । భావనమ్ । పరిభావనమ్ ।
భావయిత్వా । పరిభావ్య । భావంభావమ్ । భావయిత్వాభావయిత్వా
॥3॥ సన్నన్తాత్ ॥ బుభూషితవ్యమ్ । బుభూషణీయమ్ । బుభూష్యమ్
అచో యదితి యత్ । బుభూషితః । బుభూషితవాన్ । బుభూషన్ । బు
భూషన్తీ । వ్యతిబుభూషమాణః । బుభూషిష్యన్ । బుభూషిష్యతీ ।

బుభూషిష్యన్తి । వ్యతిబుభూషిష్యమాణః । బుభూషితుమ్ । బుభూ
షితమ్ । బుభూషణమ్ । బుభూషిత్వా । పరాబుభూష్య । బుభూ
షంబుభూషమ్ । బుభూషిత్వా ॥ ౭ ॥ యఙన్తాత్ ॥ బోభూయితవ్యమ్
బోభూయనీయమ్ । బోభూయ్యం । అచో యదితి యత్ । బో
భూయితం । బోభూయితవాన్ । బోభూయమానః । బోభూ
యిష్యమాణః । బోభూయితుమ్ । బోభూయితమ్ । బోభూయ
నమ్ । బోభూయిత్వా । పరిబోభూయ్య । బోభూయంబోభూయమ్
బోభూయిత్వా, బోభూయిత్వా ॥౯॥ యఙ్లుగన్తాత్ ॥ బోభవితవ్యం
బోభవనీయమ్ । బోభవ్యమ్ । బోభూవితః । బోభూవితవాన్ । ఏకా
జ్గ్రహణోక్తత్వాన్నేడ్నిషేధః । బోభూనద్వా ప్రిష్టాణా । నాభ్యస్తా
చ్ఛతురితి నుమ్నిషేధః । బోభువతా । బోభువతః । బోభువతి । బో
భవిష్యన్ । బోభవిష్యతీ । బోభవిష్యన్తి । బోభవితుమ్ । బోభూ
వితమ్ । బోభవనమ్ । బోభవిత్వా । పరిబోభూయ । బోభావం
బోభావమ్ । బోభవిత్వా బోభవిత్వా ॥

ఘ్రా—గన్ధోపాదానే । సక । అనిట్ । పర ॥

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా జిఘ్రాదేశః ॥ ౧ ॥ జిఘ్రతి । జిఘ్రతః । జి
ఘ్రన్తి ॥౯॥౨ జఘ్రౌ । జఘ్రతుః । జఘ్రుః । జఘ్రిథ (జఘ్రాథ)
అజన్తత్వాత్థలి వేట్ । జఘ్రథుః । జఘ్ర । జఘ్రౌ । జఘ్రివ । జ
ఘ్రిమ । క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ ॥౩ ఘ్రాతా । ఘ్రాతారౌ ।
ఘ్రాతారః ॥౯॥సి॥౪। ఘ్రాస్యతి । ఘ్రాస్యతః । ఘ్రాస్యన్తి ॥౯॥౫॥జి
ఘ్రతు (జిఘ్రతాత్) జిఘ్రతామ్ । జిఘ్రన్తు ॥౯॥౬ అజిఘ్రత్ । అజి
ఘ్రతామ్ । అజిఘ్రన్ ॥౯॥౭॥ జిఘ్రేత్ । జిఘ్రేతామ్ । జిఘ్రేయుః ।
౯॥ ౮ వాన్యస్యసంయోగాదేరితి ఏత్వంవా ॥ ఘ్రాయాత్ । ఘ్రాయా
స్తామ్ ఘ్రాయాసుః ॥౯॥ పక్షే—(ఘ్రేయాత్ । ఘ్రేయాస్తామ్ । ఘ్రే
యాసుః ౯) ౯ విభాషాఘ్రాధేటితి సిచో లుగ్వా ॥ అఘ్రాత్ । అ

ఘ్రాతామ్ । అఘ్రుః । అఘ్రాః । అఘ్రాతం । అఘ్రాత । అఘ్రాం. ఘ్రావ । అఘ్రామ । లుగభావ । యమరమనమాతాం సక్చ అఘ్రాసీత్ । ఘ్రాసిష్టాం । అఘ్రాసిషుః । అఘ్రాసీః । అఘ్రాసిష్టం । అఘ్రాసిష్ట । అఘ్రాసిషం । అఘ్రాసిష్వ । అఘ్రాసిష్మ ॥౧౦ అఘ్రాస్యత్ । అఘ్రాస్యతాం । అఘ్రాస్యన్ ॥౯॥ కర్మవ్యతీహారే । ౧ ॥ వ్యతిజిఘ్రతే,౯॥ అవ్యతిజఘ్రే ॥౯ ॥(వ్యతిజఘ్రిషే । వ్యతిజఘ్రిధ్వే (ఢ్వే) వ్యతిజఘ్రివహే । వ్యతిజఘ్రిమహే) 3 వ్యతిఘ్రాతా ॥౯॥(సే।హే) ౪ వ్యతిఘ్రాస్యతే ॥౯॥ వ్యతిజిఘ్రతామ్ ॥౯॥౬ వ్యత్యజిఘ్రత ॥౯॥ వ్యతిజిఘ్రేత ॥౯॥ వ్యతిఘ్రాసీష్ట । వ్యతిఘ్రాసీయాస్తామ్। వ్యతిఘ్రాసీరన్ । వ్యతిఘ్రాసీష్ఠాః । వ్యతిఘ్రాసీయాస్థాం । వ్యతిఘ్రాసీధ్వం। వ్యతిఘ్రాసీయ । వ్యతిఘ్రాసీవహి । వ్యతిఘ్రాసీమహి ॥౯॥ వ్యత్యఘ్రాస్త । వ్యత్యఘ్రాసాతాం । వ్యత్యఘ్రాసత । వ్యత్యఘ్రాస్థాః। వ్యత్యఘ్రాసాథాం । వ్యత్యఘ్రాధ్వం । వ్యత్యఘ్రాసి। వ్యత్యఘ్రాస్వహి । వ్యత్యఘ్రాస్మహి ॥౧౦ వ్యత్యఘ్రాస్యత । వ్యత్యఘ్రాస్యేతాం । వ్యత్యఘ్రాస్యన్త ॥౯॥ కర్మణి ॥౧॥ ఘ్రాయతే ॥౯॥ ౨॥జఘ్రే॥౯॥ వ్యతిజఘ్రేఇత్యాదివత్ ॥ 3 ఘ్రాతా । వ్యతిఘ్రాతేత్యాదివత్ ॥౯॥ పక్షే (ఘ్రాయితా ౯॥సే।హే) ౪ ఘ్రాయిష్యతే ॥౯॥(ఘ్రాస్యతే॥ ౯) ఘ్రాయతాం ॥ ౯ ॥౬ అఘ్రాయత ॥౯॥ ౭ ఘ్రాయేత । ఘ్రాయేయాతాం । ఘ్రాయేరన్ ॥౯॥ ౮ఘ్రాయిషీష్ట । ఘ్రాయిషీయాస్తాం ఘ్రాయిషీరన్ ॥౯॥ ధ్వమ్ ॥ ఢ్వమ్॥ (ఘ్రాసీష్ట। ఘ్రాసీయాస్తామ్ ।) ఘ్రాసీరన్ ॥౯॥ధ్వమ్॥౯॥ అఘ్రాయి । అఘ్రాయిషాతామ్ । అఘ్రాయిషత ॥౯॥ (ఢ్వమ్।ధ్వమ్ ॥) (అఘ్రాసాతామ్ । అఘ్రాసత ॥౯)౧౦ అఘ్రాయిష్యత ॥౯॥ (అఘ్రాస్యత ౯) ణ్యన్తాత్ ఘ్రాపయతి-౯ (తే-౯)॥ ౨॥ఘ్రాపయాఞ్చకార౯॥(చక్రే,-౯)(బభూవ,౯)ఆస-౯।3 ఘ్రాపయితా ॥౯॥(సి)సి)హే) ఘ్రాపయిష్యతి ॥౯॥(తే,౯)౫ ఘ్రా-

వయకు॥౯॥(తాల్)తామ్-౯) ౬అఘూర్ణపయ ౯॥ (త్,౯) ౭ ఘూర్ణ
యేక్ ॥౯॥ (త్-౯) ౮ ఘూర్ణప్యాల్ ॥౯॥ (ఘూర్ణపయిషీ ॥౯॥(ధ్వమ్
ధ్వమ్ ౯ ౯ జిఘ్రతేర్వేతిచజ్బరిణౌపధాయాఇత్వంవా । అజిఘ్రిప
త్ । అజిఘ్రిపతామ్ । అజిఘ్రిపన్ ॥౯॥ (అజిఘ్రిపత । అజిఘ్రిపే
తామ్ । అజిఘ్రిపన్త-౯) (అజిఘ్రుపత్ । అజిఘ్రుపతామ్ । అజిఘ్రు
పన్,౯) (అజిఘ్రుపత । అజిఘ్రుపేతామ్ । అజిఘ్రుపన్త-౯) ౧౦ అ
ఘూర్ణపయిష్యత్ ॥౯॥(త్,౯) కర్మణి ॥ ౧ఘూర్ణ్యతే ॥౯॥౨॥ ఘూర్ణ
యాంచక్రే ॥౯॥(బభూవే-౯)(ఆసే,౯)౩ఘూర్ణపయితా (సే। వే। ౯)
(ఘూర్ణపితా-౯) (సే। వే-) ౪ ఘూర్ణపయిష్యతే ॥౯॥ (ఘూర్ణపిష్య
తే-౯)౫ఘూర్ణ్యతామ్-౯ ॥ ౬ అఘూర్ణ్యత ॥౯॥౭ఘూర్ణ్యేత॥౯ ౮
ఘూర్ణపయిషీష్ట ॥౯॥ (ధ్వమ్। ఢ్వమ్)(ఘూర్ణపిషీష్ట ॥౯॥ (ఢ్వమ్)౯అఘూర్ణ
పి॥౯॥(అఘూర్ణపిషాతామ్। ధ్వమ్ ఢ్వమ్) (అఘూర్ణపయిషాతామ్। ధ్వమ్
ఢ్వమ్) ౧౦ అఘూర్ణపయిష్యత॥౯॥ (అఘూర్ణపిష్యత ౯)అఘూర్ణ్యత-
హరిఘూర్ణపతి దేవదత్తోనేత్యత్ర కర్తృవ్యాపారస్యావివక్షాయామ్ ।అ
ఘూర్ణపయిలేహరిఘూర్ణపం స్వయమేవ ॥ అజిఘ్రుపత- అజిఘ్రుపతవా
హరిఘూర్ణపం స్వయమేవ। యక్చిణోఃప్రతి షేధే హేతుమణ్ణిశ్రిబ్రూఞా
దినాయక్చిణోః ప్రతిషేధాచ్ఛప్చజౌ ॥ శేషాత్కర్తరిపరస్మైపదసల్ ॥స
న్నాస్తాత్ ॥౧॥జిఘూర్ణసతి,౯॥౨॥జిఘూర్ణసాంచకార-౯॥ బభూవ-౯ ॥ ఆ
స-౯॥౩జిఘూర్ణసితా-౯॥౪జిఘూర్ణసిష్యతి-౯॥౫-జిఘూర్ణసతు-౯॥ (తాత్)
౬అజిఘూర్ణసత్,౯॥౭జిఘూర్ణసేత్॥౯॥౮జిఘూర్ణస్యాత్॥ఘ్రూస్యాస్తాం౯
౯అజిఘూర్ణసీత్ । అజిఘూర్ణసిష్టామ్-౯॥౧౦అజిఘూర్ణసిష్యత్ ౯ ॥ క్రి
యామఖంజిఘూర్ణసతి దేవదత్తఇత్యత్ర కర్తృవ్యాపారస్య వివక్షా
యాం జిఘూర్ణసతే క్రియామఖంస్వయమేవ । భూషాకర్మకిరాదిస
నాఞ్చాన్యత్రాత్మనేపదాదితి యక్చిణ్చిణ్వదిటాం ప్రతిషేధా దా
త్మనేపదమ్ ॥౧జిఘూర్ణసాంచక్రే౯॥ (బభూవే-౯ ॥ ఆసే-౯) ౩ జి

ఘ్రాసితా-ఆ (సే॥వే॥) ౪ జిఘ్రాసిష్యతే ఆ॥౫జిఘ్రాసతామ్-ఆ॥ ౬ అ
ఘ్రాసత-ఆ॥౭ జిఘ్రాసేత॥ఆ॥ ౮జిఘ్రాసిషీష్ట-ఆ। (ధ్వమ్)ఆ అజిఘ్రా
సిష్ట॥ఆ॥(ధ్వమ్)ఢ్వమ్)౧౦ అజిఘ్రాసిష్యత;ఆ॥యఙి॥ ఈఘ్రాధ్మోరితీ
త్త్వమ్॥౧ జేఘ్రీయతే-ఆ॥౨జేఘ్రీయాఞ్చక్రే,ఆ॥౩జేఘ్రీయితా॥ఆ
౪ జేఘ్రీయిష్యతే-ఆ॥౫॥జేఘ్రీయతామ్ ఆ॥౬ అజేఘ్రీయత-ఆ॥౭
ఘ్రీయేత-ఆ॥ ౮జేఘ్రీయిషీష్ట-ఆ॥(ధ్వమ్। ఢ్వమ్)ఆ అజేఘ్రీయిష్ట,
(ధ్వమ్।ఢ్వమ్)౧౦-అజేఘ్రీయిష్యత-ఆ॥——॥యఙ్లుకి॥జాఘ్రేతి (జాఘ్రా
తి) జాఘ్రీతః। జాఘ్రతీత్యాది॥ ౧ ఘ్రాతవ్యః। ఘ్రాణీయః॥ ఘ్రే
యః। అచో యదితియతి ఈద్యతీత్త్వం॥ఘ్రాణః। ఘ్రాతః। ఘ్రాణ
వాన్। ఘ్రాతవాన్।సుదవిదో ద్వత్రా ఘ్రాహిభ్యోఽన్యతరస్యామితి
నిష్ఠాతస్యనో వా॥ జిఘ్రన్। జిఘ్రన్తీ। వ్యతిజిఘ్రమాణః। ఘ్రాస్యన్।
వ్యతిఘ్రాస్యమానః।ఘ్రాస్యన్తీ। ఘ్రాతుం। ఘ్రాతం। ఘ్రాణం॥ క్త
స్యనత్వేల్యుటిచతుల్యం రూపం॥ ఘ్రాత్వా। ఆఘ్రాయ। ఘ్రా
యం ఘ్రాయం। ఘ్రాత్వాఘ్రాత్వా॥౨। ఘ్రాపయితవ్యః। ఘ్రాపణీ
యః। ఘ్రాప్యః। ఘ్రాపితః। ఘ్రాపితవాన్। ఘ్రాపయన్। ఘ్రా
పయమాణః। ఘ్రాపయన్తీ। ఘ్రాపయిష్యన్। ఘ్రాపయిష్యమా
ణః। ఘ్రాపయిష్యతీ। ఘ్రాపయిష్యన్తీ। ఘ్రాపయితుం। ఘ్రాపి
తం। ఘ్రాపణం। ఘ్రాపయిత్వా। ఆఘ్రాప్య। ఘ్రాపం ఘ్రాపం।
ఘ్రాపయిత్వా ఘ్రాపయిత్వా॥ ౩జిఘ్రాసితవ్యః। జిఘ్రాసనీయః। జి
ఘ్రాస్యః॥ జిఘ్రాసితః। జిఘ్రాసితవాన్। జిఘ్రాసన్। జిఘ్రాసన్తీ
జిఘ్రాసిష్యన్। జిఘ్రాసిష్యతీ। జిఘ్రాసిష్యన్తీ। జిఘ్రాసితుం।
జిఘ్రాసితం। జిఘ్రాసనం। జిఘ్రాసిత్వా। ఆజిఘ్రాస్య। జిఘ్రాసం
జిఘ్రాసం। జిఘ్రాసిత్వా జిఘ్రాసిత్వా॥ ౪జేఘ్రీయితవ్యః। జేఘ్రీయ
ణీయః। జేఘ్రీయ్యః। జేఘ్రీయితః। జేఘ్రీయితవాన్। జేఘ్రీయమా
ణః। జేఘ్రీయిష్యమాణః। జేఘ్రీయితుం। జేఘ్రీయితం। జేఘ్రీయణం

జేఘ్రీయిత్వా । ఆజేఘ్రీయ్య । జేఘ్రీయం ఘ్రీయం । జేఘ్రీయిత్వా జేఘ్రీయిత్వా ॥—॥ ౫-జాఘ్రితవ్యః । ఘ్రాజిఘ్రపః ణో ఘ్రాయాఇష్ణి ఘ్రా ప్రవృత్తిరిట్ ॥ అతో లోపఇతి పేత్యాకారలోపః । జాఘ్రాణీయః జాఘ్రియః । జాఘ్రితః । జాఘ్రితవాన్ । జఘ్రాత్ । జాఘ్రాతా । జాఘ్రాతః । జాఘ్రాతి । జాఘ్రిష్యన్ । జాఘ్రిష్యతి । జాఘ్రిష్యన్తీ జాఘ్రితుం । జాఘ్రితం । జాఘ్రాణం । జాఘ్రిత్వా । ఆజాఘ్రాయ । జాఘ్రాయంజాఘ్రాయం । జాఘ్రిత్వా జాఘ్రిత్వా ॥—॥

దాణ్-దానే-నక-అని-పర-పాఘ్రాధ్మేత్యాదినాశకారాదా ప్రత్యయేపరే యచ్ఛాదేశః ॥ ౧ యచ్ఛతి-౯ ॥ ౧ ప్రణియచ్ఛతి-౯ ॥ నేగద ఇత్యాదినా ఉపసర్గస్థాన్నిమిత్తాత్పరస్య నేర్ణస్యణత్వం ॥ ౨దదౌ దదతుః । దదుః । దదిథ । (దదాథ) దదథుః ॥ దద । దదౌ । దదివ । దదిమ ॥ ౩దాతా ౯ ॥ (సే) ౪దాస్యతి-౯ ॥ ౫ యచ్ఛతు । (తాత్) ౯ ౬। అయచ్ఛత్-౯ ॥ ౭ యచ్ఛేత్-౯ ॥ ౮దేయాత్ । దేయాస్తాం । దేయాసుః ౯ ॥ ఏర్లిఙీత్యేత్వం-౯ ॥ అదాత్ । అదాతాం । అదుః-౯ గాతిస్థాఘుపాభూభ్యః సిచః పరస్మైపదేష్వితి సిచోలుక్ ।౧౦-అదాస్యత్ ౯ ॥ కర్మవ్యతిహారే ౧ వ్యతియచ్ఛతే ౯ ॥ ౨వ్యతిదదే ॥ వ్యతిదదాతే । వ్యతిదదిరే । వ్యతిదదిషే । వ్యతిదదాథే । వ్యతిదదిధ్వే । వ్యతిదదే । వ్యతిదదివహే । వ్యతిదదిమహే । ౩ వ్యతిదాతా-౯ (సే హే) ౪ వ్యతిదాస్యతే ౯ ॥ ౫ వ్యతియచ్ఛతాం ౯ ॥ ౬వ్యత్యయచ్ఛత ౯ ॥ ౭వ్యతియచ్ఛేత,౯ ॥ ౮ వ్యతిదాసీష్ట ౯ ॥ (ధ్వం) ౯ వ్యత్యదిత స్థాఘ్వోరిచ్చేతి త్తఙ్కిత్త్వే । వ్యత్యదిషాతాం । వ్యత్యదిషత । వ్యత్యదిథాః । వ్యత్యదిషాథాం । వ్యత్యదిఢ్వం (ధ్వం) । వ్యత్యదిషి । వ్యత్యదిష్వహి । వ్యత్యదిష్మహి । సమ్మాపద్వాదస్థాద్దాణశ్చసాచేచ్చతుర్థ్యర్థ ఇత్యాత్మనేపదం । అశిష్టవ్యవహారే దాణః ప్రయోగే చతుర్థ్యర్థే తృతీయేతి తృతీయా । దాస్యాసంయచ్ఛతేకాముకః-౯ ॥ ౧ ॥ నన్దదే-

సందధిషె । సందదిష్వ । సందదివహే । సందదిమహే ॥౩ సందా ఽ॥(సే।హే) ౪ సందాస్యతె ఽ ॥౫ సంయచ్ఛతాం ఽ॥ ౬ సమ చ్ఛత।ఽ॥౭ సంయచ్ఛేత।ఽ॥౮ సందాసీష్ట।ఽ॥(ధ్వం)ఽ సమదిత।సమ షాతాం ॥ సమదిషత । సమదిథాః । సమదిషాథాం । సమదిఢ్వం ॥ ధ్వం) సమదిషి । సమదిష్వహి। సమదిష్మహి॥౧౦ సమదాస్యత।ఽ॥ ధర్మ్యే తు భార్యాయై సంయచ్ఛతీతి పరస్మై పదమేవ । కర్మ ణ్యభిప్రైతీతి సంప్రదానత్వాచ్చతుర్థీ ॥ లిడాదిరూపాణి ప్రా గ్వత్ ॥ తిలెభ్యః ప్రతియచ్ఛతి మాషా । ప్రతిః ప్రతినిధిప్రతిదానయో రితి కర్మప్రవచనీయసంజ్ఞాయాం ప్రతినిధిప్రతిదానే చ యస్మాది తి పఞ్చమీ ॥—॥కర్మణి ॥౧ దీయతే-ఽ ॥సందీయతే-ఽ॥ ౧ ప్రతిదీ యతే-ఽ॥ ఘుమాస్థేత్యాదినా ఈత్వమ్॥౨దదే।ఽ॥౩దాయితా-ఽ(సౌ। హే) (దాతా।సే।హే।ఽ) ౪ దాయిష్యతే ఽ॥ (దాస్యతే-ఽ) ౫ దీ యతాం-ఽ ॥౬॥ అదీయత-ఽ॥ ౭దీయేత ఽ॥ ౮దాయిషీష్ట ఽ(ధ్వం। ధ్వం) దాసీష్ట-ఽ ॥(ధ్వం)ఽ అదాయి-ఽ।(అదాయిషాతాం) (ధ్వం। ధ్వం)(అదిషాతాం)(ధ్వం।ధ్వం)౧౦॥అదాయిష్యత-ఽ॥(అదాస్యత।ఽ ణ్యన్తాత్।౧ దాపయతి-ఽ(తే-ఽ)౨ దాపయాఞ్చకార-ఽ॥(చక్రే-ఽ) ౩ దాపయితా-ఽ॥(సి)(స్మే)(హే) ౪ దాపయిష్యతి-ఽ॥(తే-ఽ)౫ దా పయతు-ఽ॥(తాత్)(తాం-ఽ) ౬అదాపయత్ ఽ॥ (త-ఽ)౭ దాపయే త్-ఽ(త-ఽ) ౮దాప్యాత్ -ఽ॥(దాపయిషీష్ట-ఽ(ధ్వం।ధ్వం) ఽ అదీద పత్-ఽ॥(త-ఽ) ౧౦అదాపయిష్యత్ -ఽ॥(త-ఽ)॥— ॥ కర్మణి॥ ౧ దాప్యతే-ఽ॥౨ దాపయాఞ్చక్రే-ఽ॥(బభూవే-ఽ)(ఆసే-ఽ) ౩దాప యితా-ఽ॥ (సే।హే) (దాపితా-ఽ॥ (సే।హే)౪॥దాపయిష్యతే-ఽ। దా[illegible]ష్యతే-ఽ।౫।దాప్యతాం-ఽ ॥ ౬అదాప్యత-ఽ॥౭దాప్యేత-ఽ। ౮ [illegible]దాపయిషీష్ట-ఽ॥ (ధ్వం।ధ్వం) దాపిషీష్ట-ఽ॥(ధ్వం)ఽ అదాపి-ఽ। (అదాపయిషాతాం । (ధ్వం।ధ్వం) (అదాపిషాతాం) (ధ్వం। ధ్వం)

౧౦ దాయిష్యత-౯॥(అ దాపిషత-౯—సన్యస్తాల్ సన్మిపిమా ఘుగభలభశకపతపదామచ ఇసితి ఇసాదేశే సస్యార్ధతే ధాతురితి నేట్ తత్వం॥౧దిత్సతి-౯॥౨ దిత్సాఞ్చకార-౯॥౩దిత్సితా-౯॥ ౪ దిత్సిష్య తి-౯॥౫దిత్సతు-౯॥౬అదిత్సత్-౯॥౭దిత్సేత్-౯॥౮దిత్స్యాత్-౯॥౯అ దిత్సీత్-౯॥౧౦అదిత్సిష్యత్-౯॥—వ్యతిపూర్వాత్సం ప్రూర్వాచ్చా త్మనేపదం॥౧వ్యతి ద్దిత్సతే-౯॥౨వ్యతిదిత్సాఞ్చక్రే-౯॥(బభూవ-౯॥ఆస-౯) ౩వ్యతిదిత్సితా-౯॥(వే హే)౪వ్యతిదిత్సిష్యతే-౯॥౫వ్యతిదిత్సతాం-౯॥౬వ్యత్యదిత్సత-౯॥౭వ్యతి దిత్సేత-౯॥౮వ్యతిదిత్సిషీష్ట-౯॥(ధ్వం)౯వ్యత్యదిత్సిష్ట-౯॥(ధ్వం। ఢ్వం) ౧౦॥వ్యత్యదిత్సిష్యత-౯॥—॥యఙ్ ఇన్తాత్॥౦ మాస్ఘోతా స్యతిని ఈకార ౧దేదీయతే-౯॥౨దేదీయాఞ్చక్రే-౯॥౩ దేదీయితా-౯॥ ౪ దేదీయిష్య తే-౯॥౫దేదీయతాం-౯॥౬అదేదీయత-౯॥౭దేదీయేత-౯॥౮దేదీయిషీ ష్ట-౯(ధ్వం।ఢ్వం)౯అదేదీయిష్ట-౯(ధ్వం।ఢ్వం)౧౦అదేదీయిష్యత-౯॥-

యఙ్లుకి ॥ దాదేతి (దాదాతి) దాత్తః ॥ దాదతి। ఇత్యాది॥౧।దా తవ్యః। దానీయః। దీయతేఽస్మై దానీయో విప్రః। కృత్యల్యుటో బహుళమితి సంప్రదానేఽనీయర్। దేయం॥దత్తః। దత్తవాన్। దోదద్ఘోరితిదత్। దత్। దద్। దన్। ఇతివాదేశః। ప్రత్తః। అవత్తః। తాదాకిత్యచఉపసర్గాత్తఇతి ఘోః పక్షే దేశచత్వారి। నీత్తం। సూత్తం। దాదేశతకారాదావుత్తరపదేదస్తీతి దీర్ఘత్వం॥ అవదత్తంవిదత్తంచప్రదత్తంచాదికర్మణి। సుదత్తమనుదత్తంచ నిదత్తమపిచేష్యతే॥ చతుర్థావ్యభ్రాప్తం। యద్భన్। యచ్ఛన్తి। వ్యతియచ్ఛమానః। దాస్యాసేయచ్ఛమానః। దాస్యన్। దాస్యతి। దాస్యన్తీ। వ్యతిదాస్యమానః। దాస్యాసం దాస్యమానః॥ దాతుం। దత్త్వం। దానం। దత్త్వా। ప్రదాయ। నల్యపీతిత్వనిషేధః॥దాయం దాయం॥ దత్త్వాదత్త్వా॥ణిజి॥దాపయితవ్యః। దాపనీయః। దా

ః । దాపితః । దాపితవాన్ । దాపయన్ । దాపయన్తీ । దా
నః । దాపయిష్యన్ । దాపయిష్యన్తీ । దాపయిష్యన్తీ ।
పయిష్యమాణః । దాపయితుమ్ । దాపితమ్ । దాపనం । దాప
త్వా । ప్రదాప్య । దాపందాపమ్ । దాపయిత్వాదాపయిత్వా ॥
॥దిత్సితవ్యః । దిత్సనీయః । దిత్స్యః । దిత్సితః । దిత్సితవాన్ । ది
న్ । దిత్సిష్యన్ । దిత్సితుమ్ । దిత్సితమ్ । దిత్సనమ్ । దిత్సిత్వా
దిత్స్య । దిత్సందిత్సమ్ । దిత్సిత్వాదిత్సిత్వా ॥౪॥ దేదీయితవ్యః । దే
యనీయః । దేదీయ్యః । దేదీయితః । దేదీయితవాన్ । దేదీయమా
। దేదీయిష్యమాణః । దేదీయితుమ్ । దేదీయితమ్ । దేదీయనమ్ ।
దీయిత్వా । ప్రదేదీయ్య । దేదీయందేదీయమ్ । దేదీయిత్వాదేదీ
యిత్వా ॥—॥౫॥ దాదితవ్యః । దాదానీయః । దాదేయః । దాది
ః । దాదితవాన్ । దాదాత్ । దాదాతౌ । దాదాతః । (స్త్రీ)
౦ । దాదాతీ । దాదాత్యౌ । దాదాత్యః । వ్యతియచ్ఛమానః
స్యాసంయచ్ఛమానః । ప్రకృతిగ్రహణాద్యఙ్లుగన్తస్యాపిగ్రహణ
తి యచ్ఛాదేశః ॥ దాదాస్యన్ । దాదాస్యతీ । దాదాస్యన్తీ
్యతీదాదాస్యమానః । దాస్యాపందాదాస్యమానః । దాదితుమ్ ।
దితమ్ । దాదానమ్ । దాదిత్వా । ప్రదాదాయ । దాదాయం
దాయమ్ ॥ దాదిత్వాదాదిత్వా ॥

ధ్మా—శబ్దాగ్నిసంయోగయోః । ఇహాగ్నిసంయోగో
ముఖవాయునాగ్నేస్సంయోగః । సక । అని । పర ॥

ాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శకారాదావప్రత్యయేపరేధమాదేశః ॥ ౧ ॥ ధమ
-న ॥ ౨ దధ్మౌ । దధ్మతుః । దధ్ముః । దధ్మిథ । (దధ్మాథ) దధ్మథుః ।
ధ్మ । దధ్మౌ । దధ్మివ । దధ్మిమ ॥ ౩-ధ్మాతా-న । (సి) ౪ ధ్మాస్యతి-న
-ధమతు-న ॥ (తాత్) ౬-అధమత్-న ॥ ౭-ధమేత్-న ॥ ౮-ధ్మాయా
-న ॥ (ధ్మాయాత్) - న ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ।

అధ్యాసిషత-F ౧౦-అధ్యాస్యత్-F ॥

F ॥అధ్యాసీత్ । అధ్యాసిష్టాః। అధ్యాసిషత-F ౧౦-అధ్యాస్యత్-F ॥
మః-వ్యతిహారే ॥ ౧-వ్యతిధయతే-F । ౨-వ్యతిదధ్యే-F (వ్యతిదధ్మిరే)
(వ్యతిదధ్మిధ్వే) (వ్యతిదధ్మివహే)(వ్యతిదధ్మిమహే)౩,వ్యతిధ్యాతా-F
(సే।హే)౪- వ్యతిధ్యాస్యతే-F ॥ ౫, వ్యతిధ్యాయతాం-F ॥ ౬, వ్యత్య
ధయత-F ॥ ౭,వ్యతిధమేత F ॥ ౮, వ్యతిధ్యాసీష్ట-F (ధ్వమ్) F-వ్య
త్యధ్యాస్త । వ్యత్యధ్యాసాతామ్ । వ్యత్యధ్యాసత-F ॥ ౧౦-వ్యత్యధ్యాస్య
తే-F ॥—॥ కర్మణి ॥ ౧,ధ్మాయతే-F ॥ ౨-దధ్మే-F ॥ ౩-ధ్మాయి
తా-F ॥ (సే।హే) (ధ్మాతా) F(సే।హే) ౪, ధ్మాయిష్యతే-F ॥(ధ్మాస్య
తే-F ॥ ౫,ధ్మాయతాం-F ॥ ౬,అధ్మాయత-F ॥ ౭,ధ్మాయేత-F ।
౮,ధ్మాయిషీష్ట-F ॥(ధ్వం।ధ్వం) (ధ్మాసీష్ట-F । (ధ్వం)F-అధ్మాయి-F
(అధ్మాయిషాతామ్ । (ధ్వం।ధ్వం) అధ్మాసాతామ్ । (ధ్వం)౧౦-అధ్మాయి
ష్యత-F (అధ్మాస్యత-F॥) కర్మకర్తరి । ధ్మాయతేరకర్మకస్యాయమే
వ । కర్మవత్కర్మణా తుల్యక్రియ ఇతి కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యగాత్మ
నెపదే ॥ శేషం కర్మలకారవత్ ॥—॥ లుఙి ॥ అధ్మాయి । (అధ్మాయి
ష్ట) (అధ్మాస్త) అచకకర్మకర్తరి తిఙసైసే పరస్మైపదినా । చిణ్వద్భా
వశ్చిణ్వద్భావవికల్పః । అధ్మాయిషాతామ్ । అధ్మాసాతామ్ । ఇత్యా
దిద్వైరూప్యం ప్రాగ్వత్ ॥—॥

ణ్యన్తాత్ ॥ ౧, ధ్మాపయతి-F ॥ (తే)-F ॥ ౨,ధ్మాపయాఞ్చకా
ర-F ॥ (చక్రే-F) ౩-ధ్మాపయితా-F ॥ (సే।సే।హే) ॥ ౪,ధ్మాపయి
ష్యతి-F ॥ (తే)F ॥ ౫ధ్మాపయతు- ॥ (తాత్।F।)తాం-F । ౬-అ
ధ్మాపయత్-F । (త-F) ౭;ధ్మాపయేత్-F ॥ (త-F)౮,ధ్మాప్యాత్-F
(ధ్మాపయిషీష్ట-F (ధ్వం।ధ్వం) F అదిధ్మపత్,F ॥(త-F) కర్మణి॥
౧,ధ్మాప్యతే-F ॥ ౨,ధ్మాపయాఞ్చక్రే-F ॥ (బభూవ-F।(ఆస-F)
౩,ధ్మాపయితా-F ॥ (సే।హే) (ధ్మాపితా-F॥(సే।హే)౪,ధ్మాపయిష్య
తే,F ధ్మాపిష్యతే-F॥ ౫ధ్మాప్యతాం-F॥౬,అధ్మాప్యత,F ॥ ౭,ధ్మాప్యే

[illegible]

సంజ్ఞార్థం [illegible] । సన్నన్తాత్ । ౧-దిధ్మాసతి । ౨, దిధ్మా-
సాఞ్చకార ౩,దిధ్మాసితా । ౪,దిధ్మాసిష్యతి । ౫,దిధ్మాసతు ।
౬,అదిధ్మాసత్ । ౭,దిధ్మాసేత్ । ౮,దిధ్మాస్యాత్ । ౯,అది-
ధ్మాసీత్ । ౧౦, అదిధ్మాసిష్యత్ । [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । ౨,దిధ్మాసాఞ్చక్రే । ౩,ది-
ధ్మాసితా । (సన్నన్తం) ౪,దిధ్మాసిష్యతే । ౫-దిధ్మాసతామ్ ।
౬,అదిధ్మాసత । ౭,దిధ్మాసేత । ౮,దిధ్మాసిషీష్ట । ౯-అదిధ్మా-
సిష్ట । ౧౦,అదిధ్మాసిష్యత । యఙన్తాత్ । [illegible]
౧, దేధ్మీయతే । ౨,దేధ్మీయాఞ్చక్రే । ౩, దేధ్మీయితా । ౪,దే-
ధ్మీయిష్యతే । ౫, దేధ్మీయతామ్ । ౬, అదేధ్మీయత । ౭, దేధ్మీ-
యేత । ౮, దేధ్మీయిషీష్ట । ([illegible]) ౯, అదేధ్మీయిష్ట ।
([illegible]) ౧౦, అదేధ్మీయిష్యత — యఙ్లుగన్తాత్ । ౧, దా-
ధ్మేతి (దాధ్మాతి) దాధ్మః । దాధ్మతి [illegible] — ధ్మాతవ్యః ధ్మానీయః
అర్థేయః । అధ్మాతః । అధ్మాతవాన్ । ధమః । ధమ [illegible] । [illegible]
మానః । ధ్మాస్యన్ । ధ్మాస్యమానః [illegible] । [illegible]
ధ్మాతుం । [illegible] । [illegible]
[illegible]

ధ్మాపితః। అధ్మాపితవాన్। అధ్మాపయన్। అధ్మాపయన్తీ। అధ్మాపయమా
నః। అధ్మాపయిష్యన్। అధ్మాపయిష్యతీ। అధ్మాపయిష్యన్తీ। అధ్మాప
యిష్యమాణః। అధ్మాపయితుం। అధ్మాపితమ్। అధ్మాపనం। ధ్మాప
యిత్వా। అధ్మాప్య। ధ్మాపంధ్మాపం। ధ్మాపయిత్వా ధ్మాపయిత్వా॥౩॥
దిధ్మాసితవ్యః। దిధ్మాసనీయః। దిధ్మాస్యః। దిధ్మాసితః। దిధ్మాసితవాన్।
దిధ్మాసన్। దిధ్మాసన్తీ। వ్యతిదిధ్మాసమానః। దిధ్మాసిష్యన్। దిధ్మాసి
ష్యతీ। దిధ్మాసిష్యన్తీ। వ్యతిదిధ్మాసిష్యమాణః। దిధ్మాసితుం। దిధ్మా
సితం। దిధ్మాసనం। దిధ్మాసిత్వా। ఆదిధ్మాస్య। దిధ్మాసం దిధ్మాసం। ది
ధ్మాసిత్వా దిధ్మాసిత్వా॥౪॥ దేధ్మీయితవ్యం। దేధ్మీయనీయం। దేధ్మీ
య్యః। దేధ్మీయితః। దేధ్మీయితవాన్। దేధ్మీయమానః। దేధ్మీయిష్య
మాణః। దేధ్మీయితుం। దేధ్మీయితం। దేధ్మీయనం। దేధ్మీయిత్వా। ఆ
దేధ్మీయ్య। దేధ్మీయం దేధ్మీయం। దేధ్మీయిత్వా దేధ్మీయిత్వా॥౫॥ దాధ్మి
తవ్యః। దాధ్మానీయః। దాధ్మ్యః। దాధ్మితః। దాధ్మితవాన్। దా
ధ్మత్। దాధ్మతౌ। దాధ్మతః। దాధ్మతీ। వ్యతిదాధ్మానః। దాధ్మి
ష్యన్॥ దాధ్మిష్యతీ। దాధ్మిష్యన్తీ। వ్యతిదాధ్మిష్యమాణః। దా
ధ్మితుం। దాధ్మితం। దాధ్మానం। దాధ్మిత్వా। ఆదాధ్మాయ। దాధ్మా
యం దాధ్మాయం। దాధ్మిత్వా దాధ్మిత్వా॥—॥

పా — పానే-సక, అని- పర

శకారాదావిత్యమేపరే పాఘ్రాధ్మేత్యాదినాపిబాదేశః। ౧-పి
బతి,న॥ ౨-పపౌ। పపతుః। పపుః। పపిథ। (పపాథ) పపథుః।
పప। పపౌ। పపివ। పపిమ। ౩,పాతా-న॥ (సె)॥ ౪,పాస్యతి-న।
౫, పిబతు-న॥ (తాత్) ౬।అపిబత్,న॥ ౭,పిబేత్,న॥ ౮-పే
యాత్-న॥ ఏర్లిఙి జేత్యేత్వమ్-న, అపాత్।అపాతామ్। అపుః-న।
గాతిస్థేత్యాదినా సిచోలుక్॥ ౧౦। అపాస్యత్,న॥—॥ కర్మవ్య
తిహారే॥ ౧,వ్యతిపిబతే-న॥ ౨-వ్యతిపపే-న॥ వ్యతిపపిషె। వ్యతి

వపిబ్రే ॥ వ్యతిపపివహే । వ్యతిపపిమహే ॥ 3,వ్యతిపాతా,ౘ ॥(ర్రే॥ హే) ర,వ్యతిపాస్యతే,ౘ॥౫,వ్యతిపిబతామ్,ౘ ॥ ౬,వ్యత్యపిబత్-ౘ ॥ ౭,వ్యతిపిబేత,ౘ ॥ ౮,వ్యతిపాసీష్ట,ౘ॥(ధ్వమ్)ౘ,వ్యత్యపాస్త।వ్యత్యపాసాతాం।వ్యత్యపాసత,ౘ॥౧౦వ్యత్యపాస్యత-ౘ॥కర్మణి॥౧పీయతే,ౘ॥ ఘుమాస్థేత్యాదినాఈత్వం ॥ ౨,పపే,ౘ ॥ 3,పాయితా,ౘ ॥ (పాతా-ౘ) ౪-పాయిష్యతే-ౘ ॥ (పాస్యతే-ౘ) ౫,పీయతామ్-ౘ ॥ ౬అపీయత,ౘ ॥ ౭ పీయేత,ౘ ॥ ౮ పాయిషీష్ట,ౘ ॥ (ఢ్వం।ధ్వం) (పాసీష్ట-ౘ ॥ (ధ్వమ్) ౯ అపాయి,ౘ ॥ (అపాయిషాతామ్) (ఢ్వమ్।ధ్వమ్) (అపాసాతామ్) (ధ్వమ్) ౧౦ అపాయిష్యత-ౘ ॥ (అపాస్యత,ౘ)అస్మాణ్ణిచి ॥—॥ శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితియుక్ ॥—॥ నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి క్రియాఫలేకర్త్రభిప్రాయేఽపిప్రాప్తస్య వర్తస్మైపదస్య నపాదమ్యాఙ్యమేతినిషేధః ॥ అకర్త్రభిప్రాయే శేషాత్కర్తరీతిపరస్మైపదస్యైవ । ౧,పాయయతి-ౘ॥ (తే-ౘ) ౨ పాయయాఞ్చకార-ౘ ॥ (చక్రే)-ౘ ॥ (బభూవ,ౘ)(ఆస-ౘ) 3పాయయితా-ౘ ॥ (సి।సే।హే) ౪ పాయయిష్యతి-ౘ ॥ (తే,ౘ) ౫ పాయయతు-ౘ ॥ (తాత్) (తామ్-ౘ) ౬ అపాయయత్-ౘ ॥(త)ౘ॥౭పాయయేత్-ౘ ॥ (త-ౘ) ౮ పాయ్యాత్ । పాయ్యాస్తామ్ । పాయ్యాసుః । (పాయయిషీష్ట-ౘ) (ఢ్వం।ధ్వం) ౘ అపీప్యత్ । అపీప్యతాం । అపీప్యన్ ॥ౘ॥ (అపీప్యత । అపీప్యేతాం । అపీప్యన్త॥ౘ॥ లోపఃపిబతేరీచ్చాభ్యాసస్యేతిచఙ్పరేణౌఉపధాలోపోఽభ్యాసస్య ఈకారాదేశశ్చ।౧౦॥ అపాయయిష్యత్,ౘ ॥ (త-ౘ)కర్మణి ॥౧పాయ్యతే-ౘ ॥ ౨ పాయయాఞ్చక్రే-ౘ ॥ (బభూవే-ౘ) (ఆసే,ౘ)3పాయయితా,ౘ (సే।హే) (పాయితా,ౘ ॥ సే।హే।) ౪ పాయయిష్యతే-ౘ ॥ (పాయిష్యతే-ౘ)౫।పాయ్యతాం-ౘ॥ ౬,అపాయ్యత,ౘ ॥౭,పాయ్యేత-ౘ ౮ పాయయిషీష్ట,ౘ ॥ (ఢ్వం।ధ్వం) పాయిషీష్ట,ౘ ॥(ఢ్వం।ధ్వం) ౘఅ

పాయిషీరన్ ॥ (అపాయిషాతామ్) (ఢ్వం।ధ్వం) (అపాయయిషాతామ్) (ఢ్వం।ధ్వమ్) ౧౦ అపాయయిష్యత-న్ ॥ (అపాయిష్యత్, న ॥ స ని॥ ౧ పిపాసతి, న ॥ ౨ పిపాసాఞ్చకార, న ॥ ౩ పిపాసితా, న ॥ ౪ పిపాసిష్యతి, న ॥ ౫ పిపాసతు, న ॥ (తాత్) ౬ అపిపాసత్-న ॥ ౭ పిపాసేత్-న ॥ ౮ పిపాస్యాత్, న ॥ ౯ అపిపాసీత్, న ॥ ౧౦ అపిపాసిష్యత్, న ॥ యఙ్ ॥ ఘుమాస్థేత్యాదినా ఈత్వే ॥ ౧ పేపీయతే, న ॥ పేపీయాఞ్చక్రే, న ॥ (బభూవ, న) (ఆస, న) ౩ పేపీయితా, న ॥ ౪ పేపీయిష్యతే, న ॥ ౫ పేపీయతాం, న ॥ ౬ అపేపీయత, న ॥ ౭ పేపీయేత, న ॥ ౮ పేపీయిషీష్ట, న ॥ (ఢ్వమ్।ధ్వమ్) ౯ అపేపీయిష్ట, న ॥ (ఢ్వం।ధ్వమ్) ౧౦ అపేపీయిష్యత, న ॥ యఙ్లుకి॥ పాపేతి (పాపాతి) పాపీతః । పాపతీత్యాది ॥ ౧ పాతవ్యం । పానీయం । పేయం । పీతం పీతవాన్ । పిబన్ । పిబన్తీ । వ్యతిపిబమానః । పాస్యన్ । పాస్యతీ । పాస్యన్తీ । వ్యతిపాస్యమానః । పాతుం । పీతమ్ । పానం । పీత్వా నిపాయ । నల్యపీతీత్వనిషేధః । నిపీయయస్యేత్యాదౌ పీఙ్పానఇతి దైవాదికాల్ల్యపిరూపమ్ ॥ పాయంపాయం । పీత్వాపీత్వా ॥ ౨॥ పాయయితవ్యః । పాయనీయః । పాయ్యః । పాయితః । పాయితవాన్ ॥ పాయయన్ । పాయయన్తీ । పాయయమానః । పాయయిష్యన్ । పాయయిష్యతీ ॥ పాయయిష్యన్తీ । పాయయిష్యమాణః । పాయయితుం । పాయితమ్ । పాయనం । పాయయిత్వా । నిపాయ్య । పాయం పాయం । పాయయిత్వాపాయయిత్వా ॥౩॥ పిపాసితవ్యః । పిపాసనీయః ॥ పిపాస్యః । పిపాసితః । పిపాసితవాన్ । పిపాసన్ । పిపాసన్తీ । వ్యతిపిపాసమానః । పిపాసిష్యన్ । పిపాసిష్యతీ । పిపాసిష్యన్తీ । వ్యతిపిపాసిష్యమాణః । పిపాసితుం । పిపాసితమ్ । పిపాసనమ్ । పిపాసిత్వా । నిపిపాస్య । పిపాసంపిపాసం। పిపాసిత్వాపిపాసిత్వా ॥౪॥ పేపీయితవ్యః । పేపీయనీయః । పేపీయ్యః ॥ పేపీయితః ॥

పెపీయితవాన్ । పెపీయమానః । పెపీయిష్యమాణః । పెపీయితుం ।
పేపీయితం । పెపీయనం । పెపీయిత్వా । నిపెపీయ్య । పెపీయం పె
పీయమ్ । పేపీయిత్వా పేపీయిత్వా ॥౫॥ పాపితవ్యః । పాపానీయః ।
పాపేయః । పాపితః । పాపితవాన్ । పాపాత్ । పాపాతౌ । పాపా
తః । పాపాతీ । పాపాత్యౌ । పాపాత్యః । వ్యతిపాపానః । పాపా
స్యన్ । పాపాస్యతీ । పాపాస్యన్తీ । వ్యతిపాపాస్యమానః ॥ పాపి
తుమ్ । పాపితమ్ । పాపానమ్ । పాపిత్వా । నిపాపాయ । నల్యపీతీత్వని
షేధః ॥ పాపాయం పాపాయమ్ ॥ పాపిత్వా పాపిత్వా ॥

మ్నా—అభ్యాసే-సక-అని, పర

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా ఇత్సంజ్ఞకశకారాద్ప్రత్యయపరే మనాదేశః ।
ప్రాయేణాస్యాఙ్పూర్వకస్యైవ ప్రయోగో రూఢః ॥ ౧ ఆమనతి । ఆ
మనతః । ఆమనన్తి-౯ । ౨ ఆమమ్నౌ-౯ ॥ (ఆమమ్నిథ । ఆమ
మ్నాథ । ఆమమ్నివ । ఆమమ్నిమ) ౩ ఆమ్నాతా-౯ ॥ (సి) ౪ ఆ
మ్నాస్యతి-౯ ॥ ౫ ఆమనతు-౯ ॥ (తాత్) ౬ ఆమనత్ । ఆమన
తాం । ఆమనన్-౯ ॥ ౭ ఆమనేత్ । ఆమనేతామ్ । ఆమనేయుః-౯ ॥
౮ ఆమ్నాయాత్ । ఆమ్నాయాస్తామ్ । ఆమ్నాయాసుః । (ఆమ్నే
యాత్ । ఆమ్నేయాస్తామ్ । ఆమ్నేయాసుః-౯ ॥ ౯ ఆమ్నాసీత్,
ఆమ్నాసిష్టాం । ఆమ్నాసిషుః ॥౯॥ ౧౦ ఆమ్నాస్యత్-౯ ॥ కర్మవ్యతీ
హారే ॥ ౧ వ్యత్యామనతే-౯ ॥ ౨ వ్యత్యామమ్నే-౯ ॥ వ్యత్యామ
మ్నిషే) (వ్యత్యామమ్నిధ్వే । వ్యత్యామమ్నివహే । వ్యత్యామ
మ్నిమహే ॥ ౩ వ్యత్యామ్నాతా-౯ ॥ (సే।హే) ౪ వ్యత్యామ్నాస్య
తే-౯ ॥ ౫ వ్యత్యామనతామ్ । ౯ ॥ ౬ వ్యత్యామనత-౯ ॥ ౭ వ్యత్యామ
నేత-౯ ॥ ౮ వ్యత్యామ్నాసీష్ట-౯ ॥ ౯ వ్యత్యామ్నాస్త-౯ ॥ ౧౦ వ్య
త్యామ్నాస్యత-౯ ॥ కర్మణి ॥ ౧ ఆమ్నాయతే-౯ ॥ ౨ ఆమమ్నే-౯ ।
౩ ఆమ్నాయితా-౯ ॥ (సే।హే) (ఆమ్నాతా)-౯ ॥ (సే।హే) ౪ ఆ

మ్నాయిష్యత్యే౯ ॥ (ఆమ్నాస్యత్యే౯) ౫ ఆమ్నాయతాం౯ ॥౬ ఆ
మ్నాయత౯ ॥౭ ఆమ్నాయేత౯ ॥ ౮ ఆమ్నాయిషీష్ట ।౯ ॥ (ధ్వం।
ధ్వమ్) (ఆమ్నాసీష్ట౯ (ధ్వమ్) ౯ ఆమ్నాయి౯ ॥ (ఆమ్నాయిషా
తామ్ ।) (ధ్వం।ధ్వం) ఆమ్నాసాతాం (ధ్వం) ౧౦ ఆమ్నాయిష్యత౯॥
(ఆమ్నాస్యత౯ ॥ శేషనతిఛన్దస్స్వయమేవ । అత్రకర్మస్థక్రియ
త్వాభావాన్నకర్మవద్భావః ॥ణ్యన్తాత్ ॥౧ ఆమ్నాపయతి౯ ॥
(తే౯) ౨ అమ్నాపయాఞ్చకార౯ ॥(చక్రే౯) బభూవ । ఆస౯॥
౩ ఆమ్నాపయితా।౯॥ (సి।సే।హే) ౪ఆమ్నాపయిష్యతి౯॥(తే౯।
౫ ఆమ్నాపయతు౯ ॥ (తాత్)తాం।౯॥౬ ఆమ్నాపయత్౯(త౯
౭ ఆమ్నాపయేత్౯ ॥ (త౯) ౮ ఆమ్నాప్యాత్। ఆమ్నాప్యాస్తాం
ఆమ్నాప్యాసుః।౯ ॥ ఆమ్నాపయిషీష్టా౯॥ (ధ్వం।ధ్వం) ౯ఆమిమ్నా
పత్ । ఆమిమ్నపతాం । ఆమిమ్నపన్ । ఆమిమ్నపత । ఆమిమ్నా
పేతాం । ఆమిమ్నపన్త।౯।౧౦ ఆమ్నాపయిష్యత్। ౯ ॥ (త౯ ।)
కర్మణి ॥ ౧ఆమ్నాప్యతే ।౯॥ ౨ ఆమ్నాపయాఞ్చక్రే ౯। (బభూ
వే ॥ (ఆసే౯)(౩।ఆమ్నాపయితా।౯ ॥ (ఆమ్నాపితా ।౯॥౪ఆమ్నా
పయిష్యతే।౯ ॥ ఆమ్నాపిష్యతే ।౯॥ ౫ ఆమ్నాప్యతాం ।౯॥౬ ఆ
మ్నాప్యత।౯ ॥ ౭ ఆమ్నాప్యేత।౯ ॥ ౮ ఆమ్నాపయిషీష్ట।౯॥(ధ్వం
ధ్వం)(ఆమ్నాపిషీష్ట।౯॥ (ధ్వం) ౯ఆమ్నాపి।౯॥(ఆమ్నాపిషాతాం।౯।
(ధ్వం।ధ్వం) (ఆమ్నాపయిషాతాం । (ధ్వం।ధ్వం) ౧౦ ఆమ్నాపయి
ష్యత ౯॥ (ఆమ్నాపిష్యత।౯ ॥ ఆమ్నాప్యతేపుత్రశ్ఛన్దాంసి దేవద
త్తేనేతి ప్రతి కర్తృవ్యాపారస్య వివక్షాయాం । ఆమ్నాపయతేపు,
త్రశ్ఛన్దాంసి । ఆమిమ్నపత౯ ॥ సన్నన్తాత్ ॥౧ ఆమిమ్నాసతి।౯ ॥
౨ ఆమిమ్నాసాఞ్చకార౯ ॥ ౩ ఆమిమ్నాసితా।౯ ॥ ౪ ఆమిమ్నాసి
ష్యతి। ॥౯ ౫ ఆమిమ్నాసతు।౯॥ ౬ఆమిమ్నాసత్।౯॥ ౭ ఆమిమ్నా
సేత్ ।౯॥ ౮ ఆమిమ్నాస్యాత్।౯॥ ౯ ఆమిమ్నాసిత్ ॥ ఆమిమ్నాసి

ష్టామ్ । ఆమిమ్నాసిషుః, ౯ ॥ ౧౦ ఆమిమ్నాసిష్యత్, ౯ ॥—॥యఙ్
న్తాత్ ॥—॥ ౧ ఆమామ్నాయతే, ౯॥ ౨ ఆమామ్నాయాఞ్చక్రే, ౯
బభూవ, ౯ ॥ ఆస, ౯ ॥ ౩ ఆమామ్నాయితా, ౯ ॥ ౪ ఆమామ్నా
యిష్యతే । ౯ ॥ ౫ ఆమామ్నాయతామ్ । ౯ ॥ ౬ ఆమామ్నాయత । ౯ ॥
౭ ఆమామ్నాయేత । ౯ ॥ ౮ ఆమామ్నాయిషీష్ట । ౯ ॥ (ఢ్వమ్।ధ్వమ్)
౯ ఆమామ్నాయిష్ట । ౯ ॥ (ఢ్వమ్ । ధ్వమ్) ౧౦ ఆమామ్నాయి
ష్యత । ౯ ॥—॥ యఙ్లుగన్తాత్ ॥ ఆమామ్నేతి (ఆమామ్నాతి) ఆ
మామ్నీతః । ఆమామ్నతీత్యాది ॥ ౧ ఆమ్నాతవ్యః । ఆమ్నానీయః ।
ఆమ్నేయః । ఆమ్నాతః । ఆమ్నాతవాన్ । ఆమనన్ । ఆమనన్తీ ॥
వ్యత్యామనమానః । ఆమ్నాస్యన్ । ఆమ్నాస్యతీ । ఆమ్నాస్యన్తీ ।
వ్యత్యామ్నాస్యమానః ॥ ఆమ్నాతుమ్ । ఆమ్నాతమ్ । ఆమ్నానమ్॥
మ్నాత్వా । ఆమ్నాయ।ఆమ్నాయం।ఆమ్నాయమ్।ఆమ్నాయామ్నాయ
౨- ఆమ్నాపయితవ్యమ్ ।ఆమ్నాపనీయమ్। ఆమ్నాప్యమ్।ఆమ్నాపితః
ఆమ్నాపితవాన్ । ఆమ్నాపయన్ ।ఆమ్నాపయన్తీ।ఆమ్నాపయమా
నః । ఆమ్నాపయిష్యన్ । ఆమ్నాపయిష్యతీ । ఆమ్నాపయిష్యన్తీ ॥
ఆమ్నాపయిష్యమాణః । ఆమ్నాపయితుం । ఆమ్నాపితమ్ । ఆమ్నా
పనం । మ్నాపయిత్వా । ఆమ్నాప్య । ఆమ్నాపమామ్నాపం ।ఆమ్నా
ప్యామ్నాప్య ॥ ౩, ఆమిమ్నాసితవ్యమ్ । ఆమిమ్నాసనీయమ్ । ఆమి
మ్నాస్యం ॥ ఆమిమ్నాసితః । ఆమిమ్నాసితవాన్ । ఆమిమ్నాసన్।
ఆమిమ్నాసన్తీ । వ్యత్యామిమ్నాసమానః । ఆమిమ్నాసిష్యన్ ॥ ఆ
మిమ్నాసిష్యతీ । ఆమిమ్నాసిష్యన్తీ । వ్యత్యామిమ్నాసిష్యమాణః
ఆమిమ్నాసితుం।ఆమిమ్నాసితమ్। ఆమిమ్నాసనమ్ । మిమ్నాసిత్వా।
ఆమిమ్నాస్య । ఆమిమ్నాసమామిమ్నాసం। ఆమిమ్నాస్యామిమ్నా
స్య ॥ ౪- ఆమామ్నాయితవ్యః। ఆమామ్నాయనీయః॥ఆమామ్నాయ్యః
ఆమామ్నాయితః।ఆమామ్నాయితవాన్।ఆమామ్నాయమానః । ఆమా

మ్నాయిష్యమాణః । ఆమామ్నాయితుమ్ । అమామ్నాయితమ్ । ఆ మామ్నాయనమ్ । మామ్నాయిత్వా । అమామ్నాయ్య।ఆమామ్నాయ మామామ్నాయమ్ । ఆమామ్నాయ్యామామ్నాయ్య।౫ఆమామ్నితవ్యం ఆమామ్నానీయమ్ । ఆమామ్నేయం । ఆమామ్నితః । ఆమామ్నిత వాన్ । ఆమామ్నాత్ । ఆమామ్నాతౌ । ఆమామ్నాతః। ఆమామ్నా తీ । వ్యత్యామామ్నానః । ఆమామ్నిష్యన్ । ఆమామ్నిష్యతీ । ఆ మామ్నిష్యన్తీ । వ్యత్యామామ్నిష్యమాణః । ఆమామ్నితుమ్ । ఆ మామ్నితమ్ । ఆమామ్నానమ్ । మామ్నిత్వా । ఆమామ్నాయ । ఆ మామ్నాయమామామ్నాయమ్ । ఆమామ్నాయామామ్నాయ ॥

స్థా।గతినివృత్తౌ-అక-అని-పర

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శకారాదౌ ప్రత్యయేపరే తిష్ఠాదేశః

౧ తిష్ఠతి । ౯ ॥ ౨ తస్థౌ।౯ ॥(తస్థిథ । తస్థాథ । తస్థివ । తస్థిమ) అధితష్ఠౌ । స్థాదిష్వభ్యాసేనచాభ్యాసస్యేతి షత్వమ్ ॥ 3 స్థాతా।౯ అధిష్ఠాతా।౯ ॥ ఉపసర్గాత్సునోతీత్యాదినా షత్వమ్॥౪ స్థాస్యతి।౯॥ (అధిష్ఠాస్యతి।౯ ॥ ౫ తిష్ఠతు । ౯ ॥(తాత్) ౬ అతిష్ఠత్ । ౯ ॥ ౭ తి ష్ఠేత్ । ౯ ॥ ౮ స్థేయాత్- స్థేయాస్తామ్ । స్థేయాసుః । ౯ ॥ ఏలిఙ జీత్యేత్వమ్ । ౯ ॥ అస్థాత్ । అస్థాతామ్ । అస్థుః । ౯ ॥ గాతిస్థేత్యా దినా సిచోలుక్ ॥ ౧౦ అస్థాస్యత్ । ౯ ॥ ౧ సంతిష్ఠతే ।౯॥ సమవ ప్రవిభ్యస్థ ఇత్యాత్మనే పదమ్ ॥ ౨ సంతస్థే ॥౯॥ (సంతస్థిషే- ।సంత స్థిధ్వే । సంతస్థివహే । సంతస్థిమహే । 3 సంస్థాతా ॥ (సే ే) ౪ సంస్థాస్యతే-౯ ॥ ౫ సంతిష్ఠతామ్,౯ ॥ ౬ సమతిష్ఠత,౯ ॥ ౭ సం తిష్ఠేత, ౯ ॥ ౮ సంస్థాసీష్ట ।౯ ॥ సంస్థాసీయాస్తామ్ । సంస్థాసీరన్। సంస్థాసీష్ఠాః । సంస్థాసీయాస్థామ్ । సంస్థాసీధ్వమ్ । సంస్థాసీయ । సంస్థాసీవహి । సంస్థాసీమహి । ౯ । సమస్థిత । స్థాఘ్వోరిచ్చేతిత్వం సిచఃకిత్త్వంచ । సమస్థిషాతామ్ । సమస్థిషత । సమస్థిథాః । సమస్థి

ష్ఠాథామ్ । సమస్థిధ్వమ్ । ధ్వమ్ । సమస్థిషి । సమస్థిష్వహి । సమస్థిష్మహి ॥ ౧౦ సమస్థాస్యత । సమస్థాస్యేతామ్।సమస్థాస్యన్త।ఏవంఅవతిష్ఠతే । ప్రతిష్ఠతే।వితిష్ఠతే।వ్యతితిష్ఠతెఇత్యాదిమూదశలకారాఉస్నేయాః గోప్స్థరాత్కృష్ణాయతిష్ఠతే । అనయంప్రకాశయతీత్యర్థః । శ్లాఘహ్నుఙ్ స్థాశపాంజ్ఞీప్స్యమానఇతి బోధయితుమిష్టస్య సంప్రదానత్వాచ్చతుర్థీ । సంశయ్యకర్ణాదిషుతిష్ఠతేయః । కర్ణాదీన్నిర్ణేతృత్వేనాశ్రయతీత్యర్థః । ప్రకాశనస్థేయాఖ్యయోశ్చేత్యుభయత్రాత్మనేపదమ్ । శబ్దంనిత్యమాతిష్ఠతే । నిత్యత్వేన ప్రతిజానీత ఇత్యర్థః ఆఙఃప్రతిజ్ఞాయాముపసంఖ్యానమితి తఙ్ । ముక్తావుత్తిష్ఠతే । ఉద్యతోభవతీత్యర్థః । ఉదోఽనూర్ధ్వకర్మణీత్యత్పూర్వాదాత్మనేపదమ్ । అనూర్ధ్వకర్మణీత్యుక్త్యా పీఠాదుత్తిష్ఠతీత్యత్రోర్ధ్వదేశసంయోగానుకూలవ్యాపారార్థాన్నాత్మనేపదమ్ ॥ ముక్తావుత్తిష్ఠత ఇత్యత్రాపి తద్విషయచేష్టాయామేవేతి వివక్షాయాంచాఫలమిష్టమిత్యత్రోత్పత్త్యర్థకాన్నాత్మనేపదమ్।అగ్నేయ్యాగ్నీధ్రముపతిష్ఠతే। సేవత ఇత్యర్థః । ఉపాన్మంత్రకరణ ఇత్యాత్మనేపదమ్ । మంత్రకరణ ఇత్యస్యమంత్రరూపసాధకత్వ ఇతి వివక్షణాన్నోత్తరత్రోపతిష్ఠతియౌవనేనేత్యత్రనాత్మనేపదమ్ । ఆదిత్యముపతిష్ఠతే । సేవతఇత్యర్థః ।గ్రామయమునాముపతిష్ఠతే । ఉపశ్లిష్యతీత్యర్థః । రథికానుపతిష్ఠతే । మిత్రీకరోతీత్యర్థః । పన్థాస్స్రుఘ్నముపతిష్ఠతే। ప్రాప్నోతీత్యర్థః॥ ఉపాద్దేవపూజాసంగతికరణమిత్రకరణపథిష్వితివాచ్యమితికర్మకాచ్చతుష్వర్థవిశేషేష్వాత్మనేపదమ్ । కథంతర్హి స్తుత్యంస్తుతిభిరర్థ్యాభిరుపతస్థేసరస్వతీతి । దేవతాత్వారోపాన్నృపస్య దేవతాత్వాద్వా । భిక్షుకః ప్రభుముపతిష్ఠతే । ఉపతిష్ఠతివా । లిప్సయోపగచ్ఛతీత్యర్థః వాలిప్సాయామితివాచ్యమితితఙ్వా । భోజనకాలఉపతిష్ఠతే । సన్నిహితోభవతీత్యర్థః । అకర్మకాచ్చేత్యుపపూర్వాదాత్మనేపదమ్ ।

యితవ్యం । తేష్మీయనీయం । తెష్మీయ్యం । తేష్మీయితః ॥ తేష్మీయితవాన్ । తెష్మీయమానః ॥ తెష్మీయిష్యమాణః । తెష్మీయితుం । తేష్మీయితమ్ । తెష్మీయనం ॥ తేష్మీయిత్వా । ప్రతెష్మీయ్య । తెష్మీయం తెష్మీయం । తెష్మీయిత్వా తెష్మీయిత్వా ॥ ౫ తాస్థితవ్యం । తాస్థనీయం । తాస్థ్యం । తాస్థితః । తాస్థితవాన్ । తాస్థిత్ । తాస్థితా । తాస్థితః । తాస్థితి ॥ ప్రతాస్థనః । తాస్థస్యన్ ॥ తాస్థస్యతీ । తాస్థస్యన్తీ । ప్రతాస్థస్యమానః । తాస్థితుం । తాస్థితం । తాస్థనం । తాస్థిత్వా । ప్రతాస్థయ । తాస్థయం తాస్థయం । తాస్థిత్వా తాస్థిత్వా ।

ఇతి శబ్దకరణపరస్మైపదిప్వాదన్తాః ॥

జి జయే-జయఉత్కర్షప్రాప్తిః ॥ అక ॥ అనిపర ॥

౧ జయతి-న్ ॥ సన్లిటో ర్జేః కుత్వం । ౨ జిగాయ । జిగ్యతుః ॥ జిగ్యుః । జిగయిథ । జిగేథ । జిగ్యథుః । జిగ్య । జిగాయ । జిగయ । జిగ్యివ । జిగ్యిమ ॥ ౩ జేతా । జేతారౌ । జేతారః-న్ ॥ (సి) ౪ జేష్యతి-న్ ॥ ౫ జయతు-న్ ॥ ౬ అజయత్-న్ ॥ ౭ జయేత్-న్ ॥ ౮ జీయాత్ । జీయాస్తాం-న్ ॥ ౯ అజైషీత్ । అజైష్టాం । అజైషుః । అజైషీః । అజైష్టం । అజైష్ట । అజైషం । అజైష్వ । అజైష్మ ॥ ౧౦ ॥ అజేష్యత్ । అజేష్యతాం । అజేష్యన్-న్ ॥ కర్మవ్యతిహారే । ౧ వ్యతిజయతే-న్ ॥ ౨ వ్యతిజిగ్యే-న్ ॥ (వ్యతిజిగ్యిషే । వ్యతిజిగ్యిఢ్వే ॥ ధ్వే ॥ వ్యతిజిగ్యివహే । వ్యతిజిగ్యిమహే ॥ ౩ వ్యతిజేతా(సే) (హే) ౪ వ్యతిజేష్యతే-న్ ॥ ౫ వ్యతిజయతాం-న్ ॥ ౬ వ్యత్యజయత-న్ ౭ వ్యతిజయేత-న్ ॥ ౮ వ్యతిజేషీష్ట-న్ ॥ (ధ్వం) న్ వ్యత్యజేష్ట ॥ వ్యత్యజేషాతాం । వ్యత్యజేషత । వ్యత్యజేష్ఠాః । వ్యత్యజేషాథాం । వ్యత్యజేఢ్వం । వ్యత్యజేషి । వ్యత్యజేష్వహి । వ్యత్యజేష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యజేష్యత-న్ ॥ విపరాభ్యాంజేస్తాదివిపరాభ్యాం జేరిత్యాత్మనేప

ధం ॥ ౧ విజయతే,౯ ॥ ౨ విజిగ్యే-౯ ॥ ౩ విజేతా,౯ ॥(సే॥హా) ౪ వి
జేష్యతే,౯ ॥ ౫ విజయతాం-౯ ॥ ౬ వ్యజయత,౯ ॥ ౭ విజయేత,౯
౮ విజేషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వం) ౯ వ్యజేష్ట,౯ (ఢ్వం) ౧౦ వ్యజేష్యత-౯ ॥ ఏ
వం పరాజయతఇత్యాది ॥ భావే ॥ ౧ జీయతే ॥ ౨ జిగ్యే । ౩ జాయి
తా (జేతా) ౪ జాయిష్యతే ॥ (జేష్యతే) ౫ జీయతాం ॥ ౬ అజీయత ॥ ౭ జీ
యేత ॥ ౮ జాయిషీష్ట । జేషీష్ట ॥ ౯ అజాయి ॥ ౧౦ అజాయిష్యత ॥ అజేష్యత ॥ ణ్య
న్తాత్ । క్రీఙ్జీనాం ణావితిణావాత్వే పుగాగమః ॥ ౧ జాపయతి-౯ ॥
(తే-౯) ౨ జాపయాఞ్చకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) (బభూవ-౯) (ఆ
స-౯) ౩ జాపయితా-౯ ॥ (సి॥సే॥హా) ౪ జాపయిష్యతి-౯ ॥ (తే-౯)
౫ జాపయతు,౯ ॥ (తాం,౯) ౬ అజాపయత్-౯ ॥ (త-౯) ౭ జాప
యేత్,౯ ॥ (త-౯) ౮ జాప్యాత్-౯ ॥ జాపయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వం॥ధ్వం)
౯ అజీజపత్-౯ ॥ (త,౯) ౧౦ అజాపయిష్యత్-౯ ॥ (త-౯) కర్మ
ణి ॥ ౧ జాప్యతే-౯ ॥ ౨ జాపయాఞ్చక్రే-౯ ॥ (బభూవే-౯) (ఆసే-౯)
౩ జాపయితా-౯ (సే॥హే) (జాపితా-౯) సే॥హే॥ ౪ జాపయిష్యతే-౯
(జాపిష్యతే-౯) ౫ జాప్యతాం,౯ ॥ ౬ అజాప్యత,౯ ॥ ౭ జాప్యేత-౯ ౮ జాప
యిషీష్ట,౯ (ఢ్వం॥ధ్వం) జాపిషీష్ట,౯ ॥ ఢ్వం ॥ ౯ అజాపి-౯ (అజాపిషాతాం)
ఢ్వం॥ధ్వం ॥ (అజాపయిషాతామ్) (ఢ్వం॥ఢ్వం) ౧౦ అజాపయిష్యత,౯ ॥
అజాపిష్యత,౯ ॥ సన్నన్తాత్ ॥ ౧ జిగీషతి-౯ ॥ ౨ జిగీషాఞ్చకార-౯ ।
(బభూవ,౯) (ఆస,౯) ౩ జిగీషితా-౯ ॥ ౪ జిగీషిష్యతి-౯ ॥ ౫ జిగీష
తు,౯ ॥ ౬ అజిగీషత్-౯ ॥ ౭ జిగీషేత్-౯ ॥ ౮ జిగీష్యాత్-౯ ॥ ౯ అజిగీషీ
త్-౯ ॥ ౧౦ అజిగీషిష్యత్,౯ । విపరాభ్యాదస్మాద్విజిగీషత ఇత్యా
త్మనేపదమూహ్యమ్ । యఙన్తాత్ ॥ ౧ జేజీయతే,౯ ॥ ౨ జేజీ
యాఞ్చక్రే-౯ ॥ (బభూవ-౯) (ఆస,౯) ౩ జేజీయితా-౯ ॥ (సే॥హే)
౪ జేజీయిష్యతే-౯ ॥ ౫ జేజీయతాం-౯ ॥ ౬ అజేజీయత-౯ ॥ ౭ జేజీ
యేత-౯ ॥ ౮ జేజీయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వం॥ధ్వం) ౯ అజేజీయిష్ట,౯ ॥ (ఢ్వం॥

ధ్వం)౧౦ అజేజీయిష్యత్, ॥ యఙ్లుగన్తాత్ ॥ ౧జేజయీతి(జేజేతి) జేజితః । జేజ్యతీత్యాది ॥ కృత్ప్రత్యయాః ॥౧ జేతవ్యం । జయనీయం। జేతుంశక్యమ్ । జయ్యం । క్షయ్యజయ్యౌ శక్యార్థ ఇత్యయాదేశోని పాత్యతే । అన్యత్ర । జేతుంయోగ్యం । జేయం । జితమనేన । భావే క్తః । ఇదమేషాంజితమ్ । అధికరణే క్తః । ప్రజిత్కం । జేతుంప్రక్రాన్త వానిత్యర్థః ॥ ఆదికర్మణికర్తరి క్తః । జితవాన్ । కర్తరి క్తవతుః జయన్ । జయన్తీ । విజయమానః । జేష్యన్ । జేష్యతీ । జేష్యన్తీ విజేష్యమాణః । జేతుం । జితం । జయనం । జిత్వా । విజిత్య । జాయంజాయం । జిత్వాజిత్వా ॥ ౨ జాపయితవ్యః । జాపనీయః । జాప్యః । జాపితః । జాపితవాన్ । జాపయన్ । జాపయమానః । జాపయిష్యన్ । జాపయిష్యమాణః । జాపయితుం । జాపితం ॥ జాపనం। జాపయిత్వా । విజాప్య । జాపంజాపం । జాపయిత్వాజాపయిత్వా ॥౩ జిగీషితవ్యం। జిగీషణీయం। జిగీష్యం । జిగీషితః । జిగీషితవాన్ । జిగీషన్ । జిగీషన్తీ । విజిగీషమాణః । జిగీషిష్యన్ ॥ జిగీషిష్యతీ । జిగీషిష్యన్తీ। విజిగీషిష్యమాణః । జిగీషితుం । జిగీషితం । జిగీషణం । జిగీషిత్వా । విజిగీష్య । జిగీషంజిగీషం ॥ జిగీషిత్వాజిగీషిత్వా । ౪ జేజీయితవ్యం । జేజీయనీయం । జేజీయ్యం । జేజీయితం। జేజీయితవాన్ (జేజీయమానః । జేజీయిష్యమాణః ॥ జేజీయితుం । జేజీయితమ్ । జేజీయనం । జేజీయిత్వా । విజేజీయ్య । జేజీయం జేజీయం । జేజీయిత్వా జేజీయిత్వా ॥ ౫ జేజయితవ్యం । జేజయనీయం । జేజేయం । జేజ్యతః జేజ్యతవాన్ । జేజ్యత్ । జేజ్యతౌ । జేజ్యతః । జేజ్యతీ । జేజయిష్యన్ జేజయిష్యతీ । జేజయిష్యన్తీ । జేజయితుం । జేజ్యితం । జేజయనం । జేజయిత్వా। విజేజిత్య । జేజాయంజేజాయమ్। జేజయిత్వా జేజయిత్వా॥

జి-జ్రి- అభిభవే। అభిభవోన్యూనీకరణం న్యూనీభవనంచ । అ ద్యేసకర్మకః । ద్వితీయోఽకర్మకః । శత్రూన్జయతి । అభిభవతీత్య

ర్థః ॥ అధ్యయనాత్పరాజయతే ॥ అధ్యేతుం గ్లాయతీత్యర్థః ॥ వి పరాభ్యాంజేరిత్యాత్మనేపదమ్ ॥ అనిటో ॥ పరస్మైపదినా ॥ జయతీ త్యాదిసర్వం ప్రాగ్వత్ ॥ న్యూనీకరణార్థేనకర్మకత్వాత్కర్మణి ॥ ౧ జీయతే-౯ ॥ ౨ జిగ్యే-౯ ॥ ౩ జాయితా-౯ ॥ (జేతా-౯) ॥ ౪- జాయిష్యతే-౯ ॥ (జేష్యతే-౯) ౫ జీయతామ్-౯ ॥ ౬ అజీయత-౯ ౭ జీయేత-౯ ॥ ౮ జాయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) (జేషీష్ట-౯) ॥ (ఢ్వమ్) ౯ అజాయి-౯ ॥ (అజాయిషాతామ్) (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) (అజేషాతామ్) (ఢ్వమ్) ॥ ౧౦ అజాయిష్యత-౯ ॥ అజేష్యత ౯ ॥ ఇ తివిశేషః ।జిగీయతీత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥లిటి ॥ జిజ్రాయ । జిజ్రియతుః। జిజ్రియుః ॥ కర్మణిలటి ॥జ్రీయతే ॥లిటి॥జిజ్రియే । జిజ్రియాతే । జిజ్రి యిరఇతీయజ్వి శేషః ॥ ణిచి ॥ జ్రాయయతి । అజిజ్రయత్ ॥ స ని ॥ జిజ్రీషతి ॥ యఙి ॥ జేజ్రీయతే । యఙ్లుకి ॥ జేజ్రయీతి । జే జ్రేతి । జేజ్రితః । జేజ్రియతీత్యాది ॥

టు-ఓ-శ్వి-గతివృద్ధ్యోః ॥ అక ॥ సేట్ ॥ పర ॥

౧ శ్వయతి-౯ ॥ ౨ శుశావ । విభాషా శ్వేరితి లిటి సమ్ప్రసార ణవికల్పః ॥ శుశువతుః । శుశువుః ॥ శుశవిథ । శుశువథుః । శుశువ॥ శుశావ-శుశవ । శుశువివ । శుశువిమ ॥ పక్షే । శిశ్వాయ ॥ శ్వయతే లిట్యభ్యాసలక్షణప్రతిషేధఇతిలిట్యభ్యాసస్యేతిసమ్ప్రసారణంన ॥ శి శ్వియతుః । శిశ్వియుః ॥ శిశ్వయిథ । శిశ్వియథుః । శిశ్వియ ॥ శిశ్వా య । శిశ్వయ । శిశ్వియివ । శిశ్వియిమ ॥ ౩ శ్వయితా-౯ ॥ (సి) ॥౪ శ్వయిష్యతి-౯ ॥ ౫ శ్వయతు-౯ ॥ ౬ అశ్వయత్-౯ ॥ ౭ శ్వయేత్ -౯ ॥ ౮ శూయాత్ - వచిస్వపీత్యాదినాసమ్ప్రసారణమ్ ॥ అకృత్సా ర్వధాతుకయోరితిదీర్ఘః ॥ శూయాస్తాం । శూయాసుః-౯ ॥ ౯ అశ్వ త్ ॥ జృస్తమ్భుమ్రుచ్వ్లుచుగ్లుచుగ్లుఞ్చుశ్విభ్యశ్చ ॥ శ్వయతేరఙితికారస్యాకారః॥ అశ్వతాం॥ అశ్వన్ ॥ అశ్వః । అశ్వతమ్ । అశ్వత ॥ అశ్వమ్ । అశ్వావ । అశ్వా

మ ॥ అజభావే ॥ విభాషాధేట్శ్వ్యోరితిచఙ్వా ॥ అశిశ్వియత్ । అశిశ్వియతామ్ । అశిశ్వియన్ ॥ అశిశ్వియః । అశిశ్వియతమ్ । అశిశ్వియత ॥ అశిశ్వియం । అశిశ్వియావ । అశిశ్వియామ ॥ చఙభావే ॥ హ్మ్యన్తేతినవృద్ధిః ॥ అశ్వయీత్ । అశ్వయిష్టామ్ । అశ్వయిషుః ॥ అశ్వయీః । అశ్వయిష్టమ్ । అశ్వయిష్ట ॥ అశ్వయిషమ్ । అశ్వయిష్వ । అశ్వయిష్మ ॥ ౧౦ అశ్వయిష్యత్-౯ ॥ వృద్ధ్యర్థే కర్మవ్యతీహారే ॥ ౧ వ్యతిశ్వయతే-౯ ॥ ౨ వ్యతిశుశువే । వ్యతిశుశువాతే । వ్యతిశుశువిరే ॥ వ్యతిశుశువిషే । వ్యతిశుశువాథే । వ్యతిశుశువిఢ్వే (ధ్వే) ॥ వ్యతిశుశువే । వ్యతిశుశువివహే । వ్యతిశుశువిమహే ॥ పక్షే ॥ వ్యతిశిశ్వియే । వ్యతిశిశ్వియాతే । వ్యతిశిశ్వియిరే ॥ వ్యతిశిశ్వియిషే । వ్యతిశిశ్వియాథే । వ్యతిశిశ్వియిఢ్వే (ధ్వే) ॥ వ్యతిశిశ్వియే । వ్యతిశిశ్వియివహే । వ్యతిశిశ్వియిమహే ॥ ౩ వ్యతిశ్వయితా-౯ ॥ (సే)(హే) ॥ ౪ వ్యతిశ్వయిష్యతే-౯ ॥ ౫ వ్యతిశ్వయతామ్-౯ ॥ ౬ వ్యత్యశ్వయత-౯ ॥ ౭ వ్యతిశ్వయేత-౯ ॥ ౮ వ్యతిశ్వయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ ౯ వ్యత్యశ్వత । వ్యత్యశ్వేతామ్ । వ్యత్యశ్వన్త ॥ వ్యత్యశ్వథాః । వ్యత్యశ్వేథాం । వ్యత్యశ్వధ్వమ్ ॥ వ్యత్యశ్వే । వ్యత్యశ్వావహి । వ్యత్యశ్వామహి ॥ పక్షే ॥ వ్యత్యశిశ్వియత । వ్యత్యశిశ్వియేతామ్ । వ్యత్యశిశ్వియంత ॥ వ్యత్యశిశ్వియథాః । వ్యత్యశిశ్వియేథామ్ । వ్యత్యశిశ్వియఢ్వమ్ (ధ్వమ్) ॥ వ్యత్యశిశ్వియే । వ్యత్యశిశ్వియావహి । వ్యత్యశిశ్వియామహి ॥ చఙభావే ॥ సిచి ॥ వ్యత్యశ్వయిష్ట । వ్యత్యశ్వయిషాతామ్ । వ్యత్యశ్వయిషత ॥ వ్యత్యశ్వయిష్ఠాః । వ్యత్యశ్వయిషాథామ్ । వ్యత్యశ్వయిఢ్వమ్ (ధ్వమ్) వ్యత్యశ్వయిషి । వ్యత్యశ్వయిష్వహి । వ్యత్యశ్వయిష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యశ్వయిష్యత-౯ ॥ భావే ॥ ౧ శూయతే ॥ ౨ శుశువే (శిశ్వియే) । ౩ శ్వాయితా (శ్వయితా) ॥ ౪ శ్వాయిష్యతే (శ్వయిష్యతే) ॥ ౫ శూయతామ్ ॥ ౬ అశూయత ॥ ౭ శూయేత ॥ ౮ శ్వాయిషీష్ట (శ్వయి

శ్విష్ట) ॥ ౯ అశ్వాయి ॥ ౧౦ అశ్వాయిష్యత (అశ్వయిష్యత) ॥ ణ్యన్తా
త్ ॥ ౧ శ్వాయయతి-౯ ॥ (తే)-౯ ॥ ౨ శ్వాయయాంచకార-౯ ॥ (చ
క్రే)-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ॥ ౩ శ్వాయయితా-౯ ॥ (సి)
(సే) (హే) ॥ ౪ శ్వాయయిష్యతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౫ శ్వాయయతు-౯
(తామ్-౯) ॥ ౬ అశ్వాయయత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ ౭ శ్వాయయేత్-౯ ॥
(త-౯) ॥ ౮ శ్వాయ్యాత్ । శ్వాయ్యాస్తామ్-౯ ॥ ౮ శ్వాయయిషీష్ట-౯ ॥
(ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౯ అశూశువత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ అశిశ్వియత్-౯ ॥
(త-౯) ॥ ణౌచ సంశ్చఙోరితి సమ్ప్రసారణం వా ॥ సమ్ప్రసారణం త
దాశ్రితంచ కార్యం బలవదితి వచనాదాదౌ సమ్ప్రసారణం పూర్వ
రూపమ్ ॥ ౧౦ అశ్వాయయిష్యత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ కర్మణి ॥ ౧ శ్వా
య్యతే-౯ ॥ ౨ శ్వాయయాంచక్రే-౯ ॥ (బభూవే-౯ ॥ (ఆసే-౯) ॥
౩ శ్వాయయితా-౯ ॥ (సే) (హే) ॥ (శ్వాయితా-౯ ॥ (సే) (హే) ॥
౪ శ్వాయయిష్యతే-౯ ॥ (శ్వాయిష్యతే-౯) ॥ ౫ శ్వాయ్యతామ్-౯ ॥
౬ అశ్వాయ్యత-౯ ॥ ౭ శ్వాయ్యేత-౯ ॥ ౮ శ్వాయయిషీష్ట-౯ ॥
(ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ శ్వాయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౯ అశ్వాయి-
౯ ॥ అశ్వాయిషాతామ్ ॥ (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ అశ్వాయయిషాతామ్ ॥
(ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౧౦ అశ్వాయయిష్యత-౯ ॥ (అశ్వాయిష్యత-౯)
సని ॥ ౧ శిశ్వయిషతి-౯ ॥ శిశ్వయిషాంచకార-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥
(ఆస-౯) ౩ శిశ్వయిషితా-౯ ॥ (సి) ॥ ౪ శిశ్వయిషిష్యతి-౯ ॥ ౫ శి
శ్వయిషతు-౯ ॥ ౬ అశిశ్వయిషత్-౯ ॥ ౭ శిశ్వయిషేత్-౯ ॥ ౮ శి
శ్వయిష్యాత్-౯ ॥ ౯ అశిశ్వయిషీత్-౯ ॥ ౧౦ అశిశ్వయిషిష్యత్-౯ ॥
ణ్యన్తాత్సని ణౌచసంశ్చఙోరితి సమ్ప్రసారణం వా ॥ ౧ శుశావయిష
తి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౨ శుశావయిషాంచకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) ॥ (బ
భూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ॥ ౩ శుశావయిషితా-౯ ॥ (సి) (సే) (హే) ॥
౪ శుశావయిషిష్యతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౫ శుశావయిషతు-౯ ॥ (తాం

-౯) ॥ ౬ అశుశావయిషత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ ౭ శుశావయిషేత్-౯ ॥
(త-౯ ॥ ౮ శుశావయిష్యాత్-౯ ॥ శుశావయిషీష్ట-౯ ॥ (ధ్వమ్)
(ధ్వమ్) ॥ ౯ అశుశావయిషీత్-౯ ॥ అశుశావయిషిష్ట-౯ ॥ (ధ్వమ్)
(ధ్వమ్) ॥ ౧౦ అశుశావయిషిష్యత్-౯ (త-౯) ॥ పక్షే॥ ౧ శిశ్వాయ
యిషతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౨ శిశ్వాయయిషాంచకార-౯ ॥ (చక్రే-౯)
(బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ॥ ౩ శిశ్వాయయిషితా-౯ ॥(సి)(సే)(హే)
౪ శిశ్వాయయిషిష్యతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౫ శిశ్వాయయిషతు-౯ ॥
(తామ్-౯)॥ ౬ అశిశ్వాయయిషత్-౯॥(త-౯) ॥ ౭ శిశ్వాయయిషేత్
-౯॥(త-౯)॥ ౮ శిశ్వాయయిష్యాత్-౯ ॥శిశ్వాయయిషీష్ట-౯॥ (ధ్వమ్)
(ధ్వం)॥ ౯ అశిశ్వాయయిషీత్-౯॥అశిశ్వాయయిషిష్ట । (ధ్వ-)(ధ్వ)
-౯ ॥ ౧౦ అశిశ్వాయయిషిష్యత్-౯॥ (త-౯)—యజి- విభాషాశ్వేరి
తిసమ్ప్రసారణం వా॥ ౧ శోశూయతే-౯॥ శేశ్వీయతే॥ ౨ శోశూయాం
చక్రే-౯॥(బభూవ-౯)॥(ఆస-౯)॥శేశ్వీయాంచక్రే-౯ ॥(బభూవ-౯)॥
(ఆస-౯)॥ ౩ శోశూయితా-౯ ॥ (సే) (హే) ॥ శేశ్వీయితా-౯॥(సే)
(హే)॥ ౪ శోశూయిష్యతే-౯॥శేశ్వీయిష్యతే-౯ ॥ ౫ శోశూయతామ్
-౯ ॥ శేశ్వీయతాం-౯॥ ౬ అశోశూయత-౯ ॥అశేశ్వీయత-౯॥౭ శో
శూయేత-౯ శేశ్వీయేత-౯॥౮ శోశూయిషీష్ట-౯॥ (ధ్వం)(ధ్వం)॥ శేశ్వీ
యిషీష్ట(ధ్వం)(ధ్వం)॥౯ అశోశూయిష్ట-౯॥(ధ్వం)(ధ్వం)॥అశేశ్వీయిష్ట
-౯ ॥(ధ్వం)(ధ్వం)॥౧౦ అశోశూయిష్యత-౯॥అశేశ్వీయిష్యత-౯॥—
యఙ్లుకి— శేశ్వయీతి । శేశ్వేతి । శేశ్వితః । శేశ్వియతీత్యాది॥౦శ్వ
యితవ్యం । శ్వయనీయం । శ్వేయం । శూనః । శూనవాన్ । ఉచ్ఛూ
నః । ఉచ్ఛూనవాన్ । శ్వీదితోనిష్ఠాయామితీణ్ణిషేధః । ఓదితశ్చేతి
నిష్ఠానత్వమ్॥ శ్వయన్ । శ్వయన్తీ । వ్యతిశ్వయమానః । శ్వయిష్యన్।
(శ్వయిష్యతీ । శ్వయిష్యన్తీ) వ్యతిశ్వయిష్యమాణః । శ్వయితుమ్। శూ
వం । శ్వయనం । శ్వయిత్వా । (ఉచ్ఛ్వాయ । యజాదిత్వాత్సమ్ప్రసా

రణమ్) శ్వాయం శ్వాయం । శ్వయిత్వా శ్వయిత్వా ॥ ౨ శ్వాయ
యితవ్యః । శ్వాయనీయః । శ్వాయ్యః । శ్వాయితః । శ్వాయిత
వాన్ । శ్వాయయన్ । శ్వాయయంతీ । శ్వాయయమానః । శ్వా
యయిష్యన్ (శ్వాయయిష్యతీ । శ్వాయయిష్యంతీ)శ్వాయయిష్య
మాణః । శ్వాయయితుం । శ్వాయితం । శ్వాయనం ।శ్వాయయిత్వా ।
ఉచ్ఛ్వాయ్య । శ్వాయంశ్వాయం । శ్వాయయిత్వాశ్వాయయిత్వా ॥
౩ ॥ శిశ్వయిషితవ్యః । శిశ్వయిషణీయః । శిశ్వయిష్యః । శిశ్వయిషి
తః । శిశ్వయిషితవాన్ । శిశ్వయిషన్ । శిశ్వయిషంతీ । వ్యతిశిశ్వయి
షమాణః । శిశ్వయిషిష్యన్ (శిశ్వయిషిష్యతీ । శిశ్వయిషిష్యంతీ) ।
వ్యతిశిశ్వయిషిష్యమాణః । శిశ్వయిషితుం । శిశ్వయిషితం । శిశ్వయిష
ణం । శిశ్వయిషిత్వా । ఉచ్ఛిశ్వయిష్య । శిశ్వయిషంశిశ్వయిషం । శి
శ్వయిషిత్వాశిశ్వయిషిత్వా ॥ ౪ ॥ శోశూయితవ్యః । శేశ్వీయితవ్యః ।
(శోశూయనీయః । శేశ్వీయనీయః) (శోశూయ్యః । శేశ్వీయ్యః) (శో
శూయితః । శేశ్వీయితః) (శోశూయితవాన్ । శేశ్వీయితవాన్) (శో
శూయమానః । శేశ్వీయమానః) (శోశూయిష్యమాణః । శేశ్వీయిష్య
మాణః) (శోశూయితుం । శేశ్వీయితుం) (శోశూయితం । శేశ్వీయి
తం) శోశూయనం । శేశ్వీయనం । శోశూయిత్వా । శేశ్వీయిత్వా ॥
(ఉచ్ఛోశూయ్య ।, ఉచ్ఛేశ్వీయ్య)(శోశూయంశోశూయం । శో
శూయిత్వాశోశూయిత్వా ॥ శేశ్వీయంశేశ్వీయం । శేశ్వీయిత్వాశేశ్వీ
యిత్వా)॥ ౫ శేశ్వయితవ్యః । శేశ్వయనీయః । శేశ్వయః । శేశ్వయి
తః । శేశ్వయితవాన్ (శేశ్వయత్ । శేశ్వయతో । శేశ్వయతః । శే
శ్వయతీ । శేశ్వయిష్యన్ । (శేశ్వయిష్యతీ । శేశ్వయిష్యంతీ) శేశ్వ
యితుం । శేశ్వయితం । శేశ్వయనం । శేశ్వయిత్వా । ఉచ్ఛేశ్వీయ । శే
శ్వాయంశేశ్వాయం । శేశ్వయిత్వాశేశ్వయిత్వా ॥

క్షి, క్షయే ॥ అకర్మకః ॥ అంతర్భావితణ్యర్థస్తు సకర్మకః। అనిట్ । పరస్మైపదీ ॥

౧ క్షయతి-ఙ ॥ ౨ చిక్షాయ । చిక్షియతుః । చిక్షియుః ॥ చిక్షయిథ । చిక్షేథ । చిక్షియథు । చిక్షియ ॥ ౩ క్షేతా-ఙ ॥ (సి) ॥ ౪ క్షేష్యతి-ఙ ॥ ౫ క్షయతు-ఙ ॥ ౬ అక్షయత్-ఙ ॥ ౭ క్షయేత్-ఙ ॥ ౮ క్షీయాత్-ఙ ॥ ౯ అక్షైషీత్ । అక్షైష్టాం । అక్షైషుః ॥ అక్షైషీః । అక్షైష్టం । అక్షైష్ట ॥ అక్షైషం । అక్షైష్వ । అక్షైష్మ ॥ ౧౦ అక్షేష్యత్-ఙ ॥ — కర్మవ్యతిహారే — ॥ ౧ వ్యతిక్షయతే-ఙ ॥ ౨ వ్యతిచిక్షియే । వ్యతిచిక్షియిషే । వ్యతిచిక్షియిఢ్వే (ధ్వే) ॥ వ్యతిచిక్షియివహే । వ్యతిచిక్షియిమహే ॥ ౩ ॥ వ్యతిక్షేతా-ఙ ॥ (సే) (హే) ॥ ౪ వ్యతిక్షేష్యతే-ఙ ॥ ౫ వ్యతిక్షయతాం-ఙ ॥ ౬ వ్యత్యక్షయత-ఙ ॥ ౭ వ్యతిక్షయేత-ఙ ॥ ౮ వ్యతిక్షేషీష్ట । (ఢ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యక్షేష్ట । వ్యత్యక్షేషాతాం । వ్యత్యక్షేషత ॥ వ్యత్యక్షేష్ఠాః । వ్యత్యక్షేషాథాం ॥ వ్యత్యక్షేఢ్వమ్ ॥ వ్యత్యక్షేషి । వ్యత్యక్షేష్వహి । వ్యత్యక్షేష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యక్షేష్యత-ఙ ॥ భావే ॥ — క్షీయతే ॥ ౨ చిక్షియే-ఙ ॥ ౩ క్షాయితా । క్షేతా ॥ ౪ క్షాయిష్యతే । క్షేష్యతే ॥ ౫ క్షీయతామ్ ॥ ౬ అక్షీయత ॥ ౭ క్షీయేత ॥ ౮ క్షాయిషీష్ట-క్షేషీష్ట ॥ ౯ అక్షాయి ॥ ౧౦ అక్షాయిష్యత । అక్షేష్యత ॥ ణ్యంతాత్ — ॥ ౧ క్షాయయతి-ఙ ॥ (తే-ఙ) ॥ ౨ క్షాయయాంచకార-ఙ ॥ (చక్రే-ఙ) ॥ (బభూవ-ఙ) ॥ (ఆస-ఙ ॥ ౩ క్షాయయితా-ఙ ॥ (సి)(సే)(హే) ॥ ౪ క్షాయయిష్యతి-ఙ ॥ (తే-ఙ) ॥ ౫ క్షాయయతు-ఙ ॥ (తాం-ఙ) ॥ ౬ అక్షాయయత్-ఙ ॥ (త-ఙ) ॥ ౭ క్షాయయేత్-ఙ ॥ (త-ఙ) ౮ క్షాయ్యాత్-ఙ ॥ క్షాయయిషీష్ట-ఙ ॥ (ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౯ అచిక్షయత్-ఙ ॥ (త-ఙ) ॥ ౧౦ అక్షాయయిష్యత్-ఙ ॥ (త-ఙ) ॥ — కర్మణి — ॥ ౧ క్షాయ్యతే-ఙ ॥ ౨ క్షాయయాంచక్రే-ఙ ॥ (బభూవే-ఙ) ॥ (ఆసే-ఙ) ॥ ౩ క్షాయ

యితా-౯ ॥ క్షాయితా ॥ ౪ క్షాయిష్యతే-౯ ॥ క్షాయిష్యతే-౯ ॥
౫ క్షాయ్యతామ్-౯ ॥ ౬ అక్షాయ్యత-౯ ॥ ౭ క్షాయ్యేత-౯ ॥ ౮ క్షాయ
యిషీష్ట-౯ ॥ (ధ్వం)(ధ్వం) ॥ క్షాయిషీష్ట ॥ (ధ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అక్షాయి ।
అక్షాయిషాతాం ॥ (ధ్వం) (ధ్వం) అక్షాయిషాతాం-౯ ॥ (ధ్వం)
(ధ్వం) ॥ ౧౦ అక్షాయిష్యత-౯ ॥ అక్షాయిష్యత-౯ ॥ —॥సని॥
౧ చిక్షీషతి-౯ ॥ ౨ చిక్షీషాంచకార-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯)
౩ చిక్షీషితా-౯ ॥ ౪ చిక్షీషిష్యతి-౯ ॥ ౫ చిక్షీషతు-౯ ॥ ౬ అచి
క్షీషత్-౯ ॥ ౭ చిక్షీషేత్-౯ ॥ ౮ చిక్షీష్యాత్-౯ ॥ ౯ అచిక్షీషీత్-
౯ ॥ ౧౦ అచిక్షీషిష్యత్-౯ ॥ —యజి— ౧ చేక్షీయతే-౯ ॥ చేక్షీ
యాంచక్రే-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ॥ ౩ చేక్షీయితా-౯ ॥
౪ చేక్షీయిష్యతే-౯ ॥ ౫ చేక్షీయతామ్-౬ ॥ ౬ అచేక్షీయత-౬ ॥ చే
క్షీయేత-౬ ॥ ౮ చేక్షీయిషీష్ట-౬ ॥ (ధ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౬ అచేక్షీయి
ష్ట-౬ - (ధ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ ౧౦ అచేక్షీయిష్యత-౬ ॥—యఙ్లుకి—
౧ చేక్షయీతి । చేక్షేతి । చేక్షితః । చేక్షియతీత్యాది ॥

౧ క్షేతవ్యమ్ । క్షయణీయం । క్షేతుంశక్యం క్షయ్యం । క్షయ్యజయ్యౌ శక్యార్థ ఇతి యత్రియాంతాదశో నిపాతతః. అన్యత్ర క్షేతుం యోగ్యం క్షేయం పాపం ॥ క్షీణః । ప్రక్షీణస్సః । క్షీణవాన్ । ప్రక్షీణవాన్ । ఆదికర్మణి క్తః కర్తరి క్తః. నిష్ఠాయామణ్యదర్థ ఇతి దీర్ఘః. క్షియో దీర్ఘాదితి నత్వం. భావకర్మణోస్తు ॥ క్షితః కామో మయా । క్షీణాయుర్ధ్వనక్షితాయుర్వా । క్షీణోయం తపస్వీక్షితో వా । వాక్రోశదైన్యయోరితి దీర్ఘో వా ॥ క్షయన్ । క్షయంతీ । వ్యతిక్షయమాణః । క్షేష్యన్ (క్షేష్యతీ । క్షేష్యంతీ) ॥ వ్యతిక్షేష్యమాణః । క్షేతుం । క్షితం । క్షయణం । క్షిత్వా । ప్రక్షీయ । క్షియోల్యపి క్షియ ఇతి దీర్ఘః ॥ క్షాయంక్షాయం । క్షిత్వాక్షిత్వా ॥

౨ ॥ క్షాయయితవ్యః । క్షాయణీయః । క్షాయ్యః । క్షాయితః । క్షా

యితవాన్ । క్షాయయన్ । క్షాయయంతీ । క్షాయయమాణః । క్షా యయిష్యన్ । (క్షాయయిష్యతీ । క్షాయయిష్యంతీ) । క్షాయయిష్యమాణః । క్షాయయితుం । క్షాయితం । క్షాయణమ్ । క్షాయయిత్వా । ప్రక్షాయ్య । క్షాయంక్షాయమ్ । క్షాయయిత్వాక్షాయయిత్వా ॥

3 ॥ చికీషితవ్యమ్ । చికీషణీయమ్ । చికీష్యమ్ । చికీషితః । చికీషితవాన్ । చికీషన్ । చికీషంతీ । వ్యతిచికీషమాణః । చికీషితుం చికీషితం । చికీషణమ్ । చికీషిత్వా । ప్రచికీష్య । చికీషంచికీషం చికీషిత్వాచికీషిత్వా ॥

౪ ॥ చేకీయితవ్యం । చేకీయణీయమ్ । చేకీయ్యం । చెకీయితః చేకీయితవాన్ । చేకీయమానః । చేకీయిష్యమాణః । చెకీయితుం । చెకీయితం । చేకీయణం । చేకీయిత్వా । ప్రచెకీయ్య । చేకీయం చెకీయం । చేకీయిత్వాచేకీయిత్వా ॥

౫ ॥ చెక్షయితవ్యమ్ । చెక్షయణీయమ్ । చేక్షయ్యః । చేక్షేయః । చెక్షయితః । చెక్షయితవాన్ । చెక్షయల్ । చేక్షయతౌ । చేక్షయతః॥ చేక్షయతి । చెక్షయిష్యన్ । చేక్షయిష్యతీ । చెక్షయిష్యంతీ । చెక్షయితుం । చేక్షయితం । చెక్షయణం । చెక్షయిత్వా । ప్రచెకీయ। చేక్షాయంచేక్షాయం । చెక్షయిత్వాచేక్షయిత్వా ॥

దుద్రుగతౌ । అకర్మకౌ । అనిటౌ । పరస్మైపదినౌ ॥

౧ దవతి-౯ ॥ ౨ దుదావ । దుదువతుః । దుదువుః ॥ దుదవిథ దుదోథ । దుదువథుః । దుదువ ॥ దుదావ-దుదవ । దుదువివ । దుదువిమ ॥ 3 దోతా-౯ - (సి) ॥ ౪ దోష్యతి-౯ ॥ ౫ దవతు-౯ ॥ ౬ అదవత్-౯ ॥ ౭ దవేత్-౯ ॥ ౮ దూయాత్-౯ ॥ ౯ అదౌషీత్-౯ ॥ ౧౦ అదోష్యత్-౯ ॥

గత్యర్థాత్వాత్కర్తృవ్యతీహారేనాత్మనేపదమ్॥

భావే—౧ దూయతే॥ ౨ దుదువే॥3 దావితా-దోతా ॥ ౪ దా

విష్యతే-దోష్యతే॥ ౫ దూయతామ్॥ ౬ అదూయత॥ ౭ దూయేత॥ ౮ దావిషీష్ట-దోషీష్ట ॥ ౯ అదావి ॥ ౧౦ అదావిష్యత-అదోష్యత ॥ శేషం వక్ష్యమాణద్రవతివత్ ॥

౧ ద్రవతి-౯ ॥ ౨ దుద్రావ । దుద్రువతుః । దుద్రువుః ॥ దుద్రోథ । దుద్రువథుః । దుద్రువ ॥ దుద్రావ-దుద్రవ । దుద్రువ । దుద్రువ ॥ క్రాదిత్వాన్నేట్ ॥ ౩ ద్రోతా-౯ ॥ ౪ ద్రోష్యతి-౯ ॥ ౫ ద్రవతు ౯ ॥ ౬ అద్రవత్-౯ ॥ ౭ ద్రవేత్-౯॥ ౮ ద్రూయాత్-౯॥ ౯ ణిశ్రిద్రుస్రుభ్యః కర్తరి చఙ్॥అదుద్రువత్।అదుద్రువతాం।అదుద్రువన్॥అదుద్రువః।అదుద్రువతం।అదుద్రువత॥అదుద్రువం।అదుద్రువావ।అదుద్రువామ॥ ౧౦ అద్రోష్యత్-౯॥భావే—౧ ద్రూయతే ॥ ౨ దుద్రువే ॥౩ ద్రావితా-ద్రోతా ॥ ౪ ద్రావిష్యతే-ద్రోష్యతే॥ ౫ ద్రూయతామ్॥౬ అద్రూయత ॥ ౭ ద్రూయేత ॥ ౮ ద్రావిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)ద్రోషీష్ట॥(ఢ్వం) ౯ అద్రావి ॥ ౧౦అద్రావిష్యత-అద్రోష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ ద్రావయతి-౯ ॥ విలాపయతీత్యర్థః. ణిచశ్చేత్యస్యాపవాదేన బుధయుధనశజనేఙ్ప్రుద్రుస్రుభ్యో ణేరిత్యనేన పరస్మైపదమ్ ॥ ౨ ద్రావయాంచకార-౯ (బభూవ-౯) (ఆస-౯) ॥ ౩ ద్రావయితా-౯-(సి) ॥ ౪ ద్రావయిష్యతి-౯॥౫ ద్రావయతు-౯॥ ౬ అద్రావయత్ ॥ ౭ ద్రావయేత్ ॥ ౮ ద్రావ్యాత్ ॥ ౯ అదిద్రవత్-అదుద్రవత్ ॥ స్రవతి శృణోతి ద్రవతి ప్రవతి ప్లవతిచ్యవతీనాం వేత్యభ్యాసస్యేత్త్వంవా ॥ ౧౦ అద్రావయిష్యత్ ॥

సని—౧ దుద్రూషతి ॥ ౨ దుద్రూషాంచకార (బభూవ)(ఆస) ౩ దుద్రూషితా ॥ ౪ దుద్రూషిష్యతి ॥ ౫ దుద్రూషతు ॥ ౬ అదుద్రూషత్ ॥ ౭ దుద్రూషేత్ ॥ ౮ దుద్రూష్యాత్ ॥ ౯ అదుద్రూషీత్ ॥ ౧౦ అదుద్రూషిష్యత్ ॥—॥ యఙి ॥— ॥ ౧ కుటిలం ద్రవతి దోద్రూయతే ॥ ౨ దోద్రూయాంచక్రే ॥ (బభూవ) (ఆస) ॥౩ దో

ద్రూయితా ॥ (సే)(హే)॥౪ దోద్రూయిష్యతే॥ ౫ దోద్రూయతాం
౬ అదోద్రూయత॥ ౭ దోద్రూయేత॥ ౮ దోద్రూయిషీష్ట(ధ్వం)(ఢ్వం)॥
౯ అదోద్రూయిష్ట(ధ్వం)(ఢ్వం) ॥ ౧౦ అదోద్రూయిష్యత ॥—॥య
ఙ్లుకి— ॥౧ దోద్రవీతి-దోద్రోతి ॥ దోద్రుతః । దోద్రువతీత్యాది ॥

౧ ॥ విద్రోతవ్యమ్ । విద్రవణీయమ్ ॥ (ద్రావ్యం । విద్రావ్యం
ఓరావశ్యక ఇతిణ్యత్) అనావశ్యకేతు యదేవ । ద్రవ్యంవిద్రవ్యం ॥ వి
ద్రుత మనేన । ఇదమస్య విద్రుతమ్ । విద్రుతస్సః । ప్రద్రుతస్సః ।వి
ద్రుతవాన్ । విద్రవన్ । విద్రవన్తీ । విద్రోష్యన్ ॥ (విద్రోష్యతీ।
విద్రోష్యన్తీ) విద్రోతుం । విద్రుతం । విద్రవణం । ద్రుత్వా । వి
ద్రుత్య । ద్రావంద్రావం ॥ ద్రుత్వాద్రుత్వా ॥

౨ విద్రావయితవ్యః । విద్రావణీయః । విద్రావ్యః । విద్రావి
తః । విద్రావితవాన్ । విద్రావయన్ । విద్రావయన్తీ। విద్రావయి
ష్యన్ ॥ (విద్రావయిష్యతీ । విద్రావయిష్యన్తీ) ద్రావయితుం ।
విద్రావితం । విద్రావణమ్ । ద్రావయిత్వా । విద్రావ్య । ద్రావం
ద్రావం । ద్రావయిత్వా ద్రావయిత్వా ॥

3 ॥ దుద్రూషితవ్యం । దుద్రూషణీయం । దుద్రూష్యం । దు
ద్రూషితః । దుద్రూషితవాన్ । దుద్రూషన్ । దుద్రూషంతీ । దు
ద్రూషిష్యన్ । (దుద్రూషిష్యతీ । దుద్రూషిష్యన్తీ) ॥ దుద్రూషి
తుం । దుద్రూషితం । దుద్రూషణం। దుద్రూషిత్వా । విదుద్రూష్య।
దుద్రూషందుద్రూషం । దుద్రూషిత్వా దుద్రూషిత్వా ॥

౪ ॥ దోద్రూయితవ్యం । దోద్రూయణీయం । దోద్రూయ్యం ।
దోద్రూయితః । దోద్రూయితవాన్ । దోద్రూయమాణః । దో
ద్రూయిష్యమాణః । దోద్రూయితుం । దోద్రూయితం । దోద్రూ
యణం । దోద్రూయిత్వా । విదోద్రూయ్య । దోద్రూయం దోద్రూ
యం । దోద్రూయిత్వా దోద్రూయిత్వా ॥

౫ ॥ దోద్రవితవ్యం । దోద్రవణీయం । దోద్రవ్యం । దోద్రావి
కః । దోద్రవితవాన్ । (దోద్రువత్ । దోద్రువతౌ । దోద్రువతః)
దోద్రువతీ । దోద్రవిష్యన్ । (దోద్రవిష్యతీ । దోద్రవిష్యంతీ) ॥
దోద్రవితుమ్ । దోద్రవితం । దోద్రవణమ్ । దోద్రవిత్వా । విదో
ద్రుత్య । దోద్రావం దోద్రావమ్ । దోద్రవిత్వా దోద్రవిత్వా ॥

ధృష్-ప్రాగల్భ్యే-అకర్మకః-అనిట్-పరస్మైపదీ ॥

౧ ధృష్ణోతి ॥ ౨ దధర్ష । దధృషతుః ఇత్యాదిసర్వం ధర్షతివత్ ॥
దధర్షిథ-దధర్ష్ఠ ॥ దధృషివ-దధృష్వ ఇతి రూపభేదః ॥ పునఃపు
నరతిశయేన వా ॥ ధృష్ణోతీత్యత్ర క్రియాయాశ్చ విశేషః ॥

శ్రు-శ్రవణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

శ్రువశ్శృ చేతి కర్తరిసార్వధాతుకే పరే శ్నుప్రత్యయశ్శృ ఇత్యాదేశశ్చ

౧ శృణోతి । శృణుతః । శృణ్వంతి ॥ శృణోషి । శృణుథః । శృ
ణుథ ॥ శృణోమి । శృణువః - శృణ్వః । శృణుమః - శృణ్మః ॥ లో
పశ్చాస్యాన్యతరస్యాం మ్వోరితి మ్వోః పరయోః ప్రత్యయోకారస్య
వాలోపః ॥ ౨ శుశ్రావ । శుశ్రువతుః । శుశ్రువుః ॥ శుశ్రోథ । శు
శ్రువథుః । శుశ్రువ । శుశ్రావ-శుశ్రవ । శుశ్రువ । శుశ్రుమ ॥ క్రా
దిత్వాల్లిటినేట్ ॥ ౩ శ్రోతా-(సి) ॥ ౪ శ్రోష్యతి ॥ ౫ శృణోతు -
శృణుతాత్ । శృణుతాం । శృణ్వంతు ॥ శృణు ॥ ఉతశ్చప్రత్యయాదసంయో
గపూర్వాదితి హేర్లుక్ ॥ శృణుతాత్ । శృణుతమ్ । శృణుత ॥ శృ
ణవాని । శృణవావ । శృణవామ ॥ ౬ అశృణోత్ । అశృణుతాం ।
అశృణ్వన్ ॥ అశృణోః । అశృణుతం । అశృణుత ॥ అశృణవం । (అ
శృణువ-అశృణ్వ) (అశృణుమ-అశృణ్మ)॥ ౭ శృణుయాత్ । శృణుయా
తామ్ । శృణుయుః ॥ శృణుయాః । శృణుయాతమ్ । శృణుయాత ॥
శృణుయామ్ । శృణుయావ । శృణుయామ ॥ ౮ శ్రూయాత్ । శ్రూ
యాస్తామ్ । శ్రూయాసుః ॥ ౯ అశ్రౌషీత్ । అశ్రౌష్టామ్ । అశ్రౌ

ష్మః ॥ అశ్రౌషీః । అశ్రౌష్టం । అశ్రౌష్ట ॥ అశ్రౌషం । అశ్రౌష్వ । అశ్రౌష్మ ॥ ౧౦ అశ్రోష్యత్ । అశ్రోష్యతాం । అశ్రోష్యన్ ॥—॥ కర్మవ్యతిహారే ॥—॥ ౧ వ్యతిశృణుతె । వ్యతిశృణ్వాతె । వ్యతిశృణ్వతె ॥ వ్యతిశృణుషె । వ్యతిశృణ్వాథె । వ్యతిశృణుధ్వే ॥ వ్యతిశృణ్వే । వ్యతిశృణ్వహే-వ్యతిశృణువహే । వ్యతిశృణ్మహే-వ్యతిశృణుమహే ॥ ౨ వ్యతిశుశ్రువే । వ్యతిశుశ్రువాతె । వ్యతిశుశ్రువిరె ॥ వ్యతిశుశ్రుషే । వ్యతిశుశ్రువాథే । వ్యతిశుశ్రుధ్వే ॥ వ్యతిశుశ్రువె । వ్యతిశుశ్రువహే । వ్యతిశుశ్రుమహే ॥ ౩ వ్యతిశ్రోతా ॥ (సే)(హే) ॥ ౪ వ్యతిశ్రోష్యతె ॥ ౫ వ్యతిశృణుతామ్ । వ్యతిశృణ్వాతాం । వ్యతిశృణ్వతామ్ ॥ వ్యతిశృణుష్వ । వ్యతిశృణ్వాథాం । వ్యతిశృణుధ్వమ్ ॥ వ్యతిశృణవై । వ్యతిశృణవావహై । వ్యతిశృణవామహై ॥ ౬ వ్యత్యశృణుత । వ్యత్యశృణ్వాతామ్ । వ్యత్యశృణ్వత ॥ వ్యత్యశృణుథాః । వ్యత్యశృణ్వాథామ్ । వ్యత్యశృణుధ్వమ్ ॥ వ్యత్యశృణ్వి । (వ్యత్యశృణ్వహి-వ్యత్యశృణువహి) (వ్యత్యశృణ్మహి-వ్యత్యశృణుమహి) ॥ ౭ వ్యతిశృణ్వీత । వ్యతిశృణ్వీయాతామ్ । వ్యతిశృణ్వీరన్ ॥ వ్యతిశృణ్వీథాః । వ్యతిశృణ్వీయాథామ్ । వ్యతిశృణ్వీధ్వమ్ ॥ వ్యతిశృణ్వీయ । వ్యతిశృణ్వీవహి । వ్యతిశృణ్వీమహి ॥ ౮ వ్యతిశ్రోషీష్ట । వ్యతిశ్రోషీయాస్తామ్ । వ్యతిశ్రోషీరన్ ॥ వ్యతిశ్రోషీష్ఠాః । వ్యతిశ్రోషీయాస్థామ్ । వ్యతిశ్రోషీఢ్వం॥ వ్యతిశ్రోషీయ । వ్యతిశ్రోషీవహి । వ్యతిశ్రోషీమహి॥ ౯ వ్యత్యశ్రోష్ట । వ్యత్యశ్రోషాతామ్ । వ్యత్యశ్రోషత ॥ వ్యత్యశ్రోష్ఠాః । వ్యత్యశ్రోషాథాం । వ్యత్యశ్రోఢ్వమ్ ॥ వ్యత్యశ్రోషి । వ్యత్యశ్రోష్వహి । వ్యత్యశ్రోష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యశ్రోష్యత । వ్యత్యశ్రోష్యేతామ్ । వ్యత్యశ్రోష్యంత ॥ సమ్పూర్వకాదస్మాదకర్మకాదర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వక్తవ్యమిత్యాత్మనేపదమ్ ॥ సంశృణుతే । సంశృణ్వాతే । సంశృణ్వత ఇత్యాదివ్యతిశృణుత ఇత్యాదివత్ ॥ హితాన్నయస్సంశృణుతేసకిం ప్రభు

రితి భారవిః ॥ అకర్మకాదితి వివక్షణాదేవ లక్షాంసీతి పురాపి సంశ్రుణుమహ ఇతి మురారిప్రయోగః (ప్రామాదిక ఇత్యాహుః. ఇతిశబ్దేన గమ్యమానస్య వాక్యార్థరూపకర్మణస్సత్త్వాచ్చ ॥ అధ్యాహారో వా ఇతి కథయద్ధ్వ్య ఇతి ॥

కర్మణి—౧ శ్రూయతే ॥ ౨ శుశ్రువే । శుశ్రుషే । శుశ్రుఢ్వే ॥ శుశ్రువహే । శుశ్రుమహే । ౩ (శ్రావితా-శ్రోతా)-(సే)(హే) ॥ ౪ (శ్రావిష్యతే-శ్రోష్యతే) ॥ ౫ శ్రూయతామ్ ॥ ౬ అశ్రూయత ॥ ౭ శ్రూయేత ॥ ౮ (శ్రావిషీష్ట-(ధ్వం)(ఢ్వం) శ్రోషీష్ట)-ఢ్వమ్ ॥ ౯ అశ్రావి-అశ్రావిషాతాం ॥ (ధ్వమ్)(ఢ్వమ్) ॥ (అశ్రోషాతామ్-ఢ్వమ్ । ఢ్వమ్) ౧౦ (అశ్రావిష్యత-అశ్రోష్యత) ॥ ణ్యంతాత్ ॥

౧ శ్రావయతి-తే ॥ ౨ శ్రావయాంచకార (చక్రే) (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ శ్రావయితా । (సి)(సే)(హే) ॥ ౪ శ్రావయిష్యతి-తే ॥ ౫ శ్రావయతు-తామ్ ॥ ౬ అశ్రావయత్-త ॥ ౭ శ్రావయేత్-త ॥ ౮ శ్రావ్యాత్-శ్రావయిషీష్ట-ఢ్వమ్-ధ్వమ్ ॥ ౯ (అశిశ్రవత్-త ॥ అశుశ్రవత్-త) స్రవతి శృణోతి ద్రవతీత్యాదినాభ్యాసస్యేత్త్వం వా ॥ ౧౦ అశ్రావయిష్యత్-త ॥ —ణ్యంతాత్కర్మణి— ॥ ౧ శ్రావ్యతే ॥ ౨ శ్రావయాంచక్రే-బభూవే-ఆసే ॥ ౩ శ్రావితా-శ్రావయితా ॥ ౪ శ్రావిష్యతే-శ్రావయిష్యతే ॥ ౫ శ్రావ్యతామ్ ॥ ౬ అశ్రావ్యత ॥ ౭ శ్రావ్యేత ॥ ౮ (శ్రావిషీష్ట-ఢ్వమ్ । ధ్వమ్ ॥ శ్రావయిషీష్ట-ఢ్వమ్ । ధ్వమ్) ౯ అశ్రావి-అశ్రావిషాతాం ॥ (ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ అశ్రావయిషాతాం ॥ (ఢ్వమ్)(ధ్వం) ౧౦ అశ్రావిష్యత-అశ్రావయిష్యత ॥ — ॥ సన్నంతాత్ ॥ — ॥

జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాంసన ఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ ౧ శుశ్రూషతే ॥ ౨ శుశ్రూషాంచక్రే । (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ శుశ్రూషితా । (సే)(హే) ॥ ౪ శుశ్రూషిష్యతే ॥ ౫ శుశ్రూషతామ్ ॥ ౬ అశుశ్రూషత ॥ ౭ శుశ్రూషేత ॥ ౮ శుశ్రూషిషీష్ట । (ధ్వమ్) ॥ ౯ అశుశ్రూషిష్ట । (ఢ్వమ్)

(స్వమ్) ॥ ౧౦ అశుశ్రూషిష్యత ॥ ప్రత్యాఙ్భ్యాముపసర్గాభ్యాం పరాదస్మాత్సన్నంతాత్ప్రత్యాఙ్భ్యాంశ్రువఇతి సాత్మనేపదమ్ ॥ ప్రతిశుశ్రూషతి । ఆశుశ్రూషతి ॥ కర్మప్రవచనీయాత్పూర్వదేవ । దేవదత్తంప్రతిశుశ్రూషతే ॥ — యఙ్లంతాల్ — ॥ ౧ శోశ్రూయతే ॥ ౨ శోశ్రూయాంచక్రే । (బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ శోశ్రూయితా ॥ ౪ శోశ్రూయిష్యతే ॥ ౫ శోశ్రూయతామ్ ॥ ౬ అశోశ్రూయత ॥ ౭ శోశ్రూయేత ॥ ౮ శోశ్రూయిషీష్ట ॥ ౯ అశోశ్రూయిష్ట ॥ ౧౦ అశోశ్రూయిష్యత ॥ —యఙ్లుగంతాల్— ॥ శోశ్రవీతి । శోశ్రోతి । శోశ్రుతః । శోశ్రువతీత్యాది ॥

౧ ॥ శ్రోతవ్యః । శ్రవణీయః । (శ్రావ్యః । ఓరావశ్యకఇతి ణ్యత్) అనావశ్యకేతు (శ్రవ్యః । అచోయదితియత్) శ్రుతః । శ్రుతవాన్ ॥ శృణ్వన్ । వ్యతిశృణ్వానః । శృణ్వతీ । శ్రోష్యన్ । (శ్రోష్యతీ శ్రోష్యంతీ) వ్యతిశ్రోష్యమాణః । శ్రోతుం శ్రుతమ్ । శ్రవణమ్ । శ్రుత్వా । ప్రతిశ్రుత్య । శ్రావంశ్రావమ్ । శ్రుత్వాశ్రుత్వా ॥

౨ ॥ శ్రావయితవ్యః । శ్రావణీయః । శ్రావ్యః । శ్రావితః । శ్రావితవాన్ । శ్రావయన్ । శ్రావయంతీ । శ్రావయమాణః । శ్రావయిష్యన్ । (శ్రావయిష్యతీశ్రావయిష్యంతీ) । శ్రావయిష్యమాణః । శ్రావయితుమ్ । శ్రావితమ్ । శ్రావణమ్ । శ్రావయిత్వా । విశ్రావ్య । శ్రావంశ్రావమ్ । శ్రావయిత్వాశ్రావయిత్వా ॥

౩ ॥ శుశ్రూషితవ్యః । శుశ్రూషణీయః । శుశ్రూష్యః । శుశ్రూషితః । శుశ్రూషితవాన్ । శుశ్రూషమాణః । ఆశుశ్రూషన్ । ప్రతిశుశ్రూషన్ । అశుశ్రూషంతీ । ప్రతిశుశ్రూషంతీ । శుశ్రూషిష్యమాణః । ఆశుశ్రూషిష్యన్ । ప్రతిశుశ్రూషిష్యన్ ।(ఆశుశ్రూషిష్యంతీ। ఆశుశ్రూషిష్యతీ) (ప్రతిశుశ్రూషిష్యతీ । ప్రతిశుశ్రూషిష్యంతీ) ।శుశ్రూషితుం । శుశ్రూషితమ్ । శుశ్రూషణమ్ । శుశ్రూషిత్వా । ఆశు

శ్రూష్య | శుశ్రూషంశుశ్రూషమ్ | శుశ్రూషిత్వాశుశ్రూషిత్వా ||

౪ || శోశ్రూయితవ్యమ్ | శోశ్రూయణీయమ్ | శోశ్రూయ్యమ్ | శోశ్రూయితమ్ | శోశ్రూయితవాన్ | శోశ్రూయమాణః | శోశ్రూయిష్యమాణః | శోశ్రూయితుం | శోశ్రూయితమ్ | శోశ్రూయణం | శోశ్రూయిత్వా | ఆశోశ్రూయ్య | శోశ్రూయంశోశ్రూయమ్ | శోశ్రూయిత్వాశోశ్రూయిత్వా ||

౫ || శోశ్రువితవ్యం | శోశ్రవణీయం| శోశ్రావ్యం| శోశ్రువితః|శోశ్రువితవాన్| (శోశ్రువత్| శోశ్రువతా| శోశ్రువతః)||శోశ్రువతీ| శోశ్రవిష్యన్ | (శోశ్రవిష్యతీ | శోశ్రవిష్యంతీ) శోశ్రవితుం | శోశ్రువితః | శోశ్రవణమ్ | శోశ్రవిత్వా | ఆశోశ్రుత్య | శోశ్రావం శోశ్రావమ్ | శోశ్రవిత్వాశోశ్రవిత్వా ||

షు- ప్రసవైశ్వర్యయోః | ప్రసవోఽభ్యనుజ్ఞానం | ఆద్యే సకర్మకః | ద్వితీయేఽకర్మకః | అనిట్ | పరస్మైపదీ

౧ సవతి || ౨ సుషావ | సుషువతుః | సుషువుః || (సుషవిథ-సుషోథ) సుషువథుః | సుషువ || (సుషావ-సుషవ) సుషువివ | సుషువిమ || ౩ సోతా || ౪ సోష్యతి || ౫ సవతు || ౬ అసవత్ || ౭ సవేత్ - ౮ సూయాత్ || ౯ అసావీత్ | అసావిష్టాం | అసావిషుః || స్తుసుధూఞ్భ్యః పరస్మైపదేష్వితీడాగమః || పూర్వోత్తరాభ్యాం ఞిద్భ్యాం సాహచర్యాత్సునోతేరేవ గ్రహణమితిపక్షే || అసాషీత్ అసాష్టాం | అసావురిత్యాది || ౧౦ అసోష్యత్ ||

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిసవతే || ౨ వ్యతిసుషువే || ౩ వ్యతిసోతా || ౪ వ్యతిసోష్యతే || ౫ వ్యతిసవతామ్ || ౬ వ్యత్యసవత || ౭ వ్యతిసవేత || ౮ వ్యతిసోషీష్ట || (ఢ్వమ్) || ౯ వ్యత్యసోష్ట -వ్యత్యసోషాతాం | వ్యత్యసోషత || వ్యత్యసోష్ఠాః | వ్యత్యసోషాథాం | వ్యత్యసోఢ్వం||వ్యత్యసోషి|వ్యత్యసోష్వహి | వ్యత్యసోష్మహి||౧౦వ్యత్యసోష్యత||

కర్మణి—౧ సూయతే ॥ ౨ సుషువే-(ఢ్వే)(ధ్వే) ॥ 3 సావితా-(సే)(హే)॥ సోతా-(సే)(హే) ॥ ౪ సావిష్యతే-సోష్యతే ॥ ౫ సూయతాం ॥ ౬ అసూయత ॥ ౭ సూయేత ॥ ౮ సావిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ సోషీష్ట-(ధ్వం) ॥ ౯ అసావి । అసావిషాతాం । (ఢ్వం)(ధ్వం)॥ అసోషాతాం । (ఢ్వం) ॥ ౧౦ అసావిష్యత - అసోష్యత ॥ — ॥ భావత్వస్యైకవచనాంతమున్నేయం ॥ — ణ్యంతాత్ — ॥౧ సావయతి -తే ॥ ౨ సావయాంచకార-చక్రే (బభూవ)(ఆస) ॥ 3 సావయితా - (సి)(సే)(హే) ॥ ౪ సావయిష్యతి-తే ॥ ౫ సావయతు-తాం ॥ ౬ అసావయత్-త ॥ ౭ సావయేత్-త ॥ ౮ సావ్యాత్-సావయిషీష్ట । (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసీషవత్-త ॥ ౧౦ అసావయిష్యత్-త ॥ —కర్మణి— ॥ ౧ సావ్యతే ॥ ౨ సావయాంచక్రే (బభూవె) (ఆసే) ॥ 3 సావయితా-సావితా ॥ ౪ సావయిష్యతే-సావిష్యతే ॥ ౫ సావ్యతాం ॥ ౬ అసావ్యత ॥ ౭ సావ్యేత ॥ ౮సావయిషీష్ట ।(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ సావిషీష్ట । (ఢ్వం)(ధ్వం)॥ ౯ అసావి ।అసావిషాతాం। (ఢ్వం)(ధ్వం) అసావయిషాతాం । (ఢ్వం)(ధ్వం) ౧౦ అసావిష్యత । అసావయిష్యత॥ సని ॥ —౧ సుషూషతి ॥ ౨ సుషూషాంచకార (బభూవ)(ఆస) ॥ 3 సుషూషితా ॥ ౪ సుషూషిష్యతి ॥ ౫ సుషూషతు ॥ ౬ అసుషూషత్॥ ౭ సుషూషేత్ ॥ ౮ సుషూష్యాత్ ॥౯ అసుషూషీత్ - ॥ ౧౦ అసుషూషిష్యత్ ॥ — యఙి — ॥ ౧ సోషూయతే ॥ ౨ సోషూయాంచక్రే (బభూవ)(ఆస) ॥ 3 సోషూయితా (సే) (హే)॥ ౪ సోషూయిష్యతే ॥ ౫ సోషూయతాం ॥ ౬ అసోషూయత ॥ ౭ సోషూయేత ॥ ౮ సోషూయిషీష్ట (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసోషూయిష్ట। (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అసోషూయిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సోషవీతి । సోషోతి । సోషుతః । సోషువతీత్యాది ॥

౧ ॥ సోతవ్యం । సవనీయం । (సావ్యః । ఓరావశ్యక ఇతిణ్యత్)

అన్యత్ర (సవ్యః । అచోయదితియత్) సుతః । సుతవాన్ ॥ సవన్ । సవంతి । వ్యతిసవమానః । సోష్యన్ । (సోష్యతీ । సోష్యంతీ) ॥వ్యతిసోష్యమాణః । సోతుం । సుతం । సవనం । సుత్వా । అభిసుత్య । సావంసావమ్ । సుత్వాసుత్వా ॥

౨ ॥ సావయితవ్యః । సావనీయః (సావ్యః । సావితః । సావితవాన్ । సావయన్ । సావయంతీ । సావయమానః । సావయిష్యన్ । (సావయిష్యతీ-సావయిష్యంతీ) సావయిష్యమాణః । సావయితుం । సావితం । సావనం । సావయిత్వా । అభిసావ్య । సావంసావం । సావయిత్వాసావయిత్వా ॥

౩ ॥ సుషూషితవ్యః । సుషూషణీయః । సుషూష్యః । సుషూషితః । సుషూషితవాన్ । సుషూషన్ । సుషూషంతీ । సుషూషిష్యన్ । (సుషూషిష్యతీ-సుషూషిష్యంతీ) సుషూషితుం । సుషూషితం । సుషూషణమ్ । సుషూషిత్వా । అభిసుషూష్య । సుషూషంసుషూషం । సుషూషిత్వాసుషూషిత్వా ॥

౪ ॥ సోషూయితవ్యమ్ । సోషూయణీయమ్ । సోషూయ్యమ్ । సోషూయితః । సోషూయితవాన్ । సోషూయమాణః । సోషూయిష్యమాణః । సోషూయితుమ్ । సోషూయితమ్ । సోషూయణమ్ । సోషూయిత్వా । అభిసోషూయ్య । సోషూయంసోషూయం । సోషూయిత్వాసోషూయిత్వా ॥

౫ ॥ సోషవితవ్యమ్ । సోషవనీయం (సోషావ్యం । న్యత్వాత్ణ్యత్) అన్యత్ర సోషవ్యం । సోషవితః । సోషవితవాన్ (సోషువత్ । సోషువతా । సోషువతః) సోషువతీ । సోషవిష్యన్ । (సోషవిష్యతీ సోషవిష్యంతీ) సోషవితుం । సోషవితం । సోషవణం । సోషవిత్వా । అభిసోషుత్య । సోషావంసోషావం । సోషవిత్వాసోషవిత్వా ॥

సుఞ్-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ స్రివతి ॥ ౨ సుస్రావ । సుస్రివతుః । సుస్రివుః ॥ సుస్రావి
థ । సుస్రివథుః । సుస్రివ ॥ సుస్రావ-సుస్రివ ।సుస్రివ । సుస్రి
మ ॥ ౩ ॥ స్రోతా ॥ ౪ స్రోష్యతి ॥ ౫ స్రివతు ॥ ౬ అస్రివత్ ॥౭
స్రివేత్ ॥ ౮ స్రూయాత్ । స్రూయాస్తాం ॥ ౯ అసుస్రువత్ । అ
సుస్రివతాం । అసుస్రివన్ ॥ ణిశ్రిత్యాదినాచఙ్॥ ౧౦అస్రోష్యత్
గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్ —భావే—౧ స్రూయతే ॥
౨ ॥ సుస్రువే ॥ ౩ స్రావితా-స్రోతా॥ ౪ స్రావిష్యతే-స్రోష్యతే॥
౫ స్రూయతామ్ ॥ ౬ అస్రూయత ॥ ౭ స్రూయేత ॥ ౮ స్రావిషీష్ట-
స్రోషీష్ట ॥ ౯ అస్రావి ॥ ౧౦ అస్రావిష్యత-అస్రోష్యత ॥ ణ్యన్తా
త్ —౧ స్రావయతి ॥ ణిచశ్చేత్యస్యాపవాదేన బుధయుధేత్యనేన క
ర్త్రభిప్రాయేపి పరస్మైపదమ్ ॥ ౨ స్రావయాంచకార ॥ (బభూవ)(ఆస)
౩ స్రావయితా ॥ ౪ స్రావయిష్యతి ॥ ౫ స్రావయతు ॥ ౬ అస్రావ
యత్ ॥ ౭ స్రావయేత్ ॥ ౮ స్రావ్యాత్ ॥ ౯అసిస్రవత్ । అసుస్రు
వత్॥ స్రువతి శృణోతీత్యాదినా చకారేణావభ్యాసోకారస్యేత్త్వం వా॥
౧౦ అస్రావయిష్యత్ ॥ అస్యార్థస్సర్వం శృణోతిద్రవతివత్ ॥ సన్నన్తా
చ్ఛృణోతేరివాస్మాన్నాత్మనేపదమ్ ॥
ఋ-గతిప్రాపణయోః ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥
పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా ఋచ్ఛాదేశః ॥ ౧ ఋచ్ఛతి ॥ ౨ ఆర ।
ఆరతుః । ఆరుః ॥ ఇడత్త్యర్తీత్యనిత్యమిట్ ॥ ఆరిథ । ఆరథుః । ఆర॥
ఆర । ఆరివ । ఆరిమ ॥ ౩ అర్తా ॥ ౪ అరిష్యతి ॥ ఋద్ధనోస్స్యేతీ
ట్ ॥ ౫ ఋచ్ఛతు ॥ ౬ ఆర్ఛత్ ॥ ౭ ఋచ్ఛేత్ ॥ ౮ అర్యాత్-అ
ర్యాస్తాం॥ గుణోర్తిసంయోగాద్యోరితిగుణః ॥ ౯ ఆర్షీత్ । ఆ
ర్ష్టాం । ఆర్షుః ॥ ఆర్షీః । ఆర్ష్టం । ఆర్ష్ట ॥ ఆర్షం । ఆర్ష్వ ।
ఆర్ష్మ ॥ ౧౦ ఆరిష్యత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనాత్మనేపదం
సంపూర్వాదస్మాత్సమోగమ్యృచ్ఛిభ్యామర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతివక్తవ్యమితి

చాత్మనేపదం ॥ ౧ సమృచ్ఛతే । సమృచ్ఛేతే । సమృచ్ఛంతే ॥ ౨ సమారే । సమారాతే । సమారిరే ॥ సమారిషే । సమారాథే । సమారిఢ్వే-ధ్వే ॥ సమారే । సమారివహే । సమారిమహే ॥ ౩ సమర్తా । సమర్తారౌ । సమర్తారః ॥ (సే) (హే) ॥ ౪ సమరిష్యతే । సమరిష్యేతే । సమరిష్యంతే ॥ ౫ సమృచ్ఛతాం । సమృచ్ఛేతాం । సమృచ్ఛంతాం ॥ ౬ సమార్ఛత । సమార్ఛేతాం । సమార్ఛంత ॥ ౭ సమృచ్ఛేత । సమృచ్ఛేయాతాం । సమృచ్ఛేరన్ ॥ ౮ సమృషీష్ట । సమృషీయాస్తాం । సమృషీరన్ - (ఢ్వం) ॥ ౯ సమార్త । సమార్షాతాం । సమార్షత ॥ సమార్థాః । సమార్షాథాం । సమార్ఢ్వం ॥ సమార్షి । సమార్ష్వహి । సమార్ష్మహి ॥ పక్షే మాఙ్యోగాదాడభావ మాసమృత । మాసమృషాతాం । మాసమృషత ॥ మాసమృథాః మాసమృషాథాం । మాసమృఢ్వం ॥ మాసమృషి । మాసమృష్వహి మాసమృష్మహి ॥ ౧౦ సమారిష్యత । సమారిష్యేతాం । సమారిష్యంత ॥

కర్మణి—౧ అర్యతే ॥ గుణోఽర్తిసంయోగాద్యోః ॥ ౨ ఆరే । ఆరాతే । ఆరిరే ॥ ఆరిషే । ఆరాథే । ఆరిఢ్వే ॥ ఆరే । ఆరివహే । ఆరిమహే ॥ ౩ ఆరితా-అర్తా ॥ ౪ ఆరిష్యతే । అరిష్యతే ॥ ౫ అర్యతాం ॥ ౬ ఆర్యత ॥ ౭ అర్యేత ॥ ౮ ఆరిషీష్ట-ఋషీష్ట ॥ ౯ ఆరి । ఆరిషాతాం । ఆరిషత ॥ ఆర్షాతాం । ఆర్షత ॥ ౧౦ ఆరిష్యత ॥ —— ॥ ణౌ అర్తిహ్రీ[illegible]పుక్—— ॥ ౧ అర్పయతి-తే ॥ ౨ అర్పయాంచకార-చక్రే-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ అర్పయితా-(సి) (సే) (హే) ॥ ౪ అర్పయిష్యతి-తే ॥ ౫ అర్పయతు-తాం ॥ ౬ ఆర్పయత్-త ॥ ౭ అర్పయేత్-త ॥ ౮ అర్ప్యాత్ । అర్పయిషీష్ట-(ఢ్వ-)(ధ్వం) ॥ —— [illegible] ఆర్పిపత్-త

కర్మణి ॥ —— ॥ ౧ అర్ప్యతే ॥ ౨ అర్పయాంచక్రే - (బభూవే) (ఆసే) ॥ ౩ అర్పయితా-(సే) (హే) ॥ అర్పితా-(సే) (హే) ॥ ౪ అర్పయిష్యతే అర్పిష్యతే ॥ ౫ అర్ప్యతాం ॥ ౬ ఆర్ప్యత ॥ ౭ అ

ర్పేయత ॥ ౮ అర్పయిషీష్ట-(ధ్వం)(ఢ్వం) ॥ అర్పిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అర్పి । అర్పిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ అర్పయిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ ౧౦ అర్ప యిష్యత-అర్పిష్యత ॥ — సని — ॥ స్మిపూఙ్రఞ్జ్వశాంసనీతి ఇ ట్. రిరిషతి ॥ ౧ అరిరిషతి ॥ ౨ అరిరిషాంచకార- (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ అరిరిషితా-ఇతి ॥ ౪ అరిరిషిష్యతి ॥ ౫ అరిరిషతు ॥ ౬ అరిరిష త్ ॥ ౭ అరిరిషేత్ ॥ ౮ అరిరిష్యాత్ ॥ ౯ అరిరిషీత్ ॥౧౦ అరిరిషిష్యత్॥ సూ॥ సూత్రిమూత్ర్యట్యర్త్యశూర్ణోతీనామితి యఙ్ కర్త్యర్త్యాతి యఙి యఙి చేతిగుణః॥ కుటిలమ్ అరార్యతి ॥ — ॥ ౧ అరార్యతే ॥ ౨ అరా రాంచక్రే-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ అరారితా-(సే)(హే) ॥ ౪ అరరిష్య తే ॥ ౫ అరార్యతాం ॥ ౬ అరార్యత ॥ ౭ అరార్యేత ॥ ౮ అరారిషీ ష్ట-(ధ్వమ్) ॥ ౯ ఆరారిష్ట-(ధ్వం)(ఢ్వం) ॥ ౧౦ అరారిష్యత ॥ — యఙ్లుకి — ॥ అరరీతి-అరియర్తి-అరర్తి-అరియర్తి-అర్యర్తః-అరియ్ర తః-అరర్తి-అరియర్తీత్యాది ॥

౧ ॥ ఆర్తవ్యం । అరణీయం । అర్యః స్వామీ వైశ్యోవా । అర్య స్స్వామివైశ్యయోరితి యత్ప్రత్యయాంతో నిపాత్యతే ॥ స్వామివైశ్యా భ్యామన్యత్ర ఆర్యః ... ఋహలోర్ణ్యదితి ణ్యత్ ॥ ఋణం । ఋణ ... నిపాత్యతే ఋతమన్యత్ ॥ సత్యమిత్యర్థః ॥ ఋతేస్యుః - ... త్యర్థాకర్మకేత్యాదినా ... ॥ ... గత్యర్థా త్వాదనేన కర్తరి క్తః ॥ అధికరణవాచినశ్చేతి ... ॥ ఋతవాన్ । ఋ చ్ఛన్ । ఋచ్ఛంతీ । సమృచ్ఛమానః । అరిష్యన్ । అరిష్యతీ । అ రిష్యంతీ ॥ సమరిష్యమాణః । అర్తుం । ఋతం । అరణం । ఋత్వా । సమృత్య । అరంఅరం । ఋత్వాఋత్వా ॥

౨ ॥ అర్పయితవ్యం । అర్పణీయం । అర్ప్యం । అర్పితః । అర్పిత వాన్ । అర్పయన్ । అర్పయంతీ । అర్పయమానః । అర్పయిష్యన్ ।

అర్పయిష్యతి । అర్పయిష్యంతి । అర్పయిష్యమాణః । అర్పయితుం । అర్పితం । అర్పణం । అర్పయిత్వా । సమర్ప్య । అర్పంఅర్పం । అర్పయిత్వాఅర్పయిత్వా ॥

౩ ॥ అరిరిషితవ్యం । అరిరిషణీయం । అరిరిష్యం । అరిరిషితః । అరిరిషితవాన్ । అరిరిషన్ । అరిరిషంతీ । అరిరిషిష్యన్ । అరిరిషిష్యంతీ । అరిరిషిష్యంతీ । అరిరిషితుం । అరిరిషితం । అరిరిషణం । అరిరిషిత్వా । సమరిరిష్య । అరిరిషంఅరిరిషం । అరిరిషిత్వాఅరిరిషిత్వా ॥

౪ ॥ అరారితవ్యం । అరారణీయం । అరార్యం । అరారితః । అరారితవాన్ । అరార్యమాణః । అరారిష్యమాణః । అరారితుం । అరారితం । అరారణం । అరారిత్వా । సమరార్య । అరారంఅరారం । అరారిత్వాఅరారిత్వా ॥

౫ ॥ అరితవ్యం । అరియరితవ్యం । అరణీయం । అరియరణీయం । అరార్యం । అరియార్యం । అరితః । అరియ్రితం । అరితవాన్ । అరియ్రితవాన్ । అరత్-అరతౌ-అరతః ॥ అరతి । అరియ్రత్ - అరియ్రతౌ-అరియ్రతః ॥ అరియ్రతి । అరిష్యన్-అరిష్యతీ-అరిష్యంతీ । అరియ్రిష్యన్-అరియ్రిష్యతీ-అరియ్రిష్యంతీ ॥ అరితుం । అరియరితుం । అరితం । అరియ్రితం । అరణం । అరియరణం । అరిత్వా । అరియ్రిత్వా । సమర్య । సమరియ్ర్య । అరారంఅరారం । అరిత్వాఅరిత్వా । అరియారంఅరియారం । అరియ్రిత్వాఅరియ్రిత్వా ॥

గృ-ఘృ-సేచనే ॥ సకర్మకౌ ॥ అనిటౌ ॥ పరస్మైపదినౌ ॥

౧ గరతి ॥ ౨ జగార । జగ్రతుః ॥ ౩ గర్తా ॥ ౪ గరిష్యతీత్యాదీ వక్ష్యమాణఘరతివత్ ॥ — ॥ ౧ ఘరతి ॥ అభిపూర్వస్యైవాస్య ప్రచురః ప్రయోగః ॥ ౨ జఘార - జఘర । జఘార- జఘర । జఘ్రివ । జఘ్రిమ ॥ ౩ ఘర్తా । ఘర్తారౌ । ఘర్తారః ॥ ఘర్తాసి ॥ ౪ ఘరిష్యతి ॥ ౫ ఘరతు-ఘరాణి ॥ ౬ అఘరత్ ॥ ౭ ఘరేత్ ॥ ౮ ఘ్రి

యాత్ । ఘ్రియాస్తాం ॥ రిఙ్శయగ్లిఙ్క్ష్వితిరిఙాదేశః ॥ ౯ అఘార్షీత్ । అఘార్ష్టాం । అఘార్షుః ॥ ౧౦ అఘరిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతిఘరతే ॥ ౨ వ్యతిజఘ్రే । వ్యతిజఘ్రిషే । వ్యతిజఘ్రిఢ్వే ॥ వ్యతిజఘ్రివహే । వ్యతిజఘ్రిమహే ॥ ౩ వ్యతిఘర్తా - (సే)(హే) ॥ ౪ వ్యతిఘరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిఘరతాం ॥ ౬ వ్యత్యఘరత ॥ ౭ వ్యతిఘరేత ॥ ౮ వ్యతిఘృషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యఘృత । వ్యత్యఘృషాతాం । వ్యత్యఘృషత-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యఘరిష్యత ॥

కర్మణి — ౧ ఘ్రియతే ॥ ౨ జఘ్రే । జఘ్రిషే । జఘ్రిఢ్వే ॥ జఘ్రివహే । జఘ్రిమహే ॥ ౩ ఘారితా-ఘర్తా ॥ ౪ ఘారిష్యతే-ఘరిష్యతే ॥ ౫ ఘ్రియతాం ॥ ౬ అఘ్రియత ॥ ౭ ఘ్రియేత ॥ ౮ ఘారిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ఘృషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అఘారి । అఘారిషాతాం-(ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ అఘృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అఘారిష్యత-అఘరిష్యత ॥—

ణ్యన్తాత్ ॥ — ౧ ఘారయతి-తే ॥ ౨ ఘారయాంచకార-చక్రే ॥ (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ ఘారయితా-(సి)(సే)(హే) ॥ ౪ ఘారయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఘారయతు-తాం ॥ ౬ అఘారయత్-త ॥ ౭ ఘారయేత్-త ॥ ౮ ఘార్యాత్ । ఘారయిషీష్ట-(ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ ౯ అజీఘరత్-త ॥ ౧౦ అఘారయిష్యత్-త ॥ — కర్మణి — ౧ ఘార్యతే ॥ ౨ ఘారయాంచక్రే (బభూవే)(ఆసే) ॥ ౩ ఘారయితా-(సే)(హే) ॥ ఘారితా ॥ సే-హే ॥ ౪ ఘారయిష్యతే-ఘారిష్యతే ॥ ౫ ఘార్యతాం ॥ ౬ అఘార్యత ॥ ౭ ఘార్యేత ॥ ౮ ఘారయిషీష్ట-(ఢ్వమ్)(ధ్వం) ॥ ఘారిషీష్ట-(ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౯ అఘారి । అఘారయిషాతాం-(ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ అఘారిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అఘారయిష్యత-అఘారిష్యత ॥ సని — ॥ ౧ జిఘీర్షతి ॥ ౨ జిఘీర్షాంచకార-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ జిఘీర్షితా-సి ॥ ౪ జిఘీర్షిష్యతి ॥ ౫ జిఘీర్షతు ॥ ౬ అజిఘీర్షత్ ॥ ౭ జిఘీర్షేత్ ॥ ౮ జిఘీర్ష్యాత్ ॥ ౯ అజిఘీర్షీత్ ॥ ౧౦ అజిఘీర్షిష్యత్ ॥

యజి ॥ — రీఙృతఇతిరిఙాదేశః ॥ ౧ జెఘ్రీయతె ॥ ౨ జేఘ్రీయాం చక్రె-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ జెఘ్రీయితా-(సే)(హే) ॥ ౪ జెఘ్రీయిష్యతె ॥ ౫ జేఘ్రీయతాం ॥ ౬ అజెఘ్రీయత ॥ ౭ జెఘ్రీయేత ॥ ౮ జెఘ్రీయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అజేఘ్రీయిష్ట-(ధ్వం)(ఢ్వం) ॥ ౧౦ అజేఘ్రీయిష్యత ॥ — యఙ్లుకి — ॥ జర్ఘరీతి- జరిఘరీతి । జరీఘరీతి । జర్ఘర్తి । జరిఘర్తి । జరీఘర్తి ॥ జర్ఘృతః । జరిఘృతః । జరీఘృతః ॥ జర్ఘ్రతి । జరిఘ్రతి । జరీఘ్రతీత్యాది ॥

౧ ॥ ఘర్తవ్యం ! ఘరణీయం । ఘార్యం ।ఋహలోర్ణ్యదితిణ్యత్ ఘృతం । ఘృతవాన్ । ఘరన్ । ఘరంతీ । ఘరిష్యన్ । ఘరిష్యతీ । ఘరిష్యంతీ । ఘర్తుం । ఘృతిః । ఘరణం । ఘృత్వా । అభిఘృత్య । ఘారంఘారం । ఘృత్వాఘృత్వా ॥

౨ ॥ ఘారయితవ్యం। ఘారణీయం-(ఘార్యం-అచోయదితియత్) ఘారితః । ఘారితవాన్ । ఘారయన్ । ఘారయంతీ । ఘారయమాణః । ఘారయిష్యన్ । ఘారయిష్యతీ। ఘారయిష్యంతీ । ఘారయిష్యమాణః । ఘారయితుం । ఘారితం । ఘారణమ్ । ఘారయిత్వా । అభిఘార్య । ఘారంఘారం । ఘారయిత్వాఘారయిత్వా ॥

౩ జిఘీర్షితవ్యం । జిఘీర్షణీయం । జిఘీర్ష్యం । జిఘీర్షితం । జిఘీర్షితవాన్ । జిఘీర్షన్ । జిఘీర్షన్తీ । జిఘీర్షిష్యన్ । జిఘీర్షిష్యతీ । జిఘీర్షిష్యంతీ । జిఘీర్షితుమ్ । జిఘీర్షితమ్ । జిఘీర్షణమ్ । జిఘీర్షిత్వా । అభిజిఘీర్ష్య । జిఘీర్షంజిఘీర్షమ్ । జిఘీర్షిత్వాజిఘీర్షిత్వా ॥

౪ ॥ జేఘ్రీయితవ్యం । జెఘ్రీయణీయం । జెఘ్రీయితః । జెఘ్రీయితవాన్ । జేఘ్రీయమాణః । జెఘ్రీయిష్యమాణః । జెఘ్రీయితుం । జేఘ్రీయితమ్ । జేఘ్రీయణమ్ । జేఘ్రీయిత్వా । అభిజేఘ్రీయ్య । జేఘ్రీయంజెఘ్రీయమ్ ॥ జేఘ్రీయిత్వాజేఘ్రీయిత్వా ॥

౫ జర్ఘరితవ్యం । జర్ఘరణీయమ్ । జరిఘరితవ్యం । జరిఘరణీయం !

జరీఘురితవ్యమ్ । జరిఘురణీయమ్ । జఘూర్ణార్యమ్ । జరిఘూర్యమ్ । జ
రీఘూర్యమ్ । జఘ్రిర్ణతమ్ । జరిఘ్రితమ్ । జరీఘ్రితమ్ । జఘ్రిర్ణతవాన్ ।
జరిఘ్రితవాన్ । జరీఘ్రితవాన్ । జర్ఘృల్ । జర్ఘృతౌ । జర్ఘృతః ॥
జర్ఘృతి । జరిఘృల్ । జరిఘృతౌ । జరిఘృతః ॥ జరిఘృతీ । జరీఘృ
ల్ । జరీఘృతౌ । జరీఘృతః ॥ జరీఘృతీ । జర్ఘరిష్యన్ । జర్ఘరిష్య
తీ । జర్ఘరిష్యంతీ । జరిఘరిష్యన్ । జరిఘరిష్యతీ । జరిఘరిష్యంతీ ।
జరీఘరిష్యన్ । జరీఘరిష్యతీ । జరీఘరిష్యంతీ । జర్ఘరితుమ్ । జరి
ఘరితుమ్ । జరీఘరితుమ్ । జఘ్రిర్ణతమ్ । జరిఘ్రితమ్ । జరీఘ్రితమ్ ।
జర్ఘరణమ్ । జరిఘరణమ్ । జరీఘరణమ్ । జఘ్రిర్ణత్వా । జరిఘ్రిత్వా ।
జరీఘృత్వా । అభిజర్ఘృత్య । అభిజరిఘృత్య । అభిజరీఘృత్య । జ
ర్ఘారం జర్ఘారం । జఘ్రిర్ణత్వా జఘ్రిర్ణత్వా జరిఘారం జరిఘారమ్ । జ
రిఘ్రిత్వా జరిఘ్రిత్వా ॥ జరీఘారం జరీఘారం । జరీఘ్రిత్వా జరీఘ్రిత్వా

ద్వృ-సంవరణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ ద్వరతి ॥ ౨ దద్వార-దద్వరతుః ఇత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణస్మర
తివత్ ॥ సనిదీర్ఘ ఉపోష్ఠ్యపూర్వస్యేత్యుత్వే దుద్వూర్షతీత్యాది పరస్మై
పదమేవ ॥

ధ్వృ-హూర్చనే । హూర్చనం కౌటిల్యం ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

అస్యాపి ॥ ౧ ధ్వరతి ॥ దధ్వార । దధ్వరతుః ఇత్యాదిసర్వం రూపం
వక్ష్యమాణస్మరతివత్ । అత్రాపి సనిదీర్ఘ ఉత్వోపరత్వే పుః దుధ్వూ
ర్షతీత్యాదిపరస్మైపదం ॥

సృ-గతౌ ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ ॥ సరతి ॥ ౨ ససార-సస్రతుః-సస్రుః ॥ క్రాదిత్వాన్నేట్ ॥
ససర్థ-సస్రథుః-సస్ర ॥ ససార-ససర-సస్రివ-సస్రిమ ॥ ౩ సర్తా-
సి ॥ ౪ సరిష్యతి ॥ ౫ సరతు ॥ ౬ అసరత్ ॥ ౭ సరేత్ ॥ ౮ స్రియాత్
-స్రియాస్తాం ॥ ౯ అసార్షీత్ । అసార్ష్టాం ॥ సర్తిశాస్త్యర్తిభ్యశ్చేత్యత్ర

లు ప్తశపా, శాసిశాసాహచర్యాత్స ర్తస్యర్తౄజ్యాఖ్యాదికయో రే వ గ్రహణాన్నాజ్॥ ౧౦ అసరిష్యత్ ॥ — శీఘ్రగతౌతు ॥ పా ఘ్రాధ్మేతి శితిధౌ రాదేశః ॥ ౧ ధావతి ॥ ౫ ధావతు ॥ ౬ అధావ త్ ॥ ౭ ధావేత్ ॥ నగతిహింసార్థేభ్యఇతికర్మవ్యతిహారేనాత్మనేప దమ్ ॥—ధావె—॥ ౧ స్రియతే ॥ ౨ ససే్ర-పప్రససే్ర । సాహాయ కవ్యగ్రహ ణంపప్రససే్ర ఇతిమాఘః ॥ 3 సర్తా-సారితా ॥ ౪ సరిష్య తె-సారిష్యతే ॥ ౫ స్రియతామ్ ॥ ౬ అస్రియత ॥ ౭ స్రియేత ॥ ౮ సారిషీష్ట-సృషీష్ట ॥ ౯ అసారి ॥ ౧౦ అసరిష్యత-అసారిష్యత॥— ణ్యంతాత్— ॥ ౧ సారయతి-తె॥ ౨ సారయాంచకార-చక్రే - (బ భూవ) (ఆస) ॥ 3 సారయితా-(సె)(సే)(హే)॥ ౪ సారయిష్యతి-తె॥ ౫ సారయతు-తామ్ ॥ ౬ అసారయత్-త ॥ ౭ సారయేత్-త ॥ ౮ సార్యాత్-సార్యాస్తాం-సారయిషీష్ట-(ధ్వం)(ఢ్వం) ॥ ౯ అసీసరత్-త ॥౧౦ అసారయిష్యత్-త ॥—కర్మణి— ॥ ౧ సార్యతె ॥ ౨ సార యాంచక్రె-(బభూవె)(ఆసే)॥3సారయితా-సారితా॥౪సారయిష్యతె-సారిష్యతె॥౫ సార్యతామ్॥౬ అసార్యత॥ ౭సార్యేత॥ ౮సారయిషీష్ట-(ధ్వం)(ఢ్వం)సారిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥౯ అసారి-అసారిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం)-అసారయిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥౧౦అసారయిష్యత-అసారిష్య త ॥ —సని— ॥ ౧ సిసీర్షతి ॥ ౨ సిసీర్షాంచకార-(బభూవ)(ఆ స) ॥ 3 సిసీర్షితా ॥ ౪ సిసీర్షిష్యతి ॥ ౫ సిసీర్షతు ॥ ౬ అసిసీర్షత్ ॥ ౭ సిసీర్షేత్ ॥ ౮ సిసీర్ష్యాత్ ॥ ౯ అసిసీర్షీత్॥ ౧౦ అసిసీర్షి ష్యత్ ॥ కుటిలంసరతీత్యర్థేయఙ్ ॥ — ౧ సేస్రీయతె ॥ ౨సేస్రీ యాంచక్రె-(బభూవ)(ఆస) ॥ 3 సేస్రీయితా-(సే)(హే) ॥ ౪ సేస్రీ యిష్యతె ॥ ౫ సేస్రీయతాం ॥ ౬ అసేస్రీయత ॥ ౭ సేస్రీయేత ॥ ౮ సేస్రీయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ౯ అసేస్రీయిష్ట-(ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౧౦ అసేస్రీయిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సర్సర్తి-సరిసర్తి-సరీసర్తి ॥స

ర్సృతః-సరిసృతః-సరీసృతః ॥ సర్సృతి-సరిసృతి-సరీసృతీత్యాది॥—

౧ ॥ సర్తవ్యమ్ । సరణీయమ్। సార్యమ్ । సృతమ్ । ఇదమస్యాః సృతమ్ అధికరణే క్తః ॥ ప్రసృతస్సః । ప్రసృతమనేన ॥ ఆదికర్మణి కర్తరిభావే క్తః ॥ సృతస్సః। గత్యర్థాకర్మకేత్యాదినా కర్తరిభూతే క్తః సృతవాన్ । సరన్-సరంతీ ॥ శీఘ్రగతౌతు ॥ ధావన్-ధావంతీ ॥ సరిష్యన్-సరిష్యతీ-సరిష్యంతీ ॥ సర్తుం-సృతమ్॥ సరణం-సృత్వా। అభిసృత్య । సారంసారమ్ । సృత్వాసృత్వా ॥

౨ ॥ సారయితవ్యః । సారణీయః । సార్యః । సారితః ॥ సారితవాన్ । సారయన్ । సారయంతీ । సారయమాణః । సారయిష్యన్ । సారయిష్యతీ । సారయిష్యంతీ । సారయిష్యమాణః । సారయితుం। సారితమ్ । సారణమ్ । సారయిత్వా । అభిసార్య । సారంసారమ్ ।సారయిత్వాసారయిత్వా ॥

౩ ॥ సిసీర్షితవ్యః । సిసీర్షణీయః । సిసీర్ష్యః । సిసీర్షితః । సిసీర్షితవాన్ । సిసీర్షన్ । సిసీర్షంతీ । సిసీర్షిష్యన్ । సిసీర్షిష్యతీ । సిసీర్షిష్యంతీ । సిసీర్షితుమ్ । సిసీర్షితమ్ । సిసీర్షణమ్ । సిసీర్షిత్వా । అభిసిసీర్ష్య । సిసీర్షంసిసీర్షమ్ । సిసీర్షిత్వాసిసీర్షిత్వా ॥

౪ ॥ సేస్రీయితవ్యమ్ । సేస్రీయణీయమ్। సేస్రీయ్యః । సేస్రీయితః । సేస్రీయితవాన్ । సేస్రీయమాణః । సేస్రీయిష్యమాణః । సేస్రీయితుమ్ । సేస్రీయితమ్ । సేస్రీయణమ్ । సేస్రీయిత్వా । అభిసేస్రీయ్య । సేస్రీయంసేస్రీయమ్ । సేస్రీయిత్వాసేస్రీయిత్వా ॥

౫ ॥ సర్సర్తవ్యమ్-సరిసర్తవ్యమ్-సరీసర్తవ్యమ్ ॥ సర్సరణీయం-సరిసరణీయం-సరీసరణీయమ్ ॥ సర్సార్యః-సరిసార్యః-సరీసార్యః ॥సర్స్రితః-సరిస్రితః-సరీస్రితః ॥ సర్స్రితవాన్-సరిస్రితవాన్-సరీస్రితవాన్ ॥ సర్స్రత్-సర్స్రతౌ-సర్స్రతః ॥ సర్స్రతీ ॥ సరిస్రత్-సరిస్రతౌ-సరిస్రతః॥ సరిస్రతీ ॥ సరీస్రత్-సరీస్రతౌ-సరీస్రతః ॥సరీస్ర

తే ॥ సర్సరిష్యతే । సర్సరిష్యతీ-సర్సరిష్యంతీ ॥ సరిసరిష్యతే-సరిసరిష్యతీ - సరిసరిష్యంతీ ॥ సరీసరిష్యతే - సరీసరిష్యతీ - సరీసరిష్యంతీ ॥ సర్స్రితుమ్ - సరిస్రితుమ్ - సరీస్రితుమ్ ॥ సర్స్రితమ్-సరిస్రితమ్-సరీస్రితమ్ ॥ సర్సరణమ్-సరిసరణమ్- సరీసరణమ్ ॥ సర్స్రిత్వా-సరిస్రిత్వా-సరీస్రిత్వా ॥ అభిసర్సృత్య-అభిసరిసృత్య-అభిసరీసృత్య ॥ సర్సారంసర్సారమ్ ॥ సర్స్రిత్వా సర్స్రిత్వా ॥ సరిసారంసరిసారమ్ ॥ సరిస్రిత్వాసరిస్రిత్వా ॥ సరీసారంసరీసారమ్ ॥ సరీస్రిత్వాసరీస్రిత్వా ॥

స్మృ-చింతాయామ్॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ॥

౧ స్మరతి ॥ ౨ సస్మార-ఋతశ్చసంయోగాదేర్గుణ ఇతిగుణః - సస్మరతుః-సస్మరుః ॥ సస్మర్థ-సస్మరథుః । సస్మర ॥ సస్మార-సస్మర । సస్మరివ । సస్మరిమ ॥ ౩ స్మర్తాసి ॥ ఋద్ధనోస్స్యే ఇతీట్ ॥ ౪ స్మరిష్యతి ॥ ౫ స్మరతు ॥ ౬ అస్మరత్ ॥ ౭ స్మరేత్ ॥ గుణోర్తిసంయోగాద్యోరితి గుణః ॥ ౮ స్మర్యాత్-స్మర్యాస్తామ్ ॥ ౯ అస్మార్షీత్-అస్మార్ష్టాం-అస్మార్షుః ॥ ౧౦ అస్మరిష్యత్ ॥—కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిస్మరతే ॥ ౨ వ్యతిసస్మరే-వ్యతిసస్మరాతే-వ్యతిసస్మరిరే ॥ వ్యతిసస్మరిషే-వ్యతిసస్మరిఢ్వే-ధ్వే॥ వ్యతిసస్మరివహే-వ్యతిసస్మరిమహే॥౩ వ్యతిస్మర్తా-(సే)(హే)౪ వ్యతిస్మరిష్యతే॥ ౫ వ్యతిస్మరతామ్ ॥౬ వ్యత్యస్మరత॥ ౭ వ్యతిస్మరేత॥౮ వ్యతిస్మృషీష్ట॥౯ వ్యత్యస్మృత-వ్యత్యస్మృషాతామ్-వ్యత్యస్మృషత ॥ వ్యత్యస్మృథాః-వ్యత్యస్మృషాథాం-వ్యత్యస్మృఢ్వమ్ ॥ వ్యత్యస్మృషి-వ్యత్యస్మృష్వహి-వ్యత్యస్మృష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యస్మరిష్యత ॥—కర్మణి— గుణోర్తీతి గుణః ॥౧ స్మర్యతే॥ ఋతశ్చసంయోగాదేరితి గుణః॥ సస్మరే-సస్మరాతే-సస్మరిరే-సస్మరిషే॥౩ స్మార్తా-స్మర్తా॥ ౪ స్మారిష్యతే-స్మరిష్యతే॥ ౫ స్మర్యతామ్ ॥ ౬ అస్మర్యత ॥ ౭ స్మర్యేత ॥ ౮ స్మారిషీష్ట-స్మృషీష్ట ॥ ౯ అస్మారి-అస్మారిషాతాం

(ఢ్వం)(ధ్వమ్) ॥ అస్మృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అస్మారిష్యత-అస్మరిష్యత ॥ —ణిచి— ॥ అధ్యానార్థకస్య ఘటాదిత్వాన్మిత్త్వే హ్రస్వః ॥ ౧ స్మరయతి-తే ॥ ౨ స్మరయాంచకార-చకే్ర-(బభూవ) (ఆస) ॥ 3 స్మరయితా-(సి)(సే)(హే) ॥ ౪ స్మరయిష్యతి-తే ॥ ౫ స్మరయతు-తామ్ ॥ ౬ అస్మరయిల్-త ॥ ౭ స్మరయేల్-త ॥ ౮ స్మర్యాల్ - స్మరయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) అత్స్మృద్ఘృత్వరేత్యాదినాభ్యాసస్యాత్వమ్ ॥ ౯ అస స్మరల్-త ॥ ౧౦ అస్మరయిష్యల్-త ॥ —కర్మణి — ౧ స్మర్యతే ॥ ౨ స్మరయాంచకే్ర-(బభూవే)(ఆసే) 3 స్మారితా-(సే)(హే) స్మరితా-(సే)(హే)॥ స్మరయితా(సే)(హే) ॥ చిణ్ణముల్ోర్దీర్ఘోన్యతరస్యామితి దీర్ఘవికల్పః॥౪ స్మారిష్యతే--స్మరిష్యతే-స్మరయిష్యతే॥ ౫స్మర్యతామ్ ॥ ౬అస్మర్యత॥౭స్మర్యేత॥౮స్మారిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)స్మరిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) స్మరయిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯అస్మరి-అస్మారి । అస్మారిషాతాం (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ అస్మరిషాతాం(ఢ్వం)(ధ్వం)॥అస్మరయిషాతాం(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ ౧౦ అస్మరిష్యత । అస్మారిష్యత । అస్మరయిష్యత ॥—అధ్యానాదన్యత్ర ణౌ కర్తరి ॥ —౧ స్మారయతి-తే ॥ ౨ స్మారయాంచకార-చకే్ర(బభూవ)(ఆస) ॥ 3 స్మారయితా(సి)(సే)(హే) ॥ ౪ స్మారయిష్యతి-తే॥ ౫ స్మారయతు-తామ్ ॥ ౬ అస్మారయల్-త ॥ ౭ స్మారయేల్-త ॥ ౮ స్మార్యాల్ । స్మారయిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసస్మరల్-త ॥ ౧౦ అస్మారయిష్యల్-త ॥ —కర్మణి— ॥ ౧ స్మార్యతే॥ ౨ స్మారయాంచకే్ర (బభూవే)(ఆసే) ॥ 3 స్మారయితా(సే)(హే) స్మారితా(సే)(హే) ॥ ౪ స్మారయిష్యతే । స్మారిష్యతే ॥ ౫ స్మార్యతాం ॥ ౬ అస్మార్యత ॥ ౭ స్మార్యేత ॥ ౮ స్మారయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) స్మారిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥౯ అస్మారి-అస్మారిషాతామ్ (ఢ్వం)(ధ్వం)॥ అస్మారయిషాతాం(ఢ్వం)(ధ్వం) ౧౦ అస్మారిష్యత-అస్మారయిష్యత ॥ —సని— ॥ అజ్ఝనేతిదీర్ఘః । ఉదోష్ఠ్యపూర్వస్యేత్యుత్త్వేరపరత్వేహలిచేతిదీర్ఘే జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాంసనఇ

త్యాత్మనేపదమ్ ॥ ౧ సుస్మూర్షతే ॥ ౨ సుస్మూర్షాంచక్రే(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సుస్మూర్షితా(సే)(హే) ॥ ౪ సుస్మూర్షిష్యతే ॥ ౫ సుస్మూర్షతామ్ ॥ ౬ అసుస్మూర్షత ॥ ౭ సుస్మూర్షేత ॥ ౮ సుస్మూర్షిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అసుస్మూర్షిష్ట (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అసుస్మూర్షిష్యత ॥—యఙి—

యఙి చేతి సంయోగాదేర్ఋదంతస్యయాదావార్ధధాతుకే గుణః ॥ ౧ సాస్మర్యతే ॥ ౨ సాస్మరాంచక్రే(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ సాస్మరితా ॥ ౪ సాస్మరిష్యతే ॥ ౫ సాస్మర్యతామ్ ॥ ౬ అసాస్మర్యత ॥ ౭ సాస్మర్యేత ॥ ౮ సాస్మరిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసాస్మరిష్ట(ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౧౦ అసాస్మరిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సర్స్మరీతి । సరిస్మరీతి । సరీస్మరీతి । సర్స్మర్తి । సరిస్మర్తి । సరీస్మర్తి ॥ సర్స్మృతః । సరిస్మృతః । సరీస్మృతః ॥ సర్స్మ్రతి । సరిస్మ్రతి । సరీస్మ్రతీత్యాది ॥

౧ ॥ స్మర్తవ్యః । స్మరణీయః । స్మార్యః । స్మృతః । స్మృతవాన్ । స్మరన్ । స్మరంతీ । వ్యతిస్మరమాణః । స్మరిష్యన్ । స్మరిష్యతీ । స్మరిష్యంతీ ॥ వ్యతిస్మరిష్యమాణః । స్మర్తుం । స్మృతం । స్మరణమ్ । స్మృత్వా । సంస్మృత్య । స్మారంస్మారమ్ । స్మృత్వాస్మృత్వా ॥

౨ ॥ ఆధ్యానే ॥ స్మరయితవ్యః । స్మరణీయః । స్మర్యః । స్మరితః । స్మరితవాన్ । స్మరయన్ । స్మరయంతీ । స్మరయమాణః । స్మరయిష్యన్ । స్మరయిష్యతీ । స్మరయిష్యంతీ ॥ స్మరయిష్యమాణః । స్మరయితుం । స్మరితం । స్మరణమ్ । స్మరయిత్వా । సంస్మర్య । స్మరంస్మరమ్ । స్మారంస్మారమ్ । స్మరయిత్వాస్మరయిత్వా ॥

అధ్యానాదన్యత్ర ॥ స్మారయితవ్యః । స్మారణీయః । స్మార్యః । స్మారితః । స్మారితవాన్ । స్మారయన్ । స్మారయంతీ । స్మారయమాణః । స్మారయిష్యన్ । స్మారయిష్యతీ । స్మారయిష్యంతీ । స్మారయిష్యమాణః । స్మారయితుమ్ । స్మారితమ్ । స్మారణమ్ । స్మారయిత్వా । సంస్మార్య । స్మారంస్మారమ్ । స్మారయిత్వాస్మారయిత్వా ॥

3 ॥ సుస్మూర్షితవ్యమ్ । సుస్మూర్షణీయం । సుస్మూర్ష్యమ్ । సుస్మూర్షితః । సుస్మూర్షితవాన్ । సుస్మూర్షమాణః । సుస్మూర్షిష్యమాణః। సుస్మూర్షితుమ్ । సుస్మూర్షితం । సుస్మూర్షణం । సుస్మూర్షిత్వా । విసుస్మూర్ష్య । సుస్మూర్షంసుస్మూర్షం ॥ సుస్మూర్షిత్వాసుస్మూర్షిత్వా ॥

౪ ॥ సాస్మరితవ్యమ్ । సాస్మరణీయమ్ । సాస్మర్యమ్ । సాస్మరితః । సాస్మరితవాన్ । సాస్మర్యమాణః । సాస్మరిష్యమాణః । సాస్మరితుం । సాస్మరితమ్ । సాస్మరణమ్ । సాస్మరిత్వా । విసాస్మర్య । సాస్మరం సాస్మరం । అల్లోపస్యస్థానివత్త్వాన్నవృద్ధిః ॥ సాస్మరిత్వాసాస్మరిత్వా ॥

౫ ॥ సర్స్మరితవ్యః । సర్స్మరణీయః । సర్స్మార్యః। సరిస్మరితవ్యః సరిస్మరణీయః । సరిస్మార్యః ॥ సరీస్మరితవ్యః । సరీస్మరణీయః । సరీస్మార్యః । సర్స్మృతః । సర్స్మృతవాన్। సరిస్మృతః । సరిస్మృతవాన్। సరీస్మృతః । సరీస్మృతవాన్ । సర్స్మ్రత్ । సర్స్మ్రతౌ । సర్స్మ్రతః ॥ సర్స్మ్రతీ ॥ సరిస్మ్రత్ । సరిస్మ్రతౌ । సరిస్మ్రతః ॥ సరిస్మ్రతీ ॥ సరీస్మ్రత్ । సరీస్మ్రతౌ । సరీస్మ్రతః ॥ సరీస్మ్రతీ ॥ సర్స్మరిష్యన్ । సర్స్మరిష్యతీ । సర్స్మరిష్యంతీ ॥ సరిస్మరిష్యన్ । సరిస్మరిష్యతీ । సరిస్మరిష్యంతీ ॥ సరీస్మరిష్యన్ । సరీస్మరిష్యతీ । సరీస్మరిష్యంతీ ॥ సర్స్మరితుమ్ । సరిస్మరితుం । సరీస్మరితుం । సర్స్మృతం । సర్స్మరణం । సరిస్మృతం । సరిస్మరణం । సరీస్మృతం । సరీస్మరణం । సర్స్మరిత్వా । సరిస్మరిత్వా । సరీస్మరిత్వా । విసర్స్మృత్య । విసరిస్మృత్య । విసరీస్మృత్య ॥ సర్స్మారంసర్స్మారం । సర్స్మరిత్వాసర్స్మరిత్వా । సరిస్మారంసరిస్మారం । సరిస్మరిత్వాసరిస్మరిత్వా । సరీస్మారంసరీస్మారం । సరీస్మరిత్వాసరీస్మరిత్వా ॥

స్వృ-శబ్దోపతాపయోః ॥ అకర్మకః ॥ వెట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ స్వరతి ॥ ౨ సస్వార-సస్వరతుః-సస్వరుః ॥ స్వరతిసూతీత్యాది

నావేట్ ॥ సస్వరిథ-సస్వర్థ । సస్వరథుః । సస్వర । సస్వార-సస్వర । పరమపి స్వరతీత్యాదివికల్పంబాధిత్వాశ్ర్యుకఃకితీతినిషేధే ప్రాప్తే క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ ॥ సస్వరివ । సస్వరిమ ॥ ౩ స్వరితా-సి ॥ స్వర్తా-సి ॥ ౪ పరత్వాదృద్ధనోరితినిత్యమిట్ ॥ స్వరిష్యతి ॥ ౫ స్వరతు ॥ ౬ అస్వరత్ ॥ ౭ స్వరేత్ ॥ ౮ స్వర్యాత్ ॥ ౯ అస్వారీత్-అస్వారిష్టాం-అస్వారిషుః ॥ అస్వార్షీత్-అస్వార్ష్టాం-అస్వార్షుః ॥ ౧౦ అస్వరిష్యత్ ॥ —కర్మవ్యతీహారే— ॥ ౧ వ్యతిస్వరతే ॥ ౨ వ్యతిసస్వరే । వ్యతిసస్వరిషే । వ్యతిసస్వర్షే-వ్యతిసస్వరిధ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిసస్వర్వహే-వ్యతిసస్వరివహే-వ్యతిసస్వర్వహే-వ్యతిసస్వరిమహే ॥ వ్యతిసస్వర్మహే ॥ ౩ వ్యతిస్వర్తా-సే-హే ॥ వ్యతిస్వరితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతిస్వరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్వరతామ్ ॥ ౬ వ్యత్యస్వరత ॥ ౭ వ్యతిస్వరేత ॥ ౮ వ్యతిస్వరిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం । వ్యతిస్వృషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యస్వరిష్ట-వ్యత్యస్వరిషాతాం-వ్యత్యస్వరిషత-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ వ్యత్యస్వృత-వ్యత్యస్వృషాతాం-వ్యత్యస్వృషత-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యస్వరిష్యత ॥ —సంపూర్వాదస్మాద్విదిప్రచ్ఛిస్వరతీనాముపసంఖ్యానమిత్యాత్మనేపదే సంస్వరత ఇత్యాది ॥ వ్యతిస్వరత ఇత్యాదివత్ ॥ —భావే— ॥ ౧ స్వర్యతే ॥ ౨ సస్వరే ॥ ౩ స్వారితా-స్వర్తా-స్వరితా ॥ ౪ స్వారిష్యతే-స్వరిష్యతే ॥ ౫ స్వర్యతాం ॥ ౬ అస్వర్యత ॥ ౭ స్వర్యేత ॥ ౮ స్వారిషీష్ట-స్వరిషీష్ట-స్వృషీష్ట ॥ ౯ అస్వారి ॥ ౧౦ అస్వరిష్యత-అస్వారిష్యత ॥ —ణ్యంతాత్— ౧ స్వారయతి-తే ॥ ౨ స్వారయాంచకార-చక్రే-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ స్వారయితా-(సి) (సే) (హే) ॥ ౪ స్వారయిష్యతి-తే ॥ ౫ స్వారయతు-తామ్ ॥ ౬ అస్వారయత్-త ॥ ౭ స్వారయేత్-త ॥ ౮ స్వార్యాత్-స్వారయిషీష్ట-(ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ ౯ అసిస్వరత్-త ॥ ౧౦ అస్వారయిష్యత్-త ॥ —కర్మణి— ॥ ౧ స్వార్యతే ॥ ౨ స్వారయాంచక్రే-(బభూవే)(ఆసే) ॥ ౩ స్వారయితా-(సే) (హే) స్వారితా-(సే)(హే) ॥

౪ స్వారిష్యతే-స్వారయిష్యతే ॥ ౫ స్వార్యతాం ॥ ౬ అస్వార్యత ॥
౭ స్వార్యేత ॥ ౮ స్వారయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ స్వారిషీష్ట-(ఢ్వం)
(ధ్వం) ॥ ౯ అస్వారి-అస్వారయిషాతాం-(ఢ్వమ్)(ధ్వం)॥ అస్వారిషా
తాం-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అస్వారిష్యత-అస్వారయిష్యత ॥ —సని॥
సనిగ్రహగుహోశ్చేతినిషేధేప్రాప్తే సనీవంతర్ధభ్రస్జదమ్భుశ్రిస్వృయూ
ర్ణుభరజ్ఞపిసనామితీడ్వికల్పః ॥ ౧ సిస్వరిషతి ॥ ౨ సిస్వరిషాంచ
కార-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ సిస్వరిషితా ॥ ౪ సిస్వరిషిష్యతి ॥ ౫ సి
స్వరిషతు ॥ ౬ అసిస్వరిషత్ ॥ ౭ సిస్వరిషేత్ ॥ ౮ సిస్వరిష్యాత్ ॥
౯ అసిస్వరిషీత్ ॥ ౧౦ అసిస్వరిషిష్యత్ ॥ పక్షే ॥ ౧ సుస్వూర్షతి
౨ సుస్వూర్షాంచకార-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సుస్వూర్షితా ॥
౪ సుస్వూర్షిష్యతి ॥ ౫ సుస్వూర్షతు ॥ ౬ అసుస్వూర్షత్ ॥
౭ సుస్వూర్షేత్ ॥ ౮ సుస్వూర్ష్యాత్ ॥ ౯ అసుస్వూర్షీత్ ॥
౧౦ అసుస్వూర్షిష్యత్ ॥ — యఙ్ — ॥ యఙిచేతిగుణః ॥ ౧ సా
స్వర్యతే ॥ ౨ సాస్వరాంచక్రే-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సాస్వరితా-(సే)
(హే) ॥ ౪ సాస్వరిష్యతే ॥ ౫ సాస్వర్యతాం ॥ ౬ అసాస్వర్యత ॥
౭ సాస్వర్యేత ॥ ౮ సాస్వరిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ ౯ అసాస్వరిష్ట-(ఢ్వం)
(ధ్వం) ॥ ౧౦ అసాస్వరిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సర్స్వరీతి । సరి
స్వరీతి । సరీస్వరీతి ॥ సర్స్వర్తి । సరిస్వర్తి । సరీస్వర్తి ॥ సర్స్వృ
తః । సరిస్వృతః । సరీస్వృతః ॥ సర్స్వ్రతి । సరిస్వ్రతి । సరీస్వ్రతీత్యాది
॥ స్వర్తవ్యం । స్వరితవ్యం । స్వరణీయం ॥ స్వార్యం । స్వృతః ।
స్వృతవాన్ । స్వరన్ । స్వరంతీ । సంస్వరమాణః । స్వరిష్యన్ । స్వ
రిష్యతీ । స్వరిష్యంతీ ॥ సంస్వరిష్యమాణః । స్వరితుం । స్వర్తుం ।
స్వృతం । స్వరణం । స్వరిత్వా । స్వృత్వా । సంస్వృత్య । స్వారం
స్వారం । స్వరిత్వాస్వరిత్వా ॥ స్వృత్వాస్వృత్వా ॥

౨ ॥ స్వారయితవ్యః । స్వారణీయః । స్వార్యః । స్వారితః । స్వారితవాన్ । స్వారయన్ । స్వారయంతీ । స్వారయమాణః । స్వారయిష్యన్ -స్వారయిష్యతీ-స్వారయిష్యంతీ ॥ స్వారయితుం । స్వారితం। స్వారణం । స్వారయిత్వా । ప్రస్వార్య । స్వారం స్వారం । స్వారయిత్వాస్వారయిత్వా ॥

3 ॥ సిస్వరిషితవ్యం । సిస్వరిషణీయం । సిస్వరిష్యం । సిస్వరిషితః । సిస్వరిషితవాన్ । సిస్వరిషన్ । సిస్వరిషంతీ ।సిస్వరిషిష్యన్ । సిస్వరిషిష్యతీ । సిస్వరిషిష్యంతీ । సిస్వరిషితుం । సిస్వరిషితం । సిస్వరిషణం । సిస్వరిషిత్వా । ప్రసిస్వరిష్య । సిస్వరిషంసిస్వరిషం ।సిస్వరిషిత్వాసిస్వరిషిత్వా ॥

పక్షే—సుస్వూర్షితవ్యం । సుస్వూర్షణీయం । సుస్వూర్ష్యం సుస్వూర్షితః । సుస్వూర్షితవాన్ । సుస్వూర్షన్ । సుస్వూర్షన్తీ । సుస్వూర్షిష్యన్ । సుస్వూర్షిష్యతీ । సుస్వూర్షిష్యంతీ । సుస్వూర్షితుం । సుస్వూర్షితం । సుస్వూర్షణం। సుస్వూర్షిత్వా । సంసుస్వూర్ష్య । సుస్వూర్షంసుస్వూర్షం।సుస్వూర్షిత్వాసుస్వూర్షిత్వా ॥

౪ ॥ సాస్వరితవ్యం । సాస్వరణీయం । సాస్వర్యం । సాస్వరితః । సాస్వరితవాన్ । సాస్వర్యమాణః । సాస్వరిష్యమాణః । సాస్వరితుం సాస్వరితం । సాస్వరణం । సాస్వరిత్వా । సంసాస్వర్య । సాస్వరంసాస్వరం । సాస్వరిత్వాసాస్వరిత్వా ॥

౫ ॥ సర్స్వరితవ్యం । సరిస్వరితవ్యం । సరీస్వరితవ్యం ॥ సర్స్వరణీయం । సరిస్వరణీయం । సరీస్వరణీయం ॥ సర్స్వార్యం । సరిస్వార్యం । సరీస్వార్యం ॥ సర్స్వ్రితః । సరిస్వ్రితః । సరీస్వ్రితః ॥ సర్స్వ్రితవాన్ । సరిస్వ్రితవాన్ । సరీస్వ్రితవాన్ ॥ సర్స్వ్రిత్-సర్స్వ్రితా-సర్స్వ్రితః ॥ సర్స్వ్రితి ॥ సరిస్వ్రిత్-సరిస్వ్రితా-సరస్వ్రి

తః ॥ సరిస్వ్రతి ॥ సరీస్వ్రత్-సరీస్వ్రతా-సరీస్వ్రతః ॥ సరీస్వ్రతి ॥ సర్స్వరిష్యత్-సర్స్వరిష్యతీ-సర్స్వరిష్యంతీ ॥ సరిస్వరిష్యత్-సరిస్వరిష్యతీ-సరిస్వరిష్యంతీ ॥ సరీస్వరిష్యత్-సరీస్వరిష్యతీ-సరీస్వరిష్యంతీ ॥ సర్స్వరితుం । సరిస్వరితుం । సరీస్వరితుం ॥ సర్స్వ్రితం । సరిస్వ్రితం । సరీస్వ్రితం ॥ సర్స్వరణం । సరిస్వరణం । సరీస్వరణం ॥ సర్స్వరిత్వా । సరిస్వరిత్వా । సరీస్వరిత్వా ॥ సంసర్స్వృత్య । సంసరిస్వృత్య । సంసరీస్వృత్య ॥ సర్స్వారంసర్స్వారం॥ సర్స్వరిత్వాసర్స్వరిత్వా ॥ సరిస్వారంసరిస్వారం ॥ సరిస్వరిత్వాసరిస్వరిత్వా ॥ సరీస్వారంసరీస్వారం ॥ సరీస్వరిత్వాసరీస్వరిత్వా ॥

హ్వృ-కౌటిల్యే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ హ్వరతి ॥ ౨ జహ్వార-జహ్వరతురిత్యాదిసర్వం స్మరతివత్ ॥ సనితు జుహూర్షతీతి పరస్మైపదమేవ ॥

తౄ-ప్లవనతరణయోః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ తరతి ॥ ఋచ్ఛత్యౄతామితి గుణః ॥ తౄ ఫలభజత్రపశ్చేత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౨ తతార-తేరతుః-తేరుః ॥ తేరిథ-తేరథుః-తేర ॥ తతార-తతర-తేరివ-తేరిమ ॥ వౄతో వేతీటో వా దీర్ఘః ॥ ౩ తరీతా-తరీతారౌ-తరీతారః ॥ పక్షే ॥—తరితా-తరితారౌ-తరితారః ॥ ౪ తరీష్యతి (తరిష్యతి) ॥ ౫ తరతు ॥ ౬ అతరత్ ॥ ౭ తరేత్ ॥ ఋత ఇద్ధాతోరితీత్వం ॥ ౮ తీర్యాత్-తీర్యాస్తాం-తీర్యాసుః ॥ సిచి చ పరస్మైపదేష్వితీటో దీర్ఘనిషేధః ॥ ౯ అతారీత్- అతారిష్టాం- అతారిషుః ॥ అతారీః-అతారిష్టం-అతారిష్ట ॥ అతారిషం-అతారిష్వ-అతారిష్మ ॥ ౧౦ అతరిష్యత్-అతరీష్యత్ ॥—కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతితరతే ॥ ౨ వ్యతితతరే-వ్యతితతరిషే-వ్యతితతరిధ్వే(ఢ్వే) ॥ వ్యతితతరివహే-వ్యతితతరిమహే ॥ ౩ వ్యతితరితా-సే-హే ।(వ్యతితరీతా-సే-హే) ౪ వ్యతితరీష్యతే ।(వ్యతితరిష్యతే) ॥ ౫ వ్యతితరతాం ॥ ౬ వ్యత్యతర

త ॥ ౭ వ్యతితరేత ॥ ౮ వ్యతితీర్షీష్ట-ధ్వం ॥ లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితీ డ్వికల్పః —ఇడభావే—ఉశ్చేతి కిత్వాన్న గుణః ॥ ఇట్పక్షే న లిఙీతి దీర్ఘనిషేధః॥ వ్యతితరిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతీర్ష్ట-వ్యత్యతీర్షాతాం-వ్యత్యతీర్షత-ధ్వం॥ లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితీడ్వికల్పః ॥ ఇడభావే ॥ ఉశ్చేతి కిత్వాన్న గుణః ఇట్పక్షే పాక్షికో దీర్ఘశ్చ ॥ వ్యత్యతరీష్ట-వ్యత్యతరీషాతాం-వ్యత్యతరీషత-ధ్వం-ధ్వం ॥ (వ్యత్యతరిష్ట- వ్యత్యతరిషాతాం- వ్యత్యతరిషత - ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యతితరిష్యత-వ్యతితరీష్యత॥

కరణి—౧ తిరతి ॥ ౨ తేరే-

త్వం। ప్రకృతస్య నలాపిం

౩ తారితా-సే-హే ॥ (త

ష్యతే (తరిష్యతే)(తరిప

ర్యేత ॥ ౮ తారిషీష్ట-ధ్వ

౯ ॥ అతారి-అతారిషా

(అతరీషాతాం- ధ్వం-ఢ్వ

(అతరీష్యత)(అతరిష్యత)

-ధ్వే ॥ చిణ్వదిటో న దీర్ఘ

గ్రహోఽలిటి దీర్ఘవిధానాత్ ॥

(తరితా-సే-హే) ॥ ౪ తారి

ష్యతాం ॥ ౬ అతీర్యత ॥ ౭ తీ

ష్ట-ధ్వం-ధ్వం)(తరిషీష్ట-ధ్వం)

(అతరిషాతాం-ధ్వం-ఢ్వం) ॥

। ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అతారిష్యత

ణ్యంతాత్—౧ తారయతి-

వ-ఆస ॥ ౩ తారయితా-సే-

యతు,తాం ॥ ౬ అతారయత్

తారయాంచకార-చక్రే-బభూ

। తారయిష్యతి-తే ॥ ౫ తార

తారయేత్-త ॥ ౮ తార్యాత్

-తారయిషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం ॥ ౯ అతీతరత్-త ॥ ౧౦ అతారయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ తీర్యతే ॥ ౨ తారయాంచక్రే- బభూవే-ఆసే ॥ ౩ తారయితా-సే-హే ॥ తారితా-సే-హే ॥ ౪ తారయిష్యతే-తారిష్యతే ॥ ౫ తీర్యతాం ॥ ౬ అతీర్యత ॥ ౭ తీర్యేత ॥ ౮ తారయిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ తారిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అతారి-అతారిషాతాం-ధ్వం-ఢ్వం॥అతారయిషాతాం-ధ్వం-ఢ్వం॥ ౧౦ అతారిష్యత-అతారయిష్యత

సని—ఇట్సనివేతీడ్వికల్పః ॥ ౧ తితరిషతి (తితరీషతి)(తితీర్షతి) ౨ తితరిషాంచకార (తితరీషాంచకార) (తితీర్షాంచకార-బభూవ-ఆస-) ॥ ౩ తితరిషితా-సి (తితరీషితా-సి) (తితీర్షితా-సి) ॥ ౪ తితరిషిష్యతి (తితరీషిష్యతి) (తితీర్షిష్యతి) ॥ ౫ తితరిషతు (తితరీషతు)(తితీర్షతు) ॥ ౬ అతితరిషత్ (అతితరీషత్)(అతితీర్షత్ ॥ ౭ తితరిషేత్ (తితరీషేత్)(తితీర్షేత్) ॥ ౮ తితరిష్యాత్ (తితరీష్యాత్) (తితీర్ష్యాత్) ॥ ౯ అతితరిషీత్-అతితరిషిష్టాం- (అతితరీషీత్-అతితరీషిష్టాం) (అతితీర్షీత్-అతితీర్షిష్టాం) ॥ ౧౦ అతితరిషిష్యత్ (అతితరీషిష్యత్) (అతితీర్షిష్యత్) ॥

యఙి—౧ తేతీర్యతే ॥ ౨ తేతీరాంచక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ తేతీరితా-సే-హే ॥ ౪ తేతీరిష్యతే ॥ ౫ తేతీర్యతాం ॥ ౬ అతేతీర్యత ॥ ౭ తేతీర్యేత ॥ ౮ తేతీరిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అతేతీరిష్ట-అతేతీరిషాతాం-అతేతీరిషత-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అతేతీరిష్యత ॥

యఙ్లుకి—తాతరీతి-తాతర్తి-తాతీర్తః-తాతిరతీత్యాది ॥

౧—తరితవ్యః । తరీతవ్యః । తరణీయః ॥ తార్యః శ్ర్యుకః కితీతీణ్నిషేధః । తీర్ణః । తీర్ణవాన్ । తరన్ । తరంతీ । వ్యతితరమాణః । తరిష్యన్-తరిష్యతీ-తరిష్యంతీ ॥ వ్యతితరిష్యమాణః । తరితుం । తరీతుం । తీర్ణం । తరణం । తీర్త్వా । వితీర్య । తారంతారం । తీర్త్వాతీర్త్వా ॥

౨—తారయితవ్యః । తారణీయః । తార్యః । తారితః । తారితవాన్ । తారయన్ । తారయంతీ । తారయమాణః । తారయిష్యన్-తారయిష్యతీ-తారయిష్యంతీ ॥ తారయిష్యమాణః । తారయితుం । తారితం । తారణం । తారయిత్వా । ఉత్తార్య । తారంతారం । తారయిత్వాతారయిత్వా ॥

౩—తితరిషితవ్యః । తితరీషితవ్యః । తితీర్షితవ్యః । తితరిషణీయః । తితరీషణీయః । తితీర్షణీయః । తితరిష్యః । తితరీష్యః । తితీ

ష్యన్ః । తితరిషితః । తితరీషితః । తితీర్షితః । తితరిషితవాన్ । తిత
రీషితవాన్ । తితీర్షితవాన్ । తితరిషన్ । తితరిషంతీ । తితరీషన్ । తి
తరీషంతీ । తితీర్షన్ । తితీర్షంతీ । తితరిషిష్యన్-తితరిషిష్యతీ-తితరిషి
ష్యంతీ ॥ తితరీషిష్యన్-తితరీషిష్యతీ-తితరీషిష్యన్తీ ॥ తితీర్షిష్యన్ ॥
తితీర్షిష్యతీ-తితీర్షిష్యంతీ ॥ తితరిషితుం । తితరీషితుం । తితీర్షితుం । తి
తరిషితం- తితరీషితం-తితీర్షితం । తితరిషణం । తితరీషణం । తితీర్ష
ణం । తితరిషిత్వా । తితరీషిత్వా । తితీర్షిత్వా । ఉత్తితరిష్య । ఉత్తితరీ
ష్య । ఉత్తితీర్ష్య । తితరిషం।తితరిషం।తితరిషిత్వాతితరిషిత్వా ॥ తిత
రీషంతితరీషం ॥ తితరీషిత్వాతితరీషిత్వా ॥ తితీర్షంతితీర్షం ॥ తితీర్షిత్వా
తితీర్షిత్వా ॥

౪—తేతీరితవ్యః। తేతీరణీయః। తేతీర్యః। తేతీరితః। తేతీరితవాన్
తేతీర్యమాణః । తేతీరిష్యమాణః । తేతీరితుం । తేతీరితం । తేతీరణం
తేతీరిత్వా । ఉత్తేతీర్య । తేతీరంతేతీరం ॥ తేతీరిత్వాతేతీరిత్వా ॥

౫—తాతరితవ్యః । తాతరీతవ్యః । తాతరణీయః। తాతార్యః ।తా
తరితః । తాతరీతః । తాతరితవాన్ । తాతరీతవాన్ । (తాతరత్-తా
తరతౌ-తాతరతః) ॥తాతరతి । తాతరిష్యన్ । తాతరీష్యన్ । తాతరి
ష్యతీ-తాతరిష్యంతీ-తాతరీష్యతీ-తాతరీష్యంతీ ॥ తాతరితుం । తాతరీ
తుం । తాతరితం । తాతరీతం । తాతరణం ।తాతరిత్వా- తాతరీత్వా। ఉ
త్తాతీర్య।తాతారంతాతారం॥తాతరిత్వాతాతరిత్వా॥తాతరీత్వాతాతరీత్వా

ధేట్-పానే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ధయతి । ౨ దధౌ-దధతుః-దధుః ॥ దధిథ-దధాథ-దధథుః-దధ॥
దధౌ-దధివ-దధిమ ॥ ౩ ధాతా-ధాతారౌ-ధాతారః-సి ॥ ౪ ధాస్యతి
౫ ధయతు ॥ ౬ అధయత్ ॥ ౭ ధయేత్ ॥ ఏలిఙ్యాశీర్యేత్వమ్ ॥ ౮ ధే
యాత్-ధేయాస్తాం-ధేయాసుః ॥ విభాషాధేట్శ్వ్యోరితి చ్లేశ్చఙా॥

౯ అదధత్-అదధతాం-అదధుః ॥ చజభావే । విధాపాఘ్రాధేట్‌శా ఛ్ఛాసఇతిసిచోలుగ్వా ॥ అధాత్-అధాతాం-అధుః ॥అధాః-అధాతం-అధాత ॥ అధాం - అధావ-అధామ ॥ లుగభావే— యమరమనమాతాంసక్చేతీట్సకౌ ॥ అధాసీత్-అధాసిష్టాం-అధాసిషుః ॥ అధాసీః-అధాసిష్టం-అధాసిష్ట ॥ అధాసిషం-అధాసిష్వ-అధాసిష్మ ॥ ౧౦ అధాస్యత్-అధాస్యతాం-అధాస్యన్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధయతే ॥ ౨ వ్యతిదధే-వ్యతిదధిషే-వ్యతిదధిధ్వే ॥ వ్యతిదధివహే-వ్యతిదధిమహే ॥ ౩ వ్యతిధాతా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతిధాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిధయతాం ॥ ౬ వ్యత్యధయత ॥౭ వ్యతిధయేత ॥ ౮ వ్యతిధాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదధత-వ్యత్యదధాతాం-వ్యత్యదధత ॥ వ్యత్యదధథాః-వ్యత్యదధాథాం-వ్యత్యదధధ్వం ॥ వ్యత్యదధే-వ్యత్యదధావహి-వ్యత్యదధామహి ॥ విధా పాధేట్ శ్వా ఛ్ఛాసిచ్ఛా — చజభావేసిచ్—స్థాఘ్వోరిచ్చేత్యాత్మనేపదేష్విదంగాదిష్టే సిచోలోపః ॥ వ్యత్యధిత-వ్యత్యధిషాతాం-వ్యత్యధిషత ॥ వ్యత్యధిథాః-వ్యత్యధిషాథాం-వ్యత్యధిధ్వం-ఢ్వం ॥ వ్యత్యధిషి-వ్యత్యధిష్వహి-వ్యత్యధిష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యధాస్యత ॥

కర్మణి—౧ ధీయతే ॥ ౨ దధే-దధిషే-దధిధ్వే-దధివహే-దధిమహే ॥ ౩ ధాయితా-సే-హే ॥ ధాతా-సే-హే ॥ ౪ ధాయిష్యతే-ధాస్యతే ॥ ౫ ధీయతాం ॥ ౬ అధీయత ॥ ౭ ధీయేత ॥ ౮ ధాయిషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం ॥ ధాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధాయి-అధాయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం అధిషాతాం,ఢ్వం-ధ్వమ్ ॥ ౧౦ అధాయిష్యత-అధాస్యత॥

ణౌ-నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి (సూ) ప్రస్మైపదస్య పదస్య నపాదమిత్యాదిసూత్రస్థేన ధేటఉపసంఖ్యానమితివార్తికేన నిషేధః ॥ అకర్త్రభిప్రాయే శేషాదితి పరస్మైపదంస్యాదేవ ॥ ఆదేచఉపదేశేఽశితీత్యాత్వే అర్తిహ్రీత్యాదినాపుక్ ॥ ౧ ధాపయతి-తే ॥ ౨ ధాపయాంచ

కార-చకర్-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ధాపయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ధాపయిష్య
తి-తే ॥ ౫ ధాపయతు-తాం ॥ ౬ అధాపయత్-త ॥ ౭ ధాపయేత్-త
౮ ధాప్యాత్-ధాప్యాస్తాం ॥ ధాపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అదీధప
త్-త ॥ ౧౦ అధాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ధాప్యతే ॥ ౨ ధాపయాంచక్రే-బభూవే, ఢ్వే-ధ్వే-
ఆసే ॥ ౩ ధాపయితా-సే-హే ॥ ధాపితా-సే-హే ॥ ౪ ధాపయిష్య
తే-ధాపిష్యతే ॥ ౫ ధాప్యతాం ॥ ౬ అధాప్యత ॥ ౭ ధాప్యేత ॥ ౮
ధాపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ధాపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధాపి, అధాపిషా
తాం-ఢ్వం,ధ్వం ॥ అధాపయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అధాపిష్యత।
అధాపయిష్యత ॥

సని ॥ సనిమీమాఘురభలభశకపతపదామచఇసితి ఇసాదేశః ॥
౧ ధిత్సతి ॥ ౨ ధిత్సాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ధిత్సితా ॥ ౪ ధిత్సి
ష్యతి ॥ ౫ ధిత్సతు ॥ ౬ అధిత్సత్ ॥ ౭ ధిత్సేత్ ॥ ౮ ధిత్స్యాత్-ధి
త్స్యాస్తాం ॥ ౯ అధిత్సీత్-అధిత్సిష్టాం ॥ ౧౦ అధిత్సిష్యత్ ॥

యఙిసుమాస్థేత్యాం ॥ ౧ దేధీయతే ॥ ౨ దేధీయాంచక్రే-బభూ
వ-ఆస ॥ ౩ దేధీయితా-సే-హే ॥ ౪ దేధీయిష్యతే ॥ ౫ దేధీయతాం
౬ అదేధీయత ॥ ౭ దేధీయేత ॥ ౮ దేధీయిషీష్ట,ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అదే
ధీయిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అదేధీయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—దాధేతి-దాధాతి-దాధీతః-దాధతీత్యాది॥

౧—ధాతవ్యం। ధానీయం। ధేయం। ధీతం। ధీతవాన్। ధయన్
-ధయంతీ। వ్యతిధయమానః। ధాస్యన్-ధాస్యతీ-ధాస్యంతీ। వ్యతిధా
స్యమానః। ధాతుం। ధీతం। ధయనం। ధీత్వా। ప్రధాయ। నల్యపీ
తిత్వనిషేధః। ధాయంధాయం॥ ధీత్వాధీత్వా॥

౨—ధాపయితవ్యః। ధాపనీయః। ధాప్యః। ధాపితః। ధాపిత
వాన్। ధాపయన్-ధాపయంతీ। ధాపయమానః। ధాపయిష్యన్-ధా

ధయిష్యతీ-ధాపయిష్యంతీ ॥ ధాపయిష్యమాణః । ధాపయితుం। ధాపితం । ధాపనం । ధాపయిత్వా । ప్రధాప్య । ధాపంధాపం ।ధాపయిత్వాధాపయిత్వా ॥

3—ధిత్సితవ్యం । ధిత్సనీయం । ధిత్స్యం । ధిత్సితః ।ధిత్సితవాన్॥ ధిత్సన్-ధిత్సంతీ। వ్యతిధిత్సమానః । ధిత్సిష్యన్-ధిత్సిష్యతీ-ధిత్సిష్యంతీ। వ్యతిధిత్సిష్యమాణః । ధిత్సితుం । ధిత్సితం । ధిత్సనం । ధిత్సిత్వా ప్రధిత్స్య । ధిత్సంధిత్సం । ధిత్సిత్వాధిత్సిత్వా ॥

౪—దేధీయితవ్యం । దేధీయనీయం । దేధీయ్యం । దేధీయితః। దేధీయితవాన్ । దేధీయమానః । దేధీయిష్యమాణః । దేధీయితుం । దేధీయితం । దేధీయనం। దేధీయిత్వా ।ప్రదేధీయ్య । దేధీయందేధీయం। దేధీయిత్వాదేధీయిత్వా ॥

౫—దాధితవ్యం। దాధానీయం । దాధేయం । దాధితః । దాధితవాన్ । దాధత్-దాధతా-దాధతః । దాధతీ। దాధిష్యన్-దాధిష్యతీ-దాధిష్యంతీ। దాధితుం । దాధితం।దాధానం। దాధిత్వా। ప్రదాధాయ । దాధాయందాధాయమ్ । దాధిత్వాదాధిత్వా ॥

కై-శబ్దే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ కాయతి ॥ ౨ చకౌ ॥ 3 కాతా ॥ ౪ కాస్యతీత్యాది ॥ సర్వం। ప్రాయేణ వక్ష్యమాణగాయతివత్ ॥ యఙ్లుక్ష్వాస్తు ॥ చాకాయతి ॥ కితం । కితవాన్ । కిత్వేతివిశేషః ॥

క్షై-క్షయే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ క్షాయతి ॥ చక్షౌ-చక్షిథ-చక్షాథ-చక్షివ-చక్షిమ ॥ 3క్షాతా-సి ౪ క్షాస్యతి ॥ ౫ క్షాయతు-క్షాయాణి ॥ ౬ అక్షాయత్ ॥ ౭క్షాయేత్। ౮ క్షాయాత్-క్షేయాత్ ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ॥ ౯అక్షాసీత్. అక్షాసిషాం-అక్షాసిషుః ॥ ౧౦ అక్షాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్షాయతే ॥ ౨ వ్యతిచక్షే-వ్యతిచక్షిషే-వ్యతిచక్షిధ్వే-వ్యతిచక్షివహే-వ్యతిచక్షిమహే ॥ ౩ వ్యతిక్షాతా-సే-హే ౪ వ్యతిక్షాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్షాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్షాయత ॥ ౭ వ్యతిక్షాయేత ॥ ౮ వ్యతిక్షాసీష్ట-ధ్వమ్ ॥ ౯ వ్యత్యక్షాస్త - వ్యతక్షాసాతాం-వ్యత్యక్షాసత ॥ ౧౦ వ్యత్యక్షాస్యత ॥

భావే—౧ క్షాయతే ॥ ౨ చక్షే ॥ ౩ క్షాయితా-క్షాతా ॥ ౪ క్షాయిష్యతే-క్షాస్యతే ॥ ౫ క్షాయతాం ॥ ౬ అక్షాయత ॥ ౭ క్షాయేత ॥ ౮ క్షాయిషీష్ట-క్షాసీష్ట ॥ ౯ అక్షాయి ॥ ౧౦ అక్షాయిష్యత-అక్షాస్యత

ఘటాదావస్యానువాదాత్క్షామిత్వేహ్రస్వః ॥ ౧ క్షపయతి-తే ॥ ౨ క్షపయాంచకార-చక్రే బభూవ-ఆస ॥ ౩ క్షపయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ క్షపయిష్యతి-తే ॥ క్షపయతు-తాం ॥ ౬ అక్షపయత్-త ॥ ౭ క్షపయేత్-త ॥ ౮ క్షప్యాత్-క్షపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచిక్షపత్-త ॥ ౧౦ అక్షపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్షప్యతే ॥ ౨ క్షపయాంచక్రే (బభూవే-ధ్వే-ధ్వే-ఆసే) ॥ ౩ క్షాపితా(సే-హే) క్షపితా-(సేహే)-క్షపయితా-(సేహే)॥ ౪ క్షాపిష్యతే-క్షపిష్యతే-క్షపయిష్యతే॥ ౫ క్షప్యతాం॥ ౬ అక్షప్యత॥ ౭ క్షప్యేత॥ ౮ క్షాపిషీష్ట(ధ్వం) క్షపిషీష్ట(ధ్వం) క్షపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౯ అక్షాపి-అక్షపి-అక్షాపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అక్షపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అక్షపయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)। ౧౦ అక్షాపిష్యత-అక్షపిష్యత-అక్షపయిష్యత ॥

సని—౧ చిక్షాసతి ॥ చిక్షాసాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ చిక్షాసితా ॥ ౪ చిక్షాసిష్యతి ॥ ౫ చిక్షాసతు ॥ ౬ అచిక్షాసత్ ॥ ౭ చిక్షాసేత్ ॥ ౮ చిక్షాస్యాత్ ॥ ౯ అచిక్షాసీత్ ॥ ౧౦ అచిక్షాసిష్యత్

యఙి—౧ చాక్షాయతే ॥ ౨ చాక్షాయాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చాక్షాయితా(సే-హే) ॥ ౪ చాక్షాయిష్యతే ॥ ౫ చాక్షాయతాం

౬ అచాక్షాయత ॥ ౭ చాక్షాయేత ॥ ౮ చాక్షాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)॥ ౯ అచాక్షాయిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦ అచాక్షాయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాక్షేతి । చాక్షాతి । చాక్షీతః । చాక్షతీత్యాది ॥

౧—క్షాతవ్యం । క్షాణీయం । క్షేయం । క్షామః । క్షామవాన్ । క్షాయో మ ఇతి నిష్ఠాతస్య మః॥ క్షాయన్ । క్షాయంతీ । వ్యతిక్షాయమాణః । క్షాస్యన్-క్షాస్యతీ-క్షాస్యంతీ ॥ వ్యతిక్షాస్యమానః । క్షాతుం । క్షామం । క్షాణం । క్షాత్వా । ప్రక్షాయ । క్షాయం క్షాయం । క్షాత్వాక్షాత్వా ॥

౨—క్షపయితవ్యః । క్షపణీయః । క్షప్యః । క్షపితః। క్షపితవాన్ క్షపయన్ । క్షపయంతీ । క్షపయమాణః ,। క్షపయిష్యన్-క్షపయిష్యతీ-క్షపయిష్యంతీ ॥ క్షపయిష్యమాణః । క్షపయితుం । క్షపితం । క్షపణం। క్షపయిత్వా । ప్రక్షప్య । క్షపంక్షపం ॥ క్షాపంక్షాపం ॥ క్షపయిత్వాక్షపయిత్వా ॥

౩—చిక్షాసితవ్యం । చిక్షాసనీయం । చిక్షాస్యం । చిక్షాసితః । చిక్షాసితవాన్ । చిక్షాసన్ । చిక్షాసంతీ । చిక్షాసిష్యన్-చిక్షాసిష్యతీ-చిక్షాసిష్యంతీ ॥ చిక్షాసితుం । చిక్షాసితం। చిక్షాసనం । చిక్షాసిత్వా ప్రచిక్షాస్య । చిక్షాసంచిక్షాసం ॥ చిక్షాసిత్వాచిక్షాసిత్వా ॥

౪—చాక్షాయితవ్యం । చాక్షాయణీయం । చాక్షయ్యం। చాక్షాయితః । చాక్షాయితవాన్ । చాక్షాయమాణః। చాక్షాయిష్యమాణః చాక్షాయితుం । చాక్షాయితం । చాక్షాయణం । చాక్షాయిత్వా ।ప్రచాక్షాయ్య । చాక్షాయంచాక్షాయం ॥ చాక్షాయిత్వాచాక్షాయిత్వా

౫—చాక్షితవ్యం । చాక్షాణీయం । చాక్షేయం । చాక్షితః । చాక్షితవాన్ । చాక్షత్-చాక్షతౌ-చాక్షతః ॥ చాక్షతీ । చాక్షిష్యన్-చాక్షిష్యతీ-చాక్షిష్యంతీ ॥ చాక్షితుం । చాక్షితం । చాక్షాణం । చాక్షిత్వా । ప్రచాక్షాయ ॥ చాక్షాయంచాక్షాయం॥ చాక్షిత్వాచాక్షిత్వా

ఖై-ఖదనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

ఖాయతీత్యాదిసర్వం గాయతివత్ ॥

గై-శబ్దే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ గాయతి ॥ ౨ జగౌ-జగతుః-జగుః ॥ జగిథ-జగాథ ॥ జగివ-జగిమ ॥ ౩ గాతా-సి ॥ ౪ గాస్యతి ॥ ౫ గాయతు ॥ ౬ అగాయత్ ॥ ౭ గాయేత్ ॥ ఏలిఙ్జీత్యేత్వే ॥ ౮ గేయాత్-గేయాస్తాం ॥ ౯ అగాసీత్-అగాసిష్టాం-అగాసిషుః ॥ ౧౦ అగాస్యత్ ॥ శబ్దవ్యాపారార్థత్వాత్ప్రాప్తిసిద్ధ హసాదీనాముపసంఖ్యానమితి కర్తృస్యతిహారే నతఙ్ ॥

కర్మణి—ఘుమాస్థేతీత్వం ॥ ౧ గీయతే ॥ ౨ జగే-జగిషే-జగిఢ్వే ॥ జగివహే-జగిమహే ॥ ౩ గాయితా(సే-హే) గాతా(సే-హే) ॥ ౪ గాయిష్యతే-గాస్యతే ॥ ౫ గీయతాం ॥ ౬ అగీయత ॥ ౭ గీయేత ॥ ౮ గాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) గాసీష్ట(ధ్వం) ౯ అగాయి-అగాయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అగాసాతాం(ధ్వం) ॥ ౧౦ అగాయిష్యత-అగాస్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ గాపయతి-తే ॥ ౨ గాపయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ గాపయితా(సి-సే-హే) ౪ గాపయిష్యతి-తే ॥ ౫ గాపయతు-తాం ॥ ౬ అగాపయత్-త ॥ ౭ గాపయేత్-త ॥ ౮ గాప్యాత్-గాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అజీగపత్-త ॥ ౧౦ అగాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గాప్యతే ॥ ౨ గాపయాంచక్రే(బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే) ॥ ౩ గాపయితా (సే-హే) ॥ గాపితా (సే,హే) ॥ ౪ గాపయిష్యతే,గాపిష్యతే ॥ ౫ గాప్యతాం ॥ ౬ అగాప్యత ॥ ౭ గాప్యేత ॥ ౮ గాపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ గాపిషీష్ట (ధ్వం) ॥ ౯ అగాపి, అగాపిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అగాపయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అగాపిష్యత,అగాపయిష్యత ॥

సని—౧ జిగాసతి ॥ ౨ జిగాసాంచకార(బభూవ,ఆస) ॥ ౩ జిగాసితా ॥ ౪ జిగాసిష్యతి ॥ ౫ జిగాసతు ॥ ౬ అజిగాసత్ ॥ ౭ జిగాసే

ల్ ॥ ౮ జిగాస్యాత్ ॥ ౯ అజిగాసీత్-అజిగాసిష్టాం ॥౧౦అజిగాసిష్యత్

యఙి—౧ జేగీయతే ॥ ౨ జేగీయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ॥ ౩ జేగీయితా(సే,హే) ॥ ౪ జేగీయిష్యతే ॥ ౫ జేగీయతాం ॥ ౬ అజేగీయత ॥ ౭ జేగీయేత ॥ ౮ జేగీయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ అజేగీయిష్ట(ఢ్వం ధ్వం) ॥ ౧౦ అజేగీయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జాగతి । జాగాతి । జాగీతః । జాగతీత్యాది ॥

౧— గాతవ్యం । గానీయం । గేయం । గీతః । గీతవాన్ । గాయన్ । గాయంతీ । గాస్యన్,గాస్యతీ,గాస్యంతీ । గాతుం । గీతం । గానం । గీత్వా । ప్రగాయ । నల్యపీత్యత్వనిషేధః । గాయంగాయం । గీత్వాగీత్వా ॥

౨—గాపయితవ్యం । గాపనీయం । గాప్యం । గాపితః । గాపితవాన్ । గాపయన్ । గాపయంతీ । గాపయమానః । గాపయిష్యన్ గాపయిష్యతీ,గాపయిష్యంతీ ॥ గాపయిష్యమాణః । గాపయితుం । గాపితం । గాపనం । గాపయిత్వా । ప్రగాప్య । గాపంగాపం ॥ గాపయిత్వాగాపయిత్వా ॥

౩—జిగాసితవ్యం । జిగాసనీయం । జిగాస్యం । జిగాసితః । జిగాసితవాన్ । జిగాసన్ । జిగాసంతీ । జిగాసిష్యన్,జిగాసిష్యతీ, జిగాసిష్యంతీ ॥ జిగాసితుం । జిగాసితం । జిగాసనం । జిగాసిత్వా ।ప్రజిగాస్య । జిగాసంజిగాసం ॥ జిగాసిత్వాజిగాసిత్వా ॥

౪—జేగీయితవ్యం । జేగీయనీయం । జేగీయ్యం । జేగీయితః ।జేగీయితవాన్ । జేగీయమానః । జేగీయిష్యమాణః । జేగీయితుం ।జేగీయితం । జేగీయనం । జేగీయిత్వా । ప్రజేగీయ్య॥ జేగీయంజేగీయం । జేగీయిత్వాజేగీయిత్వా ॥

౫—జాగితవ్యం । జాగానీయం । జాగేయం । జాగితః । జాగితవాన్ । జాగత్-జాగతౌ-జాగతః ॥ జాగతీ । జాగిష్యన్, జాగిష్యతీ,

జాగిష్యంతి ॥ జాగితుం । జాగితం । జాగానం । జాగిత్వా। ప్రజాగా
య । జాగాయ౽జాగాయం । జాగిత్వాజాగిత్వా।

గ్లై — హర్షక్షయే- హర్షక్షయో ధాతుక్షయః॥అకర్మకః- అ
నిట్ పరస్మైపదీ॥

౧ గ్లాయతి ॥ ౨ జగ్లౌ- జగ్లతుః । జగ్లిథ-జగ్లాథ । జగ్లివ - జగ్లిమ ॥
౩ గ్లాతా - సి ॥ ౪ గ్లాస్యతి । ౫ గ్లాయతు । ౬ అగ్లాయత్॥ ౭ గ్లా
యేత్।౮ గ్లాయాత్ । గ్లేయాత్ ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరితి త్వేత్వంవా.
౯ అగ్లాసీత్ - అగ్లాసిష్టాం - అగ్లాసిషుః ॥ ౧౦ అగ్లాస్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిగ్లాయతే ॥౨ వ్యతిజగ్లే। వ్యతిజగ్లిషే
వ్యతిజగ్లిధ్వే । వ్యతిజగ్లివహే- వ్యతిజగ్లిమహే ॥ ౩ వ్యతిగ్లాతా-(సే-
హే)౪ వ్యతిగ్లాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిగ్లాయతాం । ౬ వ్యత్యగ్లాయత ॥
౭ వ్యతిగ్లాయేత ॥ ౮ వ్యతిగ్లాసీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యగ్లాస్త -వ్యత్యగ్లాసా
తాం- వ్యత్యగ్లాసత ॥ ౧౦ వ్యత్యగ్లాస్యత॥

భావే—౧ గ్లాయతే। ౨ జగ్లే ॥ ౩ గ్లాయితా- గ్లాతా ॥ ౪ గ్లా
యిష్యతే- గ్లాస్యతే ॥ ౫ గ్లాయతాం ॥ ౬ అగ్లాయత ॥ ౭ గ్లాయే
త ॥౮ గ్లాయిషీష్ట- గ్లాసీష్ట ॥ ౯ అగ్లాయి ॥ ౧౦ అగ్లాయిష్యత । అ
గ్లాస్యత ॥

ణిచి—గ్లాస్నావనువమాంచేత్యుపసర్గరహితస్యాస్యమిత్త్వ వికల్పాత్పక్షే హ్రస్వః । సోపసర్గస్యతు నిత్యమ్మిత్త్వం । ౧ గ్లపయతి -
తే ॥ గ్లపయాంచకార, చక్రే- బభూవ-ఆస ॥ ౩ గ్లపయితా(సి- సే)
హే ॥౪ గ్లపయిష్యతి-తే॥ ౫ గ్లపయతు- తాం ॥ ౬ అగ్లపయత్ -త॥
౭ గ్లపయేత్ - త ॥ ౮ గ్లప్యాత్ - గ్లపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజిగ్ల
పత్ - త ॥ ౧౦ అగ్లపయిష్యత్ -త ॥

పక్షే—౧ గ్లాపయతి, తే ॥౨ గ్లాపయాంచకార-చక్రే, బభూవ-

ఆస ॥ ౩ గ్లాపయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ గ్లాపయిష్యతి - తే ॥ ౫ గ్లాపయతు-తాం ॥ ౬ అగ్లాపయత్ - త ॥ గ్లాపయేత్-త॥ ౮ గ్లాప్యాత్ - గ్లాపయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజిగ్లపత్-త ॥ ౧౦ అగ్లాపయిష్యత్-త॥

సోపసర్గస్య తు—ప్రగ్లపయతి-ప్రగ్లపయత ఇత్యాద్యూహ్యం ॥

కర్మణి—అనుపసర్గస్య మిత్త్వపక్షే, ౧ గ్లప్యతే। ౨ గ్లపయాంచక్రే- బభూవే(ధ్వే-ఢ్వే) ఆసే ॥ ౩ గ్లాపితా-సే-హే॥ గ్లపితా-సే-హే గ్లపయితా-సే-హే ॥ ౪ గ్లాపిష్యతే। గ్లపిష్యతే-గ్లపయిష్యతే ॥ ౫ గ్లప్యతాం ॥ ౬ అగ్లప్యత । ౭ గ్లప్యేత ॥ ౮ గ్లాపిషీష్ట(ధ్వం) గ్లపిషీష్ట (ధ్వం) గ్లపయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అగ్లపి- అగ్లాపి - అగ్లపిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అగ్లాపిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అగ్లపయిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అగ్లాపిష్యత, అగ్లపిష్యత, అగ్లపయిష్యత ॥

మిత్త్వాభావే—౧ గ్లాప్యతే ॥ ౨ గ్లాపయాంచక్రే- బభూవే- ఆసే ॥ ౩ గ్లాపితా -సే-హే । గ్లాపయితా - సే-హే ॥ ౪ గ్లాపిష్యతే గ్లాపయిష్యతే । ॥ ౫ గ్లాప్యతాం ॥ ౬ అగ్లాప్యత ॥౭ గ్లాప్యేత ॥ ౮ గ్లాపిషీష్ట (ధ్వం) గ్లాపయిషీష్ట (ధ్వం - ఢ్వం) ౯ అగ్లాపి, అగ్లాపిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అగ్లాపయిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అగ్లాపిష్యత । అగ్లాపయిష్యత

సోపసర్గస్య నిత్యమిత్త్వాత్ప్రగ్లపనాదిరూపాణ్యున్నేయాని

సని—౧ జిగ్లాసతి। ౨ జిగ్లాసాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ జిగ్లాసితా-సి ॥౪ జిగ్లాసిష్యతి ॥ ౫ జిగ్లాసతు ॥౬ అజిగ్లాసత్ ॥౭ జిగ్లాసేత్ ॥౮ జిగ్లాస్యాత్ ॥ ౯ అజిగ్లాసీత్ ॥౧౦ అజిగ్లాసిష్యత్॥

యఙి—౧ జాగ్లాయతే॥ ౨ జాగ్లాయాంచక్రే-బభూవ- ఆస ॥౩ జాగ్లాయితా-సే-హే ॥ ౪ జాగ్లాయిష్యతే ॥ ౫ జాగ్లాయతాం ॥ ౬ అజాగ్లాయత ॥ ౭ జాగ్లాయేత ॥౮ జాగ్లాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజాగ్లాయిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అజాగ్లాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—జాగ్లతి-జాగ్లాతి- జాగ్లీతః। జాగ్లతీత్యాది ॥ ౧గ్లాతవ్యం గ్లానీయం-గ్లేయం (గ్లానః-గ్లానవాన్- సంయోగాదేరిత్యాదినా నిష్ఠాతస్యనత్వం) గ్లాయన్-గ్లాయన్తీ- వ్యతిగ్లాయమానః-గ్లాస్యన్- గ్లాస్యతీ- గ్లాస్యన్తీ-గ్లాతుం- గ్లానం- క్తస్యనత్వే ల్యుటో యస్య నాదేశేచ తుల్యం రూపం। గ్లాత్వా, ప్రగ్లాయ, గ్లాయంగ్లాయం-గ్లాత్వా గ్లాత్వా ॥

౨—గ్లపయితవ్యః। గ్లాపయితవ్యః। గ్లపనీయః। గ్లాపనీయః। గ్లప్యః।గ్లాప్యః।గ్లపితః। గ్లపితవాన్ ।గ్లాపితః।గ్లాపితవాన్।గ్లపయన్। గ్లపయన్తీ। గ్లాపయన్। గ్లాపయన్తీ। గ్లపయిష్యమాణః। గ్లాపయిష్యమాణః। గ్లపయితుం। గ్లాపయితుం। గ్లపితం। గ్లాపితం। గ్లపనం। గ్లాపనం। గ్లపయిత్వా। గ్లాపయిత్వా। ప్రగ్లప్య। ప్రగ్లాప్య గ్లపంగ్లపం। గ్లపయిత్వాగ్లపయిత్వా। గ్లాపంగ్లాపం। గ్లాపయిత్వా గ్లాపయిత్వా ॥

౩—జిగ్లాసితవ్యం। జిగ్లాసనీయం। జిగ్లాస్యం। జిగ్లాసితః। జిగ్లాసితవాన్। జిగ్లాసన్। జిగ్లాసన్తీ। జిగ్లాసిష్యన్। జిగ్లాసిష్యతీ। జిగ్లాసిష్యన్తీ। జిగ్లాసితుం। జిగ్లాసితం। జిగ్లాసనం। జిగ్లాసిత్వా। ప్రజిగ్లాస్య। జిగ్లాసంజిగ్లాసం। జిగ్లాసిత్వాజిగ్లాసిత్వా ॥

౪—జాగ్లాయితవ్యం।జాగ్లాయనీయం।జాగ్లాయ్యం। జాగ్లాయితః జాగ్లాయితవాన్। జాగ్లాయమానః। జాగ్లాయిష్యమాణః। జాగ్లాయితుం। జాగ్లాయితం। జాగ్లాయనం। జాగ్లాయిత్వా। ప్రజాగ్లాయ్య।జాగ్లాయంజాగ్లాయం। జాగ్లాయిత్వాజాగ్లాయిత్వా ॥

౫—జాగ్లితవ్యం। జాగ్లానీయం। జాగ్లేయం। జాగ్లితః। జాగ్లితవాన్। జాగ్లత్। జాగ్లతా। జాగ్లతః। జాగ్లతి। జాగ్లిష్యన్। జాగ్లిష్యతీ। జాగ్లిష్యంతీ। జాగ్లితుం। జాగ్లితం। జాగ్లానం। జాగ్లిత్వా। ప్రజాగ్లాయ। జాగ్లాయంజాగ్లాయం। జాగ్లిత్వాజాగ్లిత్వా

జైక్షయే అకర్మకః అనిట్ పరస్మైపదీ

౧—జాయతి । ౨జజౌ ॥ ౩ జాతా॥ ౪ జాస్యతీత్యాదిసర్వం శాయతిఖాయతివత్ ॥

దైప్ । శోధనే । సకర్మకః । అనిట్ । పరస్మైపదీ ॥

౧ దాయతి ॥ ౨ దదౌ । దదిథ। దదాథ । దదివ। దదిమ ॥౩ దాతాసి ॥౪దాస్యతి । ౫ దాయతు । ౬ అదాయత్ । ౭ దాయేత్। ౮దాయాత్ । దాయాస్తాం । దాయాసుః । అఘుత్వాదేత్వసిజ్లుకౌన౯అదాసీత్ । అదాసిష్టాం । అదాసిషుః । ౧౦అదాస్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదాయతే। ౨ వ్యతిదదే । వ్యతిదదిషే వ్యతిదదిధ్వే। వ్యతిదదివహే । వ్యతిదదిమహే। ౩ వ్యతిదాతా(సే-హే) ౪ వ్యతిదాస్యతే। ౫ వ్యతిదాయతాం। ౬ వ్యత్యదాయత ॥ ౭ వ్యతిదాయేత ॥౮వ్యతిదాసీష్ట ।౯వ్యత్యదాస్త । వ్యత్యదాసాతాం । వ్యత్యదాసత । వ్యత్యదాస్థాః। వ్యత్యదాసాథాం । వ్యత్యదాధ్వం। వ్యత్యదాసి । వ్యత్యదాస్వహి । వ్యత్యదాస్మహి । ౧౦ వ్యత్యదాస్యత॥

కర్మణ్యఘుత్వాదీత్వంన ।౧దాయతే। ౨దదే । దదిషే।దదిధ్వే। దదివహే । దదిమహే॥ ౩ దాయితా । దాతా ॥ ౪ దాయిష్యతే । దాస్యతే । ౫దాయతాం।౬అదాయత ॥ ౭దాయేత ॥౮ దాయిషీష్ట । (ఢ్వం-ధ్వం)దాసీష్ట-ధ్వం॥౯ అదాయి। అదాయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అదాసాతాం (ధ్వం)౧౦ అదాయిష్యత। అదాస్యత॥

ణిచి—౧ దాపయతి-తే॥ ౨ దాపయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ దాపయితా (సి-సే-హే) ౪ దాపయిష్యతి-తే ॥ ౫దాపయతు-తాం॥ ౬ అదాపయత్-త॥ ౭ దాపయేత్-త॥౮దాప్యాత్।దాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదీదపత్-త.॥ ౧౦అదాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ దాప్యతే।౨ దాపయాంచక్రే-(బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే) ౩దాపయితా(సే-హే) దాపితా(సే-హే) ౪ దాపిష్యతే।దాపయిష్యతే । ౫ దాప్యతాం। ౬అదాప్యత॥౭దాప్యేత॥౮దాపయిషీష్ట

ఢ్వం-ధ్వం) దాపిషీష్ట । (ఢ్వం)౯ ఆదాపి । అదాపిషాతాం (ఢ్వం-ఢ్వం) అదాపయిషాతాం (ఢ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అదాపయిష్యత । అదాపిష్యత ॥

సని—అఘుత్వాన్నేసాదేశః । ౧ దిదాసతి ॥ ౨ దిదాసాంచకార । బభూవ । ఆస ॥ ౩ దిదాసితా ॥౪ దిదాసిష్యతి । ౫ దిదాసతు। ౬ అదిదాసత్ । ౭ దిదాసేత్ ॥ ౮ దిదాస్యాత్ । ౯ అదిదాసీత్ ౧౦ అదిదాసిష్యత్ ॥

యఙి—అఘుత్వాదీత్వంన ॥ ౧ దాదాయతే । ౨ దాదాయాంచక్రే-బభూవ । ఆస ।౩ దాదాయితాసే-హే॥౪ దాదాయిష్యతే॥౫ దాదాయతాం । ౬ అదాదాయత । ౭ దాదాయేత । ౮ దాదాయిషీష్ట-(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదాదాయిష్ట ఢ్వం-ధ్వం)।౧౦అదాదాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—దాదేతి-దాదాతి-దాదీతః । అఘుత్వాదీహల్యఘోరితీత్వం ॥ దాదతీత్యాది॥

౧—దాతవ్యః । దానీయః। దేయః। దాతః । అవదాతః । దాతవాన్। అఘుత్వాద్దోదద్ఘోరితి నదథాదేశః। ప్రదాతః। అఘుత్వాదచ ఉపసర్గాత్తఇతి నాస్యాచస్తాదేశః । దాయన్। దాయన్తీ । వ్యతిదాయమానః । దాస్యన్ - దాస్యతీ- దాస్యన్తీ ॥ దాతుం-దాతం-దానం- దాత్వా। ప్రదాయ। దాయందాయం। దాత్వాదాత్వా॥

౨—దాపయితవ్యః । దాపనీయః । దాప్యః । దాపితః-దాపితవాన్- దాపయన్- దాపయన్తీ । దాపయమానః। దాపయిష్యన్। దాపయిష్యతీ। దాపయిష్యన్తీ। దాపయిష్యమాణః । దాపయితుం దాపితం। దాపనం। దాపయిత్వా। అవదాప్య । దాపందాపం । దాపయిత్వాదాపయిత్వా॥

౩—దిదాసితవ్యః।దిదాసనీయః। దిదాస్యః। దిదాసితః। దిదాసితవాన్। దిదాసన్। దిదాసన్తీ। దిదాసిష్యన్। దిదాసిష్యతీ। దిదాసి

ష్యన్తీ। దిదాసితుం। దిదాసితం। దిదాసనం। దిదాసిత్వా। ప్రదిదాస్య। దిదాసందిదాసం। దిదాసిత్వాదిదాసిత్వా॥

౪—దాదాయితవ్యః। దాదాయనీయః। దాదాయ్యః। దాదాయితః। దాదాయితవాన్। దాదాయమానః। దాదాయిష్యమాణః। దాదాయితుం। దాదాయితం। దాదాయనం। దాదాయిత్వా। ప్రదాదాయ్య। దాదాయందాదాయం। దాదాయిత్వాదాదాయిత్వా॥

౫—దాదితవ్యః। దాదానీయః। దాదేయః। దాదితః। దాదితవాన్। (దాదత్-దాదతౌ-దాదతః। దాదతీ। దాదిష్యన్। దాదిష్యతీ। దాదిష్యన్తీ। దాదితుం। దాదితం। దాదానం। దాదిత్వా। ప్రదాదాయ। దాదాయందాదాయం। దాధిత్వాదాదిత్వా॥

ద్యై-న్యక్కరణే-సకర్మకః-అనిట్ పరస్మైపదీ

౧—ద్యాయతి। ౨ దద్యౌ॥ ద్యాయేత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణ ధ్యాయతివత్॥

ద్రై ౭- స్వప్నే - అకర్మకః-అనిట్ పరస్మైపదీ

ద్రాయతి। దద్రౌ ద్రాయేత్యాది ప్రాగ్వత్

ధ్యై- చింతాయాం-సకర్మకః - అనిట్ పరస్మైపదీ

౧-ధ్యాయతి। ౨ దధ్యౌ। దధ్యతుః। దధ్యుః। దధ్యిథ। దధ్యాథ। దధ్యథుః। దధ్య। దధ్యౌ। దధ్యివ। దధ్యిమ। ౩ ధ్యాతా(సి) ౪ ధ్యాస్యతి ॥౫ ధ్యాయతు। ౬ అధ్యాయత్। ౭ ధ్యాయేత్। ౮ ధ్యేయాత్। ధ్యేయాస్తాం। ధ్యాయాత్। ధ్యాయాస్తాం। వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వం వా। ౯ అధ్యాసీత్। అధ్యాసిష్టాం। ౧౦ అధ్యాస్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిధ్యాయతే। ౨ వ్యతిదధ్యే। వ్యతిదధ్యిషే। వ్యతిదధ్యిఢ్వే। వ్యతిదధ్యిధ్వే। వ్యతిదధ్యివహే। వ్యతిదధ్యిమహే। ౩ వ్యతిధ్యాతా(సే-హే) ౪ వ్యతిధ్యాస్యతే। ౫ వ్యతిధ్యాయతాం। ౬ వ్యత్యధ్యాయత। ౭ వ్యతిధ్యాయేత। ౮ వ్యతిధ్యాసీష్ట। (ధ్వం) ౯ వ్యత్య

ధ్యాస్త । ౧౦ వ్యధ్యాస్యత॥

కర్మణి—౧ ధ్యాయతే। ౨దధ్యే। దధ్యిషే। (దధ్యిధ్వే-ధ్వే)దధ్యివహే। దధ్యిమహే। ౩ ధ్యాతా (సే-హే) ధ్యాయితా (సే-హే) ౪ ధ్యాయిష్యతే-ధ్యాస్యతే॥౫ ధ్యాయతాం। ౬ అధ్యాయత । ౭ ధ్యాయేత ॥ ౮ ధ్యాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ధ్యాసీష్ట(ధ్వం) ౯ అధ్యాయి । అధ్యాయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యాసాతాం (ధ్వం) ॥ ౧౦ అధ్యాయిష్యత । అధ్యాస్యత ॥

ణిచి—౧ ధ్యాపయతి(తే) ౨ ధ్యాపయాంచకార(చక్రే) బభూవ ఆస। ౩ ధ్యాపయితా(సి-సే-హే) ౪ ధ్యాపయిష్యతి- (తే) ౫ ధ్యాపయతు (తాం) ౬ అధ్యాపయత్ (త) ౭ ధ్యాపయేత్-త । ౮ ధ్యాప్యాత్। ధ్యాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదిధ్యపత్-త ॥ ౧౦ అధ్యాపయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ ధ్యాప్యతే । ౨ ధ్యాపయాంచక్రే - బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే॥ ౩ ధ్యాపయితా(-సే-హే) ధ్యాపితా (సే-హే) ౪ధ్యాపయిష్యతే। ధ్యాపిష్యతే। ౫ ధ్యాప్యతాం। ౬ అధ్యాప్యత । ౭ ధ్యాప్యేత। ౮ ధ్యాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ధ్యాపిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అధ్యాపి। అధ్యాపిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యాపయిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦అధ్యాపయిష్యత। అధ్యాపిష్యత॥

సని—౧ దిధ్యాసతి। ౨ దిధ్యాసాంచకార । బభూవ-ఆస ॥ ౩ దిధ్యాసితా । ౪ దిధ్యాసిష్యతి । ౫ దిధ్యాసతు।౬ అదిధ్యాసత్ । ౭ దిధ్యాసేత్। ౮ దిధ్యాస్యాత్ । ౯ అదిధ్యాసీత్ । ౧౦ అదిధ్యాసిష్యత్

యఙి—౧ దాధ్యాయతే॥ ౨ దాధ్యాయాంచక్రే। బభూవ-ఆస॥ ౩ దాధ్యాయితా । ౪ దాధ్యాయిష్యతే । ౫ దాధ్యాయతాం। ౬ అదాధ్యాయత। ౭ దాధ్యాయేత। ౮ దాధ్యాయిషీష్ట-(ఢ్వం-ధ్వమ్)౯ అదాధ్యాయిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదాధ్యాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—దాధ్యైతి-దాధ్యాతి-దాధ్యీతః-దాధ్యతీత్యాది॥

౧—ధ్యాతవ్యః। ధ్యానీయః। ధ్యేయం। ధ్యాతః। ధ్యాతవాన్। న ధ్యాఖ్యాపౄమూర్ఛిమదామితి నిష్ఠానత్వనిషేధః। ధ్యాయన్। ధ్యాయన్తీ। వ్యతిధ్యాయమానః। ధ్యాస్యన్॥ ధ్యాస్యతీ॥ ధ్యాస్యన్తీ। వ్యతిధ్యాస్యమానః। ధ్యాతుం। ధ్యాతః। ధ్యానః। ధ్యాత్వా। నిధ్యాయ॥ ధ్యాయంధ్యాయం। ధ్యాత్వాధ్యాత్వా॥

౨—ధ్యాపయితవ్యః। ధ్యాపనీయః। ధ్యాప్యః। ధ్యాపితః। ధ్యాపితవాన్। ధ్యాపయన్। ధ్యాపయన్తీ। ధ్యాపయమానః। ధ్యాపయిష్యన్। ధ్యాపయిష్యతీ। ధ్యాపయిష్యన్తీ। ధ్యాపయిష్యమాణః। ధ్యాపయితుం। ధ్యాపితః। ధ్యాపనం। ధ్యాపయిత్వా। నిధ్యాప్య। ధ్యాపంధ్యాపం ధ్యాపయిత్వాధ్యాపయిత్వా॥

3—దిధ్యాసితవ్యః। దిధ్యాసనీయః। దిధ్యాస్యః। దిధ్యాసితః। దిధ్యాసితవాన్। దిధ్యాసన్। దిధ్యాసన్తీ। వ్యతిదిధ్యాసమానః। దిధ్యాసిష్యన్। దిధ్యాసిష్యతీ। దిధ్యాసిష్యన్తీ। వ్యతిదిధ్యాసిష్యమాణః। దిధ్యాసితుం। దిధ్యాసితః। నిదిధ్యాసనం। దిధ్యాసిత్వా। నిదిధ్యాస్య। దిధ్యాసందిధ్యాసం। దిధ్యాసిత్వాదిధ్యాసిత్వా॥

౪—దాధ్యాయితవ్యః। దాధ్యాయనీయః। దాధ్యాయ్యః। దాధ్యాయితః। దాధ్యాయితవాన్। దాధ్యాయమానః। దాధ్యాయిష్యమాణః। దాధ్యాయితుం। దాధ్యాయితః। దాధ్యాయనః। దాధ్యాయిత్వా। నిదాధ్యాయ్య। దాధ్యాయందాధ్యాయం। దాధ్యాయిత్వాదాధ్యాయిత్వా।

౫—దాధ్యీతవ్యః। దాధ్యానీయః। దాధ్యేయః। దాధ్యీతః। దాధ్యీతవాన్। దాధ్యత్। దాధ్యతా। దాధ్యతః। దాధ్యతీ। దాధ్యిష్యన్। దాధ్యిష్యతీ। దాధ్యిష్యన్తీ। దాధ్యీతుం। దాధ్యీతం। దాధ్యానం। దాధ్యీత్వా। నిదాధ్యాయ। దాధ్యాయందాధ్యాయం। దాధ్యీత్వాదాధ్యీత్వా॥

ధ్రై-తృప్తౌ-సకర్మకః- అనిట్ పరస్మైపదీ

ధ్రాయతి।దధ్రౌ। ధ్రాతా। ధ్రాస్యతీత్యాది. సర్వంధ్యాయతివత్ ॥

పై శోషణే-సకర్మకః- అనిట్ పరస్మైపదీ

పాయతి। పపౌ। పాతా। పాస్యతీత్యాదిసర్వం కాయతిఖాయతివత్ ॥ ఘుమాస్థేత్యత్ర ప్రతిపదోక్తస్యపా ఇత్యస్య గ్రహణాన్నాస్య ఈత్వం పాతః।పాతవానిత్యాది॥

మ్లై-హర్షక్షయే-హర్షక్షయోధాతుక్షయః -అకర్మకః అనిట్ పరస్మైపదీ

౧—మ్లాయతి। ౨మమ్లౌ। మమ్లిథ। మమ్లాథ। మమ్లివ। మమ్లిమ॥ ౩ మ్లాతా। ౪ మ్లాస్యతి । ౫ మ్లాయతు। ౬ అమ్లాయత్। ౭ మ్లాయేత్। ౮ మ్లాయాత్। మ్లేయాత్ । వాస్యన్యస్యేత్యేవం వా ॥ ౯ అమ్లాసీత్ । అమ్లాసిష్టాం॥౧౦ అమ్లాస్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిమ్లాయతే। ౨వ్యతిమమ్లే। వ్యతిమమ్లిషే। వ్యతిమమ్లిఢ్వే-ధ్వే। వ్యతిమమ్లివహే।వ్యతిమమ్లిమహే । ౩ వ్యతిమ్లాతా (సే-హే) ౪వ్యతిమ్లాస్యతే। ౫వ్యతిమ్లాయతాం।౬ వ్యత్యమ్లాయత।౭వ్యతిమ్లాయేత । ౮ వ్యతిమ్లాసీష్ట । ౯ వ్యత్యమ్లాస్త ।౧౦ వ్యత్యమ్లాస్యత॥

భావే—౧ మ్లాయతే। ౨ మమ్లే । ౩ మ్లాయితా। మ్లాతా।౪ మ్లాయిష్యతే। మ్లాస్యతే।౫ మ్లాయతాం। ౬ అమ్లాయత।౭ మ్లాయేత । ౮ మ్లాయిషీష్ట। మ్లాసీష్ట। ౯ అమ్లాయి। ౧౦ అమ్లాయిష్యత।అమ్లాస్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ మ్లాపయతి(తే) ౨ మ్లాపయాంచకార।చక్రే।బభూవ-ఆస॥ ౩ మ్లాపయితా(సి-సే-హే) ౪ మ్లాపయిష్యతి(తే) ౫ మ్లాపయతు-తాం॥ ౬ అమ్లాపయత్-త॥ ౭ మ్లాపయేత్-త ॥ ౮మ్లాప్యాత్। మ్లాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అమిమ్లపత్-త॥౧౦అమ్లాపయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ మ్లాప్యతే॥ ౨మ్లాపయాంచక్రే-బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే॥ ౩ మ్లాపయితా(సే-హే) మ్లాపితా(సే-హే) ౪ మ్లాపయిష్యతే।

మ్లాపిష్యతే॥౫ మ్లాప్యేతాం॥౬ అమ్లాప్యత॥౭ మ్లాప్యేత ॥౮ మ్లాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) మ్లాపిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అమ్లాపి। అమ్లాపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అమ్లాపయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అమ్లాపిష్యత। అమ్లాపయిష్యత ॥

సని—౧ మిమ్లాసతి॥౨ మిమ్లాసాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ మిమ్లాసితా॥౪ మిమ్లాసిష్యతి॥ ౫ మిమ్లాసతు॥ ౬ అమిమ్లాసత్ । ౭ మిమ్లాసేత్॥ ౮ మిమ్లాస్యాత్ ॥౯ అమిమ్లాసీత్ ॥ ౧౦ అమిమ్లాసిష్యత్॥

యఙి—౧ మామ్లాయతే॥౨ మామ్లాయాంచక్రే-బభూవ-ఆస॥౩ మామ్లాయితా (సే-హే)౪ మామ్లాయిష్యతే॥౫ మామ్లాయతాం॥౬ అమామ్లాయత॥ ౭ మామ్లాయేత॥౮ మామ్లాయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అమామ్లాయిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అమామ్లాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—మామ్లైతి। మామ్లాతి। మామ్లేతి। మామ్లతీత్యాది ॥

౧—మ్లాతవ్యః। మ్లానీయః। మ్లేయః। మ్లానః। మ్లానవాన్।సంయోగాదేరాతోధాతోర్యణ్వత ఇతి నిష్ఠాతస్య నత్వం ॥మ్లాయన్।మ్లాయన్తీ। వ్యతిమ్లాయమానః। మ్లాస్యన్। మ్లాస్యతీ।మ్లాస్యన్తీ। మ్లాతుం। మ్లానం। నిష్ఠాతస్య నత్వే ల్యుటో యస్యానాదేశేచ తుల్యం రూపం మ్లాత్వా।పరిమ్లాయ। మ్లాయం మ్లాయం। మ్లాత్వా మ్లాత్వా॥

౨—మ్లాపయితవ్యః। మ్లాపనీయః। మ్లాప్యః। మ్లాపితః॥ మ్లాపితవాన్॥ మ్లాపయన్॥ మ్లాపయన్తీ॥ మ్లాపయమానః ॥ మ్లాపయిష్యన్ ॥ మ్లాపయిష్యతీ। మ్లాపయిష్యన్తీ ॥ మ్లాపయిష్యమాణః ॥ మ్లాపయితుం॥ మ్లాపితం॥ మ్లాపనం॥ మ్లాపయిత్వా॥ పరిమ్లాప్య॥ మ్లాపంమ్లాపం॥ మ్లాపయిత్వామ్లాపయిత్వా॥

౩—మిమ్లాసితవ్యః॥ మిమ్లాసనీయః ॥ మిమ్లాస్యః- మిమ్లాసితః॥ మిమ్లాసితవాన్- మిమ్లాసన్ ॥ మిమ్లాసన్తీ ॥ వ్యతిమిమ్లాసమానః॥ మిమ్లాసిష్యన్॥ మిమ్లాసిష్యతీ। మిమ్లాసిష్యన్తీ ॥ వ్యతిమిమ్లాసిష్యమాణః ॥ మిమ్లాసితుం ॥ మిమ్లాసితం । మిమ్లాసనం ॥

మిమ్లాసిత్వా॥ పరిమిమ్లాస్య॥మిమ్లాసంమిమ్లాసం ॥ మిమ్లాసిత్వా మిమ్లాసిత్వా॥

౪—మామ్లాయితవ్యం- మామ్లాయనీయం- మామ్లాయ్యం॥ మామ్లాయితః- మామ్లాయితవాన్ - మామ్లాయమానః ॥ మామ్లాయిష్యమాణః ॥ మామ్లాయితుం- మామ్లాయితం- మామ్లాయనం- మామ్లాయిత్వా- పరిమామ్లాయ్య- మామ్లాయంమామ్లాయం-మామ్లాయిత్వామామ్లాయిత్వా॥

౫—మామ్లితవ్యం- మామ్లానీయం- మామ్లేయం- మామ్లితః-మామ్లితవాన్- మామ్లన్- మామ్లన్తౌ - మామ్లతః - మామ్లతీ - మామ్లిష్యన్- మామ్లిష్యతీ- మామ్లిష్యన్తీ- మామ్లితుం - మామ్లితం - మామ్లానం- మామ్లిత్వా- పరిమామ్లాయ - మామ్లాయంమామ్లాయం-మామ్లిత్వామామ్లిత్వా॥

ఓవై శోషణే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧—౧ వాయతి॥ ౨వవౌ- వవిథ- వవాథ- వవిన- వవిమ॥3 వాతా(సి) ౪ వాస్యతి॥ ౫ వాయతు॥ ౬ అవాయత్॥ ౭ వాయేత్॥౮ వాయాత్- వాయాస్తాం వాయాసుః॥ ౯ అవాసీత్- అవాసిష్టాం- అవాసిషుః॥ ౧౦ అవాస్యత్॥

౨—కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతివాయతే॥ ౨ వ్యతివవే - వ్యతివవిషే- వ్యతివవిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతివవినహే- వ్యతివవిమహే ॥ 3 వ్యతివాతా(సే-హే)౪ వ్యతివాస్యతే ॥ ౫ వ్యతివాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యవాయత ॥ ౭ వ్యతివాయేత ॥ ౮ వ్యతివాసీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యవాస్త ॥౧౦వ్యత్యవాస్యత ॥

3—భావే—౧ వాయతే॥౨వవే॥ 3 వాయితా-వాతా॥ ౪ వాయిష్యతే- వాస్యతే॥ ౫ వాయతాం॥ ౬ అవాయత॥౭ వాయేత॥ ౮ వాయిషీష్ట- వాసీష్ట ॥ ౯ అవాయి ॥ ౧౦ అవాయిష్యత - అవాస్యత॥

ణ్యన్తాత్—౧ వాపయతి-తే॥ ౨ వాపయాంచకార- చక్రే-బభూవ, ఆస॥ ౩ వాపయితా(సి-సే-హే) ౪ వాపయిష్యతి (తే) ౫ వాపయతు(తాం) ౬ అవాపయత్ (త) ౭ వాపయేత్ (త) ౮ వాప్యాత్-వాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అవీవపత్ (త) ౧౦ అవాపయిష్యత్ (త) వా విఘూననే జుగిత్యత్ర వృత్తిపఠో క్తస్య వా తెగ్ర్యహణా న్నాస్య జుక్॥

కర్మణి—౧ వాప్యతే॥ ౨ వాపయాంచక్రే- బభూవే(ఢ్వే, ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ వాపయితా (సే-హే- వాపితా(సే-హ్యే) ౪ వాపిష్యతే-వాపయిష్యతే ॥ ౫ వాప్యతాం॥ ౬ అవాప్యత॥ ౭ వాప్యేత ॥ ౮ వాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వాపిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అవాపి-అవాపిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) అవాపయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవాపిష్యత - అవాపయిష్యత॥

సని—౧ వివాసతి ॥ ౨ వివాసాంచకార-బభూవ-ఆస॥ ౩ వివాసితా(సి) ౪ వివాసిష్యతి॥ ౫ వివాసతు॥౬అవివాసత్॥౭ వివాసేత్ ॥ ౮ వివాస్యాత్॥ ౯ అవివాసీత్ ॥ ౧౦ అవివాసిష్యత్॥

యఙి—౧ వావాయతే॥౨ వావాయాంచక్రే-బభూవ-ఆస॥౩ వావాయితా(సే-హే) ౪ వావాయిష్యతే॥ ౫ వావాయతాం॥౬ అవావాయత॥ ౭ వావాయేత॥ ౮ వావాయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అవావాయిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అవావాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—వావేతి-వావాతి- వావీతః- వావతీత్యాది

౧—వాతవ్యం-వానీయం- వేయం- వానం- వానవాన్॥ ఓదితశ్చేతి నిష్ఠానత్వం ॥ వాయన్, వాయన్తీ - వాస్యన్- వాస్యతీ- వాస్యన్తీ వాతుం- వానం- నిష్ఠానత్వేల్యుటాయస్యానాదేశేచ తుల్యం రూపం। వాత్వా-ప్రవాయ-వాయంవాయం- వాత్వావాత్వా॥

౨—వాపయితవ్యః-వాపనీయః- వాప్యః-వాపితః- వాపితవాన్ వాపయన్-వాపయన్తీ-వాపయమానః-వాపయిష్యన్-వాపయిష్యతీ

వాపయిష్యంతీ ॥ వాపయితుం । వాపితం । వాపనం । వాపయిత్వా। పరివాప్య । వాపంవాపం । వాపయిత్వావాపయిత్వా ॥

3—వివాసితవ్యః । వివాసనీయః । వివాస్యః । వివాసితః ।వివాసితవాన్ ।వివాసన్-వివాసంతీ । వివాసిష్యన్-వివాసిష్యతీ-వివాసిష్యంతీ ॥ వివాసితుం । వివాసితం। వివాసనం । వివాసిత్వా । పరివివాస్య । వివాసంవివాసం ॥ వివాసిత్వావివాసిత్వా ॥

౪—వావాయితవ్యం । వావాయనీయం । వావాయ్యం । వావాయితః । వావాయితవాన్ । వావాయమానః । వావాయిష్యమాణః । వావాయితుం । వావాయితం । వావాయనం । వావాయిత్వా। పరివావాయ్య । వావాయంవావాయం । వావాయిత్వావావాయిత్వా ।

౫—వావితవ్యం । వావానీయం । వావేయం । వావితః । వావితవాన్ । వావన్-వావంతౌ-వావతః ॥ వావతీ । వావిష్యన్-వావిష్యతీ-వావిష్యంతీ ॥ వావితుం । వావితం । వావానం । వావిత్వా । పరివావాయ । వావాయంవావాయం ॥ వావిత్వావావిత్వా ॥

(౮)

శై-పాకే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

శాయతి-శశౌ-శాతా-శాస్యతీత్యాదిసర్వంవక్ష్యమాణశ్రాయతివత్ ఆశీర్లిఙి-శాయాత్-విభాషాఘ్రాధ్మేత్యత్రాన్యస్యైతివగ్రహణాన్నసిజ్లుక్ ॥ అశాసీత్- ణిచి-అమిత్త్వాత్-శాపయతీత్యాదిఘటాఘ్రాతిర్విశేషః

శ్రై-పాకే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ శ్రాయతి ॥ ౨ శశ్రౌ ॥ శశ్రిథ-శశ్రాథ ॥ శశ్రివ-శశ్రిమ ॥ 3 శ్రాతా ॥ ౪ శ్రాస్యతి ॥ ౫ శ్రాయతు ॥ ౬ అశ్రాయత్ ॥ ౭ శ్రాయేత్ ॥ ౮ శ్రాయాత్-శ్రేయాత్ ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ౯ అశ్రాసీత్-అశ్రాసిష్టాం-అశ్రాసిషుః ॥ ౧౦ అశ్రాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే ॥ ౧ వ్యతిశ్రాయతే ॥ ౨ వ్యతిశశ్రే-వ్యతిశశ్రిషే-వ్యతిశశ్రిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిశశ్రివహే-వ్యతిశశ్రిమహే ॥ ౩ వ్యతిశ్రాతా (సే-హే) ౪ వ్యతిశ్రాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిశ్రాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యశ్రాయత ॥ ౭ వ్యతిశ్రాయేత ॥ ౮ వ్యతిశ్రాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యశ్రాస్త ॥ ౧౦ వ్యత్యశ్రాస్యత ॥

కర్మణి—౧ శ్రాయతే ॥ ౨ శశ్రే-శశ్రిషే-శశ్రిఢ్వే-ధ్వే ॥ శశ్రివహే-శశ్రిమహే ॥ ౩ శ్రాయితా-సే-హే ॥ శ్రాతా-సే-హే ॥ ౪ శ్రాయిష్యతే-శ్రాస్యతే ॥ ౫ శ్రాయతాం ॥ ౬ అశ్రాయత ॥ ౭ శ్రాయేత ॥ ౮ శ్రాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ శ్రాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అశ్రాయి-అశ్రాయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అశ్రాసాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అశ్రాయిష్యత-అశ్రాస్యత ॥

ణిచి ॥ ఘటాదౌ శ్రాపాక ఇత్యస్యకృతాత్వస్యానుకరణాన్మిత్త్వే హ్రస్వః

౧ శ్రపయతి-తే ॥ ౨ శ్రపయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ శ్రపయితా-సి-సే-హే ॥ ౩ శ్రపయిష్యతి-తే ॥ ౫ శ్రపయతు-తాం ॥ ౬ అశ్రపయత్-త ॥ ౭ శ్రపయేత్-త ॥ ౮ శ్రప్యాత్-శ్రపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశిశ్రపత్-త ॥ ౧౦ అశ్రపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ శ్రప్యతే ॥ ౨ శ్రపయాంచక్రే బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే, ఆసే ॥ ౩ శ్రాపితా-సే-హే ॥ శ్రపితా-సే-హే ॥ శ్రపయితా-సే-హే ॥ చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః ॥ ౪ శ్రాపిష్యతే-శ్రపిష్యతే-శ్రపయిష్యతే ॥ ౫ శ్రప్యతాం ॥ ౬ అశ్రప్యత ॥ ౭ శ్రప్యేత ॥ ౮ శ్రాపిషీష్ట-ధ్వం ॥ శ్రపిషీష్ట-ధ్వం ॥ శ్రపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశ్రపి-అశ్రాపి-అశ్రాపిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అశ్రపిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అశ్రపయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అశ్రాపిష్యత-అశ్రపిష్యత-అశ్రపయిష్యత

సని—౧ శిశ్రాసతి ॥ ౨ శిశ్రాసాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ శిశ్రాసితా ॥ ౪ శిశ్రాసిష్యతి ॥ ౫ శిశ్రాసతు ॥ ౬ అశిశ్రాసత్ ॥ ౭ శిశ్రాసేత్ ॥ ౮ శిశ్రాస్యాత్ ॥ ౯ అశిశ్రాసీత్ ॥ ౧౦ అశిశ్రాసిష్యత్

యఙి—౧ శాశ్రాయతే ॥ శాశ్రాయాంచక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౨ శాశ్రాయితా-రౌ-రః ॥ ౪ శాశ్రాయిష్యతే ॥ ౫ శాశ్రాయతాం ॥ ౬ అశాశ్రాయత ॥ ౭ శాశ్రాయేత ॥ ౮ శాశ్రాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశాశ్రాయిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అశాశ్రాయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—శాశ్రేతి-శాశ్రాతి-శాశ్రితః-శాశ్రతీత్యాది ॥

౧—శ్రాతవ్యః । శ్రాణీయః । శ్రేయః । శ్రాణః । శ్రాతేరేప క్తే శృభావనిపాతనాన్నిష్ఠానత్వం ॥ శ్రాణవాన్ । శ్రాయన్-శ్రాయంతీ । వ్యతిశ్రాయమాణః । శ్రాస్యన్-శ్రాస్యతీ-శ్రాస్యంతీ ॥ వ్యతిశ్రాస్యమానః । శ్రాతుం । శ్రాణం । ల్యుట్యాస్తుల్యం రూపమ్ । శ్రాత్వా । పరిశ్రాయ । శ్రాయం శ్రాయం ॥ శ్రాత్వాశ్రాత్వా ॥

౨—శ్రపయితవ్యం । శ్రపణీయమ్ । శ్రప్యమ్ । శృతం క్షీరం । స్వయమేవ విక్లిన్నం పక్వం వాత్యర్థః ॥ శృతం పాక ఇతి క్షీరహవిషోః పాకే వాచ్యే శ్రపయతేః క్తే శృభావో నిపాత్యతే క్షీరహవిర్భ్యామన్యత్ర తు ॥ శ్రపితం । శ్రపితవాన్ । శ్రపయన్-శ్రపయంతీ ॥ శ్రపయిష్యన్-శ్రపయిష్యతీ-శ్రపయిష్యంతీ ॥ శ్రపయిష్యమాణః । శ్రపయితుం । శ్రపితం । శ్రపణం । శ్రపయిత్వా । విశ్రప్య । శ్రపంశ్రపం । శ్రాపంశ్రాపం । శ్రపయిత్వాశ్రపయిత్వా ॥

౩—శిశ్రాసితవ్యః । శిశ్రాసనీయః । శిశ్రాస్యః । శిశ్రాసన్-శిశ్రాసంతీ । శిశ్రాసిష్యన్-శిశ్రాసిష్యతీ-శిశ్రాసిష్యంతీ ॥ శిశ్రాసితుం । శిశ్రాసితః । శిశ్రాసనం । శిశ్రాసిత్వా । విశిశ్రాస్య । శిశ్రాసంశిశ్రాసం ॥ శిశ్రాసిత్వాశిశ్రాసిత్వా ॥

౪—శాశ్రాయితవ్యః । శాశ్రాయణీయః । శాశ్రాయ్యః । శాశ్రాయితః । శాశ్రాయితవాన్ । శాశ్రాయమాణః । శాశ్రాయిష్యమాణః । శాశ్రాయితుం । శాశ్రాయితం । శాశ్రాయణం । శాశ్రాయిత్వా । విశాశ్రాయ్య । శాశ్రాయం శాశ్రాయం । శాశ్రాయిత్వాశాశ్రాయిత్వా ॥

౫—శాశ్రితవ్యః । శాశ్రాణీయః॥ శాశ్రిత్వః । శాశ్రితః-శాశ్రితవాన్ । శాశ్రాత్ - శాశ్రితా - శాశ్రితః ॥ శాశ్రతి । శాశ్రిష్యతి-శాశ్రిష్యతి-శాశ్రిష్యంతి ॥ శాశ్రితుం। శాశ్రితమ్ । శాశ్రాణమ్ । శాశ్రిత్వా । విశాశ్రాయ । శాశ్రాయం శాశ్రాయమ్ । శాశ్రిత్వా శాశ్రిత్వా ॥

షై-క్షయే ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

సాయతి । ససౌ-సాతా-సాస్యతీత్యాది ॥ ఘుమాస్థేత్యత్ర విభాషా ఘ్రాధేటిత్యత్రచస్యతేరేవ గ్రహణాదేత్వసిజ్లుకౌ న ॥ సాయాత్-అసాసీత్ -అస్యత్సర్వం గాయతివత్ ॥

ష్ట్యై-వేష్టనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ పరస్మైపదీ

స్తాయతి-తస్తౌ-స్తాతా-స్తాస్యతీత్యాదిసర్వం గ్లాయతివత్ ॥

ష్ణై-వేష్టనే॥శోభాయాంచేత్యేకే సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

స్నాయతీత్యాదిపూర్వవత్ ॥

స్త్యై-ష్ట్యైశబ్దసంఘాతయోః అకర్మకౌ అనిటౌ-పరస్మైపదినౌ

౧స్త్యాయతి। ౨తస్త్యౌ-తస్త్యథు-తస్త్యుః-తస్త్యిథ-తస్త్యాథ-తస్త్యథుః-తస్త్య-తస్త్యౌ-తస్త్యివ-తస్త్యిమ॥౩ స్త్యాతా(స)౪ స్త్యాస్యతి। ౫ స్త్యాయతు ॥ ౬ అస్త్యాయత్ ॥ ౭ స్త్యాయేత్॥ ౮ స్త్యేయాత్ । స్త్యాయాత్॥ ౯ అస్త్యాసీత్ । ౧౦అస్త్యాస్యత్ ॥

సంఘాతే కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిస్త్యాయతే॥ ౨ వ్యతితస్త్యే వ్యతితస్త్యిషే- వ్యతితస్త్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతితస్త్యివహే - వ్యతితస్త్యిమహే॥ ౩ వ్యతిస్త్యాతా(సే-హే) ౪ వ్యతిస్త్యాస్యతే॥ ౫ వ్యతిస్త్యాయతాం॥ ౬ వ్యత్యస్త్యాయత॥ ౭ వ్యతిస్త్యాయేత॥ ౮ వ్యతిస్త్యాసీష్ట॥ ౯వ్యత్యస్త్యాస్త। వ్యత్యస్త్యాసాతాం- వ్యత్యస్త్యాసత - వ్యత్యస్త్యాస్థాః- వ్య

త్యస్త్యాసాథాం- వ్యత్యస్త్యాధ్వం- వ్యత్యస్త్యాసి- వ్యత్యస్త్యాసవహి-వ్య
త్యస్త్యాస్మహి॥ ౧౦ వ్యత్యస్త్యాస్యత-ప్రతిషేధేహసాదీనాముపసంఖ్యా
నమితి నిషేధాచ్ఛబ్దార్థానన్నకర్మణ్వ్యతిహారేతఙ్ ॥

భావే—౧ స్త్యాయతే॥ ౨ తస్త్యే- స్త్యాయితా- స్త్యాతా॥ ౪ స్త్యా
యిష్యతే- స్త్యాస్యతే॥ ౫ స్త్యాయతాం॥ ౬ అస్త్యాయత॥ ౭ స్త్యాయేత
౮ స్త్యాయిషీష్ట। స్త్యాసీష్ట॥ ౯ అస్త్యాయి ॥ ౧౦ అస్త్యాయిష్యత - అ
స్త్యాస్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ స్త్యాపయతి(తే) ౨ స్త్యాపయాంచకార(చక్రే) బ
భూవ (ఆస) ౩ స్త్యాపయితా(సి-సే-హే) ౪ స్త్యాపయిష్యతి (తే) ౫
స్త్యాపయతు(తాం) ౬ అస్త్యాపయత్ (త) ౭ స్త్యాపయేత్ (త) ౮ స్త్యా
ప్యాత్- స్త్యాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అతి స్త్యపత్ (త) ౧౦ అస్త్యా
పయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ స్త్యాప్యతే॥ ౨ స్త్యాపయాంచక్రే- బభూవే(ఢ్వే-
ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ స్త్యాపయితా(సే-హే) స్త్యాపితా (సే, హే) ౪ స్త్యాప
యిష్యతే- స్త్యాపిష్యతే॥ ౫ స్త్యాప్యతాం॥ ౬ అస్త్యాప్యత ॥ ౭ స్త్యా
ప్యేత॥ ౮ స్త్యాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) స్త్యాపిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అస్త్యా
పి- అస్త్యాపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అస్త్యాపయిషాతామ్-(ఢ్వం-ధ్వం)
౧౦ అస్త్యాపిష్యత-,అస్త్యాపయిష్యత॥

సని—౧ తిస్త్యాసతి॥ ౨ తిస్త్యాసాంచకార -బభూవ(ఆస) ౩ తి
స్త్యాసితా॥ ౪ తిస్త్యాసిష్యతి॥ ౫ తిస్త్యాసతు॥ ౬ అతిస్త్యాసత్॥ ౭ తి
స్త్యాసేత్॥ ౮ తిస్త్యాస్యాత్॥ ౯ అతిస్త్యాసీత్ ॥ ౧౦ అతిస్త్యాసిష్యత్॥

యఙి—౧ తాస్త్యాయతే॥ ౨ తాస్త్యాయాంచక్రే,బభూవ(ఆస) ౩
తాస్త్యాయితా॥ ౪ తాస్త్యాయిష్యతే॥ ౫ తాస్త్యాయతాం॥ ౬ అతాస్త్యా
యత। ౭ తాస్త్యాయేత॥ ౮ తాస్త్యాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అతాస్త్యా
యిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అతాస్త్యాయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—తాస్త్యేతి-తాస్త్యాతి, తాస్తీతః। తాస్త్యతీత్యాది॥

౧—స్త్యాతవ్యం-స్త్యానీయం-స్త్యేయం- స్త్యానః- ప్రస్తీమః। ప్రస్తీతః- స్త్యః ప్రపూర్వస్యేతి సంప్రసారణం. ప్రస్త్యోऽన్యతరస్యామితి నిష్ఠాతస్య మోవా- స్త్యానవాన్- ప్రస్తీమవాన్- ప్రస్తీతవాన్ - స్త్యాయన్- స్త్యాయన్తీ- వ్యతిస్త్యాయమానః- స్త్యాస్యన్- స్త్యాస్యతీ- స్త్యాస్యన్తీ- వ్యతిస్త్యాస్యమానః- స్త్యాతుం- స్త్యానం- క్తల్యుటోస్తుల్యం రూపం - స్త్యాత్వా-ప్రస్త్యాయ - స్త్యాయంస్త్యాయం- స్త్యాత్వా స్త్యాత్వా॥

౨—స్త్యాపయితవ్యః-స్త్యాపనీయః, స్త్యాప్యః- స్త్యాపితః; స్త్యాపితవాన్- స్త్యాపయన్ - స్త్యాపయన్తీ- స్త్యాపయమానః - స్త్యాపయిష్యన్ - స్త్యాపయిష్యతీ - స్త్యాపయిష్యన్తీ- స్త్యాపయిష్యమాణః- స్త్యాపయితుం - స్త్యాపితం - స్త్యాపనం- స్త్యాపయిత్వా-ప్రస్త్యాప్య- స్త్యాపంస్త్యాపం-స్త్యాపయిత్వా స్త్యాపయిత్వా॥

3— తిస్త్యాసితవ్యః- తిస్త్యాసనీయః, తిస్త్యాస్యః, తిస్త్యాసితః, తిస్త్యాసితవాన్, తిస్త్యాసన్, తిస్త్యాసన్తీ - తిస్త్యాసిష్యన్-తిస్త్యాసిష్యతీ- తిస్త్యాసిష్యన్తీ, తిస్త్యాసితుం-తిస్త్యాసితం, తిస్త్యాసనం, తిస్త్యాసిత్వా, ప్రతిస్త్యాస్య - తిస్త్యాసం తిస్త్యాసం- తిస్త్యాసిత్వాతిస్త్యాసిత్వా॥

౪—తాస్త్యాయితవ్యం, తాస్త్యాయనీయం, తాస్త్యాయ్యం-తాస్త్యాయితః- తాస్త్యాయితవాన్-తాస్త్యాయమానః - తాస్త్యాయిష్యమాణః-తాస్త్యాయితుం- తాస్త్యాయితం- తాస్త్యాయనం- తాస్త్యాయిత్వా- ప్రతాస్త్యాయ్య - తాస్త్యాయంతాస్త్యాయం - తాస్త్యాయిత్వాతాస్త్యాయిత్వా॥

౫—తాస్త్యితవ్యః-తాస్త్యానీయః- తాస్త్యేయః- తాస్త్యితః-తా

స్యేతవా- తా స్యేల్ - తాస్యేతాం- తా స్యేతః - తా స్యేతీ- తా స్యేష్యర్, తా స్యేష్యతీ, తా స్యేష్యతి - తా స్యేతుం, తా స్యేతః। తా స్యేనం, తా స్యేత్వా, ప్రతాస్యేయ- తాస్యేయం తాస్యేయం, తా స్యేత్వా తా స్యేత్వా॥

షోపదేశస్యాపి సత్వేకృతేరూపంతుల్యం, షోపదేశఫలంతు - తిష్ఠాస్యతి అతిష్ఠ్యపదిత్యత్ర షత్వమ్ ॥

ఇతిధ్వదావజంతాఃపరస్మైపదినః-అథహలంతపరస్మైపదినః

అక-కుటిలాయాంగతౌ-అకర్మకః-సేట్-పరస్మైపదీ

౧ అకతి॥ ౨ అక,అకతుః-అకుః॥౩ అకితా॥౪ అకిష్యతి॥౫ అకతు ౬ అకత్॥౭ అకేత్ ॥ ౮ అక్యాత్-అక్యాస్తాం॥ ౯ మాభవానాకీత్ మాభవన్తావాకిష్టాం- మాభవన్తఆకిషుః- మాభవానకీత్ । మాభవన్తావకిష్టాం- మాభవన్తోకిషుః, అతో హలాదేర్లఘోరితి వాపవృద్ధిః॥ ౧౦ అకిష్యత్॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మణ్యతీహారేతజ్

భావే—౧ అక్యతే॥౨ ఆకే ॥ ౩ అకితా॥ ౪అకిష్యతే ॥ ౫ అక్యతాం॥ ౬ ఆక్యత॥౭ అక్యేత॥౮ అకిషీష్ట॥ ౯ ఆకి॥౧౦ ఆకిష్యత॥

ణిచి—ఘటాదిత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వః—౧ అకయతి (తే) ౨ అకయాంచకార (చక్రే) బభూవ (ఆస) ౩ అకయితా(సి,సే-హే)౪ అకయిష్యతి(తే) ౫ అకయతు(తాం) ౬ ఆకయత్ (త) ౭ అకయేత్ (త) ౮ అక్యాత్-అకయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)౯ ఆచికత్-ఆచికతాం,ఆచికన్ ఆచికత- ఆచికేతాం-ఆచికంత॥ ౧౦ ఆకయిష్యత్-(త)॥

కర్మణి—౧ అక్యతే॥౨అకయాంచక్రే-బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే॥ ౩ ఆకితా(సే-హే) అకితా(సే-హే) అకయితా(సే-హే) ౪ ఆకిష్యతే అకిష్యతే,అకయిష్యతే॥ ౫ అక్యతాం॥౬ఆక్యత॥౭ అక్యేత॥ ౮అకిషీ

ష్ట (ధ్వం) అకిషీష్ట (ధ్వం) అకయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆకి-అకిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ఉపధాదీర్ఘాభావే ఆడాగమేసతియద్యపిదీర్ఘే సతా తుల్యంరూపమ్ ॥తథాపిమాఙ్యోగముదాహృత్యాడభావం సంపాద్య రూపవైలక్షణ్యం బోధ్యమ్ ॥ అకిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ఆకయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఆకిష్యత। దీర్ఘాభావేఆడాగమేతుల్యంరూపం ॥ ఆకయిష్యత॥

సని—౧ అచికిషతి॥ ౨ అచికిషాంచకార. బభూవ(ఆస)౩ అచికిషితా॥ ౪ అచికిషిష్యతి॥ ౫ అచికిషతు॥ ౬ ఆచికిషత్॥ ౭ అచికిషేత్॥ ౮ అచికిష్యాత్ ॥ ౯ ఆచికిషీత్ ॥ ౧౦ అచికిషిష్యత్ ॥ అజాదిత్వాన్నాస్త్యాద్యజ్

౧—అకితవ్యం-అకనీయం- అక్యం, అకితః, అకితవాన్- అకన్, అకంతీ- అకిష్యన్- అకిష్యతీ, అకిష్యంతీ. అకితుం, అకితం- అకనం, అకిత్వా, ప్రాదక్య, ఆకంఆకం, అకిత్వాఅకిత్వా॥

౨—అకయితవ్యం, అకనీయం, అక్యం, అకితః- అకితవాన్-అకయన్- అకయంతీ, అకయమానః, అకయిష్యన్, అకయిష్యతీ, అకయిష్యంతీ, అకయిష్యమాణః- అకయితుం, అకితం, అకనం, అకయిత్వా, అన్వక్య,అకమకం, అకమాకం, అకయిత్వాఅకయిత్వా॥

౩—అచికిషితవ్యం,అచికిషణీయం, అచికిష్యం, అచికిషితః, అచికిషితవాన్, అచికిషన్, అచికిషంతీ, అచికిషిష్యన్, అచికిషిష్యన్తీ,అచికిషిష్యంతీ, అచికిషితుం, అచికిషితం,అచికిషణం, అచికిషిత్వా,అభ్యచికిష్య, ఆచికిషమచికిషం, అచికిషిత్వాఽచికిషిత్వా॥

అగకుటిలాయాంగతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

అగతి।ఆగ।అగితా। అగిష్యతీత్యాది సర్వమకధాతువత్ ॥ అయమపి ఘటాదిత్వాన్మిత్ ॥

అగి, గతౌ, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీఇదిత్వాన్నుమ్

౧అఙ్గతి॥౨ఆనఙ్గ,ఆనఙ్గతుః ॥ఆనంగిథ॥ 3 అంగితా-సిఠఅంగిష్యతి ౫అంగతు॥౬ఆంగత్ ॥౭అంగేత్ ॥౮అఙ్గ్యాత్ ॥౯ఆంగీత్ ।౧౦ఆఙ్గిష్యత్॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్

భావే—౧ అంగ్యతే ॥ ౨ ఆనంగే ॥ 3 అంగితా ॥ ౪ అంగిష్యతే ౫ అంగ్యతాం ॥ ౬ ఆంగ్యత ॥ ౭ అంగ్యేత ॥ ౮ అంగిషీష్ట ॥ ౯ ఆంగి ॥ ౧౦ ఆంగిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ అంగయతి-తే ॥ ౨ అంగయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ 3 అంగయితా-సే-హే ॥ ౪ అంగయిష్యతి-తే ॥౫అంగయతు-తాం ॥ ౬ ఆంగయత్-త ॥ ౭ అంగయేత్-త ॥ ౮ అంగ్యాత్-అంగయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ఆంజిగత్-త ॥౧౦ ఆంగయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ అంగ్యతే ॥ ౨ అంగయాంచక్రే-బభూవే, ఢ్వే,ధ్వే-ఆసే ॥ 3 అంగయితా-సే-హే ॥ అంగితా-సే-హే ॥ ౪ అంగయిష్యతే-అంగిష్యతే ॥ ౫ అంగ్యతాం ॥ ౬ ఆంగ్యత ॥ ౭ అంగ్యేత ॥ ౮అఙ్గయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అంగిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆంగి-ఆంగిషాతాం-ఢ్వం ధ్వం ॥ ఆంగయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆంగయిష్యత-ఆంగిష్యత॥

సని—౧ అంజిగిషతి ॥ ౨ అంజిగిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ 3అఞ్జిగిషితా ॥ ౪ అంజిగిషిష్యతి ॥ ౫ అంజిగిషతు ॥ ౬ ఆంజిగిషత్ ॥ ౭ అంజిగిషేత్ ॥౮ అంజిగిష్యాత్ ॥౯ ఆంజిగిషీత్ ॥౧౦ ఆంజిగిషిష్యత్

అజాదిత్వాన్నయఙ్న్లుకౌ

౧—అంగితవ్యం । అంగనీయం ।అంగ్యం ।అంగితః । అంగితవాన్ అంగితస్సః । ప్రాంగితః । ఇదమేషామంగితం । అంగన్ - అంగతీ । అంగిష్యన్-అంగిష్యతీ-అంగిష్యంతీ । అంగితుం । అంగితం । అంగనం అంగిత్వా । ప్రాంగ్య । అంగమంగం । అంగిత్వాంగిత్వా ॥

౨—అంగయితవ్యః । అంగనీయః । అంగ్యః । అంగితః । అంగిత

వాన్ । అంగయన్-అంగయన్తీ । అంగయమానః । అంగయిష్యన్-అ
ఙ్గయిష్యతీ-అంగయిష్యన్తీ । అంగయిష్యమాణః । అంగయితుం।అం
గితం।అంగనం।అంగయిత్వా।ప్రాంగ్య।అంగమంగం। అంగయిత్వాంగయి
త్వా—౩—అంజిగిషితవ్యం ।అంజిగిషణీయం।అంజిగిష్యం । అంజిగిషి
తః । అంజిగిషితవాన్ । అంజిగిషన్-అంజిగిషన్తీ । అంజిగిషిష్యన్
అంజిగిషిష్యతీ-అంజిగిషిష్యన్తీ । అంజిగిషితుం । అంజిగిషితం । అం
జిగిషణం । అంజిగిషిత్వా । ప్రాంజిగిష్య । అంజిగిషమంజిగిషం । అం
జిగిషిత్వాంజిగిషిత్వా ॥

అఞ్చు-గతిపూజనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ అఞ్చతి ॥ ౨ ఆనఞ్చ-ఆనఞ్చతుః-ఆనఞ్చుః॥ ఆనఞ్చిథ-ఆనఞ్చ
థుః-ఆనఞ్చ ॥ ఆనఞ్చ-ఆనఞ్చివ-ఆనఞ్చిమ ॥ ౩ అఞ్చితా-సి ॥ ౪
అఞ్చిష్యతి ॥ ౫ అఞ్చతు ॥ ౬ ఆఞ్చత్ ॥ ౭ అఞ్చేత్ ॥ ౮ గతౌ
నలోపః ॥ అచ్యాత్ , పూజాయాంతు-అఞ్చ్యాత్ ॥ ౯ ఆఞ్చీత్ ॥
౧౦ ఆఞ్చిష్యత్ ॥

పూజనార్థేకర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యఞ్చతే ॥ ౨ వ్యత్యానం
చే ॥ ౩ వ్యత్యఞ్చితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యఞ్చిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యఞ్చ
తాం ॥ ౬ వ్యత్యాఞ్చత ॥ ౭ వ్యత్యఞ్చేత ॥ ౮ వ్యత్యఞ్చిషీష్ట ॥ ౯
వ్యత్యాఞ్చిష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యాఞ్చిష్యత ॥

పూజార్థాత్కర్మణి —౧ అఞ్చ్యతే ॥ ౨ ఆనఞ్చే ॥ ౩ అం
చితా-సే-హే॥౪అఞ్చిష్యతే॥౫అఞ్చ్యతాం॥౬ఆఞ్చ్యత॥౭అఞ్చ్యేత॥
౮అఞ్చిషీష్ట-ధ్వం॥౯ఆఞ్చి-ఆఞ్చిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥౧౦ఆఞ్చిష్యత॥

గత్యర్థాత్కర్మణి—లట్-లోట్-లఙ్-లిఙ్క్షు-అచ్యతే - అ
చ్యతాం। ఆచ్యత। ఆచ్యేతేతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ సంయోగా
త్పరస్య లిటఃకిత్త్వాభావాద్గతావపి లిటినలోపః ॥

ణిచి—౧ అఞ్చయతి-తే ॥ ౨ అఞ్చయాంచకార-చక్రే-బభూవ

-ఆస ॥ ౩ అఞ్చయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ అఞ్చయిష్యతి-తే ॥ ౫ అఞ్చయతు-తాం ॥ ౬ ఆఞ్చయత్-త ॥ ౭ అఞ్చయేత్-త ॥ ౮ అఞ్చ్యాత్-అఞ్చయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ ఆఞ్చిచత్-త ॥ ౧౦ ఆఞ్చయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ అఞ్చ్యతే ॥ ౨ అఞ్చయాంచక్రే-బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే ॥ ౩ అఞ్చయితా-సే-హే ॥ అఞ్చితా-సే-హే ॥ ౪ అఞ్చయిష్యతే-అఞ్చిష్యతే ॥ ౫ అఞ్చ్యతాం ॥ ౬ ఆఞ్చ్యత ॥ ౭ అఞ్చ్యేత ౮ అఞ్చిషీష్ట-ఢ్వం ॥ అఞ్చయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ ఆఞ్చి-ఆఞ్చిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ఆఞ్చయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆఞ్చయిష్యత-ఆఞ్చిష్యత ॥

సని—౧ అఞ్చిచిషతి ॥ ౨ అఞ్చిచిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ అఞ్చిచిషితా-సి ॥ ౪ అఞ్చిచిషిష్యతి ॥ ౫ అఞ్చిచిషతు ॥ ౬ ఆఞ్చిచిషత్ ॥ ౭ అఞ్చిచిషేత్ - ౮ అఞ్చిచిష్యాత్ ॥ ౯ ఆఞ్చిచిషీత్ ॥ ౧౦ ఆఞ్చిచిషిష్యత్ ॥

అజాదిత్వాన్న యఙ్యఙ్లుకౌ

౧—అఞ్చితవ్యం । అఞ్చనీయం । అఙ్గ్యం ణ్యతిజోరితికుత్వమ్ ॥ నిష్ఠాయామనిట్ఇతివార్తికమతేకుత్వం సమక్నః । సమక్నవాన్ । యస్యవిభాషేతినిషేధః॥అఞ్చేరపాదానఇతినిష్ఠాతస్యనత్వమ్। అపాదానేతుఉదక్తముదకంకూపాత్-ఉద్ధృతమిత్యర్థః-ఉదక్తవాన్ ఉద్ధృతవానిత్యర్థః॥పూజార్థేత్వేవఅఞ్చేఃపూజాయామితీడాగమః॥అఞ్చితః।అఞ్చితవాన్।గతౌతుయస్యవిభాషేతినిషేధః॥అక్తః।అక్తవాన్॥ అంచన్-అఞ్చంతీ।అఞ్చిష్యన్-అఞ్చిష్యతీ-అఞ్చిష్యంతీ। అఞ్చితుం అఞ్చితం । అఞ్చనం । అఞ్చిత్వా । అఞ్చేఃపూజాయామితినిత్యమిట్ గతౌతు ఇట్పక్షే అఞ్చిత్వా॥ క్త్వాస్సేట్త్వేనకిత్త్వాన్ననలోపః ॥ ఇడభావేకిత్త్వాన్నలోపః ॥ అక్త్వా । అన్వఞ్చ్య । అఞ్చమఞ్చం । అఞ్చిత్వాఞ్చిత్వా ॥ అక్త్వాక్త్వా॥

౨—అఞ్చయితవ్యః । అఞ్చనీయః । అఞ్చ్యః । అఞ్చితః । అఞ్చితవాన్ । అఞ్చయన్ । అఞ్చయన్తీ । అఞ్చయమానః । అఞ్చయిష్యన్-అఞ్చయిష్యతీ-అఞ్చయిష్యన్తీ । అఞ్చయిష్యమాణః । అఞ్చయితుం. అఞ్చితం । అఞ్చనం । అఞ్చయిత్వా । సమఞ్చ్య । అఞ్చమఞ్చం । అఞ్చయిత్వాఞ్చయిత్వా ॥

3—అఞ్చిచిషితవ్యం । అఞ్చిచిషణీయం । అఞ్చిచిష్యం । అఞ్చిచిషితః । అఞ్చిచిషితవాన్ । అఞ్చిచిషన్-అఞ్చిచిషన్తీ । అఞ్చిచిషిష్యన్ అఞ్చిచిషిష్యతీ-అఞ్చిచిషిష్యన్తీ । అఞ్చిచిషిషుః । అఞ్చిచిషితం । అఞ్చిచిషణం । అఞ్చిచిషిత్వా । సమఞ్చిచిష్య । అఞ్చిచిషమఞ్చిచిషం । అఞ్చిచిషిత్వాఞ్చిచిషిత్వా ॥

***

అర్చ-పూజాయాం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ అర్చతి ॥ ౨ ఆనర్చ-ఆనర్చతుః-ఆనర్చుః । 3 అర్చితా ॥ ౪ అర్చిష్యతి ॥ ౫ అర్చతు ॥ ౬ ఆర్చత్ ॥ ౭ అర్చేత్ ॥ ౮ అర్చ్యాత్ ౯ ఆర్చీత్ ॥ ౧౦ ఆర్చిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యర్చతే ॥ ౨ వ్యత్యానర్చే ॥ 3 వ్యత్యర్చితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యర్చిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యర్చతాం ॥ ౬ వ్యత్యార్చత ॥ ౭ వ్యత్యర్చేత ॥ ౮ వ్యత్యర్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యార్చిష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యార్చిష్యత ॥

కర్మణి—౧ అర్చ్యతే ॥ ౨ ఆనర్చే ॥ 3 అర్చితా ॥ ౪ అర్చిష్యతే ॥ ౫ అర్చ్యతాం ॥ ౬ ఆర్చ్యత ॥ ౭ అర్చ్యేత ॥ ౮ అర్చిషీష్ట ॥ ౯ ఆర్చి-ఆర్చిషాతాం-ఆర్చిషత ॥ ధ్వం-ధ్వం- ౧౦ ఆర్చిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ అర్చయతి-తే ॥ ౨ అర్చయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ 3 అర్చయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ అర్చయిష్యతి-తే ॥ ౫ అర్చయతు-తాం ॥ ౬ ఆర్చయత్-త ॥ ౭ అర్చయేత్-త ॥ ౮ అర్చ్యాత్

త్-అర్చయిషీష్ట-ధ్వమ్-ధ్వం ॥ ౯ ఆర్చిపత్-త ॥౧౦ ఆర్చయిష్యత్-త
కర్మణి—౧ అర్చ్యతే ॥ ౨ అర్చయాంచక్రే బభూవే-ఆసే ॥
౩ అర్చయితా-సే-హే ॥ అర్చితా-సే-హే ॥ ౪ అర్చయిష్యతే-అర్చి
ష్యతే ॥ ౫ అర్చ్యతాం ॥ ౬ ఆర్చ్యత ॥ ౭ అర్చ్యేత ॥ ౮ అర్చయి
షీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ అర్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆర్చి-అర్చిషాతాం-ధ్వం-ధ్వ
ఆర్చయిషాతాం-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆర్చయిష్యత-ఆర్చిష్యత ॥
సని—౧ అర్చిచిషతి ॥ ౨ అర్చిచిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ అ
ర్చిచిషితా ॥ ౪ అర్చిచిషిష్యతి ॥ ౫ అర్చిచిషతు ॥ ౬ ఆర్చిచిషత్ ॥
౭ అర్చిచిషేత్ ॥ ౮ అర్చిచిష్యాత్ ॥ ౯ ఆర్చిచిషీత్ ॥ ౧౦ ఆర్చిచిషిష్యత్ ॥
౧—అర్చితవ్యః । అర్చనీయః । అర్చ్యః । నిష్ఠాయాం సేట్కత్వా
న్నకిత్త్వమ్ । అర్చకః । అర్చితవాన్ । అర్చన్-అర్చంతీ । వ్యత్యర్చ
మానః । అర్చిష్యన్-అర్చిష్యతీ-అర్చిష్యంతీ । అర్చితుం । అర్చితం ।
అర్చనం । అర్చిత్వా । సమర్చ్య । అర్చమర్చం । అర్చిత్వార్చిత్వా ॥
౨—అర్చయితవ్యః । అర్చనీయః । అర్చ్యః । అర్చితః । అర్చిత
వాన్ । అర్చయన్-అర్చయంతీ । అర్చయమానః । అర్చయిష్యన్-అ
ర్చయిష్యతీ-అర్చయిష్యంతీ । అర్చయితుం । అర్చితం । అర్చనం । అ
ర్చయిత్వా । సమర్చ్య । అర్చమర్చం । అర్చయిత్వార్చయిత్వా ॥
౩—అర్చిచిషితవ్యః । అర్చిచిషణీయం । అర్చిచిష్యం । అర్చిచిషి
తః । అర్చిచిషితవాన్ । అర్చిచిషన్-అర్చిచిషంతీ । అర్చిచిషిష్యన్-
అర్చిచిషిష్యతీ-అర్చిచిషిష్యంతీ । అర్చిచిషితుం । అర్చిచిషితం । అ
ర్చిచిషణం । అర్చిచిషిత్వా । సమర్చిచిష్య । అర్చిచిషమర్చిచిషం ॥
అర్చిచిషిత్వార్చిచిషిత్వా ॥
అజ-గతిక్షేపణయోః ॥ గత్యాదికమ్మకః ॥ క్షేపణె సకర్మకః
సేట్ ॥ వ్యాదేశస్త్వనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥
౧ అజతి ॥ ౨ అజెర్వ్యఘఞపోరిత్యార్ధధాతుకవిషయేవ్యాదేశః

వలాద్యార్ధధాతుకే వేష్యతఇత్యార్ధధాతుకవలాదౌ వైకల్పికః।
వివాయ-వివ్యతుః-వివ్యుః ॥ వివయిథ-వివేథ-అజిథ-వివ్యథుః-వివ్య।
వివాయ-వివయ-వివ్యివ-అజివ-వివ్యిమ,అజిమ ॥ ౩ వేతా-వేతారా-
వేతారః-సి ॥ అజితా-అజితారౌ-సి ॥ ౪ వేష్యతి- అజిష్యతి ॥ ౫ అ
జతు ॥ ౬ అజత్ ॥ ౭ అజేత్ ॥ ౮ వీయాత్-వీయాస్తాం-వీయాసుః॥
౯ అవైషీత్-అవైష్టాం-అవైషుః ॥ ఆజీత్-ఆజిష్టాం-ఆజిషుః ॥ ౧౦ అ
వేష్యత్-ఆజిష్యత్ ॥

క్షేపణార్థేకర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యజతే ॥ ౨ వ్యతివివ్యే-
వ్యతివివ్యాతే-వ్యతివివ్యిరే ॥ వ్యతివివ్యిషే-ధ్వే-ఢ్వే ॥ వ్యతివివ్యివహే
వ్యతివివ్యిమహే ॥ ౩ వ్యతివేతా-సే-హే ॥ వ్యత్యజితా-సే-హే ॥ ౪
వ్యతివేష్యతేవ్యత్యజిష్యతే॥౫వ్యత్యజతాం॥౬వ్యత్యాజత॥౭వ్యత్యజేత॥
౮వ్యతివేషీష్ట।ధ్వం- ఢ్వం -వ్యత్యజిషీష్ట - ఢ్వం ॥ ౯వ్యత్యవేష్ట-వ్యత్య
వేషాతాం-వ్యత్యవేషత-ధ్వం-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యాజిష్ట-వ్యత్యాజిషాతాం-
వ్యత్యాజిషత-ధ్వం-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యవేష్యత-వ్యత్యాజిష్యత ॥

కర్మణి—౧వీయతే ॥ ౨ వివ్యే-వివ్యాతే-వివ్యిరే ॥ వివ్యిషే-వి
వ్యాథే-వివ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ వివ్యే-వివ్యివహే-వివ్యిమహే ॥ ౩ వాయితా
-సే-హే । వేతా-సే,హే ॥ అజితా-సే-హే ॥ ౪ వాయిష్యతే-వేష్య
తే॥ అజిష్యతే॥ ౫ వీయతాం ॥ ౬ అవీయత ॥ ౭ వీయేత ॥ ౮ వా
యిషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం ॥ వేషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం ॥ అజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవా
యి-అవాయిషాతాం-ధ్వం-ఢ్వం॥ అవేషాతాం-ధ్వం-ఢ్వం ॥ ఆజిషాతాం
ధ్వం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అవాయిష్యత-అవేష్యత-ఆజిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ వాయయతి-తే ॥ ౨ వాయయాంచకార-చక్రే-బ
భూవ-ఆస ॥ ౩ వాయయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ వాయయిష్యతి,తే ॥ ౫
వాయయతు-తాం॥౬ అవాయయత్-త॥౭ వాయయేత్-త॥ ౮వాయ్యా
త్,వాయయిషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం॥౯అవీవయత్-త॥౧౦అవాయయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ వాయ్యతే ॥ ౨ వాయయాంచక్రే-బభూవే-ఢ్వే-ఢ్వే-ఆసే ॥ ౩ వాయయితా-సే-హే ॥ వాయితా-సే-హే ॥ ౪ వాయయిష్యతే-వాయిష్యతే ॥ ౫ వాయ్యతాం ॥ ౬ అవాయ్యత ॥ ౭ వాయ్యేత ॥ ౮ వాయయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ వాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అవాయి-అవాయయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అవాయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ॥ అవాయయిష్యత-అవాయిష్యత ॥

సని—౧ వివీషతి ॥ అజిజిషతి ॥ ౨ వివీషాంచకార-బభూవ-అస ॥ అజిజిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ వివీషితా-సి ॥ అజిజిషితా-సి ॥ ౪ వివీషిష్యతి । అజిజిషిష్యతి ॥ ౫ వివీషతు । అజిజిషతు ॥ ౬ అవివీషత్ అజిజిషత్ ॥ ౭ వివీషేత్ । అజిజిషేత్ ॥ ౮ వివీష్యాత్ । అజిజిష్యాత్ ॥ ౯ అవివీషీత్ । అజిజిషీత్ ॥ ౧౦ అవివీషిష్యత్-అజిజిషిష్యత్

యజి—కుటిలమజతి ॥ ౧ వేవీయతే । ఆర్ధధాతుక ఇతివిషయసప్తమీ । తేనయజివివక్షితే అజేర్వీభావః ॥ ౨ వేవీయాంచక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ వేవీయితా-సే-హే ॥ ౪ వేవీయిష్యతే ॥ ౫ వేవీయతాం॥ ౬ అవేవీయత ॥ ౭ వేవీయేత ॥ ౮ వేవీయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అవేవీయిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అవేవీయిష్యత ॥

అస్య యఙ్లుఙ్నాస్త్యేవ ॥ యఙోలుకాపవాదేవిషయత్వాసంభవేనవీభావస్యాప్రవృత్తేః ॥

౧—వేతవ్యం । అజితవ్యం । వయనీయః । వేయః । వీతః। అజితః। వీతవాన్ । అజితవాన్ । అజన్-అజంతీ । వేష్యన్ । అజిష్యన్ । వేష్యతీ-వేష్యంతీ । అజిష్యతీ-అజిష్యంతీ । వేతుం । అజితుం । వీతం। అజితం । వయనం । వీత్వా । అజిత్వా । ప్రవీయ । ప్రాజ్య ।వాయం వాయం । వీత్వావీత్వా ॥అజిత్వాజిత్వా॥

౨ వాయయితవ్యః । వాయనీయః । వాయ్యః । వాయితః । వాయితవాన్ । వాయయన్-వాయయంతీ । వాయయమానః । వాయయి

ష్యేత్-వాయయిష్యతి-వాయయిష్యంతి । వాయయిష్యమాణః । వాయయితుం । వాయితం । వాయనం । వాయయిత్వా । ప్రవాయ్య వాయంవాయం । వాయయిత్వావాయయిత్వా ॥

౩—వివీషితవ్యః।అజిజిషితవ్యః।వివీషణీయః।అజిజిషణీయః।వివీష్యః-అజిజిష్యః।వివీషితః।అజిజిషితః॥వివీషితవాన్।అజిజిషితవాన్।వివీషన్।అజిజిషన్-వివీషంతీ-అజిజిషంతీ-వివీషిష్యన్-అజిజిషిష్యన్।వివీషిష్యతీ-వివీషిష్యంతీ। అజిజిషిష్యతీ-అజిజిషిష్యంతీ। వివీషితుం । అజిజిషితుం । వివీషితం । అజిజిషితం । వివీషణం । అజిజిషణం । వివీషిత్వా। అజిజిషిత్వా । ప్రవివీష్య । ప్రాజిజిష్య । వివీషంవివీషం । వివీషిత్వా వివీషిత్వా । అజిజిషమజిజిషం । అజిజిషిత్వాఽజిజిషిత్వా ॥

౪—వేవీయితవ్యం । వేవీయనీయం । వేవీయ్యం । వేవీయితః । వేవీయితవాన్ । వేవీయమానః । వేవీయిష్యమాణః । వేవీయితుం । వేవీయితం । వేవీయనం । వేవీయిత్వా । ప్రవేవీయ్య। వేవీయంవేవీయం వేవీయిత్వావేవీయిత్వా ॥

అర్జ -అర్జనే॥సకర్మకః॥సేట్ పరస్మైపదీ

అర్జతి । ఆనర్జ । అర్జితేత్యాదిసర్వమర్చతివత్ ॥

అట-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ అటతి ॥ ౨ ఆట-ఆటతుః-ఆటుః ॥ ౩ అటితా ॥ ౪ అటిష్యతి ॥ ౫ అటతు । ౬ ఆటత్ ॥ ౭ అటేత్ ॥ ౮ అట్యాత్ ॥ ౯ ఆటీత్-ఆటిష్టాం-ఆటిషుః ॥ ౧౦ ఆటిష్యత్ ॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్

భావే—౧ అట్యతే । ౨ ఆటే ॥ ౩ అటితా ॥ ౪ అటిష్యతే ॥ ౫ అట్యతాం॥ ౬ ఆట్యత ॥౭ అట్యేత॥౮ అటిషీష్ట ॥౯ ఆటి॥ ౧౦ ఆటిష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ ఆటయతి-తే ॥ ౨ ఆటయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ఆటయితా-సి-స్మే ॥ ౪ ఆటయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఆటయ

తు-తాం ॥ ౬ ఆటయల్-త ॥ ౭ ఆటయేల్-త ॥ ౮ అటాయ్యల్-అటయి
షీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ ఆటిటల్-త ॥ ౧౦ ఆటయిష్యల్-త ॥

కర్మణి—౧ అట్యతే ॥ ౨ ఆటయాంచక్రే-బభూవే-ఆసే ॥ ౩ ఆ
టయితా, స్థే-హే ॥ ఆటితా-సే-హే ॥ ౪ ఆటయిష్యతే-ఆటిష్యతే ।
౫ ఆట్యతాం ॥ ౬. ఆట్యత ॥ ౭ ఆట్యేత ॥ ౮ ఆటయిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం
ఆటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆటి-ఆటిషాతాం-ధ్వం-ధ్వం ॥ ఆటయిషాతాం-ధ్వం
-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆటయిష్యత-ఆటిష్యత ॥

సని—౧ అటిటిషతి ॥ ౨ అటిటిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ అ
టిటిషితా ॥ ౪ అటిటిషిష్యతి ॥ ౫ అటిటిషతు ॥ ౬ ఆటిటిషల్ ॥ ౭
ఆటిటిషేల్ ॥ ౮ అటటిష్యాల్ ॥ ౯ ఆటిటిషీల్ ॥ ౧౦ ఆటిటిషిష్యల్

కుటిలమటతీత్యర్థే సూచిసూత్రిమూత్ర్యట్యర్త్య శూర్ణోతిభ్యో
యజ్వక్తవ్య ఇతి యజి ॥ ౧ అటాట్యతే ॥ ౨ అటాటాంచక్రే-బభూవ-
అస ॥ ౩ అటాటితా ॥ ౪ అటాటిష్యతే ॥ ౫ అటాట్యతాం ॥ ౬ ఆటా
ట్యత ॥ ౭ అటాట్యేత ॥ ౮ అటాటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆటాటిష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥
౧౦ ఆటాటిష్యత ॥

యఙ్లుకి—సన్యఙోరిత్యస్యప్రవృత్తత్వాద్యఙపేక్షయా పూర్వస్య
కార్యాభావాన్నలుమతేతి ప్రత్యయలక్షణనిషేధాభావాద్యజంతత్వాద
ట్శబ్దస్య ద్విర్వచనే హలాదిశేషే దీర్ఘో కిత ఇతి దీర్ఘే సవర్ణదీర్ఘే
చ తిపస్తుత్వే ఆట్టి ఈట్పక్షే ఆటీతి ఆట్టః ఆటతీత్యాది ॥

౧—అటితవ్యం । అటనీయం । ఆట్యం । అటితః । అటితవాన్ । అ
టన్-అటంతీ । అటిష్యన్-అటిష్యతీ-అటిష్యంతీ ॥ అటితుం । అటితం ।
అటనం । అటిత్వా । సమట్య । ఆటమాటం । అటిత్వాటిత్వా ॥

౨—ఆటయితవ్యః । ఆటనీయః । ఆట్యః । ఆటితః । ఆటితవాన్
ఆటయన్-ఆటయంతీ । ఆటయమానః । ఆటయిష్యన్-ఆటయిష్యతీ-
ఆటయిష్యంతీ । ఆటయిష్యమాణః । ఆటయితుం । ఆటితం । ఆటనం

అటయిత్వా । ఉపాట్య । అటమాటం । అటయిత్వాఅటయిత్వా॥

౩—అటిటిషితవ్యం । అటిటిషణీయం । అటిటిష్యం ।అటిటిషితః। అటిటిషితవాన్ । అటిటిషన్ ।అటిటిషంతీ। అటిటిషిష్యన్ ।అటిటిష్యతీ। అటిటిషిష్యంతీ । అటిటిషితుం । అటిటిషితం । అటిటిషణం । అటిటిషిత్వా । సమటిటిష్య । అటిటిషమటిటిషం ।అటిటిషిత్వాటిటిషిత్వా

౪—అటాటితవ్యం । అటాటనీయం । అటాట్యం । అటాటితం ।అటాటితవాన్ । అటాట్యమానః । అటాటిష్యమాణః । అటాటితుం। అటాటితం । అటాటనం । అటాటిత్వా । సమటాట్య । అటాటమటాటం । అటాటిత్వాటాటిత్వా ॥

౫—అటితవ్యం । అటనీయం । అట్యం । అటితః । అటితవాన్ అటన్-అటతౌ-అటతః ॥ అటతీ । అటిష్యన్-అటిష్యతీ-అటిష్యంతీ । అటితుం । అటితం । అటనం । అటిత్వా । సమాట్య । అటమాటం । అటిత్వాటిత్వా ॥

అడ-ఉద్యమనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అడతి । ఆడ।అడితేత్యాదిసర్వంయజ్యజ్ఞుగ్వర్జమటధాతువత్॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యడతే ॥ ౨ వ్యత్యాడే ॥ ౩ వ్యత్యడితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యడిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యడతాం ॥ ౬ వ్యత్యాడత ॥ ౭ వ్యత్యడేత ॥ ౮వ్యత్యడిషీష్ట ॥ ౯వ్యత్యాడిష్ట॥౧౦వ్యత్యాడిష్యతేతివిశేషః

అడ్డ-అభియోగే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అడ్డతి । ఆనడ్డ । అడ్డితేత్యాదిసర్వమర్చతివత్ ॥

అణ-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అణతి । ఆణ । అణితేత్యాదిసర్వమడధాతువత్ ॥

అత-సాతత్యగమనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అతతి॥అత-అతతుః-అతుః॥అతితేత్యాదిసర్వంయఙ్ యఙ్లుగ్వర్జమటతివత్

అతి-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అంతతి । ఆనంత । అంతితేత్యాదిసర్వమగిధాతువత్ ॥

అది-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అందతి । ఆనంద । అందితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

అత్యాదీ నతిజీవషయావితికాశ్యపః । అన్యేతుతిజమపీచ్ఛంతి

అర్ద-గతౌయాచనేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అర్దతి । ఆనర్ద । అర్దితేత్యాద్యర్చతివత్ ॥

గతౌనకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥ సమర్ణః । సమర్ణవాన్ । న్యర్ణః

న్యర్ణవాన్ । వ్యర్ణః । వ్యర్ణవాన్ । అర్దితః॥అర్దితవాంశ్చాన్యః॥

అర్దేస్సన్నినివిభ్యఇతి,నిష్ఠాయామిడభావః,అభ్యర్ణం-నాతిదూర

మాసన్నంవా, అభ్యర్దితమన్యత్, అభేశ్చావిదూర్యఇతినిష్ఠాయా ఇ

డభావః, అన్యత్ప్రాగ్వత్ ॥

అర్బ-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అర్బతి, ఆనర్బేత్యాదిసర్వమర్చతివత్ ॥

అభ్ర-గత్యర్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అభ్రతి, ఆనభ్ర, అభ్రితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

అమ-గత్యాదిషు; కనీ, దీప్తికాంతిగతీత్యత్రగతేఃపరయోశ్శబ్ద సంభక్త్యోరాదిశబ్దేనగ్రహః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అమతి, ఆమ, అమితెత్యాద్యకతివత్, శబ్దసంభక్త్యర్థేకర్మవ్యతిహారేతఙ్—౧ వ్యత్యమతే ॥ ౨ వ్యత్యామే ॥ 3 వ్యత్యమితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యమిష్యతె ॥ ౫ వ్యత్యమతాం ॥ ౬ వ్యత్యామత॥ ౭వ్యత్యమేత॥౮వ్యత్యమిషీష్ట॥౯వ్యత్యామిష్ట॥౧౦వ్యత్యామిష్యతెతివిశేషః

నకమ్యమిచమామితి, మిత్త్వనిషేధాదామయతీత్యాది

అతఏవ జ్ఞ్యంతాత్కర్మణి, చిణ్ణములోరితి నపర్వర్తతే, నిష్ఠాయాం, ఆంతః, అమితః, ఆంతవాన్, అమితవాన్,రుష్యమత్వరసంఘుషాస్వనామితినిష్ఠాయామిడ్వికల్పః, అన్యత్ప్రాగ్వత్ ॥

అల-భూషణపర్యాప్తివారణేషు, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అలతి । ఆల, అలితెత్యాద్యటతివత్, లుఙి—మాభవానాలీత్,అతోలాంతస్యేత్యనేన నేటీతి నిషేధస్యాతోహలాదేరితి వికల్పస్యచాపవాదోవృద్ధిః ॥ కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యలతే ॥ ౨ వ్యత్యాలే ॥3వ్యత్యలితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యలిష్యతె ॥ ౫ వ్యత్యలతాం ॥ ౬ వ్యత్యాలత ॥ ౭ వ్యత్యలేత ॥ ౮ వ్యత్యలిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యాలిష్ట (ధ్వం,ఢ్వం)। ౧౦వ్యత్యాలిష్యత॥అయంస్వరితేదిత్యేకె, తన్మతే,అలతే, ఆలెఇత్యాద్యపిప్రాగ్వత్ ॥

అవ-రక్షణగతికాంతిప్రీతితృప్త్యవగమప్రవేశశ్రవణస్వామ్యర్థయాచనక్రియేచ్ఛాదీప్త్యవాప్త్యాలింగనహింసాదానభాగవృద్ధిషు, సకర్మకః, సెట్, పరస్మైపదీ

అవతి । ఆవ ।అవితెత్యాద్యటతివత్, గతేరన్యత్ర కర్మవ్యతిహారేతఙ్—౧ వ్యత్యవతే ॥ ౨వ్యత్యావే ॥ 3 వ్యత్యవితా-సే-హే ॥ ౪వ్య

త్యవిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యవతాం ॥ ౬ వ్యత్యావత ॥౭ వ్యత్యవేత ॥౮ వ్య
త్యవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౯ వ్యత్యావిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥౧౦ వ్యత్యావిష్యత॥

అర్వ-హింసాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అర్వతి । ఆనర్వ । అర్వితేత్యాద్యర్బతివత్ ।హింసార్థత్వాన్న కర్మ
వ్యతీహారేతఙ్ ॥

అక్షూ-వ్యాప్తౌ, సకర్మకః, వేట్, పరస్మైపదీ

అక్షోఽన్యతరస్యామితి కర్త్రర్థే సార్వధాతుకే శ్నువా, పక్షే శ
ప్—౧అక్ష్ణోతి-అక్ష్ణుతః-అక్ష్ణువంతి ॥ అక్ష్ణోషి-అక్ష్ణుథః-అక్ష్ణుథ
అక్ష్ణోమి-అక్ష్ణువః-అక్ష్ణుమః ॥ పక్షే—అక్షతి-అక్షతః-అక్షంతీత్యాది.
౨ ఆనక్ష-ఆనక్షతుః-ఆనక్షుః ॥ స్వరతిసూతీత్యాదినా వేట్ ॥ ఆనక్షి
థ-ఆనష్ఠ-ఆనక్షథుః-ఆనక్ష ॥ ఆనక్ష-ఆనక్షివ-ఆనక్ష్వ-ఆనక్షిమ-అనక్ష్మ
౩ అక్షితా-అక్షితారౌ-అక్షితారః-సి ॥ పక్షే ॥ అష్టా-అష్టారౌ-అష్టా
రః - సి ॥ ౪ అక్షిష్యతి । అక్ష్యతి । ౫ అక్ష్ణోతు - అక్ష్ణుతాత్ -
అక్ష్ణుతాం-అక్ష్ణువంతు ॥ అక్ష్ణుహి-అక్ష్ణుతాత్-అక్ష్ణుతం-అక్ష్ణుత ॥
అక్ష్ణవాని,అక్ష్ణవావ-అక్ష్ణవామ ॥ పక్షే — అక్షతు-అక్షతాత్- అక్ష
తాం-అక్షంతు ॥ అక్షాణి-అక్షావ-అక్షామ ॥ ౬ ఆక్ష్ణోత్-ఆక్ష్ణుతాం-
ఆక్ష్ణువన్ ॥ ఆక్ష్ణోః-ఆక్ష్ణుతం-ఆక్ష్ణుత ॥ ఆక్ష్ణవం-ఆక్ష్ణువ-ఆక్ష్ణుమ॥
పక్షే—ఆక్షత్-ఆక్షతాం-ఆక్షన్ ॥ ౭ అక్ష్ణుయాత్-అక్ష్ణుయాతాం-అ
క్ష్ణుయుః ॥ అక్ష్ణుయాః-అక్ష్ణుయాతం-అక్ష్ణుయాత ॥ అక్ష్ణుయాం- అ
క్ష్ణుయావ-అక్ష్ణుయామ ॥పక్షే—అక్షేత్-అక్షేతాం-అక్షేయుః ॥ ౮ అ
క్ష్యాత్-అక్ష్యాస్తాం-అక్ష్యాసుః ॥౯ ఇటి నేటీతి వృద్ధిప్రాప్తిషేధే మాభవా
నక్షీత్ ॥ అక్షిష్టాం-అక్షిషుః ॥ఇడభావే—మాభవానాక్షీత్, ఆష్టాం-
ఆక్షుః ॥ ఆక్షీః-ఆష్టం-ఆష్ట ॥ ఆక్షం-ఆక్ష్వ-ఆక్ష్మ ॥ ౧౦ ఆక్షిష్యత్-

ఆక్షిష్యతాం-ఆక్షిష్యన్ । పక్షే ॥ ఆక్ష్యత్-ఆక్ష్యతాం-ఆక్ష్యన్ ।
కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యక్ష్ణుతే-వ్యత్యక్ష్ణువాతే।వ్యత్యక్ష్ణువతే॥ వ్యత్య
క్ష్ణుషే-వ్యత్యక్ష్ణువాథే-వ్యత్యక్ష్ణుధ్వే॥వ్యత్యక్ష్ణువే-వ్యత్యక్ష్ణువహే-వ్య
త్యక్ష్ణుమహే॥పక్షే—వ్యత్యక్షతే-వ్యత్యక్షేతే-వ్యత్యక్షంతే॥ ౨ వ్యత్యా
నక్షే-వ్యత్యానక్షాతే-వ్యత్యానక్షిరే ॥ వ్యత్యానక్షిషే-వ్యత్యానక్షే-వ్య
త్యానక్షాథే-వ్యత్యానక్షిధ్వే-వ్యత్యానధ్వే । వ్యత్యానక్షే-వ్యత్యానక్షివ
హే-వ్యత్యానక్ష్వహే-వ్యత్యానక్షిమహే ॥ వ్యత్యానక్ష్మహే ॥ ౩ వ్య
త్యక్షితా-సే-హే ॥ పక్షే—వ్యత్యష్టా-వ్యత్యష్టారౌ-వ్యత్యష్టారః-సే-
హే ॥ ౪ వ్యత్యక్షిష్యతే ॥ పక్షే—వ్యత్యక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యక్ష్ణుతాం-
వ్యత్యక్ష్ణువాతాం-వ్యత్యక్ష్ణువతాం ॥ వ్యత్యక్ష్ణుష్వ-వ్యత్యక్ష్ణువాథాం
వ్యత్యక్ష్ణుధ్వం ॥ వ్యత్యక్ష్ణవై-వ్యత్యక్ష్ణవావహై-వ్యత్యక్ష్ణవామహై ॥
పక్షే—వ్యత్యక్షతాం-వ్యత్యక్షేతాం-వ్యత్యక్షంతాం ॥ ౬ వ్యత్యాక్ష్ణుత
-వ్యత్యాక్ష్ణువాతాం-వ్యత్యాక్ష్ణువత । వ్యత్యాక్ష్ణుథాః-వ్యత్యాక్ష్ణువా
థాం-వ్యత్యాక్ష్ణుధ్వం ॥ వ్యత్యాక్ష్ణువి-వ్యత్యాక్ష్ణువహి-వ్యత్యాక్ష్ణుమ
హి ॥ పక్షే—వ్యత్యాక్షత-వ్యత్యాక్షేతాం-వ్యత్యాక్షంత ॥ ౭ వ్యత్యక్ష్ణు
వీత-వ్యత్యక్ష్ణువీయాతాం-వ్యత్యక్ష్ణువీరన్॥ వ్యత్యక్ష్ణువీథాః-వ్యత్యక్ష్ణు
వీయాథాం-వ్యత్యక్ష్ణువీధ్వం ॥ వ్యత్యక్ష్ణువీయ-వ్యత్యక్ష్ణువీవహి-వ్యత్య
క్ష్ణువీమహి ॥ పక్షే—వ్యత్యక్షేత-వ్యత్యక్షేయాతాం- వ్యత్యక్షేరన్ ॥
౮ వ్యత్యక్షిషీష్ట-వ్యత్యక్షిషీయాస్తాం-వ్యత్యక్షిషీరన్ ॥ వ్యత్యక్షిషీష్ఠాః-వ్యత్యక్షి
షీయాస్థాం-వ్యత్యక్షిషీధ్వం ॥ వ్యత్యక్షిషీయ-వ్యత్యక్షిషీవహి-వ్యత్యక్షిషీమహి ॥
పక్షే — వ్యత్యక్షీష్ట - వ్యత్యక్షీయాస్తాం - వ్యత్యక్షీరన్-ధ్వం
౯ వ్యత్యాష్ట - వ్యత్యాక్షాతాం - వ్యత్యాక్షత ॥ వ్యత్యాష్ఠాః - వ్య
త్యాక్షాథాం-వ్యత్యాడ్ఢ్వం ॥ వ్యత్యాక్షి-వ్యత్యాక్ష్వహి-వ్యత్యాక్ష్మహి ॥
పక్షే—వ్యత్యాక్షిష్ట-వ్యత్యాక్షిషాతాం-వ్యత్యాక్షిషత-ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦
వ్యత్యాక్షిష్యత-వ్యత్యాక్షిష్యేతాం-వ్యత్యాక్షిష్యంత ॥ పక్షే — వ్యత్యాక్షి

ష్యత-వ్యత్యాక్షిషైతాం-వ్యత్యాక్షిషన్త ॥

కర్మణి—౧ అక్ష్యతే ॥ ఆనక్షే, ఆనక్షిషే-అనక్షే, అనక్షిధ్వే-అనక్ష్వే ॥ అనక్షివహే,అనక్ష్వహే,అనక్షిమహే, అనక్ష్మహే ॥ ౩ అక్షితా,సే,హే॥ అష్టా,సే,హే ॥ ౪ అక్షిష్యతే, అక్ష్యతే ॥ ౫ అక్షతాం ॥ ౬ అక్ష్యత ॥ ౭ అక్షేత ॥ ౮ అక్షిషీష్ట,ధ్వం ॥ అక్షీష్ట,ధ్వం ౯ అక్షి,అక్షిషాతాం-అక్షిషత, ఢ్వం,ధ్వం ॥ పక్షే—అక్షాతాం,అక్షత, ఢ్వం ॥ ౧౦ అక్షిష్యత, అక్ష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ అక్షయతి, తే ॥ ౨ అక్షయాంచకార, చక్రే, బభూవ, ఆస ॥ ౩ అక్షయితా, (సి, సే, హే) ॥ ౪ అక్షయిష్యతి,తే॥ ౫ అక్షయతు,తాం ॥ ౬ ఆక్షయత్,త ॥ ౭ అక్షయేత్,త ॥ ౮ అక్ష్యాత్, అక్షయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఆచిక్షత్,త ॥ ౧౦అక్షయిష్యత్,త

కర్మణి—౧ అక్ష్యతే ॥ ౨ అక్షయాంచక్రే (బభూవ,ఆసే) ॥ ౩ అక్షయితా (సే,హే) ॥ అక్షితా (సే,హే) ॥౪ అక్షయిష్యతే, అక్షిష్యతే ॥ ౫ అక్ష్యతాం ॥ ౬ ఆక్ష్యత ॥ ౭ అక్ష్యేత ॥ ౮ అక్షయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) అక్షిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ ఆక్షి,ఆక్షిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ అక్షయిషాతాం,(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ ఆక్షిష్యత,అక్షయిష్యత ॥

సని—ఇడభావ ॥ ౧ అచిక్షతి ॥ ౨ అచిక్షాంచకార (బభూవ,ఆస) ॥ ౩ అచిక్షితా,సి ॥ ౪ అచిక్షిష్యతి ॥ ౫ అచిక్షతు ॥ ౬ఆచిక్షత్ ౭ అచిక్షేత్ ॥ అచిక్ష్యాత్ ॥ ౯ ఆచిక్షీత్ ॥ ౧౦ ఆచిక్షిష్యత్ ॥

ఇట్పక్షే—౧ అచిక్షిషతి ॥ ౨ అచిక్షిషాంచకార (బభూవ,ఆస)॥ ౩ అచిక్షిషితా ॥ ౪ అచిక్షిషిష్యతి ॥ ౫ అచిక్షిషతు ॥ ౬ ఆచిక్షిషత్॥ ౭ అచిక్షిషేత్ ॥౮ అచిక్షిష్యాత్॥౯ ఆచిక్షిషీత్ ॥ ౧౦ఆచిక్షిషిష్యత్

౧—అక్షితవ్యం । అష్టవ్యం । అక్షణీయం । అక్ష్యం । అష్టః । అష్టవాన్ । అక్ష్ణువన్ । అక్షన్ । అక్ష్ణువతీ । అక్షంతీ । వ్యత్యక్ష్ణువానః । వ్యత్యక్షమాణః।అక్షిష్యన్।అక్షిష్యతీ । అక్షిష్యంతీ । అక్ష్యన్

అక్ష్యతి । అక్ష్యంతి ॥ అక్షితుం । అష్టుం । అష్టం । అక్షణం । అక్షిత్వా । అష్ట్వా ॥ సమక్ష్య । అక్షమక్షం । అక్షిత్వాక్షిత్వా । అష్ట్వాష్ట్వా

౨—అక్షయితవ్యః । అక్షణీయః । అక్ష్యః । అక్షితః । అక్షితవాన్ అక్షయన్ । అక్షయంతీ । అక్షయమాణః ॥ అక్షయిష్యన్ । అక్షయిష్యతీ । అక్షయిష్యంతీ । అక్షయిష్యమాణః । అక్షయితుం । అక్షితం అక్షణం । అక్షయిత్వా । సమక్ష్య । అక్షమక్షం । అక్షయిత్వాక్షయిత్వా ॥

౩—అచిక్షితవ్యం । అచిక్షణీయం । అచిక్ష్యం । అచిక్షితః । అచిక్షితవాన్ । అచిక్షన్ । అచిక్షంతీ । అచిక్షిష్యన్ । అచిక్షిష్యతీ । అచిక్షిష్యంతీ । అచిక్షితుం । అచిక్షితం । అచిక్షణం । అచిక్షిత్వా ॥ సమచిక్ష్య । అచిక్షమచిక్షం । అచిక్షిత్వాచిక్షిత్వా ॥

ఇట్పక్షే—అచిక్షిషితవ్యం । అచిక్షిషణీయం । అచిక్షిష్యం ॥ అచిక్షిషితః । అచిక్షిషితవాన్ । అచిక్షిషన్ । అచిక్షిషంతీ ॥ అచిక్షిషిష్యన్ అచిక్షిషిష్యతీ । అచిక్షిషిష్యంతీ ॥ అచిక్షిషితుం । అచిక్షిషితం । అచిక్షిషణం । అచిక్షిషిత్వా । సమచిక్షిష్య । అచిక్షిషమచిక్షిషం । అచిక్షిషిత్వాచిక్షిషిత్వా ॥

అర్హ, పూజాయాం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ అర్హతి ॥ ౨ ఆనర్హ ॥ ౩ అర్హితాసి ॥ ౪ అర్హిష్యతి ॥ అర్హతు ॥ ౬ అర్హత్ ॥ ౭ అర్హేత్ ॥ ౮ అర్హ్యాత్ । ౯ ఆర్హీత్ । ఆర్హిష్టాం ॥ ౧౦ ఆర్హిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యర్హతే ॥ ౨ వ్యత్యానర్హే (ఢ్వే, ధ్వే) ॥ ౩ వ్యత్యర్హితా (సే, హే) ॥ ౪ వ్యత్యర్హిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యర్హతాం ॥ ౬ వ్యత్యార్హత ॥ ౭ వ్యత్యర్హేత ॥ ౮ వ్యత్యర్హిషీష (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యార్హిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్హిష్యత ॥

కర్మణి—౧ అర్హ్యతే ॥ ౨ ఆనర్హే ॥ ౩ అర్హితా ॥ ౪ అ

హిష్యతే ॥ ౫ అర్హ్యతాం ౬ ఆర్హ్యత ॥ ౭ అర్హ్యేత ॥ ౮ ॥అ
ర్హిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ ఆర్హి,ఆర్హిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ॥
౧౦ ఆర్హిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧అర్హయతి-తే॥ ౨ అర్హయాంచకార (చక్రే),బభూ
వ, ఆస ॥ ౩ అర్హయితా (సి,సే,హే) ౪ అర్హయిష్యతి,తే ॥ ౫అ
ర్హయతు,తాం ॥ ౬ ఆర్హయత్,త॥ ౭అర్హయేత్,త॥ ౮అర్హ్యా
త్,అర్హయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౯ఆర్జిహత్,త॥౧౦ఆర్హయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ అర్హ్యతే ॥ ౨ అర్హయాంచక్రే (బభూవే-ధ్వే
-ధ్వే-ఆసే) ॥ ౩ అర్హయితా (సే-హే) అర్హితా (సే-హే) ॥ ౪ అ
ర్హయిష్యతే-అర్హిష్యతే ॥ ౫ అర్హ్యతాం ॥ ౬ ఆర్హ్యత॥ ౭ అ
ర్హ్యేత ॥ ౮ అర్హయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)-అర్హిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)॥
౯ ఆర్హి-ఆర్హయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)-ఆర్హిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)
౧౦ ఆర్హయిష్యత-ఆర్హిష్యత ॥

సని—౧ అర్జిహిషతి ॥ ౨ అర్జిహిషాంచకార(బభూవ-ఆస)॥
౩ అర్జిహిషితా-సి ॥ ౪ అర్జిహిషిష్యతి ॥ ౫ అర్జిహిషతు ॥ ౬ఆ
ర్జిహిషత్ ॥ ౭ అర్జిహిషేత్ ॥ ౮ అర్జిహిష్యాత్ ॥ ౯ ఆర్జిహిషీ
త్ ॥ ౧౦ ఆర్జిహిషిష్యత్ ॥

౧—అర్హితవ్యః । అర్హణీయః । అర్హ్యః । అర్హకః । అర్హి
తవాన్ । ప్రశస్తమర్హతీత్యర్హన్ । అర్హః ప్రశంసాయామితిశతా ।
అర్హంతీ । వృత్త్యర్హమాణః । అర్హిష్యన్-అర్హిష్యతీ-అర్హిష్యంతీ ।
అర్హితుం । అర్హితం । అర్హణం । అర్హిత్వా । సమర్హ్య । అర్హమ
ర్హం । అర్హిత్వార్హిత్వా ॥

౨—అర్హయితవ్యః । అర్హణీయః । అర్హ్యః । అర్హితః । అర్హి
తవాన్ । అర్హయన్-అర్హయంతీ । అర్హయమాణః । అర్హయిష్యన్
అర్హయిష్యతీ-అర్హయిష్యంతీ । అర్హయితుం । అర్హితం । అర్హ

తం। అర్హాయిత్వా।సమర్హ్య। అర్హామర్హం।అర్హాయిత్వార్హాయిత్వా॥

౩—అర్జిహిషితవ్యః। అర్జిహిషణీయః। అర్జిహిష్యః। అర్జిహిషితః। అర్జిహిషితవాన్। అర్జిహిషన్। అర్జిహిషంతీ। అర్జిహిషిష్యన్ అర్జిహిషిష్యతీ అర్జిహిషిష్యంతీ। అర్జిహిషితుం। అర్జిహిషితం। అర్జిహిషణం। అర్జిహిషిత్వా। సమర్జిహిష్య। అర్జిహిషమర్జిహిషం।అర్జిహిషిత్వార్జిహిషిత్వా॥

ఆఞ్ఛి-ఆయామే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఆఞ్ఛతి॥ ౨ ఆనాఞ్ఛ॥ ౩ ఆఞ్ఛితా॥ ౪ ఆఞ్ఛిష్యతి॥౫ఆఞ్ఛతు॥ ౬ఆఞ్ఛత్॥ ౭ ఆఞ్ఛేత్॥ ౮ ఆఞ్ఛ్యాత్॥ ౯ఆఞ్ఛీత్॥ ౧౦ ఆఞ్ఛిష్యత్॥—కర్మవ్యతీహారే—॥౧ వ్యత్యాఞ్ఛతే॥ ౨ వ్యత్యానాఞ్ఛే॥ ౩ వ్యత్యాఞ్ఛితా(సే-హే)॥ ౪ వ్యత్యాఞ్ఛిష్యతే॥౫ వ్యత్యాఞ్ఛతాం॥ ౬ వ్యత్యాఞ్ఛత॥ ౭ వ్యత్యాఞ్ఛేత॥ ౮ వ్యత్యాఞ్ఛిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యాఞ్ఛిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ వ్యత్యాఞ్ఛిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఆఞ్ఛ్యతే॥ ౨ ఆనాఞ్ఛే॥ ౩ ఆఞ్ఛితా(సే-హే) ౪ ఆఞ్ఛిష్యతే॥ ౫ ఆఞ్ఛ్యతాం॥ ౬ ఆఞ్ఛ్యత॥ ౭ ఆఞ్ఛ్యేత॥ ౮ఆఞ్ఛిషీష్ట-ధ్వం॥౯ ఆఞ్ఛి-ఆఞ్ఛిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)॥౧౦ఆఞ్ఛిష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ ఆఞ్ఛయతి-తే॥ ౨ ఆఞ్ఛయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస)॥ ౩ ఆఞ్ఛయితా(సి-సే-హే) ౪ ఆఞ్ఛయిష్యతి-తే॥౫ ఆఞ్ఛయతు-తాం॥ ౬ ఆఞ్ఛయత్-త॥ ౭ ఆఞ్ఛయేత్-త॥౮ఆఞ్ఛ్యాత్।ఆఞ్ఛయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆఞ్చిఛత్-త॥౧౦ఆఞ్ఛయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ ఆఞ్ఛ్యతే॥ ౨ ఆఞ్ఛయాంచక్రే(బభూవ-ఆసే)॥ ౩ ఆఞ్ఛయితా-ఆఞ్ఛితా॥ ౪ ఆఞ్ఛయిష్యతే-ఆఞ్ఛిష్యతే॥ ౫ ఆఞ్ఛ్యతాం॥ ౬ ఆఞ్ఛ్యత॥ ౭ ఆఞ్ఛ్యేత॥ ౮ ఆఞ్ఛయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)-ఆఞ్ఛిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ ఆఞ్ఛి-ఆఞ్ఛిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ఆఞ్ఛ

ఖిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆఞ్ఛయిష్యత-ఆఞ్చిఛిష్యత ॥

సని—౧ ఆఞ్చిఛిషతి ॥ ౨ ఆఞ్చిఛిషాంచకార(బభూవ-ఆస)। ౩ ఆఞ్చిఛిషితా-సి ॥ ౪ ఆఞ్చిఛిషిష్యతి ॥ ౫ ఆఞ్చిఛిషతు ॥ ౬ ఆఞ్చిఛిషత్ ॥ ౭. ఆఞ్చిఛిషేత్ ॥ ౮ ఆఞ్చిఛిష్యాత్ ॥ ౯ ఆఞ్చిఛిషీత్ ।
౧౦ ఆఞ్చిఛిషిష్యత్ ॥

౧—ఆఞ్ఛితవ్యః । ఆఞ్ఛనీయః । ఆఞ్ఛ్యః । ఆఞ్ఛితః । ఆఞ్ఛితవాన్ । ఆఞ్ఛన్ । ఆఞ్ఛంతీ । వ్యత్యాఞ్ఛమానః । ఆఞ్ఛిష్యన్-ఆఞ్ఛిష్యతీ-ఆఞ్ఛిష్యంతీ । ఆఞ్ఛితుం । ఆఞ్ఛితం । ఆఞ్ఛనం । ఆఞ్ఛిత్వా । సమాఞ్ఛ్య । ఆఞ్ఛమాఞ్ఛం । ఆఞ్ఛిత్వాఞ్ఛిత్వా ॥

౨ ఆఞ్ఛయితవ్యః । ఆఞ్ఛనీయః । ఆఞ్ఛ్యః । ఆఞ్ఛితః । ఆఞ్ఛితవాన్ । ఆఞ్ఛయన్-ఆఞ్ఛయంతీ । ఆఞ్ఛయమానః । ఆఞ్ఛయిష్యన్ ఆఞ్ఛయిష్యతీ-ఆఞ్ఛయిష్యంతీ । ఆఞ్ఛయితుం । ఆఞ్ఛితం । ఆఞ్ఛనం । ఆఞ్ఛయిత్వా । సమాఞ్ఛ్య । ఆఞ్ఛమాఞ్ఛం । ఆఞ్ఛయిత్వాఞ్ఛయిత్వా ॥

౩—ఆఞ్చిఛిషితవ్యం । ఆఞ్చిఛిషణీయం । ఆఞ్చిఛిష్యం । ఆఞ్చిఛిషితః । ఆఞ్చిఛిషితవాన్ । ఆఞ్చిఛిషన్ । ఆఞ్చిఛిషంతీ । ఆఞ్చిఛిషిష్యన్-ఆఞ్చిఛిషిష్యతీ-ఆఞ్చిఛిషిష్యంతీ । ఆఞ్చిఛిషితుం । ఆఞ్చిఛిషితం । ఆఞ్చిఛిషణం । ఆఞ్చిఛిషిత్వా । సమాఞ్చిఛిష్య । ఆఞ్చిఛిషమాఞ్చిఛిషం । ఆఞ్చిఛిషిత్వాఞ్చిఛిషిత్వా ॥

ఇఖ గతౌ సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

౧ ఏఖతి । ౨ ఇయేఖ, ఈఖతుః-ఈఖుః । ఇయేఖిథ - ఈఖథుః ఈఖ । ఇయేఖ, ఈఖివ, ఈఖిమ । ౩ ఏఖితా । ౪ ఏఖిష్యతి । ౫ ఏఖతు । ౬ ఐఖత్ । ౭ ఏఖేత్ ॥ ౮ ఇఖ్యాత్ - ఇఖ్యాస్తాం ॥ ౯ ఐఖీత్, ఐఖిష్టాం ॥ ౧౦ ఐఖిష్యత్ ॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్

కర్మణి—౧ ఈఖ్యతే। ౨ ఈఖే। ౩ ఈఖితా ॥ ౪ ఈఖిష్యతే। ౫ ఈఖ్యతాం। ౬ ఐఖ్యత। ౭ ఈఖ్యేత ॥ ౮ ఈఖిషీష్ట-ధ్వం। ౯ ఐఖి-ఐఖిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ ఐఖిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ ఈఖయతి-తే ॥ ౨ ఈఖయాంచకార, చక్రే—బభూవ। ఆస ॥ ౩ ఈఖయితా, (సి, సే, హే) ౪ ఈఖయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఈఖయతు-తాం ॥ ౬ ఐఖయత్-త॥ ౭ ఈఖయేత్- త ॥ ౮ ఈఖ్యాత్- ఈఖ్యాస్తాం - ఈఖయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐచిఖత్-త ॥ ౧౦ ఐఖయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఈఖ్యతే। ౨ ఈఖయాంచక్రే। బభూవే- ఆసే ॥ ౩ ఈఖయితా-సే-హే ॥ ఈఖితా, సే, హే ॥ ౪ ఈఖయిష్యతే। ఈఖిష్యతే॥ ౫ ఈఖ్యతాం॥ ౬ ఐఖ్యత ॥ ౭ ఈఖ్యేత ॥ ౮ ఈఖయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఈఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐఖి-ఐఖిషాతాం- (ఢ్వం-ధ్వం) ఐఖయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐఖయిష్యత- ఐఖిష్యత ॥

సని—౧ ఈచిఖిషతి। ౨ ఈచిఖిషాంచకార - బభూవ, ఆస ॥ ౩ ఈచిఖిషితా ॥ ౪ ఈచిఖిషిష్యతి। ౫ ఈచిఖిషతు ॥ ౬ ఐచిఖిషత్ ॥ ౭ ఈచిఖిషేత్ ॥ ౮ ఈచిఖిష్యాత్ ॥ ౯ ఐచిఖిషీత్ ॥ ౧౦ ఐచిఖిషిష్యత్ ॥

౧—ఈఖితవ్యం, ఈఖనీయం- ఈఖ్యం- ఈఖితః- ఈఖితవాన్, ఈఖన్ ఈఖన్తీ- ఈఖిష్యన్- ఈఖిష్యతీ, ఈఖిష్యంతీ - ఈఖితుం- ఈఖితం- ఈఖనం- ఈఖిత్వా- ప్రేఖ్య- ఈఖమీఖం- ఈఖంఈఖిత్వా ॥

౨—ఈఖయితవ్యః- ఈఖనీయః, ఈఖ్యః- ఈఖితః- ఈఖితవాన్- ఈఖయన్- ఈఖయంతీ- ఈఖయిష్యన్- ఈఖయిష్యతీ- ఈఖయిష్యంతీ ॥ ఈఖయితుం- ఈఖితం- ఈఖనం- ఈఖయిత్వా- ప్రేఖ్య- ఈఖమీఖం - ఈఖయిత్వేఖయిత్వా ॥

౩—ఈచిఖిషితవ్యం-ఈచిఖిషణీయం - ఈచిఖిష్యం- ఈచిఖిషితః, ఈచిఖిషితవాన్- ఈచిఖిషన్- ఈచిఖిషంతీ, ఈచిఖిషిష్యన్ - ఈచిఖిషిష్య

తి- ఏచిఖిషిష్యంతి- ఏచిఖిషితుం- ఏచిఖిషితః- ఏచిఖిషణం- ఏచిఖిషిత్వా- ప్రేచిఖిష్య-ఏకేపరరూపమితిపరరూపం - ఏచిఖిషమేచిఖిషం- ఏచిఖిషిత్రైచిఖిషిత్వా ॥

ఇఖిగతౌ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ ఇఙ్ఖతి । ౨ ఇఙ్ఖాఞ్చకార । బభూవ-ఆస ॥ ౩ ఇఙ్ఖితా ॥ ౪ ఇంఖిష్యతి । ౫ ఇఙ్ఖతు ॥ ౬ ఐఙ్ఖత్ ॥ ౭ ఇంఖేత్ ॥ ౮ ఇఙ్ఖ్యాత్ ॥ ౯ ఐఙ్ఖీత్ ॥ ౧౦ ఐంఖిష్యత్ ॥

కర్మణి—౧ ఇఙ్ఖ్యతే ॥ ౨ ఇఙ్ఖాంచక్రే—బభూవే-ఆసే ॥ ౩ ఇంఖితా ॥ ౪ ఇఙ్ఖిష్యతే ॥ ౫ ఇఙ్ఖ్యతాం ॥ ౬ ఐఙ్ఖ్యత । ౭ ఇంఖ్యేత ॥ ౮ ఇంఖిషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ ఐఙ్ఖి-ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ ఐఙ్ఖిష్యత॥

ణ్యన్తాత్—౧ ఇఙ్ఖయతి-తే ॥ ౨ ఇఙ్ఖయాఞ్చకార - చక్రే - బభూవ- ఆస ॥ ౩ ఇఙ్ఖయితా (సి-సే-హే) ౪ ఇఙ్ఖయిష్యతి, తే ॥ ౫ ఇంఖయతు-తాం ॥ ౬ ఐఙ్ఖయత్ - త ॥ ౭ ఇంఖయేత్-త ॥ ౮ ఇంఖ్యాత్, ఇంఖయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐంచిఖత్ త ॥ ౧౦ ఐఙ్ఖయిష్యత్—త ॥

కర్మణి—౧ ఇఙ్ఖ్యతే। ౨ ఇఙ్ఖయాఞ్చక్రే-బభూవే (ఆసే) ౩ ఇంఖయితా (సే-హే) ఇంఖితా(సే, హే) ౪ ఇఙ్ఖయిష్యతే-ఇఙ్ఖిష్యతే ౫ ఇఙ్ఖ్యతాం ॥ ౬ ఐఙ్ఖ్యత ॥ ౭ ఇంఖ్యేత ॥ ౮ ఇఙ్ఖయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ఇఙ్ఖిషీష్ట-(ధ్వం) ౯ ఐంఖి - ఐఙ్ఖషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ఐఙ్ఖయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐఙ్ఖయిష్యత-ఐఙ్ఖిష్యత ॥

సని— ౧ ఇఞ్చిఖిషతి ॥ ౨ ఇంచిఖిషాఞ్చకార - బభూవ (ఆస) ౩ ఇంచిఖిషితా ॥ ౪ ఇంచిఖిషిష్యతి ॥ ౫ ఇంచిఖిషతు ॥ ౬ ఐంచిఖిషత్ ॥ ౭ ఇంచిఖిషేత్ ॥ ౮ ఇంచిఖిష్యాత్ ॥ ౯ ఐంచిఖిషీత్ ॥ ౧౦ ఐంచిఖిషిష్యత్ ॥

౧—ఇంఖితవ్యం, ఇఙ్ఖనీయం- ఇఙ్ఖ్యం, ఇంఖితః, ఇంఖితవాన్- ఇంఖన్, ఇఙ్ఖంతీ - ఇంఖిష్యన్, ఇంఖిష్యంతీ, ఇఙ్ఖిష్యంతీ, ఇంఖితుం ఇంఖితం- ఇఙ్ఖనం- ఇంఖిత్వా, ప్రేఙ్ఖ్య-ఇఙ్ఖమిఙ్ఖం, ఇంఖిత్వేంఖిత్వా

౨—ఇఙ్ఖయితవ్యః- ఇఙ్ఖనీయః- ఇఙ్ఖ్యః, ఇంఖితః- ఇంఖితవాన్, ఇఙ్ఖయన్- ఇఙ్ఖయంతీ- ఇఙ్ఖయమానః - ఇఙ్ఖయిష్యన్- ఇఙ్ఖయిష్యతీ- ఇఙ్ఖయిష్యంతీ ఇంఖయిష్యమాణః- ఇంఖయితుం- ఇంఖితం- ఇంఖనం- ఇంఖయిత్వా- ప్రేంఖ్య- ఇంఖమింఖం -ఇంఖయిత్వేంఖయిత్వా॥

౩—ఇంచిఖిషితవ్య ఇంచిఖిషణీయం- ఇంచిఖిష్యం - ఇంచిఖిషితః ఇంచిఖిషితవాన్ - ఇంచిఖిషన్- ఇంచిఖిషంతీ- ఇంచిఖిషిష్యన్, ఇంచిఖిషిష్యతీ- ఇంచిఖిషిష్యంతీ, ఇంచిఖిషితుం, ఇంచిఖిషితం- ఇంచిఖిషణం, ఇంచిఖిషిత్వా, ప్రేంచిఖిష్య, ఇంచిఖిషమించిఖిషం-ఇంచిఖిషిత్వేంచిఖిషిత్వా ॥

ఇగి, గతౌ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ఇఙ్గతి ॥ ౨ ఇంగాంచకార, ఇంగితేత్యాదిసర్వమిఙ్ఖతివత్ సని, అభ్యాసస్యజకారోవిశేషః

ఇట గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

ఏటతి, ఇయేట-ఏటితేత్యాదిసర్వమిఖధాతువత్ ॥

ఇది పరమైశ్వర్యే—అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఇన్దతి- ఇందాంచకార, ఇందితేత్యాదిసర్వమింఖతివత్॥

అయం నతిజ్విషయఇతి కాశ్యపః, అన్యేతు తిజమపీచ్ఛంతి ॥

ఇవి-వ్యాప్తౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఇన్వతి ॥ ౨ ఇన్వాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఇన్వితా ॥ ౪ ఇన్విష్యతి ॥ ౫ ఇన్వతు ॥ ౬ ఐన్వత్ ॥ ౭ ఇన్వేత్ ॥ ౮ ఇన్వ్యాత్-ఇన్వ్యాస్తాం ॥ ౯ ఐన్వీత్-ఐన్విష్టాం ॥ ౧౦ ఐన్విష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిన్వతే ॥ ౨ వ్యతిన్వాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ వ్యతిన్వితా(సే-హే) ౪ వ్యతీన్విష్యతే ॥ ౫ వ్యతీన్వతాం ॥ ౬ వ్యత్యైన్వత ॥ ౭ వ్యతిన్వేత ॥ ౮ వ్యతీన్విషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యైన్విష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యైన్విష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఇన్వ్యతే ॥ ౨ ఇన్వాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ ఇన్వితా(సే-హే) ౪ ఇన్విష్యతే ॥ ౫ ఇన్వ్యతాం ॥ ౬ ఐన్వ్యత ॥ ౭ ఇన్వ్యేత ॥ ౮ ఇన్విషీష్ట ॥ ౯ ఐన్వి-ఐన్విషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐన్విష్యత

ణ్యంతాత్—౧ ఇన్వయతి-తే ॥ ౨ ఇన్వయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ ఇన్వయితా(సే-సే-హే) ౪ ఇన్వయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఇన్వయతు-తాం ॥ ౬ ఐన్వయత్-త ॥ ౭ ఇన్వయేత్-త ॥ ౮ ఇన్వ్యాత్-ఇన్వయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐన్వివత్-ఐన్వివతాం॥ఐన్వివత ॥ ఐన్వివేతాం ॥ ౧౦ ఐన్వయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఇన్వ్యతే ॥ ౨ ఇన్వయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ ఇన్వయితా(సే-హే)-ఇన్వితా(సే-హే) ౪ ఇన్వయిష్యతే-ఇన్విష్యతే ॥ ౫ ఇన్వ్యతాం ॥ ౬ ఐన్వ్యత ॥ ౭ ఇన్వ్యేత ॥ ౮ ఇన్వయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)-ఇన్విషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐన్వి-ఐన్విషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ఐన్వయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐన్వయిష్యత-ఐన్విష్యత ॥

సని—౧ ఇన్వివిషతి ॥ ౨ ఇన్వివిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఇన్వివిషితా ॥ ౪ ఇన్వివిషిష్యతి ॥ ౫ ఇన్వివిషతు ॥ ౬ ఐన్వివిషత్ ॥ ౭ ఇన్వివిషేత్ ॥ ౮ ఇన్వివిష్యాత్ ॥ ౯ ఐన్వివిషీత్ ॥ ౧౦ ఐన్వివిషిష్యత్

౧—ఇన్వితవ్యః । ఇన్వనీయః । ఇన్వ్యః। ఇన్వితః। ఇన్వితవాన్!

ఇన్వన్ । ఇన్వంతి । వ్యతిన్వమానః । ఇన్విష్యన్-ఇన్విష్యతీ-ఇన్విష్య
న్తీ । ఇన్వితుం । ఇన్వితం । ఇన్వనం । ఇన్విత్వా । ప్రేన్వ్య । తు
ష్ణాదిత్వాన్నణత్వం । ఇన్వమిన్వం । ఇన్విత్వేన్విత్వా ॥

౨—ఇన్వయితవ్యః । ఇన్వనీయః । ఇన్వ్యః । ఇన్వితః । ఇన్విత
వాన్ । ఇన్వయన్-ఇన్వయంతీ । ఇన్వయమానః । ఇన్వయిష్యన్-ఇ
న్వయిష్యతీ-ఇన్వయిష్యంతీ । ఇన్వయిష్యమాణః । ఇన్వయితుం । ఇ
న్వితం । ఇన్వనం । ఇన్వయిత్వా । ప్రేన్వ్య । ఇన్వమిన్వం । ఇన్వయి
త్వేన్వయిత్వా ॥

౩—ఇన్విన్విషితవ్యః । ఇన్విన్విషణీయం । ఇన్విన్విష్యం । ఇన్విన్విషి
తః । ఇన్విన్విషితవాన్ । ఇన్విన్విషన్-ఇన్విన్విషంతీ । ఇన్విన్విషిష్యన్-
ఇన్విన్విషిష్యతీ-ఇన్విన్విషిష్యంతీ । ఇన్విన్విషితుం । ఇన్విన్విషితం । ఇ
న్విన్విషణం । ఇన్విన్విషిత్వా । ప్రేన్విన్విష్య । ఇన్విన్విషమిన్విన్విషం ।ఇ
న్విన్విషిత్వేన్విన్విషిత్వా ॥

ఈఖి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ఈఖ్ఖతి-ఈఖ్ఖాంచకార-ఈఖ్ఖితేత్యాదిసర్వమిఙ్ఖతివత్ ॥ .

ఈష-ఉఞ్ఛే-ఉఞ్ఛః కణశఆదానం కణిశాద్యార్జనంసిలమితియాదవః
సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఈషతి-ఈషాంచకార-ఈషితేత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణాషతివ
త్ ॥ చఙి సనిచ షిశబ్దస్య ద్విత్వం విశేషః ॥

ఈష్యన్-ఈర్ష్యార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఈష్యతి ॥ ౨ ఈర్ష్యాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ఈర్ష్యి
తా ॥ ౪ ఈర్ష్యిష్యతి ॥ ౫ ఈర్ష్యతు ॥ ౬ ఐర్ష్యత్ ॥ ౭ ఈ

ష్యేత్ ॥ ౮ ఈర్ష్యాత్-ఈర్ష్యాస్తాం ॥ ౯ ఐర్ష్యీత్-ఐర్ష్యిష్టాం-ఐర్ష్యిషుః ॥ ౧౦ ఐర్ష్యిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతీర్ష్యతే ॥ ౨ వ్యతీర్ష్యాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ వ్యతీర్ష్యితా-(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతీర్ష్యిష్యతే ॥ ౫ వ్యతీర్ష్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యైర్ష్యత ॥ ౭ వ్యతీర్ష్యేత ॥ ౮ వ్యతీర్ష్యిషీష్ట-(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యైర్ష్యిష్ట-వ్యత్యైర్ష్యిషాతాం-వ్యత్యైర్ష్యిషత(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యైర్ష్యిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈర్ష్యతే ॥ ౨ ఈర్ష్యాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ ఈర్ష్యితా(సే,హే) ౪ ఈర్ష్యిష్యతే ॥ ౫ ఈర్ష్యతాం ॥ ౬ ఐర్ష్యత ॥ ౭ ఈర్ష్యేత ॥ ౮ ఈర్ష్యిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐర్ష్యి(ఢ్వం,ధ్వం)॥౧౦ ఐర్ష్యిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ ఈర్ష్యయతి-తే ॥ ౨ ఈర్ష్యయాఞ్చకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ ఈర్ష్యయితా(సి,సే,హే) ॥ ౪ ఈర్ష్యయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఈర్ష్యయతు-తాం ॥ ౬ ఐర్ష్యయత్-త ॥ ౭ ఈర్ష్యయేత్-త ॥ ౮ ఈర్ష్యాత్- ఈర్ష్యయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐర్ష్యియత్-త ॥ ఐర్షిష్యత్-త ॥

ఈర్ష్యతేస్తృతీయస్యేతి వక్తవ్యమితి వార్త్తికే తృతీయవ్యంజనస్యేత్యర్థాంగీకారే యిశబ్దస్యద్విత్వం, తృతీయైకాచ ఇత్యర్థాంగీకారే తు చఙిపరే తృతీయైకాచోఽభావాత్ప్రకృతవార్త్తికాప్రవృత్తేరజాదే ర్ద్వితీయస్యేత్యస్యైవప్రవృత్త్యా ష్యశబ్దస్య ద్విత్వేహలాదిశేషేణయకారస్యలోపే షకారఏవాభ్యాసేశ్రూయతే, తదా ప్రకృతవార్త్తికస్య సన్నంతఏవప్రవృత్తిః ॥ ౧౦ ఐర్ష్యయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఈర్ష్యతే ॥ ౨ ఈర్ష్యయాఞ్చక్రే(బభూవే, ఆసే) ౩ ఈర్ష్యితా(సే,హే) ॥ ఈర్ష్యయితా(సే,హే) ॥ ౪ ఈర్ష్యిష్యతే-ఈర్ష్యయిష్యతే ॥ ౫ ఈర్ష్యతాం ॥ ౬ ఐర్ష్యత ॥ ౭ ఈర్ష్యేత ॥

౮ ఈర్క్ష్యిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ఈర్క్ష్యయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ ఐర్క్ష్యి-ఐర్క్ష్యిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ఐర్క్ష్యయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ॥౧౦ ఐర్క్ష్యిషష్యత-ఐర్క్ష్యయిషష్యత ॥

సని—ఈర్క్ష్యతెస్తృతీయస్యేతియిసనో ద్విత్వం ॥ ౧ ఈర్క్ష్యియిషతి । ఈర్క్ష్యిషిషతి ॥ ౨ ఈర్క్ష్యియిషాంచకార-ఈర్క్ష్యిషిషాంచకార (బభూవ,ఆస) ౩ ఈర్క్ష్యియిషితా-ఈర్క్ష్యిషిషితా॥ ౪ ఈర్క్ష్యియిషిష్యతి-ఈర్క్ష్యిషిషిష్యతి ॥ ౫ ఈర్క్ష్యియిషతు-ఈర్క్ష్యిషిషతు ॥ ౬ ఐర్క్ష్యియిషత్-ఐర్క్ష్యిషిషత్ ॥ ౭ ఈర్క్ష్యియిషేత్-ఈర్క్ష్యిషిషేత్ ॥ ౮ ఈర్క్ష్యియిష్యాత్-ఈర్క్ష్యిషిష్యాత్ ॥ ౯ ఐర్క్ష్యియిషీత్-ఐర్క్ష్యిషిషీత్॥ ౧౦ ఐర్క్ష్యియిషిష్యత్-ఐర్క్ష్యిషిషిష్యత్ ॥

౧—ఈర్క్ష్యితవ్యం । ఈర్క్ష్యణీయం । ఈర్క్ష్యం । ఈర్క్ష్యితః। ఈర్క్ష్యితవాన్ । ఈర్క్ష్యన్ । ఈర్క్ష్యంతీ । వ్యతీర్క్ష్యమాణః । ఈర్క్ష్యిష్యన్ । ఈర్క్ష్యిష్యతీ-ఈర్క్ష్యిష్యంతీ । ఈర్క్ష్యితుం । ఈర్క్ష్యితం । ఈర్క్ష్యణా । ఈర్క్ష్యిత్వా । సమీర్క్ష్య । ఈర్క్ష్యమీర్క్ష్యం । ఈర్క్ష్యిత్వేర్క్ష్యిత్వా ॥

౨—ఈర్క్ష్యయితవ్యః । ఈర్క్ష్యణీయః । ఈర్క్ష్యః । ఈర్క్ష్యితః। ఈర్క్ష్యితవాన్ । ఈర్క్ష్యయన్ । ఈర్క్ష్యయంతీ । ఈర్క్ష్యయమాణః । ఈర్క్ష్యయిష్యన్-ఈర్క్ష్యయిష్యతీ-ఈర్క్ష్యయిష్యంతీ ।-ఈర్క్ష్యయితుం । ఈర్క్ష్యితం । ఈర్క్ష్యణా । ఈర్క్ష్యయిత్వా । సమీర్క్ష్య । ఈర్క్ష్యమీర్క్ష్యం ఈర్క్ష్యయిత్వేర్క్ష్యయిత్వా ॥

౩—ఈర్క్ష్యియిషితవ్యః-ఈర్క్ష్యిషిషితవ్యః ।ఈర్క్ష్యియిషణీయః।ఈర్క్ష్యిషిషణీయః । ఈర్క్ష్యియిష్యః । ఈర్క్ష్యిషిష్యః । ఈర్క్ష్యియిషితః । ఈర్క్ష్యిషిషితః । ఈర్క్ష్యియిషితవాన్ ।ఈర్క్ష్యిషిషితవాన్। ఈర్క్ష్యియిషన్ । ఈర్క్ష్యిషిషన్ । ఈర్క్ష్యియిషంతీ ।ఈర్క్ష్యిషిషంతీ।ఈర్క్ష్యియిషిష్యన్ । ఈర్క్ష్యిషిషిష్యన్।ఈర్క్ష్యియిషిష్యతీ-ఈర్క్ష్యియిషిష్యంతీ।ఈర్క్ష్యిషిషిష్యతీ । ఈర్క్ష్యిషిషిష్యంతీ।ఈర్క్ష్యియిషితుం। ఈర్క్ష్యిషిషితుం।

ఈర్క్షియిషితం । ఈర్క్షిష్యిషితం । ఈర్క్షియిషణం । ఈర్క్షిష్యిషణం । ఈర్క్షియిషిత్వా । ఈర్క్షిష్యిషిత్వా । సమీర్క్షియిష్య । సమీర్క్షిష్యిష్య । ఈర్క్షియిషమీర్క్షియిషం । ఈర్క్షియిషిత్వేర్క్షియిషిత్వా । ఈర్క్షిష్యిషమీర్క్షిష్యిషం । ఈర్క్షిష్యిషిత్వేర్క్షిష్యిషిత్వా ॥

ఈర్క్ష్య-ఈర్ష్యార్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

ఈర్క్ష్యతి-ఈర్క్ష్యాఞ్చకార-ఈర్క్ష్యితేత్యాదిసర్వమీర్ష్యతివత్ ॥ చఙినవిచద్విత్వే హలాదిశేషేణాభ్యాసే కకారస్యావశేషే కుహోశ్చురితిచుత్వే ఐచిక్ష్యత్-త ॥ ఈర్చిక్ష్యిషతీతిరూపేవిశేషః ॥

ఉఖ-గత్యర్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

ఓఖతి ॥ ఉవోఖ-ఊఖతుః-ఊఖుః ॥ ఉవోఖిథ-ఊఖథుః-ఊఖ ॥ ఉవోఖ-ఊఖివ-ఊఖిమ ॥ ఓఖితేత్యాదిసర్వమిఖధాతువత్ ॥

ఉఙ్ఖ-గత్యర్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్-పరస్మైపదీ.

ఉఙ్ఖతి-ఉంఖాఞ్చకార-ఉంఖితేత్యాది ఇఙ్ఖతివత్ ॥

ఉఛి-ఉఞ్ఛే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

ఉఞ్ఛతి-ఉఞ్ఛాఞ్చకార-ఉఞ్ఛితేత్యాదిఇఙ్ఖతివత్ ॥

ఉఛీ-వివాసే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ వివాసస్సమాప్తిః ప్రాయేణాయంవిపూర్వః, ఛేచేతితుగాగమః ॥ వ్యుచ్ఛతి-వ్యుచ్ఛాఞ్చకార-వ్యుచ్ఛితేత్యాద్యుఞ్ఛతివత్ ॥ ఈదిత్వాచ్ఛ్వదితోనిష్ఠాయామితీట్ప్రతిషేధేచ్ఛ్వోరితిఛస్యశః ॥ వ్యుష్టం-వ్యుష్టవానితివిశేషః ॥

ఉత-ఉపఘాతె॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ఓతతి ॥ ఉవోత-ఊతతుః-ఊతుః ॥ ఉవోతిథ-ఉవోత- ఓతి త్యాఖ్యాతివత్ ॥

ఉర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఉపధాయాశ్చేతిదీర్ఘః ॥ ఊర్వతి-ఊర్వాఞ్చకార-ఊర్వితా-ఊర్విష్యతీత్యాద్యూహనీయమ్ ॥ హింసార్థత్వాస్న కర్మవ్యతిహారేతఙ్ ఈదిత్వాచ్ఛ్వీదితోనిష్ఠాయామితి నేట్ ॥ రాల్లోపఇతివకారలోపః, రదాభ్యామితినిష్ఠానత్వమ్ । ణత్వం, ఊర్ణః ఊర్ణవానితివిశేషః ॥

ఉష-దాహే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఓషతి ॥ లిటి, ఉష విదజాగృభ్యోన్యతరస్యామిత్యామ్వా ॥ ఓషాఞ్చకార(బభూవ,ఆస) పక్షే ॥ ఉవోష-ఊషతుః-ఊషుః॥ ఉవోషిథ-ఊషథుః-ఊష॥ఉవోష-ఊషివ-ఊషిమ॥ఓషితేత్యాద్యాఖ్యాతివత్.

ఉక్ష-సేచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉక్షతి ॥ ౨ ఉక్షాఞ్చకార (బభూవ,ఆస) 3 ఉక్షితా ॥ ౪ఉక్షిష్యతి ॥ ౫ ఉక్షతు ॥ ౬ ఔక్షత్ ॥ ౭ ఉక్షేత్ ॥ ౮ ఉక్ష్యాత్ ॥ ౯ ఔక్షీత్ ॥ ౧౦ ఔక్షిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యుక్షతె ॥ ౨ వ్యత్యుక్షాఞ్చక్రే(బభూవ,ఆస) 3 వ్యత్యుక్షితా(సే,హే) ౪ వ్యత్యుక్షిష్యతె॥ ౫వ్యత్యుక్షతాం॥ ౬ వ్యత్యౌక్షత ॥ ౭ వ్యత్యుక్షేత ॥ ౮ వ్యత్యుక్షిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యౌక్షిష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యౌక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఉక్ష్యతె ॥ ౨ ఉక్షాఞ్చక్రే(బభూవ,ఆసే) 3 ఉక్షితా(సే-హే) ౪ ఉక్షిష్యతే ॥ ౫ ఉక్ష్యతాం ॥ ౬ ఔక్ష్యత ॥ ౭ ఉక్ష్యే

త ॥౮ ఉక్షిషీష్ట-ధ్వం॥౯ ఔక్షి-ఔక్షిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ ఔక్షిష్యత॥

ణ్యంతాత్——౧ ఉక్షయతి-తే ॥ ౨ ఉక్షయాఞ్చకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ ఉక్షయితా-సి సే-హే ॥ ౪ ఉక్షయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఉక్షయతు-తాం ॥ ౬ ఔక్షయత్-త ॥ ౭ ఉక్షయేత్-త ॥ ౮ ఉక్ష్యాత్-ఉక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఔచిక్షత్-త ॥ ౧౦ ఔక్షయిష్యత్-త ॥

కర్మణి——౧ లట్-లోట్-లఙ్-లిఙ్క్షు ప్రాగ్వత్ ॥ ౨ ఉక్షయాఞ్చక్రే (బభూవ-ఆసే) ౩ ఉక్షయితా-సే-హే ॥ ఉక్షితా-సే-హే ౪ ఉక్షయిష్యతే-ఉక్షిష్యతే ॥ ౮ ఉక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఉక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఔక్షి-ఔక్షిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ఔక్షయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ ఔక్షయిష్యత-ఔక్షిష్యత ॥

సని——౧ ఉచిక్షిషతి ॥ ౨ ఉచిక్షిషాఞ్చకార (బభూవ-ఆస) ॥ ౩ ఉచిక్షిషితా-సి ॥ ౪ ఉచిక్షిషిష్యతి ॥ ౫ ఉచిక్షిషతు ॥ ౬ ఔచిక్షిషత్॥ ౭ ఉచిక్షిషేత్ ॥ ౮ ఉచిక్షిష్యాత్ ॥౯ ఔచిక్షిషీత్॥౧౦ ఔచిక్షిషిష్యత్

౧ ఉక్షితవ్యం । ఉక్షణీయం । ఉక్ష్యం । ఉక్షితః । ఉక్షితవాన్ । ఉక్షన్ । ఉక్షంతీ । వ్యత్యుక్షమాణః । ఉక్షిష్యన్ । ఉక్షిష్యతీ । ఉక్షిష్యంతీ । ఉక్షితుం । ఉక్షితం । ఉక్షణం । ఉక్షిత్వా । ప్రోక్ష్య । ఉక్షముక్షం । ఉక్షిత్వోక్షిత్వా.॥

౨——ఉక్షయితవ్యః । ఉక్షణీయః । ఉక్ష్యః ।ఉక్షితః । ఉక్షితవాన్ ఉక్షయన్ । ఉక్షయంతీ । ఉక్షయమాణః । ఉక్షయిష్యన్-ఉక్షయిష్యతీ-ఉక్షయిష్యంతీ । ఉక్షయితుం । ఉక్షితం । ఉక్షణం । ఉక్షయిత్వా । సంప్రోక్ష్య । ఉక్షముక్షం । ఉక్షయిత్వోక్షయిత్వా ॥

౩——ఉచిక్షిషితవ్యం । ఉచిక్షిషణీయం । ఉచిక్షిష్యం । ఉచిక్షిషితః । ఉచిక్షిషితవాన్ । ఉచిక్షిషన్ । ఉచిక్షిషంతీ। ఉచిక్షిషిష్యన్ ।ఉచిక్షిషిష్యతీ । ఉచిక్షిషిష్యంతీ । ఉచిక్షిషితుం । ఉచిక్షిషితం । ఉచిక్షిషణం । ఉచిక్షిషిత్వా । ప్రోచిక్షిష్య । ఉచిక్షిషముచిక్షిషం । ఉచిక్షి

షిత్వా విక్షిషిత్వా ॥

ఉహిర్-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఓహతి ॥ ఉవోహ-ఓహితేత్యాది లుఙి ఇరితోవేతిచ్లేరఙ్వా, మా భవానుహత్- మాభవానోహీత్ అన్యత్సర్వముఖధాతువత్ ॥

ఊఠ-ఉపఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఊఠతి-ఊఠాఞ్చకార-ఊఠితేత్యాదిసర్వమీషధాతువత్, చఙి నిచ ఔటిఠత్-త ఊటిఠిషతీతివిశేషః ॥

ఊష-రుజాయాం॥సంఘాతేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఊషతి-ఊషాఞ్చకార-ఊషితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

ఏజృ-కంపనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఏజతి ॥ ౨ ఏజాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఏజితా-సి ॥ ౪ ఏజిష్యతి ॥ ౫ ఏజతు ॥ ౬ ఐజత్ ॥ ౭ ఏజేత్ ॥ ౮ ఏజ్యాత్ ॥ ౯ ఐజీత్ ॥ ౧౦ ఐజిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యేజతే ॥ ౨ వ్యత్యేజాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ వ్యత్యేజితా(సే-హే) ౪ వ్యత్యేజిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యేజతాం॥ ౬ వ్యత్యైజత ॥ ౭ వ్యత్యేజేత ॥ ౮ వ్యత్యేజిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యైజిష్ట ౧౦ వ్యత్యైజిష్యత ॥

భావే—౧ ఏజ్యతే ॥ ౨ ఏజాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ ఏజితా ॥ ౪ ఏజిష్యతే ॥ ౫ ఏజ్యతాం ॥ ౬ ఐజ్యత ॥ ౭ ఏజ్యేత ॥ ౮ ఏజిషీష్ట ౯ ఏజి ॥ ౧౦ ఐజిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతిపరస్మైపదమ్ ॥ ౧ ఏజ

యతి ॥ ౨ ఏజయాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఏజయితా-సి ॥ ౪ ఏజయిష్యతి ॥ ౫ ఏజయతు ॥ ౬ ఐజయత్ ॥ ౭ ఏజయేత్ ॥ ౮ ఏజ్యాత్ ॥ నాగ్లోపిశాస్వృదితామితి హ్రస్వనిషేధః ॥ ౯ మాభవానేజిజత్ ॥ ౧౦ ఐజయిష్యత్

కర్మణి—౧ ఏజ్యతే ॥ ౨ ఏజయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ ఏజయితా(సే-హే) ఏజితా(సే-హే) ॥ ౪ ఏజయిష్యతే-ఏజిష్యతే ॥ ౫ ఏజ్యతాం ॥ ౬ ఐజ్యత ॥ ౭ ఏజ్యేత ॥ ౮ ఏజయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ఏజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఏజి-ఐజిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ఐజయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐజయిష్యత-ఐజిష్యత ॥

సని—౧ ఏజిజిషతి ॥ ౨ ఏజిజిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఏజిజిషితా ॥ ౪ ఏజిజిషిష్యతి ॥ ౫ ఏజిజిషతు ॥ ౬ ఐజిజిషత్ ॥ ౭ ఏజిజిషేత్ ॥ ౮ ఏజిజిష్యాత్ ॥ ౯ ఐజిజిషీత్ ॥ ౧౦ ఐజిజిషిష్యత్ ॥

౧—ఏజితవ్యం ॥ ఏజనీయం । ఏజ్యం । ఏజితః । ఏజితవాన్ । ఏజన్-ఏజన్తీ । వ్యత్యేజమానః । ఏజిష్యన్-ఏజిష్యతీ-ఏజిష్యన్తీ । ఏజితుం। ఏజితం । ఏజనం। ఏజిత్వా। ఉదేజ్య । ఏజమేజం।ఏజిత్వైజిత్వా

౨—ఏజయితవ్యః । ఏజనీయః । ఏజ్యః । ఏజితః । ఏజితవాన్ । ఏజయన్-ఏజయన్తీ । ఏజయమానః । ఏజయిష్యన్-ఏజయిష్యతీ- ఏజయిష్యన్తీ । ఏజయిష్యమాణః । ఏజయితుం । ఏజితం । ఏజనం । ఏజయిత్వా । ఉదేజ్య । ఏజమేజం । ఏజయిత్వైజయిత్వా ॥

౩—ఏజిజిషితవ్యం । ఏజిజిషణీయం । ఏజిజిష్యం । ఏజిజిషితః । ఏజిజిషితవాన్ । ఏజిజిషన్-ఏజిజిషన్తీ । ఏజిజిషిష్యన్-ఏజిజిషిష్యతీ-ఏజిజిషిష్యన్తీ । ఏజిజిషితుం । ఏజిజిషితం । ఏజిజిషణం । ఏజిజిషిత్వా । ప్రేజిజిష్య । ఏజిజిషమేజిజిషం । ఏజిజిషిత్వైజిజిషిత్వా ॥

ఓఖృ-శోషణాలమర్థయోః॥అకర్మకః॥సేట్ పరస్మైపదీ

ఓఖతి-ఓఖాఞ్చకార-ఓఖితేత్యాదిసర్వమేజతివత్ । ణ్యన్తాల్లుఙి

ఓణృ-అపనయనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
ఓణతి-ఓణాఞ్చకార-ఓణితేత్యాది ణ్యంతోల్లుఙి మాధవానుదిణత్

కఖే-హసనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కఖతి ॥ ౨ చకాఖ-చకఖతుః ॥ ౩ కఖితా ॥ ౪ కఖిష్యతి ॥౫ కఖతు ॥ ౬ అకఖత్ ॥ ౭ కఖేత్ ॥ ౮ కఖ్యాత్-కఖ్యాస్తాం ॥ ౯ అకఖీత్,అకఖిష్టాం ఏదిత్వాన్నవృద్ధిః ॥ ౧౦ అకఖిష్యత్, ప్రతిషేధేహసాదీనాముపసంఖ్యానమితినిషేధాన్నాస్మాత్కర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

కర్మణి—౧ కఖ్యతే ॥ ౨ చకఖె-చకఖాతే-చకఖిరే ॥ ౩ కఖితా (సే-హే) ౪ కఖిష్యతే ॥ ౫ కఖ్యతాం ॥ ౬ అకఖ్యత ॥ ౭ కఖ్యేత ॥ ౮ కఖిషీష్ట(ధ్వం) ॥ ౯ అకాఖి-అకఖిషాతాం ॥ ౧౦ అకఖిష్యత ॥

ణౌ-ఘటాదిత్వాన్మిత్త్వేహ్రస్వః ॥ ౧ కఖయతి-తే ॥ ౨ కఖయాఞ్చకార(చకే-బభూవ-ఆస) ౩ కఖయితా-(సి-సే-హే) ౪ కఖయిష్యతి,తె ॥ ౫ కఖయతు-తాం ॥ ౬ అకఖయత్-త ॥ ౭ కఖయేత్-త ॥౮ కఖ్యాత్-కఖయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౯ అచీకఖత్-త॥౧౦అకఖయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ కఖ్యతే ॥ ౨ కఖయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః ॥ ౩ కాఖితా(సే-హే)కఖితా(సే-హే)కఖయితా(సే-హే) ౪ కాఖిష్యతె-కఖిష్యతె-కఖయిష్యతె ॥ ౫ కఖ్యతాం ॥౬ అకఖ్యత ॥ ౭ కఖ్యేత ॥ ౮ కాఖిషీష్ట-ధ్వం॥కఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ కఖయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అకఖి-అకాఖి-అకాఖిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అకఖిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అకఖయిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకాఖిష్యత-అకఖిష్యత-అకఖయిష్యత ॥

సని—౧ చికఖిషతి ॥ ౨ చికఖిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ చిక

ఖషితా ॥ ౪ చికఖిషిష్యతి ॥ ౫ చికఖిషతు ॥ ౬ అచికఖిషత్ ॥౭చిక
,షేత్ ॥ ౮ చికఖిష్యాత్ ॥ ౯ అచికఖిషీత్ ॥ ౧౦ అచికఖిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాకఖ్యతే ॥ ౨ చాకఖాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చా
కఖితా ॥ ౪ చాకఖిష్యతే ॥ ౫ చాకఖ్యతాం ॥౬అచాకఖ్యత॥౭చాక
ఖ్యేత॥౮చాకఖిషీష్ట-ధ్వం॥౯అచాకఖిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అచాకఖిష్యత

యఙ్లుకి—౧ చాకఖీతి-చాకక్తి-చాకక్తః-చాకఖతీత్యాది ॥

౧—కఖితవ్యం । కఖనీయం । కాఖ్యం । కఖితః । కఖితవాన్ ।క
ఖన్-కఖంతి । కఖిష్యన్,కఖిష్యతీ-కఖిష్యంతీ । కఖితుం । కఖితం ।క
ఖనం । కఖిత్వా । ప్రకఖ్య । కాఖంకాఖం । కఖిత్వాకఖిత్వా ॥

౨—కఖయితవ్యం । కఖనీయం । కఖ్యం । కఖితః । కఖితవాన్।
కఖయన్-కఖయంతీ । కఖయమానః । కఖయిష్యన్-కఖయిష్యతీ-క
ఖయిష్యంతీ । కఖయితుం । కఖితం । కఖనం । కఖయిత్వా । ప్రకఖ్య
కఖంకఖం । కాఖంకాఖం । కఖయిత్వాకఖయిత్వా ॥

౩—చికఖిషితవ్యం । చికఖిషణీయం । చికఖిష్యం । చికఖిషితః ।
చికఖిషితవాన్ । చికఖిషన్-చికఖిషంతీ । చికఖిషిష్యన్-చికఖిషిష్య
తీ-చికఖిషిష్యంతీ । చికఖిషితుం । చికఖిషితం । చికఖిషణం । చికఖి
షిత్వా । ప్రచికఖిష్య । చికఖిషంచికఖిషం। చికఖిషిత్వాచికఖిషిత్వా

౪—చాకఖితవ్యం । చాకఖనీయం । చాకఖ్యం । చాకఖితః । చా
కఖితవాన్ । చాకఖ్యమానః । చాకఖిష్యమాణః । చాకఖితుం ।చా
కఖితం । చాకఖనం । చాకఖిత్వా । ప్రచాకఖ్య । చాకఖంచాకఖం ।
చాకఖిత్వాచాకఖిత్వా ॥

౫— చాకఖితవ్యం । చాకఖనీయం । చాకాఖ్యం । చాకఖితః ।
చాకఖితవాన్ । చాకఖత్-చాకఖతౌ-చాకఖతః । చాకఖతీ । చాకఖి
ష్యన్-చాకఖిష్యతీ-చాకఖిష్యంతీ। చాకఖితుం।చాకఖితం। చాకఖనం।
చాకఖిత్వా।ప్రచాకఖ్య।చాకాఖంచాకాఖం। చాకఖిత్వాచాకఖిత్వా ॥

కక్ష-హసనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కక్షతీత్యాదిపూర్వవత్ లుఙి-అకక్షీత్ - అయంసమిత్

కగే నోచ్యతే। అస్యాయమర్థ ఇతి విశిష్య నోచ్యతే, క్రియాసామాన్యార్థత్వాత్, అనేకార్థత్వాదిత్యన్యే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కగతి-చకాగ-కగితేత్యాది, లుఙి- అకగీత్ ఏదిత్వాన్న వృద్ధిః, అస్యాపి ఘటాదిత్వేన మిత్త్వాత్సర్వం కథధాతువత్ ॥

కర్జ-వ్యథనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కర్జతి ॥ ౨ చకర్జ ॥ ౩ కర్జితా ॥ ౪ కర్జిష్యతి ॥ ౫ కర్జతు ॥ ౬ అకర్జత్ ॥ ౭ కర్జేత్ ॥ ౮ కర్జ్యాత్ ॥ ౯ అకర్జీత్ ॥ ౧౦ అకర్జిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికర్జతే ॥ ౨ వ్యతిచకర్జే ॥ ౩ వ్యతికర్జితా-సే-హే ౪ వ్యతికర్జిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికర్జతాం ॥ ౬ వ్యత్యకర్జత ॥ ౭ వ్యతికర్జేత ॥ ౮ వ్యతికర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకర్జిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యకర్జిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కర్జ్యతే ॥ ౨ చకర్జే ॥ ౩ కర్జితా (సే-హే) ౪ కర్జిష్యతే ॥ ౫ కర్జ్యతాం ॥ ౬ అకర్జ్యత ॥ ౭ కర్జ్యేత ॥ ౮ కర్జిషీష్ట-ధ్వం ౯ అకర్జి(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకర్జిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ కర్జయతి-తే ॥ ౨ కర్జయాఞ్చకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ కర్జయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ కర్జయిష్యతి-తే ॥ ౫ కర్జయతు-తాం ॥ ౬ అకర్జయత్-త ॥ ౭ కర్జయేత్-త ॥ ౮ కర్జ్యాత్-కర్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచకర్జత్-త ॥ ౧౦ అకర్జయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కర్జ్యతే ॥ ౨ కర్జయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ కర్జయితా(సే-హే) కర్జితా(సే-హే) ౪ కర్జయిష్యతే-కర్జిష్యతే ॥ ౫ కర్జ్యతాం ॥ ౬ అకర్జ్యత ॥ ౭ కర్జ్యేత ॥ ౮ కర్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥

కర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకర్జి-అకర్జిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకర్జయిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అకర్జిష్యత-అకర్జయిష్యత ॥

సని—౧ చికర్జిషతి ॥ ౨ చికర్జిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ చికర్జిషితా ॥ ౪ చికర్జిషిష్యతి ॥ ౫ చికర్జిషతు ॥ ౬ అచికర్జిషత్ ॥ ౭ చికర్జిషేత్ ॥ ౮ చికర్జిష్యాత్ ॥ ౯ అచికర్జిషీత్ ॥ ౧౦ అచికర్జిషిష్యత్

యజి—౧ చాకర్జ్యతే ॥ ౨ చాకర్జాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ చాకర్జితా ॥ ౪ చాకర్జిష్యతే ॥ ౫ చాకర్జ్యతాం ॥ ౬ అచాకర్జ్యత ॥ ౭ చాకర్జ్యేత ॥ ౮ చాకర్జిషీష్ట ॥ ౯ అచాకర్జిష్ట॥ ౧౦అచాకర్జిష్యత॥

యఙ్లుకి—౧ చాకర్జీతి।చాకర్క్తి-చాకర్క్తిః-చాకర్జతీత్యాది ॥

౧—కర్జితవ్యం । కర్జనీయం । కర్జ్యం । కర్జితః । కర్జితవాన్ । కర్జన్-కర్జంతీ । వ్యతికర్జమానః । కర్జిష్యన్-కర్జిష్యతీ-కర్జిష్యంతీ । కర్జితుం । కర్జితం।కర్జనం । కర్జిత్వా।ప్రకర్జ్య।కర్జం-కర్జం।కర్జిత్వాకర్జిత్వా

౨—కర్జయితవ్యః । కర్జనీయః । కర్జ్యః । కర్జితః । కర్జితవాన్ । కర్జయన్-కర్జయంతీ । కర్జయమానః । కర్జయిష్యన్-కర్జయిష్యతీకర్జయిష్యంతీ । కర్జయితుం । కర్జితం । కర్జనం । కర్జయిత్వా । ప్రకర్జ్య। కర్జంకర్జం । కర్జయిత్వాకర్జయిత్వా ॥

౩—చికర్జిషితవ్యం। చికర్జిషణీయం । చికర్జిష్యం । చికర్జిషితః। చికర్జిషితవాన్ । చికర్జిషన్-చికర్జిషంతీ । చికర్జిషిష్యన్-చికర్జిషిష్యతీ-చికర్జిషిష్యంతీ । చికర్జిషితుం। చికర్జిషితం । చికర్జిషణం । చికర్జిషిత్వా । ప్రచికర్జిష్య । చికర్జిషంచికర్జిషం । చికర్జిషిత్వాచికర్జిషిత్వా

౪—చాకర్జితవ్యం । చాకర్జనీయం । చాకర్జ్యం । చాకర్జితః। చాకర్జితవాన్ । చాకర్జ్యమానః । చాకర్జిష్యమాణః । చాకర్జితుం । చాకర్జితం । చాకర్జనం । చాకర్జిత్వా । ప్రచాకర్జ్య । చాకర్జంచాకర్జం । చాకర్జిత్వాచాకర్జిత్వా ॥

౫—యఙ్లుగంతాదప్యేవమేవరూపం, శతరి-చాకర్జత్-చాకర్జతా

చాకర్ష్టతః। చాకర్ష్టతి। చాకర్షిష్యతే-చాకర్షిష్యతి-చాకర్షిష్యన్తి ఇతి విశేషః,

కటే-వర్షావరణయోః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

కటతి-చకాట ఇత్యాది కఖతివత్ ॥ అస్య ణౌ మిత్త్వాభావో విశేషః ॥

కటీ-గతౌ॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

కటతి-చకాట ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ లుఙి-అకాటీత్ - అకటీదితి ఈదిత్త్వాన్నిష్ఠాయాం శ్వీదిత ఇతి ఇణ్నిషేధే । కట్టః । కట్టవానితి చ విశేషః। అన్యేతు అత్ర ఇ-ఈ, ఇతి ధాతుద్వయం ప్రశ్లిష్య, అయతి, ఇయాయ-ఏతా-ఏష్యతి-అయతు-ఆయత్-అయేత్ -ఈయాత్-ఐషీత్-ఐష్యత్-దీర్ఘపక్షేతు, అయతి-అయాంచకార-ఏతేత్యాదిరూపాణ్యాహుః ॥

కఠ-కృచ్ఛ్రజీవనే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

కఠతి-చకాఠేత్యాది సర్వం కఖధాతువత్, అనేదిత్త్వాల్లుఙి నవృద్ధి వికల్పనిషేధః, అమిత్త్వాన్నతత్కార్యం ॥

కడ-మదే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కడతి-చకాడేత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

కడ్డ-కార్కశ్యే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కడ్డతి-చకడ్డేత్యాది కర్జతివత్ ॥

.‘.

కడి-మదే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కండతి-చకండేత్యాది వక్ష్యమాణ క్రందతివత్ ॥

కణ-శబ్దార్థః, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కణతి-చకాణేత్యాదికఖతివత్ ॥ అనేదిత్వాన్నవృద్ధినిషేధః ॥ యఙ్లుకి-చంకణీతి-చంకణ్టి-చఙ్కాణ్టః-చఙ్కణతీత్యాది ॥

క్వణ-శబ్దార్థః, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్వణతి-చక్వాణేత్యాదిప్రాగ్వత్, అనేదిత్వాన్నవృద్ధినిషేధః ॥ యఙ్లుకి-చఙ్క్వణీతి-చఙ్క్వణ్టి-చఙ్క్వాణ్టః-చఙ్క్వణతీత్యాది ॥

కణ-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కణతీత్యాదిప్రాగ్వత్, అస్యఘటాదిత్వేన మిత్త్వాత్ణిచ్యపి హ్రస్వః కణయతీత్యాదిమిత్త్వకార్యం కగధాతువదూహ్యం, ణ్యంతాచ్చఙిణాత్యాది సాంకేతివ కర్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పః ॥ అచీకణత్-త ॥ అచకాణత్-త ॥ అన్యత్సర్వంప్రాగ్వత్ ॥

క్రథ-హింసార్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్రథతి-చక్రాథేత్యాది। అస్యాపిఘటాదిత్వాన్మిత్త్వకార్యంప్రాగ్వత్ యఙ్లుకి-చాక్రథీతి-చాక్రత్తి-చాక్రత్తః, చాక్రథతీత్యాది ॥

క్లథ-హింసార్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్లథతి-చక్లాథేత్యాదిపూర్వవత్, అయమపిఘటాదిః ॥

క్వథే-నిష్పాకే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్వథతి-చక్వాథేత్యాది ఏదిత్వాన్నవృద్ధిః, అక్వథీత్-అన్యత్సర్వం క్వణతివత్ ॥

కది-క్రది-క్లది-ఆహ్వానే-రోదనే చ, ఆహ్వానే- సకర్మ

కః, సేట్కః, పరస్మైపదినః

క్రందతి-చక్రందేత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణక్రందతివత్ ॥

౧ క్రందతి ॥ ౨ చక్రంద ॥ ౩ క్రందితా ॥ ౪ క్రందిష్యతి ॥ ౫ క్రందతు । ౬ అక్రందత్ ॥ ౭ క్రందేత్ ॥ ౮ క్రంద్యాత్ ॥ ౯ అక్రందీత్ ॥ ౧౦ అక్రందిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్రందతే ॥ ౨ వ్యతిచక్రందే ॥ ౩ వ్యతిక్రందితా-(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిక్రందిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్రందతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్రందత ॥ ౭ వ్యతిక్రందేత ॥ ౮ వ్యతిక్రందిషీష్ట-ష్వం ॥ ౯ వ్యత్యక్రందిష్ట । ధ్వం-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యక్రందిష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్రంద్యతే ॥ ౨ చక్రందే ॥ ౩ క్రందితా (సే-హే) ॥ ౪ క్రందిష్యతే ॥ ౫ క్రంద్యతాం ॥ ౬ అక్రంద్యత ॥ ౭ క్రంద్యేత ॥ ౮ క్రందిషీష్ట ॥ ౯ అక్రంది ॥ ౧౦ అక్రందిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ క్రందయతి-తే ॥ ౨ క్రందయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ క్రందయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ క్రందయిష్యతి-తే ॥ ౫ క్రందయతు-తాం ॥ ౬ అక్రందయత్-త ॥ ౭ క్రందయేత్-త ౮ క్రంద్యాత్-క్రందయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచక్రందత్-త ॥ ౧౦ అక్రందయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ క్రంద్యతే ॥ ౨ క్రందయాంచక్రే(బభూవే, ఆసే) ॥ ౩ క్రందయితా(సే-హే) క్రందితా(సే-హే) ౪ క్రందయిష్యతే-క్రందిష్యతే ॥ ౫ క్రంద్యతాం ॥ ౬ అక్రంద్యత ॥ ౭ క్రంద్యేత ॥ ౮ క్రందయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) క్రందిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్రంది-అక్రందయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అక్రందిషాతాం । ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అక్రందయిష్యత-అక్రందిష్యత ॥

సని—౧ చిక్రందిషతి ॥ ౨ చిక్రందిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ చిక్రందిషితా ॥ ౪ చిక్రందిషిష్యతి ॥ ౫ చిక్రందిషతు । ౬ అచిక్రంది

షత్ ॥ ౭ చిక్రందిషేత్ । ౮ చిక్రందిష్యాత్ । ౯ అచిక్రందిషీత్ ।౧౦ అచిక్రందిష్యత్.

యఙి—౧ చాక్రంద్యతే । ౨ చాక్రందాంచక్రే(ఇత్యాది-ఆస) । ౩ చాక్రందితా (సే-హే) ౪ చాక్రందిష్యతే । ౫ చాక్రంద్యతాం । ౬ అచాక్రంద్యత । ౭ చాక్రంద్యేత । ౮ చాక్రందిషీష్ట । ౯ అచాక్రందిష్ట ౧౦ అచాక్రందిష్యత.

యఙ్లుకి—చాక్రన్దీతి-చాక్రన్ది-చాక్రన్తః-చాక్రన్దతీత్యాది ॥

౧—క్రందితవ్యః । క్రందనీయః । క్రంద్యః । క్రందితః । క్రందితవాన్ । క్రందన్-క్రందంతీ । వ్యతిక్రందమానః । క్రందిష్యన్-క్రందిష్యతీ-క్రందిష్యంతీ । క్రందితుం । క్రందితం । క్రందనం । క్రందిత్వా । ఆక్రంద్య । క్రందంక్రందం । క్రందిత్వాక్రందిత్వా.

౨—క్రందయితవ్యః । క్రందనీయః । క్రంద్యః । క్రందితః । క్రందితవాన్ । క్రందయన్-క్రందయంతీ । క్రందయమానః । క్రందయిష్యన్-క్రందయిష్యతీ-క్రందయిష్యంతీ । క్రందయితుం । క్రందితం । క్రందనం।క్రందయిత్వా।ఆక్రంద్య।క్రన్దంక్రన్దం।క్రన్దయిత్వాక్రన్దయిత్వా

౩—చిక్రందిషితవ్యః । చిక్రందిషణీయః । చిక్రందిష్యః । చిక్రందిషితః । చిక్రందిషితవాన్ । చిక్రందిషన్-చిక్రందిషంతీ । చిక్రందిష్యన్-చిక్రందిషిష్యతీ-చిక్రందిషిష్యంతీ । చిక్రందిషితుం । చిక్రందిషితం । చిక్రందిషణం । చిక్రందిషిత్వా । ఆచిక్రందిష్య । చిక్రందిషంచిక్రందిషం । చిక్రందిషిత్వాచిక్రందిషిత్వా.

౪—చాక్రందితవ్యః । చాక్రందనీయః । చాక్రంద్యః । చాక్రందితః । చాక్రందితవాన్ । చాక్రంద్యమానః । చాక్రందిష్యమాణః । చాక్రందితుం । చాక్రందితం । చాక్రందనం । చాక్రందిత్వా । ఆచాక్రంద్య । చాక్రందంచాక్రందం । చాక్రందిత్వాచాక్రందిత్వా.

౫—యఙ్లుకి శతరి- చాక్రందత్-చాక్రందతౌ-చాక్రందతః (పు)

యంచాక్రందతీతివిశేషః, అన్యత్సర్వంయఙంతవత్, క్లందతి-చక్లందె త్యాదిక్రందతివత్.

కర్ద-కుత్సితేశబ్దే, కుత్సితే-కొష్ఠే, అకర్మకః, సెట్, పరస్మైపదీ.
కర్దతీత్యాది కర్జతివత్, యఙ్లుకి-చాకర్దీతి-చాకర్త్తి-చాకర్త్తః చాకర్దతీత్యాది.

కనీ-దీప్తికాంతిగతిషు, దీప్తావకర్మకః, అన్యత్ర సకర్మకః,
సెట్- పరస్మైపదీ
కనతి-చకానేత్యాదికఖధాతువత్, అమిత్వాన్నతత్వాభ్యాం, గతావకర్మ వ్యతిహారేతఙ్, తథాగతౌపటిలంకసతీత్యర్థేయఙ్, చఙ్కన్యతఇత్యాది
యఙ్లుకి-చఙ్కనీతి-చఙ్కన్తి-చఙ్కాన్తః- చఙ్కనతీత్యాది-ఈది త్వాన్నిష్ఠాయామిణ్నిషేధః, కాంతః-కాంతవాన్.

కర్బ-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
కర్బతి-చకర్బేత్యాదికర్దతివత్.
యఙ్లుకి-చాకర్బీతి-చాకర్ప్తి-చాకర్ప్తః- చాకర్బతీత్యాది.

క్రము-పాదవిక్షేపే, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
కర్త్రర్థకే సార్వధాతుకేపరేవాభ్రాశభ్లాశభ్రముక్రముక్లముత్రసితృటి లషఇతిశ్యన్వా. పక్షేశప్- పరస్మైపదపరేశితిక్రమః పరస్మైపదే ష్వితిదీర్ఘః,

౧ క్రామ్యతి-క్రామతి। ౨ చక్రామ-చక్రమతుః-చక్రముః ।౩ క్రమితా-సి। ౪ క్రమిష్యతి। ౫ క్రామ్యతు-క్రామతు। ౬ అక్రా మ్యత్-అక్రామత్ ।౭ క్రామ్యేత్, క్రామేత్ । ౮ క్రమ్యాత్ । ౯అ

క్రమీల్,అక్రమిష్టాం । హ్మ్యంతేతి న వృద్ధిః, స్నుక్రమోరనాత్మనేపదనిమిత్త ఇతీట్, ౧౦ అక్రమిష్యత్, పక్షే అనుపసర్గాద్వేతి వికల్పేనాత్మనేపదే పరస్మైపదపరత్వాభావాన్న దీర్ఘః। ౧ క్రమ్యతే,క్రమతే। ౨ చక్రమే-చక్రమిషే-చక్రమిధ్వే-చక్రమివహే-చక్రమిమహే ॥ ౩ క్రంతా-సే-హే ॥ స్నుక్రమోరనాత్మనేపదనిమిత్త ఇత్యాత్మనేపదనిమిత్తాభావ ఏవ వలాద్యార్ధధాతుక ఇడ్విధానాన్నేట్ ॥ ౪ క్రంస్యతే ॥ ౫ క్రమ్యతాం-క్రమతాం ॥ ౬ అక్రమ్యత-అక్రమత ॥ ౭ క్రమ్యేత - క్రమేత ॥ ౮ క్రంసీష్ట-క్రంసీయాస్తాం ॥ ౯ అక్రంస్త-అక్రంసాతాం -అక్రంసత ॥ ౧౦ అక్రంస్యత ॥

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిక్రమ్యతే-వ్యతిక్రమత ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ వృత్తిసర్గతాయనేషు క్రమః ఇతి వృత్త్యాదిష్వర్థేషు నిత్యమాత్మనేపదం, వృత్తిరప్రతిబంధః, ఋచి క్రమతే బుద్ధిః, న ప్రతిహన్యత ఇత్యర్థః, సర్గ ఉత్సాహః, అధ్యయనాయ క్రమతే, ఉత్సహత ఇత్యర్థః, తాయనం వృద్ధిః, క్రమంతేऽస్మిన్ శాస్త్రాణి, స్ఫీతాని భవంతీత్యర్థః, అయంచ వృత్త్యాదివిషయస్తఙ్, ఉపపరాభ్యామితి సిద్ధే సత్యారంభాన్నియమాదన్యోపసృష్టాన్న భవతి, ఉపక్రమతే పరాక్రమతే, నేహ సంక్రామతి, ఆక్రమతే సూర్యః, ఉదయత ఇత్యర్థః, ఆఙ ఉద్గమన ఇతి నిత్యమాత్మనేపదం, జ్యోతిరుద్గమన ఇతి వక్తవ్యమిత్యుక్తత్వాదాక్రామతి భూమో హర్మ్యతలాదిత్యత్ర నాత్మనేపదం, సాధు విక్రమతే వాజీ, సుష్ఠు పదాని విక్షిపతీత్యర్థః, వేః పాదవిహరణ ఇతి నిత్యమాత్మనేపదం, అశ్వాదీనాం గతిర్విక్రమ ఇతి వృత్తిః, పాదవిహరణాదన్యత్ర విక్రామతి సంధిః, ద్విధా భవతి, స్ఫుటతీత్యర్థః, ప్రక్రమతే ఉపక్రమతే వా భోక్తుం, ప్రోపాభ్యాం సమర్థాభ్యామిత్యారంభార్థే నిత్యస్తఙ్, అన్యత్ర పరిక్రామతి, గచ్ఛతీత్యర్థః- ఉపక్రామతి-ఆగచ్ఛతీత్యర్థః.

కర్మణి—౧ క్రమ్యతే ॥ ౨ చక్రమే ॥ ౩ క్రంతా-సే-హే ॥ ౪

క్రంస్యతే ॥ ౫ క్రమ్యతాం ॥ ౬ అక్రమ్యత ॥ ౭ క్రమ్యేత ॥ ౮ క్రం
సీష్ట ॥ ౯ అక్రమి ॥ నోదాత్తోపదేశస్యేతి నవృద్ధిః । అక్రంసాతాం.
అక్రంసత ॥ ౧౦ అక్రంస్యత ॥

ణ్యంతాత్ — అమంతత్వాన్మిత్త్వేహ్రస్వః ॥ ౧ క్రమయతి-తే ॥ ౨
క్రమయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ క్రమయితా(సి-సే-హే)॥
౪ క్రమయిష్యతి-తే ॥ ౫ క్రమయతు-తాం ॥ ౬ అక్రమయత్-త ॥
౭ క్రమయేత్-త ॥ ౮ క్రమ్యాత్-క్రమయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అ
చక్రమత్-త ॥ ౧౦ అక్రమయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్రమ్యతే ॥ ౨ క్రమయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) చి
ణ్ణముల్కోరితివాదీర్ఘః ॥ ౩ క్రామితా-క్రమితా-క్రమయితా॥ ౪ క్రా
మిష్యతే-క్రమిష్యతే-క్రమయిష్యతే ॥ ౫ క్రమ్యతాం ॥ ౬ అక్ర
మ్యత ॥ ౭ క్రమ్యేత ॥ ౮ క్రామిషీష్ట-ఢ్వం ॥ క్రమిషీష్ట-ఢ్వం ॥ క్ర
మయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అక్రమి-అక్రామి-అక్రామిషాతాం(ఢ్వం-
ధ్వం) ॥ అక్రమిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ అక్రమయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)॥
౧౦ అక్రామిష్యత-అక్రమిష్యత-అక్రమయిష్యత ॥

కథం సంక్రామయతీతి॥మితాంహ్రస్వఇతిసూత్రేవాచిత్తవిరాగఇ
త్యతోనేత్యనువర్త్యవ్యవస్థితవిభాషాశ్రయణాదితివృత్తికృత్, ఏతేనర
జోవిశ్రామయన్రాజ్ఞాంధుర్యాన్విశ్రామయేతిస ఇత్యాదివ్యాఖ్యాతం

సని—౧ చిక్రమిషతి ॥ చిక్రమిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ చి
క్రమిషితా ॥ ౪ చిక్రమిషిష్యతి ॥ ౫ చిక్రమిషతు ॥ ౬ అచిక్రమిష
త్ ॥ ౭ చిక్రమిషేత్ ॥ ౮ చిక్రమిష్యాత్ ॥ ౯ అచిక్రమిషీత్ ॥ ౧౦
అచిక్రమిషిష్యత్ ॥ అనుపసర్గాద్వేత్యాత్మనేపదపక్షే.

౧ చిక్రంసతే ॥ ౨ చిక్రంసాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చిక్రంసితా
(సే-హే) ౪ చిక్రంసిష్యతే ॥ ౫ చిక్రంసతాం ॥ ౬ అచిక్రంసత ॥ ౭

చిక్రంసేత ॥ ౮ చిక్రంసిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అచిక్రంసిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచిక్రంసిష్యత ॥

యఙంతాత్—౧చంక్రమ్యతే ॥ ౨చంక్రమాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చఙ్క్రమితా(సే-హే) ॥ ౪ చఙ్క్రమిష్యతే ॥ ౫చఙ్క్రమ్యతా ౬ అచఙ్క్రమ్యత । ౭ చఙ్క్రమ్యేత ॥ ౮ చఙ్క్రమిషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ అచఙ్క్రమిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచఙ్క్రమిష్యత॥

యఙ్లుకి— చంక్రమీతి-చంక్రన్తి-చంక్రాంతః-చంక్రమతీత్యాది ॥

౧—క్రమితవ్యం । క్రమణీయం । క్రమ్యం । పోరదుపధాదితియత్, క్రాంతః । క్రాంతవాన్ । ఉదిత్త్వేనక్త్వాయాంవేట్త్వాన్నేట్ ॥ అనునాసికస్య క్విఝలోఃక్ఙితిదీర్ఘః, క్రామ్యన్ । క్రామన్ । క్రామ్యంతీ । క్రామంతీ । క్రమ్యమాణః । క్రమమాణః । క్రమిష్యన్ - క్రమిష్యతీ-క్రమిష్యంతీ । క్రంస్యమానః । క్రమితుం । క్రాంతం । క్రమణం । క్రాంత్వా । క్రమిత్వా । ఉదితోవేతివేట్ ॥ క్రామంక్రామం । క్రాంత్వాక్రాంత్వా । క్రమిత్వాక్రమిత్వా ॥

౨—క్రమయితవ్యః । క్రమణీయః । క్రమ్యః । అచోయదితియత్ । క్రమితః । క్రమితవాన్ । క్రమయన్ । క్రమయంతీ । క్రమయమాణః । క్రమయిష్యన్-క్రమయిష్యతీ-క్రమయిష్యంతీ । క్రమయిష్యమాణః । క్రమయితుం । క్రమితం । క్రమణం । క్రమయిత్వా పరిక్రమ్య।క్రమంక్రమం। క్రామంక్రామం।క్రమయిత్వాక్రమయిత్వా॥

౩—చిక్రమిషితవ్యం । చిక్రంసితవ్యం । చిక్రమిషణీయం ।చిక్రంసనీయం । చిక్రమిష్యం । చిక్రంస్యం । చిక్రమిషితః । చిక్రంసితః । చిక్రమిషితవాన్ । చిక్రంసితవాన్ । చిక్రమిషన్-చిక్రమిషంతీ । చిక్రంసమానః।చిక్రమిషిష్యన్-చిక్రమిషిష్యతీ-చిక్రమిషిష్యంతీ।చిక్రంస్యమానః । చిక్రమిషితుం । చిక్రంసితుం । చిక్రమిషితం।చిక్రంసితం। చిక్రమిషిత్వా । చిక్రంసిత్వా । విచిక్రమిష్య । విచిక్రంస్య । చిక్రమి-

షం చిక్రమిషం । చిక్రమిషిత్వా చిక్రమిషిత్వా । చిక్రంసం చిక్రంసం ॥ చిక్రంసిత్వా చిక్రంసిత్వా ॥

౮—చఙ్క్రమితవ్యం । చఙ్క్రమణీయం । చఙ్క్రమ్యం । చఙ్క్రమితః । చఙ్క్రమితవాన్ । చఙ్క్రమిష్యమాణః । చఙ్క్రమిష్యమాణః । చఙ్క్రమితుం । చఙ్క్రమితం । చఙ్క్రమణం । చఙ్క్రమిత్వా । విచఙ్క్రమ్య । చఙ్క్రమం చఙ్క్రమం । అల్లోపస్య స్థానివత్త్వాన్నోపధావృద్ధిః । చఙ్క్రమిత్వా చఙ్క్రమిత్వా ॥

౯—చఙ్క్రమితవ్యః । చఙ్క్రమణీయః । చఙ్క్రమ్యః । చఙ్క్రమితః । చఙ్క్రమితవాన్ । చఙ్క్రమత్-చఙ్క్రమతౌ-చఙ్క్రమతః । చఙ్క్రమతీ । చఙ్క్రమిష్యన్-చఙ్క్రమిష్యతీ-చఙ్క్రమిష్యంతీ । చఙ్క్రమితుం । చఙ్క్రమితం । చఙ్క్రమణం । చఙ్క్రమిత్వా । విచఙ్క్రమ్య । చఙ్క్రమం చఙ్క్రమం । చఙ్క్రమిత్వా చఙ్క్రమిత్వా ॥

క్మర-హూర్ఛనే, హూర్ఛనం-కౌటిల్యం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

క్మరతి-చక్మారేత్యాదికఖధాతువత్, అమిత్వాన్నతత్కార్యం ॥

యఙ్లుకి—చాక్మరీతి-చాక్మర్తి-చాక్మర్తః-చాక్మరతీత్యాది ॥

క్షర-సంచలనే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

క్షరతి-చక్షారేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

యఙ్లుకి—చాక్షరీతి-చాక్షర్తి-చాక్షర్తః-చాక్షరతీత్యాది ॥

కర్వ-దర్పే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

కర్వతి-చకర్వేత్యాదికర్జతివత్ ॥

యఙ్లుకి—చాకర్వీతి-చాకర్త్తి-చాకర్త్తః-చాకర్వతీత్యాది । లోప్

న్వ్యోరితివలోపః ॥

కష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కషతి-చకాషేత్యాదికఖధాతువత్ ॥ అమిత్వాన్నతత్కార్యమ్ ॥
యఙ్లుకి—చాకషీతి-చాకష్టి-చాకష్టః-చాకషతీత్యాది ॥ హింసార్థ
త్వాన్న కర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

కస-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

కసతి చకాసేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥
యఙ్లుకి—చాకసీతి-చాకస్తి-చాకస్తః-చాకసతీత్యాది ॥
గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

కాక్షి-కాంక్షాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కాంక్షతి ॥ ౨ చకాంక్ష ॥ ౩ కాంక్షితా ॥ ౪ కాంక్షిష్యతి॥౫ కాం
క్షతు ॥ ౬ అకాంక్షత్ ॥ ౭ కాంక్షేత్ ॥ ౮ కాంక్ష్యాత్ ॥ ౯ అకాం
క్షీత్ ॥ ౧౦ అకాంక్షిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికాంక్షతే ॥ ౨ వ్యతిచకాంక్షే ॥ ౩ వ్య
తికాంక్షితా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతికాంక్షిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికాంక్షతాం ॥
౬ వ్యత్యకాంక్షత ॥ ౭ వ్యతికాంక్షేత ॥౮ వ్యతికాంక్షిషీష్ట-ధ్వం॥౯ వ్య
త్యకాంక్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥౧౦ వ్యత్యకాంక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కాంక్ష్యతే ॥ ౨ చకాంక్షే ॥ ౩ కాంక్షితా(సే-హే)
౪ కాంక్షిష్యతే ॥ ౫ కాంక్ష్యతాం ॥ ౬ అకాంక్ష్యత ॥ ౭ కాంక్ష్యే
త ॥ ౮ కాంక్షిషీష్ట ॥ ౯ అకాంక్షి-అకాంక్షిషాతాం॥౧౦అకాంక్షిష్యత.

ణ్యన్తాత్—౧ కాంక్షయతి-తే ॥ ౨ కాంక్షయాఞ్చకార(చకృ-
బభూవ-ఆస) ౩ కాంక్షయితా(-సిసే-హే) ॥ ౪ కాంక్షయిష్యతి-తే

౫ కాంక్షయతు-తాం ॥ ౬ అకాంక్షయత్-త ॥ ౭ కాంక్షయేత్-త ॥
౮ కాంక్ష్యాత్-కాంక్షయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచకాంక్షత్-త ౧౦
అకాంక్షయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కాంక్ష్యతే ॥ ౨ కాంక్షయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే)॥
౩ కాంక్షయితా-కాంక్షితా(సే-హే) ॥ ౪ కాంక్షయిష్యతే-కాంక్షిష్య
తే ॥ ౫ కాంక్ష్యతాం ॥ ౬ అకాంక్ష్యత ॥ ౭ కాంక్ష్యేత ॥ ౮ కాం
క్షయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)-కాంక్షిషీష్ట(ధ్వం) ॥ ౯ అకాంక్షి-అకాంక్షిషా
తాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకాంక్షయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకాంక్షిష్య
త-అకాంక్షయిష్యత ॥

సని—౧ చికాంక్షిషతి ॥ చికాంక్షిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩
చికాంక్షిషితా ॥ ౪ చికాంక్షిషిష్యతి ॥ ౫ చికాంక్షిషతు ॥ ౬ అచికాం
క్షిషత్ ॥ ౭ చికాంక్షిషేత్ ॥ ౮ చికాంక్షిష్యాత్ ॥ ౯ అచికాంక్షిషీ
త్ ॥ ౧౦ అచికాంక్షిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాకాంక్ష్యతే ॥ ౨ చాకాంక్షాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస)
౩ చాకాంక్షితా(సే-హే) ॥ ౪ చాకాంక్షిష్యతే ॥ ౫ చాకాంక్ష్యతాం।
౬ అచాకాంక్ష్యత ॥ ౭ చాకాంక్ష్యేత ॥ ౮ చాకాంక్షిషీష్ట -ధ్వం ॥
౯ అచాకాంక్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచాకాంక్షిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాకాంక్షీతి-చాకాంష్టి-చాకాంష్టః-చాకాంక్షతీత్యాది॥

౧—కాంక్షితవ్యః । కాంక్షణీయః । కాంక్ష్యః । కాంక్షితః । కాం
క్షితవాన్ । కాంక్షన్ । కాంక్షంతీ। కాంక్షిష్యన్-కాంక్షిష్యతీ-కాం
క్షిష్యంతీ । కాంక్షితుం । కాంక్షితం । కాంక్షణం । కాంక్షిత్వా । ఆ
కాంక్ష్య । కాంక్షంకాంక్షం । కాంక్షిత్వాకాంక్షిత్వా ॥

౨—కాంక్షయితవ్యః । కాంక్షణీయః । కాంక్ష్యః । కాంక్షితః ।
కాంక్షితవాన్ । కాంక్షయన్ । కాంక్షయంతీ । కాంక్షయమాణః ।
కాంక్షయిష్యన్- కాంక్షయిష్యతీ- కాంక్షయిష్యంతీ। కాంక్షయిష్య

మాణః । కాంక్షయితుం । కాంక్షితం । కాంక్షణం । కాంక్షయిత్వా ।
ఆకాంక్ష్య । కాంక్షంకాంక్షం । కాంక్షయిత్వాకాంక్షయిత్వా ॥

౩—చికాంక్షిషితవ్యః । చికాంక్షిషణీయః । చికాంక్షిష్యః । చికాంక్షిషితః ।. చికాంక్షిషితవాన్ । చికాంక్షిషన్ । చికాంక్షిషంతీ । చికాంక్షిషిష్యన్-చికాంక్షిషిష్యతీ-చికాంక్షిషిష్యంతీ। చికాంక్షిషి
చికాంక్షిషితం । చికాంక్షిషణం । చికాంక్షిషిత్వా । అచికాంక్షిష్య ।
చికాంక్షిషంచికాంక్షిషం । చికాంక్షిషిత్వాచికాంక్షిషిత్వా ॥

౪—చాకాంక్షితవ్యః । చాకాంక్షణీయః । చాకాంక్ష్యః । చాకాంక్షితః । చాకాంక్షితవాన్ । చాకాంక్ష్యమాణః । చాకాంక్షిష్యమాణః । చాకాంక్షితుం।చాకాంక్షితం।చాకాంక్షణం । చాకాంక్షిత్వా ।
ఆచాకాంక్ష్య ।చాకాంక్షంచాకాంక్షం।చాకాంక్షిత్వాచాకాంక్షిత్వా ॥

౫—చాకాంక్షితవ్యః । చాకాంక్షణీయః । చాకాంక్ష్యః । చాకాంక్షితః । చాకాంక్షితవాన్ । చాకాంక్షల్-చాకాంక్షతౌ-చాకాంక్షతః । చాకాంక్షతీ । చాకాంక్షిష్యన్-చాకాంక్షిష్యతీ-చాకాంక్షిష్యంతీ । చాకాంక్షితుం । చాకాంక్షితం । చాకాంక్షణం। చాకాంక్షిత్వా
ఆచాకాంక్ష్య । చాకాంక్షంచాకాంక్షం।చాకాంక్షిత్వాచాకాంక్షిత్వా

కిట-త్రాసే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కేటతి ॥ ౨ చికేట-చికిటతుః-చికిటుః। చికేటిథ-చికిటథుః ॥౩ కేటితా ॥ ౪ కేటిష్యతి ॥ ౫ కేటతు-కేటతాల్ ॥ ౬ అకేటల్ ॥ ౭ కేటేల్ ॥ ౮ కిట్యాల్ ॥ ౯ అకేటీల్ ॥ ౧౦ అకేటిష్యల్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికేటతే॥ ౨ వ్యతిచికిటే ॥ ౩ వ్యతికేటితా (సే-హా) ౪ వ్యతికేటిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికేటతాం ॥ ౬ వ్యత్యకేటత ॥ ౭ వ్యతికేటేత॥ ౮ వ్యతికేటిషీష్ట-ధ్వం ॥౯ వ్యత్యకేటిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦వ్యత్యకేటిష్యత ॥

ధాతౌ—౧ కిట్యతే ॥ ౨ చికిటే ॥ ౩ కేటితా ॥ ౪ కేటిష్యతే ॥ ౫ కిట్యతాం ॥ ౬ అకిట్యత ॥ ౭ కిట్యేత ॥ ౮ కేటిషీష్ట ॥ ౯ అకేటి ॥ ౧౦ అకేటిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ కేటయతి-తే ॥ ౨ కేటయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ కేటయితా (సే-హే) ॥ ౪ కేటయిష్యతి-తే ॥ ౫ కేటయతు-తాం ॥ ౬ అకేటయత్-త ॥ ౭ కేటయేత్-త ॥ ౮ కేట్యాత్-కేటయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచీకిటత్-త ॥ ౧౦ అకేటయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కేట్యతే ॥ ౨ కేటయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే ॥ ౩ కేటయితా(సే-హే) కేటితా(సే హే) ॥ ౪ కేటయిష్యతే-కేటిష్యతే ॥ ౫ కేట్యతాం ॥ ౬ అకేట్యత ॥ ౭ కేట్యేత ॥ ౮ కేటయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) కేటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకేటి-అకేటిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అకేటయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకేటయిష్యత-అకేటిష్యత ॥

సని—రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వమ్ ॥ ౧ చికిటిషతి-చికేటిషతి ॥ చికిటిషాంచకార-చికేటిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చికిటిషితా-చికేటిషితా ॥ ౪ చికిటిషిష్యతి-చికేటిషిష్యతి ॥ ౫ చికిటిషతు-చికేటిషతు ౬ అచికిటిషత్-అచికేటిషత్ ॥ ౭ చికిటిషేత్-చికేటిషేత్ ॥ ౮ చికిటిష్యాత్-చికేటిష్యాత్ ॥ ౯ అచికిటిషీత్-అచికేటిషీత్ ॥ ౧౦ అచికిటిషిష్యత్-అచికేటిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చేకిట్యతే ॥ ౨ చేకిటాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చేకిటితా(సే-హే) ॥ ౪ చేకిటిష్యతే ॥ ౫ చేకిట్యతాం ॥ ౬ అచేకిట్యత ॥౭ చేకిట్యేత॥౮ చేకిటిషీష్ట-ధ్వం॥౯ అచేకిటిష(ధ్వం-ధ్వం)౧౦ అచేకిటిష్యత

యఙ్లుకి—చేకిటీతి-చేకేట్టి-చేకిట్టః-చేకిటతీత్యాది.

౧—కేటితవ్యం । కేటనీయం । కేట్యం । కిటితః । కిటితవాన్ । కేటన్-కేటంతీ । కేటిష్యన్-కేటిష్యతీ-కేటిష్యంతీ॥ కేటితుం।కిటితం। కేటనం। కేటిత్వా ।వికిట్య।కేటం కేటం।కిటిత్వా కిటిత్వా కేటిత్వా కేటిత్వా

౨—కేటయితవ్యః । కేటనీయః । కేట్యః । కేటితః। కేటితవాన్।
కేటయన్-కేటయంతీ । కేటయమానః । కేటయిష్యన్-కేటయిష్యతీ-
కేటయిష్యంతీ । కేటయిష్యమాణః । కేటయితుం । కేటితం । కేట
నం । కేటయిత్వా । వికేట్య । కేటంకేటం । కేటయిత్వాకేటయిత్వా ॥

౩—చికిటిషితవ్యం-చికేటిషితవ్యం । చికిటిషణీయం-చికేటిషణీయం
చికిటిష్యం-చికేటిష్యం । చికిటిషితః-చికేటిషితః । చికిటిషితవాన్-
చికేటిషితవాన్ । చికిటిషన్-చికేటిషన్-చికిటిషంతీ-చికేటిషంతీ । చికిటి
షిష్యన్-చికేటిషిష్యన్- చికిటిషిష్యతీ, చికేటిషిష్యతీ-చికిటిషిష్యంతీ,
చికేటిషిష్యంతీ । చికిటిషితుం, చికేటిషితుం । చికిటిషితం-చికేటిషితం । చి
కిటిషణం-చికేటిషణం । చికిటిషిత్వా-చికేటిషిత్వా । విచికిటిష్య-విచి
కేటిష్య । చికిటిషంచికిటిషం । చికిటిషిత్వాచికిటిషిత్వా । చికేటిషంచి
కేటిషం । చికేటిషిత్వాచికేటిషిత్వా ॥

౪—చేకిటితవ్యం । చేకిటనీయం । చేకిట్యం । చేకిటితః । చేకిటిత
వాన్ । చేకిట్యమానః । చేకిటిష్యమాణః । చేకిటితుం । చేకిటితం । చే
కిటనం । చేకిటిత్వా । విచేకిట్య । చేకిటంచేకిటం । చేకిటిత్వాచేకిటిత్వా ॥

౫—చేకేటితవ్యం । చేకేటనీయం । చేకేట్యం । చేకేటితః । చేకే
టితవాన్ । చేకిటల్-చేకిటతౌ-చేకిటతః । చేకిటతీ । చేకేటిష్యన్-చే
కేటిష్యతీ-చేకేటిష్యంతీ । చేకేటితుం । చేకిటితం । చేకేటనం । చేకే
టిత్వా । విచేకిట్య । చేకేటంచేకేటం । చేకేటిత్వాచేకేటిత్వా ॥

కిట-౫తౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
కేటతీత్యాదిసర్వంప్రాగ్వత్ ॥

కిత-నివాసే॥రోగాపనయనేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
అస్మాద్వ్యాఖ్యాతప్రక్రియాకారార్థే గుప్తిజ్కిద్భ్యస్సన్నితిసూత్రేణసని

సనాద్యంతాధాతవఇతి ధాతుత్వాల్లడాదయః॥

౧ చికిత్సతి ॥ ౨ చికిత్సాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చికిత్సితా-సి ॥ చికిత్సిష్యతి ॥ ౫ చికిత్సతు ॥ ౬ అచికిత్సత్ ॥ ౭ చికిత్సేత్ ॥ ౮ చికిత్స్యాత్ ॥ ౯ అచికిత్సీత్ ॥ ౧౦ అచికిత్సిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిచికిత్సతే ॥ ౨ వ్యతిచికిత్సాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ॥ ౩ వ్యతిచికిత్సితా (సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిచికిత్సిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచికిత్సతాం॥ ౬ వ్యత్యచికిత్సత॥ ౭ వ్యతిచికిత్సేత॥ ౮ వ్యతిచికిత్సిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యచికిత్సిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ వ్యత్యచికిత్సిష్యత॥

కర్మణి—౧ చికిత్స్యతే ॥ ౨ చికిత్సాంచక్రే(బభూవ-ఆసే) ॥ ౩ చికిత్సితా(సే-హే) ॥ ౪ చికిత్సిష్యతే ॥ ౫ చికిత్స్యతాం ॥ ౬ అచికిత్స్యత ॥ ౭ చికిత్స్యేత॥ ౮ చికిత్సిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అచికిత్సి(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ అచికిత్సిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ చికిత్సయతి-తే ॥ ౨ చికిత్సయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చికిత్సయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ చికిత్సయిష్యతి-తే॥ ౫ చికిత్సయతు-తాం ॥ అచికిత్సయత్-త ॥ ౭ చికిత్సయేత్-త ॥ ౮ చికిత్స్యాత్-చికిత్సయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచికిత్సత్-త ॥ ౧౦ అచికిత్సయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ చికిత్స్యతే॥ ౨ చికిత్సయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే)॥౩ చికిత్సయితా(సే-హే) చికిత్సితా(సే-హే)॥౪ చికిత్సయిష్యతే-చికిత్సిష్యతే॥ ౫ చికిత్స్యతాం॥౬ అచికిత్స్యత॥౭ చికిత్స్యేత॥౮ చికిత్సయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) చికిత్సిషీష్ట-ధ్వం౯ అచికిత్సి-అచికిత్సిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)-అచికిత్సయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచికిత్సిష్యత-అచికిత్సయిష్యత ॥

సన్నంతాన్నసనిష్యతఇతినిషేధస్య సరూపసన్విషయత్వాత్సార్థ గసన్నంతాదిచ్ఛాసంస్తుస్యాదేవ ॥

౧ చికిత్సిషతి ॥ చికిత్సిషాంచకార(బభూవ-ఆస)॥౩ చికిత్సిషితా ॥

౪ చికిత్సిషిష్యతి ॥ ౫ చికిత్సిషతు ॥ ౬ అచికిత్సిషత్ ॥ ౭ చికిత్సిషే త్ ॥ ౮ చికిత్సిష్యాత్ ॥ ౯ అచికిత్సిషీత్-అచికిత్సిషిష్టాం ॥ ౧౦ అచికిత్సిషిష్యత్ ॥ అనేకాచ్త్వాన్నాస్త్యాద్యజ్యజ్ఞుకౌ ॥

౧—చికిత్సితవ్యం । చికిత్సనీయం । చికిత్స్యం । చికిత్సితః । చికిత్సితవాన్ । చికిత్సన్-చికిత్సంతీ।చికిత్సిష్యన్-చికిత్సిష్యతీ-చికిత్సిష్యంతీ । చికిత్సితుం । చికిత్సితం । చికిత్సనం । చికిత్సిత్వా । విచికిత్స్య । చికిత్సంచికిత్సం । చికిత్సిత్వాచికిత్సిత్వా ॥

౨—చికిత్సయితవ్యః । చికిత్సనీయః । చికిత్స్యః । చికిత్సితః । చికిత్సితవాన్ । చికిత్సయన్-చికిత్సయంతీ । చికిత్సయమానః । చికిత్సయిష్యన్-చికిత్సయిష్యతీ-చికిత్సయిష్యంతీ । చికిత్సయిష్యమాణః । చికిత్సయితుం । చికిత్సితం । చికిత్సనం । చికిత్సయిత్వా।విచికిత్స్య।చికిత్సంచికిత్సం । చికిత్సయిత్వాచికిత్సయిత్వా ॥

౩—చికిత్సిషితవ్యః। చికిత్సిషణీయః । చికిత్సిష్యః । చికిత్సిషితః చికిత్సిషితవాన్ । చికిత్సిషన్-చికిత్సిషంతీ। చికిత్సిషిష్యన్-చికిత్సిషిష్యతీ-చికిత్సిషిష్యంతీ । చికిత్సిషితుం। చికిత్సిషితం।చికిత్సిషణం।చికిత్సిషిత్వా।విచికిత్సిష్య।చికిత్సిషంచికిత్సిషం।చికిత్సిషిత్వాచికిత్సిషిత్వా

క్లిది- పరిదేవనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ క్లిందతి। ౨ చిక్లింద । ౩ క్లిందితా । ౪ క్లిందిష్యతి। ౫ క్లిందతు। ౬ అక్లిందత్। ౭ క్లిందేత్ । ౮ క్లింద్యాత్ । ౯ అక్లిందీత్ । ౧౦ అక్లిందిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతిక్లిందతే। ౨ వ్యతిచిక్లిందే । ౩ వ్యతిక్లిందితా; సే-హే । ౪ వ్యతిక్లిందిష్యతే । ౫ వ్యతిక్లిందతాం । ౬ వ్యత్యక్లిందత । ౭ వ్యతిక్లిందేత । ౮ వ్యతిక్లిందిషీష్ట।ధ్వం। ౯ వ్యత్యక్లిందిష్ట । ఢ్వం।ధ్వం ॥ వ్యత్యక్లిందిష్యత ॥

కర్మణి—ఇదిత్వాన్నలోపః ౧క్లింద్యతే। - । ౩ క్లిందితా

సే-హా ॥ ౪ క్లేదిష్యతే । ౫ క్లిద్యతాం । ౬ అక్లిద్యత । ౭ క్లిద్యేత ౮ క్లేదిషీష్ట ధ్వం । ౯ అక్లేది-ధ్వం । ధ్వం । అక్లేదిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ క్లేదయతి, తే । ౨ క్లేదయాంచకార-చక్రే బభూవ ఆస । ౩ క్లేదయితా, సి, సే-హా । ౪ క్లేదయిష్యతి-తే । ౫ క్లేదయతు- తాం । ౬ అక్లేదయత్,త । ౭ క్లేదయేత్, త । ౮ క్లిద్యాత్, క్లేదయిషీష్ట, ధ్వం।ధ్వం । ౯ అచిక్లిదత్,త । ౧౦ అక్లేదయిష్యత్,త ॥

కర్మణి— ౧ క్లిద్యతే । ౨ క్లేదయాంచక్రే,బభూవే,ఆసే । ౩ క్లేదయితా।సే;హా। క్లేదితా, సే-హే ॥ ౪ క్లేదయిష్యతే-క్లేదిష్యతే ॥ ౫ క్లిద్యతాం । ౬ అక్లిద్యత । ౭ క్లిద్యేత । ౮ క్లేదయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) క్లేదిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్లేది । అక్లేదయిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అక్లేదిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)౧౦ అక్లేదయిష్యత-అక్లేదిష్యత ॥

సని—౧ చిక్లిదిషతి । ౨ చిక్లిదిషాంచకార- బభూవ, ఆస ॥ ౩ చిక్లిదిషితా । ౪ చిక్లిదిషిష్యతి । ౫ చిక్లిదిషతు । ౬ అచిక్లిదిషత్ । ౭ చిక్లిదిషేత్ । ౮ చిక్లిదిష్యాత్ । ౯ అచిక్లిదిషీత్ । ౧౦ అచిక్లిదిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చేక్లిద్యతే । ౨ చేక్లిదాంచక్రే, బభూవ- ఆస । ౩ చేక్లిదితా(సే-హే)౪ చేక్లిదిష్యతే। ౫ చేక్లిద్యతాం। ౬ అచేక్లిద్యత। ౭ చేక్లిద్యేత । ౮ చేక్లిదిషీష్ట-ధ్వం। ౯ అచేక్లిదిష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౧౦ అచేక్లిదిష్యత॥

యఙ్లుకి—చేక్లిదీతి, చేక్లిత్తి-చేక్లిత్తః,చేక్లిదతీత్యాది ॥

౧. — క్లేదితవ్యః- క్లేదనీయః-క్లేద్యః, క్లిదితః,క్లిదితవాన్, క్లిదన్, క్లిదంతీ- క్లేదిష్యన్, క్లేదిష్యతీ, క్లేదిష్యంతీ-క్లేదితుం। క్లేదితం-క్లేదనం, క్లిదిత్వా- విక్లిద్య- క్లేదం‍క్లేదం- క్లిదిత్వాక్లిదిత్వా ॥

౨—క్లేదయితవ్యః- క్లేదనీయః, క్లేద్యః- క్లేదితః-క్లేదితవాన్ క్లేదయన్, క్లేదయంతీ - క్లేదయమానః- క్లేదయిష్యన్- క్లేదయిష్యంతీ- క్లేదయిష్యన్తీ- క్లేదయితుం- క్లేదితం- క్లేదనం- క్లేదయిత్వా- వి

క్లిన్ద్య- క్లిన్దం క్లిన్దం- క్లిన్దయిత్వాక్లిన్దయిత్వా॥

౩—చిక్లిన్దిషితవ్యం- చిక్లిన్దిషణీయం, చిక్లిన్దిష్యం - చిక్లిన్దిషితః చిక్లిన్దిషితవాన్, చిక్లిన్దిషన్-చిక్లిన్దిషన్తీ-చిక్లిన్దిషిష్యన్-చిక్లిన్దిషిష్యన్తీ-చిక్లిన్దిషిష్యన్తీ, చిక్లిన్దిషితుం- చిక్లిన్దిషితం- చిక్లిన్దిషణం, చిక్లిన్దిషిత్వా- విచిక్లిన్దిష్య, చిక్లిన్దిషఞ్చిక్లిన్దిషం-చిక్లిన్దిషిత్వాచిక్లిన్దిషిత

౪—చేక్లిన్దితవ్యః, చేక్లిన్దనీయః, చేక్లిన్ద్యః, చేక్లిన్దితః, చేక్లిన్దితవాన్, చేక్లిన్ద్యమానః, చేక్లిన్దిష్యమాణః, చేక్లిన్దితుం- చేక్లిన్దితం, చేక్లిన్దనం, చేక్లిన్దిత్వా-విచేక్లిన్ద్య, చేక్లిన్దఞ్చేక్లిన్దం, చేక్లిన్దిత్వా చేక్లిన్దిత్వా ॥

౫—చేక్లిన్దితవ్యం- చేక్లిన్దనీయం- చేక్లిన్ద్యం, చేక్లిన్దితః- చేక్లిన్దితవాన్- చేక్లిన్దత్, చేక్లిన్దతా, చేక్లిన్దతః, చేక్లిన్దతీ- చేక్లిన్దిష్యన్ చేక్లిన్దిష్యతీ - చేక్లిన్దిష్యన్తీ, చేక్లిన్దితుం, చేక్లిన్దితం-చేక్లిన్దనం, చేక్లిన్దిత్వా,విచేక్లిన్ద్య, చేక్లిన్దఞ్చేక్లిన్దం,చేక్లిన్దిత్వా చేక్లిన్దిత్వా ॥

క్షిజ అవ్యక్తే శబ్దే—అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

క్షిజతీత్యాదిసర్వంవక్ష్యమాణక్రీడతివత్ ॥ణౌ చఙి-అచిక్షిజత్-త ॥

క్రీడృ విహారే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ క్రీడతి । ౨ చిక్రీడ । ౩ క్రీడితా। ౪ క్రీడిష్యతి। ౫ క్రీడతు। ౬ అక్రీడత్। ౭ క్రీడేత్। ౮ క్రీడ్యాత్ । ౯ అక్రీడీత్। ౧౦ అక్రీడిష్యత్॥

కర్తృవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్రీడతే । ౨ వ్యతిచిక్రీడే । ౩ వ్యతిక్రీడితా। స్తే, హే। ౪ వ్యతిక్రీడిష్యతే। ౫ వ్యతిక్రీడతాం। ౬ వ్యత్యక్రీడత॥ ౭ వ్యతిక్రీడేత । ౮ వ్యతిక్రీడిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యక్రీడిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦వ్యత్యక్రీడిష్యత ॥

అను సమ్ పరి ఇత్యేభ్యఃపరాదస్మాత్క్రీడోఽనుసంపరిభ్యశ్చేత్యా

త్మనేపదే అనుక్రీడతే- సంక్రీడతే పరిక్రీడత ఇత్యాది॥

సమోఽకూజన ఇతి వక్తవ్యమితి సంపూర్వాత్కూజనభిన్నార్థే ఏవా త్మనేపదం- కూజనేతు- సంక్రీడతి చక్రమితి పరస్మైపదమేవ॥

భావే—౧ క్రీడ్యతే । ౨ చిక్రీడే । ౩ క్రీడితా। ౪ క్రీడిష్యతే। ౫ క్రీడ్యతాం। ౬ అక్రీడ్యత। ౭ క్రీడ్యేత। ౮ క్రీడిషీష్ట। ౯ అక్రీడి । ౧౦ అక్రీడిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ క్రీడయతి-తే । ౨ క్రీడయాంచకార।చక్రే-బభూవ ఆస । ౩ క్రీడయితా(సి-సే-హే) ౪ క్రీడయిష్యతి-తే।౫క్రీడయతు-తాం ౬అక్రీడయత్-త। ౭ క్రీడయేత్-త। ౮ క్రీడ్యాత్ - క్రీడయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం)౯ అచిక్రీడత్-త।నాగ్లోపిశాస్వృదితామితి హ్రస్వనిషేధః॥౧౦అక్రీడయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ క్రీడ్యతే। ౨క్రీడయాంచక్రే-బభూవే-ఆసే।౩ క్రీడయితా-స్సే-హే। క్రీడితా-సే-హే। ౪ క్రీడయిష్యతే-క్రీడిష్యతే॥ ౫ క్రీడ్యతాం। ౬ అక్రీడ్యత। ౭ క్రీడ్యేత। ౮ క్రీడయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) క్రీడిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అక్రీడి। అక్రీడిషాతాం - (ఢ్వం-ధ్వం) అక్రీడయిషాతాం, (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అక్రీడయిష్యత-అక్రీడిష్యత॥

సని—౧ చిక్రీడిషతి। ౨ చిక్రీడిషాంచకార,బభూవ ఆస। ౩ చిక్రీడిషితా। ౪ చిక్రీడిషిష్యతి । ౫ చిక్రీడిషతు । ౬అచిక్రీడిషత్ ।౭ చిక్రీడిషేత్। ౮ చిక్రీడిష్యాత్। ౯ అచిక్రీడిషీత్। ౧౦ అచిక్రీడిషిష్యత్॥

యఙి—౧ చేక్రీడ్యతే। ౨ చేక్రీడాంచక్రే-బభూవ- ఆస। ౩ చేక్రీడితా-సే-హే। ౪ చేక్రీడిష్యతే। ౫ చేక్రీడ్యతాం । ౬అచేక్రీడ్యత ౭ చేక్రీడ్యేత। ౮ చేక్రీడిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచేక్రీడిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦అ చేక్రీడిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చేక్రీడీతి, చేక్రీట్టి- చేక్రీట్టః- చేక్రీడతీత్యాది॥

౧—క్రీడితవ్యం- క్రీడనీయం- క్రీడ్యం, క్రీడితః- క్రీడితవాన్,క్రీడన్- క్రీడన్తీ, అనుక్రీడమానః- క్రీడిష్యన్- క్రీడిష్యన్తీ,క్రీడిష్యంతీ,

అనుక్రీడిష్యమాణః, క్రీడితుం, క్రీడితం, క్రీడనం, క్రీడిత్వా,సంక్రీడ్య, క్రీడజ్క్రీడం, క్రీడిత్వాక్రీడిత్వా ॥

౨—క్రీడయితవ్యః, క్రీడనీయః, క్రీడ్యః, క్రీడితః, క్రీడితవాన్, క్రీడయన్, క్రీడయంతీ, క్రీడయమానః, క్రీడయిష్యన్, క్రీడయిష్యతీ క్రీడయిష్యంతీ, క్రీడయిష్యమాణః, క్రీడయితుం, క్రీడితం, క్రీడనం క్రీడయిత్వా, విక్రీడ్య, క్రీడజ్క్రీడం, క్రీడయిత్వాక్రీడయిత్వా ॥

3—చిక్రీడిషితవ్యః, చిక్రీడిషణీయః, చిక్రీడిష్యః,చిక్రీడిషితః, చిక్రీడిషితవాన్, చిక్రీడిషన్, చిక్రీడిషన్తీ, చిక్రీడిషిష్యన్- చిక్రీడిషిష్యతీ, చిక్రీడిషిష్యంతీ, చిక్రీడిషితుం- చిక్రీడిషితం, చిక్రీడిషణం-చిక్రీడిషిత్వా- పరిచిక్రీడిష్య - చిక్రీడిషణ్చిక్రీడిషం,చిక్రీడిషిత్వాచిక్రీడిష్య ॥

౪—చేక్రీడితవ్యం, చేక్రీడనీయం, చేక్రీడ్యం, చేక్రీడితః, చేక్రీడితవాన్, చేక్రీడ్యమానః, చేక్రీడిష్యమాణః, చేక్రీడితుం-చేక్రీడితం చేక్రీడనం- చేక్రీడిత్వా విచేక్రీడ్య- చేక్రీడఞ్చేక్రీడం- చేక్రీడిత్వాచేక్రీడిత్వా ॥

౫—యఙ్లుగన్తాదప్యేవం—శతరి,చేక్రీడల్-చేక్రీడతా, చేక్రీడతః- స్త్రియాం చేక్రీడతీ- చేక్రీడిష్యన్-చేక్రీడిష్యతీ-చేక్రీడిష్యంతీతివిశేషః॥

కిల—బంధనే-సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ
కిలతి-చికిలిత్యాదిక్రీడతివత్॥ణౌచజి ॥ అచీకిలత్-త॥

క్ష్మిల—నిమేషణే, సకర్మకః-సేట్-పరస్మైపదీ
క్ష్మిలతి- చిక్ష్మిలిత్యాదిపూర్వవత్ ॥ అచిక్ష్మిలత్-త ॥

క్షివు—నిరసనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

కుచతి- చికుచిత్యాదిషు గ్వల్ —ఉదిత్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ - క్షి విత్వాత్ క్తూర్యత్వాత్ - అతఏవ నిష్ఠాయాంనేట్. కుచ్యతః, క్నూర్యత వాన్- వాన్తత్వాన్నయజ్ఞుక్

కుచ—శబ్దేతారే అక రకః సేట్ పర. సే. పదీ

౧కోచతి। ౨చుకోచ- చుకుచతుః- చుకుచుః। చుకోచిథ, చుకుచ థుః। ౩ కోచితా। ౪ కోచిష్యతి। ౫ కోచతు। ౬ అకోచత్। ౭కోచే త్। ౮ కుచ్యాత్। ౯ అకోచీత్। ౧౦ అకోచిష్యత్ ॥ శబ్దార్థకత్వా న్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

భావే—౧ కుచ్యతే। ౨ చుకుచే। ౩ కోచితా। ౪ కోచిష్యతే। ౫ కుచ్యతాం। ౬ అకుచ్యత। ౭ కుచ్యేత। ౮ కోచిషీష్ట। ౯ అకోచి ౧౦ అకోచిష్యత॥

ణ్యన్తాత్—౧ కోచయతి,తే। ౨ కోచయాంచకార-చక్రే బభూ వ-ఆస। ౩ కోచయితా(సి, సే-హే) ౪ కోచయిష్యతి,తే। ౫ కోచయ తు,తాం। ౬ అకోచయత్,త। ౭ కోచయేత్-త ॥ ౮ కోచ్యాత్-కో చయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అచూకుచత్-త ॥ ౧౦ అకోచయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ కోచ్యతే। ౨ కోచయాంచక్రే బభూవే -ఆసే॥ ౩ కోచయితా(సే-హే) కోచితా(సే-హే) ॥ ౪ కోచయిష్యతే-కోచిష్య తే ॥ ౫ కోచ్యతాం ॥ ౬ అకోచ్యత ॥ ౭ కోచ్యేత ॥ ౮ కోచయిషీ ష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) కోచిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకోచి-అకోచయిషాతాం(ధ్వం- ఢ్వం) అకోచిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦అకోచయిష్యత-అకోచిష్యత

సని—రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వమ్ ॥ ౧ చుకుచిషతి-చుకోచిష తి ॥ ౨ చుకుచిషాంచకార-చుకోచిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చు కుచిషితా-చుకోచిషితా ॥ ౪ చుకుచిషిష్యతి-చుకోచిషిష్యతి ॥ ౫చు కుచిషతు-చుకోచిషతు ॥ ౬ అచుకుచిషత్-అచుకోచిషత్ ॥ ౭ చుకు

చిషత్-చుకోచిషత్ ॥ ౮ చుకుచిష్యాత్-చుకోచిష్యాత్ ॥ ౯ అచుకు
చిషీత్-అచుకోచిషీత్ ॥ ౧౦ అచుకుచిషిష్యత్-అచుకోచిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చోకుచ్యతే ॥ ౨ చోకుచాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ॥ ౩
చోకుచితా(సే-హే) ॥ ౪ చోకుచిష్యతే ॥ ౫ చోకుచ్యతాం ॥ ౬ అ
చోకుచ్యత ॥ ౭ చోకుచ్యేత ॥ ౮ చోకుచిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అచోకుచిష్ట
(ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అచోకుచిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోకుచీతి-చోకోచ్చి-చోకుచ్చః-చోకుచతీత్యాది ॥

౧—కోచితవ్యం ।కోచనీయం । కోచ్యం । నిష్ఠాయాం సేట్కత్వా
స్నకిత్వం । కుచితం కోచితం తేన -ప్రకుచితః । ప్రకోచితః । ప్ర
కుచితవాన్ । ప్రకోచితవాన్ ।ఉదుపధాద్భావాదికర్మణోరన్యతరస్యా
మితికిత్త్వవికల్పః ॥ కోచన్-కోచంతీ । కోచిష్యన్-కోచిష్యతీ-కో
చిష్యంతీ । కోచితుం । కోచితం । కుచితం । కోచనం । కుచిత్వా ।
కోచిత్వా ।రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం ॥ సంకుచ్య । సంకోచ్య ॥
కోచంకోచం । కుచిత్వాకుచిత్వా । కోచిత్వాకోచిత్వా ॥

౨—కోచయితవ్యః । కోచనీయః । కోచ్యః । కోచితః । కోచిత
వాన్ । కోచయన్)కోచయంతీ । కోచయమానః । కోచయిష్యన్-
కోచయిష్యతీ-కోచయిష్యంతీ । కోచయిష్యమాణః । కోచయితుం ।
కోచితం । కోచనం ।కోచయిత్వా । సంకోచ్య । కోచంకోచం । కో
చయిత్వాకోచయిత్వా ॥

౩—చుకుచిషితవ్యం-చుకోచిషితవ్యం । చుకుచిషణీయః-చుకోచి
షణీయః । చుకుచిష్యం-చుకోచిష్యం । చుకుచిషితః-చుకోచిషితః ।
చుకుచిషితవాన్-చుకోచిషితవాన్ । చుకుచిషన్-చుకోచిషన్ । చుకు
చిషంతీ-చుకోచిషంతీ । చుకుచిషిష్యన్-చుకోచిషిష్యన్ । చుకుచిషి
ష్యతీ-చుకోచిషిష్యతీ-చుకుచిషిష్యంతీ-చుకోచిషిష్యంతీ। చుకుచిషి
తుం । చుకోచిషితుం । చుకుచిషితం । చుకోచిషితం । చుకుచిషణ

చుకోచిషణం । చుకుచిషిత్వా । చుకోచిషిత్వా । సంచుకుచిష్య । సఞ్చుకోచిష్య । చుకుచిషంచుకుచిషం । చుకోచిషంచుకోచిషం । చుకుచిషిత్వాచుకుచిషిత్వా । చుకోచిషిత్వాచుకోచిషిత్వా ॥

౪—చోకుచితవ్యం । చోకుచనీయం । చోకుచ్యం । చోకుచితః । చోకుచితవాన్ । చోకుచ్యమానః । చోకుచిష్యమాణః । చోకుచితుం । చోకుచితం । చోకుచనం । చోకుచిత్వా । సంచోకుచ్య । చోకుచం చోకుచం । చోకుచిత్వాచోకుచిత్వా ॥

౫—చోకోచితవ్యం । చోకోచనీయం । చోకోచ్యం । చోకుచితః । చోకుచితవాన్ । చోకుచత్-చోకుచతౌ-చోకుచతః । చోకుచతీ । చోకోచిష్యన్-చోకోచిష్యతీ-చోకోచిష్యంతీ । చోకోచితుం । చోకుచితం । చోకోచితం । చోకోచనం । చోకుచిత్వా । చోకోచిత్వా । సంచోకుచ్య । సంచోకోచ్య । చోకోచం చోకోచం । చోకుచిత్వాచోకుచిత్వా । చోకోచిత్వాచోకోచిత్వా ॥

కుచ - సంపర్చనకౌటిల్యప్రతిష్టంభవిలేఖనేషు ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

కోచతీత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

కుఞ్చ-కుఞ్చకౌటిల్యాల్పీభావయోః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ కుఞ్చతి ॥ ౨ చుకుఞ్చ ॥ ౩ కుఞ్చితా ॥ ౪ కుఞ్చిష్యతి ॥ ౫ కుఞ్చతు ॥ ౬ అకుఞ్చత్ ॥ ౭ కుఞ్చేత్ ॥ ౮ కుఞ్చ్యాత్ ॥ ౯ అకుఞ్చీత్ ॥ ౧౦ అకుఞ్చిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికుఞ్చతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుఞ్చే ॥ ౩ వ్యతికుఞ్చితా (సే-హే) ॥ ౪ వ్యతికుఞ్చిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుఞ్చతాం ౬ వ్యత్యకుఞ్చత ॥ ౭ వ్యతికుఞ్చేత ॥ ౮ వ్యతికుఞ్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకుఞ్చిష్ట ॥ ధ్వం।ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యకుఞ్చిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కుచ్యతే ॥ ౨ చుకుఞ్చే ॥ ౩ కుఞ్చితా (సే-హా) ॥ ౪ కుఞ్చిష్యతే ॥ ౫ కుచ్యతాం ॥ ౬ అకుచ్యత ॥ ౭ కుచ్యేత ॥ ౮ కుఞ్చిషీష్ట ॥ ౯ అకుఞ్చి ॥ ౧౦ అకుఞ్చిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ కుఞ్చయతి-తే ॥ ౨ కుఞ్చయాంచకార(చక్రే బభూవ-ఆస) ॥ ౩ కుఞ్చయితా(సి-సే-హా) ॥ ౪ కుఞ్చయిష్యతి-తే ॥ ౫ కుఞ్చయతు-తాం ॥ ౬ అకుఞ్చయత్-త ॥ ౭ కుఞ్చయేత్-త ॥ ౮ కుఞ్చ్యాత్-కుఞ్చయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచుకుఞ్చత్-త ॥ ౧౦ అకుఞ్చయిష్యత్-త ॥

ణ్యన్తాత్కర్మణి—౧ కుఞ్చ్యతే ॥ ౨ కుఞ్చయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ కుఞ్చితా(సే-హా) కుఞ్చయితా(సే-హా) ॥ ౪ కుఞ్చయిష్యతే-కుఞ్చిష్యతే । ౫ కుఞ్చ్యతాం ॥ ౬ అకుఞ్చ్యత ॥ ౭ కుఞ్చ్యేత ॥ ౮ కుఞ్చయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) కుఞ్చిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అకుఞ్చి-అకుఞ్చిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకుఞ్చయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకుఞ్చిష్యత-అకుఞ్చయిష్యత ॥

సని—౧ చుకుఞ్చిషతి ॥ ౨ చుకుఞ్చిషాంచకార(బభూవ-ఆస)॥ ౩ చుకుఞ్చిషితా ॥ ౪ చుకుఞ్చిషిష్యతి ॥ ౫ చుకుఞ్చిషతు ॥ ౬ అచుకుఞ్చిషత్ ॥ ౭ చుకుఞ్చిషేత్ ॥ ౮ చుకుఞ్చిష్యాత్ ॥ ౯ అచుకుఞ్చిషీత్-అచుకుఞ్చిషిష్టాం-అచుకుఞ్చిషిషుః ॥ ౧౦ అచుకుఞ్చిషిష్యత్.

యఙి—౧ చోకుచ్యతే ॥ ౨ చోకుచాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ చోకుచితా(సే-హా) ॥ ౪ చోకుచిష్యతే ॥ ౫ చోకుచ్యతాం ॥ ౬ అచోకుచ్యత ॥ ౭ చోకుచ్యేత ॥ ౮ చోకుచిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అచోకుచిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అచోకుచిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోకుఞ్చీతి-చోకుఙ్క్తి-చోకుఞ్చతః-చోకుఞ్చతీత్యాది ॥

౧—కుఞ్చితవ్యః । కుఞ్చనీయః । కుఞ్చ్యః । కుఞ్చితః । కుఞ్చితవాన్ । కుఞ్చన్-కుఞ్చంతీ ॥ వ్యతికుఞ్చమానః । కుఞ్చిష్యన్-కు

ఞ్చిష్యతీ-కుఞ్చిషష్యంతి । కుఞ్చితుం । కుఞ్చితం । కుఞ్చనం ॥ కు [illegible] । అకుఞ్చ్య । కుఞ్చంకుఞ్చం । కుఞ్చిత్వాకుఞ్చిత్వా ॥

౨—కుఞ్చయితవ్యః।కుఞ్చనీయః।కుఞ్చ్యః।కుఞ్చితః।కుఞ్చితవాన్ కుఞ్చయన్-కుఞ్చయంతీ । కుఞ్చయమానః । కుఞ్చయిష్యన్-కుఞ్చయిష్యతీకుఞ్చయిష్యంతీ । కుఞ్చయిష్యమాణః । కుఞ్చయితుం । కుఞ్చితం । కుఞ్చనం । కుఞ్చయిత్వా । అకుఞ్చ్య । కుఞ్చంకుఞ్చం ।కుఞ్చయిత్వాకుఞ్చయిత్వా ॥

౩—చుకుఞ్చిషితవ్యః । చుకుఞ్చిషణీయః । చుకుఞ్చిష్యః । చుకుఞ్చిషితః । చుకుఞ్చిషితవాన్ । చుకుఞ్చిషన్-చుకుఞ్చిషంతీ। చుకుఞ్చిషిష్యన్-చుకుఞ్చిషిష్యతీ-చుకుఞ్చిషిష్యంతీ।చుకుఞ్చిషితుం చుకుఞ్చిషితం । చుకుఞ్చిషణం । చుకుఞ్చిషిత్వా । అచుకుఞ్చిష్య చుకుఞ్చిషంచుకుఞ్చిషం । చుకుఞ్చిషిత్వాచుకుఞ్చిషిత్వా ॥

౪—చోకుచితవ్యః । చోకుచనీయః । చోకుచ్యః । చోకుచితః చోకుచితవాన్ । చోకుచ్యమానః । చోకుచిష్యమాణః। చోకుచితుం చోకుచితం । చోకుచనం । చోకుచిత్వా । అచోకుచ్య । చోకుచం చోకుచం । చోకుచిత్వాచోకుచిత్వా ॥

౫—చోకుంచితవ్యః । చోకుంచనీయః । చోకుంచ్యః। చోకుచితః। చోకుచితవాన్।చోకుచత్-చోకుచతా-చోకుచతః। చోకుచతీ। చోకుంచిష్యన్-చోకుంచిష్యతీ-చోకుంచిష్యంతీ।చోకుంచితుం।చోకుంచితం । చోకుంచనం। చోకుంచిత్వా । అచోకుంచ్య । చోకుంచం । చోకుంచం। చోకుంచిత్వాచోకుంచిత్వా॥

కుఞ్చతీత్యాది॥

[illegible]- స్తేయకరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

[illegible]

కుడి-దాహే-సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కుండతీత్యాదిక్లిందతివత్ ॥

కుబి-ఆచ్ఛాదనే-సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కుంబతీత్యాదిక్లిందతివత్ ॥

కుల-సంస్త్యానే బంధుషుచ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కోలతీత్యాదికోచతివత్ ॥

క్రుశ-ఆహ్వానే-రోదనేచ॥ఆద్యేసకర్మకః, ద్వితీయోఽ-
కర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ క్రోశతి ॥ ౨ చుక్రోశ-చుక్రోశిథ-చుక్రుశివ-చుక్రుశిమ ॥ ౩ క్రోష్టా-క్రోష్టారౌ-సి ॥ ౪ క్రోక్ష్యతి ॥ ౫ క్రోశతు ॥ ౬ అక్రోశత్ ॥ ౭ క్రోశేత్ ॥ ౮ క్రుశ్యాత్ ॥ ౯ అక్రుక్షత్-అక్రుక్షతాం-అక్రుక్షన్ ॥ శలఇగుపధాదనిటఃక్సఇతి చ్లేఃక్సాదేశః॥౧౦ అక్రోక్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్రోశతే ॥ ౨ వ్యతిచుక్రుశే ॥ ౩ వ్యతిక్రోష్టా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిక్రోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్రోశతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్రోశత॥ ౭ వ్యతిక్రోశేత ॥ ౮ వ్యతిక్రుక్షీష్ట-వ్యతిక్రుక్షీయాస్తాం-వ్యతిక్రుక్షీరన్ ॥ లిఙ్సిచావాత్మనేపదేష్వితి కిత్త్వం ॥౯ వ్యత్యక్రుక్షత ॥ వ్యత్యక్రుక్షాతాం-వ్యత్యక్రుక్షంత ॥ వ్యత్యక్రుక్షథాః-వ్యత్యక్రుక్షాథాం ॥ వ్యత్యక్రుక్షధ్వం ॥ వ్యత్యక్రుక్షి-వ్యత్యక్రుక్షావహి-వ్యత్యక్రుక్షామహి॥ ౧౦ వ్యత్యక్రోక్ష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్రుశ్యతే ॥ ౨ చుక్రుశే ॥ ౩ క్రోష్టా(సే-హే)॥౪ క్రోక్ష్యతే ॥ ౫ క్రుశ్యతాం ॥ ౬ అక్రుశ్యత ॥ ౭ క్రుశ్యేత ॥ ౮ క్రుక్షీష్ట-క్రుక్షీయాస్తాం ॥ ౯ అక్రోశి-అక్రుక్షాతాం-అక్రుక్షంత ॥ అక్రుక్షథాః

-అక్రుక్షాథాం-అక్రుక్షధ్వం ॥ అక్రుక్షి-అక్రుక్షావహి-అక్రుక్షామహి
౧౦ అక్రోక్ష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ క్రోశయతి-తే ॥ ౨ క్రోశయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ క్రోశయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ క్రోశయిష్యతి-తే ॥ ౫ క్రోశయతు-తాం ॥ ౬ అక్రోశయత్-త ॥ ౭ క్రోశయేత్-త ॥ ౮ క్రోశ్యాత్-క్రోశయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచుక్రుశత్-త ॥ ౧౦ అక్రోశయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్రోశ్యతే ॥ ౨ క్రోశయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ క్రోశయితా(సే-హే) క్రోశితా(సే-హే) ॥ ౪ క్రోశయిష్యతే-క్రోశిష్యతే ॥ ౫ క్రోశ్యతాం ॥ ౬ అక్రోశ్యత ॥ ౭ క్రోశ్యేత ॥ ౮ క్రోశయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) క్రోశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్రోశి-అక్రోశయిషాతాం(ఢ్వం ధ్వం) అక్రోశిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అక్రోశిష్యత-అక్రోశయిష్యత

సని—హలంతాచ్చేతి కిత్త్వాన్న గుణః ॥ ౧ చుక్రుక్షతి ॥ ౨ చుక్రుక్షాంచకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చుక్రుక్షితా ॥ ౪ చుక్రుక్షిష్యతి ॥ ౫ చుక్రుక్షతు ॥ ౬ అచుక్రుక్షత్ ॥ ౭ చుక్రుక్షేత్ ॥ ౮ చుక్రుక్ష్యాత్ ॥ ౯ అచుక్రుక్షీత్ ॥ ౧౦ అచుక్రుక్షిష్యత్.

యఙి—౧ చోక్రుశ్యతే ॥ ౨ చోక్రుశాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చోక్రుశితా ॥ ౪ చోక్రుశిష్యతే ॥ ౫ చోక్రుశ్యతాం ॥ ౬ అచోక్రుశ్యత ॥ ౭ చోక్రుశ్యేత ॥ ౮ చోక్రుశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచోక్రుశిష్ట-అచోక్రుశిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచోక్రుశిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోక్రుశీతి-చోక్రోష్టి-చోక్రుష్టః-చోక్రుశతీత్యాది ॥

౧—క్రోష్టవ్యః । క్రోశనీయః । క్రోశ్యః । క్రుష్టః । క్రుష్టవాన్ । క్రోశన్ । క్రోశంతీ । వ్యతిక్రోశమానః । క్రోక్ష్యన్-క్రోక్ష్యతీ-క్రోక్ష్యంతీ । క్రోష్టుం । క్రుష్టం । క్రోశనం । క్రుష్ట్వా । ఆక్రుశ్య । క్రోశంక్రోశం । క్రుష్ట్వాక్రుష్ట్వా ॥

౨—క్రోశయితవ్యః । క్రోశనీయః । క్రోశ్యః । క్రోశితః । క్రోశితవాన్ । క్రోశయన్-క్రోశయంతీ । క్రోశయమానః । క్రోశయిష్యన్ క్రోశయిష్యతీ-క్రోశయిష్యంతీ । క్రోశయిష్యమాణః । క్రోశయితుం క్రోశితం । క్రోశనం । క్రోశయిత్వా । ఆక్రోశ్య । క్రోశంక్రోశం క్రోశయిత్వా । క్రోశయిత్వా ॥

౩—చుక్రుక్షితవ్యః । చుక్రుక్షణీయః । చుక్రుక్ష్యః । చుక్రుక్షితః చుక్రుక్షితవాన్ । చుక్రుక్షన్-చుక్రుక్షంతీ । చుక్రుక్షిష్యన్-చుక్రుక్షిష్యతీ-చుక్రుక్షిష్యంతీ । చుక్రుక్షితుం । చుక్రుక్షితం । చుక్రుక్షణం।చుక్రుక్షిత్వా।ఆచుక్రుక్ష్య ।చుక్రుక్షంచుక్రుక్షం।చుక్రుక్షిత్వాచుక్రుక్షిత్వా॥

౪—చోక్రుశితవ్యః । చోక్రుశనీయః। చోక్రుశ్యః । చోక్రుశితః చోక్రుశితవాన్ । చోక్రుశ్యమానః । చోక్రుశిష్యమాణః । చోక్రుశితుం । చోక్రుశితం । చోక్రుశనం । చోక్రుశిత్వా । ఆచోక్రుశ్య।చోక్రుశంచోక్రుశం। చోక్రుశిత్వాచోక్రుశిత్వా ॥

౫—చాక్రోశితవ్యః । చాక్రోశనీయః । చాక్రోశ్యః । చాక్రుశితః । చాక్రుశితవాన్ । చాక్రుశత్-చాక్రుశతా-క్రోశతః । చా చాక్రోశిష్యన్-చాక్రోశిష్యతీ-చాక్రోశిష్యంతీ।చాక్రోశితుం । చాక్రుశితం. । చాక్రోశనం । చాక్రోశిత్వా । నక్త్వాసేడితి కిత్త్వనిషేధాత్ గుణః । ఆచాక్రుశ్య । చాక్రోశంచాక్రోశం । చాక్రోశిత్వాచాక్రోశిత్వా ॥

కూజ-అవ్యక్తేశబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

౧ కూజతి ॥ ౨ చుకూజ ॥ ౩ కూజితా ॥ ౪ కూజిష్యతి ॥ ౫ కూజతు । ౬ అకూజత్ ॥ ౭ కూజేత్ ॥ ౮ కూజ్యాత్ ॥ ౯ అకూజీత్ ॥ ౧౦ అకూజిష్యత్ ॥

శబ్దక్రియత్వేనహసాదిత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

ధాతే—౧ కూజ్యతే । ౨ చుకూజే । ౩ కూజితా । ౪ కూజిష్యతే । ౫ కూజ్యతాం ॥ ౬ అకూజ్యత । ౭ కూజ్యేత । ౮ కూజిషీష్ట । ౯ అకూజి । ౧౦ అకూజిష్యత ॥

ణ్యంతాల్—౧ కూజయతి-తె॥-౨ కూజయాంచకార(చక్రే)- బభూవ-ఆస) ॥ ౩ కూజయితా(సి-సే-హే) ౪ కూజయిష్యతి-తె ॥ ౫ కూజయతు-తాం ॥ ౬ అకూజయల్-త ॥ ౭ కూజయేత్-త ॥ ౮ కూజ్యాత్-కూజయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం॥౯ అచుకూజల్-త॥౧౦అకూజయిష్యల్-త॥

కర్మణి—౧కూజ్యతే ॥ ౨ కూజయాంచక్రే(బభూవె-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే) ॥ ౩ కూజయితా(సే-హే)కూజితా(సే-హే) ॥ ౪ కూజయిష్యతె-కూజిష్యతె ॥ ౫ కూజ్యతాం ॥ ౬ అకూజ్యత ॥ ౭ కూజ్యేత॥౮కూజయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)కూజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకూజి-అకూజయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)అకూజిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦అకూజయిష్యత-అకూజిష్యత

సని—౧ చుకూజిషతి ॥ ౨ చుకూజిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ చుకూజిషితా ॥ ౪ చుకూజిషిష్యతి ॥ ౫ చుకూజిషతు ॥ ౬ అచుకూజిషత్ ॥ ౭ చుకూజిషేత్ ॥ ౮ చుకూజిష్యాత్ ॥ ౯ అచుకూజిషీత్ ॥ అచుకూజిషిష్టాం ॥ ౧౦ అచుకూజిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చోకూజ్యతే ॥ ౨ చోకూజాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ॥౩ చోకూజితా(సే-హే) ॥ ౪ చోకూజిష్యతె ॥ ౫ చోకూజ్యతాం ॥౬అచోకూజ్యత ॥ ౭చోకూజ్యేత ॥ ౮ చోకూజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచోకూజిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచోకూజిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోకూజీతి-చోకూక్తి-చోకూక్తః-చోకూజతీత్యాది ॥

౧—కూజితవ్యం । కూజనీయం । కూజ్యం । కూజితం । కూజితవాన్ । ప్రకూజితః । ప్రకూజితంతేన ఇదమస్యకూజితం। కూజితస్సః కూజన్-కూజంతీ । కూజిష్యన్-కూజిష్యతీ-కూజిష్యంతీ । కూజితుం కూజితం । కూజనం । కూజిత్వా । ఉత్కూజ్య । కూజంకూజం ॥కూ

జిత్వాకూజిత్వా ॥

౨—కూజయితవ్యః । కూజనీయః । కూజ్యః । కూజితః । కూజితవాన్ । కూజయన్-కూజయంతీ । కూజయమానః । కూజయిష్యన్-కూజయిష్యతీ-కూజయిష్యంతీ । కూజయితుం । కూజితం ।కూజనం। కూజయిత్వా।ఉత్కూజ్య। కూజంకూజం । కూజయిత్వాకూజయిత్వా॥

౩—చుకూజిషితవ్యః।చుకూజిషణీయః।చుకూజిష్యః।చుకూజిషితః చుకూజిషితవాన్।చుకూజిషన్-చుకూజిషంతీ।చుకూజిషిష్యన్-చుకూజిషిష్యతీ-చుకూజిషిష్యంతీ। చుకూజిషితుం । చుకూజిషితం। చుకూజిషణం । చుకూజిషిత్వా । ఉచ్చుకూజిష్య । చుకూజిషంచుకూజిషం। చుకూజిషిత్వాచుకూజిషిత్వా ॥

౪— చోకూజితవ్యం । చోకూజనీయం । చోకూజ్యం । చోకూజితః । చోకూజితవాన్ । చోకూజ్యమానః । చోకూజిష్యమాణః ।చోకూజితుం ! చోకూజితం । చోకూజనం । చోకూజిత్వా। ఉచ్చోకూజ్య । చోకూజంచోకూజం । చోకూజిత్వాచోకూజిత్వా ॥

యఙ్లుకి సర్వంప్రాగ్వత్, శతరి ॥ చోకూజత్-చోకూజతౌ-చోకూజతః ॥ స్త్రియాంచోకూజతీతిచోకూజిష్యన్। చోకూజిష్యతీ । చోకూజిష్యంతీతిచవిశేషః।

కృష-విలేఖనే-విలేఖనమాకర్షణం సకర్మకః అనిట్ -వెం॥

౧—కర్షతి । ౨ చకర్ష । చకృషతుః । చకృషుః । చకర్షిథ। చకృషథుః । చకృష । చకర్ష। చకృషివ। చకృషిమ।౩ అనుదాత్తస్య చర్దుపధస్యాన్యతరస్యామిత్యమ్వా-క్రష్టా- క్రష్టారౌ- క్రష్టారః, పక్షే కర్ష్టా- కర్ష్టారౌ-కర్ష్టారః। ౪ క్రక్ష్యతి- కర్క్ష్యతి।౫కర్షతు । ౬ అకర్షత్ । ౭ కర్షేత్ । ౮ కృష్యాత్- కృష్యాస్తాం । ౯ స్పృశమృశకృషతృపదృపాం, చ్లేస్సిజ్వావాచ్య ఇతి సిజ్వా - సిచి వృ

ష్వ । పక్షే శల ఇగుపధాదనిటః క్సః-అక్రాక్షీత్- అక్రాష్టాం- అక్రా
క్షుః । అక్రాక్షీః- అక్రాష్టం- అక్రాష్ట । అక్రాక్షం- అక్రాక్ష్వ- అ
క్రాక్ష్మ- పక్షే అకార్క్షీత్-అకార్ష్టాం- అకార్క్షుః-అకార్క్షీః, అ
కార్ష్టం- అకార్ష్ట । అకార్క్షం- అకార్క్ష్వ- అకార్క్ష్మ ॥ పక్షే-
అకృక్షత్- అకృక్షతాం, అకృక్షన్ । అకృక్షః-అకృక్షతం, అకృక్షత ।
అకృక్షం- అకృక్షావ- అకృక్షామ ॥ ౧౦ అక్రక్ష్యత్ । అకర్క్ష్యత్ ॥

కర్తృవ్యతీహారే— ౧ వ్యతికర్షతే । ౨ వ్యతిచకృషే ॥ వ్యతిచకృ
షిషే । వ్యతిచకృషిధ్వే । వ్యతిచకృషివహే-వ్యతిచకృషిమహే ॥ ౩ వ్య
తిక్రష్టా-సే-హే ॥ వ్యతికర్ష్టా- సే।హే ॥ ౪ వ్యతిక్రక్ష్యతే । వ్యతిక
ర్క్ష్యతే। ౫ వ్యతికర్షతాం । ౬ వ్యత్యకర్షత ॥ ౭ వ్యతికర్షేత ॥ ౮
వ్యతికృక్షీష్ట । లిఙ్సిచావితి కిత్త్వాన్న గుణో నాప్యమ్ ॥ ౯ వ్యత్యకృష్ట
వ్యత్యకృక్షాతాం- వ్యత్యకృక్షత । వ్యత్యకృష్ఠాః - వ్యత్యకృక్షాథాం-
వ్యత్యకృఢ్వం। వ్యత్యకృక్షి-వ్యత్యకృక్ష్వహి- వ్యత్యకృక్ష్మహి । పక్షే, వ్య
త్యకృక్షత, వ్యత్యకృక్షాతాం-వ్యత్యకృక్షన్త । వ్యత్యకృక్షథాః- వ్యత్య
కృక్షాథాం, వ్యత్యకృక్షధ్వం । వ్యత్యకృక్షి-వ్యత్యకృక్షావహి- వ్యత్య
కృక్షామహి ॥ ౧౦ వ్యత్యక్రక్ష్యత-వ్యత్యక్రక్ష్యేతాం-వ్యత్యక్రక్ష్యన్త।
పక్షే, వ్యత్యకర్క్ష్యత। వ్యత్యకర్క్ష్యేతాం। వ్యత్యకర్క్ష్యన్త ॥

కర్మణి— ౧ కృష్యతే। ౨ చకృషే, చకృషిషే, చకృషిధ్వే । చకృ
షివహే। చకృషిమహే। ౩ క్రష్టా, క్రష్టారౌ (సే, హే) కర్ష్టా-కర్ష్టా
రౌ (సే-హే) ౪ క్రక్ష్యతే-కర్క్ష్యతే। ౫ కృష్యతాం। ౬ అకృష్యత । ౭ కృ
ష్యేత । ౮ కృక్షీష్ట-కృక్షీయాస్తాం। ౯ అకర్షి-అకృక్షాతాం-అకృక్షత ।
అకృష్ఠాః, అకృక్షాథాం, అకృఢ్వం । అకృక్షి, అకృక్ష్వహి - అకృక్ష్మ
హి ॥ పక్షే- అకృక్షాతాం-అకృక్షన్త, అకృక్షథాః, అకృక్షాథాం, అ
కృక్షధ్వం- అకృక్షి, అకృక్షావహి-అకృక్షామహి ॥ ౧౦ అక్రక్ష్యత -
అకర్క్ష్యత ॥

ణ్యన్తాత్ — ౧ కర్షయతి, తే॥ ౨ కర్షయాంచకార (చక్రే) బ భూవ(ఆస) ౩ కర్షయితా(సి, సే, హే) ౪ కర్షయిష్యతి-తే । ౫ కర్షయతు(తాం) ౬ అకర్షయత్ (త) ౭ కర్షయేత్ (త) ౮ కర్ష్యాత్, కర్షయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచీకృషత్ -త।౧౦ అచకర్షత్ (త)అకర్షయిష్యత్ (త)

కర్మణి—౧ కర్ష్యతే । ౨ కర్షయాంచక్రే-బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ కర్షయితా(సే-హే) కర్షితా (సే-హే) ౪ కర్షయిష్యతే, కర్షిష్యతే। ౫ కర్ష్యతాం । ౬ అకర్ష్యత । ౭ కర్ష్యేత । ౮ కర్షయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) కర్షిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అకర్షి । అకర్షిషాతాం । ఢ్వం।ధ్వం। అకర్షయిషాతాం-ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ అకర్షిష్యత-అకర్షయిష్యత॥

సనిహాఉన్తాచ్చేతి కిత్త్వాన్న గుణః ౧ చికృక్షతి । ౨ చికృక్షాంచకార బభూవ(ఆస) ౩ చికృక్షితా-సి । ౪ చికృక్షిష్యతి ॥౫ చికృక్షతు।౬ అచికృక్షత్।౭ చికృక్షేత్ । చికృక్ష్యాత్ - చికృక్ష్యాస్తాం । ౯ అచికృక్షీత్, అచికృక్షిష్టాం ॥ ౧౦ అచికృక్షిష్యత్ ॥

యఙి—రీగృదుపధస్య చేత్యభ్యాసస్యరిగాగమః— ౧ చరీకృష్యతే। ౨ చరీకృషాంచక్రే బభూవ(ఆస)౩ చరీకృషితా(సే-హే)చరీకృషిష్యతే । ౫ చరీకృష్యతాం । ౬ అచరీకృష్యత । ౭ చరీకృష్యేత।౮ చరీకృషిషీష్ట(ఢ్వం) ౯ అచరీకృషిష్ట । అచరీకృషిషాతాం । అచరీకృషిషత (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచరీకృషిష్యత ॥

యఙ్లుకి—రుగ్రికౌచలుకీతి రుగ్రిగ్రీగాగమాః - చర్కృషితి, చరికృషీతి, చరీకృషీతి చర్కర్ష్టి, చరికర్ష్టి చరీకర్ష్టి-చర్కృష్టః చరికృష్టః,చరీకృష్టః, చర్కృషతి,చరికృషతి, చరీకృషతీత్యాది ॥

౧—క్రష్టవ్యః, కర్ష్టవ్యః, కర్షణీయః, కృష్యః, బుదుపధా ... క్రష్టా,కర్ష్టా-క్రష్టుం,కర్ష్టుం ... కృష్టః,కృష్టవాన్ - కర్షః, కర్షన్తీ-కర్షన్

కర్క్ష్యతి, కర్క్ష్యంతి, కక్ష్యన్, కక్ష్యన్తీ, కక్ష్యన్తి, క్రష్టుం, కష్టుం, కృష్టం, కర్షణం, కృష్ట్వా- ఆకృష్య, కర్షణ కర్షం, కృష్ట్వా కృష్ట్వా ॥

౨—కర్షయితవ్యః, కర్షణీయః, కర్ష్యః కర్షితః, కర్షితవాన్, కర్షయన్, కర్షయంతీ, కర్షయమాణః; కర్షయిష్యన్, కర్షయిష్యతీ, కర్షయిష్యంతీ, కర్షయిష్యమాణః, కర్షయితుం, కర్షితం, కర్షణం, కర్షయిత్వా, ఆకర్ష్య, కర్షం కర్షం, కర్షయిత్వా కర్షయిత్వా ॥

౩—చికృక్షితవ్యః, చికృక్షణీయః, చికృక్ష్యః, చికృక్షితః- చికృక్షితవాన్, చికృక్షన్, చికృక్షంతీ, చికృక్షిష్యన్, చికృక్షిష్యతీ, చికృక్షిష్యంతీ, చికృక్షితుం, చికృక్షితం, చికృక్షణం, చికృక్షిత్వా, ఆచికృక్ష్య, చికృక్షం చికృక్షం, చికృక్షిత్వా చికృక్షిత్వా ॥

౪—చరికృషితవ్యః, చరికృషణీయః, చరికృష్యః, చరికృషితః, చరికృషితవాన్, చరికృషమాణః, చరికృషిష్యమాణః, చరికృషితుం చరికృషితం, చరికృషణం (చరికృషిత్వా, అల్లోపస్యస్థానివద్భావాన్న గుణః) ఆచరికృష్య, చరికృషం చరికృషం, చరికృషిత్వా చరికృషిత్వా

౫—చర్కర్షితవ్యః-చరికర్షితవ్యః, చరీకర్షితవ్యః చర్కర్షణీయః-చరికర్షణీయః, చరీకర్షణీయః, చర్కృష్యః-చరికృష్యః, చరీకృష్యః-చర్కృషితః-చరికృషితః, చరీకృషితః, చర్కృషితవాన్, చరికృషితవాన్, చరీకృషితవాన్, చర్కృషత్, చర్కృషతౌ, చర్కృషతః- చర్కృషతీ, చరికృషత్, చరికృషతౌ, చరికృషతః, చరికృషతీ, చరీకృషత్, చరీకృషతౌ చరీకృషతః, చరీకృషతీ, చర్కర్షిష్యన్ చర్కర్షిష్యతీ చర్కర్షిష్యంతీ, చరికర్షిష్యన్, చరికర్షిష్యతీ చరికర్షిష్యంతీ। చరీకర్షిష్యన్, చరీకర్షిష్యతీ, చరీకర్షిష్యంతీ, చర్కర్షితుం, చరికర్షితుం, చరీకర్షితుం, చర్కృషితం, చరికృషితం- చరీకృషితం- చర్కర్షణం- చరికర్షణం-చరీకర్షణం- చర్కర్షిత్వా, చరికర్షిత్వా- చరీకర్షిత్వా- ఆచర్కృష్య, ఆచ

శికృషన్న, అదరీకృషన్న, చర్కృష్ణం చర్కృష్ణ చర్కృష్టిత్వా చర్కృషిత్వా చరికర్ష్ణం చరికర్ష్ణి, చరికర్ష్ణి త్వా చరికర్ష్ణిత్వా-చరీకషణం చరీకషణం, చరీకర్ష్ణిత్వా చరీకర్ష్ణిత్వా

కల్ల-క్ష్వేల్ల-చలనే అకర్మకౌ సేటౌ-పరస్మైపదినౌ

కేలతి చికేల చికేలతురిత్యాది కజతివత్। క్ష్వేలతి చిక్ష్వేల చిక్ష్వేలతురిత్యాది చ। ఋదిత్వాణ్ణౌ చఙినో పధాహ్రస్వః। అచికేలత్-అచిక్ష్వేలదిత్యాది॥

క్షైవునిరసనే-సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

క్షేవతి చిక్షేవ చిక్షేవతురిత్యాది, ఉదిత్వాన్నిష్ఠాయాం వేట్ ఇడభావే చ్ఛ్వోరిత్యూఠ్। క్షేవిత్వా క్ష్యూత్వా - అతఏవ నిష్ఠాయాం సేట్, క్ష్యూతః, క్ష్యూతవాన్, వాన్తత్వాన్న యల్లుక్ ॥

ఇతి కాదయః

ఖజ-మన్థే, సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

ఖజతి, చఖాజ, చఖజతురిత్యాది కఖధాతువత్, అనేదిత్వాల్లుఙి అఖాజీత్, అఖజీదిత్యాదిరూపద్వయం ణౌమిత్త్వాభావశ్చ విశేషః

ఖజి, గతివైకల్యే, అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

ఖఞ్జతి, చఖఞ్జేత్యాది సర్వం కన్దతివత్

ఖర్జ-పూజనే, సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖర్జతి, చఖర్జేత్యాది కజతివత్ ॥

ఖట-కాంక్షాయాం, సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖటతి. చఖాటేత్యాదికఖధాతువత్ అనేదిత్వాల్లుఙి వృద్ధినిషేధాభావాదిత్యాద్యభావశ్చవిశేషః

ఖద స్థైర్యే, హింసాయాంచ, చాద్భక్షణే స్థైర్యేఽకర్మకః ॥

ఖదతి చఖాద- చఖదతురిత్యాది ఖటతివత్. హింసాయాం కర్మవ్యతిహారేనతఙ్ ॥

ఖర్జ, దందశూకే దంశనహింసాదిరూపాయాం దందశూకక్రియాయామిత్యర్థః ॥ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖర్జతి చఖర్జేత్యాదికర్జతివత్ ॥

ఖర్బ, గతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖర్బతి చఖర్బేత్యాదిప్రాగ్వత్

ఖర్వ-దర్పే, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖర్వతి, చఖర్వేత్యాది (ప్రా)గ్వత్ ॥

ఖల, సంచయే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖలతి చఖాలేత్యాది ఖజతివత్, లుఙి, అతోల్రాన్తస్యేతినిత్యంవృద్ధిః, అఖాలీత్ ॥

ఖష, హింసార్థః సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

ఖషతి చఖాషేత్యాది సర్వంఖజతివత్ హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్।

ఖాదృభక్షణే సకర్మకః -సేట్ పరస్మైపదీ

౧—ఖాదతి।౨చఖాద, చఖాదతుః।3 ఖాదితా,సి। ౪ ఖాదిష్యతి। ౫ ఖాదతు। ౬ అఖాదత్ । ౭ ఖాదేత్ । ౮ ఖాద్యాత్, ఖాద్యాస్తాం

౯ అఖాదీత్ । ౧౦ అఖాదిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧వ్యతిఖాదతే। ౨ వ్యతిచఖాదే। ౩ వ్యతిఖాదితా(సే, హా) ౪ వ్యతిఖాదిష్యతే । ౫వ్యతిఖాదతాం । ౬ వ్యత్యఖాదత ౭ వ్యతిఖాదేత । ౮ వ్యతిఖాదిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యఖాదిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) । ౧౦ వ్యత్యఖాదిష్యత ॥

కర్మణి— ౧ ఖాద్యతే॥ ౨చఖాదే । ౩ ఖాదితా (సే-హా) ౪ ఖాదిష్యతే। ౫ ఖాద్యతాం। ౬ అఖాద్యత। ౭ఖాద్యేత। ౮ఖాదిషీష్ట-ధ్వం ౯ అఖాది,అఖాదిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)। ౧౦ అఖాదిష్యత ॥

ణ్యంతాత్ —నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి క్రియాఫలేకర్తృగేపి ప. రస్మైపదమేవ । ౧ ఖాదయతి। ౨ ఖాదయాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఖాదయితా(సి) ౪ ఖాదయిష్యతి। ౫ ఖాదయతు॥౬ అఖాదయత్ ॥౭ఖాదయేత్ ॥ ౮ ఖాద్యాత్, ఖాద్యాస్తాం ॥ ౯ ణిశ్రిద్రుస్రుభ్యః కర్తరి చఙితి చఙి ప్రాప్తే ణ్యల్లోపావితి ద్వితీయస్య ద్విత్వే హ్రస్వనిషేధే అచఖాదత్ ॥ ౧౦ అఖాదయిష్యత్ ॥

కర్మణి— ౧ ఖాద్యతే॥ ౨ ఖాదయాంచక్రే బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే (ఆసే) ౩ ఖాదయితా(సే, హా) ఖాదితా(సే-హా) ౪ ఖాదయిష్యతే,ఖాదిష్యతే॥౫ ఖాద్యతాం। ౬ అఖాద్యత॥౭ ఖాద్యేత॥ ౮ ఖాదయిషీష్ట, ఢ్వం,ధ్వం-ఖాదిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అఖాది.అఖాదయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అఖాదిషాతాం,(ఢ్వం,ధ్వం)॥౧౦ అఖాదయిష్యత,అఖాదిష్యత ॥

సని— ౧ చిఖాదిషతి॥౨ చిఖాదిషాంచకార,బభూవ(ఆస) ౩చిఖాదిషితా-సి॥౪చిఖాదిషిష్యతి॥౫ చిఖాదిషతు॥౬ అచిఖాదిషత్॥ ౭చిఖాదిషేత్ ॥ ౮చిఖాదిష్యాత్ ॥ ౯అచిఖాదిషీత్, అచిఖాదిషిష్టాం॥ ౧౦ అచిఖాదిషిష్యత్॥

యఙి— ౧ చాఖాద్యతే॥ ౨ చాఖాదాంచక్రే,బభూవ(ఆస) ౩ చాఖాదితా(సే-హా) ౪చాఖాదిష్యతే॥౫ చాఖాద్యతాం॥౬అచాఖాద్యత॥ ౭చాఖాద్యేత॥౮చాఖాదిషీష్ట - ధ్వం॥౯ అచాఖాదిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥

ఇంఅచాఖాదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాఖాదితి,చాఖా త్తి,చాఖా తః, చాఖాదతీత్యాది॥

౧—ఖాదితవ్యః,ఖాదనీయః,ఖాద్యః ఖాదితః, ఖాదితవాన్, ఖాదన్, ఖాదంతీ, వ్యతిఖాదమానః, ఖాదిష్యన్,ఖాదిష్యతీ,ఖాదిష్యంతీ ఖాదితుం, ఖాదితం;ఖాదనం ఖాదిత్వా- అఖాద్య, ఖాదఙ్ఖాదం, ఖాదిత్వాఖాదిత్వా॥

౨—ఖాదయితవ్యః, ఖాదనీయః- ఖాద్యః ఖాదితః;ఖాదితవాన్ ఖాదయన్, ఖాదయంతీ,ఖాదయిష్యన్-ఖాదయిష్యతీ, ఖాదయిష్యంతీ, ఖాదయితుం. ఖాదితం, ఖాదనం ఖాదయిత్వా, అఖాద్య ,ఖాదఙ్ఖాదం, ఖాదయిత్వాఖాదయిత్వా॥

౩—చిఖాదిషితవ్యః, చిఖాదిషణీయః, చిఖాదిష్యః, చిఖాదిషితః, చిఖాదిషితవాన్, చిఖాదిషన్, చిఖాదిషంతీ, చిఖాదిషిష్యన్ చిఖాదిషిష్యతీ- చిఖాదిషిష్యంతీ-చిఖాదిషితుం-చిఖాదిషితం-చిఖాదిషణం- చిఖాదిషిత్వా, అచిఖాదిష్య- చిఖాదిషం,చిఖాదిషం- చిఖాదిషిత్వాచిఖాదిషిత్వా॥

౪—చాఖాదితవ్యః, చాఖాదనీయః, చాఖాద్యః, చాఖాదితః, చాఖాదితవాన్- చాఖాద్యమానః, చాఖాదిష్యమాణః, చాఖాదితుం చాఖాదితం, చాఖాదనం, చాఖాదిత్వా; అచాఖాద్య,చాఖాదంచాఖాదం, చాఖాదిత్వాచాఖాదిత్వా॥

యఙ్లుకి—శతరి, చాఖాదత్, చాఖాదతా- చాఖాదతః,చాఖాదతీ, చాఖాదిష్యన్- చాఖాదిష్యతీ- చాఖాదిష్యంతీతివిశేషః ॥

అన్యత్సర్వంయజవత్

ఖట-కాంక్షే-అక ర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖటతి! చిఖేట చిఖటతురిత్యాది కిటధాతువత్ ॥

ఖుజు-స్తేయకరణే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖోజతి-చుఖోజ-చుఖుజతురిత్యాది- ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ ఖోజిత్వా- ఖుక్త్వా । అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్ ఖుక్తః ఖుక్తవాన్ అన్య త్సర్వంకుచధాతువత్ ॥

ఖల్ల- చలనే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ ఖలతి॥ ౨ చఖాల- చఖలతుః ॥ ౩ ఖలితా॥ ౪ ఖలిష్యతి ॥ ౫ఖలతు ॥ ౬ అఖలత్ ॥ ౭ ఖలేత్ ॥ ౮ ఖల్యాత్ ॥ ౯ అఖాలీత్ ॥ ౧౦ అఖలిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిఖలతే ॥ ౨ వ్యతిచఖలే॥ ౩ వ్యతిఖలితా (సే-హే) ౪ వ్యతిఖలిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిఖలతాం ॥ ౬ వ్యత్యఖలత ॥ ౭ వ్యతిఖలేత ॥ ౮ వ్యతిఖలిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యఖలిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యఖలిష్యత॥

భావే—౧ ఖల్యతే॥ ౨చఖలే॥ ౩ ఖలితా ॥ ౪ ఖలిష్యతే ॥ ౫ఖల్యతాం ॥౬ అఖల్యత ॥ ౭ ఖల్యేత ॥ ౮ ఖలిషీష్ట ॥ ౯ అఖాలి ॥౧౦అఖలిష్యత ॥

ణ్యన్తాదస్మాన్నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతికర్తృగామిఫలే పరస్మైపదమేవ

౧ ఖాలయతి ॥ ౨ఖాలయాఞ్చకార - బభూవ (ఆస) ౩ ఖాలయితాసి ॥ ౪ ఖాలయిష్యతి ॥ ౫ ఖాలయతు ॥ ౬ అఖాలయత్ ॥ ౭ ఖాలయేత్ ౮ ఖాల్యాత్ ॥ (౯ అచిఖలత్ । ఋదిత్త్వాన్నగ్లోపితిహ్రస్వనిషేధః) ౧౦ అఖాలయిష్యత్ ॥

కర్మణి—౧ ఖాల్యతే॥౨ ఖాలయాఞ్చక్రే-బభూవే(ధ్వే-ఢ్వే) ఆసే॥ ౩ ఖాలయితా(సే-హే) ఖాలితా॥సే-హే॥ ౪ ఖాలయిష్యతే । ఖాలిష్యతే ౫ ఖాల్యతాం ॥ ౬ అఖాల్యత॥౭ ఖాల్యేత ॥ ౮ ఖాలయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ఖాలిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯అఖాలి - అఖాలిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అఖాలయి

షాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అఖేలిష్యత - అఖేలయిష్యత ॥

సని—౧ చిఖేలిషతి ॥ ౨ అచిఖేలిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥౩ చిఖేలిషితా ॥ సి॥ ౪ చిఖేలిషిష్యతి ॥ ౫ చిఖేలిషతు ॥ ౬ అచిఖేలిషత్ । ౭ చిఖేలిషేత్ ॥౮ చిఖేలిష్యాత్ ॥ ౯ అచిఖేలిషీత్ ॥౧౦ అచిఖేలిషిష్యత్॥

యఙి—౧ చేఖేల్యతే ॥ ౨ చెఖేలాఞ్చక్రే, బభూవ(ఆస) ౩ చేఖేలితా(సే, సా)౪చేఖేలిష్యతే।౫ చేఖేల్యతాం ।౬ అచేఖేల్యత॥౭ చేఖేల్యేత ౮ చేఖేలిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం)౯ అచేఖేలిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అచేఖేలిష్యత

యఙ్లుకి—౧ చేఖేలీతి, చేఖేల్తి। చేఖేల్తః। చేఖేలతీత్యాది ॥

౧—ఖేలితవ్యం।ఖేలనీయం।ఖేల్యం।ఖాలికః।ఖేలితవాన్।ప్రఖేలితః।ప్రఖేలితం లేన । ఇదమస్య ఖేలితం । ఖేలన్। ఖేలన్తీ । వ్యతిఖేలమానః । ఖేలిష్యన్। ఖేలిష్యన్తీ। ఖేలిష్యంతీ । ఖేలితుం । ఖేలితం। ఖేలనం। ఖేలిత్వా ప్రఖేల్య। ఖేలఙ్ఖేలం । ఖేలిత్వా ఖేలిత్వా॥

౨—ఖేలయితవ్యః। ఖేలనీయః। ఖేల్యః। ఖేలితః। ఖేలితవాన్ । ఖేలయన్-ఖేలయంతీ। ఖేలయిష్యన్। ఖేలయిష్యతీ। ఖేలయిష్యంతీ। ఖేలయితుం। ఖేలితం । ఖేలనం । ఖేలయిత్వా। ప్రఖేల్య । ఖేలఙ్ఖేలం ఖేలయిత్వా ఖేలయిత్వా ॥

౩—చిఖేలిషితవ్యం। చిఖేలిషణీయం। చిఖేలిష్యం । చిఖేలిషితః।చిఖేలిషితవాన్। చిఖేలిషన్। చిఖేలిషంతీ। చిఖేలిషిష్యన్ । చిఖేలిషిష్యతీ। చిఖేలిషిష్యంతీ। చిఖేలిషితుం। చిఖేలిషితం। చిఖేలిషణం। చిఖేలిషిత్వా। అచిఖేలిష్య। చిఖేలిషఞ్చిఖేలిషం। చిఖేలిషిత్వా చిఖేలిషిత్వా॥

౪—చేఖేలితవ్యం। చేఖేలనీయం, చేఖేల్యం। చేఖేలితః । చేఖేలితవాన్। చేఖేల్యమానః। చేఖేలిష్యమాణః। చేఖేలితుం। చేఖేలితం। చేఖేలనం । చేఖేలిత్వా। అచేఖేల్య। చేఖేలఞ్చేఖేలం। చేఖేలిత్వా చేఖేలిత్వా

౫—యఙ్లుకి, కర్తరి చేఖేలత్। చేఖేలతా। చేఖేలతః । స్త్రియాంచేఖేలతీతి చేఖేలిష్యన్-చేఖేలిష్యతీ-చేఖేలిష్యంతీతి భవిష్యతి । అన్యత్స

ర్వ్యంయజన్తవత్ ॥

ఖోర్ఋ, గతిప్రతిఘాతే, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖోరతి। చుఖోరేత్యాదిఖలతివత్ । ఋపిత్త్వాణ్ణౌచఙినోపధా హ్రస్వః, అచుఖోరత్ ॥

ఖోల్ఋ, గతిప్రతిఘాతే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖోలతి। చుఖోలేత్యాది ప్రాగ్వత్ (ఇతిఖాదయః)

గజ-శబ్దార్థకః- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గజతీత్యాదివక్ష్యమాణగదతివత్ ॥

గజి శబ్దార్థకః-అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గఞ్జతీత్యాదికన్దతివత్ ॥

గర్జ; శబ్దే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గర్జతీత్యాది-తర్జతివత్ ॥

గడ-సేచనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గడతీత్యాదికఖతివత్ అస్యానేదిత్త్వాదిడాదౌ సిచివృద్ధినిషే-

ధాభావాదతోహలాదేరితివావృద్ధిః అగాడీత్ - అగడీత్ ॥

ణౌ-గాడయతీత్యాది

గడి-వదనైకదేశే- సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గణ్డతీత్యాదికణ్డతివత్ టవర్గీయాన్తపరస్మైపది

మధ్యస్థస్యాప్యేవమేవరూపాణి బోధ్యాని.

గద-వ్యక్తాయాంవాచి-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

౧ గదతి ౨ జగాద॥ ౩ జగదతుః జగదుః గదితా॥ ౪ గదిష్యతి ॥ ౫ గదతు ॥ ౬ అగదత్ ॥ ౭ గదేత్ ॥ ౮ గద్యాత్ । ౯ అగాదీత్ । అగదీత్ ॥ ౧౦ అగదిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగదతే॥ ౨ వ్యతిజగదే॥ ౩ వ్యతిగదితా-సే-హే ౪ వ్యతిగదిష్యతే॥ ౫ వ్యతిగదతాం ॥ ౬ వ్యత్యగదత ॥ ౭ వ్యతిగదేత ॥ ౮ వ్యతిగదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యగదిష్ట (ఢ్వం। ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యగదిష్యత ॥

కర్మణి—౧ గద్యతే॥ ౨ జగదే॥ ౩ గదితా । ౪ గదిష్యతే॥ ౫ గద్యతాం ॥ ౬ అగద్యత॥ ౭ గద్యేత॥ ౮ గదిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అగాది అగదిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ అగదిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ గాదయతి, తే॥ ౨ గాదయాంచకార, చక్రే బభూవ (ఆస) ౩ గాదయితా-సి-సే-హే॥ ౪ గాదయిష్యతి-తే ॥ ౫ గాదయతు-తాం ॥ ౬ అగాదయత్-త ॥ ౭ గాదయేత్-త ॥ ౮ గాద్యాత్-గాదయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అజీగదత్-త ॥ ౧౦ అగాదయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గాద్యతే ॥ ౨ గాదయాంచక్రే బభూవే(ఢ్వే, ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ గాదయితా-సే-హే- గాదితా (సే, హే) ౪ గాదయిష్యతే-గాదిష్యతే ॥ ౫ గాద్యతాం ॥ ౬ అగాద్యత ॥ ౭ గాద్యేత । ౮ గాదయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) గాదిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అగాది-అగాదిషాతాం(ఢ్వం ధ్వం) అగాదయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అగాదిష్యత-అగాదయిష్యత

సని—౧ జిగదిషతి ॥ ౨ జిగదిషాంచకార- బభూవ (ఆస) ౩ జిగదిషితా ॥ ౪ జిగదిషిష్యతి । ౫ జిగదిషతు ॥ ౬ అజిగదిషత్ ॥ ౭ జిగదిషేత్ । ౮ జిగదిష్యాత్ ॥ ౯ అజిగదిషీత్ ॥ ౧౦ అజిగదిషిష్యత్ ॥

యజి—౧ జాగద్యతే॥౨ జాగదాంచక్రే బభూవ (ఆస)౩ జాగదితా (రౌ-రః) ౪ జాగదిష్యతే ॥ ౫ జాగద్యతాం ॥ ౬ అజాగద్యత ౹ ౭ జాగద్యేత ౹ ౮ జాగదిషీష్ట-ధ్వం ॥౯ అజాగదిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥౧౦ అజాగదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జాగదీతి జాగత్తి జాగత్తః జాగదతీత్యాది

౧—గదితవ్యం౹ గదనీయం (గద్యం,గదమదచరయమశ్చానుపసర్గ ఇతియత్) ఉపసర్గేతు- ప్రగాద్యః ౹ గదితః ౹ గదితవాన్ ౹ గదన్ ౹ గదంతీ ౹ వ్యతిగదమానః౹ గది-ష్యన్ ౹ గదిష్యతీ ౹ గదిష్యంతీ ౹ గదితుం ౹ గదితం ౹ గదనం౹ గదిత్వానిగద్య ౹ గాదంగాదం ౹ గదిత్వాగదిత్వా॥

౨—గాదయితవ్యః౹ గాదనీయః౹ గాద్యః౹ గాదితః౹ గాదితవాన్ గాదయన్౹ గాదయంతీ౹ గాదయమానః౹ గాదయిష్యన్౹ గాదయిష్యతీ ౹ గాదయిష్యంతీ౹ గాదయితుం౹ గాదితం౹ గాదనం౹ గాదయిత్వా౹ నిగాద్య౹ గాదంగాదం౹ గాదయిత్వాగాదయిత్వా ॥

౩—జిగదిషితవ్యం౹ జిగదిషణీయం౹ జిగదిష్యం ౹ జిగదిషితః౹ జిగదిషితవాన్ ౹ జిగదిషన్ ౹ జిగదిషంతీ ౹ జిగదిషిష్యన్౹ జిగదిషిష్యతీ జిగదిషిష్యంతీ౹ జిగదిషితుం ౹ జిగదిషితం ౹ జిగదిషణం౹జిగదిషిత్వా నిజిగదిష్య౹ జిగదిషంజిగదిషం౹ జిగదిషిత్వాజిగదిషిత్వా॥

౪—జాగదితవ్యః ౹ జాగదనీయః జాగద్యః ౹ జాగదితః ౹ జాగదితవాన్ ౹ జాగద్యమానః ౹ జాగదిష్యమాణః ౹ జాగదితుం౹జాగదితం జాగదనం౹ జాగదిత్వా ౹ నిజాగద్య ౹ జాగదంజాగదం ౹ జాగదిత్వాజాగదిత్వా॥

౫—యఙ్లుగన్తాదప్యేవం యతి-జాగద్యః ౹ శతరిజాగదత్౹ జాగదతౌ౹ జాగదతః ౹ తదంతాత్ (స్త్రి)యాంజాగదతీ జాగదిష్యన్ ౹ జాగదిష్యతీ ౹ జాగదిష్యంతీ ణములిజాగాదంజాగాదమితివిశేషః॥

గర్ద, శబ్దే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
గర్దతి । జగర్దేత్యాదికదతివత్ ॥

గర్బ గతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
గర్బతి। జగర్బేత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

గమ్లృ। గతౌ ।అకర్మకః అనిట్ పరస్మైపదీ
శిత్ప్రత్యయేపరె ఇషుగమియమాంఛ ఇతి ఛాదేశః - తుగాది
౧ గచ్ఛతి॥ ౨ జగామ జగ్మతుః । గమహనజనఖనఘసామిత్యు
పధాలోపః । జగ్ముః ॥ జగమిథ-జగన్థ- జగ్మథుః । జగ్మ । జగామ।జ
గమ । జగ్మివ। జగ్మిమ ॥ ౩ గంతా గంతారౌ-సి। ౪ గమేరిట్పరస్మై
పదేష్వితీట్ । గమిష్యతి ॥ ౫ గచ్ఛతు । ౬ అగచ్ఛత్ ।౭ గచ్ఛేత్
౮ గమ్యాత్।గమ్యాస్తాం॥ ౯ పుషాదిద్యుతాదీత్యాదినా చ్లేరఙ్ అగమ
త్- అగమతాం। అగమన్॥౧౦ అగమిష్యత్

గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే నతఙ్ —సంపూర్వాదస్మాత్సమోగ
మ్యృచ్ఛిభ్యామిత్యాత్మనేపదం । ౧ సంగచ్ఛతే ॥౨ సంజగ్మే। సంజగ్మా
తే। సంజగ్మిరే। ౩ సఙ్గన్తా-సంగంతారౌ। సే, వా ॥ ౪సఙ్గంస్యతే।
సంగంస్యేతే।౫సంగచ్ఛతాం।౬సమగచ్ఛత।౭ సంగచ్ఛేత ॥౮ వా
గమఇతి ఝలాదిలిఙ్సిచోర్వా కిత్త్వం ॥ కిత్త్వపక్షే- అనుదాత్తోపదే
శేత్యనునాసికలోపః।సంగసీష్ట।సంగసీయాస్తాం। సంగసీరన్।పక్షే-సం
గంసీష్ట। సంగంసీయాస్తాం।సంగంసీరన్ ।౯సమగత।సమగసాతాం।
సమగసత। సమగథాః। సమగసాథాం। సమగధ్వం । సమగసి।సమ
గస్వహి। సమగస్మహి॥ సమగంస్త। సమగంసాతాం। సమగంసత।స
మగంస్థాః। సమగంసాథాం। సమగంధ్వం। సమగంసి। సమగంస్వహి।
సమగంస్మహి। ౧౦ సమగంస్యత। సమగంస్యేతాం। సమగంస్యంత ॥

భావే—౧ గమ్యతే ॥ ౨ జగ్మే ॥ ౩ గంతా ॥ ౪ గంస్యతే ॥ ౫ గమ్యతాం ॥ ౬ అగమ్యత ॥ ౭ గమ్యేత ॥ ౮ గసీష్ట-గంసీష్ట ॥ ౯ అగామి, అనుదాత్తోపదేశత్వాన్నోదాత్తోపదేశస్యేతి నవృద్ధినిషేధః ॥ ౧౦ అగంస్యత ॥

అస్యప్రాప్త్యర్థత్వే కర్మణ్యపి లడాదిషుద్వివచనాదికమప్యున్నేయమ్ ॥ ఆశీర్లిఙి—గసీష్ట-గసీయాస్తాం-గసీరన్ ॥ గంసీష్ట-గంసీయాస్తాం-గంసీరన్ ॥ లుఙి—అగామి-అగసాతాం-అగసత ॥ అగథాః-అగసాథాం-అగధ్వం ॥ అగసి-అగస్వహి-అగస్మహి ॥ పక్షే—అగంసాతాం-అగంసత ॥ అగంస్థాః-అగంసాథాం-అగంధ్వం ॥ అగంసి-అగంస్వహి-అగంస్మహి ॥

ణిచి—అమంతత్వేన మిత్త్వాదుపధాహ్రస్వః ॥ ౧ గమయతి-తే ॥ ౨ గమయాంచకార (చక్రే, బభూవ, ఆస) ॥ ౩ గమయితా (సి, సే, హే) ॥ ౪ గమయిష్యతి-తే ॥ ౫ గమయతు-తాం ॥ ౬ అగమయత్-త ॥ ౭ గమయేత్-త ॥ ౮ గమ్యాత్ గమ్యాస్తాం ॥ గమయిషీష్ట-గమయిషీయాస్తా (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అజీగమత్-త ॥ ౧౦ అగమయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ గమ్యతే ॥ ౨ గమయాంచక్రే (బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౩ చిణ్ణములోరితి దీర్ఘవికల్పః ॥ గామితా (సే, హే) గమితా (సే, హే) గమయితా (సే, హే) ॥ ౪ గామిష్యతే-గమిష్యతే-గమయిష్యతే ॥ ౫ గమ్యతాం ॥ ౬ అగమ్యత ॥ ౭ గమ్యేత ॥ ౮ గామిషీష్ట-ధ్వం ॥ గమిషీష్ట-ధ్వం ॥ గమయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౯ అగామి-అగామిషాతా (ఢ్వం, ధ్వం) అగమిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అగమయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అగామిష్యత-అగమిష్యత-అగమయిష్యత ॥

సని—౧ జిగమిషతి ॥ ౨ జిగమిషాంచకార (బభూవ, ఆస) ॥ ౩ జిగమిషితా ॥ ౪ జిగమిషిష్యతి ॥ ౫ జిగమిషతు ॥ ౬ అజిగమిషత్ ॥ ౭ జిగమిషేత్ ॥ ౮ జిగమిష్యాత్ ॥ ౯ అజిగమిషీత్ ॥ ౧౦ అజిగమిషిష్యత్

సంపూర్వాత్—౧ సంజిగంసతే ॥ ౨ సంజిగంసాంచక్రే(బభూవ ఆస) 3 సంజిగంసితా ॥ ౪ సంజిగంసిష్యతే ॥ ౫ సంజిగంసతాం ॥ ౬ సమజిగంసత ॥ ౭ సంజిగంసేత ॥ ౮ సంజిగంసిషీష్ట ॥ ౯ సమజిగంసిష్ట ॥ ౧౦ సమజిగంసిష్యత ॥

యఙి—కుటిలంగచ్ఛతి ॥ ౧ జంగమ్యతే ॥ ౨ జంగమాంచక్రే(బభూవ,ఆస)3 జంగమితా(సే-వే)॥౪జంగమిష్యతే॥ ౫జంగమ్యతాం॥ ౬ అజంగమ్యత ॥ ౭ జంగమ్యేత ॥ ౮ జంగమిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అజంగమిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అజంగమిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జంగమీతి, జంగంతి, జంగతః, జంగ్మతీత్యాది॥

౧—గంతవ్యం । గమనీయం । గమ్యం । పోరదుపధాదితియత్ గంతేన ॥ గతవాన్ । గతస్సః । ప్రగతస్సః । ఇదమేషాంగతం ॥ గచ్ఛన్-గచ్ఛంతీ । సంగచ్ఛమానః । గమిష్యన్-గమిష్యతీ-గమిష్యంతీ । సంగంస్యమానః । గన్తుం । గతం । గమనం । గత్వా । ఆగత్య ఆగమ్య । వాల్యపీత్యనునాసికలోపో వా। గామంగామం।గత్వాగత్వా

౨—గమయితవ్యః । గమనీయః । గమ్యః । గమితః । గమితవాన్ । గమయన్-గమయంతీ । గమయమానః । గమయిష్యన్-గమయిష్యతీ-గమయిష్యంతీ । గమయిష్యమాణః । గమయితుం । గమితం । గమనం । గమయిత్వా । ఆగమ్య । గామంగామం । గమంగమం । చిణ్ణములోర్దీర్ఘోఽన్యతరస్యామిత్యుపధాదీర్ఘో వా । గమయిత్వాగమయిత్వా ॥

3—జిగమిషితవ్యం । జిగమిషణీయం । జిగమిష్యం । జిగమిషితః । జిగమిషితవాన్ । జిగమిషన్-జిగమిషంతీ । సంజిగంసమానః జిగమిషిష్యన్-జిగమిషిష్యతీ-జిగమిషిష్యంతీ।సంజిగంసిష్యమాణః జిగమిషితుం । జిగమిషితం । జిగమిషణం । జిగమిషిత్వా । అజిగమిష్య । సంజిగంస్య ।జిగమిషంజిగమిషం । జిగమిషిత్వాజిగమిషిత్వా

సంజిగంసంసంజిగంసం। సంజిగంస్యసంజిగంస్య॥

౪—జంగమితవ్యం। జంగమనీయం। జంగమ్యం। జంగమితః। జంగమితవాన్। జంగమ్యమానః। జంగమిష్యమాణః॥ జంగమితుం జంగమితం। జంగమనం। జంగమిత్వా। సంజంగమ్య। జంగమంజఙ్గమం। జంగమిత్వాజంగమిత్వా॥

౫—యఙ్లుక్యప్యేవమున్నేయమ్, శతరి, జంగ్మల్-జంగ్మతౌ-జంగ్మతః। జంగ్మతీ, జంగమిష్యన్-జంగమిష్యతీ-జంగమిష్యంతీ, ణములి, జంగామంజంగామమితిచవిశేషః॥

గళ-స్రవణే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

గళతి, జగాళేత్యాది గదతివత్, అగాళీత్, అతోలాన్తస్యేతి నిత్యంవృద్ధిః॥

గర్వ-మానే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గర్వతి, జగర్వేత్యాదికర్జతివత్, యఙ్లుకి, జాగర్వీతి-జాగర్తి-జాగర్తః-జాగర్వతీత్యాది, ఈడభావే తసాదావలిలోపః॥

గ్రుచు; గ్లుచు-స్తేయకరణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ.

గ్రోచతి-జగ్రోచ, గ్లోచతి, జుగ్లోచేత్యాదికోచతివత్॥ లుఙి-జ్రాస్తన్భుమ్రుచుమ్లుచుగ్రుచుగ్లుచుగ్లుంచుశ్విభ్యశ్చేతి చ్లేరఙ్వా-పక్షే సిచ్, అగ్రుచత్-అగ్రోచీత్- అగ్లుచత్-అగ్లోచీత్॥

కర్మవ్యతిహారే—వ్యత్యగ్రోచిష్ట-వ్యత్యగ్లోచిష్టేత్యాదివిశేషః, ఆదికర్మణిగ్రుచితం, గ్రోచితం, గ్లుచితం, గ్లోచితమిత్యాదికంతుతుల్యమేవ

గ్లుఞ్చు-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గ్లుఞ్చతి- జుగ్లుఞ్చేత్యాది కుఞ్చతివత్, లుఙి- జౄస్తన్భ్వాదినా చ్లేరఙ్వా, అగ్లుచత్-అగ్లుఞ్చీత్ ఇతివిశేషః॥
గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారే తఙ్ ॥

గుజి-అవ్యక్తే శబ్దే।అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గుఞ్జతి, జుగుఞ్జేత్యాదికుఞ్చతివత్॥ ఆశిషి గుఞ్జ్యాత్ ॥

గుపూ-రక్షణే॥సకర్మకః॥వేట్॥పరస్మైపదీ

గుపూధూపవిచ్ఛిపణిపనిభ్య ఆయ ఇత్యాయప్రత్యయస్స్వార్థే ॥
౧ గోపాయతి । ఆయాదయ ఆర్ధధాతుకే వేత్యాయప్రత్యయవికల్పః। కాస్ప్రత్యయాదామమన్త్రే లిటీత్యామ్ ॥ ౨ గోపాయాఞ్చకార (బభూవ-ఆస) ॥ ఆయప్రత్యయాభావే- జుగోప-జుగుపతుః-జుగుపుః । జుగోపిథ-జుగోప్థ-జుగుపథుః-జుగుప । జుగోప-జుగుపివ-జుగుప్వ- జుగుపిమ । జుగుప్మ ॥ ౩ గోపాయితా-సి॥గోపితా-సి॥గోప్తా-సి ॥ ౪ గోపాయిష్యతి॥గోపిష్యతి॥గోప్స్యతి ॥ ౫ గోపాయతు ॥ ౬ అగోపాయత్ ॥ ౭ గోపాయేత్ ॥ ౮ గోపాయ్యాత్॥గుప్యాత్ ॥ ౯ అగోపాయీత్-అగోపీత్-అగౌప్సీత్ ॥ ౧౦ అగోపాయిష్యత్-అగోపిష్యత్ అగోప్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగోపాయతే । ౨ వ్యతిగోపాయాఞ్చక్రే (బభూవ-ఆస) వ్యతిజుగుపే-వ్యతిజుగుపాతే-వ్యతిజుగుపిరే । వ్యతిజుగుపిషే-వ్యతిజుగుప్సే- వ్యతిజుగుపాథే- వ్యతిజుగుపిధ్వే- వ్యతిజుగుబ్ధ్వే । వ్యతిజుగుపే-వ్యతిజుగుపివహే-వ్యతిజుగుప్వహే-వ్యతిజుగుప్మహే వ్యతిజుగుపిమహే ॥ ౩ వ్యతిగోపాయితా(సే-హే) వ్యతిగోపితా(సే-హే)వ్యతిగోప్తా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిగోపాయిష్యతే-వ్యతిగోపిష్యతే వ్యతిగోప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిగోపాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యగోపాయత ॥ ౭

వ్యతిగోపాయేత ॥ ౮ వ్యతిగోపాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యతిగోపిషీష్ట (ధ్వం) వ్యతిగోప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యగోపాయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)వ్యత్యగోపిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ఇడభావే, లిఙ్సిచావితికిత్త్వాన్న గుణః, ఝలో ఝలీతి సలోపః, వ్యత్యగుప్త-వ్యత్యగుప్సాతాం-వ్యత్యగుప్సత । వ్యత్యగుప్థాః-వ్యత్యగుప్సాథాం-వ్యత్యగుబ్ధ్వం । వ్యత్యగుప్సి-వ్యత్యగుప్స్వహి-వ్యత్యగుప్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యగోపాయిష్యత-వ్యత్యగోపిష్యత-వ్యత్యగోప్స్యత ॥

కర్మణి—౧ గోపాయ్యతే,గుప్యతే ॥ ౨ గోపాయాంచక్రే(బభూవే,ఢ్వే,ధ్వే,ఆసే) జుగుపే-జుగుపిషే-జుగుప్సే । జుగుపిఢ్వే-జుగుబ్ధ్వే-జుగుపివహే-జుగుప్వహే-జుగుపిమహే-జుగుప్మహే ॥ ౩ గోపాయితా (సే,హే)గోపితా(సే,హే)గోప్తా(సే,హే) ॥ ౪ గోపాయిష్యతే-గోపిష్యతే-గోప్స్యతే ॥ ౫ గోపాయ్యతాం-గుప్యతాం ॥ ౬ అగోపాయ్యత-అగుప్యత ॥ ౭ గోపాయ్యేత-గుప్యేత ॥ ౮ గోపాయిషీష్ట(ఢ్వం ధ్వం)గోపిషీష్ట-ధ్వం-గుప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగోపాయి-అగోపి-అగోపాయిషాతాం- (ఢ్వం,ధ్వం) అగోపిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అగుప్సాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అగోపాయిష్యత-అగోపిష్యత-అగోప్స్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ గోపాయయతి-తే॥గోపయతి-తే ॥ ౨ గోపాయయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస)గోపయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస ౩ గోపాయయితా(సి,సే,హే) గోపయితా (సి,సే,హే) ॥ ౪ గోపాయయిష్యతి-తే ॥ గోపయిష్యతి-తే ॥ ౫ గోపాయయతు-తాం।గోపయతు-తాం ॥ ౬ అగోపాయయత్-త॥అగోపయత్-త ॥ ౭ గోపాయయేత్-త॥గోపయేత్-త॥౮గోపాయ్యాత్-గోప్యాత్-గోపాయయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)గోపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ అజుగోపాయత్-త॥ అజూగుపత్-త ॥ ౧౦ అగోపాయయిష్యత్-త ॥ అగోపయిష్యత్-త॥

కర్మణి—గోపాయ్యతే,గోప్యతే ॥ ౨ గోపాయయాంచక్రే (బ

భూవే, ధ్వే, ధ్వే, ఆసే) గోపయాంచక్రే (బభూవే, ధ్వే, ధ్వే, ఆసే) ॥ ౩ గోపాయయితా (సే, హా) గోపాయితా (సే, హా) ॥ గోపయితా (సే, హా) గోపితా (సే-హా) ॥ ౪ గోపాయయిష్యతే, గోపాయిష్యతే, గోపయిష్యతే, గోపిష్యతే ॥ ౫ గోపాయ్యతాం, గోప్యతాం ॥ ౬ అగోపాయ్యత, అగోప్యత ॥ ౭ గోపాయ్యేత, గోప్యేత ॥ ౮ గోపాయయిషీష్ట(ధ్వం, ధ్వం) గోపాయిషీష్ట (ధ్వం। ధ్వం) గోపయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) గోపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగోపాయి-అగోపాయయిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అగోపాయిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) అగోపి-అగోపయిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) అగోపిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) ॥ ౧౦ అగోపాయయిష్యత- అగోపాయిష్యత-అగోపయిష్యత-అగోపిష్యత ॥

సని—౧ జుగోపాయిషతి-జుగోపిషతి, జుగుప్సతి ॥ ౨ జుగోపాయిషాఞ్చకార(బభూవ, ఆస) జుగోపిషాఞ్చకార(బభూవ, ఆస) జుగుప్సాఞ్చకార(బభూవ, ఆస) ॥ ౩ జుగోపాయిషితా, జుగోపిషితా, జుగుప్సితా ॥ ౪ జుగోపాయిషిష్యతి-జుగోపిషిష్యతి-జుగుప్సిష్యతి ॥ ౫ జుగోపాయిషతు, జుగోపిషతు, జుగుప్సతు ॥ ౬ అజుగోపాయిషత్, అజుగోపిషత్, అజుగుప్సత్ ॥ ౭ జుగోపాయిషేత్, జుగోపిషేత్, జుగుప్సేత్ ॥ ౮ జుగోపాయిష్యాత్, జుగోపిష్యాత్, జుగుప్స్యాత్ ॥ ౯ అజుగోపాయిషీత్, అజుగోపిషీత్, అజుగుప్సీత్-అజుగుప్సిష్టాం ॥ ౧౦ అజుగోపాయిషిష్యత్, అజుగోపిషిష్యత్, అజుగుప్సిష్యత్ ॥

యఙి—వివక్షితే ఆయప్రత్యయసంభావనాయాం ధాతోరనేకాచ్త్వబుద్ధ్యా యఙ్, తదసంభావనాయాం తు స్యాదేవ, ౧ జోగుప్యతే ౨ జోగుపాఞ్చక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ జోగుపితా (సే, హా) ॥ ౪ జోగుపిష్యతే ॥ ౫ జోగుప్యతాం ॥ ౬ అజోగుప్యత ॥ ౭ జోగుప్యేత ॥ ౮ జోగుపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అజోగుపిష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ॥ ౧౦ అజోగుపిష్యత ॥

యఙ్లుకి—౧ జోగుపీతి, జోగోప్తి, జోగుప్తః, జోగుపతీత్యాది ॥

౧—గోపాయితవ్యః,గోపితవ్యః- గోప్తవ్యః । గోపాయనీయః, గోపనీయః, । గోపాయ్యః । గోప్యః । గోపాయితః । గుప్తః ! గోపాయితవాన్ । గుప్తవాన్ । గోపాయన్,గోపాయంతీ । గోపాయిష్యన్-గోపాయిష్యతీ-గోపాయిష్యంతీ । గోపిష్యన్- గోపిష్యతీ-గోపిష్యంతీ । గోప్స్యన్-గోప్స్యతీ-గోప్స్యంతీ ॥ గోపాయితుం । గోపితుం । గోప్తుం । గోపాయితం । గుప్తం । గోపాయనం । గోపనం గోపాయిత్వా,గోపిత్వా,గుప్త్వా । నిగోపాయ్య । నిగుప్య । గోపాయం. గోపాయం । గోపాయిత్వాగోపాయిత్వా । గోపంగోపం। గోపిత్వా. గోపిత్వా । గుప్త్వాగుప్త్వా ॥

౨—గోపాయయితవ్యః,గోపయితవ్యః । గోపాయనీయః,గోపనీయః । గోపాయ్యః,గోప్యః । కుప్యం సువర్ణరజతభిన్నంధనం, రాజసూయసూర్యేత్యాదినా గుపేరాదేశః కత్వంచ సంజ్ఞాయామితిక్యప్, ధాత్వాదేః కత్వంచనిపాత్యతే,గోపాయితః,గోపితః ।గోపాయితవాన్ గోపితవాన్ । గోపాయయన్-గోపాయయంతీ। గోపయన్,గోపయంతీ॥ గోపాయయమానః,గోపయమానః । గోపాయయిష్యన్-గోపాయయిష్యతీ- గోపాయయిష్యంతీ । గోపాయయిష్యమాణః । గోపయిష్యన్-గోపయిష్యతీ-గోపయిష్యంతీ ॥ గోపయిష్యమాణః । గోపాయయితుం-గోపయితుం । గోపాయితం,గోపితం । గోపాయనం । గోపనం । గోపాయయిత్వా,గోపయిత్వా । నిగోపాయ్య ॥ నిగోప్య । గోపాయంగోపాయం । గోపాయయిత్వాగోపాయయిత్వా। గోపంగోపం। గోపయిత్వాగోపయిత్వా ॥

3—జుగోపాయిషితవ్యః- జుగోపిషితవ్యః- జుగుప్సితవ్యః- జుగోపాయిషణీయః- జుగోపిషణీయః - జుగుప్సనీయః. జుగోపాయిష్యః-జుగోపిష్యః- జుగుప్స్యః- జుగోపాయిషితః- జుగోపిషితః- జుగుప్సితః. జుగోపాయిషితవాన్- జుగోపిషితవాన్- జుగుప్సితవాన్ - జుగోపా-

యిషన్- జగోపిషన్- జగుప్సన్- జగోపాయిషంతీ- జుగోపిషంతీ-జుగుప్సంతీ-జగోపాయిషిష్యన్- జగోపాయిషిష్యతీ-జగోపాయిషిష్యంతీ- జగోపిషిష్యన్- జుగోపిషిష్యతీ-జుగోపిషిష్యంతీ,జుగుప్సిష్యన్ జుగుప్సిష్యతీ- జుగుప్సిష్యంతీ- జగోపాయిషితుం-జగోపిషితుం-జుగుప్సితుం। జుగోపాయిషితం, జగోపిషితం-జుగుప్సితం- జుగోపాయిషణం- జగోపిషణం- జుగుప్సనం। జగోపాయిషిత్వా- జగోపిషిత్వా-జుగుప్సిత్వా। నిజగోపాయిష్య, నిజుగోపిష్యనిజుగుప్స్య। జగోపాయిషం జగోపాయిషం। జగోపాయిషిత్వాజుగోపాయిషిత్వా। జుగోపిషంజగోపిషం- జగోపిషిత్వాజగోపిషిత్వా। జుగుప్సంజుగుప్సం-జుగుప్సిత్వాజుగుప్సిత్వా॥

౪—జోగుపితవ్యః- జోగుపనీయః- జోగుప్యః- జోగుపితః - జోగుపితవాన్- జోగుప్యమానః- జోగుపిష్యమాణః- జోగుపితుం- జోగుపితం- జోగుపనం। జోగుపిత్వా- నిజోగుప్య- జోగుపంజోగుపం- జోగుపిత్వాజోగుపిత్వా ॥

౫—జోగోపితవ్యః- జోగోపనీయః- జోగోప్యః - జోగుపితః- జోగుపితవాన్-(జోగుపత్-జోగుపతౌ-జోగుపతః) జోగుపతీ - జోగోపిష్యన్- జోగోపిష్యతీ- జోగోపిష్యంతీ। జోగోపితుం। జోగుపితం- జోగోపనం- జోగోపిత్వా- నిజోగుప్య-జోగోపంజోగోపం జోగోపిత్వాజోగోపిత్వా॥

[illegible] —

గుర్వీ-ఉద్యమనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

ఉపధాయాంచేతిదీర్ఘః—౧ గూర్వతి। ౨జుగూర్వ - జుగూర్వతుః। ౩ గూర్వితా। ౪ గూర్విష్యతి। ౫గూర్వతు। ౬ అగూర్వత్ ॥ ౭ గూర్వేత్। ౮ గూర్వ్యాత్ ॥ ౯ అగూర్వీత్। ౧౦ అగూర్విష్యత్।

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగూర్వతే। ౨ వ్యతిజుగూర్వే। ౩వ్యతి

గూర్వితా (సే-హే) ౪ వ్యతిగూర్విష్యతే । ౫ వ్యతిగూర్వతాం ౬ వ్య
త్యగూర్వత । ౭ వ్యతిగూర్వేత । ౮ వ్యతిగూర్విషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ వ్య
త్యగూర్విష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యగూర్విష్యత॥

కర్మణి—౧ గూర్వ్యతే । ౨ జుగూర్వే । ౩ గూర్వితా (సే- హే)
౪ గూర్విష్యతే । ౫ గూర్వ్యతాం ॥ ౬ అగూర్వ్యత । ౭ గూర్వ్యేత
౮ గూర్విషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అగూర్వి అగూర్విషాతాం । ఢ్వం । ధ్వం ।
౧౦ అగూర్విష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ గూర్వయతి-తే ॥ ౨ గూర్వయాంచకార-చక్రే బ
భూవ (ఆస) ౩ గూర్వయితా, సి-సే-హే ॥ ౪ గూర్వయిష్యతి-తే ॥ ౫
గూర్వయతు-తాం ॥ ౬ అగూర్వయత్-త ॥ ౭ గూర్వయేత్-త ॥ ౮ గూ
ర్వ్యాత్ - గూర్వయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజుగూర్వత్-త ॥ ౧౦ అగూ
ర్వయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గూర్వ్యతే । ౨ గూర్వయాంచక్రే-బభూవే (ధ్వే. ఢ్వే
ఆసే) ౩ గూర్వయితా (సే-హే) గూర్వితా (సే-హే) ౪ గూర్వయిష్య
తే-గూర్విష్యతే । ౫ గూర్వ్యతాం । ౬ అగూర్వ్యత । ౭ గూర్వ్యేత
౮ గూర్వయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అగూర్వి అగూర్విషాతాం (ఢ్వం-
ధ్వం) అగూర్వయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అగూర్విష్యత అగూర్వ
యిష్యత ॥

సని—౧ జుగూర్విషతి । జుగూర్విషాంచకార బభూవ (ఆస) ౩ జు
గూర్విషితా । ౪ జుగూర్విషిష్యతి । ౫ జుగూర్విషతు । ౬ అజుగూర్వి
షత్ ॥ ౭ జుగూర్విషేత్ ॥ ౮ జుగూర్విష్యాత్ । ౯ అజుగూర్విషీత్ ॥
౧౦ అజుగూర్విషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ జోగూర్వ్యతే । ౨ జోగూర్వాంచక్రే బభూవ (ఆస)
౩ జోగూర్వితా । ౪ జోగూర్విష్యతే । ౫ జోగూర్వ్యతాం ॥ ౬ అ
జోగూర్వ్యత ॥ ౭ జోగూర్వేత । ౮ జోగూర్విషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం)

౯ అజాగూర్విష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అజాగూర్విష్యత॥

అనూడ్భావినకారాంతత్వాదస్మాద్యఙ్లుఙ్నాస్త్యేవ॥

జాగూర్వీతి। జాగూర్త్తి। జాగూర్త్తః రాల్లోప ఇతి వలోపః జాగూర్వతీత్యాది ॥

౧—గూర్వితవ్యః। గూర్వణీయః। గూర్వ్యః। శ్వీదితో నిష్ఠాయామితీడ్నిషేధః। రాల్లోప ఇతి వలోపః। గూర్ణః। గూర్ణవాన్।గూర్వన్ గూర్వంతీ। గూర్విష్యన్। గూర్విష్యతీ। గూర్విష్యంతీ। గూర్వితుం గూర్వితం। గూర్వణం। గూర్విత్వా। నిగూర్వ్య। గూర్వంగూర్వం। గూర్విత్వాగూర్విత్వా ॥

౨—గూర్వయితవ్యః। గూర్వణీయః। గూర్వ్యః। గూర్వితః। గూర్వితవాన్। గూర్వయన్। గూర్వయంతీ। గూర్వయమాణః। గూర్వయిష్యన్। గూర్వయిష్యతీ। గూర్వయిష్యంతీ। గూర్వయిష్యమాణః।గూర్వయితుం। గూర్వితః। గూర్వణం। గూర్వయిత్వా। నిగూర్వ్య। గూర్వంగూర్వం। గూర్వయిత్వాగూర్వయిత్వా ॥

3—జుగూర్విషితవ్యం। జుగూర్విషణీయం। జుగూర్విష్యం। జుగూర్విషితః। జుగూర్విషితవాన్। జుగూర్విషన్। జుగూర్విషంతీ। జుగూర్విషిష్యన్। జుగూర్విషిష్యతీ। జుగూర్విషిష్యంతీ। జుగూర్విషితుం। జుగూర్విషితం। జుగూర్విషణం। జుగూర్విషిత్వా।నిజుగూర్విష్యన్।జుగూర్విషంజుగూర్విషం। జుగూర్విషిత్వాజుగూర్విషిత్వా ॥

౪—జాగూర్వితవ్యం। జాగూర్వణీయం। జాగూర్వ్యం। జాగూర్వితః। జాగూర్వితవాన్। జాగూర్వ్యమాణః। జాగూర్విష్యమాణః। జాగూర్వితుం। జాగూర్వితం। జాగూర్వణం। జాగూర్విత్వా। నిజాగూర్వ్య। జాగూర్వంజాగూర్వం। జాగూర్విత్వాజాగూర్విత్వా।

యఙ్లుగంతాదప్యేవమేవ (శతరి, జాగూర్వత్- జాగూర్వతో జాగూర్వతః) జాగూర్వతి।జాగూర్విష్యన్। జాగూర్విష్యతీ। జాగూ

ర్వ్యప్యంతితివిశేషః।

గృజ-శబ్దార్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ గర్జతి ॥ జగర్జ-జగృజతుః । జగర్జిథ-జగృజివ-జగృజిమ ॥ ౩ గర్జితా ॥ ౪ గర్జిష్యతి ॥ ౫ గర్జతు ॥ ౬ అగర్జత్ ॥ ౭ గర్జేత్ ॥ ౮ గృజ్యాత్-గృజ్యాస్తాం ॥ ౯ అగర్జీత్ ॥౧౦అగర్జిష్యత్, ప్రతిషేధే హసాదీనాముపసంఖ్యానాత్కర్మవ్యతిహారే నతఙ్॥

భావే—౧ గృజ్యతే ॥ ౨ జగృజే ॥ ౩ గర్జితా ॥ ౪ గర్జిష్యతే ॥ ౫ గృజ్యతాం ॥ ౬ అగృజ్యత ॥ ౭ గృజ్యేత ॥ ౮ గర్జిషీష్ట ॥ ౯ అగర్జి ॥ ౧౦ అగర్జిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ గర్జయతి-తే ॥ ౨ గర్జయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ గర్జయితా(సి, సే, హే) ౪ గర్జయిష్యతి-తే ॥ ౫ గర్జయతు-తాం ॥ ౬ అగర్జయత్-త ॥ ౭ గర్జయేత్-త ॥ ౮ గర్జ్యాత్-గర్జయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అజీగృజత్-త ॥ అజగర్జత్-త ॥ ౧౦ అగర్జయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గర్జ్యతే । ౨ గర్జయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ॥౩ గర్జయితా(సే,హే) గర్జితా(సే,హే) ॥ ౪ గర్జయిష్యతే-గర్జిష్యతే ॥ ౫ గర్జ్యతాం ॥ ౬ అగర్జ్యత ॥ ౭ గర్జ్యేత ॥ ౮ గర్జయిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) గర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగర్జి-అగర్జిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం)అగర్జయిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం)॥౧౦అగర్జిష్యత-అగర్జయిష్యత

సని—౧ జిగర్జిషతి ॥ ౨ జిగర్జిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩జిగర్జిషితా ॥ ౪ జిగర్జిషిష్యతి ॥ ౫ జిగర్జిషతు ॥ ౬ అజిగర్జిషత్ ౭ జిగర్జిషేత్॥౮ జిగర్జిష్యాత్॥౯ అజిగర్జిషీత్॥౧౦అజిగర్జిషిష్యత్॥

యఙి—౧ జరీగృజ్యతే ॥ ౨ జరీగృజాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ జరీగృజితా(సే,హే) ॥ ౪ జరీగృజిష్యతే ॥ ౫ జరీగృజ్యతాం ॥ ౬ అజ

గృజ్యేత ॥ ౭ జరిగృజ్యేత ॥ ౮ జరిగృజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అజరిగృజిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అజరిగృజిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జర్గృజీతి, జరిగృజీతి, జరీగృజీతి, జర్గర్క్తి, జరిగర్క్తి, జరీగర్క్తి, జర్గృక్తః, జరిగృక్తః, జరీగృక్తః, జర్గృజతి, జరిగృజతి, జరీగృజతీత్యాది ॥

౧—గర్జితవ్యం, గర్జనీయం, గర్జ్యం, గృజితః, గృజితవాన్, గర్జన్-గర్జంతీ, గర్జిష్యన్-గర్జిష్యతీ-గర్జిష్యంతీ, గర్జితుం; గృజితం, గర్జనం, గర్జిత్వా, అనుగృజ్య, గర్జంగర్జం, గర్జిత్వాగర్జిత్వా.

౨—గర్జయితవ్యః, గర్జనీయః, గర్జ్యః, గర్జితః, గర్జితవాన్, గర్జయన్-గర్జయంతీ, గర్జయమానః, గర్జయిష్యన్-గర్జయిష్యతీ-గర్జయిష్యంతీ, గర్జయితుం, గర్జితం; గర్జనం, గర్జయిత్వా, నిగర్జ్య. గర్జంగర్జం, గర్జయిత్వాగర్జయిత్వా ॥

౩—జిగర్జిషితవ్యం, జిగర్జిషణీయం, జిగర్జిష్యం, జిగర్జిషితః, జిగర్జిషితవాన్, జిగర్జిషన్-జిగర్జిషంతీ, జిగర్జిషిష్యన్-జిగర్జిషిష్యతీ-జిగర్జిషిష్యంతీ, జిగర్జిషితుం, జిగర్జిషితం, జిగర్జిషణం, జిగర్జిషిత్వా, నిజిగర్జిష్య, జిగర్జిషంజిగర్జిషం, జిగర్జిషిత్వాజిగర్జిషిత్వా ॥

౪—జరీగృజితవ్యః, జరీగృజనీయః, జరీగృజ్యః, జరీగృజితః, జరీగృజితవాన్, జరీగృజ్యమానః, జరీగృజిష్యమాణః, జరీగృజితుం, జరీగృజితం, జరీగృజనం, జరీగృజిత్వా, నిజరీగృజ్య, జరీగృజంజరీగృజం, జరీగృజిత్వాజరీగృజిత్వా ॥

౫—జర్గర్జితవ్యం, జరిగర్జితవ్యం, జరీగర్జితవ్యం, జర్గర్జనీయం, జరిగర్జనీయం, జరీగర్జనీయం, జర్గర్జ్యం, జరిగర్జ్యం, జరీగర్జ్యం, జర్గృజితః, జరిగృజితః, జరీగృజితః, జర్గృజితవాన్, జరిగృజితవాన్, జరీగృజితవాన్, జర్గృజత్-జర్గృజతీ-జర్గృజతః, జర్గృ

త్రి, జరిగృజల్-జరిగృజతా-జరిగృజతః, జరిగృజతి, జరిగృజల్-జరిగృజతా-జరిగృజతః, జరిగృజతి; జర్గర్జిష్యతి-జర్గర్జిష్యతి-జర్గర్జిష్యన్తి, జరిగర్జిష్యతి-జరిగర్జిష్యతి-జరిగర్జిష్యన్తి, జరిగర్జిష్యతి-జరిగర్జిష్యతి-జరిగర్జిష్యన్తి, జర్గర్జితుం-జరిగర్జితుం, జరిగర్జితుం, జర్గృజితం, జరిగృజితం, జరీగృజితం, జర్గర్జనం, జరిగర్జనం, జరీగర్జనం, జర్గర్జిత్వా, జరిగర్జిత్వా, జరీగర్జిత్వా, నిజర్గృజ్య, నిజరిగృజ్య, నిజరీగృజ్య, జర్గర్జంజర్గర్జం, జర్గర్జిత్వాజర్గర్జిత్వా, జరిగర్జంజరిగర్జం, జరిగర్జిత్వాజరిగర్జిత్వా, జరీగర్జంజరీగర్జం, జరీగర్జిత్వాజరీగర్జిత్వా ॥

గృజి-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ గృంజతి ॥ ౨ జగృంజ ॥ ౩ గృంజితా ॥ ౪ గృంజిష్యతి ॥ ౫ గృంజతు ॥ ౬ అగృంజత్ ॥ ౭ గృంజేత్ ॥ ౮ గృంజ్యాత్ ॥ ౯ అగృంజీత్ ॥ ౧౦ అగృంజిష్యత్ ॥

హసాదిత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్—

కర్మణి—౧ గృంజ్యతే ॥ ౨ జగృంజే ॥ ౩ గృంజితా (సే, హే) ॥ గృంజిష్యతే ॥ ౫ గృంజ్యతాం ॥ ౬ అగృంజ్యత ॥ ౭ గృంజ్యేత ॥ ౮ గృంజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగృంజి-అగృంజిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౧౦ అగృంజిష్యత-

ణ్యంతాత్—౧ గృంజయతి-తే ॥ ౨ గృంజయాంచకార (చక్రే, బభూవ, ఆస) ॥ ౩ గృంజయితా (సి, సే, హే) ॥ ౪ గృంజయిష్యతి-తే ॥ ౫ గృంజయతు-తాం ॥ ౬ అగృంజయత్-త ॥ ౭ గృంజయేత్-త ॥ ౮ గృంజ్యాత్, గృంజయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అజగృంజత్-త ॥ ౧౦ అగృంజయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గృంజ్యతే ॥ ౨ గృంజయాంచక్రే (బభూవ-ఆసే ॥ ౩ గృంజయితా (సే-హే) ॥ గృంజితా (సే-హే) ౪ గృంజయిష్యతే-గృం

జిష్యతే ॥ ౫ గృంజ్యతాం ॥ ౬ అగృంజ్యత ॥ ౭ గృంజ్యేత ॥ ౮ గృం
జయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ అగృంజి-అగృంజిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అ
గృంజయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అగృంజయిష్యత-అగృంజిష్యత ॥

సని—౧ జిగృంజిషతి ॥ ౨ జిగృంజిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ జి
గృంజిషితా ॥ ౪ జిగృంజిషిష్యతి ॥ ౫ జిగృంజిషతు ॥ ౬ అజిగృంజిష
త్ ॥ ౭ జిగృంజిషేత్ ॥ ౮ జిగృంజిషిష్యాత్ ॥ ౯ అజిగృంజిషీత్ ॥ ౧౦
అజిగృంజిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ జరీగృంజ్యతే ॥ ౨ జరీగృంజాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ జ
రీగృంజితా(సే,హే) ॥ ౪ జరీగృంజిష్యతే ॥ ౫ జరీగృంజ్యతాం ॥ ౬ అ
జరీగృంజ్యత ॥ ౭ జరీగృంజ్యేత ॥ ౮ జరీగృంజిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అజరీగృం
జిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అజరీగృంజిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జర్గృంజీతి, జరిగృంజీతి, జరీగృంజీతి, జర్గృక్తః, జరి
గృక్తః, జరీగృక్తః, జర్గృజతిః, జరిగృజతిః, జరీగృజతిః, జర్గృం
జతి, జరిగృంజతి, జరీగృంజతీత్యాది ॥

౧—గృంజితవ్యః, గృంజనీయః, గృంజ్యః, గృంజితః, గృంజి
తవాన్, గృంజన్-గృంజంతీ, గృంజిష్యన్-గృంజిష్యతీ-గృంజిష్యంతీ,
గృంజితుం, గృంజితం, గృంజనం, గృంజిత్వా,ఉద్గృంజ్య, గృంజంగృం
జం, గృంజిత్వాగృంజిత్వా ॥

౨—గృంజయితవ్యః, గృంజనీయః, గృంజ్యః, గృంజితః, గృంజి
తవాన్, గృంజయన్-గృంజయంతీ, గృంజయమానః, గృంజయిష్యన్-
గృంజయిష్యతీ-గృంజయిష్యంతీ, గృంజయితుం, గృంజితం, గృంజనం,
గృంజయిత్వా, ఉద్గృంజ్య, గృంజంగృంజం, గృంజయిత్వాగృంజయిత్వా

౩—జిగృంజిషితవ్యం, జిగృంజిషణీయం, జిగృంజిష్యం, జిగృంజిషి
తః, జిగృంజిషితవాన్, జిగృంజిషన్, జిగృంజిషంతీ, జిగృంజిషిష్యన్-జి
గృంజిషిష్యతీ-జిగృంజిషిష్యంతీ, జిగృంజిషితుం, జిగృంజిషితం, జిగృం

జిషణం, తిగృంజిషిత్వా, ఉజ్జిగృంజిషవ్య, జిగృంజిషం జిగృంజిషం, జి
గృంజిషిత్వా జిగృంజిషిత్వా ॥

౪—జరిగృంజితవ్యం, జరీగృంజనీయం, జరిగృంజ్యం, జరీగృంజితః, జరిగృంజితవాన్, జరిగృంజ్యమానః, జరిగృంజిష్యమాణః, జరిగృంజితుం, జరిగృంజితం జరిగృంజనం, జరిగృంజిత్వా, ఉజ్జరిగృంజ్య జరిగృంజంజరీగృంజం; జరిగృంజిత్వాజరిగృంజిత్వా ॥

౫—జర్గృంజితవ్యం, జరిగృంజితవ్యం, జరీగృంజితవ్యం, జర్గృంజనీయం, జరిగృంజనీయమ్, జరీగృంజనీయం, జర్గృంజ్యం, జరిగృంజ్యం, జరీగృంజ్యం, జర్గృంజితః, జరిగృంజితః, జరీగృంజితః, జర్గృంజితవాన్ జరిగృంజితవాన్, జరీగృంజితవాన్, జర్గృంజత్-జర్గృంజతౌ-జర్గృంజతః, జర్గృంజతీ, జరిగృంజత్-జరిగృంజతౌ-జరిగృంజతః, జరిగృంజతీ, జరీగృంజత్-జరీగృంజతౌ-జరీగృంజతః, జరీగృంజతీ, జర్గృంజిష్యన్-జర్గృంజిష్యతీ-జర్గృంజిష్యంతీ, జరిగృంజిష్యన్-జరిగృంజిష్యతీ-జరిగృంజిష్యంతీ, జరీగృంజిష్యన్-జరీగృంజిష్యతీ, జరీగృంజిష్యంతీ, జర్గృంజితుం, జరిగృంజితుం, జరీగృంజితుం, జర్గృంజితం-జరిగృంజితం, జరీగృంజితం, జర్గృంజనం, జరిగృంజనం, జరీగృంజనం, జర్గృంజిత్వా-జరిగృంజిత్వా, జరీగృంజిత్వా, ఉజ్జర్గృంజ్య, ఉజ్జరిగృంజ్య, ఉజ్జరీగృంజ్య, జర్గృంజంజర్గృంజం, జర్గృంజిత్వాజర్గృంజిత్వా, జరిగృంజంజరిగృంజం, జరిగృంజిత్వాజరిగృంజిత్వా, జరీగృంజంజరీగృంజం, జరీగృంజిత్వాజరీగృంజిత్వా ॥ ॥ఇతిగాదయః॥

ఘుషు-హసనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఘుషతి, జఘూష, ఘుషితేత్యాదిసర్వంగదతివత్, హసాదిత్వాన్న కర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

ఘస్లృ- అదనే ఏకర్థకః - అనిట్ పరస్మైపదీ

అయం న సార్వత్రికః - లిట్యన్యతరస్యా మిత్యదేర్ఘస్లాదేశవిధానాత్ జ్ఞాపకాత్ తతశ్చయత్రలింగం వచనం చాస్తి తత్రైవాస్య ప్రయోగః. అత్రైవపాఠః శపిపరస్మైపదేలింగం-ల్పదిత్కరణమఙ్- అనిట్కారికాసుపాఠోవలాద్యార్ధధాతుకే క్రచితువిశిష్యోపాదానం॥

౧. ఘసతి ।. ౨ జఘసిథ । జఘస్థ । జక్షివ ।. జక్షిమ । 3 ఘస్తా। ౪ ఘత్స్యతి ।. ౫ ఘసతు । అఘసత్ । ౭ ఘసేత్ లింగాద్యభావాదాశిష్యస్యాప్రయోగః॥ ౯ ల్పదిత్త్వాదఙ్. । అఘసత్ ॥౧౦అఘత్స్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిఘసతే । ౨ వ్యతిజక్షిషే । వ్యతిజక్షిధ్వే । వ్యతిజక్షివహే । వ్యతిజక్షిమహే । 3వ్యతిఘస్తా(సే-హే)౪వ్యతిఘత్స్యతే । ౫ వ్యతిఘసతాం । ౬. వ్యత్యఘసత । ౭ వ్యతిఘసేత । ౮ వ్యతిఘత్సీష్ట । వ్యత్యఘస్త । వ్యత్యఘత్సాతాం । వ్యత్యఘత్సత। వ్యత్యఘస్థాః । వ్యత్యఘత్సాథాం।వ్యత్యఘధ్వం । వ్యత్యఘత్సి' వ్యత్యఘత్స్వహి । వ్యత్యఘత్స్మహి। ౧౦వ్యత్యఘత్స్యత- వ్యత్యఘత్స్యేతాం వ్యత్యఘత్స్యంత ॥

కర్మణి— ౨ జక్షిషే । జక్షిధ్వే। జక్షివహే ।జక్షిమహే।3 ఘస్తాసే। హే। ౪ ఘత్స్యతే । ౮ ఘత్సీష్ట(ధ్వం) ౯ అఘత్సాతాం - అఘత్సత । అఘస్థాః అఘత్సాథాం ।।అఘధ్వం। అఘత్సి। అఘత్స్వహి । అఘత్స్మహి। ౧౦ అఘత్స్యత ।

అవలాద్యార్ధధాతుకత్వాన్నాస్తిణ్ణిచ్ । అతఏవ నతదంతాత్కర్మణ్యపిలకారాః॥

సని— ౧ ఘస్తుమిచ్ఛతి। జిఘత్సతి ।. ౨ జిఘత్సాంచకార । బభూవ(ఆస) 3 జిఘత్సితా। ౪ జిఘత్సిష్యతి ।. ౫. జిఘత్సతు ।౬అజిఘత్సత్ ౭ జిఘత్సేత్ । ౮జిఘత్స్యాత్ । ౯ అజిఘత్సీత్ ॥ ౧౦ అజిఘత్సిష్యత్ అవలాద్యార్ధధాతుకత్వాన్నయఙ్యఙ్లుకౌ॥

౧ ఘుస్తవ్యం। ఘుస్తం। ఘుస్తవాన్। ఘుసన్। ఘుసంతీ। ఘుత్స్యన్। ఘుత్స్యతి।ఘుత్స్యంతీ। ఘుస్తుం। ఘుస్తం। ఘుస్త్వా। నిఘుస్య

3—జిఘుత్సితవ్యం। జిఘుత్సనీయం। జిఘుత్స్యం। జిఘుత్సితః। జిఘుత్సితవాన్। జిఘుత్సన్। జిఘుత్సంతీ। జిఘుత్సిష్యన్। జిఘుత్సిష్యతీ। జిఘుత్సిష్యంతీ॥ జిఘుత్సితుం।జిఘుత్సితం। జిఘుత్సనం। జిఘుత్సిత్వా అభి జిఘుత్స్య, జిఘుత్సంజిఘుత్సం- జిఘుత్సిత్వాజిఘుత్సిత్వా॥

ఘుషిర్- విశబ్దనే విశబ్దనం ప్రతిజ్ఞానం తత్రాన్యస్మిన్నర్థే ఇత్యేకే శబ్ద ఇత్యన్యే పేఠుః సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఘోషతి। జఘోష ఘోషి తేత్యాదిసర్వంకోచతివత్॥ లుఙి, ఇరిత్వాదఙ్వా। అఘుషత్। అఘోషీత్(ఘుష్టారజ్జుః ఘుషిరవిశబ్దనఇతి విశబ్దనభిన్నార్థే నిష్ఠాయామనిట్త్వం నిపాత్యతె। విశబ్దనేతు ఘుషితంవాక్యం శబ్దేనప్రకటీకృతాభిప్రాయమిత్యర్థః సంపూర్వాదస్మాత్ రుష్యమత్వరసంఘుషాస్వనామితి నిష్ఠాయాఇడ్వా। సంఘుష్టఃసంఘుషితః। సంఘుష్టవాన్। సఙ్ఘుషితవాన్ అన్యత్సర్వంకోచతివత్॥

ఘృషు,సంఘర్షే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఘర్షతి। జఘర్ష। ఘర్షితేత్యాదిసర్వంగృజధాతువత్ ఉదిత్వాత్ క్త్వాయాంవేట్, ఘర్షిత్వా। ఘృష్ట్వా అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్ ఘృష్టః ఘృష్టవానితి విశేషః॥

సూదయః

చక- తృప్తౌ, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చకతీత్యాదిసర్వంగదతివత్ అస్మాణ్ణామితాం హ్రస్వ ఇత్యపధాహ్రస్వః। ౧ చకయతి-తె। అచకయాంచకార - చక్రేబభూవ-ఆ

స। ౩ చకయితా-సి-స్సే,హే। ౪ చకయిష్యతి-తే। ౫ చకయతు-తాం ౬ అచకయత్-త। ౭ చకయేత్-త। ౮ చక్యాత్, చకయిషీష్ట (ఢ్వం ధ్వం) ౯ అచీచకత్-త ॥౧౦ అచకయిష్యత్-త ॥

ణ్యంతాత్కర్మణి—౧ చక్యతే। ౨ చకయాంచక్రే బభూవే (ఆసే)౩ చాకితా(స్సే,హే)చకితా(స్సే,హే) చకయితా(సే-హే) ౪ చకయిష్యతే, చాకిష్యతే। చకిష్యతే। ౫ చక్యతాం। ౬ అచక్యత।౭ చక్యేత। ౮ చకయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) చాకిషీష్ట(ఢ్వం) చకిషీష్ట(ఢ్వం)౯ అచకి। అచాకి। అచాకిషాతాం, (ఢ్వం-ధ్వం)అచకిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అచకయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచాకిష్యత అచకిష్యత। అచకయిష్యత ॥

ణ్యంతాత్కృత్సు—చకయితవ్యం। చకనీయం। చక్యం। చకితః।చకితవాన్ చకయన్। చకయంతీ। చకయమానః। చకయిష్యన్। చకయిష్యతీ। చకయిష్యంతీ। చకయితుం। చకితం। చకనం। చకయిత్వా-విచక్య। చకంచకం। చాకంచాకం। చకయిత్వాచకయిత్వాఇతివిశేషః।

చర్వ-పరిభాషణభర్త్సనయోః అకర్మకః సేట్పరస్మైపదీ చర్చతీత్యాదిసర్వంగర్జతివత్॥

చఞ్చు-గత్యర్థః-అకర్మకః సేట్పరస్మైపదీ చంచతీత్యాదిసర్వంచర్చతివత్ ఉదిత్వాత్క్త్వాయాంవేట్- చంచిత్వా-చక్త్వా, అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్ చక్తఃచక్తవాన్॥

చటె,ఇత్యేకేవర్షావరణయోరిత్యర్థః సకర్మకః సేట్పరస్మైపదీ చటతీత్యాదిసర్వం కటతివత్ ఏదిత్వాల్లుఙినవృద్ధిః। అచటీత్ అచటిష్టాం అచటిషుః॥

చణ- దానేచ॥చాద్గతావపి సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చణతీత్యాదిసర్వం గదతివత్ ణౌమిత్త్వాదుపధాహ్రస్వః॥ ౧ చణయతి-తే। ౨ చణయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ చణయితా-(సి సే,హె) ౪ చణయిష్యతి- తే। ౫చణయతు-తాం। ౬ అచణయత్-త. ౭ చణయేత్-త। ౮ చణ్యాత్। చణయిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అచీచణత్-త।పక్షే— శాణ్యాదీనాం వేతివక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పాత్ అచచాణత్-త। ౧౦ అచణయిష్యత్-త॥

ణ్యంతాత్కర్మణి—౧ చణ్యతే। ౨ చణయాంచక్రే-బభూవే (ఆసే) ౩ చాణితా(సే,హె) చణితా(సే.హె) చణయితా(సే,హె) ౪ చాణిష్యతే। చణిష్యతే॥ చణయిష్యతే। ౫ చణ్యతాం। ౬ అచణ్యత। ౭ చణ్యేత। ౮ చాణిషీష్ట(ఢ్వం) చణిషీష్ట(ఢ్వం) చణయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచణి-అచాణి-ఆచాణిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)ఆచణిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అచణయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచాణిష్యత - అచణిష్యత। అచణయిష్యత॥

ణ్యన్తాత్కృత్సు—చణయితవ్యః।చణనీయః చణ్యః। చణితః।చణితవాన్। చణయన్। చణయంతీ। చణయమానః। చణయిష్యన్। చణయిష్యతీ। చణయిష్యంతీ। చణయితుం। చణితం। చణనం। చణయిత్వా। విచణ్య। చాణంచాణం। చణఞ్చణం। చణయిత్వాచణయిత్వా॥

చది-ఆహ్లాదనే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చందతీత్యాదిసర్వం క్రందతివత్॥

చప- సాంత్వనే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చపతీత్యాదిగదతివత్॥

చర్బ - గతౌ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
చర్బతీత్యాదిగర్జతివత్॥

చము-భక్షణే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ చమతి॥ ౨ చచామ । చేమతుః । చేముః । చేమిథ। చేమథుః॥ చేమ। చచామ । చచమ। చేమివ। చేమిమ । ౩ చమితా-సి ॥ ౪ చమిష్యతి ॥ ౫ చమతు । ౬ అచమత్ । ౭ చమేత్ ౮ చమ్యాత్॥ ౯ అచమీత్-అచమిష్టాం। అచమిషుః । ౧౦ అచమిష్యత్ ॥

ఏవంవిధమతీత్యాది । అస్యాఙ్పూర్వత్వే దీర్ఘత్వమాఙిచమఇతి వక్తవ్యమితిదీర్ఘః ॥

౧ ఆచామతి । ౨ ఆచచామ । ఆచేమతుః । ఆచేముః ॥ ౩ ఆచమితా । ౪ ఆచమిష్యతి । ౫ ఆచామతు । ౬ ఆచామత్ ॥ ౭ ఆచామేత్ । ౮ ఆచమ్యాత్ ॥ ౯ ఆచమీత్ । ఆచమిష్టాం। ౧౦ ఆచమిష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిచమతే । ౨ వ్యతిచేమే । ౩ వ్యతిచమితా । (సే।హే) ౪ వ్యతిచమిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచమతాం । ౬ వ్యత్యచమత ॥ ౭ వ్యతిచమేత । ౮ వ్యతిచమిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యచమిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యచమిష్యత ॥

౧ వ్యత్యాచామతే । ౨ వ్యత్యాచేమే।౩ వ్యత్యాచమితా(సే।హే) ౪ వ్యత్యాచమిష్యతే । ౫ వ్యత్యాచామతాం । ౬ వ్యత్యాచామత। ౭ వ్యత్యాచామేత । ౮ వ్యత్యాచమిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యాచమిష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యాచమిష్యత॥

కర్మణి—౧ చమ్యతే । ౨ చేమే । ౩ చమితా(సే।హే) ౪ చమిష్యతే । ౫ చమ్యతాం ॥ ౬ అచమ్యత । ౭ చమ్యేత ॥ ౮ చమిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచామి । ఆఙ్పూర్వస్యత్వనాచమేరితి పర్యుదాసాన్నవృద్ధినిషేధః । ఆచామి । ఆచమిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఆచమి

వ్యతః శౌనకమ్యమిదమామితిమి త్త్వనిషేధాదుపధావృద్ధిః॥

౧ చామయతి-తే॥ చామయాంచకార (చక్రే)బభూవ। ఆస। ౩ చామయితా। (సి।సే।హే) ౪ చామయిష్యతి- తే ॥ ౫ చామయతు-తాం॥ ౬ అచామయత్ -త॥ ౭ చామయేత్ - త ॥ ౮ చామ్యాత్ । చామయిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అచీచమత్ - త॥ ౧౦ అచామయిష్యత్ -త

కర్మణి—౧ చామ్యతే॥ ౨ చామయాంచక్రే।బభూవే(ధ్వే-ఢ్వే) ఆసే॥ ౩ చామయితా (సే।హే) చామితా (సే।హే) ౪ చామయిష్యతే। చామిష్యతే। ౫ చామ్యతాం। ౬ అచామ్యత ।౭ చామ్యేత॥౮ చామయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) చామిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచామి। అచామిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అచామయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచామిష్యత। అచామయిష్యత॥

సని—౧ చిచమిషతి। ౨ చిచమిషాంచకార। బభూవ ।ఆస। ౩ చిచమిషితా-సి ॥ ౪ చిచమిషిష్యతి। ౫ చిచమిషతు। ౬ అచిచమిషత్ । ౭ చిచమిషేత్ । ౮ చిచమిష్యాత్ । ౯ అచిచమిషీత్ ॥ ౧౦ అచిచమిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చంచమ్యతే। ౨ చంచమాంచక్రే। బభూవ। ఆస ॥౩ చంచమితా(సే-హే) ౪ చరిచమిష్యతే ॥ ౫ చంచమ్యతాం। ౬ అచంచమ్యత। ౭ చంచమ్యేత ॥ ౮ చంచమిషీష్ట। ఢ్వం। ౯ అచంచమిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచంచమిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చఞ్చమీతి। చంచంతి। చంచాంతః। చంచమతీత్యాది.

౧— చమితవ్యం। చమనీయం। చామ్యం। ఆచామ్యం। అనుయవపిరపిలపి త్రపిచమశ్చేతి యతోఽవవాదో ణ్యత్ । ఉదిత్త్వాన్ త్వాప్రత్యయాంనేట్ త్వాన్నేట్ । చాంతః। చాంతవాన్। చమన్-చమంతీ। ఆచామన్। చామంతీ। చమిష్యన్। చమిష్యతీ। చమిష్యంతీ। చమితుం। చాంతం। చమనం। చమిత్వా। చాంత్వా। అచమ్య

చామంచామం । చమిత్వాచమిత్వా । చాంత్వాచాంత్వా ॥

౨—చామయితవ్యః । చామనీయః । చామ్యః । చామితః । చామితవాన్ । చామయన్ । చామయంతీ । చామయిష్యన్ । చామయిష్యతీ । చామయిష్యంతీ । చామయితుం । చామితం । చామనం ॥ చామయిత్వా । ఆచామ్య । చామంచామం । చామయిత్వాచామయిత్వా

౩—చిచమిషితవ్యం । చిచమిషణీయం । చిచమిష్యం । చిచమిషితః । చిచమిషితవాన్ । చిచమిషన్ । చిచమిషంతీ । చిచమిషిష్యన్ చిచమిషిష్యతీ । చిచమిషిష్యంతీ । చిచమిషితుం । చిచమిషితం । చిచమిషణం । చిచమిషిత్వా । ఆచిచమిష్య । చిచమిషం చిచమిషం । చిచమిషిత్వాచిచమిషిత్వా ॥

౪—చఞ్చమితవ్యం । చంచమనీయం । చఞ్చమ్యం । చఞ్చమితః । చఞ్చమితవాన్ । చఞ్చమ్యమానః । చఞ్చమిష్యమాణః । చంచమితుం । చంచమితం । చంచమనమ్ । చంచమిత్వా । ఆచంచమ్య । చంచమంచంచమం । చంచమిత్వాచంచమిత్వా ॥

౫—ణ్యతి । చంచామ్యం । శతరి । చంచమత్ । చంచమతా । చంచమతః । చఞ్చమతీ । చఞ్చమిష్యన్ । చఞ్చమిష్యతీ । చంచమిష్యంతీ ॥ ణముల్-చంచామంచంచామమ్ । ఇతి విశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

చర-గత్యర్థః ॥ అయం భక్షణేపి ॥ గతావకర్మకః ॥ భక్షణే సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ చరతి ॥ ౨ చచార-చేరతుః-చేరుః ॥ చేరిథ-చేరథుః-చేర । చచార-చచర-చేరివ-చేరిమ । ౩ చరితా-సి । ౪ చరిష్యతి । ౫ చరతు । ౬ అచరత్ । ౭ చరేత్ । ౮ చర్యాత్ । ౯ అచారీత్ । అతో హలాదేర్లఘోరితి వృద్ధిః ॥ ౧౦ అచరిష్యత్.

భక్షణార్థే త్వకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిచరతే । ౨ వ్యతిచేరే—

(ధ్వే-ధ్వే) । ౩ వ్యతిచరితా(సే-హే) । ౪ వ్యతిచరిష్యతే । ౫ వ్యతిచరతాం । ౬ వ్యత్యచరత । ౭ వ్యతిచరేత ।౮వ్యతిచరిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)। ౯ వ్యత్యచరిష్ట(ధ్వం-ధ్వం) । ౧౦ వ్యత్యచరిష్యత.

ఉత్పూర్వాత్సకర్మకాదస్మాదుదశ్చరస్సకర్మకాదిత్యాత్మనేపదమ్,ధర్మముచ్చరతే-ఉల్లఙ్ఘ్య గచ్ఛతీత్యర్థః, లిడాదిషూచ్చేరఇత్యాది ప్రాగ్వత్ । సమ్పూర్వాత్తృతీయాన్తేనయుక్తాదస్మాత్సమస్తృతీయాయుక్తాదిత్యాత్మనేపదమ్, రథేనసఞ్చరతే ।లిడాదిషుసఞ్చేరఇత్యాదిప్రాగ్వత్

కర్మణి—౧ చర్యతే ॥ ౨ చేరే ॥ ౩ చరితా(స్యే-హే) ॥ ౪ చరిష్యతే ॥ ౫ చర్యతాం ॥ ౬ అచర్యత ॥ ౭ చర్యేత ॥ ౮ చరిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచారి-అచరిషాతాం-అచరిషత(ధ్వం-ధ్వం)౧౦అచరిష్యత

ణ్యంతాత్—౧ చారయతి-తే ॥ ౨ చారయాఞ్చకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చారయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ చారయిష్యతి-తే ॥౫ చారయతు-తాం ॥ అచారయత్-త ॥ ౭ చారయేత్-త ॥ ౮ చార్యాత్-చారయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అచీచరత్-త ౧౦ అచారయిష్యత్-త॥

అస్మాత్కర్మణి—౧ చార్యతే ॥ ౨ చారయాఞ్చక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ చారయితా(సే-హే)చారితా(సే-హే) ॥ ౪ చారయిష్యతే-చారిష్యతే ॥ ౫ చార్యతాం ॥ ౬ అచార్యత ॥ ౭ చార్యేత ॥ ౮ చారయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)చారిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)॥ ౯ అచారి-అచారిషాతాం-(ధ్వం-ధ్వం) అచారయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచారయిష్యత-అచారిష్యత ॥

సని—౧ చిచరిషతి ॥ ౨ చిచరిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩చిచరిషితా ॥ ౪ చిచరిషిష్యతి ॥ ౫ చిచరిషతు ॥ ౬ అచిచరిషత్ ॥ ౭చిచరిషేత్ ॥ ౮ చిచరిష్యాత్ ॥ ౯ అచిచరిషీత్॥ ౧౦ అచిచరిషిష్యత్

అస్మాద్గర్హితంచరతీతివివక్షాయాంలుపసదచరజపజభదహదశగృభ్యోభావగర్[illegible]యామితియఙ్- చరఫలోశ్చేత్యభ్యాసస్యనుక్ ఉత్పరస్యాతఇత్యుత్వందీర్ఘశ్చ ॥ ౧ చంచూర్యతే ॥ ౨చంచూర్యాఞ్చక్రే [illegible]

(ఘవాన-అస) ॥ ౩ చంచురితా(సే-హే) ॥ ౪ చంచురిష్యతే ॥ ౫చం చూర్యతాం ॥ ౬ అచంచూర్యత ॥ ౭ చంచూర్యేత ॥ ౮ చంచురిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౯ అచంచురిష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచంచురిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చంచురీతి, చంచూర్తి, చంచూర్తః, చంచురతీత్యాది॥

౧—చరితవ్యం, చరణీయం, చర్యం, గదమదచరయమశ్చానుపస ర్గే ఇతియత్ ॥ ఆచరితుంయోగ్యః ఆచర్యో దేశః గంతవ్య ఇత్యర్థః, చరేరాఙిచాగురావితియత్ గురౌతుఆచార్యో గురుః, ఋహలోర్ణ్యత్ ఇతిణ్యత్, చరితః, చరితవాన్, చరన్, చరంతీ, రథేనసఞ్చరమాణః చరిష్యన్-చరిష్యతీ-చరిష్యంతీ, చరితుం, చరితం, చరణం, చరిత్వా, ప్రచర్య, చారంచారం, చరిత్వాచరిత్వా ॥

౨—చారయితవ్యః, చారణీయః, చార్యః, చారితః, చారితవాన్ చారయన్-చారయంతీ, చారయమాణః, చారయిష్యన్-చారయిష్య తీ-చారయిష్యంతీ, చారయితుం, చారితం, చారణం, చారయిత్వా, వి చార్య, చారంచారం, చారయిత్వాచారయిత్వా ॥

౩—చిచరిషితవ్యం, చిచరిషణీయం, చిచరిష్యం, చిచరిషితః, చి చరిషితవాన్, చిచరిషన్, చిచరిషంతీ, చిచరిషిష్యన్-చిచరిషిష్య తీ-చిచరిషిష్యంతీ, చిచరిషితుం, చిచరిషితం, చిచరిషణం, చిచరిషి త్వా, విచిచరిష్య, చిచరిషంచిచరిషం, చిచరిషిత్వాచిచరిషిత్వా ॥

౪—చఞ్చురితవ్యం, చంచురణీయం, చంచూర్యం, చంచురితః, చంచురితవాన్, చంచూర్యమాణః, చంచురిష్యమాణః, చంచురితుం చంచురితం, చంచురణం, చంచురిత్వా, విచంచూర్య, చంచురంచం చురం, చంచురిత్వాచంచురిత్వా,

౫—చంచోరితవ్యం, చంచోరణీయం, చంచోర్యం, చంచురితః చంచురితవాన్, చంచురత్-చంచురతౌ, చంచురతః, చంచురతీ, చం చోరిష్యన్-చంచోరిష్యతీ-చంచోరిష్యంతీ, చంచోరితుం, చంచు

శితం, చంచూరణం, చంచూరిత్వా, విచంచూర్య, చంచూరంచంచూరం, చంచూరిత్వాచంచూరిత్వా ॥

చల-కమ్పనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

చలతీత్యాదిసర్వంచరతివత్ ॥ కమ్పనార్థాదస్మాణ్ణిచికమ్పనే చలతిమిత్వాదుపధాహ్రస్వః ॥ ౧ చలయతి, శాఖాం । నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి, ణ్యన్తాత్పరస్మైపదమేవ॥ అచలయాఞ్చకార(బభూవ-అస) ౩ చలయితా-సి ॥ ౪ చలయిష్యతి ॥ ౫ చలయతు ॥ ౬ అచలయత్ ౭ చలయేత్ ॥ ౮ చల్యాత్ ॥ ౯ అచీచలత్ ॥ ౧౦ అచలయిష్యత్

అస్మాత్కర్మణి—౧ చల్యతే ॥ ౨ చలయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ చాలితా(సే-హే) ॥ చలితా(సే-హే)చలయితా(సే-హే) ॥ ౪ చాలిష్యతే-చలిష్యతే-చలయిష్యతే ॥ ౫ చల్యతాం ॥ ౬ అచల్యత ॥ ౭ చల్యేత ॥ ౮ చాలిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) చలిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) చలయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచలి-అచాలి- చిణ్ణములోరితివాదీర్ఘః॥ చాలిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ అచలిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అచలయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచాలిష్యత-అచలిష్యత-అచలయిష్యత ॥

కమ్పనాదన్యత్ర శీలంచాలయతి, అన్యథాకరోతీత్యర్థః, హరతీత్యర్థ ఇతిస్వామీ, సూత్రంచాలయతి-క్షిపతీత్యర్థః ॥ పక్షే- ౧ చాలయతి-తే॥ అచాలయాఞ్చకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చాలయితా (సి-సే-హే) ॥ ౪ చాలయిష్యతి-తే ॥ ౫ చాలయతు-తాం ॥౬ అచాలయత్-త ॥ ౭ చాలయేత్-త ॥ ౮ చాల్యాత్-చాలయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచీచలత్-త ॥ ౧౦ అచాలయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ చాల్యతే ॥ ౨ చాలయాఞ్చక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ చాలితా(సే-హే)చాలయితా(సే-హే) ॥ ౪ చాలిష్యతే-చాలయిష్యతే ॥ ౫ చాల్యతాం ॥ ౬ అచాల్యత ॥ ౭ చాల్యేత ॥ ౮ చాలయిషీష్ట

చిల్ల-శైథిల్యే॥భావకరణేచ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
చిల్లతి-చిచిల్లేత్యాదిక్లిందతివత్.

చుడ్డ-భావకరణే॥భానకరణమభిప్రాయసూచనం॥
అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
చుడ్డతి-చుచుడ్డేత్యాదిక్లిందతివత్.

చుడి-అల్పీభావే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ।
చుండతి-చుచుండేత్యాదిక్లిందతివత్.

చ్యుతిర్-ఆసేచనే॥సేచనమార్ద్రీకరణం॥ఆఙీషదర్థేఽభివ్యాప్తౌచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

౧ చ్యోతతి ॥ ౨ చుచ్యోత-చుచ్యుతతుః ॥ 3 చ్యోతితా॥౪చ్యోతిష్యతి ॥ ౫ చ్యోతతు ॥ ౬ అచ్యోతత్ ॥ ౭ చ్యోతేత్ ॥ ౮ చ్యుత్యాత్ ॥ ౯ అచ్యుతత్ ॥ ఇరిత్త్వాదఙ్వా, అచ్యోతీత్-అచ్యోతిష్టాం ౧౦ అచ్యోతిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిచ్యోతతే॥ ౨వ్యతిచుచ్యుతే-వ్యతిచుచ్యుతాతే ॥ 3 వ్యతిచ్యోతితా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిచ్యోతిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచ్యోతతాం ॥ ౬ వ్యత్యచ్యోతత ॥ ౭ వ్యతిచ్యోతేత ॥ ౮ వ్యతిచ్యోతిషీష్ట॥ ౯ వ్యత్యచ్యోతిష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యచ్యోతిష్యత.

కర్మణి—౧ చ్యుత్యతే ॥ ౨ చుచ్యుతే ॥ 3 చ్యోతితా(సే-హే) ౪ చ్యోతిష్యతే ॥ ౫ చ్యుత్యతాం ॥ ౬ అచ్యుత్యత ॥ ౭ చ్యుత్యేత॥ ౮ చ్యోతిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచ్యోతి-అచ్యోతిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచ్యోతిష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ చ్యోతయతి-తే ॥ ౨ చ్యోతయాంచకార(చకే)-

బభూవ-ఆస) ౩ చ్యోతయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ చ్యోతయిష్యతి-తే ॥ ౫ చ్యోతయతు-తాం ॥ ౬ అచ్యోతయత్-త ॥ ౭ చ్యోతయేత్-త ॥ ౮ చ్యోత్యాత్-చ్యోతయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ అచుచ్యుతత్-త ॥ ౧౦ అచ్యోతయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ చ్యోత్యతే ॥ ౨ చ్యోతయాఞ్చక్రే (బభూవ-ఆసే) ॥ ౩ చ్యోతయితా(సి-హే)చ్యోతితా(సే-హే) ॥ ౪ చ్యోతయిష్యతే-చ్యోతిష్యతే ॥ ౫ చ్యోత్యతాం ॥ ౬ అచ్యోత్యత ॥ ౭ చ్యోత్యేత ॥ ౮ చ్యోతిషీష్ట-ధ్వం॥చ్యోతయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ అచ్యోతి-అచ్యోతిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అచ్యోతయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచ్యోతిష్యత-అచ్యోతయిష్యత ॥

సని—రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వమ్ ॥ ౧ చుచ్యుతిషతి-చుచ్యోతిషతి । చుచ్యుతిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) చుచ్యోతిషాఞ్చకార (బభూవ-ఆస) ౩ చుచ్యుతిషితా-సి॥ చుచ్యోతిషితా-సి ॥ ౪ చుచ్యుతిషిష్యతి-చుచ్యోతిషిష్యతి । ౫ చుచ్యుతిషతు-చుచ్యోతిషతు । ౬ అచుచ్యుతిషత్-అచుచ్యోతిషత్ । ౭ చుచ్యుతిషేత్-చుచ్యోతిషేత్ । ౮ చుచ్యుతిష్యాత్-చుచ్యోతిష్యాత్ । ౯ అచుచ్యుతిషీత్-అచుచ్యోతిషీత్ । అచుచ్యుతిషిష్యత్-అచుచ్యోతిషిష్యత్.

యఙి—౧ చోచ్యుత్యతే । చోచ్యుతాఞ్చక్రే (బభూవ-ఆస) । ౩ చోచ్యుతితా(సే-హే) ౪ చోచ్యుతిష్యతే । ౫ చోచ్యుత్యతాం । ౬ అచోచ్యుత్యత । ౭ చోచ్యుత్యేత । ౮ చోచ్యుతిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అచోచ్యుతిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)। ౧౦ అచోచ్యుతిష్యత.

యఙ్లుకి—చోచ్యుతీతి-చోచ్యోత్తి-చోచ్యుత్తః-చోచ్యుతతీత్యాది

౧—చ్యోతితవ్యః, చ్యోతనీయః, చ్యోత్యః, చ్యుతితః, చ్యుతితవాన్, చ్యుతితం, చ్యోతితం, ఋలేన, ప్రచ్యుతితః, ప్రచ్యోతితః, ప్రచ్యుతితవాన్- ప్రచ్యోతితవాన్, ఉదుపధాద్భావాదికర్మణోరన్య

తరస్వామిరికె త్త్వవికల్పః, చ్యోతన్-చ్యోతంతీ. వ్యతిచ్యోతమానః, చ్యోతిష్యన్-చ్యోతిష్యతీ-చ్యోతిష్యన్తీ, చ్యోతితుం, చ్యుతితం, చ్యోతనం, చ్యోతిత్వా, ప్రచ్యుత్య, చ్యోతంచ్యోతం, చ్యోతిత్వాచ్యోతిత్వా

౨—చ్యోతయితవ్యః, చ్యోతనీయః, చ్యోత్యః, చ్యోతితః, చ్యోతితవాన్, చ్యోతయన్-చ్యోతయంతీ, చ్యోతయమానః, చ్యోతయిష్యన్-చ్యోతయిష్యతీ-చ్యోతయిష్యంతీ, చ్యోతయితుం, చ్యోతితం చ్యోతనం, చ్యోతయిత్వా, విచ్యోత్య, చ్యోతంచ్యోతం, చ్యోతయిత్వాచ్యోతయిత్వా.

3—చుచ్యుతిషితవ్యః-చుచ్యోతిషితవ్యః, చుచ్యుతిషణీయః-చుచ్యోతిషణీయః, చుచ్యుతిష్యః-చుచ్యోతిష్యః, చుచ్యుతిషితః-చుచ్యోతిషితః, చుచ్యుతిషితవాన్-చుచ్యోతిషితవాన్, చుచ్యుతిషన్-చుచ్యుతిషంతీ-చుచ్యోతిషన్-చుచ్యోతిషంతీ, చుచ్యుతిషిష్యన్-చుచ్యుతిషిష్యతీ-చుచ్యుతిషిష్యంతీ, చుచ్యోతిషిష్యన్-చుచ్యోతిషిష్యతీ-చుచ్యోతిషిష్యంతీ, చుచ్యుతిషితుం-చుచ్యోతిషితుం, చుచ్యుతిషితం-చుచ్యోతిషితం, చుచ్యుతిషణం-చుచ్యోతిషణం, చుచ్యుతిషిత్వా, విచుచ్యుతిష్య, చుచ్యోతిషిత్వా, విచుచ్యోతిష్య, చుచ్యుతిషంచుచ్యుతిషం, చుచ్యుతిషిత్వాచుచ్యుతిషిత్వా, చుచ్యోతిషంచుచ్యోతిషం, చుచ్యోతిషిత్వాచుచ్యోతిషిత్వా.

४—చోచ్యుతితవ్యః, చోచ్యుతనీయః, చోచ్యుత్యః, చోచ్యుతితః, చోచ్యుతితవాన్, చోచ్యుత్యమానః, చోచ్యుతిష్యమాణః, చోచ్యుతితుం, చోచ్యుతితం, చోచ్యుతనం, చోచ్యుతిత్వా, విచోచ్యుత్య, చోచ్యుతంచోచ్యుతం, చోచ్యుతిత్వాచోచ్యుతిత్వా.

౫—చోచ్యోతితవ్యః, చోచ్యోతనీయః, చోచ్యోత్యః, చోచ్యుతితః, చోచ్యుతితవాన్, చోచ్యుతత్-చోచ్యుతతా. చోచ్యుతతీ, చోచ్యుతతీ, చోచ్యోతిష్యన్-చోచ్యోతిష్యతీ-చోచ్యోతిష్య

ష్వ, చోచ్యోతితుం, చోచ్యుతితం, చోచ్యోతనం-చోచ్యోతిత్వా-వి
చోచ్యుత్య-చోచ్యోతం చోచ్యోతం-చోచ్యోతిత్వా చోచ్యోతిత్వా

చుప-మందాయాంగతౌ॥అకర్మకః। సేట్।పరస్మైపదీ
చోపతి-చుచోపేత్యాదికోచతివత్.

చుబి-వక్త్రసంయోగే।సకర్మకః। సేట్।పరస్మైపదీ
చుమ్బతి-చుచుమ్బేత్యాదిగుంజతివత్-

చుచ్య-ఇత్యేకే-అభిషవఇత్యర్థః-అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ
చుచ్యతి- చుచుచ్యేత్యాదిచుడ్డతివత్.

చుల్ల- భావకరణే భావకరణమభిప్రాయావిష్కారః
అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
చుల్లతి చుచుల్లేత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

చూష-పానే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
చూషతి- చుచూషేత్యాది కూజతివత్

చేల్ల-చలనే అకర్మకః॥సేట్ పరస్మైపదీ
చెలతి- చిచెలేత్యాది ఖేలతివత్ ॥

ఇతిచాదయః

ఛర్ద- వమనే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
ఛర్దతి- చచ్ఛర్దేత్యాది ఖర్జతివత్

ధాతురూపప్రకాశికాయాం-జపధాతుః

ఛము-అదనే॥సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఛమతి- చచ్ఛామేత్యాదిసర్వం చమతివత్, కర్మణిలుజ్ - చిణ్ణ్యా త్త్వావదేశస్యేతి వృద్ధినిషేధః- అఛమి । యఙ్లుకి- చంఛమీతి । చ ఞ్ఛన్నిః చఞ్ఛన్నః- చఞ్ఛమతీత్యాది

ఇతిఛాదయః

జజ- యుద్ధే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

జజతి- జజాజేత్యాదిగదతివత్

జర్జ, పరిభాషణభర్త్సనయోః సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ-

జర్జతి జజర్జేత్యాదికర్జతివత్

జజి- యుద్ధే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

జంజతి- జజంజేత్యాది కందతివత్

జట, సంఘాతే సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

జటతి, జజాటేత్యాదిగదతివత్

జప-వ్యక్తాయాంవాచి॥అయంమానసేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

౧. జపతి॥ ౨. జజాప- జేపతుః, జేపుః ॥ ౩ జపితా-సి । ౪ జపిష్య తి । ౫ జపతు ॥ ౬. అజపత్ ॥ ౭ జపేత్ ॥ ౮ జప్యాత్ ॥ ౯ అజా పీత్, అజాపిష్టాం ॥అజపీత్-అజపిష్టాం ॥ ౧౦ అజపిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజపతే। ౨ వ్యతిజేపే ॥ ౩ వ్యతిజపితా (సే-వా)౪ వ్యతిజపిష్యతే । ౫ వ్యతిజపతాం ॥ ౬ వ్యత్యజపత ॥ ౭ వ్యతిజపేత । ౮ వ్యతిజపిషీష్ట-ధ్వం। ౯ వ్యత్యజపిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)

౧౦ వ్యత్యజపిష్యత ॥

కర్మణి—౧ జప్యతే ॥ ౨ జేపే ॥ ౩ జపితా(సే,హే) ౪ జపిష్య తే ॥ ౫ జప్యతాం । ౬ అజప్యత । ౭ జప్యేత । ౮ జపిషీష్ట । ౯ అజాపి- అజపిషాతాం, ౧౦ అజపిష్యత

ణ్యన్తాత్—౧ జాపయతి,తే ॥ ౨ జాపయాంచకార, చక్రే॥ బభూవ - ఆస ॥ ౩ జాపయితా,సి-సేహే ॥ ౪ జాపయిష్యతి- తే॥ ౫ జాపయతు-తాం । ౬ అజాపయత్-త । ౭ జాపయేత్-త । ౮ జాప్యాత్-జాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజీజపత్-త ॥ ౧౦ అజాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ జాప్యతే । ౨ జాపయాంచక్రే- బభూవ- ఆసే ॥ ౩ జాపయితా (సే-హే) జాపితా(సే-హే) ౪ జాపయిష్యతే । జాపిష్యతే॥ ౫ జాప్యతాం । ౬ అజాప్యత । ౭ జాప్యేత । ౮ జాపయిషీష్ట ॥ (ఢ్వం,ధ్వం) జాపిషీష్ట(ఢ్వం) ౯ అజాపి- అజాపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అజాపయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అజాపిష్యత- అజాపయిష్యత

సన్నంతాత్—౧ జిజపిషతి । జిజపిషాంచకార- బభూవ- ఆస ॥ ౩ జిజపిషితా ॥ ౪ జిజపిషిష్యతి । ౫ జిజపిషతు । ౬ అజిజపిషత్ ॥ ౭ జిజపిషేత్ ॥ ౮ జిజపిష్యాత్ ॥ ౯ అజిజపిషీత్ ॥ ౧౦ అజిజపిషిష్యత్ ॥

అస్మాల్లుపసదచరజపజభేత్యాదినా గర్హితంజపతీతి వివక్షాయాం యఙి- జపజభదహదశభంజపసాంచేత్యభ్యాసస్య నుకి - ౧ జంజప్య ౨ జంజపాంచక్రే బభూవ -ఆస ॥ ౩ జంజపితా । ౪ జంజపిష్యతే । ౫ జంజప్యతాం । ౬ అజంజప్యత । ౭ జంజప్యేత । ౮ జంజపిషీష్ట-ధ్వం ౯ అజంజపిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ అజంజపిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జంజపీతి, జంజప్తి, జంజప్తః - జంజపతీత్యాది—

౧—జపితవ్యః, జపనీయః, జప్యః- పోరదుపధాదితియత్ , జపితః, జపితవాన్- జపన్, జపంతీ- వ్యతిజపమానః- జపిష్యన్ -జపిష్యతీ, జపిష్యంతీ, జపితుం, జపితం, జపనం- జపిత్వా, ఉపజప్య

జానఁజాపం జపిత్వాజపిత్వా

౨—జాపయితవ్యః-జాపనీయో, జాప్యః-జాపితః,జాపితవాన్-జాపయన్-జాపయంతీ, జాపయమానః.జాపయిష్యన్.జాపయిష్యతీ, జాపయిష్యంతీ, జాపయితుం, జాపితం,జాపనం, జాపయిత్వా,ఉపజాప్య, జాపంజాపం, జాపయిత్వాజాపయిత్వా॥

౩ జిజపిషితవ్యః; జిజపిషణీయః, జజపిష్యః, జిజపిషితః, జిజపిషితవాన్, జిజపిషన్ జిజపిషంతీ, జిజపిషిష్యన్, జిజపిషిష్యతీ- జిజపిషిష్యంతీ, జిజపిషితుం । జిజపిషితం, జిజపిషణం, జిజపిషిత్వా, ఉపజిజపిష్య, జిజపిషంజిజపిషం, జిజపిషిత్వా జిజపిషిత్వా

౪—జంజపితవ్యః, జంజపనీయః జంజప్యః - జంజపితః, జంజపితవాన్,జంజప్యమానః,జంజపిష్యమాణః,జంజపితుం,జంజపితం,జంజపనం,జంజపిత్వా,ఉపజంజప్య, జంజపంజంజపం,జంజపిత్వాజంజపిత్వా

౫—యఙ్లుకి శతరి, జంజపత్। జంజపతౌ, జంజపతః, జంజపతీ, జంజపిష్యన్ జంజపిష్యతీ, జంజపిష్యంతీ (ణములిజంజాపంజంజాపమితివిశేషః)

జల్ప,వ్యక్తాయాంవాచి,సకర్మకః సేట్పరస్మైపదీ.

జల్పతి, జజల్పేత్యాదిప్రాగ్వత్, హసాదిత్వాత్కర్మణ్యతీహారే నతజ్ యఙి యఙ్లుకిచాభ్యాసస్యనుగాగమాభావావిశేషః

జము-అదనే సకర్మకః-సేట్పరస్మైపదీ

జమతి, జజామ- జేమతురిత్యాది చలతివత్ ॥ లుఙి - అజమీత్ హ్మ్యన్తే- నవృద్ధిః— కర్మణి- ౧ జమ్యతే । ౨ జేమే । ౩ జమితా, సేహా । ౪ జమిష్యతే ॥ ౫ జమ్యతాం । ౬ అజమ్యత । ౭ జమ్యేత ౮ జమిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అజమి । నోదాత్తోపదేశస్యేతి నవృద్ధిః ॥ అజమిషాతాం- అజమిషత (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అజమిష్యత ॥

అన్యత్సర్వంగచ్ఛతివత్ ॥ యఙ్లుకి—జంజమీతి - జంజంతి, జం

ధాతురూపప్రకాశికాయాం...

...ంతః, జంతమతీత్యాది. ఉదిత్వాత్క్త్వాయాం వేట్ - జమిత్వా, ... అనుపదేశాయాం నేట్, జాంతః-జాంతవాన్.

జష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ,

జషతి, జజాష-జేషతురిత్యాదిజపతివత్, హింసార్థత్వాత్కర్మ వ్యతిహారే ప్రతిషేధః, యజి- జాజష్యతే. యఙ్లుకి- జాజషీతి- జాజష్టి- జష్టః, జాజపతీత్యాది.

జ్వర-రోగే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ. మిత్

౧ జ్వరతి ॥ ౨ జజ్వార ॥ ౩ జ్వరితా ॥ ౪ జ్వరిష్యతి ॥ ౫ జ్వరతు ॥ ౬ అజ్వరత్ ॥ ౭ జ్వరేత్ ॥ ౮ జ్వర్యాత్ ॥ ౯ అజ్వారీత్ ॥ అతోలాంతస్యేతివృద్ధిః ॥ ౧౦ అజ్వరిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిజ్వరతే ॥ ౨ వ్యతిజజ్వరే ॥ ౩ వ్యతిజ్వరితా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిజ్వరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజ్వరతాం ॥ ౬ వ్యత్యజ్వరత ॥ ౭ వ్యతిజ్వరేత ॥ ౮ వ్యతిజ్వరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యజ్వరిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యజ్వరిష్యత,

భావే—౧ జ్వర్యతే ॥ ౨ జజ్వరే ॥ ౩ జ్వరితా ॥ ౪ జ్వరిష్యతే ॥ ౫ జ్వర్యతాం ॥ ౬ అజ్వర్యత ॥ ౭ జ్వర్యేత ॥ ౮ జ్వరిషీష్ట ॥ ౯ అజ్వారి ॥ ౧౦ అజ్వరిష్యత.

ణౌ మితాంహ్రస్వఇతిహ్రస్వః—౧ జ్వరయతి-తే ॥ ౨జ్వరయాంచకార(చకృ-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ జ్వరయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪జ్వరయిష్యతి-తే ॥ ౫ జ్వరయతు-తాం ॥ ౬ అజ్వరయత్-త ॥ ౭ జ్వరయేత్-త ॥ ౮ జ్వర్యాత్-జ్వరయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజిజ్వరత్-త ॥ ౧౦ అజ్వరయిష్యత్-త,

కర్మణి—౧ జ్వర్యతే ॥ ౨ జ్వరయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩

జ్వారితా(సే-హే)జ్వరితా(సే-హే)జ్వరయితా(సే-హే) ॥ ౪జ్వారిష్యతే-జ్వరిష్యతే-జ్వరయిష్యతే ॥ ౫ జ్వర్యతాం ॥ ౬. అజ్వర్యత ॥ ౭జ్వర్యేత ॥ ౮ జ్వారిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) జ్వరిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)జ్వరయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౯ అజ్వరి-అజ్వారి, చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః ॥ అజ్వారిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం)అజ్వరిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం)॥అజ్వరయిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ॥౧౦అజ్వారిష్యత-అజ్వరిష్యత-అజ్వరయిష్యత.

సని—౧ జిజ్వరిషతి॥౨జిజ్వరిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ జిజ్వరిషితా ॥ ౪ జిజ్వరిషిష్యతి ॥ ౫ జిజ్వరిషతు ॥ ౬ అజిజ్వరిషత్ ॥ ౭ జిజ్వరిషేత్ ॥ ౮ జిజ్వరిష్యాత్ ॥ ౯ అజిజ్వరిషీత్ ॥౧౦అజిజ్వరిషిష్యత్

యఙి ౧ జాజ్వర్యతే ॥ ౨ జాజ్వరాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ॥ ౩జాజ్వరితా(సే-హే) ॥ ౪ జాజ్వరిష్యతే ॥ ౫ జాజ్వర్యతాం ॥ ౬ అజాజ్వర్యత ॥ ౭ జాజ్వర్యేత ॥ ౮ జాజ్వరిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజాజ్వరిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦ అజాజ్వరిష్యత.

యఙ్లుకి—జాజ్వరీతి, జాజూర్తిః, జాజూర్తః, జాజ్వరీతీత్యాది. జ్వరత్వరేత్యాదినోపధావకారయోరూఠ్.

౧—జ్వరితవ్యం, జ్వరణీయం, జ్వార్యం, జ్వరితః, జ్వరితవాన్, జ్వరన్-జ్వరంతీ, జ్వరిష్యన్-జ్వరిష్యతీ-జ్వరిష్యంతీ, జ్వరితుం, జ్వరితం, జ్వరణం, జ్వరిత్వా, విజ్వర్య, జ్వారంజ్వారం, జ్వరిత్వాజ్వరిత్వా

౨—జ్వరయితవ్యః, జ్వరణీయః, జ్వర్యః, జ్వరితః, జ్వరితవాన్, జ్వరయన్-జ్వరయంతీ, జ్వరయమాణః, జ్వరయిష్యన్-జ్వరయిష్యతీ-జ్వరయిష్యంతీ, జ్వరయితుం, జ్వరితం, జ్వరణం, జ్వరయిత్వా, విజ్వర్య, జ్వరంజ్వరం, జ్వారంజ్వారం, జ్వరయిత్వాజ్వరయిత్వా,

౩— జిజ్వరిషితవ్యం, జిజ్వరిషణీయం, జిజ్వరిష్యం, జిజ్వరిషితః, జిజ్వరిషితవాన్, జిజ్వరిషన్-జిజ్వరిషంతీ, జిజ్వరిషిష్యన్-జిజ్వరిషిష్యతీ-జిజ్వరిషిష్యంతీ, జిజ్వరిషితుం, జిజ్వరిషితం, జిజ్వరిషణం, జిజ్వ

రిషిత్వా,విజిజ్వరిషిష్య,జిజ్వరిషం,జిజ్వరిషం,జిజ్వరిషిత్వా,జిజ్వరిషిత్వా॥

౪—జాజ్వరితవ్యం, జాజ్వరణీయం, జాజ్వర్యం, జాజ్వరితః, జాజ్వరితవాన్, జాజ్వర్యమాణః, జాజ్వరిష్యమాణః, జాజ్వరితుం, జాజ్వరితం, జాజ్వరణం, జాజ్వరిత్వా, విజాజ్వర్య,జాజ్వరం,జాజ్వరం, జాజ్వరిత్వా,జాజ్వరిత్వా..

౫—ణ్యతి-జాజ్వర్యం,శతరి-జాజ్వరత్-జాజ్వరతౌ-జాజ్వరతః యాం,జాజ్వరతీ,ణముల్-జాజ్వారం,జాజ్వారం అన్యత్సర్వం,యఙంతవత్ .

జల-ఘాతనే॥ఘాతనం-తైక్ష్ణ్యం॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

జలతి, జజాల-జేలతురిత్యాదిజపతివత్. లుఙి అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః- అజాలీత్. యఙి-జాజల్యతే. యఙ్లుకి- జాజలీతి, జాజల్తి,జాజల్తః జాజలీత్యాది..

జ్వల-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జ్వలతి, జజ్వాల-జజ్వలతురిత్యాదిసర్వం,జ్వరతివత్. సోపసర్గస్యాన్యనిత్యం,మిత్త్వం.ప్రజ్వలయతి-తే,అనుపసృష్టస్యతు,జ్వలహ్వలహ్మలనమామనుపసర్గాద్వేతివామిత్త్వం. జ్వలయతి-తే॥జ్వాలయతి-తేఇత్యాది.

జిమిం కెచిత్పఠంతి, అదనార్థకః,అనిదిత్॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జేమతి, జిజేమేత్యాదిసర్వం,కిటధాతువత్,పుంర్గా.యఙ్లుకి-జేజమీతి,జేజన్తి, జేజంతః, జేజమతీత్యాది,

జివి-ప్రీణనార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ జన్వతి ॥ ౨ జిజిన్వ-జిజిన్వతుః॥ ౩ జిన్వితా ॥ ౪ జిన్విష్యతి ॥ ౫ జిన్వతు ॥ ౬ అజిన్వత్ ॥ ౭ జిన్వేత్ ॥ ౮ జిన్వ్యాత్ ॥ ౯ అజిన్వీత్ ॥ ౧౦ అజిన్విష్యత్..

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిజిన్వతే ॥ ౨ వ్యతిజిజిన్వే ॥ ౩ వ్యతిజి

న్విశా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిజిన్విష్యసే ॥ ౫ వ్యతిజిన్వతాం ॥ ౬ జిన్వత ॥ ౭ వ్యతిజిన్వేత ॥ ౮ వ్యతిజిన్విషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ జిన్విష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యజిన్విష్యత.

కర్మణి—౧ జిన్వ్యతే ॥ ౨ జిజిన్వే ॥ 3 జిన్వితా ॥ ౪ జిన్విష్యతే ॥ ౫ జిన్వ్యతాం ॥ ౬ అజిన్వ్యత ॥ ౭ జిన్వ్యేత ॥ ౮ జిన్విషీష్ట॥ (ధ్వం,ధ్వం)౯ అజిన్వి-అజిన్విషాతాం(ధ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦ అజిన్విష్యత,

ణ్యంతాత్—౧ జిన్వయతి-తే ॥ ౨ జిన్వయాంచకార (చక్రే.బభూవ-ఆస) 3 జిన్వయితా(సి-సే-హే) ౪ జిన్వయిష్యతి-తే ॥ ౫ జిన్వయతు-తాం॥౬అజిన్వయత్-త ॥ ౭ జిన్వయేత్-త ॥ ౮ జిన్వ్యాత్ జిన్వయిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం)౯ అజిజిన్వత్-త ౧౦ అజిన్వయిష్యత్-త,

కర్మణి—౧ జిన్వ్యతే ॥ ౨ జిన్వయాంచక్రే(బభూవె-ఆసే) ॥ 3 జిన్వయితా(సే-హే)జిన్వితా(సే-హే) ౪ జిన్వయిష్యతే-జిన్విష్యతే ౫ జిన్వ్యతాం ॥ ౬ అజిజిన్వ్యత ॥౭ జిన్వ్యేత ॥౮ జిన్వయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)జిన్విషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అజిన్వి-అజిన్విషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అజిన్వయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజిన్విష్యత-అజిన్వయిష్యత.

సని—౧ జిజిన్విషతి ॥ ౨ జిజిన్విషాంచకార(బభూవ,ఆస) 3 జిజిన్విషితా । ౪ జిజిన్విషిష్యతి । ౫ జిజిన్విషతు ॥ ౬ అజిజిన్విషత్ । ౭ జిజిన్విషేత్। ౮ జిజిన్విష్యాత్ ।౯ అజిజిన్విషీత్॥౧౦అజిజిన్విషిష్యత్

యఙి— జేజిన్వ్యతే । జేజిన్వాంచక్రే(బభూవ-ఆస) 3 జేజిన్వితా ౪ జేజిన్విష్యతే ॥ ౫ జేజిన్వ్యతాం ॥ ౬ అజేజిన్వ్యత ॥ ౭ జేజిన్వ్యేత॥౮ జేజిన్విషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౯ అజేజిన్విష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౧౦అజేజిన్విష్యత

యఙ్లుకి— జేజిన్వీతి, జేజింతి, జేజింతః, జేజిన్వతీత్యాది.

౧—జిన్వితవ్యః, జిన్వనీయః । జిన్వ్యః । జిన్వితః । జిన్వితవాన్। జిన్వన్-జిన్వంతీ । వ్యతిజిన్వమానః । జిన్విష్యన్-జిన్విష్యతీ-జినిష్యం తీ । జిన్వితుం । జిన్వితం । జిన్వనం । జిన్విత్వా । ప్రజిన్వ్య । జిన్వంజి

క్ష్వం । జిన్విత్వాజిన్విత్వా.

౨—ణ్యంతాచ్ఛతరి- జిన్వయన్-జిన్వయంతీ । జిన్వయమానః ।జి
న్వయిష్యన్-జిన్వయిష్యతీ - జిన్వయిష్యంతీ । జిన్వయిష్యమాణః ।
క్త్వాయాం జిన్వయిత్వేతివిశేషః ॥ అన్యత్సర్వంప్రాగ్వత్.

3—జిజిన్విషితవ్యః । జిజిన్విషణీయః । జిజిన్విష్యః । జిజిన్విషితః।
జిజిన్విషితవాన్ । జిజిన్విషన్-జిజిన్విషంతీ । జిజిన్విషిష్యన్- జిజిన్వి
షిష్యతీ-జిజిన్విషిష్యంతీ । జిజిన్విషితుం । జిజిన్విషితం । జిజిన్విషణం
జిజిన్విషిత్వా । ప్రజిజిన్విష్య । జిజిన్విషః జిజిన్విషం । జిజిన్విషిత్వా
జిజిన్విషిత్వా.

౪—జేజిన్వితవ్యః । జేజిన్వనీయః । జేజిన్వ్యః । జేజిన్వితః । జేజి
న్వితవాన్ । జేజిన్వ్యమానః । జేజిన్విష్యమాణః । జేజిన్వితుం । జేజి
న్వితం । జేజిన్వనం । జేజిన్విత్వా । ప్రజేజిన్వ్య । జేజిన్వంజేజిన్వం ।
జేజిన్విత్వాజేజిన్విత్వా.

౫—శతరి- జేజిన్వత్-జేజిన్వతౌ-జేజిన్వతః ॥ స్త్రియాంజేజిన్వతీ,
తివిశేషః ॥ అన్యత్సర్వంయజంతవత్.

జిషు-సేచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జేషతి- జిజేషేత్యాదికటతివత్ పుంగా.॥ఉదిత్త్వాత్ప్రాగ్వత్ క్త్వాయాం
వేట్ ॥ జేషిత్వా-జిష్ట్వా, అతఏవ నిష్ఠాయాంనేట్, జిష్టః-జిష్టవాన్

జీవ-ప్రాణధారణే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ జీవతి ॥ ౨ జిజీవ-జిజీవతుః ॥ 3 జీవితా । ౪ జీవిష్యతి ॥ ౫ జీవ
తు॥ ౬అజీవత్ ॥ ౭జీవేత్ ॥ ౮జీవ్యాత్ ॥ ౯అజీవీత్ ॥౧౦అజీవిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిజీవతే ॥ ౨ వ్యతిజిజీవే ॥ 3 వ్యతిజీవి
తా(సే-హే) ౪ వ్యతిజీవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజీవతాం ॥ ౬ వ్యత్యజీవత ॥

౭ వ్యతిజీవేత ॥ ౮ వ్యతిజీవిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ వ్యత్యజీవిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యజీవిష్యత,

భావే—౧ జీవ్యతే ॥ ౨ జిజీవే ॥ ౩ జీవితా ॥ ౪ జీవిష్యతే ॥ ౫ జీవ్యతాం॥ ౬ అజీవ్యత ॥ ౭ జీవ్యేత ॥ ౮ జీవిషీష్ట॥౯ అజీవి॥౧౦ అజీవిష్యత

ణౌ—౧ జీవయతి-తే ॥ ౨ జీవయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ జీవయితా(సి-షే-హే) ౪ జీవయిష్యతి-తే ॥ ౫ జీవయతు-తాం ॥ ౬ అజీవయత్-త ॥ ౭ జీవయేత్-త ॥ ౮ జీవ్యాత్-జీవయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజీజవత్-త।అజిజీవత్-త ॥ భ్రాజభాసభాషదీపజీవమీలపీడామన్యతరస్యామితి ణౌ చఙ్యుపధాహ్రస్వః ॥ ౧౦ అజీవయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ జీవ్యతే ॥ ౨ జీవయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ జీవయితా(సే-హే)జీవితా(సే-హే) ౪ జీవయిష్యతే-జీవిష్యతే ॥ ౫ జీవ్యతాం ॥ ౬ అజీవ్యత ॥ ౭ జీవ్యేత ॥ ౮ జీవయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) జీవిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజీవి-అజీవిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అజీవయిషాతాం-(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అజీవిష్యత-అజీవయిష్యత.

సని—౧ జిజీవిషతి ॥ ౨ జిజీవిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ జిజీవిషితా-సి॥౪ జిజీవిషిష్యతి ॥ ౫ జిజీవిషతు ॥ ౬ అజిజీవిషత్ ॥ ౭ జిజీవిషేత్ ॥ ౮ జిజీవిష్యాత్ ॥ ౯ అజిజీవిషీత్ ॥ ౧౦ అజిజీవిషిష్యత్.

యఙి—౧ జేజీవ్యతే ॥ ౨ జేజీవాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ జేజీవితా(సే-హే)౪ జేజీవిష్యతే ॥ ౫ జేజీవ్యతాం ॥ ౬ అజేజీవ్యత ॥ ౭ జేజీవ్యేత ॥ ౮ జేజీవిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజేజీవిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అజేజీవిష్యత-

యఙ్లుకి—జేజీవీతి,జేజీతి,జేజీతః,జేజీవతీత్యాది.

౧ — జీవితవ్యం । జీవనీయం । జీవ్యం । జీవితః । జీవితవాన్-వతీ-జీవంతీ । వ్యతిజీవమానః । జీవిష్యన్-జీవిష్యతీ-జీవిష్యంతీ । జీవితుం । జీవితం । జీవనం । జీవిత్వా। ఉపజీవ్య।జీవంజీవం।జీవిత్వాజీవిత్వా

౨—జీవయితవ్యః । జీవనీయః । జీవ్యః । జీవితః । జీవితవాన్ । జీవయన్-జీవయంతీ । జీవయమానః । జీవయిష్యన్-జీవయిష్యతీ-జీవయిష్యంతీ । జీవయిష్యమాణః । జీవయితుం । జీవితం । జీవనం । జీవయిత్వా । ఉపజీవ్య । జీవంజీవం । జీవయిత్వాజీవయిత్వా.

౩—జిజీవిషితవ్యం । జిజీవిషణీయం । జిజీవిష్యం । జిజీవిషితః । జిజీవిషితవాన్ । జిజీవిషన్ । జిజీవిషంతీ । జిజీవిషిష్యన్-జిజీవిషిష్యతీ-జిజీవిషిష్యంతీ । జిజీవిషితుం । జిజీవిషితం । జిజీవిషణం । జిజీవిషిత్వా । ఉపజిజీవిష్య । జిజీవిషంజిజీవిషం । జిజీవిషిత్వాజిజీవిషిత్వా.

౪—జేజీవితవ్యం । జేజీవనీయం । జేజీవ్యం । జేజీవితః । జేజీవితవాన్ । జేజీవ్యమానః । జేజీవిష్యమాణః । జేజీవితుం । జేజీవితం । జేజీవనం । జేజీవిత్వా । ఉపజేజీవ్య । జేజీవంజేజీవం । జేజీవిత్వాజేజీవిత్వా

౫—కర్తరి- జేజీవత్-జేజీవతౌ-జేజీవతః । స్త్రియాం జేజీవతీతివిశేషః । అన్యత్సర్వంప్రాగ్వత్.

జగి-వర్జనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
జంగతి-జజంగేత్యాదిరుంచతివత్. పు ౨౧౦౦అశిషి- జంగ్యాత్.

జూషచ-హింసాయామిత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
జూషతి-జుజూషేత్యాదికూజతివత్.పు,౨౧౫.

ఝర్ఝ-పరిభాషణభర్త్సనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
ఝర్ఝతి-జఝర్ఝేత్యాదికర్జతివత్-పు-౧౭౬.

ఝట-సంఘాతే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
ఝటతి-జఝాటేత్యాదిగదతివత్,పు- ౨౨౮.

ఝము-అడనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఝమతి-జఝామ-జఝమతురిత్యాదిసర్వంగచ్ఛతివత్-పు,౫౩౬

ఉదిత్వాత్క్త్వాయాంవేట్,ఝమిత్వా-ఝాంత్వా-అతఏవనిష్ఠాయాం,నేట్,ఝాంతః-ఝాంతవాన్-

ఝష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఝషతి-జఝాష-జఝషతురిత్యాదిగదతివత్.పు, ౫౮౨.

టల-ట్వల-వైక్లబ్యే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

టలతి-టటాల-టేలతుః,ట్వలతి-టట్వాల,టట్వలతుఃఇత్యాదిగదతివత్.పు.౨౭౮.లుఙి-అతోలాంతస్యేతివృద్ధిః,అటాలీత్-అట్వాలీత్,

ఇతిటాదయః

ణఖ-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నఖతి- ననాఖ-నేఖతురిత్యాది. అన్యత్సర్వంకఖతివత్.పు-౧౭౪.లుఙి- అనాఖీత్-అనఖీత్.

ణఖి-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నంఖతి, ననంఖేత్యాదికంఖతివత్.పు,౧౯౦.

ణట-నృత్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ నటతి । ౨ ననాట-నేటతుః-నేటుః । ౪ నటితా-సి । ౪ నటిష్యతి । ౫ నటతు । ౬ అనటత్ । ౭ నటేత్ । ౮ నట్యాత్ । ౯ అనాటీత్-అనటీత్ । ౧౦ అనటిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతినటతే । ౨ వ్యతినేటే ॥ ౩ వ్యతినటితా(సే-హే) ౪ వ్యతినటిష్యతే । ౫ వ్యతినటతాం । ౬ వ్యత్యనటత ।

వ్యతిన టేత । ౮ వ్యతినటిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యనటిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)
౧౦ వ్యత్యనటిష్యత.

భావే—౧ నట్యతే ॥ ౨ నేటు ॥ ౩ నటితా ॥ ౪ నటిష్యతే ॥ ౫
నట్యతాం ॥ ౬ అనట్యత ॥ ౭ నట్యేత ॥ ౮ నటిషీష్ట ॥ ౯ అనాటి॥
౧౦ అనటిష్యత.

ణౌ ఘటాదిత్వనమిత్త్వాద్ధ్రస్వః, ౧ నటయతి-తే ॥ ౨ నటం
ఇచ్ఛకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ నటయితా(సి-సే-హే) ౪ నటయిష్య
తి-తే ॥ ౫ నటయితు-తాం ॥ ౬ అనటయత్-త ॥ ౭ నటయేత్-త॥౮న
ట్యాత్-నటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౯ అనీనటత్-త॥౧౦అనటయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ నట్యతే ॥ ౨ నటయాంచక్రే(బభూవ-ఆసే) ౩ నా
టితా(సే-హే) నటితా(సే-హే)నటయితా(సే-హే) ౪ నాటిష్యతే, న
టిష్యతే-నటయిష్యతే ॥ ౫ నట్యతాం ॥ ౬ అనట్యత ॥ ౭ నట్యేత ॥
౮ నాటిషీష్ట-ధ్వం । నటిషీష్ట-ధ్వం । నటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అ
నటి-అనాటి-అనటిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అనాటిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అన
టయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అనాటిష్యత-అనటిష్యత-అనటయిష్యత

సని—౧ నినటిషతి ॥ ౨ నినటిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ నిన
టిషితా ॥ ౪ నినటిషిష్యతి. ॥ ౫ నినటిషతు ॥ ౬ అనినటిషత్ ॥ ౭ ని
నటిషేత్ ॥ ౮ నినటిష్యాత్ ॥ ౯ అనినటిషీత్ ॥ ౧౦అనినటిషిష్యత్

యఙి—౧ నానట్యతే ॥ ౨ నానటాంచక్రే(బభూవ-ఆస)౩ నాన
టితా(సే,హే) ॥ ౪ నానటిష్యతే ॥ ౫ నానట్యతాం ॥ ౬ అనానట్య
త ॥ ౭నానట్యేత ॥౮ నానటిషీష్ట-ధ్వం॥౯అనానటిష్ట ॥ (ఢ్వం-ధ్వం) ॥
౧౦అనానటిష్యత.

యఙ్లుకి—నానటీతి-నానట్టి-నానట్టః-నానటతీత్యాది.

౧— నటితవ్యం, నటనీయం, నాట్యం, నటితః, నటితవాన్, న
టన్-నటంతీ, వ్యతినటమానః, నటిష్యన్-నటిష్యతీ-నటిష్యంతీ, నటి

తుం, నటితం, నటనం, నటిత్వా, ప్రణట్య, నటం నటం, నటిత్వానటిత్వా

౨—నటయితవ్యః, నటనీయః, నట్యః, నటితః, నటితవాన్, నటయన్-నటయంతీ, నటయమానః, నటయిష్యన్-నటయిష్యతీ-నటయిష్యంతీ, నటయిష్యమాణః, నటయితుం, నటితం, నటనం, నటయిత్వా. ప్రణట్య, నటంనటం, నాటంనాటం- నటయిత్వానటయిత్వా.

౩—నినటిషితవ్యం, నినటిషణీయం, నినటిష్యం, నినటిషితః, నినటిషితవాన్, నినటిషన్-నినటిషంతీ, నినటిషిష్యన్-నినటిషిష్యతీ నినటిషిష్యంతీ, నినటిషితుం, నినటిషితం. నినటిషణం, నినటిషిత్వా ప్రనినటిష్య, నినటిషంనినటిషం, నినటిషిత్వానినటిషిత్వా.

౪—నానటితవ్యం, నానటనీయం, నానట్యం, నానటితః, నానటితవాన్, నానట్యమానః, నానటిష్యమాణః, నానటితుం, నానటితం, నానటనం, నానటిత్వా, ప్రణానట్య, నానటంనానటం, నానటిత్వానానటిత్వా.

౫—ణ్యతి- నానాట్యం, శతరి- నానటత్-నానటతౌ-నానటతః స్త్రియాం-నానటతీ; ణములి- నానాటంనానాటంఇతివిశేషః, శేషం యఙంతవత్, ఘటాదేరన్యస్యనటతేర్ణౌ నాటయతీత్యాదిదీర్ఘశ్రుతిర్విశేషః.

ణద-అవ్యక్తేశబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నదతి, ననాద-నేదతురిత్యాదిసర్వంజపతివత్. పు-౨౬౩.

యఙి-నానద్యతే, యఙ్లుకి-నానదీతి, నానత్తీత్యాదిర్విశేషః.

ణమ-ప్రహ్వత్వేశబ్దే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ నమతి ॥ ౨ ననామ-నేమతుః నేముః॥ నేమిథ-ననన్థ-నేమథుః నేమ ॥ ననామ-ననమ-నేమివ-నేమిమ ॥ ౩ నంతా-నంతారౌ-సి ॥

నంస్యతి ॥ ౫ నమతు ॥ ౬ అనమత్ ॥ ౭ నమేత్ ॥ ౮ నమ్యాత్ ॥ ౯ అనంసీత్-అనంసిష్టాం-అనంసిషుః ॥ యమరమనమేతిసగాగమస్సి, చణిట్చ ॥ ౧౦ అనంస్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతినమతే ॥ ౨ వ్యతినేమే-వ్యతినేమిషే-వ్యతినేమిధ్వే ॥ వ్య నేమివహే-వ్యతినేమిమహే ॥ ౩ వ్యతినంతా (సే హే) ౪ వ్యతినంస్యతే ॥ ౫ వ్యతినమతాం ॥ ౬ వ్యత్యనమత ॥ ౭ వ్యతినమేత ॥ ౮ వ్యతినంసీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యనంస్త ॥ ౧౦ వ్యత్యనంస్యత.

భావే—౧ నమ్యతే ॥ ౨ నేమే ॥ ౩ నంతా ॥ ౪ నంస్యతే ॥ ౫ నమ్యతాం ॥ ౬ అనమ్యత ॥ ౭ నమ్యేత ॥ ౮ నంసీష్ట ॥ ౯ అనామి ॥ ౧౦ అనంస్యత.

అంతర్భావితణ్యర్థస్యాస్య కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్కర్మణాతుల్యక్రియఇతికర్మవద్భావాతిదేశాత్ప్రాప్తయోర్యక్చిణోః నదుహస్నునమాంయక్చిణావితి నిషేధః.

౧ నమతే దండః అంతర్భావితణ్యర్థోఽత్ర నమిః ॥ ౨ నేమే ॥ ౩ నంతా (సే హే) ౪ నంస్యతే ॥ ౫ నమతాం ॥ ౬ అనమత ॥ ౭ నమేత ౮ నంసీష్ట ॥ ౯ అనంస్త ॥ ౧౦ అనంస్యత.

అమంతత్వేనమిత్వాణ్ణౌ మితాంహ్రస్వః ॥ ౧ నమయతి-తే ॥ ౨ నమయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ నమయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ నమయిష్యతి-తే ॥ ౫ నమయతు-తాం ॥ ౬ అనమయత్-త ॥ ౭ నమయేత్-త ॥ ౮ నమ్యాత్-నమయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అనీనమత్-త ॥ ౧౦ అనమయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ నమ్యతే ॥ ౨ నమయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ నామితా(సే-హే) నమితా(సే-హే) నమయితా(సే-హే) ॥ ౪ నామిష్యతే-నమిష్యతే-నమయిష్యతే ॥ ౫ నమ్యతాం ॥ ౬ అనమ్యత ॥ ౭ నమ్యేత ॥ ౮ నామిషీష్ట-ధ్వం ॥ నమిషీష్ట-ధ్వం ॥ నమయిషీష్ట (ఢ్వం-

ధ్వం) ౯ అనమి-అనామి-అనామిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అనమిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం)అనమయిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అనామిష్యత-అనమిష్యత-అనమయిష్యత.

యఙి—౧ నంనమ్యతే ॥ ౨ నంనమాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩నంనమితా(సే-హే) । ౪ నంనమిష్యతే ॥ ౫ నంనమ్యతాం ॥ ౬ అనంనమ్యత ॥ నంనమ్యేత ॥ ౮ నంనమిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అనంనమిష్ట-ధ్వం) ధ్వం) ౧౦ అనంనమిష్యత.

యఙ్లుకి—నంనమీతి-నంనంతి, నంనాంతః, నంనమతీత్యాది.

౧—నంతవ్యం, నమనీయం, నమ్యం, పోరదుపధాదితియత్. నతః, నతవాన్, నమన్-నమంతీ, వ్యతినమమానః, నంస్యన్-నంస్యతీ-నంస్యంతీ, నంతుం. నతం, నమనం, నత్వా, ప్రణమ్య, నామంనామం నత్వానత్వా.

౨—నమయితవ్యః, నమనీయః, నమ్యః, నమితః, నమితవాన్, నమయన్-నమయంతీ, నమయమానః, నమయిష్యన్-నమయిష్యతీ-నమయిష్యంతీ, నమయిష్యమాణః, నమయితుం, నమితం, నమనం, నమయిత్వా, ప్రణమయ్య, నమంనమం, నామంనామం, నమయిత్వా నమయిత్వా.

౩—నినంసితవ్యం, నినంసనీయం, నినంస్యం: నినంసితః, నినంసితవాన్, నినంసన్-నినంసంతీ, నినంసిష్యన్-నినంసిష్యతీ-నినంసిష్యంతీ, నినంసితుం, నినంసితం, నినంసనం, నినంసిత్వా, అనినంస్య, నినంసంనినంసం, నినంసిత్వానినంసిత్వా,

౪—నంనమితవ్యం, నంనమనీయం' నంనమ్యం, నంనమితః, నంనమితవాన్, నంనమ్యమానః, నంనమిష్యమాణః, నంనమితుం, నంనమితం, నంనమనం, నంనమిత్వా, అనంనమ్య, నంనమంనంనమం, నంనమిత్వానంనమిత్వా.

౫—నన్నమితవ్యం, నన్నమనీయం, నన్నామ్యం, నన్నమితః, నన్నమితవాన్, నన్నమత్-నన్నమతౌ-నన్నమతః. నన్నమతీ, నన్నమిష్యన్-నన్నమిష్యతీ-నన్నమిష్యంతీ, నన్నమితుం, నన్నమితం, నన్నమనం, నన్నమిత్వా, అనన్నమ్య, నన్నామంనన్నామం, నన్నమిత్వానన్నమిత్వా.

ణల-గంధే॥అకర్మకః॥బంధనఇత్యేకే॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నలతి, ననాల-నేలతురిత్యాదిజపతివత్. పు. ౨౬౩. లుఙి-అనాలీత్.

ణక్ష-గతౌ. సంఘాతఇత్యేకే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

నక్షతి, ననక్ష-ననక్షతురిత్యాదిగదతివత్. పు. ౨౨౫. లుఙి-అనక్షీత్-అనక్షిష్టామిత్యాది.

ణిది, కుత్సాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

నిందతి- నినింద-నినిందతురిత్యాదిక్లిందతివత్. పు. ౨౮౩.

ణివి-సేచనే, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

నిన్వతి, నినిన్వ-నినిన్వతురిత్యాదిజిన్వతివత్. పు-౨౬౫.

ణిశ-సమాధౌ. అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

నేశతి, నినేశ-నినిశతురిత్యాదికేటతివత్. పు. ౧౯౯.

ణిక్ష-చుంబనే. సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

నిక్షతి, నినిక్ష-నినిక్షతురిత్యాదిక్లిందతివత్. పు. ౨౮౩.

ణీవ-స్థౌల్యే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

ణీవతి, నిణీవ-నిణీవతురిత్యాదిజీవతివత్. పు-౫౬౯. ణౌచఙి, అనీనివత్.

ఇతిణాదయః.

తక-హసనే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

తకతి, తతాక- తేకతురిత్యాదిజపతివత్. పు-౫౬౩. హసాదిత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్. యఙి- తాతక్యతే. యఙ్లుకి-తాతకీతి-తాతక్తి ఇత్యాదిర్విశేషః.

తకి-కృచ్ఛ్రజీవనే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

తఙ్క్తి, తతఙ్క-తతఙ్కతురిత్యాదికన్దతివత్. పు-౧౯౦.

త్రిఖ-గత్యర్థః, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

త్రిఖతి, తత్రాఖ, తత్రిఖతురిత్యాదిజ్వరతివత్. పు, ౫౬౬. లుఙి- అత్రాఖీత్-అత్రేఖీత్. ణౌ, త్రాఖయతి, అతిత్రఖదిత్యాది.

త్రిఖి-గత్యర్థః, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

త్రింఖతి- తత్రింఖేత్యాదికన్దతివత్. పు-౧౯౦.

తగి, త్వగి-గత్యర్థౌ, అకర్మకౌ, సేటౌ, పరస్మైపదినౌ.

తంగతి, తతంగేత్యాది. త్వంగతి, తత్వంగేత్యాదిచకన్దతివత్. పు-౧౯౦.

తంచు, త్వంచు-గత్యర్థౌ, సకర్మకౌ, సేటౌ, పరస్మైపదినౌ.

తఞ్చతి, తతఞ్చ, త్వఞ్చతి, తత్వంచేత్యాదికన్దతివత్. పు-౧౯౦. ఆశిషి, తచ్యాత్, త్వచ్యాత్, ఇతి నలోపోవిశేషః, ఉదిత్వాత్క్త్వాయాం వేట్, తంచిత్వా, తక్త్వా, త్వంచిత్వా, త్వక్త్వా, అతఏవ నిష్ఠా

త్యూంనేట్, తక్తః, తక్తవాన్-త్వక్తః-త్వక్తవాన్.

తర్జ-భర్త్సనే,సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

తర్జతి-తతర్జ-ఇత్యాదికం జతివత్. పు-౧౯౬.

త్యజ-హానౌ।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ త్యజతి ॥ ౨ తత్యాజ-తత్యజతుః । తత్యజిథ-తత్యక్థ-తత్యజివ-తత్యజిమ ॥ ౩ త్యక్తా-సి ॥ ౪ త్యక్ష్యతి ॥ ౫ త్యజతు ॥ ౬ అత్యజత్ ॥ ౭ త్యజేత్ ॥ ౮ త్యజ్యాత్ ॥ ౯ అత్యాక్షీత్-అత్యాక్తాం-అత్యాక్షుః ॥ ౧౦ అత్యక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిత్యజతే ॥ ౨ వ్యతితత్యజే । వ్యతితత్యజిషే-వ్యతితత్యజిధ్వే । వ్యతితత్యజివహే-వ్యతితత్యజిమహే ॥ ౩ వ్యతిత్యక్తా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిత్యక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిత్యజతాం ॥ ౬ వ్యత్యత్యజత ॥ ౭ వ్యతిత్యజేత ॥ ౮ వ్యతిత్యక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యత్యక్త-వ్యత్యత్యక్షాతాం-వ్యత్యత్యక్షత-ధ్వం । ౧౦ వ్యత్యత్యక్ష్యత.

కర్మణి—౧ త్యజ్యతే । ౨ తత్యజే,తత్యజిషే । ౩ త్యక్తా (సే-హే) ॥ ౪ త్యక్ష్యతే । ౫ త్యజ్యతాం । ౬ అత్యజ్యత । ౭ త్యజ్యేత । ౮ త్యక్షీష్ట-ధ్వం । ౯ అత్యాజ,అత్యక్షాతాం-అత్యక్షత ॥ అత్యక్థాః-అత్యక్షాథాం-అత్యగ్ధ్వం।అత్యక్షి-అత్యక్ష్వహి-అత్యక్ష్మహి।౧౦అత్యక్ష్యత

ణౌ-౧ త్యాజయతి-తే । ౨ త్యాజయాంచకార(చకే)-బభూవ-ఆస) ౩ త్యాజయితా(సి-సే-హే) ౪ త్యాజయిష్యతి-తే । ౫ త్యాజయతు-తాం । ౬ అత్యాజయత్-త । ౭ త్యాజయేత్-త । ౮ త్యాజ్యాత్ త్యాజయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అతిత్యజత్-త।౧౦ అత్యాజయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ త్యాజ్యతే । ౨ త్యాజయాంచకే(బభూవే-ఆసే)। ౩ త్యాజయితా(సే-హే)త్యాజితా(సే-హే) ౪ త్యాజయిష్యతే-త్యాజి

ష్యేత । ౫ త్యాజ్యతాం । ౬ అత్యాజ్యత । ౭ త్యాజ్యేత । ౮ త్యాజయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)త్యాజిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అత్యాజి-అత్యాజయిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) అత్యాజిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అత్యాజయిష్యత-అత్యాజిష్యత.

సని—౧ తిత్యక్షతి । తిత్యక్షాంచకార(బభూవ,ఆస). ౩ తిత్యక్షితాసి । ౪ తిత్యక్షిష్యతి । ౫ తిత్యక్షతు । ౬ అతిత్యక్షత్ । ౭ తిత్యక్షేత్ ౮ తిత్యక్ష్యాత్ । ౯ అతిత్యక్షీత్-అతిత్యక్షిష్టాం । ౧౦ అతిత్యక్షిష్యత్.

యఙి—౧ తాత్యజ్యతే । ౨ తాత్యజాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ తాత్యజితా(సే,హే) ౪ తాత్యజిష్యతే । ౫ తాత్యజ్యతాం । ౬ అతాత్యజ్యత । ౭ తాత్యజ్యేత । ౮ తాత్యజిషీష్ట । ౯ అతాత్యజిష్ట । ౧౦ అతాత్యజిష్యత

యఙ్లుకి—తాత్యజీతి, తాత్యక్తి, తాత్యక్తః, తాత్యజతీత్యాది.

౧—త్యక్తవ్యః, త్యజనీయః, త్యాజ్యః, త్యక్తః, త్యక్తవాన్, త్యజన్, త్యజంతీ, వ్యతిత్యజమానః, త్యక్ష్యన్, త్యక్ష్యతీ, త్యక్ష్యంతీ, త్యక్తుం త్యక్తం, త్యజనం, త్యక్త్వా, పరిత్యజ్య, త్యాజంత్యాజం, త్యక్త్వాత్యక్త్వా.

౨—త్యాజయితవ్యః, త్యాజనీయః, త్యాజ్యః, త్యాజితః, త్యాజితవాన్, త్యాజయన్, త్యాజయంతీ, త్యాజయమానః, త్యాజయిష్యన్, త్యాజయిష్యతీ, త్యాజయిష్యంతీ, త్యాజయిష్యమాణః, త్యాజయితుం త్యాజితం, త్యాజనం, త్యాజయిత్వా, పరిత్యాజ్య, త్యాజ త్యాజం, త్యాజయిత్వాత్యాజయిత్వా

౩—తిత్యక్షితవ్యః, తిత్యక్షణీయః, తిత్యక్ష్యః, తిత్యక్షితః, తిత్యక్షితవాన్, తిత్యక్షన్, తిత్యక్షంతీ, తిత్యక్షిష్యన్, తిత్యక్షిష్యతీ, తిత్యక్షిష్యంతీ, తిత్యక్షితుం, తిత్యక్షితం, తిత్యక్షణం, తిత్యక్షిత్వా, పరితిత్యక్ష్య, తిత్యక్షంతిత్యక్షం, తిత్యక్షిత్వాతిత్యక్షిత్వా.

౪—తాత్యజితవ్యః, తాత్యజనీయః, తాత్యజ్యః, తాత్యజితః, తాత్యజితవాన్, తాత్యజ్యమానః, తాత్యజిష్యమాణః, తాత్యజితుం, తాత్యజితం, తాత్యజనం, తాత్యజిత్వా, పరితాత్యజ్య- తాత్యజంతాత్యజం తాత్యజిత్వాతాత్యజిత్వా.

౫—తాత్యజితవ్యః, తాత్యజనీయః; తాత్యాజ్యః, తాత్యజితః;తాత్యజితవాన్, తాత్యజత్-తాత్యజతౌ,తాత్యజతః, తాత్యజతీ, తాత్యజిష్యన్-తాత్యజిష్యతీ-తాత్యజిష్యంతీ, తాత్యజితుం, తాత్యజితం, తాత్యజనం, తాత్యజిత్వా, పరితాత్యజ్య,తాత్యాజంతాత్యాజం, తాత్యజిత్వా తాత్యజిత్వా.

తట-ఉచ్ఛ్రాయే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తటతి, తతాట-తేటతురిత్యాదిశేషంగదతివత్.పు-౨౨౮.

తర్ద-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తర్దతి-తతర్ద-తతర్దతురిత్యాదికర్జతివత్.పు-౧౭౬.

హింసార్థత్వాత్సకర్మవ్యతిహారేతఙ్

త్రిది-చేష్టాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

త్రిందతి, తత్రిందేత్యాదిక్రిందతివత్.పు-౧౯౦.

తప-సంతాపే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ తపతి ॥ ౨ తతాప-తేపతుః-తేపుః ॥ తేపిథ-తతప్థ,తేపివ-తేపిమ ॥ ౩ తప్తా-సి ॥ ౪ తప్స్యతి ॥ ౫ తపతు ॥ ౬ అతపత్ ॥ ౭ తపేత్॥౮తప్యాత్॥౯అతాప్సీత్-అతాప్తాం-అతాప్సుః॥౧౦ అతప్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతితపతే ॥ ౨ వ్యతితేపే-వ్యతితేపిషే-వ్యతితేపిధ్వే । వ్యతితేపివహే-వ్యతితేపిమహే ॥ ౩ వ్యతితప్తా (సే-హే) ౪ వ్యతితప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతితపతాం ॥ ౬ వ్యత్యతపత ॥ ౭ వ్యతితపేత ॥ ౮ వ్యతితప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతప్త-వ్యత్యతప్సాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యతప్స్యత.

అకర్మకాదస్మాదుదిద్విభ్యాంతప ఇత్యాత్మనేపదమ్ ! ఉత్తపతే వితప
తే । దీప్యత ఇత్యర్థః, అపారిభాషికస్వాంగకర్మకాదస్మాత్స్వాంగక
ర్మకాచ్చేతి వక్తవ్యమితి తఙ్. ఉత్తపతే-వితపతే పాణిం-లకారాంత
రేఫాపాణిక ర్మవ్యతీహారవదూహ్యాని, అస్వాంగకర్మకాత్తునతఙ్, ఉ
త్తపతి సువర్ణం సువర్ణకారః । సంతాపయతి విలాపయతీత్యర్థః
అన్యదీయస్వాంగకర్మకాదపినతఙ్, చైత్రో మైత్రస్య పాణిముత్తపతి-
సంతాపయతీత్యర్థః.

కర్మణి—౧ తప్యతే ॥ ౨ తేపే-తేపాతే-తేపిరే ॥ 3 తప్తా(సే
-హే)౪ తప్స్యతే ॥ ౫ తప్యతాం, ౬ అతప్యత ॥ ౭ తప్సీత ॥ ౮ త
ప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతాపి-అతప్సాతాం ॥ ౧౦ అతప్స్యత.

అస్యానుతాపార్థత్వే తపోనుతాపే చేతి భావకర్మణోశ్చ్లేశ్చిణ్న
భవతి, అనుతప్యతే పాపేన పురుషః, అభ్యాహన్యత ఇత్యర్థః, పాపక
ర్తృ పురుషః కర్మ, అన్వతప్త పాపేన-పాపకర్తృతేనాభ్యాహత ఇత్యర్థః

భావే—౧ పాపేన పుంసానుతప్యతే-శోచ్యత ఇత్యర్థః, పాపేన
పుంసాన్వతప్త అశోచీత్యర్థః, తప్యతే తపస్తాపసః-అర్జయతీత్యర్థః.
తపస్తపః కర్మకస్యైవేతి కర్తుః కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యక్ ॥ అన్వతప్త
తపస్తాపసః, అర్జదిత్యర్థః, తపోనుతాపే చేతి చిణ్ణిషేధాత్సిచ్,

ణౌ—౧ తాపయతి-తే ॥ ౨ తాపయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-
ఆస) 3 తాపయితా(సే-సే-హే) ౪ తాపయిష్యతి-తే ॥ ౫తాపయతు
-తాం ॥ ౬ అతాపయత్-త ॥ ౭ తాపయేత్-త ॥ ౮ తాప్యాత్-తాప
యిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౯ అతీతపత్-త ॥ ౧౦ అతాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ తాప్యతే ॥ ౨ తాపయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) 3
తాపయితా(సే-హే) తాపితా(సే-హే) ౪ తాపయిష్యతే-తాపిష్యతే
౫ తాప్యతాం । ౬అతాప్యత ॥ ౭ తాప్యేత ॥ ౮ తాపయిషీష్ట(ధ్వం-
ధ్వం) తాపిషీష్ట-ధ్వం ॥౯అతాపి-అతాపిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అతాపయి

షాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అతాపయిష్యత-అతాపిష్యత.

సని—౧ తితప్సతి॥ ౨తితప్సాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩తితప్సితా ౪ తితప్సిష్యతి ॥ ౫ తితప్సతు ॥ ౬ అతితప్సత్ ॥ ౭ తితప్సేత్ ॥ ౮ తితప్స్యాత్ ॥ ౯ అతితప్సీత్ ॥ ౧౦ అతితప్సిష్యత్.

యజ్—౧ తాతప్యతే ॥ ౨ తాతపాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ తాతపితా(సే-హే)౪ తాతపిష్యతే ॥ ౫ తాతప్యతాం ॥ ౬ అతాతప్య ౭ తాతప్యేత ॥ ౮ తాతపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతాతపిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అతాతపిష్యత,

యజ్లుకి—తాతపీతి, తాతప్తి, తాతప్తః, తాతపతీత్యాది.

౧—తప్తవ్యం, తపనీయం, తప్యం, పౌరుషపథాదిభియత్,తప్తః తప్తవాన్, తపన్-తపంతీ, స్వతితపమానః, తప్స్యన్-తప్స్యతీ-తప్స్యంతీ, తప్తుం, తప్తం, తపనం,తప్త్వా,పరితప్య,తాపంతాపం,తప్త్వాతప్త్వా

౨—తాపయితవ్యః, తాపనీయః, తాప్యః, తాపితః,తాపితవాన్ తాపయన్, తాపయంతీ, తాపయమానః, తాపయిష్యన్-తాపయిష్యతీ-తాపయిష్యంతీ, తాపయితుం, తాపితం, తాపనం, తాపయిత్వా, పరితాప్య, తాపంతాపం, తాపయిత్వాతాపయిత్వా.

౩—తితప్సితవ్యం, తితప్సనీయం, తితప్స్యం, తితప్సితః; తితప్సితవాన్, తితప్సన్-తితప్సంతీ,తితప్సిష్యన్-తితప్సిష్యతీ-తితప్సిష్యంతీ, తితప్సితుం, తితప్సితం, తితప్సనం, తితప్సిత్వా, ఉత్తితప్స్య, తితప్సంతితప్సం, తితప్సిత్వాతితప్సిత్వా.

౪—తాతపితవ్యం, తాతపనీయం, తాతప్యం, తాతపితః, తాతపితవాన్, తాతప్యమానః, తాతపిష్యమాణః,తాతపితుం,తాతపితం,తాతపనం,తాతపిత్వా,ఉత్తాతప్య,తాతపంతాతపం,తాతపిత్వాతాతపిత్వా.

౫—ణ్యతి- తాతాప్యం, శతరి-తాతపత్-తాపతా-తాతపతః.(స్త్రీ) యాం-తాతపతీ, తాతపిష్యన్-తాతపిష్యతీ-తాతపిష్యంతీ, ణముల్-

ధాతురూపవ్రకాశికాయాం-త్సరాదిధాతవః;

తాపంత్రాతాపమితివిశేషః, శేషంప్రాగ్వత్.

త్సర-ఛద్మగతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

త్సరతి, తత్సార-తత్సరతురిత్యాదిజ్వరతివత్.పు-౨౬౫.

తక్ష-త్వచనే॥త్వచనం-సంవరణం,త్వచో గ్రహణంచ.

అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తక్షతి. తతక్ష-తతక్షతురిత్యాదికజ్జతివత్.పు-౧౮౬.

తక్షూ-త్వక్షూ-తనూకరణే॥సకర్మకౌ॥వేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ.

తనూకరణే తక్షఇతి శబ్విషయేశ్నుర్వా,౧తక్ష్ణోతి-తక్ష్ణుతః-తక్ష్ణువంతి ।, తక్ష్ణోషి-తక్ష్ణుథః-తక్ష్ణుథ ॥ తక్ష్ణోమి-తక్ష్ణువః-తక్ష్ణుమః ॥ తక్షతి-తక్షతః-తక్షంతి ॥ ౨తతక్ష-తతక్షతుః । తతక్షిథ-తతష్ఠ-తతక్షివ-తతక్ష్వ । తతక్షిమ-తతక్ష్మ ॥ ౩ తక్షితా-సి॥తష్టా-సి ॥ ౪ తక్షిష్యతి-తక్ష్యతి ॥ ౫ తక్ష్ణోతు-తక్ష్ణుతాత్-తక్ష్ణుతాం-తక్ష్ణువంతు । తక్ష్ణుహి-తక్ష్ణుతాత్-తక్ష్ణుతం-తక్ష్ణుత । తక్ష్ణవాని-తక్ష్ణవావ-తక్ష్ణవామ॥పక్షే-తక్షతు-తక్షతాత్,తక్షతాం-తక్షంతు ॥ ౬ అతక్ష్ణోత్-అతక్ష్ణుతాం-అతక్ష్ణువన్ । అతక్ష్ణోః-అతక్ష్ణుతం-అతక్ష్ణుత । అతక్ష్ణవం-అతక్ష్ణువ-అతక్ష్ణుమ ॥ పక్షే-అతక్షత్-అతక్షతాం,అతక్షన్ ॥ ౭ తక్ష్ణుయాత్- తక్ష్ణుయాతాం-తక్ష్ణుయుః । తక్ష్ణుయాః-తక్ష్ణుయాతం-తక్ష్ణుయాత। తక్ష్ణుయాం-తక్ష్ణుయావ-తక్ష్ణుయామ ॥ పక్షే-తక్షేత్-తక్షేతాం-తక్షేయుః । ౮ తక్ష్యాత్-తక్ష్యాస్తాం,తక్ష్యాసుః ॥ ౯ అతాక్షీత్,అతాష్టాం-అతాక్షుః ॥ అతాక్షీః,అతాష్టం;అతాష్ట ॥ అతాక్షం-అతాక్ష్వ-అతాక్ష్మ ॥ పక్షే-అతక్షీత్-అతక్షిష్టాం-అతక్షిషుః ॥ ఇడభావే నేటీతినిషేధాభావాద్ధలంతలక్షణవృద్ధిః ॥ ౧౦ అతక్షిష్యత్-అతక్ష్యత్,

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితక్ష్ణుతే-వ్యతితక్ష్ణువాతే-వ్యతితక్ష్ణువతే। వ్యతితక్ష్ణుషే-వ్యతితక్ష్ణువాథే-వ్యతితక్ష్ణుధ్వే। వ్యతితక్ష్ణువే-వ్యతితక్ష్ణువహే-వ్యతితక్ష్ణుమహే॥ వ్యతితక్షే-వ్యతితక్షేతే-వ్యతితక్షతే॥ ౨. వ్యతితతక్షే,వ్యతితతక్షాతే-వ్యతితతక్షిరే। వ్యతితతక్షిషే-వ్యతితతక్షే-వ్యతితతక్షాథె,వ్యతితతక్షిధ్వే-వ్యతితతక్షిధ్వే॥ వ్యతితతక్షే,వ్యతితతక్షివహే-వ్యతితతక్షిమహే॥ వ్యతితతక్ష్వహే - వ్యతితతక్ష్మహే॥ ౩ వ్యతితక్షితా (సే-హా) వ్యతితష్టా (సే-హా)॥ ౪ వ్యతితక్షిష్యతే- వ్యతితక్ష్యతే. ౫ వ్యతితక్ష్ణుతాం-వ్యతితక్ష్ణువాతాం,వ్యతితక్ష్ణువతాం। వ్యతితక్ష్ణుష్వ-వ్యతితక్ష్ణువాథాం-వ్యతితక్ష్ణుధ్వం। వ్యతితక్ష్ణవై-వ్యతితక్ష్ణవావహై.వ్యతితక్ష్ణవామహై॥ పక్షే- వ్యతితక్షతాం-వ్యతితక్షేతాం,వ్యతితక్షంతాం। ౬ వ్యత్యతక్ష్ణుత-వ్యత్యతక్ష్ణువాతాం-వ్యత్యతక్ష్ణువత। వ్యత్యతక్ష్ణుథాః-వ్యత్యతక్ష్ణువాథాం,వ్యత్యతక్ష్ణుధ్వం। వ్యత్యతక్ష్ణువి-వ్యత్యతక్ష్ణువహి,వ్యత్యతక్ష్ణుమహి। పక్షే-వ్యత్యతక్షత-వ్యత్యతక్షేతాం-వ్యత్యతక్షంత॥ ౭ వ్యతితక్ష్ణువీత-వ్యతితక్ష్ణువీయాతాం-వ్యతితక్ష్ణువీరన్। వ్యతితక్ష్ణువీథాః-వ్యతితక్ష్ణువీయాథాం-వ్యతితక్ష్ణువీధ్వం।వ్యతితక్ష్ణువీయ-వ్యతితక్ష్ణువీవహి-వ్యతితక్ష్ణువీమహి॥ పక్షే- వ్యతితక్షేత,వ్యతితక్షేయాతాం- వ్యతితక్షేరన్॥ ౮ వ్యతితక్షిషీష్ట-వ్యతితక్షిషీయాస్తాం. వ్యతితక్షిషీరన్-ధ్వం।పక్షే-వ్యతితక్షీష్ట-వ్యతితక్షీయాస్తాం,వ్యతితక్షీరన్-ధ్వం। ౯ వ్యత్యతక్షిష్ట-వ్యత్యతక్షిషాతాం,వ్యత్యతక్షిషత॥ పక్షే,వ్యత్యతష్ట,వ్యత్యతక్షాతాం,వ్యత్యతక్షత। వ్యత్యతష్ఠాః,వ్యత్యతక్షాథాం-వ్యత్యతడ్ఢ్వం। వ్యత్యతక్షి-వ్యత్యతక్ష్వహి-వ్యత్యతక్ష్మహి॥ ౧౦ వ్యత్యతక్షిష్యత। పక్షే-వ్యత్యతక్ష్యత,వ్యత్యతక్షేతాం॥

కర్మణి—౧ తక్ష్యతే॥ ౨ తతక్షే,తతక్షిషే,తతక్షే,తతక్షిధ్వే,తతఢ్వే, తతక్షివహే,తతక్ష్వహే,తతక్షిమహే,తతక్ష్మహే॥ ౩ తక్షితా (స్యే,హా)తష్టా(స్యే,హా) ౪ తక్షిష్యతే,తక్ష్యతే॥ ౫ తక్ష్యతాం॥ ౬

ఇతి ధాతుపాఠవ్యాఖ్యాయాం తిల్లాదిధాతవః

తిల్ల-ఇత్యేక॥గతావిత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్, పరస్మైపదీ.
తిల్లతి, తితిల్లేత్యాదిచిల్లతివత్. పు-౨౫౯

తివ-స్థౌల్యే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ,.
తివతి, తితివేత్యాదిజీవతివత్. పు-౨౬౧. యఙ్లుకి-తేతీతి, తేతేతి

తేతితః, తేతివతీత్యాది.

తుజ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
తోజతి, తుతోజ-తోజతేత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౮. హింసా
ర్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్.

తుజి-పాలనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
తుంజతి, తుతుంజేత్యాదికుంచతివత్. పు-౨౧౦. ఆశిషి-తుంజ్యా
త్-తుంజ్యాస్తాం,

తుడృ-తోడనే,తోడనం-దారణం॥హింసనంచ
సకర్మకః॥సేట్,పరస్మైపదీ
తోడతి, తుతోడేత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౮.ఋదిత్వాణ్ణౌచఙ్
ఉపధాహ్రస్వః, అతుతోడత్,

తుబి-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
తుంబతి, తుతుంబేత్యాదికుంచతివత్. పు-౨౧౦. ఆశిషి,తుంబ్యా
త్,తుంబ్యాస్తాం,

తుర్వీ-హింసార్థకః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తూర్వతి, తుతూర్వేత్యాది గుర్వీధాతువత్. పు-౨౩౮. హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్.

తుస-శబ్దే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తోసతి, తుతోసేత్యాదికుచధాతువత్. పు-౨౮.

తుహిర్-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తోహతి, తుతోహేత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౮. ఇరిత్త్వాల్లుఙ్యఙ్వా, అతుహత్, అతుహతాం, అతోహీత్, అతోహిష్టామిత్యాది.

తూల-నిష్కర్షే,నిష్కర్షో,నిష్కర్షణం,తచ్చాంతర్గతస్య బహిర్నిస్సారణం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తూలతి, తుతూలేత్యాదికూజతివత్. పు, ౯౧౫.

తూష-తుష్టౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తూషతి,తుతూషేత్యాదికూజతివత్. పు- ౨౧౫

తృక్ష-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తృక్షతి,తతృక్షేత్యాదికర్జతివత్,పు-౧౮౬ తూచజి-అతతృక్షత్.

తేజ-పాలనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తేజతి, తితేజేత్యాదిఖేలతివత్. పు-౨౨౫ తూచజి-అతీతిజత్,

॥ఇతితాదయః॥

ధుర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధూర్వతి, తుధూర్వేత్యాదిగుర్వీధాతువత్. పు-౨౩౮

శ్రీ ఇతిథాదయః శ్రీ

ద్రిమ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ద్రిమతి, దద్రామేత్యాదిగచ్ఛతివత్. పు-౨౩౦. లుఙి-హ్మ్యం తేతినవృద్ధిః, అద్రిమీత్.

దళ-విశరణే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

దళతి, దదాళేత్యాదిచలతివత్ పు-౨౫౫. ణౌమిత్త్వాదుపధా హ్రస్వః, దళయతీత్యాదిసర్వం కమ్పనార్థకచలతివత్.

దంశ-దశనే॥దశనం దంష్ట్రావ్యాపారః॥పృషోదరాది

త్వాదనునాసికలోపః॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

శపి-దంశసంజస్వంజాంశపీతినలోపః ॥ ౧ దశతి ॥ ౨దదంశ-దదం శతుః । దదంశిథ-దదంష్ఠ-దదంశివ-దదంశిమ ॥ ౩ దంష్టా-సి ॥ ౪ దం క్ష్యతి ॥ ౫ దశతు ॥ ౬ అదశత్ ॥ ౭ దశేత్ ॥ ౮ దశ్యాత్- దశ్యా స్తాం ॥౯ అదాంక్షీత్-అదాంష్టాం-అదాంక్షుః ॥అదాంక్షీః-అదాంష్టం -అదాంష్ట ॥ అదాంక్షం-అదాంక్ష్వ-అదాంక్ష్మ ॥ ౧౦ అదాంక్ష్యత్- అదంక్ష్యతాం ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదశతే ॥ ౨ వ్యతిదదంశే ॥ ౩వ్యతిదం ష్టా(సే,హే) ౪ వ్యతిదంక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదశతాం ॥ ౬ వ్యత్యదశత॥ ౭ వ్యతిదశేత ॥ ౮ వ్యతిదంక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదంష్ట-వ్యత్యదంక్షా తాం-వ్యత్యదంక్షత ॥ వ్యత్యదంష్ఠాః-వ్యత్యదంక్షాథాం-వ్యత్యదంఢ్వం॥ వ్యత్యదంక్షి-వ్యత్యదంక్ష్వహి,వ్యత్యదంక్ష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యదంక్ష్యత- వ్యత్యదంక్ష్యేతాం-వ్యత్యదంక్ష్యంత.

కర్మణి—౧ దశ్యతే ॥ ౨ దదంశే-దదంశిషే-దదంశిధ్వే । దదం
శిషహే-దదంశిమహే ॥ ౩ దంష్టా-దంష్టారౌ (సే-హే) ౪ దంక్ష్యతే ।
౫ దశ్యతాం ॥ ౬ అదశ్యత ॥ ౭ దశ్యేత ॥ ౮ దంక్షీష్ట ॥ ౯ అదంశి-
అదంక్షాతాం-అదంక్షత ॥ అదంష్ఠాః-అదంక్షాథాం-అదండ్ఢ్వం । అదం
క్షి-అదంక్ష్వహి-అదంక్ష్మహి ॥ ౧౦ అదంక్ష్యత.

ణౌ—౧ దంశయతి-తే ॥ ౨ దంశయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస)
౩ దంశయితా (సి, సే, హే) ౪ దంశయిష్యతి-తే ॥ ౫ దంశయతు-తాం
౬ అదంశయత్-త ॥ ౭ దంశయేత్-త ॥ ౮ దంశ్యాత్, దంశయిషీష్ట (
ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అదదంశత్-త ॥ ౧౦ అదంశయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ దంశ్యతే ॥ ౨ దంశయాంచక్రే (బభూవే, ఆసే) ౩
దంశయితా (సే, హే) దంశితా (సే, హే) ౪ దంశయిష్యతే, దంశిష్యతే
౫ దంశ్యతాం ॥ ౬ అదంశ్యత ॥ ౭ దంశ్యేత ॥ ౮ దంశయిషీష్ట (ఢ్వం,
ధ్వం) దంశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదంశి-అదంశిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అదంశ
యిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అదంశిష్యత-అదంశయిష్యత.

సని—౧ దిదంక్షతి ॥ ౨ దిదంక్షాంచకార (బభూవ, ఆస) ౩ దిదం
క్షితా-సి ॥ ౪ దిదంక్షిష్యతి ॥ ౫ దిదంక్షతు ॥ ౬ అదిదంక్షత్ ॥ ౭ దిదం
క్షేత్ ॥ ౮ దిదంక్ష్యాత్ ॥ ౯ అదిదంక్షీత్-అదిదంక్షిష్టాం ॥ ౧౦ అదిదంక్షిష్యత్

గర్హితం దశతీత్యర్థే, లుపసదచరజపజభదహదశగౄభ్యో భావ
గర్హే యామితి యఙి జపజభదహదశభంజపసాంచేత్యభ్యాసస్య నుక్—
౧ దందశ్యతే ॥ ౨ దందశాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ దందశితా (సే, హే)
౪ దందశిష్యతే ॥ ౫ దందశ్యతాం ॥ ౬ అదందశ్యత ॥ ౭ దందశ్యేత ॥
౮ దందశిషీష్ట ॥ ౯ అదందశిష్ట ॥ ౧౦ అదందశిష్యత.

యఙ్లుకి—దందంశీతి, దందంష్టి, దందంష్టః, దందంశతీత్యాది.

౧—దంష్టవ్యః । దంశనీయః । దంశ్యః । దష్టః । దష్టవాన్ । ద
శన్-దశంతీ । వ్యతిదశమానః । దంక్ష్యన్-దంక్ష్యతీ-దంక్ష్యంతీ । దం

ష్టుం । దష్టం । దంశనం । దష్ట్వా । విదశ్య । దంశందంశం । దష్ట్వాదష్ట్వా.

౨—దంశయితవ్యః । దంశనీయః । దంశ్యః । దంశితః । దంశితవాన్ । దంశయన్-దంశయన్తీ । దంశయమానః । దంశయిష్యన్-దంశయిష్యతీ-దంశయిష్యన్తీ । దంశయితుం । దంశితం । దంశనం । దంశయిత్వా । విదంశ్య । దంశందంశం । దంశయిత్వాదంశయిత్వా.

3—దిదంక్షితవ్యః । దిదంక్షణీయః । దిదంక్ష్యః । దిదంక్షితః । దిదంక్షితవాన్ । దిదంక్షన్-దిదంక్షన్తీ । దిదంక్షిష్యన్-దిదంక్షిష్యతీ-దిదంక్షిష్యన్తీ । దిదంక్షితుం । దిదంక్షితం । దిదంక్షణం । దిదంక్షిత్వా । విదిదంక్ష్య । దిదంక్షందిదంక్షం । దిదంక్షిత్వాదిదంక్షిత్వా.

౪—దందశితవ్యః । దందశనీయః । దందశ్యః । దందశితః । దందశితవాన్ । దందశ్యమానః । దందశిష్యమాణః । దందశితుం । దందశితం । దందశనం । దందశిత్వా । విదందశ్య । దందశందందశం । దందశిత్వాదందశిత్వా.

౫—దందంశితవ్యః । దందంశనీయః । దందంశ్యః । దందంశితః । దందంశితవాన్ । దందశత్-దందశతౌ-దందశతః । దందశతీ । దందంశిష్యన్-దందంశిష్యతీ-దందంశిష్యన్తీ । దందంశితుం । దందంశితం । దందంశనం । దందంశిత్వా । విదందశ్య । దందంశందందంశం । దందంశిత్వాదందంశిత్వా.

దహ-భస్మీకరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ దహతి ॥ ౨ దదాహ-దేహతుః-దేహుః ॥ దేహిథ-దదగ్ధ-దేహివ-దేహిమ ॥ 3 దగ్ధా-దగ్ధారౌ-సి ॥ ౪ ధక్ష్యతి ॥ ౫ దహతు ॥ ౬ అదహత్ ॥ ౭ దహేత్ ॥ ౮ దహ్యాత్ ॥ ౯ అధాక్షీత్-అదాగ్ధాం అధాక్షుః ॥ అధాక్షీః-అదాగ్ధం-అదాగ్ధ ॥ అధాక్షం-అధాక్ష్వ-అధాక్ష్మ ॥ ౧౦ అధక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదహతే ॥ ౨ వ్యతిదేహే, వ్యతిదేహిషే, వ్యతిదేహిధ్వే-ధ్వే । వ్యతిదేహివహే-వ్యతిదేహిమహే ॥ ౩ వ్యతిదగ్ధా (సే, హే) ౪ వ్యతిధక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదహతాం । ౬ వ్యత్యదహత ॥ ౭ వ్యతిదహేత ॥ ౮ వ్యతిధక్షీష్ట ॥౯ వ్యత్యదగ్ధ-వ్యత్యధక్షాతాం వ్యత్యధక్షత ॥ వ్యత్యదగ్ధాః-వ్యత్యధక్షాథాం-వ్యత్యధగ్ధ్వం । వ్యత్యధక్షి-వ్యత్యధక్ష్వహి-వ్యత్యధక్ష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యధక్ష్యత.

కర్మణి—౧ దహ్యతే ॥ ౨ దేహే, దేహిషే, దేహిధ్వే-ధ్వే ॥ దేహివహే, దేహిమహే ॥ ౩ దగ్ధా (సే, హే) ౪ ధక్ష్యతే ॥ ౫ దహ్యతాం ॥ ౬ అదహ్యత ॥ ౭ దహ్యేత ॥ ౮ ధక్షీష్ట ॥ ౯ అదాహి, అధక్షాతాం, అధక్షత ॥ ౧౦ అధక్ష్యత.

ణౌ—౧ దాహయతి-తే ॥ ౨ దాహయాంచకార(చక్రే), బభూవ, ఆస) ౩ దాహయితా(సి, సే, హే) ౪ దాహయిష్యతి-తే ॥ ౫ దాహయతు-తాం ॥ ౬ అదాహయత్-త ॥ ౭ దాహయేత్-త ॥ ౮ దాహ్యాత్, దాహయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అదీదహత్, త ॥ ౧౦ అదాహయిష్యత్, త.

కర్మణి—౧ దాహ్యతే ॥ ౨ దాహయాంచక్రే(బభూవే, ఆసే) ౩ దాహయితా(సి, సే, హే) దాహితా(సే, హే) ౪ దాహిష్యతే, దాహయిష్యతే ॥ ౫ దాహ్యతాం ॥ ౬ అదాహ్యత ॥ ౭ దాహ్యేత ॥ ౮ దాహయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) దాహిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదాహి-అదాహిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అదాహయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదాహిష్యత-అదాహయిష్యత.

సని—౧ దిధక్షతి ॥ ౨ దిధక్షాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ దిధక్షితా(సి ॥ ౪ దిధక్షిష్యతి ॥ ౫ దిధక్షతు ॥ ౬ అదిధక్షత్ ॥ ౭ దిధక్షేత్ ॥ ౮ దిధక్ష్యాత్ ॥ ౯ అదిధక్షీత్ ॥ ౧౦ అదిధక్షిష్యత్.

గర్హితందహతీత్యర్థే లుపసదచరజపజభదహేత్యాదినా యఙ్

౧ దందహ్యతే ॥ ౨ దందహాంచక్రే(బభూవ-అస) 3 దందహితా(-తా) ౪ దందహిష్యతే ॥ ౫ దందహ్యతాం ॥ ౬ అదందహ్యత ॥౭ దందహ్యేత ॥ ౮ దందహిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదందహిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అదందహిష్యత.

యఙ్లుకి—దందహీతి, దందగ్ధి, దందగ్ధః, దందహతీత్యాది.

౧—దగ్ధవ్యః, దహనీయః, దాహ్యః, దగ్ధః, దగ్ధవాన్, దహన్-దహంతీ, వ్యతిదహమానః, ధక్ష్యన్-ధక్ష్యతీ-ధక్ష్యంతీ, దగ్ధుం, దగ్ధిః, దహనం, దగ్ధ్వా, విదహ్య, దాహందాహం, దగ్ధ్వాదగ్ధ్వా.

౨—దాహయితవ్యః, దాహనీయః, దాహ్యః, దాహితః, దాహితవాన్, దాహయన్-దాహయంతీ, దాహయమానః, దాహయిష్యన్-దాహయిష్యతీ-దాహయిష్యంతీ, దాహయితుం, దాహితం దాహనం, దాహయిత్వా, విదాహ్య, దాహందాహం, దాహయిత్వాదాహయిత్వా.

3—దిధక్షితవ్యః, దిధక్షణీయః, దిధక్ష్యః, దిధక్షితః, దిధక్షితవాన్, దిధక్షన్-దిధక్షంతీ, దిధక్షిష్యన్-దిధక్షిష్యతీ-దిధక్షిష్యంతీ, దిధక్షితుం, దిధక్షితం, దిధక్షణం, దిధక్షిత్వా, విదిధక్ష్య, దిధక్షందిధక్షం దిధక్షిత్వాదిధక్షిత్వా.

౪—దందహితవ్యః, దందహనీయః, దందహ్యః, దందహితః, దందహితవాన్ దందహ్యమానః, దందహిష్యమాణః, దందహితుం, దందహితం, దందహనం, దందహిత్వా, విదందహ్య, దందహందందహం, దందహిత్వాదందహిత్వా.

౫—ణ్యతి-దందాహ్యః, శతరి-దందహత్-దందహతౌ-దందహతః, దందహతీ, దందహిష్యన్-దందహిష్యతీ-దందహిష్యంతీ, ణములి-దందాహందందాహమితి విశేషః. అన్యత్ప్రాగ్వత్.

ధ్రాఖృ-శోషణాలమర్థయోః॥శోషణాసకర్మకః॥ సెట్॥పరస్మైపదీ.
౧ ధ్రాఖతి ॥ ౨ దధ్రాఖ ॥ ౩ ధ్రాఖితా ॥ ౪ ధ్రాఖిష్యతి ॥౫ ధ్రాఖతు ॥ ౬ అధ్రాఖత్ ॥ ౭ ధ్రాఖేత్ ॥ ౮ ధ్రాఖ్యాత్ ॥ ౯ అధ్రాఖీత్ ॥ ౧౦ అధ్రాఖిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధ్రాఖతే ॥ ౨ వ్యతిదధ్రాఖే ॥ ౩వ్యతిధ్రాఖితా(సే-హే)॥౪వ్యతిధ్రాఖిష్యతే॥౫వ్యతిధ్రాఖతాం ॥౬వ్యత్యధ్రాఖత ॥ ౭ వ్యతిధ్రాఖేత ॥ ౮ వ్యతిధ్రాఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యధ్రాఖిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యధ్రాఖిష్యత.

కర్మణి—౧ ధ్రాఖ్యతే॥౨దధ్రాఖే॥౩ధ్రాఖితా(సే-హే)॥౪ధ్రాఖిష్యతే ॥ ౫ ధ్రాఖ్యతాం ॥ ౬ అధ్రాఖ్యత ॥ ౭ ధ్రాఖ్యేత॥ ౮ధ్రాఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధ్రాఖి(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అధ్రాఖిష్యత.

ణౌ—౧ ధ్రాఖయతి-తే ॥ ౨ ధ్రాఖయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ ధ్రాఖయితా (సి-సే-హే) ॥౪ ధ్రాఖయిష్యతి-తే ॥ ౫ ధ్రాఖయతు-తాం ॥ ౬ అధ్రాఖయత్-త ॥ ౭ ధ్రాఖయేత్-త ॥ ౮ ధ్రాఖ్యాత్-ధ్రాఖయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదధ్రాఖత్-త॥ఋదిత్త్వాన్నోపధాహ్రస్వః ॥ ౧౦ అధ్రాఖయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ ధ్రాఖ్యతే ॥ ౨ ధ్రాఖయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ ధ్రాఖయితా(సే,హే)ధ్రాఖితా(సే,హే) ౪ ధ్రాఖయిష్యతే-ధ్రాఖిష్యతే ॥ ౫ ధ్రాఖ్యతాం । ౬అధ్రాఖ్యత ॥ ౭ధ్రాఖ్యేత ॥ ౮ధ్రాఖిషీష్ట-ధ్వం । ధ్రాఖయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯అధ్రాఖి-అధ్రాఖిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అధ్రాఖయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అధ్రాఖిష్యత-అధ్రాఖయిష్యత.

సని—౧ దిధ్రాఖిషతి ॥ ౨ దిధ్రాఖిషాంచకార(బభూవ.ఆస) ౩ దిధ్రాఖిషితా ॥ ౪ దిధ్రాఖిషిష్యతి ॥ ౫ దిధ్రాఖిషతు॥ ౬అదిధ్రాఖిషత్ ॥ ౭ దిధ్రాఖిషేత్ ॥ ౮ దిధ్రాఖిష్యాత్ ॥ ౯ అదిధ్రాఖిషీ

ధాతురూపప్రకాశికాయాం-ద్రాక్షృధాతుః

[illegible] ॥ ౧౦ అదిద్రాక్షిషిష్యత్.

యఙి—౧ దాద్రాక్ష్యతే ॥ ౨ దాద్రాక్షాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ దాద్రాక్షితా ॥ ౪ దాద్రాక్షిష్యతే ॥ ౫ దాద్రాక్ష్యతాం ॥ ౬ అదాద్రాక్ష్యత ॥ ౭ దాద్రాక్ష్యేత ॥ ౮ దాద్రాక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదాద్రాక్షిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదాద్రాక్షిష్యత.

యఙ్లుకి—దాద్రాక్షితి, దాద్రాక్ష్టి, దాద్రాక్ష్టః, దాద్రాక్షితీత్యాది

౧—ద్రాక్షితవ్యః, ద్రాక్షణీయః, ద్రాక్ష్యః, ద్రాక్షితః, ద్రాక్షితవాన్, ద్రాక్షన్-ద్రాక్షంతీ, ద్రాక్షిష్యన్-ద్రాక్షిష్యతీ-ద్రాక్షిష్యంతీ, ద్రాక్షితుం, ద్రాక్షితం, ద్రాక్షణం, ద్రాక్షిత్వా, విద్రాక్ష్య, ద్రాక్షంద్రాక్షం, ద్రాక్షిత్వాద్రాక్షిత్వా.

౨—ద్రాక్షయితవ్యః, ద్రాక్షణీయః, ద్రాక్ష్యః, ద్రాక్షితః, ద్రాక్షితవాన్, ద్రాక్షయన్-ద్రాక్షయంతీ, ద్రాక్షయిష్యన్-ద్రాక్షయిష్యతీ-ద్రాక్షయిష్యంతీ, ద్రాక్షయితుం- ద్రాక్షితం, ద్రాక్షణం, ద్రాక్షయిత్వా, విద్రాక్ష్య, ద్రాక్షంద్రాక్షం, ద్రాక్షయిత్వాద్రాక్షయిత్వా.

౩—దిద్రాక్షిషితవ్యః, దిద్రాక్షిషణీయః, దిద్రాక్షిష్యః, దిద్రాక్షిషితః, దిద్రాక్షిషితవాన్, దిద్రాక్షిషన్-దిద్రాక్షిషంతీ, దిద్రాక్షిషిష్యన్-దిద్రాక్షిషిష్యతీ-దిద్రాక్షిషిష్యంతీ, దిద్రాక్షిషితుం, దిద్రాక్షిషితం, దిద్రాక్షిషణం, దిద్రాక్షిషిత్వా, విదిద్రాక్షిష్య, దిద్రాక్షిషందిద్రాక్షిషం, దిద్రాక్షిషిత్వాదిద్రాక్షిషిత్వా.

౪—దాద్రాక్షితవ్యః, దాద్రాక్షణీయః, దాద్రాక్ష్యః, దాద్రాక్షితః, దాద్రాక్షితవాన్, దాద్రాక్ష్యమాణః, దాద్రాక్షిష్యమాణః దాద్రాక్షితుం, దాద్రాక్షితం, దాద్రాక్షణం, దాద్రాక్షిత్వా, విదాద్రాక్ష్య, దాద్రాక్షందాద్రాక్షం, దాద్రాక్షిత్వాదాదా,

౫—శతరి-దాద్రాక్షత్-దాద్రాక్షతా-దాద్రా[illegible], దాద్రాక్షతి- దాద్రాక్షిష్యన్-దాద్రాక్షిష్యతీ-దాద్రాక్షిష్యంతీ ఇతి షః. శేషం ప్రాగ్వత్.

ధ్రాక్షి-ఘోరవాశితేచ॥చాత్కాంక్షాయాం॥

సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధ్రాంక్షతి, దధ్రాంక్ష-ధ్రాంక్షితేత్యాదికాంక్షతివత్. పు-౧౯౭, ౧౯౮, ౧౯౯.

దివి-ప్రీణనార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

దిన్వతి, దిదిన్వేత్యాదిజిన్వతివత్. పు-౨౬౭, ౨౬౮, ౨౬౯.

దుర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

దూర్వతి, దుదూర్వేత్యాదిగుర్వీధాతువత్. పు-౨౩౮, ౨౩౯, ౨౪౦ హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్, ఈదిత్వాన్నిష్ఠాయాంనేట్॥దూర్ణః-దూర్ణవాన్.

దుహిర్-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

దోహతి, దుదోహ,దోహితేత్యాదిచ్యుతిర్ధాతువత్. పు-౨౫౮ ౨౫౯-౨౬౦.

దృశిర్-ప్రేక్షణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శితిపశ్యాదేశః ॥ ౧ పశ్యతి ॥ ౨ దదర్శ-దదర్శిథ-దద్రష్ఠ ॥ విభాషాసృజిదృశోరితిద్వైరూప్యం, దదృశివ-దదృశిమ ॥ ౩ ద్రష్టా-సి ॥ ౪ ద్రక్ష్యతి ॥ ౫ పశ్యతు ॥ ౬ అపశ్యత్ ॥ ౭ పశ్యేత్॥ ౮ దృశ్యాత్ ॥ ౯ అదర్శత్ ॥ చ్లేరఙిబుదృశోఽఙిగుణఇతిగుణః ॥ అద్రాక్షీత్-అద్రాష్టాం-అద్రాక్షుః॥నదృశఇతినక్సః॥౧౦ అద్రక్ష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిపశ్యతే ॥ ౨ వ్యతిదదృశే ॥ ౩ వ్యతిద్రష్టా (సే-హే) ౩ వ్యతిద్రక్ష్యతే ॥ ౪ వ్యతిపశ్యతాం ॥ ౫ వ్యత్యపశ్యత ॥ ౭ వ్యతిపశ్యేత ॥ ౮ వ్యతిదృక్షీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యదృష్ట-వ్యత్యదృక్షాతాం-వ్యత్యదృక్షత ॥ ౧౦ వ్యత్యద్రక్ష్యత ॥

సంపూర్వాదకర్మకాదస్మాదర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వక్తవ్యమిత్యాత్మనేపదమ్ ॥ సంపశ్యతే, సందదృశే ఇత్యాదిప్రాగ్వత్.

కర్మణి—౧ దృశ్యతే ॥ ౨ దదృశే-దదృశిషే-దదృశిధ్వే ॥ దదృశివహే-దదృశిమహే ॥ ౩ స్యసిచ్సీయుడిత్యాదినాచిణ్వదిడ్భావవికల్పః॥ దర్శితా(సే, హే)ద్రష్టా (సే, హే) ౪ దర్శిష్యతే,ద్రక్ష్యతే ॥ ౫ దృశ్యతాం ॥ ౬ అదృశ్యత ॥ ౭ దృశ్యేత ॥ ౮ దర్శిషీష్ట-ధ్వం॥ద్రక్షీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అదర్శి-అదర్శిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అదృక్షాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అదర్శిష్యత,అద్రక్ష్యత.

ణౌ—౧ దర్శయతి-తే ॥ ౨ దర్శయాంచకార (చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ దర్శయితా (సి, సే, హే) ౪ దర్శయిష్యతి-తే ॥ ౫ దర్శయతు-తాం ॥ ౬ అదర్శయత్-త ॥ ౭ దర్శయేత్-త ॥ ౮ దర్శ్యాత్-దర్శయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అదీదృశత్-త॥అదదర్శత్-త ॥ ౧౦ అదర్శయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ దర్శ్యతే ॥ ౨ దర్శయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ దర్శయితా(సే, హే) దర్శితా (సే, హే) ౪ దర్శిష్యతే-దర్శయిష్యతే ॥ ౫ దర్శ్యతాం॥ ౬ అదర్శ్యత ॥ ౭ దర్శ్యేత॥ ౮ దర్శయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) దర్శిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదర్శి-అదర్శిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) అదర్శయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అదర్శిష్యత-అదర్శయిష్యత ॥

సని—జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాంసన ఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ ౧ దిదృక్షతే ॥ ౨ దిదృక్షాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ దిదృక్షితా(సే, హే) ౪ దిదృక్షిష్యతే ౫ దిదృక్షతాం ॥ ౬ అదిదృక్షత ॥ ౭ దిదృక్షేత ॥ ౮ దిదృక్షిషీష్ట ౯ అదిదృక్షిష్ట ॥ ౧౦ అదిదృక్షిష్యత.

యఙి—౧ దరీదృశ్యతే ॥ ౨ దరీదృశాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ దరీదృశితా(సే, హే) ౪ దరీదృశిష్యతే ॥ ౫ దరీదృశ్యతాం ॥ ౬ అదరీదృశ్యత ॥ ౭ దరీదృశ్యేత ॥ ౮ దరీదృశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదరీదృశిష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అదరీదృశిష్యత.

యఙ్లుకి— దర్దృశీతి, దరిదృశీతి, దరీదృశీతి, దర్దర్ష్టి, దరిదర్ష్టి, దరీదర్ష్టి, దర్దృష్టః, దరిదృష్టః, దరీదృష్టః, దర్దృశతి, దరిదృశతి, దరీదృశతీత్యాది.

౧—ద్రష్టవ్యః । దర్శనీయః । దృశ్యః । ఋదుపధాచ్చాక్లృపి చృతేరితియత్ । దృష్టః । దృష్టవాన్ । పశ్యన్-పశ్యన్తీ । వ్యతిపశ్యమానః । సంపశ్యమానః । ద్రక్ష్యన్-ద్రక్ష్యతీ-ద్రక్ష్యన్తీ । ద్రష్టుం । దృష్టం । దర్శనం । దృష్ట్వా । సందృశ్య । దర్శం దర్శం । దృష్ట్వా దృష్ట్వా.

౨—దర్శయితవ్యః । దర్శనీయః । దర్శ్యః । దర్శితః । దర్శితవాన్ । దర్శయన్-దర్శయన్తీ । దర్శయమానః । దర్శయిష్యన్, దర్శయిష్యతీ-దర్శయిష్యన్తీ । దర్శయిష్యమాణః । దర్శయితుం । దర్శితం । దర్శనం । దర్శయిత్వా । ప్రదర్శ్య । దర్శం దర్శం । దర్శయిత్వా దర్శయిత్వా

౩—దిదృక్షితవ్యః । దిదృక్షణీయః । దిదృక్ష్యః । దిదృక్షితః । దిదృక్షితవాన్ । దిదృక్షమాణః । దిదృక్షిష్యమాణః । దిదృక్షితుం । దిదృక్షితం । దిదృక్షణం । దిదృక్షిత్వా । సందిదృక్ష్య । దిదృక్షం దిదృక్షం దిదృక్షిత్వా దిదృక్షిత్వా.

౪—దరీదృశితవ్యః । దరీదృశనీయః । దరీదృశ్యః । దరీదృశితః । దరీదృశితవాన్ । దరీదృశ్యమానః । దరీదృశిష్యమాణః । దరీదృశితుం । దరీదృశితం । దరీదృశనం । దరీదృశిత్వా । ప్రదరీదృశ్య । దరీదృశం దరీదృశం । దరీదృశిత్వా దరీదృశిత్వా.

౫—దర్దర్శితవ్యః । దర్దర్శనీయః । దర్దర్శ్యః । దరిదర్శితవ్యః । దరిదర్శనీయః । దరిదర్శ్యః । దరీదర్శితవ్యః । దరీదర్శనీయః । దరీదర్శ్యః దర్దృశితః । దరిదృశితః । దరీదృశితః । దర్దృశితవాన్ । దరిదృశితవాన్ । దరీదృశితవాన్ । దర్దృశత్ దర్దృశతౌ దర్దృశతః । దర్దృశతీ దరిదృశత్-దరిదృశతౌ-దరిదృశతః ॥ దరిదృశతీ । దరీదృశత్-దరీదృశతౌ-దరీదృశతః ॥ దరీదృశతీ । దర్దర్శిష్యన్-దర్దర్శిష్యతీ-దర్దర్శిష్యం

తి। దరిదర్శిష్యతే - దరిదర్శిష్యతి - దరిదర్శిష్యంతి। దరిదర్శిష్యతే-దరీదర్శిష్యతి - దరీదర్శిష్యంతి। దర్దర్శితుం - దరిదర్శితుం - దరీదర్శితుం। దర్దృశితం-దరిదృశితం-దరీదృశితం। దర్దర్శనం-దరిదర్శనం-దరీదర్శనం। దర్దర్శిత్వా-దరిదర్శిత్వా,దరీదర్శిత్వా। ప్రదర్దృశ్య। ప్రదరిదృశ్య। ప్రదరీదృశ్య। దర్దర్శందర్దర్శం। దర్దర్శిత్వాదర్దర్శిత్వా। దరిదర్శం దరిదర్శం। దరిదర్శిత్వాదరిదర్శిత్వా। దరీదర్శందరీదర్శం। దరీదర్శిత్వాదరీదర్శిత్వా.

దృహ.వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
దర్హతి, దదర్హేత్యాదిగృజధాతువత్. పు-౨౮౧

దృహి-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
దృంహతి, దదృంహేత్యాదిగృంజతివత్. పు-౨౮౩. దృఢః, దృహదృహిభ్యాంస్థూలేష్ఖలవతి బాఢే-దృఢః స్థూలబలయోరితి క్తస్యేడభావస్తస్యఢత్వం హస్యలోపశ్చదిత్యనలోపశ్చనిపాత్యతే, దృహిత్వా దృంహిత్వా-ఉన్యః।దృహిగవాక్-దృంహిత్వా-ఇతి వాదయః

ధ్రజ,ధ్రజి,ధ్వజ,ధ్వజి-గతౌ॥సకర్మకాః॥సేటః॥పరస్మైపదినః
ధ్రజతి, దధ్రాజేత్యాదిగదతివత్. పు-౨౨౫.
ధ్రంజతి, దధ్రంజేత్యాదిక్రందతివత్. పు-౯౯౦
ధ్వజతి, దధ్వాజేత్యాదిగదతివత్. పు-౨౨౫
ధ్వంజతి, దధ్వంజేత్యాదిక్రందతివత్. పు-౯౯౦

ధణఇతికేశ్చిత్పఠ్యతే-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మై
ధణతి, దధాణ-దధణతురిత్యాదిగదతివత్. పు-౨౨౫
ధణ్యతి—దంధణీతి, దంధణ్టి, దంధాణ్టి, దంధణీత్యాది

ధ్వణ-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధ్వణతి, దధ్వాణ, దధ్వణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౧.౧౮.
యఙ్లుకి—దంధ్వణీతి, దంధ్వంతి, దంధ్వాంటః, దంధ్వణతీత్యాది.

ధ్రిణ-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధ్రిణతి, దధ్రాణ, దధ్రిణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౧.౧౮. ఉప
దేశాంత్యాయాం, రేఫాత్పరత్వాణ్ణత్వమ్, ణోపదేశఫలం యఙ్లుకి ఉద
భావే దంధ్రింతి, దంధ్రణీతి, దంధ్రింతి, దంధ్రింతః, దంధ్రిణతీత్యాది

ధ్వన-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ధ్వనతీత్యాదిచలతివత్. పు, ౧౫౫. దధ్వాన, దధ్వనతురిత్యాది గదతివ
త్, పు-౧.౧౮. లుఙి అధ్వనీత్, అధ్వానీత్, భావేఽపి, దధ్వనే ॥
ణౌ-శబ్దార్థః, మిత్త్వాత్కంపనార్థకచలతివత్. పు, ౧౫౫. ధ్వన
యతి ఘంటాం ॥ లుఙి అదిధ్వనత్-త ॥ శబ్దాదన్యత్ర ధ్వానయతి ॥ అ
స్పష్టాక్షరముచ్చారయతీత్యర్థః, అన్యత్సర్వమన్యథాకరణార్థకచా
లయతివత్. పు-౧.౧౫. లుఙి, అదిధ్వనత్-త ॥ యఙి-౧ దంధ్వన్యతే ॥
౨ దంధ్వనాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ దంధ్వనితా(స్యే,హే) ౪ దంధ్వ
నిష్యతే ॥ ౫ దంధ్వన్యతాం ॥ ౬ అదంధ్వన్యత ॥ ౭ దంధ్వన్యేత ॥ ౮
దంధ్వనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదంధ్వనిష్ట (ష్ఠాం,షత) ౧౦ అదంధ్వనిష్య
త ॥ యఙ్లుకి, దంధ్వనీతి, దంధ్వంతి, దంధ్వాంతః, దంధ్వనతీత్యాది ॥
ధ్వాంతం-తమః, క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినా తమసి వాచ్యే క్తే ఇడభావో
నిపాత్యతే, అన్యత్ర ధ్వనితం, ధ్వనితవానితి విశేషః.

ధవి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధన్వతి, దధన్వ, దధన్వతురిత్యాదిజిన్వతివత్. పు, ౧౫౦. గత్యర్థా

त्वान्न कर्मव्यतिहारे तङ्, यङ्लुकि, दाधस्वीति, दाधंति, दाधातः, दाधस्वतीत्यादि.

ध्राख्रृ-शोषणालमर्थयोः॥सकर्मकः॥ सेट्॥परस्मैपदी
ध्राखति, दध्राख-दध्राखतुरित्यादिद्राखतिवत्. पु-३४५.

ध्राक्षि-ध्वाक्षि, घोरवाशितेच॥अकर्मकौ॥सेटौ॥परस्मैपदिनौ
ध्रांक्षति; दध्रांक्ष ॥ ध्वांक्षति, दध्वांक्षेत्यादि कांक्षतिवत्. पु-०६२.

धिवि-प्रीणनार्थः॥सकर्मकः॥सेट्॥परस्मैपदी
धिन्वति, दिधिन्व-दिधिन्वतुरित्यादिजिन्वतिवत्. पु-७६२. यङ्लुकि देधिन्वीति, देधिंति, देधिंतः, देधिन्वतीत्यादि.

धुर्वी-हिंसार्थः॥सकर्मकः॥सेट्॥परस्मैपदी
धूर्वति, दुधूर्व-दुधूर्वतुरित्यादिगुर्वीधातुवत्. पु. ७३०
हिंसार्थत्वान्न कर्मव्यतिहारे तङ्॥ईदित्वान्निष्ठायां नेट्॥धूर्तः-धूर्तवान्.

धूप-संतापे॥सकर्मकः॥सेट्॥ परस्मैपदी
गुपूधूपेत्यादिनास्वार्थआयप्रत्ययः ॥ ० धूपायति.॥
आयादयआर्धधातुकेवेत्यार्धधातुकेवायप्रत्ययः ॥ २धूपायांचकार(बभूव,आस) दुधूप-दुधूपतुः ॥ 3 धूपायिता-सि ॥ धूपिता-सि ॥ ४ धूपायिष्यति,धूपिष्यति ॥ ५धूपायतु ६ अधूपायत् ॥ ७ धूपायेत् ॥ ८ धूपाय्यात्-धूप्यात्

౯ అధూపాయిషాతామ్-అధూపాయిష్టాం ॥ అధూపీత్-అధూపిష్టాం॥ ౧౦ అధూపాయిష్యత్-అధూపిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధూపాయతే ॥ ౨ వ్యతిధూపాయాం చక్రే (బభూవ,ఆస) వ్యతిదుధూపే ॥ ౩ వ్యతిధూపాయితా(సే,హే) వ్యతిధూపితా(సే,హే) ౪ వ్యతిధూపాయిష్యతే-వ్యతిధూపిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిధూపాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యధూపాయత ॥ ౭ వ్యతిధూపాయేత ౮ వ్యతిధూపాయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)వ్యతిధూపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యధూపాయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యధూపిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యధూపాయిష్యత-వ్యత్యధూపిష్యత.

కర్మణి—౧ ధూపాయ్యతే-ధూప్యతే ॥ ౨ ధూపాయాంచక్రే(బభూవే,భావిషే,ఆసే) దుధూపే ॥ ౩ ధూపాయితా(సే,హే)ధూపితా(సే,హే) ౪ ధూపాయిష్యతే-ధూపిష్యతే ॥ ౫ ధూపాయ్యతాం,ధూప్యతాం ॥ ౬ అధూపాయ్యత-అధూప్యత ॥ ౭ ధూపాయ్యేత,ధూప్యేత ౮ ధూపాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)ధూపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధూపాయి-అధూపాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అధూపి-అధూపిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦ అధూపాయిష్యత-అధూపిష్యత.

ణౌ—౧ ధూపాయయతి-తే ॥ ధూపయతి-తే ॥ ౨ ధూపాయయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ధూపయాంచకార (చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ ధూపాయయితా(సి,సే-హే) ధూపయితా(సి,సే,హే) ౪ ధూపాయయిష్యతి,తే ॥ ధూపయిష్యతి-తే ॥ ౫ ధూపాయయతు-తాం ॥ ధూపయతు-తాం ॥ ౬ అధూపాయయత్-త॥ అధూపయత్-త ॥౭ ధూపాయయేత్,త ॥ ధూపయేత్-త ॥ ౮ ధూపాయ్యాత్-ధూపాయయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ధూప్యాత్-ధూపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౯ అదుధూపాయత్-త॥అదుధూపత్-త॥౧౦అధూపాయయిష్యత్-త॥అధూపయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ ధూపాయ్యతే-ధూప్యతే ॥ ౨ ధూపాయయాంచక్రే

(బభూవ, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ధూపయాంచక్రే (బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ధూపాయితా (సే, హే) ధూపాయితా (సే, హే) ధూపయితా (సే, హే) ధూపితా (సే, హే) ॥ ౪ ధూపాయిష్యతే-ధూపాయిష్యతే-ధూపయిష్యతే - ధూపిష్యతే ॥ ౫ ధూపాయ్యతాం. ధూప్యతాం ॥ ౬ అధూపాయ్యత-అధూప్యత ॥ ౭ ధూపాయ్యేత-ధూప్యేత ॥ ౮ ధూపాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ధూపాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ధూపయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ధూపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధూపాయి-అధూపాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అధూపాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అధూపి- అధూపయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అధూపిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అధూపాయిష్యత-అధూపాయిష్యత-అధూపయిష్యత-అధూపిష్యత.

సని—౧ దుధూపాయిషతి-దుధూపిషతి ॥ ౨ దుధూపాయిషాంచకార (బభూవ, ఆస) దుధూపిషాంచకార (బభూవ, ఆస) ౩ దుధూపాయిషితా-సి ॥ దుధూపిషితా-సి ॥ ౪ దుధూపాయిషిష్యతి-దుధూపిషిష్యతి ॥ ౫ దుధూపాయిషతు-దుధూపిషతు ॥ ౬ అదుధూపాయిషత్-అదుధూపిషత్ ॥ దుధూపాయిషేత్-దుధూపిషేత్ ॥ ౮ దుధూపాయిష్యాత్-దుధూపిష్యాత్ ॥ అదుధూపాయిషీత్-అదుధూపిషీత్ ॥ ౧౦ అదుధూపాయిషిష్యత్-అదుధూపిషిష్యత్.

అస్మాద్యఙివివక్షితే ఆయప్రత్యయసమ్భావనాయాం ధాతోరనేకాచ్త్వాన్న యఙ్ ॥ తదసమ్భావనాయాం తుస్యాదేవ ॥ ౧ దోధూప్యతే ౨ దోధూపాఞ్చక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ దోధూపితా (సే, హే) ౪ దోధూపిష్యతే ॥ ౫ దోధూప్యతాం ॥ ౬ అదోధూప్యత ॥ ౭ దోధూప్యేత ౮ దోధూపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదోధూపిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదోధూపిష్యత.

యఙ్లుకి—దోధూపీతి, దోధూప్తి, దోధూప్తః, దోధూపతీత్యాది

౧—ధూపాయితవ్యః, ధూపితవ్యః, ధూపాయనీయః, ధూపనీయః, ధూపాయ్యః, ధూప్యః, ధూపాయితః, ధూపితః, ధూపాయితవాన్,

ధూపితవాన్, ధూపాయన్-ధూపాయంతీ, ధూపాయిష్యన్-ధూపాయిష్యతీ-ధూపాయిష్యంతీ । ధూపిష్యన్-ధూపిష్యతీ-ధూపిష్యంతీ ధూపాయితుం । ధూపితుం । ధూపాయితం । ధూపితం । ధూపాయనం । ధూపనం । ధూపాయిత్వా । ధూపిత్వా । ప్రధూపాయ్య । ప్రధూప్య । ధూపాయం ధూపాయం । ధూపాయిత్వా ధూపాయిత్వా ధూపంధూపం । ధూపిత్వా ధూపిత్వా.

౨—ధూపాయయితవ్యః, ధూపయితవ్యః, ధూపాయనీయః, ధూపనీయః, ధూపాయ్యః, ధూప్యః, ధూపాయితః, ధూపితః, ధూపాయితవాన్; ధూపితవాన్, ధూపాయయన్-ధూపాయయంతీ, ధూపాయయమానః, ధూపయన్-ధూపయంతీ, ధూపయమానః, ధూపాయయిష్యన్-ధూపాయయిష్యతీ-ధూపాయయిష్యంతీ, ధూపాయయిష్యమాణః, ధూపయిష్యన్-ధూపయిష్యతీ-ధూపయిష్యంతీ, ధూపయిష్యమాణః, ధూపాయయితుం, ధూపయితుం, ధూపాయితం, ధూపితం, ధూపాయనం, ధూపనం, ధూపాయయిత్వా, ధూపయిత్వా, ప్రధూపాయ్య, ప్రధూప్య, ధూపాయంధూపాయం, ధూపాయయిత్వాధూపాయయిత్వా, ధూపంధూపం, ధూపయిత్వాధూపయిత్వా.

౩—దుధూపాయిషితవ్యః; దుధూపిషితవ్యః, దుధూపాయిషణీయః దుధూపిషణీయః, దుధూపాయిష్యః, దుధూపిష్యః, దుధూపాయిషితః, దుధూపాయిషితవాన్, దుధూపిషితః, దుధూపిషితవాన్, దుధూపాయిషన్-దుధూపాయిషంతీ, దుధూపిషన్-దుధూపిషంతీ, దుధూపాయిషిష్యన్-దుధూపాయిషిష్యతీ-దుధూపాయిషిష్యంతీ, దుధూపిషిష్యన్, దుధూపిషిష్యతీ-దుధూపిషిష్యంతీ, దుధూపాయిషితుం, దుధూపిషితుం, దుధూపాయిషితం, దుధూపిషితం, దుధూపాయిషణం, దుధూపిషణం, దుధూపాయిషిత్వా, దుధూపిషిత్వా, ప్రదుధూపాయిష్య, ప్రదుధూపిష్య, దుధూపాయిషందుధూపాయిషం,

ణిచిధూపపక్షేణాయాం-ధృజాదిధాతవః
దుధూపాయిషిత్వాదుధూపాయిషిత్వా, దుధూపిషందుధూపిషం; దు
ధూపిషిత్వాదుధూపిషిత్వా.

౪—దోధూపితవ్యః, దోధూపనీయః, దోధూప్యః, దోధూపితః,
దోధూపితవాన్, దోధూప్యమానః, దోధూపిష్యమాణః, దోధూపి
తుం, దోధూపితం, దోధూపనం, దోధూపిత్వా, ప్రదోధూప్య, దో
ధూపందోధూపం, దోధూపిత్వాదోధూపిత్వా.

౫—శగరి-దోధూపత్-దోధూపతౌ-దోధూపతః, స్త్రియాందో
ధూపతీ, దోధూపిష్యన్-దోధూపిష్యతీ-దోధూపిష్యంతీతివిశేషః, శే
షంప్రాగ్వత్.

ధృజ-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

ధర్జతి, దధర్జ-దధృజతురిత్యాదిగృజధాతువత్. పు-౨౪౧

ధృజి-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

ధృంజతి, దధృంజ-దధృంజతురిత్యాదిగృంజతివత్. పు-౨౪౩.

ధోర్ఋ-గతిచాతుర్యే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

౧ ధోరతి ॥ ౨ దుధోర ॥ ౩ ధోరితా-సి ॥ ౪ ధోరిష్యతి ॥౫
ధోరతు ॥ ౬ అధోరత్ ॥ ౭ ధోరేత్ ॥ ౮ ధోర్యాత్ ॥ ౯ అధో
రీత్ ॥ ౧౦ అధోరిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిధోరతె ॥ ౨ వ్యతిదుధోరె ॥ ౩ వ్యతి
ధోరితా(సే-హే) ౪ వ్యతిధోరిష్యతె ॥ ౫ వ్యతిధోరతాం ॥ ౬ వ్య
త్యధోరత ॥ ౭ వ్యతిధోరెత ॥ ౮ వ్యతిధోరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ వ్య
త్యధోరిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ వ్యతిధోరిష్యత.

భావే—౧ ధోర్యతె ॥ ౨ దుధోరే ॥ ౩ధోరితా ౪ ధోరిష్యతే

౫ ధోర్యతాం ॥ ౬ అధోర్యత ॥ ౭ ధోర్యేత ॥ ౮ ధోరిషీష్ట ॥ ౯ అధోరి ॥ ౧౦ అధోరిష్యత.

ణౌ—౧ ధోరయతి-తే ॥ ౨ ధోరయాఞ్చకార(చక్రే)బభూవ,ఆస) ౩ ధోరయితా(స్మి,సే,హే) ౪ ధోరయిష్యతి-తే ॥ ౫ ధోరయతు-తాం ॥ ౬ అధోరయత్-త ॥ ౭ ధోరయేత్-త ॥ ౮ ధోర్యాత్-ధోరయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదుధోరత్-త ॥ ౧౦ అధోరయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ ధోర్యతే । ౨ ధోరయాఞ్చక్రే (బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౩ ధోరయితా(సే,హే) ధోరితా (సే,హే) ౪ ధోరయిష్యతే-ధోరిష్యతే ॥ ౫ ధోర్యతాం ॥ ౬ అధోర్యత ॥ ౭ ధోర్యేత ॥ ౮ ధోరయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ధోరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అధోరి, అధోరిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అధోరయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అధోరయిష్యత-అధోరిష్యత.

సని—౧ దుధోరిషతి - ౨ దుధోరిషాఞ్చకార (బభూవ, ఆస) ౩ దుధోరిషితా-సి ॥ ౪ దుధోరిషిష్యతి ॥ ౫ దుధోరిషతు । ౬ అదుధోరిషత్ ॥ ౭ దుధోరిషేత్ ॥ ౮ దుధోరిష్యాత్ ॥ ౯ అదుధోరిషీత్ ॥ ౧౦ అదుధోరిషిష్యత్.

యఙి—౧ దోధోర్యతే ! ౨ దోధోరాఞ్చక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ దోధోరితా(సే,హే) ౪ దోధోరిష్యతే ॥ ౫ దోధోర్యతాం ॥ ౬ అదోధోర్యత ॥ ౭ దోధోర్యేత ॥ ౮ దోధోరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదోధోరిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదోధోరిష్యత.

యఙ్లుకి—దోధోరీతి, దోధోర్తి, దోధోర్తః, దోధోరతీత్యాది

౧—ధోరితవ్యం, ధోరణీయం, ధోర్యం, ధోరితః, ధోరితవాన్ ధోరన్-ధోరంతీ, ధోరిష్యన్-ధోరిష్యతీ-ధోరిష్యంతీ-ధోరితుం, ధోరితం, ధోరణం, ధోరిత్వా, విధోర్య ధోరంధోరం, ధోరిత్వా ధోరిత్వా.

౨—ఢౌరయితవ్యః, ఢౌరణీయః, ఢౌర్యః, ఢౌరితః, ఢౌరితవాన్, ఢౌరయన్-ఢౌరయంతీ, ఢౌరయమాణః, ఢౌరయిష్యన్-ఢౌరయిష్యతీ-ఢౌరయిష్యంతీ, ఢౌరయిష్యమాణః, ఢౌరయితుం, ఢౌరితం, ఢౌరణం, ఢౌరయిత్వా, ఆఢౌర్య, ఢౌరంఢౌరం, ఢౌరయిత్వాఢౌరయిత్వా.

3—దుఢౌరిషితవ్యం, దుఢౌరిషణీయం, దుఢౌరిష్యం, దుఢౌరిషితః, దుఢౌరిషితవాన్; దుఢౌరిషన్-దుఢౌరిషంతీ, దుఢౌరిషిష్యన్-దుఢౌరిషిష్యతీ-దుఢౌరిషిష్యంతీ, దుఢౌరిషితుం, దుఢౌరిషితం, దుఢౌరిషణం, దుఢౌరిషిత్వా, ఆదుఢౌరిష్య, దుఢౌరిషం దుఢౌరిషం, దుఢౌరిషిత్వాదుఢౌరిషిత్వా.

౪—డోఢౌరితవ్యం, డోఢౌరణీయం, డోఢౌర్యం, డోఢౌరితః, డోఢౌరితవాన్, డోఢౌర్యమాణః, డోఢౌరిష్యమాణః, డోఢౌరితుం; డోఢౌరితం, డోఢౌరణం, డోఢౌరిత్వా, ఆడోఢౌర్య, డోఢౌరండోఢౌరం, డోఢౌరిత్వాడోఢౌరిత్వా.

౫—శతరి, డోఢౌరత్-డోఢౌరతా-డోఢౌరతః, డోఢౌరతీ, డోఢౌరిష్యన్-డోఢౌరిష్యతీ-డోఢౌరిష్యంతీతివిశేషః, శేషంప్రాగ్వత్

—ఇతి ఢాదయః—

నట-నృత్తౌ, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

నటతి-ననాట-నేటతుః-నేటురిత్యాదిణటధాతువత్. పు-౫౭౩.
అస్య ఘటాదిత్వాభావాదమిత్త్వేనణౌహ్రస్వోన ‖ ౧ నాటయతి-తే ౨ నాటయాఞ్చకార(చకే్ర-బభూవ-ఆస) 3 నాటయితా (సి-సే-హే) ౪ నాటయిష్యతి-తే ‖ ౫ నాటయతు-తాం ‖ ౬ అనాటయత్-త ‖ ౭ నాటయేత్-త ‖ ౮ నాట్యాత్-నాటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అనీనటత్-త ‖ ౧౦ అనాటయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ నాట్యతే ‖ ౨ నాటయాఞ్చక్రే (బభూవే-ధ్వే-ఢ్వే-

ఆసీ) ౩ నాటయితా(సీ-సౌ) నాటితా(సీ-సౌ) ౪ నాటయిష్యతి-నాటిష్యతే ॥ ౫ నాట్యతాం ॥ ౬ అనాట్యత ॥ ౭ నాట్యేత ॥ ౮ నాటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)నాటిషీష్ట-ధ్వం-౯ అనాటి-అనాటిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అనాటయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అనాటిష్యత-అనాటయిష్యత ॥ శేషంఘుటాదినటతివత్. పు-౨౭౨.

నర్ద-శబ్దే,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

నర్దతి-ననర్దేత్యాదికర్జతివత్. పు-౧౯౬.

టునది-సమృద్ధౌ,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

నందతి-ననంద-నదందతురిత్యాదిక్రందతివత్. పు-౧౯౦.

నీల-వర్ణే,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

నీలతి- నినీలేత్యాదిక్రీడతివత్. పు-౨౦౫. ణౌచఙి-అనీనిలదిత్యాది

ఇతినాదయః.

పట-గతౌ. అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పటతి॥పపాట-పేటతురిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు-౨౨౮.

పఠ-వ్యక్తాయాంవాచి,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

పఠతి-పపాఠ-పేఠతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౨౨౮.

పర్వ,పర్బ-గతౌ,సకర్మకౌ, సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

పర్వతి-పపర్వేత్యాది, పర్బతి-పపర్బేత్యాదిచకర్జతివత్.పు-౧౯౬

ధాతురూపావళీకాశికాయాం పత్లృ ధాతుః

పత్లృ-గతౌ, అకర్మకః, సేట్, పరస్మై పదీ.

౧ పతతి ॥ ౨ పపాత-పేతతుః-పేతుః ॥ ౩ పతితా-సి ॥ ౪ పతిష్యతి ॥ ౫ పతతు ॥ ౬ అపతత్ ॥ ౭ పతేత్ ॥ ౮ పత్యాత్ ॥ లృదిత్త్వాదఙ్, పతఃపుమితిపుమాగమః ॥ ౯ అపప్తత్-అపప్తతాం-అపప్తన్ ॥ అపప్తః-అపప్తతం-అపప్తత ॥ అపప్తం-అపప్తావ-అపప్తామ ॥ ౧౦ అపతిష్యత్.

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారే తఙ్, భావే—౧ పత్యతే ॥ ౨ పేతే ॥ ౩ పతితా ॥ ౪ పతిష్యతే ॥ ౫ పత్యతాం ॥ ౬ అపత్యత ॥ ౭ పత్యేత ॥ ౮ పతిషీష్ట ॥ ౯ అపాతి ॥ ౧౦ అపతిష్యత.

ణిచ్—౧ పాతయతి-తే ॥ ౨ పాతయాఞ్చకార (చకే)-బభూవ-ఆస) ౩ పాతయితా(సి-సే-హే) ౪ పాతయిష్యతి-తే ॥ ౫ పాతయతు-తాం ॥ ౬ అపాతయత్-త ॥ ౭ పాతయేత్-త ॥ ౮ పాత్యాత్-పాతయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అపాతి-అపాతిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అపాతయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦అపాతిష్యత-అపాతయిష్యత.

కర్మణి—౧పాత్యతే ॥ ౨పాతయాఞ్చక్రే(బభూవే-ధ్వే-ధ్వే-ఆసే) ౩ పాతయితా(సే-హే) పాతితా(సే-హే) ౪పాతయిష్యతే-పాతిష్యతే ॥ ౫ పాత్యతాం ॥ ౬ అపాత్యత ॥ ౭ పాత్యేత ॥ ౮ పాతయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) పాతిషీష్ట;ధ్వం,౯ అపాతి-అపాతిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం) అపాతయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦అపాతిష్యత-అపాతయిష్యత.

సని—తనిపతిదరిద్రాతిభ్యస్సనఇడ్వావాచ్య ఇతి వేట్ ॥ ఇడభావే సనిమీమాఘురభలభశకపతపదామచఇసితీసాదేశః ॥ ౧ పిత్సతి-పిపతిషతి ॥ ౨ పిత్సాఞ్చకార-పిపతిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ పిత్సితా-సి ॥ పిపతిషితా-సి ॥ ౪ పిత్సిష్యతి-పిపతిషిష్యతి ॥ ౫ పిత్సతు-పిపతిషతు ॥ ౬ అపిత్సత్-అపిపతిషత్ ॥ ౭ పిత్సేత్-పిపతిషేత్ ॥ ౮ పిత్స్యాత్-పిపతిష్యాత్ ॥ ౯ అపిత్సీత్-అపిపతిషీత్ ॥ ౧౦ అపిత్సిష్యత్-అ

పిపతిషిష్యత్.

యఙ్—నీగ్వంచుస్రంసుధ్వంసుభ్రంసుకసపతపదస్కందామిత్య భ్యాసస్యనీగాగమః. ౧ పనీపత్యతే ॥ ౨ పనీపతాఞ్చక్రే(బభూవ ఆస) 3 పనీపతితా(సే,హే)౪ పనీపతిష్యతే ॥ ౫ పనీపత్యతాం ॥ ౬ అపనీపత్యత ॥ ౭ పనీపత్యేత ॥ ౮ పనీపతిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అపనీపతిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అపనీపతిష్యత.

యఙ్లుకి—పనీపతీతి-పనీపత్తి-పనీపత్తః,పనీపతతీత్యాది.

౧—పతితవ్యం, పతనీయం, పాత్యం, పతితః, పతితవాన్,పతన్ పతంతీ, పతిష్యన్-పతిష్యతీ-పతిష్యంతీ, పతితుం, పతితం, పతనం, పతిత్వా, నిపత్య, పాతంపాతం, పతిత్వాపతిత్వా.

౨—పాతయితవ్యః, పాతనీయః, పాత్యః,పాతితః, పాతితవాన్ పాతయన్-పాతయంతీ, పాతయమానః, పాతయిష్యన్-పాతయిష్యతీ-పాతయిష్యంతీ, పాతయిష్యమాణః, పాతయితుం, పాతితం, పాతనం, పాతయిత్వా, నిపాత్య,పాతంపాతం,పాతయిత్వాపాతయిత్వా.

3—పిత్సితవ్యం-పిపతిషితవ్యం, పిత్సనీయం.పిపతిషణీయం, పిత్స్యం-పిపతిష్యం, పిత్సితః-పిపతిషితః,పిత్సితవాన్-పిపతిషితవాన్ పిత్సన్,పిత్సంతీ-పిపతిషన్-పిపతిషంతీ పిత్సిష్యన్-పిత్సిష్యతీ-పిత్సిష్యంతీ, పిపతిషిష్యన్,పిపతిషిష్యతీ-పిపతిషిష్యంతీ, పిత్సితుం-పిపతిషితుం, పిత్సితం-పిపతిషితం,పిత్సనం-పిపతిషణం,పిత్సిత్వా-పిపతిషిత్వా, నిపిత్స్య-నిపిపతిష్య, పిత్సంపిత్సం, పిత్సిత్వాపిత్సిత్వా, పిపతిషంపిపతిషం, పిపతిషిత్వాపిపతిషిత్వా.

౪—పనీపతితవ్యం, పనీపతనీయం, పనీపత్యం, పనీపతితః, పనీపతితవాన్, పనీపత్యమానః, పనీపతిష్యమాణః, పనీపతితుం,పనీపతితం పనీపతనం, పనీపతిత్వా, నిపనీపత్య, పనీపతంపనీపతం, పనీపతిత్వాపనీపతిత్వా.

౫—ణ్యతి-పనీపాత్యం ॥ శతరి, పనీపతల్-పనీపతతౌ-పనీపతతః ॥ పనీపతతి-పనీపతిష్యన్, పనీపతిష్యతీ-పనీపతిష్యంతీ ॥ ణముల్- పనీపాతంపనీపాతం, ఇతివిశేషః, శేషంయజంతవత్.

పథె-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పథతి, పపాథ-పేథతురిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు-౨౨౮. ఏదిత్వాన్నవృద్ధిః, అపథీత్-అపథిష్టామిత్యాది.

పర్వ-పూరణే, సకర్మకః, సేట్. పరస్మైపదీ

పర్వతి, పపర్వ-పపర్వతురిత్యాదికర్జతివత్. పు-౨౮౬.

పల-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పలతి, పపాల-పెలతురిత్యాది, లుఙి-అతో లాంతస్యేతివృద్ధిః, అపాలీత్, అపాలిష్టామిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు, ౨౨౮.

పక్ష-పరిగ్రహ ఇత్యేకే, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పక్షతి, పపక్ష-పపక్షతురిత్యాదికర్జతివత్. పు-౨౬౬.

పిట-శబ్దసంఘాతయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

పిటతి- పిపేట, పిపిటతురిత్యాదికిటధాతువత్. పు-౯౯౯.

పిశ-హింసాసంక్లేశనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

పేశతి, పిపేశ-పిపిశతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౯౯౯.

పివి-సేచనే॥సేవనఇతితరంగిణ్యాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పిన్వతి- పిపిన్వేత్యాదిజిన్వతివత్, పు. ౨౬౭.

పిస్పృ-గతౌ,సకర్మకః,సేట్, పరస్మైపదీ

పేసతి, పిపేస-పిపిసతురిత్యాదికేటృధాతువత్. పు-౨౯౯. ఋ
త్వాప్త్వాదజినోపధాయాశ్వః ॥ అపిపేసత్-అపిపేసతామిత్యాది.

పీల-ప్రతిష్టంభే,ప్రతిష్టంభో-రోధనం,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పేలతి,పిపీల-పిపీలతురిత్యాదిక్రీడతివత్.పు-౨౦౫. ణౌచఙి-అపీపిలత్

పీవ-స్థౌల్యే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పీవతి, పిపీవ-పిపీవతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౨౦౫.ణౌచఙి-అపీపివత్

పుడ,పుడ-మర్దనే,సకర్మకౌ, సేటౌ,పరస్మైపదినౌ,

పోడతి,పుపోడేత్యాది;ప్రోడతి,పుప్రోడేత్యాదిచకోచతివత్.పు-౨౦౮

పుడిచ-సంఘాతఇత్యర్థః,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

పుండతి; పుపుండేత్యాదికుఞ్చతివత్, పు-౨౧౦.ఆశిషిపుండ్యాత్.

పుథి-హింసాసంక్లేశనయోః,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

పుంథతి, పుపుంథేత్యాదికుఞ్చతివత్.పు-౨౧౦. ఆశిషి-పుంథ్యాత్

పుల-మహత్త్వే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పోలతి, పుపోల-పుపులతురిత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౮

పుర్వ-పూరణే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పూర్వతి, పుపూర్వ-పుపూర్వతురిత్యాదిగుర్విధాతువత్. పు-౨౩౬
నిష్ఠాయాంపూర్వితః-పూర్వితవాన్.

పుష-పుష్టౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

పోషతి, పుపోష-పుపుషతురిత్యాదిక్రోచతివత్. పు.౨౦౮

ప్రుషు,ప్లుషు-దాహే,సకర్మకౌ,సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

ప్రోషతి, పుప్రోషేత్యాది॥ ప్లోషతి, పుప్లోషేత్యాదిక్రోచతివత్, పు.౨౦౮. ఉదిత్త్వాత్క్త్వాయాంవేట్, ప్రోషిత్వా, ప్రుష్ట్వా, ప్లోషిత్వా,ప్లుష్ట్వా అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్, ప్రుష్టః, ప్లుష్టః, ప్రుష్టవాన్. ప్లుష్టవాన్.

పూల-సంఘాతే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

పూలతి, పుపూలేత్యాదికూజతివత్. పు.౨౦౯

పూష-వృద్ధౌ,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పూషతి, పుపూషేత్యాదిప్రాగ్వత్. పు.౨౦౯

పృషు-సేచనే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

పర్షతి,పపర్షేత్యాదిగృజధాతువత్.పు.౨౪౧- ఉదిత్త్వాత్క్త్వాయాం వేట్.పర్షిత్వా-పృష్ట్వా,అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్,పృష్టఃపృష్టవాన్.

పేలృ-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పేలతి, పిపేలేత్యాదిక్రీడతివత్. పు.౨౦౯. ణౌచఙి-అపిపేలత్.

పేసృ-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పేసతి, పిపేసేత్యాదిప్రాగ్వత్. పు.౨౦౯. ణౌచఙి-అపిపేసత్.

ఫైణృ,గతి పేశ్రవణశ్లేషణేష్వు,సకర్మకః, సేట్; పరస్మైపదీ
ఫైణతి-పిఫైణేత్యాదిపాఠ్యగ్వత్. పు-౨౯౫. ణౌ చజ్-అపిఫైణత్.

—ఇతి పాదయః—

—*—

ఫక్క-నీచైర్గతౌ, నీచైర్గతిర్మందగమనమసద్వ్యవహారశ్చ,
అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
ఫక్కతి-పఫక్క-పఫక్కతురిత్యాదికజతివత్. పు౧౦౬

—*—

ఫణ-గతౌ,సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

౧ ఫణతి । ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాసలోపవికల్పః॥ ౨ పఫాణ-ఫేణతుః-ఫేణుః ॥ పఫణతుః,పఫణుః ॥ ౩ ఫణితా ॥ ౪ ఫణిష్యతి ॥ ౫ ఫణతు ॥ ౬ అఫణత్ ॥ ౭ ఫణ్యాత్ ॥ ౮ ఫణ్యాత్ ॥ ౯ అఫాణీత్-అఫణీత్ ॥ ౧౦ అఫణిష్యత్.

గత్యర్థత్వాన్న కర్మవ్యతిహారే తఙ్—కర్మణి ॥ ౧ ఫణ్యతే ॥ ౨ ఫేణే-ఫేణాతే-ఫేణిరే ॥ పఫణే-పఫణాతే-పఫణిరే ॥ ౩ ఫణితా (సే-హే) ౪ ఫణిష్యతే ॥ ౫ ఫణ్యతాం ॥ ౬ అఫణ్యత ॥ ౭ ఫణ్యేత॥౮ఫణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఫాణి ॥ ౧౦ అఫణిష్యత.

ణౌ—ఘటాదిత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వః ॥ ౧ ఫణయతి-తే ॥ ౨ ఫణయాంచకార(చక్రే),బభూవ,ఆస) ౩ ఫణయితా (సి, సే, హే) ౪ ఫణయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఫణయతు-తాం ॥౬ అఫణయత్-త॥ ౭ఫణయేత్-త॥౮ ఫణ్యాత్-ఫణయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౯అపీఫణత్-త॥౧౦అఫణయిష్యత్-త

కర్మణి—ఫణ్యతే ॥ ౨ ఫణయాంచక్రే (బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౩ ఫాణితా(సే-హే)ఫణితా(సే-హే)ఫణయితా(సే, హే)౪ఫాణిష్యతే, ఫణిష్యతే, ఫణయిష్యతే ॥ ౫ ఫణ్యతాం ॥ ౬ అఫణ్యత ॥ ౭ఫణ్యేత॥ ౮ ఫణయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)ఫాణిషీష్ట-ధ్వం॥ ఫణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯అఫాణి-

-अफाणिषाताम् (ढ्वम्,ध्वम्) अफणिषाताम् (ढ्वम्-ध्वम्) अफणयिषाताम् (ढ्वम्,ध्वम्) १० अफाणिष्यत-अफणिष्यत-अफणयिष्यत ॥ फणादिपाठे वृद्धिरित्यैते ॥ तन्मते न्यफुटादित्वाभावान्न ह्रस्वः ॥

१ फाणयति-ते ॥ २ फाणयाञ्चकार(चक्रे,बभूव,आस) ३ फाणयिता(सि,से,हे) ४ फाणयिष्यति-ते ॥ ५ फाणयतु-ताम् ॥ ६ अफाणयत्-त ॥ ७ फाणयेत्-त ॥ ८ फाण्यात्-फाणयिषीष्ट(ढ्वम्-ध्वम्) ९ अपीफणत्-त ॥ १० अफाणयिष्यत्-त ॥

कर्मणि—१ फाण्यते ॥ २ फाणयाञ्चक्रे(बभूवे,ढ्वे,ध्वे,आसे) ३ फाणयिता(से,हे)फाणिता(से,हे)४ फाणयिष्यते,फाणिष्यते ॥ ५ फाण्यताम् ॥ ६ अफाण्यत ॥ ७ फाण्येत ॥ ८ फाणयिषीष्ट(ढ्वम्,ध्वम्)फाणिषीष्ट-ध्वम् ॥ ९ अफाणि-फणिषाताम्(ढ्वम्,ध्वम्) अफाणयिषाताम्(ढ्वम्-ध्वम्)१०अफाणिष्यत-अफाणयिष्यत.

सनि—पिफणिषति॥२ पिफणिषाञ्चकार(बभूव;आस) ३ पिफणिषिता-सि ॥पिफणिषिष्यति ॥ ५ पिफणिषतु ॥६ अपिफणिषत् ॥ ७ पिफणिषेत् ॥ ८ पिफणिष्यात् ॥ ९ अपिफणिषीत् ॥१० अपिफणिषिष्यत्.

यङि—१ पंफण्यते ॥ २ पंफणाञ्चक्रे(बभूव,आस)३ पंफणिता(से,हे) ४ पंफणिष्यते ॥ ५ पंफण्यताम् ॥६ अपंफण्यत॥ ७ पंफण्येत ॥ ८ पंफणिषीष्ट-ध्वम् ॥ ९ अपंफणिष्ट(ढ्वम्,ध्वम्) १० अपंफणिष्यत.

यङ्लुकि—पंफणीति,पंफण्टि,पंफाण्टः,पंफणतीत्यादि.

१—फणितव्यम्, फणनीयम्, फाण्यम्, फाण्टम्,अनायाससाध्यो कषायविशेषः ॥ माधवस्तुनवनीतभावात्प्रागवस्थापन्नं द्रव्यं फाण्टमिति वेदभाष्य आह ॥ क्षुब्धस्वान्तेत्यादिना फक्तेः क्त्रस्यैडभावो निपात्यते ॥अन्यत्र, फणितम्, फणितवान्, फणन्-फणन्ती, फणिष्यन्-फणिष्यन्ती-फणिष्यन्ती,फणितुम्,फणितम्,फणनम्, फणित्वा, प

రిఫణ్య, ఫాణంఫాణం, ఫణిత్వాఫణిత్వా.

౨—ఫణాయితవ్యం, ఫణానీయం, ఫణ్యం, ఫణితః, ఫణితవాన్, ఫణ్, ఫన్-ఫణయంతీ, ఫణయమానః, ఫణాయిష్యన్-ఫణయిష్యతీ-ఫణయిష్యంతీ, ఫణయిష్యమాణః, ఫణయితుం, ఫణితః, ఫణనం, ఫణాయిత్వా, పరిఫణ్య, ఫణంఫణం, ఫాణంఫాణం, ఫణాయిత్వాఫణయిత్వా.

పక్షే—ఫాణయితవ్యం । ఫాణనీయం । ఫాణ్యం । ఫాణితః । ఫాణితవాన్ । ఫాణయన్ । ఫాణయంతీ । ఫాణయమానః । ఫాణయిష్యన్ । ఫాణయిష్యతీ । ఫాణయిష్యంతీ । ఫాణయిష్యమాణః । ఫాణయితుం । ఫాణితం । ఫాణనం । ఫాణయిత్వా । పరిఫాణ్య । ఫాణంఫాణం । ఫాణయిత్వాఫాణయిత్వా ॥

౩—పిఫణిషితవ్యం । పిఫణిషణీయం । పిఫణిష్యం । పిఫణిషితః । పిఫణిషితవాన్ । పిఫణిషన్ । పిఫణిషంతీ । పిఫణిషిష్యన్ । పిఫణిషిష్యతీ । పిఫణిషిష్యంతీ । పిఫణిషితుం । పిఫణిషితం । పిఫణిషణం । పిఫణిషిత్వా । పరిపిఫణిష్య । పిఫణిషంపిఫణిషం । పిఫణిషిత్వాపిఫణిషిత్వా ॥

౪—పంఫణితవ్యం । పంఫణనీయం । పంఫణ్యం । పంఫణితః । పంఫణితవాన్ । పంఫణ్యమానః । పంఫణిష్యమాణః । పంఫణితుం । పంఫణితం । పంఫణనం । పంఫణిత్వా । పరిపంఫణ్య । పంఫణంపంఫణం, పంఫణిత్వాపంఫణిత్వా ॥—

౫—ణ్యతి । పంఫాణ్యం । శతరి । పంఫణత్ । పంఫణతౌ । పంఫణతః । పంఫణిష్యన్ । పంఫణిష్యతీ । పంఫణిష్యంతీ । ణములి। పంఫాణంపంఫాణమితివిశేషః ॥ శేషంయజన్తవత్ ॥

---

౫౨ ఫల విశరణే। అకర్మకః । సేట్ పరస్మైపదీ.

౧—ఫలతి । పఫాల । ఫేలతుః । ఫేలుః । త్వాఫలెత్యేతత్వాద్భావ్యం

ఫలాపౌ ॥ ౩ ఫలితా ॥ ౪ ఫలిష్యతి ॥ ౫ ఫలతు ॥ ౬ అఫలత్ ॥ ౭ ఫలేత్ ॥ ౮ ఫల్యాత్ ॥ ౯ అఫాలీత్ ॥౧౦ అఫలిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే । ౧ వ్యతిఫలతే ॥ ౨ వ్యతిఫేలే । వ్యతిఫేలాతే ॥ ౩ వ్యతిఫలితా(స్తే, హే) ౪ వ్యతిఫలిష్యతే ౫ వ్యతిఫలతాం ॥ ౬ వ్యత్యఫలత ॥ ౭ వ్యతిఫలేత ॥ ౮ వ్యతిఫలిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యఫలిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యఫలిష్యత ॥

భావే—౧ ఫల్యతే ॥ ౨ ఫేలే ॥ ౩ఫలితా ॥ ౪ ఫలిష్యతే । ఫల్యతాం ॥ ౬ అఫల్యత ॥ ౭ ఫల్యేత ॥ ౮ ఫలిషీష్ట ॥ ౯ అఫాలి । ౧౦ అఫలిష్యత ॥—

ణౌ—౧ఫాలయతి, తే ॥ ౨ ఫాలయాంచకార । చక్రే । బభూవ । ఆస ॥ ౩ఫాలయితా(సి-సే-హే) ౪ ఫాలయిష్యతి । తే॥ ౫ ఫాలయతు। తాం॥ ౬ అఫాలయత్ । త। ౭ ఫాలయేత్ । త। ౮ ఫాల్యాత్ । ఫాలయిషీష్ట । ఢ్వం।ధ్వం॥౯ అపీఫలత్ ।త।౧౦అఫాలయిష్యత్ ।త

కర్మణి। ౧ఫాల్యతే। ౨ ఫాలయాంచక్రే । బభూవే। ఢ్వే-ధ్వే। ఆసే ॥ ౩ ఫాలయితా(సే।హే) ఫాలితా(సే, హే) ౪ఫాలయిష్యతే।ఫాలిష్యతే। ౫ ఫాల్యతాం । ౬ అఫాల్యత ॥ ౭ ఫాల్యేత॥ ౮ ఫాలయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ఫాలిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఫాలి । అఫాలిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం)అఫాలయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అఫాలిష్యత । అఫాలయిష్యత॥

సని—౧ పిఫలిషతి॥ ౨ పిఫలిషాంచకార ॥బభూవ। ఆస ॥ ౩ పిఫలిషితా ।సి। ౪ పిఫలిషిష్యతి॥ ౫ పిఫలిషతు ॥౬ అపిఫలిషత్। ౭పిఫలిషేత్ ॥౮ పిఫలిష్యాత్ । ౯ అపిఫలిషీత్ । ౧౦ అపిఫలిషిష్యత్ ॥

యఙిచరఫలాం శ్చేత్యభ్యాసస్యనుక్ । ఉత్పరస్యాతఇత్యభ్యాసాత్పరస్యాతఉత్వం ॥ ౧ పంఫుల్యతే ।౨ పంఫులాంచక్రే । బభూవ। ఆస ॥ ౩ పంఫులితా । సే।హే॥ ౪ పంఫులిష్యతే ॥ ౫ పంఫుల్యతాం । ౬ అపంఫుల్యత । ౭ పంఫుల్యేత । ౮ పంఫులిషీష్ట ॥ఢ్వం,ధ్వం॥ ౯ అ

సంఫులిష్ట (ధ్వం।ధ్వం) ౧౦ అపంఫులిష్యత ॥

యఙ్లుకి—పంఫులీతి । పంఫోల్తి । పంఫుల్తః । పంఫులతీత్యాది ॥

౧—ఫలితవ్యం । ఫలనీయం । ఫాల్యం । ఫుల్లః । ఫుల్లవాన్ । అనుపసర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘాఃఇతి క్తవత్వేక దేశస్యాపీదంలత్వనిపాతనమిష్యతఇతి చతస్యలత్వం । సోపసర్గాత్తు। ప్రఫుల్తః । ప్రఫుల్తవాన్ । ఆదితశ్చేతిడ్నిషేధః । తిచేతితాదౌకితి ఫలతేరతఉత్త్వం । ఉత్ఫుల్లః । సంఫుల్లః ॥ ఉత్ఫుల్లసంఫుల్లయోరుపసంఖ్యానమితి నిష్ఠాతస్యలత్వం నిపాత్యతే । ఫలన్ । ఫలంతీ । ఫలిష్యన్ । ఫలిష్యతీ । ఫలిష్యంతీ ॥ ఫలితుం ॥ ఫలితం । ఫలనం॥ఫలిత్వా ॥ ప్రఫల్య। ఫాలంఫాలం ॥ ఫలిత్వాఫలిత్వా ॥

౨—ఫాలయితవ్యః ॥ ఫాలనీయః ॥ ఫాల్యః ॥ ఫాలితః । ఫాలితవాన్ । ఫాలయన్ ॥ ఫాలయంతీ ॥ ఫాలయమానః ॥ ఫాలయిష్యన్ ఫాలయిష్యతీ ॥ ఫాలయిష్యంతీ ॥ ఫాలయిష్యమాణః ॥ఫాలయితుం ఫాలితం । ఫాలనం ॥ ఫాలయిత్వా ॥ ప్రఫాల్య । ఫాలంఫాలం । ఫాలయిత్వాఫాలయిత్వా ॥

3—పిఫలిషితవ్యం ॥ పిఫలిషణీయం । పిఫలిష్యం । పిఫలిషితః ॥ పిఫలిషితవాన్ । పిఫలిషన్ । పిఫలిషంతీ । పిఫలిషిష్యన్ । పిఫలిషిష్యతీ । పిఫలిషిష్యంతీ ॥ పిఫలిషితుం । పిఫలిషితం ॥ పిఫలిషణం ॥ పిఫలిషిత్వా । ప్రపిఫలిష్య । పిఫలిషం పిఫలిషం । పిఫలిషిత్వాపిఫలిషిత్వా ॥

౪—పంఫులితవ్యం ॥ పంఫులనీయం ॥ పంఫుల్యం ॥ పంఫులితః ॥ పంఫులితవాన్ ॥ పంఫుల్యమానః ॥ పంఫులిష్యమాణః । పంఫులితుం పంఫులితం ॥ పంఫులనం ॥ పంఫులిత్వా । ప్రపంఫుల్య । పంఫులం పంఫులం । పంఫులిత్వా ।పంఫులిత్వా ॥

౫—పంఫోలితవ్యం ॥ పంఫోలనీయం ॥ పంఫోల్యం ॥ పంఫులితః

సంఫులితవాన్ ॥ సంఫులత్ । సంఫులతౌ ॥ సంఫులతః । సంఫులతి॥ సంఫోలిష్యన్ । సంఫోలిష్యతీ ॥ సంఫోలిష్యంతి ॥ సంఫోలితుం ॥సం ఫులితం । సంఫోలనం । సంఫోలిత్వా ॥ ప్రసంఫుల్య । సంఫోలంసం ఫోలం ॥ సంఫోలిత్వాసంఫోలిత్వా ॥

ఫలనిష్పత్తౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ

ఫలతి । పఫాల । ఫేలతుః । ఫేలురిత్యాది ॥ శేషంగదతివత్ ॥ పు (౨౩౮) లుఙి అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః ॥ అఫాలీత్ ॥ అఫాలిష్టాం ॥ అఫాలిషుః ॥

ఫుల్ల-వికసనే-అకర్మకః ।సేట్ ।పరస్మైపదీ

ఫుల్లతి ॥పుఫుల్లేత్యాదికుఞ్చతివత్ ॥ పు (౨౧౦)

ఫెల్ళగతౌ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ

ఫేలతి॥ పిఫేలేత్యాదిక్రీడతివత్ ॥పు౨౧౫) ణౌచఙి । అపిఫేలత్॥ టుబదిత్వాన్నోపధాహ్రస్వః॥

ఇతిఫాదయః,

బణ శబ్దఇతి కేచిత్ ॥ అకర్మకః ॥సేట్ పరస్మైపదీ

బణతి॥ బబాణ ॥ బెణతురిత్యాది ॥ శేషంగదతివత్ (పు౨౩౮) యఙి బంబణ్యతఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి ॥ బంబణీతి ॥ బంబణ్టి । బంబా బంబణతీత్యాది ॥

బదస్థైర్యే ॥ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

బదతి, బబాద-బేదతుః-బేదుః, శేషంగదతివత్. పు-౨౩౮.

బర్జ-గతౌ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

బర్జతి,బబర్జేత్యాదిక ర్జతివత్.పు-౨౬౬.సకర్మవ్యతిహారేఽన్.

బల-ప్రాణనే,ధాన్యావరోధనేచ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బలతి, బబాల-బేలతుః-బేలురిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు-౩౨

ఉక్-అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః, అబాలీత్.

బిట,ఆక్రోశే,పవర్గతృతీయాదిః, అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

బేటతి, బిబేట-బిబిటతురిత్యాది కేటతివత్. పు-౧౯౯.

బిది-అవయవే,పవర్గతృతీయాదిః,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బిందతి, బిబిందేత్యాదిక్రిందతివత్. పు-౧౯౦

బుక్క-భషణే,ఇహభషణంశ్వరవః,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బుక్కతి, బుబుక్కేత్యాదికుఞ్చతివత్. పు-౨౧౦, ఆశిషి - బు

క్క్యాత్-బుక్క్యాస్తాం.

బుగి-వర్జనే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బుంగతి, బుబుంగేత్యాదికుఞ్చతివత్. పు-౨౧౦. ఆశిషి బుంగ్యా

త్-బుంగ్యాస్తాం.

బుధ-అవగమే,సకర్మకః.సేట్,పరస్మైపదీ

బోధతి, బుబోధేత్యాదిశోచతివత్. పు-౩౦౫. అస్మాణ్ణౌబుధయు

ధనశజనేఙ్ ప్రుద్రుస్రుభ్యోణారితి కర్తృగేపిఫలే పరస్మైపదమేవ

బోధయతీత్యాది.

బృహ,బృహి-వృద్ధౌ అకర్మకౌ, సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

బర్హతి,బబర్హ-బబృహతురిత్యాదిగృజధాతువత్. పు-౨౯౧
బృంహతి, బబృంహ-బబృంహతురిత్యాదిగృంజతివత్. పు-౨౯౩.పరిబృ
ఢః పరిభుః ప్రభౌ పరిబృఢ ఇతి క్తస్యేడభావస్తస్య ఢత్వం హ్రస్యలోప
ఇదితోనలోపశ్చనిపాత్యతే; పరిబృహితః,పరిబృంహితోన్యః, పరిబృ
హితవాన్-పరిబృంహితవాన్.

బృహిర్-ఇత్యేకే,వృద్ధావిత్యర్థః,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ
బర్హతి-బబర్హ-బబృహతురిత్యాదిగృజధాతువత్, పు ౨౯౧. ఇరి
త్త్వాదఙ్వా, అబృహత్.అబర్హీత్. ఇతిబాదయః

భట-భృతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ
భటతి, బభాట-బభటతురిత్యాదిగదతివత్. పు ౨౭౮

భట-పరిభాషణే,పరిహాసస్సనిందోపాలంభశ్చపరిభాషణం
సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ
భటతీత్యాదిపూర్వవత్.పు ౨౭౮. ణౌ—మిత్త్వాద్ధ్రస్వే భటయతీ
త్యాదిగమయతివత్. పు ౨౩౧.

భణ-శబ్దే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ
భణతి, బభాణ-బభణతుః.బభణురిత్యాదిగదతివత్. పు ౨౭౮.ణౌ
చఙి, అబీభణత్, అబభాణత్, కాణ్యాదీనాంవేతివక్తవ్యమిత్యుపధా
హ్రస్వవికల్పః, యఙి-బంభణ్యతే, బంభణాంచక్ర ఇత్యాది, యఙ్లుకి
బంభణీతి, బంభణ్టి, బంభాణ్టః, బంభణతీత్యాది.

భ్రణ-శబ్దార్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

భ్రణతి, బభ్రాణ, బభ్రణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు ౨౨౭.

భ్రము-చలనే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

వాభ్రాశేతిశ్యన్వా ॥ ౧ భ్రమ్యతి, భ్రమతి ॥ ౫ భ్రమ్యతు, భ్రమతు, ౬ అభ్రమ్యత్. అభ్రమత్, ౭ భ్రమ్యేత్, భ్రమేత్, లుఙిహ్మ్యంతేతి నవృద్ధిః, అభ్రమీత్, అభ్రమిష్టాం-శేషం గచ్ఛతివత్. పు ౨౩౧।౨౩౨।౨౩౩

ణావమన్తత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వే భ్రమయతీత్యాదిగమయతివత్. పు ౨౩౧.

నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి ణ్యంతాత్పరస్మైపదమేవ. యఙ్లుకి, బంభ్రమీతి, బంభ్రంతి, బంభ్రాంతః, బంభ్రమతీత్యాది.

ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్, భ్రమిత్వా, భ్రాంత్వా, అతఏవ నిష్ఠాయాంనేట్, భ్రాంతః, భ్రాంతవాన్, శేషంగచ్ఛతివత్. పు ౨౩౧ ౨౩౨।౨౩౩.

భర్వ-హింసాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

భర్వతి, బభర్వ-బభర్వతురిత్యాదికర్జతివత్. పు ౨౬౬

భష, భర్త్సనే ॥ ఇహభర్త్సనంశ్వరవః ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ—

భషతి- బభాష, బభషతుః, బభషుః ॥ శేషంగదతివత్. పు ౨౨౭

భిదీతిపాఠాంతరం ॥ అవయవ ఇత్యర్థః ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

భిందతి, బిభింద-బిభిందతురిత్యాదిక్లిందతివత్. పు ౨౦౩

భూష-అలంకారే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

భూషతి, బుభూష-బుభూషతురిత్యాదికూజతివత్. పు ౨౧౫

ఇతి భాదయః.

[illegible] ఘాటాదాపర్యాకాశాయాం-మఖాదధాతవః

మఖ,మఘ-గత్యర్థౌ॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

మఖతి, మమాఖ-మెఖతుః-మేఖుః॥ శేషంగదతివత్. పు౹౩౨

మంఖతి, మమంఖ-మమంఖతురిత్యాదిక్రందతివత్.. పూర్ణం

మగి-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మంగతి, మమంగ-మమంగతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పూర్ణం.

మఘి-మండనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మంఘతి, మమంఘ,మమంఘతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పూర్ణం.

మజ-శబ్దార్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మజతి, మమాజ-మెజతుః-మేజుః॥ శేషంగదతివత్. పు౹౩౨

మఠ-మదనివాసయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మఠతి, మమాఠ-మెఠతుః-మేఠుః॥ శేషంగదతివత్ పు౹౩౨

మడి-భూషాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మండతి, మమండ-మమండతుః-మమండుః॥ఇత్యాదిక్రందతివత్

పూర్ణం.

మణ-శబ్దార్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మణతి, మమాణ-మెణతుః-మేణుః॥ శేషంగదతివత్. పు౹౩౨

యఙి-మంమణ్యతే॥మంమణాంచక్రఇత్యాది॥యఙ్లుకి-మంమణీతి, మ

మణ్టి,మంమాణ్టః,మంమణతీత్యాది.

మథే-విలోడనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
మథతి,మమాథ-మేథతుః-మేథుః॥సిచి ఏదిత్త్వాన్న వృద్ధిః॥అమథీత్-అమథిష్టాం,అమథిషుః॥శేషంగదతివత్. పు.౨౩౫.

మథి-హింసాసంక్లేశనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
మంథతి, మమంథ-మమంథతురిత్యాదిక్రందతివత్. పు౧౯౦.

మన్థ-విలోడనే॥విలోడనం-ప్రతిఘాతః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
మంథతి,మమంథ-మమంథతురిత్యాదిక్రందతివత్ పు౧౯౦ఆశిషి,మథ్యాత్,మథ్యాస్తాం॥యకి-మామథ్యతే॥మామథాంచక్రే ఇత్యాదిలస్తాత్కృత్సు॥మామథితవ్యః॥మామథనీయఇత్యాది॥ణముల్-మామథంమామథం॥మామథిత్వామామథిత్వా॥యఙ్లుకి-మామంథీతి,మామన్తి॥మామన్త్తః మామంథీత్యాది॥అస్తాత్కృత్సు॥మామంథితవ్యః,మామంథనీయః,మామంథ్యః, మామథితః,మామథితవాన్,మామథత్-మామథతౌ-మామథతః, మామథతీ. మామథిష్యన్-మామథిష్యతీ-మామథిష్యంతీ॥మామంథితుం-మామథితం, మామంథనం, మామంథిత్వా,ప్రమామంథ్య, మామంథంమామంథం, మామంథిత్వామామంథిత్వా.

మబ్బ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
మబ్బతి,మమబ్బ-మమబ్బతురిత్యాదికబ్బతివత్. పు ౨౬౬.

మభ్ర-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
మభ్రతి-మమభ్ర-మమభ్రతురిత్యాదిపాభ్రవత్. పు.౨౬౬. యఙ్లుకి-మామభ్రీతి,మామభ్రి,మామభ్రః, మామభ్రీత్యాది.

మవ్య-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

మవ్యతి,మమవ్య-మమవ్యతుః-మమవ్యురిత్యాది॥సిచి,అమవ్యీత్-అమవ్యిష్టాం॥యాంతత్వాన్న వృద్ధిః॥ఊడ్భావియాంతత్వాన్న యఙ్లుక్, శేషం కజతివత్. పు౨౬౬.

మవ-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

మవతి॥ మమావ॥ మేవతుః ॥ మేవుః ॥ మవితేత్యాది ॥ గదతివత్ పు. ౨౩౫. యఙ్లుకి ఝులాదౌ ప్రత్యయేపరఉపధావకారయోఃజ్వరత్వరేత్యాదినా ఊఠాదేశః ॥ మామవీతి ॥ మామోతి ॥ మామూతః ॥మామవతీత్యాది ॥.

మర్వ,పూరణేసకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

మర్వతి॥మమర్వ। మమర్వతుః॥మమర్వురిత్యాదికజతివత్.పు,౨౬౬.

మశ-శబ్దేరోషకృతేచ॥చాద్బంధనేగతౌచ॥సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

మశతి॥మమాశ॥మేశతుః॥మేశుః॥మశితేత్యాదిగదతివత్ ౨౩౫ పు॥

మష,హింసార్థః॥సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

మషతి॥మమాష॥మేషతుః॥మేషుః॥మషితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౩౫

మ్రక్ష-ఇత్యేకే॥సంఘాతఇత్యర్థః ॥అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మ్రక్షతి॥మమ్రక్ష॥మమ్రక్షతుః॥మమ్రక్షుః॥మ్రక్షితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౩౫,పు,లుజి-అమ్రక్షీత్ ॥ యఙ్లుకి-మామ్రక్షీతి॥మామష్టి॥ మామ్రష్టః॥ మామ్రక్షతీత్యాది॥.

మహ,పూజాయాంసకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

మహతి॥ మమాహ॥ మేహతుః॥ మేహుః ॥ మహితేత్యాది॥గదతి వత్ ॥ పు, ౨౨౨ హ్యాం లేతినవృద్ధిః ॥ అమహీత్ ॥ అమహిష్టాం అమహిషుః ॥

మాక్షి, కాంక్షాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

మాక్షతి ॥ మమాక్షేత్యాది కాంక్షతివత్॥ ౨౯౭ పు.

మివి-సేచనే; సేవనఇత్యేకే॥సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

మిన్వతి ॥ మిమిన్వ । మిమిన్వతురిత్యాది ॥ జిన్వతివత్ పు.౨౬౬

మిశ-శబ్దేరోషకృతేచ-చాద్బంధనేగతౌచసకర్మకఃసేట్, పరస్మైపదీ

మేశ॥మిమేశ ॥ మిమిశతురిత్యాది కేటతివత్ ॥ ౧౯౯ పు,

మిషు-సేచనే। సేవనఇత్యేకే॥సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

మెషతి ॥ మిమేష ॥ మిమిషతురిత్యాది కేటతివత్॥ ౧౯౯ పు, ఉదిత్వాత్క్త్వాయాంవేట్ ॥ మెషిత్వా ॥ మిష్ట్వా॥ అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్॥ మిష్టః ॥ మిష్టవాన్ ॥

మిహ, సేచనే, సకర్మకః, అనిట్, పరస్మైపదీ

౧ మేహతి॥ ౨మిమేహ ॥ మిమిహతుః । మిమిహుః । మిమేహిథ । మిమిహివ ॥ మిమిహిమ॥ ౩ మేఢా ॥ మేఢారౌ॥ ౪ మెక్ష్యతి ॥ ౫ మేహతు ॥ ౬ అమేహత్ ॥ ౭ మెహేత్ ॥ ౮ మిహ్యాత్ ॥ మిహ్యాస్తాం ॥ ౯ అమిక్షత్ ॥ అమిక్షతాం ॥ అమిక్షన్ ॥ శలఇగుపధాదనిటఃక్సః ॥ ౧౦ అమేక్ష్యత్ ।

కర్తృవ్యతీహారే-౧వ్యతిమెహతే॥ ౨వ్యతిమిమిహే । వ్యతిమిమి

హాతే ॥ వ్యతిమిమిహిరే ॥ వ్యతిమిమిహిషే ॥ వ్యతిమిమిహాథే । వ్యతిమిమిహిఢ్వే ॥ ధ్వే॥ వ్యతిమిమిహే॥ వ్యతిమిమిహివహే॥ వ్యతిమిమిహిమహే ॥ ౩ వ్యతిమేఢా ॥సే, హే॥ ౪ వ్యతిమెక్ష్యతె ॥ ౫ వ్యతిమేహతాం ॥ ౬ వ్యత్యమెహత ॥ ౭ వ్యతిమేహేత ॥ ౮ వ్యతిమిక్షీష్ట ౯ వ్యత్యమిక్షత । వ్యత్యమిక్షాతాం ॥ వ్యత్యమిక్షన్త ॥ వ్యత్యమిక్షథాః ॥ వ్యత్యమిక్షాథాం ॥ వ్యత్యమిక్షధ్వం ॥ వ్యత్యమిక్షి ॥ వ్యత్యమిక్షావహి । వ్యత్యమిక్షామహి ॥ ౧౦ వ్యత్యమేక్ష్యత । వ్యత్యమేక్ష్యేతాం ॥ వ్యత్యమెక్ష్యన్త॥

కర్మణి—౧ మిహ్యతే ॥ ౨ మిమిహే ॥ మిమిహిషే ॥ మిమిహిఢ్వే।ధ్వే॥ మిమిహివహే ॥ మిమిహిమహే ॥ ౩ మేఢా॥సే, హే॥ ౪ మెక్ష్యతె ॥ ౫ మిహ్యతాం ॥ ౬ అమిహ్యత ॥ ౭ మిహ్యేత ॥౮ మిక్షీష్ట ॥ ౯ అమేహి । అమిక్షాతాం ॥ అమిక్షన్త॥౧౦ అమేక్ష్యత॥

ణిచి ౧మేహయతి ॥ తే॥ ౨ మేహయాంచకార ॥ చక్రే॥ బభూవ ॥ఆస ॥ ౩ మేహయితా ॥ సి, సే, హే ॥ ౪ మేహయిష్యతి ॥ తే॥ ౫ మెహయతు ॥ తాం ॥ ౬ అమేహయత్ ।త; ౭ మేహయెత్-త॥ ౮ మెహ్యాత్ ॥ మేహయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అమీమిహత్-త॥౧౦ అమెహయిష్యత్- త ॥

కర్మణి—౧ మెహ్యతె ॥ ౨మేహయాంచక్రే ॥ బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే॥ఆసే) ౩ మేహయితా (సే, హే) మేహితా (సే-హే) ౪ మేహయిష్యతె ॥ మేహిష్యతె ॥ ౫ మేహ్యతాం ॥ ౬ అమేహ్యత ॥ ౭ మేహ్యేత ॥ ౮ మెహయిషీష్ట (ఢ్వం.ధ్వం) మెహిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అమేహి ॥ అమేహిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అమేయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అమెహయిష్యత । అమేహిష్యత ॥

సని—౧మిమిక్షతి ॥ ౨ మిమిక్షాంచకార ॥ బభూవ ॥ ఆస ॥ ౩ మిమిక్షితాసి ॥ ౪ మిమిక్షిష్యతి ॥ ౫ మిమిక్షతు ॥ ౬ అమిమిక్షత్,

మిక్షేత్ । ౮ మిమిక్ష్యాత్ ॥౯ అమిమిక్షీత్ ॥౧౦ అమిమిక్షిష్యత్

యజి—౧ మేమిహ్యాతే । ౨ మేమిహాంచక్రే ॥ బభూవ ॥ఆస ॥ మెమిహితా ॥సే-హే ॥ ౪ మెమిహిష్యతే ॥ ౫ మెమిహ్యతాం ॥ ౬ అమేమిహ్యత॥ ౭ మేమిహ్యేత ॥ ౮ మెమిహిషీష్ట ॥ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అమెమిహిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అమేమిహిష్యత॥—యఙ్లుకి ॥మెమిహీతి । మెమేఢి॥మెమీఢః మేమిహతీత్యాది॥

౧—మేఢవ్యం ॥ మెహనీయం, మేహ్యం, మీఢం- మీఢవాన్ - మెహన్- మెహంతీ, మేక్ష్యన్, మెక్ష్యతీ, మెక్ష్యన్తీ, మేఢుం- మీఢం, మేహనం, మీఢ్వా, అభిమిహ్య ॥ మేహంమేహం ॥ మీఢ్వా మీఢ్వా॥

౨—మెహయితవ్యః, మెహనీయః - మెహ్యః, మేహితః- మేహితవాన్- మేహయన్, మేహయంతీ, మెహయమానః, మెహయిష్యన్, మెహయిష్యతీ, మెహయిష్యంతీ, మెహయిష్యమాణః, మెహయితుం- మేహితం - మెహనం, మేహయిత్వా-ప్రమేహ్య, మేహంమేహం, మేహయిత్వా మెహయిత్వా ॥

౩—మిమిక్షితవ్యః, మిమిక్షణీయః, మిమిక్ష్యః, మిమిక్షితః, మిమిక్షితవాన్, మిమిక్షన్, మిమిక్షంతీ, మిమిక్షిష్యన్, మిమిక్షిష్యతీ మిమిక్షిష్యంతీ, మిమిక్షితుం, మిమిక్షితం, మిమిక్షణం, మిమిక్షిత్వా అభిమిమిక్ష్య, మిమిక్షం మిమిక్షం, మిమిక్షిత్వా మిమిక్షిత్వా॥

౪—మెమిహితవ్యః, మెమిహనీయః, మెమిహ్యః, మేమిహితః మెమిహితవాన్, మేమిహ్యమానః, మెమిహిష్యమాణః, మెమిహితుం, మెమిహితం, మేమిహనం, మెమిహిత్వా, అభిమెమిహ్య, మెమిహంమేమిహం, మెమిహిత్వా మేమిహిత్వా॥

౫—మేమేహితవ్యః, మెమేహనీయః, మేమేహ్యః, మేమిహితః, మేమిహితవాన్, మేమిహత్, మెమిహతా, మేమిహతః,

౬౩. ధాతురూపవ్యాఖ్యాయాం మిహాదిధాతవః

మిమిహాతి, మేమెహిష్యతి, మెమెహిష్యతి, మెమెహిష్యంతీ, మె మెహితుం, మేమిహితం, మెమెహనం, మేమిహిత్వా, మెమెహి త్వా, రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం. అభిమెమిహ్య, మెమెహం మె మెహం-మేమిహిత్వా మేమిహిత్వా, మెమెహిత్వా, మెమెహిత్వా ॥

మీమృ, గతౌ, అయంశబ్దేచ ॥ గతౌసకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ మీమతి, మిమీమ, మిమీమతురిత్యాది॥ క్రీడతివత్॥ ౨౦౫ పుట ॥ గ త్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతజ్ । ఋదిత్త్వాణ్ణౌచఙినోపధాహ్ర స్వః । అమిమీమత్, త॥

మీవ, స్థౌల్యే, అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

మీవతీత్యాది, జీవతివత్ ౨౬౯ పుట ॥ ణౌచఙి ॥ అమీమివత్ ॥త॥

మీల, నిమేషణె, సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

మీలతి- మిమీలేత్యాది- జీవతివత్ ౨౬౯ పు ॥ అమీమిలత్-త॥అమి మీలత్-త॥ భ్రాజభాసేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః ॥

ముచు, మ్రుచు-మ్లుచు-గత్యర్థాః-సకర్మకాః॥సేటః॥పరస్మైపదినః మోచతి- ముమోచ. ముముచతురిత్యాది- కోచతివత్-౨౦౮ పు॥ ఉది త్త్వాత్ క్త్వాయాంవెట్ । మోచిత్వా- ముక్త్వా, ముక్తః, ముక్తవాన్ మ్రోచతి- ముమ్రోచ, మ్లోచతి- ముమ్లోచేత్యాదికోచతివత్ ౨౦౮పు లుజీ-జ్యాస్తమ్భ్వేత్యాదినా ఙ్వైరజ్వా- అమ్రుచత్ - అమ్రోచీత్ - అ మ్లుచత్, అమ్లోచీత్, మ్రోచిత్వా-మ్రుక్త్వా-మ్లోచిత్వా-మ్లుక్త్వా మ్రుక్తః- మ్రుక్తవాన్- మ్లుక్తః- మ్లుక్తవాన్॥

ముర్ఛా-మోహసముచ్ఛ్రాయయోః, అకర్మకః- సేట్ పరస్మైపదీ మూర్ఛతి- ముమూర్ఛ- ముమూర్ఛతురిత్యాది- [illegible]ధాతువత్ ౨౩[illegible]

వు॥ నిష్ఠాయామూర్చితశ్చేతిక్విపి మూః- రాల్లోపఇతి ఛస్యలోపః- మూర్ణః- మూర్ణవాన్ ॥

ముజి-శబ్దార్థః-అకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

ముఞ్జతి; ముముఞ్జేత్యాది కుఞ్చతివత్ ౨౧౦ వు॥ ఆశిషిముంజ్యాత్ ॥

ముడి-ఖండనే- సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

ముండతి- ముముండేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౧౦ వు॥ ఆశిషిముండ్యాత్ ॥

ముర్వీ- బన్ధనే- సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

మూర్వతి- ముమూర్వేత్యాదిగుర్వీధాతువత్ ౨౩౭ వు॥

మూల,రోహణే-అకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

మూలతి- ముమూలేత్యాదికూజతివత్ ౨౧౪ వు॥

మూష-స్తేయే- సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మూషతి- ముమూషేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౧౪ వు॥

మృషు- సేచనే- సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మర్షతి, మమర్ష- మర్షితేత్యాదిగృజధాతువత్ ౨౪౯ వు॥

మృక్ష-సంఘాతే-అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మృక్షతి- మమృక్ష- మృక్షితేత్యాదికర్జతివత్- ౧౫౬ వు॥ [illegible] చఙి,అమమృక్షత్,తయఙి,మామృక్ష్యతే, యఙ్లుకి-మామృక్షీతి, మామష్టి, మా[illegible], మామృక్షతీత్యాది॥

యాభయిష్యతి-యాభయిష్యంతి, యాభయితుం,యాభితం,యాభనం,
యాభయిత్వా,నియాభ్య,యాభంయాభం, యాభయిత్వాయాభయిత్వా
3—యియప్సితవ్యం, యియప్సనీయం, యియప్స్యం, యియప్సి
తః, యియప్సితవాన్, యియప్సన్- యియప్సంతీ, యియప్సిష్యన్-
యియప్సిష్యతీ-యియప్సిష్యంతీ, యియప్సితుం. యియప్సితం, యి
యప్సనం, యియప్సిత్వా, నియియప్స్య, యియప్సంయియప్సం, యి
యప్సిత్వాయియప్సిత్వా.

४—యాయభితవ్యం. యాయభనీయం, యాయభ్యం, యాయభి
తః, యాయభితవాన్, యాయభ్యమానః, యాయభిష్యమాణః,యా
యభితుం, యాయభితం, యాయభనం, యాయభిత్వా, నియాయ
భ్య, యాయభంయాయభం, యాయభిత్వాయాయభిత్వా.

५—శతరి-యాయభత్-యాయభతౌ-యాయభతః, యాయభతీ,
యాయభిష్యన్,యాయభిష్యతీ-యాయభిష్యంతీ,ణములి-యాయా
భంయాయాయాభమితివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్.

యమ-ఉపరమే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ఇషుగమీత్యాదినాఛః ॥ ౧ యచ్ఛతి.॥ ౨ యయామ-యేమతుః-
యేముః ॥ యేమిథ-యయంథ-యేమథుః-యేమ ॥ యయామ,యయ
మ,యేమివ-యేమిమ ॥ 3 యంతాసి ॥ ४ యంస్యతి ॥ ५ యచ్ఛతు
౬ అయచ్ఛత్ ॥ ७ యచ్ఛేత్ ॥ ८ యమ్యాత్-యమ్యాస్తాం ॥ ९
అయంసీత్-అయంసిష్టాం-అయంసిషుః ॥ యమరమేతీట్సకౌ ॥ ౧౦ అ
యంస్యత్-అయంస్యతాం.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతియచ్ఛతె ॥ ౨ వ్యతియేమె, వ్యతియేమి
షే;వ్యతియేమిధ్వే ॥ వ్యతియేమివహే,వ్యతియేమిమహే ॥ 3 వ్యతి
యంతా(సే,హే)४ వ్యతియంస్యతే ॥ ५ వ్యతియచ్ఛతాం ॥ ౬ వ్యత్య

యచ్ఛత ॥ ౭ వ్యతియచ్ఛేత ॥ ౮ వ్యతియంసీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యయంస్త, వ్యత్యయంసాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యయంస్యత.

అకర్మకాత్స్వాంగకర్మకాచ్చాఙ్పూర్వాదస్మాదాఙోయమహన ఇతి తఙ్ ॥ ౧ ఆయచ్ఛతే ॥ ౨ ఆయేమే ॥ ౩ ఆయంతా(సే-హా) ౪ ఆయంస్యతే ॥ ౫ ఆయచ్ఛతాం ॥ ౬ ఆయచ్ఛత ॥ ౭ ఆయచ్ఛేత ॥ ౮ ఆయంసీష్ట ॥ ౯ ఆయంస్త, ఆయంసాతాం, ఆయంసత ॥ ౧౦ ఆయంస్యత ॥ పరస్మైపదవిష్కరణరూపగంధనార్థాదుదాఙ్పూర్వాదస్మాద్యమో గంధన ఇతి సిచః కిత్త్వం ॥ అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః ఉదాయత-ఉదాయసాతాం, ఉదాయసత ॥ ఉదాయథాః-ఉదాయసాథాం-ఉదాయధ్వం ॥ ఉదాయసి-ఉదాయస్వహి-ఉదాయస్మహి గంధనాదన్యత్ర న కిత్త్వం ॥ ఉదాయంస్త పాదం ఆకృష్టవానిత్యర్థః ॥ ఉదాయంసాతాం-ఉదాయంసత ॥ ఉదాయంస్థాః. ఉదాయంసాథాం-ఉదాయంధ్వం ॥ ఉదాయంసి-ఉదాయంస్వహి-ఉదాయంస్మహి ॥ ఉపపూర్వాద్వివాహార్థాదస్మాదుపాద్యమస్స్వకరణ ఇత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ ఉపయచ్ఛతే ౨ ఉపయేమే-ఉపయేమిషే-ఉపయేమిధ్వే ॥ ఉపయేమివహే, ఉపయేమిమహే ॥ ౩ ఉపయంతా(సే, హా) ౪ ఉపయంస్యతే ॥ ఉపయచ్ఛతాం ॥ ౬ ఉపాయచ్ఛత ॥ ౭ ఉపయచ్ఛేత ॥ ౮ ఉపయంసీష్ట-ఉపయంసీయాస్తాం ౯ విభాషోపయమన ఇతి సిచః కిత్త్వం వా । కిత్త్వపక్షేऽనునాసికలోపః । రామస్సీతాముపాయత । ఉపాయసాతాం, ఉపాయసత ॥ ఉపాయథాః, ఉపాయసాథాం, ఉపాయధ్వం ॥ ఉపాయసి, ఉపాయస్వహి, ఉపాయస్మహి ॥ కిత్త్వాభావే । ఉపాయంస్త-ఉపాయంసాతాం, ఉపాయంసత ॥ ఉపాయంస్థాః, ఉపాయంసాథాం. ఉపాయంధ్వం ॥ ఉపాయంసి, ఉపాయంస్వహి, ఉపాయంస్మహి ॥ గంధనాంగే ఉపయమనే తు పూర్వవిప్రతిషేధాన్నిత్యం కిత్త్వమ్ ॥ ఉదాయత, ఉదాయసాతామిత్యాది ॥ అగ్రంథార్థాత్సముదాఙ్పూర్వాదస్మాత్కర్త్రభిప్రాయే క్రి

యూ ఫలే సముదాఙ్భ్యో యమోఽగ్రంథ ఇతి తఙ్। వ్రీహీన్ సంయచ్ఛతే। భారముద్యచ్ఛతే-వస్త్రమాయచ్ఛతే, సంయామే, ఉద్యామే, ఆయామ ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ గ్రంథార్థత్వే తు న తఙ్ । ఉద్యచ్ఛతి వేదం అధిగంతుముద్యమం కరోతీత్యర్థః । సముదాఙ్భ్యః ప్రాగ్వత్ స్వాస్యేతి ప్రాప్తిరనేన క్రియాఫలస్య కర్తృగామిత్వే ద్యోత్యే విభాషా పదేన ప్రతీయమాన ఇతి తఙ్ । స్వం వ్రీహిం సంయచ్ఛతి సంయచ్ఛతే వా ॥ స్వం భారముద్యచ్ఛతి ఉద్యచ్ఛతే వా । స్వం వస్త్రమాయచ్ఛతి ఆయచ్ఛతే వా । ఏవం లకారాంతరరూపాణి ప్రాగ్వదూహ్యాని.

కర్మణి— ౧ యమ్యతే ॥ ౨ యేమే-యేమాతే ॥ ౩ యంతా ॥ ౪ యంస్యతే ॥ ౫ యమ్యతాం ॥ ౬ అయమ్యత ॥ ౭ యమ్యేత ॥ ౮ యంసీష్ట ॥ ౯ అయామి, అయంసాతాం । అనుదాత్తోపదేశత్వాన్నోదాత్తోపదేశస్యేత్యాదినా న వృద్ధినిషేధః ॥ ౧౦ అయంస్యత.

అస్యాణ్ణిచి యమోఽపరివేషణ ఇతి భోజనానుకూలవ్యాపారాదన్యత్ర న మిత్త్వం । న పాదమ్యాఙ్యమాఙ్యస ఇత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధః

౧ ఆయామయతే। దీర్ఘయతి వ్యాపారయతి వేత్యర్థః । ౨ ఆయామయాంచక్రే। బభూవ॥ఆస॥ ౩ ఆయామయితా॥సే, హే॥ ౪ ఆయామయిష్యతే ॥ ౫ ఆయామయతాం ॥ ౬ ఆయామయత । ౭ ఆయామయేత । ౮ ఆయామయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ ఆయీయమత ॥ ౧౦ ఆయామయిష్యత॥

కర్మణి— ౧ ఆయామ్యతే। ౨ ఆయామయాంచక్రే, బభూవే (ఆసే) ౩ ఆయామయితా, సే, హే, ఆయామితా; సే, హే, ౪ ఆయామయిష్యతే, ఆయామిష్యతే ॥ ౫ ఆయామ్యతాం॥ ౬ ఆయామ్యత॥ ౭ ఆయామ్యేత॥ ౮ ఆయామయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఆయామిషీష్ట (ధ్వం) ౯ ఆయామి॥ ఆయామిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ఆయామయిషాతాం, (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ ఆయామిష్యత॥ ఆయామయిష్యత॥

పరివేషణాతు—౧ యమయతిద్విజాన్, భోజయతీత్యర్థః ॥ ౨ యమయాంచకార, చక్రే, బభూవ, ఆస ॥ ౩ యమయితా (సి, సే, హే) ౪ యమయిష్యతి, తే ॥ ౫ యమయతు, తాం ॥ ౬ అయమయత్, త ॥ ౭ యమయేత్, త ॥ ౮ యమ్యాత్, యమయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అయీయమత్, త ॥ ౧౦ అయమయిష్యత్, త ॥

కర్మణి—౧ యమ్యతే ॥ ౨ యమయాంచక్రే, బభూవే ॥ ఆసే ॥ ౩ యామితా, సే, హే ॥ యమితా, సే, హే ॥ యమయితా, సే, హే ॥ ౪ యామిష్యతే, యమిష్యతే, యమయిష్యతే ॥ ౫ యమ్యతాం ॥ ౬ అయమ్యత ॥ ౭ యమ్యేత ॥ ౮ యామిషీష్ట(ఢ్వం) యమిషీష్ట(ఢ్వం) యమయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అయమి, అయామి, చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః ॥ అయామిషాతాం(ఢ్వం, ధ్వం) అయమిషాతాం(ఢ్వం, ధ్వం) అయమయిషాతాం(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అయామిష్యత, అయమిష్యత ॥ అయమయిష్యత ॥ సర్వవసితం నియమయన్నిత్యాదిషు నియవచ్ఛబ్దాత్తత్కరోతీతిణాబోధ్యం

సని—౧ యియంసతి ॥ ౨ యియంసాంచకార ॥ బభూవ ॥ ఆస ॥ ౩ యియంసితా, సి ॥ ౪ యియంసిష్యతి ॥ ౫ యియంసతు ॥ ౬ అయియంసత్ ॥ ౭ యియంసేత్ ॥ ౮ యియంస్యాత్ ॥ ౯ అయియంసీత్ ॥ ౧౦ అయియంసిష్యత్ ॥

యఙి—౧ యంయమ్యతే ॥ ౨ యంయమాంచక్రే- బభూవ, ఆస ॥ ౩ యంయమితా- సే, హే ॥ ౪ యంయమిష్యతే ॥ ౫ యంయమ్యతాం ॥ ౬ అయంయమ్యత ॥ ౭ యంయమ్యేత ॥ ౮ యంయమిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అయంయమిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అయంయమిష్యత ॥

యఙ్లుకి—యంయమీతి, యంయంతి, యంయాన్తః, యంయమతీత్యాది,

౧—యంతవ్యః ॥ యమనీయః । యమ్యః । గదమదచరయమశ్చానుపసర్గ ఇతియత్ । పోరదుపధాదిత్యేవసిద్ధే యమగ్రహణాన్ నియ

మార్థకత్వాత్సోపసర్గాణ్ణ్యదేవ । ప్రయామ్యం । తేనతత్రసహవేద్వి
నియమ్యమితి వార్తిక ప్రయోగాన్నిపూర్వాద్యత్స్యదేవ । నియ
మ్యః । తేనానియమ్యస్యనాయుక్తిః । ఏతేనత్వయానియమ్యాసనుదివ్య
చక్షుషేత్యాది వ్యాఖ్యాతం । నియమేసాధురితివా । యతః । నియతః
ప్రయతః । యతవాన్ । సంయతవాన్ । యచ్ఛన్ । యచ్ఛంతీ । ఆయ
చ్ఛమానః । యంస్యన్ । యంస్యతీ । యంస్యంతీ । యంతుం । యతం ।
యమనం । యత్వా । సంయమ్య ॥ సంయత్య । వాల్యపీత్యనునాసిక
లోపోవా । యామంయామం ॥ యత్వాయత్వా ।

2—ఆయామయితవ్యః । ఆయామనీయః । ఆయామ్యః । ఆయామి
తః । ఆయామితవాన్ । ఆయామయన్ । ఆయామయన్తీ । ఆయామ
యమానః । ఆయామయిష్యన్ । ఆయామయిష్యతీ । ఆయామయిష్య
న్తీ । ఆయామయిష్యమాణః । ఆయామయితుం । ఆయామితం । ఆ
యామనం । యామయిత్వా । ఆయామ్య । ఆయామం ఆయామం । ఆ
యామ్యాయామ్య ॥

పరివేషణే—1 యమయితవ్యః । యమనీయః । యమ్యః । య
మితః । యమితవాన్ । యమయన్ । యమయంతీ । యమయమానః । య
మయిష్యన్ । యమయిష్యతీ । యమయిష్యంతీ । యమయిష్యమా
ణః । యమయితుం । యమితం । యమనం । యమయిత్వా । నియమ్య ।
యామంయామం । యమంయమం । యమయిత్వాయమయిత్వా ॥

3—ఉపయియంసితవ్యా । ఉపయియంసనీయా । ఉపయియంస్యా
ఉపయియంసితా । ఉపయియంసితవతీ । ఉపయియంసన్ । ఉపయియం
సంతీ । ఉపయియంసిష్యన్ । ఉపయియంసిష్యతీ । ఉపయియంసిష్యం
తీ । ఉపయియంసితుం । ఉపయియంసితం । ఉపయియంసనం । యియం
సిత్వా । ఉపయియంస్య । యియంసంయియంసం । యియంసిత్వాయి
యంసిత్వా ॥

౪—యంయమితవ్యః। యంయమనీయః । యంయమ్యః । యంయమితః। యంయమితవాన్। యంయమ్యమానః । యంయమిష్యమాణః । యంయమితుం । యంయమితం। యంయమనం। యంయమిత్వా। నియంయమ్య ॥ యంయమంయంయమం । యంయమిత్వా యంయమిత్వా ॥

౫ శతరి—యంయమత్।యంయమతా।యంయమతః। యంయమతి॥ యంయమిష్యన్ । యంయమిష్యతి॥ యంయమిష్యంతీ। ణముల్ యంయామంయంయామమితివిశేషః, శేషంప్రాగ్వత్ ॥

యగి,వర్జనే,సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

యఙ్గతి। యయఙ్గేత్యాది॥ కుఞ్చతివత్ ॥పు,౨౧౦.

యూష,భూషాయాం, సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

యూషతి। యయూషేత్యాదికూజతివత్ ॥ పు, ౨౧౫.

యాట్ప్ర,బన్ధనే-సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

యాటతి । యయాటేత్యాదిఘోరతివత్ ॥ పు-3౦౬, 3౦౭,3౦౮, ఋదిత్వాణ్ణౌచఙినోపధాహ్రస్వః ॥ అయయాటత్-త॥

ఇతియాదయః

రఖ-రఘ-గతౌ॥అకర్మకౌ॥ సేటౌ పరస్మైపదినౌ

రఖతి।రరాఖ॥ రేఖతుః । రేఖుః ॥ శేషంగదతివత్॥ పు. ౨౨౮.

రఙ్ఖతి। రరఙ్ఖ ॥ రరఙ్ఖతుః ॥ రరఙ్ఖుః ॥ ఇత్యాదికన్దతివత్ ॥పు ౧౯౦.

రగే- శంకాయాం సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

రగతి॥ రరాగ॥ రేగతుః-అరగీత్- ఏదిత్వాన్నవృద్ధిః ॥ శేషంగచ్ఛతివత్ ॥ పు-౨౨౫॥

రగి-గత్యర్థః- అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

రఙ్ఖతి, రరఙ్గ- రరఙ్ఘతురిత్యాది క్రిన్దతివత్॥ పు౯౧॥

రట-పరిభాషణే. అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

రటతి. రరాట, రేటతుః, రేటుః- శేషంగదతివత్॥ పు౨౨౭॥

రఠ- ఇత్యేకే-పరిభాషణఇత్యర్థః, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

రఠతి, రరాఠ, రేఠతుః, రేఠుః, ఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥ పు౨౨౭

రణ,శబ్దే,అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

రణతి- రరాణ- రేణతుః- రేణుః- శేషంగదతివత్॥ ణౌచఙి॥ అరీరణత్-త॥ అరరాణత్-త॥ కాణ్యాదీనాంచేతి వక్తవ్యమిత్యుపధా హ్రస్వవికల్పః॥

రణ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఘటాదిర్మిత్

రణతీత్యాదిప్రాగ్వత్, పు౨౨౭. ణౌ-హ్రస్వే, రణయతీత్యాది గమయతివత్, పు౨౩౧.

రద-విలేఖనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

రదతి; రరాద- రేదతుః- రేదుః॥రదితేత్యాదిగదతివత్, పు౨౨౭.

రప-వ్యక్తాయాంవాచి,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రపతి, రరాప- రేపతుః- రేపుః॥ శేషంప్రాగ్వత్. పు౨౨౭॥ రాష్ట్రీ, అనుయూపకిరపిలపిత్రపిచమశ్చేతియత్రా ఉపవాదోఽన్యత్.

రఫ,రఫి-గతౌ,అకర్మకౌ,సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

రఫతి, రరాఫ-రేఫతుః-రేఫుః, శేషం ప్రాగ్వత్, పు.౨-౫, రమ్ఫతి, రరమ్ఫ-రరమ్ఫతుః-రరమ్ఫుః, శేషం క్రందతివత్, పు-౯౦.

రవి-గత్యర్థః; అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

౧ రణ్వతి ॥ ౨ రరణ్వ-రరణ్వతుః-రరణ్వుః ॥ ౩ రణ్వితా ॥ ౪ రణ్విష్యతి ॥ ౫ రణ్వతు ॥ ౬ అరణ్వత్ ॥ ౭ రణ్వేత్ ॥ ౮ రణ్వ్యాత్ ॥ ౯ అరణ్వీత్-అరణ్విష్టాం ॥ ౧౦ అరణ్విష్యత్.

గత్యర్థత్వాత్కర్తృవ్యతిహారే నతఙ్—భావే—౧ రణ్వ్యతే ॥ ౨ రరణ్వే ॥ ౩ రణ్వితా ॥ ౪ రణ్విష్యతే ॥ ౫ రణ్వ్యతాం ॥ ౬ అరణ్వ్యత ॥ ౭ రణ్వ్యేత ॥ ౮ రణ్విషీష్ట ॥ ౯ అరణ్వి ॥ ౧౦ అరణ్విష్యత.

ణౌ—౧ రణ్వయతి-తే ॥ ౨ రణ్వయాంచకార(చక్రే), బభూవ, ఆస) ౩ రణ్వయితాసి(సే, హే) ౪ రణ్వయిష్యతి-తే ॥ ౫ రణ్వయతు-తాం ॥ ౬ అరణ్వయత్-త ॥ ౭ రణ్వయేత్-త ॥ ౮ రణ్వ్యాత్-రణ్వయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అరరణ్వత్-త ॥ ౧౦ అరణ్వయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ రణ్వ్యతే ॥ ౨ రణ్వయాంచక్రే(బభూవే, ఆసే) ౩ రణ్వయితా(సే, హే) రణ్వితా (సే, హే) ౪ రణ్వయిష్యతే-రణ్విష్యతే ॥ ౫ రణ్వ్యతాం ॥ ౬ అరణ్వ్యత ॥ ౭ రణ్వ్యేత ॥ ౮ రణ్వయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) రణ్విషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అరణ్వి-అరణ్విషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అరణ్వయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అరణ్విష్యత-అరణ్వయిష్యత.

సని—౧ రిరణ్విషతి ॥ ౨ రిరణ్విషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ రిరణ్విషితా, సి ॥ ౪ రిరణ్విషిష్యతి ॥ ౫ రిరణ్విషతు ॥ ౬ అరిరణ్విషత్ ౭ రిరణ్విషేత్ ॥ ౮ రిరణ్విష్యాత్ ॥ ౯ అరిరణ్విషీత్ ॥ ౧౦ అరిరణ్విషిష్యత్

యఙి—౧ రారణ్వ్యతే ॥ ౨ రారణ్వాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ రారణ్వితా(సే, హే) ౪ రారణ్విష్యతే ॥ ౫ రారణ్వ్యతాం ॥ ౬ అ

రారణ్వ్యేత ॥ ౭ రారణ్వ్యేత ॥ ౮ రారణ్విషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అరా రణ్విష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అరారణ్విష్యేత.

యఙ్లుకి—రారణ్వీతి, రారంటి, రారంటః, రారణ్వతీత్యాది

౧—రణ్వితవ్యం, రణ్వనీయం, రణ్వ్యం, రణ్వితః, రణ్వితవాన్, రణ్వన్-రణ్వంతీ, రణ్విష్యన్-రణ్విష్యతీ-రణ్విష్యంతీ, రణ్వితుం, రణ్వితం, రణ్వనం, రణ్విత్వా,విరణ్వ్య,రణ్వంరణ్వం,రణ్విత్వారణ్విత్వా

౨—రణ్వయితవ్యం, రణ్వనీయం, రణ్వ్యం, రణ్వితః, రణ్వితవాన్, రణ్వయన్-రణ్వయంతీ, రణ్వయమానః, రణ్వయిష్యన్-రణ్వయిష్యతీ-రణ్వయిష్యంతీ, రణ్వయిష్యమాణః, రణ్వయితుం,రణ్వితం, రణ్వనం,రణ్వయిత్వా,విరణ్వ్య,రణ్వంరణ్వం,రణ్వయిత్వారణ్వయిత్వా

౩—రిరణ్విషితవ్యం, రిరణ్విషణీయం, రిరణ్విష్యం, రిరణ్విషితః, రిరణ్విషితవాన్, రిరణ్విషన్-రిరణ్విషంతీ, రిరణ్విషిష్యన్-రిరణ్విషిష్యతీ-రిరణ్విషిష్యంతీ, రిరణ్విషితుం, రిరణ్విషితం, రిరణ్విషణం, రిరణ్విషిత్వా,విరిరణ్విష్య,రిరణ్విషంరిరణ్విషం,రిరణ్విషిత్వారిరణ్విషిత్వా

౪—రారణ్వితవ్యం, రారణ్వనీయం, రారణ్వ్యం, రారణ్వితః, రారణ్వితవాన్, రారణ్వ్యమానః రారణ్విష్యమాణః, రారణ్వితుం రారణ్వితం, రారణ్వనం, రారణ్విత్వా, విరారణ్వ్య, రారణ్వంరారణ్వం, రారణ్విత్వారారణ్విత్వా.

౫—శతరి-రారణ్వత్-రారణ్వతౌ-రారణ్వతః, రారణ్వతీ, రారణ్విష్యన్-రారణ్విష్యతీ-రారణ్విష్యంతీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్

రక్ష-పాలనే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

రక్షతి, రరక్ష-రరక్షతురిత్యాదికర్జతివత్. పు ౧౮౬. యఙ్లుకి-రారక్షీతి, రారష్టి, రారష్టః,రారక్షతీత్యాది.

రస-శబ్దే,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ
రసతి, రరాస-రేసతుః-రేసుః, రసిలెత్యాదిగదతివత్. పు-౨౨౮.

రహ-త్యాగే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ
రహతి; రరాహ-రెహతుః-రెహుః, హ్యాం లెతినవృద్ధిః, అరహీత్-అరహిష్టాం, శేషంగదతివత్. పు-౨౨౮.
యఙ్లుకి- రారహీతి, రారాఢి, రారాఢః, రారహతీత్యాది.

రహి-గతౌ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ
రంహతి, రరంహ-రరంహతుః-రరంహుః, రంహిలెత్యాదికన్దతివత్.పు౯౦.యఙ్లుకి,రారంహీతి,రారంఢి,రారంఢః,రారంహతీత్యాది.

రాఖృ-శోషణాలమర్థయోః,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ
రాఖతి,రరాఖ-రరాఖతుః-రరాఖుః,రాఖిలెత్యాదిఖాదతివత్-౨౨౨

రిఖ-ఇత్యపి కేచిత్పఠంతి,గత్యర్థః, సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ
రేఖతి, రిరేఖ-రిరిఖతుః-రిరిఖుః,రేఖిలెత్యాదికిటధాతువత్-౯౯

రిగి-గత్యర్థకః,సకర్మకః,సేట్, పరస్మైపదీ
రింగతి, రిరింగ-రిరింగతుః-రిరింగుః, రింగిలెత్యాదికన్దతివత్.౯౦

రివి-గత్యర్థకః,సకర్మకః,సేట్, పరస్మైపదీ
రిణ్వతి, రిరిణ్వ-రిరిణ్వతురిత్యాదిజిన్వతివత్. పు-౨౬౭

రిష-హింసార్థకః,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ
రేషతి, రిరేష-రిరిషతురిత్యాదికిటధాతువత్. పు ౯౯.

వార్థధాతుకేఽస్యతిషసహ లుభరుషరిషఇతివేట్, రేషితా-సి॥ రే
ష్టా-సి॥ రేషితవ్యః-రేష్టవ్యః, రిష్టః, రిష్టవాన్, రేషితుం, రేష్టుం, రిష్టం,
రిషిత్వా, రేషిత్వా, రిష్ట్వేతివిశేషః రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వమ్.

రుటి-స్తేయే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రుంటతి, రురుంట-రురుంటతురిత్యాదికుఞ్చతివత్. పు ౨౧౦. ఆశిషి-రుంట్యాత్

రుఠ-ఉపఘాతే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రోఠతి, రురోఠ-రురుఠతురిత్యాదికోచతివత్. పు ౨౦౮

రుఠి-స్తేయే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

రుంఠతి,రురుంఠ-రురుంఠతురిత్యాదికుఞ్చతివత్.పు ౨౧౦.ఆశిషి-రుంఠ్యాత్

రుఠి-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రుంఠతీత్యాదిప్రాగ్వత్. పు ౨౧౦

రుడి-స్తేయఇత్యపరే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

రుండతీత్యాదిప్రాగ్వత్. పు ౨౧౦

రుష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రోషతి, రురోష-రురుషతురిత్యాదికోచతివత్. పు ౨౦౮. తీషస
హేతివేట్, రోషితా, రోష్టా, రోషితవ్యః, రోష్టవ్యః, రుష్టః, రుష్ట
వాన్, రోషితుం, రోష్టుం, రుష్టం, రుషిత్వా, రోషిత్వా, రుష్ట్వా,
రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం, ఇతివిశేషః.

ರುಹ-ಬೀಜಜನ್ಮನಿಪ್ರಾದುರ್ಭಾವೇಚ॥ಅಕರ್ಮಕಃ॥ಅನಿಟ್॥ಪರಸ್ಮೈಪದೀ

೧ ರೋಹತಿ ॥ ೨ ರುರೋಹ-ರುರುಹತುಃ ॥ ರುರೋಹಿಥ-ರುರುಹಿವ-ರುರುಹಿಮ ॥ ೩ ರೋಢಾ ॥ ೪ ರೋಕ್ಷ್ಯತಿ ॥ ೫ ರೋಹತು ॥ ೬ ಅರೋಹತ್ ೭ ರೋಹೇತ್ ॥ ೮ ರುಹ್ಯಾತ್ ॥ ೯ ಶಲ ಇಗುಪಧಾದನಿಟಃಕ್ಸಃ ॥ ಅರುಕ್ಷತ್ ॥ ಅರುಕ್ಷತಾಂ-ಅರುಕ್ಷನ್ ॥ ೧೦ ಅರೋಕ್ಷ್ಯತ್.

ಕರ್ಮವ್ಯತಿಹಾರೇ—೧ ವ್ಯತಿರೋಹತೇ ॥ ೨ವ್ಯತಿರುರುಹೇ-ವ್ಯತಿರುರುಹಿಷೇ-ವ್ಯತಿರುರುಹಿಢ್ವೇ-ಧ್ವೇ ॥ ವ್ಯತಿರುರುಹಿವಹೇ-ವ್ಯತಿರುರುಹಿಮಹೇ ॥ ೩ ವ್ಯತಿರೋಢಾ(ಸೇ,ಹೇ) ೪ ವ್ಯತಿರೋಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ೫ ವ್ಯತಿರೋಹತಾಂ ॥ ೬ ವ್ಯತ್ಯರೋಹತ ॥ ೭ ವ್ಯತಿರೋಹೇತ ॥ ೮ ವ್ಯತಿರುಕ್ಷೀಷ್ಟ-ಧ್ವಂ ॥ ೯ ವ್ಯತ್ಯರುಕ್ಷತ-ವ್ಯತ್ಯರುಕ್ಷಾತಾಂ-ವ್ಯತ್ಯರುಕ್ಷಂತ ॥ ೧೦ ವ್ಯತ್ಯರೋಕ್ಷ್ಯತ.

ಭಾವೇ—೧ ರುಹ್ಯತೇ ॥ ೨ ರುರುಹೇ ॥ ೩ ರೋಢಾ ॥ ೪ ರೋಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ೫ ರುಹ್ಯತಾಂ ॥ ೬ ಅರುಹ್ಯತ ॥ ೭ ರುಹ್ಯೇತ ॥ ೮ ರುಕ್ಷೀಷ್ಟ ॥ ೯ ಅರೋಹಿ ॥ ೧೦ ಅರೋಕ್ಷ್ಯತ.

ಣೌ—ರುಹಃಪೋಽನ್ಯತರಸ್ಯಾಮಿತಿಪಕ್ಷೇಪಕಾರಾದೇಶಃ॥ ೧ರೋಪಯತಿ-ತೇ ॥ ರೋಹಯತಿ-ತೇ ॥ ೨ ರೋಪಯಾಂಚಕಾರ(ಚಕ್ರೇ, ಬಭೂವ,ಆಸ) ರೋಹಯಾಂಚಕಾರ (ಚಕ್ರೇ,ಬಭೂವ,ಆಸ)೩ರೋಪಯಿತಾ (ಸಿ,ಸೇ,ಹೇ) ರೋಹಯಿತಾ (ಸಿ,ಸೇ,ಹೇ) ೪ ರೋಪಯಿಷ್ಯತಿ-ತೇ ॥ ರೋಹಯಿಷ್ಯತಿ-ತೇ ॥ ೫ ರೋಪಯತು-ತಾಂ ॥ ರೋಹಯತು-ತಾಂ ॥ ೬ ಅರೋಪಯತ್-ತ ॥ ಅರೋಹಯತ್-ತ ॥ ೭ ರೋಪಯೇತ್-ತ ॥ ರೋಹಯೇತ್-ತ ॥ ೮ ರೋಪ್ಯಾತ್-ರೋಪಯಿಷೀಷ್ಟ(ಢ್ವಂ,ಧ್ವಂ) ರೋಹ್ಯಾತ್-ರೋಹಯಿಷೀಷ್ಟ(ಢ್ವಂ,ಧ್ವಂ) ॥ ೯ ಅರೂರುಪತ್-ತ॥ಅರೂರುಹತ್-ತ ॥ ೧೦ ಅರೋಪಯಿಷ್ಯತ್-ತ ॥ ಅರೋಹಯಿಷ್ಯತ್-ತ ॥

ಕರ್ಮಣಿ—೧ ರೋಪ್ಯತೇ-ರೋಹ್ಯತೇ ॥ ೨ ರೋಪಯಾಂಚಕ್ರೇ (ಬಭೂವೇ,ಢ್ವೇ,ಧ್ವೇ,ಆಸೇ) ರೋಹಯಾಂಚಕ್ರೇ(ಬಭೂವೇ,ಢ್ವೇ,ಧ್ವೇ,ಆಸೇ) ೩ ರೋಪಯಿತಾ(ಸೇ,ಹೇ)ರೋಪಿತಾ(ಸೇ,ಹೇ)ರೋಹಯಿತಾ(ಸೇ,ಹೇ)ರೋಹಿತಾ (ಸೇ,

హే) ౪ రోపయిష్యతే-రోపిష్యతే ॥ రోహయిష్యతే-రోహిష్యతే ॥ ౫ రోప్యతాం-రోహ్యతాం ॥ ౬ అరోప్యత-అరోహ్యత ॥ ౭ రోప్యేత-రోహ్యేత ॥ ౮ రోపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)రోపిషీష్ట-ధ్వం॥రోహయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)రోహిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అరోపి-అరోపిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అరోపయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అరోహి-అరోహిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)అరోహయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦అరోపిష్యత-అరోపయిష్యత ॥ అరోహిష్యత-అరోహయిష్యత ॥

సని—౧ రురుక్షతి ॥ ౨ రురుక్షాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ రురుక్షితా-సి ॥ ౪ రురుక్షిష్యతి ॥ ౫ రురుక్షతు ॥ ౬ అరురుక్షత్ ॥ ౭ రురుక్షేత్ ॥ ౮ రురుక్ష్యాత్ ॥ ౯ అరురుక్షీత్ ॥ ౧౦ అరురుక్షిష్యత్,

యఙి—౧రోరుహ్యతే॥ ౨ రోరుహాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ రోరుహితా(సే,హే) ౪ రోరుహిష్యతే ॥ ౫ రోరుహ్యతాం ॥ ౬ అరోరుహ్యత ॥ ౭ రోరుహ్యేత ॥ ౮ రోరుహిషీష్ట (ఢ్వం;ధ్వం) ౯ అరోరుహిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అరోరుహిష్యత.

యఙ్లుకి—రోరుహీతి- రోరోఢి, రోరూఢః, రోరుహతీత్యాది.

౧—రోఢవ్యం, రోహణీయం, రోహ్యం, రూఢః, రూఢవాన్, రోహన్-రోహంతీ, ప్రతిరోహమాణః, రోక్ష్యన్-రోక్ష్యతీ-రోక్ష్యంతీ, రోఢుం, రూఢం, రోహణం, రూఢ్వా, ఆరుహ్య, రోహం రోహం, రూఢ్వారూఢ్వా.

౨—రోపయితవ్యః-రోహయితవ్యః, రోపణీయః-రోహణీయః, రోప్యః, రోహ్యః, రోపితః-రోహితః, రోపితవాన్-రోహితవాన్, రోపయన్-రోహయన్, రోపయంతీ-రోహయంతీ, రోపయమాణః-రోహయమాణః, రోపయిష్యన్-రోపయిష్యతీ-రోపయిష్యంతీ, రోపయిష్యమాణః, రోహయిష్యన్-రోహయిష్యతీ-రోహయిష్యంతీ, రోహయిష్యమాణః, రోపయితుం-రోహయితుం, రోపితం-రోపి

ణం, రోహితం, రోహణం, రోపయిత్వా-రోహయిత్వా, ఆరోప్య-ఆరోహ్య; రోపంరోపం, రోపయిత్వారోపయిత్వా, రోహంరోహం, రోహయిత్వారోహయిత్వా.

3—రురుక్షితవ్యం, రురుక్షణీయః, రురుక్ష్యం, రురుక్షితః, రురుక్షితవాన్, రురుక్షన్-రురుక్షంతీ, రురుక్షిష్యన్-రురుక్షిష్యతీ-రురుక్షిష్యంతీ, రురుక్షితుం, రురుక్షితం, రురుక్షణం, రురుక్షిత్వా, ఆరురుక్ష్య, రురుక్షంరురుక్షం, రురుక్షిత్వారురుక్షిత్వా.

౪—రోరుహితవ్యం, రోరుహణీయం. రోరుహ్యం, రోరుహితః, రోరుహితవాన్, రోరుహ్యమాణః, రోరుహిష్యమాణః, రోరుహితుం రోరుహితం, రోరుహణం, రోరుహిత్వా, ఆరోరుహ్య, రోరుహంరోరుహం, రోరుహిత్వారోరుహిత్వా.

౫—రోరోహితవ్యం, రోరోహణీయం, రోరోహ్యం, రోరుహితః, రోరుహితవాన్, రోరుహత్-రోరుహతా-రోరుహతః, రోరుహతీ, రోరోహిష్యన్-రోరోహిష్యతీ-రోరోహిష్యంతీ, రోరోహితుం, రోరుహితం, రోరోహణం, రోరోహిత్వా, ప్రరోరుహ్య, రోరోహం రోరోహం, రోరోహిత్వారోరోహిత్వా.

*

రూష-భూషాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రూషతి, రురూష-రురూషతుః-రూషి. లేత్యాదికూజతివత్ పు.౨౦౫ నిష్ఠాయాం రూషితః. రూషితవాన్,

*

రేాడృ-ఉన్మాదే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రోడతి, రరోడేత్యాదిక్రీడతివత్, పు.౨౦౫. ణౌచజి-అరురోడత్-త

రాడృ-అనాదరే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రాడతి, రరాడ-రాడిరేత్యాదిప్రాగ్వత్. పు. ౨౦౫, కాచజి-అద, రాడత్-త. ——— ఇతి రాదయః ———

లఖ, లఖి-గత్యర్థౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

లఖతి, లలాఖ-లేఖతురిత్యాది॥శేషం గదతివత్. పు. ౨౨౮. లంఖతి, లలంఖేత్యాదిక్రందతివత్. పు. ౧౯౦.

లగే-సంగే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లగతి, లలాగ-లెగతుః-లెగుః, ఇత్యాదికంపసార్థచలతివత్ పు-౨౪౪. లగ్నం-సక్తం, క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినా సక్తమిత్యర్థే క్తస్యైవ ధాతోర్నిష్ఠానత్వమపినిపాత్యతే, అన్యత్ర లగితం లగితవాన్.

లగి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లంగతి, లలంగ, లంగితేత్యాదిక్రందతివత్. పు. ౧౯౦.

లచ్ఛ-లక్షణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లచ్ఛతి, లలచ్ఛ-లలచ్ఛతుః, లచ్ఛితేత్యాది జటతివత్, పు. ౧౮౬.

లజ, లజి-భర్జనే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

లజతి, లలాజ-లేజతుః-లెజుః, లజితేత్యాదిగదతివత్, పు. ౨౨౮. లంజతి, లలంజ-లలంజతుః-లలంజుః, లంజితేత్యాదిక్రందతివత్, పు. ౧౯౦

లట-బాల్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లటతి, లలాట-లెటతుః-లెటుః, లటితేత్యాదిగదతివత్, పు. ౨౨౮

లడ-విలాసే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లడతి, లలాడ-లెడతుః-లేడుః, లడితేత్యాది గదతివత్, పు ౨౨౫.
అస్యార్థవిశేషే మిత్త్వార్థం ఘటాదావనువాదాత్పక్షే జ్ఞాకంప
నార్థచలతిమారూపం, పు ౨౪౪, తథాహి, జిహ్వోన్మథనే లడిః, ఉ
న్మథనం జ్ఞాపనం, జిహ్వాశబ్దేన షష్ఠీతత్పురుషః, లడయతిజిహ్వాం, తృ
తీయాతత్పురుషో వా, లడయతి జిహ్వయా, అన్యేతు జిహ్వాశబ్దేన లి
ద్వా్యపా రోలక్షయతే, సమాహారద్వంద్వోఽయం, లడయతిశత్రుం,
లడయతిదధి, అన్యత్ర లాడయతిపుత్రం, మిత్త్వపక్షే కంపనార్థచ
లతివత్, పు ౨౪౪, అన్యత్ర గదతివచ్చ, పు ౨౨౫. జ్ఞా సర్వాణిరూ
పాణిబోధ్యాని.

లప-వ్యక్తాయాంవాచి॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లపతి, లలాప-లెపతుః-లెపుః, లపితేత్యాదిగదతివత్, పు ౨౨౫.
లాప్యం, అసుయువపిరపిలపిత్రపిచమశ్చేతియతోఽపవాదోణ్యత్,

లర్బ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లర్బతి,లలర్బ-లలర్బతుః-లలర్బుః,లర్బితేత్యాదికర్జతివత్,౧౯౬.

లస-శ్లేషణక్రీడనయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లసతి, లలాస-లేసతుః-లేసుః, లసితేత్యాదిగదతివత్, పు ౨౨౫

లాఖృ-శోషణాలమర్థయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లాఖతి, లలాఖ-లలాఖతుః-లలాఖుః,లాఖితేత్యాదిఖాదతివత్,౨౨౨.

లాఛి-లక్షణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లాఞ్ఛతి, లలాఞ్ఛ-లలాఞ్ఛతుః-లలాఞ్ఛుః, లాఞ్ఛితేత్యాదికాం

క్షతివత్. పుం౯౬.

లాజ,లాజి-భర్త్సనేచ॥చాద్భర్జనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదినౌ

లాజతి, లలాజ-లలాజతుః-లలాజుః, లాజితేత్యాదిఖాదతివత్, పు,

౨౨౨. ణౌచఙి-అలీలజత్, లాంజతి, లలాంజ-లలాంజతుః-లలాంజుః

లాంజితేత్యాదికాంక్షతివత్, పుం౯౬.

లిగి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లింగతి, లిలింగ-లిలింగతుః-లిలింగుః, లింగితేత్యాదిక్రందతివత్ ౯౫౦.

లుఞ్ఛ-అపనయనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లుఞ్ఛతి, లులుఞ్ఛ-లులుఞ్ఛతుః-లులుఞ్ఛుః,లుఞ్ఛితేత్యాదికుఞ్ఛ

తివత్. పు౨౧౦,క్త్వాయాం-లుఞ్ఛిత్వా,లుఞ్ఛిత్వా,పఞ్చలుఞ్ఛప్రతిశ్చేతి

వాకిత్త్వమ్.

లుట-విలోడనే॥డాంతోఽయమిత్యేకే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లోటతి, లులోట-లులుటతుః-లులుటుః, లోటితేత్యాదికోచతివ

త్, పు౨౨౮. అస్యాణ్ణౌ చఙి కాణ్యాదీనాంచేతివక్తవ్యమిత్యపధాహ్ర

స్వవికల్పే, అలూలుటత్-త॥అలులోటత్-త.

లుటి-స్తేయే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లుంటతి, లులుంట-లులుంటతుః-లులుంటుః,లుంటితేత్యాదికుఞ్చ

తివత్, పు౨౧౦; ఆశిషి-లుంట్యాత్.

లుఠ-ఉపఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

లోఠతి, లులోఠ-లులుఠతురిత్యాదికోచతివత్, పు౨౨౮, ణౌచ

జ-కాణ్వ్యాదిసాంవేతిక క్రష్యమిత్యపథాహ్నిస్వవికల్పః, అలూలుఠల్-త॥ఆలులోఠత్-త.

లుఠి-స్తేయఇత్యేకే॥లుఠి-గతౌ॥లుఠి-ఆలస్యే, ప్రతిఘాతేచ త్రయోఽపిసకర్మకాః॥అర్థవిశేషేఽకర్మకాః॥సేటః॥ పరస్మైపదినః లుంఠతి, లులుంఠ-లులుంఠతుః-లులుంఠుః, లుంఠితేత్యాదిప్రాగ్వత్, పు-౨౧౦.

లుడి, స్తేయఇత్యపరే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ లుండతి, లులుండ-లులుండతుః-లులుండుః, లుండితేత్యాది ప్రాగ్వత్. పు-౨౧౧,

లుథి-హింసాసంక్లేశయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ లున్థతి, లులున్థ-లులున్థతుః-లులుంథుః, లున్థితేత్యాది క్లిందతివత్-౨౧౩

లుబి-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ లుమ్బతి, లులుమ్బ-లులుమ్బతుః-లులుమ్బుః, లుంబితేత్యాదిప్రాగ్వత్, పు ౨౧౩.

లూష-భూషాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ లూషతి. లులూష-లులూషతుః-లులూషుః, లూషితేత్యాది భూషతివత్, పు ౨౧౪

లోడృ-ఉన్మాదే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ లోడతి, లులోడ-లులోడతురిత్యాదిసర్వంక్రీడతివత్, పు-౨౧౪

ఇతిలాదయః.

భూమిరిత్యాకస్యాం కాయాం-వఖ్యాదిఖాతవః

వఖ్య,వఖ్య,వఙ్గ,వగి-గత్యర్థాః॥సకర్మకాః॥సేటః॥పరస్మై పదినః

వఖతి, వవాఖ-వవఖతుః-వవఖుః,వఖ తేత్యాదిగదతివత్,పు-౩౭౮

వంఖతి, వవంఖ-వవంఖతుః-వవంఖుః, వంఖ తేత్యాదిక్రందతివత్-పు.

౫౯౦, వఙ్గతి, వవఙ్గ-వవఙ్గతుః-వవఙ్గుః,లఙ్గి లేత్యాదికజతివత్,౫౯౬

వంగతి, వవంగ-వవంగతుః-వవంగుః,వంగి తేత్యాదిక్రందతివత్,౫౯౦.

వఞ్చు-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మై పదీ

వఞ్చతి, వవఞ్చ-వవఞ్చతుః-వవఞ్చుః, వఞ్చి తేత్యాదికఞ్చతివత్

పు-౫౧౦. అస్థాణౌప్రతారణే వాచ్యేగృధివఞ్చ్యోః ప్రలమ్భనఇత్యా

త్మనేపదమ్. మాణవకంవఞ్చయతే, అవవఞ్చత, ప్రతారణాదన్యత్ర,

అహింవఞ్చయతి, వర్జయతీత్యర్థః, అవవఞ్చత్ ॥ యఙి- నీగ్వంచు

స్రంసుధ్వంసుభ్రంసుకసపతపదస్కన్దామిత్యభ్యాసస్యనీగాగమే, వ

నీవచ్యతే, వనీవచాఞ్చక్రే, వనీవచి తేత్యాది, యఙ్లుకి-వనీవఞ్చీతి, వ

నీవక్తి, వనీవక్తః, వనీవచతీత్యాది, యఙన్తాన్నిష్ఠాయాం, వనీవఞ్చి

తః,వనీవఞ్చితవాన్, క్త్వాయాం, వనీవఞ్చిత్వా- యఙ్లుగన్తాత్- వనీ

వచితః,వనీవఞ్చితవాన్,క్త్వాయాంవనీవచిత్వావనీవఞ్చిత్వా,గత్యర్థా

దస్మాణ్ణ్యతి వఞ్చ్యం వఞ్చేర్గతావితికుత్వనిషేధః, గతేరన్యత్రవఞ్చేరితి

కుత్వమ్, వఙ్క్యంకాష్ఠమ్, కుటిలీకృతమిత్యర్థః,ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం

ఇట్. ఇట్పక్షే వఞ్చిలుఞ్చ్యృతశ్చేతి కిత్త్వవికల్పః,వచిత్వావఞ్చి

త్వా,వక్త్వా,అతఏవ నిష్ఠాయాంనేట్, వక్తః, వక్తవాన్.

వజ,వ్రజ-గతౌ॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మై పదినౌ

వజతి, వవాజ-వవజతుః-వవజుః, వజి తేత్యాదిగదతివత్, పు-౩౭౮

వ్రజతి, వవ్రాజ-వవ్రజతురిత్యాదిచ, వదవ్రజేత్యాదినావృద్ధిః, అవ్రాజీ

త్, ణ్యతి వ్రాజ్యం, అజివ్రజ్యోశ్చేతికుత్వనిషేధః,

వట-వేష్టనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మై పదీ

వటతి, వవాట-వవటతుః-వవటుః,ఇత్యాది, శేషంగదతివత్, పు. ౨౨. అస్యేవపరిభాషణార్థే ఘటాదావనువాదాణ్ణౌమిత్త్వాద్ధ్ర స్వే కంపనార్థచలయతివత్, పు-౨౨४. సర్వాణిరూపాణి, అన్యత్రా న్యథాకరణార్థకచాలయతివత్, పు-౨४४.

వఠ-స్థౌల్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మై పదీ.

వఠతి-వవాఠ-వవఠతురిత్యాది శేషంగదతివత్, పు-౨౨.

వణ,వ్రణ,శబ్దార్థౌ॥ అకర్మకౌ। సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

వణతి, వవాణ, వవణతుః-వవణురిత్యాది- వ్రణతి- వవ్రాణ । వ వ్రణతుః, వవ్రణురిత్యాదిగదతివత్ ౨౨ పు॥ యఙ్లుకి ॥ వంవణీ తి, వంవంటి, వంవాణ్టః, వంవణతి, వంవ్రణీతి, వంవ్రంటి, వంవ్రా ణ్టః, వంవ్రణతీత్యాది॥

వద,వ్యక్తాయాంవాచి, సకర్మకః,సేట్-పరస్మైపదీ

౧ వదతి॥ ౨ ఉవాద, ఊదతుః, ఊదుః, ఉవదిథ, ఊదథుః।ఊ ద, ఉవాద, ఉవద, ఊదివ, ఊదిమ, లిట్యభ్యాసస్యోభయేషాం వచి స్వపియజాదీనాంకితీత్యాభ్యాం సంప్రసారణం॥ ३ వదితాసి ॥ ४ వది ష్యతి॥ ५ వదతు॥ ६ అవదత్॥ ७ వదేత్॥ ८ ఉద్యాత్॥ ९ అవాదీ త్, వదవ్రజేతివృద్ధిః॥ ౧౦ అవదిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే,—౧ వ్యతివదతే॥ ౨వ్యతూదే- వ్యతూదాతే వ్యతూదిరే- వ్యతూదిషే, వ్యతూదాథే, వ్యతూదిధ్వే,వ్యతూ దే, వ్యతూదివహే, వ్యతూదిమహే- ३ వ్యతివదితా,(సే,హే)४వ్య తివదిష్యతే॥५ వ్యతివదతాం, ६ వ్యత్యవదత, ७ వ్యతివదేత॥८ వ్యతి వదిషీష్ట(ధ్వం) ९వ్యత్యవదిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యవదిష్యత ॥

అస్మాన్న్యాసాదుపసంభాషాజ్ఞానయత్న విమత్యుపమంత్రణేషు వద ఇతి భాసనాద్యర్థవిశేషేష్వాత్మనేపదం భవతి । అత్రోపసంభాషోపమంత్రణే ద్వితీయార్థే వాచ్యే ॥ ఇతరే ప్రయోగోపాధయః । తథాహి । శాస్త్రే వదతే । భాసమానో బ్రవీతీత్యర్థః ॥ ఉపసంభాషా ఉపసాంత్వనం । భృత్యానుపవదతే । సాంత్వయతీత్యర్థః । జ్ఞానే, శాస్త్రే వదతే, యత్నే క్షేత్రే వదతే, విమతౌ । క్షేత్రే వివదంతే । ఉపమంత్రణముపచ్ఛందనం ఉపవదతే । ప్రార్థయత ఇత్యర్థః । వ్యక్తవాచాం సముచ్చారణ ఇత్యనేన మనుష్యాదీనాం సంభూయోచ్చారణార్థే గమ్యేఽస్మాదాత్మనేపదం భవతి । సంప్రవదంతే బ్రాహ్మణాః । మనుష్యాదిభ్యోఽన్యత్ర సంప్రవదంతి ఖగాః । వ్యక్తవాగ్విషయాదనుపూర్వాదస్మాదకర్మకాదనోరకర్మకాదిత్యాత్మనేపదం । అనువదతే కఠః కలాపస్య । అకర్మకాదిత్యుక్తేరుక్తమనువదతీత్యత్ర నాత్మనేపదం, వ్యక్తవాగ్విషయాదిత్యేవ వివక్షణాదనువదతి వీణేత్యత్ర న తఙ్ । విరుద్ధోక్తిరూపవ్యక్తవాక్సముచ్చారణార్థేఽస్మాద్విభాషా విప్రలాప ఇతి తఙ్వా । విప్రవదంతే విప్రవదంతి వా వైద్యాః । అస్మాత్కర్త్రభిప్రాయే క్రియాఫలే అపాద్వద ఇతి తఙ్ । న్యాసమపవదతే । అకర్త్రభిప్రాయే పరస్మైపదమేవ । అపవదతి । సమీపోచ్చారితేన పదేన క్రియాఫలస్య కర్తృగామిత్వే ద్యోత్యేఽస్మాద్విభాషోపపదేన ప్రతీయమాన ఇతి తఙ్వా । స్వం పుత్రమపవదతి అపవదతే వా ॥

కర్మణి—౧ ఉద్యతే ॥ ౨ ఊదే-ఊదాతే, ఊదిరే ॥ ౩ వదితా (సే, హ) ౪ వదిష్యతే । ౫ ఉద్యతాం । ౬ ఔద్యత ॥ ౭ ఉద్యేత ॥ ౮ వదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అవాది, అవదిషాతాం । అవదిషత । ధ్వం । ధ్వం ॥ ౧౦ అవదిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—న పాదమ్యాఙ్యమాఙ్యసేత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధః ౧ వాదయతే ॥ ౨ వాదయాంచక్రే-బభూవ (ఆస) ౩ వాదయితా (సే, హ) ౪ వాదయిష్యతే ॥ ౫ వాదయతాం ॥ ౬ అవాదయత ॥ ౭

ఖాదమేత। ౮ వాదయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అవీవదత ॥ ౧౦ అవాద యిష్యత ॥

కర్మణి—౧ వాద్యతే॥ ౨ వాదయాంచక్రే। బభూవే। ఆసే ౩ వాదయితా (సే-హే) వాదితా (సే-హే) ౪ వాదయిష్యతే, వాదిష్య తే। ౫ వాద్యతాం ॥ ౬ అవాద్యత। ౭ వాద్యేవ ॥ ౮ వాదయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) వాదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అవాది। అవాదిషాతాం (ధ్వం, ఢ్వం), అవాదయిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అవాదిష్యత। అవాదయిష్యత॥

సని—౧ వివదిషతి॥ ౨ వివదిషాంచకార। బభూవ। ఆస॥ ౩ వివదిషితా (సి) ౪ వివదిషిష్యతి ॥ ౫ వివదిషతు ॥ ౬ అవివదిషత్ ॥ ౭ వివదిషేత్ ॥ ౮ వివదిష్యాత్ ॥ ౯ అవివదిషీత్ ॥ ౧౦ అవివదిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ వావద్యతే॥ ౨ వావదాంచక్రే। బభూవ ॥ ఆస ॥ ౩ వావదితా (సే, హే) ౪ వావదిష్యతే॥ ౫ వావద్యతాం ॥ ౬ అవావద్యత॥ ౭ వావద్యేత ॥ ౮ వావదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అవావదిష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అవావదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—వావదీతి। వావత్తి। వావత్తః। వావదతీత్యాది ॥

౧—వదితవ్యం, వదనీయం, అనువాద్యం, అపవాద్యం, బ్రహ్మోద్యం, బ్రహ్మవద్యం, బ్రహ్మవేదః, తస్య వదనమిత్యర్థః। వదఃసుపిక్యప్చేతి భావే క్యబ్యతా। కర్మణి చప్రత్యయావిత్యేకే। అవద్యం పాపం, అవద్యపణ్యవర్యా గర్హ్యపణితవ్యానిరోధేష్వితి గర్హణీయామేవ యదే వనిపాత్యతే। అగర్హణీయాంతు। అనుద్యం గురునామ। వదఃసుపిక్యప్చేతి క్యప్। తద్భిన్నగర్హ్యార్థం। వదనానర్హం చ। ఆత్మనామ గురోర్నామ నామాతికృపణస్య చ। శ్రేయస్కామో న గృహ్ణీయాజ్జ్యేష్ఠా పత్యకళత్రయోరితి స్మృతేః। మృషోద్యత ఇతి మృషోద్యం। రాజ సూయసూర్యమృషోద్యేత్యాదినా కర్మణి నిత్యం క్యబంతో [illegible]। ఉదితః। ఉదితవాన్। వదః। వదంతి। వివద [illegible]

…వదిష్యంతి । వదితుం । ఉదితం । వదనం । ఉదిత్వా । మృడమృద గుధకుషి ఇత్యాదినా సేటః క్త్వాః కిత్త్వం । అనూద్య । వాదంవాదం । ఉదిత్వా ఉదిత్వా ॥

౨—వాదయితవ్యం । వాదనీయం । వాద్యం । వాదితః । వాదితవాన్ । వాదయమానః । వాదయిష్యమాణః । వాదయితుం । వాదితం ॥ వాదనం । వాదయిత్వా । సంవాద్య । అనువాద్య । వాదంవాదం । వాదయిత్వా వాదయిత్వా ॥

౩—వివదిషితవ్యం- వివదిషణీయం, వివదిష్యం, వివదిషితః, వివదిషితవాన్, వివదిషన్, వివదిషంతీ- వివదిషిష్యన్, వివదిషిష్యంతీ- వివదిషిష్యంతీ; వివదిషితుం, వివదిషితం, వివదిషణం, వివదిషిత్వా, అనువివదిష్య, వివదిషంవివదిషం, వివదిషిత్వావివదిషిత్వా ॥

౪ వావదితవ్యం, వావదనీయం, వావద్యం, వావదితః, వావదితవాన్, వావద్యమానః, వావదిష్యమాణః, వావదితుం। వావదితం, వావదనం, వావదిత్వా, అనువావద్య, వావదంవావదం, వావదిత్వావావదిత్వా ॥

౫—ణ్యతి, అనువావాద్యం, అపవావాద్యం, కృపిగణనిర్దిష్టత్వా దనంప్రసారణేయతిచతుల్యం రూపం, బ్రహ్మవావద్యం, శతరి, వావదత్ వావదతౌ, వావదతః, వావదతీ, వావదిష్యన్ - వావదిష్యతీ, వావదిష్యంతీ- ణముల్॥ వావాదంవావాదం, ఇతివిశేషః॥ శేషంయజన్తవత్

వన-శబ్దే, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ॥ వన, సంభక్తౌ, సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ వన్నేరర్థభేదాత్పునఃపాఠః
వనతి, వవాన, వవనతుః, వవనుః, వనితేత్యాదిగదతివత్ ౨౨౫॥

వనచ-ఘటాదిః, హింసాయామితి శేషః-సకర్మకః- సేట్ పరస్మైపదీ
వనతీత్యాదిసర్వంగచ్ఛతివత్ ౨౩౦॥

వనుచ, నోచ్యతే, అయమపి ఘటాదిః — సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
అస్యాయమర్థ ఇతి విశిష్య నోచ్యతే, క్రియాసామాన్యార్థత్వాత్
అయమపూర్వ ఏవ. ధాతుస్తు తానాదికస్యానువాదః, ఉదిత్కర
ణసామర్థ్యాత్, తేన క్రియాసామాన్యే ॥ వనతి, వవాన-వవనతుః-వ
వనుః, వనితేత్యాది గదతివత్, వృ ౨ ౨౮. సోపసర్గస్యాస్య ణౌ నిత్యం మి
త్త్వమ్ ॥ తదా గమయతివద్రూపమ్, వృ ౨౩౫. ప్రవనయతీత్యాది, అనుప
సృష్టస్య తు గ్లాస్నావనువమాం చేతి వా మిత్త్వమ్ ॥ తదా వనయతి । వాన
యతీత్యాది చ గదతివత్, వృ ౨ ౨౮, గమయతివచ్చ, ౨౩౫. సర్వం బోధ్యమ్.

టు వము - ఉద్గిరణే ॥ ఇహైవ నిపాతనాద్వ్యాంత ఇత్వమితి సుధాకరః
సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ వమతి-వమతః-వమంతి ॥ వమసి-వమథః-వమథ ॥ వమామి-వ
మావః-వమామః ॥ ౨ వవామ-వవమతుః-వవముః ॥ వవమిథ-వవమ
థుః-వవమ ॥ వవామ, వవమ-వవమివ-వవమిమ ॥ ౩ వమితా ॥ ౪ వ
మిష్యతి ॥ ౫ వమతు ॥ ౬ అవమత్ ॥ ౭ వమేత్ ॥ ౮ వమ్యాత్ ॥
౯ అవమీత్ ॥ హ్మ్యంతేతి న వృద్ధిః ॥ ౧౦ అవమిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతివమతే ॥ ౨ వ్యతివవమే ॥ ౩ వ్యతివ
మితా (సే, హే) ౪ వ్యతివమిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివమతాం ॥ ౬ వ్యత్యవ
మత ॥ ౭ వ్యతివమేత ॥ ౮ వ్యతివమిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవమిష్ట —
(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యవమిష్యత ॥

కర్మణి — ౧ వమ్యతే ॥ ౨ వవమే ॥ ౩ వమితా (సే. హే) ౪ వ
మిష్యతే ॥ ౫ వమ్యతాం ॥ ౬ అవమ్యత ॥ ౭ వమ్యేత ॥ ౮ వమిషీ
ష్ట, ధ్వం ॥ ౯ అవామి, అనాచమికమివమీనామిత్యుక్తేర్నోపదాత్త్వా
పదేశస్యేతి న వృద్ధి ప్రతిషేధః ॥ అవమిషాతాం-అవమిషత ॥ అవమిష్ఠాః-
అవమిషాథాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవమిష్యత.

[illegible]—వమధాతుః

[illegible] సనర్గస్య[illegible] నిత్యం[illegible]త్వమ్ ॥ ఉద్వమయ
తి ॥ అనుపసర్గస్య తు [illegible] వమయాంచకార మిత్యాప్ ॥
౧ వమయతి-తే ॥ వామయతి-తే ॥ ౨ వమయాంచకార-చక్రే ॥ వా
మయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ వమయితా(సి,స్మే,హే) వామ
యితా(సి,స్మే,హే) ౪ వమయిష్యతి-తే॥వామయిష్యతి-తే ॥ ౫ వమ
యతు-తాం ॥ వామయతు-తాం ॥ ౬ అవమయత్-త ॥ అవామయత్
-త ॥ ౭ వమయేత్-త ॥ వామయేత్-త ॥ ౮ వమ్యాత్-వమయిషీష్ట
(ధ్వం-ఢ్వం) వామ్యాత్-వామయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అవీవమత్-త
౧౦ అవమయిష్యత్-త,॥ అవామయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ వమ్యతే-వామ్యతే ॥ ౨ వమయాంచక్రే-వామయాం
చక్రే(బభూవ-ఆసే) ౩ వామితా(సే-హే) వమితా (సే-హే) వమ
యితా(సే,హే)వామితా(సే-హే)వామయితా(సే-హే) ౪ వామిష్య
తే-వమిష్యతే-వమయిష్యతే-వామిష్యతే-వామయిష్యతే॥౫ వమ్య
తాం-వామ్యతాం ॥ ౬ అవమ్యత-అవామ్యత ॥ ౭ వమ్యేత-వామ్యేత
౮ వామిషీష్ట-ధ్వం॥వమిషీష్ట-ధ్వం॥వమయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) వామిషీ
ష్ట-ధ్వం॥వామయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)౯ అవమి-అవామి-అవామిషాతాం
(ధ్వం-ఢ్వం) అవమిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం)అవమయిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం)
ణిత్త్వాభావే—అవామి-అవామిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) అవామయిషా
తాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అవమిష్యత-అవామిష్యత-అవమయిష్యత- అ
వామిష్యత-అవామయిష్యత.

సని—౧ వివమిషతి ॥ ౨ వివమిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ వి
వమిషితా-సి ॥ ౪ వివమిషిష్యతి ॥ ౫ వివమిషతు ॥ ౬ అవివమిషత్
౭ వివమిషేత్ ॥౮వివమిష్యాత్ ॥౯ అవివమిషీత్ ॥౧౦అవివమిషిష్యత్

యఙి—౧ వంవమ్యతే ॥ ౨ వంవమాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ వం
వమితా(సే-హే)౪ వంవమిష్యతే ॥౫ వంవమ్యతాం ॥ ౬ అవంవమ్య

శ ॥ ౭ వంవమ్యేత ॥ ౮ వంవమిషీష్ఠ-ధ్వం ॥ ౯ అవంవమిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవంవమిష్యత.

యఙ్లుకి—వంవమీతి, వంవంతి, వంవాంతః, వంవమీతీత్యాది

౧—వమితవ్యః । వమనీయః । వమ్యః । పోరదుపధాదితియత్ ॥ వాంతః । వాంతవాన్ । వమన్-వమంతీ ॥ వ్యతివమమానః । వమిష్యన్-వమిష్యతీ-వమిష్యంతీ । వమితుం । వాంతం । క్త్వాయామ్ ట్వాన్నేట్ ॥ వమనం । వమిత్వా । వాంత్వా । వామంవామం । వమిత్వావమిత్వా । వాంత్వావాంత్వా.

౨—వమయితవ్యః-వామయితవ్యః । వమనీయః-వామనీయః । వమ్యః-వామ్యః । వమితః-వామితః । వమితవాన్-వామితవాన్ । వమయన్-వమయంతీ । వమయమానః । వామయన్-వామయంతీ । వామయమానః । వమయిష్యన్-వమయిష్యతీ-వమయిష్యంతీ । వామయిష్యన్-వామయిష్యతీ-వామయిష్యంతీ । వమయితుం-వామయితుం ॥ వమితం-వామితం । వమయిత్వా-వామయిత్వా । ఉద్వమయ్య వమంవమం । వామంవామం । వమయిత్వావమయిత్వా । వామయిత్వావామయిత్వా.

౧—వివమిషితవ్యం । వివమిషణీయం । వివమిష్యం । వివమిషితః । వివమిషితవాన్ । వివమిషన్-వివమిషంతీ । వివమిషిష్యన్-వివమిషిష్యతీ-వివమిషిష్యంతీ । వివమిషితుం । వివమిషితం । వివమిషణం । వివమిషిత్వా । ఉద్వివమిష్య । వివమిషంవివమిషం । వివమిషిత్వావివమిషిత్వా

౪—వంవమితవ్యః । వంవమనీయః । వంవమ్యః । వంవమితః । వంవమితవాన్ । వంవమ్యమానః । వంవమిష్యమాణః । వంవమితుం । వంవమితం । వంవమనం । వంవమిత్వా । ఉద్వంవమ్య । వంవమంవంవమం । వంవమిత్వావంవమిత్వా ॥

[illegible]—[illegible]-వంవమ[illegible]-వంవమతా-వంవమతః । వంవమతి । వంవ

[illegible]-వంవమిష్యతి-వంవమిష్యంతి ॥ ణముల్-వంవామంవంవా మమితివిశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్.

వథ్రి-గత్యర్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

వథ్రతి, వవథ్రేత్యాదికజతివత్, పు. ౧౧౬.

వష-హింసార్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

వషతి, వవాష-వవషతురిత్యాదిగదతివత్, పు. ౨౨౮.

వక్ష-రోషే ॥ సంఘాతఇత్యేకే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

వక్షతి, వవక్ష-వవక్షతురిత్యాదికజతివత్, పు. ౧౧౬,

వస-నివాసే ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ వసతి ॥ ౨ ఉవాస-ఊషతుః-ఊషుః ॥ ఉవసిథ-ఉవస్థ-ఊషథుః,ఊష ॥ ఉవాస-ఉవస-ఊషివ-ఊషిమ ॥ ౩ వస్తా-వస్తారౌ-సి ॥ ౪ వత్స్యతి ॥ ౫ వసతు ॥ ౬ అవసత్ ॥ ౭ వసేత్ ॥ ౮ ఉష్యాత్ ॥ ౯ అవాత్సీత్-అవాత్తాం-అవాత్సుః ॥ అవాత్సీః-అవాత్తం-అవాత్త ॥ అవాత్సం-అవాత్స్వ-అవాత్స్మ ॥ ౧౦ అవత్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివసతే ॥ ౨ వ్యతూష్యే-వ్యతూషాతే-వ్యతూషిరే ॥ ౩ వ్యతివస్తా(సే; హే) ౪ వ్యతివత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతివసతాం ॥ ౬ వ్యత్యవసత ॥ ౭ వ్యతివసేత ॥ ౮ వ్యతివత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యవస్త-వ్యత్యవత్సాతాం-వ్యత్యవత్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యవత్స్యత ॥

భావే—౧ ఉష్యతే ॥ ౨ ఊషే ॥ ౩ వస్తా ॥ ౪ వత్స్యతే ॥ ౫ ఉష్యతాం ॥ ౬ ఔష్యత ॥ ౭ ఉష్యేత ॥ ౮ వత్సీష్ట ॥ ౯ అవాసి ॥ ౧౦ అవత్స్యత.

ణా-నపాఠయ్యాఖ్యా వెత్యాదినా పరస్మై పదప్రతిషేధః ॥ ౧ వాసయతే ॥ ౨ వాసయాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ వాసయితా (స్సే,హే) ౪ వాసయిష్యతే ॥ ౫ వాసయతాం ॥ ౬ అవాసయత ॥ ౭ వాసయేత ౮ వాసయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అవీవసత ౧౦ అవాసయిష్యత

కర్మణి—౧ వాస్యతే ॥ ౨ వాసయాంచక్రే (బభూవే.ఆసే) ౩ వాసయితా (స్సే,హే) వాసితా (స్సే,హే) ౪ వాసయిష్యతే-వాసిష్యతే ॥ ౫ వాస్యతాం ॥ ౬ అవాస్యత ॥ ౭ వాస్యేత ॥ ౮ వాసయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) వాసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అవాసి- అవాసిషాతాం (ధ్వం, ఢ్వం) అవాసయిషాతా (ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అవాసిష్యత-అవాసయిష్యత.

సని—౧ వివత్సతి ॥ ౨ వివత్సాంచకార (బభూవ,ఆస) ౩ వివత్సితా ॥ ౪ వివత్సిష్యతి ॥ ౫ వివత్సతు ॥ ౬ అవివత్సత్ ॥ ౭ వివత్సేత్ ॥ ౮ వివత్స్యాత్ ॥ ౯ అవివత్సీత్ ॥ ౧౦ అవివత్సిష్యత్.

యఙి—౧వావస్యతే॥ ౨ వావసాంచక్రే, బభూవ ॥ఆస ॥ ౩వావసితా (స్సే,హే) ౪ వావసిష్యతే ॥ ౫వావస్యతాం ॥ ౬ అవావస్యత ౭ వావస్యేత । ౮ వావసిషీష్ట ॥ధ్వం ॥౯ అవావసిష్ట॥ ధ్వం।ఢ్వం ॥ ౧౦ అవావసిష్యత॥

యఙ్లుకి —వావసీతి । వావస్తి । వావస్తః । వావసతీత్యాది ॥

౧—వస్తవ్యం । వసనీయం, వాస్యం, అమాసహవసతోఽన్యతరస్యాం చంద్రార్కావమావస్యామావాస్యావా, అమావస్యతన్యతరస్యామిత్యధికరణేణ్యత్ప్రత్యయో హ్రస్వశ్చనిపాత్యతే । ఉషితః, ఉషితవాన్, వసతిక్షుధోరిటితిక్త్వా నిష్ఠయోర్నిత్యమిట్ ॥ వసన్-వసంతీ వ్యతివసమానః, వత్స్యన్, వత్స్యతీ-వత్స్యంతీ, వస్తుం- ఉషితం- వసనం- ఉషిత్వా, మృడమృదగుధకుషక్లిశవదవసః క్త్వేతి సేటః క్త్వః కిత్వం,న్యుష్య, వాసంవాసం, ఉషిత్వోషిత్వా॥

౨—వాసయితవ్యః, వాసనీయః-వాస్యః-వాసితః,వాసితవాన్,

వాసయతః- వాసయంతి- వాసయమానః- వాసయిష్యతః - వాసయి
ష్యతీ, వాసయిష్యంతీ- వాసయితుం- వాసితం- వాసనం- వాసయి
త్వా, నివాస్య- వాసంవాసం- వాసయిత్వావాసయిత్వా ॥

౩—వివత్సితవ్యం, వివత్సనీయం, వివత్స్యం- వివత్సితః - వివత్సి
తవాన్- వివత్సన్, వివత్సంతీ, వివత్సిష్యన్, వివత్సిష్యతీ, వివత్సి
ష్యంతీ, వివత్సితుం, వివత్సితం, వివత్సనం, వివత్సిత్వా. నివివత్స్య.వి
వత్సంవివత్సం- వివత్సిత్వావివత్సిత్వా॥

౪—వావసితవ్యం, వావసనీయం, వావస్యం, వావసితః, వావ
సితవాన్, వావస్యమానః, వావసిష్యమాణః, వావసితుం, వావసి
తం, వావసనం- వావసిత్వా- నివావస్య, వావసంవావసం, వావ
సిత్వావావసిత్వా॥

౫—ణ్యతి । వావాస్యం, శతరి, వావసత్- వావసతా, వావ
సతః, వావసతీ. వావసిష్యన్, వావసిష్యతీ, వావసిష్యంతీ- ణము
లి॥ వావాసంవావాసం॥ ఇతివిశేషః శేషంప్రాగ్వత్ ॥

వాఛి-ఇఛ్ఛాయాం । సకర్మకః । సేట్ పరస్మైపదీ
వాఞ్ఛతి, వవాఞ్ఛ, వవాఞ్ఛతురిత్యాది॥ కాంక్షతివత్ ౧౮౭పు॥

వాక్షి-కాంక్షాయాం। సకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ
వాంక్షతి- వవాంక్ష, వవాంక్షతురిత్యాదిప్రాగ్వత్॥ ౧౮౭పు॥

విట,శబ్దే। అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
వేటతి, వివేట- వివిటతురిత్యాది కేటతివత్ ౧౮౯ పు॥

విషు, సేచనే।సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
వేషతి, వివేష. వివిషతురిత్యాది ప్రాగ్వత్ ౧౮౯ పు॥ ఉదిత్త్వా

త్వాప్రయాంవేట్। వేషిత్వా- విష్ట్వా- అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్। వి. ష్టః, విష్టవాన్ ॥

వృషు-సేచనే. సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ వర్షతి॥ ౨ వవర్ష। వవృషతుః॥ ౩ వర్షితా ॥ ౪ వర్షిష్యతి ౫ వర్షతు॥ ౬ అవర్షత్॥ ౭ వర్షేత్॥ ౮ వృష్యాత్॥ ౯ అవర్షీత్॥ ౧౦ అవర్షిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివర్షతే॥ ౨ వ్యతివవృషే ॥ ౩ వ్యతివర్షితా ॥సే. హే॥ ౪ వ్యతివర్షిష్యతే॥ ౫ వ్యతివర్షతాం ॥ ౬ వ్యత్యవర్షత ॥ ౭ వ్యతివర్షేత॥ ౮ వ్యతివర్షిషీష్ట ॥ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవర్షిష్ట ॥ ఢ్వం।ధ్వం॥ ౧౦వ్యత్యవర్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ వృష్యతే ॥ ౨ వవృషే ॥ ౩ వర్షితా॥సే, హే॥ ౪ వర్షిష్యతే ॥ ౫ వృష్యతాం ॥ ౬ అవృష్యత ॥ ౭వృష్యేత ॥ ౮ వర్షిషీష్ట ॥ఢ్వం॥౯ అవర్షి॥అవర్షిషాతాం।ఢ్వం।ధ్వం॥౧౦అవర్షిష్యత ॥

ణౌ—౧ వర్షయతి, తే॥ ౨ వర్షయాంచకార- చక్రే-బభూవ॥ ఆస॥ ౩ వర్షయితా-సి. సే, హే॥ ౪ వర్షయిష్యతి. తే॥ ౫ వర్షయతు-తాం॥ ౬ అవర్షయత్।త॥ ౭ వర్షయేత్-త ॥ ౮ వర్ష్యాత్॥ వర్షయిషీష్ట -ఢ్వం, ధ్వం ॥ ౯ అవీవృషత్-త ॥ అవవర్షత్-త ॥ ౧౦ అవర్షయిష్యత్॥త॥.

కర్మణి—౧ వర్ష్యతే । ౨ వర్షయాంచక్రే ॥ బభూవే॥ఆసే ౩ వర్షయితా; సే, హే॥ వర్షితా॥ సే. హే॥ ౪ వర్షయిష్యతే । వర్షిష్యతే॥ ౫ వర్ష్యతాం ॥ ౬ అవర్ష్యత ॥ ౭ వర్ష్యేత ॥ ౮ వర్షయిషీష్ట ।ఢ్వం, ధ్వం॥ వర్షిషీష్ట ॥ఢ్వం-౯ అవర్షి। అవర్షిషాతాం। ఢ్వం-ధ్వం । అవర్షయిషాతాం॥ ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ అవర్షిష్యత, అవర్షయిష్యత ॥

సని—౧ వివర్షిషతి । ౨ వివర్షిషాంచకార, బభూవ। ఆస ॥ ౩ వివర్షిషితాస్మి ॥ ౪ వివర్షిషిష్యతి ॥ ౫ వివర్షిషతు ॥ ౬ అవివర్షిషత్ ॥ ౭ వివర్షిషేత్ ॥ ౮ వివర్షిష్యాత్ ॥ ౯ అవివర్షిషీత్ ॥ ౧౦ అవివర్షిషిష్యత్-

యఙి—౧ వరీవృష్యతే ॥ ౨ వరీవృషాంచక్రే ॥ బభూవ ॥ ఆస ॥ ౩ వరీవృషితా ॥ సే-హే ॥ ౪ వరీవృషిష్యతే ॥ ౫ వరీవృష్యతాం ॥ ౬ అవరీవృష్యత ॥ ౭ వరీవృష్యేత ॥ ౮ వరీవృషిషీష్ట ।ధ్వం ॥ ౯ అవరీవృషిష్ట ।ఢ్వం।ధ్వం ॥ ౧౦ అవరీవృషిష్యత ॥

యఙ్లుకి— వర్వర్షీతి। వరివర్షీతి। వరీవర్షీతి।వర్వర్ష్టి।వరివర్ష్టి। వరీవర్ష్టి। వర్వృష్టః । వరివృష్టః । వరీవృష్టః।వర్వృషతి। వరివృషతి। వరీవృషతీత్యాది ॥

౧—వర్షితవ్యం। వర్షణీయం; వృష్యం, వర్ష్యం, విభాషా కృవృషోరితి క్యబ్వా ॥ పక్షే ఋదుపధాదిత్యాదినా యత్ । వృష్టః । వృష్టవాన్ । ఉదితో వేతి క్త్వాయాం సేట్త్వాదిహ నేట్ ॥ వర్షన్-వర్షంతీ । వర్షిష్యన్-వర్షిష్యతీ-వర్షిష్యంతీ ॥ వర్షితుం । వృష్టం । వర్షణం । వర్షిత్వా । వృష్ట్వా అభివృష్య వర్షం వర్షం ।వర్షిత్వావర్షిత్వా।వృష్ట్వావృష్ట్వా

౨—వర్షయితవ్యం । వర్షణీయం । వర్ష్యం । వర్షితః। వర్షితవాన్ । వర్షయన్-వర్షయంతీ । వర్షయమాణః । వర్షయిష్యన్-వర్షయిష్యతీ-వర్షయిష్యంతీ । వర్షయితుం । వర్షితం । వర్షణం । వర్షయిత్వా । అభివర్ష్య । వర్షం వర్షం । వర్షయిత్వావర్షయిత్వా.

౩—వివర్షిషితవ్యం । వివర్షిషణీయం । వివర్షిష్యం । వివర్షిషితః । వివర్షిషితవాన్ । వివర్షిషన్-వివర్షిషంతీ। వివర్షిషిష్యన్-వివర్షిషిష్యతీ-వివర్షిషిష్యంతీ ॥ వివర్షిషితుం । వివర్షిషితం । వివర్షిషణం । వివర్షిషిత్వా । అభివివర్షిష్య । వివర్షిషం వివర్షిషం ।వివర్షిషిత్వావివర్షిషిత్వా

౪—వరీవృషితవ్యః । వరీవృషణీయః । వరీవృష్యః । వరీవృషితః

పరివృషితవాన్ । పరివృష్యమాణః । పరివృషిష్యమాణః । పరివృషితుం । పరివృషితం । పరివృషణం । పరివృషిత్వా । అభిపరివృష్య । పరివృషంపరివృషం । పరివృషిత్వాపరివృషిత్వా.

x—వర్షితవ్యం । పరివర్షితవ్యం । పరివర్షితవ్యం । వర్షణీయం-పరివర్షణీయం-పరీవర్షణీయం । వర్ష్యం-పరివర్ష్యం-పరీవర్ష్యం । వృష్యం-పరివృష్యం-పరీవృష్యం । వృషితః-పరివృషితః-పరీవృషితః । వృషితవాన్-పరివృషితవాన్-పరీవృషితవాన్ । వర్షన్ వర్షతౌ-వర్షతః । వర్షతీ । పరివర్షన్-పరివర్షతౌ-పరివర్షతః । పరివర్షతీ । పరీవర్షన్-పరీవర్షతౌ-పరీవర్షతః । పరీవర్షతీ । వర్షిష్యన్-వర్షిష్యతీ-వర్షిష్యంతీ । పరివర్షిష్యన్-పరివర్షిష్యతీ-పరివర్షిష్యంతీ । పరీవర్షిష్యన్-పరీవర్షిష్యతీ-పరీవర్షిష్యంతీ । వర్షితుం-పరివర్షితుం-పరీవర్షితుం । వృషితం-పరివృషితం వరీవృషితం । వర్షణం-పరివర్షణం-పరీవర్షణం । వర్షిత్వా-పరివర్షిత్వా-పరీవర్షిత్వా అభివృష్య-అభిపరివృష్య-అభిపరీవృష్య । వర్షంవర్షం । వర్షిత్వావర్షిత్వా । పరివర్షంపరివర్షం । పరివర్షిత్వాపరివర్షిత్వా । పరీవర్షంపరీవర్షం । పరీవర్షిత్వాపరీవర్షిత్వా.

వెల్ల, వెల్ల-చలనే॥ అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ

వెలతి, వివేలేత్యాదిఖేలతివత్, వుం-౨౧. వేల్లతి, వివేల్లేత్యాదిచ॥ చలనార్థత్వాణ్ణ్యంతాభ్యామాభ్యాం పరస్మైపదమేవ.

ఇతివాదయః

. శ్రిగి, శ్లగి- గత్యర్థౌ॥ అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ

శ్రింగతి, శశ్రింగేత్యాది॥ శ్లంగతి, శశ్లంగేత్యాదిపక్రిందతివత్ ....

శట-రుజావిశరణగత్యవసాదనేషు॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

శటతి, శశాట- శేటతుః- శేటుః ॥ శేటితేత్యాదిగదతివత్, వు-౨౧.

శఠ-కైతవేచ॥చాద్ధింసాసంక్లేశనయోః॥హింసాయాం
సకర్మకః॥అన్యత్రాకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శఠతి, శశాఠ-శేఠతుః-శేఠుః॥ శఠితేత్యాదిగదతివత్, పు-౨౨౮.

శణ,శ్రణ-దానేచ॥చాద్గతౌ॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినా
మితౌచ,
శణతి, శశాణ-శేణతుః-శేణుః॥ శణితేత్యాది॥ శ్రణతి, శశ్రాణ-
శశ్రణతుః-శశ్రణుః॥ శ్రణితేత్యాదిచసర్వంగదతివత్॥ పు-౨౨౮.
అనయోర్ఘటాదిత్వేన మిత్త్వాద్ధ్రస్వేశణయతి, శ్రణయతీత్యాది
సర్వంగమయతివదూహ్యమ్, పు-౫౮౧. ణ్యంతస్య శ్రణయతేర్ణ్యచఙ్,
శాణ్యాదీనాంవేతి వక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే॥అశిశ్రణత్-త॥అ
శశ్రాణత్-త.

శ్రథ,శ్లథ-హింసార్థౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ
శ్రథతి, శశ్రాథ-శశ్రథతుః॥ శ్రథితేత్యాది॥ శ్లథతి, శశ్లాథ-శశ్ల
థతుః॥ శ్లథితేత్యాదిచసర్వంగదతివత్,పు-౨౨౮. అనయోరపిఘటాది
త్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వేశ్రథయతి।శ్లథయతీత్యాదిచగమయతివత్-౫౮౧.

శద్ఌ-శాతనే॥విశీర్ణతాయామయంశాతనంతు విష
యతయానిర్దిశ్యతే॥అకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ
శిద్భావినోస్మాచ్ఛదేశ్శితఇత్యాత్మనేపదమ్, పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శీ
యాదేశః॥ ౧ శీయతే-శీయేతే-శీయంతే॥ ౨ శశాద-శేదతుః-శే
దుః। శేదిథ-శశత్థ-శేదథుః-శేద॥ శశాద-శశద-శేదివ-శేదిమ॥ ౩ శ
త్తా-శత్తారౌ-సి॥ ౪ శత్స్యతి॥ ౫ శీయతాం॥ ౬ అశీయత॥ ౭ శీ
యేత॥ ౮ శద్యాత్-శద్యాస్తాం॥ ౯ అశదత్-అశదతాం-అశదన్॥
౧౦ అశత్స్యత్-అశత్స్యతాం.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిశీయతే ॥ ౨ వ్యతిశేదే-వ్యతిశేదాతే ౩ వ్యతిశత్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిశత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిశీయతాం ॥ ౬ వ్యత్యశీయత ॥ ౭ వ్యతిశీయేత ॥ ౮ వ్యతిశత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యశత్త-వ్యత్యశత్సాతాం,వ్యత్యశత్సత ॥ వ్యత్యశత్థాః-వ్యత్యశత్సాథాం.వ్యత్యశద్ధ్వం॥ వ్యత్యశత్సి-వ్యత్యశత్స్వహి-వ్యత్యశత్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యశత్స్యత, వ్యత్యశత్స్యేతాం.

భావే—శద్యతే ॥ ౨ శేదే ॥ ౩ శత్తా ॥ ౪ శత్స్యతే ॥ ౫ శద్యతాం॥౬ అశద్యత ॥ ౭ శద్యేత ॥ ౮ శత్సీష్ట ॥ ౯ అశాది॥౧౦అశత్స్యత.

ణ్యంతస్యాస్యాగత్యర్థకస్య, శదేరగతౌ త ఇతి తాంతాదేశః ॥ ౧ శాతయతి-తే ॥ ౨ శాతయాంచకార(చక్రే,బభూవ-ఆస) ౩ శాతయితా(సి,సే,హే) ౪ శాతయిష్యతి-తే ॥ ౫ శాతయతు-తాం ॥ ౬ అశాతయత్-త ॥ ౭ శాతయేత్-త ॥ ౮ శాత్యాత్-శాతయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అశీశతత్-త ॥ ౧౦ అశాతయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ శాత్యతే ॥ ౨ శాతయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే)౩శాతితా(సే,హే)శాతయితా(సే,హే)౪ శాతిష్యతే-శాతయిష్యతే ॥ ౫ శాత్యతాం ॥ ౬ అశాత్యత ॥ ౭ శాత్యేత ॥ ౮ శాతిషీష్ట(ధ్వం) శాతయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అశాతి-అశాతిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అశాతయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అశాతిష్యత-అశాతయిష్యత.

గత్యర్థస్యతు గాశ్శాదయతిగోవిందః ॥ గమయతీత్యర్థః ॥ శాదయాంచకారేత్యాద్యున్నేయమ్.

సని—౧ శిశత్సతి ॥ ౨ శిశత్సాంచకార (బభూవ,ఆస) ౩ శిశత్సితా-సి ॥ ౪ శిశత్సిష్యతి ॥ ౫ శిశత్సతు ॥ ౬ అశిశత్సత్ ॥ ౭ శిశత్సేత్ ॥ ౮ శిశత్స్యాత్ ॥ ౯ అశిశత్సీత్ ॥ ౧౦ అశిశత్సిష్యత్.

యఙి—౧ శాశద్యతే ॥ ౨ శాశదాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ శాశదితా(సే,హే) ౪ శాశదిష్యతే ॥ ౫ శాశద్యతాం ॥ ౬ అశాశద్యత ॥

ఆ శాశద్యాత ॥ ఆ శాశదిషీష్ట, ధ్వం ॥ లు అశాశదిష్ట (ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ అశాశదిష్యత.

యఙ్లుకి—శాశదీతి, శాశత్తి, శాశత్తః, శాశదతీత్యాది.

౧—శత్తవ్యం, శదనీయం, శాద్యం, శన్నః, శన్నవాన్, శీయమానః, శత్స్యమానః, శత్తుం; శన్నం, శదనం, శత్త్వా, విశద్య, శాదం శాదం, శత్త్వాశత్త్వా.

౨—శాతయితవ్యః, శాతనీయః, శాత్యః, శాతితః, శాతితవాన్ శాతయన్-శాతయంతీ, శాతయమానః, శాతయిష్యన్-శాతయిష్యతీ శాతయిష్యంతీ, శాతయితుం, శాతితం- శాతనం, శాతయిత్వా, విశాత్య, శాతం శాతం, శాతయిత్వాశాతయిత్వా.

గత్యాం-శాదయితవ్యః, శాదనీయ ఇత్యాది,

౩—శిశత్సితవ్యం, శిశత్సనీయం, శిశత్స్యం- శిశత్సితః, శిశత్సితవాన్, శిశత్సన్-శిశత్సంతీ, శిశత్సిష్యన్-శిశత్సిష్యతీ-శిశత్సిష్యంతీ, శిశత్సితుం, శిశత్సితం, శిశత్సనం, శిశత్సిత్వా, ప్రశిశత్స్య, శిశత్సం శిశత్సం, శిశత్సిత్వాశిశత్సిత్వా.

౪—శాశదితవ్యం, శాశదనీయం, శాశద్యం, శాశదితః, శాశదితవాన్, శాశద్యమానః, శాశదిష్యమాణః, శాశదితుం, శాశదితం, శాశదనం, శాశదిత్వా, ప్రశాశద్య, శాశదం శాశదం, శాశదిత్వాశాశదిత్వా

౫—ణ్యాతి, శాశాద్యం, శ రి- శాశదన్-శాశదతీ. శాశదతః। శాశదతి, శాశదిష్యన్-శాశదిష్యతీ, శాశదిష్యంతీ ॥ ణములి-శాశాదం శాశాదం ఇతి విశేషః, అన్యత్సర్వం యఙంతవత్,

శద్లృ గతౌ-అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ
శబ్జాతి, శదబేత్యాదికజ్జాతి ౧౮౬ పు॥ వత్

శల, గతౌ, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

శలతి, శశాల, శేలతుః శలితేత్యాదిగదతి ౨౨ పు॥ వత్

శ్వల-శ్వల్ల- ఆశుగమనే అకర్మకౌ సేటౌ పరస్మైపదినౌ

శ్వలతి-శశ్వాల,శశ్వలతుః శ్వలితేత్యాది గదతి ౨౨ పు॥ వత్

శ్వల్లతి,శశ్వల్ల- శశ్వల్లతురిత్యాది కర్జతి ౧౮ పు॥ వత్

శవ, గతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

శవతి- శశావ, శేవతుః- శేవుః-శవితేత్యాదిగదతి ౨౨ పు॥ వత్

అనాడ్భావివకారాంతత్వాద్వ్యజ్లుక్, శాశవీతి, శాశతి శాశతః, శాశవతీత్యాది ॥

శశ-ప్లుత, గతౌ॥ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

శశతి, శశాశ, శేశతుః-శేశుః శశితేత్యాదిగదతి ౨౨ పు॥ వత్

శష, హింసార్థః సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

శషతి- శశాష, శేషతుః-శేషుః శషితేత్యాది ప్రాగ్వత్ ౨౨ పు

శసు, హింసాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

శసతి, శశాస, శశసతుః, శశసుః, నశసదదేత్యాది నైత్వాభ్యాస లోపప్రతిషేధః, శసితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౨ పు॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్ శసిత్వా శస్త్వా, ధృషిశసీవైయాత్య ఇతి నిష్ఠాయా మవినయ ఏవాయమనిట్ విశస్తః విశస్తవాన్ అన్యత్ర విశసితః విశసితవాన్ ।

శంసు, స్తుతౌ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ శంసతి॥ ౨ శశంస- శశంసతుః॥ ౩ శంసితా, సి॥ ౪ శంసిష్యతి॥

౫ శంసతు॥ ౬ అశంసత్॥ ౭ శంసేత్॥ ౮ శస్యాత్॥ ౯ అశంసీత్ అ శంసిష్టాం ॥ ౧౦ అశంసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిశంసతే॥ ౨ వ్యతిశశంసే॥ ౩ వ్యతిశంసితాసే-హే ॥౪ వ్యతిశంసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిశంసతాం ॥ ౬ వ్యత్యశంసత॥ ౭ వ్యతిశంసేత ॥ ౮ వ్యతిశంసిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యశంసిష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యశంసిష్యత ॥

కర్మణి—౧ శస్యతే॥ ౨ శశంసే॥ ౩ శంసితా॥ ౪ శంసిష్యతే॥ ౫ శస్యతాం॥ ౬ అశస్యత॥ ౭ శస్యేత॥ ౮ శంసిషీష్ట ॥ ౯ అశంసి,అశంసిషాతాం ॥ ౧౦ అశంసిష్యత॥

ణౌ—౧ శంసయతి,తే॥ ౨ శంసయాంచకార- చక్రే-బభూవ,ఆస॥ ౩ శంసయితా-సి,సే-హే॥ ౪ శంసయిష్యతి,తే॥ ౫ శంసయతు-తాం॥ ౬ అశంసయత్-త ॥ ౭ శంసయేత్-త ॥ ౮ శంస్యాత్ । శంసయిషీష్ట ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశశంసత్-త। ౧౦ అశంసయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ శంస్యతే॥ శంసయాంచక్రే,బభూవే-ఆసే ॥ ౩ శంసయితా-సే-హే॥ శంసితా-సే-హే॥ ౪ శంసయిష్యతే-శంసిష్యతే ॥౫ శంస్యతాం॥ ౬ అశంస్యత। ౭ శంస్యేత॥ ౮ శంసయిషీష్ట,ధ్వం,ధ్వం॥ శంసిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అశంసి- అశంసిషాతాం,- ధ్వం-ధ్వం ॥ అశంసయిషాతాం-ధ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ అశంసయిష్యత। అశంసిష్యత॥

సని—౧ శిశంసిషతి ॥ ౨ శిశంసిషాంచకార, బభూవ-ఆస ॥ ౩ శిశంసిషితా,సి॥౪ శిశంసిషిష్యతి ॥౫ శిశంసిషతు ॥ ౬ అశిశంసిషత్॥ ౭ శిశంసిషేత్॥ ౮ శిశంసిష్యాత్॥ ౯ అశిశంసిషీత్॥౧౦ అశిశంసిషిష్యత్

యఙి—౧ శాశస్యతే॥ ౨ శాశసాంచక్రే;బభూవ,ఆస ॥ ౩ శాశసితా,సే-హే॥ ౪ శాశసిష్యతే ॥ ౫ శాశస్యతాం ॥ ౬ అశాశస్యత ॥ ౭ శాశస్యేత॥ ౮ శాశసిషీష్ట -ధ్వం ॥ ౯ అశాశసిష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అశాశసిష్యత ॥

యఙ్లుకి— శాశంసీతి, శాశంస్తి, శాశంస్తః- శాశంసతీత్యాది॥

౧— శంసితవ్యః- శంసనీయః- శస్యః, శంస్యః- శంసిదుహిగుహిభ్యోవేతి కాశికా_క్యప్, ణ్యత్। శస్తః- శస్తవాన్ - ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్త్వాదిహ నేట్ ॥ శంసన్-శంసంతీ, వ్యతిశంసమానః శంసిష్యన్, శంసిష్యతీ- శంసిష్యంతీ, శంసితుం, శస్తం- శంసనం, శస్త్వా, శంసిత్వా, ప్రశస్య-శంసంశంసం, శంసిత్వాశంసిత్వా, శస్త్వాశస్త్వా

౨— శంసయితవ్యః, శంసనీయః, శంస్యః, శంసితః, శంసితవాన్ శంసయన్, శంసయంతీ- శంసయమానః, శంసయిష్యన్, శంసయిష్యతీ, శంసయిష్యంతీ- శంసయితుం, శంసితం- శంసనం, శంసయిత్వా- ప్రశంస్య, శంసంశంసం, శంసయిత్వాశంసయిత్వా॥

౩— శిశంసిషితవ్యః- శిశంసిషణీయః- శిశంసిష్యః, శిశంసిషితః- శిశంసిషితవాన్-శిశంసిషన్- శిశంసిషంతీ- శిశంసిషిష్యన్, శిశంసిషిష్యతీ, శిశంసిషిష్యంతీ- శిశంసిషితుం- శిశంసిషితం- శిశంసిషణం- శిశంసిషిత్వా- ప్రశిశంసిష్య, శిశంసిషం-శిశంసిషం, శిశంసిషిత్వా శిశంసిషిత్వా ॥

౪— శాశసితవ్యః- శాశసనీయః, శాశస్యః- శాశసితః - శాశసితవాన్- శాశస్యమానః, శాశసిష్యమాణః శాశసితుం, శాశసితం -శాశసనం- శాశసిత్వా, ప్రశాశస్య, శాశసంశాశసం-శాశసిత్వాశాశసిత్వా

౫— శాశంసితవ్యః, శాశంసనీయః, శాశస్యః, శాశంస్యః, శాశంసితః, శాశంసితవాన్, శాశసత్, శాశసతా, శాశసతః శాశసతీ, శాశంసిష్యన్. శాశంసిష్యతీ, శాశంసిష్యంతీ, శాశంసితుం- శాశంసితం- శాశంసనం, శాశంసిత్వా, ప్రశాశస్య, శాశంసం శాశంసం, శాశంసిత్వాశాశంసిత్వా॥

శాఖృ-శ్లాఖృ-వ్యాప్తౌ సకర్మకౌ, సేటౌ పరస్మైపదినౌ

శాఖతి, శశాఖ, శశాఖతుః, శాఖితేత్యాది శ్లాఖతి, శశ్లాఖ, శశ్లాఖతుః శ్లాఖితేత్యాదిత ద్రాఖతి పు॥ వత్

లుఙి, అశాఖీత్, త ॥ అశ్లాఖీత్, త ॥

మతాంతరే॥శిఖి-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శింఖతి । శిశింఖేత్యాదిక్రిందతివత్, పు౨౯౦.

శిఘి-ఆఘ్రాణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శింఘతి । శిశింఘేత్యాదిప్రాగ్వత్, పు౨౯౦.

శిట-అనాదరే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శేటతి ॥ శిశేట-శిశిటతుః-శిశిటుః ॥ ఇత్యాదికేటతివత్, పు౨౯౯

శిష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శేషతి ॥ శిశేష-శిశిషతుః శిశిషుః ఇత్యాదిప్రాగ్వత్,పు౨౯౯.

శ్రిషు, శ్లిషు-దాహే॥ సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

శ్రేషతి, శిశ్రేష-శిశ్రిషతుః-శిశ్రిషుఃఇత్యాది ॥ శ్లేషతి, శిశ్లేష,శిశ్లిషతురిత్యాదిపూర్వవత్, పు౨౯౯.

శీల-సమాధౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శీలతి, శిశీల-శిశీలతురిత్యాదికీడతివత్, పు౨౦౫.

లుఙి—అశీశిలత్.త ॥

శ్లీ - ఇవిమోచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

శ్లీలతి. శిశ్లీ, శేత్యాదిపూర్వవత్, పు-౨౦౫ గోచటి-అశిశ్లీలత్-త॥

శుచ-శోకే॥ అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

శోచతి, శుశోచ-శుశుచతుః॥శోచితేత్యాదికోచతివత్, పు-౨౯౮

శుఠ-ప్రతిఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

శోఠతి, శుశోఠ-శుశుఠతుః॥శోఠితేత్యాదికోచతివత్, పు-౨౯౮-

శుఠి,ప్రతిఘాత ఇతిస్వామీ॥శుఠి-శోషణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

శుంఠతి, శుశుంఠ-శుశుంఠతుః॥శుంఠితేత్యాదికుబ్చతివత్,పు-౨౧౦

శ్చ్యుతిర్-క్షరణే॥మకారరహితోప్యయం॥శ్చుతిర్-క్షరణే॥

సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

శ్చ్యోతతి, చుశ్చ్యోత-చుశ్చ్యుతతుః॥శ్చ్యోతితేత్యాది॥ శ్చోత

తి, చుశ్చోత-చుశ్చుతతుః॥శ్చోతితేత్యాదిద్యోతతివత్, పు-౨౫౮

శుంధ-శుద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

శుంధతి, శుశుంధ-శుశుంధతురిత్యాదికుబ్చతివత్, పు-౨౧౦,

శుభ,శుంభ-భాషణే॥భాసనఇత్యేకే॥హింసాయామిత్యన్యే॥

సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

శోభతి, శుశోభ-శుశుభతురిత్యాదికోచతివత్, పు-౨౯౮, శుంభతి

శుశుంభ-శుశుంభతురిత్యాదికుబ్చతివత్,-పు-౨౧౦

శుచ్య-అభిషవే॥ అభిషవః-స్నపనం, పీడనం స్నానం, సురాసంధానఞ్చ, తత్ర స్నానేఽకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

శుచ్యతి, శుశుచ్యేత్యాదిఉఞ్ఛతివత్, పు-౨౧౦

శూల-రుజాయాం॥ సంఘాతేచ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

శూలతి- శుశూలేత్యాదికూజతివత్, పు-౨౧౪, చఙి, అశూశులత్, త,

శూష-ప్రసవే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

శూషతి, శుశూషేత్యాదిప్రాగ్వత్, పు-౨౧౪, చఙి, అశూశుషత్, త,

శైలృ-గతౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

శైలతి, శిశైల-శిశైలతురిత్యాదిఖైలతివత్, పు-౨-౨౪

శోణృ-వర్ణగత్యోః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

శోణతి, శుశోణ-శుశోణతురిత్యాదిధోరతివత్, పు-౩౦౬, ౩౦౭, ౩౧౫,

యఙి—శోశోణ్యతే, శోశోణాంచక్రే ఇత్యాది, యఙ్లుకి- శోశోణీతి, శోశోణ్టి, శోశోణ్టః, శోశోణతీత్యాది,

శ్రోణృ-సంఘాతే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

శ్రోణతి, శుశ్రోణ-శుశ్రోణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్, పు

శ్లోణృచ, సంఘాత ఇత్యర్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

శ్లోణతి, శుశ్లోణ-శుశ్లోణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్, పు-౩౦౬, ౩౦౭, ౩౧౫

శౌటృ-గర్వే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

శౌటతి, శుశౌట-శుశౌటతురిత్యాదిక్రీడతివత్, పు-౨౦౪, చఙి, అశుశౌటత్, త।

ఇతి శాదయః.

ష్టక-ప్రతిఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఘటాదిర్మిత్ స్తకతి, తస్తాక త స్తకతురిత్యాదిగదతివత్, వు.౨౮. ణౌ- మిత్వాద్ధ్రస్వే స్తకయతీత్యాదికమ్పనార్థచలయతివత్; వు.౫౨౫ చఙి,అతిష్టకత్,త ॥ సని,తిస్తకిషతీత్యాది ॥

షగె, ష్టగే-సంవరణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ ఘటాదీ,మితౌ॥సగతి,ససాగ-సేగతుః-సేగుః॥సగితేత్యాది॥ స్తగతి తస్తాగ-త స్తగతుః,తస్తగురిత్యాదిచగదతివత్,వు.౨౮.అసగీత్॥అస్తగీత్॥ణౌ.మిత్వాద్ధ్రస్వేసగయతి, స్తగయతీత్యాదిగమయతివత్,౫౩౯ అసీసగత్,త॥అతిష్టగత్,త॥సని,సిసగిషతి,తిస్తగిషతీత్యాది ॥

షస్జ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ అయమాత్మనేపద్యపి
౧ సజ్జతి,తే ॥ ౨ ససజ్జ,ససజ్జే ॥ ౩ సజ్జితా(సి,సే,హే) ౪సజ్జిష్యతి,తే ॥ ౫ సజ్జతు-తాం ॥ ౬ అసజ్జత్;త ॥ ౭ సజ్జేత్,త ॥ ౮ సజ్జ్యాత్,సజ్జిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అసజ్జీత్,అసజ్జిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦అసజ్జిష్యత్,త
గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేసతిజే—భావే— ౧ సజ్జ్యతే ॥ ౨ ససజ్జే ॥ ౩ సజ్జితా ॥ ౪ సజ్జిష్యతే ॥ ౫ సజ్జ్యతాం ॥ ౬ అసజ్జ్యత ౭ సజ్జ్యేత ॥ ౮ సజ్జిషీష్ట ॥ ౯ అసజ్జి ॥ ౧౦ అసజ్జిష్యత॥
ణౌ—సజ్జయతి-తే ॥ ౨ సజ్జయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩సజ్జయితా(సి-సే-హే) ౪ సజ్జయిష్యతి-తే ॥ ౫ సజ్జయతు,తాం ॥ ౬ అసజ్జయత్;త ॥ ౭ సజ్జయేత్-త॥ ౮ సజ్జ్యాత్,సజ్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అసనజ్జత్.త ॥ ౧౦ అసజ్జయిష్యత్-త॥
కర్మణి—౧ సజ్జ్యతే ॥ ౨ సజ్జయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩సజ్జయితా(సే-హే)సజ్జితా(సే,హే) ౪ సజ్జయిష్యతే-సజ్జిష్యతే ॥ ౫సజ్జ్యతాం ॥ ౬ అసజ్జ్యత ॥ ౭ సజ్జ్యేత ॥ ౮ సజ్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) సజ్జి

శిష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసజ్జ,అసజ్జిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అసజ్జిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసజ్జిష్యత,అసజ్జయిష్యత॥

సని—౧ సిసజ్జిషతి ॥ ౨ సిసజ్జిషాంచకార (బభూవ,ఆస) ౩ సిస జిషితాసి ॥ ౪ సిసజ్జిషిష్యతి ॥ ౫ సిసజ్జిషతు ॥ ౬ అసిసజ్జిషత్ ॥ ౭ సిసజ్జిషేత్ ॥ ౮ సిసజ్జిష్యాత్ ॥ ౯ అసిసజ్జిషీత్-అసిసజ్జిషిష్టాం-అసి సజ్జిషిషుః ॥ అసిసజ్జిషీః,అసిసజ్జిషిష్టం-అసిసజ్జిషిష్ట॥అసిసజ్జిషిషం-అసి సజ్జిషిష్వ,అసిసజ్జిషిష్మ॥౧౦ అసిసజ్జిషిష్యత్ ॥పక్షే—౧సిసజ్జిషతే ॥౨ సిసజ్జిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస)౩సిసజ్జిషితా(సే.హే)౪ సిసజ్జిషిష్యతే॥ ౫సిసజ్జిషతాం ॥ ౬ అసిసజ్జిషత॥ ౭ సిసజ్జిషేత్ ॥ ౮ సిసజ్జిషిషీష్ట-సి సజ్జిషిషీయాస్తాం-సిసజ్జిషిషీరన్॥ సిసజ్జిషిషీష్ఠాః-సిసజ్జిషిషీయాస్థాం సిసజ్జిషిషీధ్వం ॥ సిసజ్జిషిషీయ-సిసజ్జిషిషీవహి,సిసజ్జిషిషీమహి ॥ ౯ అసిసజ్జిషిష్ట-అసిసజ్జిషిషాతాం-అసిసజ్జిషిషత ॥ అసిసజ్జిషిష్ఠాః-అసిస జ్జిషిషాథాం-అసిసజ్జిషిషి(ఢ్వం-ధ్వం)అసిసజ్జిషిషి-అసిసజ్జిషిష్వహి,అ సిసజ్జిషిష్మహి॥౧౦అసిసజ్జిషిష్యత-అసిసజ్జిషిష్యేతాం,అసిసజ్జిషిష్యన్త

యఙి—౧ సాసజ్జ్యతే ॥ ౨ సాసజ్జాంచక్రే (బభూవ.ఆస) ౩ సా సజ్జితా(సే.హే) ౪ సాసజ్జిష్యతే ॥ ౫ సాసజ్జ్యతాం ॥ ౬ అసాసజ్జ్యత ॥ ౭ సాసజ్జ్యేత ॥ ౮ సాసజ్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాసజ్జిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ౧౦ అసాసజ్జిష్యత॥

యఙ్లుకి—సాసజ్జీతి- సాసక్తి, సాసక్తః, సాసజ్జతీత్యాది॥

౧—సజ్జితవ్యం- సజ్జనీయం, సజ్జ్యం, నిష్ఠాయాంసేట్కత్వాన్న త్వం, సజ్జితః, సజ్జితవాన్, సజ్జన్- సజ్జంతీ. సజ్జమానః,సజ్జిష్యన్ సజ్జిష్యతీ, సజ్జిష్యంతీ, సజ్జిష్యమాణః- సజ్జితుం, సజ్జితం, సజ్జనం, సజ్జిత్వా-ప్రసజ్జ్య, సజ్జంసజ్జం, సజ్జిత్వాసజ్జిత్వా ॥

౨—సజ్జయితవ్యః, సజ్జనీయః, సజ్జ్యః- సజ్జితః, సజ్జితవాన్-స జ్జయన్, సజ్జయంతీ, సజ్జయమానః, సజ్జయిష్యన్, సజ్జయిష్యతీ

జ్జయిష్యంతి, సజ్జయితుం- సజ్జితం, సజ్జనం, సజ్జయిత్వా, ప్రసజ్జ్య, స
జ్జంసజ్జం, సజ్జయిత్వాసజ్జయిత్వా॥

౩—సిసజ్జిషితవ్యం, సిసజ్జిషణీయం- సిసజ్జిష్యం, సిసజ్జిషితః, సిసజ్జిషితవాన్, సిసజ్జిషన్, సిసజ్జిషంతీ, సిసజ్జిషమాణః, సిసజ్జిషిష్యన్ సిసజ్జిషిష్యతీ, సిసజ్జిషిష్యంతీ, సిసజ్జిషిష్యమాణః, సిసజ్జిషితుం, సిసజ్జిషితం, సిసజ్జిషణం- సిసజ్జిషిత్వా- ప్రసిసజ్జిష్య, సిసజ్జిషం సిసజ్జిషం, సిసజ్జిషిత్వాసిసజ్జిషిత్వా॥

౪—సాసజ్జితవ్యం, సాసజ్జనీయం, సాసజ్జ్యం, సాసజ్జితః, సాసజ్జితవాన్, సాసజ్జ్యమానః, సాసజ్జిష్యమాణః, సాసజ్జితుం, సాసజ్జితం సాసజ్జనం, సాసజ్జిత్వా, ప్రసాసజ్జ్య, సాసజ్జంసాసజ్జం, సాసజ్జిత్వా సాసజ్జిత్వా ॥

౫—శతరి-సాసజ్జత్, సాసజ్జతౌ, సాసజ్జతః, సాసజ్జతీ, సాసజ్జిష్యన్- సాసజ్జిష్యతీ, సాసజ్జిష్యంతీతివిశేషః॥ శేషంయఙ్లుగ్వత్॥

షఞ్జ్, సంగే॥సకర్మకః॥ అనిట్ పరస్మైపదీ

దంశసంజస్వంజాంశపీతినలోపః॥ ౧ సజతి॥ ౨ ససఞ్జ॥ ససఞ్జతుః॥ ససంజుః, ససంజిథ, ససఙ్క్థ। ససఞ్జథుః॥ ౩ సఙ్క్తా, సి॥ ౪ సఙ్క్ష్యతి ౫ సజతు॥ ౬ అసజత్॥ ౭ సజేత్॥ ౮ సజ్యాత్ । సజ్యాస్తాం ॥ ౯ అసాఙ్క్షీత్ । అసాఙ్క్తాం। అసాఙ్క్షుః । అసాఙ్క్షీః । అసాఙ్క్తం । అసాఙ్క్త । అసాఙ్క్షం । అసాఙ్క్ష్వ । అసాఙ్క్ష్మ ॥ ౧౦ అసఙ్క్ష్యత్- అసఙ్క్ష్యతాం । అసఙ్క్ష్యన్॥

కర్మవ్యతీహారే —— ౧ వ్యతిషజతే ॥ ౨ వ్యతిషసంజే । వ్యతిషసంజాతే- వ్యతిషసంజిరే । వ్యతిషసంజిషే ॥ వ్యతిషసంజాథే, వ్యతిషసంజిధ్వే ॥ వ్యతిషసంజే, వ్యతిషసంజివహే, వ్యతిషసంజిమహే ॥ ౩ వ్యతిషఙ్క్తా, సే॥ [illegible]॥ ౪ వ్యతిషఙ్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిషజతాం ॥ ౬ వ్య

త్యషజత ॥ ౭ వ్యతిషజేత॥ ౮ వ్యతిషఙ్క్షీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యషఙ్క్త-వ్యత్యషఙ్క్షాతాం।వ్యత్యషక్షత,వ్యత్యషఙ్థాః-వ్యత్యషఙ్క్షాథాం-వ్యత్యషగ్ధ్వం । వ్యత్యషఙ్క్షి। వ్యత్యషఙ్క్ష్వహి-వ్యత్యషఙ్క్ష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యషఙ్క్ష్యత । వ్యత్యషఙ్క్ష్యేతాం। వ్యత్యషఙ్క్ష్యన్త॥

కర్మణి—౧ సజ్యతె॥౨ ససంజే, ససంజిషే।ససంజిధ్వే । ససంజివహే। ససంజిమహే ॥ ౩ సఙ్క్తా-।సే-హే॥ ౪ సంఙ్క్ష్యతె॥ ౫సజ్యతాం ॥ ౬ అసజ్యత ॥ ౭ సజ్యేత॥౮ సఙ్క్షీష్ట,ధ్వం॥ ౯ అసంజి-అసంక్షాతాం। అసంక్షత। అసఙ్థాః। అసంక్షాథాం-అసఙ్గ్ధ్వం।అసంక్షి-అసంక్ష్వహి । అసంక్ష్మహి ॥ ౧౦ అసంక్ష్యత- అసంక్ష్యేతాం ॥

ణౌ—౧ సంజయతి। తె॥ ౨ సంజయాంచకార। చక్రే।బభూవ। ఆస। ౩సంజయితా।సి,సే॥హే॥౪ సంజయిష్యతి॥తె॥ ౫ సంజయతు। తాం॥ ౬ అసంజయత్,త॥ ౭ సంజయేత్,త। ౮ సంజ్యాత్।సంజయిషీష్ట-ధ్వంధ్వం॥ ౯ అససంజత్-త॥౧౦ అసంజయిష్యత్,త ॥

కర్మణి—౧సంజ్యతె॥౨ సంజయాంచక్రే,బభూవే।ఆసే॥౩ సంజయితా(సే।హే)సంజితా-సే।హే॥౪సంజయిష్యతే, సంజిష్యతె॥౫సంజ్యతాం । ౬ అసంజ్యత । ౭ సంజ్యేత । ౮ సంజయిషీష్ట।ధ్వం।ధ్వం ॥ సంజిషీష్ట ధ్వం॥౯ అసంజి। అసంజిషాతాం।ధ్వం,ధ్వం ॥ అసంజయిషాతాం॥ ధ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ అసంజయిష్యత। అసంజిష్యత ॥

సని—౧సిసంక్షతి । ౨ సిసంక్షాంచకార । బభూవ । ఆస ॥౩ సిసంక్షితా-సి ॥ ౪ సిసంక్షిష్యతి ॥ ౫ సిసంక్షతు ॥ ౬ అసిసంక్షత్ ॥౭ సిసంక్షేత్ ॥ ౮ సిసంక్ష్యాత్ ॥ ౯అసిసంక్షీత్ ॥ ౧౦అసిసంక్షిష్యత్

యఙి—౧ సాసజ్యతే ॥ ౨ సాసజాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ సాసజితా(సే,హే) ౪ సాసజిష్యతే ॥ ౫ సాసజ్యతాం ॥ ౬ అసాసజ్యత ॥ ౭ సాసజ్యేత ॥ ౮ సాసజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాసజిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసాసజిష్యత॥

యఙ్లుకి—సాసఙ్క్తి, సాసక్తః, సాసఞ్జతి, సాసఞ్జతీత్యాది॥

౧—సఙ్క్తవ్యం, సంజనీయం, సంజ్యం, సక్తః, సక్తవాన్, సజన్-సజన్తీ, వ్యతిషజమానః, సంక్ష్యన్-సంక్ష్యతీ-సంక్ష్యన్తీ, సఙ్క్తుం, సక్తం, సంజనం, సక్త్వా, సఙ్క్త్వా, జాన్తనశాంవిభాషేతి నలోపో వా॥ ఆసజ్య, సంజంసంజం, సక్త్వాసక్త్వా, సఙ్క్త్వాసఙ్క్త్వా

౨—సంజయితవ్యః, సంజనీయః, సంజ్యః, సంజితః-సంజితవాన్ సంజయన్-సంజయన్తీ, సంజయమానః, సంజయిష్యన్-సంజయిష్యతీ-సంజయిష్యన్తీ, సంజయితుం, సంజితం, సంజనం, సంజయిత్వా, ఆసంజ్య, సంజంసంజం, సంజయిత్వాసంజయిత్వా॥

౩—సిసంక్షితవ్యం, సిసంక్షణీయం, సిసంక్ష్యం, సిసంక్షితః, సిసంక్షితవాన్, సిసంక్షన్-సిసంక్షన్తీ, సిసంక్షిష్యన్-సిసంక్షిష్యతీ-సిసంక్షిష్యన్తీ, సిసంక్షితుం, సిసంక్షితం, సిసంక్షణం, సిసంక్షిత్వా, ఆసిసంక్ష్య, సిసంక్షంసిసంక్షం, సిసంక్షిత్వాసిసంక్షిత్వా॥

౪—సాసజితవ్యం, సాసజనీయం, సాసజ్యం, సాసజితః. సాసజితవాన్, సాసజ్యమానః, సాసజిష్యమాణః, సాసజితుం, సాసజితం, సాసజనం, సాసజిత్వా, ఆసాసజ్య, సాసజంసాసజం, సాసజిత్వాసాసజిత్వా॥

౫—సాసంజితవ్యం, సాసంజనీయం, సాసంజ్యం, సాసజితః, సాసజితవాన్, సాసజత్, సాసజతౌ-సాసజతః, సాసంజతీ, సాసజిష్యన్-సాసంజిష్యతీ-సాసంజిష్యన్తీ, సాసంజితుం, సాపజితం, సాసంజనం, సాసంజిత్వా, ఆసాసజ్య, సాసంజంసాసంజం, సాసంజిత్వాసాసంజిత్వా

షర్జ-అర్జనే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

సర్జతి, ససర్జ-ససర్జతురిత్యాది కర్జతివత్, పూర్వవత్,

షట-అవయవే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

సటతి, ససాట-సేటతుః, సటితేత్యాదిగదతివత్, పూర్వవత్.

షద్లృ- విశరణగత్యవసాదనేషు॥గతౌ సకర్మకః॥అన్యత్రాకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

పాఘ్రాధ్మాద్యాదినా శిత్సీదాదేశః ॥ ౧ సీదతి ॥ ౨ ససాద-సేదతుః-సేదుః ॥ సేదిథ-ససత్థ-సేదథుః, సేద ॥ ససాద-ససద-సేదివ-సేదిమ ॥ ౩ సత్తా-సత్తారౌ-సత్తారః-సి ॥ ౪ సత్స్యతి ॥ ౫ సీదతు ॥ ౬ అసీదత్ ॥ ౭ సీదేత్ ॥ ౮ సద్యాత్-సద్యాస్తాం ॥ లృదిత్త్వాదఙ్ ॥ ౯ అసదత్-అసదతాం,అసదన్ ॥ ౧౦ అసత్స్యత్-అసత్స్యతాం ॥

గతేరన్యత్ర కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిషీదతే ॥ సదిరప్రతేరితిషత్వం ॥ ౨ వ్యతిషేదే-వ్యతిషేదిషే-వ్యతిషేదిధ్వే ॥ వ్యతిషేదివహే-వ్యతిషేదిమహే ॥ ౩ వ్యతిషత్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిషత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిషీదతాం ॥ ౬ వ్యత్యషీదత ॥ ౭ వ్యతిషీదేత ॥ ౮ వ్యతిషత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యషత్త-వ్యత్యషత్సాతాం-వ్యత్యషత్సత ॥ వ్యత్యషత్థాః-వ్యత్యషత్సాథాం-వ్యత్యషద్ధ్వం ॥ వ్యత్యషత్సి-వ్యత్యషత్స్వహి-వ్యత్యషత్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యషత్స్యత॥

కర్మణి—౧ సద్యతే ॥ ౨ సేదే-ధ్వే ॥ ౩ సత్తా(సే,హే) ౪ సత్స్యతే ॥ ౫ సద్యతాం ॥ ౬ అసద్యత ॥ ౭ సద్యేత ॥ ౮ సత్సీష్ట ॥ ౯ అసాది-అసత్సాతాం-అసత్సత ॥ అసత్థాః-అసత్సాథాం-అసద్ధ్వం॥ అసత్సి-అసత్స్వహి-అసత్స్మహి ॥ ౧౦ అసత్స్యత-అసత్స్యేతాం॥

ణౌ—౧ సాదయతి-తే ॥ ౨ సాదయాంచకార(చక్రే),బభూవ,ఆస) ౩ సాదయితా(సి,సే,హే) ౪ సాదయిష్యతి-తే ॥ ౫ సాదయతు-తాం ॥ ౬ అసాదయత్-త ॥ ౭ సాదయేత్-త ॥ ౮ సాద్యాత్-సాదయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అసీషదత్-త ॥ ౧౦ అసాదయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ సాద్యతే ॥ ౨ సాదయాంచక్రే(బభూవ.ఆసే) ౩ సాదయితా(సే-హే)సాదితా(సే,హే) ౪ సాదయిష్యతే-సాదిష్యతే ॥ ౫ సాద్యతాం ॥ ౬ అసాద్యత ॥ ౭ సాద్యేత ॥ ౮ సాదయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)

షాదిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అషాది-అసాదిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం) అసాదయిషా
తాం(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసాదిష్యత-అసాదయిష్యత ॥

సని—౧ సిషత్సతి ॥ ౨ సిషత్సాంచకార (బభూవ,ఆస) ౩ సిష
త్సితాసి ॥ ౪ సిషత్సిష్యతి ॥ ౫ సిషత్సతు ॥ ౬ అసిషత్సత్ ॥ ౭ సి
షత్సేత్ ॥ ౮ సిషత్స్యాత్ ॥ ౯ అసిషత్సీత్ ॥ ౧౦ అసిషత్సిష్యత్

యఙి—౧ సాసద్యతే ॥ ౨ సాసదాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ సా
సదితా(సే,హే) ౪ సాసదిష్యతే ॥ ౫ సాసద్యతాం ॥ ౬ అసాసద్యత
౭ సాసద్యేత ॥ ౮ సాసదిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అసాసదిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦
అసాసదిష్యత॥

యఙ్లుకి—సాసదీతి; సాసత్తి, సాసత్తః, సాసదతీత్యాది ॥

౧—సత్తవ్యః । సదనీయం । సాద్యం । సన్నః । సన్నవాన్ ।సీ
దన్.సీదంతీ । సత్స్యన్-సత్స్యతీ-సత్స్యంతీ । సత్తుం । సన్నం । సద
నం । సత్త్వా । నిషద్య । సాదంసాదం । సత్త్వాసత్త్వా ॥

౨—సాదయితవ్యః । సాదనీయః । సాద్యః । సాదితః । సాదిత
వాన్ । సాదయన్-సాదయంతీ । సాదయమానః । సాదయిష్యన్ -
సాదయిష్యతీ-సాదయిష్యంతీ । సాదయితుం । సాదితం । సాదనం
సాదయిత్వా । ఆసాద్య । సాదంసాదం । సాదయిత్వాసాదయిత్వా ॥

౩—సిషత్సితవ్యం । సిషత్సనీయం । సిషత్స్యం । సిషత్సితః ।సిష
త్సితవాన్ । సిషత్సన్-సిషత్సంతీ । సిషత్సిష్యన్-సిష త్సిష్యతీ- సిష
త్సిష్యంతీ । సిషత్సితుం । సిషత్సితం । సిషత్సనం । సిషత్సిత్వా । ని
షిషత్స్య । సిషత్సంసిషత్సం । సిషత్సిత్వాసిషత్సిత్వా

౪—సాసదితవ్యం । సాసదనీయం । సాసద్యం । సాసదితః ।సా
సదితవాన్ । సాసద్యమానః । సాసదిష్యమాణః । సాసదితుం । సా
సదితం । సాసదనం । సాసదిత్వా । నిసాసద్య । సాసదంసాసదం ।
సాసదిత్వాసాసదిత్వా ॥

౫—ణ్యతి-సాక్షాద్యం, శశరి- సాసదల్-సాసదతా-సాసదతః సాసదతి। సాసదిష్యన్-సాసదిష్యతి-సాసదిష్యంతి। ణముల్- సా సాదంసాసాదమితివిశేషః ॥ శేషంపాగ్వత్ ॥

షణ-సంభక్తౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧సనతి ॥ ౨ ససాన-సేనతుః ॥ ౩సనితా-సి॥ ౪ సనిష్యతి ॥ ౫స నతు ॥ ౬ అసనత్ ॥ ౭ సనేత్ ॥ ౮ సాయాత్,సన్యాత్॥ యేవిభా షేత్యాత్వంవా ॥ ౯ అసానీత్,అసనీత్ ॥ ౧౦ అసనిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిసనతే ॥ ౨ వ్యతిసేనే ॥ ౩ వ్యతిసని తా ॥ ౪ వ్యతిసనిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిసనతాం ॥ ౬ వ్యత్యసనత ॥ ౭ వ్య తిసనేత ॥ ౮ వ్యతిసనిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యసనిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦వ్య త్యసనిష్యత ।

కర్మణి—౧ సాయతే,సన్యతే ॥ యేవిభాషేత్యాత్వంవా ॥ ౨ సేనే,సేనాతే,సేనిరే ॥ ౩ సనితా(సే,హే) ౪ సనిష్యతే ॥ ౫ సాయ తాం-సన్యతాం ॥ ౬ అసాయత,అసన్యత ॥ ౭ సాయేత,సన్యేత ౮ స నిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాని,అసనిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసనిష్యత॥

ణౌ—సానయతి,తే ॥ ౨సానయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస)౩ సానయితా(సి,సే,హే) ౪ సానయిష్యతి,తే ॥ ౫ సానయతు,తాం ॥ ౬ అసానయత్,త ॥ ౭ సానయేత్,త ॥ ౮ సాన్యాత్,సానయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అసీషనత్,త ॥ ౧౦ అసానయిష్యత్,త ॥

కర్మణి—౧ సాన్యతే ॥ ౨ సానయాంచక్రే(బభూవ,ఆసే)౩సా నయితా(సే,హే) సానితా(సే,హే) ౪ సానయిష్యతే,సానిష్యతే ॥౫ సాన్యతాం ॥ ౬ అసాన్యత ॥ ౭సాన్యేత॥ ౮ సానయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) సానిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అసాని,అసానిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అసానయిషా తాం,ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ అసానిష్యత,అసానయిష్యత ॥

సని—సనీవంతర్ధభ్రస్జ దమ్భుశ్రిస్వృయూర్ణుభరజ్ఞపిసనామితి వ్వికల్పః । షడధాతేజనసనఖనాం సన్ఝలోరిత్యాత్వమ్ । ౧ సిషాసతి, సిసనిషతి- స్తౌతిణ్యోరేవేతి నియమాన్నషః ॥ ౨ సిషాసాంచకార- బభూవ-ఆస- సిసనిషాంచకార- బభూవ, ఆస॥ ౩ సిషాసితా-సి। సిసనిషితా।సి॥ ౪ సిషాసిష్యతి- సిసనిషిష్యతి॥ ౫ సిషాసతు. సిసనిషతు ॥ ౬ అసిషాసత్ । అసిసనిషత్ ॥ ౭ సిషాసేత్-సిసనిషేత్॥ ౮ సిషాస్యాత్। సిసనిష్యాత్ ॥ ౯ అసిషాసీత్ । అసిసనిషీత్ ॥ ౧౦ అసిషాసిష్యత్। అసిసనిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ సాసాయతే- సంసన్యతే॥ ౨ సాసాయాంచక్రే-బభూవ ఆస। సంసనాంచక్రే-బభూవ॥ ఆస ॥ ౩ సాసాయితా- సే-హే॥ సంసనితా ॥సే-హే॥ ౪ సాసాయిష్యతే। సంసనిష్యతే॥ ౫ సాసాయతాం। సంసన్యతాం ॥ ౬ అసాసాయత। అసంసన్యత । ౭ సాసాయేత । సంసన్యేత॥ ౮ సాసాయిషీష్ట ॥ధ్వం।ధ్వం ॥ సంసనిషీష్ట ॥ధ్వం ॥ ౯ అసాసాయిష్ట। ధ్వం।ధ్వం॥ అసంసనిష్ట,ధ్వం.ధ్వం ॥ ౧౦ అసాసాయిష్యత। అసంసనిష్యత॥

యఙ్లుకి—సంసనీతి,సంసంతి- సంసాంతః। సంసనతీత్యాది ॥

౧సనితవ్యః,సననీయః- సాన్యః- సనితః- సనితవాన్- సనన్- సనంతీ- సనిష్యన్- సనిష్యతీ-సనిష్యంతీ- సనితుం - సనితం- సననం- సనిత్వా-విసాయ- విసన్య- సానంసానం- సనిత్వాసనిత్వా॥

౨—సానయితవ్యః- సాననీయః- సాన్యః- సానితః- సానితవాన్ సానయన్- సానయంతీ- సానయమానః, సానయిష్యన్- సానయిష్యతీ- సానయిష్యంతీ- సానయిష్యమాణః. సానయితుం- సానితం -సాననం- సానయిత్వా- విసాన్య- సానంసానం-సానయిత్వాసానయిత్వా।

౩—సిషాసితవ్యః,సిసనిషితవ్యః- సిషాసనీయః-సిసనిషణీయః, సిషాస్యః- సిసనిష్యః- సిషాసితః- సిసనిషితః- సిషాసితవాన్ - సిసని

షితవాన్, సిషాసన్।సిషాసంతి, సిసనిషన్-సిసనిషంతి,సిషాసిష్యన్
సిషాసిష్యతి,సిషాసిష్యంతి,సిసనిషిష్యన్,సిసనిషిష్యతి,సిసనిషిష్యం
తి-సిషాసితుం,సిసనిషితుం-సిషాసితం,సిసనిషితం, సిషాసనం,సిసనిష
ణం,సిషాసిత్వా-సిసనిషిత్వా,విసిషాస్య।విసిసనిష్య,సిషాసంసిషాసం
సిషాసిత్వాసిషాసిత్వా; సిసనిషంసిసనిషం.సిసనిషిత్వాసిసనిషిత్వా॥

౪—సాసాయితవ్యః - సంసనితవ్యః సాసాయనీయః - సంసననీ
యః- సాసాయ్యః- సంసన్యః- సాసాయితః- సాసాయితవాన్ - సం
సనితః- సంసనితవాన్- సాసాయమానః- సంసన్యమానః- సాసాయి
ష్యమాణః- సంసనిష్యమాణః- సాసాయితుం- సంసనితుం, సాసా
యితం- సంసనితం- సాసాయిత్వా-సంసనిత్వా, విసాసాయ్య - విసం
సన్య- సాసాయంసాసాయం, సాసాయిత్వాసాసాయిత్వా-సంసనంసం
సనం- సంసనిత్వాసంసనిత్వా॥

౫—సంసనితవ్యం- సంసనీయం- సంసాన్యం- సంసనితః - సంస
నితవాన్- సంసనన్ - సంసనతౌ-సంసనతః-సంసనతి. సంసనిష్యన్
సంసనిష్యతి- సంసనిష్యంతి। సంసనితుం - సంసనితం - సంసననం,
సంసనిత్వా- విసంసన్య, సంసానంసంసానం- సంసనిత్వాసంసనిత్వా

ష్టన-శబ్దే।అకర్మకః।సేట్ పరస్మైపదీ

స్తనతి। తస్తాన। తస్తనతుః॥ స్తనితేత్యాదిసర్వమకృతా ద్వసనతివ
త్। సని। తిస్తనిషతీత్యాది। యఙి॥ తంస్తన్యతఇత్యాది ॥

షప-సమవాయే।అకర్మకః।సేట్ పరస్మైపదీ

సపతి। ససాప।సేపతుః। సపితేత్యాదిగదతివత్॥ ౧౭౬౨

షల-గతౌ। అకర్మకః।సేట్ పరస్మైపదీ

సలతి।ససాల।సేలతుః। సలితేత్యాదికఖలతివత్ ౧౭౬౩

షమ, ష్టమ-అవైక్లవ్యే। అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ

సమతి। ససామ-సేమతుః-సేముః॥ సమితేత్యాది॥ అసమీత్॥ హ్మ్యంతేతి న వృద్ధిః॥ స్తమతి। తస్తామ, తస్తమతుః-తస్తముః॥ స్తమితేత్యాది॥ అస్తమీత్॥ శేషం గదతివత్॥ పు-౨౨౮॥ ణావమంతత్వేన మిత్త్వాద్ధ్రస్వః॥ సమయతి॥ స్తమయతీత్యాది॥ అసీషమత్, త॥ అతిస్తమత్-త॥ శేషం గచ్ఛతివత్॥ పు ౨౩౨,-౨౩౩॥

షర్వ-హింసాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

సర్వతి। ససర్వ-ససర్వతుః-సర్వితేత్యాది కజతివత్॥ పు౧౮౬

షల, గతౌ। అకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

సలతి। ససాల। సేలతుః। సలితేత్యాది గదతివత్ ౨౨౮ పు॥ అతో లాంతస్యేతి వృద్ధిః। అసాలీత్॥

షిట-అనాదరే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

సేటతి। సిషేట। సిషిటతుః। సేటితేత్యాది కేటతివత్ ౧౯౯ పు॥

షిధు-షింభు, ఇత్యేకే। హింసార్థావితి శేషః। సకర్మకౌ సేటౌ। పరస్మైపదినౌ

సేధతి। సిషేధ। సిషిధతుః। సేధితేత్యాది కేటతివత్ ౧౯౯ పు

సింభతి। సిషింభ। సిషింభతుః। సింభితేత్యాది క్లిందతివత్ ౨౦౩॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్॥ సేధిత్వా। సిద్ధ్వా। సింభిత్వా। సిద్ధ్వా। తదవనిష్ఠాయాం నేట్। సిద్ధః। సిద్ధవాన్॥

ష్విదా-అవ్యక్తే శబ్దే। అకర్మకః। సేట్ పరస్మైపదీ

స్వేదతి। సిష్వేద। సిష్విదతుః। స్వేదితేత్యాది కేటతివత్ ౧౯౯

ఆదితశ్చేతి నిష్ఠాయాంనేట్ । రదాభ్యామితితస్యనత్వం । స్విన్నః । అకర్మకత్వాత్కర్తరి క్తః । స్విన్నవాన్ । ప్రస్వేదితశ్చైత్రః ।ప్రస్వేదితంతేన । విభాషాభావాదికర్మణోరితినిష్ఠాయాఇడ్వా । నిష్ఠాశీఙ్ స్విదిమిదీత్యాదినానిష్ఠాయాఃకిత్త్వనిషేధః । ఇడభావేప్రస్విన్నశ్చైత్రః । ప్రస్విన్నంతేన । ఆదికర్మణీడభావేరదాభ్యామిత్యాదినానత్వం ॥

షిధ-గత్యాం। సకర్మకః। సేట్ పరస్మైపదీ

సేధతి। సిషేధ। సిషిధతుః। సేధితేత్యాదికేటతివల్ రూపం॥

షిధూ-శాస్త్రేమాంగల్యేచ । సకర్మకః వెట్ పరస్మైపదీ

౧ సేధతి॥ ౨ సిషేధ॥ సిషిధతుః. సిషిధుః, సిషేధిథ, సిషేద్ధ-సిషిధివ- సిషిధ్వ, సిషిధిమ. సిషిధ్మ ॥ ౩ సేధితా. సేధితారౌ-సి॥సేద్ధా। సేద్ధారౌ,సి ॥ ౪ సేధిష్యతి, సేత్స్యతి॥ ౫ సేధతు॥ ౬ అసేధత్ ॥ ౭ సేధేత్ ॥ ౮ సిధ్యాత్- సిధ్యాస్తాం ॥ ౯ అసేధీత్। అసేధిష్టాం । అసేధిషుః- పక్షే॥ అసైత్సీత్ । అసైద్ధాం । అసైత్సుః । అసైత్సీః । అసైద్ధం- అసైద్ధ । అసైత్సం। అసైత్స్వ । అసైత్స్మ ॥౧౦ అసేత్స్యత్ । అసేధిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిషేధతే ॥ ౨ వ్యతిషిషిధే । వ్యతిషిషిధాతే। వ్యతిషిషిధిషే । వ్యతిషిషిధాథే। వ్యతిషిషిధిధ్వే । వ్యతిషిషిద్ధ్వే। వ్యతిషిషిధివహే । వ్యతిషిషిధ్వహే। వ్యతిషిషిధిమహే । వ్యతిషిషిధ్మహే॥౩వ్యతిషేద్ధా, సే-హే॥వ్యతిషేధితా, సే, హే ॥౪వ్యతిషేత్స్యతే॥వ్యతిషేధిష్యతే॥౫వ్యతిషేధతాం॥౬వ్యత్యషేధత॥ప్రాక్సితాదడ్వ్యవాయేఽపీతిషత్వం॥౭వ్యతిషేధేత॥౮వ్యతిషేధిషీష్ట-ధ్వం॥వ్యతిషిత్సీష్ట-ధ్వం ౯వ్యత్యషిద్ధ । వ్యత్యషిత్సాతాం ।వ్యత్యషిత్సత।వ్యత్యషిద్ధాః ।వ్యత్యషిత్సాథాం । వ్యత్యషిద్ధ్వం । వ్యత్యషిత్సి । వ్యత్యషిత్స్వహి। వ్యత్యషి

ష్యేహి । పక్షే ॥ వ్యత్యషేధిష్ట । వ్యత్యషేధిషాతాం । వ్యత్యషేధిషత, ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యషేధిష్యత। వ్యత్యషేత్స్యత॥

కర్మణి—౧ సిధ్యతే॥ ౨ సిషిధే । సిషిధిషె । సిషిత్సే । సిషిధిధ్వే । సిషిద్ధ్వే । సిషిధివహే । సిషిధ్వహే । సిషిధిమహే॥ సిషిధ్మహే ॥ ౩ సేద్ధా-సేహే॥ సేధితా॥సే।హే॥ ౪ సేధిష్యతే । సేత్స్యతే॥ ౫ సిధ్యతాం ॥ ౬ అసిధ్యత ॥ ౭ సిధ్యేత ॥౮ సేధిషిష్ట। ధ్వం॥సిత్సీష్ట- ధ్వం॥ ౯ అసేధి । అసేధిషాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) అసిత్సాతాం ధ్వం ॥ ౧౦ అసేధిష్యత । అసేత్స్యత॥

ణౌ—౧ సేధయతి। తే॥ ౨ సేధయాంచకార। చక్రే॥ బభూవ॥ఆస ॥ ౩ సేధయితా । సే।సే.హే॥ ౪ సేధయిష్యతి।తే॥ ౫ సేధయతు । తాం ॥ ౬ అసేధయత్ ।త॥ ౭ సేధయేత్ । త॥ ౮ సేధ్యాత్ । సేధయిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అసీషిధత్ ।త॥ ౧౦ అసేధయిష్యత్। త॥

కర్మణి—౧ సేధ్యతే ॥ ౨ సేధయాంచక్రే॥బభూవె॥ ఆసే॥౩ సేధయితా ॥ సే।హే॥ సేధితా॥ సే।హే॥౪ సేధయిష్యతె । సేధిష్యతే ॥ ౫ సేధ్యతాం ॥ ౬ అసేధ్యత ॥ ౭ సేధ్యేత ॥ ౮ సేధిషీష్ట-ధ్వం ॥ సేధయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అసేధి-అసేధిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అసేధయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసేధిష్యత-అసేధయిష్యత ॥

సని—౧ సిసేధిషతి-సిషిత్సతి ॥ ౨ సిసేధిషాంచకార-సిషిత్సాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ సిసేధిషితా-సి ॥ సిషిత్సితా-సి ॥ ౪ సిసేధిషిష్యతి-సిషిత్సిష్యతి ॥ ౫ సిసేధిషతు-సిషిత్సతు ॥ ౬ అసిసేధిషత్-అసిషిత్సత్ ॥ ౭ సిసేధిషెత్-సిషిత్సేత్ ॥ ౮ సిసేధిష్యాత్-సిషిత్స్యాత్॥౯ అసిసేధిషీత్-అసిషిత్సీత్ ॥౧౦అసిసేధిషిష్యత్-అసిషిత్సిష్యత్.
ఇట్పక్షేరలోవ్యుపధాదితికిత్త్వవికల్పాత్, సిసిధిషతి।సిసిధిషాంచకారేత్యాదీనిరూపాణ్యూహ్యాని.

యఙి—౧ సేషిధ్యతె ॥ ౨ సేషిధాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ సేషి

స్య, స్వ) ౪ సేషిధిష్యేత ॥ ౫ సేషిధ్యేతాం ॥ ౬ అసేషిధ్యేత ॥ ౭ సేషిధ్యేత ॥ ౮ సేషిధిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసేషిధిష్ఠ (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసేషిధిష్యేత ॥

యఙ్లుకి—సేషిధీతి, సేషెద్ధి, సేషిద్ధః, సేషిధతీత్యాది ॥

౧—సేధితవ్యః; సేద్ధవ్యః, సేధనీయః, సేధ్యః, సిద్ధః, సిద్ధవాన్ సేధన్-సేధంతీ, వ్యతిషెధమానః, సేధిష్యన్-సేధిష్యతీ-సేధిష్యంతీ, సేత్స్యన్-సేత్స్యతీ-సేత్స్యంతీ, సేధితుం, సేద్ధుం, సిద్ధ్వా, సేధనం, సిధిత్వా, సేధిత్వా, సిద్ధ్వా, నిషిధ్య, నిషెధ్య, ప్రతిషిధ్య, ప్రతిషిధ్య, సేధంసేధం, సేధిత్వాసేధిత్వా, సిధిత్వాసిధిత్వా,సిద్ధ్వాసిద్ధ్వా.

౨—సేధయితవ్యః, సేధనీయః, సేధ్యః, సేధితః. సేధితవాన్,సేధయన్-సేధయంతీ, సేధయమానః, సేధయిష్యన్-సేధయిష్యతీ-సేధయిష్యంతీ, సేధయితుం, సేధితం, సేధనం, సేధయిత్వా, ప్రతిషెధ్య, సేధంసేధం, సేధయిత్వాసేధయిత్వా.

౩—సిసేధిషితవ్యం-సిషిత్సితవ్యం, సిసేధిషణీయం-సిషిత్సనీయం, సిసేధిష్యః-సిషిత్స్యః, సిసేధిషితః-సిషిత్సితః, సిసేధిషితవాన్-సిషిత్సితవాన్, సిసేధిషన్ సిసేధిషంతీ; సిషిత్సన్, సిషిత్సంతీ, సిసేధిషిష్యన్-సిసేధిషిష్యతీ-సిసేధిషిష్యంతీ, సిషిత్సిష్యన్-సిషిత్సిష్యతీ-సిషిత్సిష్యంతీ, సిసేధిషితుం,సిషిత్సితుం, సిసేధిషితం, సిషిత్సితం, సిసేధిషణం, సిషిత్సనం, సిసేధిషిత్వా, సిషిత్సిత్వా, నిషిసేధిష్య, నిషిషిత్స్య, సిసేధిషంసిసేధిషం, సిసేధిషిత్వాసిసేధిషిత్వా సిషిత్సంసిషిత్సం, సిషిత్సిత్వాసిషిత్సిత్వా. సనఃకిత్త్వపక్షే సిసిధిషితవ్యమిత్యాద్యున్నేయమ్.

౪—సేషిధితవ్యః, సేషిధనీయః, సేషిధ్యః, సేషిధితః, సేషిధితవాన్, సేషిధ్యమానః- సేషిధిష్యమాణః; సేషిధితుం, సేషిధితం, సేషిధనం, సేషిధిత్వా, నిషేషిధ్య, సేషిధం సేషిధం, సేషిధిత్వా సేషిధిత్వా.

సేషేధిష్యతి, సేషేధనీయః, సేషేధ్యః, సేషిధితః-సేషిధిత

వాన్, సేషిధత్-సేషిధతా-సేషిధతః, సేషిధతి, సేషేధిష్యన్-సేషే

ధిష్యతీ-సేషేధిష్యంతి, సేషేధితుం, సేషిధితం, సేషేధనం, సేషేధి

త్వా, సేషిధిత్వా, నిసేషేధ్య, నిషేషిధ్య, సేషేధం సేషేధం, సేషిధి

త్వా సేషిధిత్వా, సేషేధిత్వా సేషేధిత్వా.

ష్ఠివు-నిరసనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అస్యద్వితీయస్థకారస్థకారో వేతి వృత్తిః ॥ ష్ఠీవతి, టిష్ఠేవ-టిష్ఠివ

తుః-టిష్ఠివుః, తిష్ఠేవ-తిష్ఠివతుః-తిష్ఠివుః, ష్ఠీవితేత్యాదిజీవతివత్ ౪౬౫

ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ ॥ ష్ఠీవిత్వా, ష్ఠ్యూత్వా, అతఏవనిష్ఠాయాం

నేట్, ష్ఠ్యూతః, ష్ఠ్యూతవాన్, ఊఠ్‌భావివకారాంతత్వాన్నాస్యయజ్ఞుక్

ష్ట్రుక్ష-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

స్త్రుక్షతి, తస్త్రుక్ష-తస్త్రుక్షతుః-తస్త్రుక్షుః, స్త్రుక్షితేత్యాది శిక్ష

తివత్, పు౧౮౬. లౌచజీ-అతస్త్రుక్షత్-త ॥

షృభు, షృంభు-హింసార్థౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

సర్భతి. ససర్భ-ససృభతుః-సర్భితేత్యాదిగృజధాతువత్. పు౪౮౧

ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్, సర్భిత్వా- సృబ్ధ్వా, అతఏవ నిష్ఠాయాం

నేట్ ॥ సృబ్ధః-సృబ్ధవాన్ ॥ సృంభతి, ససృంభ-ససృంభతుః సృంభి

తేత్యాదిగృంజిధాతువత్. పు౪౮౩ ॥ ఆశిషి-సృభ్యాత్, ఉదిత్త్వాత్ క్త్వా

యాంవేట్ ॥ సృంభిత్వా-సృబ్ధ్వా ॥ అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్॥ సృబ్ధః

సృబ్ధవాన్.

షెల్ల-గతౌ విశ్వాసే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

సేలతి, సిషేలేత్యాదిఖేలతివత్ పు౨౩౯. ఇతి షాదయః

స్కన్దిర్-గతిశోషణయోః॥సకర్మకః॥అనిట్॥ పరస్మైపదీ

౧ స్కన్దతి ॥ ౨ చస్కన్ద-చస్కన్దతుః ॥ చస్కన్దిథ-చస్కన్థ-చస్కన్దివ-చస్కన్దిమ ॥ ౩ స్కన్తా-సి ॥ ౪ స్కన్త్స్యతి ॥ ౫ స్కన్దతు ॥ ౬ అస్కన్దత్ ॥ ౭ స్కన్దేత్ ॥ ౮ స్కద్యాత్ ॥ ౯ అస్కాన్త్సీత్-అస్కాన్తాం-అస్కాన్త్సుః॥అస్కాన్త్సీః-అస్కాన్తం-అస్కాన్త ॥ అస్కాన్త్సం-అస్కాన్త్స్వ-అస్కాన్త్స్మ ॥ ౧౦ అస్కన్త్స్యత్ ॥

శోషణేకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిస్కన్దతే ॥ ౨ వ్యతిచస్కన్దే॥ వ్యతిచస్కన్దిషే-వ్యతిచస్కన్దిధ్వే ॥వ్యతిచస్కన్దివహే-వ్యతిచస్కన్దిమహే ॥ ౩ వ్యతిస్కన్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిస్కన్త్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్కన్దతాం ॥ ౬ వ్యత్యస్కన్దత ॥ ౭ వ్యతిస్కన్దేత॥ ౮ వ్యతిస్కన్త్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యస్కన్త-వ్యత్యస్కన్త్సాతాం-వ్యత్యస్కన్త్సత॥వ్యత్యస్కన్థాః-వ్యత్యస్కన్త్సాథాం-వ్యత్యస్కన్ధ్వం॥వ్యత్యస్కన్త్సి-వ్యత్యస్కన్త్స్వహి-వ్యత్యస్కన్త్స్మహి ॥౧౦ వ్యత్యస్కన్త్స్యత॥

కర్మణి—౧ స్కద్యతే ॥ ౨ చస్కన్దే-చస్కన్దిషే-చస్కన్దిధ్వే ॥ చస్కన్దివహే-చస్కన్దిమహే ॥ ౩ స్కన్తా(సే-హే) ౪ స్కన్త్స్యతే ॥ ౫ స్కద్యతాం ॥ ౬ అస్కద్యత ॥ ౭ స్కద్యేత ॥ ౮ స్కన్త్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్కన్ది-అస్కన్త్సాతాం-అస్కన్త్సత ॥ అస్కన్థాః-అస్కన్త్సాథాం-అస్కన్ధ్వం॥అస్కన్త్సి-అస్కన్త్స్వహి-అస్కన్త్స్మహి ॥౧౦ అస్కన్త్స్యత ॥

ణౌ—౧ స్కన్దయతి-తే ॥ ౨ స్కన్దయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ స్కన్దయితా(సి,సే,హే) ౪ స్కన్దయిష్యతి-తే॥ ౫ స్కన్దయతు-తాం॥ ౬ అస్కన్దయత్-త॥౭ స్కన్దయేత్-త॥౮ స్కన్ద్యాత్-స్కన్దయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౯ అచస్కన్దత్-త॥౧౦ అస్కన్దయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ స్కన్ద్యతే ॥ ౨ స్కన్దయాంచక్రే(బభూవే, ఆ

స్యే) ౩ స్కందయితా(సే, హే) స్కందితా(సే, హే) ౪ స్కందయిష్యతే-స్కందిష్యతే ॥ ౫ స్కంద్యతాం ॥ ౬ అస్కంద్యత ॥ ౭ స్కంద్యేత ॥ ౮ స్కందయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ స్కందిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్కంది-అస్కందిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అస్కందయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అస్కందయిష్యత-అస్కందిష్యత ॥

సని—౧ చిస్కన్త్సతి॥ ౨ చిస్కన్త్సాంచకార, బభూవ, ఆస ౩ చిస్కన్త్సితా,సి॥ ౪ చిస్కన్త్సిష్యతి॥ ౫ చిస్కన్త్సతు ॥ ౬ అచిస్కన్త్సత్, అచిస్కన్త్సతాం - అచిస్కన్త్సన్ ॥ ౭ చిస్కన్త్సేత్ ॥ ౮ చిస్కన్త్స్యాత్, చిస్కన్త్స్యాస్తాం॥ ౯ అచిస్కన్త్సీత్, అచిస్కన్త్సిష్టాం, అచిస్కన్త్సిషుః అచిస్కన్త్సీః అచిస్కన్త్సిష్టం, అచిస్కన్త్సిష్ట, అచిస్కన్త్సిషం, అచిస్కన్త్సిష్వ, అచిస్కన్త్సిష్మ ॥ ౧౦ అచిస్కన్త్సిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాస్కద్యతే॥ చాస్కదాంచక్రే, బభూవ-ఆస ॥ ౩ చాస్కదితా, సే, హే॥ ౪ చాస్కదిష్యతే ॥ ౫ చాస్కద్యతాం ॥ ౬ అచాస్కద్యత ॥ ౭ చాస్కద్యేత ॥ ౮ చాస్కదిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అచాస్కదిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచాస్కదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాస్కందీతి, చాస్కంత్తి, చాస్కంత్తః, చాస్కందతీత్యాది

౧—స్కన్త్తవ్యః, స్కందనీయః, స్కంద్యః, స్కన్నః, స్కన్నవాన్, స్కందన్, స్కందంతీ, స్కన్త్స్యన్, స్కన్త్స్యంతీ, స్కన్త్స్యతీ, స్కన్త్తుం, స్కన్నం, స్కందనం, స్కన్త్త్వా, క్త్వి స్కంది స్యందోరితి నలోపప్రతిషేధః, ప్రస్కంద్య స్కందంస్కందం స్కన్త్త్వా స్కన్త్త్వా॥

౨—స్కందయితవ్యః, స్కందనీయః, స్కంద్యః, స్కందితః, స్కందితవాన్- స్కందయన్, స్కందయంతీ, స్కందయమానః, స్కందయిష్యన్ స్కందయిష్యతీ, స్కందయిష్యంతీ, స్కందయి

[illegible]ం, స్కందితం, స్కందనం- స్కందయిత్వా- ప్రస్కంద్య - స్కం
[illegible]- స్కందయిత్వాస్కందయిత్వా ॥

3—చిస్కంత్సితవ్యః. చిస్కంత్సనీయః - చిస్కంత్స్యః- చి
స్కంత్సితః- చిస్కంత్సితవాన్- చిస్కంత్సన్ - చిస్కంత్సంతీ-
చిస్కంత్సిష్యన్- చిస్కంత్సిష్యతీ - చిస్కంత్సిష్యంతీ-చిస్కం
త్సితుం, చిస్కంత్సితం-చిస్కంత్సనం. చిస్కంత్సిత్వా- ప్రచిస్కం
త్స్య, చిస్కంత్సం చిస్కంత్సం. చిస్కంత్సిత్వాచిస్కంత్సిత్వా॥

4—చాస్కందితవ్యం- చాస్కందనీయం - చాస్కంద్యం - చాస్కం
దితః- చాస్కందితవాన్- చాస్కంద్యమానః- చాస్కందిష్యమాణః-చా
స్కందితుం- చాస్కందితం- చాస్కందనం - చాస్కందిత్వా ప్రచాస్కం
ద్య, చాస్కందంచాస్కందం- చాస్కందిత్వాచాస్కందిత్వా.

5—చాస్కందితవ్యః, చాస్కందనీయః- చాస్కంద్యః- చాస్కం
దితః, చాస్కందితవాన్. చాస్కందత్ - చాస్కందతా- చాస్కందతః,
చాస్కందతీ- చాస్కందిష్యన్- చాస్కందిష్యతీ- చాస్కందిష్యంతీ
చాస్కందితుం- చాస్కందితం- చాస్కందనం - చాస్కందిత్వా- ప్ర
చాస్కంద్య, చాస్కందంచాస్కందం॥చాస్కందిత్వాచాస్కందిత్వా॥

స్వన, శబ్దే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

స్వనతి. సస్వాన, సస్వనతుః- సస్వనుః। స్వేనతుః-స్వేనుః॥ ఫణాం
చేత్యాదేత్వాభ్యాసలోపౌ వా ॥ స్వనితేత్యాదిగదతివత్ ॥పు-౨-౨౮ ॥
యఙి, సంస్వన్యతే-సంస్వనాంచక్రే ఇత్యాది॥
యఙ్లుకి, సంస్వనీతి, సంస్వంతి, సంస్వాన్తః సంస్వనతీత్యాది॥
అస్య స్వన, అవతంసన ఇతి, ఘటాదావనువాదాదవతంసనేమిత్తే
ణౌ ఉపధాహ్రస్వః, స్వనయతీత్యాది, గమయతివత్ ॥ పు-౩౧ ॥ ఆ
[illegible]॥అన్యత్ర స్వానయతీత్యాది॥ [illegible]

క్యాదినా క్తస్యానిష్టత్వం విహాస్యతి । అన్యత్రాస్వనితం । ఆజూర్వార్థాద స్మాద్రీష్యమత్వరసంఘుషాస్వనామితీడ్వా । ఆస్వాంతః । ఆస్వనితః ॥

స్యము-శబ్దే అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

స్యమతి। సస్యామ। సస్యమతుః, సస్యముః- స్యేమతుః। స్యేముః। ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాసలోపౌవా ॥ స్యమితేత్యాది గదతి వత్ పు ౨౩౫ ॥ లుఙి, సిచి, హ్మ్యంతేతినవృద్ధిః. అస్యమీత్ । అమం తత్వేనమిత్త్వేస్యమయతీత్యాది. సర్వం గచ్ఛతివత్ ॥ పు ౩౩౩ ॥ ఉదిత్త్వేన క్త్వాయాం వాట్ : స్యమిత్వా- స్యన్త్వా అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్, స్యాంతః స్యాంతవాన్ అస్మాద్యఙ్- స్వపిస్యమివ్యేఞాంయఙితి సంప్రసారణం. త తోద్విత్వే సేసిమ్యతే- సేసిమాంచక్రే. సేసిమితా- సేసిమిష్యతఇత్యాది

స్ఖల సఞ్చలనే అకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ.

స్ఖలతి, చస్ఖాల, చస్ఖలతురిత్యాది సర్వంకంపనార్థచలతివత్ ॥ ౨౧౭పు। దళివలిస్ఖలీత్యాదినా మిత్త్వాత్తత్కార్యం- స్ఖలయతీత్యాది॥

స్థల- స్థానే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

స్థలతి- తస్థాలేత్యాది సర్వమకంపనార్థ చలతి ౨౧౭ పు॥ వత్ ॥ ణౌ, స్థాలయతి, అతిష్ఠలదిత్యాది.

స్మీల నిమేషణే. నిమేషణం సంకోచః। సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

స్మీలతి, సిష్మీలేత్యాది క్రీడతి ౨౦౭పు॥ వత్ ॥ ణౌ చఙి, అసిష్మిలత్ -త్

స్ఫుర్ఛా- విస్మృతౌ సకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ.

స్ఫూర్ఛతి- పుస్ఫూర్ఛ, స్ఫూర్ఛితేత్యాదిర్ధుర్వీధాతువత్ పు ౩౬౮

యఙ్లుకి—పోస్ఫూర్జీతి- పోస్ఫూర్తి, పోస్ఫూర్తః, పోస్ఫూర్జతి ఇత్యాది

అవిత్త్వాన్నిష్ఠాయాం నేట్ స్ఫూర్ణః, స్ఫూర్ణవాన్.

౧౮౩-టుస్ఫూర్జా-వజ్రనిర్ఘోషే, అకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ.

౧ స్ఫూర్జతి॥ ౨ పుస్ఫూర్జ, పుస్ఫూర్జతుః ॥ ౩ స్ఫూర్జితాసి ॥ ౪ స్ఫూర్జిష్యతి ॥ ౫ స్ఫూర్జతు ॥ ౬ అస్ఫూర్జత్ ॥ ౭ స్ఫూర్జేత్ ॥ ౮ స్ఫూర్జ్యాత్ ॥ ౯ అస్ఫూర్జీత్ ॥౧౦ అస్ఫూర్జిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిస్ఫూర్జతే॥ ౨ వ్యతిపుస్ఫూర్జే ॥౩ వ్యతిస్ఫూర్జితా, సే।హే॥ ౪ వ్యతిస్ఫూర్జిష్యతే॥ ౫ వ్యతిస్ఫూర్జతాం॥ ౬ వ్యత్యస్ఫూర్జత॥ ౭ వ్యతిస్ఫూర్జేత॥ ౮ వ్యతిస్ఫూర్జిషీష్ట, ధ్వం ౯ వ్యత్యస్ఫూర్జిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యస్ఫూర్జిష్యత॥

భావే—౧ స్ఫూర్జ్యతే ॥ ౨ పుస్ఫూర్జే॥ ౩ స్ఫూర్జితా ॥ ౪ స్ఫూర్జిష్యతే ॥ ౫ స్ఫూర్జ్యతాం ॥ ౬ అస్ఫూర్జ్యత ॥ ౭ స్ఫూర్జ్యేత ॥ ౮ స్ఫూర్జిషీష్ట ॥ ౯ అస్ఫూర్జి ॥ ౧౦ అస్ఫూర్జిష్యత॥

ణౌ—౧ స్ఫూర్జయతి-తే ॥ ౨ స్ఫూర్జయాంచకార, చక్రే, బభూవ॥ ఆస॥ ౩ స్ఫూర్జయితాసి, సే, హే॥ ౪ స్ఫూర్జయిష్యతి, తే ౫ స్ఫూర్జయతు, తాం ॥ ౬ అస్ఫూర్జయత్, త ॥ ౭ స్ఫూర్జయేత్-త॥ ౮ స్ఫూర్జ్యాత్॥ ౧౦ స్ఫూర్జయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అపుస్ఫూర్జత్, త ॥౧౦ అస్ఫూర్జయిష్యత్।త॥

కర్మణి—౧ స్ఫూర్జ్యతే ॥ ౨ స్ఫూర్జయాంచక్రే బభూవే ఆసే ॥ ౩ స్ఫూర్జయితా-సే।హే॥ స్ఫూర్జితా, సే, హే॥ ౪ స్ఫూర్జయిష్యతే। స్ఫూర్జిష్యతే ॥ ౫ స్ఫూర్జ్యతాం ॥ ౬ అస్ఫూర్జ్యత ॥ ౭ స్ఫూర్జ్యేత ॥ ౮ స్ఫూర్జిషీష్ట, ధ్వం॥ స్ఫూర్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అస్ఫూర్జి, అస్ఫూర్జిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అస్ఫూర్జయి

ర్జాం (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అస్ఫూర్జయిష్యత్ అస్ఫూర్జయిష్యత ॥

సని—౧ పుస్ఫూర్జిషతి ॥ ౨ పుస్ఫూర్జిషాంచకార, బభూవ, ఆస ॥ 3 పుస్ఫూర్జిషితా, సి ॥ ౪ పుస్ఫూర్జిషిష్యతి ॥ ౫ పుస్ఫూర్జిషతు ॥ ౬ అపుస్ఫూర్జిషత్ ॥ ౭ పుస్ఫూర్జిషేత్ ॥ ౮ పుస్ఫూర్జిష్యాత్ ॥ ౯ అపుస్ఫూర్జిషీత్ ॥ ౧౦ అపుస్ఫూర్జిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ పోస్ఫూర్జ్యతే ॥ ౨ పోస్ఫూర్జాంచక్రే. బభూవ, ఆస ॥ 3 పోస్ఫూర్జితా. సే. హే. ॥ ౪ పోస్ఫూర్జిష్యతే ॥ ౫ పోస్ఫూర్జ్యతాం ॥ ౬ అపోస్ఫూర్జ్యత ॥ ౭ పోస్ఫూర్జ్యేత ॥ ౮ పోస్ఫూర్జిషీష్ట,(ధ్వం) ౯ అపోస్ఫూర్జిష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అపోస్ఫూర్జిష్యత ॥

యఙ్లుకి—పోస్ఫూర్జీతి- పోస్ఫూర్క్తి- పోస్ఫూర్క్తః పోస్ఫూర్జతీత్యాది ॥

౧—స్ఫూర్జితవ్యం, స్ఫూర్జనీయం. స్ఫూర్జ్యం, స్ఫూర్గ్ణః- స్ఫూర్గ్ణవాన్- స్ఫూర్జన్- స్ఫూర్జన్తీ- స్ఫూర్జిష్యన్ - స్ఫూర్జిష్యతీ- స్ఫూర్జిష్యన్తీ- స్ఫూర్జితుం, స్ఫూర్గ్ణః స్ఫూర్జనం- స్ఫూర్జిత్వా- విస్ఫూర్జ్య- స్ఫూర్జంస్ఫూర్జం-స్ఫూర్జిత్వాస్ఫూర్జిత్వా ॥

౨—స్ఫూర్జయితవ్యః- స్ఫూర్జనీయః- స్ఫూర్జ్యః, స్ఫూర్జకః, స్ఫూర్జితవాన్, స్ఫూర్జయన్, స్ఫూర్జయన్తీ - స్ఫూర్జయమానః, స్ఫూర్జయిష్యన్, స్ఫూర్జయిష్యన్తీ, స్ఫూర్జయిష్యన్తీ, స్ఫూర్జయితుం, స్ఫూర్జితం, స్ఫూర్జనం- స్ఫూర్జయిత్వా, [illegible] స్ఫూర్జ్య, స్ఫూర్జంస్ఫూర్జం, స్ఫూర్జయిత్వాస్ఫూర్జయిత్వా [illegible]

3—పుస్ఫూర్జిషితవ్యం- పుస్ఫూర్జిషణీయం; పుస్ఫూర్జి[illegible] పుస్ఫూర్జిషితః, పుస్ఫూర్జిషితవాన్- పుస్ఫూర్జిషన్, పుస్ఫూర్జిషన్తీ, [illegible] పుస్ఫూర్జిషిష్యన్తీ, పుస్ఫూర్జి[illegible]ష్యం

ధాతురూపనిశిక్షికాయాం, స్ఫుటాదిధాతవః

౯, పుసస్ఫాజిషితుం, పుసస్ఫాజిషితం, పుసస్ఫాజిషణం, పుసస్ఫాజిషిత్వా, విపుసస్ఫాజిషష్య- పుసస్ఫాజిషమ్పుసస్ఫాజిషం-పుసస్ఫాజిషిత్వా పుసస్ఫాజిషిత్వా.

౪—పోసస్ఫాజితవ్యం, పోసస్ఫాజనీయం. పోసస్ఫాజ్యం, పోసస్ఫాజితః, పోసస్ఫాజితవాన్, పోసస్ఫాజ్యమానః, పోసస్ఫాజిష్యమాణః, పోసస్ఫాజితుం, పోసస్ఫాజితం, పోసస్ఫాజనం- పోసస్ఫాజిత్వా, విపోసస్ఫాజ్య- పోసస్ఫాజం పోసస్ఫాజం, పోసస్ఫాజిత్వా పోసస్ఫాజిత్వా॥

౫—శతరి పోసస్ఫాజత్, పోసస్ఫాజతౌ, పోసస్ఫాజతః, పోసస్ఫాజతీ, పోసస్ఫాజిష్యన్- పోసస్ఫాజిష్యన్తీ- పోసస్ఫాజిష్యం ఇతి విశేషః ॥ అన్యత్సర్వంయజ న్తవత్ ॥

స్ఫుటిర్, విశరణే, అకర్మకః సేట్ పరస్మై.

స్ఫోటతి, పుస్ఫోట, పుస్ఫుటతుః, స్ఫోటితేత్యాది సర్వం ద్యోతతి ౨౫౮ పు॥ వత్.

స్ఫుటి, ఇత్యపి కేచిత్ ॥ విశరణ ఇత్యర్థః ॥ అకర్మకః సేట్ పరస్మై పదీ. స్ఫుంటతి. పుస్ఫుంట, పుస్ఫుంటతుః స్ఫుంటితేత్యాదికందతివత్ ౧౫౦.

స్మాక్షః॥ ఆదరే అకర్మకః సేట్ పరస్మై

అనాదరఇతి కాశ్యాదిశ్లోకపాఠః. అవజ్ఞావహేళనమసూక్షణమిత్యమరః స్మాక్షతి, సుస్మాక్షేత్యాదిసర్వం క్షాజతి ౨౧౫ పు॥ వత్ ॥

స్మాక్ష్యః, ఈర్ష్యార్థః అకర్మకః సేట్ పరస్మై.

స్మాక్ష్యతి, సుస్మాక్ష్య, సుస్మాక్ష్యతుః స్మాక్ష్యితేత్యాది షాయ్యవత్ ॥ పు ౨౧౫ ॥

సృప్ఌ గతౌ, సకర్మకః అనిట్ పరస్మై.

౧ సర్పతి॥ ౨ ససర్ప, సస్పృపతుః, ససృపిథ. ససర్థ-ససృపివ, ససృపిమ ౩ స్రప్తా, సర్ప్తాసి॥ సప్తాసి॥ అనుదాత్తచద్గుణాపధస్యేత్యమ్వా ॥ ౪ స్రప్స్యతి, సర్ప్స్యతి ॥ ౫ సర్పతు ॥ ౬ అసర్పత్ ॥ ౭ సర్పేత్॥ ౮ సృప్యాత్ ॥ ౯ అసృపత్ । అసృపతాం। లృదిత్త్వాదఙ్ ॥౧౦ అస్రప్స్యత్ అసర్ప్స్యత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మణ్యపి తకారేనతఙ్.

కర్మణి—౧ సృప్యతే॥ ౨ ససృపె ॥ ససృపిషే, ససృపిధ్వే, ససృపివహే, ససృపిమహే ॥ ౩ స్రప్తా, సే-హే ॥ సర్ప్తా । సే-హే ॥ ౪ స్రప్స్యతే ॥ సర్ప్స్యతే ॥ ౫ సృప్యతాం ॥ ౬ అసృప్యత॥ ౭ సృప్యేత ॥ ౮ స్రప్సీష్ట-ధ్వం ॥ సృప్సీష్ట।ధ్వం॥ ౯ అసర్పి-అసృప్సాతాం-అసృప్సత॥అస్రప్సాతాం- అస్రప్సత ॥ ౧౦ అస్రప్స్యత. అసర్ప్స్యత,

ణౌ—౧ సర్పయతి-తె ॥ ౨ సర్పయాంచకార- చక్రే, బభూవ-ఆస ॥ ౩ సర్పయితా-సి-సే-హే॥ ౪ సర్పయిష్యతి॥ తె ॥ ౫ సర్పయతు-తాం ॥ ౬ అసర్పయత్-త॥ ౭ సర్పయేత్-త ॥ ౮ సర్ప్యాత్- సర్పయిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అసీసృపత్-త-॥ అససర్పత్-త॥ ౧౦ అసర్పయిష్యత్,త ॥

కర్మణి—౧ సర్ప్యతే॥ ౨ సర్పయాంచక్రే-బభూవ॥ ఆసే॥౩ సర్పయితా, సే-హే॥ సర్పితా-స్సే,హే॥ ౪ సర్పయిష్యతె- సర్పిష్యతే॥ ౫ సర్ప్యతాం ॥ ౬ అసర్ప్యత॥ ౭ సర్ప్యేత॥ ౮ సర్పయిషీష్ట-ధ్వం ధ్వం॥ సర్పిషీష్ట।ధ్వం ॥౯ అసర్పి, అసర్పిషాతాం,ధ్వం,ధ్వం॥అసర్పయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అసర్పిష్యత।అసర్పయిష్యత

సని—౧ సిసృప్సతి॥ ౨ సిసృప్సాంచకార।బభూవ॥ ఆస ॥౩ సిసృప్సితా,సి ॥ ౪ సిసృప్సిష్యతి ॥ ౫ సిసృప్సతు॥ ౬ అసిసృప్సత్॥ ౭ సిసృప్సేత్ ॥౮ సిసృప్స్యాత్ ॥ ౯ అసిసృప్సీత్॥ ౧౦ అసిసృప్సిష్యత్

యఙి—౧ సరీసృప్యతే ॥ ౨ సరీసృపాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩

తా(సీ, తా) ౪. సరీసృపిష్యతి ॥ ౫. సరీసృప్యతాం ॥ ౬. అస
రీసృప్త ॥ ౭. సరీసృప్యాత ॥ ౮. సరీసృపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯. అసరీసృపి
ష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦. అసరీసృపిష్యత ॥

యఙ్లుకి—సర్సృపీతి, సరిసృపీతి, సరీసృపీతి ॥ సర్సర్ప్తి, సరి
సర్ప్తి, సరీసర్ప్తి ॥ సర్సృప్తః, సరిసృప్తః, సరీసృప్తః ॥ సర్సృప
తి, సరిసృపతి, సరీసృపతీత్యాది ॥

౧—సర్ప్తవ్యః । సర్పణీయః । సృప్యః । ఋదుపధా
త్త్వాత్ క్యప్ ॥ సృప్తః । సృప్తవాన్ । సర్పన్-సర్పంతీ । సర్ప్స్యన్-సర్
ప్స్యతీ-సర్ప్స్యంతీ । సర్ప్స్యన్-సర్ప్స్యతీ-సర్ప్స్యంతీ ॥ సర్ప్తుం ।
సర్ప్తుం । సృప్తం । సర్పణం । సృప్త్వా । ఉపసృప్య । సర్పంసర్పం
సృప్త్వాసృప్త్వా ॥

౨—సర్పయితవ్యః । సర్పణీయః । సర్ప్యః । సర్పితః । సర్పిత
వాన్ । సర్పయన్-సర్పయంతీ । సర్పయమాణః । సర్పయిష్యన్-స
ర్పయిష్యతీ-సర్పయిష్యంతీ । సర్పయితుం । సర్పితం । సర్పణం । స
ర్పయిత్వా । ఉపసర్ప్య । సర్పంసర్పం । సర్పయిత్వాసర్పయిత్వా ॥

౩ సిసృప్సితవ్యం । సిసృప్సనీయం । సిసృప్స్యః । సిసృప్సితః । సి
సృప్సితవాన్ । సిసృప్సన్-సిసృప్సంతీ । సిసృప్సిష్యన్-సిసృప్సిష్యతీ
సిసృప్సిష్యంతీ । సిసృప్సితుం । సిసృప్సితం । సిసృప్సనం । సిసృప్సి
త్వా । ఉపసిసృప్స్య । సిసృప్సంసిసృప్సం । సిసృప్సిత్వాసిసృప్సిత్వా

౪—సరీసృపితవ్యం । సరీసృపణీయం । సరీసృప్యం । సరీసృపితః
సరీసృపితవాన్ । సరీసృప్యమానః । సరీసృపిష్యమాణః । సరీసృ
పితుం । సరీసృపితం । సరీసృపణం । సరీసృపిత్వా । ఉపసరీసృప్య । స
రీసృపంసరీసృపం । సరీసృపిత్వాసరీసృపిత్వా ॥

౫—సర్సర్పితవ్యం-సరిసర్పితవ్యం-సరీసర్పితవ్యం । సర్సర్పణీ
యం-సరిసర్పణీయం-సరీసర్పణీయం । సర్సృప్యం-సరిసృప్యం-సరీసృ

ష్యం । సర్స్పృపితః-సరిస్పృపితః-సరీస్పృపితః । సర్స్పృపితవాన్-సరిస్పృపితవాన్-సరీస్పృపితవాన్ । సర్స్పృపత్-సర్స్పృపతౌ-సర్స్పృపతః । సర్స్పృపతి । సరిస్పృపత్-సరిస్పృపతౌ-సరిస్పృపతః । సరిస్పృపతి । సరీస్పృపత్-సరీస్పృపతౌ-సరీస్పృపతః । సరీస్పృపతి । సర్సర్పిష్యన్-సర్సర్పిష్యతీ-సర్సర్పిష్యంతి । సరిసర్పిష్యన్-సరిసర్పిష్యతీ-సరిసర్పిష్యంతీ । సరీసర్పిష్యన్-సరీసర్పిష్యతీ-సరీసర్పిష్యంతీ । సర్సర్పితుం-సరిసర్పితుం-సరీసర్పితుం । సర్స్పృపితం-సరిస్పృపితం-సరీస్పృపితం సర్సర్పణం-సరిసర్పణం-సరీసర్పణం । సర్సర్పిత్వా-సరిసర్పిత్వా-సరీసర్పిత్వా । ఉపసర్స్పృప్య-ఉపసరిస్పృప్య-ఉపసరీస్పృప్య । సర్సర్పంసర్సర్పం । సర్సర్పిత్వాసర్సర్పిత్వా । సరిసర్పంసరిసర్పం । సరిసర్పిత్వాసరిసర్పిత్వా । సరీసర్పంసరీసర్పం । సరీసర్పిత్వాసరీసర్పిత్వా ॥

॥ఇతిసాదయః॥

హ్రగే, హ్లగే-సంవరణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

హ్రగతి, జహ్రాగ-జహ్రగతుః । హ్రగితేత్యాదిగదతివత్ ॥పు-౨-౨౭

హ్లగతి, జహ్లాగ-జహ్లగతుః । హ్లగితేత్యాదిచ, ఏదిత్త్వాన్నవృద్ధిః । అహ్రగీత్-అహ్లగీత్ ॥ అనయోర్ఘటాదిత్వేనమిత్త్వాణ్ణౌహ్రస్వేహ్రగయతి ॥ హ్లగయతీత్యాదిసర్వంగమయతివత్ ॥పు-౩౧ ॥

హట-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హటతి, జహాట-జహటతురిత్యాదిగదతివత్ ॥పు-౨-౨౭ ॥

హఠ, ప్లుతిశఠత్వయోః॥బలాత్కారఇత్యేకే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హఠతి, జహాఠ-జహఠతుః । హఠితేత్యాదిపఠివత్॥పు-౨-౨౭ ॥

హమ్మ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

హమ్మతి, జహమ్మ-జహమ్మతుః॥హమ్మి తేత్యాదికజతివత్ ॥౧౪౬

హయ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హయతి, జహాయ-జహయతుః॥హయితేత్యాదిగదతివత్॥పు-౨-౨౮ క్షణం తేత్యాదినవృద్ధిః॥అహయత్ ।

హర్య-గతికాంత్యోః॥అకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

హర్యతి, జహర్య-జహర్యతుః॥హర్యితేత్యాదికజతివత్॥పు౧౪౬

హల-విలేఖనే॥విలేఖనమాకర్షణం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హలతి, జహాల-జహలతుః॥హలితేత్యాదిగదతివత్॥పు-౨-౨౮ ॥ అ హాలీత్ ॥ అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః ॥

హ్వల, హ్మల-చలనే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

హ్వలతి, జహ్వాల-జహ్వలతుః॥హ్వలితేత్యాది॥ హ్మలతి, జహ్మాల-జహ్మలతుః॥హ్మలితేత్యాదిచగదతివత్॥పు-౨-౨౮ ॥ లుఙి-అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః, అహ్వాలీత్-అహ్మాలీత్ ॥ అనుపసర్గయోరనయోర్ఘటాదౌ జ్వల, హ్వల, హ్మల, నమామనుపసర్గాద్వేతిణామిత్త్వస్యవికల్పితత్వాత్ ॥ హ్వలయతి, హ్మలయతీత్యాది ॥ మిత్త్వపక్షేసర్వంగమయతివత్॥పు-౨-౩౧ ॥ మిత్త్వాభావే ॥ హ్వాలయతి, హ్మాలయతీత్యాది ॥ సోపసర్గయోస్తునిత్యంమిత్త్వమ్ ॥

హసే-హసనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హసతి, జహాస-జహసతుః॥హసితేత్యాదిగదతివత్॥పు-౨-౨౮॥ ఏ

ఇత్వాన్న వృద్ధిః ॥ అహసీత్ ॥ వ్యతిషేధే హసాదీనాముపసంఖ్యానమి
తి కర్మవ్యతిహారే నతఙ్ ॥

హ్రస, హ్లస ॥ శబ్దే ॥ అకర్మకౌ ॥ సేటౌ ॥ పరస్మైపదినౌ

హ్రసతి, జహ్రాస-జహ్రసతుః ॥ హ్రసితేత్యాది ॥ హ్లసతి, జహ్లాస-
జహ్లసతుః ॥ హ్లసితేత్యాది చగదతివత్ ॥ పు ౨౨౮ ॥

హిట-ఇత్యేకే ॥ ఆక్రోశ ఇత్యర్థః ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

హేటతి, జిహేట-జిహిటతుః ॥ హేటితేత్యాది కేటతివత్ ॥ పు ౧౮౯

హివి-ప్రీణనార్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

హిన్వతి, జిహిన్వ, హిన్వితేత్యాది జిన్వతివత్ ॥ పు ౧౮౭ ॥

హ్రీచ్ఛ-లజ్జాయాం ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

హ్రీచ్ఛతి, జిహ్రీచ్ఛ-జిహ్రీచ్ఛతుః, హ్రీచ్ఛితేత్యాది క్రీడతివత్ ॥
పు ౨౦౫

హుర్ఛా-కౌటిల్యే ॥ కౌటిల్యమపసర్పణమితి మైత్రేయః
అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥ ఉపధాయాంచేతి దీర్ఘః

హూర్ఛతి, జుహూర్ఛ-జుహూర్ఛతుః ॥ హూర్ఛితేత్యాది గుర్వీధాతు
వత్ ॥ పు [illegible]౩౦ ॥

హుడృ-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

హోడతి, జుహోడ, హోడితేత్యాది కోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮ ॥ ణౌచఙి
అజుహోడత్ ౭ ॥

హుల-గతౌ ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

హోలతి, జుహోల-జుహులతుః ॥ హోలితేత్యాది కోచతివత్ ॥ పు ౭

హాడృ-గతౌ॥అకర్మక॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

హాడతి, జహాడ-జహాడతుః-జహాడుః॥హాడితేత్యాదికా॥

౧౦౪ ॥ ణౌచఙి-అజుహాడత్-త ॥

హృము-అలీకే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హర్షతి, జహర్ష,జహృషతుః, హర్షితేత్యాదిసర్వంగృజధాతువత్॥ పు ౨౪౧, ౨౪౨, ౨౪౩॥ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్॥ హర్షిత్వా,హృష్ట్వా అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్॥హృష్టః, హృష్టవాన్ ॥

హేడ-వేష్టనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హేడతి, జహేడ-జిహేడతుః-జిహేడుః॥ హేడితేత్యాది ఖలతివత్॥పు ౨౨౪ ॥ అస్య ఘటాదిత్త్వేనమిత్త్వాణ్ణౌహ్రస్వః॥— ౧ హేడయతి-తే ॥ ౨ హేడయాంచకార(చక్రే),బభూవ,ఆస)3 హేడయితా(సి,సే,హే) ౪ హేడయిష్యతి-తే ॥ ౫ హేడయతు-తాం ॥ ౬అ హేడయత్-త ॥ 2 హేడయేత్-త ॥ ౮ హేడ్యాత్-హేడయిషీష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౯ అజీహిడత్-త॥ ౧౦ అహేడయిష్యత్-త॥

న్యస్మాత్కర్మణి—౧ హేడ్యతే ॥ ౨ హేడయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) 3 హేడితా(సే,హే)హేడితా(సే,హే) హేడయితా(సే,హే) ౪ హేడిష్యతే-హేడిష్యతే-హేడయిష్యతే ॥ ౫ హేడ్యతాం ॥ ౬ అహేడ్యత॥ 2 హేడ్యేత ॥ ౮ హేడిషీష్ట-ధ్వం ॥ హేడిషీష్ట-ధ్వం ॥హేడయిషీష్ట(ఢ్వం -ధ్వం) ౯ అహేడి, అహేడి ॥ చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః। అహేడిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అహేడిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అహేడయిషాతాం(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అహేడిష్యత-అహేడిష్యత-అహేడయిష్యత ॥

కృత్సు న్యస్మాత్ —హేడయితవ్యః । హేడనీయః । హేడ్యః । హేడితః । హేడితవాన్ । హేడయన్-హేడయంతీ । హేడయమానః । హేడ

ఋష్యత్ [illegible]ష్యతి-హేడయిష్యంతి । హేడయిష్యమాణః । హేడ
యితుం । హేడితం । హేడనం । హేడయిత్వా । ప్రహేడ్య । హేడంహే
డం।హేడంహేడం।హేడయిత్వాహేడయిత్వా॥ అన్యత్సర్వం ఖేలతివత్ ౨౫౫

హోడృ-గతౌ॥ సకర్మకః। సేట్॥ పరస్మైపదీ

హోడతి । జుహోడ-జుహోడతుః-జుహోడుః ॥ హోడితేత్యా
రతివత్ ॥ ప్ర౩౦౬,౩౦౭,౩౦౮॥ అస్యాపి ఋదిత్త్వాణ్ణౌ చఙి-నోపధా
హ్రస్వః ॥ అజుహోడత్-త॥ ఇతి హోడయః

॥ఇతి భ్వాది గాణపరస్మైపదినః॥

శ్రీరామాయనమః.

అథాత్మనేపదినః

గాఙ్-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧. గాతే-గాతే-గాతే ॥ గాసే-గాథే-గాధ్వే ॥ గై-గావహే-గామహే ॥ ౨ జగే-జగాతే-జగిరే ॥ జగిషే-జగాథే-జగిధ్వే ॥ జగే-జగివహే-జగిమహే ॥ ౩ గాతా-గాతారౌ-గాతారః ॥ గాతాసే-గాతాసాథే-గాతాధ్వే ॥ గాతాహే-గాతాస్వహే- గాతాస్మహే ॥ ౪ గాస్యతే-గాస్యేతే-గాస్యంతే ॥ గాస్యసే-గాస్యేథే-గాస్యధ్వే ॥ గాస్యే-గాస్యావహే-గాస్యామహే ॥ ౫ గాతాం-గాతాం-గాతాం ॥ గాస్వ-గాథాం-గాధ్వం ॥ గై-గావహై-గామహై ॥ ౬ అగాత-అగాతాం-అగాత ॥ అగాథాః-అగాథాం-అగాధ్వం ॥ అగే-అగావహి-అగామహి ॥ ౭ గేత-గేయాతాం-గేరన్ ॥ గేథాః-గేయాథాం-గేధ్వం ॥ గేయ-గేవహి-గేమహి ॥ ౮ గాసీష్ట- గాసీయాస్తాం-గాసీరన్ ॥ గాసీష్ఠాః-గాసీయాస్థాం-గాసీఢ్వం ॥ గాసీయ-గాసీవహి-గాసీమహి ॥ ౯ అగాస్త-అగాసాతాం-అగాసత ॥ అగాస్థాః-అగాసాథాం-అగాధ్వం॥ అగాసి-అగాస్వహి-అగాస్మహి ॥ ౧౦ అగాస్యత-అగాస్యేతాం, అగాస్యంత॥ అగాస్యథాః-అగాస్యేథాం-అగాస్యధ్వం ॥అగాస్యే-అగాస్యావహి-అగాస్యామహి ॥.

కర్మణి—న్యస్తాత్మ్యత్మ్రకర్మణో స్తదన్తాత్మ్యుత్సుచ,యజ్వ్యఝుకో స్త్రిజీకృతిచసర్వంగాయతివల్, పు౧౩౧ ॥

సని—౧ జిగాసతే ॥ ౨ జిగాసాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ జిగాసితా(సే,హే) ౪ జిగాసిష్యతే ॥ ౫ జిగాసతాం ॥ ౬ అజిగాసత ॥ ౭జిగాసేత ॥ ౮ జిగాసిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అజిగాసిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అజిగాసిష్యత ॥ కృత్సు—కేవలాచ్ఛానచి-గానః, గాస్యమానః, సన్న

ఖ్యాచ్ఛానది-జిగాసమానః, జిగాసిష్యమాణః, ఇతివిశేషః ॥ అన్యత్ర్య సర్వంప్రాగ్వత్, పుంగతం ॥ ——ఇత్యాదంతః——

ష్మిఙ్-ఈషద్ధసనే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧స్మయతే॥౨సిష్మియే-సిష్మియాతే-సిష్మియిరే॥సిష్మియిషే-సిష్మియిఢ్వే ॥ సిష్మియివహే-సిష్మియిమహే ॥ ౩ స్మేతా(స్మే, హే) ౪ స్మేష్యతే ॥ ౫ స్మయతాం ॥ ౬ అస్మయత ॥ ౭ స్మయేత ॥ ౮ స్మేషీష్ట ॥ ౯ అస్మేష్ట-అస్మేషాతాం-అస్మేషత-ఢ్వం ॥ అస్మేషి ॥ ౧౦ అస్మేష్యత ॥

భావే—౧ స్మీయతే ॥ ౨ సిష్మియే ॥ ౩ స్మాయితా-స్మేతా ॥ ౪స్మాయిష్యతే-స్మేష్యతే ॥ ౫ స్మీయతాం ॥ ౬ అస్మీయత ॥ ౭ స్మీయేత ॥ ౮ స్మాయిషీష్ట-స్మేషీష్ట ॥ ౯ అస్మాయి ॥ ౧౦ అస్మేష్యత ॥

అస్మాణ్ణౌ ప్రయోజకాత్ స్మయతేర్న్యేనిత్యంస్మయతేరిత్యాత్వేపుకి తస్మిన్నేవార్థే భీస్మ్యోర్హేతుభయఇత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ జటిలోవిస్మాపయతే ॥ ౨ విస్మాపయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ విస్మాపయితా (సే, హే)౪ విస్మాపయిష్యతే ॥ ౫ విస్మాపయతాం ॥ ౬ వ్యస్మాపయత ॥౭ విస్మాపయేత ॥ ౮ విస్మాపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యసిష్మపత-వ్యసిష్మపేతాం-వ్యసిష్మపంత ॥ ౧౦ వ్యస్మాపయిష్యత ॥ హేతోరన్యత్రస్మయతేణాత్వమాత్మనేపదంచ ॥

౧ కుంచికయైనం విస్మాయయతి ॥ ౨ విస్మాయయాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ విస్మాయయితా-సి ॥ ౪ విస్మాయయిష్యతి॥ ౫ విస్మాయయతు ॥ ౬ వ్యస్మాయయత్ ॥ ౭ విస్మాయయేత్ ॥ ౮ విస్మాయ్యాత్ ॥౯ వ్యసిష్మయత్ ॥ ౧౦ వ్యస్మాయయిష్యత్ ॥

కర్మణి—౧ విస్మాప్యతే , ౨ విస్మాపయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ విస్మాపయితా(సే, హే)విస్మాపితా(సే, హే)౪ విస్మాపయిష్యతే-విస్మాపిష్యతే ॥ ౫ విస్మాప్యతాం ॥ ౬ వ్యస్మాప్యత ॥ ౭ విస్మాప్యేత ॥ ౮ విస్మాపయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) విస్మాపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యస్మాపి-వ్యస్మాపి

షాతాం(ధ్వం,ధ్వం) వ్యస్మాయయిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యస్మాపయి
వ్యత-వ్యస్మాపివ్యత ॥

ష్మాం-రన్యతస్య ఏమ్మో్యస్త్రాత్మ-మాకాణి—౧ విస్మాయ్యతే ॥ ౨వి
స్మాయయాంచక్రే(బభూవ,ఆసే) ౩ విస్మాయయితా(సే,హే) ౪ విస్మా
యయిష్యతె-విస్మాయిష్యతే ॥ ౫ విస్మాయ్యతాం ॥ ౬ వ్యస్మాయ్యత
౭ విస్మామ్యేత ॥ ౮ విస్మాయయిసీష్ట(ధ్వం;ధ్వం) విస్మాయిషీష్ట(ధ్వం
ధ్వం ॥ ౯ వ్యస్మాయి-వ్యస్మాయయిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం) వ్యస్మాయిషా
తాం(ధ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యస్మాయయిష్యత-వ్యస్మాయిష్యత ॥

సని—౧ సిస్మయిషతె ॥స్మిపూఙ్రఞ్జ్వశాంసనీతిడాగమః, స్మా
తి. ణ్యో గావేతినియమాన్నషః ॥ ౨ సిస్మయిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస)
౩ సిస్మయిషితా(సే,హే) ౪ సిస్మయిషిష్యతె ॥ ౫ సిస్మయిషతాం ॥
౬ అసిస్మయిషత ॥ ౭ సిస్మయిషెత ॥ ౮ సిస్మయిషిషీష్ట ధ్వం ॥ ౯ అ
సిస్మయిషిష్ట(ధ్వం.ధ్వం) ౧౦ అసిస్మయిషిష్యత ॥

యఙ్యఙ్లుకోఃసర్వేభ్యఃకృత్సుచ క్ష్మయతివత్, పు౫,౯౬, కేవ
లాన్నిష్ఠాయాం స్మితః, స్మితవాన్, శిత్వాచ్ఛానది- స్మయమానః,స్మే
ష్యమాణః, ణ్యంతస్యాత్త్వపక్షే కృదుణ్యపాణి గాపయతివద్యూహ్యాని
పు ౧౩౨, సన్నన్తాచ్ఛానచి-సిస్మయిషమాణః, సిస్మయిషిష్యమాణ
ఇతివిశేషః ॥

డీఙ్-విహాయసాంగతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧.డయతె ॥ ౨డిడ్యే-డిడ్యిషె-డిడ్యిధ్వే,ధ్వే॥డిడ్యివహే- డిడ్యిమ
హే ॥ ౩ డయితా(సే,హే) ౪ డయిష్యతె ॥ ౫ డయతాం ॥ ౬ అ
డయత ॥ ౭ డయేత ॥ ౮ డయిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ అడయిష్ట(ధ్వం,
ధ్వం) ౧౦ అడయిష్యత ॥

ణ్యన్తే—౧ డీయతె ॥ ౨ డిడ్యే ॥ ౩ డాయితా-డయితా ॥ ౪
డాయిష్యతె-డయిష్యతే ॥ ౫ డీయతాం ॥ ౬ అడీయత ॥ ౭ డీయే

౭॥౮ డాయిషీష్ట-డయిషీష్ట॥౯ అడాయి॥౧౦ అడాయిష్యత-అడయిష్యత

ణౌ — ౧ డాయయతి-తే ॥ ౨ డాయయాంచకార(చక్రే), బభూవ, ఆస) ౩ డాయయితా(స్యే, సే. హే) ౪ డాయయిష్యతి-తే ॥ ౫ డాయయతు-తాం॥౬ అడాయయత్-త॥౭ డాయయేత్-త॥౮ డాయయిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ అడీడయత్-త॥౧౦ అడాయయిష్యత్-త॥

కర్మణి — ౧ డాయ్యతే ॥ ౨ డాయయాంచక్రే(బభూవే, ఆసే) ౩ డాయయితా(స్యే, హే) డాయితా(స్యే, హే) ౪ డాయయిష్యతే, డాయిష్యతే ॥ ౫ డాయ్యతాం ॥ ౬ అడాయ్యత ॥ ౭ డాయ్యేత ౮ డాయయిషీష్ట(ధ్వం, ధ్వం) డాయిషీష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౯ అడాయి, అడాయయిషాతాం(ధ్వం, ధ్వం) అడాయిషాతాం(ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అడాయయిష్యత, అడాయిష్యత ॥

సని — ౧ డిడయిషతే ॥ ౨ డిడయిషాంచక్రే(బభూవ, ఆస) ౩ డిడయిషితా(స్యే, హే) ౪ డిడయిషిష్యతే ॥ ౫ డిడయిషతాం ॥ ౬ అడిడయిషత ॥ ౭ డిడయిషేత ॥ ౮ డిడయిషిషీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ అడిడయిషిష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అడిడయిషిష్యత.

యఙి — ౧ డేడీయతే ॥ ౨ డేడీయాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ డేడీయితా(స్యే, హే) ౪ డేడీయిష్యతే ॥ ౫ డేడీయతాం ॥ ౬ అడేడీయత ॥ ౭ డేడీయేత ॥ ౮ డేడీయిషీష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౯ అడేడీయిష్ట(ధ్వం ధ్వం) ౧౦ అడేడీయిష్యత ॥

యఙ్లుకి — డేడయీతి, డేడేతి, డేడీతః, డేడ్యతీత్యాది ॥

౧ — డయితవ్యం, డయనీయం, డేయం, డయితవ్యః, డయితా, డయితల శేన, తస్యేదండయితం, డయమానః, డయిష్యమాణః, డయితుం, డయితం, డయనం, డయిత్వా, ఉడ్డీయ, డాయం డాయం, డయిత్వా డయిత్వా.

౨ — డాయయితవ్యః, డాయనీయః, డాయ్యః, డాయితః, డా[illegible]

ఊతవాన్, డాయయన్, డాయయంతీ, డాయయమానః, డా యయిష్యన్, డాయయిష్యతీ, డాయయిష్యంతీ, డాయయిష్యమాణా, డాయయితుం, డాయితం, డాయనం, డాయయిత్వా, ఉడ్డాయ్య, డాయండాయం, డాయయిత్వాడాయయిత్వా.

౩—డిడయిషితవ్యః, డిడయిషణీయః, డిడయిషవ్యః, డిడయిషితః డిడయిషితవాన్, డిడయిషమాణః. డిడయిషిష్యమాణః, డిడయిషితుం డిడయిషితం, డిడయిషణం, డిడయిషిత్వా, ఉడ్డిడయిష్య, డిడయిషం డిడయిషం, డిడయిషిత్వాడిడయిషిత్వా.

౪—డేడీయితవ్యం, డేడీయనీయం, డేడీయ్యం, డేడీయితః- డేడీయితవాన్, డేడీయమానః, డేడీయిష్యమాణః, డేడీయితుం, డేడీయితం, డేడీయనం, డేడీయిత్వా, ఉడ్డేడీయ్య, డేడీయండేడీయం; డేడీయిత్వాడేడీయిత్వా.

౫—డేడయితవ్యం, డేడయనీయం, డేడయ్యం, డేడ్యితః, డేడ్యితవాన్, డేడ్యత్, డేడ్యతా, డేడ్యతః, డేడ్యతీ, డేడయిష్యన్, డేడయిష్యతీ, డేడయిష్యంతీ, డేడయితుం, డేడ్యితం, డేడయనం, డేడయిత్వా, ఉడ్డేడీయ- డేడాయండేడాయం, డేడయిత్వాడేడయిత్వా.

ఇతిఈదంతః

ఊజ్, శబ్దే అకర్మకః ॥ అనిట్ ఆత్మనేపదీ.

౧ అవతే॥ ౨ ఊవే । ఊవిషే । ఊవిధ్వే।ఢ్వే ॥ ఊవివహే ॥ఊవిమహే ॥ ౩ ఓతా(సే-హే) ౪ ఓష్యతే ॥ ౫ అవతాం ॥ ౬ అవత ॥ ౭ అవేత ॥ ౮ ఓషీష్ట(ధ్వం) ౯ ఔష్ట,ఔషాతాం (ఢ్వం) ౧౦ ఔష్యత

ధాత—౧ ఊయతే। ౨ ఊవే॥ ౩ అవితా । ఓతా ॥ ౪ అవిష్యతే। ఓష్యతే । ౫ ఊయతాం ॥ ౬ ఔయత॥ ౭ ఊయేత ॥ ౮ అవిషీష్ట । ఓషీష్ట ॥ ౯ అవి ॥ ౧౦ అవిష్యత । ఔష్యత

ణౌ—౧ ఆవయతి-తే॥ ౨ ఆవయాంచకార,చకే్ర బభూవ ఆస॥ ౩ ఆవయితా-సి॥సే,హే॥ ౪ ఆవయిష్యతి-తే॥ ౫ ఆవయతు-తాం ॥ ౬ ఆవయత్,త ॥ ౭ ఆవయేత్,త॥ ౮ అవ్యాత్-ఆవయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆవివత్-త॥ ౧౦ ఆవయిష్యత్,త.

కర్మణి—౧ అవ్యతే॥ ౨ ఆవయాంచక్రే,బభూవే-ఆసే॥ ౩ యితా-సే-హే॥ ఆవితా,సే-హే॥ ౪ ఆవయిష్యతే, ఆవిష్యతే ॥ ౫ అవ్యతాం ॥ ౬ ఆవ్యత ॥ ౭ ఆవ్యేత ॥ ౮ ఆవయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ఆవిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆవి, ఆవిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ఆవయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఆవయిష్యత,ఆవిష్యత,

సని—౧ ఊషిషతే॥ ౨ ఊషిషాంచక్రే- బభూవ-ఆస॥ ౩ ఊషిషితా(సే-హే) ౪ ఊషిషిష్యతే॥ ౫ ఊషిషతాం ॥౬ ఔషిషత ॥ ౭ ఊషిషేత ॥ ౮ ఊషిషిషీష్ట(ధ్వం) ౯ ఔషిషిష్ట । ఔషిషిషాతాం। ఔషిషిషత । ఔషిషిష్ఠాః । ఔషిషిషాథాం।ఔషిషి ఢ్వం-ధ్వం॥ ఔషిషిషి, ఔషిషిష్వహి । ఔషిషిష్మహి ॥ ౧౦ ఔషిషిష్యత-

అజాదిత్వాన్నాస్య యఙ్ యఙ్లుకౌ

౧—ఓతవ్యం, అవనీయం. అవ్యం, ఓరావశ్యక ఇతి ణ్యత్ ॥అవ్యం అవాయత్, ఉతం,ఉతవాన్, అవమానః- ఓష్యమాణః. ఓతుం, ఉతం, అవనం, ఉత్వా, ప్రోత్య, అవమానం, ఉత్వోత్వా

౨—ఆవయితవ్యః, ఆవనీయః. ఆవ్యః, ఆవితః, ఆవితవాన్,ఆవయన్, ఆవయంతీ- ఆవయమానః- ఆవయిష్యన్, ఆవయిష్యతీ, ఆవయిష్యంతీ, ఆవయిష్యమాణః,ఆవయితుం, ఆవితం- ఆవనం, ఆవయిత్వా, ప్రావ్య,ఆవమావం, ఆవయిత్వాఽవయిత్వా,

౩—ఊషిషితవ్యం, ఊషిషణీయం, ఊషిష్యం, ఊషిషితః,ఊషిషితవాన్, ఊషిషమాణః, ఊషిషిష్యమాణః-ఊషిషితుం, ఊషిషితం, ఊషిషణం- ఊషిషిత్వా. ప్రోషిష్య - ఊషిషమూషిషం,

కుఙ్-శబ్దే- అకర్మకః అనిట్ ఆత్మనేపదీ

౧ కవతే॥ ౨ చుకువే॥ చుకువిషే, చుకువిఢ్వే-ధ్వే॥ చుకువివహే. చుకువిమహే ॥ ౩ కోతా-సే-హే॥ ౪ కోష్యతే॥ ౫ కవతాం ॥ ౬ అకవత ॥ ౭ కవేత ॥ ౮ కోషీష్ట(ధ్వం) ౯ అకోష్ట-అకోషాతాం(ఢ్వం) ౧౦ అకోష్యత ॥

భ్వాదేర్ణ్యంతాత్తు-త్త్ర్యకర్మణోన్ప్రసవతిపల్ ౧౦౪ పు॥

సని—౧ చుకూషతే ॥ చుకూషాంచక్రే బభూవ । ఆస॥ ౩ చుకూషితా సే,హే॥ ౪ చుకూషిష్యతే ॥ ౫ చుకూషతాం ॥ ౬ అచుకూషత ॥ ౭ చుకూషేత ॥ ౮ చుకూషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచుకూషిష్ట(ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అచుకూషిష్యత,

యఙి—నకవతేర్యఙిత్యభ్యాసస్య కుత్వప్రతిషేధః.

౧ కోకూయతే ॥ ౨ కోకూయాంచక్రే బభూవ ఆస ॥ ౩ కోకూయితా-సే-హే॥ ౪ కోకూయిష్యతే ॥ ౫ కోకూయతాం॥ ౬ అకోకూయత ॥ ౭ కోకూయేత ॥ ౮ కోకూయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అకోకూయిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకోకూయిష్యత॥

యఙ్లుకి—చోకవీతి - చోకోతి - చోకుతః, చోకువతీత్యాది.

సర్వేభ్యఃకృత్సుసర్వత్రసవతివల్ ౧౦౪। ౧౦౫ పు ॥ కేవలాత్సన్నంతాద్వ్యశానచి ॥ కవమానః।కోష్యమాణః।చుకూషమాణః।చుకూషిష్యమాణః। యఙంతాత్కృత్సుకోకవితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుగన్తాత్ । చోకవితవ్యమిత్యాది ॥

క్లుఙ్ ఇత్యేకే గతావితి శేషః । అకర్మకః॥అనిట్ ఆత్మనేపదీ

క్లవతే చుక్లువే। క్లోతేత్యాదిసర్వం ప్రాగ్వత్ ॥

యఙి—చోక్లూయతఇత్యాది—

ఖుజ్, ఘుజ్, ఘుజ్, ఙుజ్ శబ్దే గుజ్ అవ్యక్తశబ్ద ఇత్యపరః అకర్మకాః. అనిటః ఆత్మనేపదినః-

ఖవతే- చుఖువే, ఖోతేత్యాది గవతే, జుగువే. గోతేత్యాదిద్వయోరూపం। ఘవతే- జుఘువే. ఘోతేత్యాది— ఙవతే, ఙుఙువే, ఙోతేత్యాదితకవతివత్-

యఙి—చోఖూయతే, జోగూయతే, జోఘూయతే, ఙోఙూయత ఇత్యాది.

చ్యుఙ్ గతౌ అకర్మకః, అనిట్ ఆత్మనేపదీ

చ్యవతే- చుచ్యువే ఇత్యాదిసర్వంకవతివత్॥ భావేణ్యంతాత్కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యజియఙ్లుకివతిజ్కృతో స్సర్వంద్రవతివత్ (౯౭౧౯౭౪౯౯ పు॥

సని—చుచ్యూషతే, చుచ్యూషాంచక్రే। చుచ్యూషితేత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః॥ శేషఃసమానం॥ చఙి॥ అచిచ్యవత్, త॥ అచుచ్యవత్ త.

జ్యుఙ్, ప్రుఙ్, గతౌ అకర్మకౌ॥ అనిటౌ ఆత్మనేపదినౌ

జ్యవతే- జుజ్యువే- జ్యోతా- ప్రవతే. పుప్రువే - ప్రోతేత్యాదిచకవతివత్। ప్రవతేణౌ బుధయుధనశేత్యాదినా కర్తృగేఽపిఫలేపరస్మైపదమేవ। ప్రావయతీత్యాది। ణౌచ జిస్రవతిశృణోతీత్యాదినాభ్యాసోకారస్యేత్త్వంవా। అపిప్రవత్। అపుప్రవత్॥.

ప్లుఙ్-గతౌ- అకర్మకః। అనిట్।ఆత్మనేపదీ

ప్లవతే। పుప్లువఇత్యాదికవతివత్। ణౌకర్తృగేఫలే ఆత్మనేపదం. అన్యత్రపరస్మైపదం। చఙి॥ స్రవతిశృణోతీత్యాదినా భ్యాసోకారస్యేత్త్వంవా। అపిప్లవత్। త॥ అపుప్లవత్। త॥ కృత్సు। ప్లవ్యం। ప్లావ్యం। అవశ్యం ప్లావ్యః- భవ్యగేయేత్యాదినా కర్తరివాప్యత్ప్రి

ణ్యాన్తో నిపాత్యతే ॥పక్షేభావే-పిణ్యాత్, అప్లావ్యం

రుఙ్-గతిరేషణయోః। అకర్మకః।అనిట్ ఆత్మనేపదీ

రవతే। రురువే। రోతా। రోష్యతఇత్యాదికపతివత్ । సేట్స్వేజం తేషు యాతిసాహచర్యాద్ర్వౌతేరేవ గ్రహణాదయమనిట్ । ణౌచ జిఓః పుయణ్జ్యపరఇత్యభ్యాసోకారస్యేత్వం । అరీరవత్ ।త॥

*

పూఙ్-పవనే సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ పవతే। ౨ పుపువే ॥ ౩ పవితా ।సే-హే॥౪ పవిష్యతే ॥ ౫ పవతాం ॥ ౬ అపవత॥ ౭ పవేత॥౮ పవిషీష్ట ॥ ధ్వం ।ఢ్వం ॥ ౯ అపవిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అపవిష్యత ॥

కర్మణి—౧ పూయతే ॥ ౨ పుపువే ॥ ౩ పవితా(సే-హే)పావితా।సే-హే॥ ౪ పవిష్యతే । పావిష్యతే ॥ ౫ పూయతాం॥ ౬ అపూయత ॥ ౭ పూయేత ॥ ౮ పావిషీష్ట (ధ్వం।ఢ్వం) పవిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) ౯ అపావి । అపావిషాతాం (ధ్వం।ఢ్వం) అపవిషాతాం (ధ్వం।ఢ్వం)౧౦ అపావిష్యత,అపవిష్యత॥

ణౌ—౧ పావయతి।తే॥ ౨ పావయాంచకార । చక్రే ॥ బభూవ॥ఆస॥ ౩ పావయితా-సి-సే,హే॥౪ పావయిష్యతి।తే ॥ ౫ పావయతు-తాం॥ ౬ అపావయత్ త॥ ౭ పావయేత్-త॥ ౮ పావ్యాత్॥ పావయిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) ౯ అపీపవత్-త । ఓః పుయణ్జ్యపరఇత్యభ్యాసోకారస్యేత్వం ॥ ౧౦ అపావయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ పావ్యతే॥ ౨ పావయాంచక్రే। బభూవ॥ఆస॥౩ పావయితా।సే।హే॥ పావితా॥సే।హే॥ ౪ పావయిష్యతే। పావిష్యతే॥ ౫ పావ్యతాం ॥ ౬ అపావ్యత ॥ ౭ పావ్యేత ॥ ౮ పావిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) పావయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ॥ ౯ అపావి-అపావిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అ

పావయిషీఢ్వం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపావిష్యత-అపావయిష్యత ॥

సని—సనిగ్రహగుహోశ్చేతిట్ప్రతిషేధేప్రాప్తే స్మిపూఙ్ రంజ్వశాంసనీతీట్ ॥ ౧ పిపవిషతే ॥ ౨ పిపవిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ పిపవిషితా(సే,హే) ౪ పిపవిషిష్యతే ॥ ౫ పిపవిషతాం ॥ ౬ అపిపవిషత ॥ ౭ పిపవిషేత ॥ ౮ పిపవిషిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అపిపవిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపిపవిషిష్యత ॥

యఙి—౧ పోపూయతే ॥ ౨ పోపూయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ పోపూయితా(సే,హే) ౪ పోపూయిష్యతే ॥ ౫ పోపూయతాం ॥ ౬ అపోపూయత ॥ ౭ పోపూయేత ॥ ౮ పోపూయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అపోపూయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపోపూయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—పోపవీతి, పోపోతి, పోపూతః, పోపువతీత్యాది ॥

౧—పవితవ్యం । పవనీయం । విపూయతఇతి విపూయోముంజః । రజ్వాదికరణాయ శోధయితవ్య ఇత్యర్థః । పాపమితివా విపూయవినీయేత్యాదినా క్యబంతో నిపాత్యతే ॥ పావ్యః । ఓరావశ్యక ఇతిణ్యత్ ॥ అనావశ్యకేతు పవ్యః । అచోయదితియత్ । పవితః । పూతః । పవితవాన్ । పూతవాన్ । శ్ర్యుకఃకితీతి ఇట్ప్రతిషేధేప్రాప్తే పూఙశ్చేతిఇడ్వికల్పః । ఇట్పక్షే పూఙః క్త్వాచేతికిత్త్వనిషేధాద్గుణః । పవమానః । పూఙ్యజోశ్శానన్నితిశానన్ప్రత్యయః । పవిష్యమాణః । లృటస్సద్వేతిశానచ్ । పవితుం । పూతం । పవితం । పవనం । పవిత్వా । పూత్వా । పూఙశ్చేతికిత్త్వఇడ్వికల్పః । ఉత్పూయ । పావంపావం । పూత్వా పూత్వా । పవిత్వాపవిత్వా ॥

౨—పావయితవ్యః । పావనీయః । పావ్యః । పావితః । పావితవాన్ । పావయమానః । పావయన్-పావయంతీ । పావయిష్యమాణః । పావయిష్యన్-పావయిష్యతీ-పావయిష్యంతీ । పావయితుం । పావితం । పావనం । పావయిత్వా । ఉత్పావ్య । పావంపావం । పావయి

శ్వాపాయిత్వా ॥

౩—పిపవిషితవ్యః । పిపవిషణీయః । పిపవిష్యః । పిపవిషితః । పిపవిషితవాన్ । పిపవిషమాణః । పిపవిషిష్యమాణః। పిపవిషితుం। పిపవిషితం । పిపవిషణం । పిపవిషిత్వా । ఉత్పిపవిష్య । పిపవిషం. పిపవిషం । పిపవిషిత్వాపిపవిషిత్వా ॥

౪—పోపూయితవ్యం । పోపూయనీయం । పోపూయ్యం । పోపూయితః । పోపూయితవాన్। పోపూయమానః । పోపూయిష్యమాణః । పోపూయితుం । పోపూయితం । పోపూయనం। పోపూయిత్వా ఉత్పోపూయ్య। పోపూయంపోపూయం। పోపూయిత్వాపోపూయిత్వా

౫—పోపవితవ్యం । పోపవనీయం । పోపావ్యం । అనావశ్యకేపోపవ్యః । పోపవితః । పోపవితవాన్ । పోపువత్-పోపువతౌ-పోపువతః । పోపువతి । పోపవిష్యన్-పోపవిష్యతీ-పోపవిష్యంతీ । పోపవితుం । పోపవితం । పోపవనం । పోపవిత్వా । ఉత్పోపూయ। పోపావంపోపావం । పోపవిత్వాపోపవిత్వా ॥

మాఙ్-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

మవతే । మమువే। మవితేత్యాదిపవతివత్ ॥క్తా-మానయతి-తే॥అమీమవత్-త॥ ఓఃపుయణ్జ్యపరఇత్యభ్యాసోకారస్యేత్త్వం॥సని-సనిగ్రహగుహోశ్చేతీట్ప్రతిషేధః । ముమూషతే । నిష్ఠాయాం శ్ర్యుకఃకితీతీడ్నిషేధః । మూతః । మూతవాన్ ఇతివిశేషః ॥ అన్యత్సమానమ్ ॥

ధృఙ్-అవస్థానే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ధరతే ॥ ౨ దధ్రే ॥ క్రాదినియమాదిట్ । దధ్రిషే-దధ్రిధ్వే-ఢ్వే ॥ దధ్రివహే-దధ్రిమహే ॥ ధర్తా(సే,హే)బుద్ధ్యాస్యఇటి॥ ౪ ధరిష్యతే ॥ ౫ ధరతాం ॥ ౬ అధరత ॥ ౭ ధరేత ॥ ౮ధృషీష్ట-ధ్వం

ఊశ్చేతికి త్వం ౯ అధృత-అధృషాతాం-అధృషత-ధ్వం॥౧౦అధరిష్యత.

భావే—౧ ధ్రియతే ॥ ౨ దధ్రే ॥ ౩ ధారితా-ధర్తా॥ ౪ ధారిష్య తే-ధరిష్యతే ॥ ౫ ధ్రియతాం ॥ ౬ అధ్రియత ॥ ౭ ధ్రియేత ॥ ౮ ధారిషీష్ట-ధృషీష్ట ॥ ౯ అధారి ॥ ౧౦ అధారిష్యత-అధరిష్యత॥

ణ్యన్తాత్కర్తరి కర్మణో ధారయతి-తే॥ఇత్యాదిణ్యంతచురాదివత్

సని—౧ దిధీర్షతే । రాదావౌ తౌదాదికస్యైవ ధృఞో గ్రహణా దస్య కిరశ్చపంచభ్య ఇతి నేట్ ॥అజ్ఝనగమాం సనీతి దీర్ఘః ॥ ఇత్వం । రపరత్వం॥ హలి చేతి దీర్ఘః ॥ ౨ దిధీర్షాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ దిధీర్షితా-(స్సే,హే) ౪ దిధీర్షిష్యతే ॥ ౫ దిధీర్షతాం ॥ ౬ అదిధీర్షత ॥ ౭ దిధీర్షేత ॥ ౮ దిధీర్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదిధీర్షిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదిధీర్షిష్యత ॥

యుజ్యర్ణ్లుక్రోస్సర్వేభ్యః కృత్సు చ చురాదివత్ ॥వు౧౧౧ ॥ కేవలాచ్ఛా నచి ధరమాణః । ధరిష్యమాణః ॥ సన్నన్తాచ్ఛానచి-దిధీర్షమాణః ।దిధీర్షిష్యమాణ ఇతి విశేషః ॥

దేఙ్-రక్షణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ దయతే-దయేతే-దయంతే ॥ దయతేర్దిగి లిటీతి దిగ్యాదేశేన ద్విత్వబాధనమిష్యత ఇతి వృత్తిః ॥ ౨ దిగ్యే-దిగ్యాతే-దిగ్యిరే ॥ దిగ్యిషే-దిగ్యాథే-దిగ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ దిగ్యే-దిగ్యివహే-దిగ్యిమహే ॥ ఆదేచ ఉపదేశేఽశితీత్యాత్వం ॥ ౩ దాతా(స్సే,హే) ౪ దాస్యతే ॥ ౫ దయతాం ౬ అదయత ॥ ౭ దయేత ॥ ౮ దాసీష్ట ॥ ౯ అదిత-అదిషాతాం-అదిషత ॥ అదిథాః-అదిషాథాం-అదిఢ్వం ॥ అదిషి-అదిష్వహి-అదిష్మహి ॥ ౧౦ అదాస్యత ॥

కర్మణి—ఆత్వేఘుమాస్థేతీత్వం ॥ ౧ దీయతే ॥ ౨ దిగ్యే-దిగ్యాతే-దిగ్యిరే ॥ దిగ్యిషే-దిగ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ దిగ్యివహే-దిగ్యిమహే ॥ ఉపాదిషు దాయితా దాతేత్యాదిని యచ్ఛతివత్ ॥ వు ౬౧ ॥ ణ్యన్తా

ष्य-ष्यङ्-कर्मणि-र्यग्यङ्लुकोः स्तीयङ्ङ्यक्षुधत्सुर्मापार्वाङ्गदेल् ॥ पु३७ ॥ सनि सनिमीमेत्यादिना घ्पारचअसादेशः ॥ अभ्यासलोपः। १ दित्सते ॥ २ दित्सांचक्रे(बभूव,आस) ३ दित्सिता(स्से,हे)४दित्सिष्यते ॥ ५ दित्सताम् ॥ ६ अदित्सत ॥ ७ दित्सेत ॥ ८ दित्सिषीष्ट-ध्वम् ॥ ९ अदित्सिष्ट(ध्वम्,ध्वम्) १० अदित्सिष्यत ॥ कैवलाच्छ्वासदि-दयमानः-दास्यमानः ॥ सन्नन्तात्-प्सदि-दित्समानः ॥ दिधिष्य माणइतिविशेषः ॥

मेङ्-प्रणिदाने॥प्रणिदानं विनिमयः प्रत्यर्पणंच सकर्मकः॥अनिट्॥अत्र नेपदी

१ मयते । प्रणिमयते ॥ २ ममे-ममाते ॥ ममिषे-ममिध्वे ॥ ममिनहे-ममिमहे ॥ ३ माता (से,हे) ४ मास्यते ॥ ५ मयताम् ॥ ६ अमयत । ७ मयेत ॥ ८ मासीष्ट-मासीयास्ताम्-ध्वम् ॥ ९ अमास्त-अमासाताम्-अमासत ॥१०अमास्यत कर्मणि—ण्यन्तात्-ष्यङ्-कर्मणोर्यकीदयिच्छ्वपिपल् ॥पु३०,२३॥

सनि—सनिमीमेत्यादिनाचइसादेशः ॥ अभ्यासलोपः ॥ १ मित्सते ॥ २ मित्सांचक्रे ॥ ३ मित्सिता(से,हे) ४ मित्सिष्यते ॥ ५ मित्सताम् ॥ ६ अमित्सत ॥ ७ मित्सेत ॥ ८ मित्सिषीष्ट-ध्वम् ॥ ९ अमित्सिष्ट(ध्वम्-ध्वम्) १० अमित्सिष्यत ॥

यङ्लुकि—मामेति। मामाति। मामितः। मामयीत्यादि

कैवलात्कृत्सु । मातव्यः । मानीयः । मेयः । द्यतिस्यतीत्यादिनेत्त्वम् । मितः । मितवान् । मयमानः । मास्यमानः । मातुम् । मितम् । मानम् । मित्वा । अपमित्ययाचते । अपमाय । अपूर्वकालार्थेनादीनांमाङोव्यतीहारइत्यनेनक्त्वा । तस्यल्यबादेशे मयतेरिदन्यतरस्यामितिल्यपीत्त्वविकल्पः । एवंप्रमित्य प्रमायेत्यादि । मायंमायम् । मित्वामित्वा ॥

ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో స్తదన్తాత్కృత్యస్సన్న, తాద్యజంతాద్య జుగన్తాచ్చతిజకృతో ర్యచ్ఛతివల్ ౭౧॥౭.౨॥ కేవలాత్కృత్య స్సానచి పయమానః । మాస్యమానః । సన్నంతాచ్చానచి । మిత్సమానః ।మి త్సిష్యమాణఇతివిశేషః-

త్రైఙ్ -పాలనే॥సకర్మకః॥అనిట్ ఆత్మనేపదీ

౧ త్రాయతే॥ ౨ తత్రే । తత్రిషే తత్రిఢ్వ (ధ్వే) తత్రివహే।తత్రి మహే ॥ ౩ త్రాతా॥ సేహే ॥ ౪ త్రాస్యతే॥ ౫ త్రాయతాం॥౬ అ త్రాయత ॥ ౭ త్రాయేత ॥ ౮ త్రాసీష్ట. ధ్వం ॥ ౯ అత్రాస్త॥౧౦ అ త్రాస్యత ॥

కర్మణిణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో స్తదం తాత్కృత్స యజ్యజ్లు కో స్తిజకృతిచధ్యాయతివల్ పు౦౩౯-౧౪౦.

సని—౧ తిత్రాసతే ॥ ౨ తిత్రాసాంచక్రే । బభూవ । ఆస। ౩తి త్రాసితా । సే।హే॥ ౪ తిత్రాసిష్యతే ॥ ౫ తిత్రాసతాం। ౬అతిత్రా సత ॥ ౭ తిత్రాసేత ॥ ౮ తిత్రాసిషీష్ట। ధ్వం॥ ౯ అతిత్రాసిష్ట(ధ్వం ఢ్వం) ౧౦ అతిత్రాసిష్యత.

కృత్సుసర్వత్రధ్యాయతివల్। కేవలాన్నిష్ఠాయాంనుదవిదోందత్రా ఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితివాన్నిష్ఠానత్వే ॥ త్రాణం । త్రాతం త్రాణవాన్ । త్రాతవాన్ । శానచి। త్రాయమాణః । త్రాస్యమానః । సన్నంతాచ్చానచి ॥ తిత్రాసమానః । తిత్రాసిష్యమాణః । నపుంసకే భావేక్తేత్రాణం । త్రాతం। ఇతివిశేషః॥ శేషంసమానమ్

ప్యైఙ్, వృద్ధౌ ॥ అకర్మకః॥ అనిట్ । ఆత్మనేపదీ

౧ ప్యాయతే । ౨ పప్యే ॥ ౩ ప్యాతా। సే,హే॥ ౪ ప్యాస్యతే॥ ॥౫ ప్యాయతాం ॥ ౬ అప్యాయత ॥ ౭ ప్యాయేత ॥ ౮ ప్యాసీష్ట ॥ ౯ అ ప్యాస్త। అప్యాసాతాం । అప్యాసత ॥ ౧౦ అప్యాస్యత.

...యాం, శ్యైఙ్, అభిధాతూ

...ప్యాయతే । ౨ పప్యే । ౩ ప్యాయితా । ప్యాతా ॥ ౪ ప్యాయిష్యతే । ప్యాస్యతే । ౫ ప్యాయతాం । ౬ అప్యాయత ॥ ౭ ప్యాయేత । ౮ ప్యాయిషీష్ట । ప్యాసీష్ట । ౯ అప్యాయి ॥ ౧౦ అప్యాయిష్యత అప్యాస్యత । ణ్యంతాదిమసర్వత్రతా ...యతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం । ప్యా... । ప్యానవాన్ । భావే క్తల్యుటోః ప్యానమితి విశేషః,

శ్యైఙ్ - గతౌ । అకర్మకః । అనిట్ । ఆత్మనేపదీ

శ్యాయతే । శశ్యే ఇత్యాది సర్వం ప్యాయతివత్ । కేవలాత్ప్రాత్స నిష్ఠాయాం । శీనంఘృతం । ద్రవమూర్తిస్పర్శయోః శ్య ఇతి సంప్రసారణే శ్యోఽస్పర్శ ఇత్యస్పర్శార్థే నిష్ఠాతస్య నత్వే హలఇతి దీర్ఘః । స్పర్శార్థేతు న నత్వం ॥ శీతంజలం । ద్రవమూర్తిస్పర్శభిన్నార్థే న సంప్రసారణం । సంశ్యానో వృశ్చికః । శీతాత్స-కుచితఇత్యర్థః ॥ ప్రతిపూర్వస్యాస్య ప్రతేశ్చేతి నిష్ఠాయాం సంప్రసారణం । ప్రతిశీనః । ప్రతిశీనవాన్ । అభ్యవపూర్వస్యాస్య విభాషాభ్యవపూర్వస్యేతి సంప్రసారణం వా । అభిశ్యానంఘృతం । అభిశీనం । అవశ్యానోఽవశీనో వృశ్చికః । అస్యా విభాషాయా వ్యవస్థితత్వాత్సమవశ్యానః ఇత్యత్ర న సంప్రసారణం ॥ శ్యానవాన్ ॥ భావే క్తల్యుటోః । శ్యానమితి విశేషః ॥ అన్యత్సమానమ్ ॥ శ్రీ ఇత్యజన్తా ఆత్మనేపదినః శ్రీ

అకి-లక్షణే । సకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ అఙ్కతే ॥ ౨ ఆనఙ్కే ॥ ౩ అఙ్కితా ॥ సేపా ॥ ౪ అఙ్కిష్యతే । ౫ అఙ్కతాం ౬ ఆఙ్కత ॥ ౭ అఙ్కేత ॥ ౮ అఙ్కిషీష్ట ధ్వం ౯ ఆఙ్కిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౧౦ ఆఙ్కిష్యత.

కర్మణి — ౧ అఙ్క్యతే ॥ ౫ అఙ్క్యతాం ॥ ౬ ఆఙ్క్యత ॥ ౭ అఙ్క్యేత ॥ ౯ ఆఙ్కి తి విశేషః ॥ శేషం కర్తరి లకారవత్ ॥

[illegible] గాయాం, అఘ్న్యాదిధాతవః [illegible]

ణా — కర్తృకర్మణోస్యనిత త్తదంతేభ్యః కృత్సుచఅగిధాతువ

ల్ ౧౪౩ । ౧౪౪ పు॥

సని — అఘ్నికిషతఇత్యాది ॥ ఆత్మనేపదంవిశేషః ॥

అఘి-గత్యాక్షేపే। ఆక్షేపోనిందా।గతౌగత్యారమ్భేచేత్య

అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

అఙ్ఘతే। ఆనఙ్ఘఇత్యాది,కర్తరిభావేచాజన్తివత్ ॥ ణ్యన్తాత్క-

ర్తృకర్మణోస్యనిత త్తదంతేభ్యఃకృత్సుచఅగిధాతువత్(౧౪౩॥౧౪౪

పు) ॥ సని, అఙ్ఘిఘిషతఇత్యాది-

అట్ట-అతిక్రమహింసయోః । దోపధోఽయం । తోపధోఽ-

యమిత్యేకే॥ నకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ,

కర్తృకర్మణోరట్టతే ॥ ఆనట్టే,అట్ట్యత ఇత్యాద్యజన్తివత్ ॥

ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్యనిత త్తదంతేభ్యఃకృత్సుచఅంగతివత్ ౧౪౩

౧౪౪ పు॥ సని ॥ అటిట్టిషతే ! అటిట్టిషాంచక్రఇత్యాది,

అఠి-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ఆత్మనేపదీ.

అణ్ఠతే। అనణ్ఠఇత్యాదికర్తృకర్మణోరజన్తివత్ । ణ్యన్తాత్క-

ర్తృకర్మణోస్యనిత త్తదంతేభ్యః కృత్సుచ అంగతివత్ ॥ సని - అణ్ఠి

ఠిషతఇత్యాది.

అబి-శబ్దే॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

అమ్బతే ॥ ఆనమ్బఇత్యాది ప్రాగ్వత్॥ సని- అమ్బిబిషాంచక్రే

ఇత్యాది.

అభి-ఇతిక్వచిత్పఠ్యతే ॥ శబ్దార్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ,

అమ్భతే ॥ ఆనంభఇత్యాదిప్రాగ్వత్ । సని- అమ్బిభిషతఇత్యాది

అయ-గతౌ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

౧ అయతే ॥ ౨ అయాంచక్రే॥ దయాయాసశ్చేత్యామ్ ॥ బభూవ ॥ ఆస॥ ౩ అయితా॥ సే. హే॥ ౪ అయిష్యతే ॥ ౫ అయతాం ॥౬ ఆయత ॥ ౭ అయేత ॥ ౮ అయిషీష్ట ॥ ఢ్వం।ధ్వం॥ ౯ ఆయిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం ౧౦ ఆయిష్యత ॥

ఉపసర్గస్యాయతౌ ఇత్యుపసర్గస్య రేఫస్య లత్వం॥ ప్లాయతే పలాయతే ॥ పల్యయతే ఇత్యాది । నిస్దుసోరుత్వస్యాసిద్ధత్వాన్నలత్వం । నిరయతే । దురయతే । నిర్దురోస్తు ॥ నిలయతె । దులయతే

భావే—౧ అయ్యతే॥ ౨ అయాంచక్రే ॥ బభూవే॥ ఆసే॥ ౩ అయితా ॥ ౪ అయిష్యతే ॥ ౫ అయ్యతాం ॥౬ ఆయ్యత ॥ ౭ అయ్యేత ౮ అయిషీష్ట ॥ ౯ ఆయి ॥ ౧౦ ఆయిష్యత॥

ణౌ—౧ ఆయయతి।తే॥ ౨ ఆయయాంచకార । చక్రే। బభూవ॥ ఆస॥ ౩ ఆయయితా।సి।సే।హే॥ ౪ ఆయయిష్యతి।తె॥౫ఆయయతు।తాం ౬ ఆయయత్-త ॥ ౭ ఆయయేత్-త ॥ ౮ ఆయ్యాత్-ఆయయిషీష్ట) ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఆయియత్-త ॥ ౧౦ ఆయయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ ఆయ్యతే ॥ ౨ ఆయయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే)౩ఆయయితా(సే,హే)ఆయితా(సే,హే) ౪ ఆయయిష్యతే-ఆయిష్యతే॥ ౫ ఆయ్యతాం ॥ ౬ ఆయ్యత ॥ ౭ ఆయ్యేత ॥ ౮ ఆయయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం)ఆయిషీష్ట(ఢ్వం,) ౯ ఆయి-ఆయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)ఆయయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఆయయిష్యత,ఆయిష్యత ॥

సని—౧ అయియిషతే ॥ ౨ అయియిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ అయియిషితా(సే,హే) ౪ అయియిషిష్యతె ॥ ౫ అయియిషతాం ॥౬ ఆయియిషత ॥ ౭ అయియిషేత ॥ ౮ అయియిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆయియిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ఆయియిషిష్యత ॥

౧—అయితవ్యం, అయనీయం, అయ్యం, అయితః, అయితవాన్

అయమానః, అయిష్యమాణః, అయితుం, అయితం, అయనం, అయిత్వా, పలాయ్య, అయమాయం, అయిత్వా౽యిత్వా ॥

౨—అయయితవ్యః, అయనీయః, అయ్యః, అయితః, అయితవాన్, అయయమానః, అయయన్-అయయంతీ, అయయిష్యమాణః; అయయిష్యన్-అయయిష్యతీ, అయయిష్యంతీ, అయయితుం, ... తం, అయనం, అయయిత్వా, పలాయ్య, అయమాయం, అయయిత్వా౽యయిత్వా ॥

౩—అయియిషితవ్యః, అయియిషణీయః, అయియిష్యః, అయియిషితః, అయియిషితవాన్, అయియిషమాణః, అయియిషిష్యమాణః, అయియిషితుం, అయియిషితం, అయియిషణం, అయియిషిత్వా, పలాయియిష్య, అయియిషమయియిషం, అయియిషిత్వాయియిషిత్వా.

అహి-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

కర్తరిభావేచఅంహతే,ఆనంహేఅంహ్యాతఇత్యాద్యక్ష్యతివత్॥ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోర్నిత్యదంహేభ్యఃకృత్స్నచఅంగతివత్,ఘుంగతి ... సని- అంజిహిషతఇత్యాది, కేవలాత్సిస్నన్తాచ్ఛానచ్ విశేషః॥

ఈజ-గతికుత్సనయోః॥సకర్మకః॥ సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ఈజతే, ఈజాంచక్రేఇత్యాదివక్ష్యమాణశతివత్॥ సని—ఈజిజిషతఇత్యాది ॥

ఈష-గతిహింసాదర్శనేషు॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ఈషతే, ఈషాంచక్రేఇత్యాది ॥ అయమపీక్షతివత్ ॥సని—ఈశిషిషతఇత్యాది ॥

ఈక్ష-దర్శనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ఈక్షతే ॥ ౨ ఈక్షాంచక్రే(బహూనామ్నస) ౩ ఈక్షితా(సేహం)

౪ ఈక్షిష్యతే ॥ ౫ ఈక్షతాం ॥ ౬ ఐక్షత ॥ ౭ ఈక్షేత ॥ ౮ ఈక్షిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ ఐక్షిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఐక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈక్ష్యతే ॥ ౫ ఈక్ష్యతాం ॥ ౬ ఐక్ష్యత ॥ ౭ ఈక్ష్యేత ॥ ౯ ఐక్షిరివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥

ణౌ—౧ ఈక్షయతి-తే ॥ ౨ ఈక్షయాంచకార(చక్రే,బభూవ, ఆస) ౩ ఈక్షయితా(సి,సే,హే) ౪ ఈక్షయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఈక్షయతు-తాం ॥ ౬ ఐక్షయల్-త ॥ ౭ ఈక్షయేల్-త ॥ ౮ ఈక్ష్యాల్-ఈక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐచిక్షల్-త ॥ ౧౦ ఐక్షయిష్యల్-త ॥

కర్మణి—౧ ఈక్ష్యతే ॥ ౨ ఈక్షయాంచక్రే (బభూవే,ఆసే) ౩ ఈక్షయితా(సే,హే)ఈక్షితా(సే;హే)౪ ఈక్షయిష్యతే-ఈక్షిష్యతే ॥ ౫ ఈక్ష్యతాం ॥ ౬ ఐక్ష్యత ॥ ౭ ఈక్ష్యేత ॥ ౮ ఈక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఈక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐక్షి-ఐక్షిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)ఐక్షయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ ఐక్షిష్యత-ఐక్షయిష్యత ॥

సని—౧ ఈచిక్షిషతే ॥ ౨ ఈచిక్షిషాంచక్రే(బభూవ;ఆస) ౩ ఈచిక్షిషితా(సే,హే) ౪ ఈచిక్షిషిష్యతే ॥ ౫ ఈచిక్షిషతాం ॥ ౬ ఐచిక్షిషత ॥ ౭ ఈచిక్షిషేత ॥ ౮ ఈచిక్షిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐచిక్షిషిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఐచిక్షిషిష్యత ॥

౧—ఈక్షితవ్యం, ఈక్షణీయం, ఈక్ష్యం, ఈక్షితః, ఈక్షితవాన్ ఈక్షమాణః, ఈక్షిష్యమాణః, ఈక్షితుం, ఈక్షితం, ఈక్షణం, ఈక్షిత్వా, సమీక్ష్య, ఈక్షమీక్షం, ఈక్షిత్వేక్షిత్వా ॥

౨—ఈక్షయితవ్యః, ఈక్షణీయః, ఈక్ష్యః, ఈక్షితః, ఈక్షితవాన్, ఈక్షయన్-ఈక్షయంతీ, ఈక్షయమాణః, ఈక్షయిష్యన్-ఈక్షయిష్యతీ-ఈక్షయిష్యంతీ, ఈక్షయిష్యమాణః, ఈక్షయితుం, ఈక్షితం, ఈక్షణం. ఈక్షయిత్వా, సమీక్ష్య, ఈక్షమీక్షం, ఈక్షయిత్వేక్షయిత్వా ॥

౩—ఈచిక్షిషితవ్యః, ఈచిక్షిషణీయం, ఈచిక్షిష్యం, ఈచిక్షిషితః, ఈచిక్షిషితవాన్, ఈచిక్షిషమాణః, ఈచిక్షిషిష్యమాణః, ఈచిక్షిషితుం, ఈచిక్షిషితం, ఈచిక్షిషణం, ఈచిక్షిషిత్వా, సమీచిక్షిష్య, ఈచిక్షిషమీచిక్షిషం, ఈచిక్షిషిత్వేచిక్షిషిత్వా ॥

ఈహ- చేష్టాయాం ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఈహతే- ఈహాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ఈహితేత్యాదీక్షతివత్ ॥ సని - ఈజిహిషతే ॥ ఈజిహిషాంచక్రే ఇత్యాది॥

ఉర్ద-మానే క్రీడాయాంచ ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఉపధాయాంచేతి దీర్ఘః। ౧ ఊర్దతే ॥ ఊర్దాంచక్రే॥ ఊర్దితేత్యాదీక్షతివత్ ॥ ణౌచఙి - నన్ద్రాస్సంయోగాదయ ఇతి నిషేధాద్ది శబ్దస్య ద్విత్వే ॥ ఔర్దిదత్ - త ॥ సని-ఊర్దిదిషతే । ఊర్దిదిషాంచక్రే ఇత్యాది॥

ఊయీ తంతుసంతానే। సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఊయతే। ఊయాంచక్రే। ఊయితేత్యాదీక్షతివత్ ॥ ణౌచఙి॥ ఔయియత్-త॥ సని॥ ఊయియిషతే॥ ఊయియిషాంచక్రే ఇత్యాది

ఊహ-వితర్కే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఊహతే। ఊహాంచక్రే- ఊహితేత్యాదీక్షతివత్॥ ణౌచఙి॥ ఔజిహత్ ॥ సని॥ ఊజిహిషతే- ఊజిహిషాంచక్రే ఇత్యాది ॥ సోపసర్గాదస్మాదుపసర్గాదస్యత్యూహ్యోర్వేతి వాచ్యమిత్యాత్మనేపదవికల్పః సమూహత ఇత్యాదీక్షతివత్ ॥ ౧ సమూహతి ॥ ౨ సమూహాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ సమూహితా-సి॥ ౪ సమూహిష్యతి ॥ ౫ సమూహతు॥ ౬ సమూహత్ ॥ ౭ సమూహేత్ ॥ ౮ ఆశిషి సమూహ్యాత్ ॥ సము

హ్యస్తాం॥ సమూహ్యసుః॥ యాదౌక్షిత్యపోహ్యసగా(ర్థ)స్వాహాలతి హ్యాస్వః॥ ఏవమగ్నింసమూహ్య। ౯ సమూహిత్। సమూహిష్టాం। స మూహిషుః॥ ౧౦ సమూహిష్యత్॥

కృత్సు —సమూహ్యతఇతి సమూహ్యః। అగ్నిధారణార్థః స్థలవిశేషః॥ అగ్నౌపరిచాయ్యోపచాయ్యసమూహ్యాఇతి ణ్యదంతాని పాత్యంతే ఇతివిశేషః। శేషంపూర్వవత్॥

ఋజ-గతిస్థానార్జనోపార్జనేషు,సకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ అర్జతే- అర్జేతే॥ ౨ ఆనృజే। ఆనృజాతే। ఆనృజిరే॥ ౩అర్జితా-సే-హే॥ ౪ అర్జిష్యతే॥ ౫ అర్జతాం॥ ౬ ఆర్జత॥ ౭అర్జేత॥ ౮ అర్జిషీష్ట(ధ్వం) ౯ ఆర్జిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ ఆర్జిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఋజ్యతే॥ ౫ ఋజ్యతాం॥ ౬ ఆర్జ్యత॥ ౭ ఋజ్యేత॥ ౯ ఆర్జితివిశేషః॥ శేషంపూర్వవత్॥

* ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సనిసర్వేభ్యః కృత్సు అర్పతిషత్ పూ ౧౫౬।౧౫౭॥ సని॥ ౧ అర్జిజిషతే ౨ అర్జిజిషాంచక్రే॥ బభూవ ఆస॥ ౩ అర్జిజిషితా॥సే-హే॥ ౪ అర్జిజిషిష్యతే॥ ౫ అర్జిజిషతాం ౬ ఆర్జిజిషత॥ ౭ అర్జిజిషేత॥ ౮ అర్జిజిషిషీష్ట॥ధ్వం॥ ౯ఆర్జిజిషిష్ట॥ఢ్వం-ధ్వం) ఆర్జిజిషిష్యత॥ కేవలాచ్ఛానచి॥అర్జమానః॥ అర్జిష్యమాణః॥ సన్నంతాచ్ఛానచి। అర్జిజిషమాణః। అర్జిజిషిష్యమాణఇతి విశేషః॥

ఋజి-భర్జనే। సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ

౧ ఋంజతే॥ ౨ ఋంజాంచక్రే॥ బభూవ॥ఆస॥౩ ఋంజితా॥సే-హే॥ ౪ ఋంజిష్యతే॥ ౫ ఋంజతాం॥ ౬ ఆర్జత। ౭ ఋంజేత ౮ ఋంజిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ ఆర్జిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ఆర్జిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఋంజ్యతే॥ ౫ ఋంజ్యతాం॥ ౬ఆర్జ్యత॥౭ఋం

జ్యేత॥ ౯ అబ్జోజిషీవిశేషః ॥ శేషంకర్తృగాలకారవత్

సని—౧బుభుంజిజిషతే॥ ౨ బుభుంజిజిషాంచక్రే। బభూవ॥ఆస ॥ ౩ బుభుంజిజిషితా-సే॥హే॥ ౪ బుభుంజిజిషిష్యతే ॥ ౫ బుభుంజిజిషతాం ॥ ౬ అబుభుంజిజిషత॥ ౭ బుభుంజిజిషేత ॥ ౮ బుభుంజిజిషిషీష్ట,ధ్వం॥౯అబుభుం జిజిషిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అబుభుంజిజిషిష్యత ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోఃసర్వేభ్యః కృత్సుచ ఇన్వతేరిన్వయతి త్యాదివత్ పు ౧౭౫।౧౭౬॥ కేవలాచ్ఛానచి । బుభుంజమానః। బుభుం జిష్యమాణః । సన్నంతాచ్ఛానచి॥ బుభుంజిజిషమాణః,బుభుంజిజిషిష్య మాణఇతివిశేషః ॥

ఏజృ-కంపనే।ఏజృ-దీప్తౌ॥ అకర్మకౌ ॥ సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

౧ ఏజతే॥ ౨ ఏజాంచక్రే॥ ౩ ఏజితా-సే-హే॥ ౪ ఏజిష్యతే॥ ౫ ఏజతాం ॥ ౬ ఐజత॥ ౭ ఏజేత॥ ౮ ఏజిషీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ ఐజిష్ట,ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ ఐజిష్యత-

భావే—౧ ఏజ్యతే॥ ౫ ఏజ్యతాం ॥ ౬ ఐజ్యత॥ ౭ ఏజ్యేత॥౯ఐ జీతివిశేషః ॥ శేషంకర్తృగాలకారవత్॥ణ్యన్తాదిషుసర్వంపరస్మైపదవ్యే జతివత్ ॥ ౧౮౨।౧౮౩ పు ॥ సని- ఏజిజిషతేఇత్యాద్యాత్మనేపదంవి శేషః ॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్ఛశానచి ॥ ఏజమానః । ఏజిష్యమాణః। ఏజిజిషమాణః । ఏజిజిషిష్యమాణః॥

ఏత-చ॥ విబాధాయామిత్యర్థః॥ అకర్మకః।సేట్ఆత్మనేపదీ

ఏతతే। ఏతాంచక్రే।ఇత్యాద్యేజతివత్॥ సౌచజి॥మాధవానిటీకల్।త

ఏధ-వృద్ధౌ-అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ఏధతే॥ ౨ ఏధాంచక్రే॥బభూవ ॥ఆస॥ ౩ ఏధితా॥సే।హే॥౪ ఏ ధిష్యతే॥౫ ఏధతాం॥౬ ఐధత॥ ౭ఏధేత॥ ౮ ఏధిషీష్ట(ధ్వం) ౯ ఐధిష్ట

౧౦ ఐధిష్యత॥

ధాతో—౧ ఏధ్యతే॥౫ ఏధ్యతాం। ౬ ఐధ్యత ॥ ౭ ఏధ్యేత॥౯ ఐధి ఆశీర్వాదాద్విశేషః ॥

ణౌ—౧ ఏధయతి। తే॥ ౨ ఏధయాంచకార। చక్రే॥బభూవ॥ ఆస॥ ౩ ఏధయితా।సి।సే।హే॥ ౪ ఏధయిష్యతి,తే॥ ౫ ఏధయతు।తాం ॥ ౬ ఐధయత్। త॥౭ ఏధయేత్-త॥౮ ఏధ్యాత్-ఏధయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐదిధత్-త॥౧౦ ఐధయిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ ఏధ్యతే॥౨ ఏధయాంచక్రే। బభూవే॥ ఆసే।౩ ఏధయితా,సే-హే। ఏధితా,సే.హే॥౪ ఏధయిష్యతే। ఏధిష్యతే॥ ౫ ఏధ్యతాం। ౬ ఐధ్యత।౭ ఏధ్యేత ॥ ౮ఏధయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ఏధిషీష్ట(ధ్వం) ౯ ఐధి। ఐధిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)ఐధయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ఐధిష్యత।ఐధయిష్యత ॥

సని—౧ ఏదిధిషతే॥ ౨ ఏదిధిషాంచక్రే। బభూవ॥ఆస॥౩ ఏదిధిషితా॥సే,హే ॥౪ఏదిధిషిష్యతే ॥ ౫ ఏదిధిషతాం॥ ౬ ఐదిధిషత॥౭ఏదిధిషేత ॥ ౮ ఏదిధిషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ఐదిధిషిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐదిధిషిష్యత ॥

౧—ఏధితవ్యం, ఏధనీయం- ఏధ్యం- ఏధితః. ఏధితవాన్, ఏధమానః- ఏధిష్యమాణః, ఏధితుం, ఏధితం- ఏధనం; ఏధిత్వా ॥ ప్రైధ్య, ఏధమేధం, ఏధిత్వై ఏధిత్వా

౨—ఏధయితవ్యః, ఏధనీయః, ఏధ్యః, ఏధితః- ఏధితవాన్. ఏధయన్,ఏధయంతీ, ఏధయమానః, ఏధయిష్యన్, ఏధయిష్యతీ, ఏధయిష్యంతీ,ఏధయిష్యమాణః-ఏధయితుం, ఏధితుం, ఎధితం, ఏధనం, ఏధయిత్వా ప్రైధ్య ఏధమేధం- ఏధయిత్వై ఏధయిత్వా

౩—ఏదిధిషితవ్యం, ఏదిధిషణీయం, ఏదిధిష్యం, ఏదిధిషితః ౪ ఏదిధిషితవాన్- ఏదిధిషమాణః,ఏదిధిషిష్యమాణః-ఏదిధిషితుం-ఏదిధిషి

[illegible]

౯- [illegible]ధిషత- [illegible]ధిషతా్వ. ప్రేధిషస్వ- ఎదిధిష మేదిధిషం- ఎదిధి షిత్రై [illegible]

[illegible]-స్వాయత్నే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఏధతే, ఏధాంచక్రే, (బభూవ-ఆస) ఏధితేత్యాద్యేధతివత్

చఙి - మాభవానెషిషత్-త ॥

కక లౌల్యే॥ లౌల్యం గర్వశ్చాపల్యంచ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపది

౧ కకతే ॥ ౨ చకకే-చకకాతే-చకకిరే ॥ ౩ కకితా(సే,హే) ౪ కకిష్యతే ॥ ౫ కకతాం ॥ ౬ అకకత ॥ ౭ కకేత ॥ ౮ కకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకకిష్ట (ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకకిష్యత ॥

భావే—౧ కక్యతే ॥ ౫ కక్యతాం ॥ ౬ అకక్యత ॥ ౭ కక్యేత ॥ ౯ అకాకితి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ ॥

ణౌ—౧ కాకయతి-తే ॥ ౨ కాకయాంచకార (చక్రే, బభూవ, ఆస) ౩ కాకయితా(సి,సే,హే) ౪ కాకయిష్యతి-తే ॥ ౫ కాకయతు-తాం ౬ అకాకయత్-త ॥ ౭ కాకయేత్-త ॥ ౮ కాక్యాత్-కాకయిషీష్ట (ధ్వం,ధ్వం) ౯ అచీకకత్-త ॥ ౧౦ అకాకయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కాక్యతే ॥ ౨ కాకయాంచక్రే (బభూవే,ఆసే) ౩ కాకయితా(సే,హే) కాకితా(సే,హే) ౪ కాకయిష్యతే-కాకిష్యతే ॥ ౫ కాక్యతాం ॥ ౬ అకాక్యత ॥ ౭ కాక్యేత ॥ ౮ కాకయిషీష్ట (ధ్వం, ధ్వం) కాకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకాకి-అకాకిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అకాకయిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకాకిష్యత-అకాకయిష్యత ॥

సని—౧ చికకిషతే ॥ ౨ చికకిషాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ చికకిషితా (సే,హే) ౪ చికకిషిష్యతే ॥ ౫ చికకిషతాం ॥ ౬ అచికకిషత ॥ ౭ చికకిషేత ॥ ౮ చికకిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచికకిషిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦

యఙి—౧ చాకక్యతే ॥ ౨ చాకకాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ చా

కకితా(సే,హే) ౪ చాకకిష్యతే ॥ ౫ చాకక్యతాం ॥ ౬ అచాకక్యత ౭ చాకక్యేత ॥ ౮ చాకకిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అచాకకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచా॰ కకిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాకకీతి, చాకక్తి, చాకక్తః, చాకకతీత్యాది ॥

౧—కకితవ్యం, కకనీయం, కాక్యం. కకితః, కకితవాన్, కకమానః, కకిష్యమాణః, కకితుం, కకితం, కకనం, కకిత్వా. ప్రకక్య, కాకంకాకం, కకిత్వాకకిత్వా ॥

౨—కాకయితవ్యః, కాకనీయః, కాక్యః, కాకితః, కాకితవాన్ కాకయన్,కాకయంతీ, కాకయమానః. కాకయిష్యన్-కాకయిష్యతీ; కాకయిష్యంతీ, కాకయిష్యమాణః, కాకయితుం, కాకితం, కాకనం. కాకయిత్వా, ప్రకాక్య,కాకంకాకం, కాకయిత్వాకాకయిత్వా

౩—చికకిషితవ్యం, చికకిషణీయం, చికకిష్యం, చికకిషితః, చికకిషితవాన్, చికకిషమాణః, చికకిషిష్యమాణః, చికకిషితుం, చికకిషితం- చికకిషణం, చికకిషిత్వా, ప్రచికకిష్య, చికకిషంచికకిషం, చికకిషిత్వాచికకిషిత్వా॥

౪—చాకకితవ్యం, చాకకనీయం, చాకక్యం, చాకకితః, చాకకితవాన్- చాకక్యమానః, చాకకిష్యమాణః, చాకకితుం- చాకకితం।చాకకనం। చాకకిత్వా।ప్రచాకక్య।చాకకంచాకకం।చాకకిత్వాచాకకిత్వా।

౫—ణ్యతి। చాకాక్యం। శతరి । చాకకత్ । చాకకతౌ।చాకకతః చాకకతీ। చాకకిష్యన్। చాకకిష్యతీ। చాకకిష్యంతీ। ణములి। చాకాకంచాకాకమితివిశేషః॥ శేషంయఙ్వత్॥

కకి,గత్యర్థః। సకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧కఙ్కతే ॥ ౨ చకంకే । ౩ కంకితా,సే,హే॥ ౪ కంకిష్యతే ॥ ౫ కంకతాం ॥ ౬ అకంకత ॥ ౭ కంకేత ॥ ౮ కంకిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అకం

క్షిష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అకంకిష్యత ॥

కర్మణి—౧కంక్యతే॥౨ కంక్యేతాం ॥ ౬ అకంక్యత ॥ ౭ కంక్యే త ॥ ౯ అకంకితివిశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ ॥

సని—౧చికంకిషతే ॥ ౨ చికంక్షాంచక్రే(బభూవ ఆస) ౩ చికంక్షితా (సేహా) ౪ చికంకిషిష్యతే ॥ ౫ చికంకిషతాం ॥ ౬ అచికంకిషత॥ ౭ చికంకిషేత ॥ ౮ చికంకిషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచికంకిషిష్ట॥ (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచికంకిషిష్యత॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోర్యజ్యజ్లుకోః సర్వేభ్యః కృత్సుచక్రం దతివత్ ౧౯-౨౦|౧౯-౧ పు॥ కేవలాత్సంణ్యంతాచ్చశానచి । కంక్షమానః। కంకిష్యమాణః। చికంకిషమాణః । చికంకిషిష్యమాణః ఇతివిశేషః॥

కచ, బంధనే, సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

కచతే । చకచే ॥ కచితేత్యాదికకతివత్ । ణౌచజి॥ అజీకచత్ ॥ త। సని, చికచిషతే॥ చికచిషాంచక్రే ఇత్యాది ॥

కచి, దీప్తిబంధనయోః ॥ దీప్తావకర్మకః॥ బంధనేసకర్మకః సేట్॥ ఆత్మనేపదీ.

కఞ్చతే। చకంచే। కఞ్చితేత్యాదికక్షతివత్ ॥ ణౌచజి ॥ అచకఞ్చత్ ।త॥ సని, చికంఞ్చిషతే । చికఞ్చిషాంచక్రే ఇత్యాది॥

క్షజి—గతిదానయోః॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

ఘటాదిః ॥ మిత్ ॥ క్షంజతే। చక్షంజే। క్షంజితేత్యాదికంకతివత్ ణ్యంతాత్కర్మణిలుజిచిణితథాణములిచ-మిత్త్వసామర్థ్యాదనుపధాత్వేఽపిచిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః । క్షంజితా ।సేహా ॥క్షాంజితా ॥ సేహా॥ క్షంజయితా ।సేహా ॥ క్షంజిష్యతే । క్షాంజిష్యతే ! క్షంజ

ర్వృశ్చానదికంపమానః కంబిష్యమాణః। చికంబిషమాణః। చికం
బిష్యమాణఇతి విశేషః॥

కబృ-వర్ణే- అకర్మకః। సేట్॥ ఆత్మనేపదీ.

కబతే॥ చకబఇత్యాదికకతిపత్। చజే। అచకాబత్-త॥ఋదిత్త్వా
న్నోపధాహ్రస్వః॥ సని- చికబిషతే॥ చికబిషాంచక్రేఇత్యాది॥

కము-కాంతౌ। కాంతిరిచ్ఛా। సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

కమేర్ణిఙితిస్వార్థేణిఙ్ప్రత్యయః। ఙిత్త్వాత్తఙ్॥ అమంతత్వా
త్ప్రాప్తస్య మిత్త్వస్యనకమ్యమిచమామితినిషేధాన్నహ్రస్వః॥ ౧కా
మయతే। అయామంతాల్వాయ్యేత్యాదినాణేరయాదేశః॥ ౨ కామ
యాంచక్రే (బభూవ,ఆస) అయాదయఆర్ధధాతుకేవేతి ణిజభావే॥
చకమే। చకమాతే। చకమిరే॥ ౩ కామయితా. సే।వే॥ కమితా।
సే।వే॥ ౪ కామయిష్యతే॥ కమిష్యతే॥ ౫ కామయతాం॥ ౬ అ
కామయత॥ ౭ కామయేత॥ ౮ కామయిషీష్ట (ధ్వం.ధ్వం) కమిషీ
ష్ట, ధ్వం॥ ౯ అచీకమత। అచకమత॥౧౦అకామయిష్యత।అకమిష్యత

కర్మణి—౧ కామ్యతే। కమ్యతే। ౨ కామయాంచక్రే। బభూవే
ఆసే॥ చకమే॥ ౩ కామయితా-సే।వే॥ కామితా-సే।వే॥ కమితా
సే।వే॥ ౪ కామయిష్యతే। కామిష్యతే। కమిష్యతే॥ ౫ కామ్య
తాం॥ కమ్యతాం।౬అకామ్యత।అకమ్యత॥౭ కామ్యేత।కమ్యేత॥౮కా
మయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) కామిషీష్ట। ధ్వం॥ కమిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అ
కామి। అకామయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అకామిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అ
కమిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)౧౦అకామయిష్యత అకామిష్యత।అకమిష్యత

ణౌ—కామయమానంప్రేరయతి॥ ౧ కామయతి-తే॥ ౨ కా
మయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ కామయితా(సి,సే.హే)౪ కా
మయిష్యతి-తే॥ ౫ కామయతు-తాం॥ ౬ అకామయత్-త॥ ౭కా

మయేల్-ళ ॥ ౮ [illegible]-కామయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అచీకమ
త్-త ॥౧౦ అ[illegible]మయిష్యత ॥ ఆయాదయఇతి ణిజభావే కేవలణ్య
న్తాదప్యేవమేవ[illegible]ధ్యమ్ ॥ హేతుమణ్ణ్యన్తాత్-మణ్యపి స్వార్థ
ణిజన్తాత్-[illegible]కారవద్రూపధ్యమ్ ॥

సని—౧ చికామయిషతే - ౨ చికామయిషాంచక్రే(బభూవ,
స) ౩ చికామయిషితా(సే,హే)౪ చికామయిషిష్యతే ॥ ౫ చికామ
యిషతాం ॥ ౬ అచికామయిషత ॥౭చికామయిషేత॥౮చికామయిషిషీ
ష్ట (ఢ్వం) ౯ అచికామయిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥౧౦అచికామయిషిష్యత॥

ణిజభావే—౧ చికమిషతే ॥ ౨ చికమిషాంచక్రే(బభూవ,ఆస)॥
౩ చికమిషితా(సే,హే) ౪ చికమిషిష్యతే ॥ ౫ చికమిషతాం ॥ ౬
అచికమిషత ॥ ౭ చికమిషేత ॥ ౮ చికమిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచికమి
షిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ అచికమిషిష్యత॥

యఙివివక్షితే ఆయాదయఇతిణిజభావే ఏకాచ్త్వాద్యఙ్ ॥ ౧ చంక
మ్యతే ॥ ౨ చంకమాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ చంకమితా(సే,హే)॥
౪ చంకమిష్యతే॥ ౫ చంకమ్యతాం ॥ ౬ అచంకమ్యత ॥ ౭చంకమ్యే
త॥౮ చంకమిషీష్ట-ధ్వం॥౯అచంకమిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦అచంకమిష్యత॥

యఙ్లుకి—చంకమీతి, చంకంతి, చంకాంతః, చంకమతీత్యాది ॥

౧—కామయితవ్యః-కమితవ్యః । కామనీయః-కమనీయః । కా
మ్యః-కమ్యః । ణిజభావేపోరదుపధాద్యత్ ॥ కామితః । కాంతః
ఉదిత్త్వేనక్త్వాయాంవేట్త్వాన్నేట్ ॥ కామితవాన్-కాంతవాన్ । కా
మయమానః । కామయిష్యమాణః-కమిష్యమాణః । కామయితుం-క
మితుం । కామితం-కాంతం । కామనా-కామనం । కామయిత్వా-కమి
త్వా । కాంత్వా । అభికామ్య-అభికమ్య । కామంకామం । కామ
యిత్వాకామయిత్వా । కమిత్వాకమిత్వా । కాంత్వాకాంత్వా ॥

౨—[illegible] । కామనీయః । కామ్యః । కామితః । కా

కాచి-దీప్తిబంధనయోః॥ దీప్తావకర్మకః॥ బంధనే సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనే॥ కాంచతే। చకాంచే। కాంచితేత్యాది వక్ష్యమాణకాశతివత్। ణిచి-అచకాంచత్-త। సని-చికాంచిషతేత్యాది॥

క్ష్మాయీ-విధూననే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ క్ష్మాయతే॥ ౨ చక్ష్మాయే॥ ౩ క్ష్మాయితా(సే,హే) ౪ క్ష్మాయిష్యతే॥ ౫ క్ష్మాయతాం॥ ౬ అక్ష్మాయత॥ ౭ క్ష్మాయేత॥ ౮ క్ష్మాయిషీష్ట-(ధ్వం,ధ్వం) ౯ అక్ష్మాయిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అక్ష్మాయిష్యత॥

కర్మణి—౧ క్ష్మాయ్యతే॥ ౫ క్ష్మాయ్యతాం॥ ౬ అక్ష్మాయ్యత॥ ౭ క్ష్మాయ్యేత॥ ౯ అక్ష్మాయీతి విశేషః॥ శేషం ప్రాగ్వత్॥

ణౌ—అర్తిహ్రీవ్లీరీక్నూయీక్ష్మాయ్యాతాం పుక్ ణావితి పుకి కర్తృకర్మణోః క్ష్మాపయతి। క్ష్మాప్యత ఇత్యాది చన్ద్యన్తధ్యాయతివత్॥ చఙి-అచిక్ష్మపత్-త॥ [illegible]॥ చలనార్థత్వాత్కర్తరి నతఙ్॥ సన్యఙో వక్ష్యమాణకాశతివత్॥ చిక్ష్మాయిషతే॥ చాక్ష్మాయ్యత ఇత్యాది॥ యఙ్లుకి-చాక్ష్మాయీ, చాక్ష్మాతి, చాక్ష్మీతః, చాక్ష్మాయతీత్యాది సర్వేష్వపి కృత్సు వక్ష్యమాణకాశతివత్॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాం శ్వీదిత ఇతీణ్నిషేధే యలోపే॥ క్ష్మాతః। క్ష్మాతవాన్॥

కాశృ-దీప్తౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ కాశతే॥ ౨ చకాశే॥ ౩ కాశితా (సే,హే) ౪ కాశిష్యతే॥ ౫ కాశతాం॥ ౬ అకాశత॥ ౭ కాశేత॥ ౮ కాశిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అకాశిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకాశిష్యత॥

భావే—౧ కాశ్యతే॥ ౫ కాశ్యతాం॥ ౬ అకాశ్యత॥ ౭ కాశ్యేత॥ ౯ అకాశీతి విశేషః॥ శేషం కర్తృలకారవత్॥

ణౌ—కర్తృకర్మణో స్తదన్తాత్ [illegible] దతివత్, [illegible]

స్మన్నాద్యేకః ॥
[illegible]దతివత్, [illegible] ॥ ౨౪ ॥ కేవలాత్పన్న స్తాచ్ఛశానచి
, శాశిష్యమాణః ॥ చిశాశిషమాణః । చిశాశిషిష్యమాణఇతి విశే
షః ॥

శాసృ-శబ్దకుత్సాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥అత్ర నేపదీ
శాసతే । శాసాంచక్రే (బభూవ,ఆస) శాసృిత్యయాదావమం
తౌలిటీత్యామ్ ॥ శాసితేత్యాదిశాశతివత్ ॥

క్లిది-పరిదేవనే॥శోకఇత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥అత్మనేపదీ
౧ క్లిందతెచైత్రం ॥ ౨ చిక్లిందే ॥ ౩ క్లిందితా(స్మే,హే) ౪ క్లిందిష్యతే ॥ ౫ క్లిందతాం ॥ ౬ అక్లిందత ॥ ౭ క్లిందేత ॥ ౮ క్లిందిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్లిందిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అక్లిందిష్యత ॥
కర్మణి—౧ క్లింద్యతె ॥ ౫ క్లింద్యతాం ॥ ౬అక్లింద్యత ॥ ౭క్లింద్యేత ॥ ౯ అక్లిందీతివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్ ॥ ణౌ—కర్తృకర్మణోఃపరస్మైపదిక్లిందతివత్ ॥ పు ౨౦౪,౨౦౫ ॥ కేవలాత్పన్నస్తాచ్ఛశానచి ॥ క్లిందమానః, క్లిందిష్యమాణః, చిక్లిందిషమాణః, చిక్లిందిషిష్యమాణఇతివిశేషః ॥

ఞి-క్ష్విదాచేత్యేకే॥స్నేహనమోచనయోరిత్యర్థః॥
సకర్మకః॥సేట్॥అత్మనేపదీ।
౧ క్ష్వేదతె ॥ ౨ చిక్ష్విదే ॥ ౩ క్ష్వేదితా (స్మే,హే) ౪ క్ష్వేదిష్యతె ॥ ౫ క్ష్వేదతాం ॥ ౬ అక్ష్వేదత ॥ ౭ క్ష్వేదేత ॥ ౮ క్ష్వేదిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్ష్విదత్-అక్ష్విదతాం-అక్ష్విదన్ ॥ అక్ష్వేదిష్ట-అక్ష్వేదిషాతాం-అక్ష్వేదిషత (ఢ్వం,ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతిపరస్మైపదపక్షే [illegible] ॥ ౧౦ అక్ష్వేదిష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్ష్విద్యతే ॥ ౫ క్ష్విద్యతాం ॥ ౬ అక్ష్విద్యత ॥ ౭ క్ష్విద్యేత ॥ ౯ అక్ష్వేదీతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ ॥

ణౌ—కర్తృకర్మణోః కృతి వత్ ॥ పు ౨౦౦ ॥ సని-రలో వ్యుప ధాదితి వా కిత్త్వ ॥ చిక్ష్విదిషతే ॥ చిక్ష్వేదిషత ఇత్యాది సర్వత్ర రూప ద్వయం ॥ యఙ్యఙ్లుకోః కృతి వత్ ॥ పు ౨౦౦ ॥ కేవలాత్ కృత్సు ॥ క్ష్వే దితవ్యం, క్ష్వేదనీయం, క్ష్వేద్యం, క్ష్విణ్ణం తేన ॥ క్ష్విణ్ణవాన్ ॥ వి భాషా భావాదికర్మణోరితి నిష్ఠాయామిడ్వా ॥ ఇడభావే సంయోగా దేరాత ఇత్యాదినా నత్వమ్ ॥ ఇట్పక్షే ॥ ప్రక్ష్వేదితశ్చైత్రః ॥ ప్రక్ష్వే దితం తేన ॥ నిష్ఠాశీఙ్ స్విదిమిదీత్యాదినా సేడ్నిష్ఠాయా మకిత్త్వమ్ ॥ ప్ర క్ష్విణ్ణః-ప్రక్ష్విణ్ణవాన్, ప్రక్ష్విణ్ణం తేనేత్యాది ॥ క్ష్వేదమానః, క్ష్వే దిష్యమాణః- క్ష్వేదితుం, క్ష్విణ్ణః, క్ష్వేదితం, క్ష్విదిత్వా-క్ష్వేది త్వా, ప్రక్ష్విద్య, ప్రక్ష్వేద్య, క్ష్వేదం క్ష్వేదం ॥ క్ష్విదిత్వా క్ష్విదిత్వా క్ష్వేదిత్వా క్ష్వేదిత్వా ॥

ణ్యన్తాత్సన్నన్తాద్యఙ్యఙ్లుగన్తాచ్చ కృతి వత్ ॥ పు ౨౦౧ ॥ సన్నన్తాచ్ఛాన చ్-చిక్ష్విదిషమాణః, చిక్ష్వేదిషమాణః, చిక్ష్విదిషిష్యమాణః. చిక్ష్వే దిషిష్యమాణ ఇతి విశేషః ॥

క్లీబృ-అధార్ష్ట్యే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ క్లీబతే ॥ ౨ చిక్లీబే ॥ ౩ క్లీబితా (సే, హే) ౪ క్లీబిష్యతే ॥ ౫ క్లీబతాం ॥ ౬ అక్లీబత ॥ ౭ క్లీబేత ॥ ౮ క్లీబిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్లీబి ష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అక్లీబిష్యత ॥

భావే—౧ క్లీబ్యతే ॥ ౫ క్లీబ్యతాం ॥ ౬ అక్లీబ్యత ॥ ౭ క్లీబ్యేత ౯ అక్లీబీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోః కృతి వత్ ॥ పు ౨౦౬ ॥ సన్నన్తాదాత్మనేపదం విశేషః ॥ యఙ్యఙ్లుకోస్సర్వే ష్వపి కృత్సు చ ప్రాగ్వత్ ॥ పు ౨౦౬, ౨౦౭ ॥ కేవలాత్సన్నన్తాచ్చ శానచ్ ॥ క్లీబమానః, క్లీబిష్యమాణః, చిక్లీబిషమాణః, చిక్లీబిషిష్యమాణః ॥

క్షీబృ-మదే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

క్షీబతే, చిక్షీబఇత్యాదిసర్వం క్లీబతివత్॥ క్షీబో-మత్తః, అనుప సర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘాఇతి క్తప్రత్యయస్యతిలోప స్తస్యాసిద్ధత్వా త్ప్రాప్త స్యేటో౽భావశ్చనిపాత్యతే॥క్షీబితవానిత్యాదిశేషంప్రాగ్వత్

ఃః*ః

కుక-ఆదానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ కోకతే॥ ౨ చుకుకే ॥ 3 కోకితా (సే,హే) ౪ కోకిష్యతే ॥ ౫ కోకతాం ॥ ౬ అకోకత ॥ ౭ కోకేత ॥ ౮ కోకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ కోకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకోకిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కుక్యతే ॥ ౫ కుక్యతాం ॥ ౬ అకుక్యత ॥ ౭ కుక్యేత ॥ ౯ అకోకిఇతి విశేషః॥ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో౽స్యన్యజ్యఙ్లుక్ కు కతదంతేభ్యఃకృత్స్నవకోదతివత్॥పు ౨౨౮, ౩౮౯, ౨౧౦॥ అత్ర స న్నన్తాదాత్మనేపదం కేవలాత్సన్నన్తాచ్చశాసచ్చవిశేషః ॥

—*,*—

కుడి-దాహే॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

కుండతే, చుకుండ, ఇత్యాదిసర్వ క్లిందతివత్॥

కుర్ద-క్రీడాయామేవ॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఉపధాయాంచేతిదీర్ఘః॥౧ కూర్దతే ॥ ౨ చుకూర్దే ॥ 3 కూర్ది తా (సే,హే) ౪ కూర్దిష్యతే ॥ ౫ కూర్దతాం ॥ ౬ అకూర్దత ॥ ౭కూ ర్దేత ॥ ౮ కూర్దిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకూర్దిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦అకూర్దిష్యత

భావే—౧ కూర్ద్యతే ॥ ౫ కూర్ద్యతాం ॥ ౬ అకూర్ద్యత ॥ ౭ కూర్ద్యేత ॥ ౯ అకూర్దిఇతివిశేషః ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణో౽స్యన్య జ్యఙ్లుక్ కుసర్వేభ్యఃకృత్స్నచకుర్దిధాతువత్॥పు 3౯,౪౮॥స న్నన్తాదాత్మనేపదంవిశేషః॥చుకూర్దిషతఇత్యాది॥నిష్ఠాయాం కూర్దితః॥ కూర్దితవాన్, శానచి॥ కూర్దమానః, కూర్దిష్యమాణః, చుకూర్దిషమా

ణి, చుక్షోభిషిష్యమాణః॥

క్షుభ-సంచలనే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ క్షోభతె॥ ౨ చుక్షుభే॥ ౩ క్షోభితా(స్మే,హే). ४ క్షోభిష్యతే॥ ౫ క్షోభతాం॥ ౬ అక్షోభత॥ క్షోభేత॥ ౮ క్షోభిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అక్షుభత్-అక్షుభతాం,అక్షుభన్॥ అక్షోభిష్ట-అక్షోభిషాతాం-అక్షోభిషత(ఢ్వం,ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుజీతిపరస్మైపదపక్షే పుషాదీత్యాదినాఙ్లేరఙ్ । ౧౦ అక్షోభిష్యత.

భావే—౧ క్షుభ్యతే । ౫ క్షుభ్యతాం । ౬ అక్షుభ్యత । ७ క్షుభ్యేత । ౯ అక్షోభీతివిశేషః । ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో ऽసన్యజ్యిఙ్ఙక్ క్షుసర్వేభ్యఃకృత్సుచకోచతివత్ । పు ३०७, ३२९, ३१० । ణ్యన్తాత్తుఅణావకర్మకాన్నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతిపరస్మైపదమేవ । సన్నంతాదాత్మనేపదం । యఙ్లుకి-చోక్షుభీతి, చోక్షోబ్ధి, చోక్షుబ్ధః,చోక్షుభతీత్యాది । కేవలాత్కృత్సు - క్షోభితవ్యం, క్షోభణీయం, క్షోభ్యం, క్షుబ్ధోమంథః, క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినాక్తస్యానిట్త్వం నిపాత్యతే । అన్యత్ర క్షుభితః, క్షుభితవాన్, క్షుభితం క్షోభితంవాతేన, ప్రక్షుభితః ప్రక్షోభితోవాచైత్రః ప్రక్షుభితవాన్, ప్రక్షోభితవాన్, ఉదుపధాద్భావాదికర్మణో రన్యతరస్యామితివాకిత్త్వనిషేధః । క్షోభమాణః, క్షోభిష్యమాణః, క్షోభితుం, క్షుభితం, క్షోభణం, క్షుభిత్వా, క్షోభిత్వా. పరిక్షుభ్య పరిక్షోభ్య- క్షోభంక్షోభం- క్షోభిత్వాక్షోభిత్వా- క్షుభిత్వా క్షుభిత్వా । సన్నన్తాచ్చానచి । చుక్షుభిషమాణః । చుక్షోభిషమాణః । చుక్షుభిషిష్యమాణః। చుక్షోభిషిష్యమాణః॥ శేషంప్రాగ్వత్.

[illegible]

సాథే,కల్ప్తాధ్వే। కల్ప్తాహే, కల్ప్తాస్వహే,కల్ప్తాస్మహే- పక్షే ॥ కల్పి
తా । కల్పితారౌ॥ కల్పితారః। సే,హే॥ ౪ కల్ప్స్యతి, కల్ప్స్యతః। క
ల్ప్స్యంతి, పక్షే; కల్ప్స్యతే,కల్ప్స్యేతేకల్ప్స్యంతే,కల్పిష్యతే, క
ల్పిష్యేతే॥కల్పిష్యంతే॥౫కల్పతాం॥ ౬అకల్పత॥ ౭కల్పేత॥కల్పేయా
తాం॥౮కల్పిషీష్ట,కల్పిషీయాస్తాం। కల్పిషీరన్(ధ్వం)క్లృప్సీష్ట, క్లృప్సీ
యాస్తాం, క్లృప్సీరన్,ధ్వం॥ ద్యుద్భ్యోలుఙీతి వాపరస్మైపదం॥తదా
పుషాదిత్వాదినాచ్లేరఙ్॥ ౯ అక్లృపత్, అక్లృపతాం, అక్లృపన్, అ
క్లృపః, అక్లృపతం, అక్లృపత, అక్లృపం, అక్లృపావ, అక్లృపా
మ, పక్షే॥ అకల్పిష్ట, అకల్పిషాతాం, అకల్పిషత(ఢ్వం।ధ్వం) పక్షే॥
అక్లృప్త, అక్లృప్సాతాం, అక్లృప్సత, అక్లృప్థాః, అక్లృప్సాథాం,
అక్లృబ్ధ్వం, అక్లృప్సి-అక్లృప్స్వహి-అక్లృప్స్మహి॥ ౧౦ అకల్ప్స్య
త్ -అకల్ప్స్యతాం॥అకల్ప్స్యన్॥అకల్పిష్యత॥అకల్పిష్యేతాం-అక
ల్పిష్యంత ॥ పక్షే ॥ అకల్ప్స్యత-అకల్ప్స్యేతాం-అకల్ప్స్యంత॥

భావే—౧ క్లృప్యతే ॥ ౨ చక్లృపే ॥ ౩ కల్ప్తా ॥ కల్పితా॥ ౪ క
ల్ప్స్యతే । కల్పిష్యతే । ౫ క్లృప్యతాం ॥ ౬ అక్లృప్యత ॥ ౭ క్లృ
ప్యేత ॥ ౮కల్పిషీష్ట । క్లృప్సీష్ట । ౯ అకల్పి ॥ ౧౦ అకల్పిష్యత ॥
అకల్ప్స్యత ॥

ణౌ—౧ కల్పయతి,తే॥ ౨ కల్పయాంచకార,చక్రే॥ బభూవ॥
ఆస ॥ ౩ కల్పయితా,సి,సే,హే॥ ౪ కల్పయిష్యతి,తే ॥ ౫ కల్పయ
తు,తాం॥౬ అకల్పయత్,త॥ ౭ కల్పయేత్, త ॥ ౮ కల్ప్యాత్, క
ల్పయిషీష్ట,ఢ్వంధ్వం॥ ౯అచీక్లృపత్,త॥ అచకల్పత్,త ॥ ౧౦ అకల్ప
యిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ కల్ప్యతే ॥ ౨ కల్పయాంచక్రే (బభూవే,ఆసే)॥
౩ కల్పయితా (సే,హే)కల్పితా(సే,హే)॥ ౪ కల్పయిష్యతే, కల్పిష్య
తే ॥ ౫కల్ప్యతాం॥ ౬ అకల్ప్యత ॥ ౭ కల్ప్యేత ॥ ౮ కల్పయిషీష్ట

(ఢ్వం,ధ్వం)కల్పిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అకల్పి, అకల్పిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం)
అకల్పయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అకల్పయిష్యత ॥ అకల్పిష్యత ॥
సని—లుటిచక్లృపఇతిపరస్మై పదంవా। తాసిచక్లృపఇతిపరస్మై
పదఇడ్నిషేధః। ఆత్మనేపదఇడ్వా॥
౧—చిక్లృప్సతి। చిక్లృప్సతే। చికల్పిషతే॥౨ చిక్లృప్సాంచకార
బభూవ।ఆస। చిక్లృప్సాంచక్రే। చికల్పిషాంచక్రే॥బభూవ॥ఆస॥ ౩ చి
క్లృప్సితా। సి।సే॥వా॥ చికల్పిషితా॥సే।వా॥౪ చిక్లృప్సిష్యతి,తే॥చి
కల్పిషిష్యతే ॥ ౫ చిక్లృప్సతు। తాం ॥ చికల్పిషతాం॥ ౬ అచిక్లృ
ప్సత్।త॥ అచికల్పిషత॥ ౭ చిక్లృప్సేత్, త॥ చికల్పిషేత॥ ౮ చిక్లృ
ప్స్యాత్। చిక్లృప్సిషీష్ట (ధ్వం) చికల్పిషీష్ట (ధ్వం) అచిక్లృప్సీత్।
అచిక్లృప్సిష్టాం। అచిక్లృప్సిష్ట। అచిక్లృప్సిషాతాం। (ఢ్వం,ధ్వం)
అచికల్పిషిష్ట। అచికల్పిషిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచిక్లృప్సిష్యత్।
త ॥ అచికల్పిషిష్యత ॥
యఙి—ఉభయత్రాలత్వం। ౧ చలీక్లృప్యతే॥౨చలీక్లృపాంచక్రే
(బభూవ)ఆస॥ ౩ చలీక్లృపితా।సే।వా॥ ౪ చలీక్లృపిష్యతే ॥ ౫ చలీ
క్లృప్యతాం ॥ ౬ అచలీక్లృప్యత ॥ ౭ చలీక్లృప్యేత। ౮ చలీక్లృపిషీ
ష్ట।ధ్వం॥ ౯ అచలీక్లృపిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అచలీక్లృపిష్యత ॥
యఙ్లుకి—చల్క్లృపీతి। చలిక్లృపీతి॥ చలీక్లృపీతి॥చల్కల్ప్తి।
చలికల్ప్తి।చలీకల్ప్తి। చల్క్లృప్తః। చలిక్లృప్తః। చలీక్లృప్తః। చ
ల్క్లృపతి।చలిక్లృపతి। చలీక్లృపతీత్యాది ॥
౧—కల్పితవ్యం। కల్ప్తవ్యం। కల్పనీయం। కల్ప్యం।ణ్వుచుద్ధ
ధాత్వాక్లృపిచృతేరితి నిషేధాన్నక్యప్ ॥ క్లృప్తః। క్లృప్తవాన్।క
ల్పమానః। కల్పిష్యన్। కల్పిష్యతీ। కల్పిష్యంతీ। కల్పిష్యమా
నః। కల్పిష్యమాణః॥ కల్పితుం। కల్ప్తుం। క్లృప్తం। కల్పనం।క
ల్పిత్వాక్లృప్త్వా। పరిక్లృప్య। కల్పంకల్పం। కల్పిత్వాకల్పిత్వా।క్లృ

ప్త్వాక్లృప్త్వా ॥

౨—కల్పయితవ్యః । కల్పనీయః । కల్ప్యః। కల్పితః । కల్పితవాన్ । కల్పయమానః। కల్పయన్। కల్పయంతీ। కల్పయిష్యమాణః। కల్పయిష్యన్। కల్పయిష్యతీ। కల్పయిష్యంతీ । కల్పయితుం। కల్పితం। కల్పనం। కల్పయిత్వా। పరికల్ప్య। కల్పంకల్పం । కల్పయిత్వా కల్పయిత్వా॥

3—చిక్లృప్సితవ్యం- చికల్పిషితవ్యం- చిక్లృప్సనీయం, చికల్పిషణీయం- చిక్లృప్స్యం, చికల్పిష్యం- చిక్లృప్సితః। చికల్పిషితః , చిక్లృప్సితవాన్ । చికల్పిషితవాన్ । చిక్లృప్సన్ । చిక్లృప్సంతీ । చిక్లృప్సమానః । చికల్పిషమాణః। చిక్లృప్సిష్యన్। చిక్లృప్సిష్యతీ। చిక్లృప్సిష్యంతీ । చిక్లృప్సిష్యమాణః । చికల్పిషిష్యమాణః । చిక్లృప్సితుం । చికల్పిషితుం । చిక్లృప్సితం । చికల్పిషితం । చిక్లృప్సనం । చికల్పిషణం । చిక్లృప్సిత్వా । చికల్పిషిత్వా । పరిచిక్లృప్స్య । పరిచికల్పిష్య । చిక్లృప్సంచిక్లృప్సం । చిక్లృప్సిత్వాచిక్లృప్సిత్వా॥ చికల్పిషంచికల్పిషం । చికల్పిషిత్వాచికల్పిషిత్వా॥

౪—చలీక్లృపితవ్యం । చలీక్లృపనీయం । చలీక్లృప్యం । చలీక్లృపితః । చలీక్లృపితవాన్ । చలీక్లృప్యమానః ।చలీక్లృపిష్యమాణః । చలీక్లృపితుం । చలీక్లృపితం । చలీక్లృపనం । చలీక్లృపిత్వా । పరిచలీక్లృప్య ॥చలీక్లృపంచలీక్లృపం । చలీక్లృపిత్వాచలీక్లృపిత్వా॥

౫—చల్కల్పితవ్యం । చలికల్పితవ్యం । చలీకల్పితవ్యం । చల్కల్పనీయం । చలికల్పనీయం । చలీకల్పనీయం । చల్కల్ప్యం । చలికల్ప్యం । చలీకల్ప్యం । చల్క్లృపితః । చలిక్లృపితః । చలీక్లృపితః చల్క్లృపితవాన్ । చలిక్లృపితవాన్ ।చలీక్లృపితవాన్। చల్క్లృపత్।చల్క్లృపతౌ॥చల్క్లృపతః । చల్క్లృపతి । చలిక్లృపత్ ।చలిక్లృపతౌ । చలిక్లృపతః ।చలిక్లృపతి । చలీక్లృపత్। చలీక్లృపతౌ - చలీ

క్లృపత॥ చలీక్లృప్స్యతి ॥ చల్కల్పిష్యతే । చల్కల్పిష్యతి । చల్కల్పి
ష్యంతి । చలికల్పిష్యతే । చలికల్పిష్యతి । చలికల్పిష్యంతి । చలీకల్పి
ష్యతే । చలీకల్పిష్యతి । చలీకల్పిష్యంతి । చల్కల్పితుం । చలికల్పి
తుం । చలీకల్పితుం । చల్క్లృపితం । చలిక్లృపితం । చలీక్లృపితం ॥ చ
ల్కల్పనం చలికల్పనం । చలీకల్పనం । చల్కల్పిత్వా । చలికల్పిత్వా । చలీక
ల్పిత్వా । పరిచల్క్లృప్య । పరిచలిక్లృప్య । పరిచలీక్లృప్య । చల్కల్పం
చల్కల్పం । చల్కల్పిత్వా చల్కల్పిత్వా ॥ చలికల్పం చలికల్పం ॥ చలి
కల్పిత్వా చలికల్పిత్వా ॥ చలీకల్పం చలీకల్పం । చలీకల్పిత్వా చలీకల్పిత్వా

కేపృ-చ । చాత్యుంపనే గతౌ చ ॥ అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

కేపతే, చికేపే, కేపితేత్యాది వక్ష్యమాణ క్లేశతివత్ ॥ ణౌ చఙి ॥ అ
చికేపత్ ॥ త॥

కెవృ-సేవన ఇత్యప్యేకే ॥ సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

కేవతే, చికేవే, కేవితేత్యాది క్లేశతివత్ ॥ ణౌ చఙి ॥ అచికేవత్-త ॥
క్త్వాధ్వారిత్యూఠ్భావిత్వాన్నాస్త్యయాజ్ఝుక్ ॥

క్లిశ, అవ్యక్తాయాం వాచి, బాధన ఇతి దుర్గః, సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ క్లేశతే ॥ ౨ చిక్లిశే ॥ ౩ క్లేశితా ॥ ౪ క్లేశిష్యతే ॥ ౫ క్లేశతాం ॥ ౬ అ
క్లేశత ॥ ౭ క్లేశేత ॥ ౮ క్లేశిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అక్లేశిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అక్లే
శిష్యత ॥

కర్మణి — ౧ క్లిశ్యతే ॥ ౫ క్లిశ్యతాం ॥ ౬ అక్లిశ్యత ॥ ౭ క్లిశ్యేత ॥ ౯ అ
క్లేశి ఇతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ । ణ్యంతాత్తు కర్తృకర్మణో
ర్యజ్యణ్ణుక్ సర్వేభ్యః కృత్సు చ క్లిశతివత్ ॥ (పు. ౩౪ ॥ ౩౬)
చఙి ॥ అచిక్లిశత్ ॥ త॥ సని చిక్లేశిషతే ఇత్యాద్యాత్మనేపదం । కృత్సు క్లే
శవదత్ర సన్నంతాచ్చ శానచ్ ॥ క్లేశమానః, క్లేశిష్యమాణః చిక్లేశిషమా
ణః । క్లేశిషిష్యమాణః ॥ ఇతి శాదయః ॥

ఖడి-మంథే- సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

ఖండతే, చఖండే, ఖండితేత్యాదికజ్జతివత్ పు, ౪౭౦-౪౭౯॥

ఖుర్ద, క్రీడాయామేవ, అకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ.

ఖూర్దతే, చుఖూర్దే- ఖూర్దితేత్యాదికూర్దతివత్॥ పు౪౩౯, ౪౪౦॥

ఖేవృ. సేవన ఇత్యేకే, సకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఖేవతే, చిఖేవ ఇత్యాదిక్లేశతివత్। పు, ౪౪౫॥ ణౌ చఙి, అచిఖేవత్, త॥

ఊఠ్భవివకారాంతత్వాన్నయల్లుక్ ॥

ఇతి ఖాదయః

గ

గ్రథి-కౌటిల్యే, అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

గ్రంథతే, జగ్రంథే- గ్రంథితేత్యాదికంకతివత్॥ పు ౪౨౭, ౪౨౯॥

గల్భ-ధార్ష్ట్యే- అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

గల్భతే। జగల్భ ఇత్యాదిసర్వంకత్థతివత్॥ పు ౪౩౦॥

గ్రసు, గ్లసు-అదనే॥ సకర్మకౌ॥ సేటౌ। ఆత్మనేపదినౌ

౧ గ్రసతే॥ ౨ జగ్రసే॥ ౩ గ్రసితా॥ ౪ గ్రసిష్యతే॥ ౫ గ్రసతాం॥ ౬ అగ్రసత॥ ౭ గ్రసేత॥ ౮ గ్రసిషీష్ట(ధ్వం)౯ అగ్రసిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అగ్రసిష్యత॥

కర్మణి— ౧ గ్రస్యతే॥ ౫ గ్రస్యతాం॥ ౬ అగ్రస్యత॥ ౭ గ్రస్యేత॥ ౯ అగ్రా[illegible] శేషః॥ శేషం ప్రాగ్వత్। ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యుత్సు॥ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు జికృతివసర్వం కసతివత్॥ పు, ౪౭౬, ౪౭౯॥ చఙి॥ అజిగ్రసత్

నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతిపరస్మైపదం ॥ కేవలాత్తు । గ్రసితవ్యః। గ్రసనీయం, గ్రాస్యం, గ్రస్తః, గ్రస్తవాన్, గ్రసమానః-గ్రసిష్యమాణః, గ్రసితుం, గ్రస్తం, గ్రసనం, గ్రసిత్వా-గ్రస్త్వా, గ్రాసం గ్రాసం, గ్రసిత్వా గ్రసిత్వా, గ్రస్త్వా గ్రస్త్వా॥ ఏవం గ్లసత ఇత్యాద్యపి॥

గర్హ, గల్హ కుత్సాయాం॥ సకర్మకౌ। సేటౌ, ఆత్మనేపదినౌ

౧ గర్హతే॥ ౨ జగర్హే॥ ౩ గర్హితా॥ ౪ గర్హిష్యతే॥ ౫ గర్హతాం॥ ౬ అగర్హత॥ ౭ గర్హేత । ౮ గర్హిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అగర్హిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అగర్హిష్యత॥

కర్మణి—౧ గర్హ్యతే॥ ౫ గర్హ్యతాం॥ ౬ అగర్హ్యత॥ ౭ గర్హ్యేత॥ ౯ అగర్హీతి విశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ—కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుక్సనోస్సర్వేభ్యః కృత్సు చ కజ్జతివత్ ॥ పు ౧౮౬ ॥ ౧౮౭,౧౮౮ ॥ సని- జిగర్హిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచ్చ విశేషః । గర్హమాణః, గర్హిష్యమాణః, జిగర్హిషమాణః- జిగర్హిషిష్యమాణః ॥ ఏవం గల్హతే- జగల్హే ఇత్యాది ॥

గ్లహ-చ। గర్హణ ఇతి శేషః । సకర్మకః సేట్ । ఆత్మనేపదీ

గ్లహతే, జగ్లహే ఇత్యాది గ్రసతివత్ । ణౌ చఙి అజిగ్లహత్ । తత్కేవలాన్నిష్ఠాయాం గ్లహితః। గ్లహితవాన్ । క్త్వాయాం । గ్లహిత్వా॥

గాహూ-విలోడనే॥ సకర్మకః। వేట్ । ఆత్మనేపదీ

౧ గాహతే॥ ౨ జగాహే- జగాహిషే-జఘాక్షే, జగాహిఢ్వే(ధ్వే) జఘాఢ్వే । జగాహివహే, జగాహ్వహే, జగాహిమహే, జగాహ్మహే ౩ గాహితా(సేట్) గాఢా(అనిట్) ౪ గాహిష్యతే । ఘాక్ష్యతే ౫ గాహతాం ॥ ౬ అగాహత॥ ౭ గాహేత॥ ౮ గాహిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)

ఘాక్షిష్ట(ధ్వం) ౯ అగాహిష్ట,అగాహిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అగాఢ- అఘాక్షాతాం-అఘాక్షత - అగాఢాః, అఘాక్షాథాం, అఘాఢ్వం, అఘాక్షి, అఘాక్ష్వహి- అఘాక్ష్మహి॥ ౧౦ అగాహిష్యత-అఘాక్ష్యత

కర్మణి—౧ గాహ్యతే॥౫ గాహ్యతాం॥ ౬ అగాహ్యత ॥ ౭ గాహ్యతే॥ ౯ అగాహితి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్, ణౌ- కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్సన్యపిచ కాశతివత్ ॥ పు, ౪౩౬,౪౩౭

సని—౧ జిగాహిషతే,జిఘాక్షతే॥ ౨ జిగాహిషాంచక్రే, జిఘాక్షాంచక్రే, బభూవ॥ ఆస॥ ౩ జిగాహిషితా(సే. హా) జిఘాక్షితా(సేహా) ౪ జిగాహిషిష్యతే,జిఘాక్షిష్యతే॥౫ జిగాహిషతాం, జిఘాక్షతాం॥ ౬ అజిగాహిషత,అజిఘాక్షత॥౭ జిగాహిషేత, జిఘాక్షేత॥౮ జిగాహిషిషీష్ట(ధ్వం) జిఘాక్షిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అజిగాహిషిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) అజిఘాక్షిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజిగాహిషిష్యత, అజిఘాక్షిష్యత ॥ కృత్సు జిగాహిషితవ్యం,జిఘాక్షితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి జాగాహ్యత ఇత్యాది కాశతివత్ ॥పు, ౪౩౭,౪౩౮॥

యఙ్లుకి—జాగాహ్తి,జాగాఢి-జాగాఢః - జాగాహతీత్యాది॥ యఙ్లుగంతాత్కృత్సు చ కాశతివత్॥

కేవలాత్కృత్సు । గాహితవ్యః,గాఢవ్యః,గాఢః, గాఢవాన్-గాఢుం, గాహితుం, గాఢం, గాహిత్వా, గాఢ్వేతి విశేషః, శేషం కాశతివత్॥

—※—

గుద, క్రీడాయామేవ॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ గోదతే, జుగుద ఇత్యాది కాశతివత్॥పు,౪౩౯

※

గుర్ద-క్రీడాయామేవ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ గూర్దతే-జుగూర్ద ఇత్యాది కూర్దతివత్॥పు,౪౩౯

గుప్, గోపనే। సకర్మకః॥నిత్యసనంతః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ
అస్మాన్నిందార్థే నిత్యం గుప్తిజ్కిద్భ్యస్సన్నితిస్వార్థేసన్ప్ర
త్యయః ॥౧ జుగుప్సతే ॥ ౨ జుగుప్సాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ జుగు
ప్సితా(సే,హే) ౪ జుగుప్సిష్యతే ॥ ౫ జుగుప్సతాం ॥ ౬ అజుగుప్సత।
౭ జుగుప్సేత ॥ ౮ జుగుప్సిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అజుగుప్సిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)
౧౦ అజుగుప్సిష్యత ॥

కర్మణి—౧ జుగుప్స్యతే ॥ ౫ జుగుప్స్యతాం॥ ౬ అజుగుప్స్యత॥
౭జుగుప్స్యేత॥౯అజుగుప్సీతివిశేషః॥శేషంప్రాగ్వత్॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోశ్చికిత్సతివత్ ॥ పు ౨౦౨,౨౦౩
సన్నంతాజ్జుగుప్సిషతఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ సర్వేభ్యఃకృత్సుచికిత్సతివత్
శానచి-జుగుప్సమానః-జుగుప్సిష్యమాణః-జుగుప్సిషమాణః- జుగుప్సిషి
ష్యమాణః ॥

గృహూ-గ్రహణే॥సకర్మకః॥వేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ గర్హతే ॥ ౨ జగృహే-జగృహిషే-జఘృక్షే-జగృహిధ్వే-ఢ్వే
జఘృఢ్వే॥జగృహివహే-జగృహ్వహే-జగృహిమహే,జగృహ్మహే॥ ౩ గ
ర్హితా(సే,హే)గఢా(సే,హే) ౪ గర్హిష్యతే-ఘర్క్ష్యతే॥ ౫ గర్హ
తాం ॥ ౬ అగర్హత ॥ ౭ గర్హేత ॥ ౮ గర్హిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఘృ
క్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగర్హిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) అఘృక్షత-అఘృక్షాతాం-అ
ఘృక్షంత ॥ అఘృక్షథాః-అఘృక్షాథాం-అఘృక్షధ్వం ॥అఘృక్షి। అఘృ
క్షావహి। అఘృక్షామహి।౧౦అగర్హిష్యత-అఘర్క్ష్యత ॥

కర్మణి—౧ గృహ్యతే ॥ ౫ గృహ్యతాం ॥ ౬ అగృహ్యత ॥ ౭
గృహ్యేత ॥ అగర్హీతి విశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్ ॥

ణౌకర్తృకర్మణోఃకర్హతివత్ (పు ౨౧౯) సని జిగర్హిషతే । జి
ఘృక్షతఇత్యాది చిక్లృప్సతి చికల్పిషతఇత్యాదివదాత్మనేపదమాత్రం।
యఙ్లుకోర్వర్జ్యం సర్వేభ్యః కృత్సుగర్హతివత్(పు ౨౧౯।౨౨౦।౨౨౨)

కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచి। గర్హ్యమాణః। గర్హిష్యమాణః। ఘర్క్ష్యమాణః। జిగర్హిషమాణః। ౩ జిఘృక్షమాణః। జిగర్హిషిష్యమాణః। జిఘృక్షిష్యమాణః

గ్లెసృ, దైన్యే-గెసృ- గ్లెసృ-చ। చాతుర్థంపనే గతౌచ। సూత్రవిభాగాదితిస్వామీ। మైత్రేయస్తుదకారమంతరేణ పఠిత్వా కంపనఇత్యపేక్షత ఇత్యాహ। గ్లేపేరర్థాభేదాత్పునఃపాఠః। సకర్మకాః। సేటః ఆత్మనేపదినః।

గేపతే-జిగేపఇత్యాదిక్లేశతివత్. ౪౪౫ణ్యంతాత్కంపనేనిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి కర్తృగామిఫలేపరస్మైపదం। అన్యత్రోభయం। చజి అజిగేపత్- త। ఏవంగ్లేపతేరప్యూహ్యం।

గేషృ:అన్విచ్ఛాయాం గ్లేషృ ఇత్యేకే అన్విచ్ఛాన్వేషణం।

సకర్మకౌ।సేటౌ। ఆత్మనేపదినౌ

గేషతే। జిగేషఇత్యాది-గ్లేషతే-జిగ్లేషఇత్యాదిచ క్లేశతివత్। చజి। అజిగేషత్।త। అజిగ్లేషత్।త

గోష్ట- సంఘాతే।అకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

గోష్టతే। జుగోష్టఇత్యాదిక్లీబతివత్।పు ౪౩౮

ఇతి గాదయః

ఘట, చేష్టాయాం। అకర్మకః।సేట్ ఆత్మనేపదీ- మిత్

౧ ఘటతే। ౨ జఘటే। ౩ ఘటితా(సే-షే) ౪ ఘటిష్యతే। ౫ ఘటతాం। ౬ అఘటత। ౭ ఘటేత। ౮ ఘటిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అఘటిష్ట। (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అఘటిష్యత

భావే—౧ ఘట్యతే। ౫ ఘట్యతాం। ౬ అఘట్యత। ౭ ఘట్యేత। ౯ అఘాటి ఇతి విశేషః శేషంప్రాగ్వత్। ణౌకర్తృకర్మణోః సణ్యజ్ఝుఝు సర్వేభ్యః కృత్సుచఖతివత్ (పు ౧౮౪- ౧౮౫) సన్నంతాదాత్మనేపదం- కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచ్ఛవిశేషః।

ఘట్ట,చలనే- అకర్మకః-సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఘట్టతే-జఘట్టఇత్యాదికత్థతివత్ ।పు ౪౩౦

ఘుష,ఇత్యేకపఠంకేచిత్పఠంతి, కాంతికరణఇత్యర్థః, అకర్మకః

సేట్- ఆత్మనేపదీ

ఘుషతే, జఘుషఇత్యాదికకతివత్. పు ౪_౭౭,౪_౭౮

ఘిణి,గ్రహణే।సకర్మకః సేట్-ఆత్మనేపదీ

ఘిణ్ణతే- జఘిణ్ణఇత్యాదిక్లిందతివత్ ॥ పు ౪౩౭

ఘుట,పరివర్తనే- సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

ఘోటతే, జఘుటఇత్యాదిక్షోభతివత్ (౪౪౦ పు) లుఙి। అఘుటత్- అఘోటిష్ట (ధ్వం,ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతి పరస్మైపదంవా-పరస్మైపదేపుషాదీత్యాదినా౽ఙ్

ఘుణ-భ్రమణే అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఘోణతే, జఘుణఇత్యాది కోకతివత్॥ పు ౪౩౯ ॥ యఙి జోఘుణ్యతే-యఙ్లుకి,జోఘుణీతి; జోఘోంటి,జోఘుంటః,జోఘుణతీత్యాది

ఘుణి, గ్రహణే సకర్మకః- సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఘుణ్ణతే, జఘుణ్ణఇత్యాదిక్లిందతివత్ ౪౩౭ ॥

ఘూర్ణ-భ్రమణే॥ అకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ ఘూర్ణతే॥ ౨జుఘూర్ణే ౩ ఘూర్ణితా (సే,హా)౪ ఘూర్ణిష్యతే॥ ౫ఘూర్ణతాం॥ ౬అఘూర్ణత॥౭ ఘూర్ణేత ॥ ౮ఘూ

౯౫౨ ధాతుంరూపకోశః ఘాయిత్వాదిభాగం

ఘోషీష్ట-ధ్వం॥౯ అఘూర్ణిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అఘూర్ణిష్యత॥

భావే—౧ఘూర్ణ్యతే॥౫ ఘూర్ణ్యతాం॥ ౬ అఘూర్ణ్యత॥ ౭ ఘూర్ణ్యేత ॥ ౯ అఘూర్ణితి పూర్వస్మాద్విశేషః ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోః సన్యఙ్యఙ్లుక్సుసర్వేభ్యః కృత్స్నదఘూజాతివత్- వు ౨౧౬। ౨౧౭ కేవలాత్సన్నంతాచ్చాత్మనేపదం విశేషః ॥

—ఇతిఘూదయః—

చక తృప్తౌ ప్రతిఘాతేచ । అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ చకతే॥ ౨ చేకే, చకాతే॥ చకిరే ॥ ౩ చకితా (సే;హే) ౪చకిష్యతే ॥ ౫ చకతాం॥ ౬ అచకత॥ ౭ చకేత॥ ౮ చకిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచకిష్ట (ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచకిష్యత॥

ఘటాదౌ తృప్తిమాత్రేమిత్త్వార్థంపరస్మై పదిష్వనువాదాత్పరస్మై పదమపి ॥ ౧చకతి॥౨చచాక॥ చేకతుః॥ చేకుః ॥ ౩చకితాసి॥౪ చకిష్యతి॥ ౫ చకతు॥ ౬ అచకత్॥ ౭ చకేత్ ॥౮ చక్యాత్ ॥ ౯అచాకీత్। అచకీత్ ॥ ౧౦ అచకిష్యత్ ॥

భావే—౧ చక్యతే॥ ౫ చక్యతాం ॥ ౬ అచక్యత॥౭ చక్యేత ॥ ౯ అచాకీతివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారస్యాత్మనేపదవత్ ॥ణౌతృప్తిమాత్రేమిత్త్వాద్ధ్రస్వేకర్తృకర్మణోఃకఖతివత్ ॥ వు ౧౮౪।౧౮౫॥ తృప్తేరన్యత్రకకతివత్ వు౪౭౨।౪౭౮ ॥ సన్యఙ్యఙ్లుక్సుసర్వేభ్యః కృత్స్నకకతివత్ । సన్నంతాత్పరస్మైపదమాత్మనేపదంచ ॥

చడి,కోపే ॥ అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

చండతే-చచండఇత్యాదికంకతివత్ ॥

చయ-గతౌ॥అకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

చయతే, చేయే, చేయాతే, చయిరే, చయితేత్యాదికకతివత్

౪-౨౹౪-౬౯ యఙ్లుకి । చాచయాతి । చాచతి । చాచతః । చాచయతి ఇత్యాది ॥

చేష్ట, చేష్టాయాం ॥ అకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ

చేష్టతే । చిచేష్ట ఇత్యాది కౌముదీవత్ ౪౪౫ ॥ ణౌ చఙి అచచేష్టత్ ।త। అచిచేష్టత్,త । విభాషావేష్టిచేష్ట్యోరిత్యభ్యాసస్యాత్త్వం వా ॥

॥ఇతి చాదయః॥

జభీ గాత్రవినామే ॥ అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

రధిజభోరచీతి నుమ్ ॥ ౧ జమ్భతే ॥ ౨ జజమ్భే ॥ ౩ జమ్భితా-సే-హే ॥ ౪ జమ్భిష్యతే ॥ ౫ జమ్భతాం ॥ ౬ అజమ్భత । ౭ జమ్భేత ౮ జమ్భిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అజమ్భిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అజమ్భిష్యత ॥

భావే—౧ జభ్యతే ॥ ౫ జభ్యతాం ॥ ౬ అజభ్యత ॥ ౭ జభ్యేత ॥ ౯ అజంభి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ లోకత్రైకర్మణోః సనిచ కంకతివత్ ॥ ౪-౨-౧౪-౫౯ ॥ గర్హితం జంభత ఇత్యర్థే యఙుపసదచర జపజభేత్యాదినా ॥

యఙి-జపజభదహదశేత్యాదినాభ్యాసస్యనుక్ । ౧ జంజభ్యతే ॥ ౨ జంజభాంచక్రే (బభూవ ॥ ఆస)॥ ౩ జంజభితా ॥సే,హే॥ ౪ జంజభిష్యతే ॥ ౫ జంజభ్యతాం । ౬ అజంజభ్యత । ౭ జంజభ్యేత- జంజభిషీష్ట । (ధ్వం) ౯ అజంజభిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) అజంజభిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జంజమ్భీతి । జంజబ్ధి । జంజబ్ధః । జంజంభతీత్యాది సర్వేభ్యః కృత్సు కంకతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు । జంభితవ్యం । జంభనీయం । పోరదుపధాదితి యత్ । జభ్యః । శ్వీదిత ఇతి నేట్ । జబ్ధః । జబ్ధవాన్ జంభమానః । జంభిష్యమాణః । జంభితుం । జబ్ధం । జంభనం । జంభిత్వా ప్రజభ్య । జంభంజంభం । జంభిత్వాజంభిత్వా ॥ యఙంతాత్తవ్యదాదిషు జంజభితవ్యమిత్యాదిమనుమభావః । యఙ్లుగంతాద్ధాతుకాద్వా కంకితవ్యమిత్యాదివజ్జంజంభితవ్యమిత్యాదిమ మత్ర విశేషః ॥

జర్ఫృ, ధాసనే- అకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ
జాతతే। జజతఇత్యాదికౌకతివత్ ౪౩౯ ॥ లొచశి॥ అజజొతల్ త॥

జృభి, గాత్రవినామే॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ
౧ జృంభతే॥ ౨ జజృమ్భే॥ ౩ జృమ్భితా (స్వా॥ పా॥) ౪ జృమ్భిష్య తే ॥ ౫ జృంభతాం॥ ౬ అజృంభత ॥ ౭ జృమ్భేత॥ ౮ జృమ్భిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అజృమ్భిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజృమ్భిష్యత॥
భావే— ౧ జృంభ్యతే॥ ౫ జృంభ్యతాం॥ ౬ అజృంభ్యత॥ ౭ జృంభ్యేత ॥ ౯ అజృమ్భితివిశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్ ॥
ణౌ కర్తృకర్మణో స్సవ్యాఖ్యాక్ణుకోకు సర్వేష్వకేకృత్సుచ గృంజతివత్ ॥ ౧౨౦ ॥ ౧౨౧ ॥ ౧౨౨ ॥ కేవలాత్ సన్నంతాచ్చాత్మనేపదం విశేషః।

జేషృ-గతౌ- సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ
జేషతే- జిజేషఇత్యాది క్లైతివత్ ॥ లొచషి అజిజేషత్,త॥

జేహృ-ప్రయత్నే- అకర్మకః ॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ
జేహతే। జిజేహఇత్యాది క్లైతివత్ ॥౪౪౫॥ లొచజే॥అజిజేహత్ త

॥ ఇతి జాదయః ॥

టికృ-గత్యర్థః- అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ
టేకతే ॥ టిటికఇత్యాదిక్ష్వేదతివత్ ॥ పు ౪౩౭,౪౩౮ ॥ ణిజేతు వాత్మనేపదవికల్పః ॥ లొచజి-అటిటేకత్-త॥నిష్ఠాయాం నేడ్విభాషితకిత్త్వవికల్పౌ ॥ టికితః-టికితవాన్ ॥

టీకృ-గత్యర్థః-అకర్మకః సేట్ । ఆత్మనేపదీ
౧ టీకతే॥ ౨ టిటీకే ॥ ౩ టీకితా (స్వా॥ పా॥) ౪ టీకిష్యతే ॥ ౫ టీక

భావకర్మణోః లకారయోః, అథ విధానం

తాం ॥ ౬ అటీకత ॥ ౭ టీకేత ॥ ౮ టీకిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అటీకిష్ట (ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అటీకిష్యత ॥

భావే—౧ టీక్యతే ॥ ౫ టీక్యతాం ॥ ౬ అటీక్యత ॥ ౭ టీక్యేత ౯ అటీకి విశేషః ॥ శేషం పూర్వవత్ ॥ కో-కర్తృకర్మణోస్సర్వత్ర్యజ్ఞః సర్వేభ్యః కృత్స్నపక్షే బతివత్ ॥ ౪౩౮ పు ॥

ఢౌకృ గత్యర్థః ॥ అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ ఢౌకతే ॥ ౨ డుఢౌకే ॥ ౩ ఢౌకితా (సి హి) ౪ ఢౌకిష్యతే ॥ ౫ ఢౌకతాం ॥ ౬ అఢౌకత ॥ ౭ ఢౌకేత ॥ ౮ ఢౌకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఢౌకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అఢౌకిష్యత ॥

భావే—౧ ఢౌక్యతే ॥ ౫ ఢౌక్యతాం ॥ ౬ అఢౌక్యత ॥ ౭ ఢౌక్యేత ॥ ౯ అఢౌకి విశేషః ॥ కో-కర్తృకర్మణోస్సర్వత్ర్యజ్ఞుక్ష్ముః సర్వేభ్యః కృత్స్నపక్షే బతివత్ ॥ పు, ౩౯౬,౩౭౨,౩౯౮ ॥ కేవలాత్మనేపదాత్ ఆత్మనేపదం విశేషః ॥

నాథ-హింసాయాం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ నథతే ॥ ౨ నేథే-నేథాతే-నేథిరే ॥ నథితేత్యాది సర్వం కకతివత్ ॥ పు,౪౨౭,౪౨౮ ॥ లుఙి-స్వరితాదిత్వాత్పక్షే పరస్మైపదం వా ॥ తదాహ దీక్షితేన శ్లోకః ॥ అనథత్-అనథతాం-అనథన్ ॥ అనథిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఇతి విశేషః ॥

నయ-రక్షణే, అకర్మకః ॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ.

నయతే ॥ నేయే నేయాతే-నేయిరే ॥ నయితేత్యాది ॥ లుఙి అన యిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) శేషం కకతివత్ ॥ యఙి-నానయ్యతే ॥ యఙ్లుకి నానయీతి-నానతి-నానతః-నానయతీత్యాది ॥

నస-కౌటిల్యే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

నసతే ॥ నేసే-నేసాతే-నేసిరే ॥ నసితేత్యాది పూర్వవత్ ॥

[illegible] ॥

శాస్త్ర-శబ్దే। అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

శాసతే ॥ శశాసే ॥ శాసితేత్యాది [illegible] ॥ పు, ౪ [illegible] ॥ శాసతే-అపశాసల్-త ॥

శష్ప-గతౌ, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

శషతే ॥ శశేష ఇత్యాది [illegible] ॥ పుర ౪॥ శాసతే-అనినేష త-త ॥

ఇతి గాదయః

తికి-గత్యర్థః, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

తింకతే ॥ తతంక ఇత్యాదికంకతివత్ ॥ పు ౪ [illegible] ॥

తడి-తాడనే, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

తండతే ॥ తతండ ఇత్యాదికంకతివత్ ॥

త్రిపూష్-లజ్జాయాం, అకర్మకః, వేట్, ఆత్మనేపదీ

త్రిపతే ॥ తృఫలభజత్రిపశ్చైత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౨ తే [illegible] త్రిపాతే, త్రెపిరే ॥ త్రెపిషే-త్రెప్సే-త్రేపిధ్వే-త్రెబ్ధ్వే ॥ త్రెపి [illegible]-త్రెప్వహే-త్రెపిమహే-త్రెప్మహే ॥ ౩ త్రపితా (సే, హా) త్ర [illegible] (సే, హా) ౪ త్రపిష్యతే-త్రప్స్యతే ॥ ౫ త్రపతాం ॥ ౬ అత్రపత॥ [illegible] పేత ॥ ౭ త్రపిషీష్ట-ధ్వం ॥ త్రప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౮ అత్రపిష్ట (ధ్వం [illegible] అత్రప్త-అత్రప్సాతాం-అత్రప్సత ॥ అత్రబ్ధాః-అత్రప్సాథాం-అ త్రబ్ధ్వం ॥ అత్రప్సి-అత్రప్స్వహి-అత్రప్స్మహి ॥ ౧౦ అత్రపిష్యత - అత్రప్స్యత ॥

[illegible] ౧ త్రప్యతే ॥ ౫ త్రప్యతాం ॥ ౬ అత్రప్యత ॥ ౭ త్రప్యే త ॥ అత్రాపీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ దళివలిస్ఖలిరణిధ్వని త్రి [illegible] ఇత్యాద్య్రిస్వేరణ్యకర్మణోః క్షపయతివత్ ॥ పు [illegible]

[illegible] ౧ తిత్రపిషతే-తిత్రప్సతే ॥ ౨ తిత్రపిషాంచక్రే-తిత్రప్స [illegible] ౩ తిత్రపిషితా (సే, హా) తిత్రప్సితా (సే, హా)

౪ తిత్రపిషిష్యతే-తిత్రప్సిష్యతే । ౫ తిత్రపిషతాం-తిత్రప్సతాం । ౬ అతిత్రపిషత-అతిత్రప్సత । ౭ తిత్రపిషేత-తిత్రప్సేత । ౮ తిత్రపిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ తిత్రప్సిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అతిత్రపిషిష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) అతిత్రప్సిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అతిత్రపిషిష్యత-అతిత్రప్సిష్యత । యఙ్లుకి ఖితివత్ ॥ పు ౧౮౫

కేవలాత్కృత్సు ॥ త్రపితవ్యం-త్రప్తవ్యం, త్రపణీయం, త్రాప్యం ఆసుయువపిరపిలపిత్రపిచమశ్చేతిణ్యత్ ॥ త్రప్తః-త్రప్తవాన్, త్రపమాణః, త్రపిష్యమాణః, త్రప్స్యమానః, త్రపితుం, త్రప్తుం, త్రప్తిః, త్రపణం, త్రపిత్వా, త్రప్త్వా, పరిత్రప్య, త్రాపం త్రాపం; త్రపిత్వా త్రపిత్వా, త్రప్త్వా త్రప్త్వా ॥

ణ్యంతాత్ష్ణపయతివత్, పు ౧౩౦ ॥ ప్రాగుక్తద్విరూపసన్నంతాత్తి తిత్రపిషితవ్యం తిత్రప్సితవ్యమిత్యాదికం తినత్, పుం ౨౭-౪౮, యఙం తాద్యఙ్లుగంతాచ్చ కజతివత్, పు ౧౮౭.

తయ-గతౌ, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

తయతే । తేయే-తేయాతే-తేయిరే । తయితేత్యాదికం తినత్ ॥ యఙ్లుకి- తాతయీతి, తాతతి, తాతతః, తాతయతీత్యాది.

౫౨-త్వరా-సంభ్రమే, అకర్మకః. సేట్, ఆత్మనేపదీ

౧ త్వరతే । ౨ తత్వరే । ౩ త్వరితా(సే,హే) ౪ త్వరిష్యతే । ౫ త్వరతాం । ౬ అత్వరత । ౭ త్వరేత । ౮ త్వరిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అత్వరిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అత్వరిష్యత.

భావే—౧ త్వర్యతే । ౫ త్వర్యతాం । ౬ అత్వర్యత । ౭ త్వర్యేత । ౯ అత్వారి ఇతి విశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్.

ణౌ-ఘటాదిత్వేన మిత్త్వాత్ హ్రస్వః [illegible] కర్తృకర్మణోః త్వరయతివత్

పు ౨౬౫,౨౬౬ । లుఙి-అత్ర స్మృదృత్వరప్రథమ్రదస్తృస్పశామి త్యభ్యాసస్యాత్త్వం । అతత్వరత్-త । సని- తిత్వరిషతఇత్యాద్యాత్మ నేపదమ్ । యఙి- తాత్వర్యతఇత్యాది జ్వరతివత్ । పు ౨౬౬, య ఙ్లుకి- తాత్వరీతి, తాతూర్తి, తాతూర్తః, తాత్వరతీత్యాది । ఝలా దావ్ప్రత్యయె జ్వరత్వరేత్యాదినోపధావకారయోరూఠ్ । కృత్సు-త్వరి తవ్యం, త్వరణీయం, త్వార్యం, ఆదితశ్చేతీడ్నిషేధే ప్రాప్తె రుష్యమ త్వరసంఘుషాస్వనామితీడ్వా । ఇడభావె - జ్వరత్వరేత్యాదినోఠ్ । తూర్ణః, తూర్ణవాన్, త్వరితః, త్వరితవాన్, తూర్ణః, సః - శ్వీతః క్తఇతివర్తమానె క్తః ॥ తూర్ణం త్వరితంవా తేన । ప్రతూ ర్ణః । ప్రత్వరితః । ప్రతూర్ణవాన్ । ప్రత్వరితవాన్ । త్వరితుం ప్రక్రాంతఇత్యర్థః । ఇదమస్యతూర్ణంత్వరితంవా । క్తోఽధికరణె చేత్యాదినాధికరణె క్తః । త్వరమాణః । త్వరిష్యమాణః । త్వరితుం . తూర్ణం । త్వరితం । త్వరణం । త్వరిత్వా । ప్రత్వర్య । త్వారంత్వా రం । త్వరిత్వాత్వర్తిత్వా ॥

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చజ్వరతివత్, పు ౨౬౬,౨౬౭

తాయృ-సంతానపాలనయోః,సంతానః-ప్రబంధః,సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మ

తాయతె । తతాయె । తాయితేత్యాదిక్ష్మాయతివత్, పు ౪౨౬, లు ఙి-అతాయి-అతాయిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఏకవచనె దీపజనబుధె త్యాదినాచ్లెశ్చిణ్వా ॥ ణౌచఙి-అతతాయత్-త ॥ యఙ్లుకి- తాతాయీ తి । తాతాతి । తాతాతః । తాతాయతీత్యాది.

తిక్కృ-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

తేకతె । తితికె । తేకితేత్యాదిశ్లేకతివత్ ॥ పు ౪౩౭,౪౩౮ ॥ లు ఙిచ పరస్మైకల్పః ॥ అతేకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ణౌచఙి-అతితేకత్-త.

తిజ-నిశానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

అస్మాత్తిజమాశ్రిత్య గుప్తితిజ్భ్యస్సనితినిత్యంసాఽర్థేసన్ప్రత్యయః॥
తితిక్షతే। తితిక్షాంచక్రే ఇత్యాదిసర్వంజుగుప్సతివత్ ॥ పు ౪౪౯

తిప్పృ-క్షరణార్థః॥సకర్మకః॥అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ
౧ తేపతే॥ ౨ తితిపే-తితిపిషే-తితిపిధ్వే॥తితిపివహే-,తితిపిమహే॥
౩తేప్తా(సే,హే) ౪ తేప్స్యతే ॥ ౫తేపతాం ॥ ౬ అతేపత ॥ ౭ తేపేత॥
౮ తిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతిప్త-అతిప్సాతాం-అతిప్సత॥ ౧౦ అతేప్స్యత
కర్మణి—౧ తిప్యతే ॥ ౫ తిప్యతాం ॥ ౬ అతిప్యత ॥ ౭ తిప్యేత॥
౯ అతేపీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదన్తా
త్ప్రత్యుసచ త్రేపయతివత్ ॥ పు ౪౫౭ ॥ సని తితిప్సతఇత్యాదిత్రపతే
రనిటాప్రవత్ ॥ యజంతాద్యజ్లుగంతాద్వ్రత్రపతివత్ ॥

తీకృ-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ
తీకతే। తితీక ఇత్యాదిక్లీబతివత్ ॥ పు ౪౩౮ ॥

తుడి తోడనే॥తోడన - దారణంహింసనంచ॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేః
తుండతఇత్యాదిక్లిందతివత్ ॥ పు ౪౩౭.

తుభ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ
తోభతే। తుతుభే । అతుభత్ । అతోభిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ఇత్యాదితు
భతివత్ ॥ పు ౪౪౦.

తేపృ-క్షరణార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ
తేపతే। క్లేశతివత్ ॥పు ౪౫౫.దేవాదే-అతి తేపత్-త

ఛాందసంబధర్మాణ్యాహు-లేవాదిధాతవః

లేవృ-దేవనే॥అ॥ సేట్॥ఆత్మనేపదీ

లేవతే। లిలేవఇత్యాదిపాగ్వత్॥ ధాతవో లేవాదయస్తాన్యాం స్యుర్యజ్ఞుక్ ॥

త్రైకృ-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

త్రైకతే। తుత్రైక ఇత్యాదిఘాకతివత్॥ ఇతిలాదయః॥

దద-దానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

దదతే। దదదే-దదదాతే-దదదిరే ॥ నశసదదవాదిగుణానామిత్యేత్వాభ్యాసలోపప్రతిషేధః ॥ దదితేత్యాదికకతివత్ ॥ పు ౪౨౭-౪౨౮

దధ-ధారణే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

దధతే। దేధే-దేధాతే-దేధిరే ॥ దధితేత్యాదిపూర్వవత్॥

దయ-దానగతిరక్షణహింసాదానేషు॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

దయతే। దయాంచక్రే (బభూవ,ఆస) దయామాస శ్చేత్యామ్॥దయితేత్యాదికకతివత్ ॥

దక్ష-వృద్ధౌ॥శీఘ్రార్థే చ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

దక్షతే। దదక్షఇత్యాదికత్థతివత్ ॥ పు ౪౩౦ ॥ యజ్ఞుకి- దాదక్షీతి ॥ దాదష్టి । దాదష్టః । దాదక్షతీత్యాది । అస్యైవఘటాదావనువాదేన గతిహింసనార్థేమిత్త్వసామర్థ్యాదనుపధాత్వేఽపి ణ్యన్తాత్కర్మణిశాస్యాదౌ చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పే దాక్షితా దక్షితా దక్షయితేత్యాదికక్షజివత్ ॥ పు ౪౨౯,౪౩౦.

ద్రాఘృ-సామర్థ్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ద్రాఘతే। దద్రాఘఇత్యాదిసర్వంశ్లాఘతివత్ ॥

ధ్రాహృ-[illegible]॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ధ్రాహతే । దధ్రాహ ఇత్యాది కాశివత్ ॥ పు ౪౩౮,౪౩౯.

ధ్రాడృ-విశరణే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ధ్రాడతే । దధ్రాడ ఇత్యాది కాశివత్.

దీక్ష-మౌణ్డ్యేజ్యోపనయననియమవ్రతాదేశేషు॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మ॥

దీక్షతే । దదీక్ష ఇత్యాది శిక్షివత్ ॥పు ౪౩౭ ॥ యఙ్లుకి-దేదీక్షితి ॥ దేదిష్టి । దేదీష్టః । దేదీక్షతీత్యాది ॥

ద్యుత-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ద్యోతతే । దిద్యుత ఇత్యాది శ్వోతివత్ ॥ ద్యుతిస్వాప్యోరిత్యుత్వం॥పు ౪౫౦ ॥ అద్యుతత్ । అద్యోతిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ద్యుద్భ్యో లుఙి తిపరస్మైపదం వా॥ ణిచశ్చేత్యుపగ్రహః ॥ ణ్యంతాత్కర్తృగే కర్మణో స్సన్యఙ్ణ్యఙ్లుక్షు ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చకృత్సు తద్ధాతువత్ ॥ ణ్యంతాల్లుఙి-అదిద్యుతత్-త॥సని-దిద్యుతిషతే-దిద్యోతిషతే యఙి-దేద్యుత్యతే॥యఙ్లుకి-దేద్యుతీతి-దేద్యోత్తి-దేద్యుత్తః, దేద్యుతతీత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సు॥ద్యోతితవ్యం, ద్యోతనీయం, ద్యోత్యం, ద్యుతితం, ద్యుతితవాన్, ద్యోతితం॥ద్యుతితం వా తేన॥ప్రద్యుతితః, ప్రద్యోతితః, ప్రద్యుతితవాన్, ప్రద్యోతితవాన్, ఇదమస్య ద్యుతితం, ద్యోతమానః, ద్యోతిష్యమాణః, ద్యోతితుం, ద్యుతితం, ద్యోతనం, ద్యుతిత్వా, ద్యోతిత్వా, ప్రద్యుత్య, ప్రద్యోత్య, ద్యోతంద్యోతం, ద్యుతిత్వా ద్యుతిత్వా, ద్యోతిత్వాద్యోతిత్వా.

ధ్రేకృ-శబ్దోత్సాహయోః॥ ఉత్సాహో వృద్ధిరాత్మన్యేవ అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ధ్రేకతే । దధ్రేక ఇత్యాది [illegible]వత్ - [illegible]-[illegible]చఙి-అదధ్రేకత్-త

దేవృ, దేవనే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

దేవతే । దిదేవఇత్యాది క్లేశతివత్, ణౌచఙి-అదిదేవత్ -త ॥ ఊడ్ఛా వివక్షా రాంతత్వాన్నాస్త్యయఙ్లుక్ ॥ —ఇతి ద్వాదయః—

ధ్వంసు, అవస్రంసనే ॥ గతౌ చ, అవస్రంసనే౽కర్మకః

గతౌ సకర్మకః ॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

౧ ధ్వంసతే ॥ ౨ దధ్వంసే- ౩ ధ్వంసితా (సి, హా) ౪ ధ్వంసిష్యతే ౫ ధ్వంసతాం ॥ ౬ అధ్వంసత ॥ ౭ ధ్వంసేత ॥ ౮ ధ్వంసిషీష్ట ధ్వం ౯ అధ్వసత్ । అధ్వంసిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతి పరస్మైపదంవా । పరస్మైపదేపుషాదీత్యాదినా ఙేనలోపః ॥౧౦ అధ్వంసిష్యత

భావే—౧ ధ్వస్యతే ॥ ౫ ధ్వస్యతాం ॥ ౬ అధ్వస్యత ॥ ౭ ధ్వస్యేత ॥ ౯ అధ్వంసితిని శేషః । శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణో క్లేశతివత్ ॥ ౪౩౭ ॥ సని, క్లిందతివత్ ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ పనీపత్యతఇత్యాదివద్దనీధ్వస్యతే ॥ దనీధ్వంసీతి, దనీధ్వంస్తి, దనీధ్వస్తః, దనీధ్వసతీత్యాది ॥ ౩౧౦ । ౩౧౧ ॥ కేవలాణ్ణ్యంతాత్సన్నంతాచ్చ కృత్సుక్లిందతివత్ । కేవలాన్నిష్ఠాయాం । ధ్వస్తః । ధ్వస్తవాన్ ధ్వస్త్వా । ధ్వంసిత్వా ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ దనీధ్వసితవ్యం ॥ దనీధ్వసనీయం, దనీధ్వంసితవ్యం, దనీధ్వంసనీయమిత్యాది పతతివత్ యఙ్లుగంతాచ్ఛతరి । దనీధ్వసదిత్యాదౌ నలోపః-ప్ర ॥ ౩౧౧.

ధ్రీఘృ ఇతి కేచిత్ ॥ సామర్థ్యే ఇత్యర్థః । అకర్మకః

సేట్ ఆత్మనేపదీ

ధ్రీఘతే । దధ్రీఘఇత్యాది కాశతివత్ ॥

ధ్రీడృ- విశరణే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

ధ్రీడతే । దధ్రీడఇత్యాది కాశతివత్ ॥౪౩౮ । ౪౩౯ ॥

ధిక్ష సందీపనక్లేశనజీవనేషు ॥ సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ ధిక్షతే ॥ ౨ దిధిక్షే ॥ ౩ ధిక్షితా ॥ సేట్కో ॥ ౪ ధిక్షిష్యతే । ౫ ధిక్షతాం ॥ ౬ అధిక్షత ॥ ౭ ధిక్షేత ॥ ౮ ధిక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధిక్షిష్ట । ఢ్వం। ధ్వం ॥ ౧౦ అధిక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ధిక్ష్యతే ॥ ౫ ధిక్ష్యతాం । ౬ అధిక్ష్యత ॥ ౭ ధిక్ష్యేత ॥ ౯ అధిక్షీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ । ణ్యంతాత్ కర్తృకర్మణోస్సన్ వృధ్యర్ధ్యాదిషు సర్వేష్వపి కృత్స్నచక్రేందతివత్ ॥౪౩౭ ॥

ధుక్ష-సందీపనక్లేశనజీవనేషు ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

ధుక్షతే । దుధుక్షే ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

ధ్రిక్ష- శబ్దోత్సాహనయోః ॥ ఉత్సాహోత్పత్తిరిత్యన్యే చ ।

అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

ధ్రిక్షతే ॥ దిధ్రిక్షే ఇత్యాది ధిక్షతివత్ ॥ ౪౪౧ ఇతి ధాదయః

నాథృ - నాధృ, యాచ్ఞోపతాపైశ్వర్యాశీష్షు ॥ సకర్మకౌ

సేటౌ ఆత్మనేపదినౌ

నాథతే, ననాథే, నాథితేత్యాది, ఆశిష్యేవ నాథ ఇతి వాచ్యమిత్యాశిష్యేవాత్మనేపదం ॥ అన్యత్ర పరస్మైపదే నాథతి ననాథేత్యాది, కథం నాథసే కిము పతిం న భూభృతామితి ॥ నాధృ ఇతి పాఠాన్తరం ॥ నాధతే ॥ ననాధే ॥ నాధితేత్యాది నాథతివత్ ॥ ౪౪౨ ॥ ౪౪౩ ॥ [illegible], అననాధత్, త, అననాధత్, త

ఇతి నాదయః

పచి, విస్తారవచనే సకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

పంచతే, పపంచ ఇత్యాది కంపతివత్ ॥౪౩౧॥౪౩౨ ॥

[illegible] పణధాతూ

పడి, గతౌ, అకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ

పండతే, పపండే ఇత్యాదిచకంపతివత్ ।

పణ, వ్యవహారేస్తుతౌచ, సకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

వక్ష్యమాణపనినాసాహచర్యాదస్యాపిస్తుత్యావవగుపూధూప

విచ్ఛిపణిపనిభ్యఆయప్రత్యయస్సాన్వర్థః, స్తుతావనుబంధస్యకేవలేచరితార్థత్వా

దాయప్రత్యయాంతాన్నాత్మనెపదం ॥

౧పణాయతి ॥ ౨ పణాయాంచకార (బభూవ, ఆస) పేణే। పె

ణాతే, పేణిరే, ౩ పణాయితా-॥పణితా (సే, పా) ౪ పణాయిష్యతి

పణిష్యతె ॥ ౫ పణాయతు॥ ౬ అపణాయత్ ॥ ౭ పణాయేత్॥ ౮ప

ణాయ్యాత్॥ పణిషీష్ట ॥ధ్వం॥ ౯ అపణాయీత్॥ అపణిష్ట(ధ్వం,ధ్వం)

౧౦ అపణాయిష్యత్, అపణిష్యత॥

వ్యవహారేతు॥ ౧ పణతే॥ ౨ పేణే ॥ పేణాతె ॥౩ పణితా (సే,

హా) ౪ పణిష్యతె ॥ ౫ పణతాం ॥ ౬ అపణత ॥ ౭ పణేత ॥ ౮ పణి

షీష్ట (ధ్వం) ౯ అపణిష్ట (ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపణిష్యత ॥

స్తుతౌ॥ కర్మణి॥ ౧ పణాయ్యతే, పణ్యతే॥ ౨ పణాయాంచక్రే

బభూవే॥ ఆసే॥ పేణే ॥౪ పణాయితా (సే, హా) పణితా(సే, హా) ప

ణాయిష్యతె- పణిష్యతె ॥ ౫ పణాయ్యతాం- పణ్యతాం ॥ ౬అపణా

య్యత, అపణ్యత ॥ ౭ పణాయ్యేత,పణ్యేత ॥ ౮ పణాయిషీష్ట (ధ్వం,

ధ్వం)పణిషీష్ట॥ధ్వం ॥ ౯ అపణాయి, అపణాయిషాతాం ॥ధ్వం,ధ్వం॥అ

పాణి. అపణిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపణాయిష్యత, అపణిష్యత ॥

వ్యవహారేతు కర్మణీదమేవాయప్రత్యయరహితంరూపం॥ ణ్యం

ణ్యంతాత్కర్తృ-కర్మణోః పణాయయతి-తె ॥ పాణయతి,తె ॥ ప

ణాయ్యతె ॥ పణ్యతఇత్యాది ధూపాయతివత్ ॥ వ్యవహారేతుఆయ

ప్రత్యయరహితధూపాయతివత్ ॥ పు ౩౦౩, ౩౦౪

సని, పిపణాయిషతీత్యాదిరుభయాపాయషతీత్యాదిచ ॥ ౩౦౩-౩౦౪-౩౦౫,౩౦౬ ॥ పక్షాంతరే వ్యవహారేపి పిపణిషతఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ యఙి- పంపణ్యతఇత్యాదిదంపణ్యతఇత్యాదిచ ॥ ఆయప్రత్యయాంత ధాతోరనేకాచ్త్వాన్నయఙ్. ఆయప్రత్యయాభావేయఙి- పంపణ్యతఇత్యాదిదంపణ్యతఇత్యాదిచ ॥ పు ౨౫౮. యఙ్లుకి- పంపణీతి, పంపంటి, పంపాంటః, పంపణతీత్యాది ॥ కేవలాత్పణ్యంతాద్యంతాద్యఙ్లుగన్తాచ్చ కృత్సుహాహాయతివత్ ॥ ఆయప్రత్యయరహితాత్తు స్తుత్యర్థాత్కేవలాణ్ణ్యంతాచ్చ పాణ్యః ॥ స్తుత్యర్హ ఇత్యర్థః ॥ అన్యత్ర పణ్యాగాః ॥ వ్యవహర్తవ్యేత్యర్థః ॥ అవద్యపణ్యవర్యాగర్హ్యపణితవ్యానిరోధేష్వితియత్ ॥ ఆయప్రత్యయరహితాత్కేవలాత్సన్నంతాత్కేవలాచ్చ శానచి- పణమానః, పణిష్యమాణః, పిపణిషమాణః, పిపణిషిష్యమాణఇతివిశేషః ॥

ప్రథ-ప్రఖ్యానే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

ప్రథతే, పప్రథఇత్యాది అనిదుపధత్వాన్నలోపః సర్వం త్రపతివత్ ॥ ౪౫౬,౪౫౭ ణౌచఙి-అపప్రథత్-త ॥ అత్ర ...త్వాభావః ప్రథితస్త్వాద్ప్రశామిత్యభ్యాసస్యాత్త్వమ్.

పర్ద-కుత్సితేశబ్దే, గుదరవఇత్యర్థః, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

పర్దతే । పపర్దఇత్యాదికత్థతివత్ ॥ పు ౪౩౦.

పన-చ, స్తుతావిత్యనసంబధ్యతే, ప్రకృతిజ్ఞే దేశాల్

సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

ఆయప్రత్యయాంతాన్నాత్మనేపదమ్ ॥ పనాయతి, పనతే, పనాయాంచకార(బభూవ,ఆస) పేనఇత్యాదిసర్వంపణాయతివత్.

పయ-గతౌ, అకర్మకః; సేట్, ఆత్మనేపదీ

పయతే । పేయే-పేయాతే-పేయిరే । పయితేత్యాదికత్థతివత్

ప్రస-విస్తారే,సకర్మకః, సేట్. ఆత్మనేపది
ప్రసతే । ప్రసఇత్యాదిసర్వమనిడూప్రపరహితత్రపతివత్ [illegible],౪౫౭

ఓ-ప్యాయీ-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ ప్యాయతే ॥ లిడ్యఙోశ్చేతిపీభావః ॥ ౨ పిప్యే- పిప్యాతే- పిప్యిరే ॥ పిప్యిషే-పిప్యిధ్వే-ఢ్వే ॥ పిప్యివహే-పిప్యిమహే ॥ ౩ ప్యాయితా(స్యే,హే) ౪ ప్యాయిష్యతే ॥ ౫ ప్యాయతాం ॥ ౬ అప్యాయత ॥ ౭ ప్యాయేత ॥ ౮ ప్యాయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అప్యాయి-అప్యాయిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) దీపజనబుధపూరితాయిప్యాయిభ్యోఽన్యతరస్యామితిచ్లేశ్చిణ్వా ॥ ౧౦ అప్యాయిష్యత.

భావే—౧ ప్యాయ్యతే ॥ ౫ ప్యాయ్యతాం ॥ ౬ అప్యాయ్యత ॥ ౭ ప్యాయ్యేత ॥ ౯ అప్యాయీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోః ప్యాయయతి-తే॥ఇత్యాది ॥ సని- పిప్యాయిషతఇత్యాదిపత్తాయతివత్॥పు ౪౩౬ ॥ యఙిపీభావే పేపీయతఇత్యాదిత్తాయతివత్ ॥ యఙ్లుకి- పాప్యాయీతి, పాప్యాతి, పాప్యాతః, పాప్యాయతీత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-ప్యాయితవ్యం, ప్యాయనీయం, ప్యాయ్యం, ప్యాయః పీనిష్ఠాయామితి పీభావస్యవ్యవస్థితవిభాషత్వాత్స్వాంగే వా చ్యేనిత్యంపీభావః ॥ పీనం । ముఖం । అన్యత్ర ప్యానః పీనః స్వేదః ॥ ప్రప్యానః । సోపసర్గస్య నేతినపీభావః । ఓదితశ్చేతినిష్ఠానత్వం॥ ఆఙ్పూర్వస్యాంధూధసోస్స్యాదేవ ॥ ఆపీనోఽంధుః । అపీనమూధః । పీనవాన్ । ప్యాయమానః । ప్యాయిష్యమాణః । ప్యాయితుం। ప్యానం । పీనం । ప్యాయనం । ప్యాయిత్వా । ప్రప్యాయ్య । ప్యాయంప్యాయం । ప్యాయిత్వాప్యాయిత్వా.

[illegible] ॥ దకి-

ధాతుపాఠవ్యాఖ్యాయాం-కిత్యాదిధాతవః

అపివ్యయత్-త ॥ యఙంతాత్పేపీయితవ్యమిత్యాది॥యఙ్లుగంతాత్పా

ప్యాయితవ్యమిత్యాది

పిడి-సంఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥అత్మనేపదీ

పిండతే । పిపిండఇత్యాదికమ్పతివత్॥పు ౪౩౧,౪౩౨.

గ్లిహ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥అత్మనేపదీ

గ్లెహతే । పిగ్లిహఇత్యాదిశ్వేదతివత్ ॥ పు ౪౩౭, ౪౩౮. ఋకారా

త్మనేపదవికల్పః ॥ నిష్ఠాయాంనానిట్త్వంచ ॥

పూయీ-విశరణే॥దుర్గంధేచ॥అకర్మకః॥సేట్॥అత్మనేపదీ

౧ పూయతే ॥ ౨ పుపూయే ॥ ౩ పూయితా(సే,హే) ౪ పూయి

ష్యతే ॥ ౫ పూయతాం ॥ ౬ అపూయత ॥ ౭ పూయేత ॥ ౮ పూయి

షీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అపూయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అపూయిష్యత॥

భావే—౧ పూయ్యతే ॥ ౫ పూయ్యతాం ॥ ౬ అపూయ్యత ॥ ౭

పూయ్యేత ॥ ౯ అపూయిఇతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాత్క

ర్మకర్మణోస్సన్నంతాచ్చప్యాయతివత్ ॥ చఙి-అపూపుయత్-త॥

యఙంతాత్పోపూయతఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి-పోపూయీతి । పోపోతి ।

పోపూతః । పోపూయతీత్యాది ॥ సర్వేభ్యఃకృత్సుప్యాయతివత్ ॥ కే

వలాన్నిష్ఠాయాంశ్వీదితఇతినేట్ ॥ యలోపే-పూతం । పూతవాన్ ॥

భావేక్తే-పూతమ్ ॥

పెవృ-సేవనే॥సకర్మకః॥సేట్॥అత్మనేపదీ

పెవతే । పిపెవఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ పు ౪౪౫ ॥ ణౌచఙి- అపిపె

వత్-త ॥ ఊడ్భావివకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్ ॥

పెవృ,షేవృ-గతౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥అత్మనేపదినౌ

పేషతే । పిపెవే ॥ షేవతే । పిషేవఇత్యాదిక్లేశతివత్

వజ-అపి పేషల్-త । అపి ప్రేషల్-త — ఇతి పాదయః

బహి-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

బంహతే । బబంహఇత్యాదికమ్పతివత్ ॥ పు ৪౩౧,৪౩౨

బర్హ,బల్హ-ప్రాధాన్యే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

బర్హతే । బబర్హే ॥ బల్హతే । బబల్హే ఇత్యాదిగర్హతివత్॥৪৩৫

బధ-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

అస్మాచ్చిత్తవికారార్థే మాన్బధదాన్శాన్భ్యోదీర్ఘశ్చాభ్యాస స్యేతిస్వార్థే సని అభ్యాసస్యదీర్ఘే బీభత్సతే । బీభత్సాంచక్రఇత్యాదిసర్వంజుగుప్సతివత్॥పు,৪৪৫॥

బాధృ-విలోడనే॥విలోడనంప్రతిఘాతః॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

బాధతే । బబాధఇత్యాదిసర్వంకాశతివత్॥పు ৪౩౬,৪౩౭.

బాడృ-ఆప్లవ్యే॥ఆప్లవ్యమాప్లవః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

బాడతే । బబాడఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥

బాహృ-ప్రయత్నే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

బాహతే । బబాహఇత్యాదికాశతివత్॥బాఢం భృశం । క్షుబ్ధస్వాన్తేత్యాదినాభృశార్థే క్తస్యాన్తిట్త్వంనిపాత్యతే । అన్యత్రబాహితమ్॥

బైఃతిపాదయః

భడి-పరిభాషణే॥పరిహాసస్సనిందోపాలంభశ్చ పరిభాషణం సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భండతే । బభండఇత్యాదికమ్పతివత్ ॥ పు ৪౩১,৪౩২॥

భది, కల్యాణే సుఖేచ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

భందతే। బభందఇత్యాదిపాగ్వత్ ॥

భల, భల్ల పరిభాషణహింసాదర్శనేషు॥ సకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ.

భలతే। బభలఇత్యాదికకతివత్ ॥ పు ౪౨౭, ౪౨౮॥ భల్లతే। బభ

ల్లఇత్యాదికత్థతివత్ ॥ పు ౪౩౯.

భ్రంశుఇత్యపి కేచిత్పఠంతి॥ అధఃపతనఇత్యర్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మ.

భ్రంశతే। బభ్రంశఇత్యాదిధ్వంసతివత్ ॥ లుఙి-అభ్రశత్। అభ్రం

శిష్ట(ధ్వం, స్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతిపరస్మైపదంవా ॥ పరస్మైపదేఙ్

రఙ్। నలోపః ॥ యఙి-బాభ్రశ్యతఇత్యాది। యఙ్లుకి-బాభ్రంశీతి॥ బా

భ్రంష్టి। బాభ్రష్టః। బాభ్రశతీత్యాది ॥

భ్యస-భయే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

భ్యసతే। బభ్యసఇత్యాదికకతివత్ ॥ పు ౪౨౭, ౪౨౮.

భ్రంసు-అవస్రంసనే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

భ్రంసతే। బభ్రంసఇత్యాదిధ్వంసతివత్ ॥ యఙి-నీగ్వంచుస్రంసు

ధ్వంసుభ్రంస్విత్యాదినాఽభ్యాసస్యనీగాగమే ॥ బనీభ్రస్యతే। బనీ

భ్రసాంచక్రఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి-బనీభ్రంసీతి। బనీభ్రంస్తి। బనీభ్రస్తః

బనీభ్రసతీత్యాది ॥

భ్రాజృ-దీప్తౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

భ్రాజతే। బభ్రాజఇత్యాదికాశతివత్॥ పు ౪౩౬, ౪౩౭॥ ణౌచఙి-భ్రా

జభాసేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః ॥ అబభ్రజత్-త ॥ అబభ్రాజత్-త

యఙ్లుకి-బాభ్రాజీతి। బాభ్రాక్తి। బాభ్రాక్తః। బాభ్రాజతీత్యాది ॥

టు-భ్రాజృ-టుభ్రాశృ-టుభ్లాశృ-దీప్తౌ॥అకర్మకాః॥సేటః॥ఆత్మనేపదినః

భ్రాజతే । భ్రేజే-భ్రేజాతే-భ్రేజిరే ॥ బభ్రాజే-బభ్రాజాతే-బభ్రాజిరఇత్యాదివ ॥ ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాలోపౌవా ॥శేషంకాశతివత్॥ణౌచఙి-భ్రాజభాసేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః ॥ అబభ్రజత్-త ॥ అబభ్రాజత్,త ॥ యఙ్లుకి-బాభ్రాజీతి, బాభ్రాష్టి, బాభ్రాష్టః, బాభ్రాజతీత్యాది ॥ రాజసాచర్యాదస్యైవగ్రహణాద్వ్రశ్చేత్యాదినా షత్వం ॥ భ్రాశతేఃకర్తర్యర్థే-సార్వధాతుకేపరేవా భ్రాశేతిశ్యన్వా ॥ భ్రాశ్యతే । భ్రాశతే । ౫ భ్రాశ్యతాం-భ్రాశతాం ॥ ౬ అభ్రాశ్యత-అభ్రాశత ॥ ౭ భ్రాశ్యేత-భ్రాశేత । ౨ భ్రేశే।భ్రేశాతే-భ్రేశిరే ॥బభ్రాశే-బభ్రాశాతే-బభ్రాశిరే శేషంకాశతివత్ ॥ భ్లాశతేరపి సర్వం భ్రాశతివత్ ॥

భామ-క్రోధే॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

భామతే । బభామఇత్యాదికాశతివత్ ॥ యఙి-బంభామ్యతే । యఙ్లుకి॥బంభామీతి । బంభాంతి । బంభాంతః । బంభామతీత్యాది॥

భాష-వ్యక్తాయాంవాచి॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భాషతే॥ బభాషఇత్యాదికాశతివత్॥ణౌచఙి-అబీభషత్-త॥ అబభాషత్-త॥భ్రాజభాసభాషేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః॥ అన్యత్సమానం॥

భాసృ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భాసతే । బభాసఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ పు ౪౩౬,౪౩౭॥ణౌచఙి- అబీభసత్-త ॥ అబభాసత్-త ॥

భిక్ష-భిక్షాయామలాభేలాభేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భిక్షతే। బిభిక్షఇత్యాదిక్లిందతివత్ ॥ పు ౪౫౭

భృజీ-భర్జనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ భర్జతే ॥ ౨ బభృజే ॥ 3 భర్జితా(సే,హే) ॥ ౪ భర్జిష్యతే ॥ ౫ భర్జతాం ॥ ౬ అభర్జత ॥ ౭ భర్జేత ॥ ౮ భర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అభర్జిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అభర్జిష్యత ॥ శేషం పఠతివత్ ॥ పు 3౬3, 3౬౪,3౬౫ ॥ నిష్ఠాయాంశ్వీదిత ఇతీడ్నిషేధః॥భృక్తః,భృక్తవాన్ ॥

భ్రేజృ-దీప్తౌ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

భ్రేజతే । బిభ్రేజ ఇత్యాది క్లేశతివత్,పు ౪౪౫, ణౌచజి-అబిభ్రేజత్-త ॥ యఙ్లుకి-బెభ్రేజీతి, బెభ్రేక్తి, బేభ్రేక్తః, బెభ్రేజతీత్యాది.

॥ఇతి దానయః॥

మస్క-గత్యర్థః,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మస్కతే । మమస్క ఇత్యాదికత్థతివత్, పు ౪3౦, యఙ్లుకి-మామస్కీతి, మామస్కి, మామస్క్తః, మామస్కతీత్యాది

మకి-మండనే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మంకతే । మమంక ఇత్యాదికంకతివత్, పు ౪౨౮,౪౨౯.

మఘి-కైతవేచ,చాద్గత్యాక్షేపె,గతౌ గత్యారంభే చెత్యస్య సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మంఘతె । మమంఘ ఇత్యాదికంకతివత్

మచ-కల్కనే,కల్కనందంభశ్శాఠ్యంచ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మచతె । మెచె-మేచాతె-మేచిరె । మచిలెత్యాది ॥ శేషం కకతివత్, పు ౪౨౭,౪౨౮.

మచి-ధారణోచ్ఛ్రాయపూజనేషు,సకర్మకః,సేట్;ఆత్మనెపదీ

మంచతే । మమంచ ఇత్యాదికంకతివత్, పు ౪౨౮,౪౨౯.

ఇతి భాతుపాఠప్రకాశికాయాం, మత్యాదిధాతవః

మఠి-శోకే, శోక ఇహాధ్యానం, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

మంఠతే । మమంఠ ఇత్యాదికంకతివత్.

మ్రద-మర్దనే, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

మ్రదతే । మమ్రద ఇత్యాదిసర్వంత్రపతివత్ ॥ చజి-అత్ర ఎదిత్వాత్వ రిత్యాదినాభ్యాసస్యాత్త్వమ్ ॥ అమమ్రదత్-త.

మది-స్తుతిమోదమదస్వప్న కాంతిగతిషు, కాంతిగత్యోస్సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ.

మందతే । మమంద ఇత్యాదికజ్కతివత్

మయ-గతౌ, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

మయతే । మేమే-మేయాతే-మెయిరే । మయితేత్యాదికకతివత్

మల, మల్ల-ధారణే, సకర్మకౌ, సేటౌ, ఆత్మనేపదినౌ

మలతే । మెతె-మేలాతే-మెలిరే । మలితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ మల్లతే । మమల్ల ఇత్యాదికత్థతివత్, పు ४३०

మహి-వృద్ధౌ, అకర్మకః, సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

మంహతే । మమంహ ఇత్యాదికజ్కతివత్, పు ४...., ४...

యజ్లుకి-మామంహీతి, మామంఢి, మామండః, మామంహతీత్యాది

మాన-పూజాయామ్, సకర్మకః, నిత్యంసన్నంతః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

అస్మాజ్జిజ్ఞాసార్థాత్వాత్స్వార్థే సనిమాన్బధదాన్శాన్భ్యో దీర్ఘశ్చాభ్యాసస్యేత్యభ్యాసస్యదీర్ఘః । మీమాంసతే, మీమాంసాంచక్ర ఇత్యాదిసర్వంజుగుప్సతివత్ పు ४४४

మిదా-స్నేహనే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మెదతే । మిమిదఇత్యాదిశ్వేదతివత్, పు ౪౩౭, ౪౩౮, అమిద త్, అమేదిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)

ముచి-కల్కనే,కల్కనందమ్భశ్శాఠ్యంచ,అకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

ముంచతే । ముముంచఇత్యాదికఙ్కతివత్, పు ౪౨౭, ౪౨౮ యఙ్లుకి,మోముంచీతి, మోముఙ్క్తి, మోముఙ్క్తః, మోముంచతీత్యాది

ముఠి-పాలనే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

ముంఠతే । ముముంఠఇత్యాదిప్రాగ్వత్,యఙ్లుకి-మోముంఠీతి,మోముణ్ట్ఠి, మోముణ్ట్ఠః, మోముంఠతీత్యాది

ముడి-ఖండనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ముండతే । ముముండఇత్యాదికఙ్కతివత్.

ముద-హర్షే,అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ మోదతే ॥ ౨ ముముదే ॥ ౩ మోదితా(సే,హే) ౪ మోదిష్యతే ॥ ౫ మోదతాం ॥ ౬ అమోదత ॥ ౭ మోదేత ॥ ౮ మోదిషీష్టధ్వం ॥ ౯ అమోదిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అమోదిష్యత.

భావే—౧ ముద్యతే ॥ ౫ ముద్యతాం ॥ ౬ అముద్యత ॥ ౭ ముద్యేత ॥ ౯ అమోదీతివిశేషః॥శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చసర్వేభ్యఃకృత్సుచ క్షోభతివత్. పు ౪౪౦.

మేపృ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

మేపతే । మిమేపఇత్యాదిక్లేశతివత్. పు ౪౪౫. చఙిచ-అమిమేపత్-త ॥

షేవృ-గ్లేవృ-సేవనే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

షేవతే । సిషేవే ఇత్యాదికేవతివత్ । ణౌచఙి-అసిషేవత్-త ॥ ఏవం గ్లేవతే ఇత్యాది ॥ ఊడ్భావివకారాంతత్వాభావాన్నయోర్వృద్ధ్యుక్ ॥

—ఇతి షాదయః—

యతీ-ప్రయత్నే,అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ యతతే ॥ ౨ యేతే-యేతాతే-యేతిరే ॥ ౩ యతితా(సే,హే)౪ యతిష్యతే ॥ ౫ యతతాం ॥ ౬ అయతత ॥ ౭ యతేత ॥ ౮ యతిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అయతిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అయతిష్యత.

భావే— ౧ యత్యతే ॥ ౫ యత్యతాం ॥ ౬ అయత్యత ॥ ౭ యత్యేత ॥ ౯ అయాతీతి విశేషః॥శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుగన్తేభ్యః కర్తరి సర్వేభ్యః కృత్సు చ కకతివత్ ॥ ౪౨౭, ౪౨౮. శివలాన్నిష్ఠాయాం శ్వీదిత ఇతి నేట్ ॥యత్తః-యత్తవాన్.

యుతృ-భాసనే,అకర్మకః; సేట్,ఆత్మనేపదీ

యోతతే । యుయుతే ఇత్యాదికౌకతివత్. ౪౩౯. ణౌచఙి- అయూయుతత్-త.

—ఇతి యాదయః—

రఘి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

రంఘతే । రరంఘే ఇత్యాదికంకతివత్. పు ౪౨౭,౪౨౮.

రభి-శబ్దే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రమ్భతే । రరమ్భే ఇత్యాదికంకతివత్

—శ్రీ—

రభ-రాభస్యే,సకర్మకః,అనిట్,ఆత్మనేపదీ

అశప్లిటోరితి నిషేధాన్నుమ్ ॥ ౧ రభతే ॥ ౨ రేభే-రేభాతే-రేభిరే । రేభిషే-రేభిధ్వే । రేభివహే-రేభిమహే ॥ ౩ రబ్ధా ॥ ౪ ర

ప్స్యతే ॥ ౫ రభతాం ॥ ౬ అరభత ॥ ౭ రభేత ॥ ౮ రప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అరబ్ధ-అరప్సాతాం-అరప్సత ॥ ౧౦ అరప్స్యత.

కర్మణి—౧ రభ్యతే ॥ ౫ రభ్యతాం ॥ ౬ అరభ్యత ॥ ౭ రభ్యేత ॥ ౯ అరంభీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ రభేరశబ్లిటోరితి నుమ్.

ణ్యంతాత్ కర్తృకర్మణోర్జంభయతివత్ ౪౫౩ ॥ సని-సనిమీమాఘురభలభశకపతపదామచ ఇస్ ఇతి సాదేశే ॥ ౧ రిప్సతే ॥ ౨ రిప్సాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ రిప్సితా (సే, హే) ౪ రిప్సిష్యతే ॥ ౫ రిప్సతాం ॥ ౬ అరిప్సత ॥ ౭ రిప్సేత ॥ ౮ రిప్సిషీష్ట ॥ ౯ అరిప్సిష్ట (ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అరిప్సిష్యత.

యఙి—౧ రారభ్యతే ॥ ౨ రారభాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ రారభితా (సే, హే) ౪ రారభిష్యతే ॥ ౫ రారభ్యతాం ॥ ౬ అరారభ్యత ॥ ౭ రారభ్యేత ॥ ౮ రారభిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అరారభిష్ట (ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అరారభిష్యత.

యఙ్లుకి—రారమ్భీతి, రారబ్ధి, రారబ్ధః, రారంభతీత్యాది. కేవలాత్ కృత్సు-రబ్ధవ్యం, రంభణీయం, రభ్యం, రబ్ధః, రబ్ధవాన్, రభమాణః, రప్స్యమానః, రబ్ధుం, రంభణం, రబ్ధ్వా, ప్రారభ్య, రంభంరంభం, రబ్ధ్వారబ్ధ్వా ॥ ణ్యంతాత్ కృత్సు- జంభయతివత్ ॥ సన్నంతాద్రిప్సితవ్యమిత్యాది ధమతేర్ధిత్సితవ్యమిత్యాదివత్. పు ౧౨౮. ప్రకృతిగ్రహణే యఙంతస్యాగ్రహణాన్నుమ్.

౪—రారభితవ్యం, రారభణీయం, రారభ్యం, రారభితః, రారభితవాన్; రారభ్యమాణః, రారభిష్యమాణః, రారభితుం, రారభితం, రారభణం, రారభిత్వా, ఆరారభ్య, రారభంరారభం, రారభిత్వారారభిత్వా

ప్రకృతిగ్రహణే యఙ్లుగంతస్యాపి గ్రహణాన్నుమ్ ॥ ౫— రారంభితవ్యం, రారంభణీయం, రారభ్యః, రారంభితః, రారమ్భితవాన్,

रारंभत्-रारंभता-रारंभतः ॥ रारम्भीति-रारम्भिषद्वः-रारम्भिषद्धि-रारम्भिषद्यंति॥ रारम्भितुं, रारम्भितं, रारंभणं, रारंभित्वा, अरारभ्य, रारंभं रारंभं, रारम्भित्वा रारम्भित्वा

रभि-शब्द इतिक्वचित्पर्यते॥अकर्मकः॥सेट्॥आत्मनेपदी

रम्भते । ररम्भ इत्यादिकं ज्ञातिवत्, पु र...र... लोचकि अरररंभत्-त

रमु-क्रीडायां, अकर्मकः, अनिट्, आत्मनेपदी

१ रमते ॥ २ रेमे, रेमाते-रेमिरे ॥ ३ रंता(से, हे) ४ रंस्यते ॥ ५ रमतां ॥ ६ अरमत ॥ ७ रमेत ॥ ८ रंसीष्ट-ध्वं ९ अरंस्त-अरंसातां-अरंसत ॥ १० अरंस्यत.

भावे—१ रम्यते ॥ ५ रम्यतां ॥ ६ अरम्यत ॥ ७ रम्येत ९ अरामिति विशेषः, शेषंप्राग्वत्.

वि-आङ्-परित्युपसर्गपूर्वादस्माद्व्याङ्परिभ्योरमइति परस्मैपदं ॥ १ विरमति ॥ २ विरराम-विरेमतुः-विरेमुः ॥ विरेमिथ-विररंथ-विरराम-विररम-विरेमिव-विरेमिम ॥ ३ विरंता-सि, ४ विरंस्यति ॥ ५ विरमतु ॥ ६ व्यरमत् ॥ ७ विरमेत् । ८ विरम्यात् ॥ ९ व्यरंसीत् ॥ १० व्यरंस्यत् ॥ एवं आरमति- परिरमतीत्यादि ॥ उपपूर्वाच्चाकर्मकादुपाच्चेतिपरस्मैपदं॥ यज्ञदत्तमुपरमति-उपरमयतीत्यर्थः, अंतर्भावितण्यर्थोयं, अकर्मकादुपपूर्वादस्माद्विभाषाकर्मकादितिवापरस्मैपदं॥उपरमति उपरमते वा, निवर्तत इत्यर्थः. णौ पमंतत्वेनमित्त्वाद्ध्रस्वे कर्तृकर्मणोः, रमयति-ते, इत्यादिनमयतीत्यादिवत्.४२४

सनि—१ रिरंसते ॥ रिरंसांचक्रे (बभूव, आस) ३ रिरंसिता (से, हे) ४ रिरंसिष्यते ॥ ५ रिरंसतां ॥ ६ अरिरंसत ॥ ७ रिरंसेत ॥ ८ रिरंसिषीष्ट-ध्वं॥९ अरिरंसिष्ट(ध्वं, ध्वं)१०अरिरंसिष्यत

యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చనమతివల్-పు ౨౭౬. తథానర్వేభ్యః క్రిత్స్వపి, పు ౨౭౯,౨౭౭. కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచ్, కేవలాత్క్రిత్సు-రంతవ్యం,రమణీయం, రమ్యం, రతం, రతవాన్,రమమాణః, రంస్యమానః,రంతుం,రతం-రమణం,రత్వా,విరమ్య,రామంరామం,రత్వా రత్వా,

---

రయ-గతౌ,అకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

రయతే। రెయె,రెయాతే-రేయిరే॥రయితేత్యాదికకతివత్,పు ౨౭౮, యఙి-రారయ్యతే ॥ యఙ్లుకి- రారయీతి-రారతి, రారతః - రారయతీత్యాది

రాఘృ-సామర్థ్యే,అకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

రాఘతే। రరాఘఇత్యాదికాశతివల్, పు ౪౩౬. ణౌచఙి-అరరాఘల్-త ॥

రాసృ-శబ్దే,అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

రాసతే। రరాసఇత్యాదికాశతివల్, ణౌచఙి-అరరాసల్-త.

రుచ-దీప్తావభిప్రీతౌచ;అకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

రోచతే। రురుచఇత్యాదిక్షోభతివల్. పు ౪౮౦, లుఙి-అరుచల్, రోచిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ణౌ- నపాదమ్యాఙ్యమాఙ్యసేత్యాదినాపరస్మైపదప్రతిషేధః ॥ రోచయతఇత్యాది॥చఙి-అరూరుచత ॥ రోచకో-సారుచ్యః ॥ రాజసూయసూర్యేత్యాదినాకర్తరిక్యబ్నిపాత్యతే॥ రోచ్యం యజయాచేత్యాదినాణ్యభావత్వమ్.

రుట-ప్రతిఘాతే,సకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

రోటతే। రురుటఇత్యాదిరోచతివల్ ॥ ణౌచఙి-అరూరుటల్-త.

ధాతురూపప్రకాశికాయాం- రేఫాదిధాతవః

రక్ష-శంకాయాం,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రేక్షతే। రిరేక ఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ ణౌచఙి-అరిరేకత్-త.

రెప్ఋ-గతౌ,అకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

రేపతే। రిరేప ఇత్యాదిప్రాగ్వత్.

రెభ్ఋ-శబ్దే,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రేభతే। రిరేభ ఇత్యాది॥ విరిబ్ధఃస్వరః,క్షుబ్ధ స్వాంతేత్యాదినా ... ణ్యాని ట్త్వమూపధాయా ఇత్త్వంచనిపాత్యతే ॥ అన్యత్ర రేభితమ్.

రెవ్ఋ-ప్లవగతౌ,ప్లవగతిః ప్లుతగతిః,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రేవతే। రిరేవ ఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥పుఖరా, ఊడ్భావివకారాం ణ్వన్నయజ్లుక్.

రేష్ఋ-అవ్యక్తే శబ్దే,వృకశబ్ద ఇత్యర్థః.అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

రేషతే। రిరేష ఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ణౌచఙి-అరిరేషత్-త॥

ఇతి రాదయః

లఘి-గత్యర్థః;అయంభోజననివృత్తావపి,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

లంఘతే। లలంఘ ఇత్యాదికంకతివత్. పు ... ॥ణౌచఙి అలలంఘత్-త ॥

లబి-శబ్దే,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

లమ్బతే। లలమ్బ ఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ణౌచఙి-అలలమ్బత్-త

డు-లభష్-ప్రాప్తౌ,సకర్మకః,అనిట్,ఆత్మనేపదీ

౧ లభతే ॥ ౨ లేభే-లేభాతే-లేభిరే ॥ లేభిషే-లేభాథే । లేభి ... -లేభిమహే ॥ ౩ లబ్ధా(సే,హే) ౪ లప్స్యతే ॥ ౫ లభతాం ॥

అలభత ॥ ౭ లభేత ॥ ౮ లప్సీష్ట ॥ ౯ అలబ్ధ-అలప్సాతాం-అలప్సత॥ అలబ్ధాః-అలప్సాథాం-అలబ్ధ్వం॥ అలప్సి- అలప్స్వహి, అలప్స్మహి ॥ ౧౦ అలప్స్యత.

కర్మణి—౧ లభ్యతే ॥ ౫ లభ్యతాం ॥ ౬ అలభ్యత ॥ ౭ లభ్యేత ॥ ౯ విభాషాచిణ్ణములోరితివానుమ్॥ అలమ్భి-అలాభీతివిశేషః॥ శేషంకర్తృవల్లకారవత్॥ వ్యవస్థితవికల్పత్వాత్ప్రాదేర్నిత్యంనుమ్, ప్రాలంభి

ణౌ లభేశ్చేతినుమ్ ॥ ౧ లంభయతి-తే ॥ ౨ లంభయాంచకార (చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ లంభయితా(సి,సే,హే) ౪ లంభయిష్యతి-తే ౫ లంభయతు-తాం ॥ ౬ అలంభయత్-త ॥౭లంభయేత్-త॥ ౮లమ్భ్యాత్-లంభయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౯అలలంభత్-త॥౧౦అలంభయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ లంభ్యతే ॥ ౨ లమ్భయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే)౩లమ్భయితా(సే,హే) లమ్భితా(సే,హే)౪ లంభయిష్యతే-లమ్భిష్యతే॥ ౫ లమ్భ్యతాం ॥ ౬ అలంభ్యత ॥ ౭ లంభ్యేత ॥ ౮ లంభయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) లమ్భిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అలమ్భి॥అలంభిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అలంభయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అలంభయిష్యత-అలంభిష్యత

సని — సనిమీమాఘురభలభశకేత్యాదినాఇసాదేశేఽభ్యాసలోపౌ లిప్సతఇత్యాదిసన్నంతరభతివత్ ॥

యఙి—౧ లాలభ్యతే ॥ ౨ లాలభాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ లాలభితా(సే,హే) ౪ లాలభిష్యతే ॥౫ లాలభ్యతాం॥ ౬అలాలభ్యత॥౭లాలభ్యేత॥౮లాలభిషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯అలాలభిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦అలాలభిష్యత

౧—లబ్ధవ్యం, లంభనీయం,లభ్యం, పోరదుపధాదితియత్ ఆలంభ్యోగాఃయాదావిత్యమేవివక్షితే ఆఙోయీతినుమ్ అదుపధత్వాభావాణ్ణ్యదేవ ॥ ఉపలంభ్యస్సాధుః, ఉపాత్ప్రశంసాయామితినుమ్, ప్రశంసాయాఅన్యత్రఉపలబ్ధుంశక్యఉపలభ్యః, లబ్ధః, లబ్ధవాన్, లభమానః, లప్స్యమానః, లబ్ధుం,లబ్ధం,లంభనం,లబ్ధ్వా, ఉపలభ్య, లం

భంలంభం,లాభంలాభంలబ్ధ్వాలబ్ధ్వా. వ్యవస్థితవికల్పత్వాత్ ప్రదేర్నిత్యం నుమ్।ప్రలంభంప్రలంభం.

౨—లంభయితవ్యః, లంభనీయః,లంభ్యః,లంభితః, లమ్భితవాన్ లంభయన్- లంభయంతీ, లంభయమానః. లంభయిష్యన్- లంభయిష్యతీ-లంభయిష్యంతీ, లంభయిష్యమాణః, లంభయితుం, లమ్భితం, లంభనం, లంభయిత్వాప్రలంభ్య, లంభంలంభం, లంభయిత్వా లంభయిత్వా.

౩—లిప్సితవ్యం, లిప్సనీయం, లిప్స్యం, లిప్సితః, లిప్సితవాన్, లిప్సమానః, లిప్సిష్యమాణః, లిప్సితుం,లిప్సితం,లిప్సనం, లిప్సిత్వా, ఉపలిప్స్య, లిప్సంలిప్సం, లిప్సిత్వాలిప్సిత్వా.

౪—లాలభితవ్యం, లాలభనీయం, లాలభ్యం, లాలభితః, లాలభితవాన్,లాలభ్యమానః,లాలభిష్యమాణః,లాలభితుం,లాలభితం,లాలభనం,లాలభిత్వా,ఉపలాలభ్య,లాలభంలాలభం,లాలభిత్వాలాలభిత్వా.

౫—లాలమ్భితవ్యం, లాలంభనీయం, లాలభ్యం; లాలమ్భితః, లాలమ్భితవాన్, లాలంభత్-లాలంభతౌ-లాలంభతః, లాలంభతీ, లాలమ్భిష్యన్-లాలమ్భిష్యతీ-లాలమ్భిష్యంతీ, లాలమ్భితుం, లాలమ్భితం లాలంభనం, లాలమ్భిత్వా, ఉపలాలభ్య, లాలంభంలాలంభం,లాలమ్భిత్వాలాలమ్భిత్వా.

లాఘృ-సామర్థ్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

లాఘతే । లలాఘఇత్యాది కాశతివత్. పు ౪౩౬,౪౩౭. ణౌచఙి-అలలాఘత్-త ॥ ఉత్పూర్వాదస్మాత్ క్తప్రత్యయే ఉల్లాఘోనీరోగః,అనుపసర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘా ఇతి లాఘో నిపాత్యతే ॥ సోపసర్గాత్తుప్రోల్లాఘితః, క్తవతుప్రత్యయే ఉల్లాఘితవాన్,ప్రోల్లాఘితవానిత్యాది

లుట-లుఠ-ప్రతిఘాతే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ

లోటతే । లులోటే ॥ అలోటత్ । అలోటిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) లోఠతే। లులోఠే । అలుఠత్ । అలోఠిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ఇత్యాదిసర్వం ద్యోతతివత్ । పు ౪౪౦ ॥ అభ్యాంతరేణౌ చఙి-రాణ్యాదీనాం వేతి వక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే ॥ అలూలుటత్-త ॥ అలులోటత్-త ॥ అలూలుఠత్-త ॥ అలులోఠత్-త ॥

లేపృ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

లేపతే । లిలేపే ఇత్యాది క్లేశతివత్ ।పు౪౪౫॥ణౌ చఙి- అలిలేపత్-త॥

లోకృ-దర్శనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ లోకతే ॥ ౨ లులోకే ॥ ౩ లోకితా(సే, హే) ౪ లోకిష్యతే ౫ లోకతాం ॥ ౬ అలోకత ॥ ౭ లోకేత ॥ ౮ లోకిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అలోకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అలోకిష్యత.

కర్మణి—౧ లోక్యతే ॥ ౫ లోక్యతాం ॥ ౬ అలోక్యత ॥ ౭ లోక్యేత ॥ ౯ అలోకి ఇతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోఃయుజియుజ్ఞుకి ర్వేష్వఃకృత్సుచ ధాంతివత్ । పు ౩౦౭, ౩౦౮ ॥ సని-లులోకిషతే ఇత్యాద్యాత్మనేపదం ॥ కృత్స్నే కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానజ్విశేషః

లోష్ట-సంఘాతే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

లోష్టతే । లులోష్టే ఇత్యాదిలోకతివత్ ॥ —ఇతి లాదయః—

వకి-కౌటిల్యే॥వకి-గత్యర్థః॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

వఙ్కతే । వవఙ్కే ఇత్యాదికఙ్కతివత్ । పు ౪౨౭-౪౨౮॥

వస్క-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వస్కతే । వవస్కే ఇత్యాదికత్థతివత్ । పు ౪౩౦

వఘి-గత్యాక్షేపే॥ఆక్షేపోనిందా॥గతౌ గత్యారంభే చేత్యన్యే సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వంఘతే । వవంఘఇత్యాదికఙ్కతివత్ । పు ౪౭౩-౪౭౮॥

వర్చ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వర్చతే । వవర్చ ఇత్యాదికత్థతివత్ । పు ౪౪౦

వఠి-ఏకచర్యాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వంఠతే । వవంఠఇత్యాదికఙ్కతివత్

వడి-విభాజనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

వండతే । వవండఇత్యాదికఙ్కతివత్

వ్యథ-భయసంచలనయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వ్యథతే ॥ వ్యథో లిటీత్యభ్యాసస్య సంప్రసారణమ్॥ ౨ వివ్యథే-వివ్యథాతే-వివ్యథిరే ॥ 3 వ్యథితేత్యాదిసర్వమనిఘాత్రిపదజంతప్రతివత్-పు౪౫౬-౪౫౭॥కేవలాత్కర్తృస్యోపసర్గాద్వ్యథ్యః ॥ రాజనూయసూర్యేత్యాదినా కర్తరికృత్యప్రత్యయః ॥ శేషంసమానమ్

వది-అభివాదనస్తుత్యోః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వన్దతే । వవన్దే । వన్దితేత్యాదిసర్వంకఙ్కతివత్- పు౪౭౩-౪౭౮

వల్భ-భోజనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వల్భతే । వవల్భఇత్యాదికత్థతివత్. పు ४३०

వల-వల్ల-సంవరణేసంచరణ్ణేచ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ

౧ వలతే ॥ ౨ వవలే ॥ ౩ వలితా(సే-హే) ४ వలిష్యతే ॥ ౫ వలతాం ॥ ౬ అవలత ॥ ౭ వలేత ॥ ౮ వలిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ అవలిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అవలిష్యత.

కర్మణి— వల్యతే ॥ ౫ వల్యతాం ॥ ౬ అవల్యత ॥ ౭ వల్యేత ॥ ౯ అవాలి త్వవిశేషః ॥ ణౌ-దళిపలీత్యదీనామిత్యాద్యర్థేస్వే కర్తృకర్మణో॰ వలయతీత్యాదిరమయతివత్ ॥ సన్నన్తాద్యజన్తాద్యల్లుగన్తాచ్చసర్వేభ్యఃకృస్నచకతివత్. పు ४౨౭,४౨౮

వల్లతే । వవల్లఇత్యాదికత్థతివత్, పు ४३०

వషీ-స్నేహనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వషతే । వవషఇత్యాదిగర్హతివత్ । పు ४४१

వహ-వల్హ-ప్రాధాన్యే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ

వహతే। వవహఇత్యాదిగర్హతివత్ ॥వల్హతే।వవల్హఇత్యాదికత్థ.

వృథు-యాచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వేథతే । వివిథఇత్యాదిశ్వేచతివత్. పు ४३२-४३८. ఉశీతు నపరస్మైపదవికల్పః ॥ ణౌ చఙి-అవివేథత్-త॥

వృక-ఆదానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వర్కతే ॥ ౨ వవృకే ॥ ౩ వర్కితా ॥ ४ వర్కిష్యతే ॥ ౫ వర్కతాం ॥ ౬ అవర్కత ॥ ౭ వర్కేత ॥ ౮ వర్కిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అ

వర్కిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౧ అవర్కిష్యత

కర్మణి—౧ వృక్యతే ॥ ౫ వృక్యతాం ॥ ౬ అవృక్యత ॥ ౭ వృక్యేత ॥ ౯ అవర్కి ఇతివిశేషః॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోః గృజివత్ ।పు ౨౮౧॥ సని-వివర్కిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదమ్ ॥ యఙ్- యఙ్లుకిచసర్వేభ్యఃకృత్స్వపిగృజివత్ । పు ౨౮౧,౨౮౨,౭౮౩॥ కేవ లాత్సన్నంతాచ్చశానచ్

వృతు-వర్తనే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ వర్తతే॥ ౨ వవృతే ॥ ౩ వర్తితా(సే-హే)వృద్భ్యస్స్యసనోరితి పరస్మైపదంవా । పరస్మైపదేనవృద్భ్యశ్చతుర్భ్య ఇతీడ్నిషేధః ॥ ౪ వర్త్స్యతి ॥ వర్తిష్యతే ॥ ౫ వర్తతాం ॥ ౬ అవర్తత ॥ ౭ వర్తేత ౮ వర్తిషీష్ట-ధ్వం ॥ ద్యుద్భ్యోలుఙీతిపరస్మైపదంవా॥ పరస్మైపదే పుషాదీత్యాదినాఙ్లెరఙ్ ॥ ౯ అవృతత్-అవర్తిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౧ అ వర్త్స్యత్-అవర్తిష్యత॥

భావే—౧ వృత్యతే ॥ ౪ వర్తిష్యతే ॥ ౫ వృత్యతాం ॥ ౬ అవృత్యత ॥ ౭వృత్యేత॥౯అవర్తి॥౧౧అవర్తిష్యతేతివిశేషః॥ శేషంప్రాగ్వత్

ణౌ-కర్తృకర్మణోఃగృజివత్ ॥ పు ౨౮౧

సని-పరస్మైపదే ॥ వివృత్సతి- వివర్తిషతే ॥ ౨ వివృత్సాంచకార-వివర్తిషాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ వివృత్సితా-సి॥వివర్తిషితా (సే-హే) ౪ వివృత్సిష్యతి-వివర్తిషిష్యతే ॥ ౫ వివృత్సతు-వివర్తిషతాం॥ ౬ అవివృత్సత్-అవివర్తిషత ॥ ౭ వివృత్సేత్-వివర్తిషేత ॥ ౮ వివృత్స్యాత్-వివర్తిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవివృత్సీత్-అవివర్తిషిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౧ అవివృత్సిష్యత్-అవివర్తిషిష్యత

యఙంతాద్యఙ్లుగంతాత్సర్వేభ్యఃకృత్సుదగృజివత్ ॥పు ౨౮౧,౨౮౨ ౭౮౩ ॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ ॥ వర్తిత్వా-వృత్త్వా ॥ ణ్యంతాదస్మాత్ షాయామధీయమానార్థేవాచ్యేణౌరధ్యయనే వృత్తమితి క్తస్యేడ

భావే ణిలుక్చనిపాత్యతే ॥ వృత్తంఛందశ్శాస్త్రేణ, సంపాదితమధీతమితియావత్ ॥ అస్యత్రివర్తితారజ్జుః ॥ హస్తవర్తంవర్తయతి ॥ కరవర్తనం । హస్తేనగుళికాంకరోతీత్యర్థః ॥ హస్తార్థే కరణఉపపదే హస్తేవర్తిగ్రహోరితిణముల్ ॥ కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయోగః ॥

వృధు-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వర్ధతే । వవృధఇత్యాదిసర్వంవర్తతివత్॥

వృక్ష-వరణే॥సకర్మకః, సేట్-ఆత్మనేపదీ

వృక్షతే, వవృక్షఇత్యాదిగర్హతివత్ పు,౪౪౭ ॥

వేష్ట,వేష్టనే, సకర్మకః-సేట్, ఆత్మనేపదీ

వేష్టతే- వివేష్టఇత్యాదిశ్లోకతివత్ ॥ ణౌచఙి, అవవేష్టత్,త । వివేష్టత్-త ॥ విభాషా వేష్టిచేష్ట్యోరిత్యభ్యాసస్యాత్త్వంవా

వేథృ-యాచనే॥సకర్మకః॥సేట్-ఆత్మనేపదీ

వేథతే- వివేథఇత్యాదిశ్లోకతివత్-పు,౪౪౫॥

టువేపృ,కంపనే ॥ అకర్మకః। సేట్ఆత్మనేపదీ

వేపతే। వివేపఇత్యాది శ్లోకతివత్ । ణ్యంతాన్నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదమేవ ॥

వేహృ-ప్రయత్నే॥ అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

వేహతే। వివేహఇత్యాదిశ్లోకతివత్, ఇతివాదయః

శకి, శంకాయాం॥ అకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ
శంకతే ॥ శశంకఇత్యాదికం పఠివత్ పు.౪౩౧,౪౩౨॥

శ్లకి, శ్లగి-శ్వకి, గత్యర్థాః॥ అకర్మకాః॥ సేటః। ఆత్మనేపదినః
శ్లంకతే, శశ్లంకే। శ్లంగతే। శశ్లంగే। శ్వంకతే। శశ్వంకే। ఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

శచ, వ్యక్తాయాం వాచి। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ
శచతే। శేచే, శేచాతే। శేచిరే। శచితేత్యాదికం కతివత్ పు.౪౨౨॥

శ్వచ, శ్వచి, గతౌ ॥ అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ
శ్వచతే। శశ్వచఇత్యాది కకతివత్। శ్వంచతే శశ్వంచఇత్యాదికం పఠివత్ ॥

శఠి-రుజాయాం సంఘాతేచ॥ అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ
శండతే, శశండఇత్యాదికంపఠివత్ ॥

శ్రథి, శైథిల్యే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ
శ్రంథతే। శశ్రంథఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥

శల్భ, కత్థనే॥ సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ
శల్భతే, శశల్భఇత్యాదికత్థతివత్ పు,౪౩౦॥

శ్రంభు, ప్రమాదే॥ అకర్మకః॥ సేట్। ఆత్మనేపదీ
శ్రంభతే। శశ్రంభఇత్యాదికంపఠివత్। లుఙిద్యుతాదిత్వాత్పరస్మై పదపక్షే, పుషాదీత్యాదినాఙిఅనిదిత్త్వాన్నలోపః। అశ్రభత్, అశ్రంభిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) యఙి॥ శాశ్రభ్యతే। యఙ్లుకి। శాశ్రంభీతి। శాశ్రంబ్ధి

శాశ్రంభ్ధః। శాశ్రంభతీత్యాది। తతఃకృత్స్వపి। శాశ్రంభత్। శాశ్రంభతాం
వాశ్రంభతః। శాశ్రంభతీ। ఇతివిశేషః ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్। ఇ
ట్పక్షే [illegible] కిత్త్వవికల్పః। శ్రంభిత్వా। శ్రంభిత్వా।
శ్రబ్ధ్వా। ఉదితమిరిత్తాయాం నేట్ ॥ శ్రబ్ధః। శ్రబ్ధవాన్ ॥ శేషంస
మానం ॥

శల, చలనసంవరణయోః॥ చలనేఽకర్మకః। సంవరణే
సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ
శలతే, శేలే, శేలాతే, శేలిరే। శలితేత్యాదికం కరిలవత్ ॥

ఆఙఃశసి, ఇచ్ఛాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేప
ఆశంసతే- ఆశశంసఇత్యాదికం [illegible] ॥

శ్లాఘృ, కత్థనే। సకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేప
శ్లాఘతే। శశ్లాఘఇత్యాదికాశలివత్ -పు ౪౩౯,౪౩౭

శాడృ, శ్లాఘాయాం, సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనే:
శాడతే. [illegible] ॥

శ్విత, వర్ణే। అకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ
శ్వేతతే, శిశ్వితఇత్యాది శ్విదతివత్ ॥ లుఙి । అశ్వేతి
ష్ట(ధ్వం, ధ్వం) నిష్ఠాయాం। శ్వితః, శ్వితవాన్ ॥

శ్విది, శ్వైత్యే। అకర్మకః॥ సేట్। ఆత్మనేపదీ
శ్విందతే। శిశ్విందఇత్యాదిక్లిందతివత్ ॥ పు ౪౭౫
శౌకృ, విద్యాహ్వానే, సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మ

శిక్షతే, శిశిక్షఇత్యాది క్లిదతివత్ । ధనుషిశిక్షతే । ధనుర్విషయే జ్ఞానేశక్తోభవితుమిచ్ఛతీత్యర్థః। శిక్షేజిజ్ఞాసాయామిత్యాత్మనేపదం

శీకృ, సేచనే॥ సకర్మకః॥సేట్,ఆత్మనేపదీ .

శీకతే। శిశీకఇత్యాదటీకతివత్ పు౪౫౫॥ ణౌచజి ॥ అశిశీకత్, త॥

శీభృ,కత్థనే,సకర్మకః।సేట్, ఆత్మనేపదీ

శీభతే। శిశీభఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

శుభ,దీప్తౌ॥ అకర్మకః॥సేట్,ఆత్మనేపదీ

శోభతే- శుశుభఇత్యాదిక్షోభతివత్॥ లుజి, అశుభత్। అశోభిష్ట॥

శృధు,శబ్దకుత్సాయాం॥అకర్మకః॥సేట్, ఆత్మనేపదీ

శర్ధతే, శశృధఇత్యాదివర్తతివత్

శేవృ, సేవనఇత్యేకే॥ సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

శేవతే। శిశేవఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ ణౌచజి॥ అశిశేవత్,త॥ నాస్య

యఙ్లుక్ పు౪౫౧॥

శ్లోకృ,సంఘాతే,సంఘాతోగ్రథః। సచగ్రథ్యమానస్య వ్యా

పారోగ్రథితుర్వా । ఆద్యేఽకర్మకోద్వితీయేసకర్మకః ॥

సేట్॥ఆత్మనేపదీ

శ్లోకతే।శుశ్లోకఇత్యాదిక్లీబతివత్ పు౪౩౮। ణౌచజి॥అశుశ్లోకత్॥త

ఇతిశాదయః

ష్వక్కృ,గత్యర్థః, అకర్మకః॥ సేట్-ఆత్మనేపదీ

[illegible] తేషాం సత్వప్రతిషేధో వక్తవ్యఇతి ససత్వం

ష్వకాతే। షష్వక్కే। ష్వక్కితెత్యాదికర్తరివత్ పు४3౦॥

షచ, సేచనే,సేవనేచ, ॥ సకర్మకః॥సేట్, ఆత్మనేపదీ

సచతే, సేచే, సేచాతె, సేచిరె, సచితెత్యాదికఃతివత్ ॥ ణౌచ జి॥ అసీషచత్,త॥ సని। సిసచిషతే। స్తౌతిణ్యో రెవేతి నియమాన్నషః

షజ్-పరిష్వంగే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

దంశసఞ్జస్వఞ్జాంశపీతి నలోపః ॥ ౧ స్వజతె-స్వజేతె-స్వజంతె ॥ శ్రన్థిగ్రన్థిదమ్భిస్వఞ్జీనాంలిటఃకిత్త్వంవేతి వ్యాకరణాంతరస్యే ష్టహ్యాశ్రయణాల్లిటఃకిత్త్వవికల్పః ॥ ౨ సస్వజె-సస్వజాతె-సస్వజిరె ॥ సస్వంజె-సస్వంజాతె-సస్వంజిరె ॥ 3 స్వఙ్క్తా-స్వఙ్క్తారౌ (సే-హె) ४ స్వఙ్క్ష్యతె ॥ ౫ స్వజతాం ॥ ౬ అస్వజత ॥ ౭ స్వజేత ౮ స్వఙ్క్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్వఙ్క్త-అస్వఙ్క్షాతాం-అస్వఙ్క్షత ॥ అస్వఙ్క్థాః-అస్వఙ్క్షాథాం-అస్వఙ్గ్ధ్వం॥ అస్వఙ్క్షి-అస్వఙ్క్ష్వహి-అస్వఙ్క్ష్మహి ॥ ౧౦ అస్వఙ్క్ష్యత-అస్వఙ్క్ష్యేతాం-అస్వఙ్క్ష్యంత ॥

కర్మణి—౧ స్వజ్యతె ॥ ౫ స్వజ్యతాం ॥ ౬ అస్వజ్యత ॥ ౭స్వజ్యేత ॥ ౯ అస్వంజితివిశేషః ॥ శేషంపూర్వవత్ ॥

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్సజతివత్॥పు 3౭౮-3౭౯

సని—స్తౌతిణ్యోరెవేతినియమాన్నషః ॥ ౧ సిస్వఙ్క్షతె ॥ ౨సిస్వఙ్క్షాంచక్రె(బభూవ,ఆస) 3 సిస్వఙ్క్షితా(సే-హె) ४ సిస్వఙ్క్షిష్యతె ౫ సిస్వఙ్క్షతాం ॥ ౬ అసిస్వఙ్క్షత ॥ ౭ సిస్వఙ్క్షేత ॥ ౮ సిస్వఙ్క్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసిస్వఙ్క్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అసిస్వఙ్క్షిష్యత ॥

యఙ్యఙ్లుకోస్సర్వేభ్యఃకృత్సుచసజతివత్ ॥ సాస్వంజీతి, సాస్వంక్తి, సాస్వక్తః, సాస్వజతిత్యాది॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్చశానచివిశేషః ॥ కెవలాచ్ఛానచినలోపే ॥ స్వజమానః। పరిపూర్వస్యైవాస్యప్ర

చజి,అతిష్టిపత్.త ॥ సని, తిస్తిపిషతె-తిస్తేపిషతఇత్యాది । స్తౌతిణ్యో రేవేతి నియమాన్నషః॥

ష్టుచ-ప్రసాదే॥ అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

స్తొచతె, తుష్టుచఇత్యాది శ్లోభతివత్ పు ౪౪౦ ॥ ణిజి- అస్తొచిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) సని- తుస్తుచిషతె, తుస్తొచిషతఇత్యాది ॥

షూద,క్షరణే॥ సకర్మకః॥సేట్- ఆత్మనేపదీ

సూదతె, సుషూదఇత్యాదిక్లీబతివత్ ॥ పు ౪౩౦ । ౪౩౯ ॥ ణౌచజి । అసూషుదత్,త॥సని॥ సుసూదిషతే॥ యజి॥ సోషూద్యతే॥యఙ్లుకి॥ సోషూదీతి, సోషూత్తి- సోషూత్తః, సోషూదతీత్యాది ॥

ష్టెప్పృ, క్షరణార్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్. ఆత్మనేపదీ

స్తేపతె,తిష్టెపఇత్యాదిక్లేశతివత్ పు ౪౪౫ ॥ చజి॥ అతిష్టెపత్,త సని॥ తీస్తేపిషతఇత్యాది ॥యజి॥ తేష్టెప్యతె॥

షెవృ, సేవనే, సకర్మకః- సేట్,ఆత్మనేపదీ

సేవతె- సిషేవఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥చజి॥అసిషెవత్,త॥ సని॥ సిసేవిషతె॥ యజి॥ సేషేవ్యతే ॥ ఉడ్బావివకారాంతత్వాన్నయఙ్లుక్॥

ఇతిషాదయః

స్రకి,గత్యర్థః,సకర్మకః, సేట్॥ఆత్మనేపదీ

స్రంకతే,సస్రంకఇత్యాదికంపతివత్ పు ౪౩౦,౪౩౭॥

స్వకి.గత్యర్థఇత్యేకే॥సకర్మకః ॥సేట్-ఆత్మనేపదీ

స్వంకతె,సస్వంకఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥

ష్కద, ష్కదనే॥ ష్కదనం విద్రావణం। సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ. ఘటాదిర్మిత్॥ ష్కదతే। చష్కద ఇత్యాది ప్రథతివత్ ౪౮౬॥ చజి॥ అచిష్కదత్, త॥ ష్కదిరవపరిభ్యాం చేత్యవపరిపూర్వస్యాస్య నమిత్త్వం॥ అవష్కాదయతి, తే॥ పరిష్కాదయతి॥ తే॥ న్యాసకారమతే అపష్కాదయతీత్యాద్యపి॥

స్వర్ద, ఆస్వాదనే - సకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ.

స్వర్దతే, సస్వర్ద ఇత్యాది గర్హతివత్ పు ౪౪౨॥ చజి॥ అసస్వర్దత్, త॥ సని- సిస్వర్దిషతే॥

స్పది, కించిచ్చలనే, అకర్మకః॥ సేట్-ఆత్మనేపదీ

స్పందతే. పస్పంద ఇత్యాది కంపతివత్ పు ౪౩౦-౪౩౧॥ ణౌ-నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదం। స్పందయతి॥ అపస్పందత్॥

స్యందూ- ప్రస్రవణే॥ అకర్మకః॥ వేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ స్యందతే॥ ౨ సస్యందే, సస్యందిషే- సస్యంత్సే - సస్యందిధ్వే సస్యంద్ధ్వే, సస్యందివహే, సస్యంద్వహే, సస్యందిమహే॥ సస్యంద్మహే॥ ౩ స్యందితా (సే, హే) స్యంత్తా (సే, హే) వృద్భ్యస్స్యసనోరితి పరస్మైపదేక్ఌతే ఊదిల్లక్షణమంతరంగమపీటం బాధిత్వాచతుర్గ్రహణసామర్థ్యాన్న వృద్భ్యశ్చతుర్భ్యఇతినిషేధః॥ ౪ స్యంత్స్యతి। స్యందిష్యతే। స్యంత్స్యతే॥ ౫ స్యందతాం॥ ౬ అస్యందత॥ ౭ స్యందేత॥ ౮ స్యందిషీష్ట (ధ్వం) స్యంత్సీష్ట (ధ్వం) పక్షే ద్యుద్భ్యోలుఙీతి పరస్మైపదే పుషాదిద్యుతాదీత్యాదినాఙినలోపః॥ ౯ అస్యదత్। అస్యదతాం, అస్యదన్, అస్యందిష్ట (ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అస్యంత్స్యత్, అస్యందిష్యత, అస్యంత్స్యత॥

భావె— ౧ స్యద్యతే॥ ౫ స్యద్యతాం॥ ౬ అస్యద్యత॥ ౭ స్యద్యేత॥

స్నేకతే- సిస్నేకఇత్యాదిపాఠ్యవత్ । ఇతిసాదయః

హద-పురీషోత్సర్గే॥అకర్మకః। అనిట్-ఆత్మనేపదీ

౧ హదతే। ౨ జహదే। ౩ హత్తా। ౪ హత్స్యతే। ౫ హదతాం।

౬ అహదత। ౭ హదేత।౮ హత్సీష్ట (ధ్వం) ౯ అహత్త।౧౦ అహత్స్యత

భావే—౧ హద్యతే। ౫హద్యతాం। ౬ అహద్యత। ౭హద్యేత।౯అహాదీతివిశేషః। శేషంపాఠ్యవత్ ।

సని—జిహత్సతఇత్యాది కౌ-కర్తృకర్మణోర్వ్యత్యయేణుకోస్స్రత్వే ష్యఃకృత్సుచగదతినవత్ పు ౨౭౭-౨౭౯। సని।జిహత్సతఇత్యాది। ఉద్దృక్షతఇత్యాదినవత్ పు౫౯౭ కేవలాత్కృత్సు । హత్తవ్యం- హదనీయం- హాద్యం-హన్నః, హన్నవాన్ । హదమానః। హత్స్యమానః, హత్తుం, హన్నం, హదనం-హత్త్వా, ఉపహద్య, హాద ంహాదం-హత్త్వాహత్త్వా

హ్రీద-అవ్యక్తే శబ్దే, అకర్మకః, ఆత్మనేపదీ

హ్రీదతే।జహ్రీదఇత్యాదికాశతినవత్, పు౪౩౬,౪౩౭, సని-అజిహ్రీదత్-త

హ్లాదీ-సుఖేచ, చాదవ్యక్తేశబ్దే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హ్లాదతే । జహ్లాదఇత్యాదికాశతినవత్ ॥చఙి-అజిహ్లాదత్-త॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాంహ్లాదో నిష్ఠాయామితిహ్రస్వః॥శ్వీదితఇతినేట్॥ప్రహ్లన్నః-ప్రహ్లన్నవాన్॥

హిడి-గత్యనాదరయోః, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హిండతే ॥ జిహిండఇత్యాదిక్లిందతివత్, పు ౪౩౭,

హుడి-సంఘాతే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హుడి, వరణే, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హుండతే । జుహుండఇత్యాదిపాఠ్యవత్

హేఠ-విబాధాయాం, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హేఠతే। జిహేఠ ఇత్యాది క్లేశతివత్, పు౪౪౨. ణౌచఙి-శాసాదీనాం

ఇతి ప్రవృత్తిరిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే॥ అజిహిఠత్-త॥ అజిహేఠత్-త

హేడృ-అనాదరే, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హేడతే। జిహేడే ఇత్యాది క్లేశతివత్॥ చఙి-అజిహేడత్-త

హేషృ-హ్రేషృ-అవ్యక్తే శబ్దే, అశ్వశబ్ద ఇత్యర్థః, అకర్మకౌ సేటౌ, ఆత్మనేపదినౌ

హేషతే। జిహేషే॥ హ్రేషతే। జిహ్రేష ఇత్యాది క్లేశతివత్॥ పు౪౪౨, ణౌచఙి-అజిహేషత్-త॥ అజిహ్రేషత్-త॥

హోడృ-అనాదరే, సకర్మకః, సేట్; ఆత్మనేపదీ

హోడతే। జుహోడ ఇత్యాది క్లేశతివత్, పు ౪౪౨॥ చఙి-అజుహోడత్-త॥ ఇతి శబ్వికరణాత్మనేపదినః

అథోభయపదినస్త్రాయావజన్తాః

శ్రిఞ్-సేవాయాం, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

౧ శ్రయతి-తే॥ ౨ శిశ్రాయ-శిశ్రియతుః॥ శిశ్రయిథ-శిశ్రాయ శిశ్రియ-శిశ్రియివ-శిశ్రియిమ। శిశ్రియే-శిశ్రియిషే-శిశ్రియిధ్వే-ఢ్వే॥ శిశ్రియివహే-శిశ్రియిమహే॥ ౩ శ్రయితా(సి, సే, హే) ౪ శ్రయిష్యతి-తే॥ ౫ శ్రయతు-తాం॥ ౬ అశ్రయత్-త॥ ౭ శ్రయేత్-త॥ ౮ శ్రీయాత్-శ్రయిషీష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) శిశ్రియతి చఙ్॥ ౯ అశిశ్రియత్-త॥ ౧౦ అశ్రయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ శ్రీయతే ॥ ౨ శిశ్రియే ॥ ౩ శ్రాయితా (సే, హే) శ్రయితా (సే, హే) ౪ శ్రాయిష్యతే-శ్రయిష్యతే ॥ ౫ శ్రీయతాం ॥ ౬ అశ్రీయత ॥ ౭ శ్రీయేత ॥ ౮ శ్రాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) శ్రయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అశ్రాయి-అశ్రాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అశ్రయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అశ్రాయిష్యత-అశ్రయిష్యత ॥

అస్మాత్కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్కార్యాతిదేశాద్యగాదిషు ప్రాప్తేషు యక్చిణోః ప్రతిషేధే హేతుమణ్ణిశ్రిబ్రూఞాముపసంఖ్యానమితి యక్చిణోః ప్రతిషేధే ॥ ఉచ్ఛ్రయతే దండః, స్వయమేవ, ఉదశిశ్రియత, అత్ర యక్చిణౌ న, ఆత్మనేపదం తు స్యాదేవ, ఉదశిశ్రియేతాం-ఉదశిశ్రియంత, స్యాదిషు చిణ్వద్భావస్తు భవత్యేవ, ఉచ్ఛ్రాయితా (సే-హే) ఉచ్ఛ్రయితా (సే, హే) ఉచ్ఛ్రాయిష్యతే- ఉచ్ఛ్రయిష్యతే॥ ఉచ్ఛ్రాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఉచ్ఛ్రయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఉదశ్రాయిష్యత-ఉదశ్రయిష్యత ॥ ణ్యంతాత్కర్తరి శపి, శ్రాయయతి-తే ఇత్యాదిణ్యంతశ్వయతివత్-త ॥ పు ౯౧. ॥ చఙి-అశిశ్రయత్, త

సని-సనీవంతర్ధేత్యాదినేడ్వికల్పః ॥ ఇట్పక్షే పరస్మైపదే శిశ్రయిషతీత్యాదిశిశ్వయిషతీత్యాదివత్, పు ౯౧॥ ఆత్మనేపదే శిశ్రయిషతఇత్యాదిసిస్మయిషతఇత్యాదిసన్నంతస్మయతివత్ । పు ౪౦౬ । ఇడభావే పరస్మైపదే శిశ్రీషతీత్యాదిసన్నంతక్షయతివత్, పు ౯౪ ॥ ఆత్మనేపదే ౧ శిశ్రీషతే ॥ ౨ శిశ్రీషాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ శిశ్రీషితా (సే, హే) ౪ శిశ్రీషిష్యతే ॥ ౫ శిశ్రీషతాం ॥ ౬ అశిశ్రీషత ॥ ౭ శిశ్రీషేత ॥ ౮ శిశ్రీషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అశిశ్రీషిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అశిశ్రీషిష్యత

యఙ్యఙ్లుకోః క్షయతివత్, పు ౯౪, కేవలాత్కృత్సు శ్రయితవ్యః, శ్రయణీయః, శ్రేయః, [illegible] ॥ శ్రితః, శ్రితవాన్, శ్రయన్-శ్రయంతీ, శ్రీయమాణః, శ్రయిష్యన్-శ్రయిష్యతీ-శ్రయిష్యంతీ, శ్రయిష్యమాణః, శ్రయితుం; శ్రితం, శ్రయణం, శ్రయిత్వా, ఆ

శ్రిత్వా, శ్రాయంశ్రాయం, శ్రాయిత్వాశ్రాయిత్వా.
ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చకృత్సునిర్దిష్ట శ్వయతి స్థయతి క్షయతివత్తత్ప్రక్రియాపదమూహ్యమ్.

ణీఞ్-ప్రాపణే, సకర్మకః, అనిట్, ఉభయపదీ

౧ నయతి-తే॥ ౨ నినాయ-నిన్యతుః।నినయిథ।నినేథ-నిన్యథుః।నినాయ-నినయ-నిన్యివ-నిన్యిమ। నిన్యే-నిన్యిషే-నిన్యిఢ్వే-ధ్వే॥ నిన్యివహే-నిన్యిమహే॥ ౩ నేతా(సి, సే, హే) ౪ నేష్యతి-తే॥ ౫ నయతు-తాం॥ ౬ అనయత్-త। ౭ నయేత్-త॥ ౮ నీయాత్-నేషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ అనైషీత్-అనైష్టాం-అనైషుః॥అనేష్ట-అనేషాతాం-అనేషత-ఢ్వం ౧౦ అనేష్యత్-త॥

అస్యాత్సమ్మాననాదిష్వర్థేషువాక్యేషు సమ్మాననోత్సంజనాచార్యకరణజ్ఞానభృతివిగణనవ్యయేషు నియ ఇతి క్రియాఫలే పరగామిన్యప్యాత్మనేపదమ్॥ అత్రోత్సంజనజ్ఞానవిగణనవ్యయా నయతేర్వాచ్యాః॥ ఇతరే ప్రయోగోపాధయః। తథాహి। శాస్త్రే నయతే, శాస్త్రస్థం సిద్ధాంతం శిష్యేభ్యః ప్రాపయతీత్యర్థః, తేన చ శిష్యసమ్మాననం ఫలితం ఉత్సంజనే, దండమున్నయతే, ఉత్క్షిపతీత్యర్థః, మాణవకముపనయతే, విధినాత్మసమీపం ప్రాపయతీత్యర్థః, ఉపనయనపూర్వకేణాధ్యాపనేన హ్యుపనేతురాచార్యత్వం క్రియతే, జ్ఞానే, తత్త్వం నయతే, నిశ్చినోతీత్యర్థః, కర్మకరానుపనయతే, భృతిదానేన స్వసమీపం ప్రాపయతీత్యర్థః, విగణనమృణాదేర్నిర్యాతనమ్, కరం వినయతే, రాజ్ఞే దేయం భాగం పరిశోధయతీత్యర్థః॥ శతం వినయతే, ధర్మార్థం వినియుఙ్క్త ఇత్యర్థః॥ అస్మాత్కర్తృస్థే కర్మణి చాత్మనేపదం ప్రాప్తం తత్కర్తృస్థే చాశరీరే కర్మణి శరీరావయవభిన్నార్థ ఏవ భవతి, అత్ర శరీరశబ్దేన తదవయవో లక్ష్యతే, క్రోధం వినయతే, అప

గమయతి, తత్ఫలస్య చిత్తప్రసాదస్య కర్తృగత్వాత్స్వరితఞిత ఇత్యా
వసిష్ఠోనియమార్థమిదమ్, తేనేహన, గడుంవినయతి, కథంతర్హి వి
గణయ్యనయంతిపౌరుషమితి, కర్తృగామిత్వావివక్షాయాంభవిష్యతి

కర్మణి—౧ నీయతే ॥ ౨ నిన్యే ॥ ౩ నాయితా(సే,హే)నేతా(సే
హే) ౪ నాయిష్యతే-నేష్యతే ॥ ౫ నీయతాం ॥ ౬ అనీయత ॥ ౭ నీ
యేత ॥ ౮ నాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)నేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అనాయి-అనా
యిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అనేషాతాం-ఢ్వం॥౧౦అనాయిష్యత-అనేష్యత

ణౌ-కర్తృకర్మణోర్నాయయతి-తే ॥ నాయ్యత ఇత్యాదీని ణ్యం
తశ్వయతివత్, పు.౯౧, చఙి అనీనయత్-త॥

సని—నినీషతి-తే ॥ఇత్యాదిసన్నంతశ్రియత్యనిరూపవత్ ॥౪౯౦
యఙ్యఙ్లుకోః క్షయతివత్, పు ౯౪; కేవలాత్కృత్సు-నేతవ్యః,నయనీ
యః, నేయః; సమ్యఙ్నీయతే హోమార్థమగ్నింప్రతీతి సాన్నాయ్యం
హవిర్విశేషః । పాయ్యసాన్నాయ్యనికాయ్యేత్యాదినా ణ్యదాయాదేశ
స్సమోదీర్ఘశ్చనిపాత్యతే । ఆఙ్పూర్వాదస్మాదానాయ్యోఽనిత్య ఇతి
ణ్యదాయాదేశౌనిపాత్యేతే ॥ ఆనాయ్యః,దక్షిణాగ్నివిశేష ఏవాయం
నహిగార్హపత్యాదానీయతే ఽనిత్యశ్చ, సతతమప్రజ్వలనాత్, ఆనే
యోఽన్యోఘటాదిః, వైశ్యకులాదేరానీతో దక్షిణాగ్నిశ్చ,ప్రపూర్వా
దస్మాత్ప్రణాయ్యోఽసమ్మతావిత్యసమ్మతావర్థే ణ్యదాయాదేశౌనిపా
త్యేతే । ప్రణాయ్యశ్చోరః, ప్రియత్వనర్హ ఇత్యర్థః, ప్రణాయ్యోఽం
తేవాసీ, విరక్త ఇత్యర్థః, సమ్మతిః ప్రీతివిషయీభవనం కర్మ వ్యాపారః,
తథా భోగస్పృహయాఽపి సమ్మతిః, వినీయః కల్కః, పిష్టౌషధవిశేష
ఇత్యర్థః, పాపమితివా, విపూర్వాదస్మాద్విపూయవినీయజిత్యాముంజ
కల్కహలిషు ఇతి కర్మణి క్యబ్నిపాత్యతే ॥ నీతః, నీతవాన్, న
యన్-నయంతీ, నయమానః, నేష్యన్- నేష్యంతీ-నేష్యంతీ, నేష్య
మాణః,

నేతుం । నీతః । నయనం । నీత్వా । ప్రణీయ । నాయంనాయం । నీత్వానీత్వా ॥

ణ్యంతాత్సనంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ కృత్సునిరిక్తవ్యయతి క్షయత్యాదిత్ తద్వత్ । యఙ్లుగంత స్నిష్ఠాయాం । నేన్యితః । నెన్యితవాన్ । ఇతిరి । నేన్యల్ । నెన్యితా । నెన్యతః । నేన్యతి॥ క్త్వాయాం నెన్యిత్వేతి విశేషః ॥

ధృఞ్-ధారణే। సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ఉభయపదీ

౧ ధరతి-తే ॥ ౨ దధార- దధర్థ- దధ్రివ- దధ్రిమ- దధ్రే । దధృషే - దధ్రిఢ్వే-ధ్వే । వధ్రివహే- దధ్రిమహే॥౩ధర్తా (సి-సే-హే) ౪ ధరిష్యతి- తే ॥ ౫ ధరతు,తాం॥ ౬. అధరత్- త॥౭ ధరేత్-త॥౮ధ్రియాత్ । ధృషీష్ట (ధ్వం) ౯ అధార్షీత్, అధార్ష్టాం- అధార్షుః అధృత, అధృషాతాం, అధృషత,ధ్వం॥౧౦ అధరిష్యత్-త ॥ కర్మణి ణ్యంతాత్ కర్తృకర్మణో సన్నన్ఙ్లుక్షు సర్వేభ్యః కృత్స్వపి ధృఞ్ఞానువత్ పు ౪౧౮-౪౧౫ ॥ సన్నంతే తృ క్షే పర స్మై పదదిధీర్షతీత్యాదిసన్నంతసురతివత్ పు౧౧౦ ॥ కృత్సు కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శకాశానచ్చేతి విశేషః

భృఞ్-భరణే॥సకర్మకః-అనిట్ - ఉభయపదీ

భరతి, తే॥ బభార॥ బభర్థ- బభృవ- బభృమ- బభ్రే- బభృషే- భృఢ్వే-ఢ్వే ॥ బభృవహే, బభృమహే ॥ ౩ భర్తా- సే।హే ॥ ౪ భరిష్యతి । తే ॥౫ భరతు।తాం ॥ ౬ అభరత్,త ॥ భరేత్ ,త ॥ ౮ భ్రియాత్ । భృషీష్ట,ధ్వం । ౯ అభార్షీత్ ।అభృత ॥౧౦ అభరిష్యత్,త

కర్మణిణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోశ్చధరతివత్ ॥

సని—సనీవంతర్ధేత్యాదినా వేట్ । ఇట్పక్షే ॥ ౧ బిభరిషతి, తే బిభరిషాంచకార । చకృ । బభూవ । ఆస ॥ ౩ బిభరిషితా (స్మి,సే

హే) ౪ బిభరిషిష్యతి,తే ॥ ౫ బిభరిషితు । తాం । ౬ అబిభరిషత్,త ॥ ౭ బిభరిషేత్,త ॥ ౮ బిభరిష్యాత్ । బిభరిషిషీష్ట । ధ్వం ॥ ౯ అబిభరిషీత్ । అబిభరిషిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అబిభరిషిష్యత్,త ॥

ఇడభావే, ౧ బుభూర్షతి,తే ॥ ౨ బుభూర్షాంచకార-చక్రే ॥ బుభూర్షాంబభూవ । ఆస । ౩ బుభూర్షితా (సి,సే,హే) ౪ బుభూర్షిష్యతి।తే ॥ ౫ బుభూర్షతు,తాం ॥ ౬ అబుభూర్షత్,త ॥ ౭ బుభూర్షేత్,త ॥ ౮ బుభూర్ష్యాత్, బుభూర్షిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అబుభూర్షీత్ । అబుభూర్షిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) అబుభూర్షిష్యత్,త

యజంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ భరతివత్ । కేవలాత్కృత్సు- భర్తాస్సం భరణీయం,భృత్యాః కర్మకరాః, భర్తవ్యా ఇత్యర్థః, భృఞోఽసంజ్ఞాయామితి క్యప్, క్రియాశబ్దోఽయం నతుసంజ్ఞా । సంభృత్యాస్సంభార్యాః । సమశ్చబహులమితి క్యబ్వా । సంజ్ఞాయాంతుణ్యదేవ । భార్యానామక్షత్రియాః । భృతః, భృతవాన్, భరన్, భరంతీ,భరమాణః భరిష్యన్, భరిష్యతీ- భరిష్యంతీ, భరిష్యమాణః. భర్తుం । భృతం । భరణం, భృత్వా । సంభృత్య- భారంభారం ॥ భృత్వాభృత్వా ॥

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యజంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ కృత్సుభరతివత్ ॥

హృఞ్,హరణే ॥ సకర్మకః । అనిట్ - ఉభయపదీ

హరతి-తే । జహార- జహర్థ, జహ్రివ- జహ్రిమ- జహ్రే- జహ్రిషే- జహ్రిఢ్వే-ధ్వే ॥ జహ్రివహే- జహ్రిమహే - హర్తేత్యాదిసర్వం ప్రాగ్వత్ ॥ పైతృకమశ్వా అనుహరంతే, మాతృకంగావః । పితుర్మాతుశ్చాగతం ప్రకారంసతతం పరిశీలయంతీత్యర్థః- హరతేర్గతతాచ్ఛీల్యఇత్యాత్మనేపదం ॥ కర్మవ్యతిహారే । సంప్రహరంతేరాజానః హింసార్థత్వాన్నగతిహింసార్థేభ్యఇతి ప్రతిషిద్ధమాత్మనేపదం. హరతే ర ప్రతిషేధఇతి ప్రతిప్రసూయతే ॥

వేఞ్ - తంతుసంతానే॥ సకర్మకః। అనిట్ ఉభయపదీ

౧ వయతి-తే ॥ ౨ ఉవాయ- వశ్చాస్యాన్యతరస్యాంకితీతియస్యవా ఊయతుః। ఊవతుః। ఊయుః। ఊవుః। ఉవయిథ। వయేస్థాసాపభావాత్థలినిత్యమిట్ ॥ ఊయథుః। ఊవథుః। ఊయ। ఊవ। ఉవాయ। ఉవయ। ఊయివ। ఊయిమ। ఊవివ। ఊవిమ। పక్షే। ఊయే। ఊయాతే। ఊయిరే। ఊయిషే। ఊయాథే। ఊయిఢ్వే-ధ్వే ॥ ఊయే। ఊయివహే। ఊయిమహే। పక్షే॥ ఊవే। ఊవాతే। ఊవిరే। ఊవిషే। ఊవాథే। ఊవిఢ్వే-ధ్వే॥ ఊవే। ఊవివహే। ఊవిమహే॥ వయాదేశాభావపక్షే। వవౌ। వవతుః। వవుః। వవిథ। వవాథ। వవథుః। వవ। వవౌ। వవివ। వవిమ। పక్షే। వవే। వవాతే। వవిరే। వవిషే। వవాథే। వవిఢ్వే-ధ్వే॥ వవే। వవివహే। వవిమహే। ౩ వాతా। సి-సే-హే॥ ౪ వాస్యతి-తే॥ ౫ వయతు। తాం॥ ౬ అవయత్। త॥ ౭ వయేత్-త॥ ౮ ఊయాత్। ఊయాస్తాం। ఊయాసుః। వాసీష్ట। వాసీయాస్తాం। వాసీరన్। ధ్వం॥ ౯ అవాసీత్। అవాసిష్టాం। అవాసిష్ట। అవాసాతాం। అవాసత। ౧౦ అవాస్యత్। త॥

కర్మణి—౧ ఊయతే॥ ౨ ఊవే। ఊవాతే। ఊయే। ఊయాతే। వవే। వవాతే। ౩ వాయితా, సే। హే॥ వాతా-సే-హే॥ ౪ వాయిష్యతే। వాస్యతే-౫ ఊయతాం॥ ౬ ఔయత। ౭ ఊయేత ॥ ౮ వాయిషీష్ట-ఢ్వం। ధ్వం। వాసీష్ట-ధ్వం। ౯ అవాయి। అవాయిషాతాం-ఢ్వం। ధ్వం॥ అవాసాతాం ధ్వం। ౧౦ అవాయిష్యత। అవాస్యత।

ణౌ॥ శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితి యుగాగమే కర్తృకర్మణోః వాయయతి, తే॥ ఇత్యాది। పాయయతి-తే॥ ఇత్యాదివత్ పు ౭౭॥ చఙి, అవీవయత్। త। సని। వివాసతీత్యాది పరస్మైపదేపి పాసతీత్యాదివత్॥ పు ౭౮ ॥ ఆత్మనేపదే వివాసత ఇత్యాదిగాఙ్ ధాతోర్జిగాసత ఇత్యాదిసన్నంతరూపవత్ ॥ పు ౪౦౪ ॥ యఙ్యఙ్లుకోః వావాయత ఇత్యాది మనతేరామామ్నాయత ఇత్యాదిరూపవత్ పు ౫౧॥

కేవలాత్కృత్సు। వాతవ్యం। వానీయం। వేయం। ఉతః। ఉతవాన్। వయన్। వయంతీ। వయమానః। వాస్యన్। వాస్యతీ। వాస్యంతీ। వాస్యమానః। వాతుం। ఉతిః। వయనం। ఉత్వా। ప్రవాయ। ల్యపిచేతి సంప్రసారణప్రతిషేధః ।। వాయంవాయం। ఉత్వోత్వా ॥ ణ్యంతాత్సన్నంతాచ్చ కృత్సు ణ్యంతసన్నంతోక్తవత్ । సన్నంతాత్పక్షే శానజ్విశేషః ॥ పు ౭౮ ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ మనలిపల్ ॥ పు ౮౧,౮౨

వ్యేఞ్, సంవరణే। సకర్మకః ॥ అనిట్. ఉభయపదీ

౧ వ్యయతి, తే। నవ్యోలిటీత్యాత్వప్రతిషేధః ॥ ౨ వివ్యాయ । వివ్యతుః। వివ్యుః। ఇడ్ కృతేఽపి సిద్ధమిట్ । వివ్యయిథ। వివ్యథుః। వివ్య। వివ్యాయ। వివ్యయ। వివ్యివ। వివ్యిమ। వివ్యే। వివ్యాతే । వివ్యిరే। వివ్యిషే। వివ్యాథే। వివ్యిఢ్వే।ధ్వే॥ వివ్యయే। వివ్యివహే। వివ్యిమహే। ౩ వ్యాతా। సి।సే హే॥౪ వ్యాస్యతి। తే॥౫ వ్యయతు।తాం। ౬ అవ్యయత్.త॥ ౭ వ్యయేత్ త॥ ౮ వీయాత్। వ్యాసీష్ట। ధ్వం। ౯ అవ్యాసీత్। అవ్యాసిష్టాం। అవ్యాసిషుః। అవ్యాస్త। అవ్యాసాతాం, అవ్యాసత॥౧౦ అవ్యాస్యత్,త

కర్మణి॥౧వ్యాయతే॥ ౨వివ్యయే ॥ వివ్యాతే- వివ్యిరే- ౩ వ్యాయితా॥సే, హే॥ వ్యాతా(సే, హే)౪ వ్యాయిష్యతే ॥ వ్యాస్యతే॥ ౫ వ్యాయతాం॥ ౬ అవ్యాయత॥ ౭ వ్యాయేత ౮ వ్యాయిషీష్ట ధ్వం, ఢ్వం॥ వ్యాసీష్ట ॥ధ్వం॥ ౯ అవ్యాయి, అవ్యాయిషాతాం,ఢ్వం,ధ్వం॥ అవ్యాసాతాం ।ధ్వం॥ ౧౦ అవ్యాయిష్యత॥ అవ్యాస్యత

ణౌశాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాం యుగితియుగాగమేకర్తృకకర్మణో వ్యాయయతి, తే॥ వ్యాయ్యతఇత్యాదిణ్యంతవయతివత్ ॥సని॥ వివ్యాసతి। తే॥ ఇత్యాదిసన్నంతవయతివత్ ॥యఙి ॥స్వపిస్యమివ్యేఞాం యఙీతిసంప్రసారణె వేవీయతఇత్యాది వేవీయతఇత్యాదివత్ ॥ పు ౭౮॥

యఙ్లుకి॥ వావ్యేతి, వావ్యాతి। వావీతః। వావ్యతీత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు, వ్యాతవ్యం,వ్యానీయః. వ్యేయః, యజాదిత్వాత్కితి సంప్రసారణే, వీతం, వీతవాన్, వ్యయన్, వ్యయంతీ, వ్యయమానః,వ్యాస్యన్, వ్యాస్యతీ- వ్యాస్యంతీ, వ్యాస్యమానః, వ్యాతుం వీతం, వ్యానః,వీత్వా॥ ఉపవ్యాయ, వ్యశ్చేతిసంప్రసారణప్రతిషేధః॥ పరివీయ, పరివ్యాయ, విభాషాపరేరితి సంప్రసారణంవా। వ్యాయం వ్యాయం-వీత్వావీత్వా॥ ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాచ్చ కృత్సుసర్వం పిబతివత్ ॥ ౭౭,౭౮ ॥ యఙ్లుగంతాత్తు మపతివత్॥పు౮౨॥ ల్యాపిస్థయో గ్రహణనిర్దేశాత్కిన్న సంప్రసారణం॥ వావ్యతః, వావ్యతవాన్। వావ్యిత్వా ॥

హ్వేఞ్-స్పర్ధాయాంశబ్దేచ॥సకర్మకః- అనిట్.ఉభయపదీ

౧ హ్వయతి-తే ॥ ౨ జుహావ-జుహువతుః ॥ జుహవిథ-జుహోథ-జుహావ-జుహవ।జుహువివ-జుహువిమ ॥ జుహువే జుహువాతే ॥ జుహువిషే-జుహువిఢ్వే-ధ్వే ॥ జుహువివహే-జుహువిమహే ॥ 3 హ్వాతా-(రౌ,రః,హే) ౪ హ్వాస్యతి-తే ॥ ౫ హ్వయతు-తాం ॥ ౬ అహ్వయత్-త ॥ ౭ హ్వయేత్-త ॥ ౮ హూయాత్-హ్వాసీష్ట-ధ్వం ॥ లిపి సిచి హ్వశ్చేతిచ్లేరజాత్ నేపదెష్వన్యతరస్యామిత్యాత్మ నేపదేవికల్పః॥ ౯ అహ్వత్-అహ్వతాం-అహ్వన్ ॥ అహ్వత-అహ్వేతాం-అహ్వంత॥ అహ్వస్త-అహ్వాసాతాం-అహ్వాసత ॥ ౧౦ అహ్వాస్యత్-త ॥

అస్మాదకర్తృగేఽపి ఫలేనిసముపవిభ్యోహ్వఇత్యాత్మ నేపదం ॥ నిహ్వయతే ॥ సంహ్వయతె ॥ ఉపహ్వయతే। కృష్ణశ్చాణూరమాహ్వయతె ॥ స్పర్ధాయామాఙఇత్యాత్మ నేపదమ్ ॥

కర్మణి—హూయతఇత్యాదిణ్ణో తే.కర్మలకారవత్ ॥పు౧౦౧ లుఙి-అహ్వాయి-అహ్వాయిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) అహ్వాసాతాం-ధ్వం ॥ అత్మనేపదెష్వన్యతరస్యామితి పక్షేచ్లేరఙి —అహ్వేతాం-అహ్వంత

త్యాదిచ ॥ ణౌ—శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితియగాగమే క
ర్తృకర్మణో[illegible]హ్వయయతి-తే ॥ హ్వయ్యతఇత్యాదిర్ణ్యంతహ్వ
వత్ ॥ పు ౧౦౧॥చజి-హ్వస్సంప్రసారణమితిసంప్రసారణం। కాణ్యా
దిత్వేనన్యాసేపరిగణనాదో[illegible]పధాహ్రస్వః। అజూహవత్-త ॥ అజ
హావత్-త ॥ ఇతివిశేషః ॥ సని—అభ్యస్తస్యచేతిసంప్రసారణౌ ॥ ఆ
త్మనేపదెజుహూషతఇత్యాదిశుహూషతఇత్యాదివత్ ॥౧౦౧పరస్మైపదె
జుహూషతీత్యాదిసవతెస్సునూషతీత్యాదివత్ ॥పు ౧౦౪॥ యఙ్యఙ్లుకో
స్సంప్రసారణౌజోహూయతెజోహవీతీత్యాదిసవతివత్ ౧౦౪

కేవలాత్కృత్సు-హ్వాతవ్యః, హ్వానీయః, హ్వేయః, హూతః,హూ
తవాన్, హ్వయన్-హ్వయంతీ, హ్వయమానః, హ్వాస్యన్ - హ్వాస్య
తీ-హ్వాస్యంతీ, హ్వాస్యమానః, హ్వాతుం, హూతం,హ్వానం,హూత్వా
ఆహూయ, హ్వాయంహ్వాయం, హూత్వాహూత్వా.

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙ్యఙ్లుగంతాచ్చసర్వంసవతివత్ ॥పు౧౦౫

అఞ్చు-గతౌయాచనేచ,సకర్మకః, సేట్,ఉభయపదీ

పరస్మైపదెంచతీత్యాదిపాగుక్తాంచతివత్ ॥ పు ౧౫౪, ౧౫౫,
౧౫౬, ఆత్మనేపదెంకతివత్, పు ౭౧౨, శేషంగతిపూజనార్థకాం
చతివత్

అచు-ఇత్యేకె,ఉక్తఏవార్థః,సకర్మకః, సేట్,ఉభయపదీ.

పరస్మైపదేచతీత్యాద్యటతివత్, పు౨౬౦, ౧౬౧.౧౬౨, ఆత్మ
నేపదెంచతఇత్యాద్యయతివత్,పు౭౨౦,౭౨౧॥లిటి॥ఆచే-ఆచాతే-ఆచి
రఇత్యాది ॥ క్త్వానిష్ఠయోరుదిత్కార్యంప్రాగ్వత్ ॥

అచి-ఇత్యపరే,ఉక్తోఽర్థః,సకర్మకః, సేట్,ఉభయపదీ

అంచతి । అంచతఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ఆశిషి- పరస్మైపదేంచ్యా

త్, నిష్ఠాయామంచితః, అంచితవాన్ ॥

అల-భూషణపర్యాప్తివారణేష్వప్యేకే, వారణే సకర్మకః, అన్యత్రాకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

అయం పరస్మైపదిషు ప్రాగుదాహృతః, పు౧౬౪ ॥ ఆత్మనేపదేఽలత ఇత్యాద్యయతివత్, పు౪౨౦, ౪౨౧, లిటి ఆలే-ఆలాతే-ఆలిర ఇత్యాది ॥ అస-గతిదీప్త్యాదానేషు, దీప్తావకర్మకః, అన్యత్ర సకర్మకః, సేట్, ఉభయ

పరస్మైపదేఽసతీత్యాద్యటతివత్ ॥ పు౧౬౦, ౧౬౧, ౧౬౨, ఆత్మనేపదేఽసత ఇత్యాద్యయతివత్ ॥ లిటి-ఆసే-ఆసాతే-ఆసిరే ఇత్యాది ॥

ఖను-అవదారణే, సకర్మకః ॥ సేట్. ఉభయపదీ

౧ ఖనతి-తే, ౨ చఖాన-గమహనేత్యుపధాలోపః ॥ చఖ్నతుః-చఖ్నుః ॥ చఖనిథ-చఖ్నథుః-చఖ్న ॥ చఖాన-చఖన-చఖ్నివ-చఖ్నిమ చఖ్నే-చఖ్నాతే-చఖ్నిరే ॥ చఖ్నిషే-చఖ్నాథే-చఖ్నిధ్వే ॥ చఖ్నే-చఖ్నివహే-చఖ్నిమహే ॥ ౩ ఖనితా(రౌ, సే, హే) ౪ ఖనిష్యతి-తే ॥ ౫ ఖనతు-తాం ॥ ౬ అఖనత్-త ॥ ౭ ఖనేత్-త ॥ యేవిభాషేత్యాత్వం వా ॥ ౮ ఖాయాత్-ఖన్యాత్ ॥ ఖనిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అఖానీత్-అఖనీత్-అఖనిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అఖనిష్యత్-త ॥

కర్మణి—ణౌ కర్తృకర్మణోశ్చ సనతివత్ ॥ పు౩౭౨, ౩౭౩ ॥

సని—౧ చిఖనిషతి-తే ॥ ౨ చిఖనిషాంచకార-చక్రే ॥ ౩ చిఖనిషితా(రౌ, సే, హే) ౪ చిఖనిషిష్యతి-తే ॥ ౫ చిఖనిషతు-తాం ॥ ౬ అచిఖనిషత్-త ॥ ౭ చిఖనిషేత్-త ॥ ౮ చిఖనిష్యాత్-చిఖనిషిషీష్ట-ఢ్వం ౯ అచిఖనిషీత్-అచిఖనిషిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచిఖనిషిష్యత్-త ॥

యఙ్యఙ్లుకోశ్చాఖాయతే ॥ చంఖన్యత ఇత్యాదిసనతివత్ ॥ ౭౭౩, ౩౭౪ వన్నంకాత్స్వతిసేట్స్వప్రవత్ ॥ పక్షే ఖానత్వశేషః ॥ కేవ

లాల్ల్యప్తస్న ॥ ఖనితవ్యం, ఖననీయం, ఖేయం, ఈచఖన ఇతిక్యపి కా రశ్చాంతాదేశః॥ ఉదిత్త్వేనక్త్వాయాం వేట్త్వాన్నేట్ ॥ ఖాతః, ఖాతవాన్, ఖనన్-ఖనంతీ, ఖనమానః, ఖనిష్యన్-ఖనిష్యతీ- ఖనిష్యంతీ, ఖనిష్యమాణః, ఖనితుం, ఖాతం, ఖననం, ఖనిత్వా, ఖాత్వా, ఉత్ఖాయ, ఖానంఖానం. ఖనిత్వాఖనిత్వా, ఖాత్వాఖాత్వా ॥

గుహూ-సంవరణే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

గుణహేతావజాదావృత్త్యస్య పరహేదుపధాయా గోహ ఇత్యుపధాయా ఊత్వమ్ ॥ ౧ గూహతి-తే ॥ ౨ జుగూహ-జుగుహతుః-జుగుహుః జుగూహిథ-జుగోఢ-జుగుహథుః, జుగుహ ॥ జుగూహ-జుగుహివ-జుగుహ్వ జుగుహిమ-జుగుహ్మ ॥ పక్షే-జుగుహే-జుగుహాతే-జుగుహిరే ॥ జుగుహిషే జుఘుక్షే-జుగుహాథే-జుగుహిధ్వే-ఢ్వే ॥ జుఘుఢ్వే । జుగుహే-జుగుహివహే-జుగుహ్వహే-జుగుహిమహే-జుగుహ్మహే ॥ ౩ గూహితా (సి, సే హే) గోఢా (సి, సే, హే) ౪ గూహిష్యతి-తే ॥ ఘోక్ష్యతి-తే ॥ ౫ గూహతు-తాం ॥ ౬ అగూహత్-త ॥ ౭ గూహేత్-త ॥ ౮ గుహ్యాత్-గూహిషీష్ట (ధ్వం, ఢ్వం) ఘుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగూహీత్-అగూహిష్టాం అగూహిషుః ॥ అఘుక్షత్-అఘుక్షతాం, అఘుక్షన్ ॥ అగూహిష్ట-అగూహిషాతాం-అగూహిషత (ధ్వం, ఢ్వం) అగూఢ। అఘుక్షత-అఘుక్షాతాం అఘుక్షంత ॥ అగూఢాః, అఘుక్షథాః-అఘుక్షాథాం, అఘూఢ్వం-అఘుక్షధ్వం ॥ అఘుక్షి అఘుక్షావహి, అఘుక్షామహి, అఘుహ్వహి-అఘుక్షామహి ॥ లుగ్వాదుహదిహలిహగుహామాత్మనేపదే దంత్యేఇతిదంత్యలకారస్య లుగ్వా ॥ ౧౦ అగూహిష్యత్-త ॥ అఘోక్ష్యత్-త ॥

కర్మణి— ౧ గుహ్యతే ॥ ౫ గుహ్యతాం ॥ ౬ అగుహ్యత ॥ ౭ గుహ్యేత ॥ ౯ అగూహి ఇతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారస్యేవ నేపదరూపమేవ

ణిచ్-కర్తృకర్మణో గూహయతి-తే ఇత్యాది కూజతివత్ ।పు ౫౧౬

సని—సనిగ్రహగుహోశ్చేతీట్ప్రతిషేధే పరస్మైపదే జఘుక్షతీత్యాది విషక్షతీత్యాదివత్ ॥పు ౫౯౩॥ ఆత్మనేపదే జుఘుక్షత ఇత్యాది దిధృక్షత ఇత్యాదివత్ పు ౫౯౭॥ యఙి, జోగుహ్యత ఇత్యాది చోరుచ్యత ఇత్యాదివత్ పు ౫౯౯॥ యఙ్లుకి-జోగుహీతి, జోగోఢి, జోగూఢః, జోగుహతీత్యాది

కేవలాత్కృత్సు, గూహితవ్యం, గోఢవ్యం, గూహనీయం, గుహ్యం గోహ్యం, కాశికాకారమతేనంసిద్ధం గుహోఘ్యేపేక్షత్వాత్ ॥ గూఢః, గూఢవాన్, గూహన్-గూహంతీ. గూహమానః, గూహిష్యన్, గూహిష్యతీ-గూహిష్యంతీ ॥ గూహిష్యమాణః, ఘోక్ష్యన్-ఘోక్ష్యతీ-ఘోక్ష్యంతీ ॥ ఘోక్ష్యమాణః । గూహితుం, గోఢుం, గూఢం, గూహనం, గుహిత్వా, రలోవ్యుపధాదితి కిత్త్వపక్షే గుణహేతుత్వాభావాదూత్వం న । గూహిత్వా, గూఢ్వా, నిగుహ్య, నిగూహ్య, గూహం గూహం, గుహిత్వా గుహిత్వా, గూహిత్వా గూహిత్వా, గూఢ్వా గూఢ్వా ॥

ణ్యంతాత్తు జయతికృద్రూపవత్ ॥ సన్నంతాద్దిధక్షతికృద్రూపవత్ ॥ పక్షే శాస్త్రవిశేషః ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ ప్రదర్శిత కోచతికృద్రూపవత్ యఙ్లుకి గుణహేతుత్వాత్ తత్రతత్ర జాదేః కృత్యేష్వేవమున్నేయమ్ ॥

—•*•—

చతే-చదే-యాచనే, సకర్మకౌ, సేటౌ, ఉభయపదినౌ

౧ చతతి, తే ॥ చచాత-చేతతుః, చేతుః ॥ ౨ చేతే, చేతాతే. చేతిరే ॥ ౩ చతితా(సి, సే, హే) ౪ చతిష్యతి, తే ॥ ౫ చతతు, తాం ॥ ౬ అచతత్, త ॥ ౭ చతేత్, త ॥ ౮ చత్యాత్, చతిషీష్ట-ష్ఠాః ॥ ౯ అచతీత్, అచతిష్ట(ధ్వం, ధ్వాః) ౧౦ అచతిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ చత్యతే ॥ ౫ చత్యతాం ॥ ౬ అచత్యత ॥ ౭ చత్యేత ౯ అచాతి ఇతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవన్నేయం ॥ కర్తృకర్మణోరన్యత్ర చకాసతివత్ ॥ ణిజి, చాతయతి ఇత్యాది చాఖాయతి ఇత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి- చాచతీతి, చాచత్తి, చాచత్తః, చాచతతి

త్యాది ॥ సర్వేభ్యః కృత్సుకృతివత్ । ౪-౭౭।౪-౭౮॥ ఏవంచదతి।తే॥ఇ
త్యాద్యూహ్యం ॥

చష- భక్షణే। సకర్మకః॥ సేట్ । ఉభయపదీ

చషతి, చషతఇత్యాదిసర్వంచతతివత్। పరస్మైపదే।లుఙి॥ అచా
షీత్। అచషీత్ ॥ ఇతివిశేషః ॥

చాయృ। పూజానిశమనయోః । సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

చాయతి,తే॥ చచాయ చచాయిఇత్యాది సర్వంచతతివత్ । కొచ
జి॥ అచచాయత్।త॥ యఙి॥ చాయః కీతికీఙ్ఞానె చేకీయతఇత్యాదిజేగీయ
తఇత్యాదివత్ ॥ తదంతాత్కృత్స్వపి చేకీయితవ్యమిత్యాదిజేగీయితవ్య
మిత్యాదివత్పు।౧౩ ౨॥

యఙ్లుకి—చాచాయీతి। చాచాతి। చాచాతః। చాచాయతీత్యాది
తదన్తాత్కృత్స్వపి చాచాయితవ్యమిత్యాది చాఖాదితవ్యమిత్యాదివ
త్॥పు ౨౭౩॥ కేవలాత్కృత్సు-చాయితవ్యం। చాయనీయం।చాయ్యం
చాయితః।చాయితవాన్। కృత్యేయె పరేఽపచితశ్చైతిపక్షే చిఘా వా
నిపాత్యతే॥ అపచితః।అపచాయితః । చాయన్।చాయంతీ। చాయమా
నః। చాయిష్యన్ । చాయిష్యతీ।చాయిష్యంతీ। చాయిష్యమాణః । చా
యితుం । చాయితం । చాయనం ।చాయిత్వా । అపచాయ్య । చాయం
చాయం॥చాయిత్వాచాయిత్వా ॥

చీవృ,ఆదానసంవరణయోః। సకర్మకః।సేట్ ఉభయపదీ

చీవతి। చీవతఇత్యాది చాయతివత్॥ చఙి-అచిచీవత్ -త॥యఙంతాత్తి
ఙ్ప్రత్యయశ్చేచీవ్యతే । చేచీవితవ్యమిత్యాది ఊడ్బావివకారాంతత్వా
న్న యఙ్లుక్.

ఛష-హింసాయాం।సకర్మకః॥సేట్ ఉభయపదీ

ఛషతి, తే। చఛాష-చఛషఇత్యాదిచషతివత్॥

ఋషు,అ దానసంవరణయోః।సకర్మకః।సేట్ ఉభయపదీ
ఋషతి,తే జఋూష । జఋషప ఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

ణిద్భ,ణేద్భ,కుత్సాసంనికర్షణయోః।సకర్మకౌ।సేటౌ।ఉభయపదినౌ
౧ నేదతి-తే॥ ౨ నినేద। నినిదతుః। నినిదే।నినిదాతే॥౩ నేదితా (సి। సే।వే-) ౪ నేదిష్యతి,తే॥ ౫ నేదతు।తాం॥ ౬. అనేదత్।త॥ ౭ నేదేత్ త॥ ౮ నిద్యాత్॥ నేదిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ అనేదీత్। అనేదిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అనేదిష్యత్,త॥

కర్మణి, ౧ నిద్యతే । ౫ నిద్యతాం॥ ౬ అనిద్యత॥ ౭ నిద్యేత॥ ౯ అనేదితి విశేషః।శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనేపదరూపవత్।ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోః ప్సన్నజన్నఙ్కుషు రేష్వన్యః కృత్సు చ కేటతివత్ ॥౧౯౯। ౨౨౧।౨౨౧౨॥ పక్షే సన్నంతాదాత్మనేపద.తత్త్కృత్సు శాసచ్చ విశేషః। నేదతి,తే॥ నినేద॥ నినేదే ఇత్యాదికర్తరిప్రాగ్వత్ । ఆశిషి నేద్యాత్॥

కర్మణి। నేద్యతఇత్యాదిసర్వత్రైకారమాత్రభిన్నం ప్రాగ్వద్రూపం ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోః సర్వత్రకృత్సు చ కేటతివత్।౯।౫॥

త్విష- దీప్తౌ,అకర్మకః,అనిట్,ఉభయపదీ
౧ త్వేషతి-తే॥ ౨తిత్వేష- తిత్విషిథ- తిత్విషివ- తిత్విషిమ॥ తిత్విషే- తిత్విషిధ్వే, తిత్విషివహే, తిత్విషిమహే, ॥౩ త్వేష్టా-సి,సే హే। ౪ త్వేక్ష్యతి-తే॥౫ త్వేషతు-తాం॥ ౬ అత్వేషత్, త॥ ౭ త్వేషేత్;త ॥౮ త్విష్యాత్, త్విక్షీష్ట ॥ ౯ అత్విక్షత్-త అత్విక్షాతాం, అత్విక్షంత ॥ ౧౦ అత్వేక్ష్యత్-త ॥

భావే—౧ త్విష్యతే॥ ౫ త్విష్యతాం॥ ౬ అత్విష్యత॥౭ త్విష్యేత॥ ౯ అత్వేషీతి విశేషః। శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్ ॥ణ్యంతాత్కర్తృ

కర్మణో౽ప్యజ్ఝల్లుకోశ్చ కేటతివత్ ॥ పుం-౧౨,౧౩౧॥ సని॥ తి త్విక్షతి- తిత్విక్షతే ఇత్యాద్యుభయం, జుఘుక్షతి, తే॥ ఇత్యాదివత్ ॥

కేవలాత్కర్తరి- త్వేష్టవ్యం- త్వేషణీయం, త్వేష్యం, త్విష్టః, త్విష్టవాన్ । త్విషన్, త్విషంతీ, త్విషమాణః, త్వేక్ష్యన్, త్వేక్ష్యంతీ, త్వేక్ష్యంతీ, త్వేక్ష్యమాణః- త్వేష్టుం- త్విష్టం- త్వేషణం, త్విష్ట్వా- పరిత్విష్య, త్వేషం త్వేషం- త్విష్ట్వా త్విష్ట్వా॥

ణ్యంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ కేటతివత్ । సన్నంతాత్తు తిత్విక్షతివన్నమిత్యాది॥

దాన, ఖండనే॥ సకర్మకః- సేట్, ఉభయపదీ

అస్యార్థానే రాజ్ఞవదిత్యాద్యానెస్యాత్ఫలే సని ॥౧ దీదాంసతి-తే॥ ౨ దీదాంసాంచకార, చక్రే॥ బభూవ ।ఆస॥ ౩ దీదాంసితా(సి, సే, హే) ౪ దీదాంసిష్యతి, తే॥ ౫ దీదాంసతు-తాం॥ ౬ అదీదాంసత్, త॥ ౭ దీదాంసేత్-త॥ ౮ దీదాంస్యాత్, దీదాంసిషీష్ట (ధ్వ) ౯ అదీదాంసీత్-అదీదాంసిష్ట(ధ్వం-ధ్వ) ౧౦ అదీదాంసిష్యత్, త॥

భావే-౧ దీదాంస్యతే॥ ౫ దీదాంస్యతాం॥ ౬ అదీదాంస్యత॥ ౭ దీదాంస్యేత, అదీదాంసితివిశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్।

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోరిచ్ఛాసన్నంతాచ్చ చికిత్సతివత్ ।౧౦౨౦౩॥ ఇచ్ఛాసన్నంతాత్పక్షే ఆత్మనేపదం విశేషః సర్వేభ్యః కృత్స్వపి చికిత్సతివత్ । కేవలాదిచ్ఛాసన్నంతాచ్చ పక్షే శాసవిశేషః॥

ధావు, గతిశుద్ధ్యోః, గత్యర్థాకర్మకః। శుద్ధ్యర్థే సకర్మకః। సేట్ ఉభయపదీ

౧ ధావతి-తే॥ ౨ దధావ, దధావే॥ ౩ ధావితా(సి-సే, హే) ౪ ధావిష్యతి, తే ॥ ౫ ధావతు।తాం॥ ౬ అధావత్-త॥ ౭ ధావేత్॥త ॥ ౮ ధావ్యాత్, ధావిషీష్ట(ధ్వం, ధ్వ) ౯ అధావీత్, అధావిష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అధావిష్యత్, త

కర్మణి-౧ ధావ్యతే॥ ౫ ధావ్యతాం॥ ౬ అధావ్యత॥ ౭ ధావ్యే

త ॥ ౯ అధావీతి విశేషః । శేషంకర్తృ లకారస్యాత్మనేపదరూపవత్ ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యజో శ్చ కాశతివత్ । సన్నంతా
త్పత్షేదిధావిషతీత్యాదిపరస్మైపదమపి । ఊడ్యావిపరారాంతత్వాద
స్మాన్నయ్లుక్ । సర్వేభ్యః కృత్స్వపి కాశతివత్ ॥

కేవలాత్ - కృత్సు ధావితవ్యం, ధావనీయం, ధావ్యం- ధౌతః ధౌత
వాన్ ॥ యస్యవిభాషేత్యస్యానిత్యత్వాత్పక్షేఇట్ ॥ తేనధావితమిభ
రాజధియేత్యాదిసిద్ధం । ధావన్ । ధావంతీ । ధావమానః ధావిష్యన్ । ధా
విష్యతీ । ధావిష్యంతీ । ధావిష్యమాణః । ధావితుం । ధౌతం । ధావనం ।
ధావిత్వా । ధౌత్వా । అనుధావ్య ॥ ధావంధావం, ధావిత్వాధావిత్వా । ధౌ
త్వాధౌత్వా ॥ ౫౭౦ దాశృ, అదీధవత్, త ॥

దాశృ, దానే, దాసృదానే, సకర్మకౌ । సేటౌ । ఉభయపదినౌ

౧ దాశతి, తే ॥ ౨ దదాశ । దదాశే ॥ ౩ దాశితా (సి । సీ । సౌ) ౪ దా
శిష్యతి, తే ॥ ౫ దాశతు, తాం ॥ ౬ అదాశత్, త ॥ ౭ దాశేత్, త ॥ ౮ దా
శ్యాత్, దాశిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అదాశీత్ । అదాశిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦
అదాశిష్యత్, త ॥

కర్మణి — ౧ దాశ్యతే ॥ ౫ దాశ్యతాం ॥ ౬ అదాశ్యత ॥ ౭ దాశ్యే
త ॥ ౯ అదాశివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్
తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్షుచ కాశతివత్ పు ౫౩౬ । ౫౩౭ ॥ సన్నం
తాత్పక్షేదిదాశిషతీత్యాది పరస్మైపదమపి । సర్వేభ్యః కృత్స్వపికా
శతివత్ । కేవలాత్సన్నంతాచ్చపక్షేశాసజ్ ॥ ఏవందాసతి, తే ॥ దదాస
దదాసఇత్యాద్యప్యూహ్యం ॥

డుపచష్, పాకే । సకర్మకః ॥ అనిట్ । ఉభయపదీ

౧ పచతి, తే ౧ పపాచ, పేచతుః, పేచిథ । పపక్థ । పేచివ, పేచి

మ, పేచే, పేచాతే, పేచిషే, పేచిధ్వే, పేచివహే। పేచిమహే॥ ౩ పక్తా (సి, సే, హే) ౪ పక్ష్యతి, తే॥ ౫ పచతు-తాం॥ ౬ అపచత్, త॥ ౭ పచేత్, త॥ ౮ పచ్యాత్, పక్షీష్ట ధ్వం ॥ ౯ అపాక్షీత్; అపాక్తాం । అపాక్షుః- అపక్త। అపక్షాతాం। అపక్షత । ౧౦ అపక్ష్యత్, త॥

కర్మణి—౧ పచ్యతే॥ ౫ పచ్యతాం॥ ౬ అపచ్యత॥ ౭ పచ్యేత॥ ౯ అపాచీతివిశేషః। శేషంప్రాగుక్తాత్మనే పదరూపవత్ ॥

కర్మకర్తరి॥ పచ్యతే ఓదనః స్వయమేవ। అపాచి। సకర్మకాణాం ప్రతిషేధో వక్తవ్య ఇతి కర్మవద్భావనిషేధస్య దుహిపచ్యోర్బహుళం సకర్మకయోరితి వాచ్యమితి బాహుళకాత్కర్మవద్భావః। ఉదుంబరః ఫలం పచ్యతే। అపాచి ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోః కాశతివత్ పు౪౩౬।౪౩౭॥ చజౌ అపీపచత్-త సని, పిపక్షతి, తే॥ ఇత్యాదిగూహతివత్॥ యఙ్లుకోః కకతివత్ పు౪౩౭,౪౩౮॥

కేవలాత్కృత్సు। పక్తవ్యం। పచనీయం। పాక్యం। చజోః కుఘిణ్యతోరితి కుత్వం। అవశ్యపాచ్యం, ణ్యఆవశ్యక ఇతి న కుత్వం. కృష్టే స్వయమేవ పచ్యంతే కృష్టపచ్యాః। రాజసూయసూర్యేత్యాదినా కర్మకర్తరి క్యబ్నిపాత్యతే ॥ శుద్ధే తు కర్మణి కృష్టపాక్యా ఇతి ణ్యదేవ ॥ పక్వః, పక్వవాన్, పచో వ ఇతి నిష్ఠాతస్య వకారాదేశః। పచన్-పచంతీ పచమానః, పక్ష్యన్-పక్ష్యతీ-పక్ష్యంతీ ॥ పక్ష్యమాణః, పక్తుం, పక్వం, పచనం, పక్త్వా, విపచ్య, పాచంపాచం, పక్త్వాపక్త్వా, ణ్యన్తాద్యఙన్తాద్యఙ్లుగన్తాచ్చ ఖనతేస్తద్రూపవత్ ॥ సన్నంతాత్పిపక్షతిత్యాదిగూహతివత్ ॥

ప్రోథృ-పర్యాప్తౌ। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

౧ ప్రోథతి-తే ॥ ౨ పుప్రోథ-పుప్రోథే॥ ౩ ప్రోథితా (సి, సే, హే)

౪ ప్రోథిష్యతి-తే ॥ ౫ ప్రోథతు-తాం ॥ ౬ అప్రోథత్-త ॥ ౭ ప్రోథే త్,త॥ ౮ ప్రోథ్యాత్; ప్రోథిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అప్రోథీత్, అప్రోథిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అప్రోథిష్యత్,త॥

భా॰వే॰—౧ ప్రోథ్యతే॥ ౫ ప్రోథ్యతాం॥ ౬ అప్రోథ్యత। ౭ ప్రోథ్యేత ॥ ౯ అప్రోథీతి విశేషః ॥ శేషమాత్మనేపదరూపవత్ ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోయఙ్యఙ్లుకో స్త్రీకృతిచసర్వంధోరతివత్ పు ౩౦౭-౩౦౮॥ సన్నంతాత్పక్షే పుప్రోథిషత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః। చిక్లేశిషత ఇత్యాదివత్ ॥౪౪౫పు॥

ఉ,బుందిర్- నిశామనే।నిశామనంజ్ఞానం।సకర్మకః। సేట్-ఉభయపదీ

౧బుందతి-తే॥౨ బుబుంద। బుబుందేఇత్యాది ॥ లుఙి, అబుదత్ అబుందీత్, అబుందిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)సన్నంతాత్తుక్రిందతివత్ పు౯౯౦-౯౯౧ ॥ పక్షే ఆత్మనేపదం। ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుకో స్త్రీకృతిచసర్వం సజతివత్ ౩౭౮-౩౭౯ పు॥

బుధిర్- బోధనే॥ సకర్మకః॥ సేట్,ఉభయపదీ

పరస్మైపదేబోధతీత్యాదికొచతివత్ ౨౦౮-౨౦౯, లుఙి-అబుధత్, అబోధీత్- అబోధిష్ట। దీపజనేతి చిణున। దైవాదికస్యైవ తత్ర గ్రహణాత్॥ఆత్మనేపదేవ్యాతతివత్ ౪౬౧॥కర్మణిణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సని పరస్మైపదాత్మనేపదయోర్యఙ్యఙ్లుకో స్త్రీకృతిచసర్వం కొచతివత్। ఆత్మనేపదంత్వస్య విశేషః ॥ ణావస్యబుధయుధేత్యాదినా కర్తృగామిఫలె పరస్మైపదమేవ,బోధయతి। అబూబుధత్॥

భజ,సేవాయాం-సకర్మకః-అనిట్- ఉభయపదీ

౧ భజతి,తె ॥ తృఫలభజత్రపశ్చేత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ - ౨ బభాజ- భేజ్యతుః- భజిథ, బభక్థ, భేజివ, భేజిమ ॥ ౩ భక్తా(సి-సే,హే) ౪ భక్ష్య...

తి-తే॥౫ భజతు,తాం॥౬ అభజత్,త॥౭భజేత్-త॥౮ భజ్యాత్,భక్షీష్ట (ధ్వం) ౯అభాక్షీత్, అభాక్తాం- అభాక్షుః॥ అభక్త। అభక్షాతాం। అభక్షత ॥౧౦ అభక్ష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ భజ్యతే॥౫ భజ్యతాం॥౬. అభజ్యత॥౭ భజ్యేత॥౯ అభాజీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనె పదరూపవత్ ॥

ణౌకర్తృకర్మణో౽ఃకాశతివత్-చజె। అబీభజత్-త। సని। బిభక్షతి,తే। ఇత్యాదిగూహతేర్జేఘుక్షతి,తే॥ఇత్యాదివత్ ౫౮౯॥యఙ్జ్యన్త్గో౽ఃకకతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు। భక్తవ్యం। భజనీయం॥భాగ్యం। చజో౽రితికుత్వం। భక్తః।భక్తవాన్। భజన్। భజంతీ। భజమానః। భక్ష్యన్। భక్ష్యంతీ। భక్ష్యంతీ। భక్ష్యమాణః భక్తుం। భక్తం। భజనం। భక్త్వా। విభజ్య। భాజంభాజం। భక్త్వా।భక్త్వా

ణ్యంతాదిషుసర్వంత్యజతివత్, ౨౭౯,౨౮౦,౨౮౧ పు, సన్నంతాదాత్మనెపదంవిశేషః

భిక్ష,భ్లక్ష, అదనే॥సకర్మకౌ,సేటౌ-ఉభయపదినౌ

౧ భిక్షతి,తే॥౨ బభిక్ష।బభక్షే॥ ౩ భిక్షితా-సిసే,హే ॥ ౪ భిక్షిష్యతి,తే॥ ౫ భిక్షతు। ౬ అభిక్షత్,త॥౭ భిక్షేత్,త ॥ ౮ భిక్ష్యాత్, భిక్షిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ అభాిక్షీత్ । అభిక్షీత్ । అభిక్షిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦అభిక్షిష్యత్ -త॥

కర్మణి—౧భిక్ష్యతే॥౫ భిక్ష్యతాం॥౬ అభిక్ష్యత॥౭భిక్ష్యేత ౯ అభిక్షితివిశేషః-శేషంకర్తృలకారస్యాత్మనేపదవత్

ణ్యంతాదిషుసర్వంకజతివత్ ౧౮౬ పు. సన్నన్తాత్ప్రాక్షికమాత్మనేపదంవిశేషః

భక్ష,ఇతిమైత్రేయః।సకర్మకః।సేట్ ఉభయపదీ

భక్షతి। భక్షతఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥

భేష్పృ॥ భయేగతావిత్యేకె॥అకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ
భేషతి,తే॥ ఇత్యాదినేదతివత్ ॥

భ్రేష్పృ, భ్లేష్పృ,గతౌ, అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ ఉభయపదినౌ
భ్రేషతి,తే॥భ్లేషతి-తే॥ ఇత్యాదిసర్వంనేదతివత్ ॥

మాహృ,మానే॥సకర్మకః॥సేట్, ఉభయపదీ
మాహతి,తే॥ మమాహ,మమాహే॥ ఇత్యాదిసర్వంచాయతివత్॥

మిదృ,మేదృ,మేధాహింసనయోః॥హింసనె సకర్మకౌ
సేటౌ,ఉభయపదినౌ
ధాంతావిమావితిస్వామీ॥ ధాంతావితిన్యాసః। మేధృనంగమెచ॥
మేదతి,తే॥ ఇత్యాదిసర్వంనేదతివత్॥

మృషు,ఉందనె॥ఉందనం॥క్లేదనం,సకర్మకః॥సేట్,ఉభయపదీ
పరస్మైపదే॥ మర్షతి; మమర్ష, మమృషతురిత్యాదిసర్వంకృ
జివత్ ౨౪౧,౨౪౨వు॥ ఆత్మనేపదే। మర్షతే। మమృషఇత్యాది వ
ర్షతివత్॥౪౬౪వు॥లృటి। మర్షిష్యతె॥లుజీ॥ అమర్షిష్ట (ధ్వం,ఢ్వం
లృజీ॥ అమర్షిష్యత॥ సని॥ మిమర్షిషతి॥ తె ॥ఇత్యాది॥

యజ,దేవపూజాసంగతికరణదానేషు॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ
౧యజతి,తే॥౨ ఇయాజ॥ఈజతుః॥ ఈజుః॥ ఇయజిథ॥ ఇయష్ఠ॥ఈ
జథుః॥ఈజ॥ ఇయాజ॥ ఇయజ॥ ఈజివ॥ ఈజిమ॥ ఈజే॥ ఈజాతే॥ ఈ
జిరె॥ ఈజిషె॥ ఈజాథే॥ ఈజిధ్వే॥ ఈజే॥ ఈజివహే॥ ఈజిమహే॥ ౩
యష్టా(స్రి,సే,హే) ౪ యక్ష్యతి-తె॥౫ యజతు॥తాం॥ ౬ అయజత్-త

౭ యజేత్-తాః ఇజ్యాత్। ఇజ్యాస్తాం, యక్షీష్ట॥ యక్షీయాస్తాం। ధ్వం॥ ౯ అయాక్షీత్- అయాష్టాం- అయాక్షుః- అయష్ట। అయక్షా తాం॥౧ యక్షత॥ ౧౦ అయక్ష్యత్, అయక్ష్యత॥

కర్మణి—౧ ఇజ్యతే॥౫ ఇజ్యతాం। ౬ ఐజ్యత- [illegible]

యాజీతి విశేషః॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనె పదరూపవత్ ॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చకాశతివత్ ॥౪౩౬-౪౩౭॥

సని తదంతాత్కృత్సు చయియక్షతి-తే॥ ఇత్యాదిగూహతేజిఘృక్షతి తే- ఇత్యాదివత్। యజే॥ యాయజ్యతిఇత్యాది చాకశ్యతఇత్యాదివత్ ౪౭౩॥ యజ్లుకి॥ యాయజీతి। యాయష్టి।యాయష్టః। యాయక్షతీత్యా ది॥ తదంతాత్కృత్స్న ఏపి కకతివత్॥

కేవలాత్కృత్సు। యష్టవ్యం। యజనీయం।యాజ్యం। యాజ్యా।య జయాచరుచప్రవచర్చ శ్చేతి ణ్యత్వనిషేధః॥ ఇష్టః ఇష్టవాన్। య జన్। యజంతీ।యజమానః।యక్ష్యన్।యక్ష్యతీ।యక్ష్యంతీ।యక్ష్యమా ణః। యష్టుం। ఇష్టం। యజనం। ఇష్ట్వా। అన్విజ్య। యాజంయాజం। ఇ ష్ట్వేష్ట్వా॥

టు-యాచృ-యాజ్ఞాయాం॥సకర్మకః। సేట్।ఉభయపదీ

౧యాచతి-తే॥౨ యయాచ। యయాచే॥ ౩యాచితా(సి-సే,హె) ౪ యాచిష్యతి-తే॥ ౫ యాచతు-తాం॥ ౬ అయాచత్।త॥౭ యాచేత్ త॥౮॥యాచ్యాత్। యాచిషీష్ట। ధ్వం॥౯ అయాచీత్। అయాచిష్టాం। అయాచిషుః। అయాచిష్ట। అయాచిషాతాం। అయాచిషత (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అయాచిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ యాచ్యతే॥౫ యాచ్యతాం॥ ౬ అయాచ్యత॥ ౭యా చ్యేత॥ ౯ అయాచి[illegible]షః। శేషముక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణో [illegible]తాత్కృత్స్న ఏపి యాజతివత్॥సని॥ త దంతాత్కృత్స్న ఏపి యియాచిషతి,తే॥ఇత్యాదిచాయయతిసన్నంతరూప

వత్। యథా॥ తదంతాత్కృత్స్వపి యాయాచ్యత ఇత్యాది చాకా ఇత్యాదివత్। యఙ్లుకి॥ యాయాచీతి। యాయా క్ష। యాయాక్త యాచతీత్యాది॥ యఙ్లుగంతాత్కృ ప్యపి కాశతివత్॥

కేవలాత్కృత్సు॥ యాచితవ్యం। యాచనీయం। యాచ్యం। యజ యాచరుచప్రవచర్చశ్చేతి న్యఙ్కుత్వనిషేధః॥ యాచితః। యాచితవాన్। యాచన్। యాచంతీ। యాచమానః। యాచిష్యన్। యాచిష్యతీ। యాచిష్యంతీ। యాచిష్యమాణః। యాచితుం। యాచితం। యాచనం। యాచిత్వా। ప్రయాచ్య। యాచంయాచం। యాచిత్వాయాచిత్వా॥

రంజ-రాగే। అకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ

రఞ్జేశ్చేతి శపి నలోపః॥ ౧ రజతి-తే॥ ౨ రరంజ। రరంజథ। రరఙ్క్థ। రరంజివ। రరంజిమ। రరంజే। రరంజిషే- రరంజిధ్వే- రరంజివహే- రరంజిమహే॥ ౩ రఙ్క్తా(సి-సే-హే) ౪ రంక్ష్యతి, తే॥ ౫ రజతు, తాం॥ ౬ అరజత్, త॥ ౭ రజేత్, త॥ ౮ రజ్యాత్, రఙ్క్షీష్ట(ధ్వం) ౯ అరాఙ్క్షీత్। అరాఙ్క్తాం, అరాఙ్క్షుః, అరఙ్క్త- అరఙ్క్షాతాం, అరఙ్క్షత॥ ౧౦ అరఙ్క్ష్యత్ త

భావే-౧ రజ్యతే॥ ౨ రరంజే॥ ౩ రఙ్క్తా॥ ౪ రఙ్క్ష్యతే॥ ౫ రజ్యతాం॥ ౬ అరజ్యత॥ ౭ రజ్యేత॥ ౮ రఙ్క్షీష్ట॥ ౯ అరఞ్జి॥ ౧౦ అరఙ్క్ష్యత॥

ణావాఖేటార్థే వా ఋఙ్ఖ్యరంజేర్మృగరమణాసలోపో వక్తవ్య ఇతి నలోపః॥ ౧ రజయతి మృగాన్। కర్తృకర్మణోర్ణ్యన్తాత్కృత్సు చగమయతివత్॥ అన్యరమణా మృగేష్వపి రమణాదన్యస్మిన్నప్యర్థే ననలోపః। రంజయతి పక్షిణః। రంజయతి మృగాం స్తృణదానేన। కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్స్వపి ణ్యంతనజతివత్

సని- తదన్తాత్కృత్స్వపి రిరంక్షతీత్యాదినజతేస్సినక్షతీత్యాదివత్ పక్షే జఘుక్షత ఇత్యాదివద్రిరఙ్క్షత ఇత్యాత్మనేపదమ్। యఙ్యఙ్లుకోస్సిత్ కృతి చ సజతివత్॥ కేవలాత్కృత్సు- రఙ్క్తవ్యం, రంజనీయం, రఙ్గ్యం

అవశ్యరంజ్యం, ణ్యఆవశ్యక ఇతినకుత్వమ్ । రక్తః-రక్తవాన్- రజన్-ర
జంతీ । రజమానః । రక్ష్యన్-రక్ష్యతీ-రక్ష్యంతీ। రక్ష్యమాణః। రఙ్క్తుం
రక్తం- రంజనం- రక్త్వా- రఙ్క్త్వా- జాంతనశాంవిభాషేతినలోపోవా
అనురజ్య- రంజంరంజం, రక్త్వారక్త్వా, రఙ్క్త్వారఙ్క్త్వా ॥

రాజృ-దీప్తౌ।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

౧ రాజతి-తే ॥ ౨ రరాజ-ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాసలో
పౌవా-రేజతుః రరాజతుః-రేజుః-రరాజుః । రేజిథ-రరాజిథ-రేజథుః-
రరాజథుః-రేజ । రరాజ-రరాజ, రేజివ-రరాజివ- రేజిమ-రరాజిమ ।
రేజే-రేజాతే-రేజిరే।రరాజే-రరాజాతే-రరాజిరే॥౩ రాజితా(సి-సే-హే
)౪ రాజిష్యతి-తే ॥ ౫ రాజతు-తాం ॥౬ అరాజత్-త ॥ ౭ రాజేత్
-త ॥ ౮ రాజ్యాత్-రాజిషీష్ట-ధ్వం ॥౯।అరాజీత్-అరాజిష్టాం-అరా
జిష్ట ॥ అరాజిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అరాజిష్యత్-త

భావే—౧ రాజ్యతే ॥ ౫ రాజ్యతాం ॥ ౬ అరాజ్యత॥ ౭ రాజ్యే
త ॥ ౯ అరాజీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్ ॥ ణౌ-క
ర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్ప్రత్యయేపి కాశతివత్ ॥ సని-తదన్తాత్ప్రత్యయే
పియాచతివత్ ॥ యఙ్యఙ్లుకోస్తదన్తాత్ప్రత్యయేపికాశతివత్

కేవలాత్ప్రత్యయే-రాజితవ్యం, రాజనీయం, రాజ్యం,రాజితః,రాజి
తవాన్, రాజన్-రాజంతీ, రాజమానః, రాజిష్యన్,రాజిష్యతీ-రా
జిష్యంతీ, రాజిష్యమాణః; రాజితుం, రాజితం. రాజనం, రాజిత్వా
నీరాజ్య, రాజంరాజం, రాజిత్వారాజిత్వా.

రేటృ-పరిభాషణే।పరిహాసస్సనిందోపాలమ్భశ్చ।।పరిభాషణం।
సకర్మకః।సేట్ । ఉభయపదీ

రేటతి-తే। ఇత్యాదిసర్వంనేదతివత్

లష-కాంతౌ।కాంతిరిచ్ఛా।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

వాభ్రాశభ్లాశేతి శ్యన్వా ॥ ౧ లష్యతి,తె ॥ లషతి- తె ॥ ౨ లలాష।లె షతుః । లేషె,లేషాతె,లేషిరే ॥ ౩ లషితా(సి,సే,హే) ౪ లషిష్యతి,తె ॥ ౫ లష్యతు-తాం ॥ లషతు-తాం ॥ ౬ అలష్యత్-త। అలషత్-త ॥ ౭ లష్యేత్-త॥లషేత్-త ॥౮ లష్యాత్-లషిషీష్ట-ధ్వం ॥ అలాషీత్,అలషీత్-అలషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అలషిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ లష్యతె ॥ ౫ లష్యతాం ॥ ౬ అలష్యత ॥ ౭ లష్యేత ॥ ౯ అలాషీతి విశేషః ॥ శేషమాత్మనేపదవత్.

ణౌ,కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్ప్రత్యయేష్వపి కాశయతీత్యాదివత్॥ అలీలషత్-త ॥ సని- తదన్తాత్ప్రత్యయేష్వపి ఖిగతీవత్ ॥ యఙ్యఙ్లుకోస్తదన్తాత్ప్రత్యయేష్వపి పాపఠ్యతే ఇత్యాదివత్.

కేవలాత్ప్రత్యయేషు,లషితవ్యం। లషణీయః। లాష్యం। లషితః ।లషితవాన్ । లషన్-లషంతీ । లషమాణః । లష్యన్ లష్యతీ-లష్యంతీ । లష్యమాణః । లషిష్యన్-లషిష్యతీ-లషిష్యంతీ ।లషిష్యమాణః లషితుం । లషితం । లషణం । లషిత్వా । అభిలష్య । లాషంలాషం। లషిత్వాలషిత్వా.

డు-వప-బీజసన్తానె।బీజసన్తానం క్షేత్రే వికిరణమ్।గర్భాధానంచ

అయంచ్ఛేదనేపి। కేశాన్వపతీతి దర్శనాత్।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

౧వపతి,తే॥ ౨ ఉవాప- ఊపతుః। ఊపుః। ఉవపిథ। ఉవప్థ। ఊపథుః। ఊప। ఉవాప। ఉవప। ఊపివ। ఊపిమ। ఊపె।ఊపాతె। ఊపిరే ఊపిషె। ఊపిధ్వే। ఊపివహే। ఊపిమహే॥౩వప్తా(సి,సే,హే)వప్స్యతి,తే॥ ౫ వపతు,తాం॥ ౬ అవపత్।త॥౭ వపేత్,త॥౮ ఉప్యాత్,ఉప్యాస్తాం।వప్సీష్ట(ధ్వం) ౯ అవాప్సీత్, అవాప్తాం, అవాప్సుః। అవప్త।అవప్సాతాం- అవప్సత। అవప్థాః। అవప్సాథాం। అవబ్ధ్వం। అవప్సి। అవప్స్వహి- అవప్స్మహి॥ ౧౦ అవప్స్యత్,త॥

కర్మణి—౧ఉప్యతే॥ ౫ఉప్యతాం॥ ౬ ఔప్యత॥౭ ఉప్యేత ॥ ౯

అవాపీతి విశేషః । శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి జాపయతివత్ [illegible] ॥

సని తదంతాత్కృత్స్వపి వివప్సతీత్యాది యియప్సతీత్యాదివత్ ॥ పు 333 ॥ పక్షే, వివప్సత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః । యఙి తదంతాత్కృత్స్వపి వావప్యత ఇత్యాది చాకశ్యత ఇత్యాదివత్ । యఙ్లుకి, వావపీతి, । వావప్తి । వావప్తః, వావపతీత్యాది । తదంతాత్కృత్స్వపి శకతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు, వప్తవ్యం। వపనీయం। వాప్యం - అసుయుపటిరపిలపితోపి చమత్కృతిన్యాత్ - ఉప్తః - ఉప్తవాన్ - వపన్ - వపంతీ - వపమానః, వప్స్యన్ - వప్స్యంతీ - వప్స్యంతీ - వప్స్యమానః - వప్తుం - ఉప్తం వపనం, ఉప్త్వా - న్యుప్య, వాపంవాపం - ఉప్త్వోప్త్వా ॥

వహ - ప్రాపణే సకర్మకః - అనిట్ - ఉభయపదీ

౧ వహతి, తే॥ ౨ ఉవాహ - ఊహతుః - ఊహుః, ఉవహిథ - ఉవోఢ - ఊహథుః, ఊహ - ఉవాహ, ఉవహ, ఊహివ - ఊహిమ - ఊహే - ఊహాతే, ఊహిరే - ఊహిషే - ఊహాథే - ఊహిఢ్వే - ఢ్వే॥ ఊహివహే - ఊహిమహే॥౩ వోఢా (సి, సే, హే) ౪ వక్ష్యతి - తే॥ ౫ వహతు, తాం॥౬ అవహత్, త॥ ౭ వహేత్ - త॥ ౮ ఉహ్యాత్, ఉహ్యాస్తాం, వక్షీష్ట, వక్షీయాస్తాం, ధ్వం॥౯ అవాక్షీత్, అవోఢాం - అవాక్షుః, అవాక్షీః, అవోఢం - అవోఢ, అవాక్షం, అవాక్ష్వ, అవాక్ష్మ, అవోఢ, అవక్షాతాం, అవక్షత, అవోఢాః, అవక్షాథాం - అవోఢ్వం, అవక్షి - అవక్ష్వహి, అవక్ష్మహి ॥౧౦ అవక్ష్యత్, త ॥

ప్రాద్వహ ఇతి ప్రపూర్వాద్వహః కర్త్రగేఽపి ఫలే పరస్మైపదమేవ ॥ ౧ ప్రవహతి॥ ౨ ప్రోవాహ॥ ౩ ప్రవోఢా॥౪ ప్రవక్ష్యతి॥౫

ప్రవహాతుః॥౬ ప్రావహత్॥ ౭ ప్రవహేత్॥ ౮ ప్రోహ్యాత్। ౯ ప్రావాక్షీత్ ॥ ౧౦ ప్రావక్ష్యత్॥

కర్మణి—౧ ఉహ్యతే॥ ౫ ఉహ్యతాం॥౬ ఔహ్యత॥ ౭ ఉహ్యేత ॥ ౯ అవ్యాహీతివిశేషః శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥ ణౌ కర్తృకర్మణో ర్వాహయతీత్యాది జాపయతీత్యాదివత్। తదంతాత్కృత్స్వపి తద్వత్॥ సని వివక్షతి, తే।ఇత్యాది।యఙితదంతాత్కృత్స్వపివావహ్యతే ఇత్యాది చాకక్ష్యతఇత్యాదివత్॥ యఙ్లుకి॥ వావహీతి, వావోఢి, వావోఢః, వావహతీత్యాది॥ తదంతాత్కృత్స్వపికకతివత్.

కేవలాత్కృత్సు, వోఢవ్యం, వహనీయం, వాహ్యం - వహత్యనేనేతివహ్యంశకటం. వహ్యంకరణమితి కరణాయదంతోనిపాత్యతే, ఊఢః- ఊఢవాన్। వహన్, వహంతీ, వహమానః, వక్ష్యన్, వక్ష్యతీ, వక్ష్యంతీ, వక్ష్యమాణః, వోఢుం- ఊఢం, వహనం, ఊఢ్వా ॥ ఉదుహ్య। వాహంవాహం, ఊఢ్వోఢ్వా॥ పురుషవాహంవహతి । పురుషో వహతీత్యర్థః, కర్తోర్జీవపురుషయో ర్నశివహోరితి ణముల్। ఉపపదసమాసః, కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయోగః॥

వేణ్పు, గతిజ్ఞానచింతానిశమనవాదిత్రగ్రహణేషు ॥ సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ.

వేణతి, తే॥ ఇత్యాదనేదతివత్ ॥

శప, ఆక్రోశే- సకర్మకః-అనిట్, ఉభయపదీ

౧ శపతి, తే॥ ౨ శశాప, శేపతుః, శేపుః, శేపిథ, శశప్థ, శేపివ, శేపిమ- శేపే, శేపాతే, శేపిషే, శేపిధ్వే, శేపివహే- శేపిమహే॥౩ శప్తా (సి-స్యే,హే) ౪ శప్స్యతి, తే॥౫ శపతు।తాం॥ ౬ అశపత్, త॥౭ శపేత్, త॥౮ శప్యాత్, శప్సీష్ట, శప్సీష్ట్ఠాః ॥ ౯ అశాప్సీత్, అ

శాప్తాం, అశాప్సుః. అశప్త, అశప్సాతాం, అశప్సత॥ ౧౦అశప్స్యత్,త॥ కృష్ణాయశపతే॥ ఆక్రోశార్థాత్ప్వరితేతో ఒకర్తృగే ఫలె శపథరూపే ఽర్థే ఆత్మనేపదం వక్తవ్యమిత్యర్థః ౯నశపఉపాలంభన ఇత్యనేనాత్మనేపదమ్ ॥

కర్మణి—౧శప్యతె॥ ౪ శప్యతాం॥ ౬ అశప్యత॥ ౭ శప్యేత॥ ౯ అశా. పీతి విశేషః; శేషంప్రాగుక్తాత్మనెపదరూపవత్॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి జాపయతివత్। సని తదంతాత్కృత్స్వపి శిశప్సతి-తె॥ ఇత్యాదిజుగుప్సతి-తె॥ ఇత్యాదివత్ యజ్యఙ్లుకో స్తదంతాత్కృత్స్వపి కకతివత్

కేవలాత్కృత్సు। శప్తవ్యం - శపనీయం- శప్యం -పొరమపధాదితి యత్॥ శప్తః- శప్తవాన్- శపన్-శపంతీ-శపమానః-శప్స్యన్-శప్స్యంతీ-శప్స్యంతీ- శప్స్యమానః-శప్తుం-శప్తం-శపనం- శప్త్వా-ప్రశప్య-శాపః-శాపం-శప్త్వాశప్త్వా

శాన- తెజనే-సకర్మకః- అనిట్ -ఉభయపదీ

అస్మాన్నిశానార్థె మాన్బధేత్యాదినా స్వార్థేసనిధాతోరిత్యవిహితత్వేన తస్యానార్థధాతుకత్వాదిడభావః- శీశాంసతి-తె ॥ ఇత్యాదిదీధాంసతివత్ గ్యంతాదిషు తిజికృతిపసర్వత్రవికిత్సతివత్॥ ౫౦౨-౫౦౩

శృధు-ఉందనే-ఉందనంక్లెదనం-సకర్మకః- సేట్- ఉభయపదీ శర్ధతి-తె॥ ఇత్యాదిమర్ధతివత్

షచ-సేచనేసేవనేచ. సకర్మకః-సేట్, ఉభయపదీ. సచతి-తె॥ ఇత్యాదిశ్వప్నజాంసర్వంలషతివత్॥

హిక్క-అవ్యక్తేశబ్దే॥ అకర్మకః-సేట్- ఉభయపదీ ౧ హిక్కతి-తె॥ ౨ జహిక్క- జహిక్కతుః- జహిక్కు- జహిక్క

తే॥౩ హిక్కితా(సి-సే-హే) ౪ హిక్కిష్యతి-తే॥౫ హిక్కతు-తాం॥౬
అహిక్కత్-త॥౭ హిక్కేత్-త॥౮ హిక్క్యాత్ - హిక్కిషీష్ట-ధ్వం॥
౯ అహిక్కీత్। అహిక్కిష్ట॥ (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అహిక్కిష్యత్-త॥

భావే—౧ హిక్క్యతే॥ ౨జిహిక్కే॥౩ హిక్కితా॥ ౪ హిక్కిష్య
తే॥౫ హిక్క్యతాం॥ ౬॥ అహిక్క్యత॥౭ హిక్క్యేత॥౮ హిక్కిషీష్ట
౯ అహిక్కి॥ ౧౦అహిక్కిష్యత

ణ్యంతాత్కర్తృగే కర్మణో స్తతఃకృత్స్నేచ క్లిందతివత్।౨౬౪, ౨౦౫
సని తద-తాత్కృత్స్నేచజిహిక్కిషతి-తే॥ ఇత్యాదిజుఘుక్షతి-తే॥ఇత్యా
దివత్॥ యఙ్యఙ్లుకో స్త్విజికృతిచసర్వం క్లిందతివత్॥ ౨౬౪-౨౦౫ పు॥

కేవలాత్కృత్స్ను హిక్కితవ్యం-హిక్కనీయం-హిక్క్యం - హిక్కి
తః- హిక్కితవాన్, హిక్కన్-హిక్కంతీ,హిక్కమానః-హిక్కిష్యన్
హిక్కిష్యతీ- హిక్కిష్యంతీ, హిక్కిష్యమాణః- హిక్కితుం-హిక్కి
తం- హిక్కనం- హిక్కిత్వా- ప్రహిక్క్య - హిక్కంహిక్కం - హిక్కి
త్వాహిక్కిత్వా॥ ——ఇత్యుభయపదినః——

——శ్రీ ఇతి శబ్దకరణాభ్యుదయః శ్రీ——

అథ లుగ్వికరణివ ర్జంతాఃపరస్మై పదినః

ఖ్యా, ప్రకథనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మై పదీ

కర్త్రర్థే-సార్వధాతుకేపరేవిహితస్య శపోఽదిప్రభృతిభ్యశ్శప ఇతి లుక్ ॥ ౧ ఖ్యాతి, ఖ్యాతః, ఖ్యాంతి ॥ ఖ్యాసి. ఖ్యాథః. ఖ్యాథ॥ఖ్యామి, ఖ్యావః, ఖ్యామః ॥ ౨ చఖ్యౌ, చఖ్యతుః. చఖ్యుః ॥ చఖ్యిథ, చఖ్యాథ చఖ్యథుః, చఖ్య ॥ చఖ్యౌ-చఖ్యివ, చఖ్యిమ ॥ ౩ ఖ్యాతాసి ॥ ౪ ఖ్యాస్యతి ॥ ౫ ఖ్యాతు, ఖ్యాతాత్, ఖ్యాతాం, ఖ్యాంతు ॥ ఖ్యాహి, ఖ్యాతాత్, ఖ్యాతం, ఖ్యాత ॥ ఖ్యాని, ఖ్యావ, ఖ్యామ ॥ ౬ అఖ్యాత్, అఖ్యాతాం, అఖ్యుః, అఖ్యాః ॥ లజశ్శాకటాయనస్యైవేతి రేఖజుసాం ॥ అఖ్యాః, అఖ్యాతం, అఖ్యాత ॥ అఖ్యాం, అఖ్యావ, అఖ్యామ ॥ ౭ ఖ్యాయాత్, ఖ్యాయాతాం, ఖ్యాయుః ॥ ౮ ఖ్యాయాత్, ఖ్యాయాస్తాం ఖ్యాయాసుః ॥ ఖ్యేయాత్, ఖ్యేయాస్తాం, ఖ్యేయాసుః ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరితి ఏత్వం వా ॥ అస్యతివక్తిఖ్యాజ్ ॥ ౯ అఖ్యత్, అఖ్యతాం అఖ్యన్ ॥ అఖ్యః, అఖ్యతం, అఖ్యత ॥ అఖ్యం, అఖ్యావ-అఖ్యామ ॥ ౧౦ అఖ్యాస్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిఖ్యాతే, వ్యతిఖ్యాతే, వ్యతిఖ్యాతే ॥ వ్యతిఖ్యాసే, వ్యతిఖ్యాథే, వ్యతిఖ్యాధ్వే॥వ్యతిఖ్యే, వ్యతిఖ్యావహే, వ్యతిఖ్యామహే ॥ ౨ వ్యతిచఖ్యే । వ్యతిచఖ్యిషే. వ్యతిచఖ్యిఢ్వే, ధ్వే ॥ వ్యతిచఖ్యివహే, వ్యతిచఖ్యిమహే ॥ ౩ వ్యతిఖ్యాతా (సే, హే) ౪ వ్యతిఖ్యాస్యతే॥ ౫ వ్యతిఖ్యాతాం, వ్యతిఖ్యాతాం, వ్యతిఖ్యాతాం ॥ వ్యతిఖ్యాస్వ ॥ వ్యతిఖ్యై, వ్యతిఖ్యావహై, వ్యతిఖ్యామహై ॥ ౬ వ్యత్యఖ్యాత, వ్యత్యఖ్యాతాం । వ్యత్యఖ్యాత । వ్యత్యఖ్యాథాః, వ్యత్యఖ్యే ॥ ౭ వ్యతిఖ్యాత,

వ్యతిఖ్యాయాతాం ॥ ౯ వ్యతిఖ్యాసీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యఖ్యత, వ్యత్యఖ్యేతాం, వ్యత్యఖ్యంత ॥ ౧౦ వ్యత్యఖ్యాస్యత, వ్యత్యఖ్యాస్యేతాం, వ్యత్యఖ్యాస్యంతి ॥

కర్మణి—ఖ్యాయతఇత్యాదిశ్యాయతేఃకర్మలకారవత్ ॥పు౧౪౩॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాచ్చ ప్రత్యుచ ఖ్యాపయతి, తే ఇత్యాది మ్లాపయతి, తే ॥ ఇత్యాదివత్ ॥ సన్యఙ్ జిఘ్రుక్షుచతిజఙ్ఘ్రేతో మ్లాపయతి వత్ ॥పు౧౪౧,౧౪౨,౧౪౩.

కేవలాత్కృత్సు, ఖ్యాతవ్యం ఖ్యానీయం, ఖ్యేయం, ఖ్యాతః, ఖ్యాతవాన్, నఖ్యాఖ్యాపృ [illegible] మితిః ఖ్యాయానసత్వమ్ ॥ ఖ్యాతా ఖ్యాతి, ఖ్యాంతి, ఖ్యాస్యన్, ఖ్యాస్యంతీ, ఖ్యాస్యతీ ॥ ఖ్యాతుం, ఖ్యాతం, ఖ్యానం, ఖ్యాత్వా, అభిఖ్యాయ, ఖ్యాయం, ఖ్యాయం, ఖ్యాత్వా ఖ్యాత్వా ॥

దరిద్రా-దుర్గతౌ ॥

౧ దరిద్రాతి, దరిద్రితః, దరి [illegible] తి, దరిద్రిథః, దరిద్రిథ ॥ దరిద్రామి, దరిద్రివః, దరిద్రిమః [illegible] ఇద్రిస్వహలాపిక్తి తిత్వం ॥ అ జాదౌక్ఙితిశ్నాభ్యస్తయో రాతః [illegible] లోపః ॥ [illegible] స్తత్వాత్ ॥ లిఙ్యనేకాచ్త్వాదా [illegible] దరిద్రాం చకార (బభూవ, ఆస) ఆతఔణలః ఇత్యస్య దరిద్రా [illegible] ద్రే దరిద్రాతే ర్మాల్గోపిక్పలోపో వణాధ్వన ఔకారవిధి నేనా [illegible] జ్ఞాపనా తదభావే ॥ దదరిద్రౌ, దదరిద్రతుః, దదరిద్రుః ॥ దదరిద్రిథ, దదరిద్రథుః, దదరిద్ర ॥ దదరిద్రౌ-దదరిద్రివ-దదరిద్రిమ ॥ [illegible] దరిద్రాతేరార్ధధాతుకే వివక్షితేఆల్లోపో వాచ్యఇత్యాకారలోపః ॥ ౩ దరిద్రితా-దరిద్రితారౌ-సి ॥ ౪ దరిద్రిష్యతి ॥ ౫ దరిద్రాతు, దరిద్రితాత్-దరిద్రితాం-దరిద్రతు-దరిద్రిహి-దరిద్రితాత్-దరిద్రితం-దరిద్రిత ॥ దరిద్రాణి-దరిద్రావ-దరిద్రామ ॥ ౬ అదరిద్రాత్, అదరిద్రితాం-అదరిద్రుః-అదరిద్రాః

అదరిద్రితం-అదరిద్రిత॥అదరిద్రాం-అదరిద్రివ-అదరిద్రిమ॥౭దరిద్రియా
త్.దరిద్రియాతాం,దరిద్రియుః॥౮ దరిద్రాస్యత్-దరిద్రాస్తాం - దరి
ద్రాసుః॥లుజీవేత్యాల్లోపవికల్పః ॥౯ అదరిద్రీత్-అదరిద్రిష్టాం,అ
దరిద్రిషుః॥పక్షే అదరిద్రాసీత్-అదరిద్రాసిష్టాం,అదరిద్రాసిషుః॥ లు
జి ఆల్లోపస్య వైకల్పికత్వవిధానసామర్థ్యాదాల్లోపాభావేనేట్ ॥ ౧౦
న్యథాతో లోపఇటిచేత్యాల్లోపే కిం నేన ॥ ౧౦ అదరిద్రిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిదరిద్రితే-వ్యతిదరిద్రాతే-వ్యతిదరిద్ర
తే-వ్యతిదరిద్రిషే-వ్యతిదరిద్రిధ్వే। వ్యతిదరిద్రివహే-వ్యతిదరిద్రిమహే
౨వ్యతిదరిద్రాంచక్రే(బభూవ,ఆస)వ్యతిదదరిద్రే-వ్యతిదదరిద్రిషే-వ్య
తిదదరిద్రిధ్వే,ఢ్వే॥వ్యతిదదరిద్రివహే,వ్యతిదదరిద్రిమహే ॥ ౩వ్యతిదరి
ద్రితా(సే,హే) ౪ వ్యతిదరిద్రిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదరిద్రితాం - వ్యతిదరి
ద్రాతాం-వ్యతిదరిద్రతామ్ ॥ వ్యతిదరిద్రిష్వ-వ్యతిదరిద్రిధ్వం - వ్యదరి
ద్రై ॥ ౬ వ్యత్యదరిద్రిత-వ్యత్యదరిద్రిథాః-వ్యత్యదరిద్రిధ్వం ॥ వ్యత్య
దరిద్రి-వ్యత్యదరిద్రివహి-వ్యత్యదరిద్రిమహి ॥ ౭ వ్యతిదరిద్రీత-వ్యతిదరి
ద్రీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిదరిద్రిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ వ్యత్యదరిద్రిష్ట(ధ్వం,
ఢ్వం) వ్యత్యదరిద్రాస్త-వ్యత్యదరిద్రాసాతాం ॥ ౧౦వ్యత్యదరిద్రిష్యత

భావే—౧ దరిద్ర్యతే ॥ ౨ దరిద్రాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) దద
౩ దరిద్రితా ॥ ౪ దరిద్రిష్యతే ॥ ౫ దరిద్ర్యతాం ॥ ౬ అద
రిద్ర్యత ॥ ౭ దరిద్రేయత ॥ ౮ దరిద్రిషీష్ట ॥౯ అదరిద్రి-అదరిద్రాయి
౧౦ అదరిద్రిష్యత ॥

ణౌ—అల్లోపే కత్వకర్త్రోః స్తదంతాత్ప్రత్యేపి దరిద్రయతీ
త్యాదిమ్లాపయతీత్యాదివత్ ॥పు ౧౬౧,౧౬౨

సని—తదంతాత్ప్రత్యేపి తనిపతిదరిద్రాతిభ్యస్సనఇడ్వా వా
చ్యఇతిద్వికల్పే ఇట్పక్షేఅల్లోపేదిదరిద్రిషతీత్యాదిపిపతిషతీత్యాదిపతతి
సేదుా్రపవత్ ॥పు౩౧౫,౩౨౧ ॥ ఇడభావేసనిణ్యలియ్యటిద నేత్యాల్లోప

ప్రతిషేధే దిదరిద్రాసతీత్యాదిమిష్టాసతీత్యాదివత్ ॥పు ౧౪౩ ॥

కేవలాత్కృత్సు-దరిద్రితవ్యం, దరిద్రణీయం, దరిద్ర్యం, యస్య విభాషేత్యత్ర గ్రాహచక్షతివివక్షణాన్నేడ్నిషేధః ॥ దరిద్రితః, దరిద్రితవాన్, శ్నాభ్యస్తయోరిత్యాల్లోపే ॥ దరిద్రత్-దరిద్రతౌ-దరిద్రతః ॥ దరిద్రతీ, దరిద్రిష్యన్-దరిద్రిష్యన్తీ-దరిద్రిష్యతీ, దరిద్రితుం, దరిద్రితం, దరిద్రాణం, ల్యుటి [illegible] లోపః, దరిద్రిత్వా, ప్రదరిద్ర్య, దరిద్రం దరిద్రం, దరిద్రిత్వా దరిద్రిత్వా.

దాప్-లవనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ దాతి-దాతః-దాన్తి ॥ దాసి-దాథః-దాథ ॥ దామి-దావః-దామః ॥ ౨ దాతు-దాతాత్-దాతాం-దాన్తు ॥ దాహి-దాతాత్-దాతం-దాత ॥ దాని-దావ-దామ ॥ ౬ అదాత్-అదాతాం-అదుః ॥ అదాః-అదాతం-అదాత ॥ అదాం-అదావ-అదామ ॥ ౭ దాయాత్-దాయాస్తాం-దాయాసుః ॥ శేషం దాయతివత్ ॥పు ౧౩౬ ॥

కర్మవ్యతిహారే [illegible] వ్యతిదాతే-వ్యతిదాతే ॥ వ్యతిదాసే-వ్యతిదాథే-వ్యతిదాధ్వే ॥ వ్యతిదే-వ్యతిదావహే-వ్యతిదామహే ॥ ౨ వ్యతిదాతాం-వ్యతిదాతాం-వ్యతిదాతాం ॥ వ్యతిదాస్వ-వ్యతిదాథాం-వ్యతిదాధ్వం ॥ వ్యతిదై-వ్యతిదావహై-వ్యతిదామహై ॥ ౬ వ్యత్యదాత-వ్యత్యదాతాం-వ్యత్యదాత ॥ వ్యత్యదాథాః-వ్యత్యదాథాం-వ్యత్యదాధ్వం ॥ వ్యత్యది-వ్యత్యదావహి-వ్యత్యదామహి ॥ ౭ వ్యతిదేత-వ్యతిదేయాతాం-వ్యతిదేరన్ ॥ శేషం దాయతివత్ ॥

ణ్యన్తాత్కర్మణి కర్తరి [illegible] కేవలాత్కృత్సు-సన్నన్తాద [illegible] స్నాత్వ్యాదయోగాన్తాచ్చ [illegible] తివత్ ॥౧౩౬,౧౩౭॥౧౩౦

ద్రా-కుత్సాయాం గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

అస్యనిపూర్వస్యైవ ప్రాయోణ ప్రయోగః ॥ ౧ ద్రాతి-ద్రాతః

ద్రాంతి ॥ ద్రాసి-ద్రాథః-ద్రాథ ॥ ద్రామి-ద్రావః-ద్రామః ॥ ౨ దద్రౌ-దద్రతుః ॥ దద్రిథ,దద్రాథ-దద్రివ-దద్రిమ ॥ ౩ ద్రాతా-సి॥ ౪ ద్రాస్యతి ॥ ౫ ద్రాతు-ద్రాతాత్ ॥ ద్రాహి,ద్రాతాత్-ద్రాణి॥ ౬ అద్రాత్-అద్రాతాం,అద్రుః,అద్రాః ॥ ౭ ద్రాయాత్-ద్రాయాతాం ॥ ౮ ద్రాయాత్-ద్రాయాస్తాం ॥ ద్రేయాత్-ద్రేయాస్తాం ॥ ౯ అద్రాసీత్-అద్రాసిష్టాం ॥ ౧౦ అద్రాస్యత్ ॥ కర్మణ్యర్థాన్తరే ... శేషం సర్వం పాతివత్ ॥ పు౧౩౬,౧౩౭,౧౩౮.

పా-[illegible]

౧ పాతి-పాతః-పాంతి । ౨ పపౌ.పపిథ,పపాథ-పపివ-పపిమ ॥ ౩ పాతా-సి ॥ ౪ పాస్యతి ॥ ౫ పాతు-పాతాత్, పాహి,పాతాత్,పాని ॥ ౬ అపాత్-అపాతాం-అపుః,అపాః [illegible] యాత్-పాయాతాం॥ ౮ పేయాత్-పేయాస్తాం ॥ ౯ అపాసీత్-అపాసిష్టాం ॥౧౦ అపాస్యత్

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతిపాన ఇత్యాది సర్వం దాతివత్.

కర ణి—[illegible] పా [illegible] కౌహ స్వాన్తాత్ ॥ ౧ పాయతే ॥ ౫ [illegible] ౬ అపాయత॥౭ పా[illegible] శేషః । శేషం బతి [illegible] కవ్వ [illegible] లుగాగమే [illegible] పాలయతి-తే [illegible] పిబతేః పాయయతి-తే [illegible] ॥ [illegible] పు౭౭ ,౭౭ ॥ సని-[illegible] పిపిబ [illegible] పు ౭ [illegible] ర్దన్తా [illegible] పాపాయతి [illegible] ॥౧౪౨,౧౪౩

కేవలాత్ [illegible]-పాతవ్యః, పానీయః, పేయః,పాతః,పాతవాన్, పాన్-పాతీ-పాంతీ, పాస్యన్-పాస్యతీ-పాస్యంతీ, పాతుం, పాతం, పానం, పాత్వా, పరిపాయ, పాయం పాయం, పాత్వా పాత్వా ॥

ప్రా-పూరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్రాతి-ప్రాతః-ప్రాంతీత్యాదిఖ్యాతివత్॥కర్తృవ్యతిహారేవాతివత్

ప్సా-భక్షణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

ప్సాతి-ప్సాతః)ప్సాంతీత్యాదిపూర్వవత్॥

భా-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

భాతి,భాతః-భాంతీత్యాదిసర్వంపాతివత్ ॥ ణౌ,పుగాగమే భాపయతి,తే॥ ఇత్యాది ... బాభాయతే- యఙ్లుకి,బాభేతి- బాభాతి- బాభీ ... కృత్సుసర్వత్రపాతివత్॥

మా ... ట్. ప ... స్మైపదీ

మాతి- మాతః- మా ... త్- కర్మవ్యతి ... రేవాతివత్

కర్మణి- భుమాస్థే ... ంతే-మమే- ఇత్యాదిపిబతివత్॥

౭౨॥ ణౌ పుకి- కర్తృ ... ాపయతి-తే ॥ ఇత్యాదికృత్స్వ

పిమాపయితవ్యమిత్యాది ... త్యా ... త్స్వపి మేమీయతేఇ

త్యాది- యఙ్లుకి॥ తదంత ... మామేతి- మామాతి- మామీత

మామతీత్యాదిసర్వం ... ౭-౭౮-౭౯ ... మీమేత్యాదినే

సాదేశేమిత్సతీత్యాదిత ... త్యా ... మిత్సితవ్యమిత్యాది యచ్ఛ

లేదితత్సతీత్యాదివత్॥ ॥౩౩॥

కేవలాత్కృత్సు । మాతవ్యం, మానీయం, మేయం, మీయతేఽనే నేతిపాయ్యంమానం । పాయ్యసాంనాయ్యేత్యాదినామానేవాయ్యేకరణే ద్యర్థాత్యాదేః పత్వంచనిపాత్యతే ॥ మితః, మితవాన్, ద్యతిస్యతీత్యాదినాతాదౌకితీకారోఽంతాదేశః,మాన్,మాతి, మాంతి,మాస్యన్ మాస్యతీ, మాస్యంతీ, మాతుం, మితం, మానం, మిత్వా, ప్రమాయ

నల్యపీతినేత్వం, మాయం‌మాయం, మిత్వామిత్వా॥

యా, ప్రాపణే-ప్రాపణమిహ గతిః, అకర్మకః-అనిట్, పరస్మైపదీ
౧ యాతి, యాతః, యాంతి ॥౨ యయౌ, యయతుః, యయిథ, యయాథ, యయిన, యయిమ, ౩ యాతా(సి) ౪ యాస్యతి॥౫ యాతు యాతాత్, యాహి, యాతాత్, యాని॥౬ అయాత్, అయాతాం, అయుః, అయాన్॥ ౭ యాయాత్, యాయాతాం॥౮ యాయాత్, యాయాస్తాం॥౯ అయాసీత్, అయాసిష్టాం॥౧౦ అయాస్యత్ ॥ గత్యర్థక త్వదకర్మ వ్యతిహారే నతిజ్॥

భావే—౧ యాయతే॥౨ యయే ॥ ౩ యాయితా, యాతా, ౪ యాయిష్యతే, యాస్యతే॥ ౫ యాయతాం॥ ౬ అయాయత॥౭ యాయేత॥౮ యాయిషీష్ట । యాసీష్ట ॥ ౯ అయాయి॥౧౦ అయాయిష్యత, అయాస్యత
ణౌ కర్తృకర్మణో స్సమానార్థత్వాత్ చసనంతాద్యజంతాద్యఙ్లు గంతాచ్చ తిజ్కృతి వసిద్ధత్వాదిత్యపి ॥ ౧౩౬॥౧౩౭॥౧౩౮ ॥

కేవలాత్కృత్సు। యాతవ్యం, యానీయం, రాయః। యాతః, యాతవాన్। యాన్, యాతి। యాంతి। యాస్యన్, యాస్యతీ, యాస్యంతీ, యాతుం। యాతిః, యానం, యాత్వా, ప్రయాయ, యాయంయాయం, యాత్వాయాత్వా॥

రా, దానే, సకర్మకః, అనిట్, పరస్మైపదీ
రాతి, రాతః। రాంతీత్యాదిసర్వంబాతివత్॥

లా- సకర్మకః।అనిట్- పరస్మై
లాతి, లాతః, లాంతీత్యాదికర్తృకర్మణోదాతివత్॥
ణౌ-లీలోర్నుగ్లుకావన్యతరస్యాం స్నేహనిపాతనఇతి వాలుగాగమే విలాలయతి-తే॥ విలాపయతి-తే॥ వాఘృతం, స్నేహద్రావనన్యత్ర,

లోహం విలాపయతి; తే॥ ఇత్యాదికర్తృకర్మణి సదంతాత్ క్త్వాప్రత్యయస్య
ణి సతి క్త్వా ద్వివిధమపి రూపం తథా సన్యజ్యఙ్లుక్షు తదంతాత్ ప్రత్య
ణి సర్వం ధాయతివత్॥ కేవలాత్ కృత్సు। లాతవ్యమిత్యాదియాతవ్య
మిత్యాదివత్॥

వా-గతిగంధనయోః-అకర్మకః- అనిట్-పరస్మైపదీ

వాతి-వాతః- వాంతీత్యాది కర్తరి ప్రాయేణ యాతివత్॥ [illegible]
ధూననే జుగితివిధూననార్థే జకికర్తృకకర్మణి స్వదంతాత్ ప్రత్య
ణి వాజయతీత్యాది, తథా విధూన [illegible] వాపయతీత్యాది, తథా న
న్యంతాత్ కైజికృతిప యజ్యఙ్లుక్షు [illegible] తాత్ ప్రత్యయే పి సర్వం దాయతి
వత్ ॥ ౧౩౬-౧౩౭,౧౩౮ పు॥

కేవలాత్ కృత్సు ॥ వాతవ్యమిత్యాదియాతివత్ । నిష్ఠాయాం
ర్వాణో౽గ్నిమునినిర్వా ॥ నిర్వాణో౽వాత ఇతి నిష్ఠాతస్య న
పాత్యతే। వాతేతు నిర్వాతో వాతః। శేషం సమానమ్॥

శ్రా-పాకే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

శ్రాతి-శ్రాతః-శ్రాంతీత్యాదికర్తృకకర్మణి సపాకకర్మకస్య తిప
కేవ ధాతివత్ ॥ ఘటాదౌ శ్రాపాక ఇత్యస్మిన్ స్వార్థే సువాదా [illegible]
త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకకర్మణి సద [illegible] త్ప్రత్యయస్య జ్ఞప్తిషు [illegible]
త్ప్రత్యయే పి సర్వం శ్రాయతివత్ పు౧౪౬,౧౪౭,౧౪౮ ॥

కేవలాత్ కృత్సు-శ్రాతవ్యం, శ్రాణీయం, శ్రేయం, శృత క్షీరం,
స్వయమేవ పక్వం పక్వం పేద్యకః ॥ శృతం పాక ఇతి క్షీరహవిషోః
పాకే శృభావో నిపాత్యతే ॥ క్షీరహవిర్భ్యామన్యత్ర శ్రాణం, శ్రాణ
వాన్, శ్రాన్-శ్రాతీ-శ్రాంతీ, శ్రాస్యన్-శ్రాస్యతీ-శ్రాస్యంతీ. శ్రాతుం
శ్రాణం, శ్రాత్వా, ప్రశ్రాయ, శ్రాయం శ్రాయం, శ్రాత్వా శ్రాత్వా ।

ష్ణా-శౌచే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ స్నాతి-స్నాతః-స్నాంతి ॥ ౨ సస్నౌ-సస్నతుః ॥ సస్నిథ-సస్నాథ-సస్నివ-సస్నిమ ॥ ౩ స్నాతా -సి॥ ౪ స్నాస్యతి ॥౫ స్నాతు॥ స్నాతాత్-స్నాహి, స్నాని ॥ అస్నాత్-అస్నాతాం ॥ ౭ స్నాయాత్ స్నాయాతాం ॥ ౮ స్నాయాత్-స్నాయాస్తాం॥ స్నేయాత్-స్నేయాస్తాం ॥ ౯ అస్నాసీత్-అస్నాసిష్టాం ॥ ౧౦ అస్నాస్యత్॥

భావే—౧ స్నాయతే ॥ ౨ సస్నే! ౩స్నాయితా-స్నాతా॥౪స్నాయిష్యతే-స్నాస్యతే ॥ ౫ స్నాయతాం ॥ ౬ అస్నాయత ॥ ౭స్నాయేత ॥ ౮ స్నాయిషీష్ట-స్నాసీష్ట ॥ ౯ అస్నాయి - ౧౦ అస్నాయిష్యత,అస్నాస్యత ॥ [illegible]స్నాపయతి, స్నాపయతీత్యాది గ్లపయతి గ్లాపయతీత్యాదివత్ ॥సోపసర్గస్య నిత్య మిత్యాల్ ప్రస్నపయతీత్యాది ॥ సని-ఇడ [illegible] యజ్ఞజుకో సదంతాత్[illegible] [illegible]గ్లాయతివత్ ॥పు-౨౨౩,౧౨౪,౧౨౫॥

కేవలాత్, కృత్సు-స్నాతవ్యం, స్నానీయం, స్నాంత్యనేనేతి స్నానీయంచూర్ణం । [illegible] స్నేయం స్నాతః, స్నాతవాన్, స్నాన్-స్నాతీ-స్నాంతీ, స్నాస్యన్- స్నాస్యతీ-స్నాస్యంతీ, స్నాతుం, స్నాతః, స్నానం, స్నాత్వా,అపస్నాయ, స్నాయంస్నాయం, స్నాత్వాస్నాత్వా॥

ఇణ్-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఏతి-ఇతః-యంతి ॥ ఏషి-ఇథః-ఇథ ॥ ఏమి-ఇవః-ఇమః ॥ ౨ఇయాయ-ఈయతుః-ఈయుః । ఇయయిథ-ఇయేథ-ఈయథుః-ఈయ ॥ ఇయాయ,ఇయయ-ఈయివ-ఈయిమ ॥ ౩ ఏతా,-సి ॥ ౪ ఏష్యతి ॥౫ ఏతు,ఇతాత్,ఇతాం,యంతు ॥ ఇహి,ఇతాత్,ఇతం,ఇత ॥ అయాని,

అయావ,అయామ ॥ ఐత్,ఐతాం,ఆయన్ ॥ ఐః,ఐతం,ఐత॥ ఆయం,
ఐవ,ఐమ ॥ ౭ ఇయాత్,ఇయాతాం;ఇయుః ॥ ౮ ఈయాత్,ఈయా
స్తాం,ఈయాసుః ॥ నిరియాత్,నిరియాస్తాం,నిరియాసుః ॥ ఏతేర్లిఙీ
త్యుపసర్గాత్పరస్యహ్రస్వః॥ అభియాత్,అభియాస్తాం,అభియాసు
ఉభయతఆశ్రయణేనాంతాదివద్భావాభావాన్నహ్రస్వః॥ అణఇత్యుక్తే
స్సమేయాదిత్యాదౌనహ్రస్వః ॥ సమీయాదితిప్రయోగస్తు భౌవాదిక
స్య ఇణోగాలుఙీతిగాదేశః ॥ గాతిస్థేతిసిచోలుక్ ॥ ౯ అగాత్,అ
గాతాం,అగుః ॥ ౧౦ ఐష్యత్,ఐష్యతాం,ఐష్యన్॥

గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్ ॥

కర్మణి—౧ఈయతే॥ ౨ ఈయే॥ ౩ అయితా(సే,హే)ఏతా(సే,
హే) ౪ అయిష్యతే॥ ఏష్యతే ॥ ౫ ఈయతాం ॥ ౬ ఐయత । ఐయే
తాం। ఐయంత॥ ౭ ఈయేత। ఈయేయాతాం॥౮ అయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)
ఏషీష్ట (ధ్వం) ౯ అగాయి। అగాయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అగాసాతాం(
ధ్వం) ౧౦అయిష్యత- ఐష్యత। లుఙ్పరేణచిణ్వదిటోబాధాత్సన్నిపాత
న్యాయేనగాదేశో నప్రవర్తతే॥ తేనఅయిషాతాం । అయిషతేత్యాది
రూపాంతరాణీతి కేచిత్॥

ణిచి—ణౌగమిరబోధనఇతిగమ్యాదేశే తస్యామంతత్వేనమిత్త్వా
ద్ధ్రస్వేనిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదేగమయతీత్యాదయః క
ర్మణిగమ్యతఇత్యాదితత్కృత్సుగమయితవ్యమిత్యాదిచణ్యంతగచ్ఛతి
వత్॥ ౫౩౧,౫౩౨ పు ॥

బోధనార్థేతు॥ ౧ ప్రత్యాయయతి-తే॥ ప్రత్యాయయాంచకార
చక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ ప్రత్యాయయితా (సి-సే-హే) ౪ ప్రత్యాయ
యిష్యతి-తే॥ ౫ ప్రత్యాయయతు-తాం ॥ ౬ప్రత్యాయయత్-త॥౭ ప్ర
త్యాయయేత్-త॥౮ ప్రత్యాయ్యాత్। ప్రత్యాయయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం
౯ ప్రత్యాయియత్। ప్రత్యాయియతాం । ప్రత్యాయియన్॥ ప్రత్యాయి

యతి। పర్యాయయతాం। పర్యాయయంతి॥ ౧౦ పర్యాయద యిషఁ ర్యల్ త॥ కర్మణి- పర్యాయ్యత ఇత్యాది పాయ్యత ఇత్యాదివత్ ॥ ణ్యంతా త్సన్ప్రత్సేపి తద్వత్॥ ౭౭,౭౮ పు॥

సని—సని చేత్యబోధనె గమ్యాదెశె- గమేరిట్పరస్మైపదేష్వితి చాగమే జిగమిషతీత్యాది కత్రాద్యన్సపి జిగమిషితవ్యమిత్యాద్యపిస స్నంతగచ్ఛతివత్॥ ౧౩౭,౧౩౮ ॥ బోధనేతు ప్రతీషిషతీత్యాది తతః కృత్సు ప్రతీషిషితవ్యమిత్యాదిచ ఏతిశ్చాపతి ॥ ఏతిషిషితవ్యమిత్యాది స స్నంతేఖతివత్॥పు ౧౭౫ । ౧౭౩ ॥ అజాదిత్వాన్నాన్యయజస్యజ్ఞుకో ॥ కేవలాత్కృత్సు। ఏతవ్యం । అయనీయం। ఏయం॥ఇతః॥ఇతవాన్। యన్ యతి। ఏష్యన్।ఏష్యతీ। ఏష్యంతీ । ఏతుం। ఇతం, అయనం। ఇత్వా- ప్రేత్య,ఆయమాయం।ఇత్వేత్యా

ఇక్, స్మరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

అత్మనేపదిమ వక్ష్యమాణజ్ఞాదిమపిసిత్యమధిపూర్వః ॥

౧ అధ్యేతి,అధీతః,అధియంతి ॥ అధ్యేషి,అధీథః,అధీథ॥ అధ్యేమి అధీవః,అధీమః ॥ ఇణ్వదిక ఇతివక్తవ్యమిత్యతి దేశాదినో యణితియణ్ కేచిదార్ధధాతుకాధికారోక్తస్యేవాతి దేశమాహుః। తన్మతేయణ్న అధీయంతి । అతఏవ నసిద్ధయో రాఘవనాగోజిభట్టః॥అధీయన్ స్మరన్నిత్యర్థః ॥ అధీయాయ,అధీయయథుః,అధీయయుః;అధీయాయ, అ ధీయయ ॥ ౩ అధ్యేతాసి ॥ ౪ అధ్యేష్యతి ॥ ౫ అధ్యేతు,అధీతాత్। అధియంతు,అధీయంతు ॥ అధీహి,అధ్యయాని ॥ ౬ అధ్యైత్-అధ్యై తాం,అధ్యాయన్ । అధ్యైః,అధ్యాయం,అధ్యైవ ॥ ౭ అధీయాత్,అ ధీయాతాం ॥ ౮ అధీయాత్,అధీయాస్తాం ॥ ౯ అధ్యగాత్,అధ్యగా తాం॥ ౧౦ అధ్యైష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యధీతే-వ్యత్యధీయాతె ॥ వ్యత్యధీయాతే,

వ్యత్యధియతే,వ్యత్యధీయతే ॥ వ్యత్యధీషే,వ్యత్యధియాథే - వ్యత్యధీ
యాథే,వ్యత్యధీధ్వే ॥ వ్యత్యధయె,వ్యత్యధీయే,వ్యత్యధీవహే,వ్యత్యధీ
మహే ॥ ౨ వ్యత్యధీయె,వ్యత్యధీయాతే,వ్యత్యధీయిరే - వ్యత్యధీయి
షే-వ్యత్యధీయాథే-వ్యత్యధీయిఢ్వే,ధ్వే॥ వ్యత్యధీయే-వ్యత్యధీయివహే
వ్యత్యధీయిమహే ॥ ౩ వ్యత్యధ్యేతా(సే,హే)౪వ్యత్యధ్యేష్యతే॥౫వ్య
త్యధీతాం,వ్యత్యధియాతాం,వ్యత్యధీయాతాం,వ్యత్యధీయతాం,వ్యత్యధీ
యతాం,వ్యత్యధీష్వ,వ్యత్యధీయాథాం,వ్యత్యధీయాథాం,వ్యత్యధీధ్వం
-వ్యత్యధ్యయై-వ్యత్యధ్యయావహై-వ్యత్యధ్యయామహై॥౬వ్యత్యధ్యైత
-వ్యత్యధ్యైయాతాం-వ్యత్యధ్యాయాతాం- వ్యత్యధ్యైయత- వ్యత్యధ్యా
యత, వ్యత్యధ్యైథాః -వ్యత్యధ్యైయాథాం-వ్యత్యధ్యాయాథాం-వ్యత్య
ధ్యైధ్వం। వ్యత్యధ్యైయి, వ్యత్యధ్యాయి-వ్యత్యధ్యైవహి- వ్యత్యధ్యై
మహి ॥ ౭ వ్యత్యధీయీత-వ్యత్యధీయీయాతాం-వ్యత్యధీయీరన్ ।వ్య
త్యధీథాః-వ్యత్యధీయీయాథాం-వ్యత్యధీయీధ్వం । వ్యత్యధీయీయ -
వ్యత్యధీయీవహి-వ్యత్యధీయీమహి వ్యత్యధీయీత-వ్యత్యధీయీయా
తాం- వ్యత్యధీయీరన్, వ్యత్యధీయీథాః, వ్యత్యధీయీయాథాం- వ్య
త్యధీయీధ్వం- వ్యత్యధీయీయ-వ్యత్యధీయీవహి, వ్యత్యధీయీమహి
॥౮ వ్యత్యధ్యేషీష్ట-వ్యత్యధ్యేషీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యధ్యగాస్త-
వ్యత్యధ్యగాసాతాం-వ్యత్యధ్యగాసత ॥ ౧౦ వ్యత్యధ్యగాస్యత॥

కర్మణి—౧ అధీయతే-అధీయేతే ॥ ౨ అధీయే-అధీయాతే-అధీ
యిరే ॥ అధీయిషే-అధీయిఢ్వే-ధ్వే॥ అధీయివహే-అధీయిమహే ॥౩అ
ధ్యాయితా(సే-హే) అధ్యేతా(సే,హే) ౪ అధ్యాయిష్యతే-అధ్యేష్య
తే॥ ౫ అధీయతాం-అధీయస్వ-అధ్యయై॥౬అధ్యైయత-అధ్యైయేతాం
-అధ్యైయంతే॥ అధ్యైయథాః-అధ్యైయేథాం.అధ్యైయధ్వం ॥ అ
ధ్యైయే-అధ్యైయావహి-అధ్యైయామహి ॥ ౭అధీయేత-అధీయేయా
తాం-అధీయేరన్ । అధీయేథాః-అధీయేయాథాం-అధీయేధ్వం । అధీ

యీయ-అధీయీవహి-అధీయీమహి॥ ౭ అధ్యాయిషీష్ట-అధ్యాయిషీయా స్తాం-అధ్యాయిషీరన్ (ఢ్వం,ధ్వం) అధ్యేషీష్ట-అధ్యేషీయాస్తాం-అధ్యేషీ రన్ (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అధ్యగాయి-అధ్యగాయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధ గాసాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అధ్యాయిష్యత-అధ్యైష్యత ॥

ణౌ విణ్వద్భావాతిదేశాణ్ణౌ గమిరబోధన ఇతి గమ్యాదేశే కర్తృకర్మణోరధిగమయతి-తే ॥ ఇత్యాది తదంతాత్కృత్సు అధిగమయితవ్య ఇత్యాదిచ ణ్యంతగచ్ఛతివత్ ॥ పు ౨౩౧,౨౩౨ ॥ సని - సని చేణ్వద్గమ్యాదేశే గమేరిట్పరస్మైపదేష్వితీట్ ॥ అధిజిగమిషతీత్యాది తదంతాత్కృత్స్వపి అధిజిగమిషితవ్యమిత్యాదిచ సన్నంతగచ్ఛతివత్ ॥ పు ౧౩౧,౧౩౨ ॥ అజాదిత్వాన్న యఙ్లుకౌ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ అధ్యేతవ్యః, అధ్యయనీయః, అధ్యేయః, అధీతః, అధీతవాన్ అధియన్-అధియతీ । అధీయన్-అధీయతీ । అధ్యేష్యన్-అధ్యేష్యతీ-అధ్యేష్యంతీ । అధ్యేతుం, అధీతం, అధ్యయనం, అధీత్య, అధ్యాయం అధ్యాయం, అధీత్యాధీత్య

అనుపదం వక్ష్యమాణే ఏధాతో ఈకారస్యాపి ప్రశ్లేషమభ్యుపగమ్య ఈ ఇతి ధాత్వంతరం కల్ప్యతే ॥ తస్య చ గతిప్రాప్త్యాదిర్వక్ష్యమాణ ఏవార్థః ॥ సచతత్తదర్థానుసారేణ సకర్మకోఽకర్మకశ్చ

అనిట్ ॥ పర[illegible]

౧ ఏతి-ఈతః-ఇయంతి ॥ ఏషి-ఈథః-ఈథ ॥ ఏమి-ఈవః-ఈమః ఇజాదేరిత్యామి అయాంచకార (బభూవ,ఆస) ౩ ఏతా-సి ॥ ౪ ఏష్యతి ౫ ఏతు-ఈతాత్-ఈతాం-ఇయంతు ॥ ఈహి-ఈతాత్,ఈతం-ఈత ॥ అయాని,అయావ-అయామ ॥ ౬ ఐత్,ఐతామిత్యాద్యేతివత్ ॥ ౭ ఈయాత్-ఈయాతాం ॥ ౮ ఈయాత్,ఈయాస్తాం॥ ౯ ఐషీత్,ఐష్టాం ఐషుః ॥ ౧౦ ఐష్యత్ ॥

ప్రజననాద్యా కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతీతే-వ్యతీయాతే-వ్యతీయ

తే ॥ వ్యతీషే-వ్యతీయాథే-వ్యతీధ్వే॥ వ్యతీయే-వ్యతీవహే-వ్యతీమహే॥ ౨ వ్యత్యయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ వ్యత్యేతా(సే,హే) ౪ వ్యత్యేష్యతే ॥ ౫ వ్యతీతాం-వ్యతీయాతాం-వ్యతీయతాం ॥ వ్యతీష్వ- వ్యతీయాథాం ॥ వ్యత్యయై,వ్యత్యయావహై-వ్యత్యయామహై ॥ ౬ వ్యత్యైత-వ్యత్యైయాతాం-వ్యత్యైయత॥ వ్యత్యైథాః-వ్యత్యైయాథాం వ్యత్యైధ్వం ॥ వ్యత్యైయి-వ్యత్యైవహి-వ్యత్యైమహి ॥ ౭ వ్యతీయీత-వ్యతీయీయాతాం-వ్యతీయీరన్ ॥ వ్యతీయీథాః- వ్యతీయీయాథాం-వ్యతీయీధ్వం ॥ వ్యతీయీయ- వ్యతీయీవహి-వ్యతీయీమహి ॥ ౮ వ్యత్యేషీష్ట వ్యత్యేషీయాస్తాం-[illegible]-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యైష్ట- వ్యత్యైషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యైష్యత ॥

కర్మణి— ౧ ఈయతే ౨ ఈయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౯ ఆయి-ఆయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) [illegible] (ఢ్వ ,) ఇత్యాదిశేషః॥ శేషమేతివత్ ॥

ణౌ-కర్త్రర్థకే [illegible] ॥ అయియత-తే॥ [illegible] దిక్షాయయుతిత్యాదివత్ [illegible] ౯ [illegible] ఉసని-[illegible]॥ ఈషిషతి, ఈషిషితవ్యమిత్యాదివత్ జిగమిషతి, జిగమిషితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible], అయనీయం, ఏయం.[illegible] తః, ఈతవాన్, [illegible] ॥ [illegible]-[illegible]ష్యంతి ॥ [illegible] ఈతం. అయనం. [illegible], [illegible], అయమానం, [illegible].

వీ-గతివ్యాప్తి[illegible] ॥ అ సనం క్షేపణం। [illegible] ॥ పరస్మైపదీ.

౧ వేతి-వీతః,వియంతి ॥ వేషి-వీథః-వీథ ॥ వేమి వీవః-వీమః ॥ ౨ వివాయ-వివ్యతుః ॥ వివయిథ-వివేథ,వివ్యథు-వివ్య ॥ వివాయ,వివయ-వివ్యివ-వివ్యిమ ॥ ౩ వేతా-సి ॥ ౪ వేష్యతి ॥ ౫ వేతు-వీతాత్-వియంతు ॥ వీహి,వీతాత్, వయాని ॥ ౬ అవేత్-అవీతాం,అవియన్ ॥ అడాగమేసత్యనేకాచ్త్వాద్యణితికే చి

త్ ॥ అవ్యక్, అవేః, అవయం, అవీన ॥ ౭ వీయాత్-వీయాతాం ॥ ౮ వీయాత్-వీయాస్తాం ॥ ౯ అవైషీత్-అవైష్టాం ॥౧౦ అవేష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివీతే, వ్యతివియాతే, వ్యతివియతే ॥ ౨ వ్యతివివ్యే-వ్యతివివ్యాతే (ధ్వే, ఢ్వే) ౩ వ్యతివేతా (సే, హే) ౪ వ్యతివేష్యతే ॥ ౫ వ్యతివీతాం-వ్యతివియాతాం ॥ వ్యతివీష్వ-వ్యతివయై-వ్యతివయావహై-వ్యతివయామహై ॥ ౬ వ్యత్యవీత-వ్యత్యవియాతాం, వ్యత్యవియత ॥ వ్యత్యవీథాః, వ్యత్యవియాథాం, వ్యత్యవీధ్వం ॥ వ్యత్యవియి, వ్యత్యవీవహి, వ్యత్యవీమహి ॥ ౭ వ్యతివియీత, వ్యతివియీయాతాం వ్యతివియీరన్, వ్యతివియీథాః, వ్యతివియీయాథాం, వ్యతివియీధ్వం, వ్యతివియీయ, వ్యతివియీవహి, వ్యతివియీమహి ॥ ౮ వ్యతివేషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ వ్యత్యవేష్ట-వ్యత్యవేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యవేష్యత

కర్మణి—౧ వీయతే ॥ ౨ వివ్యే (ధ్వే, ఢ్వే) ౩ వాయితా (సే, హే) వేతా (సే, హే) ౪ వాయిష్యతే-వేష్యతే ॥ ౫ వీయతాం ॥ ౬ అవీయత ॥ ౭ వీయేత ॥ ౮ వాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) వేషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అవాయి-అవాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అవేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అవాయిష్యత-అవేష్యత ॥

ణిచ్-ప్రజనే వీయతేరితి సూత్రేణ వా ఆత్వే సతి పుకి వాపయతి వాయయతి వా (పురోవాతః, గర్భం గ్రాహయతీత్యర్థః), వాపయతీత్యాదికమ్ ... చ గాపయతీత్యాదివత్ ... యతీత్యాదిషు కర్తృకర్మణోః కృత్సు వివిధమితివత్ ॥ పు ౫... ॥ వివయత్-త ॥

సని తదంతాత్ ప్రత్యయే యఙ్లుకో స్తదంతాత్ ప్రత్యయే సంజ్ఞాయతివత్ ॥పు౮,౮౮ ॥ కేవలాత్ ప్రత్యయే-వేతవ్యం, వయనీయం-వేయం, వీతం, వీతవాన్, వియన్-వియతీ, వస్యన్-వేష్యతీ-వేష్య

ప్రే-వేతుం,వీతం,వయనం,వీత్వా,నివీయ,వాయంవాయం,వీత్వావీత్వా

కు-శబ్దే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ఉతోవృద్ధిర్లుకిహలీతిపితిహలాదౌసార్వధాతుకేపరేవృద్ధిః ॥౧కౌతి-కుతః-కువంతి ॥ కౌషి-కుథః-కుథ ॥ కౌమి-కువః-కుమః ॥ ౨చుకావ-చుకువతుః ॥ చుకవిథ-చుకోథ-చుకావ-చుకవ-చుకువివ-చుకువిమ ॥ ౩ కోతా-సి ॥ ౪ కోష్యతి ॥ ౫ కౌతు-కుతాత్,కుతాం-కువంతు ॥ కుహి-కవాని ॥ ౬. అకౌత్-అకుతాం-అకువన్ ॥ అకౌః-అకవం-అకువ ॥ ౭ కుయాత్-కుయాతాం ॥ ౮ కూయాత్-కూయాస్తాం॥ ౯ అకౌషీత్-అకౌష్టాం ॥ ౧౦ అకోష్యత్॥

శబ్దక్రియత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

భావే—౧ కూయతే ॥ ౨ చుకువే ॥ ౩ కావితా-కోతా ॥ ౪ కావిష్యతే-కోష్యతే ॥ ౫ కూయతాం ॥ ౬ అకూయత ॥ ౭ కూయేత ॥ ౮ కావిషీష్ట-కోషీష్ట ॥ ౯ అకావి ॥ ౧౦ అకావిష్యత-అకోష్యత ॥

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్సదృశత్వాత్కృత్స్నచ కావయతీత్యాది కావయితవ్యమిత్యాదిచ సావయతి సావయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ సని- చుకూషతి చుకూషితవ్యమిత్యాది సుసూషతి సుసూషితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙి- చోకూయతే, చోకూయితవ్యమిత్యాది, సోషూయతే సోషూయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి- చోకవీతి, చోకోతి, చోకుతః, చోకువతీత్యాది ॥ తదంతాత్కృత్సు-చోకవితవ్యమిత్యాది సోషవితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ పు. ౧౦౪,౧౦౫ ॥ కేవలాత్కృత్సు-కోతవ్యం,కవనీయం, కవ్యం ఆవశ్యకేతు కావ్యం, కుతః, కుతవాన్, కువన్-కువతీ, కోష్యన్-కోష్యతీ-కోష్యంతీ, కోతుం,కుతం, కవనం, కుత్వా; ఉత్కుత్య, కావంకావం, కుత్వాకుత్వా॥

టు-క్షు-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ క్షౌతి-క్షుతః-క్షువంతి ॥ క్షౌషి,క్షౌమి-క్షువః ॥ ౨ చుక్షావ-చుక్షువతుః ॥ చుక్షవిథ- చుక్షావ- చుక్షవ-చుక్షువివ చుక్షువిమ ॥ ౩ క్షవితా-సి ॥ ౪ క్షవిష్యతి ॥ ౫ క్షౌతు-క్షుతాత్-క్షుహి-క్షవాణి॥ ౬ అక్షౌత్-అక్షుతాం-అక్షువన్ ॥ అక్షౌః-అక్షవం ॥ ౭ క్షుయాత్-క్షుయాతాం ॥ ౮ క్షూయాత్-క్షూయాస్తాం ॥ ౯ అక్షావీత్-అక్షావిష్టాం ॥ ౧౦ అక్షవిష్యత్ ॥ శబ్దక్రియత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

భావే—క్షూయతఇత్యాదికూయతిఇత్యాదివత్ ॥ ణౌ-కర్తృకర్మణోః క్షావయతి-తే ॥ క్షావ్యతఇత్యాది॥ తదంతాత్కృత్సు క్షావయితవ్యమిత్యాదిచసావయతి-తే ॥ సావ్యతే ॥ సావయితవ్యఇత్యాదివత్ ॥

సని-చుక్షూషతి । చుక్షూషితవ్యమిత్యాదిసుసూషతి, సుసూషితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙి-చోక్షూయతే ॥ చోక్షూయితవ్యమిత్యాదిచసోషూయతే, సోషూయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి-చోక్షవీతి,చోక్షౌతి, చోక్షుతః, చోక్షువతీత్యాది ॥ తదంతాత్కృత్సు-చోక్షవితవ్యమిత్యాదిసోషవితవ్యమిత్యాదివత్ ॥పు ౧౦౪, ౧౦౫ ॥ కేవలాత్కృత్సు- క్షవితవ్యం, క్షవణీయం, క్షవ్యం, క్షావ్యం, శ్ర్యుకఃకితీతినేట్॥ క్షుతః, క్షుతవాన్, క్షువన్-క్షువతీ,క్షవిష్యన్-క్షవిష్యతీ-క్షవిష్యంతీ, క్షవితుం, క్షుతం, క్షవణం, క్షవిత్వా, ప్రక్షుత్య,క్షావః క్షావం, క్షవిత్వాక్షవిత్వా.

క్ష్ణు - తేజనే॥సకర్మకః॥ సేట్ ॥పరస్మైపదీ

క్ష్ణౌతీత్యాద్యక్ష్ణవిష్యదిత్యంతం క్షౌతివత్ ॥ సంపూర్వాదస్మాత్కర్మణః క్ష్ణువఇత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ సంక్ష్ణుతే-సంక్ష్ణువాతే-సంక్ష్ణువతే ॥ ౨ సంచుక్ష్ణువే-సంచుక్ష్ణువాతే-సంచుక్ష్ణువిరే ॥ ౩ సంక్ష్ణవితా(సే, హే) ౪ సంక్ష్ణవిష్యతే ॥ ౫ సంక్ష్ణుతాం- సంక్ష్ణువాతాం- సంక్ష్ణువతాం॥ సంక్ష్ణుష్వ-సంక్ష్ణవై ॥ ౬ సమక్ష్ణుత-సమక్ష్ణువాతాం- సమక్ష్ణువత ॥ ౭ సంక్ష్ణువీత-సంక్ష్ణువీయాతాం ॥ ౮ సంక్ష్ణవిషీష్ట (ధ్వం,

ఢ్వం) ౯ సమక్ష్ణవిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ సమక్ష్ణవిష్యత ॥

కర్మవ్యతీహారేఽప్యేవమ్ ॥ కర్మణిణ్యంతాదిష్వపి సర్వత్రాక్ష్ణోతివత్

ణు-స్తుతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నౌతి-నుతః-నువంతీత్యాదిసంపూర్ణరూపాణ్యస్య నౌతిధాతువత్సర్వంజ్ఞేయంక్ష్ణౌతివత్ ॥ ఆఙ్పూర్వాద్వస్మాదాత్మనేపదం ప్రయోగశ్చాత్మనేపదము ॥ ౧ అనుతే-అనువాతే-అనువతే ॥ అనుషే అనువాథే అనుధ్వే ॥ అనువే-అనువహే-అనుమహే ॥ ౨ అనునువే-అనునువాతే-అనునువిధ్వే-ఢ్వే ॥ అనునువివహే-అనునువిమహే ॥ ౩ అనవితా (స్సే,హే) ౪ అనవిష్యతే ॥ ౫ అనుతాం-అనువాతాం-అనువతాం ॥ అనుష్వ-అనవై ॥ ౬ అనుత-అనువాతాం,అనువి ॥ ౭ అనువీత-అనువీయాతాం ॥ ౮ అనవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అనవిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అనవిష్యత ॥

కర్మవ్యతీహారేఽపివ్యతినుతఇత్యాద్యాత్మనేపదంజ్ఞేయమ్ ॥

తు-ఇతిసౌత్రోధాతుః,గతివృద్ధిహింసాసు,హింసాయాంసకర్మకః,అనిట్,పరస్మైపదీ, అయంచ లుగ్వికరణఇతిస్మరంతి.

తురుస్తుశమ్యమస్సార్వధాతుకే ఇతి హలాదేస్సార్వధాతుకస్య తిఙ ఈడ్వా ॥ ౧ తవీతి । తౌతి,తువీతః,తుతః,తువంతి ॥ తవీషి,తౌషి, తువీథః,తుథః,తువీథ,తుథ ॥ తవీమి,తౌమి-తువీవః,తువః-తువీమః,తుమః ॥ ౫ తవీతు,తౌతు-తువీతాత్,తుతాత్-తువీతాం,తుతాం- తువంతు ॥ తువీహి,తుహి-తువీతాత్,తుతాత్-తువీతం,తుతం । తువీత,తుత తవాని-తవావ-తవామ ॥ ౬ అతవీత్,అతౌత్-అతువీతాం, అతుతాం, అతువన్ । అతవీః,అతౌః,అతువీతం,అతుతం,అతువీత, అతుత ॥ అతవం,అతువీవ,అతువ,అతువీమ,అతుమ ॥ ౭ తువీయాత్,తువీయాతాం, తువీయుః ॥ పక్షే తుయాత్,తుయాతాం,తుయుః ॥ అన్యత్సర్వం కౌతి

వత్ ॥ వృద్ధోః కర్మవ్యతిహారే ॥ ౧ వ్యతితుపీతే, వ్యతితుతే, వ్యతితువాతే, వ్యతితుపీషే, వ్యతితుషే, వ్యతితువాథే, వ్యతితువీధ్వే ॥ వ్యతితుధ్వే, వ్యతితువే, వ్యతితువీవహే, వ్యతితువహే, వ్యతితుపీమహే, వ్యతితుమహే ॥ ౨ వ్యతితుతువే, వ్యతితుతువిషే, వ్యతితుతువిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతితుతువివహే, వ్యతితుతువిమహే ॥ ౩ వ్యతితోతా (సే, హే) ౪ వ్యతితోష్యతే ॥ ౫ వ్యతితుపీతాం, వ్యతితుతాం, వ్యతితుపీష్వ, వ్యతితుష్వ, వ్యతితుపీధ్వం ॥ వ్యతితుధ్వం, వ్యతితవై ॥ ౬ వ్యత్యతుపీత, వ్యత్యతుత, వ్యత్యతుపీథాః వ్యత్యతుథాః, వ్యత్యతుపీధ్వం, వ్యత్యతుధ్వం ॥ వ్యత్యతుపీవహి, వ్యత్యతువహి ॥ ౭ వ్యతితుపీత ॥ ౮ వ్యతితోషీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతోష్ట, ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యతోష్యతేతి విశేషః ॥

ద్యు, అభిగమే, సకర్మకః, అనిట్, పరస్మైపదీ
ద్యౌతి-ద్యుతః-ద్యువంతీత్యాదికౌతివత్ ॥

యు-మిశ్రణే-అమిశ్రణేచ ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ
యౌతి-యుతః-యువంతీత్యాదిసర్వం స్నౌతివత్ ॥ చఙి-ఓః పుయణ్జ్యపర ఇత్యభ్యాసోవర్ణస్యేత్వే అయీయవత్ - త ॥ సని—సనిగ్రహగుహోశ్చేతీణ్నిషేధే ప్రాప్తే సనీవంతర్ధభ్రస్జదమ్భుశ్రిస్వృయూర్ణుభరజ్ఞపిసనామితీడ్వికల్పే యుయూషతి, యుయూషాంచకారేత్యాది యియవిషతి, యియవిషాంచకారేత్యాదిచ, తతః కృత్సు యుయూషితవ్యం యియవిషితవ్యమిత్యాదిరూపద్వయం కేవలాత్కృత్సు ఆసుయువత్ ఇత్యాదినాణ్యతియావ్యమితిరూపమ్ ॥ తథా కర్మ వ్యతీహారే—౧ వ్యతియుతే-వ్యతియువాతే-వ్యతియువతే ॥ వ్యతియుషే-వ్యతియువాథే-వ్యతియుధ్వే ॥ వ్యతియువే-వ్యతియువవహే-వ్యతియుమహే ॥ ౨ వ్యతియుయువే-వ్యతియుయువాతే (ఢ్వే, ధ్వే) ౩ వ్యతియవితా (సే, హే) ౪ వ్యతి

యవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతియుతాం- వ్యతియువాతాం ॥ వ్యతియుష్వ-వ్యతియవై ॥ ౬ వ్యత్యయుత-వ్యత్యయువాతాం, వ్యత్యయుథాః - వ్యత్యయువి-వ్యత్యయువహి-వ్యత్యయుమహి ॥ ౭ వ్యతియువీత - వ్యతియువీయాతాం ॥ ౮ వ్యతియవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥౯ వ్యత్యయవిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యయవిష్యతేతిచవిశేషః ॥

రు-శబ్దే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

తురుస్తుశమ్యమః సార్వధాతుకే ॥ ౧ రవీతి-రౌతి- రువీతః-రుతః-రువంతి । రవీషి,రౌషి-రువీథః,రుథః-రువీథ,రుథ ॥ రవీమి-రౌమి-రువీవః,రువః రువీమః,రుమః ॥ ఇత్యాదిసార్వధాతుకే [illegible], ఆర్ధధాతుకే [illegible] తివత్ ॥ నాస్య కర్మ[illegible] -[illegible] తాదిషు [illegible] కౌతివత్ ॥ చ జి-[illegible] [illegible] వత్,త ॥ [illegible] విశేషః ॥

షు-ప్రసవైశ్వర్యయోః,సకర్మకః,అనిట్,పరస్మైపదీ

౧ సౌతి-సుతః-సువంతి ॥ [illegible] ॥ లట్,లోట్,లఙ్,లిఙ్షు కౌతివత్ ॥ [illegible] [illegible] ॥ కేవలాచ్ఛ్లేరి సుపత్-సువతీతివిశేషః ॥ పు ౧౬౩,౧౬౭,౧౬౪.

[illegible]-సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

౧ స్నౌతి-స్నుతః ॥ స్నౌషి,స్నౌమి ॥ ౨ సుష్ణావ-సుష్ణువతుః సుష్ణవిథ, సుష్ణావ,సుష్ణవ ॥ ౩ స్నవితా-సి॥ ౪ స్నవిష్యతి ॥ ౫ స్నౌతు.స్నుతాత్-స్నుహి,స్నవాని॥ ౬ అస్నౌత్-అస్నుతాం-అస్నువన్ ౭ స్నుయాత్-స్నుయాతాం ॥ ౮ స్నూయాత్-స్నూయాస్తాం ॥ అస్నావీత్-అస్నావిష్టాం ॥ ౧౦ అస్నవిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిస్నుతే-వ్యతిస్నువాతే॥ వ్యతిస్నుషే

వ్యతిస్నువే ॥ ౨ వ్యతిసుష్ణువే-వ్యతిసుష్ణువాతే ॥వ్యతిసుష్ణుషే,స్ను
క్రమోరనాత్మనేపదనిమిత్తఇతినియమాన్నేట్ ॥ వ్యతిసుష్ణుధ్వే। వ్యతి
సుష్ణువహే-వ్యతిసుష్ణుమహే ॥ ౩ వ్యతిస్నోతా(స్నే,హే)౪ వ్యతిస్నో
ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్నుతాం ॥ వ్యతిస్నుష్వ, వ్యతిస్నవై ॥ ౬ వ్యత్య
స్నుత,వ్యత్యస్నువాతాం ॥ వ్యత్యస్నుథాః,వ్యత్యస్నువి ॥ ౭ వ్యతి
స్నువీత॥౮వ్యతిస్నోషీష్ట (ధ్వం,) ౯ వ్యత్యస్నోష్ట-ధ్వం ॥ ౧౦ వ్య

త్యస్నోష్యత ॥ కర్మణి స్నూయతే ॥ కర్మణ్యస్నాయి దేశాన్ మాంయుక్త్యేతి ప్రాయికత్వాత్ స్నుతైవయన్నాయ (ధ్వ ,) అస్నోష్ట-స్నో ష్యాం-కర్మణి మర్మణో తవ్యమిత్యాదివ స్నోష సర్వం స్నౌతివత్ ॥ కేవ వ్య, అవశ్యకేతు స్నాన స్నవిష్యతే-స్నవిష్యతః స్నవితావ్, స్నవిష్యతే,

స్నాతేః ణమంతాత్కర్తరి త్వవి , పాప్నైషు వదుహాస్నున స్థే నేపదవిన్వదిటావేవ ॥ ష్ట (ష్ట ,ధ్వం) ప్రాస్నోష్ట ప్రాస్నావాతా మిత్యాది స్నాపయతి-తే ॥ స్నావయి సన్నన్తస్య ఋకారకు తిజేకృతిచ

ప్రస్నావ్య-స్నవితవ్యం, స్నావనీయం, స్న స్నుత్వా, స్నుతవాన్,స్నువన్-స్నువతీ, స్నవిష్యన్తీ, స్నవితుం; స్నుతం,స్నవనం, స్నవనస్నానం, స్నవితాస్నవితా.

జాగృ-నిద్రాక్షయే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ జాగర్తి-జాగృతః-జాగ్రతి । జాగర్షి-జాగృథః-జాగృథ । జా
గర్మి-జాగృవః-జాగృమః ॥ ఉభయవిధేశ్యామ్యా ॥ ౨ జాగరాంచకార
(బభూవ,ఆస) పక్షే-జజాగార,జాగర్తేరకారవిషయత్వేనుగుణః ॥ జజా
గరతుః-జజాగరుః ॥ జజాగరిథ,జజాగార-జజాగర-జజాగరివ ॥ ౩ జా
గరితా-జాగరితారౌ-సి ॥ ౪ జాగరిష్యతి ॥ ౫ జాగర్తు,జాగృతాత్,
జాగృతాం, జాగ్రతు,జాగృహి-జాగరాణి ॥ ౬ అజాగః,అజాగృతాం

అజాగరుః ॥ అభ్యస్తత్వాజ్జుస్ ॥ అజాగః,అజాగృతం,అజాగర్,అజాగృవ ॥ ౭ జాగృయాత్-జాగృయాతాం-జాగృయుః ॥ ౮ జాగర్యాత్ జాగర్యాస్తాం-జాగర్యాసుః ॥ ౯ అజాగరీత్-అజాగరిష్టాం-అజాగరిషుః ॥ అజాగరీః-అజాగరిష్టం-అజాగరిష్ట ॥ అజాగరిషం-అజాగరిష్వ అజాగరిష్మ ॥ ౧౦ అజాగరిష్యత్ ॥ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజాగృతే-వ్యతిజాగ్రాతే-వ్యతిజాగ్రతే, వ్యతిజాగృషే,వ్యతిజాగ్రాథే,వ్యతిజాగృధ్వే ॥ వ్యతిజాగ్రే,వ్యతిజాగృవహే,వ్యతిజాగృమహే ॥ ౨ వ్యతిజాగరాంచక్రే(బభూవ,ఆస) పక్షే వ్యతిజజాగరే,వ్యతిజజాగరాతే,వ్యతిజజాగరిరే॥ వ్యతిజజాగరిషే(ఢ్వే ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిజాగరితా(సే,హే) ౪ వ్యతిజాగరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజాగృతాం,వ్యతిజాగ్రాతాం-వ్యతిజాగ్రతాం ॥ వ్యతిజాగృష్వ, వ్యతిజాగరై ॥ ౬ వ్యత్యజాగృత,వ్యత్యజాగ్రాతాం,వ్యత్యజాగ్రత॥ వ్యత్యజాగృథాః,వ్యత్యజాగ్రి ॥ ౭ వ్యతిజాగ్రీత,వ్యతిజాగ్రీయాతాం,వ్యతిజాగ్రీ౯ ౮ వ్యతిజాగరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యజాగరిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦వ్యత్యజాగరిష్యత ॥

భావే—౧ జాగర్యతే ॥ ౨ జాగరాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) జజాగరే ॥ ౩ జాగారితా,జాగరితా ॥ ౪ జాగారిష్యతే.జాగరిష్యతే ॥ ౫ జాగర్యతాం । ౬ అజాగర్యత ॥ ౭ జాగర్యేత ॥ ౮ జాగారిషీష్ట,జాగరిషీష్ట ॥ ౯ అజాగారి ॥ ౧౦ అజాగారిష్యత,అజాగరిష్యత ॥

ణౌ—౧ జాగరయతి-తే ॥ ౨ జాగరయాంచకార(చక్రే,బభూవ ఆస) ౩ జాగరయితా(సి,సే,హే) ౪ జాగరయిష్యతి-తే ॥ ౫ జాగరయతు-తాం ॥ ౬ అజాగరయత్-త ॥ ౭ జాగరయేత్,త ॥ ౮జాగర్యాత్-జాగరయిషీష్ట(ఢ్వంధ్వం)-అజజాగరత్-త॥౧౦అజాగరయిష్యత్,త

కర్మణి—౧ జాగర్యతే ॥ ౨ జాగరయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ జాగరయితా-సే,హే)జాగరితా (సే,హే) ౪ జాగరయిష్యతే జాగ

రిష్యతే ॥ ५ జాగర్యతాం ॥ ६ అజాగర్యత ॥ ७ జాగర్యేత । ८ జాగరయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) జాగరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ९ అజాగరి, అజాగరిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) १० అజాగరిష్యత,అజాగరయిష్యత.

సని-१ జిజాగరిషతి ॥ २ జిజాగరిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ३ జిజాగరిషితా-సి ॥ ४ జిజాగరిషిష్యతి । ५ జిజాగరిషతు ॥ ६ అజిజాగరిషత్ ॥ ७ జిజాగరిషేత్ । ८ జిజాగరిష్యాత్ । ९ అజిజాగరిషీత్ । १० అజిజాగరిషిష్యత్ । అనేకాచ్త్వాన్నాస్యయఙ్లుకౌ.

१—జాగరితవ్యం, జాగరణీయం, జాగర్యం, జాగరితః, జాగరితవాన్, జాగ్రత్-జాగ్రతీ, జాగరిష్యన్-జాగరిష్యతీ-జాగరిష్యంతీ । జాగరితుం, జాగరితః, జాగరణం, జాగరిత్వా- ప్రజాగర్య, జాగరం జాగరం. జాగరిత్వాజాగరిత్వా.

२—జాగరయితవ్యః, జాగరణీయః, జాగర్యః, జాగరితః, జాగరితవాన్,జాగరయన్-జాగరయంతీ,జాగరయమాణః,జాగరయిష్యన్-జాగరయిష్యతీ,జాగరయిష్యంతీ, జాగరయిష్యమాణః, జాగరితుం, జాగరితం, జాగరణం, జాగరయిత్వా, ప్రజాగర్య, జాగరం జాగరం, జాగరయిత్వాజాగరయిత్వా,

३—జిజాగరిషితవ్యం, జిజాగరిషణీయం, జిజాగరిష్యం, జిజాగరిషితః. జిజాగరిషితవాన్. జిజాగరిషన్-జిజాగరిషంతీ.జిజాగరిషిష్యన్ జిజాగరిషిష్యతీ, జిజాగరిషిష్యంతీ. జిజాగరిషితుం. జిజాగరిషితం. జిజాగరిషణం. జిజాగరిషిత్వా. ప్రజిజాగరిష్య. జిజాగరిషం జిజాగరిషం. జిజాగరిషిత్వాజిజాగరిషిత్వా.**********************

•ఇత్యదాదావజన్తాఃపరస్మైపదినః•

...అథ హలన్తాః పరస్మైపదినః...

అద-భక్షణే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ అత్తి-అత్తః-అదన్తి । అత్సి-అత్థః-అత్థ । అద్మి, అద్వః-అద్మః ॥ లిట్యన్యతరస్యామితి ఘస్లాదేశో వా ॥ ౨ జఘాస-జక్షతుః-జక్షుః ॥ జఘసిథ-జక్షథుః-జక్ష ॥ [illegible] ॥ పక్షే-ఆద-ఆదతుః ॥ ఇడత్త్యర్తివ్యయతీనామితి నిత్యమిట్ ॥ ఆదిథ-ఆదథుః ॥ ఆదివ-ఆదిమ ॥ ౩ అత్తా-సి ॥ ౪ అత్స్యతి ॥ ౫ అత్తు, [illegible] అత్తాం । అద్ధి, అదాని ॥ ౬ అదస్సర్వేషామిత్యపృక్తస్యాడాగమః ॥ ౬ ఆదత్-ఆత్తాం, ఆదన్ । ఆదః, ఆత్తం-ఆత్త ॥ ౭ అద్యాత్, అద్యాతాం ॥ ౮ అద్యాత్-అద్యాస్తాం ॥ లుఙ్సనోర్ఘస్లితి ఘస్లాదేశః ॥ ౯ అఘసత్-అఘసతాం ॥ ౧౦ ఆత్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్త్తే-వ్యదాతే ॥ వ్యత్సే- వ్యద్ధ్వే ॥ ౨ వ్యతిజక్షే, వ్యతిజక్షాతే, వ్యతిజక్షిరే । [illegible] ॥ వ్యతిజక్షిషే, వ్యతిజక్షాథే । [illegible] ॥ పక్షే-వ్యత్యాదే-వ్యత్యాదాతే । [illegible] - వ్యత్యాదిమహే ॥ ౩ వ్యత్యత్తా (సే, హే) ౪ వ్యత్యత్స్యతే ॥ ౫ వ్యత్త్తాం-వ్యత్యదాతాం । [illegible] ॥ ౬ వ్యత్యాత్త-వ్యత్యాదాతాం । [illegible] ॥ ౭ వ్యత్యదీత-వ్యత్యదీయాతాం ॥ ౮ వ్యత్యత్సీష్ట [illegible] ॥ ౯ వ్యత్యఘస్త-వ్యత్యఘసాతాం । [illegible] ॥ ౧౦ వ్యత్యాత్స్యత.

కర్మణి—౧ అద్యతే ॥ ౨ ఆదే, ఆదాతే ॥ పక్షే-జక్షే, జక్షాతే ॥ ౩ అత్తా(సే, హే) ౪ అత్స్యతే ॥ ౫ అద్యతాం । ౬ ఆద్యత । ౭ అద్యేత ॥ ౮ అత్సీష్ట, [illegible] ॥ ౯ అఘాసి, అఘత్సాతాం । [illegible] ఘత్వం । అఘత్సి ॥ ౧౦ ఆత్స్యత ।

[illegible]—కర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్కృత్యస్య చ ఆటమరీత్యాదివత్ [illegible]పలనార్థధ్యశ్చేతికర్తరిపరస్మైపదమేవ॥పు౧౬౦,[illegible]౧౯,౧౬౨. సని-ఘస్లాదేశేజిఘత్సతీత్యాది॥తతఃక్వ్త్స్వపి [illegible]ఘత్సితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్యేషు, అ[illegible], అదనీయం, అద్యం, జగ్ధం- జగ్ధవాన్ ఆదో[illegible]జగ్ధిల్యప్తికితితి[illegible]॥ అన్నాణ్ణక్తిరితినిపాతనాజ్జ్ఞాపకాద్బహులకం జగ్ధ్యాదేశేజన్నం। [illegible]నాన్। అదన్,అదతీ। అత్స్యన్ అత్స్యతీ,అత్స్యంతీ। [illegible]। [illegible] అదనం। జగ్ధ్వా, ప్రజగ్ధ్య।అదమాదం। [illegible].

రుదాదిపంచకం [illegible] [illegible]ధాతుకస్యేడాగమః ॥
[illegible] [illegible]। అనిమి,అనివః,అని[illegible]। [illegible]అన,అనతుః।అ[illegible]। [illegible]అనవ,అనమ ॥ [illegible]అనితా-[illegible] ॥ [illegible]అనిష్యతి। ౫ అనితు,అనితాత్,అనితాం। అనిహి,[illegible]అనితాత్,[illegible]అనాని। రుదశ్చపంచభ్య ఇత్యపృక్తసార్వధాతుకస్యేడాగమః [illegible]గాలవయోరితి పక్షేఽడాగమశ్చ ॥ ౬ ఆనీత్,[illegible]అనత్,[illegible],ఆనన్। ఆనీః, ఆనః, ఆనితం,ఆనిత। ఆనం,ఆనివ,ఆనిమ ॥ ౭ అన్యాత్,అన్యాతాం॥ ప్రాణ్యాత్,ప్రాణ్యాస్తాం ॥ [illegible] అనిష్యత్, [illegible] ॥ ౯ ఆనీత్, ఆనిష్టాం। ౧౦ ఆనిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిని[illegible]-వ్యత్యనాతే। వ్యత్యనిషే-వ్యత్యనిషే। వ్యత్యనివహే-వ్యత్యనిమహే ॥ ౩ [illegible] (సే-హే) ౪ వ్యత్యనిష్యతే। ౫ వ్యత్యనితాం,[illegible], వ్యత్యనిషీవం। వ్యత్యనై, వ్యత్యనావహై-వ్యత్యనామహై ॥ ౬ వ్యత్యనిత-వ్యత్యానాతాం-వ్యత్యానత। వ్యత్యానిథాః,వ్యత్యానిష్వం। వ్యత్యాని, వ్యత్యానివహి-వ్యత్యానిమహి। ౭ వ్యత్యనీత,వ్యత్యనీయాతాం- వ్యత్యనీరన్। వ్యత్యని

ధ్వాః,వ్యత్యసీయాథాం-వ్యత్యసీధ్వం । వ్యత్యసీ స-వ్యత్యసీవహి,వ్యత్య సీమహి । ౮ వ్యత్యనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యానిష్ట. వ్యత్యానిషాతాం , (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యానిషత;

భావే—౧ అన్యతే ॥ ౨ అనే । ౩ అనితా । ౪ అనిష్యతే । ౫ అన్యతాం । ౬ ఆన్యత । ౭ అన్యేత । ౮ అనిషీష్ట । ౯ ఆని।౧౦ఆనిష్యత

ణౌ-కర్తృకర్మణోః సదా-ఆత్మనేపదం తథా సనితద ఆత్మనే పదస్యాపి సర్వమటతివత్ (పు ౫౬౨,౫౬౧,౫౬౨)॥ చజీ-ఆసినత్ । పాణినత్ । ఉభౌ సాభ్యాస స్యేతిణత్వమ్ ॥ కేవలాత్ ... అనితవ్యం,అనసీయం, అన్యం అనితః, అనితవాన్, అనన్, అనతి । అనిష్యన్-అనిష్యతీ,అనిష్యంతీ । అనిః , అనితుం, అనన, అనిత్వా, ప్రాణ్య,ఆనమానం, అనిత్వానిత్వా.

అస-భువి ॥ ఆకారః కః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ అస్తి, స్తః,సంతి ॥ అసి-స్థః-స్థ । అస్మి,స్వః,స్మః ॥ ఆర్ధధాతుకే స్యేస్యాదిరితి ఆభావః । ౨ బభూవ । ౩ భవితా । ౪ భవిష్యతి । ౫ అస్తు,స్తాత్,స్తాం,సంతు । ఏధి,స్తాత్, స్తం, స్త । అసాని, అసావ, అసామ । ౬ ఆసీత్ । ఆస్తాం । ఆసన్ । ఆసీః । ఆస్తం । ఆస్త । ఆసం । ఆస్వ । ఆస్మ । ౭ స్యాత్ । స్యాతాం । స్యుః । స్యాః । స్యాతం స్యాత । స్యాం । స్యావ । స్యామ । ౮ భూయాత్ । భూయాస్తాం । ౯ ॥అభూత్ । అభూతాం । ౧౦ అభవిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిసే । వ్యతిషాతే । వ్యతిషతే । ఉపసర్గప్రాదుర్భ్యామస్తియచ్పర ఇతిషత్వం । వ్యతిసే । తాసస్త్యోరితిసలోపః । వ్యతిషాథే । వ్యతిధ్వే । ధిచేతిసలోపః । వ్యతిహే । హ ఏతీతిహత్వం । వ్యతిస్వహే । వ్యతిస్మహే । ౨ వ్యతిబభూవే । ౩ వ్యతిభవితా (సే-హే) ౪ వ్యతిభవిష్యతే । ౫ వ్యతిస్తాం । వ్యతిషాతాం । వ్యతిషతాం । వ్యతిస్వ । వ్యతిషాథాం । వ్యతిధ్వం । వ్యత్యసై । వ్యత్యసావ

[illegible]హే । వ్యత్యాసామహై । ౬ వ్యత్యాస్త । వ్యత్యాసాతాం। వ్యత్యాసత వ్యత్యాస్థాః, వ్యత్యాసాథాం- వ్యత్యాధ్వం, వ్యత్యాసి, వ్యత్యాస్వహి వ్యత్యాస్మహి ॥ ౭ వ్యతిషీత, వ్యతిషీయాతాం, వ్యతిషీరన్, వ్యతిషీథాః, వ్యతిషీయాథాం, వ్యతిషీధ్వం, వ్యతిషీయ, వ్యతిషీవహి- వ్యతిషీమహి ॥ ౮ వ్యతిభవిషీష్ట, (ధ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యభవిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యభవిష్యత ॥

భాష్యే—[illegible] [illegible] సన్నంతాత్ [illegible] తో స్వసత్వం భవతి పక్షే ॥ భాష్యే ప్ర [illegible] ॥ [illegible], ౫౮, ౫౯, ౬౦, ౬౧ ॥ సని, ౬౨, ౬౩, ౬౪, ౬౫, ౬౬, ౬౭, ౬౮ ॥ కేవలాత్ [illegible] తున్నకలి । సక్, సంతో, సంతః; సత, ఇతి క [illegible] [illegible] నిష్పత్తి పాణ ఇతి చ విశేషః

చకాస్త్యర్థే । [illegible] పరస్మైపదీ

౧ చకాస్తి, చకాస్తః, చకాసతి, చకాస్సి, చకాస్థః, చకాస్థ, చకాస్మి, చకాస్వః, చకాస్మః, [illegible] ॥ ౨ చకాసాంచకార, బభూవ, ఆస ॥ ౩ [illegible] ॥ ౪ చకాసిష్యతి ॥ ౫ చకాస్తు, చకాస్తాత్, చకాస్తాం [illegible] [illegible] చకాద్ధి, చకాధి [illegible] చకాస్తాత్, చకాస్తం, చకాస్త-చకాసాని- చకాసావ - చకాసామ [illegible] పదాంతస్య సస్య దత్వం । అచకాత్, అచకాః [illegible] చకాస్తాం, అచకాసుః- సిపిధాతో రుర్వేతి పదాంతస్య [illegible] [illegible] । అచకాః, అచకాత్, అచకాస్తం, అచకాస్త, అచకాసం, అచకాస్వ అచకాస్మ ॥ ౭ చకాస్యాత్, చకాస్యాతాం, చకాస్యుః ॥ ౮ చకాస్యాత్, చకాస్యాస్తాం ॥ ౯ అచకా[illegible] [illegible] చకాసిష్టాం ॥ ౧౦ అచకాసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిచకాస్తే, వ్యతిచకాసాతే, వ్యతిచకాసతే ॥

౨ వ్యతిచకాసాంచక్రే- బభూవ(ఆస) ౩ వ్యతిచకాసితా (సే, హే) ౪ వ్యతిచకాసిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచకాస్తాం, వ్యతిచకాస్సా॰, వ్యతిచకాసై ॥ ౬ వ్యత్యచకాస్త, వ్యత్యచకాస్థాః- వ్యత్యచకాసి॥ ౭ వ్యతిచకాసీత, వ్యతిచకాసీయాతాం, వ్యతిచకాసీథాః, వ్యతిచకాసీయ॥ ౮ వ్యతిచకాసిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యచకాసిష్ట (ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యచకాసిష్యత॥

భావే—౧ చకాస్యతే ॥ ౨ చకాసాంచక్రే (బభూవే) ఆసే ॥౩ చకాసితా ॥ ౪ చకాసిష్యతే ॥౫ చకాస్యతాం ॥ ౬ అచకాస్యత ॥ ౭ చకాస్యేత ॥౮ చకాసిషీష్ట ॥ ౯ అచకాసి ॥ ౧౦ అచకాసిష్యత ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్సదంతాత్ప్రత్యయేష్వపి చకాసయతి, తే॥ ఇత్యాదిఖాదయతివత్ ఆత్మనేపదమప్యన్యత్ శేషః ॥ చఙి- అచీచకాసత్, త, మతాంతరే, అచచకాసత్- త ॥ సని- తదంతాత్ప్రత్యయేష్వపి చిచకాసిషతీత్యాది చిఖాదిషతీత్యాదివత్ పు ౨౨౩॥౨౨౪॥ అనేకాచ్త్వాన్న యఙ్యఙ్లుకౌ ॥

కేవలాత్ప్రత్యయేషు । చకాసితవ్యం- చకాసనీయం - చకాస్యం- చకాసితః - చకాసితవాన్, చకాసత్ - చకాసతౌ - చకాసతః - చకాసతీ, చకాసిష్యన్, చకాసిష్యతీ- చకాసిష్యంతీ, చకాసితుం, చకాసితం- చకాసనం- చకాసిత్వా - అభిచకాస్య - చకాసంచకాసం- చకాసిత్వాచకాసిత్వా ॥

జక్ష-భక్షహసనయోః॥ భక్షణార్థకః - సేట్-పరస్మైపదీ

రుదాదిభ్యస్సార్వధాతుక ఇడీట్ ॥ ౧ జక్షితి- జక్షితః - జక్షతి- జక్షిషి- జక్షిథః- జక్షిథ- జక్షిమి- జక్షివః- జక్షిమః ॥ ౨ జజక్ష - జజక్షతుః॥ ౩ జక్షితా(సి) ౪ జక్షిష్యతి ॥ ౫ జక్షితు । జక్షితాత్। జక్షితాం జక్షతు। జక్షిహి। జక్షితాత్। జక్షితం । జక్షిత । జక్షాణి॥ ౬ అజక్షీత్ ।

అజక్షత్ । అజక్షితాం । అజక్షుః । సిజభ్యస్తేతి ఝేర్జుస్ । అజక్షీః । అజక్షః । అజక్షితం । అజక్షిత । అజక్షం । అజక్షివ । అజక్షిమ ॥ ౭ జక్ష్యాత్ । జక్ష్యాతాం ॥ ౮ జక్ష్యాత్ । జక్ష్యాస్తాం ॥ ౯ అజక్షీత్ । అజక్షిష్టాం ॥ ౧౦ అజక్షిష్యత్ ॥

కర్తృవ్యతిహారే—౧ వ్యతిజక్షితే । వ్యతిజక్షిషే । వ్యతిజక్షిధ్వే । వ్యతిజక్షివహే । వ్యతిజక్షిమహే ॥ ౨ వ్యతిజజక్షే ॥ ౩ వ్యతిజక్షితా (సే-హే । ౪ వ్యతిజక్షిష్యతే । ౫ వ్యతిజక్షితాం । వ్యతిజక్షిష్వ । వ్యతిజక్షిధ్వం) వ్యతిజక్షై । ౬ వ్యత్యజక్షిత । వ్యత్యజక్షిథాః । వ్యత్యజక్షిధ్వం । వ్యత్యజక్షివహి, వ్యత్యజక్షిమహి ॥ ౭ వ్యతిజక్షీత । వ్యతిజక్షీయాతాం । వ్యతిజక్షీరన్ ౮ వ్యతిజక్షిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యజక్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యజక్షిష్యత ।

కర్మణి—౧ జక్ష్యతే ॥ ౨ జజక్షే ॥ ౩ జక్షితా (సే-హే) ౪ జక్షిష్యతే । ౫ జక్ష్యతాం ॥ ౬ అజక్ష్యత ॥ ౭ జక్ష్యేత ॥ ౮ జక్షిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అజక్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజక్షిష్యత ॥

[illegible]

కృత్స్వపి సర్వత్ర కృతిపత్ ॥ పు. ౧౮౬-౧౮౭-౧౮౮ ॥

కేవలాత్కృత్సు । జక్షితవ్యం । జక్షణీయం । జక్ష్యం । జక్షితః । జక్షితవాన్ । జక్షత్ । జక్షతీ । జక్షిష్యన్ । జక్షిష్యతీ । జక్షిష్యంతీ । జక్షితుం । జక్షితః । జక్షణం । జక్షిత్వా । అనుజక్ష్య । జక్షం । జక్షః । జక్షిత్వా జక్షిత్వా ॥

మృజూష్-శుద్ధౌ, సకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ.

మృజేర్వృద్ధిరితి వృద్ధిః । అజాదౌ కిత్యకిత్యపి వేష్యత ఇతి వా ॥
౧ మార్ష్టి । మృష్టః । మృజంతి । మార్జంతి । మార్క్షి । మృష్ఠః । మృష్ఠ । మార్జ్మి । మృజ్వః । మృజ్మః ॥ ౨ మమార్జ । మమృజతుః । మమార్జతుః । మమృజుః । మమార్జుః । మమార్జిథ । మమార్ష్ఠ । మమృజథుః । మమార్జథుః । మమృజ । మమార్జ । మమార్జ । మమృజివ । మమార్జివ । మమృ

జ్వ। మమృజిమ। మమార్జిమ। మమృజ్మ॥ ౩ మార్జితాసి। మా
ర్ష్టాసి ౪ మార్జిష్యతి। మార్క్ష్యతి॥ ౫ మార్ష్టు। మృష్టాత్। మృ
ష్టాం। మృజంతు। మార్జంతు॥ మృడ్ఢి। మృష్టాత్। మృష్టం। మృష్ట। మా
ర్జాని। మార్జావ। మార్జామ। ౬ అమార్ట్। అమృష్టాం। అమృ
జన్। అమార్జన్। అమార్ట్। అమృష్టం। అమృష్ట। అమార్జం। అమృ
జ్వ। అమృజ్మ। ౭ మృజ్యాత్। మృజ్యాతాం॥ ౮ మృజ్యాత్। మృ
జ్యాస్తాం॥ ౯ అమార్జీత్। అమార్జిష్టాం। అమార్క్షీత్। అమార్ష్టాం
౧౦ అమార్క్ష్యత్। అమార్జిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిమృష్టే। వ్యతిమృజాతే। వ్యతిమార్జా
తే। వ్యతిమృజతే। వ్యతిమార్జతే। వ్యతిమృక్షే। వ్యతిమృజాథే॥ వ్యతి
మార్జాథే। వ్యతిమృడ్ఢ్వే। వ్యతిమృజే। వ్యతిమార్జే। వ్యతిమృజ్వహే
వ్యతిమృజ్మహే॥ ౨ వ్యతిమమృజే। వ్యతిమమార్జే। వ్యతిమమృజాతే। వ్య
తిమమార్జాతే। వ్యతిమమృజిరే। వ్యతిమమార్జిరే। వ్యతిమమృజిషే।
వ్యతిమమార్జిషే। వ్యతిమమృక్షే। వ్యతిమమృజాథే। వ్యతిమమార్జాథే।
వ్యతిమమృజిఢ్వే। వ్యతిమమార్జిఢ్వే। వ్యతిమమృడ్ఢ్వే। వ్యతిమమృజే। వ్యతి
మమార్జే। వ్యతిమమృజివహే। వ్యతిమమార్జివహే। వ్యతిమమృజ్వహే
వ్యతిమమృజిమహే। వ్యతిమమార్జిమహే। వ్యతిమమృజ్మహే॥ ౩ వ్యతిమా
ర్జితాసే। వ్యతిమార్ష్టాసే॥ ౪ వ్యతిమార్జిష్యతే। వ్యతిమార్క్ష్యతే
తే॥ ౫ వ్యతిమృష్టాం। వ్యతిమృజాతాం। వ్యతిమార్జాతాం। వ్యతిమృజ
తాం। వ్యతిమార్జతాం। వ్యతిమృక్ష్వ। వ్యతిమృజాథాం। వ్యతిమార్జా
థాం। వ్యతిమృడ్ఢ్వం। వ్యతిమార్జై। వ్యతిమార్జావహై। వ్యతిమార్జా
మహై। ౬ వ్యత్యమృష్ట। వ్యత్యమృజాతాం। వ్యత్యమార్జాతాం। వ్యత్య
మృజత। వ్యత్యమార్జత। వ్యత్యమృష్ఠాః। వ్యత్యమృజాథాం। వ్యత్యమార్జా
థాం। వ్యత్యమృడ్ఢ్వం। వ్యత్యమృజి। వ్యత్యమార్జి। వ్యత్యమృజ్వహి। వ్య
త్యమృజ్మహి॥ ౭ వ్యతిమృజీత। వ్యతిమృజీయాతాం। వ్యతిమృజీరన్। పక్షే-

వ్యతిమార్జీత। వ్యతిమార్జీయాతాం। వ్యతిమార్జీరన్॥ ౭ వ్యతిమార్జిషీష్ట।
వ్యతిమార్జిషీయాస్తాం। వ్యతిమార్జిషీరన్ (వ్య-) పక్షే। వ్యతిమృక్షీష్ట। వ్యతి
మృక్షీయాస్తాం। వ్యతిమృక్షీరన్॥ ౯ వ్యత్యమార్జిష్ట। వ్యత్యమార్జిషా
తాం। వ్యత్యమార్జిషత [illegible]) పక్షే- వ్యత్యమృష్ట। వ్యత్యమృ
క్షాతాం। వ్యత్యమృక్షత [illegible] మార్జిష్యత। వ్యత్యమార్క్ష్యత॥
కర్తరి— [illegible] మార్జే। మమృజాతే। మమా
ర్జాతే। మమృజిరే। మమా[illegible] మమార్జిషే। మమృక్షే। మ
మృజాథే। మమా[illegible] మమృ[illegible] [illegible]ర్జిధ్వే। మమృడ్ఢ్వే॥ మమృ
జే। మమార్జే। మమ[illegible]వహే। మమార్జి[illegible]। మమృజ్వహే। మమృజిమ
హే। మమార్జిమహే [illegible]॥ ౩ మార్జితా॥ సే-హే॥ మార్ష్టా॥ సే
హే॥ ౪ మార్జిష[illegible]॥ ౫ మృజ్యతాం॥ ౬ అమృజ్యత॥ ౭ మృ
క్ష[illegible] మార్జిషీష్ట [illegible]॥ ౯ అమార్జి। అమార్జిషాతాం
[illegible] అమార్జిష్ఠాః। అమృష్ఠాః॥ అ
మార్జిషాథాం। అమృక్షాథాం। [illegible]ర్జిఢ్వం-ధ్వం। అమృడ్ఢ్వం। అమార్జి
షి। అమృక్షి। అమార్జిష్వహి। [illegible] అమార్జిష్మహి। అమృక్ష్మహి॥
౧౦ అమార్జిష్యత। అమార్క్ష్యత

[illegible] మార్జయతి. [illegible]॥ ఇత్యాదిమా
ర్జయితవ్యమిత్యాదిచ [illegible] సనిమిమార్జిషతి,
మిమార్జిషితవ్యమిత్యాదిచ। సని పక్షే మిమృక్షతి మిమృక్షితవ్యమిత్యాదిక
[illegible] మరీమృక్షతి [illegible] మిత్యాదివ [illegible]। యజ్ఞ్వజ్ఞు
[illegible] తదంతాత్ప్రత్యయే [illegible]॥ [illegible] ౪౩। యజ్ఞు
[illegible]॥ పక్షే। [illegible] పరిమార్జితః। ప
రీమార్జితః। పరామార్జితవాన్। పరిమార్జితవాన్। పరీమా
ర్జితవాన్। శతరిపక్షే। పరామార్జన్। పరామార్జితా। పరామా
ర్జితః। పరామార్జతీ। పరిమార్జన్। పరిమార్జితా। పరిమార్జతః।

పరిమార్జతి। పరిమార్జతాత్। పరిమార్జతాం। పరిమార్జతః। పరిమార్జంతి,ఇతి। లృటర్థాంతరి- పర్యమార్క్షీత్- పర్యమార్జీత్- పర్యమార్జిష్యత్- పరిమార్జిష్యత్- పరిమార్జిష్యతి- పరిమార్జిష్యంతి- పరిమార్జిష్యత్ పరిమార్జిష్యతి- పరిమార్జిష్యంతి- ఇతి - భావే క్తే॥ క్తవత్- క్త్వాయాం పర్యమార్జిత్వా। పరిమార్జిత్వా - పరిమార్జిత్వా-ఇతిచ విశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు- మార్జితవ్యం-మార్ష్టవ్యం - మార్జనీయం, మృజ్యః- మార్గ్యః- మృజేర్వృద్ధిరితి కృదన్తే పక్షేణ్యాతిచజోరితికుత్వం మృష్టః- మృష్టవాన్-మృజన్- మార్జన్. మృజతీ-మార్జతీ మార్జిష్యన్ మార్జిష్యతీ, మార్జిష్యంతీ- మార్క్ష్యన్- మార్క్ష్యతీ - మార్క్ష్యంతీ- మార్జితుం- మార్ష్టుం- మృష్టం- మార్జనం- మార్జిత్వా- మృష్ట్వా- పరిమృజ్య- మార్జం మార్జం- మార్జిత్వామార్జిత్వా- మృష్ట్వామృష్ట్వా॥

రుదిర్-అశ్రువిమోచనే,అకర్మకః-సేట్- పరస్మైపదీ

రుదాదిభ్యస్సార్వధాతుక ఇడిట్—౧రోదితి-రుదితః, రుదంతి-రోదిషి, రుదిథః-రుదిథ, రోదిమి- రుదివః- రుదిమః ॥ ౨ రురోద- రురుదతుః॥ ౩ రోదితా॥ ౪ రోదిష్యతి ॥ ౫ రోదితు-రుదితాత్- రుదితాం-రుదిహి- రుదితాత్- రుదితం- రుదిత. రోదాని॥ ౬ అరోదీత్- అరోదత్- అరుదితాం, అరోదీః- అరోదః- అరుదితం-అరుదిత - అరోదం, అరుదివ- అరుదిమ- ॥౭రుద్యాత్- రుద్యాస్తాం॥౮ రుద్యాత్- రుద్యాస్తాం ॥ ౯ అరుదత్ । అరుదతాం- అరోదీత్ - అరోదిష్టాం ॥ ౧౦అరోదిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిరుదితే-వ్యతిరుదాతే- వ్యతిరుదిషే- వ్యతిరుదిధ్వే, వ్యతిరుదివహే- వ్యతిరుదిమహే॥ ౨ వ్యతిరురుదే- వ్యతిరురుదాతే॥ ౩ వ్యతిరోదితా(సే-హే) ౪ వ్యతిరోదిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిరుది

తాం- వ్యతిరుదిషే- వ్యతిరుదిధ్వం- వ్యతిరోదై॥ ౬ వ్యత్యరుదిత - వ్యత్యరుదిథాః- వ్యత్యరుదిధ్వం- వ్యత్యరుదివహి- వ్యత్యరుదిమహి॥౭వ్యతిరుదీత- వ్యతిరుదీయాతాం॥ ౮ వ్యతిరోదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యరోదిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యరోదిష్యత॥

భావే—౧ రుద్యతే॥ ౨రురుదే॥ ౩ రోదితా ॥౪ రోదిష్యతే॥౫ రుద్యతాం॥ ౬ అరుద్యత ॥ ౭ రుద్యేత ॥ ౮ రోదిషీష్ట॥ ౯ అరోది॥ ౧౦ అరోదిష్యత॥

ణౌ- కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ సన్యఙ్యఙ్లుక్షుతదంతాత్కృత్సుచసర్వం కోచలేస స్తత్తధాత్రపవల్ పు౨౦౮॥ ౨౮౯- ౨౧౦ సనికిత్త్వస్యరుదవిదేత్యాదినా ప్రతిపదోక్తత్వేననిత్యత్వాదుద్రురుదిషతి। రురుదిషితవ్యమిత్యాద్యేక విధరూపం విశేషః । తథాయఙ్లుక్యాయామపి

కేవలాత్కృత్సు, రోదితవ్యం, రోదనీయం- రోద్యం. రుదితః-రుదితవాన్, ప్రరుదితఃసః- ప్రరుదితం-తేన ॥ ఆశవిశ్వకరణత్వాదుదుపధాదిత్యాదినా నకిత్త్వవికల్పః, ఇదమస్యరుదితం। ధ్రావ్యార్థకత్వాదధికరణే క్తః । రుదన్, రుదతీ, రోదిష్యన్, రోదిష్యతీ, రోదిష్యంతీ- రోదితుమ్, రుదితం, రోదనం, రుదిత్వా, రుదవిదేతి ప్రతిపదోక్తమేవ నిత్యంకిత్త్వం, ప్రరుద్య, రోదంరోదం, రుదిత్వారుదిత్వా॥

వచ, పరిభాషణే,సకర్మకః అనిట్॥ పరస్మైపదీ

అయమంతిపరోనప్రయుజ్యతే, బహువచనపరఇత్యన్యే- ఝిపరఇత్యపరే—౧వక్తి,వక్తః, వక్షి, వక్షః-వచ్మి, వచ్వః॥౨ ఉవాచ, ఊచతుః, ఉవచిథ, ఉవక్థ, ఉచథుః, ఉవాచ; ఉవచ, ఊచివ॥౩ వక్తా. వక్తారౌ, వక్తాసి, వక్తాస్థః, వక్తాస్మి, వక్తాస్వః॥ ౪ వక్ష్యతి, వక్ష్యతః వక్ష్యసి, వక్ష్యథః, వక్ష్యామి- వక్ష్యావః॥ ౫ వక్తు, వక్తాత్- వగ్ధి,వక్తాత్, వచాని, వచావ, ౬ అవక్, అవక్తాం, అవక్-అవక్తం,అవచం

ష్టః। వాశితిత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు। వశితవ్యం। వశనీయం।వాశ్యం। ఉశిత। ఉశితవాః ఉశః।ఉశతి। వశిష్యః।వశిష్యతి। వశిష్యంతి। వశితుం।ఉశితం। వశన, వశిత్వా। సముశ్య। వాశంవాశం।వశిత్వావశిత్వా॥

విద-జ్ఞానే, సకర్మకః, సేట్- పరస్మైపదీ

విదోలటోవేతి లటః పరస్మైపదానాం ణలాదయోవాసవ—ఇతి దః।విదతుః।విదుః, వేత్థ, విదథుః- విద, వెద, విద్వ, విద్మ॥ పక్షే। వే త్తి, విత్తః, విదంతి। వెత్సి, విత్థః-విత్థ, వేద్మి- విద్వః, విద్మః।వి వేద. వివిదతుః, వివిదుః, వివేదిథ, 3 వెదితా.॥ ౪ వేదిష్యతి॥ వే త్తు ।విత్తాత్। విత్తాం । విదంతు, విద్ధి। విత్తాత్। విత్తం, విత్త। విదా ని- వేదావ, వేదామ॥ పక్షే ॥ విదాంకుర్వంత్విత్యస్యలదస్యామిత్యా మిలోటోలుక్ లోడంతకరోత్యనుప్రయోగశ్చవానిపాత్యతే ॥ పురు షవచనేన విపఠితే। ఇతిశేషాత్ । విదాంకరోతు। విదాంకురుతాత్। విదాంకురుతాం। విదాంకుర్వంతు। విదాంకురు। విదాంకురుతాత్। వి దాంకురుతం। విదాంకురుత। విదాంకరవాణి। విదాంకరవావ। విదాం కరవామ॥ ౬ అవెత్।అవిత్తాం। అవిదుః। సిజభ్యస్తేతి ఝోర్జుస్। అ వేః। అవిత్తం। అవిత్త। అవేదం। అవిద్వ। అవిద్మ।౭విద్యాత్ - విద్యా తాం। విద్యుః॥ ౮ విద్యాత్। విద్యాస్తాం। విద్యాసుః॥ ౯ అవేదీత్। ౧౦ అవేదిష్యత్॥అకర్మకాత్ సంపూర్వాదస్యాద్విదిప్రచ్ఛిస్వరతీనా ముపసంఖ్యానమిత్యాత్మనేపదమ్॥

౧ సంవిత్తే। సంవిదాతే। వేత్తేర్విభాషేతిఝాదేశస్యాతోరుడాగః సంవిద్రతే॥సంవిదతే।సంవిత్సే।సంవిదాథే।సంవిద్ధ్వే।సంవిదే। సంవిద్వ హే।సంవిద్మహే॥౨ సంవివిదే।సంవివిదాతే॥3 సంవేదితా(సేహే)౪ సంవేదిష్యతే॥ ౫సంవిత్తాం।సంవిదాతాం। సంవిద్రతాం। సంవిదతాం।

సంవిత్స్వ। సంవేదై॥ ౬ సమవిత్త। సమవిదాతాం। సమవిదత। సమవిదథాః, సమవిదాథాం। సమవిద్ధ్వమ్। సమవిది। సమవిద్వహి। సమవిద్మహి॥ ౭ సంవిదీత। సంవిదీయాతాం॥ ౮ సంవేదిషీష్ట। సంవేదిషీయాస్తాం(ధ్వం) ౯ సమవేదిష్ట॥ ఢ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ సమవేదిష్యత॥ ఏవంకర్మవ్యతిహారే వ్యతివిత్తే॥ వ్యతివిదాతే। వ్యతివిదతే। వ్యతివిదత ఇత్యాద్యూహ్యమ్॥

కర్మణి— ౧ విద్యతే॥ ౨ వివిదే॥ ౩ వేదితా॥ సే, హే॥ ౪ వేదిష్యతే॥ ౫ విద్యతాం॥ ౬ అవిద్యత॥ ౭ విద్యేత॥ ౮ వేదిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ అవేది। అవేదిషాతాం॥ ఢ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ అవేదిష్యత॥

ణౌ కర్తృగే కర్మణో స్వదంతాత్కృత్సు న కేటతివత్। తథాక్తావస నారస్య రుదవిదముషగ్రహిస్వపిప్రచ్ఛస్సంశ్చేతి కిత్త్వస్య నిత్యత్వా త్సగుణాపవర్జం వివిదిషతి వివిదిషితవ్యమిత్యాదిసర్వం కేటతివత్। తథాయజ్ఞభ్రుగో గ్రజ్ఞృతో రపి॥ పు ౨౮౮।౨౮౧

కేవలాత్కృత్సు॥ వేదితవ్యం। వేదనీయం। వేద్యం। విదితః। విదితవాన్। విదన్నిత్యస్య సురితి శతుర్వసురాదేశో వా। విద్వాన్। విదుషీ। విదన్॥ విదతీ। వేదిష్యన్। వేదిష్యంతీ। వేదిష్యతీ। వేదితుం। విదితః। వేదనం। రుదవిదేతి సిత్త్వాత్కిత్త్వం। విదిత్వా। సంవిద్య। వేదంవేదం। విదిత్వావిదిత్వా॥ బ్రాహ్మణవేదం భోజయతి। యంయం బ్రాహ్మణం వేత్తి తం సర్వం భోజయతీత్యర్థః। కర్మణి దృశివిదోస్సాకల్య ఇతి ణముల్॥

శ్వస, ప్రాణనే॥ అకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ

రుదాదిభ్యస్సార్వధాతుక ఇతీట్— ౧ శ్వసితి। శ్వసితః। శ్వసిషి। శ్వసిథః। శ్వసిథ। శ్వసిమి। శ్వసివః, శ్వసిమః॥ ౨ శశ్వాస। శశ్వసతుః॥ ౩ శ్వసితా॥ ౪ శ్వసిష్యతి॥ ౫ శ్వసితు॥ శ్వసితాత్। శ్వసితాం। శ్వసిహి। శ్వ

సిశాల్। శ్వసితం। శ్వసిత। శ్వసాని॥౬ రుదశ్చపంచభ్యఇటీట్ ॥అడ్గా గ్ర్యః గాలవయోరిత్యడ్వా। అశ్వసీల్। అశ్వసల్। అశ్వసితాం। అశ్వసీః। అశ్వసః। అశ్వసితం। అశ్వసిత। అశ్వసం, అశ్వసివ, అశ్వసిమ॥ ౭ శ్వస్యాల్। శ్వస్యాతాం॥ ౮ శ్వస్యాత్। శ్వస్యాస్తాం। హ్మ్యంతేతినవృద్ధిః॥ ౯ అశ్వసీత్। అశ్వసిష్టాం ॥౧౦ అశ్వసిష్యల్॥

కర్తృవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశ్వసితే। వ్యతిశ్వసితే। వ్యతిశ్వసిద్వే। వ్యతిశ్వసివహే। వ్యతిశ్వసిమహే॥ ౨ వ్యతిశశ్వసే॥ ౩ వ్యతిశ్వసితా॥౪వ్యతిశ్వసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిశ్వ[illegible]తాం। [illegible] శ్వసిష్వ। వ్యతిశ్వసై॥ ౬ వ్యత్యశ్వసిత। వ్యత్యశ్వసాతాం। వ్యత్యశ్వ[illegible] ॥ వ్యత్యశ్వసిధ్వం, వ్యత్యశ్వసివహి। వ్యత్యశ్వసిమహి। ౭ వ్యతిశ్వసీత। వ్యతిశ్వసీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిశ్వసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ[illegible]ష్ట (ధ్వం-ఢ్వం)వ్యత్యశ్వసిష్యత॥

భావే—౧శ్వస్యతే। [illegible]సే॥ ౩ శ్వసితా ॥ ౪ శ్వసిష్యతే॥౫శ్వస్యతాం॥ ౬ అశ్వస్యత [illegible]శ్వస్యేత॥ ౮ శ్వసిషీష్ట॥ ౯ అశ్వాసి॥ ౧౦ అశ్వసిష్యత॥

ణౌ-కర్తృకర్తృణౌ [illegible]త్వదంతాత్[illegible] శ్వాసి గదతివల్।చజ॥అశిశ్వసల్,తథాసి న్యజ్వ్యజ్ఞు[illegible] [illegible] ॥పు-౨-౨౮,-౨౯

కేవలాత్[illegible] ॥ శ్వసితవ్యం। శ్వసనీయం। శ్వాస్యం। శ్వసితః। శ్వసితవాన్ ॥ శ్వసన్, శ్వసతీ, శ్వసిష్యన్, శ్వసిష్యతీ। శ్వసిష్యంసీ। శ్వసితుం, శ్వసితః ॥ శ్వసనం, శ్వసిత్వా - నిశ్వస్య, శ్వాసం శ్వాసం। శ్వసిత్వాశ్వసిత్వా ॥

శాసు, అనుశిష్టౌ,సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపది

శాసఇదజ్ఝలోరితిత్వం—౧శాస్తి, శిష్టః। శాసతి, శాస్సి, శిష్ఠః, శిష్ఠ, శాస్మి, శిష్వః, శిష్మః॥ ౨ శశాస,శశాసతుః-శశాసుః॥ ౩ శాసితా॥ ౪ శాసిష్యతి ॥ ౫ శాస్తు, శిష్టాల్, శిష్టాం, శాసతు,శాధి,శిష్టాల్

శిష్టం, శిష్ట, శాసాని॥ ౬ అశాత్, అశాద్, తిప్యనస్తేరితిదత్వం, అశి ష్టాం। అశాసుః, అశాః, అశాత్, అశాద్, సిపిధాతో రుర్వేతివారుత్వం, పక్షే॥ జశ్త్వేనదః, చర్త్వేనతః, అశిష్టం। అశిష్ట, అశాసం, అశిష్వ॥ అశిష్మ॥ ౭ శిష్యాత్। శిష్యాతాం, శిష్యుః, ౮ శిష్యాత్, శిష్యాస్తాం, శి ష్యాసుః, సర్తిశాస్త్యర్తిభ్యశ్చేత్యఙ్ ॥ ౯ అశిషత్, అశిషతాం, అశిషన్, అశిషః, అశిషతం- అశిషత, అశిషం, అశిషావ- అశిషామ ॥ ౧౦ అ శాసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిశిష్టే- వ్యతిశాసాతే- వ్యతిశిక్షే- వ్యతిశా సాథే- వ్యతిశిడ్ఢ్వే, వ్య[illegible], వ్యతిశిష్వహే- వ్యతిశిష్మహే॥ ౨ వ్య తిశశాసే- వ్యతిశశాసా [illegible] వ్యతిశాసితా [illegible] హే) ౪ వ్యతిశాసిష్యతే ౫ వ్యతిశిష్టాం। వ్యతిశా[illegible] వ్యతిశాసతాం- వ్యతిశిక్ష్వ; వ్యతిశా సాథాం- వ్యతిశిడ్ఢ్వం, వ్యతిశాసై - వ్యతిశాసావహై - వ్యతిశాసామ హై॥ ౬ వ్యత్యశిష్ట- వ్యత్యశాసాతాం- వ్యత్యశాసత- వ్యత్యశిష్ఠాః। వ్య త్యశాసాథాం- వ్యత్యశిడ్ఢ్వం- వ్యత్యశాసి- వ్యత్యశిష్వహి- వ్యత్యశిష్మ హి॥ ౭ వ్యతిశాసీత, వ్యతిశాసీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిశాసిషీష్ట- వ్యతిశా సిషీయాస్తాం (ధ్వం) ౯ వ్యత్యశాసిష్ట- వ్యత్యశాసిషాతాం, వ్యత్యశా సిషత-ధ్వం, ధ్వం॥౧౦ వ్యత్యశాసిష్యత॥

కర్మణి—౧ శిష్యతే॥ ౨ శశాసే॥౩ శాసితా॥౪ శాసిష్యతే॥౫ శిష్య తాం ॥ ౬ అశిష్యత॥ ౭ శిష్యేత ॥ ౮ శాసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అశాసి॥ అ శాసిషాతాం (ద్వం-ధ్వం) ౧౦ అశాసిష్యత॥

[illegible] కృత్సుచసర్వంఖా ఛతివత్ ॥ [illegible] ॥

కేవలాత్[illegible] శాసితవ్యం - శాసనీయం-శిష్యః. ఏతిస్తుశాస్వృ దృజుషః క్యబితిక్యప్॥ శిష్టః- శిష్టవాన్, క్త్వాయాంవేట్త్వాన్నేట్॥శా సత్॥ శాసతా, శాసతః, శాసతి. శాసిష్యన్- శాసిష్యతీ- శాసిష్యం

శీ, శాసితుం, శిష్టం, శాసనం, శిష్ట్వా శాసిత్వా-అనుశిష్య-శాసం శాసం- శాసిత్వాశాసిత్వా॥ శిష్ట్వాశిష్ట్వా॥

ఞి-ష్వప్, శయే, అకర్మకః- అనిట్- పరస్మైపదీ

౧ స్వపితి-స్వపితః- స్వపంతి, స్వపిషి, స్వపిథః - స్వపిథ, స్వపిమి- స్వపివః, స్వపిమః॥ ౨ సుష్వాప- సుషుపతుః- సుషుపుః-సుష్వపిథ- సుష్వప్థ- సుషుపథుః, సుషుప, సుష్వాప, సుష్వప, సుషుపివ, సుషుపిమ॥ ౩ స్వప్తా॥ ౪ స్వప్స్యతి॥ ౫ స్వపితు, స్వపితాత్, స్వపితాం। స్వపంతు, స్వపిహి, స్వపితాత్, స్వపితం, స్వపిత, స్వపాని॥ ౬ అస్వపీత్, అస్వపత్- అస్వపితాం, అస్వపన్, అస్వపీః। అస్వపః, అస్వపితం, అస్వపిత, అస్వపం, అస్వపివ, అస్వపిమ॥ ౭ స్వప్యాత్, స్వప్యాతాం, స్వప్యుః॥ ౮ సుప్యాత్, సుప్యాస్తాం, సుప్యాసుః॥ ౯ అస్వాప్సీత్, అస్వాప్తాం, అస్వాప్సుః॥ ౧౦ అస్వప్స్యత్

కర్మవ్యతిహారే- ౧ వ్యతిస్వపితే, వ్యతిస్వపాతే, వ్యతిస… వ్యతిస్వపిధ్వే, వ్యతిస్వపివహే, వ్యతిస్వపిమహే॥ ౨ వ్యతిసుషుపే వ్యతిసుషుపాతే॥ వ్యతిసుషుపిషే, వ్యతిసుషుపిధ్వే- వ్యతిసుషుపివహే, వ్యతిసుషుపిమహే॥ ౩ వ్యతిస్వప్తా (సే-హే) ౪ వ్యతిస్వప్స్యతే॥ ౫ వ్యతిస్వపితాం- వ్యతిస్వపాతాం, వ్యతిస్వపిష్వ, వ్యతిస్వపిధ్వం- వ్యతిస్వపై॥ ౬ వ్యత్యస్వపిత- వ్యత్యస్వపాతాం - వ్యత్యస్వపిథాః, వ్యత్యస్వపిధ్వం- వ్యత్యస్వపి- వ్యత్యస్వపివహి- వ్యత్యస్వపిమహి॥ ౭ వ్యతిస్వపీత- వ్యతిస్వపీయాతాం। ౮ వ్యతిస్వప్సీష్ట॥ ౯ వ్యత్యస్వప్త। వ్యత్యస్వప్సాతాం- వ్యత్యస్వప్సత॥ ౧౦ వ్యత్యస్వప్స్యత॥

భావే—సుప్యతే॥ ౨ సుషుపే॥ ౩ స్వప్తా॥ ౪ స్వప్స్యతే॥ ౫ సుప్యతాం॥ ౬ అసుప్యత॥ ౭ సుప్యేత॥ స్వప్సీష్ట॥ ౯ అస్వాపి॥ ౧౦ అస్వప్స్యత

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ స్వాపయతి-తే॥ స్వాప

యితవ్యమిత్యాదిర ఖాదతివత్ ॥ ౨౩౩, ౨౨౮ పు ॥ సని, రుద విదేత్యాదినా కిత్త్వాత్సంప్రసారణే సుషుప్సతి సుషుప్సితవ్యమిత్యాదిమిమిక్షతి- మిమిక్షితవ్యమిత్యాదిసన్నంతమేహతివత్, పు౩౨౮ యఙి స్వపిస్యమీత్యాదినా సంప్రసారణేసోషుప్యతెఇత్యాదిమెమిహ్యతఇత్యాదివత్॥

యఙ్లుకి, సాస్వపీతి- సాస్వప్తి। సాస్వప్తః- సాస్వపతీత్యాది- తదంతాత్కృత్స్వపి సాస్వపితవ్యమిత్యాదిమేమేహితవ్యమిత్యాదివత్

కేవలాత్కృత్సు। స్వప్తవ్యః స్వపనీయం, స్వాప్యం- సుప్తః. సుప్తవాన్- స్వపన్. స్వపతీ, స్వప్స్యన్। స్వప్స్యతీ, స్వప్స్యంతీ, స్వప్తుం- సుప్త్వం- స్వపనం, సుప్త్వా, నిషుప్య-సుపినిషుప్యన్సుపినుతిసమాఇతిషత్వం-స్వాపంస్వాపం-సుప్త్వాసుప్త్వా॥

షన-సస్త్రి-స్వప్నే॥ఛాంతసావిమౌ।అకర్మకౌ। సేటౌ।పరస్మైపదినౌ

సస్తి- సస్తః-ససంతి- సంస్తి- సంస్తః, సంస్తంతీత్యాది॥

హన, హింసాగత్యోః। సకర్మకః-అనిట్, పరస్మైపదీ

౧హంతి, హతః, ఘ్నంతి, హంసి, హథః, హథ, హన్మి, హన్వః, హన్మః॥ ౨ జఘాన, జఘ్నతుః, జఘ్నుః, జఘనిథ. జఘన్థ, జఘ్నథుః, జఘ్న, జఘాన, జఘన, జఘ్నివ, జఘ్నిమ॥౩ హంతా। హంతారౌ॥౪ హనిష్యతి॥౫ హంతు, హతాత్, హతాం, ఘ్నంతు, జహి॥హతాత్, హతం, హత, హనాని, హనావ, హనామ, ౬అహన్, అహతాం, అఘ్నన్, అహన్, అహతం, అహత, అహనం, అహన్వ, అహన్మ ॥ ౭ హన్యాత్, హన్యాతాం, హన్యుః. ౮ హనోవధలిఙీతివధాదేశః। వధ్యాత్, వధ్యాస్తాం, వధ్యాసుః, లుఙిచేతివధాదేశః ॥ ౯ అవధీత్, అవధిష్టాం, అవధిషుః॥౧౦ అహనిష్యత్॥

గతిహింసార్థకత్వాత్ కర్మవ్యతిహారే నతఙ్.

—

ఆఙ్పూర్వాదకర్మకాదాఙో యమహనఇత్యాత్మనేపద

౧ ఆహంతే, ఆఘ్నాతే, ఆఘ్నతే, ఆహసే, ఆఘ్నాథే, ఆహధ్వే, ఆఘ్నే, ఆహన్వహే, ఆహన్మహే॥ ౨ ఆజఘ్నే, ఆజఘ్నాతే, ఆజఘ్నిషే, ఆజఘ్నిధ్వే, ఆజఘ్నివహే; ఆజఘ్నిమహే॥ ౩ ఆహంతా (సే, హే) ౪ ఆహనిష్యతే- ౫ ఆహతాం, ఆఘ్నాతాం, ఆఘ్నతాం, ఆహస్వ, ఆఘ్నాథాం, ఆహధ్వం, ఆహనై, ఆహనావహై। ఆహనామహై॥ ౬ ఆహత, ఆఘ్నాతాం, ఆఘ్నత, ఆహథాః, ఆఘ్నాథాం, ఆహధ్వం, ఆఘ్ని, ఆహన్వహి, ఆ హి॥ ౭ ఆఘ్నీత। ఆఘ్నీయా తాం, ఆఘ్నీరన్, ఆఘ్నీథాః ఆఘ్నీయాథాం- ఆఘ్నీధ్వం- ఆఘ్నీయ, ఆఘ్నీవహి, ఆఘ్నీమహి॥ ౮ ఆవధిషీష్ట-ఆవధిషీయాస్తాం(ధ్వం) లుఙి, ఆత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామితి వధాదేశో వా॥ ౯ ఆవధిష్ట- ఆవధిషాతాం- ఆవధిషత- (ధ్వం-ధ్వం) పక్షే హనః సిచితి కిత్త్వే, ఆహత- ఆహసాతాం, ఆహసత, ఆహథాః, ఆహసాథాం- ఆహధ్వం, ఆహసి- ఆహస్వహి, ఆహస్మహి॥ ౧౦ ఆహనిష్యత॥

కర్మణి—౧ హన్యతే॥ ౨ జఘ్నే॥ ౩ ఘానితా, హంతా॥ ఘానిష్యతే, హనిష్యతే॥ ౫ హన్యతాం॥ ౬ అహన్యత॥ ౭ హన్యేత॥ ౮ ఘానిషీష్ట (ధ్వం) వధిషీష్ట-ధ్వం- ౯ అఘాని-అఘానిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) అహసాతాం (ధ్వం) పక్షే-వధాదేశే-అవధి-అవధిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అఘానిష్యత- అహనిష్యత॥

ణౌ—౧ ఘాతయతి-తే॥ ౨ ఘాతయాంచకార। చక్రే బభూవ॥ ఆస॥ ౩ ఘాతయితా॥ సి, సే, హే॥ ౪ ఘాతయిష్యతి- తే ॥ ౫ ఘాతయతు- తాం ॥ ౬ అఘాతయత్। త॥ ౭ ఘాతయేత్ -త॥ ౮ ఘాత్యాత్। ఘాతయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౯ అజీఘతత్ -త॥ ౧౦ అఘాతయిష్యత్ -త॥

కర్మణి—ఘాత్యతే॥ ౨ ఘాతయాంచక్రే(బభూవే) ఆ.సి॥ ౩ ఘాతయితా-సే,హే॥ఘాతితా,సే-హే॥ ౪ ఘాతయిష్యతే-ఘాతిష్యతే॥ ౫ ఘాత్యతాం॥ ౬. అఘాత్యత॥ ౭ ఘాత్యేత ॥ ౮ ఘాతయిషీష్ట,(ధ్వం-ఢ్వం) ఘాతిషీష్ట-ష్వం॥౯ అఘాతి,అఘాతిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అఘాతయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అఘాతిష్యత,అఘాతయిష్యత॥

సని॥ అజ్ఞానగమాంసనీతి దీర్ఘః—౧జిఘాంసతి॥౨జిఘాంసాంచకార ॥ బభూవ॥ ఆస॥ ౩ జిఘాంసితా,సి ॥ ౪ జిఘాంసిష్యతి ॥ ౫ జిఘాంసతు॥ ౬ అజిఘాంసత్॥ ౭జిఘాంసేత్॥ ౮ జిఘాంస్యాత్॥ ౯అజిఘాంసీత్॥ ౧౦ అజిఘాంసిష్యత్॥

యజ్ఞైహంతెహింసాయాం యజీఘ్నీభావో వాచ్యఇతిఘ్నీభావః ౧ జేఘ్నీయతే॥ ౨జేఘ్నీయాంచక్రే,బభూవ,ఆస॥ ౩ జేఘ్నీయితా॥ సే,హే॥ ౪ జేఘ్నీయిష్యతే॥ ౫ జేఘ్నీయతాం॥ ౬ అజేఘ్నీయత॥ ౭ జేఘ్నీయేత॥ ౮ జేఘ్నీయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అజేఘ్నీయిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అజేఘ్నీయిష్యత॥

హింసాయా అన్యత్ర॥ ౧ జంఘన్యతే॥ ౨ జ ఘన్యాంచక్రే॥ బభూవ॥ఆస॥ ౩ జంఘనితా॥సే,హే॥౪జంఘనిష్యతే॥౫జంఘన్యతాం॥౬అజంఘన్యత॥ ౭ జంఘన్యేత ॥ ౮ జంఘనిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అజంఘనిష్ట(ధ్వం ఢ్వం)॥ ౧౦ అజంఘనిష్యత॥

యఙ్లుకి, జంఘనీతి, జంఘంతి- జంఘతః, జంఘ్నతీత్యాది

౧ హంతవ్యః-హననీయః, హనో వాయదన్యస్యచ క్తన్యఇతి యదన్య ధాదేశౌవా। వధ్యః, వధ్యే, ఘ్నతి, ఘాత్యః- హతః - హతవాన్- ఘ్నన్, ఘ్నతీ, హనిష్యన్, హనిష్యతీ, హనిష్యంతీ- హంతుం, హతిః, హననం, హత్వా, నిహత్య - ఘాతంఘాతం, హత్వాహత్వా ॥

సమూలఘాతంహంతి। సమూలంహంతీత్యర్థః । సమూలాకృతజీవేషు హన్కృఞ్గ్రహఇతి ణముల్ । కషాదిత్వాదనుప్రయోగః

ణః । పాదఘాతం హంతి । పాదేన హంతీత్యర్థః ॥ కరణే హనః (3-4-37) ఇతి ణము
ల్ । అనుప్రయోగః ప్రాగ్వత్ । దండోపఘాతం గాః కాలయతి ।
దండేనోపఘాతం । హింసార్థానాం చ సమానకర్తృకాణామితి ణము
ల్, తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి వా సమాసః ॥

౨ ఘాతయితవ్యః- ఘాతనీయః, ఘాత్యః ఘాతితః, ఘాతితవాన్
ఘాతయన్, ఘాతయంతీ- ఘాతయిష్యన్ - ఘాతయిష్యతీ, ఘాత
యిష్యంతీ, ఘాతయితుం- ఘాతితం. ఘాతనం, ఘాతయిత్వా, నిఘా
త్య, ఘాతంఘాతం, ఘాతయిత్వాఘాతయిత్వా ॥

౩ జిఘాంసితవ్యః, జిఘాంసనీయః - జిఘాంస్యః- జిఘాంసితః, జి
ఘాంసితవాన్-జిఘాంసన్-జిఘాంసంతీ-జిఘాంసిష్యన్, జిఘాంసిష్యతీ
జిఘాంసిష్యంతీ, జిఘాంసితుం, జిఘాంసితం, జిఘాంసనం, జిఘాంసిత్వా,
నిజిఘాంస్య, జిఘాంసంజిఘాంసం, జిఘాంసిత్వాజిఘాంసిత్వా ॥

౪ జేఘ్నీయితవ్యః, జేఘ్నీయనీయః జేఘ్నీయ్యః- జేఘ్నీయితః-
జేఘ్నీయితవాన్- జేఘ్నీయమానః, జేఘ్నీయిష్యమాణః, జేఘ్నీయి
తుం, జేఘ్నీయితం, జేఘ్నీయనం, జేఘ్నీయిత్వా, నిజేఘ్నీయ్య, జే
ఘ్నీయం జేఘ్నీయం, జేఘ్నీయిత్వా- జేఘ్నీయిత్వా ॥

పక్షే—జంఘనితవ్యః, జంఘననీయః, జంఘన్యః, జంఘనితః జంఘ
నితవాన్, జంఘన్యమానః- జంఘనితుం- జంఘనితం, జంఘననం, జం
ఘనిత్వా- నిజంఘన్య, జంఘనంజంఘనం। జంఘనిత్వాజంఘనిత్వా ॥

౫ జంఘనితవ్యః, జంఘననీయః, జంఘాత్యః- జంఘనితః, జంఘని
తవాన్, జంఘ్నన్- జంఘ్నతౌ, జంఘ్నతః - జంఘ్నతీ. జంఘనిష్యన్
జంఘనిష్యతీ, జంఘనిష్యంతీ- జంఘనితుం- జంఘనితం,- జంఘననం,
జంఘనిత్వా, నిజంఘత్య, అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః జంఘాతం
జంఘాతం, జంఘనిత్వాజంఘనిత్వా ॥

ఇతి లుగ్వికరణాః పరస్మైపదినః

అథాత్మనేపదినః

ఇఙ్ అధ్యయనే, నిత్యమధిపూర్వోఽయం, సకర్మకః-అనిట్ ఆత్మనేపదీ.

౧ అధీతే, అధీయాతే- అధీయతే- అధీషే, అధీయాథే, అధీధ్వే- అధీయే- అధీవహే, అధీమహే, గాఙ్లిటీతి గాఙాదేశః॥ ౨ అధిజగే-అధిజగాతే, అధిజగిరే, అధిజగిషే, అధిజగిధ్వే- అధిజగివహే- అధిజగిమహే॥ ౩ అధ్యేతా-సే, హే॥ ౪ అధ్యేష్యతే ॥ ౫ అధీతాం, అధీయాతాం- అధీయతాం- అధీష్వ, అధీయాథాం, అధీధ్వం- అధ్యయై, అధ్యయావహై॥ అధ్యయామహై ॥ ౬ అధ్యైత । అధ్యైయాతాం, అధ్యైయత, అధ్యైథాః॥ అధ్యైయాథాం- అధ్యైధ్వం, అధ్యైయి । అధ్యైవహి. అధ్యైమహి॥ ౭ అధీయీత, అధీయీయాతాం । అధీయీరన్, అధీయీథాః, అధీయీయాథాం- అధీయీధ్వం, అధీయీయ, అధీయీవహి- అధీయీమహి ॥ ౮ అధ్యేషీష్ట- అధ్యేషీయాస్తాం, అధ్యేషీరన్ (ఢ్వం-ధ్వం) విభాషాలుఙ్లృఙోరితి గాఙాదేశో వా। గాఙ్కుటాదిభ్యోఽఞ్ణిన్ఙిదితి ఙిత్త్వం ॥ ౯ అధ్యగీష్ట । అధ్యగీషాతాం, అధ్యగీషత । అధ్యగీష్ఠాః, అధ్యగీషాథాం - అధ్యగీఢ్వం, అధ్యగీషి, అధ్యగీష్వహి- అధ్యగీష్మహి, పక్షే, అధ్యైష్ట- అధ్యైషాతాం, అధ్యైషత, అధ్యైష్ఠాః, అధ్యైషాథాం- అధ్యైఢ్వం॥ అధ్యైషి, అధ్యైష్వహి॥ అధ్యైష్మహి॥ ౧౦ అధ్యగీష్యత, అధ్యగీష్యేతాం, అధ్యగీష్యంత ॥ అధ్యైష్యత-అధ్యైష్యేతాం-అధ్యైష్యంత,

కర్మణి— ౧ అధీయతే॥ ౨ అధిజగే॥ ౩ అధ్యాయితా॥ సే-హే॥ అధ్యేతా- సే। హే॥ ౪ అధ్యాయిష్యతే। అధ్యేష్యతే॥ ౫ అధీయతాం-అధీయస్వ- అధీయై। ౬ అధ్యైయత, అధ్యైయేతాం, అధ్యైయంత॥ ౭ అధీయేత, అధీయేయాతాం- అధీయేరన్॥ అధీయేథాః, అధీయేయాథాం అధీయేధ్వం, అధీయేయ- అధీయేవహి- అధీయేమహి॥ ౮ అధ్యాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యేషీష్ట,ఢ్వం- ॥ ౯ అధ్యగాయి, అధ్యగాయిషాతాం

(ధ్వం-ఢ్వం) అధ్యగాసాతాం-ఢ్వంవత్- అధ్యయి- ... తాం(ధ్వం-ఢ్వం) అధ్యైష్యాతాం(ఢ్వం)౧౦ అధ్యగాయిష్యత- అధ్యగా ష్యత- అధ్యాయిష్యత- అధ్యైష్యత॥

శ్లో॥ కీ॥జ్ఞేనాంణావిత్యా త్వేబుధయుధనశజనేజీత్యాదినాకర్తృగా

గెటపిఫలె పర స్మై పదమేవ

౧ అధ్యాపయతి॥ ౨ అధ్యాపయాంచకార॥బభూవ॥ఆస॥ ౩ అధ్యాపయితా-సి॥ ౪ అధ్యాపయిష్యతి ॥ ౫ అధ్యాపయతు॥ ౬ అధ్యాపయత్-అధ్యాపయేతాం॥ ౭ అధ్యాపయేత్॥ ౮ అధ్యాప్యాత్ ॥ ణౌచసం శ్చఙోరితిగాజ్వా॥౯ అధ్యజీగపత- అధ్యజీగపేతాం, అధ్యాపిపత్- అధ్యాపిపతాం॥ ౧౦ అధ్యాపయిష్యత్॥

కర్మణి—౧ అధ్యాప్యతే॥౨ అధ్యాపయాంచక్రే-బభూవ ॥ఆసే॥ ౩ అధ్యాపయితా-సే, హే॥ అధ్యాపితా, సే॥హే॥ ౪ అధ్యాపయిష్యతే, అధ్యాపిష్యతే॥ ౫ అధ్యాప్యతాం॥౬ అధ్యాప్యత॥౭ అధ్యాప్యేత॥ ౮ అధ్యాపయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) అధ్యాపిషీష్ట(ధ్వం)౯ అధ్యాపి॥ అధ్యాపిషాతా (ధ్వం-ఢ్వం) అధ్యాపయిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) అధ్యగాపిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) అధ్యగాయిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦అధ్యాపయిష్యత, అధ్యాపిష్యత॥

సని—ఇఙశ్చేతి గమ్యాదేశే అజ్ఝనగమాంసనీతి దీర్ఘః—౧అధిజిగాంసతే॥ ౨ అధిజిగాంసాంచక్రే॥బభూవ॥ఆస॥ ౩ అధిజిగాంసితా సే-హే॥ ౪ అధిజిగాంసిష్యతే ॥ ౫ అధిజిగాంసతాం ॥ ౬ అధ్యజిగాంసత ॥ ౭ అధిజిగాంసేత ॥ ౮ అధిజిగాంసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అధ్యజిగాంసిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అధ్యజిగాంసిష్యత॥ణ్యంతాత్సనిణౌచసం శ్చఙోరితివాగాజాదేశే అధిజిగాపయిష-తే॥ అధ్యాపిపయిషతే ॥

అజ్ఞానితాప్నన్యమఙ్వఙ్క్తౌ ॥

అధ్యేతవ్యః। అధ్యయనీయం। అధ్యేయం। అధీతః। అధీతవాన్। అధీయానః- అధీయన్। ఇఙ్ధార్యోశ్శత్ర్యకృచ్ఛ్రిణీతి శతా॥ అధీయతి॥ అధ్యేష్యమాణః। అధ్యేష్యన్॥ అధ్యేష్యతీ। అధ్యేష్యంతీ। అధ్యేతుం। అధీతః। అధ్యయనం। అధీత్య। అధ్యాయమధ్యాయం। అధీత్యాధీత్య॥

౨ అధ్యాపయితవ్యః। అధ్యాపనీయః। అధ్యాప్యః। అధ్యాపితః। అధ్యాపితవాన్। అధ్యాపయన్। అధ్యాపయంతీ- అధ్యాపయిష్యన్-అధ్యాపయిష్యతీ। అధ్యాపయిష్యంతీ। అధ్యాపయితుం। అధ్యాపితం। అధ్యాపనం। అధ్యాప్య। అధ్యాపమధ్యాపం। అధ్యాప్యాధ్యాప్య॥

3 అధిజిగాంసితవ్యం। అధిజిగాంసనీయం। అధిజిగాంస్యం। అధిజిగాంసితః। అధిజిగాంసితవాన్। అధిజిగాంసమానః। అధిజిగాంసిష్యమాణః। అధిజిగాంసితుం। అధిజిగాంసితం॥ అధిజిగాంసనం। అధిజిగాంస్య। అధిజిగాంసమధిజిగాంసం। అధిజిగాంస్యాధిజిగాంస్య॥

దీధీఙ్-దీప్తిదేవనయోః। వేవీఙ్- వేతినాతుల్యే। ఛాందసావిమౌ। యథా

యథాసకర్మకావకర్మకౌచ। సేటౌ। ఆత్మనేపదినౌ

దీధీతే। దీధ్యాతే। దీధ్యతే। దీధీషే। దీధ్యాథే। దీధీధ్వే। ఇటి యీవర్ణయోర్దీధీవేవ్యోరితిలోపంబాధిత్వా నిత్యత్వాట్టేరేత్వే దీధ్యే। దీధీవహే। దీధీమహే। అనేకాచ్త్వాదామ్। దీధీవేవీటామితి గుణనిషేధః॥ ౨ దీధ్యాంచక్రే। బభూవ। ఆస॥ 3 అంత్యలోపే॥ దీధితా। దీధితారౌ। సే-హే॥ ౪ దీధిష్యతే॥ ౫ దీధీతాం। దీధ్యాతాం। దీధ్యతాం। దీధీష్వ। దీధ్యాథాం। దీధీధ్వం। దీధ్యై। దీధ్యావహై। దీధ్యామహై॥ ౬ అదీధీత। అదీధ్యాతాం। అదీధ్యత। అదీధీథాః। అదీధ్యాథాం। అదీధీధ్వం। అదీధి। అదీధీవహి। అదీధీమహి॥ ౭ దీధీత। దీధీయాతాం। దీధీరన్। దీధీథాః। దీధీయాథాం। దీధీధ్వం। దీధీయ। దీధీవహి। దీధీమహి॥ ౮ దీధిషీష్ట। దీధిషీయాస్తాం। దీధిషీరన్। ౯ అదీధిష్ట। అదీధిషాతాం। అదీధిషత (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదీధిష్యత॥

ధాతోః కర్మణో [illegible]॥ యీవర్ణయోరీధ్యేవ్యోరితి లోపః ॥ [illegible]
ష్యతే॥ ౪ దీధ్యతాం॥ ౬ అదీధ్యత॥ ౭ దీధ్యేత॥ ౯ అదీధితి[illegible]॥ శే
షం కర్తృవల్లకారవత్॥

శాకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయస్య దీధయితే॥ ఇత్యాది
[illegible]డయితి త్యాదివత్ ॥ ౨౦౬-౩౦౭ పు॥

సని-యీవర్ణయోరిత్యంతలోపే దిదీధిషత ఇత్యాదీని తిఙ్పదరూపా
ణ్యూహ్యాని॥ తథా తదంతాత్కృత్ప్రత్యయా అనేజ్వృత్వాద్గ్రహణే అస్యయజ్ఞుకా
కేవలాత్కృత్ప్రత్యయాః దీధితవ్యం। దీధనీయం। దీధ్యం। దీధితః। దీధితవాన్।
దీధ్యానః। దీధిష్యమాణః। దీధనం। దీధితుం। దీధ్యనం। దీధిత్వా। నిదీ
ధ్య। దీధాయం। దీధ్యాయం। దీధిత్వా దీధిత్వా ॥ ఏవం వేవీ తే। వేవ్యాతే।
వేవ్యత ఇత్యాదీన్యప్యూహ్యాని ।

శీఙ్-స్వప్నే- అకర్మకః। సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

శీఙః సార్వధాతుకే గుణ ఇతి గుణః ॥ ౧ శేతే। శయాతే। శీఙో రుట్
ఇతి రుట్ । శేరతే- శేషే- శయాథే- శేధ్వే. శయే। శేవహే। శేమహే-
౨ శిశ్యే- శిశ్యాతే- శిశ్యిరే। శిశ్యిషే। శిశ్యాథే- శిశ్యిధ్వే-ఢ్వే॥ శిశ్యే- శిశ్యివహే. శిశ్యి
మహే॥ ౩ శయితా-సే-హే॥ ౪ శయిష్యతే॥ ౫ శేతాం। శయాతాం। శేరతాం
శేష్వ। శయాథాం। శేధ్వం, శయై। శయావహై। శయామహై ॥ ౬
అశేత। అశయాతాం- అశేరత। అశేథాః। అశయాథాం। అశేధ్వం। అశ
యి, అశేవహి। అశేమహి॥ ౭ శయీత। శయీయాతాం। శయీరన్
శయీథాః- శయీయాథాం। శయీధ్వం। శయీయ। శయీవహి। శయీ
మహి ౮ శయిషీష్ట। శయిషీయాస్తాం। ఢ్వం-ధ్వం॥ ౯ అశయిష్ట। ఢ్వం
ధ్వం॥ ౧౦ అశయిష్యత॥

ధాతోరేకాచో హలాదేః క్రియాసమభిహారే యఙ్- ౧ శాశయ్యతే॥ ౪ శాశయ్యతాం॥ ౬ అ
శాశయ్యత ॥ ౭ శాశయ్యేత॥ ౯ అశాశయ్యిషి శేషః ॥ శేషం పూర్వవత్

[illegible]కర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయేపి శాయయతీత్యాదిశాయయ
యతీత్యాదిభ్యంతశ్వయతివత్॥ ౯౧-౯౨ పు॥ చజి- అశీశయత్ ॥ అ
కావర్ష్ట్రకస్యాస్యణౌచిత్తవత్కర్తృకత్వేఽనాపకర్మకాచ్చిత్తవ
త్కర్తృకాదితి పరస్మైపదం। శేతేకృష్ణః। తంగోపీశాయయతి।
సని॥శిశయిషతఇత్యాది। యజి॥అయజ్క్కితీత్యయజిశాశయ్యతే॥ శాశ
యాంచక్రే ఇత్యాది శేశ్వీయతే। శేశ్వీయాంచక్రే ఇత్యాదిశ్వయత్యేసం
ప్రసారణ యజుప్రాపనత్। కృత్స్వప్యేవం॥యఙ్లుకి॥ శేశయీతి, శేశేతి
శేశీతః। శేశ్యతీత్యాది-శీఙ ఇత్యనుబంధనిర్దేశాన్న గుణః। కృత్స్వపి
శ్వయతివత్। స్త్రియాం శేశ్వితః। శేశ్వితవాన్॥నతర్యప్యేవం॥

కేవలాత్ప్రత్యే। శయితవ్యం। శయనీయం। శేయం। శయితః। శ
యితవాన్- నిష్ఠాశీఙిత్యాదినాకిత్త్వనిషేధః॥ శయానః- శయిష్యమా
ణః। శయితుం, శయితా, శయనం।శయిత్వా।ఉపశయ్య।శాయంశాయం
శయిత్వాశయిత్వా॥

షూఙ్- ప్రాణిగర్భవిమోచనే॥సకర్మకః॥వేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ సూతే- సువాతే- సువతే- సూషే- సువాథే- సూధ్వే, సువే
సూవహే- సూమహే॥ ౨ సుషువే। సుషువాతే- సుషువిరే॥ స్వర
తిసూతీత్యాది వికల్పంబాధిత్వాక్ప్రత్యయః కితీతి నిషేధేప్రాప్తేక్రాదిని
యమాన్నిత్యమిట్। సుషువిషే- సుషువిఢ్వే-ధ్వే- సుషువే- సుషువి
వహే। సుషువిమహే॥ ౩ సవితా,సే,హే॥ సోతా-సే-హే ॥ ౪ సవి
ష్యతే। సోష్యతే॥ ౫ సూతాం- సువాతాం- సువతాం। సూష్వ, సు
వాథాం- సూధ్వం। భూసువోస్తిఙితిగుణనిషేధః। సువై - సువావ
హై। సువామహై॥ ౬ అసూత, అసువాతాం- అసువత, అసూథాః,
అసువాథాం। అసూధ్వం- అసువి। అసూవహి। అసూమహి॥ ౭ సువీ
త। సువీయాతాం, సువీరన్- ౮ సవిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) సోషీష్ట।ధ్వం॥

౯ అసవిష్ట- అసవిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం॥ అసోష్ట- అసో[illegible]ధ్వం॥

౧౦ అసవిష్యత- అసోష్యత॥

కర్మణి:—౧ సూయతే॥ ౨ సుషువే- సుషువిషే- సుషువిఢ్వే-ధ్వే॥ సుషువివహే- సుషువిమహే॥ 3 సావితా। సే-హే॥ సవితా-సే హే॥ సోతా॥ సే-హే॥ ౪ సావిష్యతే। సవిష్యతే। సోష్యతే॥౫సూయతాం॥౬ అసూయత॥ ౭ సూయేత॥ ౮ సావిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) సవిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)సోషీష్ట॥ఢ్వం॥ ౯ అసావి। అసావిషాతాం॥ (ఢ్వం,ధ్వం) అసవిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అసోషాతాం ఢ్వం ॥ ౧౦ అసావిష్యత। అసవిష్యత ॥అసోష్యత ॥

ణ్యాకత్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి సనతివత్॥ సని-సనిగ్రహగుహోశ్చేతీడ్నిషేధేస్తోతి ణ్యోరేవేతి నియమాదషత్వేసుసూషతఇత్యాద్యాత్మనేపదరూపాణ్యూహ్యానితదంతాత్కృత్స్వపిసనతివత్।యఙియఙ్లుకిచతదంతాత్కృత్సుచసనతివత్॥ ౧౦౪,౧౦౫॥

కేవలాత్కృత్సు। సోతవ్యం, సవితవ్యం- సవనీయం- సవ్యః- అవశ్యకేతుసావ్యః। సూతః- సూతవాన్। సువానః। సవిష్యమాణః। సోష్యమాణః। సవితుం। సోతుం। సూతం।సవనం। సవిత్వా। సూత్వా।ప్రసూయ। సావంసావం। సవిత్వాసవిత్వా॥ సూత్వాసూత్వా॥

హ్నుఙ్;అపనయనే-సకర్మకః,అనిట్- ఆత్మనేపదీ

౧ హ్నుతే- హ్నువాతే - హ్నువతే; హ్నుషే - హ్నువాథే- హ్నుధ్వే- హ్నువే। హ్నువహే। హ్నుమహే॥ ౨ జుహ్నువే। జుహ్నువాతే- జుహ్నువిరే- జుహ్నుషిషే- జుహ్నువిఢ్వే,ధ్వే॥జుహ్నువివహే। జుహ్నువిమహే॥ ॥ 3 హ్నోతా-సే-హే॥౪హ్నోష్యతే॥ ౫ హ్నుతాం।హ్నువాతాం॥ హ్నువతాం । హ్నుష్వ । హ్నువాథాం, [illegible]ం- హ్ను[illegible]। హ్నువావహై। హ్నువామహై॥ ౬ అహ్నుత।

అహ్ను [illegible] హ్నువత। అహ్నుథాః-అహ్నువాథాం। అహ్నుధ్వం। అహ్నువి। అహ్నువహి। అహ్నుమహి। ౭ హ్నువీత। హ్నువీయాతాం, హ్నువీరన్ ॥ ౮ హ్నోషీష్ట (ధ్వం) ౯ అహ్నోష్ట, అహ్నోషాతాం, అహ్నోషత (ధ్వం) అహ్నోష్యత ॥

కర్మణి—౧హ్నూయతే॥ ౨ జుహ్నువే ॥ ౩ హ్నావితా(సే,హే) హోతా (సే,హే) ౪ హ్నావిష్యతే, హోష్యతే॥ ౫ హ్నూయతాం ॥ ౬ (అహ్నూయత ॥ ౭ హ్నూయేత ॥౮ హ్నావిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) హోషీష్ట (ధ్వం) ౯ అహ్నావి, అహ్నావిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం) అహోషాతాం(ధ్వం) ౧౦ అహ్నావిష్యత, అహోష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపిశృణోతివత్ ॥చఙి,అజుహ్నవత్,త ॥ సన్యఙ్లుక్షు తదంతాత్కృత్స్వపిశృణోతివత్ ॥పు౧౧,౧౦౨,౧౦౩॥ కేవలాత్కృత్సు॥ హోతవ్యం।హ్నవనీయం। హ్నవ్యం। అవశ్యకే తుహ్నావ్యం- హ్నుతః- హ్నుతవాన్, హ్నువానః- హోష్యమాణః, హోతుం, హ్నుతం, హ్నవనం, హ్నుత్వా- నిహ్నుత్య, హ్నావంహ్నావం హ్నుత్వాహ్నుత్వా ॥ ఇత్యజంతాః ॥

⁂అథ హలన్తాఆత్మనేపదినః⁂

ఈడ,స్తుతౌ॥ సకర్మకః॥ సేట్- ఆత్మనేపదీ

౧ ఈట్టే, ఈడాతే, ఈడతే-ఈడజనోర్ధ్వేచేతి సేధ్వశబ్దయోరిడాగమః, ఈడిషే, ఈడాథే, ఈడిధ్వే। ఈడే- ఈడ్వహే।ఈడ్మహే ౨ ఈడాంచక్రే, బభూవ। ఆస ॥ ౩ ఈడితా।సే,హే॥ ౪ ఈడిష్యతే ౫ ఈట్టాం- ఈడాతాం, ఈడిష్వ। ఈడాథాం, ఈడ్డై॥౬ ఐట్ట- ఐడాతాం, ఐడత। ఐట్ఠాః, ఐడాథాం- ఐడ్ఢ్వం - ఐడి, ఐడ్వహి, ఐడ్మహి ౭ ఈడీత, ఈడీయాతాం- ఈడీరన్ ॥ ౮ ఈడిషీష్ట (ధ్వం) ౯

ఐడిష్ట, ఐడిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ ఐడిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈడ్యతే॥ ౨ ఈడ్యతాం॥ ౬ ఐడ్యత॥ ౭ ఈడ్యేత॥ ౯ ఐడితివిశేషః । శేషం కర్తృవల్లకారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చేషయతివత్ ॥ చఙి, ఐడిడత ॥ పు ౧౭౭, ౧౭౮॥

సని- తదంతాత్కృత్సు చ ఈడిషిషతే ఇత్యాది ఏజిషిషతి ఏజిషిషిష్యమిత్యాదివత్ ఆత్మనేపదమాత్రవిశేషః పు ౧౭౬-౧౮౩ ॥

కేవలాత్కృత్సు । ఈడితవ్యం, ఈడనీయం, ఈడ్యం- ఈడితః ఈడితవాన్- ఈడానః, ఈడిష్యమాణః, ఈడనం, ఈడితం, ఈడనం, ఈడిత్వా-సమీడ్య, ఈడం ఈడం, ఈడిత్వేడిత్వా ॥

ఈర- గతౌ కమ్పనే చ, సకర్మకః, సేట్ - ఆత్మనేపదీ

౧ ఈర్తే- ఈరాతే, ఈరతే, ఈర్షే, ఈరాథే, ఈర్ధ్వే, ఈరే- ఈర్వహే, ఈర్మహే ॥ ౨ ఈరాంచక్రే, బభూవ, ఆస ॥ ౩ ఈరితా, సే- హే॥ ౪ ఈరిష్యతే॥ ౫ ఈర్తాం ॥ ౬ ఐర్త, ఐరాతాం ౭ ఈరీత, ఈరీయాతాం॥ ౮ ఈరిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ ఐరిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ ఐరిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈర్యతే॥ ౨ ఈరాంచక్రే (బభూవే) ఆసే) ౫ ఈర్యతాం ॥ ౬ ఐర్యత ॥ ౭ ఈర్యేత॥ ౯ ఐరితివిశేషః ॥ శేషం కర్తృవల్లకారవత్ ॥

ణౌ- నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదే కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చ ఈక్షతివత్ ॥

చఙి, ఐరిరత్ ॥ సని, తదన్తాత్కృత్సు చ, ఈరిరిషత ఇత్యాది ఈక్షిషత ఇత్యాదివత్ పు ౮౨, ౮౩॥

కేవలాత్కృత్సు- ఈరితవ్యం- ఈరణీయం- ఈర్యం- ఈరితః-

రితవా[illegible], ఈరితుం, ఈరతం- ఈరణమ్
ఈరిత్వా [illegible]- ఈరమీరం, ఈరిత్వేరిత్వా॥

ఈశ్, ఐశ్వర్యే, అకర్మకః- సేట్- ఆత్మనేపదీ

౧ ఈష్టే, ఈశాతే, ఈశతే। ఈశిషే-ఈశాథే - ఈశిధ్వే। ఈశే, ఈశ్వహే, ఈశ్మహే॥ ౨ ఈశాఞ్చక్రే, బభూవ, ఆస॥ 3 ఈశితా, సే-వే॥ ౪ ఈశిష్యతే- ౫ ఈష్టాం- ఈశాతాం, ఈశతాం। ఈశిష్వ ఈశాథాం. ఈశిధ్వం- ఈశై- ఈశావహై, ఈశామహై॥ ౬ ఐష్ట-ఐశాతాం, ఐశత, ఐష్ఠాః, ఐశా[illegible]ధ్వం - ఐశి, ఐశ్వహి-ఐశ్మహి॥ ౭ ఈశీత, ఈశీయాతాం, ఈశీరన్॥ ౮ ఈశిషీష్ట(ఢ్వం)౯ ఐశిష్ట, ధ్వం-ఢ్వం॥ ౧౦ ఐశిష్యత॥

ధాపే—౧ ఈష్ట్యాది ౨ ఈశాంచక్రే బభూవే, ఆసే ॥ 3 ఈశితా॥ [illegible]॥ ౪ ఈశిష్యతే ౫ [illegible] ॥ ౬ ఐశ్యత॥ ౭ ఈశ్యే[illegible] ౮ ఈశిషీష్ట ॥ ౯ [illegible]॥ ౧౦ [illegible]

[illegible] తదంతాత్క్వా[illegible] [illegible]

[illegible] ఈశితః- ఈశితవాన్, ఈశానః, ఈశిష్యమాణః, [illegible] , [illegible]శితం - ఈశనం ఈశిత్వా- అధీశ్య-[illegible] - [illegible]॥

కశ, గతిశాసనయోరితి కచిత్ - సకర్మకః సేట్ ఆత్మనే[illegible] కష్టే- కశాతే, కశతఇత్యాది వక్ష్యమాణకస ధాతువత్॥

కసి, గతిశాసనయోః. సకర్మకః, సేట్ ఆత్మనే కంస్తే, కంసాతే కంసతఇత్యాది వక్ష్యమాణకసి ధాతువత్ ॥

...యమనిచి స్యాత్ తదా కస్త్రే కసాతే, కసత ఇత్యాదివత్ [illegible]
ఘలోపః॥ అస్మాద్యఙి యఙ్లుకి చ తిజ్ఞ... [illegible]
ష్వం చసస్సి సుధ్వంస్వి ఇత్యాదినా నీగాగమే చనీకస్యతి చ నీకసాంచ
క్రే। చనీకసితవ్యం। చనీకసనీయమిత్యాదివిశేషః॥

చక్షిఙ్ - వ్యక్తాయాం వాచి - సకర్మకస్సేట్ ఖ్యాఞా
దేశ స్త్వనిట్, ఆత్మనేపదీ

౧ చష్టే। చక్షాతే। చక్షతే। చక్షే। చక్షాథే। చడ్ఢ్వే। చక్షే। చక్ష్వహే। చక్ష్మహే। ఆర్ధధాతుకే వి[illegible] చక్షిఙః ఖ్యాఞాదేశః॥ వా లిటి లిట్యేవ వా, అత ఏవ భాష్యే ఖ్యాఞాదిరయమాదేశః అసిద్ధకాండేఽస్య యో వేతి స్థితం ఇత్యాత్పదద్వయం॥ ౨ చఖ్యౌ। చఖ్యతుః। చఖ్యుః। చఖ్యిథ। చఖ్యాథ। చఖ్యివ। చఖ్యిమ। చక్శ్యౌ చక్శ్యతుః। చక్శ్యిథ। చక్శ్యాథ। చక్శ్యివ। చక్శ్యిమ। చఖ్యే। చఖ్యాతే। చఖ్యిషే। చఖ్యిఢ్వే। ధ్వే। చఖ్యివహే। చఖ్యిమహే॥ చక్శ్యే - చక్శ్యాతే॥ చక్శ్యిషే, చక్శ్యిధ్వే॥ చక్శ్యివహే। చక్శ్యిమహే। చచక్షే। చచక్షాతే। చచక్షిషే, చచక్షిధ్వే। చచక్షివహే। చచక్షిమహే। 3 ఖ్యాతా (సి, సే, హే) క్శాతాసి, సే, హే॥ ౪ ఖ్యాస్యతి, తే। క్శాస్యతి, తే॥ ౫ చష్టాం। చక్షాతాం-చక్షతాం। చక్ష్వ। చక్షాథాం। చడ్ఢ్వం। చక్షై। చక్షావహై। చక్షామహై॥ ౬ అచష్ట। అచక్షాతాం। అచక్షత। అచష్ఠాః అచక్షాథాం। అచడ్ఢ్వం। అచక్షి। అచక్ష్వహి, అచక్ష్మహి॥ ౭ చక్షీత। చక్షీయాతాం॥ ౮ ఖ్యాయాత్। ఖ్యేయాత్॥ వాన్యస్య సంయోగాదేరిత్యేత్వం వా, క్శాయాత్। క్శేయాత్। ఖ్యాసీష్ట ధ్వం। క్శాసీష్ట(ధ్వం) అస్యతివక్తిఖ్యాతిభ్యోఽఙ్ ఇత్యాదినా ఙ్లేరఙ్॥ ౯ అఖ్యత్ అఖ్యతాం॥ అఖ్యత। అఖ్యేతాం- అఖ్యంత। అక్శాసీత్, అక్శాసిష్టాం, అక్శాసిషుః। అక్శాస్త। అక్శాసాతాం, అక్శాసత
అఖ్యాస్యత్। అఖ్యాస్యత- అక్శాస్యత్, అక్శాస్యత, పరస్మైపదార్థే

...ష్ట ॥ ౩ ... ॥ ౪ సంచక్షిష్యతే ॥ ౫ సంచక్షిషీష్ట ॥ ధ్వం ॥ ౯ సమచక్షిష్ట॥ధ్వం, ధ్వం ౧౦ సమచక్షిష్యత॥

కర్మణి— ౧ ఖ్యాయతే, క్శాయతే॥ ౨ చఖ్యే, చఖ్యిషే, చఖ్యిధ్వే-ఢ్వే ॥ చఖ్యివహే, చఖ్యిమహే॥ ఏవంచక్శే ఇత్యాది ॥ ౩ ఖ్యాయితా, సే, హే, ఖ్యాతా-సే హే॥ క్శాయితా, సే, హే॥ క్శాతా॥ సే, హే ౪ ఖ్యాయిష్యతే, ఖ్యాస్యతే, క్శాయిష్యతే, క్శాస్యతే ॥ ౫ ఖ్యాయతాం, క్శాయతాం ॥ ౬ అఖ్యాయత, అక్శాయత॥ ౭ ఖ్యాయేత । క్శాయేత॥ ౮ ఖ్యాయిషీష్ట ...) ... (...) క్శాయిషీష్ట ధ్వం, ధ్వం॥ క్శాసీష్ట ... ౯ అఖ్యాయి- అఖ్యాయిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) అఖ్యాసాతాం, ధ్వం ॥ అక్శాయి, అక్శాయిషాతాం(ధ్వం, ధ్వం) అక్శాసాతాం- ధ్వం॥ ౧౦ అఖ్యాయిష్యత, అఖ్యాస్యత॥అక్శాయిష్యత । అక్శాస్యత॥

ణౌ కర్తృకర్మణోః తదంతాత్ కృత్సు సన్నంతాత్ తిఙ్కృత్సు యఙన్తాత్ తిఙ్కృత్సు సర్వం ధ్యాయతివత్ ॥ పు ౧౩౯, ౧౪౦॥

యఙ్లుకి— లుకాపహారే ప్రత్యయలక్షణాభావాన్న ఖ్యాఞాదేశః చాచక్షీతి, చాచష్టి, చాచష్టః- చాచక్షతీత్యాది ॥ కృత్సు - చాచక్షితవ్యం- చాచక్షణీయం, చాచక్ష్యం, చాచక్షితః- చాచక్షితవాన్- చాచక్షన్- చాచక్షతా- చాచక్షతః- చాచక్షతీ, చాచక్షిష్యన్, చాచక్షిష్యతీ- చాచక్షిష్యంతీ, చాచక్షితుం- చాచక్షితం, చాచక్షణం, చాచక్షిత్వా, ఆచాచక్ష్య, చాచ... చాచక్షిత్వా ॥ ఇతి విశేషః ॥

కేవలాత్ కృత్సు— ... క్శానీయః- ఖ్యేయః, క్శేయః- ఖ్యాతః - ... మితి నిష్ఠానత్వ నిషేధః ॥ క్శాతః- ఖ్యాతవాన్, క్శాతవాన్ - చక్షాణః- ఖ్యా

ర్పృచ్ఛ ధ్వం॥ ౯ అపర్చిష్ట ష్వం।ఢ్వం॥ ౧౦ అపర్చిష్యత॥
కర్మణి—౧ పృచ్ఛ్యతే॥ ౪ పృచ్ఛ్యతాం॥ ౬ అపృచ్ఛ్యత॥ ౭ పృచ్ఛ్యే
త॥ ౯ అపర్చితివిశేషః ॥ శేషం కర్తృ-లకారవత్॥
ణ్యాకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్న సన్ యఙ్ యఙ్లుక్షు తి
ఙ్ప్రయోగః, గృజధాతువత్ ॥పు ౨౮౧।౨౮౩
సన్నంతాత్పిపర్చిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥
కేవలాత్కృత్సు, పర్చితస్య- పర్చనీయః, పృచ్ఛ్యః, శ్వాదిత ఇతి।
సేట్ పృక్తః, పృక్తవాన్, పృచాన; పర్చిష్యమాణః। పర్చితుం
పృక్తం. పర్చనం, పర్చిత్వా సంపృచ్య, పర్చమపృచ్ఛమ్। పర్చిత్వాప
ర్చిత్వా॥

వృజి, ఇత్యేకే పిజేరుక్తౌ వర్ణాదిరేవార్థః
యథాయథం సకర్మకో-కర్మకశ్చ సేట్ ఆత్మనేపదీ
వృజ్క్తే, వృంజాతే। వృంజత ఇత్యాది సర్వం-ణిజీవత్ । యజిపరీ
వృంజ్యత ఇత్యాదిషు రీగాగమోవిశేషః యఙ్లుక్యంతరం గత్వాన్న
మాగమో సతి ఋదుపధత్వాభావాన్నరుగాదయః, పావృంజీతి, పా
వృజ్క్తి-పావృజ్కః పావృంజతీత్యాద్యున్నేయమ్ ॥

వస- ఆచ్ఛాదనే సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ వస్తే। వసాతే- వసతే- వస్సే- వసాథే, వధ్వే- వసే-వస్వహే
వస్మహే ॥ ౨ వవసే, వవసిషే, వవసిధ్వే॥ ౩ వసితా (సే।హే) ౪ వ
సిష్యతే ॥ ౫ వస్తాం। వసాతాం। వసతాం, వస్స్వ, వసాథాం,వధ్వం
వసై, వసావహై, వసామహై।౬ అవస్త। అవసాతాం, అవసత, అ
వస్థాః- అవసాథాం, అవధ్వం- అవసి- అవస్వహి, అవస్మహి॥ ౭ వసీ
త, వసీయాతాం- వసీరన్ ॥ ౮ వసిషీష్ట।ధ్వం॥౯ అవసిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)
౧౦ అవసిష్యత॥

కర్మణి—౧ వస్యతే॥ ౫ వస్యతాం॥ ౬ అవస్యత॥ ౭ వస్యేత॥ ౯ అవాసితి విశేషః। శేషం కర్తృవల్లకారవత్॥

క్త్వా, కర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్కృత్సు సంయస్య యజ్ఞు ... జ్వృత్తోస్వర్వంవసతివత్ పు ౩౬౧, ౩౬౭॥

సన్నంతాద్వివసిషత ఇత్యాదావ్యత్సెవదంవిశేషః తదంతాత్కృ త్స్వపి వివసిషితవ్యమిత్యాద్యూహ్యం॥ కేవలాత్కృత్సు, వసితవ్యం। వస నీయం-

తుం, వసితం- వసనం, వసిత్వా- నివస్య- వాసంవాసం - వసిత్వావ సిత్వా॥

వృజీ, వర్జనఇత్యస్యాస్యసకర్మకస్సేట్ ఆత్మనేపదీ

వృక్తే, వృంజాతే, వృంజతఇత్యాది శిరిధాతువత్॥

వృజీ, వర్జనే - సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనే

వృక్తే, వృజాతే, వృజతఇత్యాది వృజివత్॥

ఆఙ శాసు ఇచ్ఛాయాం సకర్మకః సేట్ ఆత్మనే

ఆశాస్తే- ఆశాసాతే, ఆశాసతే, ఆశాస్సే- ఆశాసాథే- ఆశాధ్వే, ఆశాసే- ఆశాస్వహే- ఆశాస్మహే॥ ౨ ఆశశాసే- ఆశశాసాతే, ఆశశాసిరే॥౩ ఆశాసితా, సే-హే॥ ౪ ఆశాసిష్యతే॥ ౫ ఆశాస్తాం- ఆశాసాతాం, ఆశాసతాం, ఆశాస్స్వ, ఆశాసాథాం, ఆశాధ్వం, ఆశాసై-ఆశాసావ హై, ఆశాసామహై॥ ౬ ఆశాస్త- ఆశాసాతాం, ఆశాసత, ౭ ఆశాసీత, ఆశాసీయాతాం- ఆశాసీరన్॥ ౮ ఆశాసిషీష్ట ష్వం, ౯ ఆశాసిష్ట ఢ్వం-ధ్వం ॥౧౦ ఆశాసిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఆశాస్యతే॥ ౫ ఆశాస్యతాం॥ ౬. ఆశాస్యత॥ ౭ ఆశాస్యేత॥ ౯ ఆశాసిషి విశేషః॥ శేషం కర్తృవల్లకారవత్॥

...ణ్యంతాత్కృత్యకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వసదంతాత్...తుస
లిజ్కృత్యత్సర్వం ఖాదతివత్ ప్ర...
త్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు—అశాసితవ్యం, అశాసనీయం- అశాస్యం। అశా
సితః, అశాసితవాన్, అశాసానః. అశాసిష్యమాణః, అశాసితుం అ
శాసితిం- అశాసనం, అశాస్య, అశాసమాశానం-అశాస్యాశాస్య, అ
స్యాజ్ఞాపర్వత్వంహాయికం. లేననమోవాకంపశా స్తహఇత్యాదిసిద్ధమ్

శిజి, అవ్యక్తేశబ్దే- అకర్మకః, సేట్- ఆత్మనేపదీ

౧ శిఙ్క్తే, శింజాతే- శింజతే, శిఙ్క్షే- శింజాథే, శిఙ్గ్ధ్వే-శింజే- శిం
జ్వహే, శింజ్మహే॥ ౨ శిశింజే॥ ౩ శింజితా॥సే.వే॥ ౪ శింజిష్యతే॥ ౫
శిఙ్క్తాం, శింజాతాం- శింజతాం, శిఙ్క్ష్వ, శింజాథాం శిఙ్గ్ధ్వం-శింజై
శింజావహై, శింజామహై॥ ౬ అశిఙ్క్త- అశింజాతాం- అశింజత- అ
శిఙ్క్థాః- అశింజాథాం- అశిఙ్గ్ధ్వం- అశింజి- అశింజ్వహి- అశింజ్మహి
౭ శింజీత- శింజీయాతాం॥ ౮ శింజిషీష్ట-ధ్వం॥౯ అశింజిష్ట,ఢ్వం-ధ్వం
౧౦ అశింజిష్యత॥

ణ్యంతకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుసన్ యఙ్ యఙ్లుక్సు లిజ్కృ
త్యాః సర్వంక్లిందతివత్॥ ౨౮—౨౦౫ పు॥

సని, శిశింజిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః

కేవలాత్కృత్సు శింజితవ్యం, శింజనీయం, శింజ్యం- శింజితః, శింజి
తవాన్, శింజానః, శింజిష్యమాణః- శింజితుం, శింజితం,శింజనం, శిం
జిత్వా- అశింజ్య, శింజంశింజం- శింజిత్వాశింజిత్వా.................

ఇతిహలంతా ఆత్మనేపదినః

[illegible] ఉభయపదినః — [illegible]

ఊర్ణుఞ్ - ఆచ్ఛాదనే। సకర్మకః॥ సేట్, ఉభయపదీ

హలాది పితి సార్వధాతుకే ఊర్ణోతేర్విభాషేతి వా వృద్ధిః — ౧ ఊర్ణౌతి, ఊర్ణోతి - ఊర్ణుతః, ఊర్ణువంతి - ఊర్ణౌషి, ఊర్ణోషి - ఊర్ణుథః, ఊర్ణుథ - ఊర్ణౌమి - ఊర్ణోమి - ఊర్ణువః - ఊర్ణుమః - ఊర్ణుతే - ఊర్ణువాతే, ఊర్ణువతే - ఊర్ణుషే, ఊర్ణువాథే, ఊర్ణుధ్వే - ఊర్ణువే, ఊర్ణువహే - ఊర్ణుమహే - ఊర్ణోతేరామ్నేతి వాచ్యమితి నిషేధాన్నామ్ ॥ నన్ద్రాః సంయోగాదయ ఇతి నిషేధాన్నుశబ్దస్య ద్విత్వం ౨ ఊర్ణునావ, ఊర్ణునువతుః, ఊర్ణునువుః, విభాషోర్ణోరితీడాదిప్రత్యయస్య వా ఙిత్త్వమ్ ॥ ఊర్ణునువిథ - ఊర్ణునవిథ - ఊర్ణునావ; ఊర్ణునవ, ఊర్ణునువివ, ఊర్ణునువిమ, ఊర్ణునువే - ఊర్ణునువాతే, ఊర్ణునువిషే, ఊర్ణునువిఢ్వే, ధ్వే - ఊర్ణునువివహే - ఊర్ణునువిమహే ॥ ౩ ఊర్ణువితా (సి - స్మ, హే) ఊర్ణవితా - [illegible] - ఊర్ణవిష్యతి - తే ॥ ఊర్ణువిష్యతి - తే ॥ ౫ ఊర్ణౌతు - ఊర్ణోతు - ఊర్ణుతాత్, ఊర్ణుహి - ఊర్ణవాని, ఊర్ణుతామ్, ఊర్ణుష్వ - ఊర్ణవై, గుణోఽపృక్త ఇతి వృద్ధ్యపవాదో గుణః ॥ ౬ ఔర్ణోత్ - ఔర్ణుతామ్ - ఔర్ణోః - ఔర్ణవమ్, ఔర్ణుత - ఔర్ణువాతామ్, ఔర్ణువి, ఙిచ్చ పిన్నేతి భాష్యాన్న వృద్ధిః ॥ ౭ ఊర్ణుయాత్, ఊర్ణువీత - ఊర్ణువీయాతామ్ ॥ ౮ ఊర్ణూయాత్ - ఊర్ణూయాస్తామ్ - ఊర్ణువిషీష్ట (ఢ్వమ్, ధ్వమ్) ఊర్ణవిషీష్ట (ఢ్వమ్, ధ్వమ్) ౯ ఇడాదిప్రత్యయస్య ఙిత్త్వపక్షే ॥ ఔర్ణువీత్। ఔర్ణువిష్టామ్॥ ఇడాదౌ సిచి పరస్మైపదే ఊర్ణోతేర్విభాషేతి వృద్ధివికల్పే ॥ ఔర్ణావీత్। ఔర్ణావిష్టామ్। వృద్ధ్యభావే గుణః। ఔర్ణవీత్। ఔర్ణవిష్టామ్॥ ఔర్ణువిష్ట - ఔర్ణువిషాతామ్ ॥ ఢ్వమ్, ధ్వమ్॥ ఔర్ణవిష్ట। ఔర్ణవిషాతామ్ ఢ్వమ్, ధ్వమ్, ౧౦ ఔర్ణువిష్యత్ - త॥ ఔర్ణవిష్యత్ - త ॥

కర్మణి—౧ ఊర్ణూయతే॥ ౨ ఊర్ణునువే - [illegible]। ఇత్యాది॥ ౩ ఊర్ణావితా (సే-హే) ఊర్ణువితా (సే-హే) ఊర్ణవితా (సే-హే) ౪ ఊర్ణావిష్యతే। ఊర్ణవిష్యతే। ఊర్ణువిష్యతే॥ ౫ ఊర్ణూయతాం॥ ౬ ఔర్ణూయత॥ ౭ [illegible] ఊర్ణూయేత॥ ౮ ఔర్ణావిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ఔర్ణువిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ఔర్ణవిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౯ ఔర్ణావి- ఔర్ణావిషాతాం, ధ్వం,ఢ్వం॥ ఔర్ణవిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) ఔర్ణువిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ ఔర్ణావిష్యత॥ ఔర్ణువిష్యత ఔర్ణవిష్యత॥

ణౌకర్తృకర్తృణోస్తదంతాత్తృత్స్వచ ఊర్ణావయతి;తే॥ చఙి॥ ఔర్ణునవత్, త॥ ఊర్ణావయిత ఇత్యాది ఊర్ణావయిష్యమిత్యాదివచ్చ నవత్॥ ౧౦౪-౧౦౫ పు॥ సని సనీవంతర్ధేత్యాదినా సనిడ్వా॥ ఊర్ణునూషతి,తే॥ ఊర్ణునవిషతి-తే॥ ఊర్ణువిషతి,తే॥ ఇతి త్రైరూప్యం కృత్స్నేష్వపి సర్వత్రోహ్యం॥ [illegible] ఊర్ణునూషితా, ఇత్యాది తదన్తాత్కృత్స్వపి। ఊర్ణునూషయితవ్యమిత్యాది। యఙ్లుకి॥ ఊర్ణోనవీతి। ఊర్ణోనోతి। ఊర్ణోనుతః। ఊర్ణోనువతీత్యాది॥ తదన్తాత్కృత్స్వపి ఊర్ణోనవితవ్యమిత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు ఊర్ణవితవ్యం, ఊర్ణువితవ్యం, ఊర్ణవనీయం, ఊర్ణవ్యం, ఊర్ణావ్యం, ఊర్ణుతః, ఊర్ణువాన్, ఊర్ణువక, ఊర్ణువ[illegible], ఊర్ణువానః, ఊర్ణవిష్యన్, [illegible], ఊర్ణువిష్యన్, [illegible] విష్యమాణః, ఊర్ణువిష్యన్, ఊర్ణవిష్యన్, [illegible], ఊర్ణువిష్యమాణః, ఊర్ణవితుం, ఊర్ణువితుం, [illegible], [illegible], ఊర్ణువిత్వా, ఊర్ణవిత్వా, [illegible], ఊర్ణావమూర్ణావం, ఊర్ణువిత్వా ఊర్ణువిత్వా [illegible] [illegible]॥

[illegible] ష్టుఞ్॥ స్తుతౌ॥ అనిట్, ఉభయపది

ఉతోవృద్ధిర్లుకిహలి ఇత్యాదినా హలాదేస్సార్వధాతుకస్య తిఙః ఈడ్వా

౧ స్తవీతి, స్తౌతి, స్తువీతః, స్తుతః, స్తువంతి, స్తవీషి, స్తౌషి, స్తువీ థః। స్తుథః, స్తువీథ। స్తుథ। స్తవీమి। స్తౌమి। స్తువీవః। స్తువః। స్తువీమః। స్తుమః। స్తుతే। స్తువీతే, స్తువాతే, స్తువతే। స్తుషే। స్తువీషే। స్తువాథే। స్తుధ్వే। స్తువీధ్వే స్తువే। స్తువహే। స్తువీవహే। స్తుమహే। స్తువీమహే॥ ౨ తుష్టావ, తుష్టువతుః

తుష్టోథ- [illegible] । [illegible] । తుష్టావ। తుష్టవ। తుష్టువ। తుష్టుమ। [illegible] [illegible] తుష్టుషే। తుష్టుధ్వే। తుష్టువహే- తుష్టుమహే॥

౩ స్తోతా (సి, సే-హే) [illegible] ఽస్యతి, తే॥ ★ స్తవీతు। స్తౌతు। స్తువీతాత్ స్తుతాత్, స్తుతాం, స్తు[illegible] స్తువంతు। స్తుహి, స్తువీహి। స్తువీతాత్, స్తు తాత్। స్తువీతం। స్తుత। స్తుత। స్తవాని। స్తవావ। స్తవామ। స్తుతాం। స్తువీతాం। [illegible] [illegible]। స్తువతాం। స్తువీష్వ। స్తుష్వ। స్తువా థాం। స్తువీధ్వం। స్తు[illegible] [illegible]। స్తవావహై। స్తవామహై॥ ౬ అ స్తవీత్। అస్తౌత్। అ[illegible] అస్తువీతాం। అస్తువన్। అస్తవీః। అస్తౌః అస్తుతం, అస్తువీతం। అస్తువీత। అస్తుత। అస్తవం। అస్తువీవ। అస్తువ। అస్తువీమ। అస్తుమ। అ[illegible] [illegible]। అస్తువాతాం। అస్తువత। అస్తువీ థాః। అస్తుథాః। అ[illegible] । అస్తువీధ్వం। అస్తుధ్వం। అస్తువి। అస్తువీవ అస్తుమహి॥ ౭ స్తువీయాత్। స్తువీయాతాం

స్తువీయుః। స్తుయాత్। [illegible]తాం। స్తుయుః। స్తువీత। స్తువీయాతాం।

స్తు[illegible]॥ ౮ స్తూయాత్। స్తూయాస్తాం [illegible] స్తోషీష్ట స్తోషీయాస్తాం (ఢ్వం [illegible]) [illegible] అస్తౌషీత్। అస్తావిష్టాం। అస్తావిషుః। అస్తోష్ట। అస్తోషాతాం (ఢ్వం) ౧౦ అస్తోష్యత్, త॥

క ర్మణి—౧ స్తూయతే॥ ౨ తుష్టువే। తుష్టుషే। తుష్టుధ్వే। తుష్టువ హే। తుష్టుమహే॥ ౩ స్తావితా। స్తోతా॥ ౪ స్తావిష్యతే॥ స్తోష్యతే॥ ★ స్తూయతాం॥ ౬ అ స్తూయత॥ ౭ స్తూయేత॥ ౮ స్తావిషీష్ట (ఢ్వం

ధ్వం) స్తోషీఢ్వం ॥ ౯ అస్తావీత్ అస్తావిషాతాం ॥ [illegible] ॥ అ
స్తోషాతాం (ఢ్వం) ౧౦ అస్తావిష్యత్-అస్తోష్యత ॥
[illegible] స్తుదంతాత్ క్విప్రత్యయే సవతి పల్ ॥ [illegible] ॥ చ
కే । అతుష్టవత్-త ॥

సన్ స్తోతుమిచ్ఛతి తుష్టూషతి-తే ॥ ఇత్యాది । కృ
త్యప్రత్యయాః తుష్టూషితవ్యమిత్యాది । యఙి, తోష్టూయతే, తోష్టూయిత
వ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి తోష్టవీతి- తోష్టోతి- తోష్టువీతః, తోష్టుతః
తోష్టువతీత్యాది । తోష్టవితవ్యమిత్యాది చ । కేవలాత్ కృత్సు ।

స్తోతవ్యః- స్తవనీయః । స్తుత్యః । అవశ్యస్తుత్యః । ఏతిస్తుశాస్వృదృ
జుషః క్యబితి క్యప్ । పునః క్యబుక్తిః పరస్యాపి ణ్యతో బాధనార్థా ॥
వాసరూపవిధినా యదపి । స్తవ్యః । స్తుతః । స్తుతవాన్ । స్తువన్ । స్తు
వతీ । స్తువానః । స్తోష్యన్ । స్తోష్యతీ । స్తోష్యంతీ । స్తోష్యమాణః । స్తో
తుం । స్తుతిః । స్తవనం । స్తుత్వా । ప్రస్తుత్య । స్తావంస్తావం । స్తుత్వాస్తుత్వా

బ్రూఞ్ - వ్యక్తాయాం వాచి, సకర్మకః-సేట్, వచ్యాదేశ
స్త్వనిట్ ఉభయపదీ

బ్రువః పంచానామాదిత ఆహో బ్రువ ఇత్యాదితః పంచానాం ణలాద
యః పంచవా । బ్రువ ఆహాదేశః ॥ ౧ ఆహ । ఆహతుః । ఆహుః । ఆ
త్థ । ఆహథుః । పక్షే ॥ బ్రవీతి । బ్రూతః । బ్రువంతి । బ్రవీషి । బ్రూథః ।
బ్రూథ । బ్రవీమి । బ్రూవః । బ్రూమః । బ్రూతే । బ్రువాతే । బ్రువతే ॥
బ్రూషే- బ్రువాథే । బ్రూధ్వే । బ్రువే । బ్రూవహే । బ్రూమహే ॥ ఆర్ధ
ధాతుకే బ్రువో వచిరితి వచ్యాదేశః ॥ ౨ ఉవాచ । ఊచతుః । ఉవచిథ
ఉవక్థ । ఉవాచ । ఉవచ । ఊచివ । ఊచిమ । ఊచే । ఊచాతే । ఊచిషే । ఊచి
ధ్వే । ఊచివహే ॥ ఊచిమహే ॥ ౩ వక్తా ॥ సి-సే-హే ॥ ౪ వక్ష్యతి, తే ।
౫ బ్రవీతు । బ్రూతాత్ । బ్రూహి । బ్రవాణి । బ్రూతాం । బ్రువాతాం ।

అబ్రువాతాం। అబ్రువన్। అబ్రూవహి। ౭ బ్రూయాత్। బ్రూయాతాం।
బ్రువీత- బ్రువీయాతాం॥ ౮ ఉచ్యాత్। ఉచ్యాస్తాం। వక్షీష్ట। వక్షీయా
స్తాం। ౯ అస్యతివక్తిఖ్యాతిభ్యోఙ్। వచఉమిత్యుమ్। అవోచత్। అవోచ
తాం। అవోచత। అవోచేతాం ॥ ౧౦ అవక్ష్యత్। త ॥

కర్మణి—౧ ఉచ్యతే॥ ౨ ఊచే। ఊచిషే। ౩ వక్తా। సే- హే॥ ౪ వ
క్ష్యతే ॥ ౫ ఉచ్యతాం॥ ౬ ఔచ్యత॥ ౭ ఉచ్యేత॥ ౮ వక్షీష్ట(ధ్వం)౯
అవాచి- అవక్షాతాం॥ ౧౦ అవక్ష్యత। అస్యకర్మణః కర్తృత్వ వివ
క్షాయాం దుహ్యాదిగ్రహణేభ్రూ తనేపదాకర్మకాణాముపసంఖ్యాన
మితి యక్చిణోః ప్రతిషేధే। బ్రూతేకథాస్వయమేవ। అవోచత॥

నోకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యయవాచయితి। ఇత్యాదిగ్రా
దయతివత్ ॥ ౨౮, ౨౯ పు॥

సని- తదంతాత్తు ప్రతి చ వివక్షతి-తే॥ ఇత్యాది-వివక్షితవ్యమిత్యా
దిపగదతివత్। యఙి-వావచ్యతే ఇత్యాది,యఙ్లుకాపహారేవిషయత్వా
సంభవేన వచ్యాదేశాప్రవృత్తే ర్యఙ్లుకి॥ బోబ్రవీతి। బోబ్రోతి-బో
బ్రూతః- బోబ్రువతీత్యాది।కృత్సుబోబ్రువితవ్యమిత్యాదిచ॥

కేవలాత్తు కృత్సు- వక్తవ్యం।వదనీయం।ప్రబ్రూతఇతిప్రవచనీయః।భ
వ్యగేయప్రవచనీయేత్యాదినా కర్తర్యనీయర్ ప్రత్యయాంతో నిపాత్యతే
అశబ్దసంజ్ఞాయాం। వాచ్యం। శబ్దసంజ్ఞాయాంతువచోఽశబ్దసంజ్ఞాయా
మితి కుత్వేవాక్యం॥ ఉక్తః। ఉక్తవాన్। బ్రువన్। బ్రువతీ। బ్రువాణః
వక్ష్యన్- వక్ష్యతీ। వక్ష్యంతీ। వక్ష్యమాణః। వక్తుం। ఉక్తం- వచనం।ఉ
క్త్వా। ప్రోచ్య। వాచంవాచం। ఉక్త్వోక్త్వా॥……………

—॥ఇత్యజంతాఉభయపదినః,అథహలంతాః॥—

దిహ్, ఉపచయే। అకర్మకః। అనిట్। ఉభయ

౧ దేగ్ధి- దిగ్ధః, దిహన్తి। ధేక్షి- దిగ్ధః- దిగ్ధ। దేహ్మి। దిహ్వః। దిహ్మః। దిగ్ధే। దిహాతే। దిహతే- ధిక్షే, దిహాథే- ధిగ్ధ్వే। దిహే- దిహ్వహే। దిహ్మహే॥ ౨ దిదేహ। దిదిహతుః। దిదేహిథ। దిదిహివ। దిదిహే। దిదిహాతే। దిదిహిషే॥ దిదిహిధ్వే॥ దిదిహిధ్వే। దిదిహిమహే॥ ౩ దేగ్ధా (సి, షే, హే) ౪ ధేక్ష్యతి। తే ॥ ౫ దేగ్ధు- దిగ్ధాత్। దిగ్ధి। దిగ్ధాత్। దేహాని। దిగ్ధాం। దిహాతాం। దిహతాం। ధిక్ష్వ- దిహాథాం, ధిగ్ధ్వం, దేహై- దేహావహై॥ ౬ అధేక్। అదిగ్ధాం। అదిహన్। అధేక్ - అదేహం, అదిగ్ధ। అదిహాతాం, అదిహత- అదిగ్ధాః- అధిగ్ధ్వం- అదిహి ॥ ౭ దిహ్యాత్- దిహ్యాతాం, దిహీత- దిహీయాతాం॥ ౮ దిహ్యాత్, దిహ్యాస్తాం ధిక్షీష్ట। ధిక్షీయాస్తాం - ౯ అధిక్షత్, అధిక్షతాం। అదిగ్ధ। అధిక్షత- అధిక్షాతాం-అధిక్షన్త, లుగ్వాదుహదిహలిహగుహామాత్మనేపదే దన్త్యే వా ఇతి క్సస్య లుగ్వా అదిగ్ధాః, అధిక్షథాః, అధిక్షాథాం అధిగ్ధ్వం। అధిక్షధ్వం। అధిక్షి। అధిక్ష్వహి- అధిక్షావహి, అదిహ్వహి, అధిక్షామహి। ౧౦ అధేక్ష్యత్, త

కర్మణి—౧ దిహ్యతే॥ ౫ దిహ్యతాం॥ ౬ అదిహ్యత॥ ౭ దిహ్యేత ౯ అదేహీతి విశేషః। శేషం కర్త్రులకారవదాత్మనేపదరూపవత్॥

ణ్యన్తాత్ కర్త్రి కర్మణి సతి దన్తాత్ప్రత్యయవిధేః పదవ్యత్యయోఽస్య దేహయతివత్॥

సని- దిధిక్షతి, తే॥ ఇత్యాత్మనేపదరూపమపి విశేషః శేషం నాన్త్యవత్ ॥ ౩-౧౫॥౩-౧౯ పు॥

కేవలాత్ కృత్సు॥ దేగ్ధవ్యం, దేహనీయం, దేహ్యం. దిగ్ధ- దిగ్ధవాన్, దిహన్। దిహతి। దిహానః, ధేక్ష్యన్, ధేక్ష్యతి, ధేక్ష్యంతీ- ధేక్ష్యమాణః। దేగ్ధుం। దిగ్ధుం। దేహనం। దిగ్ధ్వా। ప్రదిహ్య - దేహందేహం, దిగ్ధ్వాదిగ్ధ్వా

ద్విష్టే- [illegible] ద్విషాతే- ద్విషతే- ద్విక్షే- ద్విషాథే- ద్విడ్ఢ్వే॥ ద్విషే- ద్విష్వహే, ద్విష్మహే ॥ ౨ దిద్వేష, దిద్విషతుః- దిద్వేషిథ- దిద్విషి వ, దిద్విషు, దిద్విషాతే- దిద్విషిషే, దిద్విషిఢ్వే, దిద్విషివహే, ౩ ద్వేష్టా(సి, సే, స్మః) ౪ ద్వేక్ష్యతి, తే॥ ౫ ద్వేష్టు - ద్విష్టాత్, ద్విష్టాం- ద్విషంతు- ద్విడ్ఢి, ద్వేషాణి ॥ ౬ అద్వేట్, అద్విష్టాం, అద్విషుః- అద్విషన్- ద్విషశ్చేతి లజో ర్జుస్వా॥ అద్వేట్, అద్విష్టం, అద్విష, అద్విష్వ- అద్విష్ట- అద్విషాతాం- అద్విష్మః, అద్విషి ॥౭ ద్విష్యాత్- ద్విష్యాతాం- ద్విషీత- ద్విషీయాతాం ॥ ౮ ద్విష్యాత్ - ద్విష్యాస్తాం, ద్విక్షీష్ట, ద్విక్షీయాస్తాం(గస్వం) ౯ అద్విక్షత్- అద్విక్షతాం- అద్విక్షత, అద్విక్షాతాం- అద్విక్షంత॥ ౧౦ అద్వేక్ష్యత్, త॥

కర్మణి—౧ ద్విష్యతే॥ ౫ ద్విష్యతాం॥ ౬ అద్విష్యత॥ ౭ ద్విష్యేత॥ ౯ అద్వేషీతి విశేషః । శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్॥ ణ్యంతాదతి జ్ఞప్త్రిదూప్రాణి మేహతివదనుసంధేయాని ౩౭౮, ౩౯౯ పు ॥

సని పక్షే దిద్విక్షత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ ద్వేష్టవ్యః, ద్వేషణీయః, ద్వేష్యః, ద్విష్టః- ద్విష్టవాన్ ॥ ద్విషన్, ద్విషతీ, ద్విషాణః- ద్వేక్ష్యన్- ద్వేక్ష్యతీ, ద్వేక్ష్యంతీ - ద్వేక్ష్యమాణా, ద్వేష్టుం- ద్విష్టం, ద్వేషణం- ద్విష్ట్వా- విద్విష్య, ద్వేషం ద్వేషం, ద్విష్ట్వా ద్విష్ట్వా ॥

దుహ, ప్రపూరణే, ప్రపూరణం దోహనం, సకర్మకః-
అనిట్, ఉభయపదీ.

౧ దోగ్ధి, దుగ్ధః, దుహంతి, ధోక్షి, దుగ్ధః - దుగ్ధ- దోహ్మి, దుహ్వః, దుహ్మః, దుగ్ధే, దుహాతే- దుహతే, ధుక్షే, దుహాథే, ధుగ్ధ్వే దుహే, దుహ్వహే, దుహ్మహే ॥ ౨ దుదోహ, దుదుహతుః, దు దోహిథ- దుదుహివ, దుదుహే- దుదుహిషే, దుదుహిధ్వే (ఢ్వే) దు

దుహావహో॥ ౩బోగ్ధా(సి-సే-హా)ధోక్ష్యతి, తౌఽదోగ్ధు, దుగ్ధి-దుగ్ధాత్ దోహాని॥ ౬అధోక్-అదుగ్ధాం-అదుహన్, అధోక్(గ్) అదుగ్ధం, అదోహం; అదుగ్ధ-అదుహాతాం, అదుగ్ధాః, అదుహి॥ ౭దుహ్యాత్, దుహ్యాతాం-దుహీత-దుహీయాతాం॥ ౮దుహ్యాత్। దుహ్యాస్తాం-ధుక్షీష్ట, ధుక్షీయాస్తాం॥ ౯అధుక్షత్, అధుక్షతాం, అదుగ్ధ, అధుక్షత-అధుక్షాతాం, అధుక్షంత-అదుగ్ధాః, అధుక్షథాః, అధుగ్ధ్వం, అధుక్షధ్వం-అధుక్ష్వహి, అధుక్షావహి-అధుక్ష్మహి, అధుక్షామహి లుగ్వాదుహాద్యాదినాక్సస్యలుగ్వా॥ ౧౦ అధోక్ష్యత్। త॥

కర్మణి—౧ దుహ్యతే॥ ౪ దుహ్యతాం॥ ౬ అదుహ్యత॥ ౭ దుహ్యేత॥ ౯ అదోహీతి విశేషః। శేషం కర్తృగలకారస్యాత్మనే పదవత్ అస్మాత్సకర్మకాత్కర్మకర్తరి నదుహస్నునమాం యక్చిణావిత్యయక్ శప్। లుక్-గౌః పయోదుగ్ధే స్వ । దుహేరనేన యకః ఏవ నిషేధః। చిణ్తుదుహశ్చేతి వికల్పిష్యతే। అదోహి, దుగ్ధ-అధుక్షత॥

ణ్యంతాదిమసర్వం మోహతివత్ ౩_౯॥౩_౮ పు॥సన్, పక్షేదుధుక్షత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః

కృవలాత్కృత్సు। దోగ్ధవ్యం, దోహనీయం, దుహ్యం, దోహ్యం తంసిద్ధుహిగుహిభ్యోవేతి కాశికావచనాత్పక్షేక్యప్-దుగ్ధం. దుగ్ధవాన్ దుహాన్, దుహతీ, దుహానః, ధోక్ష్యన్-ధోక్ష్యతీ-ధోక్ష్యంతీ-ధోక్ష్యమాణః-దోగ్ధుం, దుగ్ధం, దోహనం, దుగ్ధ్వా-ప్రదుహ్య-దోహం దోహం, దుగ్ధ్వా దుగ్ధ్వా॥

లిహ, ఆస్వాదనే। సకర్మకః। అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ లేఢి, లీఢః, లిహంతి, లేక్షి, లీఢః, లీఢ-లేహ్మి, లిహ్వః, లీఢే, లిహాతే, లిహతే, లిక్షే, లిహాథే, లీఢ్వే, లిహే, లిహ్వ

[illegible]యాం లిహధాతుః

హే, [illegible]॥ ౨ లిలిహ, లిలిహతుః, లిలిహథ, లిలిహవ-ఉభయవా లిలిహాతే, లిలిహిషే, లిలిహిఢ్వే।ఢ్వే, లిలిహివహే॥ 3 లేఢా (సి,సే, వః) ४ లేక్ష్యతి,తే॥ ५ లేఢు, లీఢాత్, లీఢాం, లిహంతు, లీఢి, లీఢాత్, లేహాని, లీఢాం- లిహాతాం, లిక్ష్వ, లిహాథాం, లీఢ్వం - లేహై॥ ६ అలేట్, అలీఢాం, అలిహన్- అలేట్, అలీఢం, అలేహం, అలీఢ, అలిహాతాం- అలిహత, అలీఢాః, అలీఢ్వం, అలిహి ॥ ౭ లిహ్యాత్- లిహ్యాతాం, లిహేత, లిహీయాతాం- ౮ లిహ్యాత్, లిహ్యాస్తాం లిక్షీష్ట, లిక్షీయాస్తాం, (ధస్య) ౯ అలిక్షత్, అలిక్షతాం, అలీఢ- అలిక్షత, అలిక్షాతాం, అ[illegible] [illegible] [illegible]తి వా లుక్. అలీఢాః, అలిక్షథాః, అలిక్షాథాం, అలీఢ్వం, అలిక్షధ్వం, అలిక్షి। అలిక్ష్వహి, అలిక్షావహి, అలిక్ష్వహి, అలిక్షావహి॥ ౧౦ అలేక్ష్యత్,త ॥

కర్మణి—లిహ్యతే॥ ४ లిహ్యేత ६ అలిహ్యత॥ ౭ లిహ్యేత॥ ౯ అలేహీతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృవ[illegible]న్యాత్ తనేపదవత్॥ ణ్యం తాదిషు సర్వ[illegible]మోహాతివత్॥ సన్యత్ర [illegible]

కేవలాత్[illegible]ప్రస్య, లేఢవ్య[illegible], లెహనీయం, లెహ్యం, లీఢః, లీఢవాన్, లిహన్, లిహతీ, లిహానః, [illegible]; లెక్ష్యతీ, లేక్ష్యంతీ॥ లెక్ష్యమాణః, లేఢుం, లీఢం, లెహనం [illegible], ఉలిహ్య, లేహం లేహం, లీఢ్వాలీఢ్వా॥ ఇత్యుభయపదినః॥

•శ్రీ ఇతి లుగ్వికరణా అదాదయః శ్రీ•

అథ జుహోత్యాదా పరస్మైపదిన స్త్రయోవింశతిర్ధాతవః

గా-స్తుతౌ, ఛాందసోఽయం, సకర్మకః। అనిట్, పరస్మైపదీ కర్తరి విహితస్య శపో జుహోత్యాదిభ్యః శ్లురితి శ్లుః, శ్లావితి ద్విత్వం జిగాతి, జిగీతః, జిగతి, జిగాసి- జిగీథః, జిగీథ, జిగామి, జిగీవః

[illegible]యః ॥ ౫ జిగాతు, జిగీతాత్, జిగీతాం, జిగతు, జిగీహి, జిగీతాత్, జిగీతం, జిగీత, జిగాని- జిగావ, జిగామ ॥ ౬ అజిగాత్, అజిగీతాం అజిగుః, అజిగాః, అజిగీతం, అజిగీత, అజిగాం, అజిగీవ, అజిగీమ జిగీయాత్, జిగీయాతాం, జిగీయుః॥ శేషకర్తృలకారే కర్మణిణ్యం ణ్యాదిమచ సర్వత్ర తిఙ్కృత్సోగాయతివత్ ॥ ౧౩౧॥౧౩౮వ ॥

కేవలాత్కృత్సు శతరి, జిగత్ । జిగతౌ- జిగతః,జిగతీ।ఇతివిశేషః

ఓ,హాక్,త్యాగే, సకర్మకః॥ అనిట్,పరస్మైపదీ

జహాతేశ్చేతి హలాదౌక్ఙిత్యార్ధధాతుక ఇత్వంవా । ఇతాఽభావఈఃహల్యఘోరితీత్వం॥

౧ జహాతి, జహితః, జహీతః, జహతి, జహాసి- జహిథః - జహీథః- జహిథ- జహీథ, జహామి- జహివః- జహీవః, జహిమః॥ జహీమః ౨ జహౌ- జహతుః- జహిథ- జహాథ- జహివ ॥ ౩ హాతా(సి) ౪ హాస్యతి ॥ ౫ జహాతు- జహితాత్- జహీతాత్- జహితాం- జహీతాం - జహతు; ఆదహావిత్యాత్వం ॥ చాదిదీతౌచ ॥ జహాహి- జహిహి- జహీహి- జహితాత్- జహీతాత్- జహితం - జహీతం- జహిత - జహీత- జహాని- జహావ- జహామ ॥ ౬ అజహాత్- అజహితాం- అజహీతాం ॥ సిజభ్యస్తేతి ఝేర్జుస్ ॥ అజహుః- అజహాః- అజహితం. అజహీతం- అజహిత- అజహీత- అజహాం. అజహివ. అజహీవ- అజహిమ - అజహీమ-లోపోయాత్యలోపః ॥ ౭ జహ్యాత్. జహ్యాతాం. జహ్యుః- ఏర్లిజీత్యేత్వం ॥ ౮ హేయాత్- హేయాస్తాం ॥ ౯ అహాసీత్; అహాసిష్టాం ॥ ౧౦ అహాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజహితే॥ వ్యతిజహీతే - వ్యతిజహతే- వ్యతిజహిషే- వ్యతిజహీషే- వ్యతిజహిధ్వే-వ్యతిజహీధ్వే వ్యతిజహివహే- వ్యతిజహీవహే- వ్యతిజహిమహే- వ్యతిజహీమహే-

౭౩ ... వ్యతిజహాతే - వ్యతిజహిషే, వ్యతిజహీధ్వే(ధ్వే) వ్యతి జహి(హీ)వహే ... ౩ వ్యతిహాతా (సే.హా) ౪ వ్యతిహాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిజహి-(హీ)తాం- వ్యతిజహాతాం- వ్యతిజహతాం॥ వ్యతిజహి-(హీ)ష్వ. వ్య తిజహాథాం- వ్యతిజహి(హీ)ధ్వం- వ్యతిజహై॥ ౬ వ్యత్యజహి-(హీ)త ॥ వ్యత్యజహాతాం, వ్యత్యజహత, వ్యత్యజహి(హీ)థాః॥ వ్యత్యజహాథాం వ్యత్యజహి(హీ)ధ్వం। వ్యత్యజహి- వ్యజహి(హీ)వహి। వ్యత్యజహి-(హీ) మహి ॥ ౭ వ్యతిజహీత - వ్యతిజహీయాతాం । వ్యతిజహీరన్ ॥ ౯ వ్యతిహాసీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యహాస్త - వ్యత్యహాసాతాం॥ ౧౦ వ్యత్య హాస్యత ॥

కర్మణి ॥ ఘుమాస్థేతి త్వే—౧హీయతే॥ ౨జహే॥హాయితా॥సే.హా ॥హాతా, సే.హా॥౪హాయిష్యతే॥హాస్యతే॥౫హీయతాం॥౬అహీయత॥ ౭ హీయేత॥ హాయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯హాసీష్ట,ధ్వం॥ ౯ అహాయి।అహాయి షాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అహాసాతాం(ధ్వం) ౧౦ అహాయిష్యత।అహాస్యత ణ్యంతాదిషు సర్వంగాయతివత్ ॥ ౧౩౧-౧౩౨ పు ॥ యఙ్॥ జేహీయతే

కేవలాత్కృత్సు॥ హాతవ్యః। హానీయః। హేయః । ఓదితశ్చేతి ని ష్ఠానత్వం- హీనః। హీనవాన్ ॥ జహత్, జహతౌ- జహతః-జహతీ- హాస్యన్- హాస్యతీ- హాస్యంతీ। హాతుం। హీనం- హానం-జహాతేశ్చ క్త్వి తిహిభావః- హిత్వా- ప్రహాయ। విహాయ- హాయంహాయం- హిత్వాహి త్వా ॥

కి॥జ్ఞానే॥ ఛాందసోఽయం। సకర్మకః॥అనిట్॥ప-దీ।

౧ చికేతి- చికితః- చిక్యతి,। చికేషి- చికిథః- చికిథ- చికేమి- చికి వః- చికిమః ॥ ౨ చికేతు, చికితాత్- చికితాం- చిక్యతు, చికిహి- చి కితాత్- చికితం, చికిత- చికయాని॥ ౬ అచికేత్ - అచికితాం- అచిక యుః, అచికేః- అచికితం। అచికిత। అచికయం- అచికివ। అచికిమ ॥ ౭ చి కియాత్, చికియాతాం. చికియుః, లిడాద్యార్ధధాతుకే కర్మణి

శాదిమ తిజక్ష్వతిచజయతివత్ ॥ ౭-౭-౭౫॥
కేవలాచ్ఛ తరి। చిక్కృత్ ॥ చిక్కృతా। చిక్కృతః। చిక్కృతి। ఇతి విశేషః॥

౩॥ భీ॥ భయే॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

హలాదౌ క్ఙితి సార్వధాతుకే భియోఽన్యతరస్యామితీత్వం వా— ౧ బిభేతి। బిభితః। బిభీతః। బిభ్యతి, బిభేషి, బిభి(భీ)థః, బిభి(భీ)థ, బిభేమి - బిభి(భీ)వః - బిభి(భీ)మః ॥ ౨ భీహ్రీభృహువాం శ్లువచ్చేతి లిట్యామి బిభయాంచకార (బభూవ) (ఆస) ॥ బిభాయ- బిభ్యతుః, బిభయిథ, బిభేథ, బిభాయ - బిభయ- బిభ్యిమ ॥ ౩ భేతా,సి ॥ ౪ భేష్యతి ॥ ౫ బిభేతు, బిభి(భీ)తాత్। బిభి(భీ)తాం, బిభ్యతు, బిభి(భీ)హి - బిభి(భీ)తాత్, బిభి(భీ)తం, బిభి(భీ)త, బిభయాని ॥ ౬ అబిభేత్। అబిభి(భీ)తాం, అబిభయుః, అబిభేః, అబిభి(భీ)తం - అబిభి(భీ)త । అబిభయం - అబిభి(భీ)వ, అబిభి(భీ)మ ॥ ౭ బిభియాత్, బిభియాతాం - బిభియుః - బిభీయాత్-బిభీయాతాం। బిభీయుః॥ ౮ భీయాత్।భీయాస్తాం ॥ ౯ అభైషీత్ । అభైష్టాం ॥ ౧౦ అభేష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిబిభి(భీ)తే, వ్యతిబిభ్యాతే, వ్యతిబిభ్యతే- వ్యతిబిభి(భీ)షే, వ్యతిబిభ్యాథే, వ్యతిబిభి(భీ)ధ్వే, వ్యతిబిభ్యే! వ్యతిబిభి(భీ)వహే- వ్యతిబిభి(భీ)మహే ॥ ౨ వ్యతిబిభయాంచక్రే। బభూవ- ఆస॥ వ్యతిబిభ్యే। వ్యతిబిభ్యిషే। వ్యతిబిభ్యిధ్వే।ఢ్వే ॥ వ్యతిబిభ్యివహే, వ్యతిబిభ్యిమహే॥ ౩ వ్యతిభేతా॥సే, హే॥ ౪ వ్యతిభేష్యతే ౫ వ్యతిబిభి(భీ)తాం। వ్యతిబిభ్యాతాం, వ్యతిబిభ్యతాం-వ్యతిబిభి(భీ)ష్వ! వ్యతిబిభ్యాథాం, వ్యతిబిభి(భీ)ధ్వం, వ్యతిబిభయై। వ్యతిబిభయావహై ॥ ౬ వ్యత్యబిభి(భీ)త, వ్యత్యబిభ్యాతాం, వ్యత్యబిభ్యత - వ్యత్యబిభి(భీ)థాః- వ్యత్యబిభ్యాథాం, వ్యత్యబిభి(భీ)ధ్వం। వ్యత్యబిభ్యి

వ్యత్యబిభి(భీ)మహి- వ్యత్యబిభి(భీ)మహి ॥ ౭ వ్యతిబిభీత - వ్యతిబిభీయాతాం వ్యత్యబిభీరన్ ॥ ౮ వ్యతిభేషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యభేష్ట। వ్యత్యభేషాతాం(ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యభేష్యత॥

భావే— ౧ భీయతే॥ ౨ బిభయాంచక్రే। బభూవే॥ ఆసే॥ బిభ్యే॥ ౩ భాయితా। భేతా॥ ౪ భాయిష్యతే, భేష్యతే॥ ౫ భీయతాం॥ ౬ అభీయత॥ ౭ భీయేత॥ ౮ భాయిషీష్ట. భేషీష్ట ॥ ౯ అభాయి। ౧౦ అభాయిష్యత, అభేష్యత ॥

ణౌ ప్రయోజకాద్భయే గమ్యే బిభేతేర్హ్రేతుభయ ఇత్యాత్త్వం వా ॥ ఆత్త్వపక్షే పుగాగమః । భీస్మ్యోర్హేతుభయ ఇత్యాత్మనేపదం । ముండో భాపయతే । భాపయాంచక్రే ఇత్యాది ॥ చఙి, అబీభపత, భియో హేతుభయే షుగిత్యత్ర భీ ఇతి ఈకారప్రశ్లేషాదాత్వాభావపక్షే ప్రయోజకాద్భయే గమ్యే షుగాగమః, తదాపి భీస్మ్యోర్హేతుభయ ఇత్యాత్మనేపదం । భీషయతే। భీషయాంచక్రే॥ ఇత్యాది ॥ చఙి, అబీభిషత । ప్రయోజకాదన్యతో భయే గమ్యే నాత్వషుగాగమౌ । తదా ణిచశ్చేతి పదద్వయం, భాయయతి, తే॥ భాయయాంచకార ॥ చక్రే ఇత్యాది ॥ విభ్యాదికర్మణి స్యసిజాదిషు తథా కృత్స్వపి రూపభేదా జయత్యాదిషు బహూదాహృతదృష్టాంతేనోన్నేయాః । సని- బిభీషతి - బిభీషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి॥ బేభీయతే- బేభీయాంచక్రే ॥ కృత్సు బేభీయితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి॥ బేభయీతి, బేభేతి- బేభితః। బేభితః బేభ్యతీత్యాది కృత్సు బేభయితవ్యమిత్యాదిజయతివత్॥ ౮౭,౮౮ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు, భేతవ్యం, భయనీయం, భేయం - భీతః - భీతవాన్, బిభ్యత్, బిభ్యతౌ- బిభ్యతః. బిభ్యతీ, భేష్యన్- భేష్యతీ, భేష్యంతీ, భేతుం- భీతం. భయనం, భీత్వా- విభీయ। భాయంభాయం భీత్వాభీత్వా ॥

హ్రీ, లజ్జాయామ్॥ అకర్మకః॥ అనిట్ ...

౧ జిహ్రేతి, జిహ్రీతః- జిహ్రియతి, జిహ్రేషి, జిహ్రీథః ... జిహ్రేమి, జిహ్రీవః- జిహ్రీమః, భీహ్రీభృహువాం శ్లువచ్చ ... జిహ్రయాంచకార॥ బభూవ॥ ఆస ॥ జిహ్రాయ - జిహ్రియతుః - జిహ్రయిథ- జిహ్రేథ, జిహ్రా(హ్ర)య, జిహ్రియివ, జిహ్రియిమ ॥ 3 హ్రేతాసి॥ ౪ హ్రేష్యతి॥ ౫ జిహ్రేతు, జిహ్రీతాత్। జిహ్రీతాం॥ జిహ్రియతు- జిహ్రీహి- జిహ్రీతాత్, జిహ్రీతం। జిహ్రీత, జిహ్రయాణి। జిహ్రయావ- జిహ్రయామ ॥ ౬ అజిహ్రేత్, అజిహ్రీతాం। అజిహ్రయుః, అజిహ్రేః, అజిహ్రీతం । అజిహ్రీత । అజిహ్రయం, అజిహ్రీవ ॥ అజిహ్రీమ ॥ ౭ జిహ్రీయాత్ । జిహ్రీయాతాం, జిహ్రీయుః ... ౮ హ్రీయాత్ - హ్రీయాస్తాం। హ్రీయాసుః ॥ ౯ అహ్రైషీత్ - అహ్రైష్టాం। అహ్రైషుః॥ ౧౦ అహ్రేష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిజిహ్రీతే - వ్యతిజిహ్రియాతే - వ్యతిజిహ్రియతే- వ్యతిజిహ్రీషే। వ్యతిజిహ్రియాథే, వ్యతిజిహ్రీధ్వే- వ్యతిజిహ్రియే। వ్యతిజిహ్రీవహే, వ్యతిజిహ్రీమహే ॥ ౨ వ్యతిజిహ్రయాంచక్రే ॥ బభూవ ॥ ఆస ॥ వ్యతిజిహ్రియే॥ వ్యతిజిహ్రియిషే ... ఢ్వే-ధ్వే॥ వ్యతిజిహ్రియివహే ॥ 3 వ్యతిహ్రేతా- సే, హే॥ ౪ వ్యతిహ్రేష్యతే॥ ౫ వ్యతిజిహ్రీతాం। వ్యతిజిహ్రియాతాం। వ్యతిజిహ్రియతాం। వ్యతిజిహ్రీష్వ। వ్యతిజిహ్రియాథాం-వ్యతిజిహ్రీధ్వం। వ్యతిజిహ్రయై। వ్యతిజిహ్రయావహై। వ్యతిజిహ్రయామహై ॥ ౬ వ్యత్యజిహ్రీత । వ్యత్యజిహ్రియాతాం। వ్యత్యజిహ్రియత। వ్యత్యజిహ్రీథాః। వ్యత్యజిహ్రియాథాం। వ్యత్యజిహ్రీధ్వం, వ్యత్యజిహ్రియి। వ్యత్యజిహ్రీవహి। వ్యత్యజిహ్రీమహి ॥ ౭ వ్యతిజిహ్రీయీత, వ్యతిజిహ్రీయీయాతాం। వ్యతిజిహ్రీయీరన్, వ్యతిజిహ్రీయీథాః। వ్యతిజిహ్రీయీయాథాం। వ్యతిజిహ్రీయీధ్వం ॥ వ్యతిజిహ్రీయీయ। వ్యతిజిహ్రీయీవహి। వ్యతిజిహ్రీయీమహి ॥ ౮ వ్యతి...

[illegible] హ్రీష్ట(ధ్వం) ౧౦ అహ్రేష్యత ॥
[illegible] హ్రీయత ॥ ౨ జిహ్రియాంచక్రే । బభూవ॥ ఆస
జిహ్రియే ॥ ౩ హ్రాయితా, హ్రేతా॥ ౪ హ్రాయిష్యతే, హ్రేష్యతే॥
౫ హ్రీయతాం ॥ ౬ అహ్రీయత ॥ ౭ హ్రీయేత ॥ ౮ హ్రాయిషీష్ట
హ్రేషీష్ట ॥ ౯ అహ్రాయి॥ ౧౦ అహ్రాయిష్యత, అహ్రేష్యత॥

ణౌ-అర్తిహ్రీత్యాదినా పుకిపుగంతేతి గుణే హ్రేపయతి-తే॥ ఇత్యా
ది ॥ చఙి, అజిహ్రిపత్-త ॥ కర్మణి ॥ హ్రేప్యత ఇత్యాది । కృత్సు
హ్రేపయితవ్యమిత్యాదిచ॥ సని-జిహ్రీషతి, జిహ్రీషితవ్యమిత్యాది ॥ య
ఙి॥ జేహ్రీయతే, జేహ్రీయితవ్యమిత్యాది॥ యఙ్లుకి ॥ జేహ్రయీతి-జే
హ్రేతి । జేహ్రీతః, జేహ్రియతీత్యాది జేహ్రయితవ్యం- జేహ్రయణీ
యం- ఇత్యాదిచ జయతివత్ ౮౭-౮౮ పు ॥ యఙ్లుకి ॥ నిష్ఠాయాన్తు
జేహ్రియితః-జేహ్రియితవాన్॥ జేహ్రియత్- జేహ్రియతా- జేహ్రియ
తః జేహ్రియతీతి విశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు॥

హ్రేతవ్యం, హ్రయణీయం, హ్రేయం- హ్రాయః- హ్రీతః, నుదవి
దోన్దత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితి నిష్ఠాతస్య నో వా । హ్రీణ
వాన్, హ్రీతవాన్, జిహ్రీషన్, జిహ్రీషితా, జిహ్రీషితః॥ జిహ్రీ
షతీ, హ్రేష్యన్- హ్రేష్యతీ, హ్రేష్యంతీ, హ్రేతుం, హ్రీతం,
హ్రీణం, హ్రీత్వా, ప్రహ్రీయ- హ్రాయం-హ్రాయం । హ్రీత్వాహ్రీత్వా

హు-దానాదనయోః, ఆదానేచేత్యేకే, ప్రీణనేఽపీతి భాష్యం।
దానంచేహప్రక్షేపః- సచవైధే ఆధారే హవిషశ్చేతి స్వభా
వాల్లభ్యతే ॥ సకర్మకః- అనిట్, పరస్మైపదీ

౧ జుహోతి, జుహుతః, జుహ్వతి, జుహోషి- జుహుథః, జుహుథ-
జుహోమి- జుహువః- జుహుమః ॥ ౨ జుహవాంచకార- బభూవ॥ ఆస॥ జు
హావ. జుహువతుః- జుహువిథ- జుహోథ. జుహ(హా)వ - జుహువివ.

జుహువిమ॥ ౩ హోతా-సి॥ ౪ హోష్యతి ॥ ౫ జుహోతు- జుహుతాత్
జుహుతాం- జుహ్వతు, జుహుధి, జుహుతాత్, జుహుతం, జుహుత,
జుహవాని- జుహవావ, జుహవామ॥ ౬ అజుహోత్, అజుహుతాం
అజుహవుః, అజుహోః, అజుహుతం, అజుహుత- అజుహవం, అజుహు
వ- అజుహుమ ॥ ౭ జుహుయాత్, జుహుయాతాం, జుహుయుః॥ ౮
హూయాత్, హూయాస్తాం॥ ౯ అహౌషీత్ ॥ ౧౦ అహోష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజుహుతే, వ్యతిజుహ్వతే, వ్యతిజుహ్వ
తే- వ్యతిజుహుషే, వ్యతిజుహ్వాథే, వ్యతిజుహుధ్వే, వ్యతిజుహ్వే-
వ్యతిజుహువహే, వ్యతిజుహుమహే ॥ ౨ వ్యతిజుహవాంచక్రే, బభూ
వ ఆస ॥ వ్యతిజుహువే, వ్యతిజుహువాతే- వ్యతిజుహువిషే- వ్యతిజు
హువిధ్వే॥ఢ్వే॥ వ్యతిజుహువే, వ్యతిజుహువివహే, వ్యతిజుహువిమ
హే ॥ ౩ వ్యతిహోతా॥ సే,హే॥ ౪ వ్యతిహోష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజుహు
తాం- వ్యతిజుహ్వతాం, వ్యతిజుహుష్వ - వ్యతిజుహవై, ౬ వ్యత్యజు
హుత- వ్యత్యజుహ్వాతాం, వ్యత్యజుహ్వత, వ్యత్యజుహుథాః, వ్యత్యజు
హ్వాథాం, వ్యత్యజుహుధ్వం, వ్యత్యజుహ్వి. వ్యత్యజుహువహి, వ్యత్య
జుహుమహి ॥ ౭ వ్యతిజుహ్వీత, వ్యతిజుహ్వీయాతాం, వ్యతిజుహ్వీరన్
౮ వ్యతిహోషీష్ట, వ్యతిహోషీయాస్తాం,ఢ్వం,॥ ౯ వ్యత్యహోష్ట,వ్యత్య
హోషాతాం, ఢ్వం- ౧౦ వ్యత్యహోష్యత॥

కర్మణి—౧ హూయతే॥ ౨ జుహవాంచక్రే ॥ బభూవే,ఆసే ॥
జుహువే॥ ౩ హావితా, సే,హే॥ హోతా॥సే.హే॥ ౪ హావిష్యతే।హో
ష్యతే ॥ ౫ హూయతాం॥ ౬ అహూయత ॥ ౭ హూయేత ॥ ౮ హా
విషీష్ట- ధ్వం,ఢ్వం॥ హోషీష్ట-ఢ్వం,॥ ౯ అహావి - అహావిషాతాం॥(ఢ్వం
,ధ్వం) అహోషాతాం(ఢ్వం) ౧౦ అహావిష్యత,అహోష్యత ॥

ణ్యాకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యుస్స సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిఙ్(౬)
[illegible]ద్వ్యసగ్రహణసవలివత్ ౧౬౪.౧౬౫ పు ॥

[illegible]త్యృత్వ॥ హోతవ్యం, హవనీయం- హవ్యం-హావ్యం- హూ
తః- హూయమానః, జుహ్వత్, జుహ్వతౌ, జుహ్వతః- జుహ్వతీ- హో
ష్యన్, హోష్యంతీ, హోష్యంతీ, హోతుం, హూతం, హవనం,
హుత్వా, ఆహూయ, హావం, హావం, హూత్వా హూత్వా ॥

ఋ, గతౌ। సకర్మకః। అనిట్।పరస్మైపదీ

బహుళం ఛందసీతీత్వవిధానాదయం భాషాయామపి ॥

౧ ఇయర్తి, ఇయృతః- ఇయ్రతి, ఇయర్షి, ఇయృథః, ఇయృథ, ఇయర్మి, ఇయృవః- ఇయృమః ॥ ౨ ఆర, ఆరతుః, ఆరుః, ఋచ్ఛత్యృతామితి గుణః। ఇడత్త్యర్తివ్యయతీనాం నిత్యమిట్ ॥ ఆరిథ, ఆరివ, ఆరిమ ॥ 3 అర్తాసి॥ ౪ అరిష్యతి ॥ ౫ ఇయర్తు - ఇయృతాత్ - ఇయృతాం, ఇయ్రతు, ఇయృహి, ఇయృతాత్, ఇయృతం, ఇయృత-ఇయరాణి, ఇయరావ- ఇయరామ॥ ౬ ఐయః- ఐయృతాం-ఐయరుః ఐయః, ఐయృతం- ఐయృత- ఐయరం, ఐయృవ- ఐయృమ॥౭ ఇయృయాత్ - ఇయృయాతాం । ఇయృయుః । గుణోర్తీతి గుణః ॥ ౮ అర్యాత్; అర్యాస్తాం, సర్తిశాస్త్యర్తిభ్యశ్చేత్యఙ్ ॥ ఋదృశోఽఙీతి గుణః । ఆరత్, ఆరతాం- ఆరన్ ॥౧౦ ఆరిష్యత్॥

గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే నతఙ్ ॥ సంపూర్వాదస్మాదకర్మకాదర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వక్తవ్యమిత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ సమియృతే సమియ్రాతే, సమియ్రతే। సమియృషే। సమియ్రాథే। సమియృధ్వే। సమియ్రే । సమియృవహే। సమియృమహే । ౨ సమారే। సమారిషే। సమారిధ్వే । ఢ్వే ॥ సమారివహే । సమారిమహే। సమర్తాసే, హే॥ ౪ సమరిష్యతే ॥ ౫ సమియృతాం। సమియ్రాతాం। సమియ్రతాం। సమియృష్వ । సమియ్రాథాం। సమియృధ్వం। సమియరై, సమియరావహై, సమియరామహై ॥ ౬ సమైయృత । సమై

[illegible]త్రాం- సమైయ్యాత, సమైయ్యాథాః, సమైయ్యాథాం, సమైయ్యాధ్వం, సమైయ్యి, సమైయ్యావహి, సమైయ్యామహి ॥ ౭ సమియ్యాత సమియ్యాయాతాం। సమియ్యారన్, సమియ్యాథాః। సమియ్యాయాథాం। సమియ్యాధ్వం। సమియ్యాయ। సమియ్యావహి। సమియ్యామహి ॥ ౮ సమృషీష్ట- సమృషీయాస్తాం- సమృషీరన్, ధ్వం ॥ ౯ సమారత; సమారేతాం, సమారంత, సమారథాః; సమారేథాం, సమారధ్వం, సమారే, సమారావహి, సమారామహి - మాఙ్యోగాదాడభావే ॥ ౧ మాసమరత, మాసమరేతాం, మాసమరంత, మాసమరథాః మాసమరేథాం। మాసమరధ్వం। మాసమరే। మాసరావహి। మాసమరామహి॥ ౧౦ సమరిష్యతే॥

కర్మణిణ్యంతాదిషు సర్వత్రభ్వాదికఋధాతువత్ ౧౦౭॥ ౧౦౮। ౧౦౯ ॥ కేవలాచ్ఛలిరి। ఇయ్రాత్- ఇయ్రాతా। ఇయ్రాతః। ఇయ్రాతీ ఇతివిశేషః ॥

ఘృ. క్షరణదీప్త్యోః క్షరణేసకర్మకః। దీప్తావకర్మకః

అనిట్। పరస్మైపదీ- ఛాందసోఽయం

బహులంఛందసీతీత్వం॥ ౧ జిఘర్తి। జిఘృతః। జిఘ్రతి। జిఘర్షి। జిఘృథః। జిఘృథ। జిఘర్మి। జిఘృవః। జిఘృమః। ౨ జిఘర్తు। జిఘృతాత్॥ జిఘృహి। జిఘరాణి। ౬ అజిఘః। అజిఘృతాం। అజిఘరుః। అజిఘరం॥ ౭ జిఘ్రియాత్। జిఘ్రియాతాం। శేషంభ్వాదికఘృధాతువత్ ॥ కర్మవ్యతిహారే ॥

౧ వ్యతిజిఘృతే। వ్యతిజిఘ్రాతే। ౨ వ్యతిజిఘృతాం। వ్యతిజిఘ్రాతాం। వ్యతిజిఘృష్వ। వ్యతిజిఘరై ॥ ౬ వ్యత్యజిఘృత। వ్యత్యజిఘ్రాతాం। వ్యత్యజిఘ్రత। వ్యత్యజిఘ్రి॥ ౭ వ్యతిజిఘ్రీత। వ్యతిజిఘ్రీయాతాం। ఇతివిశేషః ॥ శేషంభ్వాదికఘృధాతువత్ ॥ కర్మణి। ణ్యంతాదిషు సర్వత్ర [illegible]ఘృధాతువత్ ౧౧౦।౧౧౧।౧౧౨ ॥ ఘృ॥

[illegible] యాం హృస్వృహ్వృ [illegible] ఖ్యాతః ౨౦౫
[illegible] జఘ్రుల్। జఘ్రురా। జఘ్రుతుః। జఘ్రుర్తి। ఇతి విశేషః

పృ। ఇతి పాలనపూరణార్థకో హ్రస్వాంతోఽయమితి కేచిత్

సకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ

౧ పిపర్తి। పిపృతః। పిప్రతి। పిపర్షీత్యాదివక్ష్యమాణబిభర్తివ
త్సర్వం బోధ్యం ॥ ఆత్మనేపదాభావో విశేషః ॥ కర్మవ్యతిహారే బి
భర్తివత్॥

సృ। గతౌ। సకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ॥ ఛాందసోఽయం
౧ ససర్తి। సస్పృతః। సస్రతి। ఇత్యాదిసార్వధాతుకే కేవలాచ్ఛ్రుతి
చ బిభర్తివత్। అభ్యాసస్యేత్త్వాభావో విశేషః। అన్యత్ర భ్వాది
కసరతివత్ పు ౧౧౩। ౧౧౪। ౧౧౫ ॥

హ్వృ। హ్వసహ్యకరణే। సకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ॥ ఛాందసోఽయం
బహులంఛందసీతీత్త్వం। జిహర్తి। జిహ్వృతః। జిహ్వ్రతీత్యాదిజిఘ
ర్తివత్॥

పౄ-పాలనపూరణయోః॥ సకర్మకః। సేట్-పరస్మైపదీ
అర్తిపిపర్త్యోశ్చేత్యభ్యాసస్యేత్త్వం॥ ౧ పిపర్తి। ఉదోష్ఠ్య
పూర్వస్యేత్యుత్త్వం। పిపూర్తః। పిప్రతి। పిపర్షి। పిపూర్థః। పి
పూర్థ। పిపర్మి। పిపూర్వః। పిపూర్మః। కితిలిటియుచ్ఛత్యౄతా
మితి గుణప్రాప్తౌ హ్రస్వో హ్రస్వవా శ్యేయణ్। అ
స్యనాబుచ్ఛ [illegible] మితి గుణః ॥ ౨ పపార। పప్రతుః। పపరతుః। వ
ప్రుః। పపరుః। [illegible] పపరథుః।
[illegible] పపరిమ। పప్రి
[illegible] వతిటి వాదీర్ఘః ॥ ౩ పరితా। పరీతా। ౪ పరిష్యతి। పరీ
ష్యతి ॥ ౫ పిపర్తు। పిపూర్తాత్। పిపూర్తాం। పిప్రతు। పిపూ

...పిపూర్తాత్। పిపూర్తాం। పిపూర్త। పిపరాణి। పిపరావ। పిపరామ॥ ౬ అపిపః। అపిపూర్తాం। అపిపరుః। అపిపః। అపిపూర్తం। అపిపూర్త। అపిపరం। అపిపూర్వ। అపిపూర్మ॥ ౭ పిపూర్యాత్। పిపూర్యాతాం॥ ౮ పూర్యాత్। పూర్యాస్తాం॥ ౯ అపారీత్। అపారిష్టాం॥ ౧౦ అపరిష్యత్, అపరీష్యత్॥

కర్మకర్తృవ్యతిహారే—౧ వ్యతిపిపూర్తే। వ్యతిపిపురాతే। వ్యతిపిపురతే। వ్యతిపిపూర్షే। వ్యతిపిపురాథే। వ్యతిపిపూర్ధ్వే। వ్యతిపిపురే। వ్యతిపిపూర్వహే। వ్యతిపిపూర్మహే॥ ౨ వ్యతిపపరే। వ్యతిపపరాతే। వ్యతిపపరిరే। వ్యతిపపరిషే। వ్యతిపపరాథే। వ్యతిపపరిఢ్వే।ధ్వే॥ వ్యతిపపరే। వ్యతిపపరివహే। వ్యతిపపరిమహే॥ ౩ వ్యతిపరితా। సే-హే॥ వ్యతిపరీతా। సే। హే॥ ౪ వ్యతిపరిష్యతే। వ్యతిపరీష్యతే॥ ౫ వ్యతిపిపూర్తాం। వ్యతిపిపురాతాం। వ్యతిపిపురతాం। వ్యతిపిపూర్ష్వ। వ్యతిపిపురాథాం। వ్యతిపిపూర్ధ్వం। వ్యతిపిపరై। వ్యతిపిపరావహై। వ్యతిపిపరామహై॥ ౬ వ్యత్యపిపూర్త। వ్యత్యపిపురాతాం। వ్యత్యపిపురత। వ్యత్యపిపూర్థాః। వ్యత్యపిపురాథాం। వ్యత్యపిపూర్ధ్వం। వ్యత్యపిపురి। వ్యత్యపిపూర్వహి। వ్యత్యపిపూర్మహి॥ ౭ వ్యతిపిపురీత। వ్యతిపిపురీయాతాం। వ్యతిపిపురీరన్। వ్యతిపిపురీథాః। వ్యతిపిపురీయాథాం। వ్యతిపిపురీధ్వం। వ్యతిపిపురీయ। వ్యతిపిపురీవహి। వ్యతిపిపురీమహి॥ ౮ వ్యతిపరిషీష్ట। వ్యతిపరిషీయాస్తాం (ఢ్వం-ధ్వం) సలిజీటో దీర్ఘః ప్రతిషిద్ధః। లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితిటో వైకల్పికత్వాదిడభావే। ఉశ్చేతి కిత్త్వాన్న గుణః। వ్యతిపూర్షీష్ట। వ్యతిపూర్షీయాస్తాం। వ్యతిపూర్షీరన్। ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యపరిష్ట। వ్యత్యపరిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యపరీష్ట। వ్యత్యపరీషాతాం (ధ్వం॥ఢ్వం) వ్యత్యపూర్ష్ట। వ్యత్యపూర్షాతాం (ధ్వం) వ్యత్యపరిష్యత। వ్యత్యపరీష్యత॥

కర్మణి ॥ ౧ పూర్యతే॥ ౨ పపరే॥ పపరిషే, పపరిఢ్వే।ధ్వే॥ ప

పరిషత్వా, [illegible]వా॥ ౩ పారితా ॥ సే, వా ॥ పరితా॥ సే, వా॥ పరీ
తా॥ సే, వా॥ ౪ పారిష్యతే, పరిష్యతే, పరీష్యతే॥ ౫ పూర్యతాం॥ ౬ అ
పూర్యత ॥ ౭ పూర్యేత ॥ ౮ పారిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) పరిషీష్ట (ధ్వం)
ధ్వం, పూర్షీష్ట ధ్వం ౯ అపారి, అపారిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) అపరిషాతాం
(ధ్వం-ధ్వం) అపరీషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అపూర్షాతాం (ధ్వం) ౧౦ అ
పారిష్యత- అపరిష్యత- అపరీష్యత ॥

ణౌకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యుస్సన్యఙ్ యఙ్లుక్ శ్తుతిజీక్ర
తిచ సర్వంతరతివత్ । తత్రోత్త వస్థానే ఒత్రోత్త ప్రముస్నేయం॥ ౧౫౩౦-
౧౫౧౮- ౧౫౩౯ ॥ కేవలాత్కృత్స ॥

పరితవ్యం- పరీతవ్యం, పరణీయం, పార్యం, పూర్యకః, కితిసిద్ధ్ని షే
ధః- నధ్యాఖ్యాపృమూర్ఛ మదామితి నిష్ఠానత్వనిషేధః, పూర్తః। పూర్తవాన్, పిపురిష- పిపురతా- పిపురతః, పిపురతి, పరిష్యన్
పరిష్యతీ, పరిష్యంతీ- పరీష్యన్- పరిష్యతీ। పరీష్యంతీ, పరితుం । ప
రీతుం, పూర్తం, పరణం, పరిత్వా, పరీత్వా। ఆపూర్య, పారం-పారం
పరిత్వా-పరిత్వా- పరీత్వాపరీత్వా॥

ఇతిజుహోత్యాదానజంతాః పరస్మైపదినః ॥

అథహలంతాః

జన, జననే- అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ-ఛాందసోఽయం.

౧ జజంతి, ఝులాదాక్షి ఔజనసనఖనాం సఞ్ఝలోరిత్యాత్వం, జ
జాదాక్షి తిగమహనేత్యాదినోపధాలోపః- జజాతిః, జజ్ఞతి, జజంషి-
జజాథః, జజాథ, జజన్మి- జజన్వః, జజన్మః॥ ౨ జజాన, జజ్ఞతురిత్యా
దిగచ్ఛతివత్, జజనిథ, జజ్ఞివ- జజ్ఞిమ ॥ ౩ జనితా-సి ॥ ౪ జనిష్యతి
౫ జజంతు- జజాతాత్, జజాతాం- జజ్ఞతు, జజాహి, జజాతాత్, జ
జాతం, జజాత- జజనాని, జజనావ, జజనామ॥ ౬ అజజన్ - అజజాం

తాం, అజజ్ఞిరే, అజజ్ఞే- అజనాతం, అజజ్ఞాత్, అజజన్వహి, అజనిష్వ- అజజ న్మ॥ ౭ జజాయాత్, జజాయాతాం, జజాయరి- జజన్యాత్, జజ జన్యాతాం- జజన్యుః॥ జాయాత్, జాయాస్తాం, జన్యాత్, జన్యాస్తాం- దేవిధా ఇత్యాత్వం వా ॥ ౯ అజానీత్, అజానిష్టాం - అజనీత్, అ జనిష్టాం॥ ౧౦ అజనిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజజాతే- వ్యతిజజ్ఞాతే, వ్యతిజజ్ఞతే, వ్య తిజజాసే- వ్యతిజజ్ఞాథే- వ్యతిజజాధ్వే- వ్యతిజజ్ఞే, వ్యతిజజన్వహే, వ్య తిజజ న్మహే ॥ ౨ వ్యతిజజ్ఞే, వ్యతిజజ్ఞాతే- వ్యతిజజ్ఞిరే - ౩ వ్యతిజని తా, సే-హే॥ ౪ వ్యతిజనిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజజాతాం- వ్యతిజజ్ఞాతాం। వ్యతిజజ్ఞతాం- వ్యతిజజాస్వ । వ్యతిజజ్ఞాథాం, వ్యతిజజాధ్వం - వ్యతిజ జనై- వ్యతిజననావహై, వ్యతిజజనామహై॥ ౬ వ్యత్యజజాత- వ్యత్యజ జ్ఞాతాం- వ్యత్యజజ్ఞత, వ్యత్యజజాథాః, వ్యత్యజజ్ఞాథాం - వ్యత్యజజా ధ్వం, వ్యత్యజజ్ఞి, వ్యత్యజజన్వహి- వ్యత్యజజ న్మహి॥ ౭ వ్యతిజజ్ఞీత, వ్య తిజజ్ఞీయాతాం, వ్యతిజజ్ఞీరన్॥ ౮ వ్యతిజనిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యజని, వ్యత్యజనిష్ట (ఢ్వం.ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యజనిష్యత॥

భావే—౧ జాయతే। జన్యతే॥ ౨ జజ్ఞే ॥ ౩ జనితా॥ ౪ జనిష్యతే ౫ జాయతాం- జన్యతాం। ౬ అజాయత। అజన్యత ॥ ౭ జాయేత-జన్యే త ॥ ౮ జనిషీష్ట ॥ ౯ అజని। జనివధ్యోశ్చేతి నవృద్ధిః॥ ౧౦అజనిష్యత

ణౌ ఘటాదౌ ఈదిన్మిదేశానాన్మిత్వం । ఉపధావృద్ధిప్రతి షేధే జనయతి, తే॥ ఇత్యాది కర్త్రర్థకర్మణో స్తుప్రత్యయస్యచినమతివల్ జనివధ్యోశ్చేతి నవృద్ధిః ణ్యంతాత్కర్మణిచిణ్వాదా జనితాజనయి తేత్యాది రూపద్వయమేవ ॥ తతశ్చిణ్యాప్యజనీత్యేవ । సని - జిజనిష తీత్యాది ,యజిజాజాయతే। జంజన్యతిఇత్యాదిరూపద్వయం । యఙ్లుకి, జంజనీతి। జంజంతి। జంజాతః। జంజనతీత్యాది ౨౭౫-౨౭౬,౨౭౭ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు। జనితవ్యం।జననీయం।జన్యం। జనితా జనితవాన్

జనిష్యతి, జనిష్యతే, జనిష్యన్తి ... జనిత్వా, ప్రజన్య, జనంజనం- జనిత్వా

ధన, ధాన్యే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ. ఛాందసో౽యం

౧దధంతి-దధంతః. దధనతి, దధంసి, దధంథః-దధంథ, దధన్మి, దధన్వః-దధన్మః॥౨ దధాన, దధనతుః॥ దధనిథ ॥ ౩ధనితా-సి ॥౪ ధనిష్యతి ॥ ౫ దధంతు- దధంతాత్- దధంతాం, దధనతు, దధంహి, దధంతాత్, దధనాని ॥ ౬. అదధన్, అదధంతాం, అదధనుః- అదధన్- అదధంతం, అదధంత॥అదధనం, అదధన్వ- అదధన్మ ॥ ౭ దధన్యాత్, దధన్యాతాం-దధన్యుః ॥ ౮ ధన్యాత్, ధన్యాస్తాం, ధన్యాసుః॥ ౯అధానీత్, అధనీత్॥ ౧౦ అధనిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదధంతే, వ్యతిదధనాతే- వ్యతిదధంసే వ్యతిదధనాథే- వ్యతిదధంధ్వే, వ్యతిదధనే, వ్యతిదధన్వహే - వ్యతిదధన్మహే ॥ ౨ వ్యతిదధనే, వ్యతిదధనాతే ॥ ౩ వ్యతిధనితా-సే, హే॥ ౪ వ్యతిధనిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదధంతాం- వ్యతిదధనాతాం - వ్యతిదధంస్వ, వ్యతిదధంధ్వం- వ్యతిదధనై ॥ ౬ వ్యత్యదధంత, వ్యత్యదధనాతాం- వ్యత్యదధనత, వ్యత్యదధథాః- వ్యత్యదధంధ్వం - వ్యత్యదధని- వ్యత్యదధన్వహి॥ ౭ వ్యతిదధనీత, వ్యతిదధనీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిధనిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యధనిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యధనిష్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్సార్వచవిజ్ఞ్యారన్యధాకరణార్థక చాలయతి వత్ ౨౨౪, యజిదంధన్యత ఇత్యాది- యజ్ఞుః ॥ దంధనీతి- దంధంతి, దంధాంతః- దంధనతీత్యాది॥

కేవలాత్ ప్రత్యయాః॥ ధనితవ్యం, ధననీయం, ధాన్యం, ధనితా- ధనితవ్యా, దధనత్- దధనతా, దధనతః- దధనతి- ధనిష్యన్, ధనిష్య

తే- ధనిష్యంతి, ధనితుం, ధనితం, ధననం- ధనిత్వా, ప్రధన్య [illegible]-ధానం- ధనిత్వాధనిత్వా ॥

భస. భర్త్సనదీప్త్యోః- భర్త్సనేనసకర్మకః - సేట్, పరస్మైపదీ ఛాందసోఽయం ॥

౧ బభస్తి, ఘసిభసోర్హలిచేత్యజాదౌ హలాదౌ చక్ఙిత్యుపధాలోపః- ఝలాంఝలీతిసలోపః॥ బబ్ధః- బప్సతి- బభస్సి-బబ్ధః, బబ్ధ బభస్మి-బప్స్వః, బప్స్మః ॥ ౨ బభాస, బప్సతుః- బప్సుః- బభసిథ, బప్సథుః- బప్స, బభాస, బభస, బప్సివ-బప్సిమ ॥ ౩ భసితాసి ॥ ౪ భసిష్యతి ॥ ౫ బభస్తు- బబ్ధాత్, బబ్ధాం, బప్సతు, బబ్ధి, బబ్ధాత్, బబ్ధం, బబ్ధ- బభసాని- బభసావ, బభసామ ॥ ౬ అబభః, అబబ్ధాం- అబప్సన్, అబభః, అబబ్ధం, అబబ్ధ - అబభసం, అబప్స్వ-అబప్స్మ ౭ బప్స్యాత్, బప్స్యాతాం, బప్స్యుః ॥ ౮ భస్యాత్- భస్యాస్తాం భస్యాసుః ॥ ౯ అభాసీత్, అభాసిష్టాం - అభసీత్, అభసిష్టాం ॥ ౧౦ అభసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిబబ్ధే- వ్యతిబప్సాతే, వ్యతిబప్సతే ఝలాంఝలీతిసలోపః ॥ వ్యతిబప్సే- వ్యతిబప్సాథే. వ్యతిబబ్ధ్వే, వ్యతిబప్సే, వ్యతిబప్స్వహే - వ్యతిబప్స్మహే ॥ ౨ వ్యతిబప్సే, వ్యతిబప్సాతే, వ్యతిబప్సిరే- వ్యతిబప్సిషే - వ్యతిబప్సాథే - వ్యతిబప్సిధ్వే, వ్యతిబప్సే, వ్యతిబప్సివహే, వ్యతిబప్సిమహే ॥ ౩ వ్యతిభసితా-సే ౪ వ్యతిభసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిబబ్ధాం- వ్యతిబప్సాతాం, వ్యతిబప్సతాం, వ్యతిబప్స్వ- వ్యతిబప్సాథాం- వ్యతిబబ్ధ్వం, వ్యతిబభసై, వ్యతిబభసావహై, వ్యతిబభసామహై ॥ ౬ వ్యత్యబబ్ధ- వ్యత్యబప్సాతాం-వ్యత్యబప్సత, వ్యత్యబబ్ధాః- వ్యత్యబప్సాథాం, వ్యత్యబబ్ధ్వం, వ్యత్యబప్సి- వ్యత్యబప్స్వహి ॥ వ్యత్యబప్స్మహి ॥ ౭ వ్యతిభసీష్ట- వ్యతిభసీ

షాతాం, వ్యతిబప్సిరన్ ॥ ౮ వ్యతిభసిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యభసిష్ట- ధ్వం-ధ్వమ్॥ ౧౦ వ్యత్యభసిష్యత ॥

కర్మణి— ౧ ప్స్యతే- ప్స్యేతే- ప్స్యంతే, ప్స్యసే, ప్స్యేథే, ప్స్యధ్వే- ప్స్యే- ప్స్యావహే, ప్స్యామహే ॥ ౨ బప్సే, బప్సాతే, బప్సిరే- బప్సిషే- బప్సాథే, బప్సిధ్వే- బప్సే- బప్సివహే, బప్సిమహే॥ ౩ భసితా, సే, హే ॥ ౪ భసిష్యతే- ౫ ప్స్యతాం, ప్స్యేతాం, ప్స్యంతాం, ప్స్యస్వ - ప్స్యేథాం, ప్స్యధ్వం, ప్స్యై, ప్స్యావహై, ప్స్యామహై ॥ ౬ అప్స్యత, అప్స్యేతాం, అప్స్యంత ॥ ౭ ప్స్యేత, ప్స్యేయాతాం - ప్స్యేరన్ ॥ ౮ భసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అభాసి, అభసిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అభసిష్యత ॥

ణౌకర్తృకకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ ఖాదతివత్ ॥ ౨-౨౩ పు

సని తదంతాత్కృత్సు చ గదతివత్ ॥ ౨-౬౭ పు॥

యఙి, తదంతాత్కృత్సు చ బాభస్యతే బాభస్యాంచక్రే । బాభసితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి ॥ బాభసీతి, బాభస్తి- బాబ్ధః- బాభసతీత్యాది తత్కృత్సు చ బాభసితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు, భసితవ్యం, భసనీయం- భాస్యం- ప్సాతః, వృతవాన్- బప్సత్, బప్సతౌ, బప్సతః, బప్సతీ, భసిష్యన్- భసిష్యతీ భసిష్యంతీ, భసితుం, ప్సాతం, భసనం, భసిత్వా, విభస్య, భాసం భాసం, భసిత్వా భసిత్వా ॥

ధిష, శబ్దే, అకర్మకః. సేట్, పరస్మైపదీ హ్వాదీనాం దశమోఽయం

౧ దిధేష్టి, దిధిష్టః- దిధిషతి। దిధేక్షి। దిధిష్ఠః। దిధిష్ఠ। దిధేష్మి। దిధిష్వః, దిధిష్మః ॥ ౨ దిధేష॥ దిధిషతుః ॥ ౩ ధేషితా ॥ ౪ ధేషిష్యతి ॥ ౫ దిధేష్టు ॥ దిధిష్టాత్ । దిధిష్టాం। దిధిషతు। దిధిడ్ఢి। దిధిష్టాత్ దిధిష్టం- దిధిష్ట, దిధేషాణి, దిధేషావ- దిధేషామ ॥ ౬ అదిధేట్, అ

దిధిష్టాః, అదిధిషుః - అదిధేట్ - అదిధిష్టం, అదిధిష్ట, అదిధేషం, అదిధిష్వ, అదిధిష్మ ॥ ౭ దిధిష్యాత్। దిధిష్యాతాం ॥ ౮ ధిష్యాత్ - ధిష్యాస్తాం ॥ ౯ అధేషీత్ - అధేషిష్టాం ॥ ౧౦ అధేషిష్యత్ ॥

హసాదిత్వాన్న కర్మవ్యతిహారే లేజ్ । కర్మాదిషు సర్వం కిటతివత్ ॥ ౨౦౦, ౨౦౧ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ ధషితవ్యం, ధషణీయం- ధేష్యం- ధిషితః- ధిషితవాన్- దిధిషత్- దిధిషతౌ- దిధిషతః, దిధిషతీ - ధేషిష్యన్, ధేషిష్యతీ- ధేషిష్యంతీ. ధేషితుం - ధిషితం, ధేషణం ధిషిత్వా- ధేషిత్వా, విధిష్య, ధషం, ధేషం, ధిషిత్వాధేషిత్వా. ధిషిత్వాధేషిత్వా

తుర- త్వరణే—అకర్మకః- సేట్ - పరస్మైపదీ ఛాందసోఽయం ॥

తుతోర్తి॥ తుతూర్తః। తుతురతి। తుతోర్షి, తుతూర్థః- తుతూర్థ, తుతోర్మి- తుతూర్వః- తుతూర్మః, ౨ తుతోర- తుతురతుః॥ ౩ తోరితా-సి॥ ౪ తోరిష్యతి॥ ౫ తుతోర్తు-తుతూర్తాత్, తుతూర్తాం, తుతురతు- తుతూర్హి. తుతూర్తాత్ - తుతూర్తం -తుతోరాణి॥ ౬ అతుతోః। అతుతూర్తాం। అతుతురుః। అతుతోః । అతుతూర్తం ॥ అతుతూర్త- అతుతోరం।అతుతూర్వ।అతుతూర్మ ॥౭తుతూర్యాత్,తుతూర్యాతాం॥౮ తూర్యాత్। తూర్యాస్తాం ॥ ౯ అతోరీత్ ॥అతోరిష్టాం ౧౦అతోరిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతితుతూర్తే। వ్యతితుతురాతే । వ్యతితుతురతే। వ్యతితుతూర్షే। వ్యతితురాథే। వ్యతితుతూర్ధ్వే। వ్యతితుతురే। వ్యతితుతూర్వహే। వ్యతితుతూర్మహే ॥ వ్యతితుతురే-వ్యతితుతురాతే। వ్యతితుతురిరే।వ్యతితుతురిషే।ధ్వే।ధ్వే॥౩వ్యతితోరితా, సే। హే।
[illegible]

తురతాత్, వ్యతితుతూర్ష్వ। వ్యతితుతురాథాం। వ్యతితతూర్ధ్వం,వ్యతితుతూర్తై। వ్యతితుతూరావహై ॥ వ్యతితుతూరామహై ॥ ౬ వ్యత్యతుతూర్త। వ్యత్యతురాతాం। వ్యత్యతురత। వ్యత్యతూర్థాః। వ్యత్యతుతురాథాం- వ్యత్యతుతూర్ధ్వం ॥ వ్యత్యతురి। వ్యత్యతూర్వహి,వ్యత్యతుతూర్మహి ॥ ౭ వ్యతితుతురీత ॥ వ్యతితుతురీయాతాం-వ్యతితుతురీరన్ ॥ ౮ వ్యతితోరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యతోరిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతోరిష్యత.

భావే—౧ తూర్యతే ॥ ౨ తుతురే ॥ ౩ తోరితా ॥ ౪ తోరిష్యతే ॥ ౫ తూర్యతాం ॥ ౬ అతూర్యత ॥ ౭ తూర్యేత ॥ ౮ తోరిషీష్ట ॥ ౯ అతోరి ॥ ౧౦ అతోరిష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్కృత్సు సన్నిజ్కృతో ష్వకోచ తిపల్॥ఫు-౭౧౮-౭౧౯-౭౧౦ ॥ యజే తిజ్కృతాః తోతూర్యతే।తోతురాంచక్రే। తోతురితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి-తోతురీతి, తోతోర్తి తోతూర్తః,తోతురతీత్యాది॥తదంతాత్కృత్సు-తోతోరితవ్యమిత్యాదిచ ॥ కేవలాత్కృత్సు -తోరితవ్యం, తోరణీయం, తోర్యం- తురితః తురితవాన్- తుతుర్వాన్, తుతురతా- తుతురతః ॥ తుతురతీ ॥ తోరిష్యన్-తోరిష్యతీ-తోరిష్యంతీ ॥ తోరితుం. తురితం, తోరణం, తురిత్వా, తోరిత్వా, ప్రతూర్య, తోరంతోరం, తురిత్వాతురిత్వా,తోరిత్వాతోరిత్వా ॥ ——ఇతిజౌహోత్యాదికాఃపరస్మైపదినః——

•అథాత్మనేపదినః

మాఙ్ మానేశబ్దేచ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ భృఞామిదిత్యభ్యాసస్యేత్త్వం ॥ మిమీతే-మిమాతే॥మిమతే ॥మిమీషే-మిమాథే-మిమీధ్వే । మిమే-మిమీవహే-మిమీమహే ॥ ౨ మమే-మమాతే । మమిషే-మమిధ్వే । మమివహే-మమిమహే ॥౩మా

తా(సే-తా) ౪ మాస్యతే ॥ ౫ మిమీతాం-మిమాతాం,మిమతాం ॥మి మీష్వ-మిమాథాం,మిమీధ్వం । మిమై మిమావహై,మిమామహై ॥ ౬ అమిమీత-అమిమాతాం-అమిమత ॥ అమిమీథాః-అమిమాథాం-అమిమీధ్వం ॥ అమిమి-అమిమీవహి-అమిమీమహి ॥ ౭ మిమీత,మిమీయాతాం-మిమీరన్ ॥ ౮ మాసీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అమాస్త- అమాసాతాం ౧౦ అమాస్యత.

కర్మాణిపు సర్వంమయితివత్ ॥ పు ౪౧౫॥ కేవలాత్కృత్స్య-మాతవ్యం, మానీయం, మేయం, మీయతేఽనేనేతిపాయ్యం మానం, పాయ్యసాంనాయ్యేత్యాదినా ణ్యద్ధాత్వాదేఃపత్వంచనిపాత్యతే । ఆ తోయుగితియుక్॥దృశ్యస్యతీత్త్వం ॥ మితః,మితవాన్ మిమానః,మాస్యమానః, మాతుం, మితం, మానం మిత్వా నల్యపీతీత్వనిషేధః, ప్రమాయ, మాయంమాయం, మిత్వామిత్వా.

ఓంహాఙ్-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

భృఞామిదిత్యభ్యాసస్యేత్త్వం । ఈహల్యఘోరితీత్వం ॥ ౧ జిహీతే-జిహాతే-జిహతే । జిహీషే-జిహాథే-జిహీధ్వే । జిహే- జిహీవహే-జిహీమహే ॥ ౨ జహే-జహాతే-జహిరే ॥ జహిషే-జహాథే-ధ్వే । జహివహే జహిమహే ॥ 3 హాతా(సే,హే)౪ హాస్యతే ॥ ౫ జిహీతాం-జిహాతాం జిహతాం ॥ జిహీష్వ-జిహాథాం-జిహీధ్వం॥ జిహై-జిహావహై-జిహామహై ॥ ౬ అజిహీత-అజిహాతాం-అజిహత ॥ అజిహీథాః- అజిహాథాం-అజిహీధ్వం ॥ అజిహి అజిహీవహి-అజిహీమహి॥ ౭ జిహీత-జిహీయాతాం-జిహీరన్ ॥ ౮ హాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అహాస్త-అహాసాతాం॥ ౧౦ అహాస్యత ॥ కర్మాణిపు సర్వంజహాతివత్ ॥ సన్నంతాత్రిజి జిహాసత ఇత్యాత్మనేపదం కృత్సుశానచ్, జిహాసమానః, జిహాసిష్యమాణఇతివిశేషః ॥ యఙి-జాహాయతే ॥ కేవలాత్కృత్సు- హాతవ్యః,హానీయం,

హాయయ్య, [illegible] హాతవాన్, ఓదిత్త్వాన్నిష్ఠానత్వం ॥ జిహానః ॥ ఉజ్జిహానః, హాస్యమానః, హాతుం, హానం, హాత్వా, ప్రహాయ, హాయం హాయం, హాత్వాహాత్వా ॥ ఇతిహాఙ్ద్వావేవాత్మనేపదినౌ.

॥ అథోభయపదినః ॥

డు-దాఞ్-దానే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ దదాతి-దత్తః-దదతి । దదాసి-దత్థః-దత్థ ॥ దదామి-దద్వః-దద్మః ॥ దత్తే-దదాతే-దదతే ॥ దత్సే-దదాథే-దద్ధ్వే ॥ దదే-దద్వహే-దద్మహే ॥ ౨ దదౌ-దదతుః ॥ దదిథ,దదాథ-దదివ,దదిమ ॥ దదే-దదాతే-దదిరే ॥ దదిషే,దదిధ్వే ॥ దదివహే-దదిమహే ॥ ౩ దాతా (సి,సే,హే) ౪ దాస్యతి;తే ॥ ౫ దదాతు,దత్తాత్, దత్తాం-దదతు ॥ దేహి-దత్తాత్,దత్తం-దత్త ॥ దదాని-దదావ-దదామ ॥ దత్తాం-దదాతాం-దదతాం ॥ దత్స్వ-దదాథాం-దద్ధ్వం ॥ దదై-దదావహై-దదామహై ॥ ౬ అదదాత్-అదత్తాం-అదదుః ॥ అదదాః-అదత్తం-అదత్త ॥ అదదాం,అదద్వ-అదద్మ ॥ అదత్త-అదదాతాం,అదదత ॥ అదత్థాః,అదదాథాం,అదద్ధ్వం ॥ అదది,అదద్వహి,అదద్మహి ॥ ౭ దద్యాత్,దద్యాతాం,దద్యుః ॥ దదీత,దదీయాతాం,దదీరన్ ॥ ౮ దేయాత్ దేయాస్తాం ॥ ఏర్లిఙీత్యేత్వం ॥ దాసీష్ట,ష్టం ॥ ౯ అదాత్, అదాతాం,అదుః ॥ గాతిస్థేతిసిచో లుక్ ॥ అదిత,అదిషాతాం,అదిషత,ధ్వం స్థాఘ్వోరిచ్చేతీత్వాదేశః సిచః కిత్త్వంచ ॥ ౧౦ అదాస్యత్, త ॥ ముఖవికసనాదన్యత్రార్థే వర్తమానాద్దాఞ్పూర్వాదస్మాద్దాఞో ఽనాస్యవిహరణ ఇత్యకర్త్రభిప్రాయే ఫలఽత్మనేపదం । విద్యామాదత్తే అన్యవిహరణార్థేఽత ముఖం వ్యాదదాతి ॥ అస్యగ్రహణమవివక్షితం ॥ విపాదికాం వ్యాదదాతి । పాదస్ఫోటో విపాదికా ॥ నదీకూలం వ్యాదదాతి, పరాంగకర్మకాన్న నిషేధః । వ్యాదదతే పిపీలికాః పతంగస్య ముఖం ॥ కర్త్రాదిమసర్వ్వం యద్వ్యతిహల్ ॥ పు ౭౧,౭౨,౭౩ ॥ సని, వశ్, ని

ధ్విత ఇత్యత్ర నేపదం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్యస్సు, ధాతవ్యం, ధానీయం, [illegible] ధాసి
యావిప్రః ॥ కృత్యల్యుటో బహులమితి బహులగ్రహణాత్ జ్ఞాపకా
త్సంప్రదానేవ్యనీయర్ ॥ దేయం, నిష్ఠాయాం యచ్ఛత్తిసల్ ॥ శతరి,
దదత్, దదతౌ, దదతః ॥ దదతీ, శానచి, దదానః శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

[illegible], ధాఞ్, ధారణపోషణయోః ॥ దానేఽప్యేకే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభ
౧ దధాతి, ధత్తః, దధతి ॥ దధాసి, ధత్థః, ధత్థ ॥ దధామి, దధ్వః, దధ్మః ॥ ధత్తే
దధాతే, దధతే ॥ ధత్సే, దధాథే, ధద్ధ్వే ॥ దధే, దధ్వహే, దధ్మహే ॥ ౨ దధౌ, ద
ధతుః ॥ దధిథ, దధాథ, దధివ, దధిమ ॥ దధే. దధాతే-దధిరే ॥ ౩ ధాతా (సి, సే,
హే) ॥ ౪ ధాస్యతి, తే ॥ ౫ దధాతు, ధత్తాత్, ధత్తాం, దధతు ॥ ధేహి, ధత్తాత్,
ధత్తం, ధత్త ॥ దధాని, దధావ-దధామ ॥ ధత్తాం, దధాతాం, దధతాం ॥ ధత్స్వ,
దధాతాం, ధద్ధ్వం దధై, దధావహై. దధామహై ॥ ౬ అదధాత్, అద
ధాతాం, అదధుః ॥ అదధాః, అదధాతం, అదధాత ॥ అదధాం, అదధావ
అదధామ ॥ అధత్త, అదధాతాం, అదధత ॥ అధత్థాః, అదధాథాం, అధ
ద్ధ్వం ॥ అదధి, అదధ్వహి, అదధ్మహి ॥ ౭ దధ్యాత్, దధ్యాతాం, దధ్యుః ॥
దధీత, దధీయాతాం, దధీరన్ ॥ ౮ ధేయాత్, ధేయాస్తాం ॥ ధాసీష్ట, ధా
సీయాస్తాం, ధ్వం ॥ ౯ అధాత్, అధాతాం, అధుః ॥ అధిత, అధిషాతాం
అధిషత, ధ్వం ॥ ౧౦ అధాస్యత్-త ॥ కర్త్రాదిషు సర్వం ధయతివత్ ॥ స
నిపక్షే ధిత్సత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః ॥ పు ౧-౫౬।౧-౫౭।౧-౫౮ ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ ధాతవ్యం। ధానీయం। ధేయం। ధీయతేఽనయా సమి
దితి ధాయ్యా ఋక్। పాయ్యసాన్నాయ్యేత్యాదినా ణ్యదంతో నిపాత్యతే।
హితః। నిహితః। హితవాన్। నిహితవాన్। దధాతేర్హిరితి హిభావః। దధత్
దధతౌ-దధతః। దధతీ। దధానః। ధాస్యన్-ధాస్యతీ-ధాస్యంతీ। ధా
స్యమానః। ధాతుం। హితం। ధానం। హిత్వా। జహాతేశ్చ క్త్వీతి
[illegible]ధాయః। విధాయ। న ల్యపీతి న హిభావః। ధాయం ధాయం। హి

[illegible] ... [illegible]
[illegible] సంహితం జలం । ధృతమివ సుగన్ధిత
భః । [illegible] నేకర్మణిచేతి ణముల్, కషాదిత్వాదనువ్యవిధ్యమప్రయో
గః ॥

డుభృఞ్ ధారణపోషణయోః॥ సకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ.

భృఞామిదిత్యభ్యాసస్యేత్త్వం — ౧ బిభర్తి। బిభృతః। బిభ్రతి। బిభర్షి। బిభృథః। బిభృథ। బిభర్మి। బిభృవః। బిభృమః। బిభృతే। బిభ్రాతే। బిభ్రతే। బిభృషే। బిభ్రాథే। బిభృధ్వే। బిభ్రే। బిభృవహే॥ బిభృమహే॥ ౨ బభార। బభ్రతుః। బభర్థ। బభృవ। బభృమ। బభ్రే। బభ్రాతే॥ బభ్రిరే। బభృషే। బభృఢ్వే। బభృవహే। బభృమహే॥ ౩ భర్తాసి, సే, హే॥ ౪ భరిష్యతి, తే॥ ౫ బిభర్తు। బిభృతాత్। బిభృతాం। బిభ్రతు। బిభృహి। బిభృతాత్; బిభరాణి। బిభృతాం। బిభ్రాతాం। బిభ్రతాం। బిభృష్వ। బిభరై॥ ౬ అబిభః। అబిభృతాం। అబిభరుః। అబిభః। అబిభృతం। అబిభృత। అబిభరం। అబిభృవ। అబిభృమ॥ అబిభృత। అబిభ్రాతాం। అబిభ్రత। అబిభృథాః। అబిభ్రాథాం। అబిభృధ్వం। అబిభ్రి॥ అబిభృవహి। అబిభృమహి॥ ౭ బిభృయాత్। బిభృయాతాం। బిభృయుః। బిభ్రీత। బిభ్రీయాతాం। బిభ్రీరన్। ౮ భ్రియాత్। భ్రియాస్తాం। భృషీష్ట। భృషీయాస్తాం। ధ్వం। ౯ అభార్షీత్। అభార్ష్టాం। అభృత। అభృషాతాం। ౧౦ అభరిష్యత్, త॥

కర్మాదిషు సర్వం ధరతివత్ ౧౧౦, ౧౧౧, ౧౧౨ ॥ సని భరతేశ్శపానిర్దేశాన్నాస్యద్వికల్పః। బుభూర్షతి। బుభూర్షతే ఇత్యాదిపదద్వయం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు। భర్తవ్యః। భరణీయః। భార్యా వధూః। భృత్యః। భృతవాన్। బిభ్రత్। బిభ్రాణా। బిభ్రతః। బిభ్రతీ। బిభ్రాణః। భరిష్యన్। భరిష్యతీ। భరిష్యన్తీ। భర్తుం। భృతః। భరణం। భృత్వా। సంభృత్య। భారం భారం ॥ భృత్వా భృత్వా ॥

॥ అథ హలన్తా ఉభయపదినః ॥

ణిజిర్, శౌచపోషణయోః, సకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ।

నిజాం త్రయాణాం గుణశ్శ్లావిత్యభ్యాసస్య గుణః। ౧ నేనే క్తి। నేని క్తః। నేనిజతి। నేనేక్షి। నేనిక్థః। నేనిక్థ। నేనే జ్మి। నేనిజ్వః। నేని జ్మః। నేని క్తే। నేనిజాతే। నేనిజతే। నేనిక్షే। నేనిజాథే। నేనిగ్ధ్వే। నేనిజే నేనిజ్వహే। నేని జ్మహే ॥ ౨ నినేజ। నినిజతుః। నినిజుః। నినేజిథ। నినిజథుః। నినిజ। నినేజ। నినిజివ। నినిజిమ। నినిజే। నినిజాతే। నినిజిరే। నినిజిషే। నినిజాథే। నినిజిధ్వే। నినిజే। నినిజివహే। నినిజిమహే। ౩ నేక్తా, సి, సే, హే॥ ౪ నేక్ష్యతి, తే॥ ౫ నేనేక్తు। నేనిక్తాత్। నేనిక్తాం। నేనిజతు। నేనిగ్ధి। నేనిక్తాత్। నాభ్యస్తస్యాచిపితి సార్వధాతుక ఇతి లఘూపధగుణప్రతిషేధః। నేనిజాని। నేనిజావ॥ నేనిజామ। నేనిక్తాం। నేనిజాతాం। నేనిక్ష్వ। నేనిజై। నేనిజావహై। నేనిజామహై॥ ౬ అనేనేక్। అనేనిక్తాం। అనేనిజుః। అనేనేక్। అనేనిక్తం। అనేనిక్త। అనేనిజం। అనేనిజ్వ। అనేని జ్మ। అనేనిక్త। అనేనిజాతాం। అనేనిజత। అనేనిక్థాః। అనేనిజాథాం। అనేనిగ్ధ్వం। అనేనిజి। అనేనిజ్వహి। అనేని జ్మహి॥ ౭ నేనిజ్యాత్। నేనిజ్యాతాం। నేనిజ్యుః। నేనిజీత। నేనిజీయాతాం। నేనిజీరన్॥ ౮ నిజ్యాత్। నిజ్యాస్తాం। నిక్షీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అనిజత్। అనిజతాం। అనైక్షీత్। అనైక్తాం। అనిక్త। అనిక్షాతాం। అనిక్షత। ౧౦ అనేక్ష్యత్, త॥

కర్మణి—౧ నిజ్యతే। ౫ నిజ్యతాం॥ ౬ అనిజ్యత॥ ౭ నిజ్యేత॥ ౯ అనేజితి విశేషః। శేషం కర్తృవల్లకారస్యాత్మనేపదవత్॥ ణ్యాకర్తృకే నిర్ణేజయతి స్వార్థే చ నేనేజ్యతే [illegible] ౪౧ సని, నినిక్షతే। నినిక్షతీత్యాది పదద్వయం। కృత్సు నినిక్షితవ్యమిత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు। నేక్తవ్యం। నేజనీయం। నేజ్యం। నిక్తః। నిక్తవాన్। నేనిజత్। నేనిజతా। నేనిజతః। నేనిజతీ। నేనిజానః। నేక్ష్యన్। నేక్ష్యతీ। నేక్ష్యంతీ। నేక్ష్యమాణః। నేక్తుం। నిక్తం। నేజనం। నిక్త్వా। నిర్ణిజ్య। నేనేజం। నిక్త్వా నిక్త్వా॥

విజిర్, పృథగ్భావే ॥ సకర్మకః॥ అనిట్ ఉభయపదీ

వేవేక్తి। వేవిక్తః। వేవిజతి। వేవిక్తే। వేవిజాతే। వేవిజతఇత్యాది సర్వం నేనేక్తివత్॥

విష్లృ వ్యాప్తౌ॥ సకర్మకః। అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

వేవేష్టి। వేవిష్టః। వేవిషతి। వేవేక్షి। వేవిష్ఠః। వేవిష్ఠ। వేవేష్మి। వేవిష్వః। వేవిష్మః। వేవిష్టే। వేవిషాతే। వేవిషతే। వేవిక్షే। వేవిషాథే। వేవిడ్ఢ్వే। వేవిషే। వేవిష్వహే। వేవిష్మహే॥ ౨ వివేష। వివిషతుః। వివేషిథ। వివిషివ। వివిషిమ। వివిశే। వివిషిషే। వివిషిఢ్వే। వివిషివహే। వివిషిమహే॥ ౩ వేష్టా॥ ౪ సే, హే। ౪ వేక్ష్యతి, తే। ౫ వేవేష్టు। వేవిష్టాత్। వేవిడ్ఢి। వేవిష్టాత్। వేవిషాణి। వేవిష్టాం। వేవిషాతాం। వేవిక్ష్వ। వేవిషై। వేవిషావహై। వేవిషామహై॥ ౬ అవేవేట్। అవేవిష్టాం। అవేవిషుః। అవేవేట్। అవేవిష్ట। అవేవిష। అవేవిష్ట। అవేవిషాతాం అవేవిషత॥ ౭ వేవిష్యాత్॥ వేవిష్యాతాం॥ వేవిష్యుః। వేవిషీత। వేవిషీయాతాం। వేవిషీరన్॥ ౮ విష్యాత్। విష్యాస్తాం। విక్షీష్ట। విక్షీయాస్తాం ధ్వం॥ ౯ అవిషత్॥ అవిషతాం। అవిషన్। అవిక్షత॥ అవిక్షాతాం। అవిక్షంత॥ ౧౦ అవేక్ష్యత్, త॥

కర్మాదిషు సర్వం నేనేక్తివత్॥

కేవలాత్కృత్సు॥ వేష్టవ్యం। వేషణీయః। వేష్యం। విష్టః। విష్టవాన్। వేవిషత్। వేవిషతా। వేవిషతః। వేవిషతీ। వేవిషాణః। వేక్ష్యన్। వేక్ష్యంతీ। వేక్ష్యమాణః। వేష్టుం। విష్టం। వేషణం, విష్ట్వా। సంవిశ్య, వేషంవేషం- విష్ట్వావిష్ట్వా

ఇత్యుభయపదినః॥ ఇతిజుహోత్యాదయః॥

అథదివాదయః పరస్మైపదినః

జౄష్, ఝౄష్, వయోహానౌ ॥ అకర్మకౌ ॥
సేటౌ । పరస్మైపదినౌ

దివాదిభ్యశ్శ్యన్నితి శ్యన్ । శపోఽపవాదః ॥ ఋత ఇద్ధాతోరితీత్వం । హలి చేతి దీర్ఘః ॥ ౧ జీర్యతి । జీర్యతః । జీర్యన్తి । వా జ్యాభ్రముత్రసాం ఇత్యత్వాభ్యాసలోపౌ వా ॥ ౨ జజార । జేరతుః । జజరతుః । జేరుః । జజరుః । జేరిథ । జజరిథ । ఇలిటీతి నిషేధాన్నేటో దీర్ఘః ॥ వౄతో వేతీటో నా దీర్ఘః ॥ ౩ జరీతా, సి । జరితా, సి ॥ ౪ జరిష్యతి । జరీష్యతి ॥ ౫ జీర్యతు । జీర్యతాత్ । జీర్య, జీర్యతాత్ । జీర్యాణి ॥ ౬ అజీర్యత్ । అజీర్యతాం । ౭ జీర్యేత్ । జీర్యేతాం । ౮ జీర్యాత్ । జీర్యాస్తాం । జ్యాస్త్విత్యత్ర జా బుద్ధ్యర్థోఽజీతి గుణః ॥ ౯ అజరత్ । అజరతాం । అజరన్ । పక్షే ॥ అజారీత్ । సిచి చ పరస్మైపదేష్వితి న దీర్ఘః ॥ అజారిష్టాం । అజారిషుః ॥ ౧౦ అజరిష్యత్ । అజరీష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే — ౧ వ్యతిజీర్యతే ॥ ౨ వ్యతిజేరే ॥ వ్యతిజేరాతే । వ్యతిజేరిరే ॥ పక్షే ॥ వ్యతిజజరే । వ్యతిజజరాతే । వ్యతిజజరిరే । వ్యతిజజరిషే (ఢ్వే, ధ్వే) ౩ వ్యతిజరితాసే, హే ॥ వ్యతిజరీతా ॥ సే । హే ॥ ౪ వ్యతిజరిష్యతే । వ్యతిజరీష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజీర్యతాం । వ్యతిజీర్యస్వ । వ్యతిజీర్యై ॥ ౬ వ్యత్యజీర్యత ॥ ౭ వ్యతిజీర్యేత । లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితీడ్వా । ఇతి జీతిటో న దీర్ఘః ॥ ౮ వ్యతిజరిషీష్ట । వ్యతిజరిషీయాస్తాం । వ్యతిజరిషీ ఢ్వం (ధ్వం-ధ్వం) ఇడభావే ఉశ్చేతి కిత్త్వాద్గుణాభావే త్వృదూపరత్వం । వ్యతిజీర్షీష్ట । వ్యతిజీర్షీయాస్తాం । వ్యతిజీర్షీఢ్వం (ధ్వం) ౯ వ్యత్యజరిష్ట । వ్యత్యజరిషాతాం । వ్యత్యజరిఢ్వం (ధ్వం । ధ్వం) వ్యత్యజరీష్ట । వ్యత్యజరీషాతాం । వ్యత్యజరీఢ్వం (ధ్వం-ధ్వం) పక్షే, వ్యత్యజీర్ష్ట । వ్యత్యజీర్షాతాం । వ్యత్యజీర్ఢ్వం (ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యజరిష్యత । వ్యత్యజరీష్యత ॥

[illegible]జరిష్యతి ॥ ౫ జీర్యతాం ॥ ౬ అజీర్యత ॥ ౭ జీర్యే త [illegible] జరిషీష్ట-జరిషీష్ట-జీర్షీష్ట ॥ ౯ అజారి ॥ ౧౦ అజరిష్యత-అజరీష్యత ॥ ణౌ-జనీజ్వ్రుషీత్యాదినా మిత్త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకర్మణోర్వ్యత్యాసః-ప్రత్యేకత్వేఽపి జరయతి. తే ॥ జర్యతే, జరయితవ్యమిత్యాదిగణయతివత్ ॥ పు ౨౩౧, ౨౩౨ ॥ సన్యఙ్లుకోశ్చ తదంతాత్ప్రత్యయే జిజరిషతి, జిజరీషతి, జిజీర్షతి, జేజీర్యత ఇత్యాది సర్వం తరతివత్ ॥ ౨౩౪, ౨౩౫ ॥

కేవలాత్కృత్సు-జరితవ్యం, జరీతవ్యం, జరణీయం, జార్యం, సత్యేతి త్యజర్యం సంగతం, అజర్యం సంగతమితి కర్తరియదంతో నిపాత్యతే ॥ భావే సంగతకర్తృకేఽపి ణ్యదేవ ॥ అజార్యం సంగతేన ॥ శ్ర్యుకః కితీడ్నిషేధే ఇత్త్వే రపరత్వేన ణత్వం ॥ జీర్ణః, జీర్ణవాన్, జీర్యన్ - జీర్యంతీ, జీర్యతేరతృన్నిత్యతృన్ప్రత్యయః ॥ జరన్-జరతీ, జరిష్యన్-జరీష్యన్-జరిష్యతీ-జరిష్యంతీ, జరీష్యతీ-జరీష్యంతీ, జరితుం, జరీతుం, జీర్ణం, జరణం, జరిత్వా, జరీత్వా, శ్ర్యుకః కితీతి నిషేధే ప్రాప్తే జ్వావ్రశ్చ్యోః క్త్వీతీట్ ॥ నిజీర్య, జారంజారం, జరిత్వా జరిత్వా, జరీత్వా జరీత్వా ॥

ఝీర్యతి, జఝార-జఝరతుః-జఝరుః, ఝరితా, ఝరీతేత్యాది సర్వం జీర్యతివత్ ॥ లుఙి- అఝారీత్, ణౌ - ఝారయతీత్యాద్య[illegible]త్వం విశేషః ॥ తదా తరతివదేవ సర్వం బోధ్యం ॥

కేవలాత్కృత్సు వ్యత్యన్వర్జం సర్వం జీర్యతివత్ ॥

ఛో-ఛేదనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

ఓతః శ్యనీత్యోకారలోపః ॥ ౧ ఛ్యతి-ఛ్యతః-ఛ్యంతి ॥ ఛ్యసి-ఛ్యథః-ఛ్యథ ॥ ఛ్యామి-ఛ్యావః-ఛ్యామః ॥ ౨ చచ్ఛౌ-చచ్ఛతుః-చచ్ఛుః, చచ్ఛిథ, చచ్ఛాథ-చచ్ఛథుః-చచ్ఛ ॥ చచ్ఛౌ-చచ్ఛివ-చచ్ఛిమ ॥ ౩ ఛాతా-[illegible] ॥ ౪ ఛాస్యతి ॥ ౫ ఛ్యతు, ఛ్యతాత్-ఛ్యతాం-ఛ్యంతు ॥ ఛ్య

ఛ్యేతాల్-ఛ్యేత-ఛ్యేత ॥ ఛ్యాసి-ఛ్యేవ-ఛ్యేహ్య ॥ ౭ అఛ్యేత్-ఛ్యేతాం-అఛ్యేన్ ॥ అఛ్యేః-అఛ్యేతం-అఛ్యేత ॥ అఛ్యే[illegible]
అచ్ఛ్యేవ-అచ్ఛ్యేమ ॥ ౮ ఛ్యేల్, ఛ్యేతాం-ఛ్యేయుః ॥ ౯ ఛాయ[illegible]
త్-ఛాయాస్తాం-ఛాయాసుః ॥ ౯ అచ్ఛాల్-అచ్ఛాతాం-అచ్ఛుః, [illegible]
ఛాసాఘ్రాధేటితిసిచోలుగ్వా ॥ పక్షే-అచ్ఛాసీల్-అచ్ఛాసిష్టాం-[illegible]
చ్ఛాసిషుః ౧౦ అచ్ఛాస్యల్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిచ్ఛ్యేతే-వ్యతిచ్ఛ్యేతే ॥ ౨ వ్యతిచ్ఛే-వ్యతిచచ్ఛాతే ॥ వ్యతిచచ్ఛిషే-వ్యతిచచ్ఛిధ్వే ॥ వ్యతిచచ్ఛివహే-వ్యతిచచ్ఛిమహే ॥ ౩ వ్యతిచ్ఛాతా (సే, హే) ౪ వ్యతిచ్ఛాస్యతే ॥ [illegible] వ్యతిచ్ఛ్యేతాం-వ్యతిచ్ఛ్యేస్వ-వ్యతిచ్ఛ్యై ॥ ౬ వ్యత్యచ్ఛ్యేత ॥ ౭ వ్యతిచ్ఛ్యేత-వ్యతిచ్ఛ్యేయాతాం ॥ ౮ వ్యతిచ్ఛాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యచ్ఛాస్త ॥ ౧౦ వ్యత్యచ్ఛాస్యత ॥

కర్మణి— ౧ ఛాయతే ॥ ౨ చచ్ఛే ॥ ౩ ఛాయితా (సే, హే) ఛాతా (సే, హే) ౪ ఛాయిష్యతే-ఛాస్యతే ॥ ౫ ఛాయతాం ॥ ౬ అచ్ఛాయత ॥ ౭ ఛాయేత ॥ ౮ ఛాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఛాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచ్ఛాయి-అచ్ఛాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అచ్ఛాసాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అచ్ఛాయిష్యత-అచ్ఛాస్యత ॥

ణౌ-శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితియకికర్తృకర్మణోః కృత్స్వ ఛాయయతి-తే ॥ ఛాయ్యతే, ఛాయయితవ్యమిత్యాదిపాయయత్యాదివత్ ॥ పు ౮౮, ౮౯ ॥ చజీ-అచిచ్ఛయల్-త ॥ సని-చిచ్ఛాసతి, చిచ్ఛాసితవ్యమిత్యాది ॥ యజీ-చాచ్ఛాయతే, చాచ్ఛాయితవ్యమిత్యాది ॥ యజ్లుకి-తిజ్కృతోః పిబతివత్ ॥ పు ౮౯, ౮౯ ॥

కేవలాత్కృత్సు-ఛాతవ్యం, ఛానీయం, ఛేయం, శాచ్ఛోరన్యతరస్యామితిత్వం-వా । ఛితః, ఛితవాన్, ఛాతః-ఛాతవాన్, ఛ్యన్-ఛ్యం [illegible] ఛాస్యన్-ఛాస్యతీ-ఛాస్యంతీ, ఛాతుం, ఛితం, ఛాతం, ఛానం, ఛి[illegible]

ఛాత్వా ఛాత్వా, ప్రచ్ఛాయ, ఛాయం ఛాయం, ఛిత్వా ఛిత్వా, ఛాత్వా ఛాత్వా ॥

దో-అవఖండనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ద్యతి, దదావిత్యాదిఛ్యతివత్ ॥ ఆశీర్లిఙి- ఏర్లిఙీత్యేత్వం ॥ దేయాత్-దేయాస్తాం ॥ లుఙి-గాతిస్థేతిసిచోలుకి ॥ అదాత్-అదాతాం-అదుః ॥ ఇతివిశేషః ॥ కర్మవ్యతిహారేఽపి లుఙి - వ్యత్యదిత-వ్యత్యదిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం)ఇతి ॥ కర్మణి

ణ్యంతాదిషుపసర్వంయచ్ఛతివత్॥పు౭౧,౭౨,౭౩॥

కేవలాత్కృత్సు-దాతవ్యం, దానీయం, దేయం, ద్యతిస్యతీతి త్వే ॥ దితః, దితవాన్, ద్యన్-ద్యంతీ, దాస్యన్-దాస్యతీ-దాస్యంతీ, దాతుం, దితం, దానం, దిత్వా, ప్రదాయ, నల్యపీతిత్వనిషేధః ॥ దాయందాయం, దిత్వాదిత్వా ॥

శో-తనూకరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

శ్యతి, శశావిత్యాదిఛ్యతివత్ ॥ అస్యాపి ణౌయుకి- శాయతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు-శాతవ్యః, శానీయః, శేయః,శాచ్ఛోరితీత్వంవా. శితః, శాతః, శితవాన్, శాతవాన్, శ్యన్-శ్యంతీ, శాస్యన్-శాస్యతీ శాస్యంతీ, శాతుం, శితం, శాతం, శానం, శిత్వా, శాత్వా, ప్రశాయ, శాయంశాయం, శిత్వాశిత్వా, శాత్వాశాత్వా ॥

షో-అంతకర్మణి॥ అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

స్యతి ససావిత్యాదిఛ్యతివత్ ॥ ఆశీర్లిఙి-ఏర్లిఙీత్యేత్వ॥ సేయాత్-సేయాస్తాం ॥ ణౌ-శాఛేత్యాదినాయుకి సాయయతీత్యాది ॥ చఙి-అసీషయత్-త॥సని-సిషాసతీత్యాది॥యఙి-సేషీయతఇత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు-సాతవ్యం, సానీయం, సేయః, ద్యతిస్యతీతి త్వే॥

[illegible]

...తః, సితవాన్, స్యన్-స్యంతీ, సాస్యన్-సాస్యంతీ, [illegible]

...తం, సానం, సిత్వా, వ్యవసాయ, నల్యపీతిత్వ [illegible]

...యం, సిత్వాసిత్వా ॥ ఇత్యజంతాః

అథ హలంతాః పరస్మైపదినః

అసు-క్షేపణే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ అస్యతి ॥ ౨ ఆస-ఆసతుః ॥ ఆసిథ ॥ ౩ అసితా ॥ ౪ అసిష్యతి ॥ ౫ అస్యతు ॥ ౬ ఆస్యత్ ॥ ౭ అస్యేత్ ॥ ౮ అస్యాత్ ॥ పుషాదిత్వాదఙ్ ॥ అస్యతేస్థుగితి థుగాగమః ॥ ౯ ఆస్థత్-ఆస్థతాం-ఆస్థన్ ॥ ౧౦ ఆసిష్యత్ ॥ సకర్మకాదకర్మకాదప్యస్మాదుపసర్గాదస్యత్యూహ్యోర్వేతి వాచ్యమితి తఙ్ వా ॥ బంధం నిరస్యతి నిరస్యతే వా ॥ పరస్మైపదే పూర్వవత్ ॥ ఆత్మనేపదే ॥ ౧ నిరస్యతే ॥ ౨ నిరాసే-నిరాసిషే ॥ ౩ నిరసితా(సే, హే) ౪ నిరసిష్యతే ॥ ౫ నిరస్యతాం ॥ ౬ నిరాస్యత ॥ ౭ నిరాస్యేత ॥ ౮ నిరసిషీష్ట-ధ్వం ॥ అస్యతి వక్తిఖ్యాతిభ్యోఽఙ్ ॥ అస్యతేస్థుగితి థుక్ ॥ ౯ నిరాస్థత-నిరాస్థేతాం-నిరాస్థంత ॥ ౧౦ నిరాసిష్యత ॥ ఏవం పర్యస్యతే । పర్యాస్థతేత్యాది ॥ కర్మవ్యతీహారే-వ్యత్యస్యత ఇత్యాద్యప్యేవమేవోహ్యమ్ ॥

కర్మణి, ణ్యంతాత్, కర్తృకర్మణోస్తతః కృత్సు సనంతాత్, తిజ్ కృత్వాచ్చ తత్వత్ ॥ సని, అసిసిషతీత్యాది ॥ పు ౧౬౦, ౧౬౧, ౧౬౨ ॥

కేవలాత్ కృత్సు-అసితవ్యం, అసనీయం, ఆస్యం, అస్తః, అస్తవాన్, ఉదిత్త్వేన క్త్వాయాం వేట్త్వాన్నేట్ । అస్యన్-అస్యంతీ ॥ అసిష్యన్-అసిష్యతీ-అసిష్యంతీ ॥ అసితుం, అస్తం, అసనం, అసిత్వా అస్త్వా, నిరస్య, ఆసమాసం, అసిత్వాసిత్వా, అస్త్వాస్త్వా ॥

వ్యవహారస్యానంగాః పాయయతి, వ్యవహామత్యాసం, అత్యసనేన [illegible] నిత్యాన్యవధీయత ॥ అద్య పాయయుగాన్ వ్యవహారక్రియా

పునః... ॥ అస్యతిత్వమాః క్రియాంతరే కాలే ష్వితినము
ల్ ॥ ... వృత్తిత్వస్యతరస్యామితి వాసమాసః ॥

ఇష-గతౌ ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ఇష్యతి ॥ ౨ ఇయేష-ఈషతుః ॥ ఈషిథ ॥ ౩ ఏషితా ॥ ౪ ఏషిష్యతి
౫ ఇష్యతు ॥ ౬ ఐష్యత్ ॥ ౭ ఇష్యేత్ ॥ ౮ ఇష్యాత్ ॥ ౯ ఐషీత్ ॥
౧౦ ఐషిష్యత్ ॥ గత్యర్థకర్మణ్యత్ర కర్మవ్యతీహారే నేతఙ్

కర్మణి ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణో స్తతః కృత్సు సని తిఙ్క్వాపి
శ్వ మీఖతివల్ ॥ ౧౭ ౨ ॥ ౧౭౩ ॥ సని-౧ ఏషిషిషతి ॥ ౨ ఏషిషిషాంచకా
ర (బభూవ, ఆస) ౩ ఏషిషిషితా ॥ ౪ ఏషిషిషిష్యతి ॥ ౫ ఏషిషిష
తు ॥ ౬ ఐషిషిషత్ ॥ ౭ ఏషిషిషేత్ ॥ ౮ ఏషిషిష్యాత్ ॥ ౯ ఐషి
షిషీత్-ఐషిషిషిష్టాం-ఐషిషిషిషుః ॥ ఐషిషిషీః-ఐషిషిషిష్టం, ఐషి
షిషిష్ట ॥ ఐషిషిషిషం-ఐషిషిషిష్వ-ఐషిషిషిష్మ ॥ ౧౦ ఐషిషిషిష్య
త్ ॥ కృత్సు-ఏషిషిషితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ ఏషితవ్యం । ఏషణీయం । ఏష్యం । ఇషితః ॥ ఇషిత
వాన్ । ఇష్యన్ । ఇష్యంతీ । ఏషిష్యన్ । ఏషిష్యతీ ॥ ఏషిష్యంతీ । ఏషి
తుం । ఇషితం । ఏషణం । ఏషిత్వా ॥ ప్రేష్య । ఏషమేషం । ఏషిత్వైషిత్వా

ఉచ-సమవాయే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ఉచ్యతి ॥ ౨ ఉవోచ । ఊచతుః । ఊచుః । ఉవోచిథ । ఉవోచ ॥ ౩
ఓచితా ॥ సి ॥ ౪ ఓచిష్యతి ॥ ౫ ఉచ్యతు ॥ ౬ ఔచ్యత్ ॥ ౭ ఉచ్యేత్ ॥ ౮ ఉ
చ్యాత్ ॥ ౯ మాధవానుచత్ । పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ ఔచిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే-౧ వ్యత్యుచ్యతే ॥ ౨ వ్యత్యూచే ॥ ౩ వ్యత్యోచి
తా ॥ సే ॥ హే ॥ ౪ వ్యత్యోచిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యుచ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యౌ
చ్యత ౭ వ్యత్యుచ్యేత ॥ ౮ వ్యత్యోచిషీష్ట ॥ ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యౌచిష్ట (ధ్వం

ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యౌచిష్యత॥

ణ్యంతాదిముచసన్వమిష్యతివత్ ॥ చక్ష-ఓచిచత్॥ సని-ఓచిచిషతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ ఓచితవ్యం। ఓచనీయం। ఓచ్యం। ఉచితః। ఉచితవాన్। ఉచ్యన్। ఉచ్యంతీ। ఓచిష్యన్। ఓచిష్యతీ। ఓచిష్యంతీ। ఓచితుం। ఉచితం। ఓచనం। ఓచిత్వా। ప్రోచ్య। ఓచమోచం। ఓచిత్వౌచిత్వా

ఋధు వృద్ధౌ। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ ఋధ్యతి॥ ౨ ఆనర్ధ। ఆనృధతుః। ఆనృధుః। ఆనర్ధిథ। ఆనృధథుః। ఆనృధ। ఆనర్ధ। ఆనృధివ। ఆనృధిమ॥ ౩ అర్ధితా॥ ౪ అర్ధిష్యతి॥ ౫ ఋధ్యతు॥ ౬ ఆర్ధ్యత్॥ ౭ ఋధ్యేత్॥ ౮ ఋధ్యాత్। ఋధ్యాస్తాం పుషాద్యఙ్॥ ౯ ఆర్ధత్। ఆర్ధతాం॥ ౧౦ ఆర్ధిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యృధ్యతే॥ ౨ వ్యత్యానృధే॥ ౩ వ్యత్యర్ధితా॥ సే-సా॥ ౪ వ్యత్యర్ధిష్యతే॥ ౫ వ్యత్యృధ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యార్ధ్యత॥ ౭ వ్యత్యృధ్యేత॥ ౮ వ్యత్యర్ధిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యార్ధిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్ధిష్యత॥

భావే—౧ ఋధ్యతే। ౨ ఆనృధే। ౩ అర్ధితా॥ ౪ అర్ధిష్యతే॥ ౫ ఋధ్యతాం॥ ౬ ఆర్ధ్యత॥ ౭ ఋధ్యేత॥ ౮ అర్ధిషీష్ట। ౯ ఆర్ధి॥ ౧౦ ఆర్ధిష్యత ॥

ణౌ అకర్తృకర్మణో స్వసంతాత్కర్తృప్రత్యయే చ అర్ధయతీత్యాదిరర్ధ్యయతీత్యాదివత్ ౧౫౬।౧౫౭ పు॥

సని॥ సనీవంతర్ధేత్యాదినా వేట్॥ ఇడభావే ఆప్జ్ఞప్యృధామీదితీత్వే అభ్యాసలోపః ॥ ౧ ఈర్త్సతి। ౨ ఈర్త్సాంచకార॥ బభూవ। ఆస॥ ౩ ఈర్త్సితా। సి॥ ౪ ఈర్త్సిష్యతి॥ ౫ ఈర్త్సతు॥ ౬ ఐర్త్సత్॥ ౭ ఈర్త్సేత్॥ ౮ ఈర్త్స్యాత్॥ ౯ ఐర్త్సీత్॥ ౧౦ ఐర్త్సిష్యత్॥

కర్మణి—౧ అదిధిషతి॥ [illegible]ర్ధిధిషాంచకార-బభూవ॥ అస॥ ౩ అదిధిషితా,సి॥ ౪ అదిధిషిష్యతి॥ ౫ అదిధిషతు॥ ౬ ఆదిధిషత్॥ ౭ అదిధిషేత్॥ ౮ అదిధిష్యాత్॥ ౯ ఆదిధిషీత్॥ ౧౦॥ ఆదిధిషిష్యత్॥

కృత్సు॥ ఈర్త్సితవ్యం। ఈర్త్సనీయమిత్యాది ఈర్ష్యతివత్॥ ౧౭౭॥ అదిధిషితవ్యం- అదిధిషణీయమిత్యాద్యర్ప్సతివత్॥౧౫౭ వృ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ అర్ధితవ్యం- అర్ధనీయం- ఋధ్యం, ఋదుపధాదితి క్యప్॥ ఋద్ధః-ఋద్ధవాన్ - క్త్వాయాం సేట్త్వాన్నేట్॥ ఋధ్యన్। ఋధ్యంతీ। అర్ధిష్యన్। అర్ధిష్యన్తీ, అర్ధిష్యంతీ-అర్ధితుం। ఋద్ధం అర్ధనం। అర్ధిత్వా-ఋద్ధ్వా। సమృధ్య- అర్ధమర్ధం। ఋద్ధ్వా౽ర్ధిత్వా - ఋధ్వధ్వా॥

క్నసు-హ్వరణదీప్త్యోః। హ్వరణం కౌటిల్యం। అకర్మకః
సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ క్నస్యతి॥ ౨ చక్నాస- చక్నసతుః॥ ౩ క్నసితా-సి॥ ౪ క్నసిష్యతి॥ ౫ క్నస్యతు॥ ౬ అక్నస్యత్॥ ౭ క్నస్యేత్॥ ౮ క్నస్యాత్॥ ౯ అక్నసీత్॥ అక్నాసీత్॥ ౧౦ అక్నసిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్నస్యతే॥ ౨ వ్యతిచక్నసే॥ ౩ వ్యతిక్నసితా(సే, హే) ౪ వ్యతిక్నసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిక్నస్యతాం-వ్యత్యక్నస్యత ౭ వ్యతిక్నస్యేత॥ ౮ వ్యతిక్నసిషీష్ట(ధ్వం)। ౯ వ్యత్యక్నసిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యక్నసిష్యత॥

భావే—క్నస్యతే॥ ౫ క్నస్యతాం॥ ౬ అక్నస్యత॥ ౭ క్నస్యేత॥ ౯ అక్నాసీతి విశేషః॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్॥

ణౌ। జనిజృష్క్నసురంజో౽మన్తాశ్చేతి మిత్త్వాద్ధ్రస్వః [illegible] కర్మణో స్థదంతాత్కృత్సు దక్నసయతీత్యాది క్నసయతి[illegible]॥

వక్షి-అవిక్నసత్। తనన్నం కా త్రిభ్యృతి [illegible] క్నసిష [illegible] మిష
తీత్యాదిపరస్మైపదిక్రియాతివత్ ౧౫౪॥ ౧౫౫॥ యఙి ఇత్యృ [illegible]
భ్యక్నస్యతే చాక్నసితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి చాక్నసీతి ॥ చాక్న
స్తి। చాక్నస్తః, చాక్నసతీత్యాది। కృత్స్వపి చాక్నసితవ్యమిత్యాది
కఖితివత్ ౧౭౫॥౧౭౬ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ క్నసితవ్యం- క్నసనీయం। క్నాస్యం- క్నస్తః-
క్నస్తవాన్। క్నసన్, క్నసన్తీ- క్నసిష్యన్, క్నసిష్యంతీ- క్నసి
ష్యంతీ- క్నసితుం। క్నస్తః- క్నసనం- క్నసిత్వా। క్నస్త్వా ॥ ప్రక్న
స్య। క్నాసంక్నాసం- క్నసిత్వాక్నసిత్వా॥ క్నస్త్వాక్నస్త్వా॥

క్లము-గ్లానౌ॥ అకర్మకః। సేట్॥ పరస్మైపదీ

వాభ్రాశభ్లాశేత్యాదినా శ్యన్వా। పక్షే శప్ ॥ ఉభయత్రాప్తివుక్ల
ముచమాం శితీతి దీర్ఘః॥ ౧ క్లామ్యతి. క్లామతి ॥ ౨ చక్లామ ॥ చక్ల
మతుః॥ ౩ క్లమితా-సి ॥ ౪ క్లమిష్యతి ॥ ౫ క్లామ్యతు। క్లామతు॥౬
అక్లామ్యత్। అక్లామత్ ॥ ౭ క్లామ్యేత్। క్లామేత్॥ ౮ క్లమ్యాత్।క్ల
మ్యాస్తాం ॥ ౯ అక్లమత్। పుషాదిత్వాదఙ్॥ ౧౦ అక్లమిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిక్లామ్యతే।వ్యతిక్లామతే।౨ వ్యతిచక్లమే
౩ వ్యతిక్లమితా।సే-హే॥ ౪ వ్యతిక్లమిష్యతే॥ ౫ వ్యతిక్లామ్యతాం।వ్యతి
క్లామతాం। ౬ వ్యత్యక్లామ్యత। వ్యత్యక్లామత॥ ౭ వ్యతిక్లామ్యేత।వ్య
తిక్లామేత॥ ౮ వ్యతిక్లమిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యక్లమిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦
వ్యత్యక్లమిష్యత ॥

భావే—౧క్లమ్యతే॥ ౨ చక్లమే॥ ౩ క్లమితా ॥ ౪ క్లమిష్యతే॥ ౫
క్లమ్యతాం॥ ౬అక్లమ్యత॥ ౭ క్లమ్యేత॥ ౮ క్లమిషీష్ట ॥ ౯ అక్లమి॥ నో
[illegible] పదేశస్యేతి నవృద్ధిః॥ ౧౦ అక్లమిష్యత॥

[illegible]

...యతిత్యాది, సని-చిక్లమిషతీత్యాది॥యఙి,చంక్లమ్యతఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి- చంక్లమీతి। చంక్లంతి- చంక్లాంతః- చంక్లమతీత్యాదిన ర్యంత్యాద్యతివత్ ౧౯౪-౧౯౫॥

కేవలాత్కృత్సు॥ క్లమితవ్యం। క్లమనీయం। క్లమ్యం। ఘోరదుపధాది యత్ ॥ క్లాంతః క్లాంతవాన్ । క్లాయాంవిట్వాన్నేట్ । క్లామ్యన్ ॥ క్లామ్యంతీ । క్లామన్ । క్లామంతీ । క్లమిష్యన్ ॥ క్లమిష్యంతీ । క్లమిష్యంతీ । క్లమితుం ॥ క్లాంతం । క్లమనం। క్లమిత్వా ॥ క్లాంత్వా ॥ ప్రక్లమ్య ॥ క్లామంక్లామం । క్లమిత్వాక్లమిత్వా ॥ క్లాంత్వా క్లాంత్వా॥

క్షమూ-సహనే॥సకర్మకః॥వేట్।పరస్మైపదీ॥శమామష్టానామితిదీర్ఘః ౧ క్షామ్యతి ॥ ౨ చక్షామ । చక్షమిథ-చక్షంథ । చక్షామ,చక్షమ, చక్షమివ, చక్షణ్వ, చక్షమిమ, చక్షణ్మ ॥ ౩ క్షమితా-సి॥ క్షంతా-సి॥ ౪ క్షమిష్యతి, క్షంస్యతి ॥ ౫ క్షామ్యతు ॥ ౬ అక్షామ్యత్॥ క్షామ్యేత్ ॥ ౮ క్షమ్యాత్ ॥ పుషాదిత్వాదఙ్ ॥ ౯ అక్షమత్ ॥ ౧౦ అక్షమిష్యత్,అక్షంస్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్షామ్యతే ॥ ౨ వ్యతిచక్షమే॥ వ్యతిచక్షమిషే-వ్యతిచక్షంసే-వ్యతిచక్షమిధ్వే-వ్యతిచక్షంధ్వే । వ్యతిచక్షమివహే-వ్యతిచక్షణ్వహే-వ్యతిచక్షమిమహే-వ్యతిచక్షణ్మహే॥౩వ్యతిక్షమితా(సే,హే) వ్యతిక్షంతా(సే,హే) ౪ వ్యతిక్షమిష్యతే । వ్యతిక్షంస్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్షామ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్షామ్యత ॥ ౭ వ్యతిక్షామ్యేత॥ వ్యతిక్షమిషీష్ట-ధ్వం॥వ్యతిక్షంసీష్ట-ధ్వం॥౯ వ్యత్యక్షమిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యక్షంస్త,వ్యత్యక్షంసాతాం॥౧౦వ్యత్యక్షమిష్యత-వ్యత్యక్షంస్యత ॥

కర్మణి—౧ క్షమ్యతే ॥ ౨ చక్షమే । చక్షమిషే ।చక్షంసే । చక్షమిధ్వే । చక్షంధ్వే । చక్షమివహే । చక్షణ్వహే । చక్షమిమహే । చక్షణ్మహే ॥ ౩ క్షమితా(సే,హే)క్షంతా (సే,హే) ౪ క్షమిష్యతే ।

క్షంస్యతే ॥ ౫ క్షమ్యతాం ॥ ౬ అక్షమ్యత ॥ ౭ క్షమ్యేత ॥ ౮ క్షమిషీష్ట-ధ్వం । క్షంసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్షమి ॥ నోదాత్తోపదేశస్యేతి న వృద్ధిః ॥ అక్షమిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అక్షంసాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అక్షమిష్యత-అక్షంస్యత. ణ్యన్తాదిషు సర్వం కామ్యతివత్ ॥ పు౯౮౪, ౯౯౫.

కేవలాత్కృత్సు-క్షమితవ్యం । క్షంతవ్యం । క్షమణీయం । క్షమ్యం క్షాంతః । క్షాంతవాన్ । క్షామ్యన్-క్షామ్యంతీ । క్షమిష్యన్ । క్షంస్యన్ । క్షమిష్యతీ । క్షమిష్యంతీ ॥ క్షంస్యతీ । క్షంస్యంతీ ॥ క్షమితుం । క్షంతుం । క్షాంతం । క్షమిత్వా । క్షాంత్వా । క్షామం క్షామం । క్షమిత్వా క్షమిత్వా । క్షాంత్వా క్షాంత్వా.

—— శ్రీ ——

క్షిప-ప్రేరణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ క్షిప్యతి ॥ ౨ చిక్షేప । చిక్షిపతుః । చిక్షేప్థ । చిక్షిపివ । చిక్షిపిమ ॥ ౩ క్షేప్తా-సి ॥ ౪ క్షేప్స్యతి । ౫ క్షిప్యతు ॥ ౬ అక్షిప్యత్ । ౭ క్షిప్యేత్ ॥ ౮ క్షిప్యాత్ ॥ ౯ అక్షైప్సీత్ ॥ ౧౦ అక్షేప్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్షిప్యతే ॥ ౨ వ్యతిచిక్షిపే ॥ ౩ వ్యతిక్షేప్తా (సే।హే) ౪ వ్యతిక్షేప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్షిప్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్షిప్యత ॥ ౭ వ్యతిక్షిప్యేత ॥ ౮ వ్యతిక్షిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యక్షిప్త ॥ ౧౦ వ్యత్యక్షేప్స్యత,

కర్మణి—౧ క్షిప్యతే ॥ ౨ చిక్షిపే ॥ ౩ క్షేప్తా (సే।హే) ౪ క్షేప్స్యతే ॥ ౫ క్షిప్యతాం । ౬ అక్షిప్యత ॥ ౭ క్షిప్యేత ॥ ౮ క్షిప్సీష్ట ॥ ౯ అక్షేపి-అక్షిప్సాతాం ॥ ౧౦ అక్షేప్స్యత.

ణౌ—కర్తృకర్మణో స్వదంతాత్కృత్సు దయజియజ్ఞుకిచతిజన్యాతోకటతివత్ ॥ పు౨౦౦। ౨౦౧। చఙి-అచిక్షిపత్-త ॥ సని-తిజన్యాత్ చిక్షిప్సతీత్యాదిమిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ పు౩౨౮।౩౯౯.

కేవలాత్కృత్సు—క్షేప్తవ్యం । క్షేపణీయం । క్షేప్యః । క్షిప్తః ।

క్షేప్తాసి | క్షిప్యాత్ | క్షిప్యంతి | క్షేప్స్యతే | క్షేప్స్యతి | క్షేప్స్యం
తి | క్షేప్తుం | క్షిప్తం | క్షేపణం | క్షిప్త్వా | నిక్షిప్య | క్షేపంక్షేపం |
క్షిప్త్వాక్షిప్త్వా | భ్రూవిక్షేపం కథయతి | భ్రూవిక్షేపం | స్వాంగేఽధ్రువ
ఇతి ణముల్ | తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి సమాసో వా.

ఞిక్ష్విదా — స్నేహనమోచనయోః | సకర్మకః | సేట్ | పరస్మైపదీ
౧ క్ష్విద్యతి ‖ ౨ చిక్ష్వేద | చిక్ష్విదతుః | చిక్ష్వేదిథ ‖ ౩ క్ష్వే
దితా-సి ‖ ౪ క్ష్వేదిష్యతి ‖ ౫ క్ష్విద్యతు ‖ ౬ అక్ష్విద్యత్ ‖ ౭ క్ష్వి
ద్యాత్ ‖ ౮ క్ష్విద్యాత్ ‖ పుషాద్యఙ్ ‖ ౯ అక్ష్విదత్ ‖ ౧౦ అక్ష్వేదిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతిక్ష్విద్యతే ‖ ౨ వ్యతిచిక్ష్విదే ‖ ౩ వ్య
తిక్ష్వేదితా (సే, హే) ‖ ౪ వ్యతిక్ష్వేదిష్యతే ‖ ౫ వ్యతిక్ష్విద్యతాం ‖
౬ వ్యత్యక్ష్విద్యత ‖ ౭ వ్యతిక్ష్విద్యేత ‖ ౮ వ్యతిక్ష్వేదిషీష్టాధ్వం ‖
౯ వ్యత్యక్ష్వేదిష్ట (ఢ్వం|ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యక్ష్వేదిష్యత.

కర్మణి — ౧ క్ష్విద్యతే ‖ ౨ చిక్ష్విదే ‖ ౩ క్ష్వేదితా (సే, హే)
౪ క్ష్వేదిష్యతే ‖ ౫ క్ష్విద్యతాం ‖ ౬ అక్ష్విద్యత | ౭ క్ష్విద్యేత ‖
౮ క్ష్వేదిషీష్ట ‖ ౯ అక్ష్వేది | ౧౦ అక్ష్వేదిష్యత.

ణౌ — కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు తథా సని లాఘూపధాదితి వా కిత్త్వే క్ష్విదిషతి | చిక్ష్వేదిషతి | చిక్ష్విదిషి
తవ్యం | చిక్ష్వేదిషితవ్యమిత్యాది సర్వత్ర రూపద్వయం | తథా యఙి చే
క్ష్విద్యతే | చేక్ష్విదితవ్యమిత్యాది | యఙ్లుకి | చేక్ష్వేదీతి | చేక్ష్వేత్తి
చేక్ష్విత్తః | చేక్ష్విదతీత్యాది | కృత్సు | చేక్ష్వేదితవ్యమిత్యాది స
ర్వం జ్ఞేయమితి పర్ | పు-౬౨౦|౬౦౧.

కేవలాత్కృత్సు | క్ష్వేదితవ్యం | క్ష్వేదనీయం | క్ష్వేద్యం | క్ష్వి
ణ్ణః | క్ష్విణ్ణవాన్ | ఆదితశ్చేతీడ్నిషేధే ప్రాప్తే విభాషా భావాదికర్మ
ణోరితి వా | ఇడభావే సంయోగాదేరాతఇత్యాదినా నత్వం | ణత్వం,

[illegible]

ఇట్పక్షే ప్రక్ష్వేదితశ్చైత్ర[illegible] ప్రక్ష్వేదితం తేన । [illegible]

దిత్వాదినా సేట్కనిష్ఠాయా నకిత్త్వమ్ । ప్రక్ష్విణ్ణః । ప్రక్ష్వి[illegible] ।

ప్రక్ష్విణ్ణం తేనేత్యాది । క్ష్విద్యన్ । క్ష్విద్యంతీ । క్ష్వేదిష్యన్ । క్ష్వేదిష్యతీ । క్ష్వేదిష్యంతీ ॥ క్ష్వేదితుం । క్ష్వేదితః । క్ష్విణ్ణం । క్ష్వేదనం । క్ష్వేదిత్వా । క్ష్విదిత్వా । ప్రక్ష్విద్య । క్ష్వేదం క్ష్వేదం । క్ష్వేదిత్వా క్ష్వేదిత్వా । క్ష్విదిత్వా క్ష్విదిత్వా.

క్లిదూ-ఆర్ద్రీభావే । అకర్మకః । వేట్ । పరస్మైపదీ

౧ క్లిద్యతి । ౨ చిక్లేద । చిక్లిదతుః । చిక్లేదిథ । చిక్లేత్థ, చిక్లిదివ-చిక్లిద్వ । చిక్లిదిమ । చిక్లిద్మ । ౩ క్లేత్తా-సి । క్లేదితా,సి । ౪ క్లేత్స్యతి । క్లేదిష్యతి ॥ ౫ క్లిద్యతు ॥ ౬ అక్లిద్యత్ ॥ ౭ క్లిద్యేత్ ॥ ౮ క్లిద్యాత్ ॥ ౯ అక్లిదత్-అక్లిదతాం ॥ పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అక్లేత్స్యత్-అక్లేదిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్లిద్యతే ॥ ౨ వ్యతిచిక్లిదే ॥ వ్యతిచిక్లిదిషే-వ్యతిచిక్లిత్సే, వ్యతిచిక్లిదిధ్వే-వ్యతిచిక్లిద్ధ్వే-వ్యతిచిక్లిదివహే-వ్యతిచిక్లిద్వహే-వ్యతిచిక్లిదిమహే-వ్యతిచిక్లిద్మహే ॥ ౩ వ్యతిక్లేదితా (సే, హే) వ్యతిక్లేత్తా (సే, హే) ౪ వ్యతిక్లేదిష్యతే-వ్యతిక్లేత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్లిద్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్లిద్యత ॥ ౭ వ్యతిక్లిద్యేత ॥ ౮ వ్యతిక్లేదిషీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతిక్లిత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యక్లేదిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) వ్యత్యక్లిత్త-వ్యత్యక్లిత్సాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యక్లేదిష్యత-వ్యత్యక్లేత్స్యత ॥

భావే—౧ క్లిద్యతే ॥ ౨ చిక్లిదే ॥ ౩ క్లేదితా-క్లేత్తా ॥ ౪ క్లేదిష్యతే-క్లేత్స్యతే ॥ ౫ క్లిద్యతాం ॥ ౬ అక్లిద్యత ॥ ౭ క్లిద్యేత ॥ ౮ క్లేదిషీష్ట-క్లిత్సీష్ట ॥ ౯ అక్లేది ॥ ౧౦ అక్లేదిష్యత-అక్లేత్స్యత ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం క్ష్విద్యతివత్ ॥ సనీట్పక్షే రలో వ్యుపధాదితి కిత్త్వవికల్పః చిక్లిదిషతి, చిక్లేదిషతి, ఇడభావే హలంతాచ్చేతి కిత్త్వే చిక్లిత్సతి । ఏవమేవ సర్వత్ర త్రైరూప్యం విశేషః ॥

[illegible] క్లేదితవ్యం, క్లేత్తవ్యం, క్లేదనీయం, క్లేద్యం, క్లిన్నః, [illegible], క్లిద్యన్-క్లిద్యతీ క్లిద్యన్తీ, క్లేదిష్యన్-క్లేదిష్యతీ-క్లేదిష్యన్తీ, క్లేత్స్యన్-క్లేత్స్యతీ, క్లేత్స్యన్తీ, క్లేదితుం, క్లేత్తుం, క్లిన్నం క్లేదనం, క్లిదిత్వా, క్లేదిత్వా-క్లిత్త్వా, ప్రక్లిద్య, క్లేదం క్లేదం, క్లిదిత్వా క్లిదిత్వా, క్లేదిత్వా క్లేదిత్వా, క్లిత్త్వా క్లిత్త్వా

కుథ-పూతీభావే। పూతీభావో దౌర్గంధ్యం। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ కుథ్యతి ॥ ౨ చుకోథ-చుకుథతుః ॥ ౩ కోథితా ॥ ౪ కోథిష్యతి ॥ ౫ కుథ్యతు ॥ ౬ అకుథ్యత్ ॥ ౭ కుథ్యేత్ ॥ ౮ కుథ్యాత్ ॥ ౯ అకోథీత్ ॥ ౧౦ అకోథిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికుథ్యతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుథే ॥ ౩ వ్యతికోథితా (సే, హే) ౪ వ్యతికోథిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుథ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యకుథ్యత ॥ ౭ వ్యతికుథ్యేత ॥ ౮ వ్యతికోథిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకోథిష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యకోథిష్యత,

భావే—౧ కుథ్యతే ॥ ౨ చుకుథే ॥ ౩ కోథితా ॥ ౪ కోథిష్యతే ॥ ౫ కుథ్యతాం ॥ ౬ అకుథ్యత ॥ ౭ కుథ్యేత ॥ ౮ కోథిషీష్ట ॥ ౯ అకోథి ॥ ౧౦ అకోథిష్యత.

ణౌ- కర్తృకర్మణోస్సదంతాత్ప్రత్యుచ సన్యఙ్ యఙ్లుక్షు తిప్ప్రత్యయేష్వంకోచతివత్.

కేవలాత్ప్రత్యయే కోథితవ్యం, కోథనీయం, కోథ్యం, కుథితః, కుథితవాన్, కుథ్యన్-కుథ్యన్తీ, కోథిష్యన్-కోథిష్యతీ-కోథిష్యన్తీ, కోథితుం, కుథితం, కోథనం, కోథిత్వా, కుథిత్వా, ప్రకుథ్య, కోథంకోథం, కుథిత్వా కుథిత్వా, కోథిత్వా కోథిత్వా.

క్రుధ-క్రోధే। అకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ

౧ క్రుధ్యతి ॥ ౨ చుక్రోధ-చుక్రోద్ధ- చుక్రుధివ-చుక్రుధిమ ॥ ౩

క్రోద్ధా ॥ ౪ క్రోత్స్యతి ॥ ౫ క్రుధ్యతు ॥ ౬ అక్రుధ్యత్ ॥ ౭ క్రుధ్యేత్ ॥ ౮ క్రుధ్యాత్ ॥ ౯ అక్రుధత్ ॥ పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అక్రోత్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్రుధ్యతే ॥ ౨ వ్యతిచుక్రుధే ॥ ౩ వ్యతిక్రోద్ధా (సే, హే) ౪ వ్యతిక్రోత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్రుధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్రుధ్యత ॥ ౭ వ్యతిక్రుధ్యేత ॥ ౮ వ్యతిక్రుత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యక్రుద్ధ-వ్యత్యక్రుత్సాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యక్రోత్స్యత.

భావే—౧ క్రుధ్యతే ॥ ౨ చుక్రుధే ॥ ౩ క్రోద్ధా ॥ ౪ క్రోత్స్యతే ॥ ౫ క్రుధ్యతాం ॥ ౬ అక్రుధ్యత ॥ ౭ క్రుధ్యేత ॥ ౮ క్రుత్సీష్ట ॥ ౯ అక్రోధి ॥ ౧౦ అక్రోత్స్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు-యజి యఙ్లుకి చ తిఙ్కృత్సు క్రోచతివత్ ।పు ౭౨౭, ౭౨౯, ౭౩౦. సని-తదంతాత్కృత్సు చ చుక్రుత్సతీత్యాది చుకుక్షతీత్యాదివత్ ।పు ౭౧౪, ౭౨౪.

కేవలాత్కృత్సు-క్రోద్ధవ్యః, క్రోధనీయం, క్రోధ్యం, క్రుద్ధః, క్రుద్ధవాన్, క్రుధ్యన్-క్రుధ్యంతీ, క్రోత్స్యన్-క్రోత్స్యతీ-క్రోత్స్యంతీ, క్రోద్ధుం, క్రుధ్, క్రోధనః, క్రుద్ధ్వా, పరిక్రుధ్య, క్రోధం క్రోధం, క్రుద్ధ్వా క్రుద్ధ్వా.

కుప-క్రోధే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ కుప్యతి ॥ ౨ చుకోప-చుకుపతుః ॥ ౩ కోపితా-సి ॥ ౪ కోపిష్యతి ॥ ౫ కుప్యతు ॥ ౬ అకుప్యత్ ॥ ౭ కుప్యేత్ ॥ ౮ కుప్యాత్ ॥ ౯ అకుపత్ । పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అకోపిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికుప్యతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుపే ॥ ౩ వ్యతికోపితా (సే, హే) ॥ ౪ వ్యతికోపిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుప్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యకుప్యత ॥ ౭ వ్యతికుప్యేత ॥ ౮ వ్యతికోపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకోపిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యకోపిష్యత.

భావే—౧ కుప్యతే ॥ ౨ చుకుపే ॥ ౩ కోపితా ॥ ౪ కోపిష్య

...కుప్యతాం ॥ ౬ అకుప్యత ॥ ౭ కుప్యేత ॥ ౮ కోపిషీష్ట ॥ ౯ అకోపి ॥ అకోపిష్యత.

ణ్యంతాదిమసర్వంకోచతివత్ ।పు ౨౦౮, ౨౯౯, ౨౧౦.

కేవలాత్కృత్యు-కోపితవ్యం, కోపనీయం, కోప్యం, కుపితః, కుపితవాన్, కుప్యన్-కుప్యంతీ, కోపిష్యన్-కోపిష్యతీ, కోపిష్యంతీ, కోపితుం, కుపితం, కోపనం, కుపిత్వా కోపిత్వా, పరికుప్య, కోపం కోపం, కుపిత్వాకుపిత్వా, కోపిత్వాకోపిత్వా.

క్షుభ-సంచలనే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ.

క్షుభ్యతి, చుక్షోభేత్యాదిసర్వంకుప్యతివత్.

కుస-సంశ్లేషణే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

కుస్యతి, చుకోసేత్యాదికుప్యతివత్ ।పుషాద్యఙ్,అకుసత్

కృశ-తనూకరణే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ కృశ్యతి । ౨ చకర్శ-చకృశతుః । ౩ కర్శితా । ౪ కర్శిష్యతి । ౫ కృశ్యతు । ౬ అకృశ్యత్ । ౭ కృశ్యేత్ । ౮ కృశ్యాత్ । ౯ అకృశత్ । పుషాద్యఙ్ । ౧౦ అకర్శిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికృశ్యతే । ౨ వ్యతిచకృశే ॥ ౩ వ్యతికర్శితా(సే, హే) ౪ వ్యతికర్శిష్యతే । ౫ వ్యతికృశ్యతాం । ౬ వ్యత్యకృశ్యత । ౭ వ్యతికృశ్యేత । ౮ వ్యతికర్శిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యకర్శిష్ట(ధ్వం ధ్వం)౧౦ వ్యత్యకర్శిష్యత

భావే—౧ కృశ్యతే । ౨ చకృశే । ౩ కర్శితా । ౪ కర్శిష్యతే । ౫ కృశ్యతాం ॥ ౬ అకృశ్యత । ౭ కృశ్యేత । ౮ కర్శిషీష్ట । ౯ అకర్శి । ౧౦ అకర్శిష్యత

[illegible]దిషు సర్వం శేషం ఘృతివత్ । [illegible]

కేవలాత్కృత్యేషు - కర్శితవ్యం, కర్శనీయం, కృశ్యం, [illegible] వధా ద్వాభ్యాం ఇచ్ఛ కృశేరితి క్యప్ । కృశః । అనుపసర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘా ఇతి క్తప్రత్యయస్య తలోపో నిపాత్యతే ॥ కృశితవాన్, సోపసర్గస్య తు ప్రకృశితః । ప్రకృశితవాన్, కృశ్యన్ - కృశ్యంతీ, కర్శిష్యన్ - కర్శిష్యతీ - కర్శిష్యంతీ, కర్శితుం, కృశః, కర్శనం, తృషిమృషికృశేః కాశ్యపస్యేతి క్త్వః కిత్త్వం వా । కృశిత్వా । కర్శిత్వా । పరికృశ్య, కర్శం, కర్శం, కృశిత్వా కృశిత్వా, కర్శిత్వా కర్శిత్వా,

గుథ - పరివేష్టనే ॥ సకర్మకః, సేట్ - పరస్మైపదీ.

గుధ్యతి, జుగోధేత్యాదిసర్వం కుప్యతివత్ ॥ కేవలాత్ క్త్వాయాం మృడమృదేత్యాదినా కిత్త్వం గుధిత్వేతి విశేషః ॥

గుప, వ్యాకులత్వే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్, పరస్మైపదీ

గుప్యతి - జుగోపేత్యాది ప్రాగ్వత్ । క్త్వాయాం గోపిత్వా, గుపిత్వా

గృధు; అభికాంక్షాయాం, సకర్మకః ॥ సేట్, పరస్మైపదీ

గృధ్యతి, జగర్ధ, జగృధతురిత్యాది కృశ్యతివత్. అస్మాణ్ణ్యాపి తారణార్థే గర్ధేర్గృధేవఞ్చేః ప్రలంభన ఇత్యాత్మనేపదం । మాణవకం గర్ధయతే, ప్రతారయతీత్యర్థః, చఙి, అజీగృధత - అజగర్ధత, ప్రతారణాదన్యత్ర, శ్వానం గర్ధయతి - అభికాంక్షావన్తం కరోతీత్యర్థః ॥ చఙి, అజీగృధత్ - అజగర్ధత్ - ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్ ॥ గృధిత్వా, గర్ధిత్వా, అతఏవ నిష్ఠాయాం నేట్ ॥ గృద్ధః - గృద్ధవాన్

జసు - తాడనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్; పరస్మైపదీ

జస్యతి - జజాస, జేసతుః, జేసురిత్యాది, శేషం కృశ్యతివత్ ॥

[illegible]మిత్త్వే [illegible] విశేషః ॥ [illegible] త్ణిత్వాస్య్వది
[illegible] [illegible]పతెత్యాది॥

డివు, క్షేపే, సకర్మకః॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ
డివ్యతి, డిడెవెత్యాదిక్షివ్యదివత్॥

ణభ, హింసాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
నభ్యతి- ననాభ. నేభతుః- నెభుః, శేషంక్నస్యతివత్- ణోమిత్త్వా
భావాన్నాభయతీత్యుపధావృద్ధిర్విశేషః ॥ చజి- అనీనభత్, త॥ నభితః
నభితవాణ్, నభిత్వా ॥

ణశ-అదర్శనే- అకర్మకః। సేట్ ॥పరస్మైపదీ
౧ నశ్యతి॥ ౨ ననాశ- నేశతుః, నెశుః- రధాదిభ్యశ్చేతివలాద్యా
ర్ధధాతుకస్యవేట్ । నేశిథ- మస్జినశోర్ఝలీతినుమ్ । ననంష్ఠ, నేశి
వ- నేశ్వ, నెశిమ- నెశ్మ॥ ౩ నశితా-సి॥ నంష్టా,సి॥ ౪ నశిష్యతి,నఙ్
క్ష్యతి॥ ౫ నశ్యతు- ౬ అనశ్యత్ ॥ ౭ నశ్యేత్॥ ౮ నశ్యాత్॥ ౯ అనశ
త్- పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అనశిష్యత్- అనఙ్క్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతినశ్యతే॥ ౨ వ్యతినేశే,వ్యతినేశిషే-వ్య
తిననఙ్క్షే, వ్యతినేశిధ్వే॥వ్యతిననఙ్ధ్వే, వ్యతినెశివహే, వ్యతినేశ్వ
హే, వ్యతినేశిమహే,వ్యతినెశ్మహే ॥౩ వ్యతినశితా, సే-హే॥వ్యతినం
ష్టా-సే-హే॥ ౪ వ్యతినశిష్యతె, వ్యతినఙ్క్ష్యతే॥ ౫వ్యతినశ్యతాం॥ ౬
వ్యత్యనశ్యత॥౭వ్యతినశ్యేత॥ ౮వ్యతినశిషీష్ట(ధ్వ)వ్యతినఙ్క్షీష్ట(ధ్వం)
౯వ్యత్యనశిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యనంష్ట, వ్యత్యనఙ్క్షాతాం। వ్యత్యనఙ్
క్షత, వ్యత్యనంష్ఠాః వ్యత్యనఙ్క్షాథాం-వ్యత్యనఙ్ఢ్వం, వ్యత్యనఙ్క్షి,
వ్యత్యనఙ్క్ష్వహి,వ్యత్యనఙ్క్ష్మహి॥౧౦వ్యత్యనశిష్యత-వ్యత్యనఙ్క్ష్యత
భావే—౧నశ్యతే॥ ౨ నేశే॥ ౩ నశితా- నంష్టా॥ ౪ నశిష్యతే- న

నశ్యేత్॥ ౫ నశ్యతాం॥ ౬ అనశ్యత్॥ ౭ నశ్యేత్॥ ౮ ననాశ, నేశ, నష్టు॥ ౯ అనాశీ॥ ౧౦ అనశిష్యత్, అనఙ్క్ష్యత్॥

ణాకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్యుల్చ యజ్ఞ్యఙ్కో స్తిక్క్రతిర గదతివల్ ॥ ణాకర్తృగేఽకఫలేబుధయు ధేత్యాదినా పరస్మైపదమే న। నాశయతి, అనీనశల్ ॥౨౭౯-౨౮౯పు ॥ సని- ఇట్ప్రక్షే నినశిష తీత్యాదిగదతివల్ ॥ ఇడభావేనినఙ్క్షతీత్యాది నినఙ్క్షతీత్యాదివల్ ॥ ౩౪౯, ౨౫౦ పు॥

కేవలాత్కృత్సు॥ నశితవ్యం, నంష్టవ్యం, నశనీయం, నాశ్యం, నష్టః- నష్టవాన్, నశ్యన్, నశ్యంతీ, నశిష్యన్, నశిష్యతీ, నశిష్యంతీ, నఙ్క్ష్యన్ నఙ్క్ష్యతీ, నఙ్క్ష్యంతీ, నశితుం, నంష్టుం, నష్టం, నశనం, నశిత్వా, న ష్ట్వా, నంష్ట్వా, జాంతనశాంవిభాషేతినలోపోవా, ప్రణశ్య, నాశంనా శం, నశిత్వానశిత్వా, నష్ట్వానష్ట్వా, నంష్ట్వానంష్ట్వా॥ జీవనాశంనశ్య తి, జీవోనశ్యతీత్యర్థః, కర్త్రోర్జీవపురుషయోర్నశివహోరితి ణము ల్ ॥ అజకనాశంనష్టః, అజకఇవనష్టఇత్యర్థః। ఉపమానేకర్మణిచేతి ధాత్వర్థాదిణముల్ ॥ కషాదిత్వాదనుప్రయోగః ॥

తము, కాంక్షాయాం, అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ తామ్యతి॥ ౨ తతామ, తేమతుః॥ ౩ తమితా॥ ౪ తమిష్యతి॥ ౫ తామ్యతు॥ ౬ అతామ్యత్॥ ౭ తామ్యేత్॥ ౮ తమ్యాత్॥ ౯ అత మత్॥ ౧౦ అతమిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారేభావేచ గ్లామ్యతిపల్। ణ్యంతాదిమసర్వంక్రామతి వల్ ॥ ౧౯౪।౧౯౫ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ తమితవ్యం, తమనీయం - తమ్యం; పోరదుప ధాదితియత్॥ తాంతః, తాంతవాన్, తామ్యన్, తామ్యంతీ, తమి ష్యన్, తమిష్యతీ, తమిష్యంతీ, తమితుం, తాంతం, తమనం, తమిత్వా

తాంతా... త్వా॥ తామం, తామం, తమిత్వా తమిత్వా॥ తాన్త్వా తాన్త్వా

తసు- ఉపక్షయే॥ అకర్మకః॥ సేట్- పరస్మైపదీ

తస్యతి- తతాస, తేసతుః- తేసుః, తేసిథ- తతాస్థ, తతస॥ తేసివ- తేసిమ- తసితేత్యాదిసర్వం శమ్యాదివజ్జ్ఞేయం వక్ష్యమాణత్రస్యతివత్- క్త్వాయాం- తసిత్వా- తస్త్వేతి విశేషః॥

త్రసీ- ఉద్వేగే- అకర్మకః॥ సేట్- పరస్మైపదీ

వాభ్రాశేతి శ్యన్వా— ౧ త్రస్యతి- త్రసతి- వాజ్యాభ్రాముత్రసామితి త్వాద్వా సలోపో వా॥ ౨ తత్రాస- త్రేసతుః- తత్రసతుః- త్రేసుః- తత్రసుః- త్రేసిథ- తత్రసిథ॥ ౩ త్రసితా॥ ౪ త్రసిష్యతి॥ ౫ త్రస్యతు- త్రసతు॥ ౬ అత్రస్యత్- అత్రసత్॥ ౭ త్రస్యేత్- త్రసేత్॥ ౮ త్రస్యాత్॥ ౯ అత్రాసీత్- అత్రసీత్॥ ౧౦ అత్రసిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిత్రస్యతే- వ్యతిత్రసతే॥ ౨ వ్యతిత్రేసే॥ వ్యతితత్రసే॥ ౩ వ్యతిత్రసితా- సే- హే॥ ౪ వ్యతిత్రసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిత్రస్యతాం- వ్యతిత్రసతాం- ౬ వ్యత్యత్రస్యత- వ్యత్యత్రసత॥ ౭ వ్యతిత్రస్యేత॥ వ్యతిత్రసేత॥ ౮ వ్యతిత్రసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యత్రసిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యత్రసిష్యత॥

భావే— ౧ త్రస్యతే॥ ౨ త్రేసే॥ తత్రసే॥ ౩ త్రసితా॥ ౪ త్రసిష్యతే॥ ౫ త్రస్యతాం॥ ౬ అత్రస్యత॥ ౭ త్రస్యేత॥ ౮ త్రసిషీష్ట॥ ౯ అత్రాసి॥ ౧౦ అత్రసిష్యత॥

లోకత్రయకర్మణో స్తదంతాత్క్రుత్సు సన్యఙ్ణ్లుక్షుతదంతాత్కృత్సు చ గడతివత్ ౨౨౮॥ ౨౨౯॥

త్రసితవ్యః- త్రసనీయం- త్రాస్యం- శ్వీదితఇతి నేట్॥ త్రస్తః॥ త్రస్తవాన్- త్రస్యన్- త్రస్యంతీ- త్రసన్- త్రసంతీ- త్రసిష్యన్-

త్రాసిష్యతి- త్రాసిష్యంతి- త్రాసితుం- త్రస్తం- త్రాసనం- [illegible] త్రాస్య॥ త్రాసం త్రాసం- త్రాసిత్వా త్రాసిత్వా॥

తిమ-ఆర్ద్రీభావే॥ అకర్మకః ॥ సేట్-పరస్మైపదీ

తిమ్యతి- తితేమ- తితిమతురిత్యాదిసర్వం క్షివ్యతివత్ ॥ లుఙి-అతిమిత్- అతిమిష్టాం, ణ్యంతాల్లుఙి॥ అతితిమత్,త॥ నిష్ఠాయాం తిమితః, తిమితవాన్- యఙి- తేతిమ్యతే, తేతిమాంచక్రే, తేతిమితష్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి॥ తేతిమీతి, తేతింతి, తేతింతః, తేతిమతీత్యాది ॥

తుభ, హింసాయాం॥సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

తుభ్యతి, తుతోభ, తుతుభతురిత్యాదిసర్వం పుష్యతివత్ ॥ హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్

తుష-తుష్టౌ॥ అకర్మకః, అనిట్ పరస్మైపదీ

౧ తుష్యతి॥ ౨ తుతోష- తుతుషతుః, తుతోషిథ- తుతుషివ,తుతుషిమ॥ ౩ తోష్టా-సి॥౪ తోక్ష్యతి॥ ౫ తుష్యతు॥ ౬ అతుష్యత్ ॥ ౭ తుష్యేత్ ॥౮ తుష్యాత్ ॥౯ అతుషత్॥ పుషాద్యఙ్ ॥౧౦ అతోక్ష్యత్,

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితుష్యతే ॥ ౨ వ్యతితుతుషే-వ్యతితుతుషిషే-వ్యతితుతుషిధ్వే॥వ్యతితుతుషివహే-వ్యతితుతుషిమహే । ౩ వ్యతితోష్టా(స్సే,హే)౪ వ్యతితోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతితుష్యతాం॥ ౬వ్యత్యతుష్యత ॥ ౭ వ్యతితుష్యేత ॥ ౮ వ్యతితుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతుక్షత-వ్యత్యతుక్షాతాం-వ్యత్యతుక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యతోక్ష్యత.

భావే—౧ తుష్యతే ॥ ౨ తుతుషే ॥ ౩ తోష్టా ॥ ౪ తోక్ష్యతే ॥ ౫ తుష్యతాం ॥ ౬ అతుష్యత ॥ ౭ తుష్యేత ॥ ౮ తుక్షీష్ట ॥ ౯ అతోషి ॥ ౧౦ అతోక్ష్యత.

[illegible] స్త్రదంతాత్క్రుత్సుద యజ్వద్భుకౌ స్త్రిజేక్రుతి [illegible] ॥వు ౭౧,౨౨ ॥ సని-తుతుక్షతి, తుత [illegible] తద్యమి [illegible] రిత్యాదివల్ ॥వు ౩ ౭౮,౩ ౯౯.

[illegible] తృత్స- తోష్టవ్యం, తోషణీయం, తోష్యం, తుష్టః,తు ష్టవాం, తుష్యన్-తుష్యంతీ, తోక్ష్యన్-తోక్ష్యతీ-తోక్ష్యంతీ,తో ష్టుం, తుష్టం. తోషణం, తుష్ట్వా, పరితుష్య, తోషం తోషం, తు ష్ట్వాతుష్ట్వా.

తృప-ప్రీణనే।ప్రీణనంతృప్తిస్తర్పణంచ॥నాగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం నీత్యానతాప్సీ-దిత్యుభయత్రదర్శనాల్ ॥అద్యేఒకర్మకోద్వితీయే సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ తృప్యతి ॥ తతర్ప-తతృపతుః-తతృపుః ॥ రధాదిభ్యశ్చేతి వలా ద్యార్ధధాతుకస్యేడ్వా। ఇడభావేఒనుదాత్తస్యచర్దుపధస్యేత్య దినామ్వా ।తతర్పిథ-తత్రప్థ-తతర్థ-తతృపథుః-తతృపివ-తతృప్వ-తతృ పిమ-తతృప్మ ॥ ౩ తర్పితా-సి॥త్రప్తా-సి ॥ తర్ప్తా-సి ॥ ౪ తర్పిష్యతి త్రప్స్యతి-తర్ప్స్యతి ॥ ౫ తృప్యతు ॥ ౬ అతృప్యల్ ॥ ౭ తృప్యేల్ ౮ తృప్యాల్ ॥ స్పృశమృశకృషెత్యాదినాచ్లేస్సిజ్వా । సిచి అమ్వా। సిజభావేపుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అత్రాప్సీల్-అత్రాప్తాం-అత్రాప్సుః॥ అతా ర్ప్సీల్-అతార్ప్తాం-అతార్ప్సుః ॥ అతర్పీల్-అతర్పిష్టాం-అతర్పిషుః అతృపల్-అతృపతాం-అతృపన్ ॥ ౧౦ అతర్పిష్యల్-అత్రప్స్యల్-అ తర్ప్స్యల్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితృప్యతె ॥ ౨ వ్యతితతృపే-వ్యతితతృ పిషె-వ్యతితతృప్సె-వ్యతితతృపిధ్వే-వ్యతితతృబ్ధ్వే - వ్యతితతృపివహే- వ్యతితతృప్వహే-వ్యతితతృపిమహే-వ్యతితతృప్మహే ॥ ౩వ్యతితర్పితా (సే,హే)వ్యతిత్రప్తా(సే,హే)వ్యతితర్ప్తా (సే,హే) ౪ వ్యతితర్పిష్య తే-వ్యతిత్రప్స్యతే-వ్యతితర్ప్స్యతె ॥ ౫ వ్యతితృప్యతాం ॥ ౬ వ్యత్య

తృప్యత ॥ ౬ వ్యతితృప్యేత ॥ ౭ వ్యతితర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతితృప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౮ వ్యత్యతర్పిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యతృప్త-వ్యత్యతృప్సాతాం-వ్యత్యతృప్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యతర్పిష్యత-వ్యత్యత్రప్స్యత-వ్యత్యతర్ప్స్యత

భావకర్మణోః— ౧ తృప్యతే ॥ ౨ తతృపే-తతృపిషే-తతృప్సే తతృపిఢ్వే-తతృబ్ధ్వే-తతృపివహే-తతృప్వహే-తతృపిమహే- తతృప్మహే ॥ ౩ తర్పితా(స్తే,హే)త్రప్తా(స్తే,హే)తర్ప్తా(స్తే,హే) ౪ తర్పిష్యతే-త్రప్స్యతే-తర్ప్స్యతే ॥ ౫ తృప్యతాం ॥ ౬ అతృప్యత ॥ ౭ తృప్యేత ॥ ౮ తర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ తృప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతర్పి-అతర్పిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అతృప్సాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత-అత్రప్స్యత-అతర్ప్స్యత,

ణిచ్-కర్తృకర్మణోః స్వదంతాత్తృప్యతేర్న యజే ర్యాజ్ఞికవత్తృప్తౌ తర్పయతి [illegible] ॥ సన్-కర్మణి [illegible] కిత్త్వాద్గుణో నాస్త్యసు । రధాదిత్వాద్వేట్ । తితర్పిషతి, తితృప్సతీతి రూపద్వయం సర్వత్ర తిజ్ఞ [illegible] రూహ్యమ్.

కేవలాత్తృప్తేః-తర్పితవ్యం, త్రప్తవ్యం, తర్ప్తవ్యం, తర్పణీయం తృప్యం, తృప్తః, తృప్తవాన్, తృప్యన్-తృప్యంతీ, తర్పిష్యన్ - త్రప్స్యన్-త్రప్స్యంతీ, తర్ప్స్యన్-తర్ప్స్యంతీ-తర్ప్స్యతీ, తర్పిష్యన్-తర్పిష్యంతీ-తర్పిష్యతీ, తర్పితుం, త్రప్తుం, తర్ప్తుం, తృప్తిః, తర్పః, తర్పిత్వా, తృప్త్వా, [illegible], తర్పంతర్పం, తృప్త్వాతృప్త్వా, తర్పిత్వాతర్పిత్వా.

తృప-శిష్యసా యస్యాం లకర్మకః సేట్ పరస్మై పదీ

తృపస్యతి, తతర్ప [illegible] అస్యాపి క్త్వాకిత్త్వం తృపిత్వా, తర్పిత్వా, ఖ్యితః క్తప్రత్యయే కర్తరి [illegible] విశేషః, తృపితః ॥ ద్విర్వచనే [illegible] ద్వ్యూహం [illegible] నక్రియావ్యవస్థయా తే, అద్య [illegible]

[illegible]ప్స్యత్రుపశేపాయయతీత్యర్థః, అస్యతీత్యుపక్రియాం [illegible] శేషం సమానమ్,

---

దము-ఉపశమే। ఉపశమ ఇతి ణ్యన్తస్య, తేన సకర్మకో౽యం

సతు శమివదకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

శమామష్టానామితిదీర్ఘః ॥ ౧ దామ్యతి ॥ ౨ దదామ - దేమతుః - దేముః ॥ దమితేత్యాదిశ్యన్వికల్పవర్జం సర్వం శామ్యతివత్ ॥ అస్మాణ్ణ్యన్తాత్ సహాదమిత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధే దమయత ఇత్యాత్మనేపదమేవ ॥ ణ్యన్తాన్నిష్ఠాయాం ॥ దాన్తః, దాన్తవాన్, దమితః, దమితవాన్, వా దాన్తశాన్తేత్యాదినా పక్షే ఇడభావదీర్ఘౌ నిపాత్యేతే ॥

దసు, చ, ఉపక్షయే। [illegible] అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

దస్యతి, దదాస-దేసతుః-దేసుః ॥ దసితేత్యాది సర్వం శమ్యాదివర్జం త్రస్యతివత్ ॥ క్త్వాయాం, దసిత్వా, దస్త్వా ॥ ణ్యన్తాన్నిష్ఠాయాం, దస్తః, దస్తవాన్ - దాసితః, దాసితవాన్, వా దాన్తశాన్తేత్యాదినా నిష్ఠాయామిడభావః పక్షే తేన్వర్ణ ధ్వస్తభావశ్చ నిపాత్యతే,

---

దివు-క్రీడావిజిగీషావ్యవహారద్యుతిస్తుతిమోదమదస్వప్నకాంతిగతిషు

యథాయథం సకర్మకో౽కర్మకశ్చ। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ దీవ్యతి ॥ ౨ దిదేవ-దిదివతుః-దిదివుః ॥ దిదేవిథ ౩ దేవితా-సి। ౪ దేవిష్యతి ॥ ౫ దీవ్యతు। ౬ అదీవ్యత్ । ౭ దీవ్యేత్ ॥ ౮ దీవ్యాత్ ॥ ౯ అదేవీత్-అదేవిష్టాం ॥ ౧౦ అదేవిష్యత్.

గతింవినాన్యత్రకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదీవ్యతే ॥ ౨ వ్యతిదిదివే ॥ ౩ వ్యతిదేవితా(సే, హే) ౪ వ్యతిదేవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదీవ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యదీవ్యత ॥ ౭ వ్యతిదీవ్యేత ॥ ౮ వ్యతిదేవిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯

ద్రోక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతిద్రుహ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యద్రుహ్యత॥ ౭ వ్యతిద్రు
హ్యేత॥ ౮ వ్యతిద్రోహిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యతిధ్రుక్షీష్ట (ధ్వం) వ్యత్య
ద్రోహిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యధ్రుక్షత, వ్యత్యధ్రుక్షాతాం, వ్యత్యధ్రు
క్షంత, వ్యత్యధ్రుక్షథాః, వ్యత్యధ్రుక్షాథాం, వ్యత్యధ్రుక్షధ్వం, వ్య
త్యధ్రుక్షి, వ్యత్యధ్రుక్షావహి, వ్యత్యధ్రుక్షామహి ॥ ౧౦ వ్యత్యద్రో
హిష్యత, వ్యత్యధ్రోక్ష్యత॥

కర్మణి—౧ద్రుహ్యతే॥ ౨ దుద్రుహే- దుద్రుహిషే, దుధ్రుక్షే,
దుద్రుహిఢ్వే, దుధ్రుగ్ఢ్వే, దుధ్రూఢ్వే, దుద్రుహివహే, దుద్రుహ్వ
హే, దుద్రుహిమహే, దుద్రుహ్మహే ॥ ౩ ద్రోహితా,సే,హే॥ ద్రో
గ్ధా,సే-హే॥ ద్రోఢా,సే,హే॥ ౪ ద్రోహిష్యతే। ధ్రోక్ష్యతే॥ ౫ద్రు
హ్యతాం॥ ౬ అద్రుహ్యత॥ ౭ ద్రుహ్యేత॥ ౮ ద్రోహిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం
ధ్రుక్షీష్ట(ధ్వం) ౯ అద్రోహి, అద్రోహిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధ్రు
క్షాతాం, అధ్రుక్షంత। ధ్వం ॥ ౧౦ అద్రోహిష్యత । అధ్రోక్ష్యత॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యుచ యఙ్యఙ్లుకో స్సిక్కృతిచ
రోచతివత్ ౨౦౩, ౨౦౯ ॥ చఙి, అదుద్రుహత్,త॥ సని, ఇట్పక్షేర
లోర్వ్యుపధాదిత్యాదేః త్త్వవికల్పాత్ దుద్రుహిషతి దుద్రోహిషతి॥ ఇడభా
వపక్షేఅంగాచ్చేతికిత్త్వాద్దుధ్రుక్షతీత్యాదిత్రైరూప్యం తిజ్ఞప్తౌ స్సర్వ
త్రబోధ్యం ॥ యఙ్లుకి ॥ దోద్రుహీతి, దోద్రోగ్ధి, దోద్రోఢి, దో
ద్రుగ్ధః, దోద్రూఢః, దోద్రుహతీత్యాది॥

కేవలాత్ప్రత్యయః॥ ద్రోహితవ్యం, ద్రోగ్ధవ్యం, ద్రోఢవ్యం, ద్రో
హణీయం, ద్రోహ్యం, ద్రుగ్ధః, ద్రూఢః, ద్రుగ్ధవాన్, ద్రూఢవాన్
ద్రుహ్యన్, ద్రుహ్యంతీ- ధ్రోక్ష్యన్, ధ్రోక్ష్యంతీ, ధ్రోక్ష్యంతీ,
ద్రోహితుం- ద్రోగ్ధుం, ద్రోఢుం, ద్రుగ్ధుం, ద్రూఢుం। ద్రోహిత్వా,
ద్రుహిత్వా, ద్రుగ్ధ్వా, ద్రూఢ్వా, అనుద్రుహ్య, ద్రోహంద్రోహం।
ద్రోహిత్వాద్రోహిత్వా, ద్రుహిత్వాద్రుహిత్వా ॥ ద్రుగ్ధ్వాద్రుగ్ధ్వా

దృప [illegible] మోహనయోః॥ మోహనం గర్వః। అకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

దృప్యతీత్యాదిసర్వం తృప్యతివత్॥

నృతీ - గాత్రవిక్షేపే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ నృత్యతి॥ ౨ ననర్త, ననృతతుః, ననర్తిథ, ననృతివ - ననృతిమ॥ ౩ నర్తితా, సి, సే - సిచీతి వేట్॥ ౪ నర్తిష్యతి। నర్త్స్యతి॥ ౫ నృత్యతు॥ ౬ అనృత్యత్। ౭ నృత్యేత్॥ ౮ నృత్యాత్॥ ౯ అనర్తీత్, అనర్తిష్టాం॥ ౧౦ అనర్తిష్యత్। అనర్త్స్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే — ౧ వ్యతినృత్యతే॥ ౨ వ్యతిననృతే, వ్యతిననృతిషే, వ్యతిననృతిధ్వే॥ ౩ వ్యతినర్తితా, సే - సే॥ ౪ వ్యతినర్తిష్యతే - వ్యతినర్త్స్యతే॥ ౫ వ్యతినృత్యతాం॥ ౬ వ్యత్యనృత్యత॥ ౭ వ్యతినృత్యేత॥ ౮ వ్యతినర్తిషీష్ట - ధ్వం॥ వ్యతినృత్సీష్ట ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యనర్తిష్ట (ధ్వం - ఢ్వం) అసిచీతి నిషేధాన్నైవ వికల్పః॥ ౧౦ వ్యత్యనర్తిష్యత, వ్యత్యనర్త్స్యత

భావే — ౧ నృత్యతే॥ ౨ ననృతే॥ ౩ నర్తితా॥ ౪ నర్తిష్యతే - నర్త్స్యతే॥ ౫ నృత్యతాం॥ ౬ అనృత్యత॥ ౭ నృత్యేత॥ ౮ నర్తిషీష్ట - నృత్సీష్ట ౯ అనర్తి॥ ౧౦ అనర్తిష్యత, అనర్త్స్యత

ణౌసకర్తృకాదుపిఫలేసపాదమిత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధాత్తేన। కర్తృగామిని క్రియాఫలే తదంతాత్ప్రత్యయశ్చ యజ్ఞ్యజుకోస్త్విజికృతిచ సర్వం కర్షతివత్ [illegible]॥

నని, నినర్తిషతి నినృత్సతీత్యాది రూపద్వయం తిఙ్ప్రత్యయేష్వనుబోధ్యమ్॥

కేవలాత్ప్రత్యయాః నర్తితవ్యః, నర్తనీయం, నృత్యం - ఋదుపధాత్యాదినాక్యప్, నృత్తః। నృత్తవాన్ - శ్వీదిత ఇత్యాదినానేట్॥ నృ

[illegible] న్యత్యంతి। నర్తిష్యన్- నర్త్స్యన్ [illegible], న
ర్త్స్యత్ [illegible], నర్త్స్యంతీ, నర్తితుం, నృత్తం। [illegible]। [illegible]। నృ
త్య। నర్తనం నర్తం। నర్తిత్వా నర్తిత్వా॥

పుథ, హింసాయాం। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ
పుథ్యతీత్యాది సర్వం పుష్యతివత్। హింసార్థత్వాన్న కర్మవ్యతిహారే తఙ్

పుష్ప, వికసనే॥ అకర్మకః, సేట్। పరస్మైపదీ

౧ పుష్ప్యతి॥ ౨ పుపుష్ప, పుపుష్పిథ। 3 పుష్పితా-సి॥ ౪ పుష్పి
ష్యతి॥ ౫ పుష్ప్యతు॥ ౬ అపుష్ప్యత్॥ ౭ పుష్ప్యేత్॥ ౮ పు
ష్ప్యాత్॥ ౯ అపుష్పీత్॥ ౧౦ అపుష్పిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిపుష్ప్యతే॥ ౨ వ్యతిపుపుష్పే॥ వ్యతిపుపు
ష్పిషే॥ 3 వ్యతిపుష్పితా (సే, హే) ౪ వ్యతిపుష్పిష్యతే॥ ౫ వ్య
తిపుష్ప్యతాం॥ ౬ వ్యత్యపుష్ప్యత॥ ౭ వ్యతిపుష్ప్యేత॥ ౮ వ్య
తిపుష్పిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యపుష్పిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యపుష్పిష్యత

భావే—౧ పుష్ప్యతే॥ ౨ పుపుష్పే॥ 3 పుష్పితా॥ ౪ పు
ష్పిష్యతే॥ ౫ పుష్ప్యతాం॥ ౬ అపుష్ప్యత॥ ౭ పుష్ప్యేత॥
౮ పుష్పిషీష్ట॥ ౯ అపుష్పి॥ ౧౦ అపుష్పిష్యత॥

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యయేషు చ యఙ్ల్లుకోస్తిజీ కృతి
చ సర్వత్ర [illegible] కోచతివత్॥ పు ౨౦౫, ౨౦౯॥ చఙి॥ అపుపుష్పత్-త॥ సని- పుపు
ష్పిషతీత్యాది [illegible] ప్రత్యయే [illegible] పిషతిచికర్జిషితప్రభృత్యాదివత్॥ ౧౮౭

కేవలాత్కృత్సు పుష్పితవ్యం। పుష్పణీయం। పుష్ప్యం। పు
ష్పితః। పుష్పితవాన్। పుష్ప్యన్-పుష్ప్యంతీ। పుష్పిష్యన్
పుష్పిష్యతీ-పుష్పిష్యంతీ। పుష్పితుం। పుష్పితం। పుష్పణం
పుష్పిత్వా। పరిపుష్ప్య। పుష్పం పుష్పం। పుష్పిత్వా పుష్పిత్వా

[illegible] స్తదంతాత్కృత్యశ్చ యజ్వ్యాజ్ఞుకో స్త్రికృతి [illegible] పు ౨౦౧,౨౦౨ ॥ సని-తుతుక్షతి, తుత్క్షతిత్యమి [illegible] దిత్యాదినాల్ ॥ పు ౩-౩౮,౩-౫౯.

[illegible] కృత్సు- తోష్టవ్యం, తోషణీయం, తోష్యం, తుష్టః, తుష్టవాన్, తుష్యన్-తుష్యంతీ, తోక్ష్యన్-తోక్ష్యతీ-తోక్ష్యంతీ, తోష్టుం, తుష్టం. తోషణం, తుష్ట్వా, పరితుష్య, తోషం తోషం, తుష్ట్వాతుష్ట్వా.

తృప-ప్రీణనే॥ప్రీణనంతృప్తిస్తర్పణంచ॥ నాగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం
మిత్యానతాప్స్యన్దిత్యుభయత్రదర్శనాత్ ॥ఆద్యేఽకర్మకోద్వితీయే
సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ తృప్యతి ॥ తతర్ప-తతృపతుః-తతృపుః ॥ రధాదిభ్యశ్చేతి వలాద్యార్ధధాతుకస్యేడ్వా। ఇడభావేఽనుదాత్తస్యచర్దుపధస్యేత్యాదినామ్వా ।తతర్పిథ-తత్రప్థ-తతర్ప్థ-తతృపథుః-తతృపివ-తతృప్వ-తతృపిమ-తతృప్మ ॥ ౩ తర్పితా-సి॥త్రప్తా-సి ॥ తర్ప్తా-సి ॥ ౪ తర్పిష్యతి త్రప్స్యతి-తర్ప్స్యతి ॥ ౫ తృప్యతు ॥ ౬ అతృప్యత్ ॥ ౭ తృప్యేత్ ౮ తృప్యాత్ ॥ స్పృశమృశకృషతృపదృపాం చ్లేస్సిజ్వా । సిచి అమ్వా । సిజభావేపుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అత్రాప్సీత్-అత్రాప్తాం-అత్రాప్సుః॥ అతార్ప్సీత్-అతార్ప్తాం-అతార్ప్సుః ॥ అతర్పీత్-అతర్పిష్టాం-అతర్పిషుః అతృపత్-అతృపతాం-అతృపన్ ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత్-అత్రప్స్యత్-అతర్ప్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితృప్యతే ॥ ౨ వ్యతితతృపే-వ్యతితతృపిషే-వ్యతితతృప్సే-వ్యతితతృపిధ్వే-వ్యతితతృబ్ధ్వే - వ్యతితతృపివహే-వ్యతితతృప్వహే-వ్యతితతృపిమహే-వ్యతితతృప్మహే ॥ ౩ వ్యతితర్పితా (సే, హే) వ్యతిత్రప్తా (సే, హే) వ్యతితర్ప్తా (సే, హే) ౪ వ్యతితర్పిష్యతే-వ్యతిత్రప్స్యతే-వ్యతితర్ప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతితృప్యతాం ॥ ౬ వ్యతి[illegible]

తృప్యేత ॥ ౭ వ్యతితృప్యేత ॥ ౮ వ్యతితర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతితృప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతర్పిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యతృప్త-వ్యత్యతృప్సాతాం-వ్యత్యతృప్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యతర్పిష్యత-వ్యత్యత్రప్స్యత-వ్యత్యతర్ప్స్యత

భావకర్మణోః— ౧ తృప్యతే ॥ ౨ తతృపే-తతృపిషే-తతృప్సే తతృపిఢ్వే-తతృబ్ధ్వే-తతృపివహే-తతృప్వహే-తతృపిమహే-తతృప్మహే ॥ ౩ తర్పితా(సే,హే) త్రప్తా(సే,హే) తర్ప్తా(సే,హే) ౪ తర్పిష్యతే-త్రప్స్యతే-తర్ప్స్యతే ॥ ౫ తృప్యతాం ॥ ౬ అతృప్యత ॥ ౭ తృప్యేత ॥ ౮ తర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ తృప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతర్పి-అతర్పిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అతృప్సాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత-అత్రప్స్యత-అతర్ప్స్యత,

ణిచ్-కర్తృకర్మణోః సదంతాత్ప్రత్యయే యజి యాజ్ఞుకీ చ తిఙ్ప్రత్యయాస్సర్వం కర్తరి సన్ [illegible] ॥ సని-హలంతాచ్చేతి కిత్త్వాద్గుణో నాస్యాస్ । [illegible] । తితర్పిషతి, తితృప్సతీతి రూపద్వయం-సర్వత్ర తిఙ్ప్రత్యయరూపాణ్యూహ్యాని.

కృదంతప్రత్యయే-తర్పితవ్యం, త్రప్తవ్యం, తర్ప్తవ్యం, తర్పణీయం తృప్యం, తృప్తః, తృప్తవాన్, తృప్యన్-తృప్యంతీ, తర్పిష్యన్ - త్రప్స్యంతీ-త్రప్స్యతీ, తర్ప్స్యన్-తర్ప్స్యంతీ-తర్ప్స్యతీ, తర్పిష్యన్-తర్పిష్యంతీ-తర్పిష్యతీ, తర్పణం, తృప్తిః, తర్పః, తృప్తం, తర్పితాం, తర్పిత్వా, తృప్త్వా, పరితృప్య, తర్పం తర్పం, తృప్త్వా తృప్త్వా, తర్పిత్వా తర్పిత్వా.

తృష-పిపాసాయాం।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

తృష్యతి, తతర్ష ఇత్యాదిసర్వం కృశ్యతివత్ ।అస్యాపి క్త్వః కిత్త్వం వా, తృషిత్వా, తర్షిత్వా, [illegible] క్త ఇతి వర్తమానే కర్తరి క్తప్రత్యయ విశేషః, తృషితః ॥ ద్వ్యహతర్షం గాః పాయయతి, ద్వ్యహం త [illegible] నగవాం పానక్రియావ్యవధీయతే, అద్య పాయయిత్వా.

[illegible]స్య వ్యవహారమయతీత్యర్థః, అస్యతిత్యపోక్త్యాయాం
[illegible] తిస్యతివత్ ॥ శేషం సమానమ్,

దము-ఉపశమే ఉపశమ ఇతి ణ్యంతస్య, తేన సకర్మకోఽయం
న తు శమివదకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

శమామష్టానామితి దీర్ఘః ॥ ౧ దామ్యతి ॥ ౨ దదామ - దేమతుః - దేముః ॥ దమితేత్యాదిస్సర్వో వికల్పవర్జం సర్వం క్లామ్యతివత్ ॥ అష్టాత్వానహదమిత్యాదినా పరస్మైపదం [illegible] దమయత ఇత్యాద్యాత్మనేపదమేవ ॥ ణ్యంతాన్నిష్ఠాయాం ॥ దాంతః, దాంతవాన్, దమితః, దమితవాన్, వా దాంతశాంతేత్యాదినా పక్షే ఇడభావదీర్ఘౌ నిపాత్యేతే ॥

దసు, ద, ఉపక్షయే [illegible] కర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

దస్యతి, దదాస - దేసతుః - దేసుః ॥ దసితేత్యాది సర్వం శమ్యాదివర్జం త్రస్యతివత్॥ క్త్వాయాం, దసిత్వా, దస్త్వా ॥ ణ్యంతాన్నిష్ఠాయాం, దస్తః, దస్తవాన్ - దాసితః, దాసితవాన్, వా దాంతశాంతేత్యాదినా నిష్ఠాయామిడభావః పక్షే ణేర్లుగ్వృద్ధ్యభావశ్చ నిపాత్యతే,

దివు-క్రీడావిజిగీషావ్యవహారద్యుతిస్తుతిమోదమదస్వప్నకాంతిగతిషు
యథాయథం సకర్మకోఽకర్మకశ్చ। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ దీవ్యతి ॥ ౨ దిదేవ-దిదివతుః-దిదివుః ॥ దిదేవిథ ౩ దేవితా-సి। ౪ దేవిష్యతి ॥ ౫ దీవ్యతు । ౬ అదీవ్యత్ । ౭ దీవ్యేత్ ॥ ౮ దీవ్యాత్ ॥ ౯ అదేవీత్-అదేవిష్టామ్ ॥ ౧౦ అదేవిష్యత్.

గతిం వినాన్యత్రాకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదీవ్యతే ॥ ౨ వ్యతిదిదివే ॥ ౩ వ్యతిదేవితా(స్సే, హే) ౪ వ్యతిదేవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదీవ్యతామ్। ౬ వ్యత్యదీవ్యత ॥ ౭ వ్యతిదీవ్యేత ॥ ౮ వ్యతిదేవిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯

ధ్వేదిదివిష్వ(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ద్యోత్స్యే దేవిష్యతే.

ధ్వకర్మణో-౧ దీవ్యతే ॥ దిదివే(ఢ్వే,ధ్వే) ౩ [illegible] (ఢ్వే,ధ్వే) ౪ దేవిష్యతే ॥ ౫ దీవ్యతాం ॥ ౬ అదీవ్యత ॥ ౭ దీవ్యేత ॥ ౮ దేవిషీ ష్ఠ(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అదేవి-అదేవిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదేవిష్యత

ణౌ-క్రత్యకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ యజీతిఙ్కృతో శ్చస త్వం కటతినల్ ॥ పు ౨౧౦, ౨౦౧-

యజి-దేదీవ్యతఇత్యాదౌదీర్ఘః, పరంపిశిష్యతే॥ కృత్సు-దేదీవిత వ్యమిత్యాది॥ఊడ్భావికారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్ ॥సని-సనీవంతర్ధ త్యాదినావేట్ ॥దుద్యూషతి-దిదేవిషతీత్యాదిరూపద్వయంతిఙ్కృతో ష్వర్వత్రబోధ్యమ్.

కేవలాత్కృత్సు-దేవితవ్యం, దేవనీయం, దేవ్యం,ద్యూనః,ద్యూ నవాన్, దివోఽవిజిగీషాయామితినిష్ఠాతస్యనత్వమ్ । విజిగీషాయాం తు । ద్యూతం, ద్యూతవాన్, దీవ్యన్-దీవ్యంతీ, దేవిష్యన్-దేవిష్య న్తీ-దేవిష్యంతీ, దేవితుం, ద్యూతం, దేవనం, దేవిత్వా, ద్యూత్వా, పరిదీవ్య, దేవం దేవం, దేవిత్వా దేవిత్వా- ద్యూత్వాద్యూత్వా.

దుష-వైకృత్యే । అకర్మకః అనిట్ । పరస్మైపదీ

౧ దుష్యతి ॥ ౨ దుదోష-దుదుషతుః॥దుదోషిథ-దుదుషివ-దుదు షిమ ॥ ౩ దోష్టా-సి ॥ ౪ దోక్ష్యతి ॥ ౫ దుష్యతు ॥ ౬ అదుష్య త్ ॥ ౭ దుష్యేత్ ॥ ౮ దుష్యాత్ ॥ పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అదుషత్ ॥ ౧౦ అదోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే-౧ వ్యతిదుష్యతే ॥ ౨ వ్యతిదుదుషే ॥ ౩వ్య తిదోష్టా(సే,హే) ౪ వ్యతిదోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదుష్యతాం ॥ ౬ వ్య త్యదుష్యత ॥ ౭ వ్యతిదుష్యేత ॥ ౮ వ్యతిదుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదు [illegible] ఆతాం [illegible] ॥ ౧౦ వ్యత్యదోక్ష్యత.

[illegible] ద్యాతుః [illegible]

[illegible] దుష్యతి ॥ ౨ దుదోష ॥ ౩ దోష్టా ॥ ౪ దోక్ష్యతి ॥ ౫ దుష్యతు ॥ ౬ అదుష్యత ॥ ౭ దుష్యేత ॥ ౮ దుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదుషత్ ॥ ౧౦ అదోక్ష్యత.

దోషో ణావితి గుణహేతావచ దొ ప్రత్యయే పరతః ఉపధాయా ఊత్వం ॥ చిత్తవిరాగార్థే వా చిత్తవిరాగ ఇతి తద్వికల్పః ॥ దూషయతి, తే ॥ చిత్తం దూషయతి దోషయతి వా కామః ॥

ఊత్వపక్షే కర్తృగే కర్త్రభిప్రాయే ణ్యంతాత్ప్రత్యుచగూహతివత్ ॥ ఊత్వాభావే గుణకోచతివత్ ౧౦౮, ౧౦౯ పు ॥ సని- యజ్వల్లుకోస్తు ణ్యంతాత్ప్రత్యుచ దుదుక్షతీత్యాది మిమిక్షతీత్యాదివత్ ౩౨౭, ౩౨౯ ॥

కేవలాత్ప్రత్యు॥ దోష్టవ్యం । దోషణీయః । దోష్యం। దుష్టః। దుష్టవాన్। దుష్యన్ । దుష్యంతీ। దోక్ష్యన్। దోక్ష్యంతీ। దోష్టుం। దుష్టం। దోషణం। దుష్ట్వా। ప్రదుష్య। దోషం దోషం। దుష్ట్వా దుష్ట్వా

ద్రుహ, జిఘాంసాయాం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ద్రుహ్యతి ॥ ౨ దుద్రోహ, దుద్రుహతుః, రధాదిభ్యశ్చేతి వేట్, ఇడభావే వా ద్రుహేతి వా ఘః ॥ పక్షే ఢః, దుద్రోహిథ, దుద్రోగ్ధ, దుద్రోఢ, దుద్రుహథుః, దుద్రుహ; దుద్రుహివ, దుద్రుహ్వ, దుద్రుహిమ-దుద్రుహ్మ ॥ ౩ ద్రోహితా, సి। ద్రోగ్ధా, సి॥ ద్రోఢా, సి॥ ౪ ద్రోహిష్యతి ధ్రోక్ష్యతి, ఢత్వఘత్వయోస్తుల్యం రూపం॥ ౫ ద్రుహ్యతు ॥ ౬ అద్రుహ్యత్ ॥ ౭ ద్రుహ్యేత్ ॥ ౮ ద్రుహ్యాత్, పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అద్రుహత్ ౧౦ అద్రోహిష్యత్, అధ్రోక్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిద్రుహ్యతే ॥ ౨ వ్యతిదుద్రుహే, వ్యతిదుద్రుహిషే, వ్యతిదుధ్రుక్షే, వ్యతిదుద్రుహిధ్వే।ఢ్వే॥ వ్యతిదుధ్రుగ్ధ్వే వ్యతిదుధ్రూఢ్వే, వ్యతిదుద్రుహివహే, వ్యతిదుద్రుహ్వహే, వ్యతిదుద్రుహిమహే, వ్యతిదుద్రుహ్మహే ॥ ౩ వ్యతిద్రోహితా, సే॥ హే॥ వ్యతిద్రోగ్ధా, సే॥ హే॥ వ్యతిద్రోఢా, సే, హే ॥ ౪ వ్యతిద్రోహిష్యతే, వ్యతి

ధ్రోక్ష్యతి। ౫ వ్యతిద్రుహ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యద్రుహ్యత॥ ౭ వ్యతిద్రు-
హ్యేత॥ ౮ వ్యతిద్రోహిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) వ్యతిధ్రుక్షీష్ట(ధ్వం) వ్యత్య-
ద్రోహిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) వ్యత్యధ్రుక్షత, వ్యత్యధ్రుక్షాతాం, వ్యత్యధ్రు-
క్షంత, వ్యత్యధ్రుక్షథాః, వ్యత్యధ్రుక్షాథాం, వ్యత్యధ్రుక్షధ్వం, వ్య-
త్యధ్రుక్షి, వ్యత్యధ్రుక్షావహి, వ్యత్యధ్రుక్షామహి॥ ౧౦ వ్యత్యద్రో-
హిష్యత, వ్యత్యధ్రోక్ష్యత॥

కర్మణి — ౧ ద్రుహ్యతే॥ ౨ దుద్రుహే- దుద్రుహిషే, దుధ్రుక్షే,
దుద్రుహిఢ్వే, దుధ్రుగ్ఢ్వే, దుద్రూఢ్వే, దుద్రుహివహే, దుద్రుహ్వ-
హే, దుద్రుహిమహే, దుద్రుహ్మహే॥ ౩ ద్రోహితా, సే, హే॥ ద్రో-
గ్ధా, సే, హే॥ ద్రోఢా, సే, హే॥ ౪ ద్రోహిష్యతే। ధ్రోక్ష్యతే॥ ౫ ద్రు-
హ్యతాం॥ ౬ అద్రుహ్యత॥ ౭ ద్రుహ్యేత। ౮ ద్రోహిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం
ధ్రుక్షీష్ట(ధ్వం) ౯ అద్రోహి, అద్రోహిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధ్రు-
క్షాతాం, అధ్రుక్షంత। ధ్వం ॥ ౧౦ అద్రోహిష్యత। అధ్రోక్ష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయశ్చ యఙ్యఙ్లుకో స్తిక్కృతిచ
ణిచితిపల్ ౨౦౩,౨౦౯ ॥ చఙి, అదుద్రుహత్, త॥ సని, ఇట్పక్షే
లో వ్యుపధాదిత్యనేన త్వవికల్పాత్ దుద్రుహిషతి దుద్రోహిషతి॥ ఇడభా
వపక్షే హలంతాచ్చేతి కిత్వాద్ధుషప్రుక్షతిత్యాదినైత్రయోపుణితజ్ఞిప్రత్యయో స్సర్వ
త్రబోధ్యం॥ యఙ్లుకి॥ దోద్రుహీతి, దోద్రోగ్ధి, దోద్రోఢి, దో-
ధ్రుగ్ధః, దోద్రూఢః, దోద్రుహతీత్యాది॥

కృత్సలాత్ప్రత్యయః॥ ద్రోహితవ్యం, ద్రోగ్ధవ్యం, ద్రోఢవ్యం, ద్రో-
హణీయం, ద్రోహ్యం, ధ్రుక్, ధ్రుట్, ధ్రుగ్ధవాన్, ద్రూఢవాన్,
ద్రుహ్యన్, ద్రుహ్యంతీ- ధ్రోక్ష్యన్, ధ్రోక్ష్యంతీ, ధ్రోక్ష్యతీ,
ద్రోహితుం- ద్రోగ్ధుం, ద్రోఢుం, ద్రుగ్ధం, ద్రూఢం। ద్రోహిత్వా,
ద్రుహిత్వా, ద్రుగ్ధ్వా, ద్రూఢ్వా, అనుద్రుహ్య, ద్రోహం ద్రోహం।
ద్రోహిత్వా ద్రోహిత్వా, ద్రుహిత్వా ద్రుహిత్వా॥ ద్రుగ్ధ్వా ద్రుగ్ధ్వా

దూ[illegible]॥

దృప-హర్షమోహనయోః॥ మోహనం గర్వః॥ అకర్మకః॥
అనిట్॥ పరస్మైపదీ

దృప్యతీత్యాదిసర్వం తృప్యతివత్॥

నృతీ-గాత్రవిక్షేపే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ నృత్యతి॥ ౨ ననర్త, ననృతతుః, ననర్తిథ, ననృతివ - ననృతిమ॥ నర్తితా, సి, సే-సిచీతి వేట్॥ ౪ నర్తిష్యతి। నర్త్స్యతి॥ ౫ నృత్యతు॥ ౬ అనృత్యత్। ౭ నృత్యేత్॥ ౮ నృత్యాత్॥ ౯ అనర్తీత్, అనర్తిష్టాం॥ ౧౦ అనర్తిష్యత్। అనర్త్స్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతినృత్యతే॥ ౨ వ్యతిననృతే, వ్యతిననృతిషే, వ్యతిననృతిధ్వే॥ ౩ వ్యతినర్తితా, సే-సే॥ ౪ వ్యతినర్తిష్యతే-వ్యతినర్త్స్యతే॥ ౫ వ్యతినృత్యతాం॥ ౬ వ్యత్యనృత్యత॥ ౭ వ్యతినృత్యేత॥ ౮ వ్యతినర్తిషీష్ట-ధ్వం॥ వ్యతినృత్సీష్ట ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యనర్తిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) అసిచీతి నిషేధాన్నైవ వికల్పః॥ ౧౦ వ్యత్యనర్తిష్యత, వ్యత్యనర్త్స్యత

* భావే—౧ నృత్యతే॥ ౨ ననృతే॥ ౩ నర్తితా। ౪ నర్తిష్యతే॥ నర్త్స్యతే॥ ౫ నృత్యతాం॥ ౬ అనృత్యత॥ ౭ నృత్యేత॥ ౮ నర్తిషీష్ట- నృత్సీష్ట ౯ అనర్తి॥ ౧౦ అనర్తిష్యత, అనర్త్స్యత

కౌనకత్సర్గ గుడాకేశ పాదమిత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధాత్ తజ్జేవ। కర్తృకే ర్థో స్తదంతాత్కృత్సు చ యజ్ఞడ్లుక్సు ఇడ్జీకృతిష సర్వం కర్షతివత్ ౭౧౯॥ ౭-౭౧। ౭-౭౧ పు॥

నని, నినర్తిషతి నినృత్సతీత్యాది రూపద్వయం తిజ్కృతో స్వర్యత్రా బోధ్యమ్॥

కేవలాత్కృత్సు। నర్తితవ్యః, నర్తనీయం, నృత్యం - ఋదుపధాదిత్యాదినా క్యప్, నృత్తం, నృత్తవాన్ - శ్వీదితఇత్యాదినా నేట్॥ నృ

కృణ్వా నృత్వా । న ర్తిష్యతా-న ర్తిష్యతి [illegible], న
ర్త్వా నర్తిత్వా, నర్తిత్వా, న ర్తితుం, నృత్తం [illegible] । న
ర్త్యం । న ర్తనం న ర్తం । న ర్తిత్వా న ర్తిత్వా ।

పుథ, హింసాయాం । సకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ
పుధ్యతీత్యాది సర్వం కుప్యతివత్ । హింసార్థత్వాన్న కర్తృవ్యతిహారే తఙ్

పుష్ప, వికసనే ॥ అకర్మకః, సేట్ । పరస్మైపదీ

౧ పుష్ప్యతి ॥ ౨ పుపుష్ప, పుపుష్పిథ । ౩ పుష్పితా-సి ॥ ౪ పుష్పి
ష్యతి ॥ ౫ పుష్ప్యతు ॥ ౬ అపుష్ప్యత్ ॥ ౭ పుష్ప్యేత్ ॥ ౮ పు
ష్ప్యాత్ ॥ ౯ అపుష్పీత్ ॥ ౧౦ అపుష్పిష్యత్ ॥

కర్తృవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిపుష్ప్యతే । ౨ వ్యతిపుపుష్పే । వ్యతిపుపు
ష్పిషే ॥ ౩ వ్యతిపుష్పితా (సే, హే) ౪ వ్యతిపుష్పిష్యతే ॥ ౫ వ్యతి
పుష్ప్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యపుష్ప్యత ॥ ౭ వ్యతిపుష్ప్యేత ॥ ౮ వ్యతి
పుష్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యపుష్పిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యపుష్పిష్యత

భావే— ౧ పుష్ప్యతే ॥ ౨ పుపుష్పే ॥ ౩ పుష్పితా ॥ ౪ పు
ష్పిష్యతే ॥ ౫ పుష్ప్యతాం ॥ ౬ అపుష్ప్యత ॥ ౭ పుష్ప్యేత ॥
౮ పుష్పిషీష్ట ॥ ౯ అపుష్పి ॥ ౧౦ అపుష్పిష్యత ॥

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయశ్చ యఙ్యఙ్లుకో స్తిజీ కృతి
చ సర్వం కోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯ ॥ చఙి ॥ అపుపుష్పత్-త ॥ సని- పుపు
ష్పిషతీత్యాది శిజ్ప్రత్యయోర్భిక్షతి ధికర్జ షితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ ౧౮౭

కేవలాకృత్సు- పుష్పితవ్యం । పుష్పణీయం । పుష్ప్యం । పు
ష్పితః । పుష్పితవాన్ । పుష్ప్యన్-పుష్ప్యంతీ । పుష్పిష్యన్
పుష్పిష్యంతీ-పుష్పిష్యంతీ । పుష్పితుం । పుష్పితం । పుష్పణం
పుష్పిత్వా । పరిపుష్ప్య । పుష్పంపుష్పం । పుష్పిత్వా పుష్పిత్వా

... పుష్టౌ।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మై పదీ

... ౨ పుపోష-పుపుషతుః ॥ పుపోషిథ-పుపుషివ-పుపుషిమ ॥ ౩ పోష్టా-సి ॥ ౪ పోక్ష్యతి ॥ ౫ పుష్యతు ॥ ౬ అపుష్యత్ ॥ ౭ పుష్యేత్ ॥ ౮ పుష్యాత్ ॥ పుషాద్యఙ్। ౯ అపుషత్ ౧౦ అపోక్ష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిపుష్యతే ॥ ౨ వ్యతిపుపుషే-వ్యతిపుపుషిషే-ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిపోష్టా(సే,హే) ౪ వ్యతిపోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిపుష్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యపుష్యత ॥ ౭ వ్యతిపుష్యేత ॥ ౮ వ్యతిపుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యపుక్షత-వ్యత్యపుక్షాతాం-వ్యత్యపుక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యపోక్ష్యత ॥

కర్మణి—౧ పుష్యతే ॥ ౨ పుపుషేఇత్యాది కర్మవ్యతిహారవత్॥లుఙి-అపోషి-అపుక్షాతామిత్యాది ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంకోచతివత్ ॥ ౨౦౮-౨౧౯

కేవలాత్కృత్సు-పోష్టవ్యః। పోషణీయం।పుష్యంత్యస్మిన్నర్థాఇతిపుష్యానక్షత్రవిశేషః । పుష్యసిద్ధ్యౌనక్షత్రేఇత్యధికరణేక్యబ్నిపాత్యతే। అన్యత్ర పోష్యం । పుష్టః । పుష్టవాన్ । పుష్యన్-పుష్యంతీ। పోక్ష్యన్-పోక్ష్యతీ-పోక్ష్యంతీ। పోష్టుం ।. పుష్టః । పోషణం । పుష్ట్వా । పరిపుష్య। పోషంపోషం । పుష్ట్వాపుష్ట్వా ॥

ప్లుషద-దాహఇత్యర్థః।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ ప్లుష్యతి ॥ ౨ పుప్లోష॥ ౩ ప్లోషితా- సి ॥ ౪ ప్లోషిష్యతి॥ ప్లుష్యతు ॥ ౬ అప్లుష్యత్ ॥ ౭ ప్లుష్యేత్ ॥ ౮ ప్లుష్యాత్ ॥ ౯ ప్లోషీత్ ॥ ౧౦ అప్లోషిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిప్లుష్యతఇత్యాదివ్యతిపుష్యతఇత్యాదివత్ ॥కర్మణి-ణ్యంతాదిష్వపికర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సర్వ

వ్యక్షుత్కుతితకృతిదస్సర్వం బలివత్ ॥ వృ-౩౦౮॥

కేవలాత్కృత్యస్-ప్లాషితవ్యం । ప్లాషణీయం । ప్లాష్యం । ... తః । ప్లుషితవాన్ । ప్లుష్యన్-ప్లుష్యంతీ । ప్లాషిష్యన్-ప్లాషిష్యంతీ-ప్లాషిష్యంతీ । ప్లాషితుం । ప్లుషితం । ప్లాషణం । ప్లాషిత్వా । ప్లుషిత్వా । పరిప్లుష్య । ప్లోషం ప్లోషం । ప్లాషిత్వా ప్లాషిత్వా ॥ ప్లుషిత్వా ప్లుషిత్వా ॥

ప్లుష-దాహే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

ప్లుష్యతీత్యాదిపూర్వవత్ ॥ లుఙి-అప్లుషదితివిశేషః ॥

వకారాదిషు స్తంభార్థే వక్ష్యమాణం వసుధాతుం బసు ఇతి కేచిత్పఠంతి ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

బస్యతి బబాస-బెసతుః-బెసుః ॥ బసితేత్యాదిక్నస్యతివత్ ॥ లుఙి-అబసత్ ॥ ణావమిత్త్వాన్నహ్రస్వః ॥ బాసయతి-తె ॥ చఙి-అబీబసత్-త ॥ ఇతివిశేషః ॥

బిస-ప్రేరణే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

బిస్యతి ॥ బిబేస-బిబిసతుః ॥ బేసితేత్యాదినక్వంక్షివద్యతివత్ ॥ చఙి-అబీబిసత్-త ॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాం బిసితః । బిసితవానితివిశేషః ॥

బుస-ఉత్సర్గే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

బుస్యతీత్యాదిముష్యతివత్ ॥

వకారాదిషు విభాగార్థే వక్ష్యమాణం వ్యుషధాతుం కేచిద్దంత్యాంతం ఉపయంబ్యుసేత్యస్యేపఠంతి । తస్యాప్యేవమేవరూపాణిబోధ్యాని ॥

భ్రము-అనవస్థానే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

వాభ్రాశేతిశ్యన్వా ॥ పత్వేశప్ ॥ శ్యని శమామష్టానాందీర్ఘః ॥

౧ భ్రామ్యతి-భ్రమతి ॥ వా భ్రాశభ్లాశభ్రముత్రసామిత్యత్వాద్వ్యసలాషా వా ॥ ౨ బభ్రామ-భ్రేమతుః-బభ్రమతుః-భ్రేముః-బభ్రముః-భ్రేమిథ బభ్రమిథ, భ్రేమథుః, బభ్రమథుః-భ్రేమ-బభ్రమ-బభ్రామ-బభ్రమ-బభ్రమివ-భ్రేమివ-భ్రేమిమ-బభ్రమిమ ॥ ౩ భ్రమితా-సి ॥ ౪ భ్రమిష్యతి ౫ భ్రామ్యతు-భ్రమతు ॥ ౬ అభ్రామ్యత్-అభ్రమత్ ॥ ౭ భ్రామ్యేత్-భ్రమేత్ ॥ ౮ భ్రమ్యాత్ ॥ లుఙ్యఙ్-౯ అభ్రమత్ ॥ ౧౦ అభ్రమిష్యత్ ॥ చలనస్యాపి గతివిశేషత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్ ।

భావే—౧ భ్రమ్యతే ॥ ౨ భ్రేమే-బభ్రమే ॥ ౩ భ్రమితా ॥ ౪ భ్రమిష్యతే ॥ ౫ భ్రమ్యతాం ॥ ౬ అభ్రమ్యత ॥ ౭ భ్రమ్యేత ॥ ౮ భ్రమిషీష్ట ॥ ౯ అభ్రమి ॥ నోదాత్తోపదేశస్యేతినవృద్ధిః । ౧౦ అభ్రమిష్యత ॥ భూవాదికస్యాప్యేవమేవభావరూపాణ్యున్నేయాని ॥

ణ్యన్తాదిషుసర్వం భూవాదికవత్ ॥పు౩౩॥

కేవలాత్కృత్సు-భ్రమితవ్యం, భ్రమణీయం, భ్రమ్యం, భ్రాన్తః-భ్రాన్తవాన్, భ్రామ్యన్-భ్రామ్యన్తీ, భ్రమన్-భ్రమన్తీ, భ్రమిష్యన్-భ్రమిష్యతీ-భ్రమిష్యన్తీ, భ్రమితుం, భ్రాన్తం, భ్రమణం, భ్రమిత్వా, భ్రాన్త్వా, పరిభ్రమ్య, భ్రామంభ్రామం, భ్రమిత్వాభ్రమిత్వా, భ్రాన్త్వాభ్రాన్త్వా

భ్రశు-భ్రంశు-అధఃపతనే ॥ అకర్మకౌ ॥ సేటౌ ॥ పరస్మైపదినౌ

భ్రశ్యతి, బభ్రాశ-బభ్రశతురిత్యాదిక్నస్యతివత్ ॥ ణావమిత్త్వాదుపధావృద్ధౌ భ్రాశయతి, తే ॥ అబిభ్రశత్-త ॥ ఇతివిశేషః ॥ నిష్ఠాయాం-భ్రష్టః, భ్రష్టవాన్ । భ్రశిత్వా-భ్రష్ట్వా ॥ ద్వితీయస్యతు శ్నని అని దితామితినలోపే ॥ ౧ భ్రశ్యతి ॥ ౨ బభ్రంశ ॥ ౩ భ్రంశితా-సి ॥ ౪ భ్రంశిష్యతి ॥ ౫ భ్రశ్యతు ॥ ౬ అభ్రశ్యత్ ॥ ౭ భ్రశ్యేత్ ॥ ౮ భ్రశ్యాత్ ॥ అఙి లోపః ॥ ౯ అభ్రశత్ ॥ ౧౦ అభ్రంశిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిభ్రశ్యతే ॥ ౨ వ్యతిబభ్రంశే ॥ ౩ వ్య

[illegible] ...

[illegible]భ్రంశిరే(సే-షే) ౪ వ్యతిభ్రంశిష్యతే ౫ [illegible] ...

వ్యభ్రశ్యేత ॥ ౭ వ్యతిభ్రశ్యేత ॥ ౮ వ్యతిభ్రంశిషీ[illegible]ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్య

భ్రంశిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦ వ్యత్యభ్రంశిష్యత ॥

భావే—భ్రశ్యత ఇత్యాదికర్మవ్యతీహారవత్ ॥ లుఙి-అభ్రంశి ఇతి వి

శేషః ॥ గ్యంతాదిము సర్వం కంపదతివత్ ॥ ౧౯౦, ౧౯౧ ॥ యఙి-బాభ్రశ్యతే ॥ బా

భ్రశాంచక్రే ఇత్యా[illegible]న బాభ్రశితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి- బాభ్రంశీ

తి, బాభ్రంష్టి, బాభ్రష్టః, బాభ్రశతీత్యాది ॥ కృత్సు-బాభ్రంశితవ్యమిత్యాది

కేవలాత్కృత్సు-భ్రంశితవ్యం, భ్రంశనీయం, భ్రంశ్యం, భ్రష్టః-

భ్రష్టవాన్, భ్రశ్యన్-భ్రశ్యంతీ, భ్రంశిష్యన్- భ్రంశిష్యంతీ, భ్రంశిష్యం

తీ, భ్రంశితుం, భ్రష్టం, భ్రంశనం, భ్రంశిత్వా, భ్రష్ట్వా, విభ్రశ్య, భ్రం

శం భ్రంశం, భ్రంశిత్వా భ్రంశిత్వా, భ్రష్ట్వా భ్రష్ట్వా ॥

మదీ-హర్షే । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

౧ మాద్యతి ॥ ౨ మమాద-మేదతుః ॥ మెదిథ ॥ ౩ మదితా ॥ ౪

మదిష్యతి ॥ ౫ మాద్యతు ॥ ౬ అమాద్యత్ ॥ ౭ మాద్యేత్ ॥ ౮ మ

ద్యాత్-మద్యాస్తాం ॥ అఙ్ ॥ ౯ అమదత్-అమదతాం ॥ ౧౦ అమదిష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిమాద్యతే ॥ ౨ వ్యతిమేదే ॥ ౩ వ్యతిమది

తా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతిమదిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిమాద్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యమాద్య

త ॥ ౭ వ్యతిమాద్యేత ॥ ౮ వ్యతిమదిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యమదిష్ట(ఢ్వం

ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యమదిష్యత ॥

భావే—౧ మద్యతే ॥ ౨ మేదే ॥ ౩ మదితా ॥ ౪ మదిష్యతే ॥ ౫ మ

ద్యతాం ॥ ౬ అమద్యత ॥ ౭ మద్యేత ॥ ౮ మదిషీష్ట ॥ ౯ అమాది ॥ ౧౦ అ

మదిష్యత ॥

హర్షగ్లపనార్థస్యాస్య ఘటాదావనుపాదాన్నాదిత్వాభావాత్ [illegible]

[illegible] స్వదంతాత్కృత్సు [illegible] మదయతి, [illegible] మద్యతే ॥ మదయితవ్యమి

ర్యా[illegible]ద్యంశదలతివత్ । అన్యత్రచిత్తవికారోత్పాదనాద్య ర్థేషు[illegible]లాన్యథాకరణార్థకచాలయతివత్ ॥ సన్యఙ్య ఙ్లుక్షు[illegible]స్సర్వంచలతివత్ ౧౨౫-౧౨౬-౧౨౭ పు॥

కేవలాత్ప్రత్యయాః ॥ మదితవ్యం, మదనీయం, గదమదేత్యాదినా-అను పసర్గాద్యతిమద్యం- ఉపసర్గేతు ప్రమాద్యం- శ్విదితఇతినేట్ ॥ మత్తః । మత్తవాన్ నధ్యాఖ్యాపృమూర్ఛమదామితినిష్ఠానత్వనిషేధః మాద్యన్ । మాద్యంతీ । మదిష్యన్ । మదిష్యతీ । మదిష్యంతీ । మదితుం మత్తం । మదనం । మదిత్వా । ఉన్మద్య । మాదంమాదం । మదిత్వామదిత్వా

మసీ-పరిణామే ॥ పరిణామోవికారః ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

మస్యతి । మమాస । మేసతుః । మేసుః । లుఙి ॥ అమసత్ । క్సాచఙి ॥ అమీమసత్ । త ॥ శేషంత్రస్యతివత్ ॥

ఞి- మిదా, స్నేహనే ॥ సకర్మకః । సేట్, పరస్మై

మిదేర్గుణఇతిగుణః- మేద్యతి ॥ ౫ మేద్యతు । ౬ అమేద్యత్ ॥ ౭ మిద్యేత్ । ఇతివిశేషః ॥ శేషంస్విద్యతివత్ ॥

ముస-ఖండనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్-పరస్మైపదీ

ముస్యతీత్యాదిసర్వంకుప్యతివత్ ॥

ముహ-వైచిత్త్యే ॥ వైచిత్త్యమవివేకః ॥ అకర్మకః-సేట్, పరస్మైపదీ

౧ ముహ్యతి ॥ ౨ ముమోహ । ముముహతుః । రధాదిభ్యశ్చేతివేట్ ॥ ముమోహిథ । ముమోగ్ధ, ముమోఢ । ముముహిమ । ముముహ్వ । ముముహిమ । ముముహ్మ ॥ ౩ మోహితా, సి ॥ మోగ్ధా-సి ॥ మోఢా ॥ సి ॥ ౪ మోహిష్యతి । మోక్ష్యతి ॥ ౫ ముహ్యతు ॥ ౬ అముహ్యత్ ॥ ౭ ముహ్యేత్ ॥ ౮ ముహ్యాత్, ఆశీః ॥ ౯ అముహత్ ॥ ౧౦ అమోహిష్యత్ ॥ అమోక్ష్యత్ ॥

౧ కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిముహ్యతే। ౨ వ్యతిముముహే। వ్యతిముముహాతే। వ్యతిముముహ్రే। వ్యతిముముహిషే। ధ్వే॥ వ్యతిముముగ్ధ్వే। వ్యతిముమూఢ్వే। వ్యతిముముహివహే। వ్యతిముముహ్వహే। వ్యతిముముహిమహే। వ్యతిముముహ్మహే॥ ౩ వ్యతిమోహితా॥ సే। హే॥ వ్యతిమోగ్ధా। సే। హే॥ వ్యతిమోఢా। సే। హే॥ ౪ వ్యతిమోహిష్యతే। వ్యతిమోక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతిముహ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యముహ్యత॥ ౭ వ్యతిముహ్యేత॥ ౮ వ్యతిమోహిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) వ్యతిముక్షీష్ట ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యమోహిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం। వ్యత్యముక్షత। వ్యత్యముక్షాతాం। వ్యత్యముక్షంత॥ ౧౦ వ్యత్యమోహిష్యత। వ్యత్యమోక్ష్యత॥

భావే—౧ ముహ్యతే॥ ౨ ముముహే। ౩ మోహితా, మోగ్ధా। మోఢా, ॥ ౪ మోహిష్యతే। మోక్ష్యతే। ౫ ముహ్యతాం॥ ౬ అముహ్యత॥ ౭ ముహ్యేత ॥ ౮ మోహిషీష్ట ॥ ముక్షీష్ట ॥ ౯ అమోహి ॥ ౧౦ అమోహిష్యత। అమోక్ష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్సన్నంతాచ్చ మోహయతి-తే॥ పరిపూర్ణాద్దస్యాణ్యంతాన్న పాదమీత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధే పరిమోహయత ఇత్యాద్యాత్మనేపదరూపాణ్యవగంతవ్యాని। నస్సృజ్యోఙ్క్షు దరిజ్యలో న్నర్వం మోహతి పల్ 3౭౨-3౭౯-33౦పు ॥ సనీటృక్షే త్వవికల్పాన్ముముహిషతి ముమోహిషతి। ముముహిషితవ్యం। ముమోహిషితవ్యమిత్యాదిద్వైరూప్యమధికం సర్వత్రాన్వేయం॥

శివలాత్కృత్సు। మోహితవ్యం। మోగ్ధవ్యం। మోఢవ్యం। మోహనీయం। మోహ్యం। ముగ్ధః। ముగ్ధవాన్। మూఢః। మూఢవాన్। ముహ్యన్॥ ముహ్యంతీ। మోహిష్యన్। మోహిష్యతీ। మోహిష్యంతీ॥ మోక్ష్యన్, మోక్ష్యతీ। మోక్ష్యంతీ। మోహితుం- మోగ్ధుం। మోఢుం। ముగ్ధం। మూఢం। మోహనం। ముహిత్వా। మోహిత్వా। ముగ్ధ్వా। మూఢ్వా। పరిముహ్య। మోహంమోహం। ముహిత్వాముహిత్వా॥ మో

[illegible] యస్త్వా యద్ధ్వా యాధ్వా యాధ్వా॥

యసు-ప్రయత్నే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

యసోఽనుపసర్గాత్। సంయసశ్చేత్యాభ్యాం శ్యన్వా। పక్షే శప్॥
౧ యస్యతి। యసతి। సంయస్యతి। సంయసతి॥ ౨ యయాస। యేసతుః
౩ యసితాసి ॥ ౪ యసిష్యతి ॥ ౫ యస్యతు॥ యసతు, సంయస్యతు
సంయసతు॥ ౬ అయస్యత్, అయసత్, సమయస్యత్। సమయసత్-
౭ యస్యేత్, యసేత్, సంయస్యేత్। సంయసేత్॥ ౮ యస్యాత్॥ ౯
అయసత్॥ ౧౦ అయసిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతియస్యతే, ౨ వ్యతియేసే। వ్యతియేసా
తే॥ ౩ వ్యతియసితాసే, హే॥ ౪ వ్యతియసిష్యతే॥ ౫ వ్యతియస్యతాం
౬ వ్యత్యయస్యత॥ ౭ వ్యతియస్యేత ॥ ౮ వ్యతియసిషీష్ట (ధ్వం) ౯
వ్యత్యయసిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యయసిష్యత॥

భావే—౧యస్యతే॥ ౨ యేసే॥౩ యసితా॥ ౪ యసిష్యతే॥ ౫య-
స్యతాం॥ ౬ అయస్యత॥ ౭ యస్యేత॥ ౮ యసిషీష్ట॥ ౯ అయాసి॥౧౦
అయసిష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కర్మణ్యప్యేవ సన్యజ్యఙ్లుక్షు తిఙ్కృ
త్స్వపూర్వాంగదతిపత్ ౨౨౭ పు॥ అజ్విపర్వాజ్వాసపాదమిత్యాది
నా పరస్మైపదప్రతిషేధే ఆయాసయతఇత్యాత్మనేపదమేవ॥

కేవలాత్కృత్సు। యసితవ్యం। యసనీయం। యాస్యం। యస్తః। అ
యస్తః। యస్తవాన్। అయస్తవాన్। యస్యన్। యస్యంతీ, యసన్,
యసంతీ, సంయస్యన్, సంయస్యంతీ, సంయసన్, సంయసంతీ। ప్ర
యస్యన్। ప్రయస్యంతీ, యసిష్యన్, యసిష్యతీ, యసిష్యంతీ। య
సితుం। యస్తుం। యసనం। యసిత్వా। యస్త్వా। సంయస్య, ప్రయస్య
యాంయాసం, యసిత్వాయసిత్వా, యస్త్వాయస్త్వా॥

యువు, [illegible] సకర్మకః॥ సేట్, [illegible]

యువ్యతి, యయో [illegible] అయ్యతిషత్। [illegible]।

యుత్వవా, [illegible]యాం, యుపిత్వా। యొపిత్వా, యుత్వా।

రధ, హింసాసంరాద్ధ్యోః॥ సంరాద్ధిర్నిష్పత్తిః। హింసాయాం

సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ

౧ రధ్యతి॥ ౨ రరంధ। రరంధతుః। రరంధుః, రధాదిభ్యశ్చేతివలా ద్యార్ధధాతుకస్యవేట్। రరంధిథ। రేధిథ। రరంధథుః। రరంధ। రరంధ-ర రంధివ, రేధ్వ, రరంధిమ, రేధ్మ॥ నేట్యలిటిరధేరితినుమ్నిషేధః॥ ౩ ర ధితా॥ సి, రద్ధా, సి॥ ౪ రధిష్యతి। రత్స్యతి॥ ౫ రధ్యతు॥ ౬ అరధ్యత్॥ ౭ రధ్యేత్॥ ౮ రధ్యాత్, అజినలోపః ॥ ౯ అరధత్॥ ౧౦ అరధిష్యత్ అరత్స్యత్ ॥

సంరాద్ధాకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిరధ్యతే॥ ౨ వ్యతిరరంధే॥ వ్య తిరరంధిషే। వ్యతిరేత్సే, వ్యతిరరంధాథే, వ్యతిరరంధిధ్వే, వ్యతిరేద్ధ్వే, వ్యతిరరన్ధ్రే, వ్యతిరరంధివహే, వ్యతిరేధ్వహే, వ్యతిరరంధిమహే, వ్యతి రేధ్మహే॥ ౩ వ్యతిరధితా॥ సే, హే॥ వ్యతిరద్ధా, సే, హే॥ ౪ వ్యతిరధిష్యతే, వ్యతిరత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిరధ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యరధ్యత॥ ౭ వ్యతిరధ్యేత॥ ౮ వ్యతిరధిషీష్ట(ధ్వం) వ్యతిరత్సీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యరధిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) వ్యత్య రద్ధ। వ్యత్యరత్సాతాం, వ్యత్యరత్సత॥ ౧౦ వ్యత్యరధిష్యత॥ వ్యత్యరత్స్యత

కర్మణి—౧ రధ్యతే॥ ౨ రరన్ధ్రే, రరంధాతే, రరంధిరే, రరంధిషే, రేత్సే, రరంధాథే। రరంధిధ్వే, రేద్ధ్వే। రరన్ధ్రే। రరంధివహే। రేధ్వహే। రరంధిమహే। రేధ్మహే ॥ ౩ రధితా। రధితారౌ। రధితారః। సే హే॥ రద్ధా॥ రద్ధారౌ। రద్ధారః। సే, హే। ౪ రధిష్యతే। రత్స్యతే ॥ ౫ రధ్యతాం॥ ౬ అరధ్యత, ౭ రధ్యేత॥ ౮ రధిషీష్ట ॥ ధ్వం॥ రత్సీష్ట (ధ్వం) [illegible] అరంధి। అరధిషాతాం॥ ఢ్వం, ధ్వం॥ అరత్సాతాం (ధ్వం) అరధిషి॥ అర

[illegible] అరత్స్యసిహి అరధిష్యసిహి । అరత్స్యసిహి ॥ ౧౦ అరధి
ష్య [illegible]॥

[illegible] ర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచక్రిందతివత్ ౯౯౦, ౯౯౧ సని, [illegible] స్సర్వత్రరిరధిషతి, రిరత్సతి, రిరధిషితవ్యం, రిరత్సిత వ్యమిత్యాది రూపద్వయం. యఙి, రారధ్యతే- రారధాంచక్రే, రార ధితవ్యమిత్యాది రూపమున్నేయం । యఙ్లుకి- రారంధీతి, రారద్ధి, రా రద్ధః- రారంధతీత్యాది॥

తతఃకృత్సు॥ రారధితవ్యం, రారంధనీయం. రారాధ్యం, రారధి తః, రారధితవాన్, రారంధన్, రారంధతా- రారంధతః- రారంధతి రారధిష్యన్, రారధిష్యతీ- రారధిష్యంతీ- రారధితుం. రారధితం- రారంధనం, రారధిత్వా, సంరారధ్య - రారంధంరారంధం - రారధి త్వారారధిత్వా॥

కేవలాత్కృత్సు॥ రధితవ్యం- రద్ధవ్యం, రంధనీయం- రాధ్యం- ర ద్ధః- రద్ధవాన్- రధ్యన్- రధ్యంతీ, రధిష్యన్, రధిష్యతీ, రధిష్యంతీ రత్స్యన్- రత్స్యతీ- రత్స్యంతీ, రధితుం- రద్ధుం-రద్ధం, రంధనం, రధి త్వా- సంరధ్య- రంధంరంధం-రధిత్వారధిత్వా ॥

రాధో ఽకర్మకాద్వృద్ధావేవ॥ ఏవకారోభిన్నక్రమః। రాధో ఽకర్మకాదేవశ్యన్ । ఉదాహరణమాహ ॥ వృద్ధావితి, యస్మహ్యమ పరాధ్యతి, దుహ్యతీత్యర్థః. విరాధ్యంతంక్షమేతకః - దుహ్యంత మిత్యర్థః॥ రాధ్యత్యోదనః । సిధ్యతీత్యర్థః । కృష్ణాయరాధ్యతి - దైవంపర్యాలోచయతీత్యర్థః । దైవస్యధాత్వర్థే అంతర్భావాత్ జీవ త్యాదివదకర్మకత్వం । అనిట్ । పరస్మైపదీ॥

౧ రాధ్యతి- రాధ్యతః, రాధ్యంతి - హింసార్థస్య సకర్మకత్వే యా దైవాదికత్వయోగాన్నైత్వాభ్యాసలోపౌ॥ ౨ రరాధ - రరాధ తుః- [illegible] రరాధిమ॥ ౩ రాద్వా- సి ॥ ౪ రాతే [illegible] ॥

[illegible] రాధ్యత ॥ ౬ అరాధ్యత ॥ ౭ రాధ్యేత ॥ [illegible]
రాత్సీత్, అరాద్ధాం ॥ ౧౦ అరాత్స్యత ॥
కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిరాధ్యతే ॥ ౨ వ్యతిరరాధే, వ్యతిరరా
ధిషే, వ్యతిరరాధిధ్వే. వ్యతిరరాధివహే- వ్యతిరరాధిమహే ॥ ౩ వ్యతి
రాద్ధా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతిరాత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిరాధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్య
రాధ్యత ॥ ౭ వ్యతిరాధ్యేత ॥ ౮ వ్యతిరాత్సీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యరాద్ధ-
వ్యత్యరాత్సాతాం- వ్యత్యరాత్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యరాత్స్యత ॥
భావే—రాధ్యతే ॥ ౨ రరాధే ॥ ౩ రాద్ధా ॥ ౪ రాత్స్యతే ॥ ౫ రా
ధ్యతాం ॥ ౬ అరాధ్యత ॥ ౭ రాధ్యేత ॥ ౮ రాత్సీష్ట ॥ ౯ అరాధి ॥ ౧౦
అరాత్స్యత ॥
ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్తద్ధాతోఃశ్చ రాధయతి, రాధయితవ్యమిత్యా
ది, తథా-సని, రిరాత్సతి రిరాత్సితవ్యమిత్యాది- యఙి-రారాధ్యతే రా
రాధితవ్యమిత్యాది। యఙ్లుకి। రారాధీతి- రారాద్ధి, రారాద్ధః-రారాధీ
త్యాది, కృత్సు రారాధితవ్యమిత్యాదయపర్యంతిపతిపల్ [illegible]
కేవలాత్కృత్సు ॥ రాద్ధవ్యం- రాధనీయం, రాధ్యః, రాద్ధః- రాద్ధ
వాన్, రాధ్యన్- రాధ్యంతీ- రాత్స్యన్, రాత్స్యతీ, రాత్స్యంతీ,
రాద్ధుం- రాద్ధుం, రాధనం- రాద్ధ్వా- ఆరాధ్య, రాధంరాధం - రా
ద్ధ్వారాద్ధ్వ

రిష- హింసాయాం। సకర్మకః। సేట్-పరస్మైపదీ
౧రిష్యతి ॥ ౨ రిరేష, రిరిషతుః, రిరేషిథ, రిరేషివ- రిరిషిమ -
రిష్యసి-రిషేట్ ॥ ౩ రేషితాసి। రేష్టాసి ॥ ౪ రేషిష్యతి ॥ ౫ రిష్య
తు ॥ ౬ అరిష్యత్ ॥ ౭ రిష్యేత్ ॥ ౮ రిష్యాత్ - పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అరిష
త్ ॥ ౧౦ అరేషిష్యత్ ॥
కర్మణి—౧రిష్యతే ॥ ౨ రిరిషే ॥ ౩ రేషితా-సే-హే ॥ ౪ రేషిష్య
తే ॥ ౫ రిష్యతాం ॥ ౬ అరిష్యత ॥ ౭ రిష్యేత ॥ ౮ రేషిషీష్ట(ధ్వం)౯

[illegible]రేషిష్యం ॥

[illegible] స్తదంతాత్కృత్సుస సన్యపి [illegible]తుమిచ్ఛాయాం [illegible] ॥ ౨౦౦-౨౦౧.

కేవలాత్కృత్సు॥ రేషితవ్యం, రేష్టవ్యం, రేషణీయం । రేష్యం- రిష్టః, రిష్టవాన్, రిష్యన్, రిష్యంతీ, రేషిష్యన్, రేషిష్యతీ- రేషిష్యంతీ- రేషితుం; రేష్టుం-రిష్టం- రేషణం-రిషిత్వా, రేషిత్వా-రిష్ట్వా, ప్రరిష్య, రేషం రేషం-రిషిత్వారిషిత్వా- రేషిత్వా రేషిత్వా, రిష్ట్వారిష్ట్వా

రుపు, విమోహనే॥ సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ

రుప్యతి- రురోపేత్యాదిసర్వ రుప్యతివత్ । పుంకేర, ౬౩౪, క్త్వాయాం-రుపిత్వారోపిత్వా, రుప్త్వా, నిష్ఠాయాం- రుప్తః-రుప్తవాన్॥ ఇతివిశేషః ॥

రుష, హింసాయాం ॥ సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

౧ రుష్యతి॥ ౨ రురోష॥ ౩ రోషితా-సి॥ రోష్టాసి॥ ౪ రోషిష్యతి ॥ ౫ రుష్యతు ॥ ౬ అరుష్యత్ ॥ ౭ రుష్యేత్, ౮ రుష్యాత్॥ ౯ అరుషత్ ॥౧౦ అరోషిష్యత్ ॥హింసార్థత్వాత్కర్మణ్యతిహారేపి తజ్.

కర్మణి—౧ రుష్యతే॥ ౨ రురుషె॥ ౩ రోషితా-సే, హే ॥ రోష్టా॥ సే, హే॥ ౪ రోషిష్యతే॥ ౫ రుష్యతాం ॥౬ అరుష్యత ॥ ౭ రుష్యేత॥ ౮ రోషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అరోషి, ౧౦ అరోషిష్యత ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వత్రికోరితివత్ ౨౦౮-౨౦౯-౨౧౦ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ రోషితవ్యం- రోష్టవ్యం। రోష్యం, రుష్యమత్వర సంఘుషాస్వనామితి నిష్ఠాయామిడ్వా । రుష్టః- రుషితః, రుష్టవాన్- రుషితవాన్- రుష్యన్, రుష్యంతీ- రోషిష్యన్, రోషిష్యతీ, రోషిష్యంతీ-రోషితుం, రోష్టుం- రుష్టం- రుషితం- రోషణం, రుషిత్వా- రోషిత్వా, [illegible] ప్రరుష్య, రోషంరోషం, రుషిత్వారుషిత్వా, రో

షిత్వా రోషిత్వా రుష్ట్వా రుష్ట్వా ॥

లుట- విలోడనే, అకర్మకః॥ సేట్-పరస్మైపదీ

లుట్యతి, లులోటేత్యాదిసర్వం కుట్యతివత్ ॥ ౬౩౪, ౬౩౫, ణౌ చఙి, అలూలుటత్, త । అలులోటత్-త॥ కాన్త్యాదీనాం ణౌ తి వాచ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పః ॥

లుప-విమోహనే॥ అకర్మకః. సేట్, పరస్మైపదీ

౧ లుప్యతి॥ ౨ లులోప। లులుపతుః॥ ౩ లోపితా॥ ౪ లోపిష్యతి ౫ లుప్యతు॥ ౬ అలుప్యత్॥ ౭ లుప్యేత్॥ ౮ లుప్యాత్॥ ౯ అలుపత్। ౧౦ అలోపిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారాదిషు సర్వం కుప్యతివత్। చఙి, అలూలుపత్, త॥ అలులోపత్, త॥ కాన్త్యాదిత్వాదుపధాహ్రస్వవికల్పః॥ గర్ధ్యాం తేలుప్య తీత్యర్థేలుపసదేత్యాదినాయఙ్॥ లోలుప్యతే ఇత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు॥ లోపితవ్యం। లోపనీయం। లోప్యం। లుప్తః। లుప్తవాన్। లుప్యన్। లుప్యన్తీ। లోపిష్యన్। లోపిష్యతీ। లోపిష్యన్తీ। లోపితుం। లుప్తం। లోపనం। లుపిత్వా। లోపిత్వా। లుప్త్వా। విలుప్య। లోపంలోపం। లుపిత్వాలుపిత్వా। లోపిత్వాలోపిత్వా॥ లుప్త్వాలుప్త్వా

లుభ, గార్ధ్యే। గార్ధ్యం-మోహః, ఆసః అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ.

౧ లుభ్యతి ॥ ౨ లులోభ। లులుభతుః॥ ౩ లోభితా। లోబ్ధా। తీషసహేతి వేట్ ॥ ౪ లోభిష్యతి ॥ ౫ లుభ్యతు॥ ౬ అలుభ్యత్ ॥ ౭ లుభ్యేత్ ॥ ౮ లుభ్యాత్ ॥ ౯ అలుభత్ ॥ ౧౦ అలోభిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే కర్తరి చ కుప్యతివత్। వ్యతిలోభితా। సే। వహే॥ వ్యతిలోబ్ధా। సే, వహే॥ లోభితా। సే। వహే। లోబ్ధా॥ సే। వహే॥ ఇతి విశేషః ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు నన్యజ్యఙ్లుక్ష్వితికృత్సు లోభసన్యఙ్లుక్ష్వితివత్ ॥ ౨౧౮, ౨౧౯, ౨౧౦.

కేవలాత్కృత్సు॥ లోభితవ్యం। లోబ్ధవ్యం। లోభనీయం।లోభ్యః।
లుభో౽విమోహనఇతి నిత్యమిట్। లుభితః। లుభితవాన్। గార్ధ్యేణ
తు। లుబ్ధః। లుబ్ధవాన్। లుభ్యన్। లుభ్యంతీ। లోభిష్యన్। లోభిష్య
తీ। లోభిష్యంతీ॥ లోభితుం। లోబ్ధుం। లుబ్ధం। లోభనం-లుభిత్వా।
లోభిత్వా। లుభో౽విమోహనఇతి నిత్యమిట్॥ గార్ధ్యేతు తీషసహ-
ల్యాదినావేట్॥ ఇటిపక్షే రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం। లుభిత్వా।
లోభిత్వా। లుబ్ధ్వా। ప్రలుభ్య। లోభంలోభం।లుభిత్వాలుభిత్వా,లో
భిత్వాలోభిత్వా।లుబ్ధ్వాలుబ్ధ్వా॥

వసు-స్తంభే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ వస్యతి ॥ నశసదదేత్త్వాభ్యాసలోపనిషేధః ॥ ౨ వవాస -
వవసతుః-వవసుః ॥ వవసిథ- బశాదిరయమితి మతే తు బెసతుః ॥ ౩ వ
సితా-సి ॥ ౪ వసిష్యతి ॥ ౫ వస్యతు ॥ ౬ అవస్యత్ ॥ ౭ వస్యేత్ ॥
౮ వస్యాత్ । పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అవసత్ ॥ ౧౦ అవసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతివస్యతే, వ్యతివవసే, శేషం ర్పిస్యతివత్ ॥

భావే—౧ వస్యతే ॥ ౨ వవసే ॥ ౩ వసితా ॥ ౪ వసిష్యతే ॥
౫ వస్యతాం ॥ ౬ అవస్యత ॥ ౭ వస్యేత ॥ ౮ వసిషీష్ట ॥ ౯ అవాసి ॥
౧౦ అవసిష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణోః స్వదంతాత్కృత్సు-యజ్ఞవజ్జ్ఞేయం సిద్ధే కృతిద
సర్వంభావాదికవసతివత్ ॥ పు ౩౬.౧,౩౬ [illegible] వివసిషతి, వివసిషి
తవ్యమిత్యాదిజగదిషితవ్యమి [illegible]

కేవలాత్కృత్సు-వసితవ్యం, [illegible] వస్యః, వస్తః, వస్తవాన్
వస్యన్-వస్యంతీ, వసిష్యన్-వసిష్యతీ-వసిష్యంతీ, వసితుం। వస్తం,
వసనం, వసిత్వా, వస్త్వా, వివస్య, వాసంవాసం, వస్త్వావస్త్వా, వసి
త్వావసిత్వా.

వ్యధ-తాడనే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మై-పది.

గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం ॥ ౧ విధ్యతి ॥ ౨ వివ్యాధ-వివిధతుః-వివిధుః ॥ వివ్యధిథ,వివ్యద్ధ-వివిధథుః-వివిధ । వివ్యాధ,వివ్యధ-వివిధివ-వివిధిమ ॥ ౩ వ్యద్ధా-సి ॥ ౪ వ్యత్స్యతి ॥ ౫ విధ్యతు ॥ ౬ అవిధ్యత్ ॥ ౭ విధ్యేత్ ॥ ౮ విధ్యాత్ ॥ ౯ అవ్యాత్సీత్-అవ్యాద్ధాం-అవ్యాత్సుః । అవ్యాత్సీః-అవ్యాద్ధం-అవ్యాద్ధ ॥ అవ్యాత్సం-అవ్యాత్స్వ-అవ్యాత్స్మ ॥ ౧౦ అవ్యత్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివిధ్యతే ॥ ౨ వ్యతివివిధే- వ్యతివివిధిషే-వ్యతివివిధిధ్వే-వ్యతివివిధివహే-వ్యతివివిధిమహే ॥ ౩ వ్యతివ్యద్ధా (సే,హే) ౪ వ్యతివ్యత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతివిధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యవిధ్యత ॥ ౭ వ్యతివిధ్యేత ॥ ౮ వ్యతివ్యత్సీష్ట-ష్ఠాం ॥ ౯ వ్యత్యవ్యద్ధ-వ్యత్యవ్యత్సాతాం-వ్యత్యవ్యత్సత ।వ్యత్యవ్యద్ధాః-వ్యత్యవ్యత్సాథాం-వ్యత్యవ్యద్ధ్వం । వ్యత్యవ్యత్సి-వ్యత్యవ్యత్స్వహి-వ్యత్యవ్యత్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యవ్యత్స్యత

కర్మణి—౧ విధ్యతే ॥ ౨ వివిధే ॥ ౩ వ్యద్ధా (సే,హే) ౪ వ్యత్స్యతే ॥ ౫ విధ్యతాం ॥ ౬ అవిధ్యత ॥ ౭ విధ్యేత ॥ ౮ వ్యత్సీష్ట-ష్ఠాం ॥ ౯ అవ్యాధి-అవ్యత్సాతాం-అవ్యత్సత ॥ ౧౦ అవ్యత్స్యత.

ణ్యా,కర్తృకర్మణో స్తద-న్తాత్సన్నుచ వ్యాధయతీత్యాది గాదయతీత్యాదివత్ ॥పు ౨౨౭,౨౩౯॥ సని-వివ్యత్సతి-త ॥ సని-తదంతాత్సన్నుచ వివ్యత్సతీత్యాదివస తేర్వివత్సతీత్యాదివత్ ॥పు౩౬౧,౩౬౨ ॥ యఙి,తదంతాత్సన్నుచ వేవిధ్యతే, వేవిధితవ్యమిత్యాది కటతేర్యఙంతరూపవత్ ॥పు ౪౦౦,౪౦౨॥ యఙ్లుకి-వావ్యధీతి, వావ్యద్ధి, వావిద్ధః, వావిధతీత్యాది॥కృత్సు-వావ్యధితవ్యం, వావ్యధనీయం, వావ్యాధ్యం, వావిధితః, వావిధితవాన్, వావిధత్-వావిధతీ-వావిధతః ॥ వావిధ ॥ వావ్యధిష్యన్-వావ్యధిష్యన్తీ- వావ్యధిష్యతీ, వావ్యధితుం, వావిధితం; వావ్యధనం, వావ్యధిత్వా, వివావిధ్య, వావ్యాధంవావ్యా

ధం, వ్యాధిత్వా-వ్యధిత్వా

కేవలాత్కృత్సు-వ్యద్ధవ్యం, వ్యధనీయం, వ్యాధ్యం, విద్ధః, విద్ధవాన్ విధ్యన్-విధ్యంతి, వ్యత్స్యన్-వ్యత్స్యతీ-వ్యత్స్యంతి, వ్యద్ధుం, విద్ధం, వ్యధనం, విద్ధ్వా, నివిధ్య, వ్యాధంవ్యాధం, విద్ధ్వావిద్ధ్వా.

వ్యుష-దాహే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

వ్యుష-విభాగే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ వ్యుష్యతి ॥ ౨ వువ్యోష-వువ్యుషతుః ॥ ౩ వ్యోషితా-సి ॥ ౪ వ్యోషిష్యతి ॥ ౫ వ్యుష్యతు ॥ ౬ అవ్యుష్యత్ ॥ ౭ వ్యుష్యాత్ ॥ ౮ వ్యుష్యాత్ ॥ ౯ అవ్యోషీత్ । పుషాదికస్యత్వా, అవ్యుషత్ ॥ ౧౧ అవ్యోషిష్యత్ ।

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివ్యుష్యతే ॥ ౨ వ్యతివువ్యుషే॥ ౩ వ్యతివ్యోషితా(సే, హే) ౪ వ్యతివ్యోషిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివ్యుష్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యవ్యుష్యత ॥ ౭ వ్యతివ్యుషీష్ట ॥ ౮ వ్యతివ్యోషిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యవ్యోషిష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యవ్యోషిష్యత.

కర్మణి—౧ వ్యుష్యతే ॥ ౨ వువ్యుషే । ౩ వ్యోషితా(సే, హే) ౪ వ్యోషిష్యతే ॥ ౫ వ్యుష్యతాం ॥ ౬ అవ్యుష్యత ॥ ౭ వ్యుషీష్ట॥ ౮ వ్యోషిషీష్ట-ధ్వం॥౯ అవ్యోషి-అవ్యోషిషాతాం ధ్వం-ఢ్వం॥ ౧౦ అవ్యోషిష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ సన్యఙ్లుక్షు తిఙ్కృ త్సు చ ప్రక్రియాభేదః ॥ ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦॥ పక్షే-అవువ్యుషత్,త.

కేవలాత్కృత్సు-వ్యోషితవ్యం, వ్యోషణీయం, వ్యోష్యం, వ్యుషితః, వ్యుషితవాన్, అకర్మకత్వాభావాన్న ఉపధాదిత్వాదినాకిత్త్వనిషేధః వ్యుష్యన్-వ్యుష్యంతీ, వ్యోషిష్యన్- వ్యోషిష్యతీ- వ్యోషిష్యంతీ। వ్యోషితుం, వ్యుషితం, వ్యోషణం, వ్యోషిత్వా, వ్యుషిత్వా. ప్రవ్యుష్య,

వ్యోషం వ్యోషం, వ్యోషిత్వా వ్యోషిత్వా. వ్యుషిత్వా వ్యుషిత్వా

వృశ-వరణే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ వృశ్యతి । ౨ వవర్శ, వవృశతుః ॥ ౩ వర్శితా-సి ॥ ౪ వర్శిష్యతి ౫ వృశ్యతు । ౬ అవృశ్యత్ । ౭ వృశ్యేత్ । ౮ వృశ్యాత్ । ౯ అవృశత్ ॥ ౧౦ అవర్శిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారాదిషు సర్వం కృశ్యతివత్ ॥ ౬౩౫, ౬౩౬ నిష్ఠాయాం వృశితః, వృశితవాన్, క్త్వాయాం వర్శిత్వేతి చ విశేషః.

శము-ఉపశమే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

శ్యని శమామష్టానామితి దీర్ఘః ॥ ౧ శామ్యతి ॥ ౨ శశామ, శేమతుః, శేముః; శేమిథ-శశామ, శశమ, శేమివ, శేమిమ ॥ ౩ శమితా-సి ॥ ౪ శమిష్యతి । ౫ శామ్యతు । ౬ అశామ్యత్ । ౭ శామ్యేత్ । ౮ శమ్యాత్ । ౯ అశమత్ । అఙ్ । ౧౦ అశమిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిశామ్యత ఇత్యాదిశ్యన్విషయే శామ్యతివత్

భావే—౧ శమ్యతే । ౨ శేమే । ౩ శమితా । ౪ శమిష్యతే । ౫ శమ్యతాం । ౬ అశమ్యత । ౭ శమ్యేత । ౮ శమిషీష్ట । నోదాత్తోపదేశస్యేతి న వృద్ధిః । ౯ అశమి । ౧౦ అశమిష్యత.

ణౌ-శమోఽదర్శనే ఇతి దర్శనభిన్నార్థే మిత్త్వాదుపధాహ్రస్వే కర్తృకర్మణోస్తతః కృత్స్వపి శమయతి, తే । ఇత్యాదిణ్యంతగచ్ఛతివత్ । పు ౫౩౧, ౫౩౨ । చిణి, అశమి, అశామీత్యాది । దర్శనార్థే మిత్త్వాభావే శామయతి, తే ఇత్యాదికర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్స్వపి చామయతివత్ । పు ౨౫౧, ౨౫౨ । న్యన్తాన్నిష్ఠాయాం శాన్తః, శాన్తవాన్, శమితః, శమితవాన్, వాదాన్తశాన్తేత్యాదినా నిష్ఠాయాః పక్షే ఇడభావ ఉపధావృద్ధిశ్చ నిపాత్యతే । సన్యఙ్ఞ్యుక్షుచు తి

జికృతిచదమతివల్ ॥

కేవలాత్కృత్సు-శమితవ్యం, శమనీయం, శమ్యం, శాంతః, శాంతవాన్, శామ్యన్-శామ్యంతీ, శమిష్యన్-శమిష్యతీ-శమిష్యంతీ, శమితుం, శాంతం, శమనం-శమిత్వా, శాంత్వా, ప్రశమ్య, శామం శామంశమిత్వాశమిత్వా, శాంత్వాశాంత్వా.

శ్రము-తపసిఖేదెచ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ శ్రామ్యతి ॥ ౨ శశ్రామ-శశ్రమతుః-శశ్రముః ॥ ౩ శ్రమితా-సి॥౪ శ్రమిష్యతి ॥ ౫ శ్రామ్యతు ॥ ౬ అశ్రామ్యత్ ॥ ౭ శ్రామ్యేత్ ॥ ౮ శ్రమ్యాత్ ॥ ౯ అశ్రమత్॥అఙ్-౧౦ అశ్రమిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిశ్రామ్యతఇత్యాదిశ్యన్విషయశ్లామ్యతివల్ ॥ శ్రామిత్వాదదర్శనార్థకశామ్యతివల్ ॥ సన్యఙ్ల్లుకు తిజ్కృత్యాచ్ఛగచ్ఛతివల్, పు ౨౨౫.

కేవలాత్కృత్సు-శ్రమితవ్యం, శ్రమణీయం, శ్రమ్యం, పోరదుపధాదితియల్ ॥ శ్రాంతః, శ్రాంతవాన్, శ్రామ్యన్-శ్రామ్యన్తీ ॥ శ్రమిష్యన్-శ్రమిష్యతీ-శ్రమిష్యంతీ, శ్రమితుం, శ్రాంతం, శ్రమణం, శ్రమిత్వా, శ్రాంత్వా, విశ్రమ్య, శ్రామంశ్రామం, శ్రమిత్వాశ్రమిత్వా, శ్రాంత్వాశ్రాంత్వా.

శ్లిష-అలింగనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ శ్లిష్యతి ॥ ౨ శిశ్లేష-శిశ్లిషతుః॥శిశ్లేషిథ-శిశ్లిషివ-శిశ్లిషిమ ॥ ౩ శ్లేష్టా-సి॥౪ శ్లేక్ష్యతి ॥ ౫ శ్లిష్యతు ॥ ౬ అశ్లిష్యత్ ॥ ౭ శ్లిష్యేత్ ॥ ౮ శ్లిష్యాత్ - ౯ అశ్లిక్షత్కృస్యాందేవదత్తః ॥ శ్లిషఅలింగనఇతి పుషాద్యఙోపవాదఃక్సః ॥ సమశ్లిషజ్జతుకాష్ఠం । ఇహశ్లిషిఃప్రత్యాసత్త్యర్థకత్వాదజీవనతుక్సః ॥ ౧౦ అశ్లేక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశ్లిష్యతే ॥ ౨ వ్యతిశిశ్లిషే-వ్యతిశిశ్లిషి
షే ॥ ౩ వ్యతిశ్లేష్టా(సే,హే) ౪ వ్యతిశ్లేక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిశ్లిష్యతాం
౬ వ్యత్యశ్లిష్యత ॥ ౭ వ్యతిశ్లిష్యేత ॥ ౮ వ్యతిశ్లిక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్య
త్యశ్లిక్షత-వ్యత్యశ్లిక్షాతాం-వ్యత్యశ్లిక్షంత ॥ ౧౦వ్యత్యశ్లేక్ష్యత.

కర్మణి—౧ శ్లిష్యతే ॥ ౨ శిశ్లిషే ॥ ౩ శ్లేష్టా(సే,హే)౪ శ్లేక్ష్య
తే । ౫ శ్లిష్యతాం ॥ ౬ అశ్లిష్యత ॥ ౭ శ్లిష్యేత ॥ ౮ శ్లిక్షీష్ట-ధ్వం॥
౯ అశ్లేషి-అశ్లిక్షాతాం-అశ్లిక్షంత ॥ అశ్లిక్షథాః- అశ్లిక్షాథాం-అశ్లిక్ష
ధ్వం ॥ అశ్లిక్షి-అశ్లిక్షావహి-అశ్లిక్షామహి ॥ కర్మణ్యనాలింగనే సిజేవ
నతుక్సః ॥ అశ్లేషి-అశ్లిక్షాతాం-అశ్లిక్షత । అశ్లిష్ఠాః-అశ్లిక్షాథాం- అశ్లి
డ్ఢ్వం ॥ అశ్లిక్షి-అశ్లిక్ష్వహి-శ్లిక్ష్మహి ॥ ౧౦ అశ్లేక్ష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యయస్స సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిఙ్ప్రత్యయో
ష్వమేహతివత్ ॥ పు ౩౭౮,౩౭౯ ॥

కేవలాత్ప్రత్యయ-శ్లేష్టవ్యం,శ్లేషణీయం,శ్లేష్యం,శ్లిష్టః,శ్లిష్టవాన్ ॥ శ్లి
ష్యన్-శ్లిష్యంతీ, శ్లేక్ష్యన్-శ్లేక్ష్యతీ-శ్లేక్ష్యంతీ ॥ శ్లేష్టుం, శ్లిష్టిః, శ్లే
షణం, శ్లిష్ట్వా, ఆశ్లిష్య, శ్లేషంశ్లేషం, శ్లిష్ట్వాశ్లిష్ట్వా.

శుధ-శౌచే।అకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ శుధ్యతి ॥ ౨ శుశోధ-శుశుధతుః ॥ శుశోద్ధ-శుశుధిమ ॥౩శో
ద్ధాసి ॥ ౪ శోత్స్యతి ॥ ౫ శుధ్యతు ॥ ౬ అశుధ్యత్ ॥ ౭ శుధ్యేత్॥
౮ శుధ్యాత్ ॥ ౯ అశుధత్ ॥ ౧౦ అశోత్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిశుధ్యతే ॥౨వ్యతిశుశుధే॥ ౩వ్యతిశోద్ధా
-సే-హే॥౪ వ్యతిశోత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిశుధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యశుధ్యత ॥
౭ వ్యతిశుధ్యేత ॥ ౮ వ్యతిశుత్సీష్ట ॥౯వ్యత్యశుద్ధ॥౧౦వ్యత్యశోత్స్యత.

భావే—౧ శుధ్యతే ॥ ౨ శుశుధే ॥ ౩ శోద్ధా ॥ ౪ శోత్స్యతే ॥
౫ శుధ్యతాం ॥ ౬ అశుధ్యత ॥ ౭ శుధ్యేత ॥ ౮ శుత్సీష్ట ॥ ౯ అశో

ధి ॥ ౧౦ అశోత్స్యత.

గ్యంతాదిషుకో్రశతివత్ ॥పు-౫౧౪, ౫౧౫॥చజి-అశూశుధత్-త ॥

కేవలాత్కృత్సు-శోద్ధవ్యం, శోధనీయం, శోధ్యం, శుద్ధః, శుద్ధ వాన్, శుధ్యన్-శుధ్యంతీ, శోత్స్యన్-శోత్స్యతీ-శోత్స్యంతీ, శోద్ధుం శుద్ధం, శోధనం, శుద్ధ్వా, పరిశుధ్య, శోధంశోధం, శుద్ధ్వాశుద్ధ్వా.

శుష-శోషణే।అకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ శుష్యతి ॥ ౨ శుశోష-శుశుషతుః ॥ శుశోషిథ-శుశుషివ ॥౩శోష్టా ॥ ౪ శోక్ష్యతి ॥ ౫ శుష్యతు ॥ ౬ అశుష్యత్ ॥ ౭ శుష్యేత్ ౮ శుష్యాత్ ॥ ౯ అశుషత్ ॥ ౧౦ అశోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిశుష్యతఇత్యాదివ్యతిశుష్యేత ఇత్యాదివత్ ॥ ణిజి-వ్యత్యశుక్షత-వ్యత్యశుక్షాతాం-వ్యత్యశుక్షంత॥ వ్యత్యశుక్ష-వ్యత్య శుక్షావహి ॥ ౧౦వ్యత్యశోక్ష్యత.

ధావెణ్యంతాదిషుచసర్వంకో్రశతివత్ ॥పు-౫౧౪, ౫౧౫.

కేవలాత్కృత్సు-శోష్టవ్యః, శోషణీయః, శోష్యః, శుష్కః, శుష్కవాన్, శుషఃకఇతినిష్ఠాతస్యకః ॥ శుష్యన్-శుష్యంతీ,శోక్ష్యన్ శోక్ష్యతీ- శోక్ష్యంతీ, శోష్టుం, శుష్కం, శోషణం, శుష్ట్వా, పరిశుష్య, శోషంశోషం, శుష్ట్వాశుష్ట్వా. ఊర్ధ్వశోషంశుష్యతి। వృక్షాదిరూర్ధ్వఏవతిష్ఠన్ శుష్యతీత్యర్థః। ఊర్ధ్వేశుషిపూరోరితిణముల్ కషాదిత్వాదనుప్రయోగః.

షహ-చక్యర్థే।చక్యర్థఃతృప్తిః।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ సహ్యతి ॥ ౨ ససాహ-సేహతుః । సేహిథ ॥ ౩ సహితా-సి ॥ సోఢా-సి ॥ తీషసహేతివేట్ ॥౪ సహిష్యతి ॥ ౫ సహ్యతు ॥ ౬ అస హ్యత్ ॥ ౭ సహ్యేత్ ॥ ౮ సహ్యాత్ ॥ ౯ అసాహీత్-అసహీత్ ॥

౬ అసిధ్యత॥ ౭ సిధ్యేత॥ ౮ సిత్రిష్ట॥ ౯ అసేధి॥ ౧౦ అసేత్స్యత॥

ఐహలౌకికార్థే విద్యమానస్యాస్య ణౌ సిధ్యతేరపారలౌకిక ఇత్యేచ ఆత్వే । అన్నం సాధయతి । నిష్పాదయతీత్యర్థః । తతః కర్తృకర్మణో ర్ణిజే కృతిచ సర్వం ఖాదతివత్ । అత్మనేపదమప్యస్య విశేషః ॥ చఙి॥ ॥ అసీషిధత్,త॥ ౨౨౩-౨౨౪, పారలౌకికార్థవిద్యమానస్యతు నాత్వం । తదా ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్స్వపి। సేధయతి, తే॥ చఙి, అసీషిధత్-త॥ సేధయితవ్యమిత్యాది మోహయతి। మోహయితవ్యమిత్యాదివత్। సని, సిషిత్సతి ॥ సిషిత్సితవ్యమిత్యాది । యఙి - సేషిధ్యతే, సేషిధితవ్యమిత్యాది । యఙ్లుకి॥ సేషిధీతి- సేషేద్ధి, సేషిద్ధః । సేషిధతీత్యాది । సేషెధితవ్యమిత్యాదిచ సర్వం మోహతివత్ । ౩౨౮,౩౨౯-౩౩౦ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు। సేద్ధవ్యం। సేధనీయం, సిధ్యంత్యస్మిన్నర్థాః సిధ్యః నక్షత్రవిశేషః । పుష్యసిధ్యౌ నక్షత్ర ఇత్యధికరణాత్క్యబ్నిపాత్యతే। అన్యత్ర సేధ్యం- సిద్ధః, సిద్ధవాన్, సిధ్యన్, సిధ్యంతీ, సేత్స్యన్, సేత్స్యంతీ, సేత్స్యతీ- సేద్ధుం, సిద్ధం- సేధనం - సిద్ధ్వా, సంసిధ్య- సేధంసేధం, సిద్ధ్వాసిద్ధ్వా ॥

ష్టిమ, ఆర్ద్రీభావే॥ అకర్మకః॥ సేట్- పరస్మైపదీ

స్తిమ్యతి- తిష్టేమ- స్తేమితేత్యాది క్షివ్యతివత్ ॥ లుఙి ॥ అస్తేమీత్, నిష్ఠాయాం స్తిమితః, స్తిమితవాన్ ॥ చఙి॥ అతిష్టిమత్-త॥ యఙి తేష్టిమ్యతే॥ యఙ్లుకి॥ తేష్టిమీతి, తేష్టిన్తి । తేష్టింతః, తేష్టిమతీత్యాదిర్విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు । స్తేమితవ్యం, స్తేమనీయం, స్తేమ్యం, స్తిమితః, స్తిమితవాన్, స్తిమ్యన్, స్తిమ్యంతీ- స్తేమిష్యన్, స్తేమిష్యతీ, స్తేమిష్యంతీ, స్తేమితుం, స్తిమితం, స్తేమనం, స్తిమిత్వా, స్తేమిత్వా,

పరిస్తిమ్య, స్తైమంస్తైమం- స్తైమిత్వాస్తైమిత్వా - స్తిమిత్వాస్తిమిత్వా

ష్ఠివు, నిరసనే॥ సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ

సుబ్ధాతుష్ఠివుష్వష్కతీనాం సత్వప్రతిషేధో వక్తవ్య ఇతి న సత్వం ॥ ౧ ష్ఠీవ్యతి॥ ౨ టిష్ఠేవ- టిష్ఠివతుః ॥ ౩ ష్ఠేవితా॥ ౪ ష్ఠేవిష్యతి ॥ ౫ ష్ఠీవ్యతు ॥ ౬ అష్ఠీవ్యత్ ॥ ౭ ష్ఠీవ్యేత్ ॥ ౮ ష్ఠీవ్యాత్ ॥ ౯ అష్ఠేవీత్ ॥ ౧౦ అష్ఠేవిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే ॥ వ్యతిష్ఠీవ్యత ఇత్యాది వ్యతిదీవ్యత ఇత్యాదివత్ ॥ భావే— ష్ఠీవ్యత ఇత్యాది సీవ్యతివత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చ కేటతివత్ ॥౯౯॥ చఙి అటిష్ఠివత్. త ॥ సని, సనీవంతర్ధేత్యాదినేడ్వికల్పే టిష్ఠ్యూషతి । టిష్ఠేవిషతీత్యాది ద్వైరూప్యం దీవ్యతివదుహ్నేయం, యఙి, టేష్ఠీవ్యత ఇత్యాది దేదీవ్యత ఇత్యాదివత్ । ఊఠ్ఛ్వానివకారాంతత్వాన్నాస్య యఙ్లుక్ ॥

కేవలాత్కృత్సు ష్ఠేవితవ్యం, ష్ఠేవనీయం - ష్ఠేవ్యం, ష్ఠ్యూతః, ష్ఠ్యూతవాన్, ష్ఠీవ్యన్, ష్ఠీవ్యంతీ, ష్ఠేవిష్యన్, ష్ఠేవిష్యంతీ, ష్ఠేవిష్యంతీ, ష్ఠేవితుం, ష్ఠ్యూతం, ష్ఠేవనం, ష్ఠేవిత్వా- ష్ఠ్యూత్వా ॥ నిష్ఠీవ్య, ష్ఠేవంష్ఠేవం- ష్ఠేవిత్వాష్ఠేవిత్వా, ష్ఠ్యూత్వాష్ఠ్యూత్వా ॥

ష్ణిహ, ప్రీతౌ॥ అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

౧ స్నిహ్యతి॥ ౨ సిష్ణేహ- సిష్ణిహతుః- సిష్ణేహిథ, సిష్ణేగ్ధ, సిష్ణేఢ- రధాదిభ్యశ్చేతి వేట్ । వాదుహ్యేతి వా ఘః । వ్యత్వే ఢః । సిష్ణిహివ, సిష్ణిహ్వ, సిష్ణిహిమ, సిష్ణిహ్మ ॥ ౩ స్నేహితా, స్నేగ్ధా, స్నేఢా, స్నేహిష్యతి, స్నేక్ష్యతి - ఢత్వఘత్వయోస్తుల్యం రూపం । ౫ స్నిహ్యతు॥ ౬ అస్నిహ్యత్॥ ౭ స్నిహ్యేత్। ౮ స్నిహ్యాత్॥ ౯ అస్నిహత్॥ ౧౦ అస్నేహిష్యత్, అస్నేక్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిస్నిహ్యతే॥ ౨ వ్యతిసిష్ణిహే, వ్యతిసిష్ణిహిషే॥ వ్యతిసిష్ణిక్షే - వ్యతిసిష్ణిహిఢ్వే।ఢ్వే॥ వ్యతిసిష్ణిగ్ధ్వే॥ వ్యతిసిష్ణిఢ్వే- వ్యతిసిష్ణిహివహే॥ వ్యతిసిష్ణిహ్వహే॥ వ్యతిసిష్ణిహిమహే॥ వ్యతిసిష్ణిహ్మహే॥ ౩ వ్యతిస్నేహితా, స్నేహా॥ వ్యస్నేగ్ధా, స్నేహా॥ వ్యతిస్నేఢా॥ స్నేఢే॥ ౪ వ్యతిస్నేహిష్యతే, వ్యతిస్నేక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతిస్నిహ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యస్నిహ్యత॥ ౭ వ్యతిస్నిహ్యేత॥ ౮ వ్యతిస్నేహిషీష్ట, ఢ్వం, ధ్వం॥ వ్యతిస్నిక్షీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యస్నేహిష్ట(ఢ్వం, ఢ్వం)వ్యత్యస్నిక్షత, వ్యత్యస్నిక్షాతాం, వ్యత్యస్నిక్షంత॥ ౧౦ వ్యత్యస్నేహిష్యత॥ వ్యత్యస్నేక్ష్యత॥

భావే—౧ స్నిహ్యతే॥ ౨ సిష్ణిహే ॥ ౩ స్నేహితా, స్నేగ్ధా-స్నేఢా॥ ౪ స్నేహిష్యతే- స్నేక్ష్యతే॥ ౫ స్నిహ్యతాం॥ ౬ అస్నిహ్యత॥ ౭ స్నిహ్యేత॥ ౮-స్నేహిషీష్ట। స్నిక్షీష్ట ॥ ౯ అస్నేహి ॥ ౧౦ అస్నేహిష్యత। అస్నేక్ష్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్ప్రత్యయస్సచ మేహతివల్॥ సనిష్వికల్పాదిటికి త్వవికల్పాచ్చ సిస్నిహిషతి- సిస్నేహిషతి, సిస్నిక్షతీత్యాదిత్రైరూప్యం సర్వత్రాన్వేయం॥ యఙి॥ సేష్ణిహ్యతే। సేష్ణిహితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి ॥ సేష్ణిహీతి, సేష్ణేగ్ధి- సేష్ణేఢి, సేష్ణిగ్ధః- సేష్ణిఢః । సేష్ణహీతీత్యాది ॥ ౩౨౭, ౩౨౯-౩౩౦ ॥

కేవలాత్ప్రత్యయః॥ స్నేహితవ్యం; స్నేగ్ధవ్యం, స్నేఢవ్యం, స్నేహనీయం, స్నేహ్యం, స్నిగ్ధః, స్నిగ్ధవాన్, స్నీఢః, స్నీఢవాన్, స్నిహ్యన్, స్నిహ్యంతీ స్నేహిష్యన్, స్నేహిష్యతీ, స్నేహిష్యంతీ, స్నేక్ష్యన్, స్నేక్ష్యతీ, స్నేక్ష్యంతీ, స్నేహితుం, స్నేగ్ధుం-స్నేఢుం. స్నిగ్ధం, స్నీఢం. స్నేహిత్వా - స్నిహిత్వా-స్నిగ్ధ్వా-స్నీఢ్వా, ప్రస్నిహ్య స్నేహంస్నేహం । స్నేహిత్వాస్నేహిత్వా, స్నిహిత్వాస్నిహిత్వా । స్నిగ్ధ్వాస్నిగ్ధ్వా॥ స్నీఢ్వాస్నీఢ్వా॥

ష్టిమ-ఆర్ద్రీభావే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మై పదీ

౧ స్తిమ్యతి ॥ ౨ తిష్టిమ-తిష్టిమతుః॥ ౩ స్తిమితా-సి ॥ ౪ స్తిమిష్యతి ॥ ౫ స్తిమ్యతు ॥ ౬ అస్తిమ్యత్ ॥ ౭ స్తిమ్యేత్ ॥ ౮ స్తిమ్యాత్ ॥ ౯ అస్తిమీత్ ॥ ౧౦ అస్తిమిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిస్తిమ్యతే ౹ ౨ వ్యతితిష్టిమఇత్యాదిస్తిమ్యతివత్ ॥ లుఙి—వ్యత్యస్తిమిష(త్వం,ధ్వం) శేషం సర్వం క్రీడతివత్ ॥ పు,౨౦౫,-౨౦౬,-౨౦౭ ॥ చఙి-అతిష్టిమత్-త॥ సని-తిష్టిమిషతీత్యాది।యఙి-తేష్టిమ్యతే॥యఙ్లుకి-తేష్టిమితి,తేష్టింతి,తేష్టింతః,తేష్టిమతీత్యాది ఏవమేవ తత్పూర్వదంతరూపాణ్యూహ్యాని॥కేవలాత్కృత్సు-స్తిమితవ్యం, స్తిమనీయం, స్తిమ్యం, స్తిమితః, స్తిమితవాన్, స్తిమ్యన్, స్తిమ్యంతీ, స్తిమిష్యన్- స్తిమిష్యతీ- స్తిమిష్యంతీ, స్తిమితుం స్తిమితం, స్తిమనం, స్తిమిత్వా, ప్రస్తిమ్య, స్తిమం స్తిమం, స్తిమిత్వా స్తిమిత్వా ॥

ష్ణుహ-చక్ర్యర్థే॥చక్ర్యర్థః స్వప్నః॥అకర్మకః॥సేట్,పరస్మై పదీ

౧ స్నుహ్యతి ॥ సుష్ణోహ-సుష్ణుహతురిత్యాదిసర్వం లుభ్యతివత్ ॥ శాబాద్యర్థధాతుకేనిష్యమిశ్రే శేషః ॥

ష్ణుసు-అదనే॥ఆదానఇత్యేకే॥అదర్శనఇత్యపరే॥

సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మై పదీ

స్నుస్యతి । సుష్ణోస-సుష్ణుసతుః ॥ స్నోసితేత్యాదిలుభ్యతివత్ ॥ శాబాద్యర్థధాతుకేనిష్యమిశ్రే శేషః ॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ ॥ స్నుసిత్వా,స్నోసిత్వా-స్నుస్త్వా,నిష్ఠాయాం స్నుస్తః,స్నుస్తవాన్॥

ష్ణుహ-ఉద్గిరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మై పదీ

౧ స్నుహ్యతి ॥ ౨ సుష్ణోహ-సుష్ణుహతుః ॥ సుష్ణోహిథ-సుష్ణో

ధ-సుష్టోఢఇత్యాదిసర్వం స్నిహ్యతివత్ ॥

సమీ-ఇత్యేకే॥ పరిణామ ఇత్యర్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

సమ్యతి ॥ ససామ-సేమతురిత్యాదిసర్వం తమ్యతివత్ ॥ ఏత్వాభ్యాసలోపవికల్పస్తున లుఙి- అసమత్, అసమత్ ॥ నిష్ఠాయాం శ్వీదిత ఇతి నేట్ ॥ సన్తః, సన్తవాన్ ॥ యఙి-సంసమ్యతే ॥ యఙ్లుకి-సంసమీతి, సంసన్తి, సంసాన్తః, సంసమీతీత్యాదిర్విశేషస్తూహ్యః ॥

ష్ఠివు-గతిశోషణయోః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

ష్ఠీవ్యతి ॥ తిష్ఠేవ-తిష్ఠివతురిత్యాదిసర్వం ష్ఠీవ్యతివత్ ॥ క్త్వాయాం ష్ఠివిత్వా । ష్ఠేవిత్వా । ష్ఠ్యూత్వా । ష్ఠీవ్యతేరప్యేవమేవోన్నేయం

హృష-తుష్టౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

హృష్యతి ॥ జహర్ష- జహృషతురిత్యాదిసర్వం కృష్యతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—హర్షితవ్యం, హర్షణీయం, హృష్యం, హృషితః, హృషితవాన్, హృష్ట, హృషితం లోమ, హృషితా లోమభిర్వా ఇతి నిష్ఠాయామిడ్వా ॥ హృష్టో హృషితో వా చైత్రః, విస్మితః ప్రతిహతో వేత్యర్థః । విస్మితప్రతిఘాతయోశ్చేతి వా ॥ ధాన్వాదికస్యతూదిత్త్వాన్నేట్, హృష్టః, హృష్టవాన్ ॥ క్త్వాయాం హర్షిత్వేత్యేవ.

ఇతి పరస్మైపదినః

మాఙ్-మానే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ.

౧ మాయతే ॥ ౨ మమే-మమిషె-మమిధ్వే ॥ మమివహే, మమిమహే ॥ ౩ మాతా (సే, హే) ॥ ౪ మాస్యతే ॥ ౫ మాయతాం ॥ ౬ అ

మాయత ॥ ౭ మాయేత ॥ ౮ మాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమాస్త-ధ్వం ॥ ౧౦ అమాస్యత ॥ కర్మణి ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ సన్యఙ్ల్లుక్షుతదంతాత్కృత్సుచ భౌవాదికమయతివత్ ॥ పు, ౪౧౬-॥

కేవలాత్కృత్సు—మాతవ్యః, మానీయః, మేయః, మితః, మితవాన్, మాయమానః, మాస్యమానః, మాతుం, మితం, మానం, మిత్వా, పరిమాయ, మాయంమాయం, మిత్వామిత్వా,

---

ఈఙ్ -గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ ఈయతే ॥ ౨ అయాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ ఏతా (సే, హే) ౪ ఏష్యతే ॥ ౫ ఈయతాం ॥ ౬ ఐయత ॥ ౭ ఈయేత ॥ ౮ ఏషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ ఐష్ట-ఐషాతాం, ఢ్వం ॥ ౧౦ ఐష్యత ॥

భావే—౧ ఈయతే ॥ ౨ అయాంచక్రే (బభూవ, ఆసే) ౩ ఆయితా-ఏతా ॥ ౪ ఆయిష్యతే-ఏష్యతే ॥ ౫ ఈయతాం ॥ ౬ ఐయత ॥ ౭ ఈయేత ॥ ౮ ఆయిషీష్ట-ఏషీష్ట ॥ ౯ ఆయి ॥ ౧౦ ఆయిష్యత-ఐష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ అయయతి-తే ॥ ఇత్యాద్యయతివత్ ॥ పు, ౪౨౦ ॥ సని—౧ ఈషిషతే ॥ ౨ ఈషిషాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ ఈషిషితా (సే, హే) ౪ ఈషిషిష్యతే ॥ ౫ ఈషిషతాం ॥ ౬ ఐషిషత ॥ ౭ ఈషిషేత ॥ ౮ ఈషిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐషిషిష్ట-ఐషిషిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ ఐషిషిష్యత ॥ కృత్సు—ఈషిషితవ్యమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు—ఏతవ్యం, అయనీయం, ఏయం, ఈతః, ఈతవాన్, ఈయమానః, ఏష్యమాణః, ఏతుం, ఈతం, అయనం, ఈత్వా, ప్రేయ, అయమాయం, ఈత్వేత్వా ॥

డీఙ్-విహాయసాంగతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ డీయతే ॥ ౨ డిడ్యే (ఢ్వే, ధ్వే) ౩ డయితా (సే, హే) ౪ డయిష్య

తే ॥ ౫ డీయతాం ॥ ౬ అడీయత ॥ ౭ డీయేత ॥ ౮ డయిషీష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౯ అడయిష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ అడయిష్యత ॥

భావాదిషు సర్వం భౌవాదికడయతివత్ ॥ పు ౧౬, ౪౧౭, ౪౦౮ ॥ కేవలాత్కృత్సు—నిష్ఠాయాం [illegible] సామర్థ్యాదాత్మనేపదిత్వేన [illegible] ।

డీనః, డీనవాన్, ప్రడీనః, ఉడ్డీనః- [illegible] డీనం ఇతి విశేషః

దీఙ్-క్షయే ॥ అ ॥ ఆ ॥ అనిట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ దీయతే ॥ ౨ దీఙో యుడచి క్ఙితి [illegible] ॥ దిదీయే-దిదీయాతే-దిదీయిరే ॥ దిదీయిషే-దిదీయాథే-దిదీయిధ్వే-ఢ్వే ॥ దిదీయే-దిదీయివహే-దిదీయిమహే ॥ [illegible] ॥ దాతా(సే, హే) ౪ దాస్యతే ॥ ౫ దీయతాం ॥ ౬ అదీయత ॥ ౭ దీయేత ॥ ౮ దాసీష్ట ॥ ౯ అదాస్త ॥ ౧౦ అదాస్యత ॥

భావే—౧ దీయతే ॥ ౨ దిదీయే ॥ ౩ దాయితా-దాతా ॥ ౪ దాయిష్యతే-దాస్యతే ॥ ౫ దీయతాం ॥ ౬ అదీయత ॥ ౭ దీయేత ॥ ౮ దాయిషీష్ట-దాసీష్ట ॥ ౯ అదాయి ॥ ౧౦ అదాయిష్యత-అదాస్యత

[illegible] ॥ పు ౭౧, ౭౨, ౭౩ ॥ [illegible] ॥ దిదీష [illegible] ॥ [illegible]- దీయతే- దేదీయాంచక్రే దేదీయితవ్యమిత్యాది ॥ [illegible]- దేదయీతి, దేదేతి, దేదీతః, దేద్యతీత్యాది, దేదయితవ్యమిత్యాది [illegible] ౧౭౨, ౧౭౮.

కేవలాత్కృత్సు—[illegible], దాసీయం, దేయం, దీనం, దీనవాన్, [illegible] ॥ దీయమానః, దాస్యమానః, దాతుం, [illegible], ఉపదాయ, [illegible], దాయం దాయం, [illegible] ॥

ధీఙ్-ఆధారే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ ధీయతే ॥ ౨ దిధ్యే-దిధ్యాతే (దిధ్యే, దిధ్యే) దిధ్యిషే-దిధ్యిధ్వే ౩ ధేతా (సే, హే) ౪ ధేష్యతే ॥ ౫ ధీయతాం ॥ ౬ అధీయత ॥ ౭ ధీయేత ॥ ౮ ధేషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధేష్ట-ధ్వం ॥ అధేషి-అధేష్వహి ॥౧౦ అధేష్యత ॥ భావే—౧ ధీయతే ॥ ౨ దిధ్యే ॥ ౩ ధాయితా-ధేతా ॥ ౪ ధాయిష్యతే ధేష్యతే ॥ ౫ ధీయతాం ॥ ౬ అధీయత ॥ ౭ ధీయేత। ౮ ధాయిషీష్ట-ధేషీష్ట ॥ ౯ అధాయి ॥ ౧౦ అధాయిష్యత-అధేష్యత

ణౌ-కర్తృగామిని క్రియాఫలే తాత్కాలిక ప్రత్యయే ధాయయతీత్యాది పాయయతీత్యాదివత్ ॥ పు ౭౭,౭౮ ॥ సని- దిధీషతే, దిధీషాంచక్రే, దిధీషిత వ్యమిత్యాది ॥ చఙి-అదీధయత్-త ॥ యఙి తిఙ్ప్రత్యయో ధేధీయతేవత్ ॥ పు ౬౭౭-౬౭౮। యఙ్లుకి-తిఙ్ప్రత్యయాస్సర్వం దేధయీతివత్ । పు ౪౭౭-౪౭౮। కేవలాత్కృత్ప్రత్యయాః- ధేతవ్యం, ధయనీయం, ధేయం, ధీనః, ధీనవాన్, ధీయమానః, ధేష్యమాణః, ధేతుం, ధీనం, ధయనం, ధీత్వా, నిధీయ, ధాయం ధాయం, ధీత్వా ధీత్వా ॥

పీఙ్-పానే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ పీయతే ॥ ౨ పిప్యే ॥ ౩ పేతా ॥ ౪ పేష్యతే ॥ ౫ పీయతాం॥ ౬ అపీయత ॥ ౭ పీయేత ॥ ౮ పేషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అపేష్ట-ధ్వం ॥౧౦ అపేష్యత ॥ కర్మణి—పీయతే, పిప్యే, శేషం వక్ష్యమాణప్రీయతివత్ ॥ యఙ్లుకి— పేప్యతీతి విశేషః ॥

ప్రీఙ్-ప్రీతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ప్రీయతే ౨ పిప్రియే॥పిప్రియాతే(ప్రియే-ప్రియే) పిప్రియివహే॥ ౩ ప్రేతా(సే, హే) ౪ ప్రేష్యతే॥ ౫ ప్రీయతాం ॥౬ అప్రీయత॥ ౭ ప్రీయేత ॥౮ ప్రేషీష్ట (ధ్వం) ౯ అప్రేష్ట॥ ధ్వం ॥ ౧౦ అప్రేష్యత॥

కర్మణి—౧ ప్రీయతే॥ ౨ పిప్రియే॥ ౩ ప్రాయితా ॥సే।హే॥ ప్రేతా ॥సే।హే॥ ౪ ప్రాయిష్యతే। ప్రేష్యతే ॥ ౫ ప్రీయతాం ॥ ౬ అప్రీయత ॥ ౭ ప్రీయేత ॥ ౮ ప్రాయిషీష్ట॥ ఢ్వం।ధ్వం ॥ ప్రేషీష్ట।ఢ్వం ౯ అప్రాయి। అప్రాయిషాతాం।ఢ్వం।ధ్వం ॥ అప్రేషాతాం ॥ ఢ్వం। ధ్వం ॥ ౧౦ అప్రాయిష్యత। అప్రేష్యత ॥

ణౌ ప్రాయయతి। తే ప్రాయ్యతే। ప్రాయయితవ్యమిత్యాది ణ్యంతపిబతివత్ ॥ ౨౭।౮౭పు ॥ అపిప్రయత్-త । సని, పిప్రీషతే । పిప్రీషితవ్యమిత్యాది॥ యఙ్లుఙ్క్రోడయతివత్ ॥పు ౪౦౭-౪౦౮। పేప్రీయతే ఇత్యాదివిశేషః । కేవలాత్కృత్సు-ప్రేతవ్యః। ప్రయణీయః। ప్రేయః। ప్రీతః। ప్రీతవాన్। ప్రీయమాణః। ప్రేష్యమాణః । ప్రేతుం । ప్రీతః । ప్రయణం । ప్రీత్వా । విప్రీయ । ప్రాయం౨ ప్రాయం । ప్రీత్వా౨ ప్రీత్వా॥

మీఙ్ హింసాయాం। హింసాత్ర ప్రాణవియోగః । అకర్మకః

అనిట్। ఆత్మనేపదీ

౧ మీయతే॥ ౨ మిమ్యే। మిమ్యాతే। ఢ్వే।ధ్వే॥ మిమ్యివహే॥ ౩ మేతా ॥సే।హే॥ ౪ మేష్యతే ॥ ౫ మీయతాం ॥ ౬ అమీయత ॥ ౭ మీయేత ॥ ౮ మేషీష్ట ॥ఢ్వం ॥౯ అమేష్ట । ఢ్వం॥ ౧౦ అమేష్యత ॥

భావే॥ ౧ మీయతే॥ ౨ మిమ్యే ॥ ౩ మాయితా । మేతా ॥ ౪ మాయిష్యతే ॥ మేష్యతే ॥ ౫ మీయతాం॥ ౬ అమీయత ॥౭ మీయేత । ౮ మాయిషీష్ట । మేషీష్ట ॥ ౯ అమాయి ॥౧౦ అమాయిష్యత। అమేష్యత॥ ణ్యంతాదిషు సర్వత్ర ధేఙ్ ధాతువత్ । సని మీమేత్యత్ర మీనాతి మినోత్యోరేవ గ్రహణాదస్మాత్సని మిమీషత ఇత్యపి ॥

కేవలాత్కృత్సు । మేతవ్యం। మయనీయం । మేయం। మీనః।మీనవాన్। మీయమానః। మేష్యమాణః । మేతుం।మీనం । మీత్వా । ప్రమీయ । మాయం౨ మాయం। మీత్వా౨ మీత్వా ॥

రీఙ్ - స్రవణే। అకర్మకః। అనిట్ । శ్రవణఇతిపాఠాంతరం॥ తదాసకర్మకః ॥

౧ రీయతే॥ ౨ రిర్యే। రిర్యాతే। రిరియిరే । బహిరంగస్యయణో ఽసిద్ధత్వాన్నౌపధాయాం చేతిదీర్ఘః । రేతేత్యాదికర్తృకర్మణో వీయతివత్ ॥

ణౌపతిరీహ్రీత్యాదినాపుకిపుగంతేతి గుణే రేపయతీత్యాది కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ ఫలతివత్ ॥ ౨౨౫ । ౨౬౬॥ సన్యఙ్ యఙ్లుక్సు తిఙ్కృత్సు సర్వత్ర ధీఙ్ ధాతువత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ రేతవ్యం । రయణీయం । రేయం । రీణః రీణవాన్ । రీయమాణః । రేష్యమాణః । రేతుం। రీణం। రీత్వా। ప్రరీయ। రాయంరాయం। రీత్వారీత్వా ॥ అర్థనిర్దేశే శ్యణో లైరయం ప్రయోగ ఇతి కేచిత్ । తథాచరీణశ్శ్రవణపర్యాయః కథితో భట్టికావ్యే। నారీణామపనునుదుర్న దేహఖేదాన్నారీణామలసలిలాహిరణ్యావాప్యఇతి । అత్రఅరీణం శ్రితంఅమలంసలిలమితిశ్రవణార్థవ్యాత్పాదిత్వ

వ్రీఙ్ - వృణోత్యర్థే॥ సకర్మకః। అనిట్ ఆత్మనేపదీ

వ్రీయతే। వివ్రియే। వ్రేతేత్యాదిసర్వం వ్రీయతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం వ్రీణః । వ్రీణవాన్ ॥

లీఙ్ - శ్లేషణే। అకర్మకః । అనిట్ ॥ఆత్మనేపదీ

౧ లీయతే॥ ౨ లిల్యే। విభాషాలీయతేరితిల్యేజ్విషయ ఆత్వంవా । ౩ లాతా, సే।ధ్వే। లేతా । సే।ధ్వే॥ ౪ లాస్యతే । లేష్యతే॥ ౫లీయతాం ౬ అలీయత । లీయేత ॥౮ లేషీష్ట। ఢ్వం॥ధ్వం ॥ లాసీష్ట । ధ్వం।౯ అలేష్ట । ఢ్వం।ధ్వం॥ అలాస్త ।ధ్వం॥ ౧౦ అలేష్యత । అలాస్యత॥

భావే—౧ లీయతే॥ ౨లిల్యే॥౩ లాయితా॥ లేతా।లాతా॥౪ లాయిష్యతే। లాస్యతే। లేష్యతే॥౫ లీయతాం ॥ ౬ అలీయత॥ ౭లీయేత॥ ౮

లాయిషీష్ట । లేషీష్ట । లాసీష్ట । ౯ అలాయి ॥ ౧౦ అలాయిష్యత
అలేష్యత । అలాస్యత ॥

ణౌ లీలోర్నుగ్లుకావన్యతరస్యాం స్నేహవిపాతన ఇతి నుగ్లుకౌ ॥
తత్ర లా ఇతి లాకరణేऽస్యాపి గ్రహణాదాత్వపక్షే లుక్నుకౌ । తేనాత్వ
ను గస్య ఫ్త్వాభావాయా దేశః ॥ ౧ విలాలయతి-తే ॥ విలాపయతి-తే ॥ విలీన
యతి-తే ॥ విలాయయతి-తే ॥ వాక్యా... ఇతి తు కాలాప... మాదాత్వ
పక్షే నుక్ ॥ ౨ విలాలయాం చకార । చక్రే । బభూవ । ఆసీత్యా
దిసర్వత్రోహ్యం ॥ చఙి । వ్యలీలలత్ । తే ॥ వ్యలీలపత్ । త ॥ వ్యలీలిన
త్ । త ॥ వ్యలీలయత్ । త ॥ స్నేహవిపాతనాదన్యత్ర న నుక్ । కిం త్వాత్వ ప
క్షే పుక్ । తదభావే త్వాయాదేశః । లోహం విలాపయతి । తే ॥ వి
లాయయతి । తే ॥ ఇత్యాది । అస్మిన్నర్థే ఫలం ... హణా
ద్గ్రామ వా చ్యేమ ప్రలంభనాభిభవపూజాసు ... ఇత్వమాత్వ
చ్యమితి నిత్యమాత్వ ... విషయం
మానపశాల... । జటాభిరాలాపయతే । పూ
జామధిగచ్ఛతీత్యర్థః । శ్యేనో వర్తికాముల్లాపయతే । అభిభవతీత్య
ర్థః । బాలముల్లాపయతే । వంచయతీత్యర్థః । లకారాంతరూపా
ణ్యూహ్యాని ॥

కర్మణి । విలాల్యతే । విలాప్యతే । విలీన్యతే । విలాయ్యతే । లుఙి । వి
లాలయితా । సే । హే ॥ విలాలితా । సే । హే ॥ విలాపయితా । సే । హే । విలాపి
తా (సే । హే) విలీనయితా (సే । హే) విలీనితా (సే । హే) విలాయయితా
(సే । హే) విలాయితా (సే । హే) ఏవం స్యసీయుట్సిచ్ష్వపి వేషు రూపా
ష్టకమూహ్యం । చిణి । వ్యలాలి । వ్యలాపి । వ్యలీని । వ్యలాయి । స్నేహ
విపాతనాదన్యత్రాస్యాది షు చాతూరూప్యం ప్రలంభనాద్యర్థే మా ద్వై
రూప్యం చ యథాయథమున్నేయమ్ ॥

ఏవం కృత్స్వపి । విలాలయితవ్యం । విలాపయితవ్యం । విలీనయితవ్య

విలాయయితవ్యమిత్యాది ॥ సని॥ తిఙ్కృతోః। లిలీషతే । లిలీషితవ్యమిత్యాది ॥యఙి॥ లేలీయతే। లేలీయితవ్యమిత్యాది ॥యఙ్లుకి॥ లేలయీతి। లేలేతి। లేలీతః। లేల్యతీత్యాది। కృత్సు। లేలయితవ్యం। లేలయనీయం। నిష్ఠాయాం। లేల్యితః। లేల్యితవాన్। శతరి। లేల్యత్। లేల్యతౌ। లేల్యతః। లేల్యతీత్యాదిచ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ లేతవ్యం । లాతవ్యం। లయనీయం। లానీయం । లేయం । ఆత్త్వపక్ష ఈదృతీతి త్వేతుల్యంరూపమ్ ॥ లీనః। లీనవాన్। లీయమానః। లేష్యమాణః। లాస్యమానః। లేతుం। లాతుం। లీనం। లయనం। లానం। లీత్వా॥ విలీయ। విలాయ। లాయం। లాయం। లీత్వా లీత్వా॥

దూఙ్ పరితాపే। అకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ

౧ దూయతే। ౨ దుదువే। దుదువిషే। ఢ్వే। ధ్వే॥ దుదువివహే॥ ౩ దవితా॥ సే। హే॥ ౪ దవిష్యతే॥ ౫ దూయతాం॥ ౬ అదూయత॥ ౭ దూయేత ॥ ౮ దవిషీష్ట। ఢ్వం। ధ్వం। ౯ అదవిష్ట। ఢ్వం। ధ్వం। ౧౦ అదవిష్యత

భావే—౧ దూయతే॥ ౨ దుదువే। ౩ దావితా। దవితా । ౪ దావిష్యతే। దవిష్యతే। ౫ దూయతాం। ౬ అదూయత। ౭ దూయేత। ౮ దావిషీష్ట । దవిషీష్ట ॥ ౯ అదావి। ౧౦ అదావిష్యత। అదవిష్యత ॥

ణౌకర్తృకకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిఙ్కృతోః పచతివత్ ॥౧౦౪।౧౦౫పు॥

కేవలాత్కృత్సు । దవితవ్యం। దవనీయం। దవ్యం। దావ్యం। దూనః। దూనవాన్। దూయమానః। దవిష్యమాణః । దవితుం। దూనం। దవనం । దవిత్వా। విదూయ। దావం దావం। దవిత్వా దవిత్వా॥

షూఙ్ ప్రాణిప్రసవే। అకర్మకః। వేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ సూయతే॥ ౨ సుషువే। సుషువిషే। స్వరతిసూతీతి వికల్పాదిట్

ధిత్వాశ్శ్యకః కితీతినిషేధే ప్రాప్తే క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ । సుషువి ఢ్వే।ధ్వే। సుషువివహే। సుషువిమహే ॥ ౩ సోతా (సే।హే) సవితా, (సే, హే) ౪ సోష్యతే-సవిష్యతే ॥ ౫ సూయతాం ॥ ౬ అసూయత ॥ ౭ సూయేత ॥ ౮ సవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) సోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసవిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) అసోష్ట ధ్వం ॥ ౧౦ అసవిష్యత-అసోష్యత.

కర్మణి—౧ సూయతే ॥ ౨ సుషువే-సుషువిషే-సుషువిఢ్వే-ధ్వే ॥ సుషువివహే,సుషువిమహే ॥ ౩ సావితా(సే, హే) సవితా(సే, హే) సోతా(సే, హే) ౪ సావిష్యతే-సవిష్యతే-సోష్యతే ॥ ౫ సూయతాం ॥ ౬ అసూయత ॥ ౭ సూయేత ॥ ౮ సావిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) సవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) సోషీష్ట.ధ్వం ॥ ౯ అసావి-అసావిషాతాం(ఢ్వం ధ్వం) అసవిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అసోషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦అసావిష్యత-అసవిష్యత-అసోష్యత ॥

కౌ కర్తృకర్మణోస్సద తాత్కృత్యాన్సాపిత ధాతోస్స్యజ్వీణ్ జ్ఞుకు తిజ్కృత్యేత్తాఙ్చసన్నసవతివత్ ॥ పు ౧౦౪-౧౦౫ ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ సవితవ్యం, సోతవ్యం, సవనీయం, సవ్యం, సావ్యం, సూనః, సూనవాన్-సూయమానః, సవిష్యమాణః, సోష్యమాణః,సవితుం,సోతుం, సూనం, సవనం, సవిత్వా, సూత్వా, ప్రసూయ, సావంసావం, సవిత్వాసవిత్వా, సూత్వాసూత్వా.

అణ-ప్రాణనే॥అకర్మకః॥సేట్ ॥అత్మనేపదీ.

౧ అణ్యతే ॥ ౨ అణే ॥ ౩ అణితా(సే, హే) ౪ అణిష్యతే ॥ ౫అణ్యతాం ॥ ౬ అణ్యత ॥ ౭ అణ్యేత ॥ ౮ అణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అణిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అణిష్యత ॥

భావే ప్యేవమేవైకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ ణిచ్-అణి ॥

• ణ్యంతాదుప సర్వత్రాదావిటా నితివత్ ॥ పు౫౫౨ ॥ చజ్-ఆణిణత్-త॥ కేవలాత్కృత్సు శానచ్-అణ్యమానః, అణిష్యమాణఇతి విశేషః.

అనేతిదంక్యాంతోఽయమిత్యేకే ॥ తస్యాపిసర్వత్రప్రాగ్వద్రూపమ్ ॥

కాశృ దీప్తౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ కాశ్యతే ॥ ౫ కాశ్యతాం ॥ ౬ అకాశ్యత ॥ ౭ కాశ్యేతేతి శేష లాత్కృత్సు కాశ్యమాన ఇతిచవిశేషః ॥ శేషం భ్వాదికవత్ । పు ౪౩౬, ౪౩౭.

క్లిశ-ఉపతాపే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ క్లిశ్యతే ॥ ౨ చిక్లిశే ॥ ౩ క్లేశితా ౪ క్లేశిష్యతే ॥ ౫ క్లిశ్యతాం ॥ ౬ అక్లిశ్యత ॥ ౭ క్లిశ్యేత ॥ ౮ క్లేశిషీష్ట-ధ్వం ౯ అక్లేశిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అక్లేశిష్యత ॥

భావేప్యేవమేకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ చిణి-అక్లేశి.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తదంతాత్కృత్సుచ సర్వం కేటతివత్ ॥ పు ౨౦౦ ॥ చఙి- అచిక్లిశత్-త ॥ సన్నంతాచ్చిక్లిశిషతే, చిక్లేశిషతే, చిక్లిశిషాంచక్రే-చిక్లేశిషాంచక్రే, చిక్లిశిషితవ్యం, చిక్లేశిషితవ్యమిత్యాది ॥ ఆత్మనేపదం విశేషః ॥ శేషలాత్కృత్సు- క్లేశితవ్యం । క్లేశనీయం । క్లేశ్యం । క్లిశితః । క్లిష్టః । క్లిశః క్త్వానిష్ఠయోరితీడ్వికల్పః ॥ క్లిష్టవాన్ । క్లిశితవాన్ । క్లిశ్యమానః । క్లేశిష్యమాణః । క్లేశితుం । క్లిష్టం । క్లిశితం । క్లేశనం । క్లిశః క్త్వానిష్ఠయోరితీడ్వికల్పే ఇట్పక్షే న క్త్వా సేడితి కిత్త్వనిషేధేప్యస్మి మృడమృదేత్యాదినా కిత్త్వం క్లిశిత్వా । క్లిష్ట్వా । పరిక్లిశ్య । క్లేశం క్లేశం క్లిశిత్వా క్లిశిత్వా । క్లిష్ట్వా క్లిష్ట్వా।

ఖిద-దైన్యే ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ ఖిద్యతే ౨ చిఖిదే-చిఖిదిషే-చిఖిదిధ్వే ॥ చిఖిదివహే, చిఖిదిమహే ॥ ౩ ఖేత్తా (సే, హే) ౪ ఖేత్స్యతే ॥ ౫ ఖిద్యతాం ॥ ౬ అఖిద్యత ॥ ౭ ఖిద్యేత ॥ ౮ ఖిత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఖిత్త-అఖిత్సాతాం-అఖిత్సత ॥ ౧౦ అఖేత్స్యత ॥ భావేప్యేవమేకవచనాంతమున్నేయం ॥ చిణి-అఖేది.

తప-ఐశ్వర్యేవా ॥ అయంధాతురైశ్వర్యేవాతజ్ఞ్యనౌలభతే ॥ అన్యదాతుశబ్వికరణఃపరస్మైపదీత్యర్థః॥అకర్మకః॥ సేట్॥ఆత్మనేపదీ

కేచిద్వాగ్రహణం వృతుధాతోరాద్యవయవమిచ్ఛంతి ॥ తప్యతే తేపే । తప్తా । తప్స్యతఇత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణపద్యతివత్ ॥ పతె తివ్యత్యాసేన పాఠాంతరం । వ్యాఖ్యానియుతఃపత్యమానః సోఽప్యనిట్ । పత్యతే । పేతే । పత్తా । పత్స్యతఇత్యాదిపాఠోగ్యాత్ ॥

దీపీ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ దీప్యతే ॥ ౨ దిదీపే ॥ ౩ దీపితా ॥ ౪ దీపిష్యతే ॥ ౫ దీప్యతాం ౬ అదీప్యత ॥ ౭ దీప్యేత ॥ ౮ దీపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదీపి - అదీపిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) దీపజనేతివాచిణ్ ॥ ౧౦ అదీపిష్యత.

భావేప్యేవమేవైకవచనాంతంబోధ్యం । లుఙిత్వదీపిష్యేవ.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్యప్రత్యయే సన్యఙ్ యఙ్లుగంతాత్తిజన్యతాత్సర్వంజీవతివత్॥పు ౨౭౦, ౨౭౧ సని-దిదీపిషతఇత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః. కేవలాత్కృత్యప్రత్యయే దీపితవ్యం । దీపనీయం । దీప్యం । దీప్తః । క్త్వాదితఇతి నేట్ । దీప్తవాన్ । దీప్యమానః । దీపిష్యమాణః । దీపితుం । దీప్తం । దీపనం । దీపిత్వా । ప్రదీప్య । దీపం దీపం- దీపిత్వాదీపిత్వా.

ధూరీ-హింసావయోహాన్యోః॥హింసాయాంసకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేప ధూర్యతే। దుధూరఇత్యాదిసర్వంగూర్యతివత్ ॥

పద-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ పద్యతే ॥ ౨ పేదే-పేదాతే-పేదిషే-పేదిధ్వే ॥ పేదివహే-పేదిమహే ॥ ౩ పత్తా(స్మే, హే) ౪ పత్స్యతే ॥ ౫ పద్యతాం ॥ ౬ అపద్యత ॥ ౭ పద్యేత ॥ ౮ పత్సీష్ట-ధ్వం ॥ చిణ్తేపదఇతిచ్లేశ్చిణ్ ॥ ౯ అ

పాది ॥ ౧౦ అపత్స్యత ॥ కర్మణ్యప్యేవమ్ ॥ ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యఙ్యఙ్లుకో స్తదంతాత్కృత్సుచ సర్వంగదతివత్ ॥ పు ౨౨౫, ౨౨౮ ॥ సని-సనిమీమేత్యాదినేసాదేశేఽభ్యాసలోపేచ పిత్సతే । పిత్సాంచక్ర ఇత్యాద్యాత్మనేపదం । కృత్సు- పిత్సితవ్యమి త్యాదిపతతివత్ ॥ యఙ్యఙ్లుకోర్నీగ్వంచ్విత్యాదినాభ్యాసస్యనీగాగమె పనీపద్యతఇత్యాది । పనీపదీతి । పనీపత్తి । పనీపత్తః । పనీపదతి । కృత్సు-పనీపదితవ్యమిత్యాది ।పు ౩౧౦, ౩౧౧॥ కేవలాత్కృత్సు-పత్తవ్యం పదనీయం । పాద్యం । పన్నః । పన్నవాన్ । పద్యమానః । పత్స్య మానః । పత్తుం । పన్నం । పదనం । పత్త్వా । ప్రపద్య । పాదంపా దం । పత్త్వాపత్త్వా ॥ గేహానుప్రపాదమాస్తే । గేహంగేహమనుప్రపా దం । గేహమనుప్రపాదమనుప్రపాదం । విశిపతిపదీత్యాదినాణముల్ తృతీయాప్రభృతీనీత్యాదినా సమాసోవా । అసమాసేతుగేహస్య ణము లంతస్యచ పర్యాయేణద్విత్వమ్ ॥

పూరీ-ఆప్యాయనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

పూర్యతే । పుపూరఇత్యాదిసర్వం దీప్యతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం, పూ ర్ణః, పూర్ణవాన్ ॥ ణౌ నిష్ఠాయాం పూర్ణః, పూర్ణవాన్, పూ రితః-పూరితవాన్, వాదాంతశాంతేత్యాదినా పక్షేఇడభావోనిపాత్య తే ॥ చర్మపూరం స్తృణాతి, ఉదరపూరంభుఙ్క్తే, కర్మణోరసయో రుపపదయోశ్చర్మోదరయోః పూరేరితిణముల్, గోష్పదప్రంవృష్టో దేవః, గోష్పదపూరం, మూషికాబిలప్రం-మూషికాబిలపూరం, వ ర్షప్రమాణఊలోపశ్చాస్యాన్యతరస్యామితి పూరేణముల్ ఊకార లోపోవా ॥ ఊర్ధ్వే పూరంపూర్యతే, ఊర్ధ్వముఖపవఘటాదిష్వర్థో దకాదినా పూర్ణోభవతీత్యర్థః, ఊర్ధ్వేశుషిపూరోరితి ణముల్, కషాదిత్వాద్వ్యథాపిధ్యనుప్రయోగః.

బుధ-అవగమే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ బుధ్యతే ॥ ౨ బుబుధే-బుబుధిషే,బుబుధిధ్వే॥బుబుధివహే-బుబుధిమహే ॥ ౩ బోద్ధా(సే,హే) ౪ భోత్స్యతే । ౫ బుధ్యతాం ॥ ౬ అబుధ్యత ॥ ౭ బుధ్యేత ॥ ౮ భుత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అబోధి-అబుద్ధ దీపజనేతి వా చిణ్, అభుత్సాతాం-అభుత్సత ॥ ౧౦ అభోత్స్యత.

కర్మణ్యప్యేవమ్ ॥ చిణి త్వబోధీత్యేవ ॥ ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయే బుధ్యుజ్ఝుకోః స్థితికృతి చ సర్వం కో చ తపవత్ ॥ ణౌ కర్తృకేఽ ఫలే ఽపి బుధేత్యాదినా పరస్మైపదమేవ । బోధయతి । అ [illegible] బూబుధత్ [illegible] ॥ సని బుభుత్సతే । బుభుత్సాంచక్రే । కృత్సు-బుభుత్సితవ్యమిత్యాది ద్రష్టవ్యమ్ ॥ కేవలాత్ప్రత్యయేషు-బోద్ధవ్యం, బోధనీయం, బోధ్యం, బుద్ధః, బుద్ధవాన్, బుధ్యమానః, భోత్స్యమానః, బోద్ధుం, బుద్ధం, బోధనం, బుద్ధ్వా, విబుధ్య, బోధం బోధం, బుద్ధ్వా బుద్ధ్వా.

మన-జ్ఞానే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ మన్యతే ॥ ౨ మేనే మేనిషే-మేనిధ్వే । మేనివహే-మేనిమహే ॥ ౩ మంతా(సే,హే) ౪ మంస్యతే ॥ ౫ మన్యతాం ॥ ౬ అమన్యత ॥ ౭ మన్యేత ॥ ౮ మంసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమంస్త-ధ్వం ॥ ౧౦ అమంస్యత ॥ కర్మణ్యప్యేవమ్ ॥ లుఙి త్వమాని-అమంసాతామిత్యాది.

ణౌ కర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయే చ గదతివత్ ॥ పు [illegible] ॥ యజ్ఞ్యజ్ఝుకో స్థితికృతి చ సర్వం పమతివత్ ॥ మంమనీతి, మంమంతి, మంమతః, మంమనతీత్యాది ॥ సని-మిమంసతే । మిమంసాంచక్రే । మిమంసితవ్యమిత్యాది । కేవలాత్ప్రత్యయేషు- మంతవ్యం, మననీయం, మాన్యం, మతః, మతవాన్, మన్యమానః, మంస్యమానః, మంతుం, మతం, మననం, మత్వా,ప్రమత్య, వాల్యపీతి విభాషాయా వ్యవస్థితత్వాన్ క్త్వాంతాని టా నిత్యమనునాసికలోపః । మానంమానం, మత్వామత్వా.

యుజ-సమాధౌ ॥ సమాధిశ్చిత్తవృత్తినిరోధః ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఆత్మనే ॥

౧ యుజ్యతే ॥ ౨ యుయుజే ॥ ౩ యోక్తా ॥ ౪ యోక్ష్యతే ॥ ౫ యుజ్యతాం ॥ ౬ అయుజ్యత ॥ ౭ యుజ్యేత ॥ ౮ యుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అయుక్త-అయుక్షాతాం ॥ ౧౦ అయోక్ష్యత ॥ ధాత్వేలుజి-అయోజీతివిశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తైకవచనాంతవత్ ॥ సకర్మకస్యాస్యకర్తుః స్వజయుజ్యోః కర్త్వం స్త్రీ అతిబహుళం కర్మవద్భావో యగపవాదశ్యంశ్చ । యుజ్యతే బ్రహ్మచారీయోగం । అయోజి, ణ్యంతాదిషుసర్వం కోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯ ॥ సని-యుయుక్షతే, యుయుక్షితవ్యమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-యోక్తవ్యం, యోజనీయం, యుగ్యోగౌ । యుగ్యం చపత్రమితికృత్యప్రత్యయంచనిపాత్యతే ॥ అన్యత్రయోగ్యః । ణ్యతిచజో రితికుత్వం । యుక్తః, యుక్తవాన్, యుజ్యమానః, యోక్ష్యమాణః, యోక్తుం, యుక్తం, యోజనం, యుక్త్వా, నియుజ్య, యోజంయోజం, యుక్త్వాయుక్త్వా ॥

యుధ-సంప్రహారే ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ యుధ్యతే ॥ ౨ యుయుధే-యుయుధిషే-యుయుధిధ్వే । యుయుధివహే-యుయుధిమహే ॥ ౩ యోద్ధా(సే,హే) ౪ యోత్స్యతే ॥ ౫ యుధ్యతాం ॥ ౬ అయుధ్యత ॥ ౭ యుధ్యేత । ౮ యుత్సీష్ట ॥ ౯ అయుద్ధ-అయుత్సాతాం ॥ ౧౦ అయోత్స్యత ॥

ధాతావప్యస్యైకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ లుజీత్వయోధీతి ॥ ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్స్వచ యజ్ఞ్యల్లుకోస్త్రిజికృతిచసర్వంకోచతివత్ ॥ ణౌ కర్తృగామిఫలే బుధయుధేత్యాదినాపరస్మైపదమేవ యోధయతి । అయూయుధత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯ ॥ సని- యుయుత్సతే । యుయుత్సాంచక్రే । యుయుత్సితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు - యోద్ధవ్యం, యోధనీయం, యోధ్యం, యుద్ధం, యుద్ధవాన్, యుధ్యమానః, యోత్స్యమానః, యోద్ధుం, యుద్ధ్వా, యో

ధనం, యుద్ధ్వా, నియుధ్య. యోధంయోధం, యుద్ధ్వాయుద్ధ్వా.

అను-రుధ కామే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

అనురుధ్యతే, అనురురుధే, అనురోద్ధేత్యాదిసర్వమనుపూర్వకంబు ధ్యతివదూహ్యమ్.

లిశ-అల్పీభావే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ లిశ్యతే ॥ ౨ లిలిశే లిలిశిషే-లిలిశిధ్వే । లిలిశివహే-లిలిశిమహే ౩ లేష్టా(సే,హే) ॥ ౪ లేక్ష్యతే ॥ ౫ లిశ్యతాం ॥ ౬ అలిశ్యత ॥ ౭లి శ్యేత ॥ ౮ లిక్షీష్ట ॥ ౯ అలిక్షత-అలిక్షాతాం-అలిక్షంత॥౧౦॥ లేక్ష్యత

భావేప్యేకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ లుఙిత్వలేశితి. శాకర్తృకకర్మ ణో స్తదంతాత్ప్రాప్తస్య యఙ్యఙ్లుకో స్సిఙ్కృతిచసర్వంక్లిశ్యతివత్ ॥ చ ఙి-అలీలిశత్-త ॥ సని లిలిక్షతే । లిలిక్షాంచక్రే । లిలిక్షితవ్యమిత్యాది

కేవలాత్ప్రాప్త-లేష్టవ్యం, లేశనీయం, లేశ్యం, లిష్టః, లిష్టవాన్, లిశ్యమానః, లేక్ష్యమాణః, లేష్టుం, లిష్టం, లేశనం, లిష్ట్వా, ప్రలిశ్య లేశంలేశం, లిష్ట్వాలిష్ట్వా.

వాశ్య-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వాశ్యతే ॥ ౨ వవాశే ॥ ౩ వాశితా ॥ ౪ వాశిష్యతే ॥ ౫ వా శ్యతాం ॥ ౬ అవాశ్యత ॥ ౭ వాశ్యేత ॥ ౮ వాశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అ వాశిష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అవాశిష్యత.

భావేప్యేవమ్ ॥ లుఙి-అవాశి ॥ శా కర్తృకకర్మణో స్తదంతా త్ప్రాప్తస్య యఙ్యఙ్లుకో స్సిఙ్కృతిచసప్రపంచోభావదితిపల్ ॥ చఙి-అవివాశత్ -త ॥ పు ౨-౨౩,౨-౬౪ ॥ యఙ్లుకి-వావాశీతి, వావాష్టి, వావాష్టః- వావాశతీత్యాది ॥ కేవలాత్ప్రాప్త-వాశితవ్యం, వాశనీయం, వాశ్యం, వాశితః, వాశితవాన్, వాశ్యమానః, వాశిష్యమాణః- వాశితుం,వా శితం, వాశనం, వాశిత్వా, వివాశ్య, వాశంవాశం, వాశిత్వావాశిత్వా.

విద-సత్తాయాం॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ విద్యతే ॥ ౨ వివిదే-వివిదిషే-వివిదిధ్వే । వివిదివహే-వివిదిమహే ॥ ౩ వేత్తా(సే, హే) ౪ వేత్స్యతే ॥ ౫ విద్యతాం ॥ ౬ అవిద్యత । ౭ విద్యేత ॥ ౮ విత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవిత్త-అవిత్సాతాం-అవిత్సత ॥ ౧౦ అవేత్స్యత ॥ ధాతుకజే-ఆవేదీతి విశేషః॥ శేషమేకవచనాంతం

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ యజ్ఞఙ్లుకోస్సిజేకృతిచ సర్వం లిఙ్వదితివత్ ॥ సని-వివిత్సతే । వివిత్సాంచక్రే । వివిత్సితవ్యం, వివిత్సనీయమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-వేత్తవ్యం, వేదనీయం, వేద్యం, విన్నం, విత్తం, విన్నవాన్. విత్తవాన్, నుదవిదేత్యాదినా నిష్ఠాతస్య నోవా ॥ విద్యమానః, వేత్స్యమానః, వేత్తుం, విన్నిః, విత్తిః, వేదనం. విత్త్వా, నివిద్య, వేదంవేదం, విత్త్వావిత్త్వా ॥

వృతు-వరణే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ వృత్యతే ॥ ౨ వవృతే ॥ ౩ వర్తితా ॥ ౪ వర్తిష్యతే । ౫ వృత్యతాం । ౬ అవృత్యత । ౭ వృత్యేత । ౮ వర్తిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అవర్తిష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ అవర్తిష్యత ॥ కర్మణ్యప్యేవమ్ । లుజే- అవర్తితి శేషః । ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు యజ్ఞఙ్లుకో స్సిజేకృతిచ సనితదంతాత్కృత్స్వపి వివర్తిషత ఇత్యాది సేడూ్ప మాత్రం భ్వాదిక వర్తతివత్ । ౪౮౪, ౪౮౫. కేవలాత్కృత్సు వర్తితవ్యం। వర్తనీయం । వృత్యం । వృత్తః । వృత్తవాన్ । వృత్యమానః । వర్తిష్యమాణః । వర్తితుం । వృత్తిః । వర్తనం । వర్తిత్వా । వృత్త్వా । ప్రవృత్య । వర్తంవర్తం । వర్తిత్వావర్తిత్వా । వృత్త్వా । వృత్త్వా.

పక్షాంతరే॥ వావృత్యతే, తథా 'వావృత్యమానా సా రామశాలాంతస్థా విశతి భట్టిః ॥ వావృతాంచక్రే(బహుమాన, ఆస) వావర్తితేత్యాది ప్రాగ్వత్ । అనేకాచ్త్వాన్నాస్య యజ్ఞఙ్లుకౌ ॥

గూరీ-హింసా స్తంభనయోః॥హింసాయాం సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.
గూర్యతే ॥ జుగూరఇత్యాదిసర్వం గూర్యతివత్ ॥

సృజ-విసర్గే ॥అకర్మకః॥సంసృజ్యతేసరసిజైరరుణాంశుభిన్నైః
అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ సృజ్యతే । ౨ ససృజే-ససృజిషే-ససృజిధ్వే । ససృజివహే-ససృజిమహే । ౩ స్రష్టా(స్రే,హే) ౪ స్రక్ష్యతే । ౫ సృజ్యతాం । ౬ అసృజ్యత । ౭ సృజ్యేత । ౮ సృక్షీష్ట । ౯ అసృష్ట-అసృక్షాతాం-అసృక్షత ॥ ౧౦ అస్రక్ష్యత ॥ భావేలుఙి-అసర్జీతి విశేషః । శేషంప్రాగుక్తైకవచనాంతం ॥ సకర్మకస్యాస్య సృజియుజ్యోశ్శ్యంస్తువేతి బహులం కర్మవద్భావో యగపవాదః శ్యంశ్చ । సచసృజేః శ్రద్ధోపపన్న ఇత్యాదినా శ్రద్ధోపపన్నేకర్తర్యేవ । సృజ్యతే స్రజం భక్తః । శ్రద్ధయా నిష్పాదయతీత్యర్థః । అసర్జి-అసృక్షాతాం-అసృక్షతేత్యాది.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యఙ్యఙ్లుకోస్స్త్రీకృతిచ సర్వం సృజిధాతువత్ ॥ పు ౨౪౧; ౨౪౨, ౨౪౩.

సని-సిసృక్షతే । సిసృక్షాంచక్రే । సిసృక్షితవ్యమిత్యాదిసన్నంతప్రకృతివత్ ॥ పు ౨౯౮, ౨౯౯.

కేవలాత్కృత్సు-స్రష్టవ్యం, సర్జనీయం, సృజ్యం, సృష్టః, సృష్టవాన్, సృజ్యమానః, స్రక్ష్యమాణః, స్రష్టుం, సృష్టం, సర్జనం, స్రష్ట్వా, సంసృజ్య, సర్జంసర్జం, సృష్ట్వాసృష్ట్వా.

ఇత్యాత్మనేపదినః

అథోభయపదినః

ణహ-బంధనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ నహ్యతి-తే । ౨ ననాహ-నేహతుః । నేహిథ-ననద్ధ-ననాహ

నేహ-నేహిథ-నేహిమ । నేహే-నేహిషే-నేహిధ్వే-ధ్వే । నేహివహే-నేహిమహే । ౩ నద్ధా(సి, స్మి, హే) ౪ నత్స్యతి-తే । ౫ నహ్యతు-తాం । ౬ అనహ్యత్-త । ౭ నహ్యేత్-త । ౮ నహ్యాత్-నత్సీష్ట-ధ్వం । ౯ అనాత్సీత్-అనాద్ధాం-అనద్ధ-అనత్సాతాం-అనత్సత । ౧౦ అనత్స్యత్-త

కర్మణ్యప్యస్యాత్మనేపదరూపాణ్యేవ । ణిజిత్వనాహీతి విశేషః.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్స్వపి తథాసని తదంతాత్కృత్స్వపి దహతివత్ । పు ౬౯౩, ౬౯౪ । సని పక్షే నినత్సతఇత్యాత్మనేపదం విశేషః । యజి తిజ్కృతోర్నానహ్యతఇత్యాదిజాగద్యతఇత్యాదివత్ ॥ యజ్లుకి-నానహీతి, నానద్ధి; నానద్ధః, నానహతీత్యాది కృత్స్వపి నానహితవ్యమిత్యాది యజ్లుగంతగదతివత్ ॥ పు ౨౨౫, ౨౨౬

కేవలాత్కృత్సు-నద్ధవ్యం, నహనీయం, నాహ్యం, నద్ధః, నద్ధవాన్ నహ్యన్-నహ్యంతీ, నహ్యమానః, నత్స్యన్-నత్స్యంతీ-నత్స్యన్తీ, నత్స్యమానః, నద్ధుం, నద్ధిః, నహనం, నద్ధ్వా, సంనహ్య, నాహంనాహం, నద్ధ్వానద్ధ్వా.

మృష-తితిక్షాయాం । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ

౧ మృష్యతి-తే । ౨ మమర్ష-మమర్షిథ-మమృషివ-మమృషిమ । మమృషే-మమృషిషే-మమృషిధ్వే । మమృషివహే-మమృషిమహే । ౩ మర్షితా(సి, స్మి, హే) ౪ మర్షిష్యతి-తే । ౫ మృష్యతు-తాం । ౬ అమృష్యత్-త । ౭ మృష్యేత్-త । ౮ మృష్యాత్-మర్షిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అమర్షీత్-అమర్షిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అమర్షిష్యత్-త । పరిపూర్వాదస్మాత్కర్తృగేపిఫలేపరైర్మృషఇతిపరస్మైపదమేవ । పరిమృష్యతి । పరిమమర్షేత్యాది । కర్మణ్యస్యసర్వత్రప్రాగుక్తాన్యాత్మనేపదరూపమేవ । ణిజి-అమమర్షతివిశేషః । ణ్యంతాదిమసర్వత్రగృజధాతువత్ । పు ౨౪౧, ౨౪౨, ౨౪౩ । సనిపక్షే మిమర్షిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః । కేవలాత్కృత్సు-మర్షితవ్యం, మర్షణీయం, మ

ష్యం, మర్షితః, మర్షితవాన్, మృష తితిక్షాయామితి నేట్ప్రతి షేధః కిత్త్వంవా, తితిక్షాతోన్యత్ర అపమృషితంవాక్యం,అవిస్పష్టమి త్యర్థః । మృషన్-మృషన్తీ, మృష్యమాణః, మర్షిష్యన్-మ ర్షిష్యన్తీ-మర్షిష్యంతీ, మర్షిష్యమాణః, మర్షితుం, మర్షి తం, అపమృషితం, మర్షణం, మర్షిత్వా, మృషిత్వా,తృషిమృషి కృశేః కాశ్యపస్యేతి క్త్వః కిత్త్వంవా । ఆమృష్య, మర్షంమర్షం, మృషిత్వామృషిత్వా, మర్షిత్వామర్షిత్వా.

రంజ-రాగే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

అనిదితామితినలోపః । ౧ రజ్యతి-తే । ౫ రజ్యతు-తాం । ౬ అర జ్యత్,త । ౭ రజ్యేత్-త । శేషంసర్వంభౌవాదికరజతివత్ । పు౫౯౯ ౫౭౦ । కేవలాత్కృత్స్వపి-రజ్యన్-రజ్యంతీ, రజ్యమానఇతివిశేషః.

శక-విభాషితేమర్షణే॥అకర్మకః॥సేట్॥విభాషితఇత్యుభయపదీత్యర్థః.

౧ శక్యతి । శక్యతేవాహంరిందద్రష్టుంభక్తః । ౨ శశాక-శేకతుః। శే కిథ-శేకథుః । శేకే-శేకిషే-శేకిధ్వే । ౩ శకితా(సి,సే,హే) ౪ శకిష్యతి -తే । ౫ శక్యతు-తాం । ౬ అశక్యత్-త । ౭ శక్యేత్-త । శక్యాత్-శకిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అశాకీత్-అశకీత్,అశకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అశకిష్య త్-త । ధాతేహ్యాత్మనేపదైకవచనరూపం । అశాకీతివిశేషః.

శౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు నన్యజ్యజ్జుక్షు తదంతా త్కృత్సుచసర్వంగదతివత్ । పు ౨౨౫,౨౨౯ । సస్నంతాత్ప్రత్యే శకిషతఇత్యాద్యాత్మనేపదం ॥ కేవలాత్కృత్సు-శకితవ్యం,శకనీయం,శ క్యం, శకితః, శకితవాన్, శక్యన్-శక్యంతీ, శక్యమానః, శకిష్యన్-శ కిష్యంతీ-శకిష్యంతీ, శకిష్యమాణః, శకితుం, శకితం, శకనం, శకిత్వా, సుశక్య, శాకంశాకం, శకిత్వాశకిత్వా

శప-ఆక్రోశే సకర్మకః అనిట్ ఉభయపదీ

౧ శప్యతి-తే | ౫ శప్యతు-తాం || ౬ అశప్యత్-త || ౭ శప్యేత్-త | శేషం భ్వాదికవత్ || పు ౫౩, ౫౪. కేవలాత్కృత్సు-శతృశానచోః శప్యన్-శప్యన్తీ, శప్యమాన ఇతి విశేషః.

శుచిర్-పూతీభావే పూతీభావః క్లేదః అకర్మకః సేట్ ఉభయపదీ.

౧ శుచ్యతి-తే || ౨ శుశోచ-శుశుచే || ౩ శోచితా (సి, సే, హే) ౪ శోచిష్యతి-తే || ౫ శుచ్యతు-తాం | ౬ అశుచ్యత్-త | ౭ శుచ్యేత్-త ౮ శుచ్యాత్-శోచిషీష్ట-ఢ్వం || ౯ అశుచత్-అశోచీత్-అశోచిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అశోచిష్యత్-త || ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్ యఙ్లుక్షు తిజేకృతి చ సర్వః శోచతివత్ || పు ౨౦౭, ౨౦౮, ౨౧౦. సనిపక్షే-శుశుచిషతె-శుశోచిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః.

కేవలాత్కృత్సు-శోచితవ్యం, శోచనీయం, శోచ్యం, నిష్ఠాయాం క్త్వాన్న కిత్వమ్ | శుచితః, శుచితవాన్, శుచ్యన్, శుచ్యంతీ, శుచ్యమానః, శోచిష్యన్-శోచిష్యతీ శోచిష్యంతీ, శోచిష్యమాణః, శోచితుం, శోచితం, శోచనం, శుచిత్వా, శోచిత్వా, పరిశుచ్య, శోచం శోచం, శుచిత్వా శుచిత్వా, శోచిత్వా శోచిత్వా.

ఇత్యుభయపదినః.

ఇతి దివాదయః.

అథ స్వాదావజంతాః పరస్మైపదినః.

ఋక్షి-ఇత్యేక ఏవాజాదిరిత్యన్యే హింసాయామిత్యర్థః సకర్మకః సేట్.

కర్త్రర్థే సార్వధాతుకే పరే శపోపవాదః శ్నుప్రత్యయః | ఛందసీత్యాగణాంతాదధికారాదయం ఛాందసః || ౧ ఋక్ష్ణోతి-ఋక్ష్ణుతః-ఋక్ష్ణ్వంతి | ఋక్ష్ణోషి-ఋక్ష్ణుథః-ఋక్ష్ణుథ | ఋక్ష్ణో

మి-ఋక్షిణ్వః,ఋక్షిణుమః-ఋక్షిణ్మః,ఋక్షిణుమః । ... యాం
చకార(బభూవ,ఆసేత్యాది)

క్షి-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ఛాందసః॥అయంభాషాయామపీత్యేకే, నతద్యశః శస్త్రభృతాం క్షి
ణోతీతిప్రయోగదర్శనాత్ ॥ ౧ క్షిణోతి-క్షిణుతః-క్షిణ్వంతి । క్షిణో
షి,క్షిణుథః-క్షిణుథ । క్షిణోమి క్షిణువః,క్షిణ్వః-క్షిణుమః,క్షిణ్మః ॥ ౫
క్షిణోతు-క్షిణుతాత్,క్షిణుతాం-క్షిణ్వన్తు ॥ క్షిణు,క్షిణుతాత్-క్షిణుతం
క్షిణుత ॥ క్షిణవాని-క్షిణవావ,క్షిణవామ ॥ ౬ అక్షిణోత్-అక్షిణుతాం
అక్షిణ్వన్ ॥ అక్షిణోః-అక్షిణుతం-అక్షిణుత ॥ అక్షిణవం-అక్షిణ్వ-అ
క్షిణువ,అక్షిణ్మ అక్షిణుమ ॥ ౭ క్షిణుయాత్-క్షిణుయాతాం-క్షిణుయు
రిత్యాది ॥ శేషంభ్వాదిక్షియతివత్ ॥పు ౯౪,౯౫,౯౬.

చిరి,జిరి-హింసాయాం॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌఛాన్దసావిమౌ
చిరిణోతి-చిరిణుతః-చిరిణ్వంతి ॥ చిరయాంచకార(బభూవ,ఆస ॥ జి
రిణోతి-జిరిణుతః-జిరిణ్వంతి ॥జిరయాంచకార(బభూవ,ఆసేత్యాది)ఋ
క్షిధాతువత్ ॥

రి-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసః
౧ రిణోతి-రిణుతః-రిణ్వంతి ॥ ౨ రిరాయ-రిర్యతుః-రిర్యుః ॥ రి
రయిథ,రిరేథ-రిర్యివ-రిర్యిమ ॥ ౩ రేతా ॥ ౪ రేష్యతి ॥ ౫ రిణోతు-రి
ణుతాత్ ॥ ౬ అరిణోత్ ॥ ౭ రిణుయాత్ ॥ ౮ రీయాత్ ॥ ౯ అరై
షీత్ ॥ ౧౦ అరేష్యత్ ॥ శేషంక్షియతివత్ ॥ పు ౯౪,౯౫,౯౬ ॥

హి-గతౌవృద్ధౌచ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ
౧ హినోతి-హినుతః-హిన్వంతి ॥ హినోషి-హినుథః-హినుథ ॥హి
నోమి-హిన్వః,హినువః-హిన్మః,హినుమః ॥ ... ॥ ౨

జఘాయ-జిఘ్యతుః-జిఘ్యుః ॥ జిఘయిథ,జఘేథ-జిఘ్యథుః-జిఘ్య । జఘాయ,జఘయ-జిఘ్యివ-జిఘ్యిమ ॥ ౩ హేతా,సి ॥ ౪ హేష్యతి ॥ ౫ హినోతు,హినుతాత్ । హిను,హినవాని ॥ ౬ అహినోత్-అహినుతాం, అహినవం,అహిన్వ,అహినువ ॥ ౭ హినుయాత్ ॥ ౮ హీయాత్-హీయాస్తాం ॥ ౯ అహైషీత్-అహైష్టాం ॥ ౧౦ అహేష్యత్.

వృద్ధౌ కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిహినుతే-వ్యతిహిన్వాతే ॥ ౨ వ్యతిజిఘ్యే-వ్యతిజిఘ్యాతే । వ్యతిజిఘ్యిషే-వ్యతిజిఘ్యిఢ్వే-ధ్వే । వ్యతిజిఘ్యివహే ॥ ౩ వ్యతిహేతా(సే,హే) ౪ వ్యతిహేష్యతే ॥ ౫ వ్యతిహినుతాం ॥ వ్యతిహినుష్వ-వ్యతిహినవై ॥ ౬ వ్యత్యహినుత-వ్యత్యహినహి-వ్యత్యహినువహి ॥ ౭ వ్యతిహిన్వీత-వ్యతిహిన్వీయాతాం- వ్యతిహిన్వీరన్ ॥ ౮ వ్యతిహేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యహేష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యహేష్యత ॥ భావే—౧ హీయతే ॥ ౨ జిఘ్యే ॥ ౩ హాయితా-హేతా ౪ హాయిష్యతే-హేష్యతే ॥ ౫ హీయతాం ॥ ౬ అహీయత ॥ ౭ హీయేత ॥ ౮ హాయిషీష్ట-హేషీష్ట ॥ ౯ అహాయి ॥ ౧౦ అహాయిష్యత-అహేష్యత ॥ ణ్యంతాదిషు సర్వత్ర హాయయతి-తే ॥ ఇత్యాది సర్వం క్షయతివత్ ॥ చఙి-అదజీతి నిషేధాన్న కుత్వమ్ ॥ అజీహయత్-త ॥ సని జిఘీషతి ॥ యఙి-జేఘీయతే ॥ యఙ్లుకి-జేఘయీతి, జేఘేతి, జేఘితః జేఘ్యతీత్యాది ॥ తత్రకృత్సు-జేఘయితవ్యం । జేఘ్యనీయః । జేఘ్యితవాన్ । జేఘ్యత్-జేఘ్యతౌ-జేఘ్యతః । జేఘ్యతీ । జేఘయిష్యన్ । జేఘయిష్యతీ । జేఘయిష్యంతీ । జేఘయితుం । జేఘ్యితం । జేఘయిత్వా । ఇతివిశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు-హేతవ్యః । హయనీయః । హేయః । హితః । హితవాన్ । హిన్వన్-హిన్వతీ । హేష్యన్-హేష్యతీ-హేష్యంతీ । హేతుం । హితం । హయనం । హిత్వా । ప్రహిత్య । హాయంహాయం । హిత్వాహిత్వా ॥ అన్యప్రపూర్వకస్యైవప్రచురః ప్రయోగః । ప్రహిణోతీత్యాది ॥ హినుమీనేతిణత్వమ్ ॥

టుదు-ఉపతాపే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ దునోతి । దునుతః । దున్వంతి ॥ దున్వః।దునువః।దున్మః।దును మః ॥ ౨ దుదావ।దుదువతుః ॥ దుదవిథ।దుదోథ।దుదువిథ।దుదువి మ ॥ ౩ దోతా ॥ ౪ దోష్యతి ॥ ౫ దునోతు।దునుతాత్।దును।దున వాని ॥ ౬ అదునోత్।అదున్వ।అదునువ।అదున్మ।అదునుమ ॥ ౭ దును యాత్ ॥ ౮ దూయాత్ ॥ ౯ అదౌషీత్ ॥ ౧౦ అదోష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదునుతే।వ్యతిదున్వాతే।వ్యతిదున్వతే ॥ వ్యతిదునువహే।వ్యతిదున్వహే।వ్యతిదునుమహే।వ్యతిదున్మహే ॥ ౩వ్య తిదోతా(సే,హే) ౪ వ్యతిదోష్యతే ॥ ౫వ్యతిదునుతాం।వ్యతిదునుష్వ వ్యతిదునవై ॥ ౬ వ్యత్యదునుత।వ్యత్యదున్వాతాం।వ్యత్యదున్వి।వ్యత్య దున్వహి।వ్యత్యదునువహి ॥ ౭ వ్యతిదున్వీత।వ్యతిదున్వీయాతాం ॥౮వ్య తిదోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదోష్ట-ధ్వం ॥ ౧౧ వ్యత్యదోష్యత.

భావె ణ్యంతాదిషుచ సర్వం భౌవాదికసవతివత్ ॥పు౧౦౪,౧౦౫

కేవలాత్కృత్సు- వ్యం । దవనీయం । దవ్యం । అవశ్యదా వ్యం । దుతః । దుతవాన్ । దుగ్వోర్దీర్ఘశ్చేతినత్వం దీర్ఘశ్చ భౌవాదికస్యైవ । దున్వన్।దున్వతీ । దోష్యన్।దోష్యతీ।దోష్యంతీ దోతుం । దుతం।దవనం।దుత్వా।విదుత్య।దావం।దావం।దుత్వాదుత్వా.

దృ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసోయం

౧ దృణోతి।దృణువః।దృణ్వః ॥ ౨ దదార।దదర్థ।దద్రివ।దద్రిమ॥ ౩ దర్తా ॥ ౪ దరిష్యతి ॥ ౫ దృణోతు।దృణు।దృణవాని॥ ౬ అదృణో త్ ॥ ౭ దృణుయాత్ ॥ ౮ ద్రియాత్ ॥ ౯ అదార్షీత్ ॥౧౦అదరిష్యత్

కర్మాదిషుసర్వత్రభౌవాదికసరతివత్ ॥ పు ౧౧౩,౧౧౪,౧౧౫.

కేవలాత్కృత్సు—దర్తవ్యం । దరణీయం । దార్యం । ః।దృ తవాన్ । దృణ్వన్-దృణ్వతీ । దరిష్యన్।దరిష్యతీ।దరిష్యంతీ । దర్తుం

వృతం । వరణం । వృత్వా । వివృత్య । వారంవారం। వృత్వావృత్వా.

పృ-ప్రీతౌ॥సకర్మకః।అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ పృణోతి।పృణుతః।పృణ్వంతి । పృణువః।పృణ్వః। ౨ పపార।పప్రతుః।పప్రుః । పపర్థ।పప్రివ।పప్రిమ । ౩ పర్తా ॥ ౪ పరిష్యతి ॥ ౫ పృణోతు।పృణు।పృణవాని । ౬ అపృణోత్।అపృణ్వ। అపృణువ ॥ ౭ పృణుయాత్ ॥ ౮ ప్రియాత్ । ౯ అపార్షీత్ । ౧౦ అపరిష్యత్।

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిపృణుతే।వ్యతిపృణ్వాతే।వ్యతిపృణ్వతే. ౨ వ్యతిపప్రే।వ్యతిపప్రిషే।వ్యతిపప్రిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిపప్రివహే।వ్యతిపప్రిమహే ॥ ౩ వ్యతిపర్తా (సే,హే) ౪ వ్యతిపరిష్యతే । ౫ వ్యతిపృణుతాం ॥ ౬ వ్యత్యపృణుత।వ్యత్యపృణ్వి।వ్యత్యపృణ్వహి।వ్యత్యపృణువహి ॥ ౭ వ్యతిపృణ్వీత।వ్యతిపృణ్వీయాతాం ॥ ౮వ్యతిపృషీష్ట-ఢ్వం ౯ వ్యత్యపృత।వ్యత్యపృషాతాం-ఢ్వం । ౧౦ వ్యత్యపరిష్యత.

కర్మాదిషు సర్వం సరతివత్॥ సని-అజ్ఝనేతిదీర్ఘే ఉత్వే రపరత్వం పుపూర్షతి।పుపూర్షితవ్యమిత్యాది. కేవలాత్కృత్సు-పర్తవ్యం ।పరణీయం । పార్యం । పృతః । పృతవాన్ । పృణ్వన్ । పృణ్వతీ । పరిష్యన్।పరిష్యతీ।పరిష్యంతీ । పర్తుం । పృతం । పరణం । పృత్వా ।పరిపృత్య । పారంపారం । పృత్వాపృత్వా.

స్పృ-ప్రీతిపాలనయోః॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ స్పృణోతి ॥ ౨ పస్పార । ఋతశ్చసంయోగాదేరితిగుణః ।పస్పరతుః।పస్పరుః ౫ ॥ స్పృణోతు ॥ ౬ అస్పృణోత్ ॥ ౭ స్పృణుయాత్ । శేషంస్మరతివత్॥పు ౧౧౫,౧౧౬,౧౧౭.౧౧౮. ణౌ స్పారయతీత్యేవ । శేషంసమానమ్.

స్తృ-ఇత్యేకే॥ప్రీతిపాలనయోరిత్యర్థః॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మై స్తృణోతీత్యాదిసర్వంస్పృణోతివత్ । పృణోత్యాదయస్త్రయః ఛాందసా ఇత్యాహుః.

అహ-వ్యాప్తౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసోయం.

౧ అహ్నోతి।అహ్నుతః।అహ్నువంతి । ౫ అహ్నోతు।అహ్నుహి అహ్నువాని । ౬ ఆహ్నోత్ । ౭ అహ్నుయాత్ ఇతివిశేషః ॥ శేషం ధ్రౌవాదికాటధాతువత్ ॥పు ౧౬౦,౧౬౧,౫౬౩.

ఋధు-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఋధ్నోతి।ఋధ్నుతః।ఋధ్నువంతి। నుడ్విధౌ ఋకారైకదేశో రేఫో హల్త్వేన గృహ్యతే । తేనద్విహల్త్వాన్నుట్ ॥ ౨ ఆనర్ధ।ఆనృధతుః।ఆనృధుః।ఆనర్ధిథ । ౩ అర్ధితా । ౪ అర్ధిష్యతి । ౫ ఋధ్నోతు।ఋధ్నుహి।ఋధ్నువాని । ౬ ఆర్ధ్నోత్।ఆర్ధ్నుతాం।ఆర్ధ్నువన్ । ఆర్ధ్నవం।ఆర్ధ్నువ।ఆర్ధ్నుమ ॥ ౭ ఋధ్నుయాత్॥ ౮ ఋధ్యాత్।ఋధ్యాస్తాం॥ ౯ ఆర్ధీత్।ఆర్ధిష్టాం॥ ౧౦ ఆర్ధిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యృధ్నుతే ॥ ౨ వ్యత్యానృధే ॥ ౩ వ్యత్యర్ధితా (సే, వే) ౪ వ్యత్యర్ధిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యృధ్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యార్ధ్నుత ॥ ౭ వ్యత్యృధ్నువీత ॥ ౮ వ్యత్యర్ధిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యర్ధిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్ధిష్యత ॥ భావే—౧ ఋధ్యతే ॥ ౨ ఆనృధే ॥ ౩ అర్ధితా ॥ ౪ అర్ధిష్యతే ॥ ౫ ఋధ్యతాం ॥ ౬ ఆర్ధ్యత ॥ ౭ ఋధ్యేత ॥ ౮ అర్ధిషీష్ట ॥ ౯ ఆర్ధి ॥ ౧౦ ఆర్ధిష్యత ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వమృచ్ఛతివత్ ॥పు ౧౫౬,౧౫౭. సని-దైవాదికవత్ । పు ౬౨౬,౬౨౭ ॥ కేవలాత్కృత్సు—అర్ధితవ్యం । అర్ధనీయం ॥ ఋధ్యం । ఋద్ధః । ఋద్ధవాన్ । ఋధ్నువన్ । ఋధ్నువతీ । అర్ధిష్యన్।అర్ధిష్యంతీ।అర్ధిష్యతీ । అర్ధితుం । ఋద్ధ్వా । అర్ధనం ।

అర్ధిత్వా । ఋద్ధ్వా । అర్ధమర్ధం । అర్ధిత్వార్ధిత్వా।ఋద్ధ్వర్ద్ధ్వా.

చము-భక్షణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ ఛాందసోయం.

౧ చమ్నోతి-చమ్నుతః ॥ ౫ చమ్నోతు-చమ్నుహి ॥ ౬ అచమ్నో ల్ ॥ ౭ చమ్నుయాత్ ॥ శేషంభ్వాదికచమతివత్ ॥ పు-౫౫౦, ౫౫౧ ౫౫౨.

దధ-ఘాతనే॥పాలనేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసః.

దధ్నోతి-దధ్నుతః ఇత్యాదిహ్వాగ్వత్ ॥ యజి-దాదధ్యతె ॥యఙ్లు కి-దాదధీతి-దాదద్ధి-దాదద్ధః-దాదధతీత్యాది ॥ నిష్ఠాయాందధితః, ద ధితవాన్, దధిత్వేతివిశేషః

దమ్భు-దమ్భనే॥దంభనందంభః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥

౧ దభ్నోతి ॥ ౨ దదంభ-దదంభతుః-దదంభుః ॥ దదంభిథ-దదం భథుః-దదంభ ॥ దదంభ-దదంభివ-దదంభిమ ॥ పక్షే-దేభతుః-దేభుః దేభిథ-దేభథుః-దేభ ॥ దేభివ-దేభిమ ॥ శ్రంథిగ్రంథీత్యాదినాకిత్త్వ పక్షేఏత్వాభ్యాసలోపౌవక్తవ్యౌ ॥ సుధాకరాదిమతేపక్షే తిప్ సిప్ మిప్సు । దేభ-దేభిథ-దేభేతివిశేషః ॥ ౩ దంభితా ॥ ౪ దంభిష్యతి ॥ ౫ దభ్నోతు-దభ్నుహి ॥ ౬ అదభ్నోత్-అదభ్నువ ॥ ౭ దభ్నుయా త్ ॥ ౮ దభ్యాత్ ॥ ౯ అదంభీత్ ॥ ౧౦ అదంభిష్యత్

కర్మవ్యతీహారె—౧ వ్యతిదభ్నుతే ॥ ౨ వ్యతిదేభె-వ్యతిదదంభే ౩ వ్యతిదంభితా(సే।హే) ౪ వ్యతిదంభిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదభ్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యదభ్నుత ॥ ౭ వ్యతిదభ్నువీత ॥ ౮ వ్యతిదంభిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదంభిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యదంభిష్యత.

భావె—౧ దభ్యతె ॥ ౨ దదంభే-దేభే ॥ ౩ దంభితా ॥ ౪ దంభి ష్యతె ॥ ౫ దభ్యతాం ॥ ౬ అదభ్యత ॥ ౭ దభ్యేత ॥ ౮ దంభిషీష్ట ॥ ౯ అదంభి ॥ ౧౦ అదంభిష్యత ॥ కౌకర్మకర్మణోస్తుప్రయోగాభావాత్

త్సూత కర్యిందతివత్ ॥ సని-సనీవంతర్ధేత్యాదినాచేట్ ॥ ఇట్పక్షే-దిద
మ్భిషతీత్యాది ॥ ఇదభావ దంభఇచ్చేతీదిదీతా ॥ ధిప్సతీత్యాదిధీప్సతీ
త్యాదిచ ॥ తదంతాత్కృత్సవపి తద్వత్త్రైరూప్యం ॥ యఙ్యఙ్లుకో స్తద
స్తాత్కృత్సుచకర్యిందతివత్ - పు ౧౯ ౧, ౯-౨ ॥

కేవలాత్కృత్సు-దంభితవ్యం, దంభనీయం, దంభ్యం, దబ్ధః, దబ్ధ
వాన్, దభ్నువన్-దభ్నువతీ, దంభిష్యన్-దంభిష్యతీ-దంభిష్యంతీ,
దంభితుం, దబ్ధుం, దంభనం, దంభిత్వా, దబ్ధ్వా, విదభ్య, దంభందం
భం, దంభిత్వాదంభిత్వా, దబ్ధ్వాదబ్ధ్వా.

శక్ల శక్తౌ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ శక్నోతి-శక్నుతః ॥ ౨ శశాక-శేకతుః ॥ శేకిథ,శశక్థ-శేకివ-శే
కిమ ॥ ౩ శక్తా-సి ॥ ౪ శక్ష్యతి ॥ ౫ శక్నోతు,శక్నుహి,శక్నవాని ॥
౬ అశక్నోత్,అశక్నుతాం, అశక్నువ,అశక్నుమ ॥ ౭ శక్నుయాత్ ॥
౮ శక్యాత్ ॥ ౯ అశకత్ ॥ ౧౦ అశక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశక్నుతే ॥ ౨ వ్యతిశేకే । వ్యతిశేకిషే
వ్యతిశేకిధ్వే । వ్యతిశేకివహే ॥ ౩ వ్యతిశక్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిశక్ష్యతే
౫ వ్యతిశక్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యశక్నుత ॥ ౭ వ్యతిశక్నువీత ॥ ౮ వ్యతిశ
క్షీష్ట-ధ్వం ॥౯వ్యత్యశక్త।వ్యత్యశక్షాతాం।వ్యత్యశక్షత॥౧౦వ్యత్యశక్ష్యత

భావే—౧ శక్యతే ॥ ౨ శేకే ॥ ౩ శక్తా ॥ ౪ శక్ష్యతే ॥ ౫ శక్య
తాం ॥ ౬ అశక్యత ॥ ౭ శక్యేత ॥ ౮ శక్షీష్ట ॥ ౯ అశాకి ॥ ౧౦ అశ
క్ష్యత ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంగడతివత్ ॥ పు ౨.౨౭, ౨౪౯. సని-శి
క్షతీత్యాద్యాస్నశిక్షతి,శిశక్షితవ్యమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-శక్తవ్యం,శక
నీయం, శక్యం, శకిసహోశ్చేతియత్, శక్తః, శక్తవాన్, శక్నువన్,
శక్నువతీ, శక్ష్యన్।శక్ష్యతీ।శక్ష్యంతీ, శక్తుం, శక్త్రం, శకనం, శక్త్వా
ప్రశక్య, శాకంశాకం, శక్త్వాశక్త్వా॥

షఘ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ సఘ్నోతి ॥ ౨ ససాఘ।సేఘతుః ॥ ౩ సఘితా ॥ ౪ సఘిష్యతి ॥ ౫ సఘ్నోతు।సఘ్నుహి ॥ ౬ అసఘ్నోత్ ॥ ౭ సఘ్నుయాత్ ౮ సఘ్యాత్ ॥ ౯ అసాఘీత్।అసఘీత్ ॥ ౧౦ అసఘిష్యత్.

హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్.

కర్మణి— ౧ సఘ్యతే ॥ ౨ సేఘే ॥ ౩ సఘితా ॥ ౪ సఘిష్యతే ౫ సఘ్యతాం ॥ ౬ అసఘ్యత ॥ ౭ సఘ్యేత ॥ ౮ సఘిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాఘి(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసఘిష్యత ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్సు గదతివత్॥పు ౨-౨౮, ౨-౫౯ ॥ చఙి-అసీషఘత్।త ॥ కేవలాత్కృత్సు-సఘితవ్యం, సఘనీయం, సాఘ్యః, సఘితః, సఘితవాన్, సఘ్నువన్।సఘ్నువతీ, సఘిష్యన్।సఘిష్యతీ।సఘిష్యంతీ, సఘితుం, సఘితం, సఘనం, సఘిత్వా, ప్రసఘ్య, సాఘుంసాఘుం, సఘిత్వాసఘిత్వా.

ఆప్ల-వ్యాప్తౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఆప్నోతి।ఆప్నుతః।ఆప్నువంతి ॥ ౨ ఆప।ఆపతుః।ఆపిథ।ఆపివ।ఆపిమ ॥ ౩ ఆప్తాసి ॥ ౪ ఆప్స్యతి ॥ ౫ ఆప్నోతు।ఆప్నుహి।ఆప్నువాని ॥ ౬ ఆప్నోత్।ఆప్నువ।ఆప్నుమ ॥ ౭ ఆప్నుయాత్ ॥ ౮ ఆప్యాత్ ౯ ఆపత్।ఆపతాం ॥ ౧౦ ఆప్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యత్యాప్నుతే।వ్యత్యాప్నువాతే ॥ ౨ వ్యత్యాపే ॥ ౩ వ్యత్యాప్తా(సే,హే) ౪ వ్యత్యాప్స్యతే ॥ ౫ వ్యత్యాప్నుతాం।వ్యత్యాప్నుష్వ।వ్యత్యాప్నవై ॥ ౬ వ్యత్యాప్నుత ॥ ౭ వ్యత్యాప్నువీత ॥ ౮ వ్యత్యాప్సీష్ట।ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యాప్త।వ్యత్యాప్సాతాం।వ్యత్యాప్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యాప్స్యత.

కర్మణి— ౧ ఆప్యతే ॥ ౨ ఆపే ॥ ౩ ఆప్తా ॥ ౪ ఆప్స్యతే ॥ ౫ ఆప్యతాం ॥ ౬ ఆప్యత ॥ ౭ ఆప్యేత ॥ ౮ ఆప్సీష్ట।ధ్వం ॥ ౯ ఆపి।

ప్సాతాం।అప్సత ॥ అప్థాః।అప్సాథాం।అప్ధ్వ ॥ ౧౦ అప్స్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్సదంశాత్కృత్స్నచాటతివల్॥ప్యు౧౬౦,౧౬౧ సని ॥ ఆప్‌జప్యృధామిదితి త్స్వైఉభ్యాసలోపె ॥ ఈప్సతి। ఈప్సాంచ కార।ఈప్సితె త్యాది॥ఈప్సితవ్యం।ఈప్సనీయమిత్యాదిచ ॥

కేవలాత్కృత్స్న-ఆప్తవ్యం, ఆపనీయం, ఆప్యం, ఆప్తః,ఆప్తవాన్ అప్నువన్।అప్నువతీ, ఆప్స్యన్।ఆప్స్యతీ।ఆప్స్యంతీ, ఆప్తుం, ఆప్తం, ఆపనం, ఆప్త్వా, ప్రాప్య, ఆపమాపం, ఆప్త్వాప్త్వా.

దాశృ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసోయం

౧ దాశ్నోతి ॥ ౨ దదాశ-దదాశిథ ॥ ౩ దాశితా-సి ॥ ౪ దాశిష్యతి ॥ ౫ దాశ్నోతు-దాశ్నుహి-దాశ్నవాని ॥ ౬ అదాశ్నోత్ . ౭ దాశ్నుయాత్ ॥ ౮ దాశ్యాత్ ॥ ౯ అదాశీత్ ॥౧౦అదాశిష్యత్,

కర్మణి—౧ దాశ్యతె ॥ ౨ దదాశే ॥ ౩ దాశితా (సే,హే ౪ దాశిష్యతె ॥ ౫ దాశ్యతాం ॥ ౬ అదాశ్యత ॥ ౭ దాశ్యేత ॥ ౮ దాశిషీష్ట-ధ్వ- ॥ ౯ అదాశి(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అదాశిష్యత.

ణ్యంతాదిరూపసర్వంఖాదతివత్॥పు ౨౨౩, ౨౨౪.

కేవలాత్కృత్స్న—దాశితవ్యం, దాశనీయం, దాశ్యం, దాశితః, దాశితవాన్, దాశ్నువన్-దాశ్నువతీ, దాశిష్యన్-దాశిష్యతీ-దాశిష్యంతీ, దాశితుం, దాశితం, దాశనం, దాశిత్వా, ప్రదాశ్య,దాశందాశం, దాశిత్వాదాశిత్వా.

రాధ-సంసిద్ధౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ రాధ్నోతి-రాధ్నుతః-రాధ్నువంతి॥ రాధోహింసాయామిత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౨ రరాధ-రేధతుః-రేధుః ॥ రేదిథ-రేధథుః-అరేధుః ॥ ౩ రాద్ధా-సి ॥ ౪ రాత్స్యతి ॥ ౫ రాధ్నోతు ॥ రాధ్ను

హి । [illegible] ౬ అరాధ్నోత్ ౭ రాధ్నుయాత్ ॥ ౮ రాధ్యాత్ ॥ ౯ అరాత్సీత్ ॥ ౧౦ అరాత్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిరాధ్నుతే । ౨ వ్యతిరరాధ-వ్యతిరరాధాతే । హింసార్థత్వాభావాన్నైత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౩ వ్యతిరాద్ధా(సే,హే) ౪ వ్యతిరాత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిరాధ్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యరాధ్నుత-వ్యత్యరాధ్నుథాః-వ్యత్యరాధ్నువి॥౭వ్యతిరాధ్నువీత॥ ౮ వ్యతిరాత్సీష్ట-ధ్వం॥౯వ్యత్యరాద్ధ-వ్యత్యరాత్సాతాం ॥౧౦వ్యత్యరాత్స్యత.

భావే—౧ రాధ్యతే ॥ ౨ రరాధే । హింసాయాంకర్మణిరేధే ॥ ౩ రాద్ధా ॥ ౪ రాత్స్యతే ॥ ౫ రాధ్యతాం ॥ ౬ అరాధ్యత ॥ ౭ రాధ్యేత ॥ ౮ రాత్సీష్ట ॥ ౯ అరాధి ॥ ౧౦ అరాత్స్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచఖాదతివత్ ॥ సని హింసార్థేరాధో హింసాయాం సనీస్వాచ్యఇతిసాదేశే-భ్యాసలోపే తిఙ్కృత్సోః రిత్సతి, రిత్సాంచకార, రిత్సితవ్యం, రిత్సనీయమిత్యాది ॥ హింసాతోఽన్యత్ర ఆరిరాత్సతి, ఆరిరాత్సితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్యఙ్లుకిచ తిఙ్కృత్సోఃఖాదతివత్ ॥ పు ౨-౨౩,౨-౨౪.

కేవలాత్కృత్సు—రాద్ధవ్యం, రాధనీయం, రాధ్యం, రాద్ధః, రాద్ధవాన్, రాధ్నువన్-రాధ్నువతీ, రాత్స్యన్-రాత్స్యతీ-రాత్స్యంతీ రాద్ధుం, రాద్ధం, రాధనం, రాద్ధ్వా, అపరాధ్య, రాధంరాధం, రాద్ధ్వారాద్ధ్వా.

సాధ-సంసిద్ధౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

సాధ్నోతి, ససాధ, ససాధతురిత్యాది ॥ శేషంసర్వంరాధ్నోతివత్ ॥ సని-సిషాత్సతీత్యాదివిశేషః

తిక,తిగ-గత్యాద॥చాదానూందనే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ.

౧ తిక్నోతి ॥ ౨ తితేక-తితికతుః ॥ ౩ తేకితా ॥ ౪ తేకిష్యతి ॥ ౫ తిక్నో[illegible]తిక్నుహి[illegible]తిక్నువాని ॥ ౬ అతిక్నోత్ ॥ ౭ తిక్నుయాత్

౯ తిక్యాత్ ॥ ౯ అతేకీత్ ॥ ౧౦ అతేకిష్యత్.

అన్యాండనే । కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితిక్నుతే ॥ ౨ వ్యతితితి కే ॥ ౩ వ్యతితేకితా(సే,హే) ౪ వ్యతితేకిష్యతే ॥ ౫ వ్యతితిక్నుతాం ౬ వ్యత్యతిక్నుత ॥ ౭ వ్యతితిక్నువీత ॥ ౮ వ్యతితేకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్య త్యతేకిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతేకిష్యత.

కర్మణి—౧ తిక్యతే ॥ ౨ తితికే ॥ ౩ తేకితా (సే,హే) ౪ తేకి ష్యతే ॥ ౫ తిక్యతాం ॥ ౬ అతిక్యత ॥ ౭ తిక్యేత ॥ ౮ తేకిషీష్ట-ధ్వం ౯ అతేకి ॥ ౧౦ అతేకిష్యత.

ణ్యంతాదిమసన్వత్ కెటతివత్ ॥పు ౨౦౦.౨౦౧.

కేవలాత్కృత్సు—తేకితవ్యం, తేకనీయం, తేక్యం, తికితః, తికిత వాన్, తిక్నువన్ ।తిక్నువతీ, తేకిష్యన్ । తేకిష్యతీ।తేకిష్యంతీ, తేకితుంకి తేకితం, తేకనం, తికిత్వా, తేకిత్వా, పితిక్య, తేకంతేకం, తికిత్వా తి కిత్వా, తేతిత్వా తేకిత్వా ॥ ఏవం తిగ్నోఽతే పూర్యాహ్యన్.

తృప-ప్రీణనఇత్యేకే॥సకర్మకః॥సేట్ ॥పరస్మైపదీ

తృప్నోతి । తతర్ప । తర్పితేత్యాదివక్ష్యమాణధృష్ణోతివత్ ॥

ఞిధృషా-ప్రాగల్భ్యే॥అకర్మకః॥సేట్ ॥పరస్మైపదీ

౧ ధృష్ణోతి ॥ ౨ దధర్ష-దధృషతుః । దధర్షిథ ॥ ౩ ధర్షితా సి ॥ ౪ ధర్షిష్యతి ॥ ౫ ధృష్ణోతు।ధృష్ణుహి।ధృష్ణవాని ॥ ౬ అధృ ష్ణోత్ ॥ ౭ ధృష్ణుయాత్ ॥ ౮ధృష్యాత్ ॥౯ అధర్షీత్ ॥౧౦అధర్షిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధృష్ణుతే ॥ ౨ వ్యతిదధృషే ॥ ౩ వ్యతిధ ర్షితా(సే,హే) ౪ వ్యతిధర్షిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిధృష్ణుతాం ॥ ౬ వ్య త్యధృష్ణుత ॥ ౭ వ్యతిధృష్ణువీత ॥ ౮ వ్యతిధర్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్య ధర్షిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యధర్షిష్యత.

ధావే—౧ ధృష్యతే ॥ ౨ దధృషే ॥ ౩ ధర్షితా ॥ ౪ ధర్షిష్యతే ॥ ౫ ధృష్యతాం ॥ ౬ అధృష్యత ॥ ౭ ధృష్యేత ॥ ౮ ధర్షిషీష్ట ॥ ౯ అధర్షి ॥ ౧౦ అధర్షిష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్షుతిఙ్కృత్సు సర్వం గృజధాతువత్ ॥ పు ౨౫౧,౨౫౨-౨౮౩.

కేవలాత్కృత్సు—ధర్షితవ్యః, ధర్షణీయః, ధృష్యః, ఋదుపధాదితిక్యప్ ॥ ఆదితశ్చేతిక్తే ప్రాప్తే ధృషిశసీ వైయాత్యఇత్యవినయేవానిట్త్వం నియమ్యతే ॥ ధృష్టః, ధృష్టవాన్, అవినీతశ్చేత్, అన్యత్ర ధర్షితః, ధర్షితవాన్, నిష్ఠాశీఙ్ స్విదిమిదిక్ష్విదిధృషఇతికిత్త్వనిషేధః । ధృష్ణువన్ ధృష్ణువతీ, ధర్షిష్యన్ ధర్షిష్యతీ ధర్షిష్యం తీ ॥ ధర్షితుం, ధృష్టం, ధర్షితం, ధర్షణం, ధర్షిత్వా, ప్రధృష్య, ధర్షంధర్షం, ధర్షిత్వాధర్షిత్వా.

—ఇతిస్వాదౌ పరస్మైపదినః—

అథ స్వాదావాత్మనేపదినః

అశూ-వ్యాప్తౌ ॥ సకర్మకః ॥ వేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ అశ్నుతే । అశ్నువాతే । అశ్నువతే ॥ అశ్నుషే । అశ్నువాథే । అశ్నుధ్వే ॥ అశ్నువే । అశ్నువహే । అశ్నుమహే ॥ అభ్యాసాచ్చేతి దీర్ఘాదభ్యాసావర్ణాత్పరస్యనుట్ ॥ ౨ ఆనశే । ఆనశాతే । ఆనశిరే । ఆనశిషే । ఆనక్షే । ఆనశిధ్వే-ఆనడ్ఢ్వే । ఆనశివహే । ఆనశ్వహే । ఆనశిమహే । ఆనశ్మహే ॥ ౩ అశితా (సే, హే) అష్టా (సే, హే) ౪ అశిష్యతే । అక్ష్యతే ॥ ౫ అశ్నుతాం । అశ్నుష్వ । అశ్నవై ॥ ౬ ఆశ్నుత । ఆశ్నుథాః । ఆశ్నువి । ఆశ్నువహి ॥ ౭ అశ్నువీత । అశ్నువీయాతాం ॥ ౮ అశిషీష్ట-ధ్వం ॥ అక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆశిష్ట । ఆశిషాతాం । ఆశిషత (ఢ్వం, ధ్వం) ఆష్ట । ఆక్షాతాం । ఆక్షత ॥ ఆష్ఠాః । ఆక్షాథాం । ఆడ్ఢ్వం । ఆక్షి । ఆక్ష్వహి । ఆక్ష్మహి ॥ ౧౦ ఆశిష్యత । ఆక్ష్యత.

కర్మణి—౧ అశ్యతే । ౫ అశ్యతాం । ౬ ఆశ్యత । ౯ అశ్యేత ।
౯ అశిషీష్ట । శేషం కర్తృవత్.

ఈ కర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్కృత్సు చాశయశిత్యాశ్యాటయిశ్యాదివల్ । వు ౧౬౦, ౧౬౧. సని స్మిపూఙ్ రంజ్వశాం సనీతి నిత్యమిటి శిశిక్యతే ఇత్యాది అయియిషతే ఇత్యాద్యయతివత్ । వు ౨౦, ౨౧. అజాదిత్వాన్న యఙ్లుకౌ. కేవలాత్కృత్సు—అశితవ్యః । అష్టవ్యః, అశనీయః, అశ్యః, అష్టః, అష్టవాన్, అశ్నువానః, అశిష్యమాణః, అక్ష్యమాణః, అశితుం, అష్టుం, అష్టం, అశనం, అశిత్వా, అష్ట్వా, సమశ్య, అశమాశం, అశిత్వాశిత్వా, అష్ట్వాష్ట్వా.

ష్టిఘ-ఆస్కందనే । సకర్మకః । సేట్ । ఆత్మనేపదీ

౧ స్తిఘ్నుతే । తిష్టిఘే । తిష్టిఘాతే । తిష్టిఘిరే । ౩ స్తేఘితా (సే, హ ౪ స్తేఘిష్యతే । ౫ స్తిఘ్నుతాం । ౬ అస్తిఘ్నుత । అస్తిఘ్నువాతాం । అస్తిఘ్నువత । ౭ స్తిఘ్నువీత । ౮ స్తేఘిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అస్తేఘిష్ట (ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ అస్తేఘిష్యత. కర్మణి—ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిజ్యాదివల్ । సన్నస్తాదాత్మనేపదం విశేషః

కేవలాత్కృత్సు—స్తేఘితవ్యం, స్తేఘనీయం, స్తేఘ్యః, స్తిఘితః, స్తిఘితవాన్, స్తిఘ్నువానః, స్తేఘిష్యమాణః, స్తేఘితుం, స్తిఘితం, స్తేఘనం, స్తిఘిత్వా, స్తేఘిత్వా, పరిస్తిఘ్య, స్తేఘం స్తేఘం- స్తిఘిత్వా స్తిఘిత్వా-స్తేఘిత్వా స్తేఘిత్వా. ఇత్యాత్మనేపదినః.

అథోభయపదినః.

చిఞ్-చయనే । సకర్మకః । అనిట్ । ఉభయపదీ

౧ చినోతి । చినుతః । చిన్వంతి । చినోషి । చినోమి । చిన్వః । చినువః । చిన్మః । చిన్వతే । చినుతే । చిన్వాతే । చిన్వతే । చినుషే । విభాషాచే

రితివాచ్యమ్। ౨ చికాయ।చిక్యతుః।చికయిథ।చికేథ।చికాయ।చికయ।
చిక్యివ।చిక్యిమ। ౩ పక్షే చిచాయ।చిచ్యతుః।చిచయిథ।చిచేథ।చిచాయ। చి
చయ।చిచ్యివ।చిచ్యిమ । చిక్యే।చిక్యాతె । చిక్యిషె।చిక్యిఢ్వే-ధ్వే । చిక్యి
వహె।చిక్యిమహె । పక్షే చిచ్యే।చిచ్యాతె।చిచ్యిషె।ఢ్వే-ధ్వే । చిచ్యివ
హె । ౩ చేతా(సి-సే. హే) ౪ చెష్యతి-తె । ౫ చినోతు-చినుతాల్। చి
ను-చినుతాల్ । చినవాని । చినుతాం. చిన్వాతాం । చినుష్వ।చినవై)
౬ అచినోల్-అచినుతాం ॥ అచినోః-అచినవం-అచిన్వ-అచినువ-అచి
నుత-అచిన్వాతాం-అచినుథాః-అచిన్వి-అచిన్వహి-అచినువహి । ౭చిను
యాల్-చినుయాతాం । చిన్వీత-చిన్వీయాతాం, । ౮ చీయాల్- చీయా
స్తాం ॥ చేషీష్ట-చేషీయాస్తాం-ఢ్వం ॥ ౯ అచైషీల్-అచైష్టాం । అచేష్ట
అచేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అచేష్యల్-త.

కర్మణి—౧ చీయతె ॥ ౨ చిక్యే,చిచ్యే ॥ ౩ చాయితా(సే,హే)
చెతా(సే,హే) ౪ చాయిష్యతె-చేష్యతె ॥ ౫ చీయతాం ॥ ౬అచీయ
త ॥ ౭ చీయేత ॥ ౮ చాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) చేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అచా
యి-అచాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అచేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦అచాయిష్య
త-అచేష్యత. ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు తథాయజ్ఞ్య
ప్లుక్ స్త్రిజేకృతిచసర్వం జయతెజాపయతీత్యాదివల్ ॥ పు ౮౭,౮౭ ॥
సని- తదంతాత్కృత్సుచ చికీషతి-తె ॥ చిచీషతి-తె॥ ఇత్యాదిద్వైరూ
ప్యంశ్రీయతివద్బోధ్యమ్ ॥ పు ౪౯౭.

కేవలాత్కృత్సు—చెతవ్యః । చయనీయః । చెయః । నిచీయతెస్మి
న్ధాన్యాదికమితినికాయ్యోనివాసః॥ నివాసేవాచ్యేపాయ్యసాంనాయ్య
త్యాదినా ణ్యతికుత్వంనిపాత్యతె ॥ సంచీయతెఽసౌ సంచాయ్యః క్రి
తుః । క్రతౌ కుండపాయ్యసంచాయ్యావితిణ్యదంతోనిపాత్యతె ॥ పరి
చీయతెఽసౌపరిచాయ్యః ॥ ఉపచీయతెఽసావుపచాయ్యశ్చాగ్నిః ॥అ
గ్నౌపరిచాయ్యోపచాయ్యసమూహ్యాఇతిణ్యదంతానిపాత్యతె । చిత్యః

తాఽస్తావిత్యాగ్నిః । అగ్నిశ్చయనమగ్నిచిత్యా । చిత్యాగ్నిచిత్యేచ ఇతి కర్మణిభావేచక్యబంతానిపాత్యతే । చితః । చితవాన్ । చిన్వన్ చిన్వతీ । చిన్వానః ॥ చేష్యన్।చేష్యతీ।చేష్యంతీ । చేష్యమాణః ।చే తుం । చితం । చయనం । చిత్వా । విచిత్య । చాయంచాయం । చిత్వాచిత్వా.

డు,మిఞ్-ప్రక్షేపణే।సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ మినోతి।మినోషి।మిన్వః।మినువః।మినుతే।మినుషే। మిన్వహే । మినువహే । మీనాతి।మినోతీత్యాదినాఽశిత్యేజ్విషయఆత్వం ॥ ౨ మమౌ।మిమ్యతుః।మమిథ।మమాథ।మిమ్యథుః । మమౌ।మిమ్యివ।మిమ్యే మిమ్యాతే । మిమ్యిషే।మిమ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ మిమ్యివహే।మిమ్యిమహే। ౩ మాతా(సి।సే।హే) ౪ మాస్యతి-తే ॥ ౫ మినోతు।మిను।మినవాని ॥ ౬ అమినోత్।అమినోః । అమినవం।అమిన్వ।అమినువ।అమినుత।అమిన్వాతాం।అమినుథాః అమిన్వి।అమిన్వహి।అమినువహి ॥ ౭ మినుయాత్।మినుయాతాం । మిన్వీత।మిన్వీయాతాం ॥ ౮ మీయాత్ । మీయాస్తాం।మాసీష్ట।మాసీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అమాసీత్।అమాసిష్టాం।అమాసిష్ట।అమాసాతాం ॥ ౧౦ అమాస్యత్-త.

కర్మణి—౧ మీయతే ॥ ౨ మమే ॥ ౩ మాయితా(సే।హే) మాతా(సే।హే) ౪ మాయిష్యతే।మాస్యతే ॥ ౫ మీయతాం ॥ ౬ అమీయత ॥ ౭ మీయేత ॥ ౮ మాయిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) మాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమాయి।అమాయిషాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) అమాసాతాం(ధ్వం) ౧౦ అమాయిష్యత।అమాస్యత. ణ్యంతాదిషుసర్వమాదాకమాతివత్॥ పు ౫౩౨.

సని- కృత్ప్రదీప్తస్యాస్యమీరూపావిశేషాదిస్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—మాతవ్యః । మానీయః । మీయతేఽనేనేతి మాయ్యం మానం । మాయ్యసాంనాయ్యేత్యాదినాణ్యద్భాత్వాదేఃపత్వంచని పాత్యతే।మేయః।మితః।మితవాన్।వ్యతిస్యతీతి త్వం।మిన్వన్।మిన్వానః

మిన్వతి । మాస్యన్।మాస్యతీ।మాస్యంతీ॥మాస్యమానః । మాతుం । మి
తం । మానం । మిత్వా । ప్రమాయ । మినాతిమినోతీత్యాత్వం । మా
యంమాయం । మిత్వామిత్వా

శిఞ్-నిశానే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ శినోతి।శినుతే ॥ ౨ శిశాయ।శిశ్యే ॥ ౩ శేతా (సి।సే।హే) ౪ శే
ష్యతి।తే ॥ ౫ శినోతు।శిను।శినవాని।శినుతాం ॥ ౬ అశినోత్।అశినుత,
౭ శినుయాత్।శిన్వీత । ౮ శీయాత్।శేషీష్ట-ఢ్వ ॥ ౯ అశైషీత్।అశేష్ట-
ఢ్వం ॥ ౧౦ అశేష్యత్-త ॥ కర్త్రాదిషుసర్వంచినోతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు— శేతవ్యం । శయనీయం । శేయం । శితః । శిత
వాన్ । శిన్వన్।శిన్వతీ । శిన్వానః । శేష్యన్।శేష్యతీ శేష్యంతీ । శే
ష్యమాణః । శేతుం । శితం । శయనం । శిత్వా । నిశిత్య । శాయంశా
యం । శిత్వాశిత్వా ॥

షిఞ్-బంధనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

సినోతీత్యాదిసర్వంచినోతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—సయనీయం । సేయం । సినోగ్రాసః । సినో
తేగ్రాసకర్మకర్తృకస్యేతి॰ ష్ఠాసత్వం । అన్యత్రసితాపాశేనసూక
రీ ॥ సితవాన్ । సిన్వన్।సిన్వతీ । సిన్వానః । సేష్యన్।సేష్యతీ।సేష్య
న్తీ । సేష్యమాణః । సేతుం । సితం । సయనం । సిత్వా ప్రసిత్య
సాయంసాయం । సిత్వాసిత్వా॥

ధుఞ్-కంపనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ ధునోతి, ధునోషి, ధునోమి, ధున్వః, ధునువః,ధునుతే, ధు
నుషే, ధున్వే, ధున్వహే-ధునువహే ॥ ౨ దుధావ-దుధువతుః ॥ దు
ధవిథ,దుధోథ,దుధువివ-దుధువిమ ॥ దుధువే-దుధువిషే-దుధువిఢ్వే
-ధ్వే ॥ దుధువివహే-దుధువిమహే ॥ ౩ ధోతా (సి-సే-హే) ౪ ధో

ష్యతి-తే ॥ ధునోతు-ధునుతాత్ ॥ ధును-ధునుతాత్, ధనవాని-ధునుతాం-ధునుష్వ-ధునవై ॥ ౬ అధునోత్-అధునుతాం-అధున్వన్ ॥ అధునేవం-అధున్వ-అధునువ-అధునుత-అధున్వాతాం-అధున్వి-అధున్వహి-అధునువహి ॥ ౭ ధునుయాత్-ధునుయాతాం ॥ ధున్వీత-ధున్వీయాతాం ॥ ౮ ధూయాత్-ధూయాస్తాం॥ ధోషీష్ట-ధోషీయాస్తాం-ధ్వం అధౌషీత్-అధౌష్టాం॥ అధోష్ట-అధోషాతాం-ధ్వం॥౧౦అధోష్యత్-త

కర్మణి—౧ ధూయతే ॥ ౨ దుధువే(ధ్వే,ధ్వే) దుధువివహే-దుధువిమహే ॥ 3 ధావితా(సి,హే) ధోతా(సే,హే)౪ ధావిష్యతే॥ ధోష్యతే ॥ ౫ ధూయతాం ॥ ౬ అధూయత ॥ ౭ ధూయేత ॥౮ధావిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ధోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధావి-అధావిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) అధోషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అధావిష్యత-అధోష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచనవతివల్॥చజి-అదూధవత్-త ॥ తథాయజ్యఙ్లుకో స్సిద్ధకృతిచ ॥ పు ౧౧౪,౧౦౫ ॥

సని-దుధూషతి-తే॥ ఇత్యాదిశిశ్రిషతిఃఇత్యాదివత్ పదద్వయంబోధ్యమ్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-ధోతవ్యః, ధవనీయః, ధవ్యః, ధావ్యః, ధుతః, ధుతవాన్, ధున్వన్-ధున్వతీ, ధున్వానః, ధోష్యన్-ధోష్యతీ-ధోష్యంతీ, ధోతుం, ధుతం, ధవనం, ధుత్వా, విధూయ, ధావం ధావం, ధుత్వాధుత్వా.

షుఞ్-అభిషవః॥అభిషవఃస్నపనం పీడనంస్నానం సురాసంధానంచ॥ తత్రస్నానేఽకర్మకః॥అన్యత్రసకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ సునోతి-సున్వః-సునువః॥సునుతే-సున్వహే-సునువహే॥ 3సోతా(సి,సే,హే) ౪ సోష్యతి-తే ॥ ౫ సునోతు-సునుతాం ॥ ౬ అసునోత్-అసున్వ-అసునువ-అసునుత-అసున్వహి-అసునువహి ॥ ౭ సునుయాత్-సున్వీత ॥ ౮ సూయాత్-సోషీష్ట-ధ్వం ॥ స్తుసుధూఞ్భ్యః పరస్మైపదేషు ఇట్ ॥ ౯ అసావీత్-అసావిష్టాం-అసోష్ట-అసోషాతాం-ధ్వం॥

౧౦ అసావిష్యత్-త ॥ కర్త్రాదిమసర్వంసవతి వల్ ॥ పు ౧౦౪,౧౦౫.

కేవలాత్ప్రత్యయ-సోతవ్యం, సవనీయం, సవ్యః, సావ్యః, రాః సోతవ్యోఽభిషవద్వారా నిష్పాదయితవ్యో రాజసూయః॥ రాజసూయసూర్యేత్యాదినా క్యబ్లోపభూమానిపాత్యతే ॥ యద్వా లతాత్మకః సోమో రాజా, ససూయతే ఖండ్యతేఽత్రేత్యధికరణార్థక్యప్ ॥ సుతః, సువాన్, సున్వన్, సున్వతీ, సున్వానః, సోష్యన్-సోష్యతీ-సోష్యంసోష్యమాణః, సోతుం, సుతం, సవనం, సుత్వా, అభిషూయ, సావంసావం, సుత్వాసుత్వా.

ధుఞ్-కంపనే॥దీర్ఘాంతో ఉష్మయం॥సకర్మకః॥వేట్ ॥ఉభయపదీ

౧ ధూనోతి-ధూనుతః-ధూన్వంతి ॥ ధూన్వః-ధూనువః-ధూనుతే ధూన్వాతే-ధూన్వతే ॥ ధూన్వహే-ధూనువహే ॥ ౨ దుధావ-దుధవతుః । దుధవిథ దుధోథ ॥ కిఠిలిటిశ్ర్యుక ఇతి నిషిధంబాధిత్వా క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ ॥ దుధువివ-దుధువిమ ॥ దుధువే-దుధువాతే దుధువిషే-దుధువిఢ్వే-ధ్వే ॥ దుధువివహే-దుధువిమహే ॥ 3 ధవితా (సి,సే,హే) ధోతా(సి,సే,హే) ౪ ధవిష్యతి-తే॥ధోష్యతి-తే॥ ౫ ధూనోతు-ధూనుతాత్ ॥ ధూను-ధూనుతాత్ ॥ ధూనవాని, ధూనుతాం ధూన్వాతాం-ధూన్వతాం ॥ ధూనుష్వ-ధూనవై ॥ ౬ అధూనోత్-అధూనుతాం-అధూన్వన్ ॥ అధూనవం-అధూన్వ-అధూనువ-అధూన్మ-అధూనుమ ॥ అధూనుత-అధూన్వాతాం-అధూన్వత ॥ అధూనుధ్వం ॥ అధూన్వి-అధూన్వహి,అధూనువహి ॥ 2 ధూనుయాత్-ధూనుయాతాం-ధూనుయుః ॥ ధూన్వీత,ధూన్వీయాతాం-ధూన్వీరన్॥ ౮ ధూయాత్-ధూయాస్తాం-ధూయాసుః ॥ ధవిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ధోషీష్ట ఢ్వం ॥స్తుసుధూఞ్భ్యః పరస్మైపదేషు ఇతి నిత్యమిట్ ॥ ౯ అధావీత్-అధావిష్టాం-అధావిషుః ॥ అధవిష్ట-అధవిషాతాం(ఢ్వం;ధ్వం) అధోష్ట-అధోషాతాం,ఢ్వం ॥ అధోషి ॥ ౧౦ అధవిష్యత్-త ॥ అధోష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ధూయతే ॥ ౨ దుధువే-దుధువిషే (ధ్వే,ఢ్వే) దుధువివహే-దుధువిమహే ॥ ౩ ధావితా(సే,హే)ధవితా(సే,హే) ధోతా(సే,హే) ౪ ధావిష్యతే-ధవిష్యతే-ధోష్యతే ॥ ౫ ధూయతాం ॥ ౬ అధూయత ॥ ౭ ధూయేత ॥ ౮ ధావిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)ధవిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)ధోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధావి-అధావిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) అధవిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అధోషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అధావిష్యత-అధవిష్యత-అధోష్యత ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోః సదంతాత్ప్రత్యయేషు యఙ్యఙ్లుకోః సిజేకృతిచసర్వం నూనాతివత్ ॥ సని సనిగ్రహగుహోశ్చేతీడ్నిషేధాదికోర్ఘులితికిత్త్వాద గుణే దుధూషతి-తే ఇత్యాదిపదద్వయరూపాణ్యూహ్యాని ॥ తదంతాత్కృత్స్వపి నవతినత్ ॥ పు౧౦౮,౧౦౫ ॥ శతృశానచోః ॥ దుధూషన్ దుధూషంతీ, దుధూషమాణః, దుధూషిష్యన్-దుధూషిష్యతీ-దుధూషిష్యంతీ ॥ దుధూషిష్యమాణ ఇతివిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—ధవితవ్యం, ధోతవ్యం, ధవనీయం, ధవ్యం, ధావ్యం, ధూతః, ధూతవాన్, ధూనవాన్-ధూనవతీ, ధూనవానః, ధవిష్యన్ ధవిష్యతీ-ధవిష్యంతీ, ధవిష్యమాణః, ధోష్యన్-ధోష్యతీ-ధోష్యంతీ, ధోష్యమాణః, ధవితుం, ధోతుం, ధూతం, ధవనం, ధవిత్వా, ధూత్వా, విధూయ, ధావంధావం, ధవిత్వాధవిత్వా, ధూత్వాధూత్వా

కృఞ్-హింసాయాం॥ సకర్మకః॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ.

౧ కృణోతి-కృణ్వః-కృణువః-కృణుతే-కృణ్వాతే - కృణ్వహే-కృణుమహే ॥ ౨ చకార,చకర్థ-చకృవ-చకృమ ॥ చక్రే-చకృషే-చకృఢ్వే । చకృవహే-చకృమహే ॥ ౩ కర్తా (సి, సే,హే) ౪ కరిష్యతి-తే ॥ ౫ కృణోతు-కృణుతాం ॥ ౬ అకృణోత్-అకృణుత ॥ ౭ కృణుయాత్-కృణ్వీత ॥ ౮ క్రియాత్-కృషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకార్షీత్-అకృ

త-అకృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అకరిష్యత్-త ॥

కర్మణి-ణ్యన్తాత్ప్రత్యేకకర్మణోఽస్యన్యజ్యన్తౌచ్ఛఙస్సర్వేభ్యః కృత్స్వపి ధృఞ్ ధాతువత్ ॥పు౪౧౪,౪౧౫ ॥ సన్నన్తాత్పక్షేపరస్మైపదే చికీర్షతీత్యాదిసన్నన్తఘురతివత్ ॥పు౧౧౧.

కేవలాత్కృత్సు—కర్తవ్యం, కరణీయం, కార్యం, కృతః, కృతవాన్, కృణ్వన్-కృణ్వతీ, కృణ్వానః, కరిష్యన్-కరిష్యతీ-కరిష్యన్తీ, కరిష్యమాణః, కర్తుం, కృతం, కరణం, కృత్వా, ఉత్కృత్య, కారంకారం, కృత్వాకృత్వా.

వృఞ్-వరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

౧ వృణోతి,వృణ్వః,వృణువః । వృణుతే।వృణ్వహే। వృణువహే॥ ౨ వవార।వవ్రతుః ॥ థలికాదిత్వాన్నిషేధేప్రాప్తే బభూథాతతన్థేత్యాదినా వేదఇడభావనిపాతనాద్భాషాయాంథలీట్ ॥ వవరిథ । క్రాదిత్వాన్నేట్ । వవృవ।వవృమ ॥ వవ్రే।వవృషే।వవృఢ్వే ॥ వవృవహే। వవృమహే ॥ వృతోవేతివానాదీర్ఘః ॥ ౩ వరితా(సి,సే,హే)వరీతా(సి,సే,హే) ౪ వరిష్యతి-తే ॥ వరీష్యతి-తే ॥ ౫ వృణోతు, వృణు, వృణవాని ॥ వృణుతాం, వృణుష్వ; వృణవై ॥ ౬ అవృణోత్ అవృణుతాం ॥ అవృణుత-అవృణ్వాతాం ॥ ౭ వృణుయాత్-వృణుయాతాం ॥ వృణ్వీత-వృణ్వీయాతాం ॥ వ్రియాత్-వ్రియాస్తాం ॥ లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితివేట్ ॥ ఇట్పక్షే నలిఙీతి దీర్ఘనిషేధః ॥ వరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వృషీష్ట-ఢ్వం ॥ సిచిచపరస్మైపదేష్వితి దీర్ఘనిషేధః ॥ ౮ అవారీత్-అవారిష్టాం-అవారిషుః ॥ ఆత్మనేపదేసిచీట్పక్షే వాదీర్ఘః । అవరిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) అవరీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఇడభావే। అవృత-అవృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అవరి(రీ)ష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ వ్రియతే ॥ ౨ వవ్రే।వవృషే।వవృఢ్వే।వవృవహే।వవృమహే ॥ ౩ వారితా(సే,హే)వరి(రీ)తా(సే,హే) ౪ వారిష్యతేవ

౪(రీ) వృషీ ॥ ౫ వ్రియతాం ॥ ౬ అవ్రియత ॥ ౭ వ్రియేత ॥ ౮ వా
రిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) వరీషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) వృషీష్ట ధ్వం ॥ ౧౦ అవారి-అ
వారిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అవరిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అవరీషాతాం(ధ్వం,
ఢ్వం) అవృషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౧ అవారిష్యత-అవరిష్యత-అవరీష్యత

ణౌ కర్తృకర్మణోః కృత్స్వచ యజ్ఞాదిష్టుకో స్త్రీకృతి చ సర్వ-సర్వతి
వత్ ॥ పు ౧౧౩,౧౧౪,౧౧౫ ॥ సని ఇట్సని వరిష్వికల్పః వివరిషతి-తే ॥ వివరీష
తి-తే ॥ వువూర్షతి-తే ॥ ఇతి త్రైరూప్యం సన్ప్రత్యయే జ్ఞేయమ్ ॥

కేవలాత్ కృత్సు-వరితవ్యం, వరీతవ్యం, వరణీయం, శకిలేన వర్యాక
న్యా, అవద్యపణ్యవర్యాగర్హ్యపణితవ్యానిరోధేషు వృత్తేః ప్రతిబంధా
ర్థే యద్ధంతో నిపాత్యతే ॥ వృత్యా, కన్యా, ఏతిస్తుశాస్వృదృజుషః క్యప్ ॥
వృతః, వృతవాన్, వృణ్వన్-వృణ్వతీ, వృణ్వానః, వరిష్యన్-వరిష్యతీ
వరిష్యంతీ, వరీష్యన్-వరీష్యతీ-వరీష్యంతీ, వరితుం, వరీతుం, వృతం
వరణం, వృత్వా, ఋత్యకః ఇతి ప్రకృతిభావః, వివృత్య, వారం వారం, వృ
త్వావృత్వా

స్తృఞ్-ఆచ్ఛాదనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ స్తృణోతి। స్తృణ్వః। స్తృణుమః। స్తృణుతే। స్తృణ్వహే। స్తృణు
మహే ॥ ఋతశ్చ సంయోగాదేర్గుణః ఇతి గుణః ॥ ౨ తస్తార। తస్తరతుః
తస్తరుః ॥ తస్తర్థ। తస్తరథుః। తస్తరివ। తస్తరిమ ॥ తస్తరే। తస్తరాతే,
తస్తరిషే। తస్తరిధ్వే-ఢ్వే ॥ తస్తరివహే। తస్తరిమహే ॥ ౩ స్తర్తా (సి
స్తే,హే) ౪ స్తరిష్యతి-తే ॥ ౫ స్తృణోతు। స్తృణు। స్తృణవాని ॥ స్తృ
ణుతాం। స్తృణుష్వ। స్తృణవై ॥ ౬ అస్తృణోత్। అస్తృణ్వ। అస్తృ
ణువ। అస్తృణుత। అస్తృణ్వి। అస్తృణ్వహి। అస్తృణువహి ॥ ౭ స్తృణు
యాత్। స్తృణ్వీత। గుణోఽర్తిసంయోగాద్యోః ఇతి గుణః ॥ ౮ స్తర్యాత్-స్తర్యాస్తాం
ఋతశ్చ సంయోగాదేరిడ్వా ॥ స్తరిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) స్తృషీష్ట-ధ్వం
౯ అస్తారీత్-అస్తారిష్టాం-అస్తారిషుః ॥ ఋతశ్చేత్యాదినేడ్వా ॥

అస్తారిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) అస్తృత-అస్తృషాతాం-ధ్వం ॥ అస్తృషి ॥ ౧౦. అస్తరిష్యత్-త ॥

కర్మణి-౧ స్తర్యతే ॥ ౨ తస్తరే ॥ ౩ స్తారితా-స్తర్తా ॥ ౪ స్తారిష్యతే-స్తరిష్యతే ॥ ౫ స్తర్యతాం ॥ ౬ అస్తర్యత ॥ ౭ స్తర్యేత ॥ ౮ స్తారిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) స్తరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) స్తృషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్తారి-అస్తారిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అస్తరిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అస్తృషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అస్తారిష్యత-అస్తరిష్యత.

ణ్యంతాత్ కర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్ కృత్యప్రత్యయశ్చేయఙ్ఙుకిచపత్యాశ్రయాత్ స్తర్వం స్వరతివత్ ॥ పు ౧౧౯, ౧౨౦, ౧౨౧ ॥ సని ఇఙ్ఙునేతి దీర్ఘః ఇతి ఏవంపరత్వ ఉపధాదీర్ఘేతి సిషరతి-తే ఇతివిశేషేణతిఙ్రూపాణ్యున్నేయాని ॥ కేవలాత్కృత్సు-స్తర్తవ్యం, స్తరణీయం, స్తార్యం స్తృతః, స్తృతవాన్, స్తృణ్వన్-స్తృణ్వతీ, స్తృణానః, స్తరిష్యన్ స్తరిష్యతీ, స్తరిష్యంతీ, స్తర్తుం, స్తృతిః, స్తరణం, ఆస్తృత్య స్తారంస్తారం, స్తృత్వా స్తృత్వా. ..ఇత్యుభయపదినః..

..ఇతి స్వాదయః..

..అథ తుదాదావజంతాః పరస్మైపదినః..

క్షి-నివాసగత్యోః ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

కర్తర్యర్థే సార్వధాతుకే పరే తుదాదిభ్యశ్శ ఇతి శపోఽపవాదశ్శప్రత్యయః ॥ ౧ క్షియతి । క్షియతః । క్షియంతి ॥ ౫ క్షియతు-క్షియతాత్ - క్షియతాం । క్షియంతు ॥ క్షియ । క్షియతాత్ । క్షియాణి ॥ ౬ అక్షియత్ । అక్షియతాం । అక్షియన్ ॥ ౭ క్షియేత్ । క్షియేతాం । క్షియేయుః ॥ అన్యత్ర క్షయతి భ్వాదివత్ ॥ పు ౯౪, ౯౫, ౯౬ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్షియతే ॥ ౫ వ్యతిక్షియతాం ॥ ౬ వ్యతిక్షియత ॥ ౭ వ్యతిక్షియేత ॥ కేవలాత్కృత్సు-శతరి ॥ క్షియన్ । క్షి

యతి|క్షియంతి ॥ ఇతిచవిశేషః.

ధి-ధారణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ధియతి ॥ ౨ దిధాయ దిధ్యతుః|దిధ్యుః ॥ దిధయిథ, దిధేథ|దిధ్యివ ॥ ౩ ధేతా ॥ ౪ ధేష్యతి ॥ ౫ ధియతు ॥ ౬ అధియత్ ॥౭ ధియేత్ ॥ ౮ ధీయాత్ ॥ ౯ అధైషీత్ ॥ ౧౦ అధేష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధియతే ॥ ౨ వ్యతిదిధ్యే|వ్యతిదిధ్యిషే| వ్యతిదిధ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిదిధ్యవహే ॥ ౫ వ్యతిధియతాం ॥ ౬ వ్యత్య ధియత ॥ ౭ వ్యతిధియేత ॥ శేషంక్షియతివత్ ॥

కర్మణి—౨ దిధ్యే|దిధ్యిషే(ఢ్వే,ధ్వే) దిధ్యిసహే,దిధ్యిమహే॥ ఇతివిశేషః, శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతా'దిమాసు ణ్వ క్షియతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—ధేతవ్యం, ధయనీయం,ధేయం,ధితః, ధితవాన్ ధియన్,ధియతీ, ధియ తీ, ధేష్యన్,ధేష్యతీ,ధేష్యంతీ,ధేతుం,ధీతిః, ధయనం, ధిత్వా, ప్రధిత్య, ధాయంధాయం, ధిత్వాధిత్వా.

రి, పి-గతౌ॥సకర్మకౌ॥అనిటౌ॥పరస్మైపదినౌ

రియతి । పియతిత్యాదిసర్వంధిధాతువత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మ వ్యతిహారేనతఙ్.

గు-పురీషోత్సర్గే,అకర్మకః,అనిట్,పరస్మైపదీ ॥కుటాదిః

౧ గువతి ॥ ౨ జుగావ-జుగువతుః ॥ గాఙ్కుటాదిభ్యఇతి ఙిదిత్త్వాత్ ॥ జుగువిథ-జుగుథ-జుగువివ-జుగువిమ ॥ ౩ గుతా । గుతారౌ -సి ॥ ౪ గుష్యతి ॥ ౫ గువతు ॥ ౬ అగువత్ ॥ ౭ గువేత్ ॥ ౮ గూయాత్ ॥ ౯ అగుషీత్-అగుతాం । కుటాదిత్వేనఙిత్త్వాద్గుణనిషేధాత్ సావ్రతంగాదితిసిజ్లోపః ॥ అగుషుః, అగుషీః,అగుతం, అగుషం,అగుష్వ అగుష్మ ॥ ౧౦ అగుష్యత్,

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిగువతే। వ్యతిగువేతే। వ్యతిగువంతే ॥ వ్యతిగువసే, వ్యతిగువేథే। వ్యతిగువధ్వే ॥ వ్యతిగువే। వ్యతిగువావహే। వ్యతిగువామహే ॥ ౨ వ్యతిజుగువే। వ్యతిజుగువిషే (ఢ్వే। ధ్వే) వ్యతిజుగువివహే। వ్యతిజుగువిమహే ॥ ౩ వ్యతిగుతా (సే, హే) ౪ వ్యతిగుష్యతే ॥ ౫ వ్యతిగువతాం ॥ ౬ వ్యత్యగువత ॥ ౭ వ్యతిగువేత ॥ ౮ వ్యతిగుషీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యగుత। వ్యత్యగుషాతాం। వ్యత్యగుషత ॥ వ్యత్యగుథాః। వ్యత్యగుషాథాం। వ్యత్యగుధ్వం ॥ వ్యత్యగుషి। వ్యత్యగుష్వహి। వ్యత్యగుష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యగుష్యత ॥

భావే— గూయతే। జుగువ ఇత్యాదిసర్వలోకమకారవత్;

ణ్యంతాదిము సర్వం నవతివత్ ॥పుం౧౪, ౧౦౫॥ యఙ్లుకి— జోగుపీతి। జోగుతి, జోగుతః, జోగువతీత్యాది ॥ కృత్సు ॥ జోగువితవ్యం, జోగువనీయం, జోగావ్యం, జోగుయం, జోగువిష్యన్। జోగువిష్యతీ। జోగువిష్యంతీ, జోగువితుం, జోగువనం, జోగువిత్వేతివిశేషః ॥ శేషం నవతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ గువితవ్యం, గువనీయం, గుయం, అవశ్యకే ఉగావ్యం, గూతః, గూతవాన్, ఉగ్వాదీర్ఘశ్చేతి నిష్ఠానత్వం దీర్ఘశ్చ, గువన్। గువతీ। గువంతీ, గుష్యన్। గుష్యతీ। గుష్యంతీ। గుతుం, గూనం। గువనం। గుత్వా। ప్రగుత్య। గావంగావం। గుత్వా గుత్వా.

ధ్రు, స్థైర్యే ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥ కుటాదిః

ధ్రువతీత్యాదిసర్వం గువతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం ధ్రుతః, ధ్రుతవాన్.

ణూ, స్తవనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥ కుటాదిః

౧ నువతి ॥ ౨ నునావ। నునువతుః ॥ కుటాదిత్వాన్ఙిత్వం ॥ నునువిథ। నునావ। నునువ ॥ ౩ నువితా-సి ॥ ౪ నువిష్యతి ॥ ౫ నువతు ॥ ౬ అనువత్ ॥ ౭ నువేత్ ॥ ౮ నూయాత్ ॥ ౯ అనువీత్। అనువిష్టాం ॥

అనువిష్యల్ ॥ కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతినువతే ॥ ౨ వ్యతినునువే ౩ వ్యతినువితా(సే,హే) ౪ వ్యతినువిష్యతే ॥ ౫ వ్యతినువతాం ॥ ౬ వ్యత్యనువత ॥ ౭ వ్యతినువేత ॥ ౮ వ్యతినువిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యత్యనువిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యనువిష్యత ॥

కర్మాదిమసర్వంసవతివత్ ॥ పు౧౦౪,౧౦౫ ॥ యఙ్లుగాదివిశేషస్తు వక్ష్యమాణధువతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు—నువితవ్యం, నవనీయః నావ్యం, అనావశ్యకే నూయం, ఈషత్కరేతిరిక్తే భేదః॥ నూతిః, నువితాః, నువన్-నువతీ-నువంతీ, నువిష్యన్-నువిష్యతీ నువిష్యంతీ, నువితుం, నూతం, నువనం, నూత్వా, ప్రణూయ, నావంనావం,నూత్వానూత్వా.

ధూ-విధూననే।సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీకుటాదిః

౧ ధువతి-దుధావ-దుధువతుః ॥ దుధువిథ-గాఙ్కుటాదిభ్య ఇతి ఙిత్త్వం ॥ దుధావ-దుధువ-దుధువివ ॥ ౩ ధువితా ॥ ౪ ధువిష్యతి ॥ ౫ ధువతు ॥ ౬ అధువత్ ॥ ౭ ధువేత్ ॥ ౮ ధూయాత్ ॥ ౯ అధువీత్ ॥ ౧౦ అధువిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధువతే ॥ ౨ వ్యతిదుధువే ॥ వ్యతిదుధువిషే(ఢ్వే,ధ్వే) ౩ వ్యతిధువితా(సే,హే) ౪ వ్యతిధువిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిధువతాం ॥ ౬ వ్యత్యధువత ॥ ౭ వ్యతిధువేత ॥ ౮ వ్యతిధువిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యత్యధువిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యధువిష్యత.

కర్మాదిమసర్వంసవతివత్ ॥ పు౧౦౪,౧౦౬ ॥ నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి ణ్యంతాత్కర్తరి పరస్మైపదమేవ ॥

యఙ్లుకి-దోధువీతి, దోధూతి, దోధూతః, దోధువతీత్యాది ॥

కృత్సు—దోధువితవ్యం, దోధువనీయం, దోధావ్యం, దోధూయం, దోధువిష్యన్-దోధువిష్యతీ దోధువిష్యంతీ, దోధువితుం, దోధువనం, దోధువిత్యాదివిశేషః॥ శేషంసవతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—ధువితవ్యం, ధువనీయం, ధావ్యం, ధూయం, ధూతిః, ధూతవాన్, ధువన్-ధువతీ-ధువంతీ, ధువిష్యన్-ధువిష్యతీ। ధువిష్యంతీ, ధువితుం, ధూతం, ధునసం, ధూత్వా, విధూయ, ధావం ధావం, ధూత్వాధూత్వా.

మూ-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ సువతి ॥ ౨ సుషావ-సుషువతుః ॥ సుషవిథ,సుషువివ ॥ ౩స వితా-సి ॥ ౪ సవిష్యతి ॥ ౫ సువతు ॥ ౬ అసువత్ ॥ ౭ సువేత్ ॥ ౮ సూయాత్ ॥ ౯ అసావీత్-అసావిష్టాం ॥౧౦ అసవిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిషువతే ॥ ౨ వ్యతిషుషువే-వ్యతిషుషు విషే (ఢ్వే,ధ్వే) వ్యతిషుషువివహే ॥ ఉపసర్గాత్సునోతీత్యాదినా షత్వమ్ ॥ ౩ వ్యతిషవితా(సే,హే) ౪ వ్యతిషవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిషువ తాం ॥ ౬ వ్యత్యషువత ॥ ప్రాక్సితాదడ్వ్యవాయేఽపీతిషత్వమ్ ॥౭వ్య తిషువేత ॥ ౮ వ్యతిషవిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ వ్యత్యషవిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యషవిష్యత. కర్మాదిషుసర్వం సవతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు— సవితవ్యం । సవనీయం । సావ్యం । అసావ శ్యకేతు సవ్యం । సువతికర్మణిలోకంప్రేరయతీతిసూర్యః। రాజసూ యసూర్యేత్యాదినాకర్తరిక్యప్తస్య రుట్చనిపాత్యతే । సూతః । సూ తవాన్ । సువన్-సువతీ-సువంతీ । సవిష్యన్-సవిష్యతీ-సవిష్యంతీ సవితుం । సూతం । సవనం । సూత్వా । ప్రసూయ । సావంసావం। సూత్వాసూత్వా ॥

కౄ-విక్షేపే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కిరతి ॥ ౨ చకార-చకరతుః ॥ చకరిథ-చకరివ-చకరిమ ॥ ౩క రితా-సి ॥ కరీతా-సి ॥ ౪ కరిష్యతి-కరీష్యతి ॥ ౫ కిరతు । కిర-కిరా ః ॥ ౬ అకిరత్ ॥ ౭ కిరేత్ ॥ ౮ కీర్యాత్ ॥ ౯ అకారీత్-అకారి

ష్టాం ॥ సిచిచపరస్మైపదేష్వితీటోదీర్ఘనిషేధః ॥ ౧౦ అకరిష
-అకరీష్యత్ ॥ ఉపేత్యుపసర్గపూర్వాదస్మాచ్ఛేదనార్థేవాచ్యేకిర
తౌ లవనఇతిసుడాగమే ॥ ౧ ఉపస్కిరతి ॥ అడభ్యాసవ్యవాయేపీతి
సుట్కాత్పూర్వఇతివక్తవ్యమితి కాత్పూర్వంసుడాగమే ॥ ౨ ఉపచ
స్కార-ఉపచస్కరతుః ॥ ఉపచస్కరిథ-ఉపచస్కరివ ॥ ౩ ఉపస్క
రితా-సి ॥ ఉపస్కరీతా-సి ॥ ౪ ఉపస్కరిష్యతి-ఉపస్కరీష్యతి ॥ ౫
ఉపస్కిరతు- ఉపస్కిర-ఉపస్కిరాణి ॥ ౬ ఉపాస్కిరత్ ॥ ౭ ఉపస్కి
రేత్ ॥ ౮ ఉపస్కీర్యాత్ ॥ ౯ ఉపాస్కారీత్-ఉపాస్కారిష్టాం ॥
౧౦ ఉపాస్కరి(రీ)ష్యత్ ॥ తథా హింసాయాం గమ్యమానాయాం
ప్రతేః పూర్వాదస్మాద్ధింసాయాంప్రతేశ్చేతిసుడాగమః ॥ ౧ ప్రతిస్కి
రతి ॥ ౨ ప్రతిచస్కార ॥ ౩ ప్రతిస్కరి(రీ)తా-సి ॥ ౪ ప్రతిస్కరి
(రీ)ష్యతి ॥ ౫ ప్రతిస్కిరతు ॥ ౬ ప్రత్యస్కిరత్ ॥ ౭ ప్రతిస్కిరేత్
౮ ప్రతిస్కీర్యాత్ ॥ ౯ ప్రత్యస్కారీత్ -ప్రత్యస్కారిష్టాం ॥ ౧౦ ప్ర
త్యస్కరి(రీ)ష్యత్ ॥

కిరతేర్హర్షజీవికాకులాయకరణేష్వితివాచ్యమితిహర్షాదిషు
విషయభూతేష్వస్మాదాత్మనేపదం ॥ తథా ఉపపూర్వాదస్మాదపాచ్చ
తుష్పాచ్ఛకునిష్వాలేఖనఇతిసుడాగమః ॥ సోపిసుడపిహర్షాదిష్వే
వవక్తవ్యఇతి హర్షాదిషువిషయభూతేష్వేవభవతి ॥ అపస్కిరతేవృ
షోహృష్టః, కుక్కుటోభక్ష్యార్థీశ్వాశ్రయార్థీచ ॥ తదాస్యరూపాణి.
౧ అపస్కిరతే ॥ ౨ అపచస్కరే - అపచస్కరిషే- అపచస్కరి
(ఢ్వే ధ్వే) ౩ అపస్కరి (రీ)తా-(సే।హే) ౪ అపస్కరి(రీ)ష్యతే ॥ ౫
అపస్కిరతాం ॥ ౬ అపాస్కిరత ॥ ౭ అపస్కిరేత ॥ లిఙ్సిచోరాత్మ
నేపదేష్వితీడ్వికల్పః ॥ ౮ అపస్కరిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) అపస్కీర్షీష్ట-
ధ్వం ॥ ౯ అపాస్కరిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) అపాస్కరీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) అపాస్కీ
ర్ష్ట-ధ్వం ॥ ౧౦ అపాస్కరిష్యత-అపాస్కరీష్యత ॥ హర్షాదిష్వే

విక్షేపణ ఇత్యాత్మనేపదే ॥ అపకిరతి కుసుమం । గజో ఽపకిరతి ॥ హృష్టో భక్ష్యాశ్రయార్థేషు అవాచ్ఛతుష్పాదితి పాఠో దృశ్యతే । తదా పక్షిణః కిరత ఇత్యాద్యన్వయం ॥

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతికిరత ఇత్యాద్యాత్మనేపదరూపం ప్రాగ్వత్.

అస్మాత్కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యగాదిషు ప్రాప్తేషు భూషాకర్మకిరాదిసనాంచాన్యత్రాత్మనేపదాదితి నయక్చిణావిణ్వదిట్చ ॥ ౧ అవకిరతేహస్తీ ॥ ౨ అవచకరే ॥ ౩ అవకరి(రీ)తా(సే।హే) ౪ అవకరి (రీ)ష్యతే ॥ ౫ అవకిరతాం ॥ ౬ అవాకిరత ॥ ౭ అవకిరేత ॥ ౮ అవకరిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)అవకీర్షీష్ట-ఢ్వం। ౯ అవాకీర్ష్ట-ఢ్వం ॥ అవాకరి(రీ)ష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)౧౦అవాకరి(రీ)ష్యత

కర్మణి తఙితివత్ ॥ లిటి చకరే చకరాతే ఇత్యాదిర్విశేషః ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు యఙి యఙ్లుకి చ తిఙ్కృత్సు సర్వం తరతివత్ ॥ పు ౭౩, ౧౭౪, ౧౭౫ ॥ సని-కిరశ్చపంచభ్య ఇతి ప్రతిషిద్ధత్వాన్నిత్యమేవేడాగమే చికరిషతి-చికరిషితవ్యమిత్యాది ॥ అతోవృత్తాంతే ఇతి దీక్షితో నేష్టః ॥ కేవలాత్కృత్సు—కరితవ్యం-కరీతవ్యం, కరణీయం । కార్యం, కీర్ణః, కీర్ణవాన్, ఇగుపధజ్ఞాప్రీకిరః క ఇతి కప్రత్యయే ॥ కిరన్-కిరతీ-కిరంతీ, కరిష్యన్ కరీష్యన్-కరి (రీ) ష్యతీ। కరి(రీ)ష్యంతీ, కరి (రీ)తుం, కీర్ణం, కరణం, కీర్త్వా, వికీర్య, కారం కారం, కీర్త్వా కీర్త్వా.

గౄ-నిగరణే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

అచివిభాషేతి రేఫస్యలత్వం వా ॥ ౧ గిరతి, గిలతి ౨ జగార, జగరతుః ॥ జగాల-జగలతుః ॥ జగరిథ, జగలిథ-జగరివ, జగలివ ॥ ౩ గరితా, సి ॥ గరీతా-సి ॥ గలి(లీ)తా-సి ॥ ౪ గరి(రీ)ష్యతి । గలి(లీ)ష్యతి ॥ ౫ గిర(ల)తు-గిర(ల)-గిరాణి, గిలాని ॥ ౬ అగిర(ల)త్ ॥ ౭ గిరే(లే)త్ ॥ ౮ (గీర్యాత్ ॥ ౯ అగారీత్, అగాలీత్ ॥ ౧౦ అగరి(రీ)ష్యత్, అగలి(లీ)ష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగిర(ల)తే ॥ ౨ వ్యతిజగరే(లే) ౩ వ్యతిగరి(రీ)తా(సే।హే) వ్యతిగలి(లీ)తా(సే।హే) ౪ వ్యతిగరి(రీ)ష్యతే-వ్యతిగలి(లీ)ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిగిర(ల)తాం ॥ ౬ వ్యత్యగిర (ల)త ॥ ౭ వ్యతిగిరే(లే)త ॥ ౮ వ్యతిగరి(లి)షీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యతిగీర్షీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యగరి(రీ)ష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)వ్యత్యగలి(లీ)ష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)వ్యత్యగీర్ష్ట। ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యగరి(రీ)ష్యత-వ్యత్యగలి(లీ)ష్యత ॥

కర్మణి—౧ గీర్యతే ॥ ౨జగరే(లే)-జగరి(లి)షే-జగరి(లి)ఢ్వే-ధ్వే ॥ జగరి(లి)వహే ॥ ౩ గారి(లి)తా(సే।హే) ప్రకృతస్య వలాదిలక్షణస్యేటోవ్యాంతో వైతిదీర్ఘవిధానాన్నాస్యేటో దీర్ఘః ॥ గరి(లి) తా (సే।హే)గరీ(లీ)తా(సే।హే) ౪ గారి(లి)ష్యతే-గరి(రీ)ష్యతే ॥ గలి(లీ)ష్యతే ॥ ౫ గీర్యతాం ॥ ౬ అగీర్యత ॥ ౭ గీర్యేత ॥ ౮ గారి(లి)షీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)గరిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) గలిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అగారి(లి)-అగారి(లి)షాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) అగరి(రీ) షాతాం (ఢ్వం। ధ్వం) అగలి(లీ)షాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) అగీర్షాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అగారి(లి)ష్యత,అగరి(రీ)ష్యత అగలి(లీ)ష్యత.

అపాత్ప్రసంగపూర్వాదస్మాదవాద్గ్రఇతితఙ్ ॥ అవగిర(ల)తే ॥ ప్రతిజ్ఞార్థేసంపూర్వాత్సమఃప్రతిజ్ఞానఇతితఙ్ ॥ సంగిర(ల)తే ॥ అన్యత్సర్వం వ్యతిగిరతివత్ ॥ కర్మణఃకర్తృత్వవివక్షాయాం ॥ గిరతే। -గిలతే-అగీర్ష్టేత్యాదికిరతివత్ ॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యుచగారయతి గాలయతీత్యాదిద్వైరూప్యంతరతివత్ ॥ పు ౧.౬౩,౧.౨౪,౧.౨౪ ॥ నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతిణ్యంతాత్పరస్మైపదమేవ ॥ సని-కిరశ్చపంచభ్యఇతీటి ॥ జిగరిషతి-జిగలిషతీత్యాదిరూపద్వయం ॥తథాకృత్స్వపిబోధ్యం అత్రిప్వాటఇతిదీర్ఘోనేష్టః ॥ గరీతం గిర(ల)తీత్యర్థే లుపసదచరేత్యాది యజిగ్రీయజేతిలక్ష్యే జేగిల్యతే ॥ కృత్స్వపి జేగిలితవ్యమిత్యాది

యాశ్లుకి-జాగరీతి, జాగలీతి, జాగరీత్, జాగీర్తః, జాగరతి- జాగలతి త్యాది ॥ కృత్సు-జాగరితవ్యం, జాగలితవ్యం, జాగరీ(లీ)తవ్యం, జాగరణీయం,జాగలనీయం, జాగార్యం, జాగిరి(లి)తః, జాగరి(లీ)తః,జాగరి(లి)తవాన్, జాగరీ(లీ)తవాన్, జాగిర(ల)న్-జాగిర(ల)తౌ-జాగిర(ల)తః, జాగిర(ల)తి, జాగరి(లి)ష్యన్-జాగరీ(లీ)ష్యన్-జాగరి (లి) ష్యతీ-జాగరీ(లీ)ష్యతీ-జాగరి(లి)ష్యంతీ-జాగరీ (లీ) ష్యంతీ, జాగరి(లి)తుం, జాగరీ(లీ)తుం, జాగిరి(లి)తం-జాగిరీ(లీ)తం, జాగరణం-జాగలనం, జాగరి(లి)త్వా,జాగరీ(లీ)త్వా, నిజాగీర్య, జాగారంజాగారం, జాగాలంజాగాలం, జాగరిత్వాజాగరిత్వా, జాగరీత్వాజాగరీత్వా, జాగలిత్వాజాగలిత్వా, జాగలీత్వాజాగలీత్వా.

కేవలాత్కృత్సు—గరి(లి)తవ్యం । గరీ(లీ)తవ్యం । గరణీయం- గలనీయం । గార్యం । గీర్ణం । గీర్ణవాన్ । గిర(ల)న్-గిర(ల)తీ-గిరం(లం)తీ ॥ గరి(లి)ష్యన్-గరి(లి)ష్యతీ-గరి(లి)ష్యంతీ । గరీ(లీ)ష్యన్ గరీ(లీ)ష్యతీ-గరీ(లీ)ష్యంతీ। గరి(రీ)తుం,గలి(లీ)తుం।గీర్ణం।గరణం। గలనం । గీర్త్వా । నిగీర్య । గారంగారం । గాలంగాలం । గీర్త్వాగీర్త్వా ॥

—ఇత్యజంతాః పరస్మైపదినః—

ఇష-ఇచ్ఛాయాం।సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఇషగమిత్యాదినాఛః ॥ ౧ ఇచ్ఛతి ॥ ౨ ఇయేష-ఈషతుః- ఇయేషిథ ॥ ౩ తీషసహేతి వేట్ ॥ ఏషితా-సి ॥ ఏష్టా-సి ॥ ౪ ఏషిష్యతి॥ ౫ ఇచ్ఛతు ॥ ౬ ఐచ్ఛత్ ॥ ౭ ఇచ్ఛేత్ ॥ ౮ ఇష్యాత్ ॥ ౯ ఐషీత్ ॥ ౧౦ ఐషిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిచ్ఛతే ॥ ౨ వ్యతీషే-వ్యతీషిషే ॥ ౩ వ్యత్యేషితా(సే।హే) వ్యత్యేష్టా(సే।హే) ౪ వ్యత్యేషిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచ్ఛతాం ॥ ౬ వ్యత్యైచ్ఛత॥ ౭ వ్యతిచ్ఛేత ॥ ౮ వ్యత్యేషిషీష్ట-ష్టాం।

౯ వ్యత్యైషిష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యైషిష్యత.
కర్మాదిమసర్వమేఖతివత్ ॥ పు ౧౭౨,౧౭౩ ॥

కేవలాత్కృత్సు-ఏషితవ్యం । ఏష్టవ్యం । ఏషణీయం । ఏష్యం । ఇష్టః । ఇష్టవాన్ । ఇచ్ఛన్-ఇచ్ఛతీ-ఇచ్ఛంతీ । ఆచ్ఛీనద్యోరితి నుమ్వా । ఏషిష్యన్-ఏషిష్యతీ-ఏషిష్యంతీ । ఏషితుం । ఏష్టుం । ఇష్టం । ఏషణం । ఏషిత్వా । ఇష్ట్వా । సమిష్య । ఏషమేషం । ఏషిత్వైషిత్వా ఇష్ట్వేష్ట్వా ॥

ఇల-స్వప్నక్షేపణయోః॥స్వప్నే ఽకర్మకః॥క్షేపణే సకర్మకః॥
సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఇలతి ॥ ౫ ఇలతు ॥ ౬ ఐలత్ ॥ ౭ ఇలేత్ ఇతి విశేషః ॥శేషం ఆదావార్ధధాతుక ఇడ్వికల్పవర్జమిచ్ఛతివత్ ॥

ఉఛి-ఉంఛే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఉంఛతి ॥ ఉంఛాంచకారేత్యాదింఖతివత్ ॥ పు ౧౭౩,౧౭౪ ।

ఉఛీ-వివాసే॥వివాసస్సమాప్తిః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ప్రాయేణాయంవిపూర్వః॥ వ్యుచ్ఛతీత్యాదిభావాదికవత్ ॥పు౧౭౯ ౮౨- వ్యౌచ్ఛీత్-త ॥ సని వ్యుచిచ్ఛిషతి । తుకిచ ఛ్వేపూర్వత్రాసిద్ధీయమద్విర్వచన ఇతిచ ఛాభ్యాంసహితస్యేటోద్విత్వం ॥

ఉఝ-ఉత్సర్గే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉజ్ఝతి ॥ ౨ ఉజ్ఝాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ ఉజ్ఝితా-సి ॥ ౪ ఉజ్ఝిష్యతి ॥ ౫ ఉజ్ఝతు ॥ ౬ ఔజ్ఝత్ ॥ ౭ ఉజ్ఝేత్ ॥ ౮ ఉజ్ఝ్యాత్ ౯ ఔజ్ఝీత్ ॥ ౧౦ ఔజ్ఝిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యత్యుజ్ఝతే ॥ ౨ వ్యత్యుజ్ఝాంచక్రే (బభూవ ఆస) ౩ వ్యత్యుజ్ఝితా(సే-హే) ౪ వ్యత్యుజ్ఝిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యు

జ్ఘ [illegible] ॥ ౬ వ్యతోజ్ఝిత ॥ ౭వ్యత్యుజ్ఝేత॥౮ వ్యత్యుజ్ఝిషీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యతోజ్ఝిష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ వ్యతోజ్ఝిష్యత

[illegible] —౧ ఉజ్ఝ్యతే ॥ ౫ ఉజ్ఝ్యతాం ॥ ౬ ఔజ్ఝ్యత ॥ ౭ఉ జ్ఝ్యేత ॥ ౯ ఔజ్ఝితి విశేషః. శేషం కర్మవ్యతీహారవత్.

ణ్యంతాదిషు సర్వముక్షతివత్ ॥ సని-ఉజిజ్ఝిషతీత్యాది॥ వు ౧౨౧॥

కేవలాత్కృత్సు-ఉజ్ఝితవ్యః । ఉజ్ఝనీయః । ఉజ్ఝ్యత్యాదకముద్యం । భిదాద్యర్థ్యానదఇతి పదవిశేషేవాచ్యార్థత్వ ఉజ్ఝేర్ధాత్వంతనిపాత్యతే ॥ అన్యత్ర ఉజ్ఝితా । ఉజ్ఝ్యః । ఉజ్ఝితః । ఉజ్ఝితవాన్ । ఉజ్ఝన్-ఉజ్ఝతీ ఉజ్ఝంతీ ॥ ఉజ్ఝిష్యన్-ఉజ్ఝిష్యతీ-ఉజ్ఝిష్యంతీ । ఉజ్ఝితుం । ఉజ్ఝితం । ఉజ్ఝనం । ఉజ్ఝిత్వా । సముజ్ఝ్య । ఉజ్ఝముజ్ఝం । ఉజ్ఝిత్వోజ్ఝిత్వా.

ఉబ్జ-ఆర్జవే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉబ్జతి ॥ ఉబ్జాంచకారేత్యాద్యుజ్ఝతివత్ ॥ లఙి-ఔబ్జత్ ॥ అయంధాతురుపదేశే దకారోపధః । భుజన్యుబ్జౌ పాణ్యుపతాపయోరితి సూత్రేదకారస్యనిపాతనాద్బః । నచాంతరంగోపి ద్విత్వవిషయే స్థానిఇతినిషేధాద్బస్యద్విత్వేకృతే ప్రవర్తతే ॥ నతుతతఃప్రాక్ ॥ దకారోచ్చారణసామర్థ్యాత్ ॥ సని-ఉబ్జిజిషతీత్యాది ॥ కృత్సు-ఉబ్జితవ్యమిత్యాది ॥

ఉభ,ఉంభ-పూరణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

౧ ఉభతి ॥ ౫ ఉభతు ॥ ౬ ఔభత్ ॥ ౭ ఉభేత్ ॥ కృత్సు-ఉభన్ ఉభతీ-ఉభంతీతి విశేషః ॥ శేషమోక్షతివత్ ॥ వు ౧౨౨-౨౧౨౩. ఉంభతీత్యాది ॥ ఆశిషి-ఉభ్యాత్ ॥ శేషముంక్షతివత్ ॥ వు ౨౧౨౩,౧౨౪.

ఋచ-స్తుతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఋచతి । ౨ ఆనర్చ-ఆనృచతుః-ఆనర్చిథ । ౩ అర్చితా-సి [illegible]

అర్చిష్యతి । ౫ ఋచతు । ౬ ఆర్చత్ । ౭ ఋచేత్ । ౮ ఋచ్యా
త్ । ౯ ఆర్చీత్ । ౧౦ ఆర్చిష్యత్ ।

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యృచతే । ౨ వ్యత్యానృచే । ౩వ్యత్య
ర్చితా(సే,హే) ౪ వ్యత్యర్చిష్యతే । ౫ వ్యత్యృచతాం । ౬ వ్యత్యా
ర్చత । ౭ వ్యత్యృచేత । ౮వ్యత్యర్చిషీష్ట-ధ్వం ।౯వ్యత్యార్చిష్ట(ఢ్వం।
ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్చిష్యత.

కర్మణి—౧ ఋచ్యతే । ౫ ఋచ్యతాం । ౬ ఆర్చ్యత । ౭ఋ
చ్యేత । ౯ ఆర్చితివిశేషః । శేషంకర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిమసర్వమర్చతివత్ । పు ౧౫౬,౧౫౭.

కేవలాత్కృత్సు—అర్చితవ్యం । అర్చనీయం । అర్చ్యం । యజ
యాచేత్యాదినాణ్యత్వనిషేధః । ఋకుపధత్వేఽప్యతఏవ జ్ఞాపకా
ణ్ణ్యత్ । ఋచితః । ఋచితవాన్ । ఋచన్-ఋచతీ-ఋచంతీ । అ
ర్చిష్యన్-అర్చిష్యతీ-అర్చిష్యంతీ । అర్చితుం । ఋచితం । అర్చనం
అర్చిత్వా । ప్రార్చ్య । అర్ఘ్యమర్చం । అర్చిత్వార్చిత్వా.

ఋచ్ఛ-గతీంద్రియప్రళయమూర్తిభావేషు।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైప

౧ ఋచ్ఛతి । అనృచ్ఛ ఇతినిషేధాన్నామ్ । ఋచ్ఛత్యౄతామితి
గుణః । ద్విహల్గ్రహణస్యానేకహలుపలక్షణత్వాన్నుట్ । ౨ ఆనర్చ్ఛ-
ఆనర్చ్ఛతుః-ఆనర్చ్ఛుః । ఆనర్చ్ఛిథ।ఆనర్చ్ఛివ-ఆనర్చ్ఛిమ । ౩ ఋచ్ఛితా-
సి । ౪ ఋచ్ఛిష్యతి । ౫ ఋచ్ఛతు । ౬ ఆర్చ్ఛత్ । ౭ ఋచ్ఛేత్ ।
౮ ఋచ్ఛ్యాత్ । ౯ ఆర్చ్ఛీత్ ॥ ౧౦ ఆర్చ్ఛిష్యత్.

నుంపూర్వాదస్మాత్సమోగమ్యృచ్ఛిభ్యామిత్యాత్మనేపదం । ౧ సమృ
చ్ఛతే । ౨ సమానర్చ్ఛే । సమానర్చ్ఛాతే-సమానర్చ్ఛిరే । ౩సమృచ్ఛి
తా(సే।హే) ౪ సమృచ్ఛిష్యతే । ౫ సమృచ్ఛతాం । ౬ సమార్చ్ఛత।
౭ సమృచ్ఛేత । ౮ సమృచ్ఛిషీష్ట-ధ్వం । ౯ సమార్చ్ఛిష్ట (ఢ్వం।ధ్వం)
౧౦ సమార్చ్ఛిష్యత ।

ఇంద్రియవృత్తియాదిషు కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యృచ్ఛతే। ౨ వ్యత్యానర్ఛే-వ్యత్యానర్ఛాతే-వ్యత్యానర్ఛిరే। శేషంసమృచ్ఛతివత్.

భావకర్మణోః। ౧ ఋచ్ఛ్యతే। ౨ ఆనర్ఛే। ౩ ఋచ్ఛ్యతాం। ౪ అర్ఛ్యత। ౫ ఋచ్ఛ్యేత। ౬ ఆర్ఛితివిశేషః। శేషం సమృచ్ఛతివత్।

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యయ ఋచ్ఛతివత్॥ ఋచ్ఛాయాంచకారేత్యాద్యర్థ్యతివత్॥ పు ౧౫౪,౧౫౫॥ సని-ఋచిచ్ఛిషతీత్యాద్యర్ఛిచిషతీత్యాదివత్॥

కేవలాత్కృత్సు-ఋచ్ఛితవ్యం। ఋచ్ఛనీయం। ఋచ్ఛ్యం।ఋచ్ఛితః। ఋచ్ఛితవాన్। ఋచ్ఛన్-ఋచ్ఛతీ-ఋచ్ఛంతీ। ఋచ్ఛిష్యన్-ఋచ్ఛిష్యతీ-ఋచ్ఛిష్యంతీ। ఋచ్ఛితుం। ఋచ్ఛితః।ఋచ్ఛనం। ఋచ్ఛిత్వా। సమృచ్ఛ్య। ఋచ్ఛమృచ్ఛం। ఋచ్ఛిత్వ ఋచ్ఛిత్వా.

ఋఫ,ఋంఫ-హింసాయాం॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

ఋఫతి। ఆనర్ఫ-ఆనృఫతుః-ఆనృఫుః। అర్ఫీదిత్యాద్యర్ఛతివత్॥ కర్మవ్యతిహారేనతఙ్॥ ఋంఫతి॥శస్యజిత్వాదనిదితామితినలోపేశే తృంఫాదీనాంనుమ్వాచ్య ఇతినుమ్॥ ఋంఫాంచకార॥ ఋంఫీత్యాదీంఖతివత్॥ పు ౧౨౩, ౧౨౪॥ ఆశిషి-ఋఫ్యాత్। శతరి ఋఫతీ. ఋంఫంతీ,నాపధాస్థఫాతాద్వేతి క్త్వాకిత్త్వస్యవికల్పనాత్పక్షేనలోపః॥ఋఫిత్వా।ఋంఫిత్వా॥ చఙి-ఆర్పిఫత్-త॥ అమ్ఫిఫత్-త॥

ఋషీ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్।పరస్మైపదీ

ఋషతి। ఆనర్ష-ఆనృషతుః। ఆనర్షిథ-అర్షీ లిత్యాది ఋచ్ఛతివత్॥ నిష్ఠాయాం ఋష్టః-ఋష్టవాన్॥

కడ-మదే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కడతి ॥ చకాడ । కడితేత్యాదిసర్వంగదతివత్ ॥ పు ౨౨౫.

కిల-శ్వైత్యక్రీడనయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కిలతి । చికేల-చికిలతుః । చికేలిథ । కేలితా । కిలతు । అకిలత్ । కిలేత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే-౧ వ్యతికిలతే ॥ ౫ వ్యతికిలతాం॥ ౬ వ్యత్యకిలత ॥ ౭ వ్యతికిలేతేతివిశేషః॥ శేషంసర్వంకేలతివత్ ॥పు౧౯౯, ౨౦౦, ౨౦౧.

కుచ-సంకోచనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ కుటాదిః

౧ కుచతి ॥ ౨ చుకోచ-చుకుచతుః ॥ గాఙ్కుటాదిభ్యఇతిజిత్త్వం॥ చుకుచిథ-చుకోచ-చుకుచ ॥ ౩ కుచితా-సి ॥ ౪ కుచిష్యతి ॥ ౫ కుచతు ॥ ౬ అకుచత్ ॥ ౭ కుచేత్ ॥ ౮ కుచ్యాత్ ॥ ౯ అకుచీత్ ॥౧౦ అకుచిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే—వ్యతికుచతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుచే ॥ ౩ వ్యతికుచితా(సే।సా) ౪ వ్యతికుచిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుచతాం ॥ ౬ వ్యత్యకుచత ॥ ౭ వ్యతికుచేత ॥ ౮ వ్యతికుచిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకుచిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యకుచిష్యత ॥

భావే—౧ కుచ్యతే ॥ ౨ చుకుచే ॥ ౩ కుచితా ॥ ౪ కుచిష్యతే ౫ కుచ్యతాం ॥ ౬ అకుచ్యత ॥ ౭ కుచ్యేత ॥ ౮ కుచిషీష్ట ॥ ౯ అకోచి ॥ ౧౦ అకుచిష్యత ॥ ణ్యంతాదిమసర్వంభావాదికకోచతివత్ ॥ పు ౨౦౭।౨౦౯।౨౧౧॥ సని-జిత్త్వాచ్చుకుచిషతి ॥ యఙ్లుగంతాత్కృత్సు పాక్యతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-కుచితవ్యం । కుచనీయం । ణ్యత్-కోచ్యః । కుచితః । కుచితవాన్ । కుచన్-కుచతీ-కుచంతీ । కుచిష్యన్-కుచిష్యతీ-కుచిష్యంతీ । కుచితుం । కుచితం । కుచనం । కుచిత్వా।సంకుచ్య । కోచంకోచం , కుచిత్వాకుచిత్వా ॥

కుట-కౌటిల్యే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

కుటతి । చుకోట-చుకుటిథ।చుకోట,చుకుట-కుటితా-సి॥ఇత్యాదికుచతివత్.

కుడ-బాల్యే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః॥

కుడతి । చుకోడ-చుకుడిథ కుడితేత్యాదికుచతివత్ ॥

కుడ-నిమజ్జనఇత్యేకే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః॥

కుడతి । చుకోడ-చుకుడిథ-కుడితేత్యాదికుచతివత్ ॥చఙి-అచుకుడత్-త ॥

కుణ-శబ్దోపకరణయోః।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

కుణతి । చుకోణ-చుకోణిథ । కోణితా । కుణతు । అకుణత్ । కుణ్యాత్ ॥ శేషంకోచతివత్ ॥ పు ౨౨౫ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికుణతే ॥ ౫ వ్యతికుణతాం ॥ ౬ వ్యత్యకుణత ॥ ౭ వ్యతికుణేత ॥ కుణతీ । కుణంతీతిచవిశేషః ॥

కుర-శబ్దే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

కురతి । చుకోరేత్యాదికుణతివత్ ॥ ఆశిషి-కూర్యాత్ । అత్రనభకుర్ఛురామితిదీర్ఘనిషేధోన ॥ కరోతేరేవతత్రగ్రహణాదిత్యాహుః।

ఖుర-విలేఖనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ఖురతి । చుఖోర-చుఖోరిథ-ఖోరితేత్యాదికుణతివత్ ॥

కృడ-ఘనత్వే।ఘనత్వంసాంద్రతా।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

౧ కృడతి ॥ ౨ చకర్డ-చకృడిథ ॥ ౩ కృడితా ॥ ౪ కృడిష్యతి॥ ౫ కృడతు ॥ ౬ అకృడత్ ॥ ౭ కృడేత్ ॥ ౮ కృడ్యాత్ ॥ ౯ అకృడీత్ ॥౧౦ అకృడిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్రుడతే ॥ ౨ వ్యతిచక్రుడే ॥ ౩ వ్యతి క్రుడితా(సే,హే) ౪ వ్యతిక్రుడిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్రుడతాం ॥ ౬ వ్యత్య క్రుడత ॥ ౭వ్యతిక్రుడేత ॥ ౮ వ్యతిక్రుడిషీష్ట-ధ్వం॥౯వ్యత్యక్రుడిష్ట(ఢ్వం। ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యక్రుడిష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్రుడ్యతే ॥ ౫ క్రుడ్యతాం ॥ ౬ అక్రుడ్యత । ౭ క్రుడ్యేత ॥ ౯ అకడీతివిశేషః॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచకషతివత్ ॥పు ౨౦౯। ౨౪౦।౨౨౧ ॥ సని-శేత్త్వాన్ని క్రుడిషతి । చిక్రుడిషితవ్యమిత్యాది॥ య ఙి-కషతివత్ ॥ యఙ్లుకి-ఈడభావేకృత్సుచజిత్త్వాద్గుణాభావే చక్రు డ్డి । చక్రుడితవ్యమిత్యాదిర్విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-క్రుడితవ్యం । క్రుడనీయం । క్రుడ్యం । క్రుడితః। క్రు డితవాన్ । క్రుడన్-క్రుడతీ,క్రుడంతీ । క్రుడిష్యన్-క్రుడిష్యతీ-క్రుడిష్య న్తీ । క్రుడితుం । క్రుడితం । క్రుడనం । క్రుడిత్వా । ప్రక్రుడ్య। కడం కడం । క్రుడిత్వాక్రుడిత్వా.

కృతీ-చ్ఛేదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శేముచాదినామితినుమ్ । ౧ కృంతతి ॥ ౨ చకర్త-చకృతతుః॥చ కర్తిథ ॥ ౩ కర్తితా ॥ ౪ సేఽసిచేతివేట్॥కర్తిష్యతి-కర్త్స్యతి॥ ౫ కృంతతు ॥ ౬ అకృంతత్ ॥ ౭ కృంతేత్ ॥ ౮ కృత్యాత్ ॥ ౯ అ కర్తీత్-అకర్తిష్టాం ॥ ౧౦ అకర్తిష్యత్-అకర్త్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికృంతతే ॥ ౨ వ్యతిచకృతే ॥ ౩ వ్యతి కర్తితా (సే।హే) ౪ వ్యతికర్తిష్యతే-వ్యతికర్త్స్యతే ॥ ౫ వ్యతికృ న్తతాం ॥ ౬ వ్యత్యకృంతత ॥ ౭ వ్యతికృంతేత ॥ ౮ వ్యతికర్తిషీష్ట- ధ్వం ॥ వ్యతికృత్సీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యకర్తిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్య కర్తిష్యత-వ్యత్యకర్త్స్యత ॥

కర్మణి—౧ కృత్యతే ॥ ౫ కృత్యతాం ॥ ౬ అకృత్యత ॥ ౭కృ

ర్త్స్యత ॥ ౯ అకర్తితేతివిశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిముసర్వంకర్షతివత్ ॥ పు ౨౮౯, ౨౨౦ ॥ సని-తదన్తాత్కృతేస్సేచ చికర్తిషతి, చికృత్సతి, చికర్తిషితవ్యం, చికృత్సితవ్యమిత్యాదిద్వైరూప్యంవిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-కర్తితవ్యం. కర్తనీయం, కృత్యం, కృత్తః, కృత్తవాన్, కృంతన్-కృంతతీ-కృంతంతీ, కర్తిష్యన్-కర్తిష్యతీ-కర్తిష్యంతీ, కర్త్స్యన్-కర్త్స్యతీ-కర్త్స్యంతీ, కర్తితుం, కృత్తం, కర్తనం, కర్తిత్వా, నికృత్య, కర్తంకర్తం, కర్తిత్వాకర్తిత్వా.

ఖిద-పరిఘాతే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ పరస్మైపదీ

అయం దైన్యే దివాదౌ రుధాదౌచ

శేముచాదీనామితినుమ్ ॥ ౧ ఖిందతి ॥ ౨ చిఖేద-చిఖిదతుః ॥ చిఖేదిథ-చిఖిదివ ॥ ౩ ఖేత్తా-సి ॥ ౪ ఖేత్స్యతి ॥ ౫ ఖిందతు ॥ ౬ అఖిందత్ ॥ ౭ ఖిందేత్ ॥ ౮ ఖిద్యాత్ ॥ ౯ అఖైత్సీత్-అఖైత్తాం ॥ ౧౦ అఖేత్స్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిఖిందతే ॥ ౨ వ్యతిచిఖిదే ॥ ౩ వ్యతిఖేత్తా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిఖేత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిఖిందతాం ॥ ౬ వ్యత్యఖిందత ॥ ౭ వ్యతిఖిందీత ॥ ౮ వ్యతిఖిత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యఖిత్త-వ్యత్యఖిత్సాతాం-వ్యత్యఖిత్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యఖేత్స్యత ॥

కర్మణి—౧ ఖిద్యతే ॥ ౫ ఖిద్యతాం ॥ ౬ అఖిద్యత ॥ ౭ ఖిద్యేత ॥ ౯ అఖేదీతివిశేషః । శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంమోహతివత్ ॥ పు ౩౨౮, ౩౨౯, ౩౩౦ ॥ సని-చిఖిత్సతీత్యాది । కేవలాత్కృత్సు-ఖేత్తవ్యం, ఖేదనీయం, ఖేద్యం, ఖిన్నః, ఖిన్నవాన్, ఖిందన్-ఖిందతీ-ఖిందంతీ, ఖేత్స్యన్-ఖేత్స్యతీ-ఖేత్స్యంతీ; ఖేత్తుం, ఖిన్నం, ఖేదనం, ఖిత్త్వా, పరిఖిద్య, ఖేదంఖేదం, ఖిత్త్వాఖిత్త్వా ॥

ఖుడ-ఇత్యేకే।సంవరణఇత్యర్థః॥ సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

ఖుడతి ॥ చుఖోడ-చుఖుడతుః । చుఖుడిథ-ఖుడితేత్యాదికుచతివత్ ॥ క్త్వాసనోఃకిత్త్వాభావేపి జిత్వాక్షుడిత్వా చుఖుడిషతీత్యేకరూప్యం కుటాదేర్విశేషః ॥

ఖుర-ఛేదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఖురతీత్యాదికుణతివత్ ॥ ఆశిషి-ఖూర్యాత్.

గుజ-శబ్దే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

గుజతి । జుగోజ-జుగుజతుః । జుగుజిథ-గుజితేత్యాదికుచతివత్.

గుడ-రక్షాయాం।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

గుడతి । జుగోడ-జుగుడతుః।జుగుడిథ । గుడితేత్యాదికుచతివత్.

గుఫ,గుంఫ-గ్రంథే।సకర్మకౌ।సేటౌ।పరస్మైపదినౌ

గుఫతి । జుగోఫ-జుగుఫతుః । జుగోఫిథ। గోఫితేత్యాదికుణతివత్

౧ గుంఫతి । ౨ జుగుంఫ । ౩ గుంఫితా । ౪ గుంఫిష్యతి । ౫గుంఫతు ౬ అగుంఫత్ । ౭ గుంఫేత్ । ౮ గుఫ్యాత్ । ౯ అగుంఫీత్ । ౧౦అగుంఫిష్యత్ ॥ కర్మణ్యత్రేపూర్వవత్ రాదిమునమ్ కుంచతివత్ ॥ వు౨౧౦, ౨౧౧,౨౨౨. క్త్వాయాం నోపధాదితికిత్త్వంవా । గుఫిత్వా, గుంఫిత్వా ॥ యఙ్లుకి-జోగుప్స్యతి, జోగుమ్ఫ్య, జోగుప్తః, జోగుఫతీత్యాది కేవలాచ్ఛతరినుమి-గుంఫత్-గుంఫతీ-గుంఫంతీ,

ఘుట-ప్రతిఘాతే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః.

ఘుటతి । జఘోట,జఘుటిథ । ఘుటితేత్యాదికుచతివత్.

ఘుణ-భ్రమణే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ఘుణతి । జుఘోణ,జుఘోణిథ । ఘోణితేత్యాదికణతివత్.

. ఘుర-భీమార్థశబ్దయోః।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ఘురతి । జుఘోర,జుఘోరిథ । ఘోరితేత్యాదికుణతివత్॥ ఆశిషి ఘూర్యాత్.

ఘూర్ణ-భ్రమణే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ఘూర్ణతి । జుఘూర్ణేత్యాదికూజతివత్॥పు ౨౧౬,౨౧౭. చజి-అజుఘూర్ణత్,త। కర్మవ్యతిహారే-వ్యతిఘూర్ణతఇత్యాదిభ్వాదికవత్॥కెవలాత్ప్రత్యేశతరి స్త్రియాం,ఘూర్ణతీ, ఘూర్ణంతీతివిశేషః.

చర్చ-పరిభాషణభర్త్సనయోః।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

చర్చతీత్యాదికర్షతివత్ ॥ పు ౧౮౬,౧౮౭,౧౮౮.

చల-విలసనే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

చలతి । చచాల,చేలతురిత్యాదిభ్వాదికవత్॥ ౨౪౫,౨౪౬,౨౪౭

చిల-వసనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

చిలతి। చిచేలేత్యాదిసర్వంకిలతివత్.

చుట-చ్ఛేదనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

చుటతీత్యాదిపచతివత్

చుడ-సంవరణే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

చుడతీత్యాదిప్రాగ్వత్

చృతీ-హింసాగ్రంథనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ చృతతి । ౨ చచర్త, చచృతతుః । చచర్తిథ । ౩ చర్తితా । ౪ చర్తిష్యతి, చర్త్స్యతి । ౫ చృతతు । ౬ అచృతత్ । ౭ చృతేత్ ౮ చృత్యాత్ । ౯ అచర్తీత్ । ౧౦ అచర్తిష్యత్, అచర్త్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిచృతతే । ౫ వ్యతిచృతతాం । ౬ వ్యత్యచృతత । ౭ వ్యతిచృతేత । శేషంకృంతతివత్.

ఛుట-ఛేదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః

ఛుటతి । చుచ్ఛోటేత్యాదికుచతివత్.

ఛుడ-సంవరణఇత్యేకే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః

ఛుడతీత్యాదికుచతివత్.

ఛుప-స్పర్శే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఛుపతి । ౨ చుచ్ఛోప, చుచ్ఛుపతుః । చుచ్ఛోపిథ । ౩ ఛోప్తా-సి । ౪ ఛోప్స్యతి । ౫ ఛుపతు । ౬ అచ్ఛుపత్ । ౭ ఛుపేత్ । ౮ ఛుప్యాత్ । ౯ అచ్ఛౌప్సీత్-అచ్ఛోప్తాం । ౧౦ అచ్ఛోప్స్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిచ్ఛుపతే ॥ ౨ వ్యతిచుచ్ఛుపే ॥ వ్యతిచుచ్ఛుపిషే ॥ ౩ వ్యతిచ్ఛోప్తా(సే, హే) ౪ వ్యతిచ్ఛోప్స్యతే ॥౫ వ్యతిచ్ఛుపతాం ॥ ౬ వ్యత్యచ్ఛుపత ॥ ౭ వ్యతిచ్ఛుపేత ॥ ౮ వ్యతిచ్ఛుప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యచ్ఛుప్త ॥ ౧౦ వ్యత్యచ్ఛోప్స్యత.

కర్మణి—౧ ఛుప్యతే ॥ ౫ ఛుప్యతాం ॥ ౬ అచ్ఛుప్యత ॥౭ఛుప్యేత ॥ ౯ అచ్ఛోపీతివిశేషః॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥ ణ్యంతాదిమునర్వంకోచతివత్ ॥పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

కేవలాత్కృత్సు-ఛోప్తవ్యం, ఛోపనీయం, ఛోప్యం, ఛుప్తః, ఛుప్తవాన్, ఛుపన్-ఛుపతీ-ఛుపంతీ, ఛోప్స్యన్-ఛోప్స్యతీ-ఛోప్స్యం

త్రీ, ఛోప్తుం, ఛుప్తం, ఛోపనం, ఛుప్త్వా, ప్రచ్ఛుప్య, ఛోపంఛోపం, ఛుప్త్వాఛుప్త్వా.

ఛుర-చ్ఛేదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః

ఛురతి। చుచ్ఛోర-చుచ్ఛురిథ, ఛురితేత్యాది పచతివత్॥ఆశిషి-ఛుర్యాత్॥ నభకుర్ఛురామితి న దీర్ఘః.

జర్జ-పరిభాషణభర్త్సనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జర్జతీత్యాది సర్వం కర్జతివత్॥పుట౨౭౭,౧౭౮,౧౮౯

జుట-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః

జుటతీత్యాది పచతివత్.

జుడ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తవర్గపంచమాంతోఽయమిత్యేకే మతే జునతి.

జుడతీత్యాది సర్వం కుణతివత్.

ఝర్ఝ-పరిభాషణభర్త్సనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఝర్ఝతి। జఝర్ఝ ఝర్ఝతీత్యాది కర్జతివత్॥పుట౨౭౭,౧౭౮,౧౮౯

డిప-క్షేపే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః॥

డిపతి। డిడేప-డిడిపిథ-డిడేప-డిడిప-డిపితేత్యాది పచతివత్॥

ణిల-గహనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నిలతి। నినేల-నినిలతుః। నినేలిథ। నెలితేత్యాది కిలతివత్॥

ణుద-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ॥ స్వరితేత్త్వేన

తత్సాధ్యం కర్త్రభిప్రాయేఽపి ఫలే పరస్మైపదార్థః పునఃపాఠః॥

౧ నుదతి ॥ ౨ ననోద నునుదతుః ॥ ౩ నోత్తా ॥ ౪ నోత్స్యతి ॥ ౫ నుదతు ॥ ౬ అనుదత్ ॥ ౭ నుదేత్ ॥ ౮ నుద్యాత్ ॥ ౯ అనౌత్సీత్-అనౌత్తాం-అనౌత్సుః ॥ ౧౦ అనోత్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతినుదతే ॥ ౨ వ్యతినునుదే ॥ ౩ వ్యతినోత్తా(సే,హే) ౪ వ్యతినోత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతినుదతాం ॥ ౬ వ్యత్యనుదత ॥ ౭ వ్యతినుదేత ॥ ౮ వ్యతినుత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యనుత్త ॥ ౧౦ వ్యత్యనోత్స్యత ॥

కర్మణి—౧ నుద్యతే ॥ ౫ నుద్యతాం ॥ ౬ అనుద్యత ॥ ౭ నుద్యేత ॥ ౯ అనోదీతివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణ్యన్తాదిమసర్వం కోదతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

కేవలాత్కృత్సు—నోత్తవ్యం, నోదనీయం, నోద్యం, నున్నం, నుత్తం, నున్నవాన్, నుత్తవాన్, నుదవిదో౽ం దేత్యాదినానిష్ఠాతస్య నోవా, నుదన్-నుదతీ-నుదంతీ, నోత్స్యన్-నోత్స్యతీ-నోత్స్యంతీ నోత్తుం, నున్నం, నుత్తం, నోదనం, నుత్త్వా, ప్రణుద్య, నోదంనోదం, నుత్త్వానుత్త్వా.

త్వచ-సంవరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

త్వచతి । తత్వాచ-తత్వచతుః । త్వచితేత్యాదిగదతివత్ ॥ ౨౨

తిల-స్నేహే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

తిలతి ॥ తితేల-తితిలతుః । తెలితేత్యాదికిలతివత్ ॥

త్రుట-చ్ఛేదనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ కుటాదిః

వాభ్రాశేతిశ్యన్వా ॥ ౧ త్రుట్యతి-త్రుటతి ॥ ౨ తుత్రోట-తుత్రుటతుః । తుత్రుటిథ, తుత్రోట-తుత్రుట ॥ ౩ త్రుటితా-సి ॥ ౪ త్రుటిష్యతి ॥ ౫ త్రుట్యతు-త్రుటతు ॥ ౬ అత్రుట్యత్, అత్రుటత్ ॥ ౭ త్రు

త్రుట్యేత్,త్రుటేత్ ॥ ౮ త్రుట్యాత్ ॥ ౯ అత్రుటీత్ ॥౧౦ అత్రుటిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిత్రుట్యతే,వ్యతిత్రుటతే ॥ ౨ వ్యతితుత్రుటే ॥ ౩ వ్యతిత్రుటితా (స్వ,హ) ౪ వ్యతిత్రుటిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిత్రుట్యతాం,వ్యతిత్రుటతాం ॥ ౬ వ్యత్యత్రుట్యత,వ్యత్యత్రుటత॥ ౭ వ్యతిత్రుట్యేత,వ్యతిత్రుటేత ॥ ౮ వ్యతిత్రుటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యత్రుటిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యత్రుటిష్యత.

కర్మణి—౧ త్రుట్యతే ॥ ౫ త్రుట్యతాం ॥ ౬ అత్రుట్యత ॥ ౭ త్రుట్యేత ॥ ౯ అత్రోటి ఇతి విశేషః ॥ శేషః కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కుచతివత్.

కేవలాత్కృత్సు—త్రుటితవ్యం, త్రుటనీయం, త్రోట్యం - త్రుటితః, త్రుటితవాన్, త్రుట్యన్, త్రుటన్-త్రుట్యంతీ, త్రుటతీ-త్రుటంతీ, త్రుటిష్యన్-త్రుటిష్యతీ-త్రుటిష్యంతీ, త్రుటితుం, త్రుటితం, త్రుటనం, త్రుటిత్వా, విత్రుట్య, త్రోటంత్రోటం, త్రుటిత్వా త్రుటిత్వా.

తుట-కలహకర్మణి ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥ కుటాదిః

తుటతీత్యాది కుచతివత్

తుణ-కౌటిల్యే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

తుణతి । తుతోణేత్యాది పణతివత్ ॥

తుప-తుంప,తుఫ,తుంఫ-హింసాయాం ॥ సకర్మకాః ॥ సేటః ॥ పరస్మైపదినః

తుపతి । తుతోపేత్యాది సేటతివత్ ॥ తుంపతి । తుతుంపేత్యాది కుంచతివత్ ॥ వా-౫౧. మ్ముకి-తోతుంపీతి, తోతుమ్పీ,తోతుమ్పః తోతుపతీత్యాది ॥ కేవలాచ్ఛతరి - తుంపతీ-తుంపంతీ, ఏవం తుంఫతేరపి ॥ ఏవం తోఫతి । తుతోఫేత్యాది తుంఫతి । తుతుమ్ఫేత్యాది చ॥ అత్ర తుపతి తుంఫత్యోః స్నస్యాత్ త్వాదనిదితామితి నలోపే కేతృంఫా

ధీనాంసుమ్వాచ్యఇతిసుమ్ ॥ హింసార్థకాశ్చ ... ॥

తృప-తృంఫ-తృప్తౌ॥సకర్మకాః॥స్వాదా॥పరస్మై పదినః.

౧ తృపతి ॥ ౨ తతర్ప-తతృపతుః । తతర్పిథ ॥ ౩ తర్పితా-సి ॥ ౪ తర్పిష్యతి ॥ ౫ తృపతు ॥ ౬ అతృపత్ ॥ ౭ తృపేత్ ॥ ౮ తృప్యాత్ ॥ స్పృశమృశకృషతృపదృపాంసిచ్వావికల్పః పౌష్టాదికస్యైవ ॥ అజపవాదకత్వాత్, తేనాత్రనిత్యంసిచ్ ॥ ౯ అతర్పీత్ ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితృపతే ॥ ౨ వ్యతితతృపే ॥ ౩ వ్యతితర్పితా(సే-హే) ౪ వ్యతితర్పిష్యతే ॥ ౫ వ్యతితృపతాం॥౬ వ్యత్యతృపత ॥ ౭ వ్యతితృపేత ॥ ౮ వ్యతితర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతర్పిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యతర్పిష్యత.

కర్మణి—౧ తృప్యతే ॥ ౫ తృప్యతాం ॥ ౬ అతృప్యత ॥ ౭ తృప్యేత ॥ ౯ అతర్పితివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తు ... యజ్ఞమునకు ... వత్తికృతివత్ ॥ పు ౩౬౩,౩౬౪,౩౬౫.

సని-తితర్పిషతి । తితర్పిషితవ్యమిత్యాది

కేవలాత్కృత్సు—తర్పితవ్యః, తర్పణీయం, తృప్యం, తృపితః,తృపితవాన్, తృపన్-తృపతీ, తృపంతీ,తర్పిష్యన్-తర్పిష్యంతీ-తర్పిష్యతీ, తర్పితుం, తృపితం, తర్పణం, తర్పిత్వా, పరితృప్య,తర్పంతర్పం తర్పిత్వాతర్పిత్వా ॥ శస్యజీర్ణాదనివిశామితినలోపే శేత్వంఫాదీనాం సుమ్వాచ్యఇతిసుమ్ ॥ ౧ తృంఫతి ॥ ౨ తతృంఫ ॥ ౩ తృంఫితా-సి ॥ ౪ తృంఫిష్యతి ॥ ౫ తృంఫతు ॥ ౬ అతృంఫత్ ॥ ౭ తృంఫేత్ ॥ ౮ తృఫ్యాత్ ॥ ౯ అతృంఫీత్ ॥ ౧౦ అతృంఫిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతితృంఫతఇత్యాదితృపతివత్ ॥

కర్మణి—౧ తృఫ్యతే ॥ ౫ తృఫ్యతాం ॥ ౬ అతృఫ్యత ॥ ౭ తృ

॥ కర్తృవ్యతిరేకే ॥ శేషాత్కర్మవ్యతిహారవత్ ॥
కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్న తృంజతివత్ ॥ ౨౪౩, ౨౪౪
సన్నంతాదప్యేవం ॥ యఙ్ నలోపే ఽభ్యాసస్య రీగాగమః ॥ తరీతృ ఫ్యతే। తరీతృఫితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి- తాతృంఫీతి, తాతృంప్తి, తాతృప్తః, తాతృఫతీత్యాది ॥ తతః కృత్సు తాతృంఫితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు—తృంఫితవ్యం, తృంఫణీయం, తృంఫ్యం, తృఫితః, తృఫితవాన్, తృంఫన్-తృంఫతీ-తృంఫంతీ, తృంఫిష్యన్-తృంఫిష్యతీ-తృంఫిష్యంతీ, తృంఫితుం, తృఫితం, తృంఫణం, తృఫిత్వా, తృమ్ఫిత్వా, నోపధాత్థఫాంతాద్వేతి కిత్త్వావా, పరితృఫ్య, తృంఫంతృంఫం, తృఫిత్వాతృఫిత్వా, తృంఫిత్వాతృంఫిత్వా.

తృహూ, తృంహూ-హింసార్థౌ। సకర్మకౌ। వేటౌ। పరస్మైపదినౌ
౧ తృహతి ॥ ౨ తతర్హ-తతృహతుః। తతర్హిథ-తతర్ఢ-తతృహివ-తతృహ్వ, తతృహిమ-తతృహ్మ ॥ ౩ తర్హితా-సి ॥ తర్ఢా-సి ॥ ౪ తర్హిష్యతి-తర్క్ష్యతి ॥ ౫ తృహతు ॥ ౬ అతృహత్ ॥ ౭ తృహేత్ ॥ ౮ తృహ్యాత్ ॥ ౯ అతర్హీత్-అతార్క్షీత్-అతార్ఢాం-అతార్క్షుః। అతార్హీః-అతార్ఢం-అతార్ఢ ॥ అతార్క్షం-అతార్క్ష్వ-అతార్క్ష్మ ॥ ౧౦ అతర్హిష్యత్-అతర్క్ష్యత్,
హింసార్థత్వాన్న కర్మవ్యతిహారే తఙ్,
కర్మణి — ౧ తృహ్యతే ॥ ౨ తతృహే ॥ ౩ తర్హితా(సే, హే) తర్ఢా(సే, హే) ౪ తర్హిష్యతే-తర్క్ష్యతే ॥ ౫ తృహ్యతాం ॥ ౬ అతృహ్యత ॥ ౭ తృహ్యేత ॥ ౮ తర్హిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) తృక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతర్హి-అతర్హిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అతృక్షాతాం-అతృక్షత-ధ్వం ॥ ౧౦ అతర్హిష్యత-అతర్క్ష్యత,
ణ్యంతాదప్యేవం కర్తరివత్ ॥ ౨ [illegible] ॥

ఇత్యాది ॥ ఊర్ధ్వవిదశాంతత్వాన్నాస్య ఉడ్.

ప్రచ్ఛ-జ్ఞీప్సాయాం।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం ॥ ౧ పృచ్ఛతి ॥ ౨ పప్రచ్ఛ-పప్రచ్ఛతుః । పప్రచ్ఛిథ-పప్రష్ఠ-పప్రచ్ఛథ పప్రచ్ఛిమ ॥ ౩ ప్రష్టా-సి ॥ ౪ ప్రక్ష్యతి ॥ ౫ పృచ్ఛతు ॥ ౬ అపృచ్ఛత్ ॥ ౭ పృచ్ఛేత్ ॥ ౮ పృచ్ఛ్యాత్ ॥ ౯ అప్రాక్షీత్-అప్రాష్టాం-అప్రాక్షుః ॥ ౧౦ అప్రక్ష్యత్

ఆఙ్పూర్వాదస్మాదాత్మనేపదం [illegible] ॥ ౧ ఆపృచ్ఛతే ॥ ౨ ఆపప్రచ్ఛ-ఆపప్రచ్ఛాతే-ఛ్రే ॥ ఆపప్రచ్ఛిషే ॥ ౩ ఆప్రష్టా (సే హే) ౪ ఆప్రక్ష్యతే ॥ ౫ ఆపృచ్ఛతాం ॥ ౬ ఆపృచ్ఛత ॥ ౭ ఆపృచ్ఛేత ॥ ౮ ఆప్రక్షీష్ట-ష్టాం ॥ ౯ ఆప్రష్ట-ఆప్రక్షాతాం-ఆప్రక్షత ॥ ౧౦ ఆప్రక్ష్యత.

సంపూర్వాదకర్మకాద్విప్రచ్ఛిస్వరతిభ్య ఉపసంఖ్యానమితి తఙ్ ॥ సంపృచ్ఛతే । సంపప్రచ్ఛ ఇత్యాది పూర్వవత్ ॥ ఏవం కర్మవ్యతిహారే వ్యతిపృచ్ఛతే, వ్యతిపప్రచ్ఛ ఇత్యాది.

కర్మణి—౧ పృచ్ఛ్యతే ॥ ౫ పృచ్ఛ్యతాం ॥ ౬ అపృచ్ఛ్యత ॥ ౭ పృచ్ఛ్యేత ॥ ౯ అప్రచ్ఛి ఇతి విశేషః । శేషమాత్మనేపదవత్ ॥ కర్మకర్తరి భూషాకర్మేత్యాదినా యక్చిణ్వదిటాం ప్రతిషేధే ॥ పృచ్ఛతే ॥ అప్రష్ట । ప్రష్టా । ప్రక్ష్యతే ఇత్యాది.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ [illegible] ప్రచ్ఛయతి-తే ॥ అపప్రచ్ఛత్-త ॥ ప్రచ్ఛయితవ్యమిత్యాది ॥ సని-కిరశ్చ పంచభ్య ఇతీడాగమే రుదవిదముషేత్యాదినా కిత్త్వాత్సంప్రసారణే । పిపృచ్ఛిషతీత్యాది ॥ కృత్సు-పిపృచ్ఛిషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి-సంప్రసారణే రీగృదుపధస్య [illegible] కర్తవ్యమిత్యభ్యాసస్య రీగాగమే ॥ పరీపృచ్ఛ్యతే । పరీపృచ్ఛా [illegible] ఇత్యాది ॥ కృత్సు-పరీపృచ్ఛితవ్యమిత్యాది ॥ [illegible]

తి, పాపృష్టి, పాపృష్టః, పాపృచ్ఛతీత్యాది ॥ క్త్రిపానిర్దేశాన్నసం ప్రసారణం ॥ కృత్సు-పాపృచ్ఛితవ్యమిత్యాది ॥ శతరి-పాపృచ్ఛత్-పాపృచ్ఛతౌ-పాపృచ్ఛతః ॥ పాపృచ్ఛతి.

కేవలాత్కృతేన ప్రష్టవ్యం, ప్రచ్ఛనీయం, ప్రచ్ఛ్యమ్, పృష్టః, పృష్టవాన్, పృచ్ఛన్-పృచ్ఛతీ-పృచ్ఛంతీ, ప్రక్ష్యన్-ప్రక్ష్యతీ-ప్రక్ష్యంతీ, ప్రష్టుం, పృష్టం, ప్రచ్ఛనం, పృష్ట్వా, ఆపృచ్ఛ్య, ప్రచ్ఛంప్రచ్ఛం, పృష్ట్వాపృష్ట్వా.

పిశ-అవయవే ॥ అకర్మకః ॥ అయం దీపనాయామపి ।

తదా సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

పింశతి ॥ పిపేశ । పేశితేత్యాది ఖందతివత్ ॥ పు 233

పుట-సంశ్లేషణే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥ కుటాదిః

పుటతి ॥ పుపోట । పుపుటిథ । పుటితేత్యాది కుచతివత్ ॥ పు-234

పుడ-ఉత్సర్గే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ-కుటాదిః

పుడతి ॥ పుపోడ । పుపుడిథ । పుడితేత్యాది పచతివత్ ॥

పుణ-కర్మణిశుభే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

పుణతి ॥ పుపోణ । పోణితేత్యాది ముణతివత్. పు 230

పుర-అగ్రగమనే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

పురతి ॥ పుపోర ॥ పుపోరిథ ॥ పోరితేత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ ఆశిషి-పూర్యాత్

పృష-దుఃఖన ఇత్యర్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

[illegible] ॥ పపర్ష-పపర్షిథ-పర్షితేత్యాది[illegible]వత్ ।

వృణ-ప్రీణనే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

వృణతి । వవర్ణ । వవర్ణిథ । వర్ణితేత్యాదివ్యాఘ్రవత్

స్ఫుల-సంచలనే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

స్ఫులతి । పుస్ఫోల । పుస్ఫులిథ । స్ఫులితేత్యాదికుటతివత్. పు॥౩౦॥

బిల-భేదనే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

బిలతి । బిబేల । బిబేలిథ । బేలితేత్యాదిశిలతివత్. పు॥౩౦

బ్రుడ-సంవరణే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

బ్రుడతి । బుబ్రోడ । బుబ్రుడిథ । బ్రుడితేత్యాదిచుటతివత్॥

బృహూ-ఉద్యమనే। సకర్మకః। వేట్। పరస్మైపదీ

౧ బృహతి ॥ ౨ బబర్హ-బబృహతుః । బబర్హిథ-బబర్ఢ-బబృహివ-బబృహ్వ-బబృహిమ-బబృహ్మ ॥ ౩ బర్హితా-బర్ఢా ॥ ౪ బర్హిష్యతి-భర్క్ష్యతీత్యాదితృహతివత్.

భుజో-కౌటిల్యే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ భుజతి ॥ ౨ బుభోజ । బుభోజిథ । బుభుజివ ॥ ౩ భోక్తా ॥ ౪ భోక్ష్యతి ॥ ౫ భుజతు ॥ ౬ అభుజత్ ॥ ౭ భుజేత్ ॥ ౮ భుజ్యాత్ ॥ ౯ అభౌక్షీత్-అభౌక్తాం-అభౌక్షుః ॥ ౧౦ అభోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిభుజతే । ౨ వ్యతిబుభుజే । వ్యతిబుభుజిషే-ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిభోక్తా(సే।హే) ౪ వ్యతిభోక్ష్యతే । ౫ వ్యతిభుజతాం ॥ ౬ వ్యత్యభుజత ॥ ౭ వ్యతిభుజేత ॥ ౮ వ్యతిభుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యభుక్త-వ్యత్యభుక్షాతాం-వ్యత్యభుక్షత ॥ ౧౦ వ్యత్యభోక్ష్యత॥

భావే—౧ భుజ్యతే ॥ ౫ భుజ్యతాం ॥ ౬ అభుజ్యత ॥ ౭ భుజ్యేత ॥ ౯ అభోజితి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయే భుజ్యతేర్ణౌ స్తిపికృతిచక్రారితవత్ ॥ పు ౨౧౭ ॥ సని- బుభుక్షతీత్యాదిమిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ పు ౩౪౫,౩౪౯ ॥ కేవలాత్కృత్సు-భోక్తవ్యం, భోజనీయం, భోజ్యం, ఓదితశ్చేతినిష్ఠానత్వం ॥ భుగ్నః, భుగ్నవాన్, భుజన్-భుజతీ-భుంజంతీ, భోక్ష్యన్-భోక్ష్యతీ,భోక్ష్యంతీ, భోక్తుం, భుగ్నం,భోజనం, భుక్త్వా, విభుజ్య, భోజంభోజం, భుక్త్వాభుక్త్వా.

భృడ-నిమజ్జన ఇత్యేకః ॥ సకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ । కుటాదిః

భృడతి । బభర్డ । బభృడిథ । బభృడివ । భృడితేత్యాదికుడతివత్ ॥ పు ౭౩౧,౭౩౨

౬౧, మస్జో-శుద్ధౌ ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ । పరస్మైపదీ

౧ మజ్జతి ॥ మమజ్జ-మమజ్జతుః । మస్జినశోర్ఝలీతినుమ్ ॥ మస్జేరంత్యాత్పూర్వోనుమిష్యతే । సంయోగాదిలోపః । మమఙ్క్థ । మమజ్జిథ । మమజ్జివ-మమజ్జిమ ॥ ౩ మఙ్క్తా-సి ॥ ౪ మఙ్క్ష్యతి ॥ ౫ మజ్జతు ॥ ౬ అమజ్జత్ ॥ ౭ మజ్జేత్ ॥ ౮ మజ్జ్యాత్ ॥ ౯ అమాఙ్క్షీత్-అమాఙ్క్తాం-అమాఙ్క్షుః ॥ ౧౦ అమఙ్క్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిమజ్జతే ॥ ౨ వ్యతిమమజ్జే-వ్యతిమమజ్జిషే,ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిమఙ్క్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిమఙ్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిమజ్జతాం ॥ ౬ వ్యత్యమజ్జత ॥ ౭ వ్యతిమజ్జేత ॥ ౮ వ్యతిమఙ్క్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యమఙ్క్త-వ్యత్యమఙ్క్షాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యమఙ్క్ష్యత.

భావే—౧ మజ్జ్యతే ॥ ౫ మజ్జ్యతాం ॥ ౬ అమజ్జ్యత ॥ ౭ మజ్జ్యేత ॥ ౯ అమజ్జితి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయే [illegible]

[illegible]

[illegible]మ్రాష్టాం । అమృక్షత్-అమృక్షతాం । [illegible]

[illegible]-అమ్రా[illegible] ॥ ౧౦ అమ్రక్ష్యత్-అమర్క్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిమృశతే । ౨ వ్యతిమమృశే, వ్యతిమమృశిషే, వ్యతిమమృశిధ్వే; వ్యతిమమృశివహే ॥ ౩ వ్యతిమ్రష్టా(సే। హే) వ్యతిమర్ష్టా(సే। హే) ౪ వ్యతిమ్రక్ష్యతే, వ్యతిమర్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిమృశతాం ॥ ౬ వ్యత్యమృశత ॥ ౭ వ్యతిమృశేత ॥ ౮ వ్యతిమృక్షీష్టధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యమృష్ట। వ్యత్యమృక్షాతాం। వ్యత్యమృక్షత ॥ ౧౦ వ్యత్యమ్రక్ష్యత-వ్యత్యమర్క్ష్యత ॥ కర్మణి—౧ మృశ్యతే ॥ ౫ మృశ్యతాం ॥ ౬ అమృశ్యత ॥ ౭ మృశ్యేత ॥ ౯ అమర్శి ఇతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృవ్యతిహారవత్

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయాః సన్యఙ్లుక్షు తిఙ్ప్రత్యాస్సర్వం కషతివత్ ॥ పు ౨౬౯। ౨౭౦। ౨౭౧.

కేవలాత్ప్రత్యయాః—మ్రష్టవ్యం। మర్ష్టవ్యం, మర్శనీయం, మృశ్యం॥ [illegible]కపథాదిత్వాత్క్యప్ ॥ మృష్టః, మృష్టవాన్, మృశన్। మృశతీ। మృశంతీ, మ్రక్ష్యన్। మ్రక్ష్యతీ। మ్రక్ష్యంతీ, మర్క్ష్యన్। మర్క్ష్యతీ। మర్క్ష్యంతీ, మ్రష్టుం, మర్ష్టుం, మృష్టిః, మర్శనః, మృష్ట్వా, విమృశ్య, మర్శం మర్శం, మృష్ట్వా మృష్ట్వా

రిఫ-కత్థనయుద్ధనిందాహింసాదానేషు। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

రిఫతి ॥ ౨ రిరేఫ। రిరేఫిథ। రేఫిరేత్యాదికిలతివత్ ॥

రిహ-కత్థనాదిరేవార్థః। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

రిహతి । రిరేహ । రిరేహిథ । రేహిరేత్యాదిహ్రిగ్వత్ ॥ కిం చ రిహ్రిషతిభిరిహంతీతి ఛాందసప్రయోగః॥

రిశ-హింసాయాం। సకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ

రిశతి । ౨ రిరేశ। రిరేశిథ। రిరిశివ । ౩ రేష్టా । ౪ రేక్ష్యతి।

[illegible] ॥ రిశేత్ ॥ ౯ రిశ్యోత్ ॥౯ అరిక్షత్ ॥౧౦ అరిక్షత్ [illegible]

[illegible] వ్యతిహారేనరిక్.

[illegible]— ౧ రిశ్యతె ॥ ౨ రిరిశే ॥ ౩ రేష్టా(సి॥సా)౪ [illegible]

తె ॥ ౫ రిశ్యతాం ॥ ౬ అరిశ్యత ॥ ౭ రిశ్యేత ॥ ౮ రిక్షీష్ట ॥ ౯ అరి

క్షాతాం॥అరిక్షంత ॥ అరిక్షథాః ॥ ౧౦ అరిక్ష్యత.

ణ్యంతాదిషుసర్వంమేషతివత్ ॥ షు ౩ ౨౮ [illegible].

కేవలాత్కృత్సు—రేష్టవ్యం, రేశనీయం, రేశ్యం, రిష్టః, రిష్టవాన్ రిశన్-రిశతీ-రిశంతీ, రేక్ష్యన్-రేక్ష్యతీ-రేక్ష్యంతీ, రేష్టుం, రిష్టం, రేశనం, రిష్ట్వా, ప్రరిశ్య, రేశంరేశం, రిష్ట్వారిష్ట్వా.

రుజో-భంగే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

రుజతి ॥ రురోజ-రురుజతుః ॥ రురోజిథ-రురుజివ ॥ రోక్తా ॥ రో

క్ష్యతీత్యాదిభుజతివత్.

రుశ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

రుశతి ॥ రురోశేత్యాదిసర్వంరిశతివత్ ॥

లిఖ-అక్షరవిన్యాసే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లిఖతి । లిలేఖ । లిలేఖిథ । లేఖితేత్యాదికిలతివత్.

లిశ-అల్పీభావే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

లిశతి ॥ లిలేశ॥లిలిశతుః ॥ లిలేశిథ॥లేష్టేత్యాదిరిశతివత్ ॥

లుట-సంశ్లేషణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః

లుటతి ॥ లులోట॥లులుటతుః॥ లులుటిథ॥లుటి[illegible]

లుభ-విమోహనే। సమోహనమాకులీకరణం। సకర్మకః సేట్ । పరస్మైప
౧ లుభతి ॥ ౨ లులోభ। లులుభతుః । లులోభిథ। [illegible]
ట్ ॥ ౩ లోభితా-సి॥లోబ్ధా-సి ॥ ౪ లోభిష్యతి ॥ ౫ లుభతు ॥ ౬ అలుభత్ ॥ ౭ లుభేత్ ॥౮ లుభ్యాత్ ॥౯ అలోభీత్ ॥౧౦ అలోభిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిలుభతే ॥ ౨ వ్యతిలులుభే ॥ ౩ వ్యతిలోభితా-వ్యతిలోబ్ధా ॥ ౪ వ్యతిలోభిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిలుభతాం ॥ ౬ వ్యత్యలుభత ॥ ౭ వ్యతిలుభేత ॥ ౮ వ్యతిలోభిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యలోభిష్ట (బ్ధ) ౧౦ వ్యత్యలోభిష్యత.

కర్మణి—౧ వ్యతిలుభ్యతే ॥ ౫ వ్యతిలుభ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యలుభ్యత ॥ ౭ వ్యతిలుభ్యేత ॥౯ వ్యత్యలోభి ఇతి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్.

కేవలాత్కృత్సు—లోభనీయ లోభ్యనం, లోభనీయం, లోభ్యం లుబ్ధిః, లుబ్ధవాన్, లుభన్ లుభంతీ లుభతీ, లోభిష్యన్ లోభిష్యన్తీ లోభిష్యతీ, లోభితుం, లోబ్ధుం, లుబ్ధః, లోభనం, లోభిత్వా లుభిత్వా, లుబ్ధ్వా, విలుభ్య, లోభం లోభం- లోభిత్వా లోభిత్వా లుభిత్వా లుభిత్వా, లుబ్ధ్వా లుబ్ధ్వా.

[illegible] స్సర్వం కోచతివత్ ॥ [illegible]

వ్యచ-వ్యాజీకరణే। సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం ॥ ౧ విచతి ॥ ౨ వివ్యాచ।వివిచతుః।వివిచుః। వివ్యచిథ।వివ్యాచ।వివ్యచ ॥ ౩ వ్యచితా-సి ॥ ౪ వ్యచిష్యతి॥ ౫ విచతు ॥ ౬ అవిచత్ ॥ ౭ విచేత్ ॥ ౮ విచ్యాత్ ॥ వ్యచేః కుటాదిత్వమనసీతి ను నేహ ప్రసజ్యతే ॥ అనసీతి పర్యుదాసేన కృన్మాత్రవిషయత్వాత్ ॥ ౯ అవ్యాచీత్।అవ్యచీత్ ॥ ౧౦ అవ్యచిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివిచతే ॥ ౨ వ్యతివివిచే । [illegible]

[illegible] వ్యవిచ్యతే ॥ ౪ వ్యతివిచతాం ॥ ౬ వ్యత్యం చ [illegible] ॥ ౭ వ్యతివ్యచిషీష్టధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవ్యచిష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) గా వ్యత్యవ్యచిష్యత.

[illegible]—౧ విచ్యతే ॥ ౪ విచ్యేతాం ॥ ౬ అవివ్యత ॥ ౭వివ్య త ॥ ౯ అవ్యాచితివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ వ్యాచయతీత్యాది గాదయతీత్యాదివత్ ॥ చజి-అవివ్యచత్-త ॥ సని-తదంతాత్కృత్సుచ వివ్యచిషతీత్యాది॥యఙి- తదంతాత్కృత్సుచ వేవిచ్యతే। వేవిచితవ్యమిత్యాది కేటితిర్యఙంతరూపవత్ ॥ పు ౫౦౧-౬౦౧ ॥ యఙ్లుకి-వావ్యచీతి । వావ్యక్తి । వావ్యక్తః । వావ్యచతీత్యాది ॥ తతఃకృత్సు-కుటాదిత్వాత్ తిదేశాన్ఙిత్వేపి క్ఙిపానిర్దేశాన్నసంప్రసారణం । వావ్యచితవ్యం,వావ్యచనీయం, వావ్యాచ్యం, వావ్యచితః, వావ్యచితవాన్,వావ్యచత్। వావ్యచతౌ।వావ్యచతః, వావ్యచతీ, వావ్యచిష్యన్।వావ్యచిష్యతీ। వావ్యచిష్యంతీ, వావ్యచితుం, వావ్యచితం, వావ్యచనం, వావ్యచిత్వా వివావ్యచ్య, వావ్యాచంవావ్యాచం, వావ్యచిత్వావావ్యచిత్వా.

కేవలాత్కృత్సు—వ్యచేః కుటాదిత్వమనసీతివచనాన్ఙిత్వే, విచితవ్యం, విచనీయం, వ్యాచ్యం, విచితః, విచితవాన్, . విచన్।విచతీ।విచంతీ, విచిష్యన్।విచిష్యతీ।విచిష్యంతీ, విచితుం, విచితం, విచనం విచిత్వా, వివిచ్య, వ్యాచంవ్యాచం, విచిత్వావిచిత్వా.

౬,వ్రశ్చూ,ఛేదనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

గ్రహిజ్యేతిసంప్రసారణం॥౧వృశ్చతి॥౨వవ్రశ్చ।వవ్రశ్చతుః।వవ్రశ్చుః।వవ్రశ్చిథ।వవ్రష్ఠ।వవ్రశ్చథుః।వవ్రశ్చ।వవ్రశ్చ।వవ్రశ్చిమ।వవ్రశ్మ॥౩వ్రశ్చితా-వ్రష్టా-సి ॥ ౪ [illegible] వ్రశ్చిష్యతి।వ్రక్ష్యతి ॥ ౫ వృశ్చతు ॥ ౬ అవృశ్చత్ ॥ ౭ వృశ్చేత్ [illegible] ॥ ౯ అవ్రశ్చీత్।అవ్రాక్షీత్ [illegible]

వ్రాష్టా౹అవ్రాక్షుః ॥ ౧౦ అవ్రశ్చిష్యత్ ౹ అవ్రక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివృశ్చతే ॥ ౨ వ్యతివవ్రశ్చే ౹ వ్యతివవ్రశ్చిషే౹ వ్యతివవ్రక్షే ౹ వ్యతివవ్రశ్చిధ్వే ౹ వ్యతివవ్రఢ్వే ౹ వ్యతివవ్రశ్చివహే౹వ్యతివవ్రశ్వహే౹వ్యతివవ్రశ్చిమహే౹వ్యతివవ్రశ్మహే ౹ ౩ వ్యతివ్రశ్చితా(సే౹హే)వ్యతివ్రష్టా(సే౹హే) ౪ వ్యతివ్రశ్చిష్యతే-వ్యతివ్రక్ష్యతె ॥ ౫ వ్యతివృశ్చతాం ॥ ౬ వ్యత్యవృశ్చత ॥ ౭ వ్యతివృశ్చేత ॥ ౮ వ్యతివ్రశ్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతివ్రక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవ్రశ్చిష్ట(ఢ్వం౹ధ్వం)వ్యత్యవ్రష్ట-వ్యత్యవ్రక్షాతాం-వ్యత్యవ్రక్షత-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యవ్రశ్చిష్యత-వ్యత్యవ్రక్ష్యత.

కర్మణి—౧ వృశ్చ్యతే ॥ ౫ వృశ్చ్యతాం ॥ ౬ అవృశ్చ్యత ॥ ౭ వృశ్చ్యేత ॥ ౯ అవ్రశ్చివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చతక్షయతివత్ ॥పు ౭౦౬, ౭౦౭ ॥ సని- వివ్రశ్చిషతి, వివ్రక్షతీత్యాదితి జెకృతిదసర్వత్రైవరూప్యమ్ ॥ యజి- రీగృత్వతఇతివక్తవ్యమిత్యభ్యాసస్య రీగాగమె పరీవృశ్చ్యతె, పరీవృశ్చితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి-వావ్రశ్చితి, వావ్రష్టి,వావ్రష్టః, వావ్రశ్చతీత్యాది ॥ కృత్సు-వావ్రశ్చితవ్యమిత్యాది ॥

కెవలాత్కృత్సు-వ్రశ్చితవ్యం, వ్రష్టవ్యం, వ్రశ్చనీయం, వ్రశ్చ్యం, వృశ్కః, వృక్ణవాన్, వృశ్చన్-వృశ్చతీ-వృశ్చంతీ,వ్రశ్చిష్యన్, వ్రశ్చిష్యతీ-వ్రశ్చిష్యంతీ, వ్రక్ష్యన్-వ్రక్ష్యతీ-వ్రక్ష్యంతీ; వ్రశ్చితుం, వ్రష్టుం, వృక్ణం, వ్రశ్చనం, వ్రశ్చిత్వా, వృష్ట్వా, వివృశ్చ్య, వ్రశ్చంవ్రశ్చం, వ్రశ్చిత్వావ్రశ్చిత్వా, వృష్ట్వావృష్ట్వా.

విచ్ఛ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గుపూధూపెత్యాయః ॥ ౧ విచ్ఛాయతి ॥ ఆర్ధధాతుకెవా॥ ౨ విచ్ఛాయాంచకార(బభూవ౹ఆస) వివిచ్ఛేత్యాదిసర్వం ధూపాయతివత్

త్ ॥ పు ౩౦౨।౩౦౩।౩౦౪।౩౦౫।౩౦౬.

విధ-విధానే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

విధతి । వివేధ-వివిధతుః । వివేధిథ । వేధితేత్యాదికిలతివత్. ౩౦

విల-సంవరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

విలతి । వివేల-వివేలిథ-వేలితేత్యాదికిలతివత్ ॥

విశ-ప్రవేశనే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ.

౧ విశతి ॥ వివేశ।వివిశతుః । వివేశిథ।వివిశివ।వివిశిమ ॥ ౩ వేష్టా-సి ॥ ౪ వేక్ష్యతి ॥ ౫ విశతు ॥ ౬ అవిశత్ ॥ ౭ విశేత్ ॥ ౮ విశ్యా-త్ ॥ ౯ అవిక్షత్ ॥ ౧౦ అవేక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివిశతే ॥ ౨ వ్యతివివిశే।వ్యతివివిశిషే ॥ వ్యతివివిశివహే ॥ ౩ వ్యతివేష్టా (సే।హే) ౪ వ్యతివేక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతివిశతాం ॥ ౬ వ్యత్యవిశత ॥ ౭వ్యతివిశేత ॥ ౮వ్యతివిక్షీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యవిక్షత-వ్యత్యవిక్షాతాం-వ్యత్యవిక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యవేక్ష్యత

నిపూర్వాదస్మాన్నేర్విశఇత్యాత్మనేపదేనివిశత ఇత్యాదివ్యతివిశతఇ-త్యాదివత్ ॥ కర్మణి—౧ విశ్యతే ॥ ౫ విశ్యతాం ॥ ౬ అవిశ్యత ॥ ౭ విశ్యేత ॥ ౯ అవేశితివిశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంమోహతివత్ ॥ పు ౩౨౮।౩౨౯.

కేవలాత్కృత్సు-వేష్టవ్యం, వేశనీయం, వేశ్యం, విష్టః, విష్టవాన్। విశన్।విశతీ।విశంతీ, వేక్ష్యన్।వేక్ష్యతీ।వేక్ష్యంతీ, వేష్టుం, విష్టం, వేశనం; విష్ట్వా, ప్రవిశ్య, వేశంవేశం, విష్ట్వావిష్ట్వా.

గేహానుప్రవేశమాస్తే ॥ గేహంగేహమనుప్రవేశం॥ గేహానుప్రవేశం-గేహానుప్రవేశం ॥ విశతిపదిస్కందాంవ్యాప్యమానా సేవ్యమాన

ఘోరతిణముల్ । తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితిసమాసో వా । అ
సమాసేతు గేహానుప్రవేశమంతస్య చ పర్యాయేణ ద్విత్వమ్ ॥

వృణ, చ-ప్రీణన ఇత్యర్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ
వృణతి ॥ వవర్ణ-వవర్ణిథ-వవర్ణ ఇత్యాదితృపతివత్ ॥ పు ౭౪౦.

వృహూ-ఉద్యమనే ॥ సకర్మకః ॥ వేట్ ॥ పరస్మైపదీ
౧ వృహతి ॥ ౨ వవర్హ । వవర్హిథ । వవర్ఢ । వవృహివ । వవృహ్వ । వవృహిమ । వవృహ్మ ॥ ౩ వర్హితా-సి ॥ వర్ఢా-సి ౪ వర్హిష్యతి । వర్క్ష్యతి ॥ ౫ వృహతు ॥ ౬ అవృహత్ ॥ ౭ వృహేత్ ॥ ౮ వృహ్యాత్ ॥ ౯ అవర్హీత్-అవార్క్షీత్-అవార్ఢామ్-అవార్క్షుః ॥ ౧౦ అవర్హిష్యత్-అవర్క్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివృహతే ॥ ౨ వ్యతివవృహే । వ్యతివవృహిషే । వ్యతివవృక్షే । వ్యతివవృహిఢ్వే-ఢ్వే ॥ వ్యతివవృఢ్వే । వ్యతివవృహివహే । వ్యతివవృహ్వహే । వ్యతివవృహిమహే । వ్యతివవృహ్మహే ॥ ౩ వ్యతివర్హితా (సే-హే) వ్యతివర్ఢా (సే-హే) ౪ వ్యతివర్హిష్యతే-వ్యతివర్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతివృహతాం ॥ ౬ వ్యత్యవృహత ॥ ౭ వ్యతివృహేత ॥ ౮ వ్యతివర్హిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) వ్యతివృక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవర్హిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యవృక్షత-వ్యత్యవృక్షాతాం । వ్యత్యవృక్షంత । వ్యత్యవృక్షథాః । వ్యత్యవృక్షాథాం । వ్యత్యవృఢ్వం ॥ వ్యత్యవృక్షి । వ్యత్యవృక్షావహి । వ్యత్యవృక్షామహి ॥ ౧౦ వ్యత్యవర్హిష్యత-వ్యత్యవర్క్ష్యత.

కర్మణి—౧ వృహ్యతే ॥ ౫ వృహ్యతాం ॥ ౬ అవృహ్యత ॥ ౭ వృహ్యేత ॥ ౯ అవర్హి-ఇతి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్.

ణ్యంతాదిషు కసలాతర్ప్యాత్సవపిసద్వంతృహతివత్, పు ౭౪౧

శద్ల-శాతనే। సకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ

శీయత ఇత్యాది సర్వం భ్వాదికవత్ ॥ పు ౩౬౬।౩౬౭,౩౬౮ ॥ స్వరార్థః పునః పాఠః ॥

శిల-ఉంఛే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

శిలతి। శిశేల-శిశిలతుః। శిశేలిథ। శేలితేత్యాది కిలతివత్ ॥ ౬౩౦

శున-గతౌ। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

శునతి ॥ శుశోన-శుశునతుః। శుశోనిథ-శోనితేత్యాది కుణతివత్ ॥

శుభ,శుంభ-శోభార్థే। అకర్మకౌ। సేటౌ। పరస్మైపదినౌ

శుభతి ॥ శుశోభ-శుశుభతుః। శుశోభిథ। శోభితేత్యాది కుణతివత్ ॥ శుంభతి। శుశుంభ। శుంభితేత్యాది తుంపతివత్ ॥ పు ౭౩౯

షద్ల-విశరణగత్యవసాదనేషు। విశరణేఽకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

సీదతీత్యాది భ్వాదికవత్ ॥ స్వరార్థః పునః పాఠః ॥

షిల-ఉంఛే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

సిలతి। సిషేల। సిషిలతుః। సిషేలిథ। సేలితేత్యాది కిలతివత్,

షుర-ఐశ్వర్యదీప్త్యోః। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

సురతి। సుషోర-సుషురతుః। సుషోరిథ। సోరితేత్యాది కుణతివత్.

కశిషి-సూర్యాత్.

స్ఫర-ఇత్యకారోపధం కేచిత్పఠంతి। సంచలనార్థః।

అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

స్ఫరతి ॥ పస్ఫార। స్ఫరితేత్యాది గదతివత్ ॥ పు [illegible]

స్ఫుట-వికసనే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

స్ఫుటతి ॥ పుస్ఫోట-పుస్ఫుటతుః । పుస్ఫుటిథ । స్ఫుటితేత్యాదికు టతివత్ ॥

స్ఫుడ-సంవరణే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

స్ఫుడతి ॥ పుస్ఫోడ-పుస్ఫుడతుః । పుస్ఫుడిథ । స్ఫుడితేత్యాదికు టివత్ ॥

స్ఫుర-సంచలనే।స్ఫుర-స్ఫురణే।స్ఫుల-సంచలనఇత్యేకే
అకర్మకౌ।సేటౌ।పరస్మైపదినౌ-కుటాదీ

స్ఫురతి । పుస్ఫోర । పుస్ఫురతుః । పుస్ఫురిథ-స్ఫురితేత్యాది ॥ ణావస్య చిస్ఫురోర్ణౌ-ఇత్యాత్వవికల్పాత్ స్ఫారయతి-తే॥ స్ఫోరయ తి-తే ॥ చఙి-అపుస్ఫరత్-త ॥ అపుస్ఫురత్-త ॥ కర్మణి-స్ఫార్యతే ॥ స్ఫోర్యతఇత్యాది ॥ కృత్స్వపి స్ఫారయితవ్యః-స్ఫోరయితవ్యఇత్యాదిరూ పద్వయం ॥ శేషంపూర్వవత్ ॥ స్ఫులతి ॥ పుస్ఫోల।పుస్ఫులతుః । పు స్ఫులిథ । స్ఫులితేత్యాదికుటతివత్.

సృజ-విసర్గే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ సృజతి॥౨ ససర్జ। ససృజతుః। విభాషాసృజిదృశోరితిథలఇడ్వా ససర్జిథ। ససర్ష్ఠ। ససృజిమ॥ ౩ స్రష్టా॥౪ స్రక్ష్యతి । సృజిదృశో ర్ఝల్యమకితీత్యమాగమః ॥ ౫ సృజతు॥౬ అసృజత్॥౭ సృజేత్॥ ౮ సృజ్యాత్॥ ౯ అస్రాక్షీత్। అస్రాష్టాం। అస్రాక్షుః॥ ౧౦ అస్రక్ష్యత్

కర్తృవ్యతీహారే—౧వ్యతిసృజతే॥౨వ్యతిససృజే।వ్యతిససృజాతే।వ్యతిససృజిషే।ద్వే వ్యతిససృజివహే॥౩ వ్యతిస్రష్టా।స్రేహే॥ ౪ వ్యతిస్రక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతి సృజతాం॥౬ వ్యత్యసృజత॥౭ వ్యతిసృజేత॥ ౮ వ్యతిసృక్షీష్ట- ధ్వం। ౧౦ వ్యత్యసృష్ట। వ్యత్యసృక్షాతాం। వ్యత్యసృక్షత।ధ్వం॥౧౦వ్యత్యస్రక్ష్యత

కర్మణి—౧సృజ్యతే।సృజ్యతాం। ౬అసృజ్యత।౭ సృజ్యేత। ...

అసర్జీతి విశేషః । శేషం కర్తృవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కషతివత్ ॥ ౨౯౯ ॥ ౭ ౨౦। ౨ ౩౯ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥—స్రష్టవ్యం।సర్జనీయం।సృజ్యం।పాణిభ్యాం సృజ్యతే పాణిసర్గ్యారజ్జుః । పాణౌ సృజేర్ణ్యద్వాచ్య ఇతి ఋషుపథలక్షణస్య క్యపోఽపవాదో ణ్యత్। సమవసృజ్యత ఇతి సమవసర్గ్యా। సమవపూర్వాచ్చేతి ణ్యత్। స్రష్టా । సృష్టవాన్। సృజన్। సృజతీ।సృజంతీ। స్రక్ష్యన్। స్రక్ష్యతీ। స్రక్ష్యంతీ। స్రష్టుం। సృష్టం।సర్జనం । సృష్ట్వా। విసృజ్య। సర్జం సర్జం।సృష్ట్వా సృష్ట్వా॥

స్పృశ సంస్పర్శే ॥సకర్మకః॥అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ స్పృశతి॥ ౨ పస్పర్శ। పస్పృశతుః।పస్పర్శిథ। పస్పృశివ॥ ౩ స్ప్రష్టాసి॥ స్పర్ష్టాసి॥ ౪ స్ప్రక్ష్యతి।స్పర్క్ష్యతి। ౫ స్పృశతు। ౬ అస్పృశత్ ॥ ౭ స్పృశేత్ ॥ ౮ స్పృశ్యాత్ ॥ ౯ అస్ప్రాక్షీత్॥ అస్పార్క్షీత్। అస్పృక్షత్। స్పృశమృశకృషేతి సిజ్వా॥ సిజభావే॥ ౧౦ అస్ప్రక్ష్యత్। అస్పర్క్ష్యత్॥

కర్తృవ్యతీహారాదిషు సర్వం మృశతివత్॥ పు ౭౪౯

స్తృహ హింసార్థః।సకర్మకః।వేట్ పరస్మైపదీ

స్తృహతి।తస్తర్హేత్యాదిసర్వం తృహతివత్॥

హిల భావకరణే।సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

హిలతి। జిహేల। జిహిలతుః।జిహేలిథ । హేలితేత్యాదికిలతివత్ ॥

॥ఇతి పరస్మైపదినః॥

అథ తౌదాదికా ఆత్మనేపదినః

కుఙ్, శబ్దే అకర్మకః। అనిట్। ఆత్మనేపదీ కుటాదిః

౧ కువతే॥ చుకువే। చుకువిషే। ౩ కుతా।సే, హే॥౪ కుష్యతే।౫ కుతాం॥ ౬ అకువత॥౭ కువీత॥ ౮ కుషీష్ట।ధ్వం। ౯ అకుత।అకుషాతాం। ధ్వం॥౧౦॥ అకుష్యత॥

భావే—౧ కూయతే॥౫ కూయతాం॥౬ అకూయత॥౭ కూయేత। అకా వీతి విశేషః శేషం ప్రాగ్వత్॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కువతివత్। యఙి। కోకూయతే॥ ౧౦॥ యఙ్లుకి కువతివత్॥

కేవలాత్కృత్సు। కువితవ్యం। కువనీయం। కూయం। అవశ్యకోతుకావ్యం కుతః। కువానః। కువానః। కుష్యమాణః। కుతుం। కుతం। కువనం। కుత్వా। వికుత్య। కావం కావం। కుత్వా కుత్వా॥

కూఙ్ ఇతి దీర్ఘాంతమిత్యేకే। యుటాదయస్తదా। సేట్॥

౩ కువితా, సే, హే॥ ౪ కువిష్యతే।౮ కువిషీష్ట, ధ్వం। ధ్వం। ౯ అకువిష్ట। ధ్వం, ధ్వం॥ ౧౦ అకువిష్యత॥

యఙ్లుకి—చోకువీతి। చోకూతి। చోకూవః। కేవలాత్కృత్సు కూతః। కూతవాన్। కువిష్యమాణః। కువితుం। కూతం। కూత్వా। ఇతి విశేషః॥ శేషం ప్రాగ్వత్॥

దృఙ్ ఆదరే సకర్మకః। అనిట్, ఆత్మనేపదీ

ప్రాయేణాయమాఙ్పూర్వః॥ ౧ ఆద్రియతే॥ ౨ ఆదద్రే। ఆదద్రిషే, ధ్వే, ధ్వే। ఆదద్రివహే। ౩ ఆదర్తా, సే, హే। ౪ ఆదరిష్యతే॥ ౫ ఆద్రియతాం॥ ౬ ఆద్రియత॥ ౭ ఆద్రియేత॥ ౮ ఆదృషీష్ట, ధ్వం॥ ౯ ఆదృత। ఆదృషాతాం। ఆదృషత-ధ్వం। ౧౦ ఆదరిష్యత।

కర్త్రాదిషు ధఞితివత్ ॥౭౧౪ కర్తృకర్తరిభూషాకర్మేత్యాదినాయ
ఙక్ప్రిణ్ చిణ్వదిటాంప్రతిషేధః। ఆద్రియతే। ఆదర్తా, ఆదరిష్యతే, ఆ
దృత-సని కిరశ్చపంచభ్య ఇతిఇటాగమె దిదరిషత ఇత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సు
ఆదర్తవ్యం, ఆదరణీయః-ఆదృత్యః-ఏతిస్తుశాస్వృదృజుషఃక్యబితిక్యప్।
ఆదృతః-ఆదృతవాన్, ఆద్రియమాణః-ఆదరిష్యమాణః-ఆదర్తుం। ఆ
దృతం- ఆదరణం- దృత్వా-ఆదృత్య. ఆదారమాదారం। ఆదృత్యాదృత్య

ధృఙ్-అవస్థానే। అకర్మకః। అనిట్। ఆత్మనేపదీ

౧ ధ్రియతే॥ ౪ ద్రియతాం॥౬ అధ్రియత॥౭ ధ్రియేతేతి విశేషః। శే
షం భ్వాదికవత్ ॥పు౭౧౬,౭౧౪.కర్తృకర్తరి ఆద్రియతేవత్॥ సని-కిరశ్చ
పంచభ్య ఇతిఇటి దిధరిషత ఇత్యాది విశేషః। కేవలాత్కృత్సు। ధర్తవ్యం-
ధరణీయం ...ర్యం. ధృతః. ధృతవాన్- ధ్రియమాణః-ధరిష్యమాణః-ధ
ర్తుం. ధృతం-ధరణం-ధృత్వా-అవధృత్య, ధారంధారం-ధృత్వా ధృత్వా

పృఙ్-వ్యాయామే। అకర్మకః। అనిట్। ఆత్మనేపదీ

ప్రాయేణాయం వ్యాఙ్పూర్వః ॥ ౧ వ్యాప్రియతే। ౨ వ్యాపప్రే,
వ్యాపప్రిషే(ధ్వే-ఢ్వే) వ్యాపప్రివహే॥ ౩ వ్యాపర్తా(సే-హే) వ్యాప
రిష్యతే॥౪ వ్యాప్రియతాం॥౬ వ్యాప్రియత॥౭ వ్యాప్రియేత॥౮ వ్యాపృషీ
ష్ట-ధ్వం॥౯ వ్యాపృత। వ్యాపృషాతాం। వ్యాపృషత-ఢ్వం।౧౦ వ్యాపరిష్యత

భావాదిషు సర్వం ధఞితివత్ ॥౭౧౪॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ వ్యాపర్తవ్యం। వ్యాపరణీయం- వ్యాపార్యం-
వ్యాపృతః-వ్యాపృతవాన్-వ్యాప్రియమాణః-వ్యాపరిష్యమాణః। వ్యా
పర్తుం, వ్యాపృతం, వ్యాపరణం - పృత్వా, వ్యాపృత్య - వ్యాపారం
వ్యాపారం। వ్యాపృత్య వ్యాపృత్య॥

౯౬౨ ధాతురూపప్రకాశికాయాం మృఙ్ ప్రాణత్యాగే॥ అకర్మకః॥ అనిట్। ఆత్మనేపదీ

మృఙ్ ప్రాణత్యాగే॥ అకర్మకః॥ అనిట్। ఆత్మనేపదీ

మ్రియతేర్లుఙ్లిఙోశ్చేత్యాత్మనేపదం॥ ౧ మ్రియతే॥ ౨ మమార మమర్థ-మమ్రివ-మమ్రిమ॥ ౩ మర్తా-సి॥ ౪ మరిష్యతి॥ ౫ మ్రియతాం॥ ౬ అమ్రియత॥ ౭ మ్రియేత॥ ౮ మృషీష్ట-ధ్వం। ౯ అమృత అమృషాతాం-ధ్వం॥ ౧౦ అమరిష్యత్॥

భావే—౧ మ్రియతే॥ ౨ మమ్రే॥ ౩ మర్తా॥ ౪ మరిష్యతే॥ ౫ మ్రియతాం॥ ౬ అమ్రియత॥ ౭ మ్రియేత॥ ౮ మృషీష్ట॥ ౯ అమారి॥ ౧౦ అమరిష్యత ॥ జ్యంతాదిషుధరతివత్ ॥౪౧౫॥

కేవలాత్కృత్సు । మర్తవ్యం। మరణీయం। మార్యం। మృతః। మృతవాన్। మ్రియమాణః। మరిష్యమాణః । మర్తుం। మృతం। మరణం। మృత్వా- ఉన్మృత్య- మమ్ప్రత్య-మారంమారం-మృత్వామృత్వా॥

గుర్ఈ ఉద్యమనే।సకర్మకః।సేట్। ఆత్మనేపదీ।కుటాదిః

౧ గురతే॥ ౨ జుగురే॥ ౩ గురితా(సే-హే) ౪ గురిష్యతే॥ ౫ గురతాం ౬ అగురత॥ ౭ గురేత॥ ౮ గురిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అగురిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అగురిష్యత॥

కర్మణి—౧ గూర్యతే॥ ౫ గూర్యతాం। ౬ అగూర్యత॥ ౭ గూర్యేత॥ ౯ అగోరి ఇతి విశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చగోరయతీత్యాది తుదతివత్ ॥ సని- జుగురిషతఇత్యాది । యఙి॥ జోగూర్యత ఇత్యాది । తదంతాత్కృత్సు జోగూరితవ్యమిత్యాది । యఙ్లుకి ॥ జోగురీతి, జోగూర్తి జోగూర్తః, జోగురతీత్యాది । తదంతాత్కృత్సు జోగురితవ్యమిత్యాది గుర్వీధాతువత్ ॥ ౭౩౯॥ ౭౪౦॥

కేవలాత్కృత్సు, గురితవ్యం-గురణీయం, గోర్యం। శ్వీదితఇతి నేట్ గూర్ణః-గూర్ణవాన్ ।గురమాణః, గురిష్యమాణః-గురితుం । గూ

గారం-గురణం। గురిత్వా- ఉద్గూర్య-గోరంగోరం।గురిత్వాగురిత్వా। అస్యపగారంయుధ్యంతే-అస్యపగోరం।అవగరోణముష్ట్యేచ అత్వం వా

జుషీ, ప్రీతిసేవనయోః। సకర్మకః, సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ జుషతే॥ ౨ జుజుషే॥౩ జోషితా ॥ ౪ జోషిష్యతే ॥ ౫ జుషతాం ౬ అజుషత॥ ౭ జుషేత॥ ౮ జోషిషీష్ట,ధ్వం॥ ౯ అజోషిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజోషిష్యత॥

కర్మణి—౧జుష్యతే॥౫ జుష్యతాం॥౬ అజుష్యత॥౭ జుష్యేత॥౯ అజోషీతివిశేషః। శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాదిపుసర్వంచోచతివత్ ॥

౨౦౮॥ సని-జుజుషిషతే-జుజోషిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు। జోషితవ్యం- జోషణీయం,జుష్యః, ఏతిస్తుశాస్వృదృజుషఃక్యబితిక్యప్ ॥ శ్వీదితఇతినేట్। జుష్టః, జుష్టవాన్,జుషమాణః జోషిష్యమాణః,జోషితుం, జుష్టం,జోషణం, జోషిత్వాజుషిత్వా ఉపజుష్య, జోషంజోషం। జోషిత్వాజోషిత్వా।జుషిత్వాజుషిత్వా॥

ఓ,లజీఢలస్జీ, వ్రీడనే.అకర్మకౌ, సేటౌ,ఆత్మనేపదినౌ

౧ లజతే॥ ౨ లేజే౩ లజితా(సి-హే) ౪ లజిష్యతే॥౫ లజతాం॥ ౬ అలజత॥ ౭ లజేత॥౮లజిషీష్ట-ధ్వం॥౯ అలజిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) అలజిష్యత ॥

భావే—౧లజ్యతే॥ ౫లజ్యతాం। ౬ అలజ్యత ॥ ౭ లజ్యేత-అలాజితి. విశేషః। శేషంప్రాగ్వత్॥

ణ్యంతాదిమసర్వంగదతివత్॥౨౦౮॥ సని. లిలజిషతఇత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు॥ లజితవ్యం, లజనీయం,లాజ్యం, లగ్నః। లగ్నవాన్। లజమానః,లజిష్యమాణః, లజితుం, లగ్నం, లజనం, లజిత్వా । విలజ్య, లాజంలాజం,లజిత్వాలజిత్వా॥

౧ లజ్జతే॥ ౨ లలజ్జే ॥ ౩ లజ్జితా (సి,హే) ౪ లజ్జిష్యతే॥ ౫ లజ్జతాం

౬ అలజ్జత॥ ౭ లజ్జేత, ౮ లజ్జిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అలజ్జిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అలజ్జిష్యత ॥

భావే—౧లజ్జ్యతే॥ ౨ లలజ్జే ౩ లజ్జితా ౪ లజ్జిష్యతే॥ ౫ లజ్జ్యతాం ౬ అలజ్జ్యత। ౭ లజ్జ్యేత, ౮ లజ్జిషీష్ట ౯ అలజ్జి। ౧౦ అలజ్జిష్యత॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం సజ్జతివత్। ౩౨౫,౩౨౬,౩౨౭ ॥ సని । లిలజ్జిషత ఇత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు। లజ్జితవ్యం, లజ్జనీయం, లజ్జ్యం, లగ్నః, లగ్నవాన్, లజ్జమానః, లజ్జిష్యమాణః-లజ్జితుం, లజ్జా, లజ్జనం। లజ్జిత్వా విలజ్జ్య। లజ్జంలజ్జం। లజ్జిత్వాలజ్జిత్వా।

౯,ఓవిజీ,భయచలనయోః। అకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ

ప్రాయేణాయముత్పూర్వః ॥ ౧ఉద్విజతే। ౨ఉద్వివిజే । విజఇడితి జిత్త్వం । ౩ ఉద్విజితా । ౪ ఉద్విజిష్యతే॥ ౫ ఉద్విజతాం । ౬ ఉదవిజత॥ ౭ ఉద్విజేత। ౯ ఉదవిజిష్ట। శేషంపూర్వవత్।

ణ్యంతాదిషు సర్వం కేటతివత్। ౪౦౦, ౪౦౧, సని, ఉద్విజిషతే ఇత్యాదిజేత్యమేవ।

కేవలాత్కృత్సు। ఉద్విజితవ్యం, ఉద్వేజనీయం, ఉద్వేజ్యం। ఉద్విగ్నః, ఉద్విగ్నవాన్, ఉద్విజమానః। ఉద్విజిష్యమాణః. ఉద్విజితుం। ఉద్విగ్నం. ఉద్విజనం, ఉద్విజ్య. ఉద్విజ్య, ఉద్వేజముద్వేజం ఉద్విజిత్వోద్విజ్య ॥ —— ఇతి తౌదాదికా ఆత్మనేపదినః ——

అథ తౌదాదికా ఉభయపదినః॥

క్షిప-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥అనిట్ ॥ఉభయపదీ

౧ క్షిపతి-తే ॥ ౨ చిక్షేప।చిక్షేపిథ।చిక్షిపిప । చిక్షిపే।చిక్షిపిషే ॥ ౩ క్షేప్తా(సి।సే।హే) ౪ క్షేప్స్యతి-తే ॥ ౫ క్షిపతు-తాం ॥ ౬ అక్షిప

ల్-త ॥ ౭ క్షిపేత్-త ॥ ౮ క్షిప్యాత్-క్షిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్షైప్సీత్ అక్షైప్తాం-అక్షైప్సుః ॥ అక్షిప్త-అక్షిప్సాతాం-అక్షిప్సత-ద్ధ్వం॥ ౧౦ అ క్షేప్స్యత్-త ॥ అభి, ప్రతి, అతి, పీత్యుపసర్గాదస్మాదభిప్రత్యతిభ్యః క్షిప ఇతికర్తృగామినిఫలేపరస్మైపదమేవ॥అభిక్షిపతి,ప్రతిక్షిపతి, అతిక్షిపతి

కర్మణి—౧ క్షిప్యతే ॥ ౫ క్షిప్యతాం ॥ ౬ అక్షిప్యత ॥ ౭ క్షిపే త ॥ ౯ అక్షేపీతివిశేషః॥ శేషంకర్తృగలకారస్యైత్మనేపదవత్

ణ్యంతాదిపునరర్థంద్యైవాదికవత్ ॥ పు ౬౩౦॥ సని-చిక్షిప్సతి-తే॥ ఇత్యాద్యుభయంవిశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు క్షేప్తా-శతరి-క్షిపన్-క్షిపతీ-క్షిపంతీ, క్షిపమాణః, క్షేప్స్యమానఇతిచవిశేషః.

కృష-విలేఖనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ కృషతి-తే ॥ ౨ చకర్ష-చకర్షిథ-చకృషే-చకృషిషే ॥ ౩ క్రష్టా(సి, సే, హే) కర్ష్టా(సి, సే, హే)౩ క్రక్ష్యతి-తే ॥ కర్క్ష్యతి-తే॥ ౫ కృషతు-తాం ॥ ౬ అకృషత్-త ॥ ౭ కృషేత్-త ॥ ౮ కృష్యాత్-కృక్షీష్ట-ధ్వం ॥౯ అక్రాక్షీత్-అక్రాష్టాం॥అకార్క్షీత్-అకార్ష్టాం॥ అకృక్షత్-అకృక్షతాం,ఇతిపక్షేచానుక్తిత్వాన్నైవ॥అకృష్ట-అకృక్షాతాం-అకృక్షత॥అకృక్షత-అకృక్షాతాం-అకృక్షంత॥౧౦అక్రక్ష్యత్-త॥అకర్క్ష్యత్-త ॥ కర్మాదిపునరర్థం భ్వాదికవత్ ॥ పు ౬౧౮, ౬౧౯, ౨౩౨, ౨౩౧ ॥ సని - చికృక్షతేఇత్యాద్యాత్మనేపదమపికేవలాచ్ఛతరి- కృషన్॥కృషతీ॥కృషంతీ, కృషమాణః, క్రక్ష్యమాణః,కర్క్ష్యమాణఇతివిశేషః॥ శేషంసమానం ॥

ణుద-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ నుదతి ॥ ౨ నునోద॥నునోదిథ ॥ నునుదే॥నునుదిషే ॥ ౩ నోత్తా(సి॥సే॥హే) ౪ నోత్స్యతి-తే ॥ ౫ నుదతు-తాం ॥ ౬ అనుదత్-త ॥ ౭ నుదేత్-త ॥ ౮ నుద్యాత్-నుత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అనౌత్సీత్-అనౌ

క్తాం-అనోత్సుః॥అనుత్త-అనుత్తాస్తాం-అనుత్సత॥౧౦అనోత్స్యత్-త.

కర్మణి—౧ నుద్యతే ॥ ౫ నుద్యతాం ॥ ౬ అనుద్యత ॥ ౭ను ద్యేత ॥ ౯ అనోదీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంనోదతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

సని-నునుత్సతి-తే ॥ ఇత్యనిట్త్వమాత్మనేపదంచవిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-నోత్తవ్యం, నోదనీయం, నోద్యం, నున్నః, ను త్తః, నుదవిదేత్యాదినానిష్ఠాతస్యనోవా ॥ నున్నవాన్, నుత్తవాన్, నుదన్।నుదతీ।నుదంతీ, నుదమానః, నోత్స్యన్-నోత్స్యతీ।నోత్స్యం తీ, నోత్స్యమానః, నోత్తుం, నున్నం, నుత్తం, నోదనం, నుత్త్వా, ప్రణుద్య, నోదంనోదం, నుత్త్వానుత్త్వా.

తుద-వ్యథనే॥సకర్మకః॥అనిట్।ఉభయపదీ

తుదతి-తే ॥ ఇత్యాదిసర్వంనుదతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం తున్నః, తు న్నవానితివిశేషః ॥

దిశ-అతిసర్జనే॥అతిసర్జనందానం।సకర్మకః॥అనిట్-ఉభయపదీ

౧ దిశతి-తే ॥ ౨ దిదేశ-దిదేశిథ।దిదిశే।దిదిశిషే ॥ ౩ దేష్టా(స్తి, సే హే) ౪ దేక్ష్యతి-తే ॥ ౫ దిశతు-తాం ॥ ౬ అదిశత్-త ॥ ౭ దిశేత్ -త ॥ ౮ దిశ్యాత్-దిక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదిక్షత్-అదిక్షతాం-అదిక్షన్ ॥ అదిక్షత-అదిక్షాతాం-అదిక్షంత ॥ ౧౧ అదేక్ష్యత్-త.

కర్మణి—౧ దిశ్యతే ॥ ౫ దిశ్యతాం ॥ ౬ అదిశ్యత ॥ ౭ దిశ్యే త ॥ ౯ అదేశితివిశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంమేహతివత్ ॥పు ౩౨౭, ౩౨౯, ౩౩౦ ॥

సని- పక్షే దిదిక్షతఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-దేష్టవ్యం దేశనీయం, దేశ్యం, దిష్టః, దిష్టవాన్, దిశన్।దిశతీ।దిశంతీ,దిశమానః దేక్ష్యన్-దేక్ష్యతీ।దేక్ష్యంతీ, దేక్ష్యమాణః, దేష్టుం,దిష్టం, దేశనం

దిష్ట్వా, నిర్దిశ్య, దేశం దేశం దిష్ట్వా దిష్ట్వా. నామాదేశమాచష్టే। నా మోద్దా శ్యాచష్ట ఇత్యర్థః, నామ్న్యాదిశిగ్రహోరితి ణముల్। తృతీయా ప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి వాసమాసః.

భ్రస్జ-పాకే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ

౧ భృజ్జతి-తే ॥ గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం ॥ ౨ బభర్జ-బభర్జతుః-బభర్జుః । బభర్జిథ-బభర్ష్ఠ-బభర్జివ-బభర్జిమ ॥ బభర్జే-బభర్జాతే-బభర్జిరే॥ బభర్జిషే-ధ్వే॥భ్రస్జో రోపధయోరమన్యతరస్యామితి రోపధయోః స్థానే రమాగమో వా ॥ రమభావే-బభ్రజ్జ-బభ్రజ్జతుః-బభ్రజ్జుః ॥ బభ్రజ్జిథ-బభ్రష్ఠ ॥ బభ్రజ్జే-బభ్రజ్జాతే-బభ్రజ్జిరే ॥ బభ్రజ్జిషే-ధ్వే ॥ ౩ భ్రష్టా(సి,సే,హే) భర్ష్టా (సి,సే,హే) ౪ భ్రక్ష్యతి-తే ॥ భర్క్ష్యతి-తే ॥ ౫ భృజ్జతు-తాం ॥ ౬ అభృజ్జత్-త ॥ ౭ భృజ్జేత్-త భృజ్జితి రమాగమం బాధిత్వా సంప్రసారణం పూర్వవిప్రతిషేధేన ॥ ౮ భృజ్జ్యాత్-భృజ్జ్యాస్తాం ॥ భ్రక్షీష్ట-ధ్వం ॥ భర్క్షీష్ట-ధ్వం । ౯ అభ్రాక్షీత్ అభ్రాష్టాం-అభ్రాక్షుః ॥ అభార్క్షీత్।అభార్ష్టాం।అభార్క్షుః ॥ అభ్రష్ట।అభ్రక్షాతాం।అభ్రక్షత-ఢ్వం ॥ అభర్ష్ట।అభర్క్షాతాం।అభర్క్షత-ఢ్వం ॥ ౧౦ అభ్రక్ష్యత్-త॥అభర్క్ష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ భృజ్జ్యతే ॥ ౫ భృజ్జ్యతాం ॥ ౬ అభృజ్జ్యత ॥ ౭ భృజ్జ్యేత ॥ ౯ అభ్రజ్జి-అభర్జి ఇతి విశేషః।శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయ భ్రజ్జయతి-తే॥ భర్జయతి-తే॥ఇత్యాది సజ్జతివత్ భర్జతివచ్చ రూపద్వయమ్॥పు౩౭౫,౩౭౬,౩౭౭ ౩౮౬,౩౮౭ ॥ సని-సనీవంతేత్యాదినేడ్వికల్పః।బిభ్రజ్జిషతి-తే। బిభర్జిషతి-తే । బిభ్రక్షతి-తే । బిభర్క్షతి-తే ॥ ఇత్యాద్యుభయత్ర ద్వైరూప్యం ॥ యఙి-సంప్రసారణే రీగృత్వత ఇతి రీగాగమే బరీభృజ్జ్యత ఇత్యాది। యఙ్లుకి-బాభ్రజ్జీతి, బాభ్రష్టి, బాభ్రష్టః, బాభ్రజ్జతీత్యాది ॥ కృత్సు-

బాభర్జితవ్యం, బాభృజ్జితవ్యమిత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు-భ్రష్టవ్యం।భర్ష్టవ్యం, భ్రజ్జనీయం। భర్జనీయం, ణ్యాతిచజ్గాంరతిపు కేవ్వభాగ్యః, భర్గ్యః, భృష్టః, భృష్టవాన్, భృజ్జన్। భృజ్జతీ।భృజ్జంతీ, భృజ్జమానః, భ్రక్ష్యన్।భర్క్ష్యన్, భ్రక్ష్యతీ।భ్రక్ష్యంతీ, భర్క్ష్యన్ భర్క్ష్యతీ।భర్క్ష్యంతీ, భ్రక్ష్యమాణః, భర్క్ష్యమాణః, భ్రష్టుం, భర్ష్టుం, భృష్టం, భ్రజ్జనం, భర్జనం, భృష్ట్వా, నిర్భృజ్య భ్రజ్జంభ్రజ్జం, భర్జం భర్జం, భృష్ట్వాభృష్ట్వా.

మిల-సంగమే॥ఉకమక॥[illegible] [illegible]

౧ మిలతి-తే॥ మిలస [illegible] [illegible]కత్రీభిప్రా మేకజర్ఘః॥ ౨ మిమేల।మిమి[illegible] [illegible]తా(సి।సే।హే) ౪ మె లిష్యతి-తే॥ ౫ మిల[illegible] [illegible] మిలేత్ [illegible] మిల్యాత్। మేలిషీష్ట(ష్వం।ధ్వం) [illegible] [illegible]త్, అమేలిష్ట(ధ్వం, ఢ్వం)॥ ౧౦ అమేలిష్యత్, త॥ [illegible] [illegible] ॥ ౫ మిల్యతాం॥ ౬ అ మిల్యత॥ ౭ మిల్యేత [illegible] [illegible]పాన్యకాల్యనెపదుల్.

ణ్యంతాదిషు [illegible] [illegible]-మిమిలిషతి, తే॥ ఇత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సు-మేలిత[illegible] [illegible]మేలనీయం మేల్యం, మిలితః, మిలితవాన్, మిల[illegible] మిలతీ మిలంతీ, మిలమానః [illegible] మేలిష్యన్। మేలి ష్యతీ।మేలిష్యంతీ, మేలిష్యమాణః, మే[illegible], మేలనం, మేలిత్వా; మిలిత్వా, సమ్మిల్య, [illegible] [illegible], మేలిత్వా మేలిత్వా, మిలిత్వామిలిత్వా.

ముచ్ఛ-మోక్షణే॥సకమక॥అనిట్॥ఉభయపదీ

శేముచాదీనాంమితినుమాగమః॥ ౧ ముంచతి, తే॥ ౨ ముమోచ, ముమోచిథ।ముముచే।ముముచిషే॥ ౩ మోక్తా(సి।సే।హే) ౪ మోక్ష్యతి, తే॥ ౫ ముంచతు, తాం॥ ౬ అముంచత్, త॥ ౭ ముంచేత్, త!

౮ ముచ్యాత్-ముక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అముచత్-అముచతాం-అముక్త-అముక్షాతాం-అముక్షత ॥ ౧౦ అమోక్ష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ముచ్యతే ॥ ౫ ముచ్యతాం ॥ ౬ అముచ్యత ॥ ౭ ముచ్యేత ॥ ౯ అమోచీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంకోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦. సని-ముచోఽకర్మకస్యగుణోవేతి గుణవికల్పేఽభ్యాసలోపే మోక్షతే ముముక్షతేవావత్సః స్వయమేవ ॥ముముక్షతి-తే॥ఇత్యాదిసర్వత్రద్వైరూప్యం ॥ సకర్మకస్యతు ముముక్షతివత్సం కృష్ణఇత్యత్రనగుణః ॥

కేవలాత్కృత్సు-మోక్తవ్యః, మోచనీయః, మోచ్యః,ముక్తః,ముక్తవాన్, ముంచన్-ముంచతీ-ముంచంతీ, ముంచమానః, మోక్ష్యన్-మోక్ష్యతీ-మోక్ష్యంతీ, మోక్ష్యమాణః, మోక్తుం, ముక్తం, మోచనం, ముక్త్వా, విముచ్య, మోచంమోచం, ముక్త్వాముక్త్వా.

లిప-ఉపదేహే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ।ఉపదేహోలేపనం

౧ లింపతి-తే ॥ ౨ లిలేప।లిలిపతుః । లిలేపిథ।లిలిపే।లిలిపిషే ॥ ౩ లేప్తా(సి।సే।హే) ౪ లేప్స్యతి-తే ॥ ౫ లింపతు-తాం ॥ ౬ అలింపత్-త ॥ ౭ లింపేత్-త ॥ ౮ లిప్యాత్-లిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అలిపత్। అలిపతాం।లిపిసిచిహ్వశ్చేతిచ్లేరఙ్ ॥ అలిపత।అలిపేతాం।అలిపంత ॥ ఆత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామితిచ్లేరఙ్వా ॥ పక్షే అలిప్త।అలిప్సాతాం, అలిప్సత ॥ ౧౦ అలేప్స్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ లిప్యతే ॥, ౫ లిప్యతాం ॥ ౬ అలిప్యత ॥ ౭ లిప్యేత ॥ ౯ అలేపీతివిశేషః ॥ శేషంకర్త్రర్థలకారస్యాత్మనేపదవత్ ॥ అత్రాపి పక్షే లిపిసిచిహ్వశ్చేత్యఙి ॥ అలిపేతాం।అలిపంతేత్యాదిచబోధ్యం॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంమిలతివత్ ॥సని-లిలిప్సతి-తే॥ఇత్యాదివిశేషః.

కేవలాత్కృత్సు-లేప్తవ్యం, లేపనీయం, లేప్యం,లిప్తః,లిప్తవాన్।లింపన్।లింపతీ।లింపంతీ, లింపమానః, లేప్స్యన్, లేప్స్యతీ।లేప్స్యంతీ

లేప్స్యమానః, లేప్త్రం, లిప్తం, లేపనం, లిప్త్వా, విలిప్య, లేపంలేపం లిప్త్వాలిప్త్వా.

లుప్ల-ఛేదనే। సకర్మకః। అనిట్। ఉభయపది

1 లుంపతి-తే ॥ 2 లులోప। లులోపిథ। లులుపే। లులుపిషే ॥ 3 లోప్తా(సి।సే।హే) 4 లోప్స్యతి-తే ॥ 5 లుంపతు-తాం ॥ 6 అలుంపత్-త ॥ 7 లుంపేత్-త ॥ 8 లుప్యాత్-లుప్సీష్ట-ష్వం ॥ 9 అలుపత్। అలుపతాం। అలుప్త। అలుప్సాతాం। అలుప్సత॥ 10 అలోప్స్యత్-త

కర్మణి—1 లుప్యతే ॥ 4 లుప్యతాం ॥ 6 అలుప్యత ॥ 7 లుప్యేత ॥ 9 అలోపి ఇతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వదాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు రూపాణి తుదతివత్ । సని లులుప్సతి-తే ॥ ఇత్యాది విశేషః

కేవలాత్కృత్సు-లోప్తవ్యం, లోపనీయం, లోప్యం, లుప్తః, లుప్తవాన్, లుంపన్। లుంపతీ। లుంపంతీ, లోప్స్యన్। లోప్స్యతీ। లోప్స్యంతీ, లోప్తుం, లుప్తం, లోపనం, విలుప్య, లోపంలోపం, లుప్త్వా లుప్త్వా.

విద్లృ లాభే। సకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ

1 విందతి-తే ॥ 2 వివేద। వివేదిథ। వివిదే। వివిదిషే ॥ 3 వేత్తా (సి।సే।హే) 4 వేత్స్యతి-తే ॥ 5 విందతు-తాం ॥ 6 అవిందత్-త ॥ 7 విందేత్-త ॥ 8 విద్యాత్-విత్సీష్ట-ష్వం ॥ 9 అవిదత్। అవిదతాం। అవిత్త। అవిత్సాతాం। అవిత్సత ॥ 10 అవేత్స్యత్-త ॥

కర్మణి—1 విద్యతే ॥ 4 విద్యతాం ॥ 6 అవిద్యత ॥ 7 విద్యేత ॥ 9 అవేది ఇతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వదాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు రూపాణి విందతివత్ । సని-వివిత్సతి-తే ఇత్యాది విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-వేత్తవ్యం, వేదనీయం, వేద్యం, విన్నః, విన్నవాన్, నుదవిదోందత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితి నిష్ఠానత్వవికల్పేన ॥ [illegible] ॥ విత్తం; ధనం, విత్తః,

పురుషః, విత్తా భోగప్రత్యయయోరితి నిష్ఠాతత్వం నిపాత్యతే । భోగ
ప్రత్యయాభ్యామన్యత్ర విన్నః, వ్యాసప్రభృతిభ్యో దీమతః [illegible] సేట్కా
త్వాన్నిత్యమితి పాక్షి విథ [illegible] గమనే [illegible] సౌ [illegible] న్నేట్ ॥
విందన్ విందతీ విందన్తీ, విందమానః [illegible] వేత్స్యన్ వేత్స్యంతీ
వేత్స్యమానః, [illegible] మ్, నివిద్య, వేదం వే
దం, విత్త్వా విత్త్వా ॥ [illegible] । యజుర్యజమానానాం
లభతే తం [illegible] [illegible] కల్పఇతి
[illegible] ।
వతి విందత [illegible] ॥

షిచ క్షరణే [illegible] ఉభయపదీ

౧ సించతి-తే ॥ [illegible] ॥ ౩ సిక్తా
[illegible] ॥ ౬ అసించత్-త ॥
౭ సించేత్-త ॥ [illegible] ॥
౯ అసిచత్ । అసిచతాం । [illegible] వ్యతరస్యామిత్యఙ్వా
అసిచత । అసిచేతాం । అసిచంత ॥ [illegible] । అసిక్షత-[illegible]
౧౦ అసేక్ష్యత్, త ॥ కర్మణి—౧ సిచ్యతే ॥ ౪ సిచ్యతాం ॥ ౬ అ
సిచ్యత ॥ ౭ సిచ్యేత ॥ ౯ అసేచి ॥ [illegible] ॥ అసిచే
తాం । అసిచ [illegible] ॥ [illegible] సేచయతి ॥

[illegible] ॥ [illegible] ॥ అసీషిచత్-త ॥ సని ॥ సిసి
క్షతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ [illegible] ॥ యఙి ॥ సేసిచ్య
త ఇత్యాది ॥ [illegible] ॥ యఙ్లుకి ॥ సేషిచతి. సేషిక్తి, సే
షిక్తః, సేషిచతీత్యాది ॥

కేవలాత్ కృత్సు—సేక్తవ్యం, సేచనీయం, సేచ్యం; సిక్తః, సిక్త
వాన్, సించన్, సించతీ, సించంతీ, సించమానః, సేక్ష్యన్ । సేక్ష్యతీ ।

ణం భావాయాం వ్రకాశకాయామ్, లుపవిదభ్యాం.
లేవన్స్యమానః, లేప్తుం, లిప్తం, లేపనం, లిప్త్వా, విలిప్య, లేపంలేపం
లిప్త్వాలిప్త్వా.

ఉప్ల-ఛేదనే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపది

౧ లుంపతి-తే ॥ ౨ లులోప।లులోపిథ।లులుపే।లులుపిషే. ॥ ౩
లోప్తా(సి।సే।హే) ౪ లోప్స్యతి-తే ॥ ౫ లుంపతు-తాం॥ ౬ అలుం
పత్-త ॥ ౭ లుంపేత్-త ॥ ౮ లుప్యాత్-లుప్సీష్ట-ష్ఠాం ॥ ౯ అలు
పత్।అలుపతాం। అలుప్త।అలుప్సాతాం।అలుప్సత॥౧౦అలోప్స్యత్-త

కర్మణి—౧ లుప్యతే ॥ ౫ లుప్యతాం ॥ ౬ అలుప్యత ॥ ౭ లు
ప్యేత ॥ ౯ అలోపి ఇతి విశేషః ॥ శేషం పూర్వవత్కార్త్రనేపదవత్॥

ణ్యంతాదిషు పర్వ౯ ముంపతివత్॥సని లులుప్సతి-తే॥ఇత్యాదివిశేషః

కేవలాత్కృత్సు-లోప్తవ్యం, లోపనీయం, లోప్యం, లుప్తః, లు
ప్తవాన్, లుంపన్।లుంపతి।లుంపతీ, లోప్స్యన్।లోప్స్యతీ।లోప్స్య
న్తీ, లోప్తుం, లుప్తం, లోపనం, విలుప్య, లోపంలోపం, లుప్త్వా
లుప్త్వా.

విద-లాభే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ

౧ విందతి-తే॥ ౨ వివేద।వివేదిథ। వివిదే।వివిదిషే ॥ ౩ వేత్తా
(సి।సే।హే) ౪ వేత్స్యతి-తే ॥ ౫ విందతు-తాం ॥ ౬ అవిందత్-త॥
౭ విందేత్।త ॥ ౮ విద్యాత్-విత్సీష్ట-ష్ఠాం ॥ ౯ అవిదత్।అవిదతాం।
అవిత్త।అవిత్సాతాం।అవిత్సత ॥ ౧౦ [illegible] వేత్స్యత్

కర్మణి—౧ విద్యతే ॥ ౫ విద్యతాం ॥ ౬ అవిద్యత ॥ ౭ విద్యే
త ॥ ౯ అవేది ఇతి విశేషః ॥ శేషం పూర్వవత్కార్త్రనేపదవత్॥

ణ్యంతాదిషు పర్వ విందతివత్ । సని-వివిత్సతి-తే॥ఇత్యాదివిశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు-వేత్తవ్యం, వేదనీయం, వేద్యం, విన్నః, విన్న
వాన్, నుదవిద [illegible] ఇత్యన్యతరస్యామితి నిష్ఠానత్వవిక
ల్పాత ॥ [illegible] తత్వగ్రహణాత్ ॥ విత్తః ధనం, విత్తః,

విన్నః, విత్తో భోగప్రత్యయయోరితి నిష్ఠాతత్వం నిపాత్యతే । భోగప్రత్యయాభ్యామన్యత్ర విన్నః, వ్యాసస్త్రిధాత్వాదిమతే సేట్త్వాన్నిత్యమిటి ప్రాప్తే విభాషాగమహానే తెక్త్వాసో వెట్త్వాత్ క్త్వో నేట్ ॥ విందన్ । విందతీ విందంతీ, విందమానః, వేత్స్యన్ । వేత్స్యతీ । వేత్స్యంతీ వేత్స్యమానః, వేత్తుం, విన్నం, వేదనం, విత్త్వా, నివిద్య, వేదం వేదం, విత్త్వా విత్త్వా ॥ బ్రాహ్మణవేదం భోజయతి । యం యం బ్రాహ్మణం లభతే తం సర్వం భోజయతీత్యర్థః, కర్మణి దృశివిదోస్సాకల్య ఇతి ణముల్, యావద్వేదం భుంక్తే । యావల్లభతే తావద్భుంక్త ఇత్యర్థః । యావతి విందజీవోరితి ణముల్ ॥

షిచ - క్షరణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ సించతి-తే ॥ ౨ సిషేచ । సిషేచిథ ॥ సిషిచే । సిషిచిషే ॥ ౩ సేక్తా (సేక్తాసే) ౪ సేక్ష్యతి-తే ॥ ౫ సించతు-తాం ॥ ౬ అసించత్-త ॥ ౭ సించేత్-త ॥ ౮ సిచ్యాత్, సిక్షీష్ట ॥ లిపిసిచిహ్వశ్చేత్యఙ్ ॥ ౯ అసిచత్ । అసిచతాం । అసిచన్ । ఆత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామిత్యఙ్వా అసిచత । అసిచేతాం । అసిచంత ॥ అసిక్త । అసిక్షాతాం । అసిక్షత-ధ్వం ॥ ౧౦ అసేక్ష్యత్,త ॥ కర్మణి — ౧ సిచ్యతే ॥ ౫ సిచ్యతాం ॥ ౬ అసిచ్యత ॥ ౭ సిచ్యేత ॥ ౯ అసేచి ॥ ఆత్మనేపదేష్వనతః ... ఙ్ ॥ అసిచేతాం । అసిచంతేత్యాదివిశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్ సేచయతేర్వత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం లింపతివత్ ॥ చఙి ॥ అసీషిచత్-త ॥ సని ॥ సిసిక్షతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ స్తౌతిణ్యోరేవ షణ్యభ్యాసాదిత్యనియమాత్ షత్వం ॥ యఙి ॥ సేసిచ్యతే ఇత్యాది ॥ సిచో యఙీతి షత్వం ॥ యఙ్లుకి ॥ సేషిచీతి, సేషిక్తి, సేషిక్తః, సేషిచతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు - సేక్తవ్యం, సేచనీయం, సేచ్యం; సిక్తః, సిక్తవాన్, సించన్, సించతీ సించంతీ, సించమానః, సేక్ష్యన్ । సేక్ష్యతీ

సేక్ష్యంతి, సేక్ష్యమాణః, సేక్తుం, సిక్తం, సేచనం, సిక్త్వా, విషిచ్య, [illegible] సేచం, సిక్త్వాసిక్త్వా ॥

ఇతి తౌదాదికా ఉభయపదినస్తుదాదయశ్చ వృత్తాః

అథ రుధాదౌ పరస్మైపదినః

అంజూ—వ్యక్తిమ్రక్షణకాంతిగతిషు। సకర్మకః। వేట్। పరస్మైపదీ। కర్త్రర్థే సార్వధాతుకే పరే రుధాదిభ్యశ్శ్నమితి శ్నమ్

౧ అనక్తి। అంక్తః। అంజంతి ॥ అనక్షి। అంక్థః। అంక్థ ॥ అనజ్మి। అంజ్వః। అంజ్మః ॥ ౨ ఆనంజ। ఆనంజతుః। ఆనంజుః ॥ ఆనంజిథ। ఆనంక్థ। ఆనంజివ। ఆనంజ్వ। ఆనంజిమ। ఆనంజ్మ ॥ ౩ అంజితా-సి। అంక్తా-సి ॥ ౪ అంజిష్యతి, అంక్ష్యతి ॥ ౫ అనక్తు, అంక్తాత్। అంక్తాం। అంజంతు ॥ అంగ్ధి। అంక్తాత్। అంక్తం। అంక్త ॥ అనజాని। అనజావ। అనజామ ॥ ౬ ఆనక్। ఆంక్తాం। ఆంజన్ ॥ ఆనక్। ఆంక్తం। ఆంక్త ॥ ఆనజం। ఆంజ్వ। ఆంజ్మ ॥ ౭ అంజ్యాత్। అంజ్యాతాం। అంజ్యుః ॥ ౮ అజ్యాత్। అజ్యాస్తాం। అజ్యాసుః ॥ అంజేస్సిచీతి నిత్యమిట్ ॥ ౯ ఆంజీత్। ఆంజిష్టాం। ఆంజిషుః। ఆంజీః। ఆంజిష్టం। ఆంజిష్ట ॥ ఆంజిషం। ఆంజిష్వ। ఆంజిష్మ ॥ ౧౦ ఆంజిష్యత్, ఆంక్ష్యత్ ॥ కర్తరికర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యంక్తే। వ్యత్యంజాతే। వ్యత్యంజతే ॥ వ్యత్యంక్షే। వ్యత్యంజాథే। వ్యత్యంగ్ధ్వే ॥ వ్యత్యంజే। వ్యత్యంజ్వహే। వ్యత్యంజ్మహే ॥ ౨ వ్యత్యానంజే। వ్యత్యానంజాతే। వ్యత్యానంజిరే ॥ వ్యత్యానంజిషే। వ్యత్యానంక్షే। వ్యత్యానంజిధ్వే, వ్యత్యానంగ్ధ్వే ॥ వ్యత్యానంజివహే। వ్యత్యానంజ్వహే। వ్యత్యానంజిమహే। వ్యత్యానంజ్మహే ॥ ౩ వ్యత్యంజితా(సే, హే) వ్యత్యంక్తా(సే, హే) ॥ ౪ వ్యత్యంజిష్యతే, వ్యత్యంక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యంక్తాం। వ్యత్యంజాతాం। వ్యత్యంజతాం ॥ వ్యత్యంక్ష్వ। వ్యత్యంజాథాం। వ్యత్యంగ్ధ్వం ॥ వ్య[illegible]। వ్యత్యనజావహై। వ్యత్యనజామహై ॥ ౬ వ్యత్యాంక్త। [illegible]

...ంతాం।వ్యక్తాంజథ॥వ్యక్తాస్థ్వా॥వ్యక్తాంజాథాం।వ్యక్తాద్ధ్వం॥ వ్యక్తాంజి।వ్యక్తాంజ్వహే।వ్యక్తాంజ్మహే॥౭ వ్యత్యంజీత।వ్యత్యంజీయా తాం।వ్యత్యంజీరన్ ॥ ౮ వ్యత్యంజిషీష్ట।వ్యత్యంజిషీయాస్తాం-ధ్వం ॥ వ్యత్యఙ్క్షీష్ట।వ్యత్యఙ్క్షీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ వ్యక్తాంజిష్ట।వ్యక్తాంజిషా తాం।(ధ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యక్తాంజిష్యత,వ్యక్తాఙ్క్ష్యత.

కర్మణి॥ ౧ అజ్యతే॥ ౫ అజ్యతాం। ౬ ఆజ్యత ॥ ౭ అజ్యేత॥౯ ఆంజిత్రివిశేషః । శేషంకర్మణ్యతిహరవత్ ॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సనితిజ్కృత్కాంచతివ ౧౫౪,౧౫౫,సని స్మిపూఙిఞ్జ్వశాంసనీతినిత్యమిటి॥అంజిజిషతీత్యాది

కేవలాత్కృత్సు - అంజితవ్యం । అఙ్క్తవ్యం । అంజనీయం । అం జ్యం। ఆంజంత్యనేనేత్యాజ్యం । ఆజ్యూరాద్యందంజేస్సంజ్ఞాయాముపసం ఖ్యానమితి బాహుళకాత్కర్తర్యప్ । అక్తః। అక్తవాన్ । అంజన్ అంజతీ। అంజిష్యన్। అంజిష్యతీ । అంజిష్యంతీ। అఙ్క్ష్యన్ । అఙ్క్ష్యతీ । అఙ్క్ష్యంతీ। అజ్యమానః। అంజితుం। అక్తుం। అంజనం । అక్త్వా అఙ్క్త్వా జాంతనశాంవిభాషేతి నలోపో వా । అంజిత్వా। ఆజ్య। అం జమంజం । అక్త్వాక్త్వా । అఙ్క్త్వాఙ్క్త్వా । అంజిత్వాంజిత్వా॥

ఉందీ, క్లేదనే ॥ సకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉనత్తి।ఉన్త్తః। ఉందంతి। ఉనత్సి। ఉన్త్థః।ఉన్త్థ। ఉనద్మి।ఉన్ద్వః। ఉన్ద్మః ॥ ౨ ఉందాంచకార। బభూవ। ఆస॥౩ఉందితా-సి॥ ౪ ఉందిష్యతి॥ ౫ ఉనత్తు। ఉన్తాత్। ఉన్తాం।ఉందంతు।ఉంద్ధి।ఉన్తాత్। ఉనత్తు। ఉన్త్త। ఉనదాని। ఉనదావ। ఉనదామ॥౬ఔనత్ ఔనద్ । ఔన్తాం।ఔందన్।ఔనః।ఔనత్ (ద్) ఔన్తం।ఔన్త ఔనదం। ఔన్ద్వ। ఔన్ద్మ ॥ ౭ ఉంద్యాత్ । ఉంద్యాతాం । ఉంద్యుః॥ ౮ ఉద్యాత్। ఉద్యాస్తాం। ఉద్యాసుః। ౯ ఔందీత్ ।ఔందిష్టాం

జొందిషుః। ౧౦ జొందిషన్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యత్యన్తే। వ్యత్యన్దాతే- వ్యత్యన్దతే-వ్యత్యన్తేసే- వ్యత్యన్దాథే- వ్యత్యన్ద్ధ్వే। వ్యత్యన్ద్వహే। వ్యత్యన్ద్మహే॥ ౨వ్యత్యన్దాచక్రే। బభూవ। ఆస ॥ ౩ వ్యత్యన్దితా (సే, హే) వ్యత్యన్దిషన్తే॥ ౪ వ్యత్యన్త్తా। వ్యత్యన్దాతాం. వ్యత్యన్దతాం। వ్యత్యన్త్స్వ। వ్యత్యన్దాథాం। వ్యత్యన్ద్ధ్వం। వ్యత్యన్దై। వ్యత్యన్దావహై। వ్యత్యన్దామహై ॥ ౫ వ్యత్యన్త్త। వ్యత్యన్దాతాం। వ్యత్యన్దత। వ్యత్యన్త్థాః। వ్యత్యన్దాథాం। వ్యత్యన్ద్ధ్వం- వ్యత్యన్ది - వ్యత్యన్ద్వహి - వ్యత్యన్ద్మహి॥ ౬ వ్యత్యన్దీత। వ్యత్యన్దీయాతాం। వ్యత్యన్దీరన్॥ ౭ వ్యత్యన్దిషీష్ట। వ్యత్యన్దిషీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౮ వ్యత్యన్దిష్ట। వ్యత్యన్దిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యన్దిష్యత॥

కర్మణి —౧ ఉద్యతే॥ ౪ ఉద్యతాం॥ ౫ ఔద్యత॥ ౬ ఉద్యేత॥ ౮ ఔందీతివిశేషః। శేషం కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో ర్ద్వయో రపి ఉపచారత్ ।౧౩౩-౧౩౪॥ చఙి ఔందిదత్-త॥ సన్ ద్యోతి సన్యసన్నాన్ ॥ సని ఉందిదిషతి ॥ ఉందిదిషితవ్యమిత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ ఉందితవ్యః। ఉందనీయః। ఉంద్యః-ఉన్నః। ఉత్తం. నుదవిదోందత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితి నిష్ఠాయా నత్వం వా। ఉన్నవాన్-ఉత్తవాన్, ఉన్దన్, ఉందితా- ఉందిష్యన్ - ఉందిష్యంతీ- ఉందిష్యంతి॥ ఉందితుం। ఉన్నుం। ఉత్తుం। ఉందనం।ఉందిత్వా। సముద్య- ఉందం ఉందం। ఉందిత్వోందిత్వా॥

కృతీ- ఛేదనే। సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ కృణత్తి. కృన్తతః-కృంతంతి-కృణత్సి-కృన్తథః- కృత్థకృణత్మి.

కృన్త్థః-కృన్త్థ ౫ కృణత్తు- కృన్తాత్- కృన్తాం- కృన్తన్తు- కృన్ధి కృన్తాత్ । కృన్తం-కృన్త-కృణతాని-కృణతావ- కృణతామ ॥ ౬ అకృణత్-అకృన్తాం- అకృన్తన్ । అకృణత్ । అకృంతం । అకృంత- అకృణతం । అకృన్త్వ, అకృన్త్మ ॥ ౭ కృంత్యాత్-కృన్త్యాతాం- కృంత్యుః ॥ ఇతి విశేషః ॥ శేషం తౌదాదికవత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికృంతే, వ్యతికృంతాతే, వ్యతికృంతతే, వ్యతికృన్త్సే, వ్యతికృన్తాథే, వ్యతికృన్ధ్వే, వ్యతికృన్తే, వ్యతికృన్త్వహే ॥ వ్యతికృన్త్మహే ॥ ౫ వ్యతికృంతాం, వ్యతికృన్తాతాం, వ్యతికృన్తతాం- వ్యతికృన్త్స్వ, వ్యతికృన్తాథాం, వ్యతికృన్ధ్వం, వ్యతికృణై, వ్యతికృణావహై, వ్యతికృణామహై ॥ ౬ వ్యత్యకృంత । వ్యత్యకృంతాతాం । వ్యత్యకృంతత । వ్యత్యకృన్థాః । వ్యత్యకృన్తాథాం । వ్యత్యకృన్ధ్వం, వ్యత్యకృన్తి- వ్యత్యకృంత్వహి, వ్యత్యకృంత్మహి ॥ ౭ వ్యతికృంతీత । వ్యతికృంతీయాతాం, వ్యతికృంతీరన్, వ్యతికృన్తీథాః, వ్యతికృంతీయాథాం, వ్యతికృంతీధ్వం- వ్యతికృంతీయ- వ్యతికృంతీవహి । వ్యతికృంతీమహి । శేషం తౌదాదికవత్ ॥ ౬౩-౧౨౩౩ ॥

తంచూ-సంకోచనే ॥ సకర్మకః ॥ వేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ తనక్తి । తఙ్క్తః- తంచన్తి- తనక్షి, తఙ్క్థః, తఙ్క్థ- తనచ్మి- తంచ్వః- తంచ్మః ॥ ౨ తతంచ- తతంచతుః- తతంచుః, తతంచిథ- తతఙ్క్థ, తతంచథుః- తతంచ- తతంచివ- తతంచ్వ- తతంచిమ- తతంచ్మ ॥ ౩ తంచితా-సి । తఙ్క్తా-సి ॥ ౪ తంచిష్యతి, తఙ్క్ష్యతి ॥ ౫ తనక్తు । తఙ్క్తాత్ । తఙ్క్తాం । తంచన్తు- తఙ్గ్ధి- తఙ్క్తాత్- తఙ్క్తం- తఙ్క్త- తనచాని- తనచావ- తనచామ ॥ ౬ అతనక్ । అతఙ్క్తాం । అతంచన్ । అతనక్ । అతఙ్క్తం । అతఙ్క్త- అతనచం । అతంచ్వ, అతంచ్మ ॥ ౭ తంచ్యాత్, తంచ్యాతాం, తంచ్యుః ॥ తచ్యాత్, తచ్యాస్తాం, ౯ అతంచీత్, అతంచిష్టాం, అతంచిషుః, అతాఙ్క్షీత్, అతాఙ్క్తాం, అతాఙ్క్షుః ॥ ౧౦ అతంచిష్యత్ ॥ అతఙ్క్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితఙ్క్తే, వ్యతితఞ్చాతే। వ్యతితంచతే। వ్యతితక్షే, వ్యతితంచాథే। వ్యతితంగ్ధ్వే- వ్యతితంచే, వ్యతితంచ్వహే। వ్యతితంచ్మహే ॥ ౨ వ్యతితతంచె,వ్యతితతంచాతే॥ వ్యతితతంచిరే। వ్యతితతంచిషే, వ్యతితతక్షే- వ్యతితతఞ్చ్వహే। వ్యతితతంచ్వహే। వ్యతితతంచిమహే, వ్యతితతంచ్మహే॥౩ వ్యతితంచితా(సే-హే)వ్యతితఙ్క్తా- (సే-హే) వ్యతితంచిష్యతే। వ్యతితఙ్క్ష్యతే ॥ ౪ వ్యతితఙ్క్తాం-వ్యతితంచాతాం, వ్యతితంచతాం, వ్యతితఙ్క్ష్వ, వ్యతితంచాథాం,వ్యతితఙ్గ్ధ్వం,వ్యతితనచై। వ్యతితనచావహై- వ్యతితనచామహై ॥ ౫ వ్యత్యతఙ్క్త, వ్యత్యతంచాతాం, వ్యత్యతంచత,వ్యత్యతఙ్థాః,వ్యత్యతంచాథాం, వ్యత్యతఙ్గ్ధ్వం,వ్యత్యతంచి- వ్యత్యతంచ్వహి, వ్యత్యతంచ్మహి ౬ వ్యతితఞ్చేత, వ్యతితంచీయాతాం, వ్యతితంచీరన్ ॥ ౭ వ్యతితంచిషీష్ట-ధ్వం॥ వ్యతితఙ్క్షీష్ట-ధ్వం॥౮ వ్యత్యతంచిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యతంక్త, వ్యత్యతంక్షాతాం, వ్యత్యతంక్షత, వ్యత్యతఙ్థాః॥వ్యత్యతంక్షాథాం- వ్యత్యతఙ్గ్ధ్వం, వ్యత్యతఙ్క్షి, వ్యత్యతఙ్క్ష్వహి, వ్యత్యఙ్క్ష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యతంచిష్యత । వ్యత్యతఙ్క్ష్యత॥

కర్మణి—౧ తచ్యతే॥ ౪ తచ్యతాం॥ ౫ అతచ్యత॥ ౬ తచ్యేత॥౭ అతంచీతివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం దశతివత్ ॥ సని॥ తితంచిషతి- తితంక్షతీతి ద్వైరూప్యం ॥ యఙి॥తాతచ్యతే, తాతచితవ్యమిత్యాది॥యఙ్లుకి । తాతంచీతి, తాతంక్తి, తాతక్తః, తాతచతీత్యాది, తాతంచితవ్యమిత్యాదిచ ॥౭౯౧-౭౯౨ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ తంచితవ్యం,తఙ్క్తవ్యం,తంచనీయం,తఙ్క్యం నిష్ఠాయామనిట్త్వాత్కత్వం,తక్తం, తక్తవాన్,తంచన్- తంచతీ, తంచిష్యన్, తంచిష్యతీ। తంచిష్యంతీ, తఙ్క్ష్యన్,తఙ్క్ష్యతీ॥తంక్ష్యంతీ,తం[illegible]- తఙ్క్తుం- తక్త్వా-తంచనం-తంచిత్వా-తక్త్వా [illegible]

[illegible] తృత్వా ॥ తర్దిత్వా ॥

తృదిర్-హింసానాదరయోః॥సకర్మకః॥ సేట్ ॥పరస్మైపదీ

౧ తృణత్తి,తృన్త్తః- తృన్దంతి- తృణత్సి-తృన్త్థః.తృన్త్థ-తృణద్మి।తృన్ద్వః।తృన్ద్మః ॥ ౨ తతర్ద,తతృదతుః ॥ తతర్దిథ।తతృదివ ॥ ౩ తర్దితా-సి ॥ సేసిచిత్యాదినావేట్ ॥ ౫ తర్దిష్యతి,తర్త్స్యతి ॥ ౪ తృణత్తు।తృన్తాత్।తృన్తాం।తృన్దంతు ॥ తృన్ధి।తృన్తాత్। తృన్త్తం।తృన్త్త ॥ తృణదాని।తృణదావ।తృణదామ ॥ ౬ అతృణత్-ద్। అతృన్త్తాం। అతృన్దన్, అతృణః, అతృణత్,ద్ ॥ అతృన్త్తం, అతృన్త్త, అతృణదం, అతృన్ద్వ, అతృన్ద్మ ॥ ౭ తృన్ద్యాత్।తృన్ద్యాతాం। తృన్ద్యుః॥ ౮ తృద్యాత్, తృద్యాస్తాం। ౯ అతృదత్। అతృదతాం, అతర్దీత్। అతర్దిష్టాం॥ ౧౦ అతర్దిష్యత్ ॥అతర్త్స్యత్

అనాదరేకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితృన్త్తే। వ్యతితృన్దాతే। వ్యతితృన్దతే। వ్యతితృన్త్సే। వ్యతితృన్దాథే। వ్యతితృన్ద్ధ్వే। వ్యతితృన్దే। వ్యతితృన్ద్వహే। వ్యతితృన్ద్మహే ॥ ౨ వ్యతితతృదే। వ్యతితతృదాతే। వ్యతితతృదిషే। వ్యతితతృదిమహే॥ ౩ వ్యతితర్దితా (సే,హే) వ్యతితర్దిష్యతే, వ్యతితర్త్స్యతే ॥ ౪ వ్యతితృన్త్తాం। వ్యతితృన్దాతాం। వ్యతితృన్దతాం। వ్యతితృన్త్స్వ। వ్యతితృన్దాథాం। వ్యతితృన్ధ్వం। వ్యతితృణదై। వ్యతితృణదావహై। వ్యతితృణదామహై॥ ౬ వ్యత్యతృన్త్త। వ్యత్యతృన్దాతాం। వ్యత్యతృన్దత। వ్యత్యతృన్త్థాః। వ్యత్యతృన్దాథాం। వ్యత్యతృన్ధ్వం। వ్యత్యతృన్ది। వ్యత్యతృన్ద్వహి। వ్యత్యతృన్ద్మహి॥ ౭ వ్యతితృన్దీత। వ్యతితృన్దీయాతాం। వ్యతితృన్దీరన్ ॥ ౮ వ్యతితర్దిషీష్ట, ధ్వం॥ వ్యతితృత్సీష్ట,ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యతర్దిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతర్దిష్యత। వ్యత్యతర్త్స్యత ॥

కర్మణి—౧ తృద్యతే॥ ౪ తృద్యతాం॥ ౬ అతృద్యత॥ ౭ తృద్యేత ॥

౯ అతర్దీదితి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కృంతతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ తర్దితవ్యం। తర్దనీయం। తర్ద్యం। తృణ్ణః। తృణ్ణవాన్। తృందన్॥ తృందతీ। తర్దిష్యన్। తర్దిష్యతీ। తర్దిష్యంతీ। తత్సన్। తత్సంతీ। తత్సంతీ। తర్దితుం। తృణ్ణిః। తర్దనం। తర్దిత్వా। ఆతృద్య। తర్దంతర్దం। తర్దిత్వాతర్దిత్వా॥

తృహ, హింసాయాం। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

తృణహ ఇమితీమాగమః — ౧ తృణేఢి। తృణ్ఢః। తృంహంతి। తృణేక్షి। తృణ్ఢః। తృణ్ఢ। తృణేహ్మి। తృంహ్వః। తృంహ్మః॥ ౨ తతర్హ। తతృహతుః। తతర్హిథ, తతృహివ॥ ౩ తర్హితాసి॥ ౪ తర్హిష్యతి॥ ౫ తృణేఢు। తృణ్ఢాత్। తృణ్ఢాం। తృంహంతు। తృణ్ఢి। తృణ్ఢాత్। తృణ్ఢం। తృణ్ఢ। తృణహాని। తృణహావ। తృణహామ॥ ౬ అతృణేట్। అతృణ్ఢాం। అతృంహన్। అతృణేట్। అతృణ్ఢం। అతృణ్ఢ। అతృణహం। అతృంహ్వ। అతృంహ్మ॥ ౭ తృంహ్యాత్। తృంహ్యాతాం। తృంహ్యుః॥ ౮ తృహ్యాత్। తృహ్యాస్తాం॥ ౯ అతర్హీత్। అతర్హిష్టాం। అతర్హిషుః॥ ౧౦ అతర్హిష్యత్॥ హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే న తఙ్॥

కర్మణి — ౧ తృహ్యతే॥ ౨ తతృహే॥ ౩ తర్హితా (సా హా) ౪ తర్హిష్యతే॥ ౫ తృహ్యతాం॥ ౬ అతృహ్యత॥ ౭ తృహ్యేత॥ ౮ తర్హిషీష్ట, (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అతర్హి। అతర్హిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అతర్హిష్యత॥ ణ్యంతాదిషు సర్వం కృంతతివత్ ॥ ౧౪౧ ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ తర్హితవ్యం। తర్హణీయం। తర్హ్యం। తృహితః। తృహితవాన్। తృంహన్। తృంహతీ। తర్హిష్యన్। తర్హిష్యతీ। తర్హిష్యంతీ। తర్హితుం। తృహితం। తర్హణం। తర్హిత్వా। వితృహ్య। తర్హంతర్హం। తర్హిత్వాతర్హిత్వా॥

పిష్లృ సంచూర్ణనే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ.

౧ పినష్టి। పింష్టః। పింషంతి, పినక్షి, పింష్ఠః, పింష్ఠ, పినష్మి, పింష్వః, పింష్మః॥ ౨ పిపేష, పిపిషతుః, పిపేషిథ, పిపిషివ॥ ౩ పేష్టా, సి॥ ౪ పెక్ష్యతి॥ ౫ పినష్టు। పింష్టాత్। పింష్టాం, పింషంతు, పింఢి, పింష్టాత్, పింష్టం- పింష్ట, పినషాణి- పినషావ- పినషామ॥ ౬ అపినట్। అపింష్టాం- అపింషన్- అపినట్- అపింష్టం - అపింష్ట, అపినషం। అపింష్వ- అపింష్మ॥ ౭ పింష్యాత్- పింష్యాతాం। పింష్యుః ౮ పిష్యాత్। పిష్యాస్తాం। ౯ అపిషత్॥ అపిషతాం ॥ అపిషన్ ॥౧౦ అపేక్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిపింష్టే। వ్యతిపింషాతే। వ్యతిపింషతే। వ్యతిపిక్షే। వ్యతిపింషాథే। వ్యతిపింఢ్వే। వ్యతిపింషే। వ్యతిపింష్వహే, వ్యతిపింష్మహే ॥ ౨వ్యతిపిపిషే, వ్యతిపిపిషిషే, వ్యతిపిపిషివహే॥౩వ్యతిపెష్టా(సే, హే) ౪ వ్యతిపేక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిపింష్టాం, వ్యతిపింషాతాం, వ్యతిపింషతాం, వ్యతిపిక్ష్వ। వ్యతిపింషాథాం-వ్యతిపింఢ్వం- వ్యతిపినషై, వ్యతిపినషావహై-వ్యతిపినషామహై ॥ ౬ వ్యత్యపింష్ట- వ్యత్యపింషాతాం। వ్యత్యపింషత. వ్యత్యపిష్ఠాః । వ్యత్యపింషాథాం, వ్యత్యపింఢ్వం- వ్యత్యపింషి- వ్యత్యపింష్వహి । వ్యత్యపింష్మహి॥౭వ్యతిపింషీత। వ్యతిపింషీయాతాం- వ్యతిపింషీరన్ ॥ ౮వ్యతిపిక్షీష్ట- వ్యతిపిక్షీయాస్తాం-ఢ్వం॥ ౯ వ్యత్యపిక్షత । వ్యత్యపిక్షాతాం- వ్యత్యపిక్షన్త ౧౦ వ్యత్యపేక్ష్యత ॥

కర్మణి—౧పిష్యతే॥ ౫ పిష్యతాం॥ ౬ అపిష్యత ॥ ౭ పిష్యేత ॥ ౯ అపేషీతివిశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥ ణ్యంతాదిముక్తర్వంమేహతివత్ ॥ ౩_౭॥౩_౭౯॥౩౩౦ ॥

కేవలాత్కృత్సు । పేష్టవ్యం। పేషణీయం। పేష్యం । పిష్టః । పిష్టవాన్। పింషన్। పింషతీ ॥ పెక్ష్యన్ । పేక్ష్యతీ ।పెక్ష్యంతీ।పెష్టుం

క్ష్యాత్-భుఞ్క్ష్యాతాం-భుఞ్క్ష్యః ॥ ౮ భుజ్యాత్-భుజ్యాస్తాం ॥ ౯ అభౌక్షీత్।అభౌక్తాం।అభౌక్షుః ॥ ౧౦ అభోక్ష్యత్ ॥

పాలనభిన్నేఽర్థేఽస్మాద్భుజోఽనవన ఇత్యాత్మనేపదం ॥ ఓద నం భుఙ్క్తే । అభ్యవహరతీత్యర్థః ॥ ౧ భుఙ్క్తే-భుంజాతే-భుంజతే॥ భుఙ్క్షే-భుంజాథే-భుఙ్గ్ధ్వే ॥ భుంజే-భుంజ్వహే-భుంజ్మహే ॥ ౨ బుభుజే-బుభుజాతే ॥ బుభుజిషే-బుభుజిధ్వే ॥ బుభుజివహే ॥ ౩ భోక్తా(సే।హే) ౪ భోక్ష్యతే ॥ ౫ భుఙ్క్తాం-భుంజాతాం-భుంజతాం । భుఙ్క్ష్వ-భుంజాథాం-భుఙ్గ్ధ్వం॥ భునజై-భునజావహై-భునజామహై ॥ ౬ అభుఙ్క్త-అభుంజాతాం-అభుంజత ॥ అభుఙ్థాః ।అభుంజాథాం।అభుఙ్గ్ధ్వం ॥ అభుంజి।అభుంజ్వహి।అభుఞ్జ్మహి ॥ ౭ భుఞ్జీత।భుఞ్జీయాతాం।భుఞ్జీరన్ । ౮ భుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అభుక్త।అభుక్షాతాం।అభుక్షత-గ్ధ్వం ॥ ౧౦ అభోక్ష్యత ॥

కర్మవ్యతిహారే ప్యేవమేవాత్మనేపదం ॥ కర్మణి—౧ భుజ్యతే ॥ ౫ భుజ్యతాం ॥ ౬ అభుజ్యత ॥ ౭ భుజ్యేత ॥ ౯ అభోజితివిశేషః ॥ శేషమాత్మనేపదవత్ ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వం రోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯ సని-బుభుక్షతీత్యాది।పాలనభిన్నేఽర్థే బుభుక్షత ఇత్యాదివిశేషః

కేవలాత్కృత్సు—భోక్తవ్యం । భోజనీయం । భోజ్యం । భోజ్యం భక్ష్యమితి తు ణ్యత్ప్రత్యయాన్నిపాత్యతే ॥ భోగ్యమన్యత్ ॥ భుక్తః । భుక్తవాన్ । భుంజన్।భుంజతీ। అనవనే భుంజానః । భోక్ష్యన్-భోక్ష్యతీ-భోక్ష్యంతీ । భోక్ష్యమాణః । భోక్తుం । భుక్తం । భోజనం । భుక్త్వా । సంభుజ్య । భోజంభోజం । భుక్త్వాభుక్త్వా.

ఓవిజీ-భయచలనయోః।అకర్మకః। సేట్ ॥ పరస్మైపది

౧ వినక్తి।విఙ్క్తః।విఞ్జంతి ॥ వినక్షి।విఙ్క్థః।విఙ్క్థ ॥ వినజ్మి।విఞ్జ్వః ॥ ౨ వివేజ।వివిజతుః । వివిజిథ । విజ ఇడితి ఙిత్త్వం ।

౩ విజితా-సి ॥ ౪ విజిష్యతి ॥ ౫ వినక్తు।విఙ్క్తాత్।విఙ్క్తాం।విఞ్జన్తు ॥ విఙ్గ్ధి।విఙ్క్తాత్।విఙ్క్తం।విఙ్క్త। వినజాని।వినజావ।వినజామ ౬ అవినక్।అవిఙ్క్తాం।అవిఞ్జన్। అవినక్।అవిఙ్క్తం।అవిఙ్క్త ॥ అవినజం।అవిఞ్జ్వ।అవిఞ్జ్మ ॥ ౭ విఞ్జ్యాత్।విఞ్జ్యాతాం।విఞ్జ్యుః। విఞ్జ్యాః।విఞ్జ్యాతం ॥ ౮ విజ్యాత్ ॥ ౯ అవిజీత్।అవిజిష్టాం ॥ ౧౦ అవిజిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివిఙ్క్తే-వ్యతివిఞ్జాతే-వ్యతివిఞ్జతే॥ వ్యతివిఙ్క్షే । ౨ వ్యతివివిజే ॥ ౩ వ్యతివిజితా(సే।హే) ౪ వ్యతివిజిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివిఙ్క్తాం।వ్యతివిఙ్క్ష్వ।వ్యతివినజై ॥ ౬ వ్యతివిఙ్క్త।వ్యతివిఞ్జాతాం।వ్యత్యవిఞ్జత ॥ ౭ వ్యతివిఞ్జీత। వ్యతివిఞ్జీయాతాం।వ్యతివిఞ్జీరన్ ॥ ౮ వ్యతివిజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవిజిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యవిజిష్యత.

భావే—౧ విజ్యతే ॥ ౫ విజ్యతాం ॥ ౬ అవిజ్యత ॥ ౭ విజ్యేత ॥ ౯ అవేజితి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యన్తాదిషు సర్వం కేటతివత్ ॥ పు-౨౦౦।౨౦౧ ॥ సని-ఙిత్త్వే వసకిత్త్వం బాధ్యతే ॥ వివిజిషతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు—విజితవ్యం, వేజనీయం, వేజ్యం, ణ్యఆవశ్యకత్వేతి న కుత్వమ్ ॥ అనావశ్యకేతు, వెగ్యం, విగ్నః, విగ్నవాన్, విఞ్జన్।విఞ్జతీ।విజిష్యన్।విజిష్యన్తీ,విజిష్యన్తీ, విజితుం, విగ్నం, [illegible]జనం, విజిత్వా. ఉద్విజ్య, వేజంవేజం, విజిత్వావిజిత్వా.

వృజీ-వర్జనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

వృణక్తి।వృఙ్క్తః।వృఞ్జన్తి । వృణక్షి।వృఙ్క్థః।వృఙ్క్థ ॥ వృణజ్మి। వృఞ్జ్వః।వృఞ్జ్మః ॥ ౨ వవర్జ॥వవృజతుః ॥ వవర్జిథ।వవృజివ ॥ ౩ వర్జితా-సి ॥ ౪ వర్జిష్యతి ॥ ౫ వృణక్తు।వృఙ్క్తాత్ ।వృఙ్క్తాం। వృఞ్జన్తు ॥ వృఙ్గ్ధి।వృఙ్క్తాత్।వృఙ్క్తం।వృఙ్క్త ॥ వృణజాని।వృణ[illegible]

జానవృణజామ ॥ ౬ అవృణక్ అవృక్తాం అవృజ్జ ॥ ... వృఙ్క్త అవృఙ్క్త ॥ అవృణజ అవృఙ్జ్వ అవృఙ్జ్మ ॥ ౭ వృజ్యాత్ వృజ్యాతాం వృజ్యుః ॥ ౮ వృజ్యాత్ వృజ్యాస్తాం ॥ ౯ అవర్జీత్ అవర్జిష్టాం ॥ ౧౦ అవర్జిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతివృఙ్క్తఇత్యాదివ్యతివిఙ్క్తఇత్యాదివత్ ॥ ణ్యంతాదిషు వర్జయతీత్యాదిసర్వం గృజధాతువత్ ॥ పు. ౭౪౨

కేవలాత్కృత్సు—వర్జితవ్యం, వర్జనీయం, వృజ్యం, ఋదుపధాదితిక్యప్, వృక్తః, వృక్తవాన్, వృఙ్జన్ వృఙ్జతీ వర్జిష్యన్ వర్జిష్యతీ-వర్జిష్యంతీ, వర్జితుం, వృక్తం, వర్జనం, వర్జిత్వా, వివృజ్య, వర్జంవర్జం, వర్జిత్వావర్జిత్వా.

శిష్ల-విశేషణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ శినష్టి శింష్టః శింషంతి ॥ శినక్షి-శింష్ఠః-శింష్ఠ ॥ శినష్మి-శింష్వః-శింష్మః ॥ ౨ శిశేష-శిశిషతుః ॥ శిశేషిథ-శిశిషిమ ॥ ౩ శేష్టా-సి ॥ ౪ శేక్ష్యతి ॥ ౫ శినష్టు-శింష్టాత్-శింష్టాం శింషంతు ॥ శింఢి-శింష్టాత్-శింష్టం శింష్ట ॥ శినషాణి, శినషావ-శినషామ ॥ ౬ అశినట్, అశింష్టాం-అశింషన్ ॥ అశినట్-అశింష్టం-అశింష్ట ॥ అశినషం-అశింష్వ,అశింష్మ ॥ ౭ శింష్యాత్,శింష్యాతాం,శింష్యుః ॥ ౮ శిష్యాత్-శిష్యాస్తాం ॥ ౯ అశిషత్.అశిషతాం-అశిషన్ ॥ ౧౦ అశేక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారాదిషునవ్యాపిపిపక్.

కేవలాత్కృత్సు—శేష్టవ్యం, శేషణీయం, శేష్యం, శిష్టః, శిష్టవాన్, శింషన్-శింషతీ, శేక్ష్యన్-శేక్ష్యతీ శేక్ష్యంతీ, శేష్టుం, శిష్టం, శేషణం, శిష్ట్వా, విశిష్య, శేషంశేషం, శిష్ట్వాశిష్ట్వా ॥

హిసి.హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ హినస్తి హింస్తః-హింసంతి ॥ హినస్సి-హింస్థః, హింస్థ హినస్మి

హింస్యాః-హిం. స్మః ॥ ౨ జిహింస-జిహింసతుః । జిహింసిథ ॥ 3 హింసితా-సి ॥ ౪ హింసిష్యతి ॥ ౫ హినస్తు-హింస్తాత్-హింస్తాం-హింసంతు ॥ హింధి-హింస్తాత్-హింస్తం-హింస్త ॥ హినసాని-హినసావ-హినసామ ॥ ౬ అహినత్-అహింస్తాం-అహింసన్ ॥ అహినత్-అహింస్తం-అహింస్త ॥ అహినసం-అహింస్వ-అహింస్మ ॥ ౭ హింస్యాత్-హింస్యాతాం-హింస్యుః ॥ ౮ హింస్యాత్-హింస్యాస్తాం ॥౯ అహింసీత్-అహింసిష్టాం ॥ ౧౦ అహింసిష్యత్. హింసార్థత్వాత్ కర్మణ్యతిహారే నతఙ్ ॥

కర్మణి—౧ హింస్యతే ॥ ౨ జిహింసే ॥ 3 హింసితా (సే, హే) ౪ హింసిష్యతే ॥ ౫ హింస్యతాం ॥ ౬ అహింస్యత ॥ ౭ హింస్యేత ॥ ౮ హింసిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అహింసి-అహింసిషాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦అహింసిష్యత ॥ ణ్యంతాదిమసర్వం క్లింద తివత్ ॥పు ౭౦౪,౭౦౫.

కేవలాత్కృత్సు—హింసితవ్యం, హింసనీయం, హింస్యం, హింసితః, హింసితవాన్, హింసన్-హింసతీ, హింసిష్యన్-హింసిష్యతీ-హింసిష్యంతీ, హింసితుం, హింసితం, హింసనం, హింసిత్వా,విహింస్య, హింసంహింసం, హింసిత్వాహింసిత్వా.

ఇతి రుధాదౌ పరస్మైపదినః.

అథాత్మనేపదినః.

ఞి,ఇంధీదీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ ఇంధే-ఇంధాతే-ఇంధతే ॥ ఇన్త్సే-ఇంధాథే-ఇంద్ధ్వే ॥ ఇంధే-ఇన్ధ్వహే-ఇన్ధ్మహే ॥ ౨ ఇంధాంచక్రే(బభూవ,ఆస) 3 ఇంధితా(సే।హే)౪ఇంధిష్యతే॥౫ఇన్ద్ధాం-ఇంధాతాం-ఇంధతాం॥ఇన్త్స్వ-ఇంధాథాం-ఇంద్ధ్వం ॥ ఇనధై-ఇనధావహై-ఇనధామహై ॥ ౬ ఐన్ద్ధ-ఐంధాతాం-ఐంధత ॥ ఐన్ద్ధాః-ఐంధాథాం-ఐంద్ధ్వం ॥ ఐంధి-ఐన్ధ్వహి-ఐన్ధ్మహి॥ ౭ ఇంధీత-ఇంధీయాతాం-ఇంధీరన్ ॥

౮ ఇన్ధిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐన్ధిష్ట-ఐన్ధిషాతాం(ధిషత) ఐన్ధిష్యత ॥ భావే—౧ ఇన్ధ్యతే ॥ ౫ ఇన్ధ్యతాం ॥ ౬ ఐన్ధ్యత ॥ ౭ ఇన్ధ్యేత ॥ ౯ ఐంధీతి విశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్.

ణ్యంతాదిషు సర్వమున త్రివల్ పు౭౭౩।౭౭౪ సని-ఇన్దిధిషత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు—ఇన్ధితవ్యం, ఇన్ధనీయం, ఇన్ధ్యం, ఇద్ధః ఇద్ధవాన్ ॥ ఇంధానః, ఇన్ధిష్యమాణః, ఇన్ధితుం, ఇన్ధనం, ఇన్ధిత్వా, సమిధ్య, ఇన్ధమిన్ధం, ఇన్ధిత్వేన్ధిత్వా.

ఖద-దైన్యే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ఖన్తే-ఖందాతే-ఖందతే ॥ ఖన్త్సే-ఖందాథే-ఖన్ద్ధ్వే ॥ఖందే-ఖంద్వహే-ఖంద్మహే ॥ ౨ చిఖదే-చిఖదిషే-చిఖదిధ్వే ॥ చిఖదివహే ॥ ౩ ఖేత్తా(సే।హే) ౪ ఖత్స్యతే ॥ ౫ ఖన్త్తాం-ఖందాతాం-ఖందతాం ॥ ఖన్త్స్వ-ఖందాథాం-ఖన్ద్ధ్వం ॥ ఖనదై-ఖనదావహై-ఖనదామహై ॥ ౬ అఖంత-అఖందాతాం-అఖందత ॥ అఖంథాః-అఖందాథాం-అఖన్ద్ధ్వం ॥ అఖంది-అఖంద్వహి-అఖన్ద్మహి ॥ ౭ ఖందీత ఖందీయాతాం-ఖందీరన్ ॥ ౮ ఖన్త్సీష్ట-ఖన్త్సీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అఖత్త-అఖత్సాతాం-అఖత్సత-ద్ధ్వం ॥ ౧౦ అఖేత్స్యత.

భావే—౧ ఖద్యతే ॥ ౫ ఖద్యతాం ॥ ౬ అఖద్యత ॥ ౭ ఖద్యేత ॥ ౯ అఖేదీతి విశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాదిషు సర్వంపిషివల్ పు౭౭౯।౭౮౦. సని-చిఖత్సత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—ఖేత్తవ్యం, ఖేదనీయం, ఖాద్యం, ఖన్నః, ఖన్నవాన్, ఖందానః, ఖత్స్యమానః, ఖేత్తుం, ఖన్నం, ఖాదనం, ఖత్త్వా, ప్రఖద్య, ఖాదంఖాదం, ఖత్త్వాఖత్త్వా.

విద-విచారణే।సకర్మకః।అనిట్।ఆత్మనేపదీ

౧ విన్తే-విందాతే-విందత ఇత్యాదిసర్వం ఖన త్రివత్ ॥ [illegible]

[illegible] విత్తవాన్, నుదవిదోండ త్రైత్యాది నానత్వంవా [illegible] భోజయతి, యంయందార్ష్ణాంవిచారయతి తంసర్వం భోజయతీత్యర్థః, కర్మణిద్వి విదోస్సాకల్యఇతిణముల్ ॥ శేషంస మానమ్ ॥

ఇత్యాత్మనేపదినః

అథ రుధాదావుభయపదినః

క్షుదిర్-సంపేషణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ క్షుణత్తి-క్షున్త్తః-క్షుందంతి ॥ క్షుణత్సి-క్షున్త్థః-క్షున్త్థ క్షుణద్మి-క్షున్ద్వః-క్షున్ద్మః ॥ ౨ క్షున్త్తే-క్షుందాతే,క్షుందతే ॥ క్షున్త్సే-క్షుందాథే-క్షున్ద్ధ్వే॥ క్షుందే-క్షుంద్వహే-క్షున్ద్మహే ॥ ౨ చుక్షోద-చుక్షుదతుః ॥ చుక్షోదిథ.చుక్షుదివ ॥ చుక్షుదే-చుక్షుదాతే-చుక్షుదిరే ॥ చుక్షుదిషే-చుక్షుదిధ్వే ॥ చుక్షుదివహే ॥ ౩ క్షోత్తా(సిసేహే) ౪ క్షోత్స్యతి-తే ॥ ౫ క్షుణత్తు-క్షున్త్తాత్-క్షున్త్తాం-క్షుందంతు ॥ క్షున్ద్ధి-క్షున్త్తాత్-క్షున్త్తం-క్షున్త్త ॥ క్షుణదాని-క్షుణదావ-క్షుణదామ ॥ క్షున్త్తాం,క్షుందాతాం-క్షుందతాం॥ క్షున్త్స్వ-క్షుందాథాం-క్షున్ద్ధ్వం ॥క్షుణదై-క్షుణదావహై-క్షుణదామహై ॥ ౬ అక్షుణత్(ద్)-అక్షున్త్తాం అక్షుందన్ ॥ అక్షుణః-అక్షుణత్(ద్)అక్షున్త్తం-అక్షున్త్త॥ అక్షుణదం-అక్షున్ద్వ-అక్షున్ద్మ॥అక్షున్త్త-అక్షుందాతాం,అక్షుందత ॥అక్షున్త్థాః-అక్షుందాథాం.అక్షున్ద్ధ్వం॥ అక్షుంది-అక్షున్ద్వహి-అక్షున్ద్మహి॥౭క్షుంద్యాత్-క్షుంద్యాతాం-క్షుంద్యుః॥క్షుందీత-క్షుందీయాతాం-క్షుందీరన్॥ ౮ క్షుద్యాత్-క్షుద్యాస్తాం॥ క్షుత్సీష్ట-క్షుత్సీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అక్షుదత్-అక్షుదతాం ॥ అక్షౌత్సీత్-అక్షౌత్తాం,అక్షుత్త-అక్షుత్సాతాం-అక్షుత్సత॥౧౦అక్షోత్స్యత్। త [illegible]

[illegible]—౧ క్షుద్యతే ॥ ౫ క్షుద్యతాం ॥ ౬ అక్షుద్యత ॥౭క్షుం

ద్యత ॥ ౯ అక్షోదితివిశేషః ॥ శేషం పాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిము సర్వం క్షోదయతివత్ ॥ పు ౨౧౮, ౨౧౫ ॥ సన్-వత్వే ॥

చుక్షుంత్సతి ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు— క్షోత్తవ్యం, క్షోదనీయం, క్షోద్యం, క్షుణ్ణః, క్షుణ్ణవాన్, క్షుందన్, క్షుందతీ, క్షుందానః, క్షోత్స్యన్, క్షోత్స్యతీ క్షోత్స్యంతీ, క్షోత్స్యమానః, క్షోత్తుం, క్షుణ్ణం, క్షోదనం, క్షుత్త్వా సంక్షుద్య, క్షోదం క్షోదం, క్షుత్త్వా క్షుత్త్వా.

ఛిదిర్-ద్వైధీకరణా। సకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ

౧ ఛినత్తి-ఛిన్త్తః, ఛిందంతి ॥ ఛినత్సి-ఛిన్త్థః, ఛిన్త్థ ॥ ఛినద్మి, ఛిన్ద్వః, ఛిన్ద్మః ॥ ఛిన్త్తే, ఛిందాతే. ఛిందతే ॥ ఛిన్త్సే, ఛిందాథే-ఛిన్ధ్వే ॥ ఛిందే, ఛిన్ద్వహే, ఛిన్ద్మహే ॥ ౨ చిచ్ఛేద, చిచ్ఛిదతుః॥ చిచ్ఛేదిథ, చిచ్ఛిదివ ॥ చిచ్ఛిదే, చిచ్ఛిదాతే । చిచ్ఛిదిషే, చిచ్ఛిదిధ్వే॥ చిచ్ఛిదివహే, చిచ్ఛిదిమహే ॥ ౩ ఛేత్తా (రౌ। సౌ। హే) ౪ ఛేత్స్యతి, తే ॥ ౫ ఛినత్తు, ఛిన్తాత్, ఛిన్తాం, ఛిందంతు ॥ ఛింద్ధి, ఛిన్తాత్, ఛిన్త్తం, ఛిన్త్త ॥ ఛినదాని, ఛినదావ, ఛినదామ ॥ ఛిన్త్తాం, ఛిందాతాం, ఛిందతాం ॥ ఛిన్త్స్వ, ఛిందాథాం, ఛిన్ధ్వం ॥ ఛినదై, ఛినదావహై, ఛినదామహై ॥ ౬ అచ్ఛినత్ (ద్), అచ్ఛిన్తాం, అచ్ఛిందన్ ॥ అచ్ఛినః, అచ్ఛినత్ (ద్) అచ్ఛిన్త్తం, అచ్ఛిన్త్త ॥ అచ్ఛినదం, అచ్ఛిన్ద్వ, అచ్ఛిన్ద్మ అచ్ఛిన్త్త, అచ్ఛిందాతాం, అచ్ఛిందత ॥ అచ్ఛిన్త్థాః, అచ్ఛిందాథాం అచ్ఛిన్ధ్వం ॥ అచ్ఛింది, అచ్ఛిన్ద్వహి, అచ్ఛిన్ద్మహి ॥ ఛింద్యాత్; ఛింద్యాతాం, ఛింద్యుః ॥ ఛిందీత, ఛిందీయాతాం, ఛిందీరన్ ॥ ౮ ఛిద్యాత్, ఛిద్యాస్తాం ॥ ఛిత్సీష్ట, ఛిత్సీయాస్తాం ॥ ౯ అచ్ఛిదత్, అచ్ఛిదతాం అచ్ఛిదన్ ॥ అచ్ఛైత్సీత్, అచ్ఛైత్తాం, అచ్ఛైత్సుః ॥ అచ్ఛిత్త, అచ్ఛిత్సాతాం అచ్ఛిత్సత ॥ ౧౦ అచ్ఛేత్స్యత్, త.

కర్మణి—౧ ఛిద్యతే ॥ ౫ ఛిద్యతాం ॥ అచ్ఛిద్యత ॥ ౭ ఛిద్యేత
౯ అచ్ఛేదితి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్తనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం పూర్వవత్.

కేవలాత్కృత్సు—ఛేత్తవ్యం, ఛేదనీయం, ఛేద్యం, ఛిన్నః, ఛిన్న
వాన్, ఛిన్దన్-ఛిన్దతీ, ఛిన్దానః, ఛేత్స్యన్, ఛేత్స్యతీ-ఛేత్స్యన్తీ, ఛే
త్స్యమానః, ఛేత్తుం, ఛిన్నం, ఛేదనం, ఛిత్త్వా, ఉచ్ఛిద్య, ఛేదం-ఛేదం,
ఛిత్త్వా-ఛిత్త్వా.

ఉ-ఛృదిర్-దీప్తిదేవనయోః। సకర్మకః। దీప్తావకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ.

౧ ఛృణత్తి। ఛృన్తః ॥ ఛృన్తే। ఛృన్దాతే। ఛృన్దతే ॥ ౨ చచ్ఛ
ర్ద। చచ్ఛృదతుః। చచ్ఛర్దిథ। చచ్ఛృద। చచ్ఛృదాతే ॥ చచ్ఛృది
షే। చచ్ఛృత్సే। సేఽసిచీత్యాదినా వేట్। చచ్ఛర్దిధ్వే ॥ 3 ఛర్ది
తా (సి। సే। హే।) ౪ ఛర్దిష్యతి। తే ॥ ఛర్త్స్యతి। తే ॥ ౫ ఛృణత్తు। ఛృన్
తాత్। ఛృన్తాం। ఛృన్ధి। ఛృణదాని। ఛృన్తాం। ఛృన్దాతాం। ఛృన్
త్స్వ। ఛృణదై। ఛృణదావహై ॥ ౬ అచ్ఛృణత్ (ద్) అచ్ఛృన్తాం। అ
చ్ఛృణః (త్) (ద్) అచ్ఛృణదం। అచ్ఛృన్త। అచ్ఛృన్దాతాం ॥ ౭
ఛృన్ద్యాత్। ఛృన్ద్యాతాం। ఛృన్దీత। ఛృన్దీయాతాం। ౮ ఛృద్యాత్
ఛృద్యాస్తాం। ఛర్దిషీష్ట। ఛర్దిషీయాస్తాం। ఛృత్సీష్ట। ౯ అచ్ఛృదత్। అ
చ్ఛృదతాం। అచ్ఛర్దీత్। అచ్ఛర్దిష్టాం। అచ్ఛృత్త। అచ్ఛృత్సా
తాం। అచ్ఛృత్సత। ౧౦ అచ్ఛర్దిష్యత్। త। అచ్ఛర్త్స్యత్। త.

కర్మణి—౧ ఛృద్యతే॥ ౫ ఛృద్యతాం॥ ౬ అచ్ఛృద్యత-ఛృద్యేత॥
౯ అచ్ఛర్దితి విశేషః। శేషం ప్రాగుక్తాత్తనేపదవత్ ॥

ణ్యన్తాదిషు సర్వం పూర్వవత్ ॥ సని పక్షే-చిచ్ఛర్దిషతే, చిచ్ఛృ
త్సత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ ఛర్దితవ్యం। ఛర్ద
నీయం। ఛృద్యః। ఛృదితః। ఛృదితవాన్। ఛృన్దన్। ఛృన్దతీ॥ ఛృన్దా
నః। ఛర్దిష్యన్। ఛర్దిష్యతీ। ఛర్దిష్యన్తీ। ఛర్దిష్యమాణః। ఛ

త్స్యన్। ఛర్ద్స్యతి॥ ఛర్త్స్యంతి। ఛర్ద్స్యమానః। ఛర్దితుం। ఛర్దితః। ఛర్దనం। ఛర్దిత్వా। ఉచ్ఛృద్య। ఛర్దంఛర్దం। ఛర్దిత్వాఛర్దిత్వా॥

ఉ-తృదిర్॥ హింసానాదరయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ॥

తృణత్తీత్యాది సర్వంఛృణత్తివత్ ॥

భిదిర్, విదారణే,సకర్మకః॥ అనిట్॥ ఉభయపదీ॥

౧ భినత్తి। భిన్త్తః। భిన్దంతి॥ భింందాతే॥ ౨ బిభేద। బిభేదిథ। బిభిదివ। బిభిదే। బిభిదిషే-ధ్వే॥ బిభిదిమహే॥ ౩ భేత్తా(సి-సే-హే) ౪ భేత్స్యతి-తే॥ ౫ భినత్తు। భిన్త్తాత్। భిన్త్తాం। భిన్ద్ధి భినదాని భిన్త్తాం। భింందాతాం। భిన్త్స్వ। భినదై॥౬ అభినత్(ద్)అభిన్త్తాం॥ అభినః(త్-ద్) అభినదం। అభిన్త్త। అభింందాతాం। అభిన్త్థాః, అభిన్ది॥ ౭ భింద్యాత్, భింద్యాతాం। భిందీత। భిందీయాతాం ౮ భిద్యాత్। భిద్యాస్తాం, భిత్సీష్ట। భిత్సీయాస్తాం-ధ్వం॥ ౯ అభిదత్, అభిదతాం, అభైత్సీత్। అభైత్తాం, అభిత్త, అభిత్సాతాం। ౧౦ అభేత్స్యత్,త॥

కర్మణి—౧భిద్యతే॥ ౫ భిద్యతాం॥ ౬ అభిద్యత॥ ౭ భిద్యేత। ౮ అభేదీతివిశేషః॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంక్షుణత్తివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ భేత్తవ్యం, భేదనీయం। భేద్యం। భిన్నః। భిన్నవాన్। భిందన్॥ భిందతీ। భింందానః। భేత్స్యన్। భేత్స్యతీ॥భేత్స్యంతీ। భేత్స్యమానః॥ భేత్తుం। భిన్నం। భేదనం। భిత్త్వా। విభిద్య। భేదంభేదం। భిత్త్వాభిత్త్వా॥

యుజిర్, యోగే, సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ॥

౧ యునక్తి, యుఙ్క్తః। యుంజంతి। యునక్షి, యునక్థ, యునజ్మి

క్తే, యు[illegible]క్తే। ౨ యుయోజ, యుయోజిథ, యుయుజివ, యుయుజ, యుయుజిషే,ధ్వే। యుయుజివహే॥ ౩ యోక్తా(సి,సే,హే)। యోక్ష్యతి,తే॥ ౪ యునక్తు। యుఙ్క్తాత్, యుఙ్గ్ధి, యునజాని, యుఙ్క్తాం, యునజావహై, యుఙ్క్ష్వ, యునజై॥ ౬ అయునక్(గ్) అయుఙ్క్తాం, అయునక్(గ్) అయుఙ్క్తం, అయునజం, అయుఙ్క్త, అయుంజాతాం, ౭ యుంజ్యాత్, యుంజ్యాతాం, యుంజీత, యుంజీయాతాం॥ ౮ యుజ్యాత్, యుజ్యాస్తాం, యుక్షీష్ట, యుక్షీయాస్తాం,ధ్వం॥ ౯ అయుజత్, అయుజతాం। అయౌక్షీత్, అయౌక్తాం, అయుక్త, అయుక్షాతాం ౧౦ అయోక్ష్యత్,త॥

అస్మాత్ప్రోపస్పృష్టాత్ప్రోపాభ్యాంయుజేరయజ్ఞపాత్రేష్వితి తఙ్। ప్రయుఙ్క్తే। ఉపయుఙ్క్తే॥ స్వరాద్యంతోపసర్గాదితి వక్తవ్యమితివచనాత్॥ ఉద్యుఙ్క్తే। అయజ్ఞపాత్రేష్వితివచనాత్। ద్వంద్వంన్యంచిపాత్రాణిప్రయునక్తి॥

కర్మణి—౧ యుజ్యతే॥ ౪ యుజ్యతాం॥ ౬ అయుజ్యత॥ ౭ యుజ్యేత॥ ౯ అయోజితివిశేషః॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్॥

ణ్యంతాదిషు క్రమాత్తిసల్॥ ణిచి॥ అయూయుజత్,త॥ సని॥ వక్ష్యే॥ యుయుక్షతఇత్యాత్మనేపదం॥ కేవలాత్(ఋ)ప్రత్యయాః॥ యోక్తవ్యం॥ యోజనీయం॥ యుగ్యోగ్యాః॥ యుగ్యంచపత్రమితి క్యప్కుత్వంచ నిపాత్యతే॥ పత్రంవాహనం, ప్రయోక్తుంశక్యః ప్రయోజ్యః,॥ నియోజ్యోభృత్యః॥ ప్రయోజ్యనియోజ్యౌశక్యార్థ ఇతికుత్వాభావోనిపాత్యతే॥ అవశ్యయోజ్యః॥ ణ్యఆవశ్యకఇతినకుత్వం॥ యోక్తుమర్హోయోగ్యః-అర్హేకృత్యతృచశ్చేతిణ్యత్॥ చజోరితికుత్వం, యుక్తః॥ యుక్తవాన్॥ యుంజన్। యుంజతీ। యుంజానః, ప్రయుంజానః॥ యోక్ష్యన్॥ యోక్ష్యతీ॥ యోక్ష్యంతీ। యోక్ష్యమాణః॥ ప్రయోక్ష్యమాణః॥ యోక్తుం॥ యోక్తుం॥ యోజనం॥ యుక్త్వా॥ ప్రయుజ్య॥ యోజంయోజం॥ యుక్త్వాయుక్త్వా

రిచిర్, విరేచనే। సకర్మకః॥ అనిట్॥ ఉభయపదీ

౧ రిణక్తి॥ రిఙ్క్తః, రిఞ్చన్తి, రిణక్షి, రిఙ్క్థః, రిఙ్క్థ॥ రిణచ్మి, రిఞ్చ్వః, రిఞ్చ్మః, రిఙ్క్తే॥ రిఞ్చాతే॥ రిఞ్చతే॥ రిఙ్క్షే రిఞ్చాథే॥ రిగ్ధ్వే॥ రిఞ్చే॥ రిఞ్చ్వహే॥ రిఞ్చ్మహే॥ ౨ రిరేచ రిరిచతుః, రిరేచిథ, రిరిచ, రిరిచే, రిరిచిషే, రిరిచిధ్వే॥ రిరిచివహే॥ ౩ రేక్తా (సి-సే-హే) ౪ రేక్ష్యతి-తే॥ ౫ రిణక్తు॥ రిఙ్క్తాత్॥ రిఙ్క్తాం॥ రిఙ్గ్ధి॥ రిణచాని- రిఙ్క్తాం- రిఞ్చాతాం- రిఙ్క్ష్వ రిణచై॥ ౬. అరిణక్, గ్) అరిఙ్క్తాం॥ అరిఞ్చన్॥ అరిఙ్క్తం. అరిణచం॥ అరిఞ్చ్వ॥ అరిఙ్క్త- అరిఞ్చాతాం- అరిఙ్క్థాః అరిగ్ధ్వం॥ ౭ రిఞ్చ్యాత్-రిఞ్చ్యాతాం- రిఞ్చీత- రిఞ్చీయాతాం॥ ౮ రిచ్యాత్, రిచ్యాస్తాం- రిక్షీష్ట॥ రిక్షీయాస్తాం॥ ౯ అరిచత్॥ అరిచతాం॥ అరైక్షీత్-అరైక్తాం-అరిక్త, అరిక్షాతాం- అరిక్థాః- అరిక్షాథాం- అరిక్షి॥ ౧౦ అరేక్ష్యత్-త॥

కర్మణి—౧రిచ్యతే॥ ౫ రిచ్యతాం॥ ౬ అరిచ్యత॥౭ రిచ్యేత॥ ౯ అరేచి॥ శేషః॥ శేషం సార్వధాతుకాత్ పూర్వవత్॥

ణ్యన్తాదిషు సర్వం మేహతివత్॥ ౩౧౮, ౩౬౯-౩౩౩౦॥ సని॥ పక్షే రిరిక్షత ఇత్యాది విశేషః॥ కృదన్తేషు — రేక్తవ్యం- రేచనీయం- రేక్యం - అవశ్యకే ణ్యత్ అవశ్యాకే ఇతి నిషేధాదేచ్యం- రిక్తః- రిక్తవాన్- రిచన్- రిఞ్చతి, రిఞ్చానః- రేక్ష్యన్ - రేక్ష్యతీ రేక్ష్యన్తీ- రేక్ష్యమాణః- రేక్తుం- రిక్తం- రేచనం॥ రిక్త్వా విరిచ్య- రేచం రేచం- రిక్త్వా రిక్త్వా॥

విచిర్-పృథగ్భావే। సకర్మకః-అనిట్ - ఉభయపదీ

౧ వినక్తి, విఙ్క్తః- విఞ్చన్తి॥ వినక్షి, విఙ్క్థః, విఙ్క్థ- వినచ్మి, విఞ్చ్వః, విఞ్చ్మః, విఙ్క్తే, విఞ్చాతే, విఙ్క్షే- విగ్ధ్వే॥ ౨ వివేచ వివిచతుః, వివేచిథ, వివివిచ, వివిచే, వివిచిషే, వివిచిధ్వే॥ వివిచివహే

౩ వేక్తా(సి, సే, హే) ౪ వేక్ష్యతి-తే ౫ వివక్తు। వివిక్తాత్, వివిగ్ధి। వివ ధాని, వివిక్తాం- వివిక్ష్వ- వివచై। ౬ అవివక్(గ్)-అవివిక్తాం-అ వివక్(గ్) అవివిక్తం, అవివచం, అవివిక్త। అవివిఞ్చాతాం॥ ౭ వివిఞ్చ్యాత్॥ వివిఞ్చ్యాతాం, వివిఞ్జీత। వివిఞ్చీయాతాం॥ ౮ విచ్యాత్ - విచ్యాస్తాం, విక్షీష్ట, ధ్వం॥ ౯ అవిచత్। అవిచతాం, అవైక్షీత్। అవైక్తాం, అవిక్త। అవిక్షాతాం॥ ౧౦ అవేక్ష్యత్, త॥

కర్మణి—౧ విచ్యతే॥ ౫ విచ్యతాం॥ ౬ అవిచ్యత॥ ౭ విచ్యేత॥ ౯ అవాచి ఇతి విశేషః॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్॥

ణ్యన్తాదిషు పూర్వవత్॥ సని, పక్షే వివిక్షతఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥ కేవలాత్ కృత్సు। వేక్తవ్యం, వేచనీయం, వెక్యం, అవశ్యకార్థే ణ్యత్ అవశ్యక ఇతి నిషేధాద్వేచ్యం॥ విక్తః, వికవాన్, వివిఞ్చన్। వివిఞ్చతీ, వివిఞ్చానః వెక్ష్యన్। వెక్ష్యతీ। వెక్ష్యంతీ॥ వెక్ష్యమాణః వెక్తుం॥ విక్త్వా। వేచనః। వివిచ్య। వెచం వెచం, విక్త్వా విక్త్వా॥

రుధిర్, ఆవరణే, సకర్మకః, అనిట్, ఉభయపదీ

౧ రుణద్ధి, రున్ధః। రున్ధన్తి। రుణత్సి। రున్ద్ధః। రున్ద్ధ। రుణద్మి, రున్ధ్వః, రున్ధ్మః, రున్ద్ధే, రున్ధాతే, రున్ధతే, రున్త్సే, రున్ధాథే, రున్ద్ధ్వే, రున్ధే। రున్ధ్వహే। రున్ధ్మహే। ౨ రురోధ, రురుధతుః రురోధిథ। రురుధివ। రురుధే। రురుధిషే, రురుధిధ్వే, రురుధివహే॥ ౩ రోద్ధా(సి, సే, హే) ౪ రోత్స్యతి-తే॥ ౫ రుణద్ధు। రుంధాత్॥ రున్ద్ధి॥ రుణధాని, రున్ద్ధాం, రున్ధాతాం। రున్త్స్వ, రున్ద్ధ్వం, రుణధై॥ ౬ అరుణత్(ద్) అరున్ద్ధాం। అరుణః(త్, ద్) అరున్ద్ధం, అరుణధం, అరున్ద్ధ-అరున్ధాతాం। అరుంధాః-అరున్ధి॥ ౭ రున్ధ్యాత్ - రున్ధ్యాతాం॥ రున్ధీత-రున్ధీయాతాం॥ ౮ రుధ్యాత్-రుధ్యాస్తాం॥ రుత్సీష్ట, రుత్సీయాస్తాం-ధ్వం॥ ౯ అరుధత్-అరుధతాం॥ అరౌత్సీత్-అ

రోద్ధాం ॥ అరుద్ధ-అరుత్సాతాం ॥ ౧౦ అరోత్స్యత్ ...

కర్మణి—౧ రుధ్యతే ॥ ౫ రుధ్యతాం ॥ ౬ అరుధ్యత ॥ ...

॥ ౯ అరోధీతి విశేషః॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥ ...

రి-అవరుధ్యతే గాః స్వయమేవ, అవారుద్ధ, నరుధ ఇతి కర్మకర్తరి ...

శ్చిణ్నిషేధః ॥ తద్ధేతుకర్మణి, అవారోధి గాగోపేన ॥

ణ్యంతాదిమునర్వం చురవత్ ॥ చజి-అరూరుధత్-త॥ సని వక్ష్య

రురుత్సత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—రోద్ధవ్యః; రోధనీయం, రోధ్యం, రుద్ధః, రుద్ధ

వాన్, రుంధన్-రుంధతీ, రుంధానః, రోత్స్యన్- రోత్స్యతీ- రో

త్స్యంతీ, రోత్స్యమానః, రోద్ధుం, రుద్ధం, రోధనం, రుద్ధ్వా, నిరు

ధ్య, రోధం రోధం, రుద్ధ్వా రుద్ధ్వా. పార్శ్వే వపరోధం శేతే, పార్శ్వ

యోరుపరోధం. పార్శ్వాభ్యాముపరోధం, స ప్తమ్యాం చోపపీడరుధ

కృష ఇతి తృతీయాసప్తమ్యోరుపపదయోర్ణముల్, తృతీయాప్రభృతీన్య

న్యతరస్యామితి వానమాసః॥ ఇతి రోధాదికా ఉభయపదినః॥

ఇతి రుధాదయః

అథ తనాదయః

వను-యాచనే సకర్మకః। సేట్। చాంద్రమతే ఉయం పరస్మైపదీ

తనాదికృఞ్భ్య ఉ రితి శపో ఉపవాద ఉప్రత్యయః॥ ౧ వనోతి-వనుతః-

వన్వంతి ॥ వనోషి। వనుథః। వనుథ। వనోమి। వన్వః। వనువః। వన్మః। వనుమః

౨ వవాన। వవనతుః ॥ వవనిథ। వవాస। వవన ॥ ౩ వనితా-సి ॥ ౪ వనిష్య

తి ॥ ౫ వనోతు-వనుతాత్ ॥ వను, వనుతాత్, వనవాని ॥ ౬ అవనో

త్, అవనుతాం, అవనోః, అవనవం, అవన్వ, అవనువ, అవన్మ, అవనుమ॥

౭ వనుయాత్, వనుయాతాం ॥ ౮ వన్యాత్-వన్యాస్తాం ॥ ౯ అవానీ

త్-అవనీత్ - ౧౦ అవనిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతిహారే వక్ష్యమాణత్వాన్నే

[illegible] ...యాన[illegible]...ణాం, వనుధాతుః
వవవత్ ॥ కర్మణి [illegible] వన్యతే ॥ ౨ వవనే ॥ ౩ వనితా (సే-హా) ౪ వని
ష్యతే ॥ ౫ వన్యతాం ॥ ౬ అవన్యత ॥ ౭ వన్యేత ॥ ౮ వనిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯
అవానిఅవనిషాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అవనిష్యత.

ణ్యంతాదిషుసర్వమక్రుతాత్వననతివత్ ॥పు౩౮౨,౩౮౩,౩౮౪ ॥యఙ్లుకి-వంవనీతి, వంవంతి, వంవతః, వంవనతీత్యాది ॥ మిత్త్వాదికార్యం ఘాటాదికస్యైవ. కేవలాత్కృత్సు-వనితవ్యం, వననీయం, వాన్యం క్త్వాయాంవేట్త్వాన్నేట్ । వతిః, వతవాన్, వన్వన్-వన్వతీ, వనిష్యన్-వనిష్యతీ-వనిష్యంతీ, వనితుం, వతం, వననం, వనిత్వా, వత్వా, వాల్యపీతివిధాషాయావ్యవస్థితత్వాదత్ర నిత్యమనునాసికలోపః ॥ ప్ర వత్య, వానంవానం, వనిత్వావనిత్వా, వత్వావత్వా.

ఇతిపరస్మైపదీ ॥ అథవ్యావాత్మనేపదినో.

వను-యాచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వనుతే।వనాతే।వన్వతే ॥ వనుషే।వనాథే।వనుధ్వే ॥ వన్వే।వన్వహే।వనువహే।వన్మహే।వనుమహే ॥ ౨ వవనే ॥ ౩వనితా(సే।హా) ౪ వనిష్యతే ॥ ౫ వనుతాం।వనాతాం ॥ వనుష్వ।వనై।వనావహై ౬ అవనుత।అవనాతాం।అవనుథాః।అవన్వి।అవన్వహి।అవనువహి॥ ౭వన్వీత।వన్వీయాతాం।వన్వీరన్ ॥ ౮ వనిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అవత।అవనిష్ట॥ తనాదిభ్యస్తథాసోరితిసిచోవాలుక్॥ అవనిషాతాం।అవథాః।అవనిష్ఠాః (ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అవనిష్యత.

కర్మణి—౧ వన్యతే ॥ ౫ వన్యతాం ॥ ౬ అవన్యత ॥ ౭ వన్యేత ॥ ౯ అవానీతివిశేషః ॥ శేషంసర్వంపూర్వవత్ ॥

కృత్సు-వన్వానః । వనిష్యమాణఇతివిశేషః.

మను-అవబోధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ మనుతే।మనాతే।మన్వతే ॥ మనుషే।మన్వే।మన్వహే। మనువ

తే ॥ ౨ మేనే।మేనాతే।మేనిరే । ౩ మనితా(సే।హే) ౪ మనిష్యతే। ౫ మనుతాం।మన్వాతాం ॥ మనుష్వ।మనవై ॥ ౬ అమనుత।అమన్వాతాం।అమన్వి।అమన్వహి।అమనుమహి। ౭ మన్వీత।మన్వీయాతాం।౮ మనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమత।అమనిష్ట।అమనిషాతాం।అమథాః।అమనిష్ఠాః(ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అమనిష్యత. కర్మణి—౧ మన్యతే ॥ ౫ మన్యతాం ॥ ౬ అమన్యత ॥ ౭ మన్యేత ॥ ౯ అమానీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్.

ణ్యంతాదిషు వనతివత్ ॥ యఙ్లుకి-మంమనీతి, మంమంతి, మంమతః, మంమనతీత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు—మనితవ్యం, మననీయం, మాన్యం, మనితం, యస్యవిభాషేతి నిషేధస్యానిత్యత్వాదిట్, బుద్ధం బుధితం మనితమిత్యమరః ॥ మనితవాన్, మన్వానః, మనిష్యమాణః, మనితుం, మంతుం, మననం, మనిత్వా, మత్వా, ప్రమత్య, మానం మానం, మనిత్వా మనిత్వా, మత్వా మత్వా. —ఇత్యాత్మనేపదినః—

—అథోభయపదినః—

౬ డు, కృఞ్-కరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ కరోతి-కురుతః-కుర్వంతి ॥ కరోషి-కురుథః-కురుథ ॥ కరోమి-కుర్వః-కుర్మః ॥ కురుతే-కుర్వాతే-కుర్వతే ॥ కురుషే-కుర్వాథే-కురుధ్వే ॥ కుర్వే-కుర్వహే-కుర్మహే ॥ ౨ చకార-చక్రతుః-చక్రుః ॥ చకర్థ-చక్రథుః-చక్ర ॥ చకార, చకర-చకృవ, చకృమ ॥ చక్రే-చక్రాతే-చక్రిరే ॥ చకృషే-చక్రాథే-చకృఢ్వే ॥ చక్రే-చకృవహే-చకృమహే ॥ ౩ కర్తా(సి।సే।హే) ౪ కరిష్యతి-తే ॥ ౫ కరోతు, కురుతాత్-కురుతాం-కుర్వంతు ॥ కురు-కురుతాత్-కురుతం-కురుత ॥ కరవాణి-కరవావ-కరవామ ॥ కురుతాం-కుర్వాతాం-కుర్వతాం ॥ కురుష్వ-కుర్వాథాం-కురుధ్వం ॥ కరవై-కరవావహై-కరవామహై ॥ ౬ అకరోత్, అకురుతాం, అకుర్వన్ ॥ అకరోః, అకురుతం, అకురుత ॥ అకరవం,

అకుర్వ,అకుర్మ ॥ అకురుత,అకుర్వాతాం,అకుర్వత ॥ అకురుథాః, అకుర్వాథాం,అకురుధ్వం ॥ అకుర్వి,అకుర్వహి,అకుర్మహి ॥ ౭ కుర్యాత్,కుర్యాతాం,కుర్యుః । కుర్వీత,కుర్వీయాతాం,కుర్వీరన్ ॥ ౮ క్రియాత్,క్రియాస్తాం,క్రియాసుః ॥ కృషీష్ట,కృషీయాస్తాం,కృషీరన్,ధ్వం ॥ ౯ అకార్షీత్।అకార్ష్టాం।అకార్షుః। అకృత।అకృషాతాం।అకృషత।ధ్వం । ౧౦ అకరిష్యత్।త.

అస్మాద్గంధనావక్షేపణసేవనసాహస్యప్రతియత్నప్రకథనోపయోగేషు కృఞ ఇతి గంధనాద్యర్థేషు వాచ్యేష్వకర్తృగేఽపి ఫలే ఆత్మనేపదం । గంధనం హింసా। ఉత్కురుతే । సూచయతీత్యర్థః । సూచనం హి ప్రాణవియోగానుకూలత్వాద్ధింసైవ । అవక్షేపణం భర్త్సనం। శ్యేనో వర్తికాముదాకురుతే । భర్త్సయతీత్యర్థః। హరిముపకురుతే। సేవత ఇత్యర్థః। పరదారాన్ప్రకురుతే। తేషు సహసా ప్రవర్తత ఇత్యర్థః। ఏధోదకస్యోపస్కురుతే । గుణమాధత్తే । గాథాః ప్రకురుతే । ప్రకథయతీత్యర్థః । శతం ప్రకురుతే । ధర్మార్థం వినియుంక్తే ॥ ఏభ్యోఽన్యస్మిన్నర్థేఽకర్త్రభిప్రాయే నాత్మనేపదం । కటం కరోతి ॥ అధిపూర్వాదస్మాద్ధేః ప్రసహన ఇత్యకర్త్రభిప్రాయేఽప్యాత్మనేపదం । ప్రసహనం క్షమాభిభవశ్చ । షహ మర్షణేఽభిభవే చేతి పాఠాత్ । శత్రుమధికురుతే । క్షమత ఇత్యర్థః । అభిభవతీతి వా, విపూర్వాచ్ఛబ్దకర్మణోఽస్మాద్ధేః శబ్దకర్మణ ఇత్యాత్మనేపదం ।స్వరాన్వికురుతే । వికృతముచ్చారయతీత్యర్థః । అశబ్దకర్మణస్తు న తఙ్ । చిత్తం వికరోతి కామః ॥ విపూర్వాదకర్మకాదస్మాదకర్మకాచ్చేతి తఙ్ । ఛాత్రా వికుర్వతే । వికారం లభంత ఇత్యర్థః ॥ సమీపోచ్చారితేన ప్రతీయమానే న క్రియాఫలస్య కర్తృగామిత్వే ద్యోత్యేఽస్మాద్విభాషోపపదేన ప్రతీయమాన ఇత్యాత్మనేపదం వా । స్వం కటం కరోతి కురుతే వా ॥ అనుపరాపూర్వాదస్మాదనుపరాభ్యాం కృఞ ఇతి న తఙ్ । అ

[illegible]రోతి । [illegible]రోతి । సమ్, పరి ఇత్యుపసర్గాభ్యాం [illegible]
షణే సంఘే చార్థే గమ్యే సంపరిభ్యాం కరోతౌ భూషణే సమవాయే
[illegible]భ్యాం సుడాగమః । సంస్కరోతి । అలంకరోతీత్యర్థః । [illegible]
స్కుర్వంతి । సంఘీభవంతీత్యర్థః । సంస్కృతం భక్షా ఇతి జ్ఞాపకాత్ [illegible]
పూర్వస్య క్వచిదభూషణేఽపి సుడాగమః । ఆజ్యం సంస్కరోతి । పు
నాతీత్యర్థః । పరిష్కరోతి । అలంకరోతీత్యర్థః । సివాదీనాం వా
వ్యవాయేఽపీతి షత్వం వా ॥ పర్యషాస్కీత్ । పర్యస్కార్షీత్ ।
ఉపపూర్వాదస్మాద్గుణాధానవికారాకాంక్షితైకదేశపూరణభూషణసం
ఘార్థేషు వాచ్యేషూపాత్ప్రతియత్న వైకృతవాక్యాధ్యాహారేషు చేతి
సుడాగమః । ఉపస్కృతా కన్యా । అలంకృతేత్యర్థః ॥ ఉపస్కృ
తా బ్రాహ్మణాః । సముదితా ఇత్యర్థః । ఏధోదకస్యోపస్కురుతే ।
గుణాధానం కరోతీత్యర్థః । ఉపస్కృతం భుంక్తే । వికృతమిత్యర్థః ॥ ఉ
పస్కృతం బ్రూతే । వాక్యాధ్యాహారేణ బ్రూత ఇత్యర్థః ॥ తఙ్ ॥ సంస్కు
రుతే । లిట్ ॥ అడభ్యాసవ్యవాయేఽపి సుట్కాత్పూర్వ ఇతి వక్తవ్యమి
త్యుక్తత్వాత్కాత్పూర్వం సుడాగమే । సంచస్కార । కాత్పూర్వ
ఇత్యాదిభాష్యే ప్రత్యాఖ్యాతం । తథాహి । పూర్వం ధాతురుపసర్గేణ
యుజ్యతే । తతస్సాధనేన । అంతరంగత్వాత్సుట్ । తతో ద్విత్వం ॥
[illegible] ఋతశ్చ సంయోగాదేర్గుణః । సంచస్కరతుః । సంచస్క
రుః । కృసృభృ ఇతి సూత్రే ఋతో భారద్వాజస్యేతి సూత్రే చ కృఞో
ఽసుట ఇతి వక్తవ్యం । సంచస్కరిథ । సంచస్కరథుః । సంచస్కర
సంచస్కార । సంచస్కర । సంచస్కరివ । సంచస్కరిమ । సంచ
స్కరే । సంచస్కరాతే । సంచస్కరిరే । సంచస్కరిషే - ధ్వే ॥ సం
చస్కరివహే । సంచస్కరిమహే ॥ 3 సంస్కర్తా (సి. సే. హే) ॥ సం
స్కరిష్యతి-తే ॥ సంస్కరోతు । సంస్కురుతాం ॥ ౨ సమస్కరోత్
[illegible]రుత ॥ 2 సంస్కుర్యాత్ । సంస్కుర్వీత । [illegible]

...నిత్యం ఛందసీతి సూత్రాన్నిత్యగ్రహణ మను వర్త్య...యస్సంయోగాది స్త స్యేత్యర్థాత్ తుడాగమః । ...తుర్లిఙ్ వ...ఉపదేశ ఇతి సూత్రాదుపదేశగ్రహణ మనువర్త్య ఉపదే శేయస్సంయోగాది స్త స్యేతి వ్యాఖ్యానాద్వృతశ్చసంయోగాదేరితి లిఙ్ ...కల్పానసంస్కృషీష్ట-ధ్వం। ౯ సమస్కార్షీత్ । సమస్కా ర్ష్టాం । సమస్కృత । సమస్కృషాతాం ॥ ౧౦ సమస్కరిష్యత్ । త ॥ ఏవం । పరిచస్కార । పరిచస్కర ఇత్యాది॥

కర్మణి—౧ క్రియతే॥ ౨ చక్రే। చకృషే। చకృఢ్వే। చకృవహే। చకృమహే॥ ౩ కారితా(సే-హే)కర్తా(సే-హే)౪ కారిష్యతే, కరిష్యతే ౫ క్రియతాం॥ ౬ అక్రియత॥ ౭ క్రియేత॥ ౮ కారిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) కృషీష్ట(ఢ్వం) ౯ అకారి- అకారిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకృషాతాం । ఢ్వం। ౧౦ అకారిష్యత। అకరిష్యత॥ — ఏవం సంస్క్రియతే ॥ సంచస్కర ఇత్యాది॥— అస్యోత్పాదనార్థత్వాదుత్పత్తేశ్చ కర్మస్థత్వేన కర్మ ణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యగాదయః । ౧ క్రియతే ఘటస్స్వయమేవ । ఏవం చక్ర ఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ లుఙి ॥ అచః కర్మకర్తరీతి చిణ్ వా, చిణి । అకారి। అకృతేతివిశేషః ॥

ణౌ—౧ కారయతి-తే॥ ౨ కారయాంచకార। చక్రే। బభూవ । ఆస॥ ౩ కారయితా(సి-సే హే) ౪ కారయిష్యతి-తే ॥ ౫ కారయతు తాం ॥ ౬ అకారయత్,త ॥ ౭ కారయేత్,త॥ ౮ కార్యాత్ ॥ కారయిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అచీకరత్-త॥ ౧౦ అకారయిష్యత్-త ॥

అసకృదావృత్తౌ గమ్యాయాం ॥ మిథ్యాశబ్దోపపదాదస్మాణ్ణ్యం తా న్మిథ్యోపపదాత్కృఞోఽభ్యాస ఇత్యకర్తృగే ఽపి ఫలేతఙ్ । పదం మిథ్యాకారయతే। అనభ్యాసేతు సకృత్పదం మిథ్యా కారయతి ॥

...ణ్యంతాత్కర్మణి—౧ కార్యతే॥ ౨ కారయాంచక్రే (బభూవే) ఆసే॥ ౩ కారితా (సే-హే) కారయితా (సే-హే) ౪ కారయిష్యతే

కారిష్యతే॥ ౫ కార్యతాం॥ ౬ అకార్యత॥ ౭ కార్యేత॥ [illegible]

షీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) కారిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అకారి-అకారిషాతాం(ఢ్వం
ధ్వం)అకారయిషాతాం ॥ ఢ్వం-ధ్వం॥౧౦అకారిష్యత॥అకార[illegible]ష్యత॥
అన్యణ్యన్తస్య కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం యక్చిణోః ప్రతిషే
ధే హేతుమణ్ణిశ్రిబ్రూఞాముపసంఖ్యానమితి యక్చిణోః ప్రతిషేధాచ్చ
వ్యక్తా। చిణ్వదిట్ స్యాదేవ। కారయతే కటః స్వయమేవ। కారయి
తా। కారితా। కారయిష్యతే॥ కారిష్యతే। కారయిషీష్ట। కారిషీష్ట।అ
చీకరత। అకారయిష్యత। అకారిష్యత। వికుర్వతే సైన్ధవాః। య
క్చిణోః ప్రతిషేధే ణిశ్రిగ్రన్థిగ్రన్థిబ్రూఞాత్మనేపదాకర్మకాణాముప
సంఖ్యానమితి భారద్వాజీయపాఠేన యక్చిణోః ప్రతిషేధాదు[illegible]
యస్తత్ర। చిణ్వదిట్ ప్రాగ్వత్। వ్యకారిష్ట। వ్యకారిషాతాం। వ్యకా
రిషత। వ్యకృత। వ్యకృషాతాం। వ్యకృషత। శేషం ప్రాగ్వత్॥

అలంకురుతే కన్యా। అలమకృత। భూషాకర్మకిరాదిసనాం
చాన్యత్రాత్మనేపదాదితి యక్చిణ్ చిణ్వదిట్ప్రతిషేధః॥

సని—౧ చికీర్షతి-తే॥ ౨ చికీర్షాంచకార। చక్రే॥ బభూవ॥ఆ
స॥ ౩ చికీర్షితా(సి-సే-హే) ౪ చికీర్షిష్యతి-తే॥ ౫ చికీర్షతు-
తాం॥ ౬ అచికీర్షత్-త॥ ౭ చికీర్షేత్-త॥ ౮ చికీర్ష్యాత్ - చికీర్షి
షీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అచికీర్షీత్॥ అచికీర్షిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం। ౧౦ అచికీర్షి
ష్యత్-త॥ అస్యాకర్మకకర్తృత్వవివక్షాయాం భూషాకర్మకిరాది
సనాంచాన్యత్రాత్మనేపదాదితి యక్చిణాదీనాం ప్రతిషేధే ఆత్మనేపద
మాత్రం। చికీర్షతే కటః। అచికీర్షిష్ట ఇచ్ఛాయాః కర్తృస్థత్వేపి కరో
తిక్రియాపేక్షమిహ కర్మస్థక్రియాత్వం॥

యజి—రిజ్యత ఇతి రిజాదేశః। పక్రియత ఇత్యాది[illegible]
త ఇత్యాదివత్॥ యఙ్లుకి చర్కరీతి ఇత్యాదిచ॥ ణ్యన్తాత్సనన్తా[illegible]
[illegible]మరతివత్ ॥౧౧।౧౧॥

తవ్యత్తవ్యానీయరః—కర్తవ్యః। కరణీయః। కార్యం। విభాషాకృ
వృషోరితి వాక్యపి। కృత్యం॥ కృతః। కృతవాన్॥ ప్రకృతఃకటంసః। ప్రకృతః
కటస్తేన। ఆదికర్మణి క్తః కర్తరి చేతి ఆదికర్మణి కర్తృకర్మణోః
క్తః। కుర్వన్। కుర్వతీ। కుర్వాణః। కరిష్యన్। కరిష్యతీ। కరిష్యంతీ।
కరిష్యమాణః। కర్తుం। కృతం। కరణం। అలంకృత్వా। ఖలుకృ
త్వా। అలంఖల్వోః ప్రతిషేధయోః ప్రాచాం క్త్వేతి క్త్వా। కృత్వా గతః
సమానకర్తృకయోః పూర్వకాల ఇతి క్త్వా। విప్రసాత్కృత్వా। విప్రత్రా
కృత్వా। గతిసంజ్ఞాభావాన్న సమాసః। ప్రకృత్య। ఉపసర్గాః క్రియా
యోగే గతిశ్చేతి గతిసంజ్ఞాయాం కుగతిప్రాదయ ఇతి సమాసే। సమా
సేఽనఞ్పూర్వే క్త్వో ల్యబితి ల్యబాదేశః। ఊర్యాదిచ్విడాచశ్చేతి గతి
సంజ్ఞాయాం సమాసే। ఊరీకృత్య। ఉరరీకృత్య। వౌషట్కృత్య। వ
షట్కృత్య। శ్రౌషట్కృత్య। స్వాహాకృత్య। స్వధాకృత్య। ప్రాదు
ష్కృత్య। శ్రత్కృత్య। ఆవిష్కృత్య। శుక్లీకృత్య। పటపటాకృత్య
కారికాశబ్దస్యోపసంఖ్యానమితి గతిసంజ్ఞా। కారికాకృత్య। కారికా
క్రియా। అనుకరణంచానితిపరమితి గతిసంజ్ఞా। ఖాట్కృత్య। ఆదరా
నాదరయోస్సదసతీ ఇతి గతిసంజ్ఞా। సత్కృత్య। అసత్కృత్య। భూ
షణేఽలమితి గతిసంజ్ఞా। అలంకృత్య। పురోఽవ్యయమితి గతిసంజ్ఞా।
పురస్కృత్య। అస్తం చేతి గతిసంజ్ఞా। అదఃకృత్య అదఃకృ
తం। విభాషా కృఞితి తిరశ్శబ్దస్య వా గతిసంజ్ఞా। తిరఃకృత్య। తిరస్కృ
త్య। తిరఃకృత్వా॥ తిరస్కృత్వా। ఉపాజేఽన్వాజే ఇతి వా గతిసంజ్ఞా
ఉపాజేకృత్య। ఉపాజేకృత్వా। అన్వాజేకృత్య। అన్వాజేకృత్వా। దు
ర్బలస్య బలమాధాయేత్యర్థః। సాక్షాత్ప్రభృతీని చేతి కృఞి వా గ
తిసంజ్ఞా। అసాక్షాత్సాక్షాత్కృత్వా। సాక్షాత్కృత్య। సాక్షాత్కృ
త్వా। అలవణం లవణం కృత్వా లవణంకృత్య। లవణంకృత్వా। ఉష్ణంకృ
త్య। ఉష్ణంకృత్వా। శీతంకృత్య। శీతంకృత్వా। ఉదకంకృత్య, ఉదకం

కృత్వా। [illegible]కృత్య। అదకృత్వా। [illegible]
[illegible]వ్యంవిహాత్యతే। అనత్యాధానఉరసిమనసీతివాగతిసంజ్ఞా। ఉర
సికృత్య। ఉరసికృత్వా। అభ్యుపగమ్యేత్యర్థః। మనసికృత్య। మనసి
కృత్వా। నిశ్చిత్యేత్యర్థః। అత్యాధానముపశ్లేషస్తత్రన। ఉరసికృ
త్వాపాణింశేతే। మధ్యేపదేనివచనేచేతి వాగతిసంజ్ఞా. మధ్యేకృత్య।
మధ్యేకృత్వా। పదేకృత్య। పదేకృత్వా। నివచనేకృత్య। నివచనేకృ
త్వా। వాచంనియమ్యేత్యర్థః॥నిత్యంహస్తేపాణావుపయమనఇతినిత్యం
గతిసంజ్ఞా। ఉపయమనంవివాహః। స్వీకారమాత్రమిత్యన్యే। హస్తే
కృత్య। పాణౌకృత్య। ప్రాధ్వంబంధనఇతి గతిసంజ్ఞా। ప్రాధ్వమిత్య
వ్యయం। ప్రాధ్వంకృత్య। బంధనేనానుకూలం కృత్వేత్యర్థః॥ ప్రా
ర్థనాదినానుకూల్యకరణే। ప్రాధ్వంకృత్వా॥ జీవికోపనిషదా
వౌపమ్యఇతిగతి సంజ్ఞా। జీవికామివకృత్వాజీవికాకృత్య। ఉపనిషదమి
వకృత్వాఉపనిషత్కృత్య॥ స్తాత్రంకారంకారంనమతిశివం। కృత్వాకృ
త్వా। అభీక్ష్ణ్యేణముల్చేతిణముల్క్త్వాచ। విభాషాగ్రేప్రథమపూర్వే
ష్వితి సమానకర్తృకయోఃపూర్వకాలేక్త్వాణములౌవా। అగ్రేకారం
అగ్రేకృత్వా। ప్రథమంకారం। ప్రథమంకృత్వా। పూర్వంకారం। పూ
ర్వంకృత్వా। పక్షేలడాదయః। అగ్రేకురుతేతతోవ్రజతి। అభీక్ష్ణ్యేతు
పూర్వవిప్రతిషేధేననిత్యమేవవిధిః। అగ్రేకారంకారంవ్రజతి। కృత్వా
కృత్వా॥ కర్మణ్యాక్రోశేకృఞఃఖముఞితిఖముఞ్। చోరంకారమా
క్రోశతి। కరోతిరుచ్చారణే। చోరశబ్దముచ్చార్యేత్యర్థః॥ అస్మి
న్వాక్యఏవేతిసమాసేసమాసత్వాత్సుపోలుకిఅరుర్ద్విషదిత్యాదినాము
మ్॥ అస్వాదుంస్వాదుంకృత్వాభుఙ్క్తే। స్వాదుంకారంభుఙ్క్తే। సం
పన్నంకారం। లవణంకారం। సంపన్నలవణశబ్దౌస్వాదుపర్యాయౌ।
స్వాదుపర్యాయేషూపపదేషుసమానకర్తృకయోఃపూర్వకాలే[illegible]
[illegible]ణములితిణములిపూర్వపదస్య మాంతత్వం నిపాత్యతే। [illegible]

... ప్రయోగాయాం కృత్యోతుక ... సాక్షా

... ర్థే ఇత్యాది । కృఞో ర్థేకార్యాదను

ప్రయోగానా... లోపే ఇత్యర్థః ॥ ఏవం-కథం-ఇత్థం- ఏష్వావేవ దేవు ణ

ములే అన్యథాకారం । ఏవంకారం। కథంకారం। ఇత్థంకారం।భుఙ్క్తే

ఇత్థంభుఙ్క్తే ఇత్యర్థః॥ కృఞస్సిద్ధాప్రయోగ యథాతథయోరసూయా

ప్రతివచన ఇతి పూర్వకాలే ణముల్ ॥యథాకారమహంభోక్ష్యే తథా

కారంభోక్ష్యేకింతవానేన । అకృతకారంకరోతి। అకృతంకరోతీత్యర్థః

సమూలాకృతజీవేషుహన్కృఞ్ గ్రహ ఇత్యపూర్వకాలేణముల్ ॥ క

షాదిషుయథావిధ్యనుప్రయోగ ఇతిణముల్ప్ర క్రియేరనుప్రయోగః।రా

జకారంకరోతి । రాజీవకరోతీత్యర్థః॥ హస్తికారంకరోతిదారు॥హ

స్తినమివకరోతీత్యర్థః॥ఉపమానేకర్మణిచేతిణముల్- చ్చురోత్కారం

ధుర్ఘుజంపచతి॥క్షురేణోత్కారం। తృతీయాంతఉపపదేహింసార్థా

నాంచసమానకర్మకాణామితి ణముల్॥ హస్తకారంజహాతి తండు

లాన్ । హస్తేకృత్వా॥ కరానుకారంనృత్యతి। కరేణానుకృత్య ॥ తృతీ

యాస ప్తమ్యోరుపపదయోస్సనికర్షే గమ్యమానేసమాసత్తావితి ణ

ముల్ ॥ శైశవాత్ప్రకృత్యశైశవప్రకారంశాస్త్రమధీతే ॥ శైశవాత్ప్ర

కారం । ఏవంశైశవానికారం ॥ శైశవాదధికారం । ప్రకారాధికారశ

బ్దావారంభపర్యాయా॥ ప్రకృతఃకటంస ఇత్యత్రప్రారబ్ధవానిత్యర్థాత్

బ్రహ్మవిద్యాయా అనధికార్యత్వాదిత్యత్రానారంభణీయత్వాదిత్యర్థా

చ్చ। అపాదానేపరీప్సాయామితిణముల్॥ మనాగ్వ్యక్లిన్నకారంపచతి

ఈషత్పక్వం కృత్వేత్యర్థః ॥ పరిప్సాయాంగమ్యమానాయాం ద్వితీ

యాయాంచేతిణముల్॥మనాగ్వ్యక్లిన్నంకారం॥తృతీయాప్రభృతీన్యన్యత

రస్యామితివాసమాసః ॥ భ్రూవికారంకథయతి ॥ భ్రువావికారం

స్వాంగేఽధ్రువఇతిణముల్॥ గ్రీవోత్కారంహంతి । గ్రీవాముత్కా

రః । పరిక్లిశ్యమానేచేతిణముల్ ॥ ఉచ్చైఃకృత్య॥ ఉచ్చైఃకృత్వా॥ ఉ

చ్చైఃకారమప్రియమాఖ్యాతి ॥ నీచైఃకృత్య ॥ నీచైఃకృత్వా॥ నీచైః...

రపి ప్రియం బ్రూతే ॥ అన్వయేఽయథాభిప్రేతాఖ్యానే కృఞః క్త్వాణ
ములావితి క్త్వాణములౌ, తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి వా సమా
సవికల్పః ॥ తిర్యక్ఛబ్ద ఉపపదే సమాప్తిగమ్యాయాం తిర్య
చ్యపవర్గ ఇతి క్త్వాణములౌ ॥ తిర్యక్కృత్య- తిర్యక్కృత్వా ॥ గతః ॥ తి
ర్యక్కారం- సమాప్య గత ఇత్యర్థః ॥ ముఖతఃకృత్య- ముఖతఃకృత్వా
ముఖతఃకారం- స్వాంగే తస్ప్రత్యయే కృభ్వోరితి క్త్వాణములౌ ॥ అనా
నానాకృత్వా ॥ నానాకృత్య, నానాకృత్వా ॥ నానాకారం- అవి
నా వినాకృత్వా ॥ వినాకృత్య, వినాకృత్వా- వినాకారం- అనేకం ద్రవ్య
మేకధాకృత్వా ॥ ఏకధాకృత్య ॥ ఏకధాకృత్వా ॥ ఏకధాకారం ॥ నాధా
ర్థప్రత్యయే చ్వ్యర్థ ఇతి క్త్వాణములౌ ॥

ఋణు- గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ

ఉప్రత్యయనిమిత్తో లఘూపధగుణస్సంజ్ఞాపూర్వకో విధిరనిత్య ఇతి న
భవతీత్యాత్రేయాదయః ॥ భవత్యేవేత్యన్యే ॥ ౧ ఋణోతి ॥ అర్ణోతి
ఋణుతః- అర్ణుతః, ఋణ్వంతి ॥ అర్ణువంతి- ఋణోషి ॥ అర్ణోషి
ఋణుథః, అర్ణుథః ॥ ఋణుథ- అర్ణుథ ॥ ఋణోమి- అర్ణోమి- ఋ
ణువః. ఋణ్వః ॥ అర్ణువః ॥ ఋణుమః - ఋణ్మః- అర్ణుమః- ఋణు
తే- ఋణ్వాతే- ఋణ్వతే- ఋణ్వహే- ఋణువహే- అర్ణుతే ॥ అ
ర్ణువాతే- అర్ణువతే ॥ అర్ణువహే ॥ ౨ ఆనర్ణ. ఆనృణతుః- ఆ
నర్ణిథ- ఆనృణివ ॥ ఆనృణే ॥ ఆనృణాతే ॥ ౩ అర్ణితా ॥ సి- సే- హే ॥ ౪ అ
ర్ణిష్యతి- తే ॥ ౫ ఋణోతు ॥ అర్ణోతు- ఋణుతాత్ ॥ అర్ణుతాత్ ॥ ఋ
ణ్వంతు- అర్ణువంతు ॥ ఋణుహి, అర్ణుహి- ఋణవాని ॥ అర్ణ
వాని ॥ ఋణుతాం ॥ అర్ణుతాం- ఋణ్వాతాం ॥ అర్ణువాతాం ॥ ఋ
ణుష్వ ॥ అర్ణుష్వ ॥ ఋణవై ॥ అర్ణవై ॥ ౬ ఆర్ణోత్ ॥ ఆర్ణుతాం,
[illegible] ॥ మాభవానృణోత్ ॥ మాభవానర్ణోత్ ॥ ఆర్ణుత ॥ [illegible]

తాం॥ అర్ణుతే॥ మాధవాసర్ణుతే- మాధవాన్న ఋణుతే॥ ౭ ఋణుయాత్ అర్ణుయాత్ ॥ ఋణ్వీత॥ ఋణ్వీయాతాం॥ అర్ణ్వీత॥ అర్ణ్వీయాతాం ౮ ఋణ్యాత్ ॥ ఋణ్యాస్తాం- అర్ణిషీష్ట, అర్ణిషీయాస్తాం-ధ్వం॥ ౯ ఆర్ణీత్॥ ఆర్ణిష్టాం-ఆర్త-ఆర్ణిష్ట॥ ఆర్ణిషాతాం॥ఆర్ధా-ఆర్ణి ష్టాః॥ ధ్వం-ధ్వం॥తనాదిభ్య స్తథాసోరితిసిచోలుగ్వాఽంఆర్ణిష్యత్-త

భా౦వే—౧ఋణ్యతే॥ ౨ అనృణే॥ ౩ అర్ణితా॥ ౪ అర్ణిష్యతే ॥ ౫ ఋణ్యతాం॥ ౬ ఆర్ణ్యత॥ ౭ ఋణ్యేత॥ ౮ అర్ణిషీష్ట॥ ౯ ఆర్ణి ౧౦ ఆర్ణిష్యత॥

ణౌ—అర్ణయతి॥ చఙి॥ ఆర్ణినత్-త ॥ ఉభౌసాభ్యాసస్యేతి లిఙ్గేన పూర్వత్రాసిద్ధీయమద్విర్వచనఇత్యస్యానిత్యత్వాన్నిశబ్దస్యద్వి త్వం॥ కృత్సు॥ అర్ణయితవ్యమిత్యాది॥ సని॥ అర్ణినిషతీత్యాదిసర్వ మృత్యతివత్॥ ౧౫౬॥౧౫౭॥

కేవలాత్కృత్సు॥ అర్ణితవ్యం॥ అర్ణనీయం- అర్ణ్యం॥ఉదిత్త్వ నక్త్వాయాంవేట్త్వాదిడభావేనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః ॥ ఋతః॥ ఋతవాన్॥ ఋణ్వన్॥ ఋణ్వతీ॥ ఋణ్వానః॥ అర్ణువన్ అర్ణువతీ॥ అర్ణువానః॥ అర్ణిష్యన్॥ అర్ణిష్యతీ॥ అర్ణిష్యంతీ ॥ అర్ణిష్యమాణః॥ అర్ణితుం॥ ఋతం ॥ అర్ణనం॥అర్ణిత్వా ॥ ఋ త్వా ప్రార్త్య॥ప్రార్ణ్య॥ వాల్యపీత్యనునాసికలోపో వా॥ అర్ణమ్ ర్ణం॥ అర్ణిత్వార్ణిత్వా ॥

క్షణు హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

౧ క్షణోతి॥క్షణుతః॥క్షణ్వః॥క్షణువః । క్షణుతే॥క్షణ్వాతే । క్షణ్వ తే॥క్షణువహే ॥ ౨ చక్షాణ॥చక్షణిథ॥చక్షాణ॥చక్షణ॥చక్షణివ॥ చక్ష ణే॥చక్షణిషే॥చక్షణిధ్వే ॥ చక్షణివహే ॥ ౩ క్షణితా(సి।సే।హే) ౪ క్ష ణిష్యతి-తే ॥ ౫ క్షణోతు॥క్షణుహి॥క్షణవాని ॥ క్షణుతాం॥క్షణువ్వ

క్షణ్వై । అక్షణోత్ । అక్షణ్వ । అక్షణువ । [illegible]
క్షణ్వ । అక్షణ్వహి । అక్షణువహి ॥ ౭ క్షణుయాత్ । [illegible]
క్షణ్యాత్ । క్షణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్షాణీత్ । అక్షాణిష్టాం । అక్షణీత్ ।
క్షణిష్టాః । అక్షత । అక్షణిష్ట । అక్షణిషాతాం । అక్షథాః । అక్షణిష్ఠాః । అక్షణిషా
థాం (ఢ్వం । ధ్వం) ౧౧ అక్షణిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్షణ్యతే ॥ ౪ క్షణ్యతాం ॥ ౬ అక్షణ్యత ॥ ౭ క్షణ్యేత ॥ ౯ అక్షాణి ॥ విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ క్షణతివత్ ॥ పు ౧౩౪ ॥ అచిక్షణత్ సన్నన్నాఽపి ఇత్యాదిః । చజి-అచిక్షణత్-త ॥ సని-చిక్షణిషతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి-చంక్షణీతి, చంక్షంటి, చంక్షతః, చంక్షణతీత్యాది.

కృత్సు-చంక్షణితవ్యమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-క్షణితవ్యః, క్షణనీయః, క్షాణ్యం, క్షాణయితవ్యమిత్యాద్యన్నైవ ॥ క్షతః, క్షతవాన్, క్షణ్వన్, క్షణ్వతీ, క్షణ్వానః, క్షణిష్యన్ । క్షణిష్యతీ । క్షణిష్యంతీ, క్షణిష్యమాణః, క్షణితుం, క్షతం, క్షణనం, క్షత్వా, విక్షత్య, విక్షణ్య, క్షాణం క్షాణం, క్షణిత్వా క్షణిత్వా, క్షత్వా క్షత్వా.

క్షిణు, వ-హింసాయామితి శేషః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ క్షిణోతి । క్షిణుతః । క్షిణోషి । క్షిణ్వః । క్షిణువః ॥ క్షేణోతి । క్షేణుతః । క్షేణోషి । క్షేణ్వః । క్షేణువః ॥ క్షిణుతే । క్షిణ్వాతే । క్షిణుషే । క్షిణ్వాథే । క్షిణ్వహే । క్షిణువహే ॥ క్షేణుతే । క్షేణ్వాతే । క్షేణుషే । క్షేణ్వహే । క్షేణువహే ॥ చిక్షేణ । చిక్షిణతుః ॥ చిక్షేణిథ । చిక్షిణివ । చిక్షిణే । చిక్షిణిషే ॥ చిక్షిణివహే ॥ ౩ క్షేణితా (సి । సి । హే) ౪ క్షేణిష్యతి-తే ॥ ౫ క్షిణోతు-క్షిణు । క్షిణవాని ॥ క్షేణోతు । క్షేణు । క్షేణవాని ॥ క్షిణుతాం । క్షేణుతాం । క్షిణవై । క్షేణవై ॥ ౬ అక్షిణోత్ । అక్షిణ్వ । అక్షిణువ । అక్షేణోత్ । [illegible]
[illegible] । అక్షేణువ । అక్షిణుత । [illegible]

[illegible] అక్షేణ్వాతాం। అక్షేణ్వహి। అక్షేణువహి ॥ ౬ క్షి-
ణుయాత్। క్షేణుయాత్ । క్షిణ్వీత। క్షేణ్వీత ॥ ౭ క్షిణ్యాత్। క్షేణిషీష్ట-
ధ్వం ॥ ౯ అక్షేణీత్। అక్షిత। అక్షేణిష్ట। అక్షేణిషాతాం। అక్షిథాః। అక్షేణి-
ష్ఠాః(ఢ్వం। ధ్వం) ౧౦ అక్షేణిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ క్షిణ్యతే ॥ ౫ క్షిణ్యతాం ॥ ౬ అక్షిణ్యత ॥ ౭ క్షిణ్యే-
త ॥ ౯ అక్షేణీతివిశేషః శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్.

ణౌ కర్తృకర్మణోఃకృత్సుచ కేటుతివత్ ॥ పు-౨౦౦, ౨౦౧ ॥ చ
జి-అచిక్షిణత్-త ॥ సని-తిజ్కృతౌ క్షిక్షణిషతి-తే ॥ చిక్షణిషితవ్యమి
త్యాది ॥ యజ్లుకి-చేక్షిణీతి, చేక్షేణ్, చెక్షితః, చెక్షిణతీత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు॥ క్షేణితవ్యం, క్షేణనీయః, క్షేణ్యం, క్షితః, క్షితవాన్,
క్షిణ్వన్, క్షేణ్వన్-క్షిణ్వతీ-క్షేణ్వతీ, క్షిణ్వానః, క్షేణ్వానః, క్షేణిష్యన్
క్షేణిష్యతీ। క్షేణిష్యంతీ, క్షేణితుం, క్షితం, క్షేణనం, క్షేణిత్వా, క్షిత్వా
ప్రక్షిత్య, ప్రక్షిణ్య, క్షేణంక్షేణం, క్షేణిత్వాక్షేణిత్వా, క్షిత్వాక్షిత్వా.

ఘృణు-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

౧ ఘర్ణోతి।ఘర్ణుతః।ఘర్ణ్వంతి॥ ఘర్ణోషి।ఘర్ణుథః। ఘ
ర్ణుమః ॥ పక్షే ఘృణోతి।ఘృణుతః।ఘృణ్వంతి॥ ఘృణోషి।ఘృణ్వః
ఘృణువః।ఘృణ్మః।ఘృణుమః ॥ ఘృణుతే।ఘృణ్వాతే।ఘృణ్వతే ॥ ఘృ
ణ్వహే।ఘృణువహే । పక్షే-ఘర్ణుతే ఘర్ణ్వాతే।ఘర్ణ్వతే॥ ఘ
ర్ణ్వహే।ఘర్ణుమహే ॥ ౨ జఘర్ణ।జఘృణతుః।జఘర్ణిథ । జ
ఘృణే।జఘృణాతే ॥ ౩ ఘర్ణితా(సి।సే।హే) ౪ఘర్ణిష్యతి-తే॥౫ ఘ
ర్ణోతు।ఘర్ణుతాత్ ।ఘర్ణుహి।ఘర్ణవాని॥పక్షే-ఘృణోతు।ఘృణు
తాత్ ।ఘృణు।ఘృణవాని ।ఘర్ణుతాం।ఘర్ణ్వాతాం।ఘర్ణ్వతాం
ఘర్ణ్వ[illegible]।ఘర్ణవై । ఘృణుతాం।ఘృణ్వాతాం।ఘృణ్వతాం॥ ఘృణు
[illegible] ॥ ౬ అఘర్ణోత్-అఘృణుతాం।అఘృణ్వన్॥ అఘృణ్వ

షణు-దానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

౧ సనోతి-సనుతః-సన్వః-సనుమః ॥ సనుతే- సన్వాతే-సన్వతే॥ సన్వే.సనువహే-సన్వహే ॥ ౨ససాన-సేనతుః ॥ సేనే-సేనాతే-సేనిరే॥ ౩ సనితా(సి॥సే॥హే) ౪ సనిష్యతి-తే ॥ ౫ సనోతు-సను-సనవాని ॥ సనుతాం।సనుష్వ।సనవై ॥ ౬ అసనోత్-అసనుతాం ॥ అసన్వ-అసనుమ ॥ అసనుత-అసన్వాతాం. అసన్వి-అసన్వహి-అసనువహి ॥ ౭ సనుయాత్-సనుయాతాం ॥ సన్వీత-సన్వీయాతాం ॥ ౮ సాయాత్ - సన్యాత్ ॥ యేవిభాషేత్యాత్త్వం.వా ॥ సనిషీష్ట-ష్వం ॥ ౯ అసానీత్-అసనీత్ ॥ అసత-అసనిష్ట-అసనిషాతాం।అసథాః-అసనిష్ఠాః(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అసనిష్యత్-త. కర్మణి—యేవిభాషేతివాత్వే ॥ ౧ సాయతే. సన్యతే ॥ ౫ సాయతాం।సన్యతాం ॥ ౬ అసాయత।అసన్యత ॥ ౭సాయేత।సన్యేత ॥ ౯ అసానీతివిశేషః॥శేషంప్రాగుక్తాఖ్యాతవదనల్.

ణౌ కర్తృకర్మణోఃకృతిప్సన్ కగడలిసల్।పు॥౨.౨॥చజి. అసీషణల్ -త ॥ సని-ససీసంతేత్యాదినేట్వికల్పే ॥ ఇడభావే జనసనఖనాంసఝలోరిత్యాత్వే ॥ సిషాసతి।తే॥సిసనిష-తి,తే,ఇత్యాదిద్వైరూప్యంతి జ్ఞ్యులోస్సర్వత్రోహ్యంన్నేయం ॥ యజి తిజ్ఞ్యులోస్సర్వత్రాత్వవికల్పాత్॥సాసాయతే ॥ సంసన్యత ఇత్యాదిద్వైరూప్యమున్నేయం॥ యఙ్లుకి సంసనీతి । సంసంతి । సంసాతః । సంససతీత్యాది.

కవలాత్కృత్సు॥ సనితవ్యం॥ సననీయం॥ సాన్యం॥ సాతం ॥ సాతవాన్॥ సన్వన్॥ సన్వాన్ ॥ సన్వానః॥ సనిష్యన్॥ సనిష్యతి॥సనిష్యం తి॥ సనిష్యమాణః॥ సనితుం। సాతం ॥ సననం । సనిత్వా ॥ సాత్వా ॥ ప్రసత్య॥ వాల్యపీతివికల్పస్య వ్యవస్థితత్వాన్నిత్యమనునాసికలోపః॥ సానంసానం॥ సనిత్వాసనిత్వా॥ సాత్వాసాత్వా ॥ ఇత్యుభయపదినః ॥

—ఇతితనాదయః—

అథ క్ర్యాదయః

తత్రాదావజంతాః పరస్మైపదినః

ఋ, గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

క్ర్యాదిభ్యః శ్నేతి శపోఽపవాదః శ్నా ప్రత్యయః । ప్వాదీనాం హ్రస్వ ఇతి హ్రస్వః ॥ ఋణాతి- ఋణీతః- ఋణంతి- ఋణాసి - ఋణీథః-ఋణీథ- ఋణామి ఋణీవః- ఋణీమః ॥ ౨ అరాంచకార । బభూవ। ఆస॥ 3 అరితా-సి। వృతో వేటో దీర్ఘో వా॥ అరీతా-సి॥ ౪ అరిష్యతి। అరీష్యతి॥ ౫ ఋణాతు। ఋణీతాత్। ఋణీతాం॥ఋణంతు॥ ఋణీహి॥ ఋణీతాత్॥ ఋణీతం॥ ఋణీత। ఋణాని॥ ఋణావ। ఋణామ॥ ౬ ఆర్ణాత్॥ ఆర్ణీతాం। ఆర్ణన్। ఆర్ణాః॥ఆర్ణీతం॥ఆర్ణీత॥ ఆర్ణాం॥ ఆర్ణీవ॥ ఆర్ణీమ ॥ ౭ ఋణీయాత్, ఋణీయాతాం॥ ఋణీయుః॥ ౮ ఈర్యాత్॥ ఈర్యాస్తాం॥ ౯ ఆరీత్॥ఆరిష్టాం ఆరిషుః॥ సిచి చ పరస్మైపదేష్వితి న దీర్ఘః॥ ౧౦ ఆరిష్యత్॥ఆరీష్యత్

గత్యర్థత్వాత్తథా కర్మవ్యతిహారే సతఙ్ ॥

కర్మణి ౧ ఈర్యతే॥ ౨ అరాంచక్రే॥బభూవే॥ఆసే॥౩ఆరితా॥సే॥హే॥ అరితా॥సే-హే॥అరీతా॥సే-హే॥౪ఆరిష్యతే॥ఆరిష్యతే॥ఆరీష్యతే॥౫ఈర్యతాం॥ ౬ ఐర్యత॥ ౭ ఈర్యేత॥౮ఆరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥ రిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం॥ లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితి వా॥ ఇట్ప్రక్షేన లిఙ్ఇటో దీర్ఘనిషేధః॥ ఈర్షీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ ఆరి-ఆరిషాతాం॥ఢ్వం-ధ్వం॥ ఆరీషాతాం॥ఢ్వం-ధ్వం॥ ఐర్షాతాం-ఢ్వం॥ ౧౦ ఆరిష్యత॥ఆరీష్యత॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తిజికృత్స్నచ స్వఃతివత్ ॥ చఙి ॥ అరిరత్-త॥ ౧౧॥౧౨ం ॥ సని-ఇట్ప్రక్షవికల్పాత్ అరిరిషతి - అరిరీషతీత్యాదిరూపద్వయం తిఙ్కృత్సు సర్వత్ర బోధ్యం ॥ — ॥ అజాదిత్వాన్న [illegible] ॥

కేవలాత్స్యృత్సు॥ అరితవ్యం- అరీతవ్యం-[illegible] కిరితిష్ఠి షష్ఠః॥ ఈర్ణాః॥ ఈర్ణావాన్ । ఋణః - [illegible] అరిష్యన్, అరిష్యతి, అరిష్యంతి, అరీష్యన్- అరీష్యతి॥ అరిష్యతి॥ అరితుం-అరీతుం॥ ఈర్ణాః- అరణం- అరిత్వా-అరీత్వా, [illegible] అరమానం- అరిత్వారిత్వా- అరీత్వారీత్వా॥

జ్యా-వయోహానౌ॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

౧ గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం——౧జినాతి, జినీతః, జినంతి, జినాసి, జినీథః, జినీథ, జినామి, జినీవః, జినీమః, లిట్యభ్యాసస్యేతి సంప్రసారణం॥ ౨ జజ్యౌ, జిజ్యతుః, జిజ్యుః, జజ్యిథ, జజ్యాథ, జిజ్యథుః, జిజ్య, జిజ్యివ, జిజ్యిమ ॥ ౩ జ్యాతా, సి। ౪ జ్యాస్యతి। ౫ జినాతు । జినీతాత్, జినీతాం, జినంతు॥ జినీహి- జినాని, జినావ। ౬ అజినాత్, అజినీతాం, అజినన్ అజినాం, అజినీవ॥ ౭ జినీయాత్, జినీయాతాం। జినీయుః ॥ గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం॥ ౮ జీయాత్, జీయాస్తాం॥ ౯ అజ్యాసీత్ ॥ ౧౦ అజ్యాస్యత్

కర్తృవ్యతిహారే——౧ వ్యతిజినీతే, వ్యతిజినాతే, వ్యతిజినతే, వ్యతిజినీషే, వ్యతిజినాథే, వ్యతిజినీధ్వే, వ్యతిజినే, వ్యతిజినీవహే, వ్యతిజినీమహే॥ ౨ వ్యతిజజ్యే, వ్యతిజజ్యాతే॥ వ్యతిజజ్యిషే, వ్యతిజజ్యిధ్వే, ధ్వే, వ్యతిజజ్యిమహే॥ ౩ వ్యతిజ్యాతా, సే, హే॥ ౪ వ్యతిజ్యాస్యతే- ౫ వ్యతిజినీతాం॥ వ్యతిజినాతాం, వ్యతిజినతాం, వ్యతిజినీష్వ, వ్యతిజినాథాం, వ్యతిజినీధ్వం; వ్యతిజనై, వ్యతిజినావహై, వ్యతిజినామహై॥ ౬ వ్యత్యజినీత, వ్యత్యజినాతాం। వ్యత్యజినత, వ్యత్యజినీథాః, వ్యత్యజినాథాం, వ్యత్యజినీధ్వం- వ్యత్యజిని, వ్యత్యజినీవహి, వ్యత్యజినీమహి॥ ౭ వ్యతిజినీత, వ్యతిజినీయాతాం, వ్యతిజినీరన్॥ ౮ వ్యతిజ్యాసీష్ట॥ వ్యతిజ్యాసీయాస్తాం, ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యజ్యాస్త, వ్యత్యజ్యాసాతాం॥ ౧౦ వ్య

... ౨ లేక్ష ౩ జ్యాయితా, జ్యాతా। ౪ జ్యాయిష్యతి। జ్యాస్యతి। ౫ జీయతాం। ౬ అజీయత॥ ౭ జీయేత ॥ ౮ జ్యాయిషీష్ట, జ్యాసీష్ట ॥ ౯ అజ్యాయి ॥ ౧౦ అజ్యాయిష్యత, అజ్యాస్యత
...ణ్యంతాదిమసర్వంమ్మాపయతివత్ ॥ ౮౦, ౮౧, ౮౨ ॥ యజిగ్రహిజ్యేతిసంప్రసారణం, జెజీయతే, యజ్ఞుక్ ॥ జాజ్యేతి, జాజ్యాతి॥జాజ్యీతః, జాజ్యతీత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు—జ్యాతవ్యం, జ్యానీయం, జ్యేయం, ల్యాదిత్వాన్నిష్ఠానత్వం॥ జీనః, జీనవాన్, జినన్, జినతీ, జ్యాస్యన్- జ్యాస్యతీజ్యాస్యంతీ, జ్యాతుం, జీనం, జ్యానం, జ్యాత్వా॥ప్రజ్యాయ, జ్యశ్చేతిల్యపిసంప్రసారణనిషేధః, జ్యాయంజ్యాయం॥జ్యాత్వాజ్యాత్వా ॥

జ్ఞా, అవబోధనే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥పరస్మైపదీ.

జ్ఞాజనోర్జేతిజాదేశః—౧ జానాతి, జానీతః, జానన్తి- జానాసి జానీథః, జానీథ, జానామి, జానీవః, జానీమః ॥ ౨ జజ్ఞౌ, జజ్ఞతుః, జజ్ఞిథ, జజ్ఞాథ, జజ్ఞివ, జజ్ఞిమ॥ ౩ జ్ఞాతా,సి॥ ౪ జ్ఞాస్యతి, ౫ జానాతు, జానీతాత్, జానీతాం, జానంతు, జానీహి, జానాని, జానావ॥ ౬ అజానాత్, అజానీతాం, అజానన్, అజానాః, అజానీతం, అజానాం, అజానీవ॥ ౭ జానీయాత్, జానీయాతాం॥ ౮ జ్ఞాయాత్, జ్ఞేయాత్, వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ॥ ౯ అజ్ఞాసీత్॥ ౧౦ అజ్ఞాస్యత్
అపలాపేగమ్యేఽస్మాదపహ్నవేజ్ఞఇత్యాత్మనేపదం। శతమపజానీతే, అపలపతీత్యర్థః ॥ అకర్మకాచ్చేతితఙ్॥ సర్పిషోజానీతే, సర్పిషోపాయేన ప్రవర్తతఇత్యర్థః, అధ్యాసభిన్నార్థాదస్మాత్సం... భ్యా...ఖ్యానఇతితఙ్॥ శతంసంజానీతే, అవేక్షతఇత్యర్థః॥ ... అంగీకరోతీత్యర్థః, అనాధ్యానఇతియోగవిభాగసామర్థ్యాత్ ... మాతుః మాతుర్వాసంజానాతి ...

ర్థణః శేషత్వవివక్షాయాం షష్ఠీ- గాం జానీతే- అనుపసర్గాత్ జ్ఞః [illegible]నేపదం॥ సోపసర్గాత్తు స్వరితేత్త్వాత్ లోకం న ప్రజానాతి॥ సర్వం గా[illegible]జానీతే వా- విభాషావపదేన ప్రతీయమాన ఇతి తజ్జ్ఞాః॥

౧ జానీతే- జానాతే, జానతే, జానీషే- జానాథే - జానీధ్వే- జానే- జానీవహే- జానీమహే. ౨ జజ్ఞే, జజ్ఞాతే - జజ్ఞిరే-జజ్ఞిషే- జజ్ఞిధ్వే- జజ్ఞివహే॥ జజ్ఞిమహే ॥ ౩ జ్ఞాతా, సే-వహే॥ ౪ జ్ఞాస్యతే॥ ౫ జానీతాం॥ జానాతాం- జానీష్వ- జానాథాం- జానీధ్వం- జానై- జానావహై- జానామహై॥ ౬ అజానీత, అజానాతాం- అజానత ॥ అజానీథాః, అజాని- అజానీవహి- ౭ జానీత- జానీయాతాం- జానీరన్॥ ౮ జ్ఞాసీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అజ్ఞాస్త- అజ్ఞాసాతాం- ౧౦ అజ్ఞాస్యత॥

కర్మవ్యతీహారే వ్యజానీత ఇత్యాది ప్రాగ్వత్॥

కర్మణి—౧ జ్ఞాయతే॥ ౨ జజ్ఞే॥ ౩ జ్ఞాయితా- సే-వహే॥ జ్ఞాతా-సే-వహే॥ ౪ జ్ఞాయిష్యతే- జ్ఞాస్యతే॥ ౫ జ్ఞాయతాం॥ ౬ అజ్ఞాయత ॥ ౭ జ్ఞాయేత॥ ౮ జ్ఞాయిషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం ॥ జ్ఞాసీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అజ్ఞాయి- అజ్ఞాయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అజ్ఞాసాతాం-ధ్వం॥ ౧౦ అజ్ఞాయిష్యత-అజ్ఞాస్యత

జ్ఞామారణాద్యర్థేషు గవేష్యత్వస్త్రాం మారణతోషణనిశామనేషు జ్ఞామిత్త్వం ప్రస్వాః. నిశామనం చాక్షుషం జ్ఞానమితి మాధవః॥ జ్ఞానమాత్రమిత్యన్యే. నిశానేష్విత్యపాఠాంతరం॥ నిశానం తీక్ష్ణీకరణం- ఏష్వేవార్థేషు జానాతి రిత్- జ్ఞపమిత్స్వేతిచురాదౌ - జ్ఞాపనం మారణాదికం దత్యర్థః- జ్ఞపయతి-తే॥ ఇత్యాదిక ర్తృక ర్తరి స్వదంతాత్ప్రత్యుత్సుచ కృష్ణయతివత్॥ ౧౫౬-౧౫౭ ॥ సని. జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాం సన ఇత్యాత్మనేపదం- జిజ్ఞాసత ఇత్యాది తిజన్యార్థోస్సర్వం శుశ్రూషత ఇత్యాదివత్- ౧౦౧. ౧౨- అనుపూర్వాద్వదస్తత్ప్రత్ప్రత్యత్ప్రణ్ణాన్నోజ్ఞః ఇతి నాత్మనేపదం - పుత్రమనుజిజ్ఞాసతి- పూర్వసూత్రస్యైవాయం నిషేధః- అనంతరస్యేతి న్యాయాత్- తేనేహ స- సర్పిషోనుజిజ్ఞాసతే - సర్పిషా[illegible]

ఘటాదిత్వాభావాత్ జ్ఞాపనత్వనత్వమితిజ్ఞేయం. అకర్మకాచ్చేతి కేవలాద్విధానా

త్, యథా జ్ఞాపకో జ్ఞాజ్ఞాయతఇత్యాదిమనకేర్జ్ఞామ్నాయతఇత్యాదిః.తత్

౧౧-౨౨, —కేవలాత్కృత్సు- జ్ఞాతవ్యః- జ్ఞానీయః- జ్ఞేయః-జ్ఞాతః-

జ్ఞాతవాన్, జానన్-జానతీ, జ్ఞాస్యన్-జ్ఞాస్యతీ-జ్ఞాస్యంతీ, జానానః,

జ్ఞాస్యమానః, జ్ఞాతుం, జ్ఞాతం, జ్ఞానం, జ్ఞాత్వా, విజ్ఞాయ, జ్ఞాయం

జ్ఞాయం, జ్ఞాత్వాజ్ఞాత్వా.

క్షిష్-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

అస్యప్వాదీనాం హ్రస్వఇతిప్వాప్త్యాహ్రస్వః కేషాంచిన్మతేన । ౧

క్షిణాతి-క్షిణీతః ॥ ౨ చిక్షాయ।చిక్షియతుః।చిక్షయిథ।చిక్షేథ।చిక్షియివ।

చిక్షియిమ । ౩ క్షేతా-సి ॥ ౪ క్షేష్యతి । ౫ క్షిణాతు।క్షిణీతాత్ । క్షి

ణీహి।క్షిణాని।క్షిణావ । ౬ అక్షిణాత్।అక్షిణీతాం । ౭ క్షిణీయాత్।క్షిణీ

యాతాం ॥ ౮ క్షీయాత్ ॥ ౯ అక్షైషీత్-అక్షైష్టాం॥౧౦ అక్షేష్యత్

కేషాంచిన్మతే శితినాస్యహ్రస్వః ॥ క్షీణాతి।క్షీణీతఇత్యాది.

హింసార్థత్వాత్కర్మణ్యపిహేయనేనతఙ్ ॥ కర్మణి-౧ క్షీయతే॥

౨ చిక్షియే।చిక్షియిషే।చిక్షియిఢ్వే-ధ్వే ॥ చిక్షియిమహే ॥ ౩ క్షాయితా

(సే।హే) క్షేతా(సే।హే) ౪ క్షాయిష్యతే।క్షేష్యతే॥ ౫ క్షీయతాం॥

౬ అక్షీయత ॥ ౭ క్షీయేత ॥ ౮ క్షాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) క్షేషీష్ట-ఢ్వం

౯ అక్షాయి।అక్షాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అక్షేషాతాం।ఢ్వం।౧౦అక్షాయి

ష్యత।అక్షేష్యత. ణ్యంతాదిషుసర్వంక్షయతివత్॥పుట౮౧౫।౬.

కేవలాత్కృత్సు-క్షేతవ్యం । క్షయణీయం । క్షేయం । క్షియోదీర్ఘా

దితినిష్ఠానత్వం । క్షీణః । క్షీణవాన్ । క్షిణన్।క్షిణతీ । క్షేష్యన్। క్షే

ష్యతీ।క్షేష్యంతీ । క్షేతుం । క్షీణం । క్షయణం । క్షీత్వా । ప్రక్షీయ ।

క్షాయంక్షాయం । క్షీత్వాక్షీత్వా.

రీ-గతిరేషణయోః॥ రేషణంవృకశబ్దః॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్వాదీనాంహ్రస్వఇతిహ్రస్వః ॥ ౧ రిణాతి-రిణీతః-రిణంతి॥ రిణా

రి-రిణాదిః ॥ ౨ రిరాయ-రిర్యిథ ॥ ...

ర్యాత్ర్యిర్యిమ ॥ ౩ రేతా-సి ॥ ౪ రేష్యతి ॥ ౫ రిణాతు-రిణీతాత్, రిణీ ..., రిణాని, రిణావ, రిణామ ॥ ౬ అరిణాత్, అరిణీతాం ॥ అరిణన్, అరి ణాం, అరిణీవ ॥ ౭ రిణీయాత్, రిణీయాతాం, రిణీయుః ॥ ౮ రీయాత్, రీ యాస్తాం ॥ ౯ అరైషీత్ ॥ ౧౦ అరేష్యత్.

కర్మణ్యతిహారే—౧ వ్యతిరిణీతే। వ్యతిరిణాతే। వ్యతిరిణతే ॥ ౨ వ్య తిరిర్యే। వ్యతిరిర్యిషే(ధ్వే, ఢ్వే) వ్యతిరిర్యిమహే ॥ ౩ వ్యతిరేతా(స్వే, హే) ౪ వ్యతిరేష్యతే ॥ ౫ వ్యతిరిణీతాం। వ్యతిరిణాతాం। వ్యతిరిణీష్వ। వ్యతి రిణై ॥ ౬ వ్యత్యరిణీత। వ్యత్యరిణాతాం। వ్యత్యరిణత ॥ వ్యత్యరిణి। వ్యత్య రిణీవహి ॥ ౭ వ్యతిరిణీత। వ్యతిరిణీయాతాం। వ్యతిరిణీరన్ ॥ వ్యతిరిణీయ। వ్యతిరిణీవహి ॥ ౮ వ్యతిరేషీష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౯ వ్యత్యరేష్ట-ఢ్వం ॥౧౦ వ్యత్యరేష్యత ॥ భావే—౧ రీయతే ॥ ౨ రిర్యే ॥ ౩ రాయితా, రే తా ॥ ౪ రాయిష్యతే, రేష్యతే ॥ ౫ రీయతాం ॥ ౬ అరీయత ॥ ౭ రీ యేత ॥ ౮ రాయిషీష్ట, రేషీష్ట ॥ ౯ అరాయి ॥ ౧౦ అరాయిష్యత, అరేష్యత ॥ ణౌ-అర్తిహ్రీత్యాదినాపుకి ॥ రేపయతి-తే ॥ కర్మణిః రేప్యతఇత్యాది ॥ తదంతాత్కృత్స్వపి హ్రేపయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ త తు ౬౧. సని- రిరీషతి । రిరీషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి-రేరీయతే ॥ త తఃకృత్సు-రేరీయితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి-రేరయీతి, రేరేతి, రేరితః, రేర్యతీత్యాది ॥ కృత్సు- రేరయితవ్యమిత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు—రేతవ్యం, రయణీయం, రేయం, ల్వాదిభ్యశ్చే తినిష్ఠానత్వం ॥ రీణః, రీణవాన్, రిణన్-రిణతీ, రేష్యన్। రేష్యతీ। రే ష్యంతీ, రేతుం, రయణం, రీణం, రీత్వా, ప్రరీయ, రాయంరాయం। రీత్వారీత్వా.

రీ-శ్లేషణే। అకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ

...

[illegible]లిల్యేవయాలిల్యేంవా ॥ లట్ లిలాయ।లిల్యతుః।లిల్యుః ॥ లి
థ।[illegible]।లిలేథ।లిల్యథుః।లిల్య।లట్।లిలాయ।లిలయ।లిల్యివ। ౧
ల్యిమ ॥ ౩ లాతా-సి ॥ లేతా-సి ॥ ౪ లేష్యతి,లాస్యతి ॥ ౫ లినాతు
లినీతాత్।లినీతాం।లినంతు ॥ లినీహి।లినాని।లినావ ॥ ౬ అలినాత్।అలి
నీతాం।అలినన్ ॥ ౭ లినీయాత్।లినీయాతాం॥ ౭లీయాత్।లీయాస్తాం
౯ అలాసీత్।అలాసిష్టాం।అలైషీత్।అలైష్టాం॥౧౦అలాస్యత్,అలేష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిలినీతే।వ్యతిలినాతే।వ్యతిలినతే ॥ ౨వ్య
తిలిల్యే।వ్యతిలిల్యిషే।వ్యతిలిల్యిఢ్వే-ధ్వే॥వ్యతిలిల్యివహే ॥ ౩ వ్యతిలాతా
(సే,హే)వ్యతిలేతా(సే,హే) ౪ వ్యతిలాస్యతే,వ్యతిలేష్యతే ॥ ౫ వ్య
తిలినీతాం,వ్యతిలినాతాం;వ్యతిలినతాం ॥ ౬ వ్యత్యలినీత,వ్యత్యలినాతాం
వ్యత్యలినత ॥ వ్యత్యలినీథాః,వ్యత్యలిని,వ్యత్యలినీవహి ॥ ౭ వ్యతిలినీత
వ్యతిలినీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిలాసీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతిలేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్య
త్యలాస్త-వ్యత్యలేష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యలాస్యత,వ్యత్యలేష్యత.

భావే—ణ్యంతాదిషు తిఙ్కృత్సు సర్వత్ర దైవాదికలీయతివత్ ॥
కేవలాత్కృత్స్వపి శతరి లినన్,లినతీ,ఇతివిశేషః॥శేషంసమానం॥

౮ ౬౭౯,౬౮౧,౬౮౫.

ప్లీ-గతౌ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్వాదీనాంహ్రస్వ ఇతిహ్రస్వః ॥ ౧ ప్లినాతి।ప్లినీతః।ప్లినంతి ॥ ౨పి
ప్లాయ।పిప్లియతుః।పిప్లియుః ॥ పిప్లయిథ,పిప్లేథ।పిప్లాయ,పిప్లయ,పిప్లి
యివ।పిప్లియిమ ॥ ఇత్యాదిసర్వంక్షిణాతివత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మ
వ్యతిహారేనతఙ్ ॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాం॥ప్లీనః, ప్లీనవాన్, ల్వాదిభ్యశ్చే
తినత్వం ॥

భ్రీ-భయే॥భరణ ఇత్యేకే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

భ్రీణాతీత్యాదిప్లినాతివత్ ॥ కేషాంచిన్మతే భ్రినాస్యహ్రస్వః ॥
కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిభ్రీణీతే॥ ౨ వ్యతిబిభ్రియే।వ్యతిబిభ్రి[illegible]

[illegible] [illegible]వ్ర[illegible]యాం, ప్రా[illegible]దిభా[illegible]

యిషి। వ్యతిభిభ్రియిఢ్వే।ఢ్వే ॥ వ్యతిబిభ్రియివహే ॥ ౩ వ్యతిభ్రే[illegible](వ్యతిభ్రే) ౪ వ్యతిభ్రేష్యతే ॥ ౫ వ్యతిభ్రిణీతాం ॥ ౬ వ్యత్యభ్రీణీత।వ్యత్యభ్రిణాతాం।వ్యత్యభ్రిణత ॥ ౭ వ్యతిభ్రిణీత, వ్యతిభ్రేణీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిభ్రేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యభ్రేష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యభ్రేష్యత.

భావే—భ్రీయతఇత్యాదిక్షయతివత్ ॥ ణ్యంతాదిషు భ్రాయయతీత్యాది ॥ ల్వాదిత్వాభావేపి సంయోగాదేరిత్యాదినా నిష్ఠానత్వం॥ భ్రీణః, భ్రీణవాన్.

వ్రీ-వరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

వ్రిణాతీత్యాది సర్వం ప్లినాతివత్ ॥ కేషాంచిన్మతేశితి నాస్య హ్రస్వః కర్మవ్యతిహారే భ్రిణాతివత్ ॥ సంయోగాదేరిత్యాదినా నిష్ఠానత్వం ॥ వ్రీణః, వ్రీణవాన్.

ప్లీ-వరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్లినాతీత్యాది ప్లినాతివత్ ॥ ణౌ పతిహ్రీత్యాదినా పుకి ప్లాపయతి। తే ॥ ఇత్యాది ॥ కర్మవ్యతిహారే భ్రిణాతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం। ప్లీనః, ప్లీనవాన్.

కౄ-హింసాయాం।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ప్వాదీనాం హ్రస్వ ఇతి హ్రస్వః ॥ ౧ కృణాతి।కృణీతః ॥ ౨ కృణాతు, కృణీతాత్ ॥ ౩ అకృణాత్, అకృణీతాం ॥ ౪ కృణీయాత్ ॥లిటి-చకార, చకరతురిత్యాది ॥ ఋచ్ఛత్యౄతామితి గుణః ॥ చకరిథ, చకరివ, చకరిమ ॥ లుఙాద్యార్ధధాతుకేషు కర్మణి ణ్యంతాదిషు చ సర్వం తరతివత్ ॥ పు ౧.౨౨, ౧.౨౩, ౧.౨౪, ౧.౨౫. హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే న తఙ్ । కేవలాచ్ఛతరి-కృణన్, కృణతీతి విశేషః.

గౄ-శబ్దే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

గృణాతి।గృణీతః ఇత్యాది సర్వం కృణాతివత్. లిటి-జగార, జగరతురి[illegible]

భాష్యకారస్య కాశికాయాం జ్ఞాదిధాతవః ... రిణా

క్ర్యాదిః । కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగృణీతే । ౨ వ్యతిగృణీతాం । ౬ వ్యత్యగృణీత, ౭ వ్యతిగృణీతేతివిశేషః । శేషంతరతివత్.

జౄ-వయోహానౌ।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

జృణాతీత్యాదిసర్వంగృణాతివత్ । లిటి-వాజ్జ్ఞాంభ్రముత్రసామిత్యభ్యాసలోపౌవా । జజార,జజరతుః,జజరుః । జేరతుః,జెరుః । లుఙి-జౄస్తమ్భివృత్యఙ్వా, అజరత్,అజరతాం, అజారీత్, అజారిష్టాం । కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిజెరే,వ్యతిజెరాతే,వ్యతిజజరే । వ్యతిజజరాతే । భావేపి-జెరే, జజరఇతివిశేషః । శేషంసమానమ్.

దౄ-విదారణే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

దృణాతి । దదార । శౄదౄపాంహ్రస్వోవేతిహ్రస్వపక్షే యణ్ । అన్యదా ఋచ్ఛత్యౄతామితిగుణః । దద్రతుః, దదరతుః, దద్రుః,దదరుః । దదరిథ,దద్రథుః,దదరథుః,దద్ర,దదర, దదార,దదర, దద్రివ,దదరివ,దద్రిమ,దదరిమ । కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదృణీతే । ౨ వ్యతిదృణీతాం । ౬ వ్యత్యదృణీత । ౭ వ్యతిదృణీత । శేషంతరతివత్ భయార్థస్యాస్య ఘటాదావనువాదాన్మిత్త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకర్మణోర్దృణంతంప్రేరయతి దరయతి-తే । దర్యతఇత్యాదితిజికృతిచ సర్వం కఖతివత్ । చఙి-అత్స్మృదృత్వరేత్యాదినాభ్యాసస్యాత్త్వే । అదదరత్-త । భయాదన్యత్రదారయతీత్యాది । శేషంకృణాతివత్.

ధౄ-ఇత్యన్యే।వయోహానావిత్యర్థః।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ధృణాతి । దధార,దధరతుః,దధరురిత్యాది । శేషందృణాతివత్.

స్పా-నమోసకమారా ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

స్పృణాతి ॥ ననార-ననరతురిత్యాదిగృణాతివత్ ॥ [illegible] మవాదాన్నయా ఘేణా మిత్త్వాద్ధ్రస్వ స్పృణంతం ప్రేరయతి [illegible]యతి -తే ॥ ఇత్యాదిదరయతివత్ ॥ చఙి-అనీనరత్-త ॥ నయాదన్య[illegible]నార యతీత్యాది ॥ శేషం కృణాతివత్.

పౄ-పాలనపూరణయోః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ పృణాతి। పృణీతః। పృణంతి। శ్రౄంపౄంపౄంపౄం వేతిహ్రస్వ పక్షేయణ్। అన్యథాబుధ్భుత్యౄౄం ఇతిగుణః ॥ ౨ పపార। పప్రతుః। పపరతుః। పప్రుః। పపరుః। పపరిథేత్యాదిన్మణాతివత్ । ఆశిషిపూర్యా త్ । కర్తృవ్యతిహారే—౧ వ్యతిపృణీతే ॥ ౨ వ్యతిపప్రే। వ్యతిపప్రాతే। వ్యతిపప్రిరే। వ్యతిపపరే। వ్యతిపపరాతే। వ్యతిపపరిరే ॥ ౩ వ్యతిపరి(రీ)తా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతిపరి(రీ)ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిపృణీతాం ॥ ౬ వ్యత్యపృణీత ॥ ౭ వ్యతిపృణీత। వ్యతిపృణీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిపరిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) వ్యతిపూర్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యపరిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) వ్యత్యపరీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) వ్యత్యపూర్ష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యపరి(రీ)ష్యత ॥

కర్మణి—౧ పూర్యతే ॥ ౨ పప్రే। పప్రాతే। పపరే। పపరాతే ॥ ౩ పారితా(సే-హే) పరి(రీ)తా ॥ సే। హే ॥ ౪ పారిష్యతే। పరి(రీ)ష్యతే ॥ ౫ పూర్యతాం ॥ ౬ అపూర్యత ॥ ౭ పూర్యేత ॥ ౮ పారిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) పరిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) పూర్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అపారి-అపారిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అపరిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అపరీషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అపూర్షాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అపారిష్యత-అపరి(రీ)ష్యత.

ణౌ పారయతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ చఙి-అపీపరత్-త ॥ తతః కర్మణి కృత్స్వతతరతివత్ ॥ సని-తిఙ్కృత్యోః ॥ పిపరి(రీ)షతి ॥ పుపూర్షతి [illegible] పరి(రీ)షితవ్యం ॥ పుపూర్షితవ్యమిత్యాదిచ ॥ యఙి-[illegible]త్యాది [illegible] పాపరీతి, పాపర్తి, పాపూర్తి, [illegible]

కేవలాత్కృత్సు—పరితవ్యం-పరీతవ్యం, పరణీయం, పార్యం, పూ ర్ణః, పూర్ణవాన్, పృణన్-పృణతీ, పరిష్యన్। పరిష్యతీ। పరిష్యతీ పరిష్యన్। పరిష్యతీ। పరిష్యంతీ, పరితుం, పరీతుం, పూర్ణః, పర ణం, పరిత్వా, పరీత్వా, పరిపూర్య, పారంపారం, పరిత్వా పరిత్వా, ప రీత్వా పరీత్వా.

భృ-భర్త్సనే। భరణేఽప్యేకే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ భృణాతి ॥ ౨ భృణాతు ॥ ౩ అభృణాత్ ॥ ౪ భృణీయాత్ ॥ ౫ భూర్యాత్ ॥ ఇత్యాదిపృణాతివత్ ॥ ణౌ భారయతి-తే ॥ అబీభరత్-త ॥ సని-బిభరిషతి, బిభరీషతి, బుభూర్షతీత్యాది ॥ యఙి-బోభూర్యతే। బోభూరాంచక్రే ఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి బాభరీతి, బాభర్తి, బాభూర్తః, బాభురతీత్యాది ॥ శేషంపృణాతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—భరితవ్యం-భరీతవ్యం, భరణీయం, భార్యః, భూర్ణః, భూర్ణవాన్, భృణన్। భృణతీ, భరిష్యన్। భరిష్యతీ। భరిష్యంతీ, భరిష్యన్। భరిష్యతీ। భరిష్యంతీ, భరితుం। భరీతుం, భూర్ణం, భరణం, భరిత్వా, భరీత్వా, ప్రభూర్య, భారంభారం, భరిత్వా భరిత్వా, భరీత్వా భరీత్వా.

భృ-ఇత్యేకే। వయోహానావిత్యర్థః। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ.

భృణాతీత్యాదిప్రాగ్వత్

మృ-హింసాయాం। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

మృణాతి ॥ మమార-మమరతుః ॥ మమరిథ, మమార, మమర-మమరివ ॥ శేషంపృణాతివత్ ॥ ఆశిషి-మూర్యాత్ ॥ యఙి-మోమూర్యతే, మోమూరాంచక్రే ఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి మామరీతి। మామర్తి। మామూర్తః। మామురతీత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు—మరితవ్యం। మరీతవ్యం మరణీయం, మార్యం, మూర్ణః, మూర్ణవాన్, మృణన్-మృణతీ, మరి[illegible] మరి(రీ)ష్యతీ-మరి(రీ)ష్యంతీ, మరితుం, మరీతుం

వృ-౨౩ ధాతురూప వ్రకాశికాయాంవ్యాఖ్యానమ్

మూర్ణః, వరణం, వరిత్వా, వరీత్వా, వ్రివూర్య...

వరిత్వావరిత్వా, వరీత్వావరీత్వా.

వృఞ్-వరణే॥భరణఇత్యేకే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

౧ వృణాతి।వృణీతః।వృణంతి ॥ ౨ వవార।వవరతుః ॥ ౩ వరితా-వరీతా-సి ॥ ౪ వరిష్యతి-వరీష్యతి ॥ ౫ వృణాతు। వృణీహి।వృణాని ౬ అవృణాత్-అవృణీతాం ॥ ౭ వృణీయాత్ ॥ ౮ వూర్యాత్ ॥ ౯ అవారీత్-అవారిష్టాం ॥ ౧౦ అవరిష్యత్-అవరీష్యత్ ॥

కర్మణ్యర్థే తు రేఫే వృతిపృణాతివత్ ॥ కర్మణి— ౧ వూర్యతే ౨ వవరే ॥ ౩ వారితా(సే।హే)వరి(రీ)తా(సే।హే) ౪ వారిష్యతే వరి(రీ)ష్యతే ॥ ౫ వూర్యతాం ॥ ౬ అవూర్యత ॥ ౭ వూర్యేత ॥ ౮ వారిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) వరిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) వూర్షీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అవారి అవారిషాతాం(ధ్వం।ఢ్వం)అవరిషాతాం(ధ్వం।ఢ్వం)అవరీషాతాం(ధ్వం।ఢ్వం) అవూర్షాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అవరి(రీ)ష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ వారయతి-తే ॥ ఇత్యాది కారయతివత్ ॥ వు ౧-౨౩।౧-౨౪ ॥ సని-తదంతాత్కృత్స్వపి వివరిషతి।వివరీషతి ॥ వువూర్షతీత్యాది ॥ యఙ్-వావూర్యతే। వావూర యఙ్లుకి-వావరీతి।వావర్తి।వావూర్తః।వావర్తీత్యాది ॥ తతఃకృత్స్వపితరతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—వరి(రీ)తవ్యః, వరణీయః, వార్యః, వూర్ణః వూర్ణవాన్, వృణన్, వృణతీ, వరి(రీ)ష్యన్-వరి(రీ)ష్యతీ-వరి(రీ)ష్యంతీ, వరి(రీ)తుం, వూర్తః, వరణం, వరి(రీ)త్వా, సంవూర్య, వారంవారం, వరిత్వావరిత్వా, వరీత్వావరీత్వా.

శౄ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శృణాతీత్యాదిసర్వందృణాతివత్ ॥హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారే ...

...మిత్యాత్ ।శారయతి।అశీశరదిత్యాది ...

అథ క్ర్యాదౌ హలంతాః పరస్మైపదినః

అశ-భోజనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ అశ్నాతి।అశ్నీతః।అశ్నంతి ॥ అశ్నాసి।అశ్నీథః ॥ అశ్నామి।అశ్నీమః ॥ ౨ ఆశ।ఆశతుః ॥ ఆశిథ।ఆశిమ ॥ ౩ అశితా-సి ॥ ౪ అశిష్యతి ॥ ౫ అశ్నాతు।అశ్నీతాత్।అశాన-అశ్నీతాత్ ॥ అశ్నాని।అశ్నామ ౬ ఆశ్నాత్।ఆశ్నీతాం।ఆశ్నన్ ॥ ఆశ్నాః।ఆశ్నీతం ॥ ఆశ్నాం।ఆశ్నీమ ॥ ౭ అశ్నీయాత్। అశ్నీయాతాం ॥ ౮ అశ్యాత్ ॥ ౯ ఆశీత్ ॥ ౧౦ ఆశిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యత్యశ్నీతే।వ్యత్యశ్నాతే।వ్యత్యశ్నీషే।వ్యత్యశ్నీధ్వే।వ్యత్యశ్నీమహే ॥ ౨ వ్యత్యాశే।వ్యత్యాశిషే॥ ౩ వ్యత్యశితా (సే।హే) ౪ వ్యత్యశిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యశ్నీతాం। వ్యత్యశ్నీష్వ।వ్యత్యశ్నై।వ్యత్యశ్నామహై ॥ ౬ వ్యత్యాశ్నీత।వ్యత్యాశ్నాతాం। వ్యత్యాశ్ని ॥ ౭ వ్యత్యశ్నీత।వ్యత్యశ్నీయాతాం ॥ ౮ వ్యత్యశిషీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యాశిష్ట।వ్యత్యాశిషాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యాశిష్యత.

కర్మణి— ౧ అశ్యతే ॥ ౨ ఆశే ॥ ౩ ఆశితా(సే।హే) ౪ అశిష్యతే ౫ అశ్యతాం ॥ ౬ ఆశ్యత ॥ ౭ అశ్యేత ॥ ౮ అశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆశి।ఆశిషాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ ఆశిష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్సనియఙ్యఙ్లుకోశ్చ తిఙ్రూపాణి సర్వమటతివత్ ॥ పు ౧౬౦,౧౬౧,౧౬౫.

కేవలాత్కృత్సు—అశితవ్యం, అశనీయం, ఆశ్యం, అశితః, అశితవాన్, అశ్నన్।అశ్నతీ ॥ అశిష్యన్।అశిష్యతీ।అశిష్యంతీ, అశితుం, అశితం, అశనం, అశిత్వా, ప్రాశ్య, ఆశమాశం, అశిత్వాశిత్వా.

ఇష-ఆభీక్ష్ణ్యే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఇష్ణాతి।ఇష్ణీతః ॥ ౫ ఇష్ణాతు।ఇషాణ।ఇష్ణాని ॥ ౬ ఐష్ణాత్।ఐ

ష్టితాః ౯ ఇష్టీయాత్ ॥ శేషమన్యతివత్ । [illegible]

కర్మవ్యతిహారే — ౧ వ్యతీష్టితే॥ వ్యతీషాతే। ౨ [illegible] వ్యతీషాతే। వ్యతీషిరే। వ్యతీషిషే। ౩ వ్యత్యేషితా(సే-రా) [illegible] ॥ సేతా॥ ౪ వ్యత్యేషిష్యతే॥ ౫ వ్యతీష్టితాం॥ వ్యతీష్టివహై వ్యతీష్టై॥ ౬ వ్యత్యేష్టిత। వ్యత్యైష్టాతాం॥ ౭ వ్యతీష్టిత। వ్యతీష్టీయాతాం॥ ౮ వ్యతీషిషీష్ట।ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యైషిష్ట।ధ్వం,ఢ్వం॥ ౧౦ వ్యత్యైషిష్యత॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణోః స్తిజికృతిచనవిచతిజ్యాలతోఽస్సర్వమేఖతివత్ ౧౨-౬-౧౬౩॥ కేవలాత్కృత్సు॥ ఏషితవ్యం।ఏష్టవ్యం। ఏషణీయం। ఏవ్యం ఇష్ట। ఇష్టవాన్। ఇష్టః। ఇష్టిః। ఏషిష్యన్। ఏషిష్యతీ। ఏషిష్యంతీ ఏషితుం। ఏష్టుం। ఇష్టం। ఏషణం। ఏషిత్వా। ఇష్ట్వా।ప్రేష్య। ఏషమేషం। ఏషిత్వైషిత్వా। ఇష్ట్వేష్ట్వా॥

ఉధ్రస, ఉఞ్ఛే। ఉకారోధాత్వవయవఇత్యేకే। నేత్యన్యే

సకర్మకః। సేట్।పరస్మైపదీ

౧ ఉధ్రస్నాతి॥ ౨ ఉధ్రసాంచకార। బభూవ। ఆస॥ ౩ ఉధ్రసితాసి॥ ౪ ఉధ్రసిష్యతి॥ ౫ ఉధ్రస్నాతు। ఉధ్రసాన। ఉధ్రస్నీతాత్। ఉధ్రస్నాని॥ ౬ ఔధ్రస్నాత్। ఔధ్రస్నీతాం। ౭ ఉధ్రస్నీయాత్॥ ౮ ఉధ్రస్యాత్। ౯ ఔధ్రసీత్॥ ౧౦ ఔధ్రసిష్యత్॥

కర్మణి — ౧ ఉధ్రస్యతే। ౨ ఉధ్రసాంచక్రే।బభూవే। ఆసే॥ ౩ ఉధ్రసితా। సే।హే॥ ౪ ఉధ్రసిష్యతే॥ ౫ ఉధ్రస్యతాం॥ ౬ ఔధ్రస్యత॥ ౭ ఉధ్రస్యేత॥ ౮ ఉధ్రసిషీష్ట॥ ౯ ఔధ్రాసి। ఔధ్రసిషాతాం॥ ౧౦ ఔధ్రసిష్యత॥ ణ్యాకర్తృకకర్మణోః స్తిజేణ్యంతాత్కృతి చ గ్రసతివత్॥ [illegible]॥ సని॥ ఉదిధ్రసిషతి। ఉదిధ్రసిషాంచకార। ఉదిధ్రసిషితవ్యమిత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సు గ్రసతివత్॥ నిష్ఠాయాం। ఉధ్రసితః। ఉధ్రసిత [illegible] ఉధ్రస్నన్। ఉధ్రస్న[illegible]

౧ ధ్రస్నాతి॥ ౨ దధ్రాస॥ దధ్రసతుః॥ ౩ ధ్రసితా॥ సి॥ ౪ ధ్రసిష్యతి॥ ౫ ధ్రస్నాతు. ధ్రసాన॥ ౬ అధ్రస్నాత్ ॥ ౭ ధ్రస్నీయాత్ ॥ ౮ ధ్రస్యాత్ ॥ ౯ అధ్రాసీత్ - అధ్రసీత్॥ ౧౦ అధ్రసిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధ్రస్నీతే॥ ౨ వ్యతిదధ్రసే॥ ౩ వ్యతిధ్రసితా(సే-హే) ౪ వ్యతిధ్రసిష్యతే। ౫ వ్యతిధ్రస్నీతాం ॥ ౬ వ్యత్యధ్రస్నీత॥ ౭ వ్యతిధ్రస్నీత॥ ౮ వ్యతిధ్రసిషీష్ట-ధ్వం॥ వ్యత్యధ్రసిష్ట ధ్వం-ఢ్వం॥ ౧౦ వ్యత్యధ్రసిష్యత॥

కర్మణి—౧ధ్రస్యతే॥ ౨ దధ్రసే॥ ౩ ధ్రసితా(సే-హే) ౪ ధ్రసిష్యతే ॥ ౫ ధ్రస్యతాం ॥ ౬ అధ్రస్యత॥ ౭ ధ్రస్యేత । ౮ ధ్రసిషీష్ట -ధ్వం॥ ౯ అధ్రాసి। ౧౦ అధ్రసిష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయేచగదతివత్॥ చఙి॥ అదిధ్రసత్-త॥ తథాసన్యఙ్యఙ్లుక్సుచగదతివత్॥ ౨౨౮॥

కేవలాత్ప్రత్యయే—ధ్రసితవ్యం। ధ్రసనీయం। ధ్రాస్యం। ధ్రసితః। ధ్రసితవాన్। ధ్రస్నన్। ధ్రస్నతీ। ధ్రసిష్యన్। ధ్రసిష్యతీ। ధ్రసిష్యంతీ ధ్రసితుం। ధ్రసితం। ధ్రసనం। ధ్రసిత్వా. విధ్రస్య। ధ్రాసంధ్రాసం।ధ్రసిత్వాధ్రసిత్వా॥

క్లిశూ- విబాధనే। సకర్మకః। వేట్। పరస్మైపదీ

౧క్లిశ్నాతి॥ ౨ చిక్లేశ। చిక్లేశిథ। చిక్లేష్ఠ- చిక్లిశివ. చిక్లిశ్వ। చిక్లిశిమ। చిక్లిశ్మ॥ ౩ క్లేశితా.సి॥ క్లేష్టా-సి॥ ౪ క్లేశిష్యతి। క్లేక్ష్యతి। ౫ క్లిశ్నాతు। క్లిశాన। క్లిశ్నాని। క్లిశ్నావ। ౬ అక్లిశ్నాత్। అక్లిశ్నీతాం। ౭ క్లిశ్నీయాత్॥ ౮ క్లిశ్యాత్॥ ౯ అక్లేశీత్। అక్లిక్షత్॥ ౧౦ అక్లేశిష్యత్। అక్లేక్ష్యత్ ॥ హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్॥

కర్మణి—౧ క్లిశ్యతే। ౨ చిక్లిశే। చిక్లిశిషే। చిక్లిక్షే। చిక్లిశిఢ్వే। చిక్లిడ్ఢ్వే। చిక్లిశివహే। చిక్లిశ్వహే। చిక్లిశిమహే॥ చిక్లిశ్మహే॥ ౩ క్లేశితా(సే-హే)। క్లేష్టా(సే-హే)॥ ౪ క్లేశిష్యతే। క్లేక్ష్యతే॥ ౫ క్లిశ్యతాం। [illegible]

క్షుభ-సంచలనే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

క్షుభ్నాదిషు చేతిణత్వనిషేధః ॥ ౧ క్షుభ్నాతి ॥ ౨ చుక్షోభ-చుక్షుభతుః ॥ ౩ క్షోభితా-సి ॥ ౪ క్షోభిష్యతి ॥ ౫ క్షుభ్నాతు-క్షుభాన-క్షుభ్నాని ॥ ౬ అక్షుభ్నాత్ ॥ ౭ క్షుభ్నీయాత్ ॥ ౮ క్షుభ్యాత్ ॥ ౯ అక్షోభీత్ ॥ ౧౦ అక్షోభిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—శ్నాతివత్-

భావే—౧ క్షుభ్యతే ॥ ౨ చుక్షుభే ॥ ౩ క్షోభితా ॥ ౪ క్షోభిష్యతే ॥ ౫ క్షుభ్యతాం ॥ ౬ అక్షుభ్యత ॥ ౭ క్షుభ్యేత ॥ ౮ క్షోభిషీష్ట ॥ ౯ అక్షోభి ॥ ౧౦ అక్షోభిష్యత.

ణ్యంతాదిషు సర్వం క్షోభతివత్ ॥ చలనార్థత్వాత్ణౌ పరస్మైపదమేవ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

కేవలాత్కృత్సు-శతరి-క్షుభ్నన్-క్షుభ్నతీ, ఇతివిశేషః ॥ శేషం క్షోభతివత్ ॥ పు ౪౪౦.

కుష-నిష్కర్షే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

కుష్ణాతీత్యాద్యరూపం పుష్ణాతివత్ ॥ నిరిత్యుపసర్గపూర్వాదస్మాత్ ఇట్ కుషఇతివలాద్యార్ధధాతుకస్యేడ్వికల్పః ॥ ౩ నిష్కోషితా - నిష్కోష్టా ॥ ౪ నిష్కోషిష్యతి-నిష్కోక్ష్యతి ॥ ౯ నిరకోషీత్-నిరకుక్షత్ ॥ ౧౦ నిరకోషిష్యత్-నిరకోక్ష్యత్ ॥ సని-నిశ్చుకుషిషతి, నిశ్చుకుక్షతీత్యాది ॥ కేవలాత్క్త్వాయాం మృడమృదేత్యాదినా కిత్త్వే, కుషిత్వా, నిష్కుష్య,

ఖచ-భూతప్రాదుర్భావే॥ భూతప్రాదుర్భావో ఽతిక్రాంతోత్పత్తిః
అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ,

౧ ఖచ్ఞాతి-ఖచ్ఞీతః-ఖచ్ఞంతి ॥ ౨ చఖాచ-చఖచతుః ॥ ౩ ఖచితా-సి ॥ ౪ ఖచిష్యతి ॥ ౫ ఖచ్ఞాతు ॥ ఖచాన-ఖచ్ఞీతాత్, ఖచ్ఞాని, ఖచ్ఞాన [illegible] ॥ ౬ అఖచ్ఞాత్ ॥ ౭ ఖచ్ఞీయాత్ ॥ ౮ ఖచ్యాత్ ॥ ౯ అఖా[illegible]

త్-అఖవీత్ ॥ ౧౦ అఖవిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిఖచ్ఛీతే ॥ ౨ వ్యతిచఖచే ॥ ౩వ్యతిఖచి గ(సే, హే) ౪ వ్యతిఖవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిఖచ్ఛీతాం ॥ ౬ వ్యత్యఖచ్ఛీత వ్యతిఖచ్ఛీత ॥ ౮ వ్యతిఖవిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యఖచిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦ వ్యత్యఖచిష్యత ॥ భావే—౧ ఖచ్యతే ॥ ౫ ఖచ్యతాం ॥ ౬ అఖ చ్యత ॥ ౭ ఖచ్యేత ॥ ౯ అఖావీతివిశేషః॥శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంగదతివత్ ॥ పు ౨౨౮.

కేవలాత్కృత్సు—ఖచితవ్యం, ఖచనీయం, ఖాచ్యం, ఖచితః, ఖ చితవాన్, ఖచన్-ఖచ్ఛతీ, ఖచిష్యన్-ఖచిష్యతీ-ఖచిష్యంతీ, ఖచితుం ఖచితం, ఖచనం, ఖచిత్వా, నిఖచ్య, ఖాచంఖాచం, ఖచిత్వాఖచిత్వా.

ఖవేతివాంతో౽యమిత్యేకే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ఖ్నోఖ్న్వాడనునాసికేచేతిశ్నాప్రత్యయేపరే వస్యౌరాదేశవృద్ధీ ॥ ౧ ఖౌనాతి-ఖౌనీతః ॥ ౨ చఖావ-చఖవతుః ॥ ౩ ఖవితా-సి ॥ ౪ ఖ విష్యతి ॥ ౫ ఖౌనాతు-ఖౌనీతాత్ ॥ శానచఃపరత్వాదూఠికృతేహల స్తత్వాభావాన్నశానచ్ ॥ ఖౌనీహి-ఖౌనాని-ఖౌనాన ॥ ౬ అఖౌనా త్ ॥ ౭ ఖౌనీయాత్ ॥ ౮ ఖవ్యాత్ ॥ ౯ అఖావీత్-అఖవీత్ ॥ ౧౦ అఖవిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిఖౌనీతే ॥ ౨ వ్యతిచఖ వే ॥ ౩ వ్యతిఖవితా(సే,హే) ౪ వ్యతిఖవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిఖౌనీతాం॥ వ్యతిఖౌనీష్వ-వ్యతిఖౌనై-వ్యతిఖౌనావహై ॥ ౬ వ్యత్యఖౌనీత ॥ ౭ వ్యతిఖౌనీత ॥ ౮ వ్యతిఖవిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ వ్యత్యఖవిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యఖవిష్యత. భావే—౧ ఖవ్యతే ॥ ౫ ఖవ్యతాం ॥ ౬ అఖ వ్యత ॥ ౭ ఖవ్యేత ॥ ౯ అఖావీతివిశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ణ్యంతాదిషుఖ్యాతివత్॥ఊఠ్యాభవిషయారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్ కేవలాత్కృత్సు—ఖవితవ్యం, ఖవనీయం, ఖావ్యం, ఖౌతః, ఖౌ

తవ్యాత్, ఖానన్-ఖానతి, ఖనిష్యన్-ఖనిష్యతి-ఖనిష్యంతీ[illegible] ఖాతం, ఖననం, ఖనిత్వా, ప్రఖన్య, ఖానంఖానం, ఖనిత్వా[illegible]

గ్రంథ-సందర్భే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ గ్రథ్నాతి ॥ జగ్రంథ-జగ్రథతుః-జగ్రంథతుః॥ శ్రంథిగ్రంథిత్యాదినా కిత్త్వవికల్పాత్పక్షేనలోపః ॥ ౩ గ్రంథితా-సి ॥ ౪ గ్రంథిష్యతి ॥ ౫ గ్రథ్నాతు-గ్రథాన-గ్రథ్నాని ॥ ౬ అగ్రథ్నాత్ ॥ ౭ గ్రథ్నీయాత్ ॥ ౮ గ్రథ్యాత్ ॥ ౯ అగ్రంథీత్ ॥ ౧౦ అగ్రంథిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగ్రథ్నీతే ॥ ౨ వ్యతిజగ్రథే-వ్యతిజగ్రథ్రే ॥ ౩ వ్యతిగ్రంథితా(సే।హే) ౪ వ్యతిగ్రంథిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిగ్రథ్నీతాం ॥ ౬ వ్యత్యగ్రథ్నీత ॥ ౭ వ్యతిగ్రథ్నీత॥ ౮ వ్యతిగ్రంథిషీష్ట-ధ్వం. ౯ వ్యత్యగ్రంథిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యగ్రంథిష్యత.

కర్మణి—౧ గ్రథ్యతే ॥ ౫ గ్రథ్యతాం ॥ ౬ అగ్రథ్యత ॥ ౭ గ్రథ్యేత ॥ ౯ అగ్రంథీతి విశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతిహారవత్.

అస్మాత్కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం యగాదిష్వప్రాప్తేషు శ్రంథిగ్రంథిబ్రూఞాత్మనేపదాకర్మకాణాముపసంఖ్యానమితి యక్చిణోః ప్రతిషేధః ॥ గ్రథ్నీతే గ్రంథస్స్వయమేవ ॥ అన్యత్కర్మవత్ ॥ లుఙిచిణః ప్రతిషేధాత్సిచ్ ॥ అగ్రంథిష్ట.

ణ్యంతాదిషు సర్వం క్రందతివత్ ॥ పు. ౧౯౦, ౧౯౧, ౧౬౨. యఙ్-జాగ్రథ్యత ఇత్యాదౌ నలోపో విశేషః ॥ యఙ్లుకి-జాగ్రంథీతి, జాగ్రన్తి, జాగ్రత్తః, జాగ్రథతీత్యాది.

కృదంతేషు—గ్రంథితవ్యం, గ్రంథనీయం, గ్రంథ్యః, గ్రథితః గ్రథితవాన్, గ్రథ్నన్-గ్రథ్నతీ, గ్రంథిష్యన్-గ్రంథిష్యంతీ-గ్రంథిష్యతీ, గ్రంథితుం, గ్రథితం, గ్రంథనం, నోపధాదితి కిత్త్వం వా ॥ గ్రథి[illegible] గ్రంథిత్వా, సంగ్రంథ్య, సంగ్రథ్య, [illegible]

[illegible] ౮౩౯
[illegible]

ణభ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపది

౧ నభ్నాతి ॥ ౨ ననాభ-నేభతుః ॥ ౩ నభితా ॥ ౪ నభిష్యతి॥ ౫ నభ్నాతు-నభాన-నభ్నాని ॥ ౬ అనభ్నాత్-అనభ్నీతాం ॥ నభ్నీయాత్-నభ్నీయాతాం ॥ ౮ నభ్యాత్ ॥ ౯ అనాభీత్-అనభీత్ ॥౧౦ అనభిష్యత్. హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్.

కర్మణి—౧ నభ్యతే ॥ ౨ నేభే ॥ ౩ నభితా(సేః పా.)౪నభిష్యతే ॥ ౫ నభ్యతాం ॥ ౬ అనభ్యత ॥ ౭ నభ్యేత ॥ ౮ నభిషీష్ట- ధ్వం ॥ ౯ అనాభి ॥ ౧౦ అనభిష్యత. ణ్యంతాదిషుసర్వంయభతివత్॥పు౩౩౩ ౩౩౪ ॥ సని-తిఙ్కృత్సుగదతివత్॥పు ౨౩౭, ౨౩౯.

కేవలాత్కృత్సు—నభితవ్యం, నభనీయం, నాభ్యం, నభితః, నభితవాన్, నభ్నన్-నభ్నతీ, నభిష్యన్-నభిష్యతీ- నభిష్యంతీ, నభితుం, నభితం, నభనం, నభిత్వా, ప్రణభ్య, నాభంనాభం, నభిత్వా నభిత్వా.

బన్ధ, బన్ధనే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ బధ్నాతి। బధ్నీతః। ౨ బబన్ధ, బబంధిథ, బబంధివ। ౩ బంద్ధా బంద్ధారౌ-సి॥ ౪ భన్త్స్యతి। భన్త్స్యతః। భంత్స్యంతి । ౫ బధ్నాతు। బధ్నీతాత్। బధాన। బధ్నాని। బధ్నావ । ౬ అబధ్నాత్ । అబధ్నీతాం। ౭ బధ్నీయాత్। ౮ బధ్యాత్। ౯అభాన్త్సీత్। అబాంద్ధాం అభాన్త్సుః। అభాన్త్సీః।అబాన్ద్ధం। అబాన్ద్ధ। అభాన్త్సం । అభాన్త్స్వ। అభాన్త్స్మ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిబధ్నీతే। ౨ వ్యతిబబంధే। వ్యతిబబంధిషే। వ్యతిబబంధివహే। ౩ వ్యతిబంద్ధా। వ్యతిబంద్ధారౌ।సేహే।౪వ్యతి[illegible] ౫ వ్యతిబధ్నీతాం। ౬వ్యత్యబధ్నీత। ౭ వ్యతిబధ్నీత। ౮ వ్యతి[illegible]

తి భంత్సీష్ట-ధ్వం। ౯ వ్యత్యబంద్ధ। వ్యత్యభంత్సాతాం। వ్యత్యభంత్సత। వ్యత్యబంద్ధాః। వ్యత్యభంత్సాథాం। వ్యత్యభంద్ధ్వం। వ్యత్యభంత్సి। వ్యత్యభంత్స్వహి। వ్యత్యభంత్స్మహి। ౧౦ వ్యత్యభంత్స్యత।

కర్మణి— ౧ బధ్యతే। ౨ బబంధే। బబంధిషే। బబంధిమహే। ౩ బంద్ధా-సే-హే। ౪ భంత్స్యతే। ౫ బధ్యతాం। ౬ అబధ్యత। ౭ బధ్యేత। ౮ భంత్సీష్ట। ౯ అబంధి। అభంత్సాతాం। ౧౦ అభంత్స్యత।

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్సన్యపి చ సంజ్ఞయితివత్। సన్నంతా త్రిజికృతిచ విభంత్సతీత్యాది సిసమక్షివత్। యజితిజ్యుణోర్నాప బధ్యతే బాబధీతన్యమిత్యాది సంజ్ఞివత్। ౩౭౮-౩౭౯ యఙ్లుకి॥ బాబంధీతి। బాబద్ధి। బాబద్ధః॥ బాబంధతీత్యాది। తతః కృత్సు బాబంధితవ్యమిత్యాద్యపి ప్రాగ్వత్॥

కేవలాత్కృత్సు। బంద్ధవ్యం। బంధనీయం। బంధ్యం- బద్ధః। బద్ధవాన్। బధ్నన్। బధ్నతీ। భంత్స్యన్। భంత్స్యతీ। భంత్స్యంతీ। బంద్ధుం। బద్ధ్వా। బంధనం- బద్ధ్వా। ఉద్బధ్య। బంధం బంధం। బద్ధ్వా బద్ధ్వా। చక్రబంధం బధ్నాతి చక్రబంధం బధ్నాతీత్యర్థః। అధికరణబంధ ఇతి ణముల్। క్రౌంచబంధం బద్ధః మయూరికాబంధం। అట్టాలికాబంధం। బంధవిశేషాణాం సంజ్ఞా ఏతాః సంజ్ఞాయామితి ణముల్।

మథ-విలోడనే-సకర్మకః సేట్-పరస్మైపదీ

౧ మథ్నాతి। ౨ మమంథ। మమంథుః। ౩ మంథితా-సి। ౪ మంథిష్యతి। ౫ మథ్నాతు। మథాన। మథ్నాని। ౬ అమథ్నాత్। ౭ మథ్నీయాత్। ౮ మథ్యాత్। ౯ అమంథీత్। ౧౦ అమంథిష్యత్।

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిమథ్నీతే। ౨ వ్యతిమమంథే। ౩ వ్యతిమంథితా-సే-హే। ౪ వ్యతిమంథిష్యతే। ౫ వ్యతిమథ్నీతాం। ౬ వ్యత్యమథ్నీత। ౭ వ్యతిమథ్నీత। ౮ వ్యతిమంథిషీష్ట-ధ్వం। ౯ వ్యత్యమంథిష్ట-ధ్వం। ౧౦ వ్యత్యమంథిష్యత॥

కర్మణి—౧ మథ్యతే। ౫ మథ్యతాం। ౬ అమథ్యత। ౭ మథ్యేత। [illegible]
అమన్థిత్వి విశేషః। శేషం కర్మవ్యతీహారవత్।

ణ్యన్తాదిషు సర్వం బధ్నాతివత్। సని మిమన్థిషతి మిమన్థిషిత
వ్యమిత్యాది। యఙ్లుకి. మామన్థీతి। మామన్త్తి। మామత్తః। మామథ
తీత్యాది। కృత్సు నజతివత్।

కేవలాత్కృత్సు। మన్థితవ్యం। మన్థనీయం। మన్థ్యం। మథితః। మ
థితవాన్। మథ్నన్। మథ్నతీ। మన్థిష్యన్। మన్థిష్యతీ। మన్థిష్యన్తీ
మన్థితుం। మథితః। మన్థనం। మథిత్వా, మన్థిత్వా। నోపధాదితి వా కి
త్త్వం। ప్రమథ్య। ప్రమన్థ్య। మన్థం మన్థం। మథిత్వా మథిత్వా।
మన్థిత్వా మన్థిత్వా।

శ్రన్థ- విమోచనప్రతిహర్షయోః। శ్రన్థ-సందర్భే। అర్థభే
దాచ్ఛ్రన్థేః పునః పాఠః। సకర్మకః। సేట్। ప-దీ॥

౧ శ్రథ్నాతి। ౨ శశ్రన్థ- శ్రన్థిగ్రన్థీత్యాదినా కిత్త్వపక్షే। ఏత్వా
భ్యాసలోపావప్యత్రైవ కృత్వానిత్యత్వాభ్యాసలోపౌ। శ్రేథతుః- కి
త్త్వాభావే, శశ్రన్థతుః- శ్రేథుః, శశ్రన్థుః. ఇదం కిత్త్వం పితామపీతి సు
ధాకరమతే, శ్రేథిథ- మతాన్తరే శశ్రన్థిథ - కిత్త్వపక్షేపి గలిశశ్రథ,
శ్రేథివ, శశ్రన్థివ- శ్రేథిమ- శశ్రన్థిమ- శ్రన్థితేత్యాది సర్వం మథ్నాతివ
త్, కర్మణః, కర్తృత్వవివక్షాయాం యగాదిషు ప్రాప్తేషు శ్రన్థి
గ్రన్థిబ్రూఞాత్మనేపదాకర్మకాణాముపసంఖ్యానమితి యక్చిణోః ప్ర
తిషేధః, శ్రథ్నీతే గ్రన్థస్స్వయమేవ। శేషం కర్మలకారవత్, లుఙి- శ
శ్రన్థిష్ట।

స్కన్భు, అయం సౌత్రః - రోధనార్థ ఇత్యేకే - మాధవస్తు స్త
మ్భార్థ ఇత్యాహ. సకర్మకః- సేట్-పరస్మైపదీ
స్తమ్భుస్తుమ్భుస్కమ్భుస్కుమ్భుస్కుఞ్భ్యశ్శ్నా చ శ్నుతి శ్నా ప్రత్యయః దా
భ్యాం స్కభ్నోతి। స్కభ్నుతః। స్కభ్నువన్తి। స్కభ్నాతి। స్కభ్నీ [illegible]

స్కభ్నంతి ॥ ౨ చస్కంభ। చస్కంభతుః॥ ౩ స్కంభితా-సి॥ ౪ స్కంభిష్యతి॥ స్కభ్నోతు। స్కభ్నుహి। స్కభ్నవాని। స్కభ్నాతు। స్కభాన। స్కభ్నాని॥ ౬ అస్కభ్నోత్। అస్కభ్నాత్ ॥ ౭ స్కభ్నుయాత్। స్కభ్నీయాత్॥ ౮ నలోపః స్కభ్యాత్ ॥ ౯ అస్కంభీత్॥ ౧౦ అస్కంభిష్యత్ ॥ విపూర్వాదస్మాద్ద్వేః స్కభ్నోతేర్నిత్యమితి నిత్యం షత్వం। విష్కభ్నోతి। విష్కభ్నాతీత్యాది॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిస్కభ్నుతే। వ్యతిస్కభ్నీతే ॥ ౨ వ్యతిచస్కంభే॥ ౩ వ్యతిస్కంభితాసే। హే॥ ౪ వ్యతిస్కంభిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్కభ్నుతాం। వ్యతిస్కభ్నీతాం॥ ౬ వ్యత్యస్కభ్నుత। వ్యత్యస్కభ్నీత॥ వ్యతిస్కభ్నువీత। వ్యతిస్కభ్నీత॥ ౮ వ్యతిస్కంభిషీష్ట। ధ్వం।౯ వ్యత్యస్కంభిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యస్కంభిష్యత ॥

కర్మణి—౧ స్కభ్యతే॥ ౫ స్కభ్యతాం॥ ౬ అస్కభ్యత ॥ ౭ స్కభ్యేత- ౯ అస్కంభి ఇతి విశేషః॥ శేషః కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం శ్నాభ్నాతివత్॥ యఙ్లుకి ॥ చాస్కంభీతి। చాస్కంబ్ధి। చాస్కబ్ధః॥ చాస్కంభతీత్యాది। కేవలాత్కృత్సు ॥ స్కంభితవ్యం। స్కంభనీయం।స్కంభ్యం।స్కబ్ధః।స్కబ్ధవాన్। స్కభ్నువన్ స్కభ్నువతీ। స్కభ్నన్। స్కభ్నతీ। స్కంభిష్యన్ । స్కంభిష్యతీ స్కంభిష్యంతీ। స్కంభితుం। స్కబ్ధం। స్కంభనం। స్కంభిత్వా। స్కబ్ధ్వా। పరిస్కభ్య। స్కంభంస్కంభం॥ స్కంభిత్వాస్కంభిత్వా॥ స్కబ్ధ్వాస్కబ్ధ్వా॥

స్తన్భు- అయమపి సౌత్రః॥ రోధనార్థ ఇత్యేకే। మాధవస్తు స్తంభార్థ ఇత్యాహ। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ
స్తన్భుస్తున్భుస్కన్భుస్కున్భుస్కుఞ్ శ్చేత్యత్ర శ్నాప్రత్యయః
[illegible] స్తభ్నోతి స్తభ్నాతీత్యాది సర్వం స్కభ్నాతివత్॥ విష్టభ్నోతి।

విష్టభ్నాతిస్తంభతిషత్వం। అవష్టభ్నోతి॥అవష్టభ్నాతి। అవాచ్చాలం బనావిదూర్యయోరితిషత్వం॥

విష, విప్రయోగే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ పరస్మైపదీ

౧ విష్ణాతి॥ ౨ వివేష-వివిషతుః,వివేషిథ, వివిషివ॥౩ వేష్టా-సి॥౪ వేక్ష్యతి॥ ౫ విష్ణాతు। విషాణ। విష్ణాని॥ ౬ అవిష్ణాత్ ॥ ౭ విష్ణీయాత్॥ ౮ విష్యాత్ ॥ ౯ అవిక్షత్ ౧౦ అవేక్ష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతివిష్ణీతే॥ ౨ వ్యతివివిషే॥ వ్యతివివిషిషే-వ్యతివివిషిధ్వే॥ వ్యతివివిషివహే॥ ౩ వ్యతివేష్టా॥ సే।హే॥ ౪ వ్యతివేక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతివిష్ణీతాం॥ ౬ వ్యత్యవిష్ణీత॥ ౭ వ్యతివిష్ణీత ॥ ౮ వ్యతివిక్షీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యవిక్షత॥ వ్యత్యవిక్షాతాం, వ్యత్యవిక్షంత॥ ౧౦ వ్యత్యవేక్ష్యత ॥

భావే—౧విష్యతే॥ ౨ వివిషే॥ ౩ వేష్టా॥ ౪ వేక్ష్యతే॥ ౫ విష్యతాం॥ ౬ అవిష్యత॥ ౭ విష్యేత॥ ౮ విక్షీష్ట॥ ౯ అవేషి॥౧౦అవేక్ష్యత

ణ్యంతాదిషుసర్వంకేటతివత్॥ ౨౦॥సని॥ వివిక్షతీత్యాది మిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ ౩౭౮॥౩౭౯॥

కేవలాత్కృత్సు—వేష్టవ్యం-వేషణీయం- వేష్యం-విష్టః,విష్టవాన్-విష్టన్- విష్టతి॥ వేక్ష్యన్. వేక్ష్యతీ, వేక్ష్యంతీ, వేష్టుం- విష్టః, వేషణం॥ విష్ట్వా॥ వివిష్య॥ వేషంవేషం॥ విష్ట్వావిష్ట్వా ॥

హిల,చ-భూలభావే॥ఉభయపదిత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ప-దీ

ప్తుత్వం॥ హిష్ణాతీత్యాదిసర్వం క్లిశ్నాతి సేవూ్యవత్॥ చజే॥ అహిష్టత్ -త ॥

గుధ-రోషే॥అకర్మకః॥సేట్ ॥పరస్మైపదీ

౧ గుధ్నాతీత్యాదిసర్వం కుష్ణాతివత్ ॥ అస్యాపి మృదవ్యాత్యాదిసా ... గుధితా॥

౯౨౯ తుభ్నాతి క్ర్యాదిః తుభ, పుష, ముష తాడనే

తుభ, హింసాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

తుభ్నాతి క్ర్యాది సర్వం తుష్ణాతివత్॥ ఉభో పువ్య వధాదిత్ త్వాః క్త్వం వా॥ తుభిత్వా॥ తోభిత్వా॥

పుష-పుష్టౌ॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ పుష్ణాతి ॥ ౨ పుపోష-పుపుషతుః ॥ ౩ పోషితా-సి ॥ ౪ పోషిష్యతి ॥ ౫ పుష్ణాతు-పుషాణ-పుష్ణాని ॥ ౬ అపుష్ణాత్ ॥ ౭ పుష్ణీయాత్ ॥ ౮ పుష్యాత్ ॥ ౯ అపోషీత్ ॥ ౧౦ అపోషిష్యత్.

కర్మణ్యతిహారే కర్తరి ణిజ్యం తాదిషు నసర్వం ఉపుష్ణాతివత్.

కేవలాత్కృత్సు—పోషితవ్యం, పోషణీయం, పోష్యం, పుషితః పుషితవాన్, పుష్ణన్-పుష్ణతీ, పోషిష్యన్-పోషిష్యన్తీ-పోషిష్యంతీ పోషితుం, పుషితం, పోషణం, పుషిత్వా, పోషిత్వా, పరిపుష్య, పరిపోష్య, పోషంపోషం, పుషిత్వాపుషిత్వా, పోషిత్వాపోషిత్వా, స్వపోషంపుష్ణాతి, ధనపోషం, గోపోషం, కరణే స్వకర్తార్థః ఉపపదే స్వేపుషఇతిణముల్.

ప్లుష, ప్లుష-దాహే॥ సకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ

ప్లుష్ణాతి, ప్లుష్ణాతిత్యాది పుష్ణాతివత్ ॥

ముష-స్తేయే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ ముష్ణాతి ॥ ౨ ముమోష-ముముషతుః ॥ ౩ మోషితా-సి ॥ ౪ మోషిష్యతి ॥ ౫ ముష్ణాతు ॥ ముషాణ, ముష్ణాని ॥ ౬ అముష్ణాత్ ॥ ౭ ముష్ణీయాత్ ॥ ౮ ముష్యాత్ ॥ ౯ అమోషీత్ ॥ ౧౦ అమోషిష్యత్

కర్మణ్యతిహారే ణిజ్యంతాదిషు నసర్వం ఉపుష్ణాతివత్॥

కేవలాత్కృత్సు—మోషితవ్యం, మోషణీయం, మోష్యం, ముషితః, ముషితవాన్, ముష్ణన్-ముష్ణతీ, మోషిష్యన్-మోషిష్యతీ-మోషిష్యంతీ, మోషితుం, ముషితం, మోషణం, ముషిత్వా, మో-

ఘాతీమూవప్ర శాశిశా మా స్కున్భు,స్తున్భుధాతూ ౮కి
షిత్వా, పరిముష్య,పరిమోష్య। మోషంమోషం, మోషిత్వామోషి
త్వా,ముషిత్వాముషిత్వా॥

మృద-క్షోదే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ మృద్నాతి ॥ ౨ మమర్ద ॥ ౩ మర్దితా-సి ॥ ౪ మర్దిష్యతి ॥
౫ మృద్నాతు-మృదాన-మృద్నాని ॥ ౬ అమృద్నాత్ ॥ ౭ మృ
ద్నీయాత్ ॥ ౮ మృద్యాత్ ॥ ౯ అమర్దీత్ ॥ ౧౦ అమర్దిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే పథ్నాతివత్.

కర్మణి—౧ మృద్యతే ॥ ౨ మమృదే ॥ ౩ మర్దితా(సే।హే) ౪
మర్దిష్యతే ॥ ౫ మృద్యతాం ॥ ౬ అమృద్యత ॥ ౭ మృద్యేత ॥ ౮మ
ర్దిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమర్ది(ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ అమర్దిష్యత.

ణ్యంతాదిషు సర్వంవషతివత్॥పు౩౬౨.౩౬౪,౩౬౫.

కేవలాత్కృత్సు—మర్దితవ్యం, మర్దనీయం, మృద్యం, మృదితః,
మృదితవాన్, మృద్నన్-మృద్నతీ, మర్దిష్యన్-మర్దిష్యతీ-మర్దిష్యం
తీ, మర్దితుం, మృదితం, మర్దనం, మృదిత్వా, ప్రమృద్య, మర్దంమర్దం
మృదిత్వామృదిత్వా.

మృడ-చ-క్షోదఇత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీఅయంసుఖేపి

మృడ్నాతీత్యాదిమృద్నాతివత్॥మృడమృదేత్యాదినాక్త్వఃకిత్త్వం
మృడిత్వా.

స్కున్భు-స్తున్భు-ఏతౌసౌత్రౌ॥రోధనార్థావిత్యేకే॥ మాధవస్తు
ద్వితీయః స్తంభార్థః॥ప్రథమోஉవధారణార్థఇత్యాహ ॥
సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

స్తన్భు స్తున్భివత్యాదినాశ్నుశ్నాప్రత్యయౌ.

స్కుభ్నోతి।స్కుభ్నాతీత్యాదిస్కుభ్నాతివత్॥ స్తుభ్నోతిస్తుభ్నా
తీత్యాదిచ. ఇతిపరస్మైపదినః

అథాత్మనేపదినః

తేకోలా ధాతురూప ప్ర కాశికాయాం, వృఙ్ ...

వృఙ్-సంభక్తౌ॥సక ర్మకః॥ సేట్॥అత్మనేపదీ

౧ వృణీతె-వృణాతె-వృణతె ॥ ౨ వవ్రే-వవృషే॥ క్రాదిత్వాన్నే
ట్ ॥ వవృఢ్వే-వవృవహే-వవృమహే ॥ ౩ వరితా (సేవా) వరీతా (గ్రీ
హా) వృతోవేతిదీర్ఘవికల్పః॥४ వరిష్యతె-వరీష్యతె ! ౫ వృణీతాం
౬ అవృణీత ॥ ౭ వృణీత ॥ ౮ వరిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) వృషీష్ట-ధ్వం ॥ లి
ఙ్సిచో రాత్మనేపదేష్వితీడ్వికల్పః ॥ ఇట్పక్షే నలిఙీతి నేటాదీర్ఘః॥
౯ అవరిష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) అవరీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) అవృత-అవృషాతాం-ధ్వం
అత్రేట్పక్షే వృతోవేతిదీర్ఘః ॥ ౧౦ అవరిష్యత-అవరీష్యత.

కర్మణి—౧ వ్రియతె ॥ ౫ వ్రియతాం ॥ ౬ అవ్రియత ॥ ౭వ్రి
యెత ॥ ౯ అవారితివిశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్.

ణౌ కర్తృకర్మణో॰కృతః‌ప్రయోజ్యభ్యుకో స్త్రిజీకృతిచసర్వం సర
తివత్ ॥ పు ౧౩౩,౧౩४,౧౩౫. సని-ఇట్పనిపక్షిడ్వికల్పే వివరిషతే-వి
వరీషతే॥వుదూర్షతఇత్యాది త్రైరూప్యం సర్వత్రైజుర్నూతోరున్నేయం
కేవలాత్కృత్సు-వరితవ్యః,వరీతవ్యః।వరణీయం,వార్యాఋత్విజః॥
ఏతిస్తుశాస్వ్రిత్యత్ర వృఇవగ్రహణాన్నక్యప్॥ వృతః, వృతవాన్, వృ
ణానః, వరిష్యమాణః, వరీష్యమాణః, వరితుం-వరీతుం, వృతం, వర
ణం, వరిత్వా, వరీత్వా, ప్రావృత్య, వారంవారం, వరిత్వావరిత్వా
వరీత్వావరీత్వా. ——— ఇత్యాత్మనేపదినః ———

———

——— అథోభయపదినః ———

షిఞ్-బంధనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ సినాతి-సినీతః-సినంతి ॥ సినీతె-సినాతె-సినతె ॥ ౨ సిషాయ-
సిష్యతుః-సిషయిథ-సిషెథ ॥ సిషాయ,సిషయ, సిషివ-సిషిమ ॥
సిషి్య-సిష్యాతె ॥ సిషి్యషే-సిషిఢ్వే-ధ్వే ॥ సిషివహే-సిషిమహే
॥ ౩ సేతా(సి।సిహా) ४ సేష్యతి-తె ॥ ౫ సినాతు-సినీతా-సినా

౨ ॥ సినీతాం-సినీష్వ-సినై ॥ ౬ అసినాల్-అసినీత ॥ ౭ సినీయాల్ సినీత ॥ ౮ సీయాల్-సేషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసైషీల్-అసేష్ట-ధ్వం ॥ ౧౦ అసేష్యల్-త. కర్మణి-౧ సీయతే ॥ ౨ సిష్యే ॥ ౩ సాయితా(సే। చే) సేతా(సే।హే) ౪ సాయిష్యతే-సేష్యతె ॥ ౫ సీయతాం ॥ ౬ అసీయత ॥ ౭ సీయేత ॥ ౮ సాయిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం)సేషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాయి-అసాయిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం) అసేషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అసాయిష్యత-అసేష్యత. ణౌ కర్తృకర్మణోఃకృత్యుచక్షయతివల్ ॥ చ శి-అసీషయల్-త ॥ సనిప క్షేసిషీషతఇత్యాత్మనేపదంవిశేషః॥ యఙియఙ్లుకిచతిజ్కృతోఃక్షయతివత్ ॥ పు ౯౫,౯౬.

కేవలాత్కృత్సు—సేతవ్యః, సయనీయః, సేయః,సితః, సితవాన్, సినన్-సినతీ, సినానః, సేష్యన్-సేష్యతీ-సేష్యంతీ, సేష్యమాణః, సేతుం, సితం,సయనం, సిత్వా,ప్రసిత్య,సాయంసాయం,సిత్వాసిత్వా

౻,క్రీఞ్-ద్రవ్యవినిమయే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ క్రీణాతి-క్రీణీతః-క్రీణంతి ॥ క్రీణీతె-క్రీణాతె-క్రీణతె॥ ౨చిక్రాయ-చిక్రియతుః ॥ చిక్రయిథ-చిక్రేథ-చిక్రాయ చిక్రయ-చిక్రియివ ॥చిక్రియే-చిక్రియాతె ॥ చిక్రియిషే,చిక్రియిఢ్వే-ధ్వే ॥ చిక్రియివహే ॥ ౩ క్రేతా(సి।సేచే) ౪ క్రేష్యతి-తె ॥ ౫ క్రీణాతు-క్రీణీహి-క్రీణాని-క్రీణావ ॥ క్రీణీతాం-క్రీణీష్వ-క్రీణై ॥ ౬ అక్రీణాల్-అక్రీణీతాం-అక్రీణీత-అక్రీణాతాం-అక్రీణత ॥ ౭ క్రీణీయాల్ - క్రీణీత-క్రీణీయాతాం-క్రీణీరన్ ॥ ౮ క్రీయాల్-క్రేషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్రైషీల్ ॥ అక్రేష్ట-అక్రేషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అక్రేష్యల్-త ॥ పరివ్యవపూర్వాదస్మాదకర్త్రగామిఫలె పరివ్యవేభ్యఃక్రియఇత్యాత్మనేపదం ॥ పరిక్రీణీతె । విక్రీణీతె॥ అవక్రీణీతె ॥ కర్మణి-క్రీయతఇత్యాదిసినాతివల్ ॥

ణౌ క్రీఞ్జినాంణావిత్యాత్వే కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుక్షి

ధా యకీవ తిజ్ప్రత్యయే క్రాపయతి-తే ॥ ఇత్యాది స్నాపయతీత్యాది వత్ ॥ పు ౮౨, ౯౮, ౯౯, ౭౦ ॥ చజి ॥ అచిక్రిపత్, త ॥ సని-చిక్రీషతి-తే ॥ చిక్రీషితవ్యమిత్యాది జయతివత్ ॥ పు ౮౭, ౮౮. యఙ్లుకి చేక్రయీతి, చేక్రేతి, చేక్రీతః చేక్రియతీత్యాది ॥ కృత్సు-చేక్రీయితవ్యమిత్యాది జయతివత్

కేవలాత్కృత్సు — క్రేతవ్యం, క్రయణీయం, క్రేతుం శక్యః క్రయ్యః క్రయ్యస్తదర్థ ఇతి యాంతాదేశో నిపాత్యతే ॥ క్రేయమన్యత్, క్రయణార్హమిత్యర్థః ॥ క్రీతః, క్రీతవాన్, క్రీణన్-క్రీణతీ, క్రీణానః, క్రేష్యన్-క్రేష్యంతీ-క్రేష్యతీ, క్రేష్యమాణః, క్రేతుం, క్రీతం, క్రయణం, క్రీత్వా, విక్రీయ, క్రాయం క్రాయం, క్రీత్వా క్రీత్వా.

ప్రీఞ్-తర్పణే కాంతౌ చ ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

ప్రీణాతి-ప్రీణీతే ॥ ఇత్యాది క్రీణాతివత్ ॥ ణౌ ప్రాయయతీత్యాది చఙి-అపిప్రియత్-త.

మీఞ్-హింసాయాం ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ మినాతి- మినీతః- మినంతి- మినీతే- మినాతే- మినతే ॥ మీనాతి మినాతీత్యేత్వ విషయే ఆత్వం ॥ ౨ మమౌ ॥ మిమ్యతుః ॥ మిమ్యుః ॥ మమిథ- మమాథ- మిమ్యథుః ॥ మిమ్య ॥ మమౌ. మిమ్యివ-మిమ్యిమ మిమ్యే- మిమ్యాతే- మిమ్యిరే- మిమ్యిషే- మిమ్యిధ్వే-ఢ్వే ॥ మిమ్యివహే ॥ మిమ్యిమహే ॥ ౩ మాతా ॥ సి-సే-హే ॥ ౪ మాస్యతి-తే ॥ ౫ మినాతు ॥ మినీహి ॥ మినాని ॥ మినావ ॥ మినీతాం ॥ మినాతాం ॥ మినతాం ॥ మినీష్వ ॥ మినై ॥ ౬ అమినాత్ ॥ అమినీత ॥ అమినాతాం ॥ ౭ మినీయాత్ మినీత ॥ ౮ మీయాత్ ॥ మాసీష్ట-ష్వం ॥ ౯ అమాసీత్ ॥ అమాసిష్టాం ॥ అమాస్త ॥ అమాసాతాం ॥ ౧౦ అమాస్యత్-త ॥

కర్మణి — ౧ మీయతే ॥ ౫ మీయతాం ॥ ౬ అమీయత ॥ ౭ మీయేత ॥ ౮ అమాయి ఇతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥ స్యసిచ్ సీయుట్ తాసిషు మాయితా ॥ మాతేత్యాది ॥

ణర్. ... క్ర్యాదయం... శ్రిఇ్, స్కుఇ్ ధాతూ ...
... ఆత్మనేపదే కర్త్రకర్మణో ప్రదం:తాత్కృత్స్వవ మావయతి-
తే ॥ ఇత్యాది సర్వంక్రీణాతివత్ ॥ సని-సనమీషేత్యాదిసేసాదిశేమి
త్సతి-తే ॥ ఇత్యాదిక్రకృత్సుమిత్సితవ్యమిత్యాదివాన్నేయం । యజి ను
జ్ఞుకిత తిఙర్థక్రోణోర్మినాతివత్ ॥ ఖ ౭౧౦,౭౧౧.

కేవలాత్కృత్సు—మాతవ్యః, మానీయః, మేయః, మీతః, ప్రమీ
తః, మీతవాన్, ప్రమీతవాన్, మినన్-మినతీ, మినానః, మాస్యన్
మాస్యతీ-మాస్యంతీ, మాస్యమానః, మాతుం, మీతం, మానం, మీ
త్వా, ప్రమీయ, మాయంమాయం, మీత్వామీత్వా:

శ్రిఇ్-పాకే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

శ్రీణాతి-శ్రీణీతే ॥ ఇత్యాదిక్రీణాతివత్ ॥

స్కుఇ్-ఆప్రవణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

స్తన్భుస్తుమ్భిత్యాదినాశ్నుశ్నాప్రత్యయా ॥ ౧ స్కునోతి-స్కు
నుతే ॥ స్కునాతి-స్కునీతే ॥ చుస్కావ-చుస్కువిథ-చుస్కోథ ।చు
స్కువివ ॥ చుస్కువే-చుస్కువిషే-చుస్కువిఢ్వే-ధ్వే ॥చుస్కువివ
హే ॥ 3 స్కోతా(సి:సే।హే)౪ స్కోష్యతి-తే ॥ ౫స్కునోతు-స్కు
నుహి-స్కునవాని ॥ స్కునుతాం।స్కునుష్వ।స్కునవై॥స్కునాతు।
స్కునీహి।స్కునాని ॥ స్కునీతాం।స్కునీష్వ।స్కునై ॥ ౬ అస్కు
నోత్।అస్కునుత । అస్కునాత్।అస్కునీత ॥ ౭ స్కునుయాత్
స్కునీవ్రతే । స్కునీయాత్ । స్కునీత ॥ ౮ స్కూయాత్-స్కోషీ
ష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్కౌషీత్-అస్కోష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ అస్కోష్యత్-త
కర్మణి—స్కూయతఇత్యాదిసినాతివత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంశృణోతివత్ ॥ చజి-అచుస్కవత్-త ॥ సని
చుస్కూషతిత్యాదిపాక్షికవరస్మైపదంవిశేషః ॥

కేవలకృత్సు—సర్వం స్తృణాతివత్ । శతృశానచౌ । స్తృణ్వన్
స్తృణ్వతీ।స్తృణానః।స్తృణతీ।స్తృణాన ఇతి విశేషః। శేషం
సమానం ॥ పు ౧౦౧,౧౦౯.౧౦౩.

యుఞ్-బంధనే।సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

యునాతి।యునీత ఇత్యాదిష్ను ప్రత్యయవర్జం సర్వం స్తృణాతివత్ ॥
చజి-అయాసీత్-త । ఓఃపుయణ్జ్యపర ఇత్యభ్యాసోకారస్యేత్వం॥సని-
సనీవం తేత్యాదినేడ్వా ॥ యుయూషతి-తె ॥ యియవిషతి-తె ఇత్యాది.

క్నూఞ్-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

౧ క్నూనాతి।క్నూనీతె ॥ ౨ చుక్నావ।చుక్నవిథ।చుక్నువిన।చు
క్నువే ॥ ౩ క్నవితా(సి।సే।హే) ౪ క్నవిష్యతి-తె ॥ ౫ క్నూనాతు।
క్నూనీహి।క్నూనాని।క్నూనీతాం।క్నూనీష్వ।క్నూనై॥౬ అక్నూనాత్।
అక్నూనీత ॥ ౭ క్నూనీయాత్।క్నూనీత ॥ ౮ క్నూయాత్।క్నవిషీష్ట-
(ధ్వం।ఢ్వం) ౯ అక్నావీత్-అక్నవిష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ అక్నవిష్యత్।త

భావే—౧క్నూయతె ॥ ౨ చుక్నువె ॥ ౩ క్నావితా-క్నవితా॥
౪ క్నావిష్యతె-క్నవిష్యతె ॥ ౫ క్నూయతాం ॥ ౬ అక్నూయత ॥
౭ క్నూయేత ॥ ౮ క్నావిషీష్ట-క్నవిషీష్ట ॥ ౯ అక్నావి ॥ ౧౦ అక్నా
విష్యత-అక్నవిష్యత ॥ ణ్యంతాదిషు సర్వం స్తృణాతివత్ ॥ సని-సని
గ్రహగుహోశ్చేతీణ్ణిషేధే చుక్నూషతి-తె ॥ ఇత్యాది ॥

కేవలకృత్సు—క్నవితవ్యం, క్నవనీయం, క్నావ్యం, అనావ
శ్యకే క్నవ్యం, శ్ర్యుకఃకితీతీణ్ణిషేధే క్నూతః, క్నూతవాన్, క్నూన
న్-క్నూనతీ, క్నూనానః, క్నవిష్యన్-క్నవిష్యతీ-క్నవిష్యంతీ,క్న
విష్యమాణః, క్నవితుం, క్నూతం, క్నవనం, క్నవిత్వా, విక్నూయ,
క్నావం క్నావం । క్నవిత్వా క్నవిత్వా.

మ్ర్యీఞ్-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ.
మ్ర్యీణాతి॥మ్ర్యీణీతే॥ఇత్యాదిక్ర్యూనాతివత్.

ధూఞ్-కంపనే॥సకర్మకః॥వేట్॥ఉభయపదీ

ప్వాదీనాంహ్రస్వఇతిహ్రస్వః ॥ ౧ ధునాతి।ధునీతే ॥ ౨ దుధావ దుధువతుః।దుధవిథ।దుధోథ।దుధువివ । దుధువిమ ॥ స్వరతి సూతీతి వికల్పం బాధిత్వా శ్ర్యుకఃకితీతినిషేధే ప్రాప్తే క్రాదినియమాన్నిత్య మిట్ ॥ ఉషాదిషు స్వరతి సూతీతి వేట్ ॥ ౩ ధవితా(సి।సే।హే)ధోతా(సి।సే।హే) ౪ ధవిష్యతి-తే ॥ ధోష్యతి-తే ॥ ౫ ధునాతు- ధునీహి।ధునాని ॥ ధునీతాం।ధునీష్వ। ధునై ॥ ౬ అధునాత్-అధునీత ॥ ౭ ధునీయాత్-ధునీత ॥ ౮ ధూయాత్-ధవిషీష్ట(ధ్వం।ధ్వం) ధోషీష్ట(ధ్వం ॥ స్తుసుధూఞ్భ్యఇతినిత్యమిట్ ॥ ౯ అధావీత్-అధావిష్టాం-అధవిష్ట(ధ్వం।ధ్వం) అధోష్ట-ధ్వం ॥ ౧౦ అధవిష్యత్-త-అధోష్యత్-త॥ కర్మణి ణ్యంతాదిషుచనర్వత్ర ధూనాతివత్ ॥పు౭౧౩, ౭౧౪ ॥
కేవలాత్క్ర్యాత్సన్యపి శతృశానచౌః॥ధునన్।ధునతీ।ధునానఇతివిశేషః

పూఞ్-పవనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

ప్వాదీనాంహ్రస్వఇతి శితిప్రత్యయేపరే హ్రస్వః ॥ ౧ పునాతి।పునీతే ॥ ౨ పుపావ।పుపువే।పుపువిషె(ఢ్వే ధ్వే) పుపువివహే ॥ ౩ పవితా(సి।సే।హే) ౪ పవిష్యతి-తే ॥ ౫ పునాతు।పునీతాత్।పునీహి।పునానిపునావ।పునామ ॥ పునీతాం।పునాతాం।పునీష్వ।పునై ॥ ౬ అపునాత్।అపునీతాం । అపునన్ ॥ అపునీత।అపునాతాం।అపునీథాః।అపుని। అపునీమహి ॥ ౭ పునీయాత్।పునీత।పునీయాతాం ॥ ౮ పూయాత్-పవిషీష్ట(ధ్వం।ధ్వం) ౯ అపావీత్-అపావిష్టాం-అపవిష్ట(ధ్వం।ధ్వం) ౧౦ అపవిష్యత్-త ॥ కర్మణి ణ్యంతాదిషుతిజ్ఞ్యాత్ సర్వంపవతివత్ ॥ పు

కౌళళ ధాతుఘాపవళికా శికయాలూకో, కృఞ్ కృథా
౮౧౨, ౮౧౫, ౮౧౮ సని వక్ష్యేవశో వదంబి శేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—పవితవ్యః, పవనీయః, పవ్యః, పావ్యః, పూజా
ఘువాః । వినష్టాఇత్యర్థః । పూఞ్ోవినాశఇతినిష్ఠానత్వం । పూతవ
న్నల్ । పూతః, పూతవాన్, పునన్, పునతీ, పునానః, పవిష్యన్-
పవిష్యతీ-పవిష్యంతీ, పవిష్యమాణః, పవితుం, పూతం, పవనం, ప
విత్వా, ఉత్పూయ, పావంపావం, పవిత్వాపవిత్వా.

లూఞ్ ఛేదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

పూఞ్వదిత్యాద్ధ్రస్వః ॥ ౧ లునాతి।లునీతే ॥ ౨ లులావ।లులువే।లు
లువిథ(ధ్వే।ఢ్వే) లులువివహే ॥ ౩ లవితా(సి।సే।హే)౪ లవిష్యతి, తె
౫ లునాతు।లునీహి।లునాని।లునావ।లునీతాం ॥ ౬ అలునాత్-అలునీత
౭ లునీయాత్-లునీత ॥ ౮ లూయాత్-లవిషీష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) ౯ అలావీ
త్-అలవిష్ట(ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ అలవిష్యత్.

కర్మణిణ్యంతాదిషుపవవతివత్ ॥ ౮౧౨।౮౧౫।౮౧౮.

కేవలాత్కృత్సు—లవితవ్యం, లవనీయం, లవ్యం, అవశ్యలావ్యం
ల్వాదిభ్యఇతినత్వం, లూనః, లూనవాన్, లునన్-లునతీ, లునానః,
లవిష్యన్-లవిష్యతీ-లవిష్యంతీ, లవిష్యమాణః, లవితుం, లూనం, ల
వనం, లవిత్వా, ఉల్లూయ, లావంలావం, లవిత్వాలవిత్వా.

కౄఞ్-హింసాయాం।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పూఞ్వదిత్యాద్ధ్రస్వః ॥ ౧ కృణాతి।కృణీతే ॥ ౨ చకార, చకరతుః।చ
కరే । ఋచ్ఛత్యౄతామితిగుణః ॥ ౩ కరి(రీ)తా(సి।సే।హే) ౪ కరి
(రీ)ష్యతి-తే ౫ కృణాతు।కృణీహి।కృణాని।కృణీతాం।కృణీష్వ।కృణై ॥
౬ అకృణాత్।అకృణీత ॥ ౭ కృణీయాత్।కృణీత ॥ ౮ కీర్యాత్ । కరిషీ
ష్ట(కరీషీష్ట) కీర్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకారీత్-అకారి[illegible]

...వ ప్ర ... వృణిష్ట, ... తళ్ళి

...వర... వదేషి వృతిసదీర్ఘశ్చ ॥ అకరిష్ట(ఢ్వం।ఢ్వం) అకరీష్ట(ఢ్వం ఢ్వం) అకీర్ష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ అకరి(రీ)ష్యత్-త. కర్మణి ణ్యంతాదిషు చణిజ్కృణ్యాన్నర్వంతరతిపత్ ॥పు౧-౨-౭।౧-౨౩।౧-౨౪.

కేవలాత్కృత్సు-కరి(రీ)తవ్యః, కరణియః, కార్యః; కీర్ణః। కీర్ణ వాన్, కృణన్-కృణతీ, కృణానః, కరి(రీ)ష్యన్।కరి(రీ)ష్యతీ।కరి(రీ)ష్యంతీ, కరి(రీ)ష్యమాణః, కరి(రీ)తుం, కీర్ణం,కరణం, కరి(రీ)త్వా, ప్రకీర్య, కారంకారం, కరిత్వాకరిత్వా, కరీత్వాకరీత్వా.

వౄఞ్-వరణే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

ప్వాదిత్వాద్ధ్రస్వః ॥ ౧ వృణాతి।వృణీతే ॥ ౨ వవార।వవరతుః।వవరిథ।వవరే।వవరిషే ॥ ౩ వరి(రీ)తా(సి।సే।స్మః) ౪ వరి(రీ)ష్యతి-తే ॥ ౫ వృణాతు।వృణీతాత్।వృణీ।హి।వృణాని।వృణీతాం।వృణీష్వ।వృణై ॥ ౬ అవృణాత్।అవృణీత ॥ ౭ వృణీయాత్।వృణీత ॥ ౮ వూర్యాత్।వరిషీష్ట। వూర్షీష్ట ॥౯ అవారీత్-అవారిష్టా।అవరిష్ట(ఢ్వం,ఢ్వం)అవరీష్ట(ఢ్వం, ఢ్వం)అవూర్ష్ట।అవూర్షాతాం-ఢ్వం॥ ౧౦ అవరి(రీ)ష్యత్-త॥కర్మణి ణ్యంతాదిషు సర్వంతరతిపత్ ॥ ... త్వం విశేషః

కేవలాత్కృత్సు—వరి(రీ)తవ్యః, వరణీయః, వార్యః, వూర్ణః, వూర్ణవాన్ వృణన్, వృణతీ,వృణానః,వరి(రీ)ష్యన్-వరిరీష్యతీ।వరి(రీ)ష్యంతీ,వరి(రీ)ష్యమాణః, వరి(రీ)తుం,వూర్ణం,వరణం,వరి(రీ)త్వా, ప్రవూర్య, వారంవారం, వరిత్వావరిత్వా, వరీత్వావరీత్వా.

స్తౄఞ్-ఆచ్ఛాదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ.

ప్వాదిత్వాద్ధ్రస్వః॥ ౧ స్తృణాతి, స్తృణీతే ॥ ౨ తస్తార. తస్తరతుః। తస్తరే॥ ౩ స్తరి(రీ)తా(సి-సే-స్మః) ౪ స్తరి(రీ)ష్యతి, తే॥ ౫ స్తృణాతు। స్తృణీతా- స్తృణాని। స్తృణీతాం। స్తృణీష్వ। స్తృణై ॥ ౬ ...

స్తృణాత్। అస్తృణీత॥ ౭ స్తృణీయాత్। స్తృణీత॥ ౮ స్తీర్యాత్। స్త
రిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) స్తీర్షీష్ట॥ ౯ అస్తారీత్। అస్తారిష్టాం। అస్తరిష్ట। ధ్వం,
ఢ్వం॥ అస్తరీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) అస్తీర్షత,ఢ్వం॥ ౧౦ అస్తరి(రీ)ష్యత్-త.

కర్మణిస్యంతాదిషుచ నార్వంతరతివత్ ॥ ౧-౭-౫,౧-౬౬,౧-౭౪॥

కినలార్కృత్సు॥ స్తరి(రీ)తవ్యః। స్తరణీయః। స్తార్యః। స్తీర్ణకః। స్తీ
ర్ణవాన్। స్తృణన్। స్తృణతీ। స్తృణానః। స్తరి(రీ)ష్యన్। స్తరి(రీ)
ష్యతీ। స్తరి(రీ)ష్యంతీ। స్తరి(రీ)తుం। స్తీర్ణః। స్తరణం। స్తరి(రీ)త్వా।
విస్తీర్య। స్తారంస్తారం। స్తరిత్వాస్తరిత్వా। స్తరీత్వాస్తరీత్వా॥

గ్రహ-ఉపాదానే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గ్రహిజ్యేతిసంప్రసారణం॥ ౧ గృహ్ణాతి। గృహ్ణీతః। గృహ్ణాసి-గృహ్ణీ
థః। గృహ్ణామి। గృహ్ణీవః। గృహ్ణీతే। గృహ్ణీషే। గృహ్ణే। గృహ్ణీవహే॥
౨ జగ్రాహ। జగృహతుః। జగ్రహిథ। లిటీతినిషేధాన్నదీర్ఘః। జ
గృహథుః। జగ్రాహ। జగ్రహ। జగృహివ। జగృహే। జగృహిషే। జగృ
హిఢ్వే,ధ్వే॥ జగృహివహే॥ ౩ గ్రహీతా(సి।సే।హే) ౪ గ్రహీష్యతి.తే॥
౫ గృహ్ణాతు। గృహాణ-గృహ్ణాని। గృహ్ణావ। గృహ్ణీతాం। గృహ్ణీష్వ। గృహ్ణై॥
౬ అగృహ్ణాత్। అగృహ్ణీతాం। అగృహ్ణాః। అగృహ్ణాతాం॥ ౭ గృహ్ణీయా
త్। గృహ్ణీత। గృహ్ణీయాతాం॥ ౮ గృహ్యాత్। గ్రహీషీష్ట। ధ్వం। ఢ్వం।
హ్మ్యంతేతినవృద్ధిః॥ ౯ అగ్రహీత్। అగ్రహీష్టాం। అగ్రహీష్ట। అగ్రహీ
షాతాం। అగ్రహీషత (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అగ్రహీష్యత్-త

కర్మణి—౧ గృహ్యతే। ౨ జగృహే। స్యాదిష్వసిజిట్యాదినా చి
ణ్వదిడ్వాపవికల్పః। ౩ గ్రాహితా।సే।హే। గ్రహీతా(సి-హే) ౪ గ్రాహి
ష్యతే। గ్రహీష్యతే॥ ౫ గృహ్యతాం। ౬ అగృహ్యత। ౭ గృహ్యేత। ౮
గ్రాహిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) గ్రహీషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అగ్రాహి। అగ్రా
హిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అగ్రహీషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అగ్రాహిష్యత

అగ్రహీష్యత॥

ణ్యంతాత్కర్తరి కర్మణో ణ్యదంతాత్కృత్సు చ గ్రాహయతీత్యాది వ్యగ్రాహయదిత్యాది। చఙి। అజిగ్రహత్। తథా సని, సనిగ్రహగుహోశ్చేతీణ్నిషేధే రుదవిదేత్యాదినా సనః కిత్త్వే గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణే సనష్షత్వే సత్యసిద్ధత్వాద్భష్భావే జిఘృక్షతీత్యాది। అత్మనేపదమప్యస్య విశేషః। ॥౫౫౩, ౫౫౪॥ కృత్స్వప్యేవం। యజి-సంప్రసారణాద్గృత్వ ఇతి వక్తవ్యమితి రీగాగమే జరీగృహ్యత ఇత్యాది తిఙ్కృత్సు గ్రహిజివత్ ॥ ౫౪౧-౫౪౫॥ యఙ్లుకి॥ జాగ్రహీతి। జాగ్రాఢి। జాగృఢః। జాగృహతీత్యాది, తతః కృత్సు జాగ్రహీతవ్యమిత్యాది, గ్రహోఽలిటీత్యత్రైకాచ ఇత్యనువృత్తేర్న దీర్ఘః॥

కేవలాత్ కృత్సు। గ్రహీతవ్యః। గ్రహణీయః। అవగృహ్యం ప్రగృహ్యం పదం। గృహ్యకాః శుకాః। పంజరాదిబంధనేన పరతంత్రీకృతా ఇత్యర్థః। గ్రామగృహ్యా సేనా। గ్రామబహిర్భూతేత్యర్థః। ఆర్యైర్గృహ్యతే ఆర్యగృహ్యః। తత్పక్షాశ్రిత ఇత్యర్థః। పదాస్వైరిబాహ్యాపక్ష్యేషు చేతి క్యప్। పక్షే ఋహలోర్ణ్యత్। గ్రాహ్యః। ప్రతిగ్రాహ్యః। గృహీతః। గృహీతవాన్। గృహ్ణన్। గృహ్ణతీ। గృహ్ణానః। గ్రహీష్యన్। గ్రహీష్యతీ। గ్రహీష్యంతీ। గ్రహీష్యమాణః। గ్రహీతుం। గృహీతం। గ్రహణం। రుదవిదేత్యాదినా కిత్త్వం। గృహీత్వా। ప్రగృహ్య। గ్రాహంగ్రాహం। గృహీత్వాగృహీత్వా। జీవగ్రాహం గృహ్ణాతి। జీవతి జీవః। ఇగుపధలక్షణః కః। జీవంతం గృహ్ణాతీత్యర్థః। సమూలాకృతజీవేషు హన్కృఞ్గ్రహ ఇతి ణముల్। కషాదిత్వాదనువిధ్యనుప్రయోగః। హస్తగ్రాహం గృహ్ణాతి। కరగ్రాహం। పాణిగ్రాహం। హస్తార్థే చోపపదే హస్తే వర్తిగ్రహోరితి ణముల్। అనుప్రయోగస్తు పూర్వవత్। నామగ్రాహమాహ్వయతి ॥ నామ్న్యాదిశిగ్రహోరితి ణముల్ ॥ ......

ఇతి క్ర్యాదయః

అథ చురాదయః

అకారాద్యజంతాః

జ్ఞా నియోగే॥ సకర్మకః । స్వాభావిక ణిజంతః। సేట్ । ఉభయపదీ॥

అస్మాత్ । సత్యాపపాశరూపవీణాతూలశ్లోకసేనాలోమత్వచవర్మవర్ణచూర్ణచురాదిభ్యో ణిచ్ ఇతి స్వార్థే ణిజ్ । సనాద్యంతా ధాతవః ఇతి ధాతుత్వాత్ ... ౧ జ్ఞాపయతి, తే॥ జ్ఞాపయాంచకార-చక్రే॥ బభూవ, ఆస॥ ౩ జ్ఞాపయితా॥ స్యి, సే-హే॥ ౪ జ్ఞాపయిష్యతి-తే॥ ౫ జ్ఞాపయతు, తాం॥ ౬ అజ్ఞాపయత్, త॥ ౭ జ్ఞాపయేత్-త॥ ౮ జ్ఞాప్యాత్, జ్ఞాపయిషీష్ట॥ ధ్వం-ధ్వం॥ ౯ అజిజ్ఞపత్, త॥ ౧౦ అజ్ఞాపయిష్యత్, త॥

అస్మాద్ధేతుమణ్ణ్యంతాత్సన్ ... జిజ్ఞాపయిషతి, తే। ౨ జిజ్ఞాపయిషాంచకార-చక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ జిజ్ఞాపయిషితా (స్మి-సే-హే) ౪ జిజ్ఞాపయిషిష్యతి। తే। ౫ జిజ్ఞాపయిషతు తాం॥ ౬ అజిజ్ఞాపయిషత్-త॥ ౭ జిజ్ఞాపయిషేత్। త॥ ౮ జిజ్ఞాపయిష్యాత్। జిజ్ఞాపయిషిషీష్ట। ధ్వం-ధ్వం॥ ౯ అజిజ్ఞాపయిషీత్। అజిజ్ఞాపయిషిష్ట। ధ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ అజిజ్ఞాపయిషిష్యత్। త॥ ణ్యంతధాతూనామనేకాచ్త్వాన్న యఙ్ యఙ్లుకౌ। కృత్స్వపి జిజ్ఞాపయిషితవ్యం । జిజ్ఞాపయిషణీయమిత్యాది ॥

చిఞ్ చయనే। సకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ

చిస్ఫురోర్ణౌ-విభాషాత్వపక్షే పుక్ అత్వాభావే । వృద్ధ్యాయాదేశౌ ... చాపయతి। తే। చయయతి। తే। ౯ అచీచపత్-త। అచీచయత్, త॥ ఇత్యాది। ... కృత్స్వ

చిజ్ఞాపయతివత్। సని। చిచపయిషతి-తే॥ చిచయయిషతి-తే। ఇత్యాది కృత్స్వపి చిచపయిషితవ్యం। చిచయయిషితవ్యం ॥ చిచపయిషణీయం చిచయయిషణీయమిత్యాది ॥

చ్యు-భాషార్థః।సకర్మకః।ణ్యంతస్సేట్।ఉభయపదీ॥

చ్యావయతి, తే॥ ఇత్యాదిజ్ఞాపయతివత్।చఙి అచిచ్యవత్।త

జి-భాషార్థః॥ సకర్మకః। ణ్యంతస్సేట్।ఉభయపదీ

క్రిజ్జీనాం ణావిత్యాత్త్వే పుకి జాపయతి- తే। ఇత్యాదిప్రాగ్వత్। చఙి। అజీజపత్-త।

జ్రి. చ। వయోహానావిత్యర్థః॥ ణ్యంతస్సేట్। ఉభయపదీ

జ్రాయయతి-తే। ఇత్యాది। చఙి। అజజ్రయత్।త। అధృషీయత్వా ణ్ణిజభావే జ్రయతి।జజ్రాయేత్యాది।

ష్మిఙ్-అనాదరే।సకర్మకః।ణ్యంతః।సేట్।ఆత్మనేపదీ.

స్మాయయత ఇత్యాది ణ్యంతస్మయతివత్। పు౪౦౭.జిత్త్వస్యావయవే చరితార్థత్వాణ్ణిజంతాత్తఙ్ ॥ సని-జ్ఞాపయతివత్. పు౪౧౭.

మీ-గతౌ।సకర్మకః।ణ్యంతస్సేట్।ఉభయపదీ।అధృషీయః

మాయయతి-తే ॥ ఇత్యాదిజ్ఞాపయతివత్ ॥ అధృషీయత్వాణ్ణిజభావే మయతి। మిమాయ।మిమ్యతుః।మేతా।మేష్యతీత్యాది ॥ సని-మిమాయయిషతీత్యాది.

లీ-ద్రవీకరణే।సకర్మకః।ణ్యంతః।సేట్।ఉభయపదీ

లాయయతి-తే॥ ఇత్యాది॥ విభాషాలీయతేరిత్యాత్త్వపక్షే లాపయతి-తే॥ఇత్యాదిచ ప్రాగ్వత్॥౬౦౦. అలీలయత్.త ॥ అలీలపత్-త॥ అధృషాద్వేతి విభాషితత్వాణ్ణిజభావేపి। లయతి-తే। ఇత్యాది॥ అర్థధాతుకే లేతా। లేష్యతీత్యాదిసర్వంలీయతివత్॥౬౫॥ సన్ని లిలాయయిష

తి-తే ॥ ఇత్యాది.

ప్రీఞ్-తర్పణే॥సకర్మకః॥ణ్యంతస్సేట్॥ఉభయపదీ॥అభ్యుపేయః

ధూఞ్ ప్రీఞోర్నుగ్వక్తవ్యఇతినుగాగమే॥ ప్రీణయతి-తే॥ఇతా

దిజ్ఞాపయతివత్ ॥ చజి-అపిప్రీణత్-త ॥ ణిజభావే । ప్రాయతి-తే । ఇ

త్యాది ॥ ధూఞ్ప్రీణోరితిహరదత్తోక్తపా తేతుప్రాయయతి-తే॥ ఇత్యా

ది । సని-పిప్రీణయిషతి-తే ॥ ఇత్యాది.

యు-జుగుప్సాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ॥అభ్యుపేయః

యావయతఇత్యాదిణ్యంతయాతివత్॥౨౮౫. చజి- ఓఃపుయణ్జ్యపర

సాభ్యాసోవర్ణస్యేత్వే । అయియవత॥సని-యియావయిషతఇత్యా

చ్యుసహనే॥హసనేచేత్యేకే॥సకర్మకః॥ణ్యంతస్సేట్॥ఉభయపదీ.

చ్యావయతి-తే ॥ ఇత్యాదియావయతివత్ ॥ చజి, స్రవతి శృణ

తీత్యాదినాభ్యాసావర్ణస్యేత్వవికల్పే అచిచ్యవత్-త ॥ అచుచ్యవ

త ॥ సని- చిచ్యావయిషతి-తే ॥ చుచ్యావయిషతి-తే॥ఇత్యాది ॥

ధూఞ్-కంపనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ॥అభ్యుపేయః

ధూఞ్ప్రీఞోర్నుగ్వక్తవ్యఇతినుక్ ॥ ధూనయతి-తే ॥ ఇత్యాదిప్రీ

ణయతివత్ ॥ చజి-అదుధూనత్-త ॥ సని దుధూనయిషతీత్యాది ॥

ణిజభావే-ధవతి-తే ॥ దుధావ-దుధువే-ధోతా-ధవితేత్యాది.

భువోఽవకల్కనే॥అవకల్కనంమిశ్రీకరణమిత్యేకే

చింతనమిత్యన్యే॥సకర్మకః॥ణ్యంతః॥సేట్॥ఉభయపదీ

భావయతి-తే ॥ ఇత్యాదిణ్యంతభవతివత్ ॥ చజి-అబీభవత్-త.

భూ-ప్రాప్తావాత్మనేపదీ-సకర్మకః॥సేట్॥అభ్యుపేయః

భావయతఇత్యాద్యాత్మనేపదభావానిప్రాగ్వత్ ॥ ణిజభావే -

౧ భవతే ॥ ౨ బభూవ ॥ ౩ భవితా(సే।సే) ౪ భవిష్యతి ॥ ౫ భవతాం ॥ ౬ అభవత ॥ ౭ భవేత ॥ ౮ భవిషీష్ట(ధ్వం।ధ్వం) ౯ అభవిష్ట (ధ్వం।ధ్వం) ౧౦ అభవిష్యత.

ణిచ్సన్నియోగైనైవాత్మనేపదమిత్యేకే ॥ తదాభవతి ॥ బభూవే త్యాది ॥ ణ్యంతాత్సని బిభావయిషతీత్యాది.

గృ-విజ్ఞానే।సకర్మకః।ణ్యంతస్సేట్।ఆత్మనేపదీ।ఆకుస్మీయః గారయత ఇత్యాది ॥ సని-జిగారయిషత ఇత్యాది.

ఘృ-ప్రస్రవణే।సకర్మకః।ణ్యంతస్సేట్।ఉభయపదీ ఘారయతి-తే ॥ ఇత్యాది।ణ్యంతాత్సని-జిఘారయిషతి-తే ఇత్యాది.

వృఞ్.ఆవరణే సకర్మకః। సేట్।ఉభయపదీ।ఆధృషీయః వారయతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ చఙి-అవీవరత్-త ॥ సని,వివారయిషతి-తే ॥ ణిజభావే-వరతి-తే ॥ వరితా-వరితేత్యాది.

జ్యా్‌వయోహానౌ।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।ఆధృషీయః జారయతి-తే ॥ ఇత్యాది దైవాదిక ణ్యంతవత్ ॥పు-౨౧. చఙి-అజీజరత్-త ॥ సని,జిజారయిషతీత్యాది ॥ ణిజభావ-జరతి,జజార,జేరతుః, జజరతుః,జరితా జరీతేత్యాది.

పౄ-పూరణే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ పారయతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ చఙి-అపీపరత్-త ॥ సని-పిపారయిషతీత్యాది ॥ సేటకాత్వార్థానదీర్ఘోచ్చారణేనాస్యణిజ్వా ॥ పరతి-తే ॥ పపార-పప్రతుః,పపరతుః ॥ పరితా । పరీతేత్యాది.

ఇతి చురాద్యాకృతిగణాంతాః

అథచురాదయః

అంక-పదేలక్షణేచ।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।కథాదిరదంతః

అంకయతి-తే॥చఙి-అగ్లోపిత్వాన్న దీర్ఘసన్వద్భావౌ।ఆఞ్చకత్।త
శేషం భ్వాదికాంచతి ణ్యంతరూపవత్॥పుం౫౮. సని-అంచికయిష
తి,తే॥ ఇత్యాది.

అర్క-స్తవనే,తపనఇత్యేకే,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ

అర్కయతి-తే॥ ఆర్చికత్-త॥సని-అర్చికయిషతి-తే॥ఇత్యాది.

అంగ,చ-పదేలక్షణేచేత్యర్థః।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః.

అంగయతి.తే॥ ఆంజగత్.త ॥ సని-అంజగయిషతి-తే॥ ఇత్యాది.

అంచు,విశేషణే,సకర్మకః-సేట్,ఉభయపదీ

అంచయతి,తే॥ ఆంచిచత్-త॥ సని-అంచిచయిషతి,తే ॥ నిష్ఠా
యామిడ్వికల్పార్థేనాస్యేదిత్త్వేనణిజ్వా॥ అంచతి-తే॥ఇత్యాది.

అర్చ-పూజాయాం।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।ఆధృషీయః

అర్చయతి-తే॥ ఆర్చిచత్-త॥ సని-అర్చిచయిషతి-తే॥ ణిజభా
వే-అర్చతి-తే.

అజి-భాషార్థః,సకర్మకః-సేట్,ఉభయపదీ

అంజయతి-తే॥ ఆంజిజత్-త॥ సని-అంజిజయిషతి-తే.

అర్జ-ప్రతియత్నే,సకర్మకః,సేట్;ఉభయపదీ

అర్జయతి-తే॥ ఆర్జిజత్,త॥ సని-అర్జిజయిషతి-తే.

అట్ట,అనాదరే,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ

అట్టయతి-తే ॥ ఆట్టిటల్-త ॥ సని-అట్టిటయిషతి-తే.

అర్థ-ఉపయాచ్ఞాయాం,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ,అదన్తః,అగర్వీయః

అర్థయతే ॥ ఆర్తథత ॥ సని-అర్తిథయిషతే.

అర్ద-హింసాయాం,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ

అర్దయతి-తే ॥ ఆర్దిదల్-త ॥ సని-అర్దిదయిషతి-తే.

అంధ-దృష్ట్యుపఘాతే,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ

అంధయతి-తే ॥ ఆందిధల్-త ॥ సని,అందిధయిషతి-తే.

అమ-రోగే,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ

నాన్యేమిత్యోఽహేతావితిమిత్త్వనిషేధః । ఆమయతి,తే ॥ ఆమి
మల్-త ॥ అమిమయిషతి-తే.

అంస-సమాఘాతే,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ,అదంతః

అంసయతి-తే ॥ ఆంసిసల్-త ॥ అంసిసయిషతి,తే.

అహి-భాషార్థః,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ

అంహయతి,తే ॥ ఆజింహల్-త ॥ సని-అంజిహయిషతి-తే॥

అర్హ-పూజాయాం,సకర్మకః,సేట్,ఉభయపదీ;ఆధృషీయః

అర్హయతీత్యాది ॥ చఙి-ఆర్జిహల్-త॥సని-ఆర్జిహయిషతీత్యా
ది ॥ ణిజభావే-అర్హతి, ఆనర్హ, అర్హితేత్యాది.

ధాతుః ... ధాతురూపప్రకాశికాయాం చురాదిధాతవః

అర్థ-లాభనే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ, అధృషీయః

అర్థయతి-తే ॥ ఆర్తిథత్-త ॥ సని-అర్తిథయిషతి-తే ॥ ... ॥

అర్థత్-త ॥ తకీ-అర్తిథష్ట(ధ్వ।ద్వం).

ఇల-ప్రేరణే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

ఏలయతి-తే ॥ ఐలిలత్-త ॥ ఏలిలయిషతి-తే.

ఈడ-స్తుతౌ, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

ఈడయతి-తే ॥ ఐడిడత్, త ॥ సని-ఈడిడయిషతి-తే.

ఈర-క్షేపే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ, అధృషీయః

ఈరయతి, తే ॥ ఐరిరత్-త ॥ సని-ఈరిరయిషతి-తే ॥ ణిజభావే-

ఈరతీత్యాది.

ఉధ్రస-ఉంఛే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

ఉధ్రాసయతి, తే ॥ ఉధ్రాసయాంచకార-చక్రే(బభూవ, ఆస) ఔది

ధ్రసత్-త॥సని-ఉదిధ్రాసయిషతీత్యాది.

ఉలడి-ఉత్క్షేపణఇత్యన్యే, సకర్మకః, సేట్-ఉభయపదీ

ఉలండయతి-తే ॥ ఔలిలండత్-త ॥ సని, ఉలిలండయిషతీత్యాది.

ఊర్జ-బలప్రాణనయోః, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

ఊర్జయతి-తే ॥ ఔర్జిజత్-త ॥ సని-ఊర్జిజయిషతీత్యాది.

ఊన-పరిహాణే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

ఊనయతి-తే ॥ ఔనినత్-త ॥ సని-ఊనినయిషతీత్యాది.

ఓలడి-ఉత్క్షేపణే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

ఓలండయతి-తే ॥ ఓలిలండత్-త ॥ సని-ఓలిలండయిషతీత్యాది,

కఠి-శోకే। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అధృషీయః

కంఠయతి-తే ॥ అచకంఠత్-త ॥ సని-చికంఠయిషతి-తే ॥ ఉత్పూర్వో౽యముత్కంఠాయాం, ఉత్కంఠయతి-తే ॥ ఉదచికంఠత్-త ॥ ఉచ్చికంఠయిషతి-తే ॥ ణిజభావే । కంఠతీత్యాది । కంఠత ఇత్యాత్మనేపదీ కేచిత్

కడి-భేదనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ.

కండయతి-తే ॥ అచకండత్-త ॥ సని-చికండయిషతి-తే ।

కణ-సంకోచనే।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మపదీ।ఆకుస్మీయః

కాణయతే ॥ అచీకణత । అచకాణత ॥ సని-చికాణయిషతే,

కణ-నిమీలనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

కాణయతి-తే ॥ ణౌ చఙ్యుపధాయా హ్రస్వః । కాణ్యాదీనాం వేతి వికల్ప్యతే । అచీకణత్-త ॥ అచకాణత్-త॥ సని,చికాణయిషతి,తే ఇత్యాది ।

కర్ణ,భేదనే॥సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

కర్ణయతి,తే ॥ అచకర్ణత్,త ॥ సని,చికర్ణయిషతీత్యాది

కత్ర,శైథిల్యే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

కత్రయతి,తే ॥ అచకత్రత్,త ॥ సని,చికత్రయిషతి,తే

[illegible] శైథిల్య ఇత్యర్థః, సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదన్తః॥

[illegible] ॥ అచకర్తత్,త ॥ సని,చికర్తయిషతి,తే ॥

కథ-వాక్యప్రబంధే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః

అల్లోపస్యస్థానివద్భావాన్న వృద్ధిః ॥ కథయతి-తే ॥ అగ్లోపిత్వా న్న దీర్ఘః సన్వద్భావౌ ॥ అచకథత్-త ॥ సని-చికథయిషతి-తే

ఆఙః క్రంద-సాతత్యే।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

భౌవాదికః క్రంద ధాతూ రాహ్వానాద్యర్థ ఉక్తః స ఇహాఙ్పూర్వో ణిచం లభతే సాతత్యే ॥ అన్యేత్వాఙ్పూర్వో ఽపి సుపిః క్రందసాతత్య ఇత్యాహుః ॥ ఆక్రందయతి తే ॥ ఆచక్రందత్-త॥సని-ఆచిక్రందయిషతి-తే

క్లప-వ్యక్తాయాంవాచి క్వాకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।

క్లాపయతి-తే ॥ అచిక్లపత్-త ॥ సని-చిక్లపయిషతి-తే ॥

క్షప-ప్రేరణే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః

క్షపయతి-తే ॥ అచక్షపత్-త ॥ సని-చిక్షపయిషతి-తే

క్షపి-క్షాంత్యాం।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

క్షంపయతి-తే ॥ అచక్షంపత్-త ॥ సని-చిక్షంపయిషతి-తే ॥ ఇదిత్కరణస్య ణిచః పాక్షికత్వే ఫలితత్వాత్ ॥ క్షంపతి। చక్షంపేత్యాది

కల-క్షేపే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

కాలయతి-తే ॥ అచీకలత్-త ॥ సని-చికాలయిషతి-తే

కల-గతౌ సంఖ్యానే చ।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః

కలయతి-తే । అచకలత్-త ॥ సని-చికలయిషతి-తే

క్షల-శౌచకర్మణి।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

క్షాలయతి-తే ॥ అచిక్షలత్-త ॥ సని-చిక్షాలయిషతి-తే,

కాల-ఉపదేశఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః

కాలయతి-తే ॥ అచకాలత్-త ॥ సని-చికాలయిషతి-తే

కీట-వర్ణే।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

కీటయతి-తే ॥ అచీకిటత్-త ॥ సని-చికీటయిషతి-తే

కుట-చ్ఛేదనఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ।అకుస్మీయః

కోటయతే ॥ అచుకుటత ॥ సని-చుకోటయిషతే

కుటుంబ-ధారణఇతిచాంద్రాః।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ।అకుస్మీయః॥

కుటుంబయతే ॥ అచుకుటుంబత ॥ సని-చుకుటుంబయిషతే॥

కుట్ట-చ్ఛేదనభర్త్సనయోః।పూరణఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ,

కుట్టయతి-తే ॥ అచుకుట్టత్-త ॥ సని-చుకుట్టయిషతి-తే

కుట్ట-ప్రతాపనే।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ।అకుస్మీయః

కుట్టయతే ॥ అచుకుట్టత ॥ సని-చుకుట్టయిషతే,

కుతి-వేష్టనఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

కుంతయతి-తే ॥ అః కుంతయతి-తే ॥ అచుకుంతత్-త ॥ సని-చుకుంతయిషతి-తే ॥ ఇదిత్వాన్నిత్యవికల్పే । కుంతతీత్యాది ॥ కుంత్యాత్

కుడి-రక్షణే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

కుండయతి-తే ॥ అచుకుండత్-త ॥ సని-చుకుండయిషతి-తే ॥ ఇతి

త్త్వాత్కుండతీత్యాది ॥

కుణ-ఆమంత్రణే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ॥అదంతః

కుణయతి-తే ॥ అచుకుణత్-త ॥ సని-చుకుణయిషతి-తే ॥

కుత్స-అవక్షేపణే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ॥అకుత్సీయః

కుత్సయతే ॥ అచుకుత్సత ॥ సని,చుకుత్సయిషతే।

కుద్రి,అనృతభాషణే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

కుంద్రయతి,తే ॥ అచుకుంద్రత్-త ॥ సని,చుకుంద్రయిషతి-తే ॥

ఇదిత్త్వాత్కుంద్రతీత్యాది

కుప-భాషార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

కోపయతి,తే ॥ అచూకుపత్-త ॥ సని,చుకోపయిషతి-తే।

కుబి-ఆచ్ఛాదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

కుంబయతి-తే ॥ అచుకుంబత్-త ॥ సని,చుకుంబయిషతి-తే ॥ ఇ

దిత్త్వాత్కుంబతీత్యాది.

కుభి,ఇత్యేకే॥ఆచ్ఛాదన ఇత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

కుంభయతీత్యాదిప్రాగ్వత్

కుమార,క్రీడాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ॥అదంతః

కుమారయతి-తే ॥ అచుకుమారత్-త ॥సని,చుకుమారయిషతీత్యాది

కుశి,భాషార్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

కుంశయతి,తే ॥ అచుకుంశత్,త ॥ [illegible]చుకుంశయిషతీత్యాది

కుసి, భాషార్థః। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ.

కుంసయతీత్యాదిప్రాగ్వత్.

కుస్మ, నామ్నో వా। కుస్మేతి ధాతుః। కుత్సితస్మయనే వర్తతే। అథవా కుస్మేతి ప్రాతిపదికం తతో ధాత్వర్థే ణిచ్। అకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ

కుస్మయతే ॥ అచుకుస్మత ॥ సని, చుకుస్మయిషతే

కుహ, విస్మాపనే। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। ఆగర్వీయః। అదంతః।

కుహయతే ॥ అచుకుహత ॥ సని, చుకుహయిషతే

కూట, అప్రదానే। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। ఆకుస్మీయః

కూటయతే ॥ అచుకూటత ॥ సని, చుకూటయిషతే

కూట, పరితాపే। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

కూటయతి, తే ॥ అచుకూటత్, త ॥ సని, చుకూటయిషతి, తే

కూణ, సంకోచనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

కూణయతి, తే ॥ అచుకూణత్, త ॥ సని, చుకూణయిషతి, తే.

కృపేశ్చ, అవకల్కనార్థః కృపధాతోః స్వార్థే ణిజ్భవతీత్యర్థః।
సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

కృపో రో లః ఇతి లత్వం ॥ కల్పయతి, తే అచీక్లపత్, త ॥ అచకల్పత్, త ॥ చి, కల్పయిషతి, తే

కృప, దౌర్బల్యే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

కృపయతి, తే ॥ అచక్లృపత్, త ॥ చిక్లృపయిషతి, తే

కృత, సంశబ్దనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ఉపధాయాశ్చేతీత్త్వం ॥ కీర్తయతి, తే ॥ అచీకృతత్, త ॥ అచి
కీర్తత్, త ॥ ఉర్ఋదిత్యత్రఋద్వా ॥ సని, చికీర్తయిషతి, తే ॥

కేత, శ్రావణే నిమంత్రణే చ। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః।

కేతయతి, తే ॥ అచికేతత్, త ॥ అల్లోపస్య స్థానివత్త్వాన్నోపధా
హ్రస్వః ॥ చికేతయిషతి, తే

క్షోట, క్షేపే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

క్షోటయతి, తే ॥ అచుక్షోటత్, త ॥ సని, చుక్షోటయిషతి-తే

ఖట్ట, సంవరణే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ఖట్టయతి; తే ॥ అచఖట్టత్, త ॥ చిఖట్టయిషతి, తే

ఖడ, ఖడి, భేదనే। సకర్మకౌ। సేటౌ। ఉభయపదినౌ

ఖాడయతి, తే ॥ అచీఖడత్, త ॥ చిఖాడయిషతి, తే ॥ ఖండయతి
, తే ॥ అచఖండత్, త ॥ చిఖండయిషతి, తే ॥ ఇదిత్త్వాన్నఖండతీత్యాది॥

ఖుడి, ఖండనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ఖుండయతి, తే ॥ అచుఖుండత్, త ॥ చుఖుండయిషతి, తే ॥ ఇది
త్త్వాన్నఖుండతీత్యాది

ఖేట, భక్షణే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

తృతీయాంత ఇత్యేకే। ఖోట, ఇత్యన్యే। సర్వేప్యదంతాః

ఖేటయతి, తే ॥ అచిఖేటత్, త ॥ చిఖేటయిషతి, తే ॥ ఖేడయతి, తే ॥
అచిఖేడత్, త ॥ చిఖేడయిషతి, తే ॥ ఖోటయతి, తే ॥ అచుఖోటత్, త
॥ చుఖోటయిషతి, తే

... కర్ణాధికారః ...

గజ, శబ్దార్థః। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గాజయతి, తే ॥ అజీగజత్, త । జిగజయిషతి, తే

గర్జ, శబ్దార్థః। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గర్జయతి, తే ॥ అజగర్జత్, త ॥ జిగర్జయిషతి, తే

గణ, సంఖ్యానే। సంఖ్యానిమిత్తం జ్ఞానవిశేషస్సంఖ్యానం।

సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

గణయతి-తే ॥ ఈశ్చగణ ఇత్యభ్యాసస్యేత్వం। చాదత్వంచ। అ

జీగణత్, త ॥ అజగణత్, త ॥ జిగణయిషతి, తే।

గర్ద, శబ్దే। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గర్దయతీత్యాది గర్జయతివత్

గంధ, అర్దనే। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। అకుస్మీయః

గంధయతే ॥ అజగంధత ॥ జిగంధయిషతే

గర్ధ, అభికాంక్షాయాం। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గర్ధయతి, తే ॥ అజగర్ధత్, త ॥ జిగర్ధయిషతి, తే

గ్రంథ, బంధనే। గ్రంథసందర్భే। అర్థభేదాత్పునః పాఠః

సకర్మకౌ। సేటౌ। ఉభయపదినౌ। ఆధృషీయౌ

గ్రంథయతి, తే ॥ అజగ్రంథత్, త ॥ జిగ్రంథయిషతి, తే ॥ ణిజభా

వే గ్రంథతీత్యాది ॥ అస్యకర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం గ్రంథనా

... శాస్త్రకృత్ప్రణేతృపతి పేదే, గ్రంథతే గ్రంథః, స్వయమేవ, అగ్రంథిష్ట

గద, దేవశబ్దే। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

గదయతి, తే ॥ అజగదత్, త ॥ జిగదయిషతి, తే

గళ, స్రవణే। అకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। అఘస్త్రియః

గాళయతే ॥ అజీగళత ॥ జిగాళయిషతే

గర్వ-మానే। అకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। అదంతః। ఆగర్వీయః

గర్వయతే ॥ అజగర్వత ॥ జిగర్వయిషతే ॥ అదంతత్వసామర్థ్యా

ణ్ణిజ్వికల్పాద్ధాతో దంతతదాత్త్వాలిట్యామ్ఫలం । ఏవమగ్రేపి

గవేష-మార్గణే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

గవేషయతి-తే ॥ అజగవేషత్-త ॥ జిగవేషయిషతి-తే॥

గ్రస-గ్రహణే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గ్రాసయతి-తే ॥ ఫలం । అజిగ్రసత్-త ॥ జిగ్రాసయిషతి-తే ॥

గర్హ-వినిందనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అర్ధృషీయః

గర్హయతి-తే ॥ అజగర్హత్-త ॥ ణిజభావే-గర్హతీత్యాది ॥

సని-జిగర్హయిషతి-తే ॥

గ్రామ-ఆమంత్రణే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

గ్రామయతి-తే ॥ అజగ్రామత్-త ॥ జిగ్రామయిషతి-తే

గుణ-ఇత్యేకే। వేష్టన ఇత్యర్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గుంతయతి-తే ॥ అజుగుంతత్-త॥ ఇదిత్త్వాన్ణిజభావే గుంతతీత్యాది

గుడి-వేష్టనే। రక్షణ ఇత్యేకే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గుండయతి-తే। ఇదిత్త్వాన్నజభావే గుండతీత్యాది॥ సని-జుగుండయిషతి-తే॥

గుర్ద-పూర్వనికేతనే॥ అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గూర్దయతి-తే॥ అజుగూర్దత్-త॥ సని-జుగూర్దయిషతి-తే॥

గుప-భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

గోపయతి-తే॥ అజూగుపత్-త॥ సని-జుగోపయిషతి-తే

గూర-ఉద్యమనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। ఆకుస్మీయః

గూరయతే॥ అజూగురత॥ సని-జుగూరయిషతే॥

గృహ-గ్రహణే॥ సకర్మకః॥ సేట్। ఆత్మనేపదీ। అదంతః। ఆగర్వీయః

గృహయతే॥ అజగృహత॥ సని-జిగృహయిషతే

గట-భక్షణ ఇత్యేకే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

గేటయతి-తే॥ అజిగటత్-త॥ సని-జగేటయిషతి-తే

గోమ-ఉపలేపనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

గోమయతి-తే॥ అజుగోమత్-త॥ సని-జుగోమయిషతి-తే

ఘట-సంఘాతే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ఘాటయతి-తే॥ అజీఘటత్-త॥ సని-జిఘాటయిషతి-తే

ఘట-భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ఘాటయతీత్యాది ప్రాగ్వత్॥

ఘట్ట-చలనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

ఘట్టయతి,తే ॥ అజఘట్టత్-త ॥ సని-జిఘట్టయిషతి-తే

ఘుటి,భాషార్థః।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

ఘుంటయతి-తే ॥ అజుఘుంటత్-త ॥ సని,జిఘుంటయిషతి-తే

శ్రీ.శ్రీ

ఘుషిర్-విశబ్దనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

ఘోషయతి-తే ॥ అజూఘుషత్-త ॥ ఘుషిరవిశబ్దనఇతిసూత్రే

విశబ్దనఇతినిషేధాల్లింగాదినిత్యాణ్ణిచ్ ॥ ణిజభావే-ఘోషతి ॥

ఇరిత్త్వాదఙ్వా ॥ అఘుషత్,అఘోషీత్ ॥ సని-జుఘోషయిషతి,తే

చక్క-వ్యథనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

చక్కయతి,తే ॥ అచచక్కత్-త ॥ సని,చిచక్కయిషతి,తే

చర్చ।అధ్యయనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

చర్చయతి-తే ॥ అచచర్చత్-త ॥ సని,చిచర్చయిషతి,తే

చట-భేదనే।సకర్మకః,సేట్।ఉభయపదీ

చాటయతి-తే ॥ అచీచటత్,త ॥ సని, చిచాటయిషతి,తే

చన,శబ్దోపహననయోరిత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ అధృషీయః

చానయతి,తే ॥ అచీచనత్,త ॥ ణిజభావే,చనతీత్యాది ॥ సని,చి

చానయిషతి,తే ॥

చన,ఇత్యేకే।పరికల్కనఇత్యర్థః।భ్వాదిః।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ ॥

చానయతి,తే ॥ అచీచనత్,త ॥ సని,చిచానయిషతి,తే

చపి, గత్యర్థః, సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

చంపయతి, తే ॥ అచచంపత్, త ॥ ఇదిత్త్వాన్ణిజభావే, చంపతీత్యాది ॥ సని, చిచంపయిషతి, తే ॥

చర, సంశయే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

చారయతి, తే ॥ అచీచరత్, త ॥ సని, చిచారయిషతి, తే

చల, భృతౌ। సకర్మకః, సేట్। ఉభయపదీ

చాలయతి, తే ॥ అచీచలత్, త ॥ సని, చిచాలయిషతీత్యాది

చహ, పరికల్కనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। జ్ఞపాదిః

చహయతి, తే ॥ అచీచహత్, త ॥ సని, చిచహయిషతి, తే

చహ, పరికల్కనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

చహయతి, తే ॥ అచచహత్, త ॥ సని, చిచహయిషతి, తే ॥

చిత, సంచేతనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। ఆకుస్మీయః

చేతయతే ॥ అచీచితత ॥ సని, చిచేతయిషతే

చితి, స్మృత్యాం। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

చింతయతి, తే ॥ అచిచింతత్, త ॥ ఇదిత్త్వాన్ణిజభావే, చింతతీత్యాది ॥ సని, చిచింతయిషతి, తే

చిత్ర, చిత్రీకరణే। ఆలేఖ్యకరణమిత్యర్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః। కదాచిద్దర్శనే। చిత్రయత్యయమద్భుతదర్శనే [illegible] లభతే

చిత్రయతి, తే ॥ అచిచిత్రత్, త ॥ సని, చిచిత్రయిషతి, తే

చీక-చ। అమర్షణ ఇత్యర్థః॥ సక-సే॥ ఉ-దీ। అధృషీయః

చీకయతి-తే॥ అచీచికత్-త॥ సని, చిచీకయిషతి-తే॥

చీవ-భాషార్థః॥ సక। సే। ఉ-దీ॥

చీవయతి-తే। అచీచివత్-త॥ సని। చిచీవయిషతి-తే॥

చుక్క-వ్యథనే॥ సక-సే-ఉ-దీ॥

చుక్కయతి-తె ॥ అచుచుక్కత్-త ॥ సని-చుచుక్కయిషతి-తే॥

చుట-చ్ఛేదనే॥ సక॥ సే॥ ఉభయపదీ

చోటయతి-తే। అచూచుటత్-త॥ సని॥ చుచోటయిషతి-తే॥

చుట్ట-అల్పీభావే॥ సక। సే। ఉ-దీ॥

చుట్టయతి-తే॥ అచుచుట్టత్।త।సని॥ చుచుట్టయిషతి-తే॥

చుటి-చ్ఛేదనే। సక॥ సే-ఉ, దీ

చుంటయతి-తే। అచుచుంటత్, త॥ సని। చుచుంటయిషతి, తే

చుద, సంచోదనే॥ సక, సే। ఉ, ది

చోదయతి, తే। అచూచుదత్, త॥ సని। చుచోదయిషతి, తే॥

చుబి, హింసాయాం॥ సక। సే। ఉ, ది

చుంబయతి, తే। అచుచుంబత్।త। ఇదిత్త్వాన్నజభావే। చుంబతి ॥సని। చు

చుంబయిషతి। తే॥

చుర। స్తేయే॥సక।సేఁఉ।ది

చోరయతి। తే।అచూచురత్।త।సని। చుచోరయిషతి।తే

చ్యుస।సహనఇత్యేకే।సక॥సేఁఉ।ది॥

చ్యోసయతి।తే॥అచుచ్యుసత్।త॥ సని॥ చుచ్యోసయిషతి।తే॥

చూర్ణ।ప్రేరణే।సక॥సేఁఉ।ది॥చూర్ణ।సంకోచనే।సక।సేఁఉ।ది

చూర్ణయతి।తే। అచుచూర్ణత్।త॥ సని॥ చుచూర్ణయిషతి॥తే

చృప।సందీపనఇత్యేకే॥సక॥సేఁఉభయపదీ।అదృషీయః.

చర్పయతి।తే అచీచృపత్।త॥ అచచర్పత్-త ॥ ణిజభావే।చర్పతీత్యాది సని॥ చిచర్పయిషతి॥తే॥

ఛజి।కృచ్ఛ్రజీవనే॥అకర్మకః।సేఁఉభయపదీ

ఛంజయతి।తే॥ అచచ్ఛంజత్।త। ఇదిత్త్వాణ్ణిజభావే॥ఛంజతి।సని॥చిచ్ఛంజయిషతి॥తే

ఛద-అపవారణే-సకర్మకః, సేఁ,ఉభయపదీ

ఛాదయతి, తే, అచిచ్ఛదత్,త॥ ణిజభావే, ఛదతి, తే॥ ఇత్యాది॥సని॥ చిచ్ఛాదయిషతి, తే॥

ఛద, అపవారణఇత్యేకే॥సకర్మకః. సేఁ,ఉ-దీ।అదంతః॥

ఛదయతి, తే॥ అచిచ్ఛదత్-త॥సని, చిచ్ఛదయిషతి, తే॥

ఛది,సంవరణే॥సకర్మకః॥ సేఁ,ఉభయపదీ

ఛందయతి, తే॥ అచచ్ఛందత్,త॥సని॥చిచ్ఛందయిషతి,తే॥

డిప-క్షేపే॥సకర్మకః॥సే-ఉభయపదీ

డేపయతి-తే। అడీడిపత్,త॥ సని॥డిడేపయిషతి-తే॥

ణద-భాషార్థః॥సకర్మకః॥ సే. ఉభయపదీ

నాదయతి-తే॥ అనీనదత్-త॥సని॥నినాదయిషతి-తే॥

తర్క-భాషార్థః॥సకర్మకః॥సే-ఉభయపదీ

తర్కయతి-తే। అతతర్కత్-త।సని,తితర్కయిషతి-తే॥

తర్జ,తర్జనే సకర్మకః।సే-ఆ-దీ॥ఆకుస్మీయః

తర్జయతే।అతతర్జత।సని। తితర్జయిషతే॥

తడ-ఆఘాతే।సకర్మకః॥ సే,ఉభయపదీ॥

తాడయతి-తే।అతీతడత్-త।సని। తితాడయిషతి,తే॥

తడ-భాషార్థః॥సకర్మకః॥సే-ఉభయపదీ

తాడయతీత్యాదిపూర్వవత్॥

తను-శ్రద్ధోపకరణయోః॥ఉపసర్గాచ్చ దైర్ఘ్యే॥సకర్మకః

సే-ఉభయపదీ । ఆధృషీయః॥

తానయతి-తే। అతీతనత్,త। తితానయిషతి-తే॥ వితానయతి-తే॥

వ్యతీతనత్-త। వితితానయిషతి-తే॥ ణిజభావే తనతి, వితనతీత్యాది॥

తత్రి కుటుంబధారణే। అకర్మకః।సే-ఉభయపదీ

తంత్రయతి-తే॥ అతతంత్రత్-త । ఇదిత్త్వాన్ణిజభావే-తంత్రతి।సని।

తితంత్రయిషతి-తే॥

తప, ధావాం॥సకర్మకః॥సే-ఉభయపదీ. అధృషీయః

తాపయతి-తే। అతీతపల్-త। ణిజభావే- తపతి-తప్తా-అతాప్సీత్ ।
సని। తితాపయిషతి-తే॥

తల- ప్రతిష్ఠాయాం।సకర్మకః।సే-ఉభయపదీ

తాలయతి-తే। అతీతలల్-త। సని। తితాలయిషతి-తే ।

త్రస-ధారణే।సకర్మకః।సే-ఉభయపదీ।గ్రహణఇత్యేకే।వారణఇత్యన్యే

త్రాసయతి-తే।అతిత్రసల్-త।సని-తిత్రాసయిషతి-తే।

తసి-అలంకారే-సకర్మకః।స్సేఉభయపదీ

అవతంసయతి. తే । అవాతితంసల్-త। ఇదిత్త్వాణ్ణిజభావే । అవతం
సతీత్యాది। సని। అవతితంసయిషతి।తె

త్రసి-భాషార్థః।సకర్మకః। సే- ఉభయపదీ

త్రంసయతి- లే। అతత్రంసల్-త। ణిజభావె-త్రంసతి।సని। తిత్రంస
యిషతి-తే।

త్విజ-నిశానె-నిశానంతీక్ష్ణీకరణం।సక।సే-ఉభయపదీ

తేజయతి, తే। అతీతిజల్-త।సని। తితేజయిషతి. తే॥

తిల-స్నేహనె॥సకర్మకః॥సే-ఉభయపదీ

తేలయతి-తే॥అతీతిలల్, త॥సని-తితేలయిషతి-తే॥

తిర-కర్మసమాప్తౌ॥ అకర్మకః॥సే-ఉ-దీ।అదంతః

తీరయతి-తే॥అతితీరల్.త॥సని॥తితీరయిషతి. తే॥

తుజ-హింసాబలాదాననికేతనేష్వితి కేచిత్ ॥సక. సే. ఉ.ది

తోజయతి-తే॥ అతూతుజత్,త॥సని, తుతోజయిషతి-తే॥

తుజి,హింసాబలాదాననికేతనేషు,తుజి, భాషార్థః॥స,క,

సేటౌ, ఉభయపదినౌ॥

తుంజయతి,తే॥ అతుతుంజత్,త॥ ఇదిత్వాన్నలోపాభావే। తుంజతి॥సని॥

తుతుంజయిషతి,తే॥

త్రుట, ఛేదనే॥సక,సే॥ఆత్మనేపదీ॥అకుస్మీయః

త్రోటయతే। అతుత్రుటత॥సని॥ తుత్రోటయిషతే॥

తుత్థ,ఆవరణే।సక,సే,ఉభయపదీ। అదంతః

తుత్థయతి,తే। అతుతుత్థత్।త॥సని। తుతుత్థయిషతి,తే॥

తుబి,అర్దనే। అర్దనమిత్యేకే।సకర్మకః।సే,ఉ,దీ

తుంబయతి,తే। అతుతుంబత్,త॥ సని। తుతుంబయిషతి,తే।

తుల, ఉన్మానే।సక,సే।ఉభయపదీ

తోలయతి-తే। అతూతులత్,త।సని। తుతోలయిషతి,తే॥

తూణ-పూరణే।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ।అకుస్మీయః

తూణయతే॥ అతూతుణత॥ సని-తుతూణయి[illegible]

తృప-తృప్తౌ।సందీపనమిత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదృ[illegible]యః

తర్పయతి-తే॥ అతీతృపత్-త। అతతర్పత్-త ॥ [illegible]

[illegible] సని-తితర్పయిషతి-తే

ధక్క, నాశనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ధక్కయతి, తె॥ అదధక్కత్-త ॥ సని, దిధక్కయిషతి, తే

దండ, దండనిపాతనే॥ సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః॥

దండయతి, తె ॥ అదదండత్-త ॥ సని-దిదండయిషతి, తె

దళ, విదారణే॥ సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

దాళయతి, తె ॥ అదీదళత్, త ॥ సని, దిదాళయిషతి, తె

దశి, దంశనే। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। ఆకుస్మీయః

దంశయతె ॥ అదదంశత ॥ ఇదిత్త్వాణ్ణిజభావే, దశతి ఆకుస్మీయ త్వాత్మనేపదం తన్న స్మిరామోగపఠితివ్యాఖ్యాతారః ॥ సలాఘెపస ఇ సౌహంచర్యాద్వ్యా దెరెపగన్యహాణాం ॥ సని-దిదంశయిషతే।

దశి, భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

దంశయతి, తె ॥ అదదంశత్-త ॥ సని, దిదంశయిషతి, తె

దస, ఇత్యేకే। దర్శనదంశనయోరిత్యర్థః। సక। సే। ఆ, దీ। ఆకుస్మీయః

దాసయతె ॥ అదీదసత ॥ సని-దిదాసయిషతె ।

దసి, దర్శనదంశనయోః। సకర్మకః। సేట్। ఆ. దీ. ఆకుస్మీయః।

దంసయతె ॥ అదదంసత ॥ ఇదిత్త్వాణ్ణిజభావే దంసతి॥ సని-దిదంసయిషతే ॥

దసి, భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

దంసయతి, తె ॥ అదదంసత్, త ॥ ణిజభావే దంసతి ॥ సని, దిదం

సయిషతి-తే ॥

దివు-పరికూజనే।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ।అఘృష్ట్రీయః ॥

దేవయతే॥ అదీదివత॥ ఉదిత్త్వాణ్ణిజభావే-దేవతి॥ సని-దిదేవయిషతే

దివు-మర్దనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

దేవయతి-తే ॥ అదీదివత్-త ॥ ఉదిత్త్వాద్దేవతీత్యాది ॥ సని-దిదే

వయిషతి-తే ॥

దుల-ఉత్క్షేపే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

దోలయతి,తే ॥ అదూదులత్,త ॥ సని,దుదోలయిషతి,తే

దుఃఖ-తత్క్రియాయాం।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః

దుఃఖయతి,తే ॥ అదుదుఃఖత్,త ॥ సని,దుదుఃఖయిషతి,తే ॥

దృప-సందీపన ఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అధృషీయః॥

దర్పయతి,తే ॥ అదీదృపత్,త ॥ అదదర్పత్,త - ణిజభావే,దర్ప

తీత్యాది ॥ సని-దిదర్పయిషతి,తె

దృభీ-భయే।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అధృషీయః

దృభ-సందర్భే।సక।సే।ఉ,దీ।అధృషీయః।అయంతుభావాదివిల్

దర్భయతి,తె ॥ అదీదృభత్,త ॥ అదదర్భత్।త ॥ ణిజభావే,దర్భ

తీత్యాది ॥ సని-దిదర్భయిషతి,తె

ధ్వన-శబ్దే।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః

ధ్వనయతి,తే ॥ అదధ్వనత్,త ॥ సని,దిధ్వనయిషతి,తే ॥

ధ్రస-ఉంఛ ఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

ధ్రాసయతి,తే ॥ అదిధ్రసత్,త ॥ సని,దిధ్రాసయిషతి,తే

ధూవ-భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ధూవయతి, తె ॥ అదూధువత్, త ॥ సని, దుధూవయిషతి, తె

ధూస, కాంతికరణే। దంత్యాంతః। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

ధూసయతి, తె ॥ అదూధుసత్, త ॥ సని। దుధూసయిషతి ॥ మూర్ధన్యాంతఇత్యేకే ॥ ధూషయతి, తె ॥ అదూధుషత్, త ॥ దుధూషయిషతి-తే ॥ తాలవ్యాంతఇత్యపరే ॥ ధూశయతి, తే ॥ అదూధుశత్, త ॥ దుధూశయిషతి-తె

ధృష-ప్రసహనే। ప్రసహనంక్షమాఽభిభవశ్చ। సక। సే। ఉ, దీ॥ అధృషియః

ధర్షయతి, తె ॥ అదీధృషత్, త ॥ అదధర్షత్, త ॥ ణిజభావేధర్షతీత్యాది ॥ సని, దిధర్షయిషతి, తె

ధ్రేక-దర్శనఇత్యేకే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

ధ్రేకయతి, తె ॥ అదిధ్రేకత్, త ॥ సని, దిధ్రేకయిషతి, తె

నక్క-నాశనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

నక్కయతి-తె ॥ అననక్కత్, త ॥ సని, నినక్కయిషతి, తె ॥

నట-అవస్యందనే। అవస్యందనంనాట్యం। సక। సే। ఉభయపదీ

నాటయతి-తే ॥ అనీనటత్-త ॥ సని-నినాటయిషతి-తె॥

నట-భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

నాటయతీత్యాదిప్రాగ్వత్.

నల-భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

నాలయతి-తె ॥ అనీనలత్-త ॥ సని-నినాలయిషతి-తె

నిష్క-పరిమాణే।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ।అదన్తః।

నిష్కయతే ॥ అనినిష్కత ॥ సని-నినిష్కయిషతే ॥

నివాస-ఆచ్ఛాదనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదన్తః।

నివాసయతి-తే ॥ అనినివాసత్-త ॥ సని-నినివాసయిషతి-తే

పచి-విస్తారవచనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పంచయతి-తే ॥ అపపంచత్-త ॥ ఇతి క్షీరస్వామిపక్షే-పచతి ।ఫలం

ఫలతి ఇతి వ్యాఖ్యానాన్తరస్య ప్రతిపాదితం ॥ సని-పిపంచయిషతి-తే।

పట-భాషార్థే।సకర్మకః

పాటయతి-తే ॥ అపీపటత్-త ॥

పట-గ్రన్థే-సకర్మకః...

పటయతి-తే ॥ అపపటత్-త ॥ ...పిపటయిషతి-తే

పడి-నాశనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ ।

పండయతి-తే ॥ అపపండత్-త ॥ సని-పిపండయిషతి-తే ॥ ఇతి,

క్షీరస్వామిపక్షే-పండతీత్యాది

పర్ణ-హరితభావే।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదన్తః

పర్ణయతి-తే । అపపర్ణత్-త ॥ సని-పిపర్ణయిషతి-తే

పత-గతౌ వా।వాదన్తః।వా అదన్త ఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

ఆద్యే-పాతయతి-తే ॥ అపీపతత్-త ॥ ణిజభావే-పతతీత్యాది ॥ స

ని-పిపాతయిషతి-తే ॥ ద్వితీయే-పతయతి-తే ॥ అపపతత్-త ॥ సని-పి

పతయిషతి-తే ॥

పథ-ప్రక్షేపణ ఇత్యేకే । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ

పాథయతి-తే ॥ అపీపథత్-త ॥ సని-పిపాథయిషతి-తే

పథి-గతౌ । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ

పంథయతి-తే ॥ అపపంథత్-త ॥ ఇదిత్త్వాత్పంథతీత్యాది ॥ సని-పిపంథయిషతి-తే

పృథ-ప్రఖ్యానే । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ

పార్థయతి-తే ॥ నాన్స్యమిత్యోఽపధాయా ఇత్త్వనిషేధః ॥ అపపృథత్-త ॥ అత్ర ఋదిత్త్వాభావాదిత్యాదినా హ్రస్వస్యాత్త్వం ॥ సని-పిపార్థయిషతి-తే ॥

పద-గతౌ । సకర్మకః । సేట్ । ఆత్మనేపదీ । అదంతః । అగర్వీయః

పదయతే ॥ అపపదత ॥ సని-పిపదయిషతే

పల్పూల-లవనపవనయోః । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ । అదంతః

పల్పూలయతి-తే ॥ అపపల్పూలత్-త ॥ సని-పిపల్పూలయిషతి-తే

పశ-బంధనే । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ

పాశయతి-తే ॥ అపీపశత్-త ॥ సని-పిపాశయిషతి-తే

పష-అనుపసర్గాత్ । గతావిత్యేకే । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ । అదంతః

పషయతి-తే ॥ అపపషత్-త ॥ సని-పిపషయిషతి-తే

పక్ష-పరిగ్రహే । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ

పక్షయతి-తే ॥ అపపక్షత్-త ॥ సని-పిపక్షయిషతి-తే

పసి-నాశనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పంసయతి-తే ॥ అపపంసత్-త ॥ ఇదిత్త్వాత్పంసతీత్యాది ॥ సని-పిపంసయిషతి-తే

పార-కర్మసమాప్తౌ।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః

పారయతి,తే ॥ అపపారత్-త ॥ సని-పిపారయిషతి-తే ॥

పాల-రక్షణే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పాలయతి-తే ॥ అపీపలత్-త ॥ సని,పిపాలయిషతి,తే

పిచ్ఛ-కుట్టనే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పిచ్ఛయతి,తే ॥ అపిపిచ్ఛత్,త ॥ సని,పిపిచ్ఛయిషతి,తే

పిజ-ఇతి కేచిత్।హింసాబలాదాననికేతనేషు ఇత్యర్థః।సక।సే।ఉభయపదీ

పేజయతి-తే ॥ అపీపిజత్,త ॥ సని,పిపేజయిషతి,తే

పిజి-హింసాబలాదాననికేతనేషు।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పింజయతి,తే ॥ అపిపింజత్-త ॥ ఇదిత్త్వాత్పింజతీత్యాది ॥ సని,పిపింజయిషతి,తే

పిజి,భాషార్థః।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పింజయతీత్యాదిప్రాగ్వత్

పిడి,సంఘాతే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పిండయతి,తే ॥ అపిపిండత్,త ॥ ఇదిత్త్వాత్పిండతీత్యాది ॥ సని,పిపిండయిషతి-తే

పిస-గతౌ।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

పేసయతి,తే॥అపీపిసత్,త॥ [illegible] పిపేసయిషతి,తే ॥

పిసి-భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

పింసయతి, తే ॥ అపిపింసత్, త ॥ ఇదిత్త్వాత్పింసతీత్యాది ॥ సని, పిపింసయిషతి, తే

పీడ-అవగాహనే। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

పీడయతి, తే ॥ అపీపిడత్, త ॥ అపిపీడత్, త ॥ భ్రాజభాసేత్యాది నోపధాహ్రస్వః ॥ సని, పిపీడయిషతి, తే ॥ పార్శ్వోపపీడం శేతే॥ పార్శ్వయోరుపపీడం । పార్శ్వాభ్యాముపపీడం । ఉపపూర్వాత్సప్తమ్యాం చోపపీడరుధకర్షఇతిణముల్ । తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితివాసమాసః ॥

పుట-భాషార్థః। సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ ।

పోటయతి, తే। అపూపుటత్, త। సని। పుపోటయిషతి, తే ॥

పుట-సంసర్గే। సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ, అదంతః

పుటయతి, తే। అపుపుటత్, త। సని। పుపుటయిషతి, తే।

పుటి-భాషార్థః। సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

పుంటయతి, తే। అపుపుంటత్, త। ఇదిత్త్వాత్పుంటతి। సని। పుపుంటయిషతి, తే।

పుట్ట-అల్పీభావే। అకర్మకః। సే। ఉభయపదీ

పుట్టయతి, తే। అపుపుట్టత్, త। సని, పుపుట్టయిషతి, తే।

పుణత్యన్యే। సంఘాత ఇత్యర్థః। సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ

పోణయతి, తే॥ అపూపుణత్, త। సని। పుపోణయిషతి, తే॥

పుథ-భాషార్థః॥ సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ

పోథయతి, తే॥ అపూపుథత్, త। సని- పుపోథయిషతి, తే ॥

ధాతురూపప్రకాశికాయాం పులాదిధాతవః

పుల, మహత్త్వే, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

పోలయతి, తే॥ అపూపులత్, త। సని పుపోలయిషతి, తే॥

పుష, [illegible] సకర్మకః సేట్ ఉభయపదీ

పోషయతి, [illegible], తే। అపూపుషత్, త। సని పుపోషయిషతి, తే॥

పుంస, అభివర్ధనే సకర్మకః సేట్ ఉభయపదీ

పుంసయతి, తే। అపుపుంసత్, త। సని పుపుంసయిషతి, తే॥

పుస్త, ఆదరానాదరయోః సకర్మకః సేట్ ఉ, దీ

పుస్తయతి, తే। అపుపుస్తత్, త। సని పుపుస్తయిషతి, తే॥

పూజ, పూజాయాం సకర్మకః సేట్ ఉభయపదీ

పూజయతి, తే। అపూపుజత్, త। సని పుపూజయిషతి, తే।

పూర్ణ, ఇత్యేకే [illegible] సకర్మకః సేట్, దీ

పూర్ణయతి, తే। అపుపూర్ణత్, త। సని పుపూర్ణయిషతి, తే।

పూరీ, ఆప్యాయనే, సకర్మకః సేట్ ఉభయపదీ

పూరయతి, తే। అపూపురత్, త। [illegible] మిత్త్వ మిథాయే అతఏవజ్ఞాపకాత్। పూరతీత్యాది। సని పుపూరయిషతీత్యాది।

పూల, సంఘాతే, సకర్మకః సేట్, ఉభయపదీ

పూలయతి, తే। అపూపులత్, త। సని పుపూలయిషతి, తే।

వృచ-సంయమనే।సక।సే।ఉభయపదీ అధృషీయః
వర్చయతి;తే। అవీవృచత్,త। అవవర్చత్,త।ణిజభావే।వర్చతి
।సని।వివర్చయిషతి,తే

పృథ,ప్రక్షేప,ఇత్యేకే।సక-సే,ఉభయపదీ
వర్థయతి,తే।అపీపృథత్,త। అపపర్థత్,త॥సని। పిపర్థయిషతి,తే

బష్క, దర్శనే,సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ॥అదంతః
బష్కయతి,తే॥ అబబష్కత్,త॥సని॥బిబష్కయిషతి,తే॥

బధ,సంయమనే॥సకర్మకః॥సే,ఉభయపదీ
బాధయతి,తే॥ అబీబధత్,త॥సని॥ బిబాధయిషతి,తే॥

బంధ ఇతి చాంద్రాః॥సంయమన ఇత్యర్థః॥సకర్మకః సే,ఉ,దీ
బంధయతి,తే॥ అబబంధత్,త॥సని॥ బిబంధయిషతి,తే॥

బల,ప్రాణనే॥సకర్మకః॥సే,ఉభయపదీ॥మిత్॥
బలయతి,తే॥ అబీబలత్,త॥సని॥ బిబలయిషతి,తే॥

బర్హ,హింసాయాం।సకర్మకః।సే,ఉభయపదీ
బర్హయతి,తే॥ అబబర్హత్,త॥సని॥బిబర్హయిషతి,తే॥

బర్హ,బల్హ,భాషార్థౌ॥సకర్మకౌ॥ సేటౌ,ఉ,నౌ॥
బర్హయతీత్యాదిప్రాగ్వత్। ఏవం బల్హయతీత్యాద్యపి॥

బిష్క,హింసాయాం॥సకర్మకః॥సే॥ఆత్మనేపదీ॥అపస్పీయః॥

బిష్కయతె, అబిబిష్కత ॥ సని ॥ బిబిష్కయిషతె ॥

బిల, భేదనే ॥ సకర్మకః ॥ సే, ఉభయపదీ

బేలయతి, తే ॥ అబీబిలత్, త ॥ సని ॥ బిబేలయిషతి, తే ॥

బుక్క - భాషణే ॥ సకర్మకః ॥ సే - ఉభయపదీ

బుక్కయతి, తే ॥ అబుబుక్కత్, త ॥ సని ॥ బుబుక్కయిషతి, తే ॥

బుస్త ఆదరానాదరయోః ॥ సకర్మకః ॥ సే, ఉభయపదీ

బుస్తయతి, తే ॥ అబుబుస్తత్, త ॥ సని ॥ బుబుస్తయిషతి, తే ॥

బ్రూస, హింసాయాం ॥ సకః ॥ సే ఉభయపదీ

బ్రూసయతి, తే ॥ అబుబ్రూసత్, త ॥ సని ॥ బుబ్రూసయిషతి, తే ॥

బృహి, భాషార్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ

బృంహయతి, తే ॥ అబబృంహత్, త ॥ ఇదిత్త్వాద్బృంహతి ॥ సని ॥ బిబృంహయిషతి, తే ॥

భజ, విశ్రాణనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ఉభయపదీ

భాజయతి, తే ॥ అబీభజత్, త ॥ సని ॥ బిభాజయిషతి, తే ॥

భజి, భాషార్థః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ఉభయపదీ

భంజయతి, తే ॥ అబభంజత్, త ॥ ఇదిత్త్వాద్భంజతిత్యాది ॥ సని ॥ బిభంజయిషతి, తే ॥

భడి, కల్యాణే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ఉభయపదీ

భండయతి, తే ॥ అబభండత్, త ॥ ఇదిత్త్వాద్భండతిత్యాది ॥ సని ॥ బిభండయిషతి, తే

భల, ఆభండనే॥ సకర్మకః॥ సేడుభయపదీ

భాలయతి, తే॥ అబీభలత్, త॥ సని॥ బిభాలయిషతి, తే॥

భక్ష, అదనే॥ సకర్మకః॥ సేడుభయపదీ

భక్షయతి, తే॥ అబభక్షత్, త॥ సని॥ బిభక్షయిషతి, తే॥

భర్త్స, తర్జనే॥ సకర్మకః॥ సేదాత్మనేపదీ॥ అదన్తః

భర్త్సయతే, అబభర్త్సత, సని॥ బిభర్త్సయిషతే॥

భాజ, పృథక్కర్మణి॥ సకర్మకః॥ సేడుభయపదీ॥ అదన్త

భాజయతి, తే॥ అబభాజత్, త॥ సని॥ బిభాజయిషతి, తే।

భామ, క్రోధే॥ అకర్మకః॥ సేడుభయపదీ॥ అదన్తః

భామయతి, తే॥ అబభామత్, త॥ సని॥ బిభామయిషతి, తే।

భ్రూణ, ఆశావిశంకయోః॥ సకర్మకః॥ సేదాత్మనేపదీ॥ అదన్తః

భ్రూణయతే, అబుభ్రూణత॥ సని॥ బుభ్రూణయిషతే।

భూష, అలంకారే-సకర్మకః॥ సేడుభయపదీ

భూషయతి, తే॥ అబూభుషత్-త॥ సని॥ బుభూషయిషతి-తే॥

భృశి-భాషార్థః॥ సకర్మకః॥ సే-ఉభయపదీ

భృంశయతి, తే॥ అబభృంశత్-త॥ ఇదిత్వాద్భ్రంశతేత్యాది॥ సని॥ బి-
భృంశయిషతి, తే॥

మ్రక్ష-మ్లేచ్ఛనే॥ సకర్మకః॥ సే-ఉభయపదీ

మ్రక్షయతి,తే॥ అమమ్రక్షత్,త॥ సని॥ మిమ్రక్షయిషతి,తే॥

మడి,భూషాయాం ॥హర్షేచ॥ సకర్మకః॥ సే,ఉ,దీ

మండయతి,తే॥ అమమండత్-త॥ ఇదిత్వాన్నుమ్ మండతీత్యాది॥సని॥ మి
మండయిషతి.తే॥

మత్రి,గుప్తపరిభాషణే॥సకర్మకః॥సే-ఆ-దీ॥ఆకుస్మీయః

మంత్రయతే॥ అమమంత్రత॥ ఇదిత్వాన్నుమ్-మంత్రితేత్యాది॥సని॥ మిమం
త్రయిషతే॥

మద-తృప్తియోగే-॥సకర్మకః॥సే-ఆ-దీ॥ఆకుస్మీయః

అన్యేమితోఽకారాదితిమిత్త్వనిషేధః॥ మాదయతే। అమీమద
త॥సని॥ మిమాదయిషతే॥

మహి-భాషార్థః॥సకర్మకః॥సే- ఉభయపదీ

మంహయతి-తే॥ అమమంహత్-త॥ ఇదిత్వాన్నుమ్ మంహతీత్యాది ॥సని॥
మిమంహయిషతి-తే।

మహ-పూజాయాం॥సకర్మకః॥సే ఉ-దీ॥ఆదన్తః॥

మహయతి-తే॥ అమమహత్,త॥సని॥ మిమహయిషతి॥తే॥

మార్గ,అన్వేషణే॥సకర్మకః॥సే-ఉభయపదీ॥

మార్గయతి,తే॥అమమార్గత్-త॥ సని॥ మిమార్గయిషతి,తే॥

మార్జ,శబ్దార్థః॥సక॥సే,ఉభయపదీ॥

మార్జయతి,తే॥అమమార్జత్।త॥సని॥మిమార్జయిషతి-తే॥

మాన-స్తంభే॥సకర్మకః॥సే,ఆ,దీ॥ఆకుస్మీయః॥

మానయతే॥అమిమానత॥సని॥మిమానయిషతే॥

ఘాషయాస ప్రకాశికాయాం, ష్మానాదిధాతవః

మాన, పూజాయాం॥ సక॥ సే॥ ఉ-దీ॥ అధృషీయః

మానయతి, తే॥ అమీమనత్, త॥ సని॥ మిమానయిషతి, తే॥

మిజి, భాషార్థః॥ సక॥ సే, ఉభయపదీ

మింజయతి, తే॥ అమిమింజత్, త॥ ఇదిత్త్వాన్నింజతీత్యాది॥ సని॥ మి-
మింజయిషతి-తే॥

మిది, స్నేహనే॥ సక॥ సే, ఉభయపదీ

మిందయతి, తే॥ అమిమిందత్, త॥ సని॥ మిమిందయిషతి, తే॥

మిశ్ర-సంపర్కే॥ సకర్మకః॥ సే, ఉభయపదీ॥ అదంతః

మిశ్రయతి-తే॥ అమిమిశ్రత్-త॥ సని॥ మిమిశ్రయిషతి, తే॥

ముచ, ప్రమోచనే మోదనే చ॥ సక॥ సే, ఉ, దీ॥

మోచయతి, తే॥ అమూముచత్, త॥ సని॥ ముమోచయిషతి-తే॥

ముట, సంచూర్ణనే॥ సక॥ సే॥ ఉ, దీ॥

మోటయతి-తే॥ అమూముటత్, త॥ సని॥ ముమోటయిషతి, తే॥

ముస్త, సంఘాతే॥ సక॥ సే, ఉభయపదీ॥

ముస్తయతి, తే॥ అముముస్తత్, త॥ సని॥ ముముస్తయిషతి-తే॥

ముద, సంసర్గే॥ సకర్మకః॥ సే॥ ఉ, దీ॥

మోదయతి సక్తూన్ఘృతేన॥ తే॥ అమూముదత్-త॥ సని॥ ముమోదయి-
షతి, తే॥

మూత్ర॥ ప్రస్రవణే॥ సకర్మకః॥ సే-ఉ-దీ॥ అదంతః॥

మూత్రయతి-తే॥ అముమూత్రత్,త॥ సని॥ ముమూత్రయిషతి-తే॥

అనేకాచ్త్వాత్ కాస్యనేకాచ ఇతి సూత్రేణ మూత్రయాంచకారేత్యాది। యఙ్లుకి మోమూత్రీతి। యఙి లోపే మో-మూత్ర్యతే ఇత్యాది। యఙ్లుకి యలుప్తే ప్రత్యయలక్షణాభావాన్నలో-పాభావే మోమూత్రయీతి। మోమూత్రీతి॥ మోమూత్రితః॥ మోమూ-త్రయతీత్యాది॥

మూల, రోహణే॥ సకర్మకః॥ సేట్కః॥ ఉభయపదీ

మూలయతి-తే॥ అమూములత్-త॥ సని॥ ముమూలయిషతి,తే॥

మృగ-అన్వేషణే॥ సకర్మకః॥ సేట్కః॥ ఆత్మనేపదీ॥ అదన్తః॥ అగర్వీయః

మృగయతే॥ అమమృగత॥ సని॥ మిమృగయిషతే॥ మృగ్యతేతి కర్మణ్యుదాహృతిః

మృజూ-శౌచాలంకారయోః॥ సకర్మకః॥ సే-ఉ-దీ॥ అన్మపదీయః

మృజేర్వృద్ధిరితి వృద్ధిః॥ మార్జయతి,తే॥ అమమృజత్,త॥ అమమా-ర్జత్,త॥ ణిచ్ అభావే॥ మార్జతి। మార్జతే। మార్ష్టి॥ సని॥ మిమా-ర్జయిషతి-తే॥

మృష,తితిక్షాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్కః॥ ఉభయపదీ॥ అన్మదీయః

మర్షయతి,తే॥ అమీమృషత్,త॥ అమమర్షత్,త॥ ణిజభావే॥ మ-ర్షతి,తే॥ సని॥ మిమర్షయిషతి,తే॥

మ్లేచ్ఛ,అవ్యక్తాయాంవాచి॥ సకర్మకః॥ సేట్కః॥ ఉభయపదీ

మ్లేచ్ఛయతి,తే॥ అమిమ్లేచ్ఛత్,త॥ సని॥ మిమ్లేచ్ఛయిషతి-తే॥

యక్ష,పూజాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్కః॥ ఆత్మనేపదీ॥ అదన్తః॥ అగర్వీయః

యక్షయతే॥ అయయక్షత॥ సని॥ యియక్షయిషతే॥

యత్,నికారోపస్కారయోః॥ సకర్మకః॥ సేట్కః॥ ఉభయపదీ

ధాతురూపప్రకాశికాయాం యగత్యాదిధాతవః

యాతయతి, తే॥ అయీయతత్, త॥సని॥యియాతయిషతి, తే॥

యత్రి, సంకోచనే, సకర్మకః, సేట్ ఉభయపదీ

యంత్రయతి, తే॥ అయయంత్రత్, త॥ ఇదిత్త్వాద్యంత్రతీత్యాది॥సని॥ యియంత్రయిషతి, తే॥

యమ, చ, పరివేషణే॥ పరివేషణముపవేష్టనం । నతుభోజనా। నాపివేష్టనా।సకర్మకః।సేట్-ఉభయపదీ

ఘటాదిత్వాన్మిత్, యమయతిచంద్రం । పరివేష్టతఇత్యర్థః॥ తే॥ అయీయమత్, త॥సని॥ యియమయిషతి, తే॥

యుజ, సంయమనే॥సక।సే, ఉ, దీ॥ఆధృషీయః

యోజయతి, తే॥ అయూయుజత్, త॥ ణిజభావే॥ యోజతి, యోక్తా అయౌక్షీత్॥సని॥ యుయోజయిషతి, తే॥

రక, ఆస్వాదనే॥సక।సే, ఉభయపదీ॥

రాకయతి, తే॥ అరీరకత్, త॥సని॥ రిరాకయిషతి, తే॥లగేత్యేకే రఘెస్త్వన్యేతదాలంగయతి రాఘయతీత్యాది॥

రఘి, భాషార్థః॥సకర్మకః॥సే, ఉభయపదీ

రంఘయతి, తే॥ అరరంఘత్, త॥ఇదిత్త్వాన్ణిజభావే రంఘతి॥సని॥రిరంఘయిషతి, తే॥

రచ, ప్రతియత్నే॥సకర్మకః॥సేట్, ఉ, దీ॥అదంతః

రచయతి, తే॥అరరచత్, త॥సని॥రిరచయిషతి, తే॥

రస, ఆస్వాదనస్నేహనయోః॥సక।సేట్-ఉ-దీ॥అదంతః

రసయతి-తే। అరరసత్-త। సని। రిరసయిషతి-తే॥

రహ-త్యాగ ఇత్యేకే। సకర్మకః॥ సే-ఉ, దీ॥ జ్ఞపాదిః, మిత్
రహయతి-తే। అరీరహత్-త। సని। రిరహయిషతి-తే॥

రహ-త్యాగే. సకర్మకః॥ సేట్-ఉభయపదీ। అదంతః
రహయతి-తే। అరరహత్-త। సని। పూర్వవత్।

రహి-భాషార్థః। సక। సే। ఉభయపదీ
రంహయతి-తే। అరరంహత్, త। ఇదిత్త్వాన్నుమ్ జభావే రంహతీత్యాది। సని। రిరంహయిషతి-తే।

రివ-వియోజనసంపర్చనయోః। సక। సే-ఉ.దీ ఆకుస్మీయః
రేచయతి-తే। అరీరిచత్-త। ణిజభావే రేచతి। రేక్తా, అరైక్షీత్। సని। రిరేచయిషతి, తే।

రుజ-హింసాయామ్। సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ
రోజయతి-తే। అరూరుజత్-త। సని। రురోజయిషతి, తే।

రుట-భాషార్థః। సకర్మకః-సే। ఉభయపదీ
రోటయతి-తే। అరూరుటత్, త। రురోటయిషతి-తే।

రుఠ, ఇత్యేకే। రోష ఇత్యర్థః। అక। సే। ఉ-దీ
రోఠయతి-తే। అరూరుఠత్-త। సని। రురోఠయిషతి-తే।

రుశి-భాషార్థః। సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ
రుంశయతి-తే। అరురుంశత్-త। ఇదిత్త్వాన్నుమ్ జభావే। రుంశతీత్యాది

౮౭౨ ... థ మరూపవ్ర కాశికాయాం- రుషాదిధాతవః

సని॥ రురుంశయిషతి-తె।

రుష-రోషే। అకర్మకః। సేడుభయపదీ

రోషయతి-తె। అరూరుషత్-త। సని।రురోషయిషతి-తె।

రూక్ష-పారుష్యే।సక।సే,ఉ,దీ। అదంతః।

రూక్షయతి, తె। అరురూక్షత్-త।సని।రురూక్షయిషతి-తె।

రూప, రూపక్రియాయాం।రూపస్యదర్శనంకరణంవారూపక్రియా

సకర్మకః।సే-అదంతః

రూపయతి, తె।అరురూపత్-త।సని।రురూపయిషతి, తె।

లక్ష,దర్శనాంకనయోః।సకర్మకః, సే-ఉభయపదీ

లక్షయతి, తె। అలలక్షత్-త।సని।లిలక్షయిషతి-తె।

లక్ష,ఆలోచనే।సకర్మకః।సే,ఆ,దీ।ఆకుస్మీయః॥

లక్షయతె-అలలక్షత।సని। లిలక్షయిషతె॥

లగ- ఆస్వాదనె-సకర్మకః, సే,ఉభయపదీ

నాన్యేమితఇతిమిత్త్వనిషేధః॥ లాగయతి, తె, అలీలగత్,త ।సని

లిలాగయిషతి, తె।

లఘి,భాషార్థః।సకర్మకః. సే।ఉభయపదీ

లంఘయతి, తే॥ అలలంఘత్,త॥ఇదిత్త్వాన్ణిజభావె॥లంఘతి।సని॥ లి

లంఘయిషతి, తే॥

లజ,అపవారణఇత్యేకే।సక।సే। ఉభయపదీ

లాజయతి, తె॥ అలీలజత్,త॥సని॥లిలాజయిషతి-తె॥

లజి,భాషార్థః॥సకర్మకః॥సే॥ఉభయపదీ

లంజయతి,తే॥అలలంజత్,త॥ఇదిత్త్వాన్ణిజభావేలంజతి॥సని॥లిలంజయిషతి,తే॥

లజ,ప్రకాశనే॥సకర్మకః॥సే,ఉభయపదీ॥అదంతః

లజయతి,తే॥అలలజత్,త॥సని॥లిలజయిషతి,తే

లజి,విభాజనఇత్యేకే,సక॥సే॥ఉభయపదీ॥అదంతః

లంజయతి,తే॥ అలలంజత్,త॥ఇదిత్త్వాన్ణిజభావేలంజతీత్యాది॥సని॥లిలంజయిషతి,తే॥

లడ,ఉపసేవాయాం॥సకర్మకః॥సే,ఉభయపదీ

లాడయతి-తే॥ అలీలడత్-త॥సని॥ లిలాడయిషతి-తే॥

లడి,ఉత్క్షేపణే॥సక॥సే ఉ-దీ॥లడి-భాషార్థః॥సక॥సే॥ఉ-దీ

లండయతి-తే॥ అలలండత్-త॥ ఇదిత్త్వాన్ణిజభావేలండతీత్యాది॥సని॥ లిలండయిషతి-తే॥

ల్పాప-వ్యక్తాయాం వాచి॥సక॥సె॥ ఉభయపదీ

ల్పాపయతి-తే॥అలిల్పాపత్-త॥సని॥ లిల్పాపయిషతి-తే॥

లస-శిల్పయోగే॥సక॥సే॥ఉభయపదీ

లాసయతి-తే॥అలీలసత్-త॥సని॥లిలాసయిషతి-తే॥

లల-ఈప్సాయాం॥సక॥సే॥ఆ-దీ॥అస్మాత్స్వార్థేణిచ్

లాలయతే॥అలీలలత॥సని॥లిలాలయిషతే

లాభ-ప్రేరణే। సకర్మకః। సే।ఉ-దీ॥ అదంతః॥

లాభయతి, తే॥ అలలాభత్, త॥ లిలాభయిషతి-తే॥

లిగి-చిత్రీకరణే। సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ॥

లింగయతి-తే॥ అలిలింగత్। త॥ సని లిలింగయిషతి, తే॥

లిజి-హింసాబలాదాననికేతనేషు। సక। సే। ఉభయపదీ

లింజయతి-తే॥ అలిలింజత్। త। ఇదిత్త్వాల్లింజతీత్యాది। సని॥ లిలింజయిషతి। తే

లుజి, హింసాబలాదాననికేతనేషు। లుజి, భాషార్థః। స, కౌ। సేటౌ। ఉభయపదినౌ

లుంజయతి, తే॥ అలులుంజత్, త। ఇదిత్త్వాల్లుంజతీత్యాది। సని। లులుంజయిషతి, తే।

లుట, భాషార్థః। సక। సే, ఉభయపదీ

లోటయతి, తే। అలూలుటత్, త। సని। లులోటయిషతి, తే

లుటి, స్తేయే। సకర్మకః। సే। ఉభయపదీ

లుంటయతి, తే। అలులుంటత్-త। సని। లులుంటయిషతి-తే

లుబి-అదర్శనే। అర్దన ఇత్యేకే। సక। సే। ఉభయపదీ

లుంబయతి-తే। అలులుంబత్-త। ఇదిత్త్వాల్లుంబతీత్యాది। సని। లులుంబయిషతి-తే।

లూష-హింసాయాం। సకర్మక॥ సే। ఉభయపదీ

లూషయతి-తే। అలూలుషత్-త। సని। లులూషయిషతి-తే॥

లోకృ-లోచృ-భాషార్థౌ।స,కా, సేటౌ-ఉభయపదినౌ

లోకయతి-తే- అలులోకత్-త। సని।లులోకయిషతి-తే॥లోచయతి-తే। అలులోచత్-త।సని। లులోచయిషతి-తే॥

వల్క-పరిభాషణే।సక।సే।ఉభయపదీ

వల్కయతి-తే। అవవల్కత్-త।సని।వివల్కయిషతి-తే।

వచ- పరిభాషణే।సక।సే।అ-దీ॥అధృషీయః

వాచయతి।తే।అవీవచత్-త।ణిజభావే। వచతి।వక్తా।అవాక్షీత్।సని।వివాచయిషతి-తే।

వంచు-ప్రలంభనే।సక।సే।అ-దీ। ఆకుస్మీయః

వంచయతే। అవవంచత, ఉదిత్త్వాణ్ణిజభావే। వంచతి। అస్మాత్ప్రకారణాఽర్థే గృధివఞ్చ్యోః ప్రలంభన ఇత్యాత్మనేపదం। ఘూణపక్షేవంచయతే। అన్యత్ర। అహింవంచయతి। వర్జయతీత్యర్థః॥సని॥వివంచయిషతి, తే॥

వ్రజ, మార్గసంస్కారగత్యోః॥అక॥సేట్,ఉభయపదీ

వ్రాజయతి, తే॥ అవివ్రజత్,త॥ సని॥ వివ్రాజయిషతి, తే॥

వట,గ్రంథే।సక॥సేట్-ఉభయపదీ॥అదంతః॥

వటయతి,తే। అవవటత్,త। వివటయిషతి,తే॥

వట,విభాజనే।సక॥సేట్।ఉభయపదీ॥అదంతః

వటయతీత్యాదిపూర్వవత్

వటి,విభాజనే।సక।సేట్।ఉభయపదీ॥

వంటయతి।తే॥ అవవంటత్,త। సని॥ వివంటయిషతి,తే॥

వటి, విభాజన ఇత్యేకే। వటి, ఇత్యేకే॥ సక॥ సే॥ ఉ, దీ

వంటయతి, తే॥ వండయతి, తే॥ ఇత్యాదిచపూర్వవత్ ॥

వ్రణ, గాత్రవిచూర్ణనే॥ సక, సే। ఉ, దీ॥ అదంతః

వ్రణయతి, తే॥ అవవ్రణత్, త॥ సని॥ వివ్రణయిషతి, తే ॥

వర్ణ ప్రేరణే। సక। సే। ఉ, దీ॥ వర్ణ, వర్ణన ఇత్యేకే

వర్ణయతి, తే॥ అవవర్ణత్, త॥ సని॥ వివర్ణయిషతి-తే ॥

వర్ణ, వర్ణక్రియావిస్తారగుణవచనేషు। వర్ణక్రియా వర్ణకరణం।

సకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః

సువర్ణం వర్ణయతి, తే॥ కథాం వర్ణయతి, తే॥ విస్తృణాతీత్యర్థః

హరిం వర్ణయతి। తే॥ స్తౌతీత్యర్థః॥ అవవర్ణత్, త॥ సని॥ వివర్ణయిషతి॥ తే

వస్త, అర్దనే। సక॥ సే। ఆ, దీ॥ అకుత్సితః ॥

వస్తయతే। అవవస్తత॥ సని॥ వివస్తయిషతే॥

వద, సందేశవచనే॥ సక॥ సే॥ ఉభయపదీ, ఆధృషీయః॥ స్వరితేత్

వాదయతి, తే॥ అవీవదత్, త॥ ణిజభావే స్వరితేత్। వదతి, తే॥ వవాద-

వవదతుః॥ వవదిథ। వద్యాత్। అనుదాత్తేదిత్యేకే। వదతే। వవదే॥ సని॥ వివా

దయిషతే॥

వర్ధ, ఛేదనపూరణయోః॥ సక॥ సే॥ ఉభయపదీ

వర్ధయతి, తే. అవవర్ధత్, త। సని॥ వివర్ధయిషతి, తే॥

శ్లో॥ ధాతురూప ప్రకాశికాయాం-వ్యయాది ధాతవః

వ్యయ, విత్తసముత్సర్గే॥సక॥సేట్-ఉ-దీ॥అదంతః

వ్యయయతి, తే॥అవవ్యయత్, త॥సని॥వివ్యయయిషతి, తే॥

వర, ఈప్సాయాం॥సక॥సేట్॥ఉ, దీ॥అదంతః

వరయతి-తే॥అవవరత్, త॥సని॥వివరయిషతి, తే॥

వస, స్నేహ మోహచ్ఛేదాపహరణేషు॥సక॥సేట్॥ఉ, దీ॥

వాసయతి, తే॥ అవీవసత్, త॥ సని॥ వివాసయిషతి, తే॥

వస. నివాసే॥సక॥సేట్॥ఉభయపదీ॥అదంతః॥

వసయతి, తే॥ అవవసత్, త॥సని॥ వివసయిషతి, తే॥

వాత, సుఖసేవనయోః॥ప్రీతిసేవనయోరిత్యేకే॥సక॥సేట్॥ఉ, దీ॥అదంతః

వాతయతి, తే॥అవవాత్, త॥ సని॥ వివాతయిషతి, తే॥

వాస, ఉపసేవాయాం॥సక॥సేట్-ఉ-దీ॥అదంతః

వాసయతి, తే॥అవవాసత్, త॥సని॥ వివాసయిషతి, తే॥

విష్క, దర్శనే॥సక॥సేట్-ఉ-దీ॥అదంతః॥

విష్కయతి, తే॥ అవివిష్కత్-త॥సని॥ వివిష్కయిషతి-తే॥

విచ్ఛ, భాషార్థః॥సక॥సేట్॥ఉభయపదీ

విచ్ఛయతి-తే॥అవివిచ్ఛత్, త॥సని॥వివిచ్ఛయిషతి-తే॥

విద, వేదనాఖ్యానవివాసేషు॥సక॥సేట్-అ-దీ॥ఆకు స్మీయః

[illegible]॥అవివిదత॥సని॥విదేదయిష[illegible]

ధాతురూపప్రకాశికాయాం, కిలాదిధాతవః తేషాం

త్రివిం[illegible]విచారణే॥విద్ధతే విద్ధతి [illegible] ॥

విల-క్షేపే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

వెలయతి-తే॥ అవీవిలత్,త॥సని॥వివెలయిషతి-తే॥

వీర-విక్రాంతౌ।సక।సేట్।ఆ-దీ॥అదంతః। అగర్వీయః

వీరయతి,తే॥అవివీరత్,త॥సని। వివీరయిషతి-తే॥

వృజీ,వర్జనే।సక।సే॥ఉ-దీ॥అధృషీయః

వర్జయతి-తే॥అవీవృజత్-త॥అవవర్జత్-త॥ ఈదిత్త్వాన్నిష్ఠజభావే

వర్జితేత్యాది॥సని॥వివర్జయిషతి.తే॥

వృతు-వృధు-భాషార్థౌ॥స-కౌ॥సేటౌ।ఉ,నౌ॥

వర్తయతి-తే॥ అవీవృతత్-త॥అవవర్తత్-త॥సని॥ వివర్తయిషతి

తే। ఏవంవర్ధయతీత్యాది॥

వృష-శక్తిబంధనే॥శక్తిబంధనంప్రజననసామర్థ్యం శక్తిసంబ

న్ధశ్చ॥ అకర్మకః॥సేట్॥ఆ,దీ॥ఆకుస్మీయః

వర్షయతే।అవీవృషత। అవవర్షత॥సని॥వివర్షయిషతే॥

వెల,కాలోపదేశే।అక।సే॥ఉభయపదీ॥అదంతః

వేలయతి-తే॥అవివెలత్-త॥సని॥ వివెలయిషతి-తే॥

శ్వల్క-పరిభాషణే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

శ్వల్కయతి-తే ॥ అశశ్వల్కత్-త ॥ సని-శిశ్వల్కయిషతి-తే॥

శఠ-శ్లాఘాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ॥అదన్తీయః
శాఠయతే ॥ అశీశఠత ॥ సని-శిశాఠయిషతే ॥

శఠ, శ్వఠ-అసంస్కారగత్యోః॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఉభయపదినౌ
శాఠయతి-తే ॥ అశీశఠత్-త ॥ సని-శిశాఠయిషతి-తే ॥ శ్వాఠయతి-తే ॥ అశిశ్వఠత్-త ॥ సని-శిశ్వాఠయిషతి-తే ॥

శఠ, శ్వఠ, సమ్యగవభాషణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఉభయపదినౌ॥అదన్తౌ
శఠయతి-తే ॥ అశశఠత్-త ॥ సని-శిశఠయిషతి-తే ॥ శ్వఠయతి-తే అశశ్వఠత్-త ॥ సని-శిశ్వఠయిషతి-తే

శ్వఠి-ఇత్యేకే॥అసంస్కారగత్యోరిత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ
శ్వంఠయతి-తే ॥ అశశ్వంఠత్-త ॥ సని-శిశ్వంఠయిషతి-తే

ణాన్తః

శ్రణ-దానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ
శ్రాణయతి-తే ॥ విశ్రాణయతి-తే ॥ అశిశ్రణత్-త ॥ సని-శిశ్రాణయిషతి-తే ॥

శ్వర్త-గత్యాః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ
శ్వర్తయతి-తే ॥ అశశ్వర్తత్-త ॥ సని-శిశ్వర్తయిషతి-తే

శ్రథ-ప్రయత్నే॥ప్రస్థాన ఇత్యేకే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ
శ్రాథయతి-తే ॥ అశిశ్రథత్-త ॥ సని-శిశ్రాథయిషతి-తే ॥

శ్రథ-మోక్షణే॥హింసాయామిత్యేకే॥సక॥సే॥ఉ॥దీ॥అధృషీయః
శ్రాథయతీత్యాదిప్రాగ్వత్॥ణిజభావే॥శ్రథతీత్యాది

శ్రథ- దౌర్బల్యే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ॥ అదంతః॥
శ్రథయతి-తె ॥ అశశ్రథత్-త ॥ సని-శిశ్రథయిషతి-తె

శ్రంథ-సందర్భే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ॥ అధృషీయః॥
శ్రంథయతి-తే ॥ అశశ్రంథత్-త ॥ ణిజభావే॥ శ్రంథతీత్యాది॥ అస్య కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం యగాదిషు ప్రాప్తే మణి శ్రంథిగ్రంథీత్యాదిభారద్వాజీయపాఠాద్యక్చిణోః ప్రతిషేధః, శ్రంథతే మేఖలా స్వయమేవ, అశ్రంథిష్ట, ణ్యంతాత్సని శిశ్రంథయిషతి-తే

శబ్ద-ఉపసర్గాదావిష్కారే చ॥ సక॥ సే॥ ఉభయపదీ ॥
అనుపసర్గాచ్చ॥ ఆవిష్కార ఇత్యేవ.
శబ్దయతి-తే ॥ ప్రతిశబ్దయతి-తే ॥ ప్రతిశ్రుతమావిష్కరోతీత్యర్థః.
అశశబ్దత్-త ॥ సని-శిశబ్దయిషతి-తే

శంబ-సంబంధనే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ
శంబయతి-తే ॥ అశశంబత్-త ॥ సని, శిశంబయిషతి, తె

శ్వభ్ర, చ-గత్యాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ
శ్వభ్రయతి, తె ॥ అశశ్వభ్రత్, త ॥ సని, శిశ్వభ్రయిషతి, తె

శమ, ఆలోచనే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ॥ అదుస్మీయః
నాన్యే మితోఽహేతావితి మిత్త్వనిషేధః ॥ శామయతే ॥ అశశామత ॥ సని, శిశామయిషతే

శిష, అసర్వోపయోగే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ॥ అధృషీయః॥
శేషయతి, తె ॥ అశీశిషత్-త ॥ ణిజభావే, శేషతి, శేష్టా, అశిక్షత్

ణ్యంతాత్సని, శిశ్లేషయిషతి-తే ॥ అయంవిపూర్వోఽతిశయే॥ విశ్లేషయతి

శ్లిష-శ్లేషణే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ
శ్లేషయతి-తే ॥ అశిశ్లిషత్-త ॥ సని, శిశ్లేషయిషతి, తె

శీక, భాషార్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ
శీకయతి-తె ॥ అశీశికత్-త ॥ సని, శిశీకయిషతి, తె

శీక, ఆమర్షణే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ॥ అధృషీయః
శీకయతీత్యాదివాగ్వత్ ॥ [illegible] పక్షే, శీకతీత్యాది

శీల, ఉపధారణే॥ ఉపధారణమభ్యాసః॥ సక॥ సేట్ ॥ ఉ, దీ॥ అదంతః
శీలయతి, తె ॥ అశిశీలత్-త ॥ సని, శిశీలయిషతి, తె

శుల్క, అతిసర్జనే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ
శుల్కయతి-తె ॥ అశుశుల్కత్, త ॥ సని, శుశుల్కయిషతి, తె

శుఠ-ఆలస్యే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ
శోఠయతి, తె ॥ అశూశుఠత్, త ॥ సని, శుశోఠయిషతి, తె

శుంఠ, శోషణే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ
శుంఠయతి, తె ॥ అశుశుంఠత్, త ॥ సని, శుశుంఠయిషతి, తె॥

శుంధ, శౌచకర్మణి॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ॥ అధృషీయః
[illegible] శుంధతి, శుంధతే,

అశుంధీత్, అశుంధిష్టాం, ణ్యంతాత్సని, శుశుంధయిషతీత్యాది.

శుల్బ-మానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

శుల్బయతి,తే ॥ అశుశుల్బత్,త ॥ సని,శుశుల్బయిషతి,తె

శూర్ప,చ,మానఇత్యర్థః॥సకర్మకః॥సే॥ఉభయపదీ.

శూర్పయతి,తె ॥ అశుశూర్పత్-త ॥ సని,శుశూర్పయిషతి,తె

శూర, విక్రాంతౌ, సక॥సే॥ ఉభయపదీ॥అదంతః

శూరయతి,తె॥ అశుశూరత్,త॥సని॥ శుశూరయిషతి,తె॥

శృధు,పరిసహనే॥సక॥సే॥ఉభయపదీ

శర్ధయతి,తె॥అశిశృధత్,త॥అశశర్ధత్,త॥ ఉదిత్వాణ్ణిజభావః॥

శర్ధతి॥సని॥శిశర్ధయిషతి,తె॥

పట్ట, హింసాయాం। సక॥సే॥ఉభయపదీ

సట్టయతి,తే॥ అససట్టత్,త॥సని॥ సిసట్టయిషతి,తె ॥

ష్వద, ఆస్వాదనే॥సక॥సే॥ఉభయపదీ

స్వాదయతి,తె॥ అసిష్వదత్-త॥సని॥ సిస్వాదయిషతి-తె॥సస్విస్వది

స్వదీత్యాదినాసత్వం॥

ఆజః,షద-పద్యర్థే॥సక॥సేట్॥ఉభయపదీ॥ఆధృషీయః

ఆసాదయతి,తె॥ ఆసీషదత్-త॥ణిజభావే॥పాఘ్రాధ్మేతిసీదాదేశః।

ఆసీదతి- ఆసత్తా- ఆసాత్సీత్- ఆసాత్తాం- ఆసాత్సుః ॥సని॥ ఆసిషా

దయిషతి,తె॥ స్తౌతిణ్యోరేవేతిషః ॥

షంబ. సంబంధనే॥సక॥సేట్।ఉభయపదీ

షంబయతి-తే॥ అససంబత్,త॥సని॥సిషంబయిషతి,తే॥

షహ-మర్షణే॥సక॥సేట్।ఉభయపదీ॥అధృషీయః

సాహయతి-తే॥అసీషహత్-త। ణిజభావే॥ సహతి- సవివాయంవా-

సస్సహాతికలభిభ్యఃపరిభవం॥సని॥ సిసాహయిషతి,తే॥సస్సిపదీత్యాది

నానత్వం॥

షాంత్వ-సామప్రయోగే-సక॥సేట్।ఉభయపదీ

సాంత్వయతి-తే। అససాంత్వత్-త॥సని॥సిషాంత్వయిషతి-తే॥

ష్ణిహ,ప్రీతౌ॥అక॥సేట్।ఉభయపదీ॥

స్నేహయతి,తే॥అసిష్ణిహత్-త॥సని॥సిష్ణిహయిషతి,తే॥

షుట్ట, అనాదరే,సక॥సేట్। ఉభయపదీ

సుట్టయతి,తే॥ అసుసుట్టత్,త॥సని। సుషుట్టయిషతి,తే॥

ష్టుప, సముచ్ఛ్రాయే॥అక॥సేట్॥ ఉభయపదీ

స్తోపయతి,తే॥ అతుస్తుపత్,త॥సని॥ తుష్టోపయిషతి,తే॥

షూద, క్షరణే॥సక।సేట్।ఉభయపదీ

సూదయతి,తే॥ అసూషుదత్,త॥ సని। సుషూదయిషతి,తే।

ష్టూప,సముచ్ఛ్రాయ ఇతిపాఠాంతరం ॥ అక।సేట్।ఉ,దీ॥

స్తూపయతి,తే॥అతుస్తుపత్,త॥సని॥ తుష్టూపయిషతి,తే ॥

స్తన, దేవశబ్దే ॥ అక। సేట్। ఉభయపదీ॥అదంతః ॥

స్తనయతి, తే॥ అతస్తనత్, త ॥సని॥ తిస్తనయిషతి, తే ॥ అనేకాచ్త్వాన్న షోపదేశః॥

సత్ర, సంతానక్రియాయాం।అక।సేట్।ఉ,దీ॥అదంతః।అగర్వీయః

సత్రయతే, అససత్రత ॥సని॥ సిసత్రయిషతే॥ అనేకాచ్త్వాన్న షోపదేశః ॥

స్యమ, వితర్కే।సక।సేట్। ఆ,దీ। అకుస్తీయః

నాన్యేమితఇతిమిత్త్వనిషేధః। స్యామయతే, అససస్యమత॥సని॥ సిస్యామయిషతే॥

స్పశ, గ్రహణసంశ్లేషణయోః।సక।సేట్।ఆ,దీ।అకుస్తీయః

స్పాశయతే, అపస్పశత॥సని॥సిస్పాశయిషతే॥

స్వర, ఆక్షేపే।సక।సేట్।ఉభయపదీ। అదంతః

స్వరయతి, తే। అసస్వరత్, త॥ సని॥సిస్వరయిషతి, తే,

సభాజ, ప్రీతిదర్శనయోః।ప్రీతిసేవనయోరిత్యన్యే। సక।
।సేట్।ఉభయపదీ।అదంతః ॥

సభాజయతి, తే॥ అససభాజత్, త॥సని॥ సిసభాజయిషతి, తే ॥

స్వాద, ఆస్వాదఇత్యేకే ॥ సక ॥ సే। ఉభయపదీ॥

స్వాదయతి, తే॥ అషోపదేశత్వాన్నషః। అసిస్వదత్, త।సని॥సిస్వాదయిషతి, తే॥

సాంబ, సంబంధనఇత్యేకే ॥ సక।సేట్।ఉభయపదీ॥

సాంబయతి, తే॥ అససాంబత్, త॥సని॥ సిసాంబయిషతి, తే

సామ, సాంత్వప్రయోగే॥ సక॥ సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః
సామయతి, తే। అససామత్, త॥ సని॥ సిసామయిషతి, తే॥

సిద్ధాంతకౌముద్యా మేతద్ధాతువ్యాఖ్యానే సామసాంత్వన ఇత్యతీత స్యత్తు, అసీషమదిత్యుదాహృతత్వాత్తత్రైవ్యవిదస్సత్పరశోభితముద్రితేషు బహుషు పుస్తకేషు ఇతఃప్రాగదృష్టోఽ వ్యస్తీత్యనుమీయతే ॥

సంగ్రామ, యుద్ధే, అక। సేట్। ఉభయపదీ
సంగ్రామయతి, తే। అససంగ్రామత్, త। సని॥ సిసంగ్రామయిషతి-తే

సార, దౌర్బల్యే। అక॥ సేట్। ఉభయపదీ। అదంతః
సారయతి, తే। అససారత్, త॥ సని॥ సిసారయిషతి, తే ॥

స్ఫిట, ఇత్యేకే। ప్రీత్యాదిత్యన్యే॥ అక। సే, ఉభయపదీ ॥
స్ఫేటయతి, తే॥ అపిస్ఫిటత్, త॥ సని॥ పిస్ఫేటయిషతి, తే ॥

స్ఫిట్ట, హింసాయాం॥ సక। సే। ఉభయపదీ
స్ఫిట్టయతి, తే॥ అపిస్ఫిట్టత్, త॥ సని। పిస్ఫిట్టయిషతి, తే ॥

స్మిట, అనాదరే। సక। సే। ఉభయపదీ॥
స్మేటయతి, తే। అసిస్మిటత్, త। సని। సిస్మేటయిషతి-తే ॥

సుఖ-తత్క్రియాయాం॥ సక॥ సే-ఉభయపదీ। అదంతః॥
సుఖయతి-తే। అసుసుఖత్-త॥ సని॥ సుసుఖయిషతి-తే ॥

స్ఫుట-భేదనే।సక।సే। ఉభయపదీ

స్ఫోటయతి-తే॥అపుస్ఫుటల్-త॥సని॥ పుస్ఫోటయిషతి-తే

స్ఫుటి, ఇతిపాఠాంతరం, పరిహాస ఇత్యర్థః॥సక॥సేట్।ఉభయపదీ

స్ఫుంటయతి-తే । అపుస్ఫుంటల్-త ॥ ఇదిత్త్వాణ్ణిజభావే-స్ఫుంటతీత్యాది ॥ సని-పుస్ఫుంటయిషతి-తే

స్ఫుడి-పరిహాసే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

స్ఫుండయతి-తే ॥ అపుస్ఫుండత్-త ॥ ఇదిత్త్వాత్ స్ఫుండతీత్యాది

సని-పుస్ఫుండయిషతి-తే

సూచ-పైశున్యే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ॥అదంతః

సూచయతి-తే ॥ అసుసూచత్-త ॥ సని-సుసూచయిషతి-తే ॥ యఙి-సోసూచ్యతే ॥ యఙ్లుకి-సోసూచయీతి, సోసూచీతి, సోసూచితః, సోసూచియతీత్యాది.

సూత్ర-వేష్టనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ॥అదంతః

సూత్రయతి-తే ॥ అసుసూత్రత్-త ॥ సని-సుసూత్రయిషతి-తే । అస్మాత్స్వాదిసూత్రీత్యాదినా-యఙి-సోసూత్ర్యత ఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి-సోసూత్రయీతి, సోసూత్రీతి, సోసూత్రితః, సోసూత్రియతీత్యాది మోమూత్రయీతీత్యాదివత్.

స్థూల-పరిబృంహణే।సక।సే।ఆత్మ।అదంతః।అకర్మకః

స్థూలయతే ॥ అతుస్థూలత ॥ సని-తుస్థూలయిషతే.

స్పృహ-ఈప్సాయాం॥సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ। అదంతః

స్పృహయతి-తే ॥ అపస్పృహత్-త॥ సని-పిస్పృహయిషతి-తే.

సంకేత-ఆమన్త్రణే।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదన్తః
సంకేతయతి-తే ॥ అససంకేతత్-త ॥ సని-సిసంకేతయిషతి-తే

స్తేన-చౌర్యే॥సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదన్తః
స్తేనయతి-తే ॥ అతిస్తేనత్-త ॥ సని-తిస్తేనయిషతి-తే

స్తోమ-శ్లాఘాయాం।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ।అదన్తః
స్తోమయతి-తే । అతుస్తోమత్-త ॥ సని-తుస్తోమయిషతి-తే

హిష్క-హింసాయామిత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ।అకుస్మీయః
హిష్కయతే । అజిహిష్కత । సని-జిహిష్కయిషతే

హిసి-హింసాయాం।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ
హింసయతి-తే ॥ అజిహింసత్-త ॥ సని-జిహింసయిషతి-తే॥

—అథ గణసూత్రాణి—

హన్త్యర్థాశ్చ, నవగణోక్తా అపి హన్త్యర్థాః స్వార్థే ణిచం లభన్త ఇత్యర్థః ॥ కష, ఖష, శిష, జష, ఝష, శష, వష, మష, రుష, రిష, హింసార్థా ఇత్యాదయః ॥

ప్రాతిపదికాద్ధాత్వర్థే బహులమిష్ఠవచ్చ ॥ ప్రాతిపదికాద్ధాత్వర్థే ణిచ్ స్యాదిష్ఠే యథా ప్రాతిపదికస్య పుంవద్భావరభావటిలోపవిన్మతుబ్లోపయణాదిలోపప్రస్థస్ఫాద్యాదేశభసంజ్ఞాస్తద్వణ్ణావపి స్యుః ॥ పటుమాచష్టే పటయతి-తే ॥ పరత్వాద్వృద్ధౌ సత్యాం టిలోపః, ణౌ [illegible] భాష్యంతు వృద్ధేర్లోపో బలీయానితి స్థితమ్ అపపటత్-త

తత్కరోతి తదాచష్టే ॥ పూర్వస్యాయంప్రపంచః, కరోత్యాచష్ట ఇతి ధాత్వర్థమాత్రేణిజర్థః, లడర్థస్త్వవివక్షితః ॥ ఘటంకరోతి ఘటయతి-తే ॥ అజఘటత్-త ॥ శ్రుతిమాచష్టే-శ్రుతయతి-తే ॥ అశుశ్రుతత్-త ॥ తేనాతిక్రామతి-అశ్వేనాతిక్రామతి-అశ్వయతి-తే ॥ ఆశిశ్వత్-త ॥

ధాతురూపంచ ॥ ణిచ్ప్రకృతిర్ధాతురూపంప్రతిపద్యతే । చశబ్దో ఽనుక్తసముచ్చయార్థః, తథాచవార్తికమ్ ॥ ఆఖ్యానాత్కృతస్తదాచష్టే కృల్లుక్ప్రకృతిప్రత్యాపత్తిః ప్రకృతివచ్చకారకమితి॥ కంసవధమాచష్టే-కంసంఘాతయతి-తే ॥ కంసమజీఘతత్-త ॥ ఏవంశిశుపాలవధమాచష్టే-శిశుపాలంఘాతయతి-తే ॥ శిశుపాలమజీఘతత్-త ॥ కుమారసంభవమాచష్టే కుమారంసంభావయతి-తే ॥ కుమారం సమబీభవత్-త ॥ హంససందేశమాచష్టే హంసంసందేశయతి-తే ॥ హంసంసమదీదిశత్-త ॥ పాండవచరిత్రమాచష్టే-పాండవాంశ్చారయతి-తే ॥ పాండవానచీచరత్-త ॥ ఇత్యాది.

కర్తృకరణాద్ధాత్వర్థే ॥ కర్తుర్వ్యాపారార్థంయత్కారణం న తు చక్షురాదిమాత్రమిత్యర్థః॥ అసినాహంతి॥అసయతి-తే॥ఆసిసత్-త.

బహులమేతన్నిదర్శనమ్ ॥ అదంతధాతునిదర్శనమిత్యర్థః, బాహుళకాదన్యేఽపిబోధ్యాః ॥ తద్యథా-పర్ణహరితభావే॥పర్ణయతి-తే ॥ అపపర్ణత్-త ॥ బహుల-దర్శనే ॥ క్షప-ప్రేరణే ॥ వస-నివాసే। తుత్థ-ఆవరణే ॥ ఏవమాందోళయతి । ప్రేంఖోళయతి । విడంబయతి। అవధీరయతీత్యాది ।' తథాఽభియుక్తవ్యాఖ్యాతృవచనప్రామాణ్యాత్కేచిదనుమీయంతే ॥ యథా ॥ అమరసుధాయాంమోక్షశబ్దనిర్వచనే ॥ మోక్ష-అసనానే ॥ చురాదిః । ఉభయపదీ । సేట్ । అవసానంక్షేపః । ణ్యంతాదేరజ్ఘఞ్వేతి ॥ తథా కౌమారశాబ్దికధాతుపాఠే ఘుషిర్విశబ్దనఇతిధాతోరనంతరం మోక్షఅసనఇతిపఠ్యతే ॥ తథా

నైషధీయమహోపాధ్యాయవ్యాఖ్యాయాం ॥ పూర-పూరణే ॥ చురాదిః ॥ అవంతః ॥ అల్లోపస్యస్థానివద్భావాన్నోపధాహ్రస్వః ॥ అపుపూరదితి । తథా శంఖంతదంత్యాక్షరవాచ్యమేతద్ద్వయం వినాధైర పుపూరదేషఇత్యనంతభట్టప్రయోగశ్చ ॥ ఏవంమాఘేపి ॥ స్థగయంత్య మూశ్శమితచాతకార్తస్వరాఇతి।యద్యపి ఘటాదౌషగెట్ట గ-సంవరణఇతిపాఠోదృశ్యతె ॥ తథాపి తత్ర ద్వితీయస్య తవర్గీయ ద్వితీయ తాంసాత్ఙంత్త్యణవక్తుం విభీమః ॥ అన్యేతు దశగణీపాఠో బహుళమిత్యాహుః ॥ తేనాపఠితాఅపి సౌత్రలౌకికవైదికాబోధ్యాః ॥ అపరేతు నవగణీపాఠోబహుళమిత్యాహుః । తెనాపఠితేభ్యోఽపి క్వచిత్స్వార్థేణిచ్ ॥ రామోరాజ్యమచీకరదితియథేత్యాహుః ॥ చురాదిభ్యఏవ బహుళం ణిజిత్యర్థఇతికేచిత్ ॥ సర్వేపక్షాఃప్రాచాంగ్రస్థస్థితాః.

ణిజంగాన్నిరసనె ॥ అంగవాచినఃప్రాతిపదికాన్నిరసనేఽర్థేణిజ్స్యాత్ । హస్తానిరస్యతి హస్తయతె । అజహస్తత । పాదానిరస్యతి పాదయతె ॥ అపపదత ॥

శ్వేతాశ్వాశ్వతరగాలోడితాహ్వరకాణాం శ్వతరేతికలోపశ్చ ॥ శ్వేతాశ్వాదీనాంచతుర్ణామశ్వాదయోలుత్స్యంతె ణిజ్చధాత్వర్థే ॥ శ్వేతాశ్వమాచష్టె శ్వేతాశ్వేనాతిక్రామతివాశ్వేతయతె । అశిశ్వేతత ॥ అశ్వతరమాచష్టేఽశ్వయతె । అశిశ్వత । గాలోడితంవాచాంవిమర్శః తత్కరోతి గాలోడయతె ॥ అజగాలుడత ॥ ఆహ్వరయతె । ఆజహ్వరత । కేచిత్తు ణిచమేవానువర్తయంతి । తన్మతె పరస్మైపదమపి ॥ పుచ్ఛాదిషు ధాత్వర్థఇత్యేవసిద్ధమ్ ॥ ణిజంతాదేవ బహుళవచనాదాత్మనేపదమస్తు । మాస్తువుచ్ఛభాండెతిణివ్విధిః॥సిద్ధశబ్దోఽగ్రిథాస్తై మంగళార్థః ॥ ——ఇతి చురాదయః——

——అథ సనాద్యంతధాతవః——

తెయథా ॥ సన్క్యచ్కామ్యచ్క్యఙ్క్యషోఽథాచారక్విబ్ణిజ్యఙ్

తథా । యగాయఈయఙ్ణిఙ్చేతి ద్వాదశామీ సనాదయః॥ ఇతి ॥ తత్ర సన్యఙ్ణిజాయప్రత్యయాంతా బహుధా ప్రాగేవోదాహృతాః ॥

క్యజంతా యథా.

పుత్రమాత్మన ఇచ్ఛతి పుత్రీయతి । సుప ఆత్మనః క్యజితీచ్ఛార్థే కర్మణః పుత్రశబ్దాత్ క్యచి సనాద్యంతా ధాతవ ఇతి ధాతుత్వాల్లట్తిప్శబాదయః ॥ శేషాత్కర్తరీతి పరస్మైపదమ్ ॥ ౨ పుత్రీయాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ పుత్రీయితా-సి ॥ ౪ పుత్రీయిష్యతి ॥ ౫ పుత్రీయతు । ౬ అపుత్రీయత్ ॥ ౭ పుత్రీయేత్ ॥ ౮ పుత్రీయ్యాత్ ॥ ౯ అపుత్రీయీత్ ॥ ౧౦ అపుత్రీయిష్యత్.

కర్మణి— ౧ పుత్రీయ్యతే ॥ ౨ పుత్రీయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ పుత్రీయితా(సే, హే) ౪ పుత్రీయిష్యతే । ౫ పుత్రీయ్యతాం ॥ ౬ అపుత్రీయ్యత ॥ ౭ పుత్రీయ్యేత ॥ ౮ పుత్రీయిషీష్ట ॥ (ధ్వం, ధ్వం ॥ ౯ అపుత్రీయి-అపుత్రీయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)౧౦ అపుత్రీయిష్యత ॥ ణౌ— ౧ పుత్రీయయతి-తే ॥ ౨ పుత్రీయయాంచకార (బభూవ, ఆస) ౩ పుత్రీయయితా(సి, సే, హే) ౪ పుత్రీయయిష్యతి-తే ౫ పుత్రీయయతు-తాం ॥ ౬ అపుత్రీయయత్-త ॥ ౭ పుత్రీయయేత్-త ॥ ౮ పుత్రీయ్యాత్-పుత్రీయయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అపుపుత్రీయత్-త ॥ అపుతిత్రీయత్-త ॥ అపుత్రీయియత్-త ॥ యథేష్టం నామధాతుష్విత్యాద్యానాం త్రయాణామన్యతమస్య ద్విత్వం ॥ అపుత్రీయయిష్యత్-త

కర్మణి— ౧ పుత్రీయ్యతే ॥ ౫ పుత్రీయ్యతాం ॥ ౬ అపుత్రీయ్యత ॥ ౭ పుత్రీయ్యేత ॥ ౯ అపుత్రీయీతి తాస్యాదిషు ద్వైరూప్యం చేతి విశేషః, ప్రాగ్వదున్నేయః ॥ దేవదత్తస్య పుత్రమసత్యం పుత్రీయితుమిచ్ఛతీతి వివక్షాయాం పుత్రీయతేః సని- యథేష్టం నామధాతుష్విత్యాద్యానాం త్రయాణామన్యతమస్య ద్విత్వే పుపుత్రీయిషతి ।

పుత్రీయిషతి ॥ పుత్రీయియిషతీత్యాది ॥ అనేకాచ్త్వాన్న యఙ్లుకౌ।

కేవలాత్కృత్సు—పుత్రీయితవ్యం, పుత్రీయణీయం । పుత్రీయ్యం పుత్రీయితః । పుత్రీయితవాన్ । పుత్రీయన్-పుత్రీయన్తీ । పుత్రీయిష్యన్-పుత్రీయిష్యతీ-పుత్రీయిష్యన్తీ । పుత్రీయితుం । పుత్రీయితం । పుత్రీయణం । పుత్రీయిత్వా । సుపుత్రీయ్య । పుత్రీయం । పుత్రీయం పుత్రీయిత్వా పుత్రీయిత్వా । ణ్యన్తసనన్తాభ్యామప్యేవమేవాన్నేయం

కామ్యజ్యథా—పుత్రమాత్మన ఇచ్ఛతీత్యర్థే కామ్యచ్ప్రత్యయే ॥ ౧ పుత్రకామ్యతి ॥ ౨ పుత్రకామ్యాంచకార (బభూవ, ఆస) అనర్థకత్వాద్యస్య హల ఇతి న యలోపః । ౩ పుత్రకామ్యితా, సి ॥ ౪ పుత్రకామ్యిష్యతి ॥ ౫ పుత్రకామ్యతు ॥ ౬ అపుత్రకామ్యత్ ॥ ౭ పుత్రకామ్యేత్ ॥ ౮ పుత్రకామ్యయ్యాత్ ॥ పంచస్వపి సమాసత్వేఽల్లోపస్య స్థానివత్త్వాన్న ష్టుకియలోపావపి ॥ ౯ అపుత్రకామ్యీత్ ॥ ౧౦ అపుత్రకామ్యిష్యత్

కర్మణి—౧ పుత్రకామ్యతే ॥ ౫ పుత్రకామ్యతాం ॥ ౬ అపుత్రకామ్యత ॥ ౭ పుత్రకామ్యేత ॥ ౯ అపుత్రకామ్యి ఇతి విశేషః శేషం పుత్రీయతివత్ ॥ ణౌ-పుత్రకామ్యయతి-తే ॥ అపుపుత్రకామ్యత్-త ॥ అపుతిత్రకామ్యత్-త ॥ అపుత్రకామ్యత్-త ॥ తతః కర్మణ్యపి కృత్స్వపి పుత్రీయతివత్.

స్వపుత్రమనపత్యం పుత్రకామ్యితుమిచ్ఛతీత్యర్థే సని-పుపుత్రకామ్యిషతి । పుతిత్రకామ్యిషతి । పుత్రచికామ్యిషతీత్యాదిరూపత్రయం తతః కృత్స్వపి పుపుత్రీయిషితవ్యమిత్యాది త్రైరూప్యంచ పుపుత్రీయిషతీత్యాదివత్

కేవలాత్కృత్సు—పుత్రకామ్యితవ్యం, పుత్రకామ్యనీయం, పుత్రకామ్య్యం, పుత్రకామ్యితః, పుత్రకామ్యితవాన్, పుత్రకా[illegible] పుత్రకామ్యిష్యతీ

పుత్రీకామ్యిష్యంతి, పుత్రీకామ్యితుం, పుత్రీకామ్యితం, పుత్రీకామ్య నం, పుత్రీకామ్యిత్వా, సుపుత్రీకామయ్య, పుత్రీకామ్యం పుత్రీకామ్యం పుత్రీకామ్యిత్వా పుత్రీకామ్యిత్వా

పుత్రమివాచరతి పుత్రీయతి ఛాత్రం, ఉపమానాదాచారఇతిక్యచ్ పుత్రఇవాచర్యతే పుత్రీయ్యతే ఛాత్రః, పుత్రమివాచారయతి పుత్రీ యయతి । పుత్రఇవాచార్యతే పుత్రీయ్యతే, పుత్రీయితుమిచ్ఛతి పుపు త్రీయిషతి, పుతిత్రీయిషతి, పుత్రీయియిషతివాఛాత్రం, ఇత్యాది స ర్వంప్రాగ్వత్, ఏవంవిష్ణూయతిద్విజం, ణ్యంతాల్లుఙ్- అవివిష్ణూయత్ -త ॥ అవిష్ణుష్ణూయత్ -త ॥ అవిష్ణూయియత్ -త ॥ సని-వివిష్ణూయిష తి ॥ విష్ణుష్ణూయిషతి ॥ విష్ణూయియిషతీత్యాది.

ప్రాసాదఇవాచరతి ప్రాసాదీయతి కుట్యాంభిక్షుః, అధికరణాచ్చేతి వక్తవ్యమితిక్యచ్, ణ్యంతాల్లుఙ్-ప్రాసిసాదీయత్-త॥ ప్రాసాదిదీయ త్,త॥ ప్రాసాదీయియత్,త॥సని॥ప్రాసిసాదీయిషతి, ప్రాసాదిదీయిష తి, ప్రాసాదీయియిషతి ॥ ఏవం కుట్యామివాచరతి కుటీయతి ప్రాసాదే ణ్యంతాల్లుఙ్-అచుకుటీయత్-త ॥ అకుటిటీయత్-త ॥ అకుటీయియత్ -త ॥ సని-చుకుటీయిషతి ॥ కుటిటీయిషతి । కుటీయియిషతి

క్యఙ్ప్రథా—కృష్ణఇవాచరతి ॥ ౧ కృష్ణాయతే ॥ కర్తుఃక్యఙ్సలో పశ్చేతిక్యఙ్ ॥ ౨ కృష్ణాయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ కృష్ణాయితా (స్యే,హే) ౪ కృష్ణాయిష్యతే ॥ ౫ కృష్ణాయతాం ॥ ౬ అకృష్ణాయత । ౭ కృష్ణాయేత ॥ ౮ కృష్ణాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అకృష్ణాయిష్ట(ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అకృష్ణాయిష్యత

ణిచ్-కృష్ణాయయతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ చఙ్-అచికృష్ణాయత్-త ॥ అ కృష్ణిష్ణాయత్-త ॥ అకృష్ణాయియత్-త ॥ సని-చికృష్ణాయిషతే ॥కృ ష్ణిష్ణాయిషతే ॥ కృష్ణాయియిషతే ॥

ఆచారక్విప్ప్రథా—కృష్ణ ఇవాచరతికృష్ణతి, సర్వప్రాతిపదికేభ్యః

క్విబ్వావక్తవ్య ఇతిప్రాతిపదికాత్క్విప్ ॥ అచకృష్ణత్ ॥ సని-చికృష్ణి
షతి ॥ ణౌ-కృష్ణయతి.

అభృశో భృశో భవతి భృశాయతే ॥ భృశాయాంచక్రే ఇత్యాది ॥ భృ
శాదిభ్యో భువ్యచ్వేర్లోపశ్చ హల ఇతి క్యఙ్, ణౌ-భృశాయయతి-తే॥
అబభృశాయత్-త ॥ అభృశిశాయత్-త ॥ అభృశాయియత్-త ॥ సని-
బిభృశాయిషతే ॥ భృశిశాయిషతే ॥ భృశాయియిషతే

క్యష్ యథా—అలోహితో లోహితో భవతి లోహితాయతి-తే॥ లో
హితాదిడాజ్భ్యః క్యషితి క్యష్, వా క్యష ఇతి పరస్మైపదం వా, ణౌ-
లోహితాయయతి,తే ॥ చఙి-అలులోహితాయత్-త ॥ అలోజిహితా
యత్-త ॥ అలోహితితాయత్-త ॥ సని - లులోహితాయిషతి-తే ॥
లోజిహితాయిషతి-తే ॥ లోహితితాయిషతి-తే ॥

అర్థవిశేషముక్త్వా యథా-కష్టాయక్రమణే కష్టాయతే ॥ కష్టాయ
క్రమణ ఇతి క్యఙ్ ॥ ణౌ కష్టాయయతి-తే । అచకష్టాయత్-త ॥ అక
టిష్టాయత్-త । అకష్టాయియత్-త ॥ సని-చికష్టాయిషతే । కటిష్టా
యిషతే । కష్టాయియిషతే

పాపంచికీర్షతి సత్రాయతే ॥ ణౌ-సత్రాయయతి-తే ॥ అససత్రా
యత్-త ॥ అసతిత్రాయత్-త । అసత్రాయియత్-త ॥ సని- సిసత్రా
యిషతే । సతిత్రాయిషతే ॥ సత్రాయియిషతే ॥ ఏవం కక్షాయతే ॥
ణౌ-కక్షాయయతి-తే ॥ అచకక్షాయత్-త ॥ అకచక్షాయత్-త । అ
కక్షాయియత్-త ॥ సని-చికక్షాయిషతే । కచిక్షాయిషతే కక్షాయియి
షతే ॥ పాపం చికీర్షతి కృచ్ఛ్రాయతే ॥ ణౌ కృచ్ఛ్రాయయతి,తే ॥ అచకృ
చ్ఛ్రాయత్-త ॥ అకృచిచ్ఛ్రాయత్-త । అకృచ్ఛ్రాయియత్-త ॥ స
ని-చికృచ్ఛ్రాయిషతే । కృచిచ్ఛ్రాయిషతే । కృచ్ఛ్రాయియిషతే.

గహనాయతే ॥ ణౌ- గహనాయయతి,తే ॥ అజగహనాయత్-త
[illegible] ॥ అజిగహ

ణాయిష్యత ॥ అగజీహనాయిష్యత ॥ అగహనినాయిష్యత ॥ సని ॥ జిగహనా
యిషతే । గజీహనాయిషతే । గహనినాయిషతే ॥ సత్రకక్షకష్టకృచ్ఛ్ర
గహనేభ్యః కణ్వచికీర్షాయామితి వక్తవ్యమితిక్యఙ్ । సత్రేణ పాపం
చికీర్షతీత్యస్వపదవిగ్రహః ॥ సత్రాదయో వృత్తివిషయే పాపార్థాః ॥

రోమంథం వర్తయతి రోమంథాయతే । కర్తరి రోమంథతపోభ్యాం
వర్తిచరోరితిక్యఙ్ ॥ తపశ్చరతి తపస్యతి । తపసః పరస్మైపదం చేతి
పరస్మైపదం । బాష్పముద్వమతి బాష్పాయతే । ఊష్మాణముద్వమతి ఊ
ష్మాయతే । బాష్పోష్మభ్యాముద్వమన ఇతిక్యఙ్ ॥ శబ్దం కరోతి శబ్దాయ
తే । వైరాయతే । కలహాయతే । అభ్రాయతే । కణ్వాయతే । మే
ఘాయతే । శబ్దవైరకలహాభ్రకణ్వమేఘేభ్యః కరణ ఇతిక్యఙ్ । వక్ష్యే,
తత్కరోతీతి ణిచ్ స్యత ఇతి న్యాసకారః । శబ్దయతీత్యాది ॥ సుదినం
కరోతి సుదినాయతే । దుర్దినాయతే । నీహారాయతే । సుదిన దు
ర్దిననీహారేభ్యశ్చేతిక్యఙ్ ॥ సుఖం వేదయతే సుఖాయతే । సుఖాది
భ్యః కర్తృవేదనాయామితిక్యఙ్ । పూజాయాం పరిచర్యాయాం మా
శ్చర్యే చార్థే నమోవరివశ్చిత్రఙః క్యజితిక్యజ్ । నమస్యతి దేవాన్ ॥
పూజయతీత్యర్థః । వరివస్యతి గురూన్ । శుశ్రూషత ఇత్యర్థః । చిత్రీ
యతే । విస్మయత ఇత్యర్థః విస్మాపయత ఇత్యన్యే ॥ పుచ్ఛభాండచీవరా
ణ్ణిఙితి ణిఙ్ । కరణ ఇత్యనువృత్తేః క్రియావిశేషే । పుచ్ఛాదుదసనే వ్యస
నే పర్యసనే చ । పుచ్ఛముదస్యతి ఉత్పుచ్ఛయతే । పుచ్ఛం వ్యస్యతి వి
పుచ్ఛయతే । వివిధం విరుద్ధం వా క్షిపతీత్యర్థః । పుచ్ఛం పర్యస్యతి పరి
పుచ్ఛయతే । భాండాత్సమాచయనే । సంభాండయతే । భాండాని
సమాచినోతి రాశీకరోతీత్యర్థః ॥ సమబిభాండత । చీవరాదార్జనే
పరిధానే చ । సంచీవరయతే భిక్షుః । చీవరాణ్యర్జయతి పరిధత్త ఇ
త్యర్థః ॥ సమచిచీవరత ॥

కృఞర్థే ముండమిశ్రశ్లక్ష్ణలవణవ్రతవస్త్రహలకలకృతతూస్తేభ్యో

ణిజితిణిచ్ । ముండంకరోతిముండయతి మాణవకం ॥ మిశ్రంకరోతి మి
శ్రయత్యన్నం । శ్లక్ష్ణంకరోతిశ్లక్ష్ణయతివస్త్రం । లవణంకరోతిలవణ
యతి వ్యంజనం । వ్రతాద్భోజనతన్నివృత్త్యోః । పయష్మ్నాదాన్నం
వావ్రతయతి । వస్త్రాత్సమాచ్ఛాదనే । సంవస్త్రయతి। హల్యాదిభ్యో
గ్రహణే। మహద్ధలంహాలిః ॥ హాలింగృహ్ణాతిహాలయతి । కలింగృహ్ణా
తికలయతి । అజహాలత్ । అచకలత్ । కృతంగృహ్ణాతి కృతయతి । అ
చకృతత్ । తూస్తం కేశాఇత్యేకే । జటీభూతాః కేశాఇత్యన్యే । పాప
మిత్యపరే । తూస్తానివిహంతితూస్తయతి । సత్యంకరోత్యాచష్టేవాస
త్యాపయతి,తె ॥ అసత్యాపత్,త॥ నిపాతనాదాపుక్ । అర్థవేదయో
రప్యాపుగ్వక్తవ్యః । అర్థంకరోత్యర్థాపయతి-తె ॥ ఆర్తథపత్-త
వేదమాచష్టేవేదాపయతి,తె ॥ అవివేదపత్,త॥ పాశంవిముంచతి వి
పాశయతి -తే । వ్యపపాశత్- ॥ రూపంపశ్యతిరూపయతి-తె । అరు
రూపత్-త । వీణయోపగాయత్యుపవీణయతి-తె । ఉపవీణత్-త
తూలేనానుకుష్ణాత్యనుతూలయతి॥ తృణాగ్రంతూలేనానుఘట్టయతీత్య
ర్థః । అనుతూలత్-త । శ్లోకైరుపస్తౌత్యుపశ్లోకయతి ॥ ఉపాశుశ్లో
కత్-త । సేనయాఽభియాతి,అభిషేణయతి । ఉపసర్గాత్సునోతీతి
షః। అభ్యషేణయత్। ప్రాక్సితాదితిషః ॥అభిషిషేణయిషతి । స్థాదిష్వ
భ్యాసేనచేతిషః ॥ లోమాన్యనుమార్ష్టిఅనులోమయతి। త్వచం సంవ
రణే-ఘః॥ త్వచంగృహ్ణాతిత్వచయతి । వర్మణాసంనహ్యతిసంవర్మయతి
వర్ణంగృహ్ణాతివర్ణయతి ॥ చూర్ణైరవధ్వంసతేచూర్ణయతి ॥

ఈయఙ్వ్యథా ॥ సౌత్రాద్ధృతధాతోఋృతేరీయఙితిస్వార్థఈయఙ్
అయంధాతుర్జుగుప్సాయామితిబహవః । కృపాయాం చేత్యేకే । ఋ
తీయతే । ఋతీయాంచక్రే । ఇత్యాది ॥ ఆయాదయఆర్ధధాతుకేవా
తీయఙభావేశేషాత్కర్తరిపరస్మైపదమితిపరస్మైపదం ॥ ఆనర్త । ఆ
నృతతుః। అర్తితా। అర్తిష్యతి । ఋత్యాత్ । ఆర్తీత్ । ఆర్తిష్యత్

ధావశ్ర్రణో ౹ ఋతీయ్యాఁత ఇత్యాదిగా హాయతివత్ ౹ ఈయజ్జభావ ఋత్యేత ఇత్యాది ॥ పక్షే ॥ ఆనృత ఇత్యాది ౹ ణౌ ఋతీయయతి ౹ అర్త యతీత్యాది ప్రాగ్వత్ ౹ సని ॥ ఋతితీయిషతీత్యాది ॥ యగ్వ్యథా ॥ కం డ్వాదిభ్యోయగితిస్వార్థేయక్ ౹ కండూఞ్ ౹ గాత్రవిఘర్షణే అకర్మకః ॥ సేట్. ఉభయపదీ- కండూయతి ౹ తె ॥ కండూయాం చకార ౹ చకత్ర ఇత్యాది ॥ మంతు అపరాధే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ౹ ప- దీ ౹ రోష ఇత్యేకే ౹ మంతూయతి ౹ చంద్రస్తుశీతమాహ ౹ తదామం తూయత ఇత్యాది ॥ వల్గు ॥ పూజామాధుర్యయోః ౹ పూజాయాం సక ర్మకః ॥ సేట్ ॥ వల్గూయతి ॥ అసు, ఉపతాపే ౹ అస్, అసూఞ్, ఇత్యేకే ౹ అస్యతి ౹ అసూయతి ౹ తె॥ లెట్ ౹ లోట్ ॥ ధౌర్త్యపూర్వభా వేస్వప్నేచ ॥ దీప్తావిత్యేక ౹ లేట్యతి ౹ లెటితా ౹ లోట్యతి ౹ లోటి తా ౹ లేలా దీప్తౌ ౹ ఇరస్ ౹ ఇరజ్ ౹ ఇరఞ్ ౹ ఈర్ష్యాయాం ॥ ఇరస్య తి ౹ ఇరజ్యతి ౹ హలిచేతిదీర్ఘః ౹ ఈర్య్యతి ౹ తె ॥ ఉపస్ ౹ ప్రభాతీ భావ ౹ వెద ౹ ధౌర్త్యేస్వప్నేచ ౹ మెధా ౹ ఆశుగ్రహణే ౹ మేధాయ తి ౹ కుషుభ ౹ క్షేపే ౹ కుషుభ్యతి ౹ మగధ ౹ పరివేష్టనే ౹ నీచదాస్య ఇత్యన్యే ౹ తంతస్ ౹ పంపస్ ౹ దుఃఖే ౹ సుఖ ౹ దుఃఖ ౹ తత్క్రియా యాం ౹ సుఖ్యతి. ౹ దుఃఖ్యతి ౹ సుఖందుఃఖంచానుభవతీత్యర్థః ౹ స పర ౹ పూజాయాం ౹ అరర ౹ ఆరాకర్మణి ౹ భిషజ్ ౹ చికిత్సాయాం॥ భిష్ణజ్ ౹ ఉపసేవాయాం ౹ ఇషుధ ౹ శరధారణే ౹ చరణ ౹ వరణ॥ గ తౌ ॥ చురణ, చౌర్యే ౹ తురణ, త్వరాయాం ౹ భురణ ౹ ధారణపోషణయోః॥ గద్గద, వాక్స్ఖలనే ॥ ఏలా, కేలా, ఖేలా, విలాసే ॥ ఇలేత్యన్యే ౹ ఖేలా, స్ఖలనేచ ౹ లేఖేత్యన్యే ౹ ఆదంతోయమిత్యన్యే ౹ లేఖ్యతి ॥ లిట, అల్పకుత్సన యోః ॥ లిట్యతి ౹ లాట; జీవనే, హృణీఙ్, రోషణే, లజ్జాయాంచ, మహీఙ్, పూజాయాం ౹ మహీయతె ౹ పూజాంలభత ఇత్యర్థః ॥ రే ఖా, శ్లాఘాసాధనయోః, ద్రవస్ ౹ పరితాపపరిచరణయోః ॥ తిరస్ ౹

అంతర్ధానే । అగద, నీరోగత్వే, ఉరస్, బలార్థః । ఉరస్యతి ॥ బల వాన్భవతీత్యర్థః । తరణ, గతౌ ॥ పయస్, ప్రసృతౌ ॥ సంభూయస్, ప్రభూతభావే ॥ అంబర, సంవర॥ సంభరణే ॥ ఆకృతిగణోఽయం

ఇతి కండ్వాదయః ॥ ....

ధర్మాధికారి శ్రీచక్రవర్త్యయ్యంగార్యధీమతః ।
ప్రకాశనప్రతిభావ్యాద్ధాతురూపప్రకాశికా ॥
త్యక్త్వా విస్తరజాం భీతిం కృతా శ్రీక త్సూరిణా ॥
ముదేస్తు నరసింహస్య నిత్యం పద్మాలయారసః ॥ ****

ధాతురూపప్రకాశికాయాంశుద్ధాశుద్ధపత్రికా

పుట	పం	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧	౨	ఇష్ప	ఇష్ట
౨	౮	ఇష్పా	ఇష్ఠా
౩	౧	గేయం	గాఽయ.
	౫	త్రైన	త్ష్టే
	౭	త	నె
	౮	దద్ద గర్దతీ	గర్దతీ
	౧౧	తినది	ఒతిరది
	౧౨	గతి	గడి
	౧౪	స్మృలి	స్మృవి
	౨౫	త	త్రి
౪	౩	త్యాతుం	త్యాంతు
	౧౧	ధీయం	ధీయం
	౨౫	లాచ్ప	లోచ్ప
౫	౫	సాద	సాదె
	౧౦	[illegible]ష్ప ముకి	త్వష్ప
		ష్ప ష్మన	ముకేచు
		చుర	ష్మ ఇష్యర
	౧౧	ఖాఇపాకీ	[illegible]
		త్రితాః	చుష్మచుః
	౧౪	బి	బ్రి
౬	౪	జజన్ప	జజిన్ప
	౫	గజగృజా	గ్గజిగృజా
		గృజః	గృజిః
	౬	దశ్చాత్రి	దశ్చాత్రి
	౮	ష్టేతే	ష్టేవె
౭	౫	పాత్రి	ప్రాజ్ఞే ర్వే
	౧౧	రిటిః	రిటః

పుట	పం	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౧౪	ముండి	ముడి
	౧౭	వడ	వత
	౧౮	బుద్రై	బుద్ధై
	౨౦	తాథక	తాఖా
	౨౧	శర	శత
	౨౩	లుతి	లుత
	౨౪	లుఃరి	లుఃతి
౮	౯	వాత	దాత్త
	౧౨	మైత్రేస్తు	మైత్రేయస్తు
		పరి	పతి
	౧౪	ప్రిపుః	పూష్యా
	౨౩	న్రాసే	న్రాపె
౧౨	౨౨	బధస్య	బ్దస్య
౧౪	౨౦	ష్యాన్త	ష్యాన్త
౧౮	౧౫	బుద్ధైః	బుద్ధైః
౨౧	౨౯	జతో	జ్ఞతో
౨౦	౭	రస్తై	రస్తే
	౯	ణముగ	ణమగ
౨౨	౧౬	చుష్మ	చ్ఛష్మ
	౧౯	వయివ	వయివ
౨౬	౯	నిటోల్లఒథ	నిటోఒథ
	౧౬	విజ్ఞా	విజ్ఞే
	౧౯	వుష	వుషే
౨౮	౧౦	న్ధన	న్ధన
	౧౩	భూషే	భూషు
	౧౮	స్యాద్దు	చదు
౨౯	౫	రితే	రితే

పుట	పం	అశుద్ధం	శుద్ధం	పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౫	శఇతస్తు	తోఽనిటశ్చ		౨౨	సమ్య	సమ్య
౩౦	౨౩	స్ఫ్నర	స్ఫుర	౪౪	౫	వాౕిఖ్య	వ్యాఖ్య
౩౧	౧౩	మస్జాటఇ	మస్జానిగ		౧౨	తిజ్జన్త	తిజ్జన్త
		షృ	దృ		౨౧	సభాస్వవస	పరిశాశన
	౧౪	పసప్ఎ	పస్ఎ			రెనమ్యకృ	తితదా
	౧౭	నేపా	సేపా			శాశంసతి	జ్ఞాఃపురస్సం
౩౨	౯	భజ్జా	భజ్జో				నది
	౧౩	మృజీ	మృజీ	౪౫	౨	కల్వ్య	క్లృప్య
	౨౫	స్ఫుస్ఫు	స్ఫుస్ఫు–స్ఫు		౩	తప్పిసాదా	దరీఘృషి
౩౩	౧౭	దశాప్యత్రా	అస్యా			జరిహృష్టశ్చ	తహృత్త
	౧౮	నిటఃస్మ	భ్యా				స్వాచ్ఛ
			నిటోమ	౪౬	౨౩	ద్గా	సిద్ధా
	౨౪	కేటతో	కెటత	౫౦	౧౯	జప	జప
౩౪	౧౪	త్మైక్ష	త్మైక్ష్య	౫౪	౭	అబూత్	అభూత్
	౧౫	ద్విగప్రాః	ద్విగస్యా		౨౨	అని	అను
	౨౩	షా త్త	షా స్త	౫౬	౧౮	అన్య	అన్వ
	౨౫	సాస్యక్షి	సాస్యల్ క్షి	౬౦	౭	అవి	అపి
౩౫	౧౭	క్షజః	క్షుః	౬౧	౧౯	తిత్య	తీత్య
౩౬	౬	తఃపః	తుపః	౬౨	౧౨	యాఞి	యాఞ్చ
	౧౨	కేచ	కవి		౧౭	యన	యంత
	౨౨	భత్స	భత్సీ		౨౨	ధ్వ	ధ్వమ్
౩౭	౨	నేటస్యా	నెస్యా	౬౪	౧౩	టన	టేన
	౩	షోప	షోటప	౬౫	౧౭	ద్విర్భావః॥౨	ద్విర్భా
	౯	జగు	జుగు			ణ్యంతాత్	వః॥ స్తంభా
౩౮	౨౩	సాస్యజి	సాస్యజ్జి				మద్యాయ స్తం
౩౯	౧౨	మద్రై	మద్రై				ధాత్వాపంచిపుం
	౨	సజ్జా	సజ్జా				హంతిహరి | అపాదానే

ధాతురూపప్రకాశికాయాః శుద్ధాశుద్ధపత్రికా

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
			పరివ్హ్సాయామితి ణముల్, స్తంభాదుద్భావం। తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి వాసమాసః ముఖతోభూత్వా।ముఖతోభూయ।ముఖతోభావం ।స్వాంగేతస్ప్రత్యయే కృభ్వోరితిక్త్వాణములౌ। అనానానానాభూత్వానానాభూయ నానాభూత్వా।నానాభావం ।అవినావినాభూత్వావినాభూయ । వినాభూత్వా।వినాభావం అనేకంద్రవ్యమేకంభూత్వా ।ఏకధాభూయ । ఏకధాభూత్వా।ఏకధాభావః।నాధార్థప్రత్యయే చ్వ్యర్థఇతిక్త్వాణములౌ। తూష్ణీంభూయ తూష్ణీంభూత్వాతూష్ణీంభావం।తూష్ణీమిభువ ఇతిక్త్వాణములౌ। అనన్వగ్భూయాస్తే । అనన్వగ్భూత్వా।అనన్వగ్భావం। అగ్రతః।పార్శ్వతః। పృష్ఠతోవానుకూలోభూత్వాస్త ఇత్యర్థః ॥ ౨॥ణ్యంతాల్
౬౭	౬	జిఘ్రి	జఘ్రి।
౬౯	౧౭	ఘ్రాస్యంతి	ఘ్రాస్యతీ-ఘ్రాస్యంతీ
,,	౨౪	జీఘ్రియ్యాః-జీఘ్రియితః జీఘ్రియితవాన్	జేఘ్రియ్యాః-జేఘ్రియితః జేఘ్రియితవాన్
,,	౨౫	జీఘ్రియిష్యమాణః-జీఘ్రియితుం-జీఘ్రియితం	జేఘ్రియిష్యమాణః-జేఘ్రియితుం-జేఘ్రియితం
౭౧	౫	జాఘ్రాత్-జాఘ్రాతా	జాఘ్రిల్-జాఘ్రితా
,,	౫	జాఘ్రాతః-జాఘ్రాతి	జాఘ్రితః-జాఘ్రితి; శ్నాభ్యస్తయోరాతఇత్యల్లోపః

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
,,	౨౦	రిష్ఫే	రిష్ఫే
౭౨	౧	సన్ని	సని
౪౩	౬	త్సన్-దిత్సిష్యన్	త్సన్-దిత్సంతీ-దిత్సిష్యన్-దిత్సిష్యతీ-దిత్సిష్యంతీ
,,	౧౨	దాదాల్-దాదాతౌ దాదాతః	దాదల్-దాదతౌ-దాదతః
,,	౧౩	దాదాతీ-దాదాత్యౌ-దాదాత్యః	దాదతీ-దాదత్యౌ-దాదత్యః
,,	౧౫	దాదాస్యన్-దాదాస్యతీదాదాస్యంతీ	దాదిష్యన్-దాదిష్యతీదాదిష్యంతీ
,,	౧౬	దాస్యమానః-దాస్యాసం దాదాస్యమానః	దిష్యమాణః-దాస్యాసన్దాదిష్యమాణః
౭౮	౨౪	ధాపయితా	ధ్మాపయితా
౭౫	౧౭	అదేక్షియత	అదెక్ష్మియత
,,	౧౯	అదేక్షియిష్ట	అదేక్ష్మియిష్ట
,,	౨౦	అదేక్షియిష్యత	అదేక్ష్మియిష్యత.
౭౬	౧౧	దేక్షియితుం-దేక్షియితం-దేక్షియనం-దేక్షియిత్వా	దేక్ష్మియితుం-దేక్ష్మియితం-దేక్ష్మియనం-దేక్ష్మియిత్వా
,,	౧౨	దేక్షియ్య-దేక్షియం దేక్షియం-దేక్షియిత్వా దేక్షియిత్వా	దేక్ష్మియ్య-దేక్ష్మియం దేక్ష్మియం-దేక్ష్మియిత్వా దేక్ష్మియిత్వా
,,	౧౩	ధ్మాత్-దాధ్మాతౌ-దాధ్మాతః-దాధ్మాతీ	ధ్మత్-దాధ్మతౌ-దాధ్మతః దాధ్మతీ
౩౭	౧౧	పెయం-పీతం	పెయం-కుండన పీయతేఽస్మిన్నితి పీఠం దపాయ్యాదయః । క్రతౌ

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
			ఠండపాయ్యసంచాయ్యావితి న్య త్ప్రత్యయాంతానిపాత్యతేఽపీతం
౧౯	౪	పాపాత్-పాపాతౌ-పాపాతః	పాపత్-పాపతౌ-పాపతః
,,	౫	పాపాతీ-పాపాత్యౌ-పాపాత్యః-పాపా	పాపతీ-పాపత్యౌ-పాపత్యః పాపి
,,		స్యత్-పాపాస్యతీ-పాపాస్యంతీ-వ్యతిపాపాస్యమానః	ష్యత్-పాపిష్యతీ-పాపిష్యంతీ-వ్యతిపాపిష్యమాణః
"	౧౨	అమ	ఆమ
౨౦	౬	అమ్నా	ఆమ్నా
"	౧౮	ధ్వం	ధ్వం
౨౨	౫	మ్నాత్।అమామ్నాతౌ। అమామ్నాతః।అమామ్నాతీ।	అమామ్నాత్।అమామ్నాతౌ।అమామ్నాతః। అమామ్నాతీ
౨౩	౧౦	కమ	కమ్ర
౨౫	౧౬	స్థిత్వాస్థిత్వా।_అస్థాపయితవ్యః	స్థిత్వాస్థిత్వా।శయ్యోత్థాయం ధావతి। శయ్యాయాఉత్థాయం అపాదానేపరీప్సాయామితిణముల్।తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితివాసమాసః।_అస్థాపయితవ్యః॥
౨౬	౫	తాస్థాత్।	తాస్థత్
"	౬	తాస్థాతౌ।తాస్థాతః।తాస్థాతీ	తాస్థతౌ।తాస్థతః।తాస్థతీ
"	౨౫	రాధ్వాం	రాధ్యాం
౨౭	౨౧	అజిగ్	అజిగే

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౭౭	౪	జేయం॥జతమానేన	జేయం॥ఇతి వ్యాహృతి॥ అతీతక్రియాయా ఇతి కృతి| కృత్త్వా కర్మణో నిష్ఠా లోకే ప్రత్యక్షేణ కల్యాణ నిష్పత్తి పశ్యతి అన్యత్తు జేయం॥జతమానేన
౭౯	౨	ర్షస్తే	ర్షస్తే
"	౧౨	జజ్రి	జజ్రే
౯౦	౧౭	యుధ్వం॥ధ్వ॥	యుధ్వస్
౯౬	౨౧	యద	ఒలద
౯౩	౩	త॥శేషంవక్ష్యమాణద్రవతివల్	తన్నిష్ఠాయా స్సూచకః। మూల వాః । దుగ్నోద్దీర్ఘశ్చేతి నిష్ఠానత్వ దీర్ఘశ్చ। తథాన పుంసకే ధాతేకత్వం। ఇతి విశేషః। వార్తికేటు దు॥ఉపరా వత్యయంతు నగృహ్యతే। సా మాన్యత్వాల్॥మృదుతయాదుత యోతిమాహుః।చజేఅదూదవల్ -త॥శేషంవక్ష్యమాణద్రవతివల్
౯౯	౧౦	రష్టే	ర్షస్తే
౧౦౧	౧౭	శాఖ్య	శాఖ్య
౧౦౩	౨	శోమా	శోమ్రా
"	౪	శోమా	శోమ్రా
"	౫	శోమా	శోమ్రా

పుట	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
,,	౭	శోశ	శోశ్రి
,,	౯	శోశ	శోశ్రి
,,	౧౦	శోశవిత్వా।అశోశుష్యత్య। శోశా	శోశ్రివిత్వా।అశోశుష్యత్యాశో। శ్రా
,,	౧౧	శోశ	శోశ్రి
,,	౨౩	త్యపొష్ట	త్యసొష్ట
౧౦౪	౧౦	అసీషవ	అసూషవ
,,	౧౬	సుషూపతి।సుషూషాం	సుసూషతి।సుసూషాం
,,	౧౭	౩సుషూషితా॥౪సుషూషిష్యతి॥౫సుషూషతు॥౬అసుషూ	౩సుసూషితా॥౪సుసూషిష్యతి॥౫సుసూషతు॥౬అసుసూ
,,	౧౮	౭సుషూషేత్॥౮సుషూష్యాత్౯అసుషూషీత్	౭సుసూషేత్॥౮సుసూష్యాత్౯అసుసూషిత్॥
,,	౧౯	అసుషూషిష్యత్	అసుసూషిష్యత్
౧౦౫	౧౦	సుషూషితవ్యః।సుషూషణీయః।సుషూష్యః సుషూషి	సుసూషితవ్యః। సుసూషణీయః।సుసూష్యః।సుసూషి
,,	౧౧	సుషూషితవాన్। సుషూషన్। సుషూషంతీ। సుషూషిష్యన్॥	సుసూషితవాన్।సుసూషన్।సుసూషంతీ।సుసూషిష్యన్॥
,,	౧౨	సుషూషిష్యతీ।సుషూషిష్యంతీ।సుషూషితుం।సుషూషితం॥	సుసూషిష్యతీ।సుసూషిష్యంతీ।సుసూషితుం।సుసూషితం
,,	౧౩	షూషణం।సుషూషిత్వా।	సూషణం।సుసూషిత్వా।అభి

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
		అభిసుమాష్య।సుమాషం సుమాషం।	సుసూష్య । సుసూషం సుసూషం
,,	౧౪	సుమాషిత్వాసుమాషిత్వా	సుసూషిత్వాసుసూషిత్వా
౧౦౭	౧౮	ణావర్తీ	ణావర్తి
౧౯	౧ ౭	అరర్తవ్యం।అరియర్తవ్యం	అరరితవ్యం।అరియరితవ్యం
,,	౧౬	అరర్తుం।అరియర్తుం	అరరితుం।అరియరితుం
,,	౧౭	అరియు్రి	అరియు్రి
,,	౧౮	అరిత్వాత	అరిత్వాత
౧౧౧	౧౪	జారయి	ఘూరయిష్య
,,	౧౫	ఘార	ఘూర
౧౧౪	౨	సాద్యం।సృతం	సాద్యం। ఉపసర్యాగౌః । x ఘాదానార్థం వృషభేణో పగంతుంయోగ్యేత్యర్థః। ఉపసర్యా కాల్యాప్రజనఇతియ త్ప్రత్యయాంతోనిపాత్యతే। అన్యత్రఉపసార్యాకాశీంప్ర ప ప్తేత్యర్థః । సరత్యాకాశేసూద్యః । రాజసూయసూ ర్యేత్యాదినాకర్తరిక్యబూ త్వంచ నిపాత్యతే ॥ సృతం
౧౧౫	౨౩	స్తా	3 స్తారి
౧౧౬	౬	సస్యాత్వం	సస్యా త్వం
౧౧౭	౧౭	షర	స్తర
౧౧౯	౧౫	[illegible]	[illegible]

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౧౯	౮	వ్యతిసస్వరిషే। వ్యతిసస్వషే।వ్యతిసస్వరిఢ్వే; ధ్వే।వ్యతిసస్వ	స్వరతిసూతీతి వికల్పం బాధిత్వాశ్య్యుకఃకితీతినిషేధేప్రాప్తె
	౯	ధ్వే।వ్యతిసస్వరివహే। వ్యతిసస్వర్వహే।వ్యతిసస్వరిమహే।వ్యతిసస్వ	క్ర్యాదినియమాన్నిత్యమిట్।వ్యతిసస్వరిషే।వ్యతిసస్వరిఢ్వే।ధ్వే।వ్యతిసస్వరివహే।వ్యతిసస్వ
	౧౦	ర్మహే	రిమహే
౧౨౦	౨౩	స్వరిత్వా।స్వృత్వా	స్వృత్వా
	౨౪	స్వరిత్వాస్వరిత్వా। స్వృత్వాస్వృత్వా	స్వృత్వాస్వృత్వా
౧౨౧	౩	స్వ్యర	స్వార
౧౨౨	౨౩	వ్యతితతరే।వ్యతితతరిషే।వ్యతితతరిఢ్వే।ధ్వే వ్యతితతరివహే	వ్యతితేరే।వ్యతితేరిషే।వ్యతితేరిఢ్వే।ధ్వే। వ్యతితేరివహే।
	౨౪	వ్యతితతరిమహే	వ్యతితేరిమహే
౧౨౪	౧౬	తరి	తరి(రీ)
	౧౭	తరిష్యతి।తరిష్యంతీ।వ్యతితరిష్యమాణః	తరి(రీ)ష్యతి।తరి(రీ)ష్యంతీ వ్యతితరి(రీ)ష్యమాణః
౧౨౭	౧౯	దాధితః।	దాత్తః।
౧౨౮	౧౯	కితం।కితవాన్।కిత్వేతి	కాతం।కాతవాన్।కాత్వే
౧౨౯	౪	వ్యతత్షా	వ్యత్యష్షా
౧౩౨	౭	గెయం।గీతం।	గేయం। గాయతీతి గేయస్సామ్నామయం।భవ్య గెయేత్యాదినాపక్షేకర్తరి యత్ప్రత్య

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
			యాంత్సనిపాత్యతే। రీతం।
[illegible]	౧౭	కాసి	గాసి
౧౩౬	౧౯	బభూ-అ	బభూవ-అ
౧౪౦	౧౯	దాథ్యాయ	దాధ్యాయ
౧౪౩	౧౨	మామ్లికామ్వమామ్లికా	మామ్లికామ్వమామ్లికా॥ రైశ్చ(?) ద్ధేనక మకార(?)॥అనిట్ ॥ పర స్మైపదీ॥ రాయతి - రరావి త్యాదిసర్వంగ్లాయతివత్॥
౧౫౧	౧౦	మాభవానకీత్।మాభవం తావాకిష్టాం।మాభవంతోఅ కిషుః।మాభవానకీత్।మా భవంతావకిష్టాం।మాభవం తో కిషుః।అతో హలా దేర్ల ఘోరితివా పధావృద్ధిః। ౧౦ంఅకిష్యత్।	మాభవానకీత్ । మాభవన్తా వకిష్టాం । మాభవంతో కి షుః॥౧౦ం అకిష్యత్।
	౨౪	అకృతాం	అకృతాం।
౧౫౩	౧౬	అంగయి	అంగయి
౧౫౯	౨౨	వయనం।వీతా్వ।	వయనం।అజనం।ప్రవయణం। ప్రాజనం। వాయావితివీభా వో వా।వీత్వా॥
౧౬౦	౬	జిజీషణా।వివీషంతి।అజిజీ షంతి।వి వీషిష్యణా।అజిజీషిష్యణా	జిజీషణా।వివీషంతి।అజిజీషంతి విషిష్యణా।అజిజీషిష్యణా।

పుట పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౬౨ ౩	అటిటిష్యంతి	అటీటిషిష్యంతి
౧౬౩ ౧౭	అభ్రితేత్యాది।ప్రాగ్వత్	అభ్రితేత్యాది।చజి।అబిభ్రిత్ తసని॥అబిభ్రిషతీత్యాది। శేషంప్రాగ్వత్॥
౧౬౪ ౫	ఇవ	ఇవ్య
౧౭౨ ౧౩	న్యత్యేజా	న్యత్యేజా
౧౭౮ ౧౪	కటర్	కజర్
౧౭౯	అనేదిత్త్వాన్నవృద్ధినిషెధః॥య	అనెదిత్త్వాన్నవృద్ధి నిషెధః॥ యజి॥చంకణ్యతఇత్యాది॥య
౧౯౪ ౯	చక్రిమ	చిక్రిమ
౧౯౬ ౨౧	చకర్వత్యాదికజర్తివత్	చకర్వత్యాదికజర్తివత్॥ ౧౭౬।౧౭౮-క్విపిరాల్లోపఇతివలోపె నొరొబాధః॥ద నూఙ్భావినకారాంతత్వేనా న్య యఙ్లుగ్భవత్యేవ
౨౨	యఙ్లుకి-చాకర్వితి।చాక ర్తి,చాకర్తః।చాకర్వతీత్యాది।లోపో	చాకర్వతీత్యాది
౧౯౮ ౧	వోర్యరితివలోపః	ఊడధావితసాటాచరాల్లో పఇతివలోపః
౫	కర్మవ్యతీహారేతజ్।	కర్మవ్యతీహారేతజ్। కష్టం దుఃఖంతత్కారణంచ। స్యా త్కష్టంకృచ్ఛ్రమాభీలం।క ష్టోమోహః। కష్టంశాస్త్రం। దురవగాహమిత్యర్థః। కృ చ్ఛ్రగహనార్థే కృచ్ఛ్రగ

పుట	పం	అశుద్ధం	శుద్ధం
			హనయోః కషఇతి క్త్వస్యే డ
			భావోనిపాత్యతే । కషితమి
			న్యల్ ।నిమూలకాషం, కషతి।
			సమూలకాషంకషతి। నిమూ
			లంసమూలంకషతీత్యర్థః ।
			నిమూలసమూలయోః కషఇతి
			ణముల్ ।కషాదిషుయథావి।
			ధ్యనుప్రయోగఇతికషేరనుప్రయోగఇతివిశేషః॥
	౮	యఙ్లుకి।వాకసీతి।వాక	యఙి॥ వనీకస్యతే।వనీకసాం
		ంకస్తః।వాకసతి	చక్రఇత్యాది॥ నీగ్వంచుస్రం
		త్యాది॥	స్వితృాదినాథ్యాసస్యనీగాగ
			మః ॥ యఙ్లుకి॥వనీకసీతి॥వనీ
			క్తః।వనీకస్తః॥వనీకసతీత్యా
	౧౧	షిష్వ	షిష్య
౨౦౦	౧౩	వృపదా	వృపధా
	౨౪	కేటిత్వా।కేట్య॥	కెటిత్వాకిటిత్వా।ఛికిట్య
౨౦౧	౧౬	చేకేటితః॥చేకే	చేకటితః॥చెకి
	౨౦	టిత్వా।విచేకిట్య।చేకేటం।	టిత్వా।చెకిటిత్వా।విచేకిట్య
		చేకేటం।చేటిత్వాచకి	చేకేటంచేకేటం। చెకేటిత్వా
		టిత్వా॥	చేకటిత్వా। చేకిటిత్వాచేకిటి
			త్వా॥
౨౦౬	౧౨	సేంహా	సే-హా
	౧౪	ధ్వం	ధ్వం

పుట	పం	అశుద్ధం	శుద్ధం
,,	౧౯	కుంచ్యాత్	కుచ్యాత్
౨౧౧	౨౩	చొకు జ్కః,చొకుంచతీ	చోకు క్తః,చోకుచతీ
౨౧౨	౪౫	కు క్తవాన్	కు క్తవాన్;కుథిచ,ప్రతిఘాతఇత్య ర్థః॥అక ర్మకః॥ సేట్ ॥పరస్మై ప దీ॥కుంథతీత్యాదిక్లిందతివత్॥౨౦౩
౨౧౩	౨	క్లింద తివత్	క్లిందతివత్॥౨౦౩॥కుథిహింసాసంక్లే శనయోః॥సక ర్మకః॥సెట్॥పరస్మై ప దీ॥కుంథతి,కుకుంథేత్యాదిక్లిందతివత్॥౨౦౩
,,	౨౨	దు్రక్షీ	కు్రక్షీ
౨౧౪	౧౭	చొకోృశిత్వాన క్త్వాసేడితి	చొకుృశిత్వా।చొకోృశిత్వా।రల్లో వ్యుపధాదితి వాకిత్త్వం
,,	౧౫-౧౯	కిత్త్వనిషేధాన్న	అచొకుృశ్య । చొకోృశంచొకో గుణః।అచొకుృశ్య శం।చొకుృశిత్వాచొకుృశిత్వా।చొ చొకొృశంచొకోృ కోృశిత్వాచొకోృశిత్వా శం।చొకోృశిత్వా చొకోృశిత్వా
—	౭	అచుకూజత్	అచూకుజత్
౨౧౭	౧౭	చొకూజిషన్తీతి చవిశేషః	చొకూజిషన్తీతిచవిశేషః।కూల- ఆవరణే॥సకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మై పదీ॥కూలతి, చుకూలేత్యాదిసర్వంకూజతివత్

స్త్రొచజి-అచూకులత్॥కృవి-హింసాకరణయోశ్చ॥చాద్గతౌ॥సక॥ సేట్॥ ధినువికృణ్వోర్న్వ్యగచేత్యకారోఽన్తాదేశఉప్రత్యయశ్చ। ఉప్రత్యయస్యపి త్సుగుణః॥౧ కృణోతి-కృణుతః-కృణ్వంతి॥కృణోషి-కృణుథః-కృణుథ కృణోమి-కృణ్వః-కృణువః-కృణ్మః-కృణుమః॥ ౨ చకృణ్వ-చకృణ్వ

పుట పఙ్క్తి అశుద్ధం శుద్ధం

తు॥౩ కృణ్వీతా॥౪ కృణ్విష్యతి॥౫ కృణోతు-కృణుతాత్-కృణుతాం
కృణ్వంతు॥కృణు-కృణుతాత్-కృణుతం-కృణుత॥ కృణవాని-కృణవా
వ-కృణవామ॥౬ అకృణోత్-అకృణుతాం-అకృణ్వన్॥అకృణోః-అకృ
ణుతం-అకృణుత॥అకృణవం-అకృణ్వ-అకృణువ-అకృణ్మ-అకృణుమ॥
౭ కృణుయాత్-కృణుయాతాం-కృణుయుః॥౮ కృణ్వ్యాత్-కృణ్వ్యా
స్తాం-కృణ్వ్యాసుః॥౯ అకృణ్వీత్-అకృణ్విష్టాం॥౧౦ అకృణ్విష్యత్॥
గతిహింసార్థత్వాన్న కర్మవ్యతిహారే తఙ్ ।కర్మణి తాఽకర్తృకకర్మణో
ప్తదంతాత్కృత్సు చ కృణ్వ్యతే।కృణ్వయతి-తే॥ కృణ్వ్యతే-కృణ్వయిత
వ్యమిత్యాది॥ సని-తదంతాత్కృత్సు చ కృణ్విషతి, చికృణ్విషితవ్యమి
త్యాది॥యఙి-తదంతాత్కృత్సు చ చాకృణ్వ్యతే,చాకృణ్వితవ్యమిత్యా
ది చ సర్వం కూజతివత్॥ఊర్ధ్వాదిపఠనాదంతత్వాన్నాస్య యఙ్లుక్। కేవ
లాత్కృత్సు-కృణ్వితవ్యం,కృణవనీయం,కృణ్వ్యం, కృణ్వితః, కృణ్విత
వాన్,కృణ్వన్- కృణ్వ తి-శప్వస్వరాద్గుణ్యమితి నిత్యం నుమ్ ॥ కృణ్వి
ష్యన్-కృణ్విష్యంతీ-కృణ్విష్యంతి॥కృణ్వితుం,కృణ్వితిః-కృణ్వనం, కృ
ణ్విత్వా,నికృణ్వ్య,కృణ్వంకృణ్వం,కృణ్విత్వాకృణ్విత్వా॥

౯౫౫ ౪ ౧౦ అచకర్షత్-త॥అక అచకర్షత్-త॥౧౦ అక

౯౫౦ ౩ కృష్ట్వా కృష్ట్వా। ఉపపూర్వాదస్మాత్సప్తమ్యంత
తృతీయాంతయోరుపపదయోస్తృతీయాప్రభృతీని పీడ
రుధకృషశ్చేతి ణముల్॥ పాణ్యుపకర్షం ధానా
స్సంగృహ్ణాతి॥పాణావుపకర్షం। పాణినోపక
ర్షం।తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి వా
సమాసః।ద్వ్యంగులోత్కర్షం ఖండికాం ఛిన
త్తి।ద్వ్యంగులేనద్వ్యంగులేనోత్కర్షం।తృ
తీయాసప్తమ్యో [illegible]

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
			ముత్ । సమాసః ప్రాగ్వత్ ॥
౨౨౩	౧౭	ష్వం	ధ్వం
౨౨౯	౮	మాసః	మానః
౨౩౧	౨౦	౯ అగామి	౯ అగమి;అగామి
౨౩౩	౧౪	ఈడభావేతసాదౌ చ నలిలోపః	ఈడభావేతసాదౌ చ రాల్లోప ఇతివలోపః
౨౩౪	౬	కుంచతివత్	క్రిందతివత్-౧౯౦
౨౩౫	౨	గోప్సీ	గుప్సీ
,,	౨౩	అజుగోపాయ	అజుగోపయు
౨౩౭	౭	గుప్తా	గుప్త్వా
౨౩౮	౧౮	జొగోపనం,జొగోపిత్వా	జోగోపనం,జొగుపిత్వా;జోగోపిత్వా-రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం
,,	౧౯	జోగోపిత్వాజొగోపిత్వా	జొగుపిత్వాజోగుపిత్వా,జొగోపిత్వాజొగోపిత్వా
౨౪౦		రిక్తం	౧౯౦
,,	౧౮	నిజుగూర్విష్యత్	నిజుగూర్విష్య
౨౪౫	౧	తిగృంజి	జిగృంజి
౨౪౮	౧౮	చర్చతి	కుంచతి
౨౫౨	౧౬	చఞ్చమ	చఞ్చుమ
౨౫౩	౬	వాఞ్ఛత్త	వాఞ్ఛత్త్య
,,	౧౨	బువ	భూవ
,,	౧౩	రయితు	రయతు
౨౫౪	౫	శ్ఛాను	శ్చాను
	౭	కుటి	కుఠ

పుట పఙ్క్తి		అశుద్ధం	శుద్ధం
,,	౨౩	చం నోరితవ్యం-చంచో రణీయం- చంచోర్యం-చంచురితః	ఉత్పరస్యాతఇతి తపరకాన్నస్య గుణః। హలిచేతిదీర్ఘస్తు స్యాదేవ। తస్యాసిద్ధత్వే నతపరత్వనిర్వర్త్యకత్వాయోగాత్। చంచురితవ్యం- చంచురణీయం। చంచూర్యం।చంచురితః॥
,,	౨౫	చోరిష్యతే-చంచోరిష్యతీ-చంచోరిష్యంతీ చంచోరితుం	చంచురిష్యతే-చంచురిష్యతీ-చంచురిష్యంతీ, చంచురితుం
౨౫౫	౧	చంచోరణం-చంచోరిత్వా-చంచోరం-చంచో రం చం	చంచురణం-చంచురిత్వా-చంచుత్వా-చంచోరం-చంచూరం
,,	౨	చంచోరిత్వా చంచోరిత్వా	చంచురిత్వా చంచురిత్వా
౨౫౭	౧౧	చవలిలోపః	చరాల్లోపఇతిసలోపః
౨౬౦	౩	చ్యోతిత్వా-చ్యోతిత్వా చ్యోతిత్వా	చ్యుతిత్వా।చ్యోతిత్వా।చ్యుతిత్వా చ్యుతిత్వా, చ్యోతిత్వా చ్యోతిత్వా
౨౬౧	౧	చోచ్యోతిత్వా	చోచ్యుతిత్వా,చోచ్యోతిత్వా,చో
,,	౨	చోచ్యోతిత్వా చోచ్యోతిత్వా	చోచ్యుతిత్వా,చోచ్యుతిత్వా। చోచ్యోతిత్వా చోచ్యోతిత్వా
౨౬౭	౭	యాంజాజ్వరతీ	యాంజాజ్వరతీ। జాజ్వరిష్యతే - జాజ్వరిష్యతీ-జాజ్వరిష్యంతీ
,,	౮	పాతనే	ఘాతనే
,,	౧౮	జేజమ్తః	జేజేన్తః
౨౬౮	౨౨	యజ్ఞుకి-జేజన్వితి-జేజంతి-జెజంతః-జేజన్వతిత్యాది	ధ్వోరిత్యాద్భావివకారాంతత్వాన్నాస్య యఙ్లుక్

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౨౬౯	౧౪,౧౫	౫శతరి। జెజన్వల్-జెజిన్వతా-జెజన్వతః। (స్త్రీ) యాం జెజన్వతీతి విశేషః అన్యత్పూర్వం యజంతవత్	యఙ్లుక ఏవాభావాత్
౨౭౦	౨౨	యఙ్లుకి-జేడపీతి, జె జెతి, జెజీతః, జేజీవతీత్యాది	ఊోడ్భావివకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్
,,	౨౫	జీవిత్వాజీవిత్వా	జీవిత్వాజీవిత్వా। యావజ్జీవమధీతే। యావజ్జీవతి తావదిత్యర్థః। యావతివిందజీవౌ రితిణముల్
౨౭౧	౧౨-౧౩	శతరీత్యాది। జెజీవల్-జెజీవతా-జెజీవతః। (స్త్రీ) యాం జెజీవతీతి విశేషః। అన్యత్సర్వం ప్రాగ్వత్	యఙ్లుక ఏవాభావాత్
,,	౧౫	త్యాదివంచతివత్। పు౨౧౦	త్యాదిక్రోధతివత్ ౧౯౦,౧౯౧
౨౭౨	౨	గచ్ఛతివత్। పు౨౩౦	యఙ్లుకి-జంఝుమీతి-జంఝుంతి-జంఝూంతః, జంఝుమతీత్యాది ॥
,,	౧౬	కర	పర
౨౭౪	౧౫	నానటతి। ణముల్	నానటీ। నానటిష్యత్-నానటిష్యతీ నానటిష్యంతీ। ణముల్
౨౭౬	౭	నంనాంతః	నంనతః
,,	౧౧	ప్రణమ్య। నామంనామం	ప్రణమ్య ప్రణత్య। వాల్యపీత్యనునాసికలోపో వా
౨౭౭	౧౭	క్రందతివత్। పు౧౯౦	కుంచతివత్। పు౨౧౦-౨౧౧
౨౮౦	౧౧	త్యాజ్యః। త్యక్తః	త్యాజ్యః। త్యజేశ్చ్వితినిషేధాన్నకుత్వం
,,	౧౯	కుణే	కుణే

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౭౭౫	౫	తతర్ధ్వే	తతర్ద్ధ్వే
,,	౨౧	తృతర్ధ్వం	తృతర్ద్ధ్వం
,,	౨౨	తృతర్క్షే	తృతర్క్షే
,,	౨౪	తర్ధ్వే	త
౭౭౭	౪ ౫	యఙ్లుకి-తెతీపీతి-తె తెతి-తేతీతః-తెతీవతీత్యాది	ఊడ్భావివకారాంతత్వాత్ యఙ్లుక్
,,	౧౦	తుంజితెత్యాదిరూపంచతివల్ పు ౨౧౧	తుంజితెత్యాదిక్రిందతివల్ పు౯౯౦-౯౯౧
,,	౧౬	తుబి-అర్దనె	తుప;తుమ్ప,తుృప;తృంప,తుఫ,తుమ్ఫ తృఫ,తృమ్ఫహింసార్థాః।సకర్మకాః। సేటః। పరస్మైపదినః॥తోపతి।తుతోపె త్యాదిక్రోంచతివల్।పు౨౦౮॥ తుమ్పతి-తు తుమ్పేత్యాదిరూపంచతివల్।పు౨౧౦।ఏవమ న్యేషామపిరూపమూహ్యం। హింసార్థక త్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్।నోపధాత్థఫా న్తాద్వేతిరుంఫతి తృంఫణ్యోఃక్త్వః కి త్త్వవికల్పనాత్తుఫిత్వా। తుమ్ఫిత్వా। తృఫిత్వా। తృమ్ఫిత్వేతివిశేషః।తుబి-అర్దనె
,,	౧౩	రూంచతివల్।పు ౨౧౦	క్రిందతివల్।పు౯౯౦-౯౯౧
౭౯౦	౬	అదన్ద్రమీత్	అదన్ద్రమీత్॥చజి-అదిద్రమత్-తే యఙ్లుకి।దంద్రమీతి॥దంద్రంతి। దంద్రాంతః।దంద్రమతీత్యాది॥
౭౯౧	౨౩	దందాష్టః।దందఃశతి	దంద్రమీతి।దంద్రంతి।దంద్రాన్తః దంద్రమతీత్యాది।దందష్టః।దందశతి

పుట	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౨౯౨	౧	దష్ట్వాదష్ట్వ	దష్ట్వాదష్ట్వా॥మూలకోపదంశంభుఙ్క్తే। మూలకేనోపదంశం।దశ్యమానస్య మూలకస్యానుజంప్రతికరణత్వాత్తృతీయా। యద్యప్యుపదంశినాసహ నశాబ్దఃసంబంధః।తథాప్యర్థోఽస్త్యేవ।కర్తృత్వాత్।ఏతావతైవ సామర్థ్యేనప్రత్యయః। సమాసశ్చతృతీయా యామితివచనసామర్థ్యాత్। ఉపదంశస్తృతీయాయామితిణముల్।తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితివాసమాసః॥
౨౯౩	౧౪	సి-సే-షేం	సే-షేం
౨౯౭	౪	ధ్వం	ఢ్వం
౨౯౯	౫	రితియణ్	రితిక్యప్
,,	౪	దృష్ట్వాదృష్ట్వా	దృష్ట్వాదృష్ట్వా।కన్యాదర్శంవరయతి।సర్వాఃకన్యాఇత్యర్థః। కర్మణి-దృశివిదోస్సాకల్యఇతిణముల్
,,	౨౦	దదర్శ్యః	దదృశ్యః
౩౦౦	౫	ప	ప్ర
,,	౬	ద్రి	ఠ
,,	౨౧	దధాన	దధాన
౩౦౨	౧-౨	యఙ్లుకి।దాధనీతి।దాధం తి।దాధాంతః।దాధన్వతీత్యాది	ఛాందసత్వాద్భావకాదాం తత్వాన్నయఙ్లుక్
,, ౯	౧౦	ధిన్వతి।దధిన్వ-దిధిన్వ తురిత్యాది।జిన్వతివత్ ప్రత్యేఽయఙ్లుకి। దధి	ధిన్విక్రుణోర్న్వరచేత్యుప్రత్యయోఽకారశ్చాంతాదేశః।౧ ధిన్వోతి-ధినుతః-ధిన్వంతి।ధిన్వ

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
		స్వీతి। దధంతి। దేధి న్తః దేధిన్వతీత్యాది	షి-ధినుథః-ధినుథ।ధినోమి-ధిన్వః-ధినువః-ధిన్మః-ధినుమః। ఽ ధినోతు-ధినుతాత్-ధినుతాం-ధిన్వంతు। ధిను-ధినుతాత్-ధినుతం-ధినుత।ధినవాని-ధినవావ-ధినవామ॥ ఽ అధినోత్-అధినుతాం-అధిన్వన్।అధినోః-అధినుతం-అధినుత।అధినవం-అధిన్వ-అధినువ-అధిన్మ। అధినుమ॥ ధినుయాత్-ధినుయాతాం-ధినుయుః।ధినుయాః ధినుయాతం-ధినుయాత। ధినుయాం-ధినుయావ-ధినుయామ శేషం ప్రస్వతివత్ ।పు-౨౭ఽ
,,	౧౧	పతి	పది
౩౦౩	౨౩	ధూపాయ	ధూపయ
,,	౨౪	అదుషూ	అదూషు
౩౦౪	౧౪	ధూపయిత్వా	ధూపయిత్వా
౩౦౭	౧౩	దోషో	దోషా
౩౦౯	౩	టయ	టయి
౩౧౧.౧౩-౧౪		అపాతి-అపాతిషాతాం(ధ్వం, ధ్వం)అపాతయిషాతాం(ధ్వం। ధ్వం)౧౦అపాతిష్యత-అపాతయిష్యత	అపీపతత్-త।౧౦ అపాతయిష్యత్-త
౩౧౧	౮	పాత్యం।పతితః	పాత్యం।అపతదిత్యా పాత్యః

పుట పఙ్క్తి అశుద్ధం శుద్ధం

భవ్యగేయేత్యాదినా కర్తరి
యత్ప్రత్యయాంతో నిపాత్యతే।పతితః

,, ౧౦ పతిత్వా పతిత్వా పతిత్వా పతిత్వా॥ద్వితీయాంతఉపపదే
వ్యాప్యమానార్థే ఆసేవ్యమానార్థేచ గమ్యే వి
శపతిపదిస్కందాంవ్యాప్యమానాసే
వ్యమానయోరితిణముల్।గేహానుప్రపాతమాస్తే।గేహంగేహమనుప్రపా
తం।గేహమనుప్రపాతమనుప్రపాతం । గేహాదిద్రవ్యాణాం విశ్యాదిక్రి
యాభిస్సంబంధో వ్యాప్తిః।క్రియాయాః పౌనఃపున్యమాసేవా।నిత్యవీప్స
యోరితిద్విత్వం।అనుప్రపాతిసమాసేనైవ వ్యాప్తేః సత్త్వాద్యోరుక్తత్వాత్ ।
యద్వ్యాప్యార్థైస్తైర్ణముల్యుక్తే విభక్తిర్ధాతూపపదసంజ్ఞార్థమాసేవాయా
మిహాపునర్విధిః।అప్రమాణేనగేహస్యణముల్యస్య పర్యాయేణద్విత్వం

౩౧౨ ౮ కిజతి పశ్ పు ౨౬ యస్తాస్తుకర్తిపత్।పు౯౬
,, ౧౨ పు ౨౬ పు ౧౮౬
౩౧౩ ౭ పాత్యన్తే।పు ౨౦౫ [illegible] పతిపత్।పు ౨౮౯,౨౭౦,
పజే [illegible] పత్ ౨౭౧
,, ౧౩ [illegible]పతిపత్।పు ౨౧౦ క్రోందతిపత్।పు౯౦,౯౯౧
౩౧౪ ౯ పఫతుః పఫణతుః
౩౧౬ ౧౧ అఫణి అఫాణి
,, ౧౬ పంభ పంఫ
౩౧౯ ౨ పంఫో [illegible] పం[illegible]లీఫేత్పంస్యాతఇతిపరత్వాన్నగుణః
,, ౬ అపితశ్వ అదితశ్చ
,, ౮ ఫలంతి ఫలంతి
,, ౧౮ పిభ పిఫ
,, ౨౫ వంఫోలితవ్యం।వంఫోలనీ వంఫులితవ్యం।వంఫులనీయమ్

పుట	పం	అశుద్ధం	శుద్ధం
		యం।సంఫోల్యం	సంఫుల్యం
౩౨౦	౨	సంఫోలిష్యతి-సంఫోలిష్యతి।సంఫోలిష్యంతి।సంఫోలితుం	సంఫులిష్యతి-సంఫులిష్యతి।సంఫులిష్యంతి।సంఫులితుం
,,	౩	సంఫోలనం।సంఫోలిత్వా సంఫోలం	సంఫులనం।సంఫులిత్వా-సంఫులం
,,	౪	ఫోలం।సంఫోలిత్వా సంఫోలిత్వా	ఫులం।సంఫులిత్వా సంఫులిత్వా
౩౨౧	౧౪	కుంచతివత్॥పు ౨౧౦	క్రుంచతివత్॥పు ౧౯౦
౩౨౨	౯	అబహిః	అబహీః
౩౨౩	౪	భ్రమతి	భ్రమతి।వాజ్యాభ్రముత్రిసామిత్యేత్వ భ్యాసలోపౌ వా॥౨ బభ్రామ-భ్రేమతుః-బభ్రమతుః-భ్రేముః బభ్రముః।భ్రేమిథ।బభ్రమిథ।౩ భ్రమితా॥౪ భ్రమిష్యతి
,,	౫	భ్రమేత్	౭ భ్రమేత్।౮ భ్రమ్యాత్
,,	౧౫	క్షరతివత్॥పు ౨౬౬	క్షరతివత్॥పు ౨౬౬॥ రాల్లోప ఇతిసలోపేనాభ్యాసాధనాదస్యా ప్యాపివకారాంతత్వాదస్య యజ్లుగ్భవత్యేన బాభర్వీతి బాభర్తి। బాభర్తః।బాభర్వతీత్యాది
౩౨౫	౮	మధ్యాస్తాం।యజి	మధ్యాస్తాం।కేవలాత్తాత్యాయాం।మథిత్వా।మంథిత్వా।ల్యపి-ప్రమథ్యప్రమంథ్య।నాపధాదితివాతిత్త్వం।యజి
,,	౧౧	మామర్త్తః	మామత్తః
,,	౧౧	మామంథతి	మామథతి

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
"	౧౪	మామంథిత్వా। ప్రమామంథ్య।	మామంథిత్వా।మామథిత్వా। ప్రమామథ్య।ప్రమామంథ్య
"	౧౫	మామంధిత్వామామంధిత్వా	మామథిత్వామామథిత్వా।మామంథిత్వామామంధిత్వా॥
౩౨౬	౧౧	పు, ౩౬౬	పు, ౩౬౬।అనూడ్యాపివకారాంతత్వాదధ్యజ్ఝుగ్భవత్యేవ॥
౩౨౭	౩	అమహిషుః।	అమహిషుః।యఙ్లుకి। మామహీతి।మామాఢి। మామాఢః। మామహతీత్యాది॥
"	౯	మేశ	వేశతి॥
౩౩౧	౪	కుఞ్చతివల్।౨౧౦	క్రుఞ్చతివల్॥౯౯౦
"	౬	ప్రాగ్వల్॥౨౧౦	ప్రాగ్వల్।౯౯౦
౩౩౦	౧౪	ముఞ్చుమ్రుఞ్చు	మ్రుఞ్చు, మ్లుఞ్చు; మ్రుఞ్చు
"	౧౫-౧౬	మోచతిము మోచ।ము ముచతురిత్యాదికుఞ్చతివల్।౨౧౦ఉదిత్వాత్।క్త్వాయాం వేట్।మ్రుఞ్చిత్వాము క్త్వా।ము క్తః।ము క్తవాన్	మ్రుఞ్చతి।మ్రుమ్రుఞ్చ। మ్రుమ్రుఞ్చతురిత్యాదికుఞ్చతివల్।౨౧౦ఉదిత్వాత్ క్త్వాయాం వేట్।మ్రుఞ్చిత్వా।మ్రుక్త్వా। ఏవం మ్లుఞ్చతేరప్యూహ్యం॥
౩౩౬	౭	మాచ్ఛయ	మాయచ్ఛ
౩౩౭	౨౩	యంయాంతః।యంయమతీత్యాది।	యంయతః। యంయమతీత్యాది।అనుదాత్తోపదేశే త్యనునాసికలోపః
౩౩౬	౧౦	కుంచతివల్।పు౨౧౦	క్రుంచతివల్।పు౯౯౦యచ్ఛ

పుట	పఙ్క్తిః	అశుద్ధం	శుద్ధం
			ప్రమాదేఽకర్మకః॥ సేట్। పరస్మైపదీ॥యచ్ఛతి। యుయుచ్ఛేత్యాదికుంచతివత్ ౧౯౦
"	౨౦	కర్త్ర	కర్మణ
౩౪౨	౩	యఙ్లుకి। రారణ్వీతి। రారంటీ। రారంటః। రారణ్వతీత్యాది	భ్వారిత్వాద్బాహుళకారాన్తత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్
"	౧౯-౨౦	౫శతరి। రారణ్వత్। రారణ్వతౌ। రారణ్వతః। రారణ్వతీ। రారణ్విష్యత్। రారణ్విష్యసీ। రారణ్విష్యన్తీతివిశేషః। శేషంప్రాగ్వత్	ఏతత్ప్రక్రియాద్వయంప్రామాదికం। యఙ్లుకఏవాభావాత్
౩౪౪	౫	కుంచతివత్। ౨౧౦	క్రందతివత్। ౧౯౦
"	౯	కుంచతివత్ ౨౧౦	క్రందతివత్ ౧౯౦
"	౧౧	కుంచతివత్। ౨౧౦	క్రందతివత్ ౧౯౦
"	౧౩	కుంచతివత్ ౨౧౦	క్రందతివత్ ౧౯౦
౩౪౭	౧౫	రారోహిత్వా।	రోరుహిత్వా।రోరోహిత్వా రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం
"	౧౬	రారోహిత్వారారోహిత్వా	రోరుహిత్వారారుహిత్వా। రోరోహిత్వా।రారోహిత్వా
౩౫౦	౧౦	లుఞ్చవ్	లుఞ్చశ్చ
"	౧౭	కుఞ్చ	క్రంద
౩౫౧	౬	పు ౨౧౦	పు ౧౯౦
"	౯	పు ౨౧౦	పు ౧౯౦
"	౧౦	పు ౨౧౦	పు ౧౯౦

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
		పఠి	పఠి
౩౫౨	౧౫	వనీవంచితవాన్	వనీవచితవాన్
౩౫౬	౨౧	౨౭ పు॥	౨౭॥యజేవంవన్యతే॥ యఙ్లుకి॥వంవనీతి।వంవంతి॥ వంవతః। పంవనతీత్యాది। అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః॥
౩౫౭	౭	గమయతివచ్చ ౨౩౫ సర్వంబోధ్యం	గమయతివచ్చ ౨౩౫ సర్వం బోధ్యం! కేవలాత్తు-వయామిడ్వికల్పే। వనిత్వా-వత్వా-నిష్ఠాయాంవతః-వతవాన్,అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః॥
౩౫౯	౧౪	వామితం-వమయిత్వా-వామమిత్వా-ఉద్వయమ్య	వామితం-వమనం- వామనం-వమయిత్వా - వామయిత్వా-ఉద్వమయ్యఉద్వామ్య
౩౬౬	౧౭	పాఘ్రాధే	పాఘ్రాధ్యై
౩౬౯-౭-౯		అనూడ్భావివకారాంతత్వాద్యఙ్లుక్।శాశవీతి। శాశతి-శాశతః- శాశపతీత్యాది	భ్వోరిత్యూడ్భావివకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్।శర్వహింసాయాం।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ। శర్వతీత్యాది [illegible] ర్వంకర్వతివత్। ౧౯౬౹క్విపి లోపేనోపధాబాధనాదనుడ్భావివకారాంతత్వ నాస్య యఙ్లుగ్భవత్యేవ॥

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౩౭౧	౧	శాశం స్తః। శాశంసతీత్యాది	శాశ స్తః-శాశసతీత్యాది
"	౨౦	శంసితః-శాశంసితవాన్	శసితః-శాశసితవాన్ ॥
"	౨౨	శాశంసితం	శాశసితం॥
౩౭౩	౭	కుంచతివత్। పు౨౧౦	క్రిందతివత్ ౧౯౦
౩౭౪	౯	అసీసగత్।	అసీషగత్॥
౩౭౬	౯	సిత్	సిత॥
౩౭౮	౫	జిష్వి	జిషిష్వ
౩౭౭	౩	షజ్జ్వం	షజ్గ్వం
౩౭౯	౧	సాసజ్తః। సాసంజతీత్యాది	సాసక్తః। సాసజతీత్యాది
"	౫	అసజ్య	అసజ్య। అసజ్జ్య॥
"	౧౭	సాసంజతి। సాసంజిష్యతి॥	సాసజతి-సాసంజిష్యతి॥
"	౨౦	అసాసజ్య।	అసాసంజ్య
౩౮౦	౧౦	స్వతిషత్స్వతే:	స్వతిషత్స్వతే॥
"	౬	యజ	గర్హ్యరసీపతీత్యర్థేలుపసద
			చరిత్యాదినా గర్హార్థేయజి
"	౪౯	సిషతిష్యతి	సిషత్సిష్యతి
౩౮౨	౧౭	యిషి	
౩౮౩	౧౬	సంసాంతే॥	
౩౮౪	౬	పాసాయసీయః	సాసాయసీయః
"	౧౩	సంసనీయం	సంసనీయం
౩౮౫	౭	కర్జతివత్। పు౧౭౬	కర్వతివత్। ౧౯౬
"	౧౬	కెటతినిత్	కెటతివత్
౩౭౭	౪	సేష్ఠిద్ధి	సేషిద్ధి
౩౭౯	౧౭	గృజిధాతువత్। పు౨౩౩	కుంచతివత్। పు౨౧౦

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౩౯౧	౧౩	చాస్కుద్యతే-చాస్కాంచక్రే॥బభూవ।ఆస।జా	నీగ్వంచుస్రంసుధ్వంస్విత్యాదిసాధాభ్యాసస్య నీగాగమే చనీస్కుద్యతే।చనీస్కుదాం చక్రే।బభూవ।ఆస॥చనీ॥
"	౧౪	చాస్కుదిష్యతే-చాస్కుద్యతాం-అ	చనీస్కుదిష్యతే-చనీస్కుద్యతాం॥
"	౧౫	చాస్కుద్యత।చాస్కుద్యేత। చాస్కుదిషీష్ట।అచా	అచనీస్కుద్యత।చనీస్కుద్యేత।చనీస్కుదిషీష్ట।అచనీ॥
"	౧౬	అచాస్కుదిష్యత	అచనీస్కుదిష్యత
"	౧౭	చాస్కందీతి;చాస్కంత్తి। చాస్కంత్తః।చాస్కందతీత్యాది	చనీస్కందీతి-చనీస్కంత్తి చనీస్కత్తః - చనీస్కదతీత్యాది
"	౨౨	స్కంత్త్వాస్కంత్త్వా	స్కంత్త్వాస్కంత్త్వా-గేహః సస్కందమాస్తే - గేహంగేహమనుస్కందం - గేహమనుస్కందమనుస్కందం।విశిపతిత్యాదినావ్యాప్యమాన ఆసేవ్యమానేచార్థేణముల్॥ తృతీయా ప్రభృతీ న్యన్యతరస్యామితివాసమాసః ॥ అసమాసేతుగేహస్య ణములంతస్యచపర్యాయేణ ద్విత్వం;
౩౯౨	౪	చాస్కదితవ్యం-చాస్కదనీయం-చాస్కద్యం	చనీస్కదితవ్యం-చనీస్కదనీయం-చనీస్కద్యం-

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
		చాస్క	చనీ
"	౬	చాసూదితవాక్-చాస్క దృమానః-చాస్కదిధ్యమాణః-చా	చనీస్కదితవాక్- చనీస్క ద్యమానః-చనీమ్కదిష్యమాణః-
"	౧౦	చాసూదితం-చాసూదనం చాస్కదిత్వా।ప్రచాస్క	చనీస్కదితం-చనీదనీస్కదనం-చనీస్కదిత్వా-ప్రచనీస్క
"	౧౧	చాస్కదంచాస్కదం- చాసూదిత్వాచాస్కదిత్వా	చనీస్కందంచనీస్కదం-చనీస్కదిత్వాచనీస్కదిత్వా।
"	౧౨	చాస్కందితవ్యః-చాసూందనీయః।చాస్కంద్యః।చాస్క	చనీస్కందితవ్యః-చనీస్కన్దనీయః-చనీస్కంద్యః-చనీస్క
"	౧౩	చాస్కదితవాక్-చాస్కదల్-చాస్కదతౌ-చాస్కదతః॥	చనీస్కదితవాక్- చనీస్కదల్-చనీస్కదతౌ,చనీస్కదతః॥
		దత్,చాస్కందిష్యక్,చాసూందిష్యత్,చాస్కందిష్యంతి	చనీస్కదత్- చనీస్కందిష్యక్, చనీస్కందిష్యత్, చనీస్కందిష్యంతి
"	౧౪	చాస్కందితుం।చాస్కన్దితుం।చాసూందనం।చాసూందిత్వా॥	చనీసూందితుం।చనీస్కందితుం।చనీసూందనం।చనీస్కందిత్వా॥
	౧౬	చాస్కంద్య।చాస్కందం చాస్కదం।చాస్కందిత్వాచాసూందిత్వా॥	చనీస్కంద్య, చనీస్కందం చనీస్కందం । చనీస్కందిత్వాచనీస్కదిత్వా॥
౩౬౩	[illegible]	విహా	విహా

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
"	౧౨	సేసిమిష్యతఇత్యాది	సేసిమిష్యతఇత్యాది॥యఙ్లుకి॥ సంన్స్యమీతి । సంన్స్యంతి। సంస్యంతః।సంస్యమతీత్యాది ॥
౩౯౪	౨౦	స్ఫూర్జిత	స్ఫూర్జిత
౩౯౬	౧౯	కూజతివత్।పు౨౧౪	కూజతివత్॥పు౨౧౪॥చఙి॥అసుసూక్ష్యత్॥
౩౯౭	౩	దాత్తదదుః	దాత్తస్యదదుః
౪౦౦	౪	యత్।	యాత్।యఙ్లుకి।జాహయీతి। జాహతి।జాహతః। జాహయతీత్యాది ॥
"	౭	పు ౧౮౬	పు ౧౮౬॥యఙ్లుకి॥జాహర్తీతి।జాహర్తి।జాహర్తః॥జార్హ్యతీత్యాది॥
౪౦౧	౧౭	పు ౨౦౪	పు ౨౦౪॥చఙి॥అజిహ్రిచ్ఛత్,త
౪౦౩	౩	హిడయిత్వా	హిడయిత్వా
౪౦౪	౧౨, ౧౦	అస్మేష్యత	౧౦ అస్మాయిష్యత।అస్మేష్యత॥
౪౦౬	౪	విస్మాయయిత్వా।సే।వే॥	విస్మాయయిత్వా।సే।వే॥విస్మాయిత్వా।సే।వే॥
"	౧౪	స్మితవాన్॥	స్మితవాన్
౪౦౯	౧౪	జొషిషిస్మహి	జొషిషిష్మహి
౪౧౦	౨౦	కోకూతవ్య	కోకూయితవ్య
౪౧౭	౧౮	పుత్తాణ్ణ	పుయఞ్జ
౪౧౩	౨౦	శ్చ్యుతికిత్త్వేఇ	శ్చ్యుతిద్విర్వికల్పః। ఇట్పక్షేకిత్త్వనిషేధః॥

పుట।పం।	అశుద్ధం	శుద్ధం
౪౧౪ ౧౯	మూతవా।ఇతి	మూతవా।త్వాయాంమూత్వే తిచ॥
" ౨౦	అవస్థానే॥	అవధ్వంసనె
౪౬౭ ౭	।సేహే।	సే-హే
౪౨౦ ౩	ట అ	ట అ
౪౨౧ ౨౩	శాసే,హే	శా-సే-హే
౪౨౨ ౧౭	ఐచిక్షిష్య	ఐచిక్షిషిష్య
౪౨౪ ౨౩	ఇజ్ఞా	అంజిఙా
౪౨౭ ౨౨	షితా॥	షితా।
౪౩౦ ౧౨	అత్తు	అత్త
" ౨౨	చికంది	చికంషి
౪౩౧ ౧౫	ద్ప్రధ్యం	ద్ప్రధ్యం॥క్రిపకృపాయాంగత్వా॥అక కకః సేట్॥అత్తప ది॥క్రిప బొ॥క్రిపఇత్యాదికక తిపల్॥ఘటాదిత్వేనాస్యణో మిత్వాద్ధ్రస్వ కర్తృకర్మణ ణో॰ క్రిపయతీత్యాదికఖతివ ల్॥ ౧౭౪ సన్యజ్యజ్ఝు క్షు తిజ్ఞ్యాత్స్వర్వంకకతివల్॥ ౪౨౭।౪౨౮।కేవలాత్ర్యత్సే పికకతివల్॥
౪౩౪ ౧౧	దికామయిషంచికామయి షంది	చికామయిషంచికామయిషం
౪౪౭ ౧౧	గ్లహిత్వాగాహా	గ్లహిత్వా।గాధృ,ప్రతిష్ఠాలిప్స

పుట పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
		ద్యూ గ్రీణంధేచ। సకర్మకః। సేట్॥ఆ-దీ॥గాధతే। జగాధఇత్యాదికాశతివత్ ।౪౩౬ యఙ్లుకి॥జాగాధీతి॥జాగాద్ధి।జాగాద్ధః।జాగాధతీత్యాది॥ గాహూ॥విలోడనే॥
౪౫౦ ౯	గ్లేపతేరప్యూహ్యం	గ్లేపతేరప్యూహ్యం। గేవృ,గ్లేవృ, సేవనే॥ సకర్మకా। సేటా॥ ఆత్మనేపదినా। గేవతే।జిగేవే।గ్లేవతే।జిగ్లేవే। ఇత్యాదికేవతివత్
౪౫౧ ౧౬	జుఘుణ్ణఇత్యాదిక్లిందతివత్ ॥౪౩౭	జుఘుణ్ణఇత్యాదిక్లిందతివత్ ।ఘుషికాంతికరణ్ణే।అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ॥ఘుంషతే।జుఘుంషే ఇత్యాది పాగ్రివత్ ౪౩౭
౪౫౨	౨ ఘూర్ణ్యతే	ఘూర్ణ్యతే
‘‘	౫ విశేషః	విశేషః।ఘృణి-గ్రహణే। సకర్మకః సేట్ ॥ఆత్మనేపదీ॥ఘృణ్ణతే। జఘృణ్ణఇత్యాది క్లిందతివత్ ॥౪౩౭
౪౫౩	౨ చాచయతీత్యాది	చాచయతీత్యాది। చీభృ।చాకత్థనఇతిశేషః।సకర్మకః॥ సేట్।ఆత్మనేపదీ।చీభతే। చిచీభ ఇత్యాదిసర్వంక్లిబతివత్ ౪౩౭
౪౫౬	౭ తకి,గత్యర్థః	త్రికి,గత్యర్థాః। అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనెపదీ।త్రం-కతే।తత్రంక ఇత్యాదికంకతివత్. పుర ౨౭-౪౭౫
౪౫౭	౪ అతిత్రపిష్యతి।	అతిత్రప్సిష్యతి॥
‘‘	౭ త్రిప్యమానే	త్రిప్స్యమానే

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౪౫౭	౧౩	జ్వరతివత్	వత్॥ఆత్వరిత్వా॥తా॥ త్వరితా॥ త్వరిత్వా, త్వరిత్వాది
౪౫౯	౧౦	త్వరయతివత్।పు౪౫౭	పు౪౫౭॥ఆన్వయిత్వ త్వరితా
౪౬౦	౪	తాత్ర	(తా)త్ర
౪౬౧	౨	సిషిష్ఠధ్వం	సిషిష్ట-ధ్వం।
౪౬౩	౩	అధిక్షి	అధిక్షి
"	౭	దీపనె	దీపన
"	౧౩	యాఙ్జా	యాచ్ఞా
౪౬౪	౨౩	ధూపాయతివత్।	యతివత్।చటే।అపీపణత్।తే।అపీపణత్।తే।
౪౬౨	౧౧	ధ్వం	ధ్వం
"	౧౪	పూయత	పూయ్యత
"	౨౨	పెష్య	పేష్య
౪౬౭	౩	కఘ్నతి	కవ్నతి
౪౭౦	౨	బిభ్రే	బిభ్రేజ
"	౫	దాదయః	ధాదయః
"	౧౨	మామస్కి।మామస్కః	మామ కి।మాంమ కః॥
౪౭౨	౨	కంకతివత్	కంకతివత్।మడి, మూషాయాం।సకర్మకః॥సేట్।అన్తె సేఙ్క్షేడీ॥మండతే।మమండఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥
"	౧౬	పన్నం	సన్నం
"	౧౭	మిమాం	మీమాం
౪౭౩	౧	నమతివత్।పు౪౭౬	నమతివత్।పు౪౭౬॥రంభితి।రంరంతి।రంరతః॥ రంరమతీత్యాదితథాన రివత్యాకృ
"	౪	రత్వా।విరమ్య	రత్వా।విరత్య।విరమ్య।వాల్యఠి

[illegible]యాం శుద్ధాశుద్ధపత్రికా

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
			త్యనునాసికలోపౌ వా
౪౭౯	౧౫	భయిభ్య	భయిష్య
౪౮౦	౧౦	లప్స్య	లిప్స్య
౪౮౧	౧౬	శానజ్వశేషః	శానజ్వశేషః। లోచృ-దర్శనే। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। లోచతే। లులోచ ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ।
౪౮	౧౫	దవాః	తవాః
౪౮౩	౧	కత్థతిపల్। పుకతే౦	కత్థతివత్। పుకతే౦। వయ గత్యర్థః। స కర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। వయతే వాదిత్వాన్నైత్వాభ్యాసలోపౌ । వవయ ఇత్యాది సర్వం చ కత్థతివత్। ౪౨౪। ౪౨౫। యఙ్లుకి। వావయీతి। వావతి। వావతః। వావయతీత్యాది
౪౮౭	౧౬	సేయు	సేట్
౪౮౯	౧౪	జ్ఞాం	జ్ఞాం
"	౨౨	శానచి	శానచ్
౪౯౧	౧౮	సహీత్వా	సహిత్వా
౪౯౨	౧	తిష్టి	తిష్ఠే
౪౯౫	౪	శేషం పాగ్వత్।	శేషం ప్రాగ్వత్। స్వాద, ఆస్వాదనే। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ। స్వాదతే। సస్వాద ఇత్యాది త్రాయతివత్। యఙ్లుకి। సాస్వాదీతి। సాస్వత్తి। సాస్వత్తః। సాస్వాదతీత్యాది
౫౦౪	౯	వ్యయతుః। వివ్యయుః। వి	వ్యతుః। వివ్యుః। వివ్య

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
[illegible]	౧౦	వివ్యయ।వివ్యయివ।వివ్యయిమ	వివ్య।వివ్యివ।వివ్యిమ
"	౧౧	వ్యయే।వివ్యయాతే।వివ్యయిరే।వివ్యయిషే।వివ్యయాథే।వివ్యయి	వ్యే।వివ్యాతే।వివ్యిరే।వివ్యిషే।వివ్యాథే।వివ్యి
"	౧౨	వివ్యయే।వివ్యయివహే। వివ్యయిమహే	వివ్యే।వివ్యివహే।వివ్యిమహే
౫౦౫	౨౩	కర్మణిలకారవత్।పు౧౦౧	కర్మణిలకారవత్।౧౦౧లిటిసేట్త్వంవిశేషః॥
౫౦౭	౨౨	యజ్యజ్లకోశ్చాఖాయతే చంఖన్యతఇత్యాదినసతివత్ ౩౮౩॥౩౮౪	యజి॥చాఖాయతే। చంఖన్యతఇత్యాదిసనతివత్ ॥౩౮౩-౩౮౪॥యఙ్లుకి।చఃఖనీతి।చఖ్ని।చఃఖాతః।చఃఖ్నతీత్యాది
,,	౨౩	సన్నంతాత్సనతివత్	సన్నంతాత్కృత్సుసనతివత్
౫౦౮	౨౩	స్యాత	స్యాత్
౫౧౧	౧౫	క్లేశతివత్।౭౪౫	క్లేశతివత్॥౭౪౫॥ఛజి॥అనినేదత్।తే।ఇతివిశేషః
౫౧౩	౧౮	తృకర్మ	తృణకర్మ
౧౨౪	౧౭	ణ్యదేవ।	ణ్యదేవ। పచ్యంతఇతిపచేళిమామాషాః।వక్త్రవ్యాఇత్యర్థః।కెళిమరఉపసంఖ్యానమితి కేళిమర్ప్రత్యయః
౧౨౧	౨౨	భేజ్య	భజ
౧౨౬	౨	అభక్ష	అభక్షా
"	౭	గూహతేజణ	గూహతేజణ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౧౭	౨౨	టియా	అయా
౧౧౯	౨౨	సిసజ్ఞశీత్యాదివజ్	సిసజ్ క్షతీత్యాదివల్
"	౨౩	స్తితి	స్తిశి
౧౨౧	౧౦	ఖగ	కఖ
"	౧౭	సేట్	అనిట్
"	౧౯	ఈవ	ఊవ
"	౨౧	అస ష్మన	అవ ష్మన
౧౨౨	౧౨	ఉప్త్రావప్త్వా।	ఉప్త్రావప్త్వా।వ్యయ, గతౌ।సకర్మకః సేట్।ఉభయపదీ॥వ్యయతి।తె॥వవ్యయ। వవ్యయఇత్యాది। యాంతత్వాన్నవృద్ధిః॥అవ్యయాల్।శేషంలపతివల్॥
౧౨౩	౧౪	త్యర్థక	త్యర్థకః
౧౨౭	౪	పు ౧౪౩	పు ౧౪౬
"	౧౯	దదరిద	దదరిద్రి
౫౨౯	౧౨	న్యదరి	వ్యతిపరి
"	౨౧	కత్యృక	కతృక
౫౩౨	౧౪	మామీత	మామీతః
౫౩౬	౪	అభీయాసు	అభీయాసుః
"	౧౮	ణీజి	ణిజి
"	౨౫	ప్రిత్యాయయక।ప్రిత్యాయ	ప్రిత్యాయియక।ప్రిత్యాయి
౫౩౭	౧౩	త్యధీథాః	త్యధీయాథాః
౫౪౩	౧౮	క్షవిత్వా	క్షుత్వా
"	౧౭	క్షవిత్వాక్షవిత్వా	క్షుత్వాక్షుత్వా
౫౪౭	౨౧	క్షుత	క్షుత॥

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం.
		హాజిహ్రియా	జిహ్రియా
౬౦౧	౧౧	నిష్ఠాయ్యాం।	నిష్ఠాయాం
"	౧౧	ధోదత్రా	టోందత్రా
౬౦౭	౧౪	పరిత్వా।పరిత్వా।	పూత్వా
"	౧౧	పరిత్వాపరిత్వా।పరిత్వా పరిత్వా	పూత్వాపూత్వా
౬౦౯	౧	అజజ్జ	అజజ్జః॥
"	౩	జజన్యుః।జాయాల్।	జజన్యుః॥౧జాయాల్॥
౬౧౦	౧	ప్రిధనంవధ్యా	ప్రిధన్య'ధానం
౬౧౧	౧౨	వని	సని
౬౧౩	౨౨	కర్మాదిమసర్వంజహాతిపల్	కర్మాదిముహాయత ఇత్యాదియజిహాయత ఇత్యాది సర్వంజహాతివల్॥
౧౧౬	౨౧	ముఖంవ్యాదవాతి	ముఖంవ్యాదదాతి
౬౧౬	౧౨	అద	ధ.
"	౧౩	ధాత్రాం।అదథాతం।అదధావ। అదధావ	త్తాం।అధత్తం।అధత్త అదధ్వ॥
"	౧౪	అదధామ	అదధ్మ
"	౨౧	దిసాన్యా	దిసాణ్యా
౬౧౭	౨౧	జనేఃనేజం	నేజంనేజః
౬౨౧	౧౫	సర్వంజీర్యతివల్	సర్వంజీర్యతివల్।త్ర్యాయాంఘ్రి త్వే తివిశేషః॥
౬౨౩	౧౪	శాయతిత్యాది	శాయమతిత్యాది
౬౨౪	౧౫	అ-సితవ్యం	అసిత్వ౦

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
,,	౨౩	దన్వృహాణాన్యసం	దన్వృహాత్యాసం
౬౨౫	౨౩	చత్య।	చ్యత
౬౨౬	౧౯	అర్చ	అర్చ
౬౩౧	౩	భ్రువంవీ	భ్రువంవి
౬౨౭	౧౨	దీప్యాః	దీప్త్యాః
౬౩౩	౩	క్లిద్యతీ। క్లిద్యంతీ।	క్లిద్యంతి
,,	౨౪	ణోస	ణోస్త
౬౩౪	౨	పుష్యాడ్।	పుపాద్యడ్
,,	౧౬	కుధ్వాకుధ్ధ్వా	క్షుధ్వాక్షుధ్ధ్వా॥క్షుధ; బుభుక్షాయాం। అకర్మకః॥ అనిట్॥ప-దీ॥

క్షుధ్యతీత్యాదిక్రుధ్యతివత్ । కేవలాత్ నిష్ఠాయాంవసతిక్షుధోరిడితీటి క్షుధితః।క్షుధితవానితివిశేషః ॥

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౬౩౭	౧౧	థ	ధ
,,	౧౬	ననజ్ఢ్వ।	ననణ్ఢ్వ।
,,	౨౧	నజ్ధ్వం	నణ్ఢ్వం
౬౪౧	౧౭	రిప్శ్నత్	రిప్స్నత్
౬౪౪	౨౦	అదొక్ష్యత్।	అదొక్ష్యత్
౬౪౫	౭	గూహతివత్	గూహతివత్॥౫౦౭
౬౪౬	౯	దుద్రోహిఢ్వే	దుద్రోహిఢ్వే।ఢ్వే॥
,,	౧౫	ఇట్వ	ఇట్వ
౬౪౭	౧౧	తిష్ణో।వ్యతినన్యతిఢ్వే	తిష్ణో।వ్యతినన్యత్యే।వ్యతినన్యతిఢ్వే॥
౬౪౮	౧౦	వతి	వ్యతి
౬౫౩	౧౪	మెఢ్యాత్	మేఢ్యాత్
,,	౧౯	హీమ	హీవ
,,	౨౦	మోధా	మోఢా
౬౫౪	౩	తిముమూఢ్వే।వ్యతిముము	తిముమూఢ్వే।వాద్రుహాతి వాహుః।వ్యతిముము

పుట పఙ్క్తిః అశుద్ధం శుద్ధం

౬౪౪ ౨౩ ప్రియస — ప్రియస్య

,, ౨౮ సయాంయానం — యాసంయాసం

౬౪౬ ౭ ద్వ్యర్థ ధాతుకస్యసేట్ । — ద్వ్యర్థ ధాతుకస్య సేట్ ।ర

రరంధిథ — ధిజభోరజీతినమ।రరంధిథ॥

౬౪౯ ౨౮ రోప్షిత్వా — రోషిత్వా

౬౬౩ ౮ విద్ధ్వావిద్ధ్వా — విద్ధ్వావిద్ధ్వా।వ్రీడ।చోదనే లజ్జాయాంచ। చోదనేసకర్మకః

సేట్ ॥ పరస్మైపదీ । వ్రీడ్యతీత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

౬౬౪ ౨౩ త్వ్యర్థ — త్ర్యర్థ

౬౬౭ ౨ వ్యతిం — వ్యతిస

,, ౩ ధ్వ — ధ్వం

,, ౧౦ సహాంశ్చే — సహాశ్చే

,, ౨౧ స్నుస్రవాః। — స్నుస్రవాః। ష్విదా; గాత్రప్రక్షరణే।ఘర్మస్రోతావిత్యర్థః। అయం

ఞీదితిస్యాత్సకారాదయః । అకర్మకః। సేట్।పరస్మైపదీ।స్విద్యతి ।

సిష్వేదేత్యాదిక్ష్విద్యతివత్॥

౬౭౮ ౭ వాన్నేయం — వాన్నెయః।యజ్ఞుకి।సేస్రీతి సే

స్రీతః।సేస్రీయతః।సేస్రీవతీత్యాది॥

౬౭౬ ౧౬ స్నాత్వం।దిదీపా — స్నాత్వం।దిదీపతె।దిదీపా

,, ౧౭ ఇచ్ఛక్రి — ఇచ్ఛక్రే ౬౯౭ ౯ హిన — హినస్య

౬౭౭ ౨౧ యిపె — యిషే ౬౯౭ ౨౮ దర్శి — దర్తుణం

౬౭౭ ౭ యజ్ఞుజ్య — యజ్యజ్ఞు ,, ౨౪ తిక్ష్న — తిక్ష్న

౬౭౩ ౨౪ అఘ — అఘ ౬౯౯ ౨౧ కాసార్వ — సార్వ

౬౭౪ ౬ రంకోఽవం — రంకోఽవః ౭౦౦ ౧౭ బుధ్న — బుధ్న

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం	పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
,,	౧౭	త్యధి	త్యాధి	౭౧౭	౧౧	అస	అస్త
౭౦౩	౧౧	ఖి	తి	,,	౧౩	స్తరిష్యం	స్తరిష్యం
,,	౧౫	అప్సు	అప్సు	,,	౨౦	అన్యత	అన్యత్ను
,,	౨౦	వ్యత్యా	వ్యత్యా	,,	౨౩	త్యూత్స	త్యూత్స
౭౦౫	౧	రాఘ్న	రాధ్న	౭౨౨	౧౦	ప్రతే	ప్రతి
౭౦౬	౪	౯ వ	౯ వ్య	౭౨౭	౫	ద్య్రేత్ర	వ్యత్ర
,,	౬	త్య	తకి	,,	౧౯	బుచ్ఛ	బుచ్ఛ
,,	౧౭	తేకితుంకి	తేకితుం॥	౭౨౯	౭	చ్ఛాయాం	చ్ఛ
,,	౧౨	తేకి	తికి			చకారే	చూం
,,	౧౩	తేతి	తేకి			త్యాద్య	చకారే
౭౦౭	౧౯	అనఢ్వ	అనడ్వే			ర్పతి-	త్యాద్యచ
,,	౨౪	అఢ్వం	అడ్ఢ్వం			పల్	తిపల్
౭౧౦	౨౦	ఢ్వం	ధ్వం	౭౩౯	౫	వ్యత్యతు-	వ్యత్యతు
,,	౨౪	త్యాదినా	త్యాదినాం	౭౪౬	౧౩	సేట్॥	అనిట్॥
		ణ్యహ్య	ణ్యేఢ్యా	౭౪౭	౨	చ॥	త॥
౭౧౧	౭	ఢ్వ	ఢ్వం	,,	౪	తతిపల్	చతిపల్
,,	౧౫	సమనీ	సేతవ్య	౭౫౧	౩	౪ క్ష్య	౪ రెక్ష్య
		యం	సయనీయం	౭౫౨	౧	సమో	విమో
౭౧౨	౧	దోషిష్ట	ధోషిష్ట	,,	౯	వ్యతిలు	లుభ్యతే
		దోషి	ధోషి			భ్యతేఽవ్య	లుభ్య
,,	౧౯	సందానం	సంధానం			తిలుభ్య	తాం॥
౭౧౫	౨౨	అవ	అవ్యం			తాంఽవ్య	లుభ్య
౭౧౭	౪	అస	అస్త			త్యలుభ్యత	
,,	౭	అస	అస్త	,,	౧౭	వ్యతిలు	లుభ్య

ధాతురూపావళీ శుద్ధిపత్రిక

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
		శాస్త్రం శాస్త్రరిష్య మాణస్తర్థం	వ్యత్యలాభి
,,	౧౧	లోథ	లోధ
౨౫౩	౨౪	వృక్ష్యల్	వృక్ష్యల్
౨౫౫	౧	తిం౬	తిం౬॥చజే-అవితిచ్ఛయిల్-తఅవివిచ్ఛల్-త
౨౫౭	౧	స్ఫుట	స్ఫుట
,,	౫	దిశ	దిశత
౨౬౧	౩	ఇతి	ఇతీ
౨౬౫	౫	క్షిపె	క్షిప్యే
౨౬౯	౬	మోక్షరె	మోక్షతె
౨౭౪	౧౦	వ్యత్యుదీ	వ్యత్యయదీ
,,	౨౪	కర్తృ॥కృత్ష	కర్తః॥కృర్త్థ
౨౭౫	౨	కణ	కృణ
,,	౭	కృర్త్సె	కృర్తె
౨౭౬	౧౪	వృత్యజ్క్షు	వృత్యతజ్క్షు
౨౭౭	౬	తృరాం	తృర్తాం
,,	౨౩	వృత్యర్దిష్యత	వృద్వ్యతర్దిష్యత
౨౮౦	౭	సకర్మకః॥పరస్మైపదీ	సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
౨౮౧	౧౦	అభజ్ధ్వం	అభుజధ్వం
౨౮౩	౯	వృతివిజ్ఞ॥వ్యతివిజ్ఞాతాం	వ్యత్యవిజ్ఞ-వ్యత్యవిజ్ఞాతాం
౨౮౫	౮	హిరసితా	హింసితా
౨౮౬	౨	ఇర్ధ్యతే॥ఇర్ధ్యతాం॥ఇర్ధ్యత	ఇధ్యతె॥ఇధ్యతాం॥ఇధ్యత
,,	౩	ఇర్ధ్యత	ఇధ్యత
,,	౬	ఇర్ధితుం॥ఇర్ధనం	ఇద్ధుం॥ఇద్ధం॥ఇద్ధనం

పుట	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౯౮౭	౯	ధనత్తి	ధనత్తి
౯౮౯	౩	ఘుణత్తి	ఘుణత్తి
,,	౧౧	చచ్ఛుర్దిత్వ	చచ్ఛృదిత్వ
౯౯౨	౯	అరిశ్వావళాం	అరిశ్వావళాం
,,	౧౨	అరీ	అరి
౯౯౩	౨౧	అరుణ(ద్)ల్)	అరుణః(ద్)ల్)
,,	౨౨	అరుర్ధాః	అరుర్ద్ధాః
౯౯౪	౭	షక	ష్వక
౯౯౭	౧౨	కృతము	కృతమి
,,	౧౪	సువ్య	సవ్య
,,	౧౫	కాత్యూవ	కాత్యూర్వ
,,	౨౨	సంచస్కారిషొత్వే	సంచస్కారిషొత్వ-త్వే
౯౯౯	౪	పరిచష్కారపరిచస్కార ఇత్యాది	పరిచస్కారపరిచస్కార ఇత్యాది
,,	౨౧	దావృతా	దావృత్తా
౧౦౦౦	౬	కటఃస్స్వయ	కటస్స్వయ
,,	౧౦	ధారతా	ధారదా
,,	౧౧	చణ్వదిటు	చిణ్వదిట్తు
,,	౧౩	కిరాతాది	కిరాది
,,	౧౪	తిషెతః	తిషెధః
౧౦౦౧	౧౯	తిరస్కా	తిరస్కా[illegible]
,,	౨౫	తీవ్రష్ణంఉదక	త్యఉష్ణంఉదకం
౧౦౦౨	౧౯	కృశిఖ	కృశి[illegible]
,,	౨౩	శర్థా	[illegible]

పుట|పం		అశుద్ధం	శుద్ధం
౮౦౭	౧	క్షిద	క్షిద
,,	౯	చత్రేణ, చెక్షితః	చేత్రేణ|చెక్షితః
౮౧౧	౨౩	బో ధ్యః|అజాది	బో ధ్యం|ఇడభావే|ఈషితేష
			తి|ఈషితేషితవ్యమిత్యాది|అజాది
౮౧౨	౪	అరిత్వా||అరీత్వా||పాంర్య	ఈర్త్వా|పార్య
,,	౫	అరిత్వారిత్వా|అరీత్వారీత్వా	ఈర్త్వా ఈర్త్వా
,,	౯	జిజ్యథ|జిజే్య|జిజ్యాథ|జిజ్యవ	జిజ్యథ|జిజ్యాథ|జిజే్య|జిజ్యవ
౮౧౪	౧	అనుపగాద్	అనుపసర్గాత్
౮౧౬	౪	అరిణివ	అరిణీవ
౮౧౭	౯ ౫	వ్య	౫ వ్యతి
,,	౨౫	వ్యతివిభి	వ్యతివిభ్రి
౮౧౯	౮	జజరఇతివిశేషః||శేషం	జజరఇతివిశేషః||క్ర్యాదావ్యా
			వృశ్చ్యక్రివలిట్|జరిత్వాజరీత్వా||శేషం
౮౨౧	౪	పరిత్వా|పరీత్వా|పరిత్వా	పూర్త్వా|పూర్త్వా|పూ
		పరిత్వా|ప	
,,	౫	రిత్వా|పరీత్వా	ర్త్వా
,,	౧౫	భరిత్వా|భరీత్వా|భరిత్వా|భరిత్వా	భూర్త్వా|భూ
,,	౧౬	భరిత్వా భరీత్వా	ర్త్వా|భూర్త్వా
౮౨౨	౧	మరిత్వా|మరీత్వా	మూర్త్వా
,,	౨	మరిత్వామరిత్వా|మరీత్వామరీత్వా	మూర్త్వామూర్త్వా
,,	౨౧	పరి(రీ)త్వా	పూర్త్వా
,,	౨౨	పరిత్వాపరిత్వా|పరీత్వాపరీత్వా	పూర్త్వాపూర్త్వా
౮౨౩	౫ ౬	అశ్నాతు	౫ అశ్నాతు
౮౨౪	౭	స్త్రిజికృతిచసనిచతిజస్త్రిలోస్సర్వ	స్త్రిజికృతిచసర్వ

పుట	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
,,	౯	౧౭౨-౧౭౩ కేవలా	౧౭౨-౧౭౩ సని-తిజ్య్లో రిష్య తిపల్।ప్రు౨౫॥కేవలా
,,	౯	ఇష్ట	ఇష్టః
౨౭	౯	శుద్ధాని ౭ శుద్ధ్నీ	శుద్ధా ౭ శుద్ధ్నీ
,,	౧౦	అసుంధీల్	అసుంధీల్
,,	౧౩	వ్యత్యసంధి	వ్యవస్థసంధి
,,	౧౪	సంధిష్వ్రత	సంధిష్వ్రత
,,	౧౫	అసత్యతసద్యేత	అసత్యతసద్యేత
౨౮	౧౬	నిష్కాసితా	నిష్కాషితా
,,	౧౭	నిశ్చకుషిషతినిశ్చ	నిశ్చకుషిషతినిశ్చకోషిషతినిశ్చ
౨౯	౨౩	ఉద్భావి	ఊద్భావి
౩౦	౨౪	గ్రంథంగ్రంథం	గ్రంథంగ్రంథం
౩౧	౪	అనభ్నీతాం।నభ్నీ	అనభ్నీతాం॥౭నభ్నీ
,,	౨౦	అర్బాద్ధ	అబాద్ధ
౩౨	౧౦	బాబద్ధిబాపద్ధః	బాబద్ధిబాబద్ధః
౩౪	౧౦	వృతిస్కభ్నవీత	౭ వృతిస్కభ్నవీత
,,	౧౩	అష్కంభీతి	అస్కంభీతి
,,	౧౫	స్కభ్ధి	స్కభ్ధి
౩౫	౨౧	అజీహిరల్-త	అజీహిరత్-త॥హారచ్యవిబాధా యామిత్యర్థః।సకర్మకః॥సేట్ పరస్మైపదీ॥హిండ్ఙాతీత్యాదిప్రాగ్వత్
౩౬	౯	పుషితః	పుషితః
,,	౧౧	పుషిత్వా	పుషిత్వా
౩౮	౧౪	మదంమదం	మదంమదం
౩౭	౭	దంం-దంం	

,,	౧౨ గృష్ణీయాతాం	గృష్ణీయాతాం
,,	౧౩ గ్రహీషిష్ట	గ్రాహీషీష్ట
	౭ ఘటాతా	ఘటాతా
	౪ అపిపీనల్	అపిపీనల్
,,	౧౬ అదుధూనల్	అదూధునల్
	౨ అట్టిటల్-తృసని-అట్టిటయి షతి-తే	అటిట్టల్-తృసని-అటిట్టయి షతి-తే
	౧౪ అజింహల్	అంజిహల్-తృసని-అంజిహయిషతి-తే॥ అహఃపూజాయాం॥ అకుస్త్రీయావృషీయే మధ్యగః॥ సక ర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ॥ అహఃయతీత్యాదివక్ష్యమాణవత్
	౧౩ చిక్షపయిషతి	చిక్షంపయిషతి
	౯ అచుకూటత	అచుకుటత్
	౩ తె	తె॥ గుణ, చామంత్రణే॥ సక ర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ॥ గుణయతి-తే॥ అజుగుణల్-త॥ స ని-జుగుణయిషతి-తే
	౨ చుచోరయిషతి-తే॥	చుచోరయిషతి-తే॥

...త్రిక

పుట-పంక్తి	అశుద్ధము	శుద్ధము
౮౮౫ ౧౫	ఆథయపతి	
౮౮౭ ౭	విథంశయిషతి-తె	విభ్రంశయిషతి-తే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఉ. ... మర్ష్యయతి-తే॥ దశి-అమమ్మార్గ్బత్-త॥ సని-మిమర్ష్యయిషతి-తే
౮౮౪ ౨౦	సంభే	స్తంభే
౮౮౬ ౧౪	ఉఉయ	ఉభయ
౮౮౯ ౭	పరివేష్టిత	పరివేష్టిత
౮౮౯ ౧౧	సే-అ-దీ	సే-అ-దీ
౮౯౧ ౧౨	సకర్మక	సకర్మకః
౮౯౪ ౧౧	సేలాయాం	సేవాయాం
,, ౧౨	విపేదయిషతె	విపేదయిషతే
౮౯౫ ౫	పీరయతి-తె॥ అవివీరత్-త విపీరయిషతి-తె	పీరయతే॥ అపిపీరత॥ పిపీరయిషతే
౮౯౬ ౩	శర	శఠ
,, ౧౭	శ్వాధ	శ్వాథ
౮౯౭ ౨౦	అశిల్క్ష	అశిక్షత్
౮౯౯ ౧౨	సని-సిసట్టయిషతి	సిపట్టయిషతి
౯౦౧ ౧౭	అసాప్వదతఇత్యాశ	అస్వాదతఇత్యాశ
౯౦౨ ౩	ఇత్యేతితసన్యతు	ఇత్యస్యతు
,, ౧౨	స్పట్ట	స్ఫుట్ట
౯౦౬ ౧౬	ఋళ్యంతె	ఋష్యంతే

శ్రీహయగ్రీవాయనమః